

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00054654 9

11

33

РЪЧНИКЪ

НА

БЛЪГАРСКЪЙ ЯЗЫКЪ.

3980

РЪЧНИКЪ НА БЛЪГАРСКЫЙ ЯЗЫКЪ

съ тълкувание рѣчи-ты на блъгарскы и на русскы.

Събралъ, нарядилъ и на свѣтъ изважда

НАЙДЕНЪ ГЕРОВЪ.

ЧЯСТЪ ВТОРА.

Е — К

ПЛОВДИВЪ.

Дружествена печатница „Съгласие.“

1897.

Право-то за прѣпечатвание е запазено.

Всякава книга отъ тоа рѣчникъ безъ долний подписъ на урядника му ще се счита укрьта.

Иванов

PG
975
G4
ch. 2

Е. е. е.

Шесто слово, шеста буква въ Словянскъ-тж азбукж, наричано *есть*; по старо-то начрѣтаніе е, а по-новото е, и ржкописно е. Въ начало на рѣчь и слѣдъ самогласнж тжж буквж изричатъ и като просто е и като наставено съ полугласъ ѣ отирѣди, ѣе, та казвать *едѣнж* и *ѣедѣнж*, *ѣзеро* и *ѣезеро*, *елѣнж* и *ѣелѣнж*, *ѣсень* и *ѣесень*, *игрѣишь* и *играйишь*, *пѣемж* и *пѣемж*, *поѣиши* и пр. За таково изричаніе гласъ е съ наставкж отъ полугласъ ѣ въ старж-тж Словянскж азбукж има наставенж буквж ѣе, кождо нѣче зимамы за съкратително начрѣтаніе вмѣсто *ие* за-въ такывы случная, дѣто тына двѣ буквы ся изричатъ слѣто въ едно изглашеніе, както въ *лѣдіе*, *брѣтїе*, *царїе*, *зѣлїе*, *кѣпїе* вмѣсто *лїодїе*, *брѣтїе*, *царїе*, *зѣлїе*, *кѣпїе*, и въ *стоїанїе*, *сѣдѣнїе*, *бѣренїе*, *брѣснатїе* вмѣсто *стоїанїе*, *сѣдѣнїе*, *бѣренїе*, *брѣснатїе* и пр. — Има мѣста, дѣто: 1) Вмѣсто е безъ удареніе изричатъ *и*, и паонакы, вмѣсто *и* безъ удареніе изричатъ *е*; 2) Вмѣсто е въ пѣкоп случная изричатъ *їо*, и 3) Вмѣсто *и* и *я* изричатъ *е*; а рѣчи-ты въ рѣчишка по азбучный рядъ сж писачы само по правилно-то имъ изричаніе, та при трѣсеніе-то въ него рѣчи-ты трѣба да ся има прѣдъ видъ това извратено изричаніе *и* и *їо* вмѣсто *е* и *е* вмѣсто *и* и *я*, за да ся трѣсятъ тѣ въ прѣвобытныи тѣхнѣ видъ, както и ся изричатъ въ по-правы-ты говоры. А дѣто ся е нашло за потрібно да ся покаже, че вмѣсто е изричатъ *їо*, въ такывы случная вмѣсто *їо* е писано е съ двѣ точки отгорѣ надъ него, така: *ѣ*, за да ся види, че то е *е*, вмѣсто което изричатъ *їо*.

междом. Казвася: 1) Когато ся пыта за пѣчто *Е*, *стига ли*; ну, доволно ль? *Е*,

какво щешъ кажешъ? ну, что ты на это скажешъ? *Е*, *сврѣши ли?* а что, бѣпчиль? *Е*, *да врѣвимж?* ну, пойдѣмъ? а что, бѣхать? *Е!* *накж не е ли така?* а что, не такъ ли? *Е*, *пише ли перо-то?* 2) Като за одобреніе и пристаеніе за нѣчто. *Е*, *добрѣ*; ну, хорошо, ну, пожалуй. *Е*, *блва*; ну, можно. *Е*, *нека е така*; хорошо, пусть будетъ такъ. *Е*, *да дойде*; хорошо, пускай придѣтъ. *Е*, *кажи, какво направи?* скажи же, что ты сдѣлалъ? *Е*, *казвай какво видѣ*; ну, говори что ты видѣлъ. *Стига ли ти толкова?* — *Е*, *като не даваши повяче*; доволень ли ты стимъ? — Нешто, коли болше не даѣшь. 3) Когато ся говори на прѣспрнж, както и ала. *Е*, *така е!* — *Е*, *не е така*. Такъ! — *нѣтъ*, не такъ! *Е*, *ще дойде!* — *Е*, *не ще дойде!* Ну, придѣтъ! — Ну, не придѣтъ! *Е*, *не щж!* Ну, не хочъ! *Сѣдни да работишь*. — *Е* *сега*, сир. не щж. 4) За подкананіе. *Е*, *казвай*; ну, говори, ну, отвѣчай же. *Е*, *дѣца, ставайте*; ну, ребята, вставайте. *Е*, *врѣви дѣ!* ну, ступай же. 5) Когато ся говори пѣ-кому задосано. *Е*, *махнися оттука!* ну, убирайся вонъ! *Е*, *остави мя на мира*; ну, оставь меня въ покоѣ. *Е!* *какжъ си былъ!* *Е*, *не ли ти казваахъ!* Что же, не говориль я тебѣ. Въ такывы изреченіа това междомѣтне изричатъ и кратко и проточено. 6) Прѣдъ звателенъ надежъ, съ проточено изричаніе, ей, хе, хей. *Е* *Боже*, *Джестоди*; о Боже! *Е*, *брате!* о братѣ! *Е*, *сѣнко*, *тж си оце дѣтя*, *та не разбираишь!* 7) Прѣдъ нарѣчна, ехъ. *Е*, *какж е добро тужа!* О какъ хорошо здѣсь. *Е*, *какж живано глѣда!* О какъ грустно смотреть. 8) За даване сплж на пѣкоп изреченіа. *Е!* *да щж знаалж, че*

ще бжде така! О! если бы я зналъ, что это будетъ такъ! *Е!* ты лжешь! О! ты прѣшь. 9) Съ повтаряне: *е, е, е.* При видѣ на нѣчто прѣкарано повяче отъ мѣрж-тж. *Е, е, е!* цѣлъ ся е уилескалъ!

Е, съжз. И така. *Е съ Богомъ;* и такъ прощай, ну прощайте. *Е та не щеш;* и такъ не хочеш? *Е приставамъ;* ну, я согласенъ. 2) Ужкакъ, като да. *Е че не знаахъ;* бѣдо не зналъ.

Е, нар. За показване нѣчто, за посочване на нѣчто; ей, ева, еве, ево, ето, нато, нѣ; воть, вонъ. *Е хлѣбъ, е и вода;* воть хлѣбъ, воть и вода. *Е го;* воть онъ. *Е го че иде;* воть онъ идѣтъ. Въ изречениа, въ които прѣдъ това нарѣчие има другъ рѣчь, както: *сега е, оттука е заминъ, тука е го оставиахъ,* вмѣсто е казвать и *хе; сега хе;* воть сейчасъ. *Оттука хе заминъ;* воть отсюда прошѣлъ. *Тука хе го тури;* воть здѣсь положи егѣ. А когато ся посочва на нѣчто отдалечъ, казвать: *е го и и е го хи* (съ проточено изричане самогласнж-тж *и*); вонъ онъ. *Тамъ е* (съ проточено изричане *е*), тамъ и, тамъ хи; вонъ тамъ. *Е, аажъ, нѣ аажъ. Е, не цѣ, нѣ, не цѣ!* *Е че не знае;* да воть не знаеть.

Е, мѣст. личн. 1) Срѣдень родъ вин. пад. *Видѣхъ е,* видѣхъ го. 2) Женскій родъ един. число дат. надежъ, и; ей.

Така майкж да е кажешъ. *Пѣс.*

Е, третье лице един. число настоящее врѣмя отъ глаголъ **сѣмъ;** есть. *Това е добро;* это хорошѣ. *Той е здравъ;* онъ здоровъ. *Всичко е добръ;* всё обестойтъ благополучно.

*Ебанѣ, с. ж. Т. Чюжбина, чюжина, чюжды мѣта, странство; чужбина. *Отишлъ е по ебанъ.*

Ебанджійка, с. ж. Ебанка.

Ебанджійскій и **ебанджійскій,** ска, ско, пр. отъ ебанджиа. Чюджинскій; иноземный, иноземскій, чужестранный. *Ебанджиска стока.* — **скы,** нар. Чюджинскы.

Ебанджійча, ум. ср. Момча, момича ебанджиа, чюджинча.

*Ебанджиа, с. м. Т. Ебанджи и забанджи, и **Ебанецъ,** ицѣ, с. м. Чюджинецъ, что е дошълъ отъ друго мѣсто, отъ другъ земь, страиенъ чловѣкъ; чужеземецъ, иноземецъ, иностранецъ.

Ебанкѣ, с. ж. Чюджника; чужеземка, иноземка, иностранка.

*Еблебѣн, с. ж. Т. в. леблебѣн.

Ева, нар. Еве, ево, ете, ето, нѣ; воть. *Ева го, ето го:* воть онъ.

*Евалла, Т. Еваллахъ, казвася вмѣсто благодаръ. — *Струвамъ евалла нѣкому на нѣчто,* покорямамся, познавамся, че съмъ надвить или че съмъ пободенъ отъ него на нѣчто. *Стори му евалла.*

*Евангелне, с. ср. Гр. 1) Учение-то о Иисуса Христа; Евангелие. *Азъ стрвамъ Евангелие-то.* 2) Книга-та на Евангелие-то. *Евангелие, обковано съ сребро.* 3) Онона что ся чете отъ Евангелие-то въ разны случая. *Отидохъ въ църквж прѣди Евангелие-то.* *Првво Евангелие.*

*Евангелиеть, с. м. Гр. Така ся наричатъ четворица-та Апостоли, что сж написали Евангелие-то. *Святый Евангелиеть Марко.*

Евангелскій, ска, ско, пр. Что е отъ Евангелие-то; Евангелскій. — **скы,** нар. Сиоредъ Евангелие-то, както казва Евангелие-то; Евангелски.

Еве, нар. Ева, ево, ете, ето, нѣ; воть. *Хонъ тронъ, еве ти го, изпрѣчилъ.*

Еве станж девять годнж дена,
Ка служимъ наши добры слугы,
Ка не смы си слугы промѣнили. *Пѣс.*

*Еветчиа, с. об. Т. Който за всичко и въ всякого казва **светъ,** така, есть; дакаль щикъ.

*Еветь, нар. Т. Така, есть; да.

*Евзѣ, с. ж. Т. Еджза: 1) Всако нѣчто з справы за лѣкъ, за багрж и др.; мѣкотъ. 2) Капичка за подпалване пушкж вмѣстъ подезыпъ; ипестѣнъ для затравки при огнестрѣльномъ оружіи.

Евзалийка, с. ж. и

*Евзалия, пр. неизм. Т. Казвася за пушка за пищовъ, что ся пали съ евзж.

Ево, нар. Ева, еве, ете, ето, нѣ; воть.

Еврѣйчи, с. ср. Мало крестено още дѣт: голче, гущле, джоля, желѣзко, нуже, пурд-пушле, пѣже, некрѣстча, некрѣстенича, шилъ, шюлко. *Еврѣйчи ми даде, Христ аичя ти давамъ,* така казва пошѣйдъ крѣстикъ на майкж, като и подава крестено-т виче дѣтя.

*Евсѣтъ, с. м. Т. Харачиска книга вторъ ридъ, срѣдина; в. харѣчь.

Евтинійка, ум. ж. отъ евтинѣна.

Евтинѣна, с. ж. Кога ся продава нѣчто о долнж цѣнж; дешевѣзна. *У Софни евтинѣна.* *Жито евтинѣж не прави:* сж живи рѣжъ и пануръ.

Евтинскій, ка, ко, пр. смѣж. отъ **евтинскій;** дешевенькій. — **ко,** нар. дешевенько.

*Евтинскій, нъ, на, но, пр. Гр. 1) Что не стрва много, не скжнскій; дешевый. *Евтинско мясо и куста-та не наджтъ.* *Он хубаво ся задлъжжѣва, отъ евтинско*

засиромашава. 2) Който дава евтино. *На трици-ти склѣзъ, на брашию-то евтинъ. — но, нар.* 1) Не склѣно, съ малко нарѣ; дешово. *Съ чождѣ-ти нарѣ евтино ся купува.* 2) Лесно, съ малко нѣчто. *Евтино ся куртулиса; легкѣ расплатилса. — Евтино ся продава,* много не иска, лесно ся прѣтурна откъмъ другы. *Пѣ-евтино; дешевле.*

евтинѣжъ, ешь, — нѣль, *гл. ср.* Ставамъ евтинъ, снадамъ; дешевѣтъ.

гай, нар. Егай, гага: 1) Дано, да бы, може бы; авѣсь, авѣсь либо, лишь бы, чтобы. *Ега го далакъ хванжлъ! Ега го поразила.*

Га хванѣте лютж змиж.
Да туримъ момѣ Цвѣти,
Момѣ Цвѣти у пазухъ,
Ега бы си събудила. *Пѣс.*

2) Кога, катю; когдѣ. *Ега го видишь, кажи му да дойде.*

гай, нар. Ега.

Еге, *мн. егина, с. ср. Т.* Пила.

Егичъ, *с. м. вл. водичъ.*

Еглѣ, *связъ. Нѣ, ала; но.*

Почака го Джанъ-фигина,
Па си поиде дори дома,
Егле поргы затворены,
Повыкала, почюкала. *Пѣс.*

Еглендикѣ, *с. ср. Т.* Увеселение, разговорка, забава; забѣва.

Еглендѣсвамъ и еглендѣсувамъ (да еглендишь), *гл. д. Т.* Веселье, разговорамъ; забавлять. — *мея, гл. възвр.* Веселится, разговорамся; забавлятьса.

Еглендѣсваше и еглендѣсваше, *с. ср.* отъ еглендѣсвамъ и еглендѣсвамся; забавленіе.

Еглендинѣжъ, ешь, — дѣсалъ, *гл. свр.* отъ еглендѣсвамъ; забавить.

Еглика, *с. ж. и еглича, с. ср.* цвѣте, в. аглика.

Че си еж лика, прилика,
Като два стрѣка егликж. *Пѣс.*

*Егрѣкъ, рѣци, *с. м. Т.* Мѣсто, кошара на вкра, за да ся прибиратъ въ неж овця лѣтъ; овчарня, овчій дворъ, овчій хлѣвъ, загонъ.

Егрѣнцице, *с. ср.* Мѣсто, дѣто е имало егрѣкъ, егрѣще.

Егрѣще, *с. ср.* 1) Егрѣнцице. 2) Егрѣкъ.

Егѣла, *с. ж.* Рыба, в. ягѣла, епгѣла.

Егѣсъ, *с. м.* Мѣсяць Августъ, заревъ мѣсяць, ягость; мѣсяць Августъ.

Егѣнка, *с. ж.* Циганка, Гюнка; Цыганка.

Егѣнскый, ска, еко, *пр.* отъ Егѣнтинъ.

Егѣнскый, Гюнскый; Цыганскый. — *скы, нар.* Като Егѣнтинъ, Цыганскы.

Егѣнскы рѣббы. Малкы-ты на жабж, доклѣ не имъ еж израстли още крака, врьтокопанецъ, главулакъ, главунакъ, главочъ, жабиша, калугерщици, копани, лѣжичета, мраморци, мръмурци, пайбутка, палагуньць, пльхуци, понадийкы, поповы лѣжичета, пулѣглавци, ескрьдокопани, цыганскы рѣббы; головѣстикъ лягѣшечный.

Егѣнтинъ, *с. м.* Цыганинъ, Гюнтинъ; Цыгаль.

Егѣнчя, *ум. ср.* отъ Егѣнтинъ. Малкъ, младъ Егѣнтинъ, Цыганця.

Едѣ, нар. Нема, лема, белкимъ.

Едѣвъ, нар. Едвамъ, одвай: 1) Насилж, съ мжкж; едѣвъ, такъ такъ. *Едѣва ся изкачижъ горѣ. Това сукно едѣвамъ ще стигне за дрѣжж-тж; ѣтого сѣкна такъ такъ хвѣтитъ на одѣжду.* 2) Като чтомъ; едѣвъ, чуть только. *Едѣва лѣгнжжъ и съмъ засталъ. — Едѣва му кожа-та костю-тж дръжи,* много е слабъ, та скоро ще мре.

Едѣвъ-ли, *связъ.* Показва съмѣнѣне; едѣвъ-ли, наврѣдъ. *Едѣва-ли щж пристигнж на врѣмя.*

Едѣвамъ, нар. Едва.

Еде, частница, конато ся приставна прѣдъ мѣстоименна кой, что, чий, какъжъ и колкавъ и прѣдъ нарѣчяна дѣ, какъ, кога, колко, самы или съ мѣстоимение си слѣдъ тѣхъ, така: *еде-кой и еде-кой-си, еде-какъжъ и еде-какъжъ-си, еде-кога и еде-кога-си,* конато ся говори неопрѣдѣлено, намѣсто да ся каже имя, мѣсто, врѣмя и проч. — *Еде-дѣ и еде-дѣ-си, дѣ-си, нѣйдѣ-си,* на нѣкое-си мѣсто; *гдѣ-то, въ такѣмъ-то мѣстѣ, тамъ-то. Еде-дѣ-си имало законано имане. Той иде отъ еде-дѣ-си. — Еде-какъ и еде-какъ-си, нѣкакъ-си по единъ начинъ; какъ-то, какимъ-то образомъ. Еде-какъ-си ся научилъ. — Еде-какъжъ и еде-какъжъ-си, такъжъ-си, нѣкакъжъ-си; какѣй-то. Еде-какъжъ чловѣкъ доходилъ въ село, да мя трѣси. — Еде-когѣ и еде-когѣ-си, нѣкогѣ-си едно врѣмя; когдѣ-то, тогдѣ-то, въ такѣе-то врѣмя. Еде-кога-си му ся добылъ свинъ. — Еде-кой и еде-кой-си, нѣкой си, онцица; такѣй-то. Еде-кой-си си оженилъ за еде-кожж-си на еде-кого си сестрѣ отъ еде-кое-село. Дай го еде-кому-си. Снощи стопажж до еде-кое-си врѣмя. — Еде-колкавъ и еде-колкавъ-си, колкавъ-си; такѣй-то величинѣ, стѣлько-то большой. Той има еде-колкавъ-си градикъ. — Еде-колкавъчкъ, малкъ, не голѣмъ. — Еде-колко и еде-колко-си, толкова-си; стѣлько-то. Цѣтанъ има еде-колко-си главъ говяда. Той е захванжлъ еде-*

другъ да бѣгатъ. Едно прѣзъ друго по-малкы. — До единъ, вѣчы-ти безъ да остане пѣкой. Всичкы-ти до единъ сж сиромаси; все до одного бѣдные. — Ни единъ, ни сди́а, ни сди́о, никой отъ много-то; ни оди́нъ, никто́, никотѣрый. Ни единъ не ся обади да каже нѣчто. Ни одного не познавамъ. в. пнеди́нъ. — Едно врѣмя, нѣкога-си; нѣкогда, когдато. Имало едно врѣмя единъ дѣдо и сди́к бабъ; жилъ былъ старикъ да баба. — По едно врѣмя, по нѣкое-си врѣмя, когато не ся надѣвахмы. Сѣдимъ и си приказывамы, по едно врѣмя ся изтропа. — Ни по едно врѣмя, късно, нѣ когато трѣбва, нѣ на врѣмя. Дошълъ ни по едно врѣмя. — Една овца, едно лѣгло. Двамина одного не чакаемъ. Единъ направи, хилядо теглять. Не слушай одного, па да сядишь дваминъ. Едно безъ друго не може. Единъ людъ вѣрга камыкъ въ кладенець, хилядо мѣдри не можеть го извадыть. Едно да е, вѣрно да е. Съ единъ камыкъ дуваръ не става. Една ластовица пролѣтъ не прави.

Единѣй, пѣлно окончанше отъ единъ, п съ члѣнъ: единъ-тъ, една-та, одно-то, единъ отъ нѣкокого. Единѣй волъ п единъ-тъ волъ тягли по-добрѣ. Единѣй като и другѣй; оди́нъ другѣго стѣбитъ. П единѣй и другѣй, и сди-ти и другѣ-ти; п тотъ и другѣй, и тѣ и другѣе. Единъ-тъ, отъ два-та единъ; оди́нъ изъ двухъ. Единѣй трѣсъ, а другѣй нѣма. Хвами одного-то за крака-та, та удрай другѣй по главѣ-тъ.

Еди́а, с. ж. Т. Харачийска книга третѣй рядъ, най-малка-та, в. харачъ.

Еди́аквѣй, — къвъ, ква, кво, пр. Едночлѣнѣй, что е като другѣй, что прилична на другѣй, подобѣй; оди́накѣй, оди́наковѣй. Тѣа платове сж единакви на глѣдъ; ѣти ткѣни оди́наковы на видѣ. Цѣтѣко е единакъвъ съ Богдана на години-тъ. П на рѣкъ прѣсти-ти не сж единакви. — кво, нар. Все едно, цето; оди́нако, оди́наково. Ные работимъ единаково; мы рабѣтаемъ оди́наково. На учение-то вѣрвимъ единаково. Отъ мѣсяць все единаково е болезъ.

Еди́а-та, като с. ж. Своа-та, все цето-то. Казвай му, прави го какво цещишь, той си знае все еди́к-тъ; говори ему, дѣлай съ нимъ что хочешъ, онъ все своѣ знаетъ, все своѣ цещеть.

Еди́ицѣй, ика, кво, смякч. пр. отъ единъ, една, еди́о. Еди́ичкъ, еди́ичка, еди́ичко. Еди́ичка у майкѣ, една дѣщерѣа у майкѣ.

Еди́ичкѣй, — чкъ, чка, чо, смякч. отъ единъ; еди́иственѣй. Имамъ си еди́ичкъ сѣнъ. Това ми е еди́ичко-то имаме. Дай ми еди́ичко зрѣнце.

Еди́о, 1) като с. ср. Нѣкое нѣчто. То едно, то друго; то оди́о, то другѣо. Едно слѣдъ друго п едно по друго; оди́о за другѣмъ, побчередно. Едно отъ двѣ-тъ; оди́о изъ двухъ. На язѣка едно, на срѣдце-то друго. 2) нар. Единакво, равно; оди́наково. Едно му е; ему все равно. П да го излѣдыть, едно му е. Тѣа платове сж едно, единакви. Тѣи сж едно на години-тъ. Селяне-ти ся обличать едно. 3) Заедно, уеди́о; заоди́о. Тѣи всички сж едно; все онѣ заоди́о. Въ дюкѣна сжѣ едно съ брата си. 4) Едва, едвамъ, одвай, чтомъ, като чтомъ; какъ только. Едно влѣгълъ въ портъ-тъ и го видѣли мжжъ-тъ и женѣ-тъ.

Едно въ къщи влѣзе п двѣ си добы. Пѣс.

5) Прѣво; вопѣрвѣхъ. Едно, срамъ мя е да искамъ на засѣмъ, друго, не ми ся ще да ся задлѣжывамъ, и трѣтѣ, можемъ да ся поминемъ и така. 6) Само, само това. Той е добъръ момкъ, едно го брѣка, че обѣща да попѣнѣа; онъ порѣдочный пѣренъ, только то нехорошо въ нѣмъ, что любить вѣпнѣть. Пж му кажѣ, едно мя е страхъ: да не ми ся разсерди; скажу ему, боюсь только, что бы онъ не разсердѣлся. 7) П, хемъ. Едно ми ся иска да идѣ, едно ми ся не ще; п хочеться мнѣ идѣти п не хочеться. — Едно съ едно, ведѣкъ, изведѣкъ, завѣчѣсь; вдругъ. — Все едно: а) Единакво, едно; все равно. П да дадешъ, и да не дадешъ, все едно ми е. б) Всакога, едностайно; постоянно. Все едно Бога си молю, Господъ да му дава животъ.

Еди́оврѣмскѣй, ска, ско, п

Еди́оврѣмешнѣй, — шѣнъ п — шень, шѣна, шѣе, пр. 1) Что е былъ едно врѣмя, нѣкое-си врѣмя; бѣвшѣй. 2) Что е осталъ отъ едно врѣмя, отъ нѣкое-си врѣмя; дрѣвѣй. Еди́оврѣецъ, рѣи, с. м. Еди́оврѣецъ, който е отъ еди́к вѣрж съ другого; еди́оврѣецъ, одноврѣецъ. Влѣгаре-ти сж еди́оврѣци съ Русси-тъ.

Еди́оврѣрка, с. ж. Когато е отъ еди́к вѣрж съ другѣ-ты; еди́оврѣрка, одноврѣрка.

Еди́оврѣрѣй, — рѣнъ п — рѣнъ, рѣа, рѣо, пр. Който дрѣжи, изповѣда еди́к вѣрж съ другѣ-ты; еди́оврѣрѣй, одноврѣрѣй.

Еди́огласъ, пр. неизмъ. Всичкы-ти единакви. Еди́огласъ дѣца, все единакви, всички-ты голѣмы, или всички-ты малкы.

Еди́огласнѣй, — сѣнъ п — сѣнъ, сѣа, сѣо,

пр. Сговорный, согласный; единоголосный. — *сно, нар.* Съ единый гласъ вепчкы-ти, сговорно; единоголасно.

Единобѣдець, дщ, с. ж. Что е на възрасть само едик годниж; одиногодокъ, одиноедтокъ.

Единогодѣшнѣй, — шель и — шель, шна, шне, пр. Что е едик годниж или трае само едик годниж; одиноедѣшнѣй.

Единогодка, с. ж. Която е на възрасть само едик годниж; одиноедгика.

Единогодчи, ум. ср. отъ единогобѣдець.

Единогъ, нар. в. едикъгъ.

Единодѣвнѣй, — виль и — вель, виа, вно, пр. Что става въ единый день или что трае едикъ дель; одиноедѣвнѣй.

Единодичение, с. ср. отъ едиодичиж.

Единодичиж, ишь, — чиль, гл. ср. Прѣвъ посты iamъ само едикъж на день.

Едино-друго, в. при единый.

Единодѣшнѣй, — шель и — шель, шна, шно, пр. Сговорный въ мысли-ты съ други-ты; единоедѣшнѣй. — *шно, нар.* Сговорно, согласно, единоголасно; единоедѣшно.

Единожка, нар. Едикъжка, едикъжъ.

Единоземець, мци, с. ж. Който е роденъ въ едикъ земля, въ едикъ мѣсто съ другого; единоеземець, одиноеземець, землякъ.

Единозѣмка, с. ж. Която е родена въ едикъ земля, въ едикъ мѣсто съ други-ты; единоезѣмка, одиноезѣмка, землячка.

Единоименный, — ниль и — пель, ина, ино, пр. Единоименни сж опина людие, или опина пѣчта, что ся наричатъ съ едикъ имя; единоеименный, одиноеименный, тезоименный.

Единоимецъ, мци, с. ж. Който има едикъ имя съ другого, именакъ, аданъ; тѣзь, тѣзка.

Единоимка, с. ж. Която има едикъ имя съ другъ пѣкож; тѣзка.

Щель ты срдѣижъ три дѣвойкы
Единокы, единокы,
Едикъ рухо прѣмъветы. *Пѣс.*

Единокръкый, къ, ка, ко, пр. Единокрый:

1) Что е съ единый кракъ; одинокрый. 2) Като с. ж. Бѣсъ, врагъ, вражде, кжесый, дяволь, нечестивый, сотона; бѣсъ, дяволь. *Ще тя земе единокръкый!*

Единокрѣвнина, с. ж. Что сж отъ едикъ кровь, отъ единый родъ.

Единокрѣвнѣй, — виль и — вель, виа, вно, пр. Който е отъ едикъ кровь, отъ единый родъ съ другого; единокрѣвнѣй, одинокрѣвнѣй.

Единокрѣтнина, с. ж. Казвася за животны отъ едикъ котило, отъ единый родъ; животныя одиной семьей, одиное гнѣзды. *Тии сж единокрѣтнина; сто едикъ или ягоды. Живѣжъ ты единокрѣтнина, въ единый дожь, задружно, правяты задружъ.*

Единокрый, къ, ка, ко, пр. 1) Что е съ едикъ лице; одинокрый. *Единокръкъ плать.* 2) Что има едикъ лице съ другого, что прилична съ лице-то си на другого.

Тамъ завари три дѣвойкы,
Три дѣвойкы русокосты,
Русокосты, единокры. *Пѣс.*

***Единоманъ, нар.** Т. Единостаино, рядови все едикъ, кыжгы, перѣкжжкато. *Мржъ ты единоманъ.*

Единомысленный, ить, на, но, пр. Който има единакъ съ другого мысли; единомысленный. — *но, нар.* Съ единакъ мысли, сговорно; единомысленно.

Единомѣчета и единомѣсчета, с. ср. мж. Братие и сестры, родены едикъ но друго на единый мѣсяць. Вървать за единомѣчета, чѣ, като умре едикъ-то, ще умре и друго-то, та правяты въ такывы случая пѣкожъ врачюванна, за да прѣваряты зло-то.

Единомѣсечный, — чиль и — чель, чна, чно, пр. Что е отъ единый мѣсяць, или не едикъ мѣсяць.

Единокрый, къ, ка, ко, пр. Единокрый.

Единокый, къ, ка, ко, пр. Който има само едикъ око; одинокый, одинокый, кривой *Дѣто вепчкы-ти сж слѣпцы, тамъ единокый царюва. Въ слѣпно царство единокый за царь быва.*

Единокрый, — дель и — дель, дна, дно, пр. Что е отъ единый родъ съ пѣкого, едикъ породный.

Единокрый, къ, ка, ко, пр. Който им само едикъ ржжж; одинокый.

Единокрый, дъ, да, до, пр. За цѣвта и црѣте: рядный, не кычнѣтый, зжбнѣтый пулакъ, рохавый, налжп-каты.

Единоселець, лци, с. ж. Който е отъ едикъ село съ други; одиноселець.

Единосѣлка, с. ж. Която е отъ едикъ село съ други.

Единостаинный, — стѣнъ, стѣйна, стѣино, пр. 1) Что е пасждѣ, въ вепчкы-ты е чѣсти единакъ, отъ едикъ пѣчто направен становитый, самобытнѣй, битювна; цѣлнѣй, масейвнѣй. 2) Безпрѣстаинный, безпрѣстаинный; беспрѣстаинно; беспрѣстаино; беспрѣстаино.

Единокрый, къ, ка, ко, пр. За растениа: что е съ единый стрѣкъ; о растениахъ одиностебѣльный. *Единокръжка титтаво*

Единокый, като с. ср. Вльнянъ лить плат за доли бѣлы дрѣхы, за павуца и прочъ

Единокрый, — биль и — бель, бн, бно, пр. Отъ едикъ майжъ роденый; едикъ ноутрѣбный. *Единокрый братие.*

Единокый, хъ, ха, хо, пр. Что има едикъ ухо; одинокый.

днохрәнець, ици, с. м. Казвася въ ибъсьнѣ за кучета въ едно врѣмя изгляданы.

Пасълъ Димо сиво стадо
У планинѣ Вълчевицѣ
Съ неговы-ты до три псета,
До три псета еднохрани.

дночигый, — чьпъ и — чень, чиа, чпо, пр. Адночигый, еднаквий; одинаковый.

Едночиги коне ѡхажъ,
Едночиги рубѣ носажъ. Пѣс.

дночь, нар. 1) Изеджжъ, въ едно врѣмя.

2) Еднжжъ; одинъ разъ.

Еднжгъ, нар. Веднжга, тутакси.

Еднжжга, еднжжга, нар. Еднжжъ.

Еднжжъ, нар. Едножъ в. веднжжъ. Еднжжъ, та у вѣкъ. Дважъ мѣри, еднжжъ круой, или: дважъ мѣри, еднжжъ да не сбръкашь.

Еднжжъ-дважъ, нар. Веднжжъ-дважъ, единъ-два пѣти

Едрей, с. соб. Андрей, 30 Ноемвриа. Отъ Едрей дещъ-тъ подкача да наядрава; в. Андрей.

Едрый, едъръ, едра, ёдро, пр. в. йдрый.

Ежевина, с. ж. Ежевы пера; ежовы игы.

Майка мя е дала за старо за харо,
Брада-та му боде като ежевицѣ. Пѣс.

Ежевый, въ, ва, во, пр. отъ ежъ. Ежевж трѣвъ мнозинѣ бѣратъ (тражатъ) за да отворять хазнѣ.

Ежегодный, — дъвъ и — деъ, дпа дно, пр. Что става всакож годинѣ; ежегодный, повсегодный. — дно, нар. Всакож годинѣ; ежегодно, повсегодно.

Ежеднѣвный, — вьнъ и — венъ, виа, вно, пр. Что става всакой день, катаднѣвный; повседнѣвный, еседнѣвный. — вно, нар. Катаднѣвно; повседнѣвно, еседнѣвно.

Ежемѣсячный, — чьпъ и — чень, чиа, чпо, пр. Что става всакой мѣсяць; повсемѣсячный, ежемѣсячный. — чпо, нар. Всакой мѣсяць; повсемѣсячно, ежемѣсячно.

Ежене, с. ср. отъ ежжжъ.

Ежко, с. м. и

Ежъ, ежеве, с. м. Животно *Eritaceus europaeus*, четвероного, покрыто съ остры игы; таралень; ёжъ.

Ежжжъ, ишся, ежжжъ, гл. об. 1) Свиамея отъ трѣкы, что уѣщамъ; ежжжъ. 2) Буржжъ, навдигаея да направжъ ибъчто. Ежжжъ да бие. Ежжжъ като ибъкой ежъ.

Ежи, ежета, ум. ср. отъ ежъ. Малкото на ежъ, тараленча; ежикъ.

Ежеви-ти сватѣи чинять,
А желкъ-ты напаягорта,
Ежа желча надмгиваше. Пѣс.

Еза, с. ж. Въ клятвѣхъ: *еза-та да го спо-лѣти!*

Ёзеро, с. ср. Вода заобыколена отъ вси стра-ны съ сухъ земжъ; ёзеро.

Ёзерце и ёзърце, ум. ср. отъ ёзеро; озерко.

Езь, мѣст. Азь.

Езѣкъ, с. м. в. язѣкъ.

*Езѣкъ, в. назѣкъ.

Ей, нар. 1) Это, ете, ева, нато, на, нѣ; вотъ.

Ей го; вотъ онъ. Ей ж тука; вотъ она здѣсь. Ей ги че иджтъ; вотъ они идуть. Ей тойзи; вотъ ётотъ. Ей какъ ся оре; вотъ какъ иадобно нахѣтъ. Ей така. — Ей го хе, когато си показва ибъчто, което е наблизо. *Ей го хги,* когато си показва ибъчто, което е надалечъ. 2) Казвася за отговоръ на питане, така, а-хѣ, есть; да. *Обѣвалъ ли си? — ей, обѣвалъ съмъ; обѣдалъ ли ти? — да, обѣдалъ. Истина ли е това? — ей, истина е; правда ли ёто? — да правда,*

Ей, междом. Казвася: 1) Въ пзвъкъ отъ разны чувства, ой, вой, хой, ай. *Ей тя тебе, добъръ юнакъ! Охъ ты гой еси, добрый молодець! Ей сиромаше! Ей луда главо! Ей свѣтъ, лжжѣвенъ свѣтъ!* 2) Когато да ся повыка ибъкой: хей; гей, эй. *Ей, момче, на ела тука! эй, наренъ, поди сюда. Ей! чоешъ ли? эй! слышь! Ей! кой е тамъ? эй! кто тамъ?*

Ей, мѣст. лично, женскый родъ, дат. надежъ, ней, ной, и, е; ей.

Разсърдися ей (Павлевици) честитый царо,
Та запрати телалъ за телала
Да си възкаты ридома по града. Пѣс.

*Ека, с. ж. Т. в. ика.

Еквалъ, гл. мн-кр. отъ ечѣжъ (да ёкнж).

*Екимъ, с. м. Т. в. хекимъ.

*Екинъ, с. м. Т. Посѣвъ.

*Екмекчина, с. м. Т. Който прави или про-дава хлѣбъ, хлѣбаръ, фурнаджина; пѣкаръ, хлѣбникъ, бѣлочникъ.

Екнатие, и

Екнене, с. ср. отъ ёкнж.

Екнж, ешь,—налъ, 1) гл. д. Исвамъ отъ ибъкого ибъчто, пекж го, врьж го, длѣбамъ го, крьж, дрънгамъ, дръгж, захецвамъ, запытвамъ, рунаж го, хленчж; канючить, кучитья, приставѣтъ, докучѣтъ. *Не екни мя!* не крьти мя. *Доста си екналъ.* 2) гл. ср. Заецвамъ въ говорене-то, пелтъ, фелтъ; шепелѣтъ, картѣвить.

Екнж, ешь,—нжлъ, гл. ср. отъ ечѣжъ. *Както жокнжло, тжж и екнжло;* какъ аукну-лось, такъ и отклѣкнулось.

Екнж, ешь,—налъ, гл. ср. в. икнж.

Екомъ, нарѣч. Съ екъ, съ екоть, съ ечене.

Что е екомѣ, что е звякомъ
По моминѣ равны дворѣ! *Пѣс.*

Ёкотъ, с. м. Ечеше, екъ, ехтѣше; гуль, отголбосокъ, отъзвѣтъ, ёхо. *Ёкотъ отъ грѣмотвицк;* раскаты грѣма. *Даде скотъ;* имѣлъ отголбосокъ.

***Екранъ**, пр. неизм. Т. 1) Врѣстникъ; свѣрстникъ, ровня, ровѣсникъ. 2) Протива, лѣва, прилика, чета: четá, ровня, верстá. *Ты не ми си экранъ;* ты мѣ не ровня.

***Ексеръ**, с. м. Т. Гвоздѣй, пиронъ; гвоздь.

***Ексикъ**, пр. неизм. Т. Что не е вепчко-то, не е тѣкмо, не е колкото трѣбва; легкоуѣсний, педовѣсокъ, педовѣсъ, обвѣсъ. *Давамъ ексикъ,* не колкото трѣбва, а по-малко; педовѣшивать, обвѣшивать, педомѣривать, обмѣривать. *Ексикъ пара,* что не тягне колкото трѣбва; легкоуѣсная монѣта. *Ексикъ въ смѣткы;* педочѣтъ. *Намѣрили му ексикъ хилядо гроша,* пѣ-мало гы; на пѣмъ оказалося пачѣту тѣсяча пѣастровъ. — *Не е ексикъ да пѣма госте,* не липсвать никога; гостя къ нему неурѣживають. — *Ексикъ да е,* ликакъ да не е, личь не щѣ го, кога ще да е така. *Ексикъ да е иманье,* кога години минжж. — *Това бѣ му само ексикъ;* тѣлько ѣтого ему не доставало.

***Ексилдѣсамъ** и **ексилдѣсувамъ** (да ексилдѣшж), гл. ср. Т. Губжся, оставамъ по-малко на тягло, на брой и проч. губж.

Ексилдѣсваше и **ексилдѣсувание**, с. ср. отъ ексилдѣсамъ.

Ексилдѣшж, ешь, — дѣсаль, гл. свр. отъ ексилдѣсамъ.

***Ектáшъ**, с. м. Т. Актáшъ, другарь на пѣтъ; товáрищъ въ дорѣгъ.

Екъ, с. м. Ёкотъ. *Съ грѣмотъ слази, екъ задава.*

***Ела**, мн. елате, повел. накл. отъ неупотрѣбителенъ въ другы-ты паклоенина и врѣмена глаголь; дойди, дойдѣте; прійди. *Ела тука,* дойди тука. *Елате у насъ,* дойдѣте у насъ. *Ела зло, че безъ тебе по-зло.* *Ела вѣро, ела клятво!* — Казвася и *ѣала, ѣалате*, което ще да е станжло отъ *на ела, на елате*. — Кога продавать пѣчто или градъ или изъ село, выкатъ: *на ела!* или *нала!* за да ся чюе, че ся продава, та да излѣзжъ да кунятъ. *ѣАла грозде, нала!* ха грозде, ха!

Ѣ ела купецъ на кушж,
На кушж, труфж моминскж:
Сжржж и злато продавамъ. *Пѣс.*

Ела́, с. ж. Дрво *Pinus picca* или *Abies excelsa*, елка; ель.

Ела ся свива, прѣвива,
Мома ся съ майкж раздѣля,
Мома си съ рода процѣва. *Пѣс.*

— *Бѣли ела*, дрво *Pinus abies* или *Abies pectinata*, метлика; пѣхта. — *Червена ела*, дрво *Picea excelsa*, смрѣч, смрѣча. — *Водна ела* и *черна ела* дрво *Alnus incana* и *Alnus glutinosa* елшна, елха, лжговица; бѣлха бѣлаи и бѣлха клѣйка.

Ела́, сжжж. Ала.

Елавецъ, с. м. Орѣхъ изираднѣтъ отъ пѣкы-ты и пѣпльнѣтъ съ глииж, за да ся лучи съ него на игрж на орѣхы; сапа.

Елавъ, с. м. Металь: 1) Калай; бѣлово. *Врѣшся, свивася като славъ.* 2) Коршумъ; свинѣтъ.

Елакъ, с. сѣб. Гора отъ елы; ельникъ.

***Елбѣте**, нар. Т. Казвать го и съ придѣханне отъ *х*: хелбете. Навѣрно, какъ да е, кога да е; навѣрное, во всякомъ случѣѣ. *Елбете щеш ми паднешь пѣкога пѣржѣ.*

Елда, с. ж. Растение *Polygonum Fagopyrum*; грѣнѣха.

Еле, нар. Хеле, токо, само, а. *Еле да дойде, та щемъ видѣ, та щж му каза.* *Еле направи това, на . . . Еле пакъ това!*

***Елѣкъ**, с. м. Срѣдина дрѣха до пояса; жилѣтъ.

***Елемѣна**, с. ж. Т. Врѣтълка, врѣташка; ворѣбы, мотушка, мотальница, мотовило.

Еленѣтъ язѣикъ. Раст. *Scolopendrium*, волскый язѣикъ; олѣний язѣикъ.

Еленѣтъй, ска, ско, пр. отъ еленѣтъ. Рогачьскый; олѣний.

Еленѣца, ум. ср. отъ еленѣтъ. Малъкъ, младъ елешъ.

Еленѣтъ, с. м. 1) Четверного животно *Cervus claphus*, рогачъ; олѣнь. 2) Насѣкомо *Lucanus cervus*, ковачъ, рогачъ, сѣчко; рогачъ.

Елесница, с. ж. Единъ видъ киселица аблѣка.

Двъ момчета за аблѣкж,
Баремъ да е и аблѣка,
Али и та елесница. *Пѣс.*

Елѣця и **елѣченце**, ум. ср. отъ елѣкъ.

Елѣшка и

Елѣшница, с. ж. Рыба *Phoxinus phoxinus*, лешника, лешка.

Ели, сжжж. 1) Нали. *Ели ти казаж.* 2) Или.

Что ся, сыне, подъ мустакъ смѣнешъ,
Далъ ся смѣнешъ майци на старость-тж,
Ели ся смѣнешъ на сухж вечерж,
Ели ся смѣнешъ любѣ на грозостѣ. *Пѣс.*

3) Нъ, ала, ама, обаче; по.

Пилъ бы вино, пилъ бы башь ракиж
Ели ми е коша аджамиза,
Та не знае кждь да ми води. *Пѣс.*

Елі́ка, с. ж. Дрѣво ела.

Елімѣць, с. м. Едінь видь жито, лимець,
каплагжа; полба.

Елінеѣй, им. соб. Св. Елисей, 14-й Юппа.
Селянп-ти празднувать тона день «за да гы
не залѣси Господь,» както казвать тин.
Просо ся све до Елисеа.

Елі́ца, ум. ж. оть ела; ёлка.

Елі́чка, ум. ж. оть елі́ца; ёлочка.

Елка, им. соб. женско.

*Елікѣнь, с. м. Т. Платно, вѣтрило на ко-
рабъ; парусь.

*Елімазь, с. м. Т. в. алмазь.

Елімазынѣй, пь, на, но, пр. в. алмазынѣй.

Ело́вѣй, вь, ва, во, пр. оть ела; ёлевый,
ёлвѣй. *Елова дьска, слова гора.* —
Елова снага, хубава, гыздава, стройна
като елж.

*Еліпезѣ, с. ср. Т. 1) Справа за да си духа
чловѣкъ лице-то въ горящнж за хладъ;
вѣтрило, духало; вѣрь, опахало, махало.
2) Дипленка, връзка нарядены листа тью-
тюнъ; папуша. *Тютюнъ на еліпезета;*
папушнѣй табакъ.

Елх́а, с. ж. Дрѣво *Alnus incana* п *Alnus*
glutinosa, водна ела, дива лѣска, елша,
ехла, лжговица, черна ела; ольха бѣлая п
ольха клѣйка.

Елх́агъ, с. соб. Гора оть елхы; ольхоб-
нѣгъ, ольшаникъ, ольшнѣгъ, олёшнѣгъ.

Елх́овѣй, вь, ва, во, пр. Что е оть елж,
елшнѣй; ольхобѣй.

Елх́ыца, ум. ж. оть елх́а.

*Елч́а, с. м. Т. в. елч́а.

Елшнѣй, пь, на, но, пр. оть елх́а. *Ел-*
ховзлѣй; ольхобѣй.

Елш́ыца, ум. ж. оть елх́а. Елх́ыца.

Елш́а, с. ж. Дрѣво елха.

Елюмъ, нар. Само, токмо; то́лько.

Откако се посврннхмы,
Никако се не виднхмы,
Елюмъ единомъ на изворы. *Пѣс.*

Ела, нар. Еле.

Елагъ, с. м. Срѣцася въ пѣсень:

Та си хванж вакъль овепъ,
Вакъль овепъ, шаренъ кйосемъ,
Оскуба му елади-ты.

*Ема́, с. ж. Т. Нама, кжес оть платъ, съ
който е закрынена вехта дрѣха, продралася
дрѣха, заплата; залата.

*Ема́гъ, с. м. Т. Намагъ: 1) Ема, заплата.
Жена-та не е емагъ да ж отперешъ,
когато искашь. 2) Приставенъ при пѣ-
кого за пѣчто.

*Ембаті́гъ, с. м. *Гр.* Оброкъ, что давать
священици-ти на владыкж-тж.

Е́мвамъ (да ёмнж, ёмпувамъ), гл. д. 1) Зи-
мамъ, хващамъ, поемамъ, залавамъ, дола-
вамъ; подхв́атывать. *Емнжжж го за*
такж-тж, та го повалижж. 2) Подзимамъ,
подхващамъ, подбирамъ. *Па като го ем-*
нжтъ, като го подземжтъ на смѣхъ.—*мея,*
гл. вгзвр. Напмамся, нагрѣбамся, земамся
за вѣчто да го направж; бр́аться, вз́аться,
вызыв́аться.

Кой ще се емне, наемне
Дунава да си прѣплава. *Пѣс.*

Еме́жъ, с. м. Лемежъ, пиляникъ, раликъ.
Емені́йка, ум. ж. оть емені́ка; башмачѣкъ.

*Емені́ка, с. ж. Т. Обувка калевра; баш-
макъ.

*Еме́нъ, нар. Т. Хемень.

Еме́ць п ёмы́ць, мѣц, с. м. Поржчитель,
кефилъ; поручитель.

*Еми́риамѣ, с. ср. Т. Писмяна заповѣдь оть
пѣ-высоко началство.

*Емі́рчя, ум. ср. оть емі́ръ. Младъ, малкъ
еміръ, а въ пѣснп-ты п емирова дъщерна.

Владыкж бѣдъ бѣдилж,
Че либи булчя емирчя. *Пѣс.*

*Емі́ръ, с. м. Т. Знаменува князь, начял-
никъ. Така ся наричатъ онии оть Турци-ты,
копто ся иматъ да сж оть потекло-то на
Мохамеда по дъщерж му Фатиме, п можтъ
да носятъ зеленж гжжвж.

Емі́ца, ум. ж. оть ема́.

*Еми́шері́на, с. об. Т. Единоземець, едносо-
лецъ; землѣкъ, одиногодіний.

Еми́шенъ, ум. м. оть еми́шь. Малко емишь.

*Еми́шлѣкъ, с. м. Т. Мѣсто съ овоцкы
насадено; плодѣвѣй садъ.

Стапи, стани, назж Ено!
Ти се зора обзорила,
Вилбили ся разпѣвали
По овъна емишлици. *Пѣс.*

*Еми́шь, с. м. Т. Овоцне; фрукты, плодѣ.
Е́мпувамъ, гл. уч. оть ёмнж.

Е́мнж, ешь,—нжлъ, гл. свр. оть ёмвамъ.

1) Да земж, да поемж, да хванж, да до-
ловж, да заловж; подхв́атить. 2) Да под-
земж, да подхванж, да подберж.—*нжтъй,*
прич. стр. Земенѣй, поменѣй, хванж-
тъй, доловенѣй, заловенѣй.

*Емла́гъ, с. м. Т. 1) Недвижимъ имоть.
2) Данъкъ за недвижимъ имоть.

*Емфѣ п емфі́е, с. ср. Т. Емфі́е, прахъ
оть духанъ за смръкане, бурпотъ; шюха-
тельный табакъ.

*Емфедж́ийница, с. ж. Дюкнпъ, въ който
ся продава емфіе.

Емчене, с. ср. оть ёмчжся.

Емчижен, шивъ,—члеса, *гл. об.* Показвамъ, че ся наемамъ за пѣчто.

*Емъ, *сѣмъж.* *Т.* Хемъ. *Емъ боли, смъ смѣди.*

*Емъ, *с. м.* *Т.* Йемъ, зобъ.

*Емѣстра, *с. ж. в.* пѣдица въ 3-то знаменование.

Емгула, *с. ж.* Рыба *Anguilla vulgaris*, егула, змюрка, змиюрка йогула, ъгула, ягула, ангула, ахель; угорь.

*Ендезѣ, *с. ср.* *Т.* Ендазе. Мѣра за на дълъжъ, лакътъ; локоть (мѣра). Ендезе-то ся дѣли на осемь руна, а рунъ-тъ на два греха. Ендезе-то е пѣчто нѣ-мако отъ аришипъ.

*Енджикъ, *с. м.* *Т.* Чапта, вулгина; сѣмка, мѣшкѣ.

Ене, *нар.* Ето; вотъ. *Ене го, ете го, ето го.*

Мирно вграй, чюждивъ юпакъ,
Ене бае, дѣка стои,
Дѣка стои, дѣка глѣда. *Пѣс.*

Енева булчица. Животно *Mustela nivalis*, байнова булчица, батева булчица, радева булчица, байновка, власица, ласица, калманка, кадънка, невѣрска, невѣстулка, понадийка, попова булчица, пиши-попадийка, царева невѣста, царева невѣстулка, царева щерка, чюмова сестра: ласица, ласка, ластка, порѣкъ.

Енева трѣва. Раст. *Galium*, еневичя, еневчець, еневчя; подмарѣнникъ, сѣвороточная травѣ.

Еневичя, *с. ж.* Раст. *Achillea millefolium*, бубиничя, равенець, равинець, енорежь, сѣчено быле; тисечелистникъ.

Еневичя, *с. ср.*

Еневчець, *с. м. п*

Еневчя, *с. ср.* Раст. енева трѣва.

Еневт-день. Рождество на Св. Иоана Прѣдтечъ, 24 Юниа, Былѣберъ, Иванъ-день; купѣла, Ивана-купѣла. Вѣрвать, че енорядъ тоа день въ полуночи ся разцвѣтѣваа нашь-та и тутакси прѣцвѣтѣваа; тоа цвѣтъ е *разкобно-то* (разковно-то), *разковничя-то* (разковничя-то) и който го види и свари да го отъжене, могъль еъ него да находи имане, да отвари кофары, да прѣбравна желѣзо на злато и проч. Тоа день бродничи-ты могъли ужъ да прѣнесхъ плодородие-то отъ едикъ шивъ на другъ, да земжъ мѣко-то на едикъ кракъ и да го прѣдаджъ на другъ, и проч. Затова тоа день по села-та не оставятъ бабичкы-ты магносици да излизать изъ село-то навънъ по поле-то. По пѣкои мѣста тоа день изваждатъ дрѣхы-ты изъ ковчезы-ты, та гы простиратъ на слънце, за да не гы иаджъ молци. В. Былѣберъ.

Ензѣ, *с. ж.* Рана, язва, яра; рана. *Застарѣлы ензѣ,* застарѣлы рапы.

Ени и ена, *гл. безл.* *Гр.* *Ени мя,* грыжѣ мя е. *Что мя е ена,* что ми е грыжѣа.

*Енибахаръ, *с. м.* Едно миризливо сѣмя, което ся употрѣбѣва въ настие.

Еничерекътий, ска, еко, *пр.* отъ еничеръ. — *скы, нар.* Като еничеръ.

Еничерчи, *ум. ср.* отъ еничеръ. Малъкъ, младъ еничеръ.

*Еничеръ и еничеринъ, *с. м.* *Т.* Йеничери, единъ етрой войска, копто изирьво еж бѣлы справѣаны отъ Христианекы момци, заробенъ и потурченъ по врѣмѣ-то, когато Турци-ти еж прѣвзимали Сръбниж и Българшж.

*Енкаетъ и енкаетѣпъ, *нар.* *Т.* Токо да еи е, ужкакъ, на шнажъ.

Енорийскътий, ска, еко, *пр.* отъ енорѣа.

*Енорѣа, *с. ж.* *Гр.* Околъ, махала на едикъ цркъвж; приходъ цркъвниж.

*Енитѣсѣ, *с. ср.* *Т.* Кована сребрѣна или златна гривна, белезикъ, врахалъ; занѣстѣе, зарукѣвѣе, браслѣтъ.

*Епфиѣ, *с. ср.* *Т.* Емфие.

Епѣж, шивъ, — тѣлъ, *гл. ср.* Епѣж.

Епѣа, в. епи.

Епанчиюкъ, *с. м. п*

Епанчиѣа, *с. ж.* Широка горѣа дрѣха за пазеше отъ дѣждъ и за завивжъ, онапчакъ, ченкенъ, замурукъ; епанчѣа, курка, плацъ.

*Епархѣа, *с. ж.* *Гр.* Область на едикъ владъкж; епѣрхѣа. — *Не носи епархѣа-та,* не можемъ да ся простирамъ дотамъ съ разноскы-ты

*Епископъ, *с. м.* *Гр.* Архиерей, владъка; епископъ.

*Епитрахѣлъ, *с. м.* *Гр.* Патрахѣлъ, едно отъ свѣщенекы-ты облаченѣа, което еи окая на шиж-тъж; епитрахѣлъ.

*Епитропъ, *с. м.* *Гр.* 1) Избранътий отъ селяны-ты или отъ окола на едикъ цркъвж да прибира црковны-ты нары и проч. и да продава свѣщи-ты въ цркъвж; стѣроста цркъвниж. 2) Настояникъ на пѣчто като на училище, на малкы спраци и др. т., попечѣтель, опекунъ.

*Епѣтѣ, *нар.* *Т.* Хентѣпъ, съвсѣмъ, никакъ. *Епѣтѣ го не бѣва.*

*Ерѣнка, *с. ж.* Дружка, подруга, посестрѣма; подруга, прѣятельница.

*Ерѣбѣтъ, *пр. неизм.* *Т.* Сгоденъ, пригоденъ, враненъ за пѣчто. *Тоа чловѣкъ е ерѣбѣтъ за такъжъ работж.*

*Ергѣтъ, *с. м.* *Гр.* в. аргѣтъ.

*Ергелѣ, *с. ср.* *Т.* Хергеле, стадо коне, нашитици; табунъ.

*Ергенѣкъ, *с. м.* Ергенство.

Ергѣнска слъзѣ. Цвѣтѣце *Bellis perennis*,

- маргаритарь, момниска слъза, моминъ слъзы, очица, парици, рубийци; маргаритка.
- Ергѣнскый**, ска, ско, пр. отъ ергѣнъ.
Ергѣнска любовь — пролѣтна слана.
— *скы, нар.* Като ергѣнъ.
- Ергѣнство**, с. ср. Врѣмя-то докѣ ходи чловѣкъ ергѣнъ, ергѣнскый животъ, ергѣнлигъ; холостѣба.
- Ергѣнувамъ**, гл. ср. Ходж ергѣнъ.
- Ергѣнуване**, с. ср. отъ ергѣнувамъ.
- Ергѣнчя**, ум. ср. отъ ергѣнтъ; парепѣкъ.
- ***Ергѣнтъ**, с. м. 1) Момъкъ стипиклъ за женение; женихъ, парень. *Радой е вяче ергѣнъ.* 2) Който не ся е женилъ; холостой, холостякъ. *Ергѣнъ дѣдо, старъ ергѣнъ.* 3) Младоженакъ-тъ на сватбѣ. *Момъ-тъж плели, ергѣна клели.*—*Ергѣнъ на сгялда за себе-си сгялдава. Надѣвася като вдовица за ергѣнъ. Сама кака Неда ергѣнтъ выка. Ергѣнъ въ главъ-тъж. Ергѣнъ вѣрж нѣма, мома срама нѣма.* — *Засмѣнъ ергѣнъ, цвѣте Viola tricolor, кокорчя, комуныга, любичница, мпунушага, очета, темянушка; фйѣлка трехцвѣтна, Аютины глазки, Ивѣнъ да Марья.*
- Ерѣбица**, с. ж. в. ѳрѣбица.
- Ерѣмійскый**, ска, ско, пр. отъ ерѣмѣна.
Прѣвъ ерѣмѣиски-тъж дни не сповжтъ платио.
- Ерѣмѣна**, с. соб. Св. Пророкъ Ерѣмѣна, прѣвый Маѣна. Празниувася за змиѣ, затова ся выка и зымскый праздникъ. Който работи тона день, прѣвъ лѣто-то щѣла го ухапе змиѣна. Каквы обычаи ся вршять, за да бѣгатъ змиѣ-ты в. при **Блѣговѣць**. *Вѣгайте змиѣ, гуцери, че утрѣ е Ерѣмѣна, пп: бѣгайте змиѣ, гуцери, че иджтъ Татари, да въж мѣрять съ калтары,* така выкаты да плашять змиѣ-ты.
- Ерѣмѣна**, с. ж. Вѣрвать, че има седемъ ерѣмѣи, нѣчто като болести, като боговы. Празниувать за тѣхъ седемъ-ты педѣли отъ пачяло Маѣна.
- ***Ерѣсь**, с. ж. Гр. Неправо учение за вѣрж-тъж, осждено отъ црѣквж-тъж, разколъ; ерѣсь.
- ***Ерѣтѣкъ**, с. м. Гр. Който дръжи, пзновѣда нѣкожъ ерѣсь, отетжнилъ отъ правж-тъж вѣрж; ерѣтѣкъ, отцепѣенець.
- Ерѣна**, с. ж. в. ѳарѣна.
- Ерѣнца**, с. ж. в. ѳарѣнца.
- Ерѣнца**, с. ж. Единъ видъ жито.
- Ерѣнце**, с. ср. Много еспина и прѣвъ чясто ршето прѣкварвана трахана, росница.
- ***Ерѣнка**, с. ж. Трѣбва да е отъ грѣцко-то *ἐμαρμένη*, урѣпеница.
- Ерѣнлѣско былие**. Една трѣва, съ кожто лѣкувать дѣца отъ урочасало. Кога урочаса дѣтя, сгоравать корень отъ това былие

на три вжглѣны, пзсыпвать вжглица-та въ едикъ панпѣж съ водж, омывать съ тжжъ водж три нжти образа на урочасало-то дѣтя, прѣскать отъ нежъ задъ главж-тъж му, послѣ стрывать изгорѣлый корень съ прѣстие, та му направять черенъ бѣлѣгъ на чело-то.

Ерѣнлѣсвамъ (да ерѣнлѣсамъ), гл. ср. Казвася за родителжъ, конато подиръ рожбж-тъж пада въ несвѣсть, и земжтъ да ся грѣчять ржцѣ-ты, крака-та и другы-ты чясти по снажж-тъж ѳ.

Ерѣтѣкъ, с. м. 1) Болестъ уплаха отъ кръвь. 2) Когато болять кости-ты по всичко-то тѣло отъ орамж, отъ пагазване и проч.

Ерѣтѣнчици, с. ж. мн. Срѣщася въ банаше за болестъ ерѣтѣкъ: *хванялыи мя см ерѣтѣнчици, почюдичици, мочюрниччици.*

Ерѣвы ѳаблѣкы. Срѣщася въ изрѣчение: *пратила си мжжа за ерѣвы ѳаблѣкы, за прѣзморскы миндалы.*

***Ерѣфенѣ**, с. ср. Т. Кога дружина ѳаджтъ заедно или направять друго нѣчто изобще, на всякой плати колкото ся пада на чловѣкъ; склѣдчина. *Да побережъ ерѣфене. Лапай, Гоше, жрѣкы, тебѣ ерѣфене нѣма!*

Ерѣчж, ишь,—чѣль, гл. д. в. ѳрчж.

***Ерѣ**, с. м. Т. Ерѣ, сѣдло, сѣдѣло; сѣдлѣ-

Зма си пушж на рамо,
Чифте пицолы на поязъ,
Бѣлж-тъж джюка на еро. Пѣс.

Ерѣ, с. м. Тридесато слово, тридесата буква въ Словнискж-тъж азбукж, по старото начрѣтанше т по повото т и ржкописно з. Въ коренна на рѣчи-ты междж съгласны тѣа е самогласна и ся пзрична като ж, а накрай рѣчь слѣдъ съгласнж тѣа е полугласна. Въ коренна на рѣчи-ты таѣа буква е *прѣставѣна* и стои въ тѣхъ като замѣстница на о и у, съ конто и ся прѣрѣща въ рѣчи отъ единъ корень, както въ *рѣсж* и *росѣ*, *тѣлж* и *топж*, *сѣлж* и *сушж*—*сѣлжй дѣлж* и *дѣшж*; прѣрѣщася въ нѣкои рѣчи и съ тѣ, както въ *снѣжй* и *сынж*, *ржждй* и *ржжжй*.

Ерѣѳ. Тридесать и прѣво слово, тридесать и прѣва буква въ Словнискж-тъж азбукж, по старото начрѣтанше ѳ, по повото ѳѳ и ржкописно зѳ. Вмѣсто тжкъ буквж повячето отъ Българы-ты пзричатъ ѳ, пѣ има мѣста въ Българско, дѣто рѣчи-ты, въ конто ж има, пзричатъ на мѣсто-то ѳ съ едно особенно пзглашение като отъ тѣ и ѳ съ повяче замѣтанше на ѳ, както Русси-ты пзричатъ тѣхно-то ѳ. Таѣа буква въ коренна на рѣчи-ты е *прѣставѣна* и стои въ тѣхъ като замѣстница на у, о, а, т, ва, ов, но и

в, съ които и ся прѣрѣща въ рѣчи отъ единъ корень, както въ *стѣнѣ* и *студѣ* — *студѣ*, *трѣнѣ* и *трѣнѣ*, *гѣнѣ* и *гѣнѣ*, *рѣнѣ* и *рѣнѣ*, *кѣнѣ* и *квѣнѣ*, *рѣнѣ* и *рѣнѣ*, *чѣнѣ* и *чѣнѣ* и *чѣнѣ*.

Ерь, с. м. Тридесять и второ слово, тридесять и втора буква въ Словянскѣ-тѣ азбукѣ по старо-то начрѣтанне к, по ново-то и рѣкописно ъ. Въ коренѣ на рѣчи-ты междѣ съгласны тѣ е самогласна и ся изрѣчна еднакво съ з, а накрай рѣчь слѣдъ съгласны е полугласна мѣка. Така буква въ коренѣ на рѣчи-ты е прѣставена и стои въ тѣхъ като замѣстница на *а*, *е*, *и*, съ които и ся прѣрѣща въ рѣчи отъ единъ корень, както въ *врътѣ* и *вратѣ*, *трѣнѣ* и *трѣнѣ*, *връхѣ* и *вѣрѣ*. Прѣрѣщаея и съ *ѣ*, *ю*, *я*, както въ *срѣдце* и *срѣдѣ*, *кльѣѣ* и *кльѣѣ*, *звѣнѣ* и *звѣнѣ*.

Ерѣж, ишь, — *рѣль*, *гл. д. в. ѳрѣж*.

Еря, с. ср. в. *ѳря*.

***Есакчѣна**, с. м. *Т.* Есакчи, който съ оружѣе придружава пѣкого въ пѣтъ за да го пази; проводникъ, провозатой для охранѣния.

***Есакъ**, *Т.* Есакъ: 1) *пр. неизм.* Что е забраненъ. 2) *нар.* Забранено; запрещенѣ.

***Есѣпъ**, с. м. *Т.* в. *хесѣпъ*.

Есенесъ, *нар.* Милѣ-тѣ есенъ; прошлою ѳсенью, ѳсенесъ. *Есенесъ валѣж много дѣждоѣ.*

Есенѣшнѣй, — *нѣль* и — *нѣль*, *шнѣ*, *шнѣ*, *пр.* Что е отъ есенъ, что е былъ есенесъ, подзимашнѣй.

Есенка, с. ж. Едно растение.

Есенница, с. ж. Жито посѣяно есенъ зимница; озимнѣй, озимнѣй.

Леле мале, стара мале,
Да какво щѣ да съмъ весель:
Есеници изгѣналы,
Пролѣтнѣици не нѣналы. *Пѣс.*
Есеници класъ врѣлилы,
Пролѣтнѣици у врѣтѣще. *Пѣс.*

Есенинѣй, — *нѣль* и *нѣль*, *нѣа*, *нѣо*, *пр.* Что была есенъ, есенекѣй, подзимашнѣй; осѣннѣй. *Есенино врѣмя, есенина слава.* — *Есенино сирѣне*, правено есенъ, отъ мѣко безъ да е бито отъ него масло.

Есенекѣй, ска, ско, *пр.* Есенинѣй.

Есенувамъ, *гл. ср.* Прѣкарвамъ, прѣмнѣувамъ пѣйдѣ есенъ-тѣ; осеневатъ. *Милѣ-тѣ есенъ есенуважми съ овѣнѣ-тѣи край града.*

Есенъ, с. ж. 1) Врѣмя-то междѣ лѣто-то и зимѣ-тѣ; подзимѣ; ѳсенъ.

Есенъ ми дойде, слана запада!
ѳа свѣвай байракъ, Манушь войводо! *Пѣс.*

2) като *нар.* Прѣзъ есенъ-тѣ; ѳсенью, къ ѳсени. *Есенъ шума-та кане.* — *Есенъ-тѣ*, пѣж есенъ, прѣзъ есенъ-тѣ. *Лѣто-то жѣнажми, а есенъ-тѣ закѣсѣважми съ свѣнѣ-то.* *Щѣ цѣне като сливѣж есенъ.* *Есенъ пѣсень не ражда.* *Есени богата, зима рогага.*

Есениакъ, с. м. Граднѣскы рожбы като лукъ, бобъ и проч. брашъ есенъ.

Есениачѣ, с. ср. Пѣля или друго добычѣ, излѣнилося, добылося прѣзъ есенъ, есенино пѣля, есенино добычѣ.

Есѣтра, с. ж. Рыба есѣтръ.

Есѣтрица, *ум. ж.* отъ есѣтра.

Есѣтръ, с. м. Рыба *Accipenser sturio*, есѣтра, мерениъ, цѣга; осѣтръ.

Ескиджѣйскѣй, ска, ско, *пр.* отъ ескиджѣна.

Ескиджѣйчѣ, *ум. ср.* отъ ескиджѣна.

***Ескиджѣна**, с. м. *Т.* Който трѣгува съ вѣхты пѣчѣа; вѣтошникъ.

Ески-чаршѣна, с. ж. *Т.* Чаршѣна, дѣто продаватъ вѣхты пѣчѣа; вѣтошнѣй рядъ.

***Есѣмъръ**, *пр. неизм. Т.* Възъ-чрѣпнѣй, мургѣй, пѣснѣй; чорноватѣй, смѣглѣй.

Естество, с. ср. 1) Свѣтъ-тѣ съ венчко, что е въ него, и рядъ-тѣ, по който ся дрѣжи; естество, природа, натурѣ. 2) Свойство-то на вѣко пѣчѣа; естество, свѣйство. *Таково му е естество-то.* *Женско-то естество — банѣа и хоро.*

Ѵсти. Трете лице едни. число отъ гл. *сѣмъ*, *е*, *еть*. *Ако ести кѣжѣнѣ, ѣце стѣнѣ.* *Стрѣжко ти ести изпратѣж отъ насѣ.*

Есть. Шесто слово, шеста буква отъ Словнѣскѣ-тѣ азбука, *е*; *есть*.

Есть, *нар.* Така, така *е*, *аха*; *да.* *Сврѣши ли? — Есть.* — *Христосъ посрѣди насѣ!* — *Есть помеждѣ насѣ.* Така казватъ, кога прѣчѣупватъ хлѣбовѣ на службѣ.

Ѵтѣ и.

Ѵто, *нар.* *Ѵй*, *ева*, *ева*, *ѳато*, *ѳа*, *ѳа*; *вотъ.* *Ѵто го*, *ѳанѣли го*, *ѳанѣли го*, *ѳа ти го*; *вотъ онъ.* — *Ѵто ти сега!* изречѣние, косто показѣа вѣзѣанѣость; *вотъ тебѣ на!* *вотъ ещѣ!* — *И сто ти ж, и сто ти го*; *вотъ* и *вѣн* *недолга.* *Ѵте* *ся* *употрѣбѣава* и *като* *така* *безъ* *да* *ѳма* *пѣкакво* *знаменѣванѣе.* *ѳмало* *сте* *еднѣж* *чѣрѣ.* *Ѵте* *онъ* *дошѣж*, *на* *сѣдѣжѣж.*

Ѵтрѣва, с. м. в. *ѳтрѣва*.

Ѵтрѣнѣкъ, с. м. в. *ѳтрѣнѣкъ*.

Ѵтъ. Трете лице едни. число отъ гл. *сѣмъ*, *е*, *ести*.

***Ѵфимѣрий**, *пр. неизм. Гр.* Казѣа *ся* *за* *сѣнѣеникъ*, *комуто* *е* *рядъ* *да* *служѣи*, *или* *служѣи* *по* *рядъ*, *чрѣдѣнѣй*; *очерѣдѣлѣй*.

Ѵу, *междѣм.* *за* *пѣденѣе* *птици*.

Дочюль ѡ с старѣ калугерь,
Кукавици говораше:
Еу, ишу, кукавице,
Не кукай ми прѣдъ монастырь. *Пѣс.*

*Ефѣнди, с. м. Т. Господарь, господинъ:
казвася на книжевници и, както и ага,
слѣдъ пмя-то. *Османъ ефенди.*

Ехе-хе, междум. Казвася прѣдъ видѣ на
пѣчто неочаквано и неприятно. *Ехе-хе,
урядимъ го! Ехе-хе, та станъ.*

Ехла, с. ж. Дрѣво елха.

Ехрипяный, иъ, на, но, пр. Коприяный,
свиляный.

Подари ѡ Божя майка
Съсь ризицъ коприяныхъ,
Коприяныхъ, ехрипяныхъ. *Пѣс.*

Ехтѣше, с. ср. отъ ехтѣ. Ечеше.

Ехтѣ, ишь, — тѣль, гл. ср. 1) За гласа:
грѣмъ, раздавамся, ечь, ентѣ, кѣнтѣ; раз-
даватъся, грѣмѣть, отзываться, отда-
ваться. *Пѣсни ехтѣть изъ село.* 2) По-
врѣщамъ гласа; отдаватъ отголосокъ, гуль,
отзываться. *Гора-та ехти отъ пушки.*
3) Пѣшкамъ, охкамъ, стенкамъ, стѣнъ;
стонать.

Ехъ, междом. Ахъ.

Ечѣше, с. ср. отъ ечѣж. Ехтѣше.

Ечимѣкъ, с. м. в. ячѣмѣкъ.

Ечко (ѣчко), с. м. Така наричатъ пошѣйдѣ
мѣсяцъ Май.

Ечмень, с. м. в. ячмень, ячѣмѣкъ.

Ечѣж, ишь, ечѣль (да ѣкж), гл. ср.

Ехтж. *Гора-та екжла отъ гласа му.*

Ешѣшь, с. м. Срѣцаея въ пѣсень:

И калесѣ до три млада ешише,
Что бѣхъ сватѣхъ прѣварници.

Ешка, с. ж. Така наричатъ пошѣйдѣ обы-
чаю русалии.

*Ешкѣтъ, с. м. Т. Ходъ на конь.

*Ешмакъ, с. м. Т. Ешмакъ: 1) Врѣшникъ
на конинъ за да прибира дѣма, бухаря,
бухаръ; навѣсь у очага, кожухъ. 2) Було,
съ което булгы си забувать главы-ты.

*Ешь, ешеве, с. м. Т. 1) Чѣта; нѣра, нѣ-
ристый, парникъ. *Нѣма ешь, пѣма другъ
като него.* 2) Число, което може да ся
дѣли на двѣ; чѣтъ. *Чѣтыре, шесть, осемъ
сж ешь, а три, пять, седемъ не сж ешь;
тѣма сж текъ.*

Еще, сжжз. Още, вещь; ещѣ.

Ж. ж. ж.

Ж. Седмо слово, седма буква въ Словянскж-
тж азбукж, наричана *живѣте*; по старо то
начрѣтане ж, а по ново-то ж, и ржко-
писно ж.

Жа. За вѣщкы-ты рѣчи, что начинатъ като
отъ жа в. жиа и жиа.

Жбарамъ, гл. д. Дырж, трѣсж, пишамъ пѣ-
что въ тьмно, въ водж, безъ да го виждамъ.

Жбетъ, с. м. Пѣшка отъ ороненъ гроздъ,
дѣбетъ; виноградна кистъ, съ котѣрой
зѣрна сняты.

Жбурамъ (да жбурж, жбурнувамъ), гл.
д. Цамбурвамъ, цонамъ, поташамъ пѣчто
въ водж.

Жбуране, с. ср. отъ жбурамъ. Цамбур-
ваше, цонаше, поташане.

Жбурнувамъ, гл. уч. отъ жбурж.

Жбурж, ешь, — жжль, гл. сд-кр. отъ
жбурамъ. Да цамбурж, да цонж, да по-
тонж. — жжтый, прич. стр. Цамбур-
жжтый, цонжжтый, потонжжтый.

Жвакамъ, гл. мн-кр. отъ жвачж. *Жва-
ка като съ чожды жжж.*

Жвачане, с. ср. отъ жвакамъ и жвачжж.
Жвачене, дѣвчене, гвачане.

Жвачнувамъ, гл. уч. отъ жвачжж.

Жвачжж, ешь, — жжль, гл. сд-кр. отъ
жвачжж; жевнѣть.

Жваччене, с. ср. отъ жвачжж. Жвачане.

Жвачжж, ешь, жвачжж (да жвачжж, жвач-
нувамъ), гл. д. Гвачжж, дѣвжжж; жвачжж.
— жвачжжжж, прич. стр. Гважанжжж,
дѣвжжжжж; жеванжжжж.

Жграбамъ, гл. ср. Ходж безъ пжть, безъ
да глдамъ дѣ и какъ.

Жгуря, с. ж. Стуръ, стурна.

Жда. Дума, съ кожо пѣкоп замѣнаватъ *щж
да, щешъ да, щемъ да* и пр. *Жда идж,
вм. щж идж.*

Ждрѣкыль, с. м. Пѣ-употрѣбително въ мн.
ждрѣкыли: 1) Двѣ тонагы съ разохж на
нихъ, на конто стжнать, та ходять съ
тѣхъ; гыгы, когыли, конгыли, пощжжж,
нащжжж, натаржжж, щули; ходули. 2) Заѣ,
лоше и криво написаны пиша; каракуля.

Ждрѣбна, с. ж. Птица *Otis tarda*, дрон-
ла, дронла, дива мисирка; драхвѣ.

Ждрѣбене, ср. ср. отъ ждрѣбжжж.

Ждрѣбѣнце, ум. ср. отъ ждрѣбѣ; жере-
бѣночекъ.

Ждрѣбне, с. ср. в. жрѣбнй.

Ждрѣбна, пр. ж. Казвася за непразднж ко-

быль, что носи ждрѣбї; жерѣбан, берѣжи, сужерѣбан. *Таки кобылы е ждрѣбїа.*
Ждрѣбчї, ум. ср. отъ ждрѣбї; жеребѣпочекъ.

Дайте њ сѣнце,
 Да набере мѣлѣце,
 Да падои ждрѣбчї. *Пѣс.*

Ждрѣбїжесї, ишеї, — бїласї, гл. *взвр.*
 За кобылк; раждамъ ждрѣбї, турмыжесї; жеребїтїесї. *Наша-та кобыла ся ждрѣбї прѣвз годнїк.*

Ждрѣбїа, с, ср, Мало кончи, скоро ождрѣбено, турма; жеребѣнокъ, жеребї.

Ждрѣлѣцѣ, лиц, с. ж. Атѣ, бедухѣ, пастьухѣ; жеребѣцѣ.

Да му прати до четїре добра:
 Едно добро ждрѣца добра кома,
 Друго добро сабль повалнїк,
 Трете добро джебе поклошено,
 Четврто-то свое прѣвно любїи. *Пѣс.*

Жѣвкамъ, гл. ср. За лпенцк: лѣж, мѣукамъ.

Жѣвкамѣ, с. ср. отъ жѣвкамъ. *Лисичкѣ жевкамѣ.*

Жѣволкамъ, гл. ср. Прѣживамъ, прѣгвацвамъ, прѣдѣвкамъ, дразгышѣж; пережѣвывать.

Жѣга, с. ж. Жегѣ, жегчїна, горячїна, нежѣ, жарѣ, мараина лѣтне врѣмїа; жарѣ, зной. *Днєсь бѣше голѣма жѣга.*

Жѣгавїца и

Жѣгавїна, с. ж. Една малка бубулечка лѣ-гольбка отъ мравкк, отъ кошѣто, като захане, много срѣбї.

Жѣгавїчї, вѣ, ва, во, пр. Что прави жегж; палїчїй. *Жегаво слѣнце.*

Жѣгамъ (да жѣгїж, жѣгнувамъ), гл. д. Ниш њчто спиртливо, врїгамъ, мѣтамъ, смучж, плюскамъ. 2) Брѣкамъ. *Жегїж сї вѣ златнї джебовж, та сї извади златнї ключевж.*

Жѣганѣ, с. ср. отъ жѣгамъ.

Жѣгвамъ, гл. ми.-кр. отъ жежїж.

Жѣгвамъ, гл. ми.-кр. отъ жѣгїж.

Жѣгванѣ, с. ср. отъ жѣгвамъ.

Жѣгла, с. ж. и

Жѣгло, с. ср. Жегълъ. — *Жегло да тя жегїе и жегло го трѣтїло*, казвать то-мува, който нека да ся жени, а не е за женене.

Жѣгїж, ишѣ, — лїлѣ (жѣгвамъ, да жѣгїж, жѣгнувамъ), гл. д. Удриамъ, бшѣ съ жегълъ, съ тогаж; пїрїтѣ.

Жѣгнувамъ, гл. пр. отъ жѣгїж.

Жѣгїж, ешѣ, — пѣлѣ, гл. *сд-кр.* отъ жежїж. Да прїнежк, да прїпарїж изведнїжъ. *Жегїжлѣ на огнїа влакно-то отъ конїа. — Жегїжло го е пѣчїто,*

направилѣ е пѣчїто, та му мѣсли, та го челїл. *Жегїжлѣ го по срдїце-то съ горїце жѣлѣзо.*

Жѣгїж, ешѣ, — пѣлѣ, гл. *сд-кр.* отъ жѣгїж. *Жегїж го по грѣба съ едно дрѣво; огрѣтѣ дубїноу. — пѣчїїй, прїчї. стр.*

Жѣгїж, ешѣ, — пѣлѣ, гл. *сд-кр.* отъ жѣгїж. *Жегїи му сдїлѣ чїмїж ракиж.*

Жегонїна, с ж. Жїговїна, повдїганѣ на кѣсело, кога е развалѣнъ чловѣку ето-махѣ-тѣ, глѣга, горуха, гаравїца, изгага; изгїга, изгїога.

Жегѣ, с. ж. Жѣга, пекѣ; жарѣ, зной.

Жегѣлѣ, жеглї, с. ж. Жегло, прѣчка на жаремъ, конато сї вади за да сї вирїгнѣ волѣ-тѣ и послѣ нажѣ сї втѣка за да не може да сї извади главк-тк. *Мѣрас на жегѣлѣ*, играе на вѣжѣ.

Жѣгїца, ум. ж. отъ жѣга.

Жегѣж, жежѣшѣ, жѣгохѣ, жеглѣ, гл. д. Жежїж.

Жежѣне, с. ср. отъ жежїж.

Жежѣ-пѣче. Насѣкомо *Cicada ornї*, жѣтварѣ, жѣтварчїа, жїожель, жїожїа, жїожїалѣ, крѣчѣ, крѣчакѣ, скрѣпѣцѣ, скрѣжѣ, скрѣжѣ, црѣкалѣцѣ, црѣцорѣцѣ; травїнїа кобїлка, кузнїчїкѣ.

Жѣжкїчїй, — жѣжѣ, жка, жко, пр. Горячїїй, топлїїй; горячїїй, тѣплїїй, жгучїїй. *Жежка вода*, горячїа, топла. *Жежкїчїй вѣтрѣж; жгучїїй вѣтерѣ. — Жежкї слѣзж*, слѣзжї отъ голѣмж жалостѣ; горячїїа слѣзжї.

Жежкї слѣзжї Ангѣлїна рошї. *Пѣс.*

— жко, нар. Горячїо, топлїо; горячїо, топлїо.

Жѣжїж, ешѣ, — пѣлѣ, гл. *свр.* отъ жежїж. Да жежїж.

Жѣжчїнїа, с. ж. Жѣга, горячїина, топлїина; жарѣ, жарѣ, зной.

Жежїж, ешѣ, жѣгохѣ, жеглѣ, (жѣгвамъ, да жѣгїж, да жежїж, жѣгнувамъ), гл. д. Жегж: 1) Пекж, правїж жегж, жарїж. *Слѣнце-то жеже; сѣлїце варїтѣ, знойтѣ, палїтѣ. Жегїж едно слѣнце*, прїпѣче. 2) Грѣж њчто на огнїа да стане горячѣ. *Жежїж жѣлѣзо да посѣтлѣсе.* 3) Горїж.

Сѣжко сѣчїтѣ и не сѣчїтѣ,
 А коложегѣ коле жежїтѣ,
 Мартѣ дерїтѣ и на лѣтовнїж мїрїсатѣ. *Пѣс.*

— *Жеже го пѣчїто*, има пѣчїто да го челїл, да го жаравїл, да го врїтї. *Жѣжїжло го пѣчїто.*

Срдїце, майко, не те жежїж,
 Пѣчїто мїлостї да имѣ еторїшѣ. *Пѣс.*

— жїжесї, гл. *взвр.* и стр. — жѣнїїй, прїчї. стр.

Жекавий, въ, ва, во, *пр.* Что ся вие и прѣвива и не ся чющ, жилавий, не крехкый, тягавый; гибкий, уругий.

Желадинки, *с. ж. м.* Гѣбы *Hypopholoma fasciculare*, оризници, челядинки; опѣнки.

Желанне и **желанне**, *с. ср.* отъ желанж. Искане отъ срьдце нѣчто, годка; желанне.

Желатинъ, *с. м. Т. в.* джелатъ.

Желанж, ешь, — лаль, *гл. д.* Искамъ отъ срьдце да дѣбъж нѣчто, или да стане нѣчто; желать. *Желаеш ли чождо-то, разнебицашь свое-то.* — **ланый**, *прим. стр.* желанный.

Желва, *с. ж. 1)* Земноводно животное *Testudo*, желка, жыва, костянурка, костяна жнаба, костенушна; черепаха. *Напрягася като желвж изъ угарь.* 2) Птица *Muscicapa*, гроздарка, жълтурка, профирка, саржасма, чичефѣ; вишнейгодникъ.

Желвакъ, *с. м.* Бѣлъ камыкъ, който пуца огнь като крѣмыкъ, кога ся удриа съ огнило; бѣлтъкъ, бѣлотракъ, живагъ, жилавецъ; бѣлый кварцовый камень.

Желвица, *ум. ж* отъ желва.

Желвя, *ум. ср.* отъ желва.

Желѣ, *им. соб.* мжжско.

Желѣмка, *им. соб.* женско.

Желка, *с. ж. 1)* Желва, жыва, костянурка; черепаха. *Личи му като на желкж прѣзъ угарь.* — *Отгорѣ дѣска, отдолѣ дѣска, вижтрѣ сѣди цыркый софта*, *пл:* блудо *врху блудо, вижтрѣ цыцина.* *Гат.* — Желка. 2) Болестъ живеница. *Желка го ударила по грѣло-то! Желка да го наложить!* Клятва.

Желка, *им. соб.* женско.

Желкавий въ, ва, во, *пр. в.* живничавый.

Желбарча, *ум. ср.* Желча, костенурча.

Желкаръ, *с. м.* Желюрокъ.

Желкыный, *изъ, на, по, пр.* Что е на желкж или отъ желкж, жылвиный.

Който по пхтия помине,
Врьщайте да го вратимъ,
Ужина да му дадемъ:
Желкынъ яйца прѣжешы. *Пѣс.*

Желна, *с. ж.* Птица *Picus viridis*, зеленъ кльвочъ, кльвандрѣчъ, клявидръво; дѣтель зелѣный.

Желникъ, *с. м. в.* жѣлникъ.

Желудѣкъ, *с. м.* Въ утробѣ-тѣ на животны оцый кошелекъ, въ който ся смгла надене-то; кормина, тулумъ, шкембе; желудокъ, брюховина, оходъ.

Желча, *ум. ср.* Малко-то на желкж, желкарча, костенурча.

Ежеви-ти сватѣж чинать,
А желкы-ты панасгурвать,
Ежъ желчи надмивгаше. *Пѣс.*

Желвзарекий, ска, ско, *пр.* отъ желвзарь. *Желвзарский дюкманъ.*

Желвзарство, *с. ср.* Работа на желвзарь; желвзское производство.

Желвзаръ, *с. м.* Който работи или продава желвзо.

Желвзо, *им. соб.* мжжско. Отъ него е *Жско*, *Желѣ*, *Желѣ*.

Желвзо, *с. ср.* Малко некръстено още мжжско дѣтя, голче, гущле, джоля, пуже, пурде, пушле, ныже, кушле, некръстеничя, некръстечя, шюля, шюлко, еврейчя.

Желвзница, *с. ж. 1)* Цвѣте смѣсна кытка, карамфиль. 2) Една болестъ въ корема, единъ видъ бѣдежъ.

Желвзный, — зъпъ и — зепъ, зна, зно, *пр. 1)* Что е отъ желвзо; желвзный. *Желвзны врата.* *Блага рѣчь, златенъ ключъ желвзны врата отваря.* 2) Что е много коравъ, много накъ. *Желвзна рѣжа.* *Желвзно срьдце*, кораво срьдце. *Желвзно срьдце да имаше, пакъ би ся смиллил.*

Желвзо, *с. ср. 1)* Най-употрѣбительный и всакому познатый мѣталъ; желвзо. *Желвзо-то ся кове (ся чука), доклѣ е топло (горяще)*, *пл:* бий желвзо-то, *доклѣ е топло*; куй желвзо пока горячѣ, *пл:* деръ лѣко покѣлѣ дерѣтся. 2) Нѣчто направено отъ желвзо. *Остро желвзо въ човалъ не стои*, *пл:* въ торбж не ся крѣже. 3) Желвзенъ тѣлчекъ, съ който чюкать соль; черисло, чприсло; чересло. 4) Котва на ладж, на корабъ; якорь. — *Желвза*, оковн, букаи; желвза, цѣпи, окѣвы. *Туриж го въ желвза*, оковахъ го въ оковы, турихъ му букаи; посадилъ егѣ въ кандалы, наложили ему цѣпи, оковали егѣ. — *Желвзо на пушкж*, масуръ; стволь ружья. — *Желвзо чловѣкъ*, тврѣдъ, накъ. — *Врѣгамъ желвзо:* а) Спущамъ желвзо то, котвж-тѣ, на ладжъ за да застане тѣ; отдаватъ якорь. б) Спирамся пѣйдѣ, заставамся, спадамъ на падало, на станъ. — *Не бие студено желвзо*, не чюга на праздно, знае си работж-тѣ — *Отъ плѣнаво желвзо добра сабля не става.* *Гори му срьдце-то (гори му глава-та) като желвзо въ лѣдъ.* *Съ чожды ржѣф дръжи горящо желвзо.* *Отъ желвзо пѣнако срьдце има.* *Желвзо да хване, злато да му ся учини.* *Камень да хване, желвзо да му се учини.*

Желвзце, *ум. ср.* отъ желвзо. Малко ккѣчя желвзо; желвзце.

Желюдѣ, *с. м.* Водяница, желудѣкъ на птицж; желудокъ у птици.

Желюрокъ, *с. м.* Мжжска желва, желкаръ, костянурка; самѣцъ черепахи.

Посвръшиси желюрокъ-тъ,
Посвръши си кутрѣ желѣкъ,
Кутрѣ желѣкъ за пѣвѣтъ. *Иъе*

Желждь, в. жѣлждь.

Желнатый, въ, на, во, пр. Сухый, слабый, немощный, жюлавый.

Женá, с. ж. 1) Женекото на чловѣка, женска; жѣнцина. *Жена-та е нѣ-слаба отъ мжж-жа.* 2) Когато е женена, за отличие отъ момъ; жѣнцина находящаяся или бывшая въ замужествѣ. *Мома ли си, жена ли си?* 3) Стопаница, стопаника, опана, за която пѣлкой е ожешенъ; супруга. *Дай си, мжжю, женѣ-тъ, а тѣ хвани (забий) трыне-то (горѣ-тъ).* — *Празденъ мжжъ — остъръ ножъ, праздна жена — сама злина.* *Пази Боже отъ турѣкъ бѣдѣ, отъ пшанѣ женѣ и отъ бѣвенѣ свинѣ.* *На женѣ кажи, че е вѣтрывичава, че е невѣрна и проста, простила бы ти; а кажи ѳ, че е грозна, змай си дръмъ-тъ и не ся надѣй да станете достове.* *Моя и негова майка двѣ женѣ.* *Отъ двѣ женѣ дѣца.* *Рѣба и жена не старѣють.* *Лоша жена — звѣрь свирѣвъ.* *Зла жена и отъ море нѣ-зла, добра жена и отъ имане нѣ-добра.* *Женѣ, огнь и море нѣ-добрѣ да ги не срѣщашь.* *Зла жена — бѣвени свинѣ.* *Помози Богъ, — зла жена! Съ женѣ шана не бѣва.* *Жена срамъ не зима.* *Дѣто мжжъ стѣжи, жена-та не може и да помрише.* *Стара жена у кѣщи с пуждно зло: ако го имашь, продай го, ако го нѣмашь, купи го.* *Брѣбланица жена с като празникъ воданицѣ.* *Жабы-тъ отъ црѣкыла ся боятъ, а женѣ-тъ отъ старость-тъ.* *Жена-та с пощра крукувица.* *Който слуша женѣ-тъ, той с дважа жена.* *Който си казва срдце-то на женѣ, не с мжжъ.* *Турчинъ побратимъ не хващай, на женѣ тайны-тъ си не кавай и чождо члдо не посивай.* *Съ едно цвѣтѣ пролѣтъ не бѣви, съ едикъ женѣ сватба не става.* *Марта жена и азъ жена, какво ще ми стори!* *Когато жена не ще да мѣси, вседень сѣе (три дни сѣе).* *Жена не с цвѣтѣ да ѣ помришешь и познашь каква е.* *Жена и котка мжжю умиратъ.* *Женѣ-тъ сж дългокости, а плѣткоюжы.* *Жена съ голѣмо чело, а конь съ широкъ гипосъ.* *Добра жена — мжжю рай, зла жена — мжжю адъ.* *Лоша жена — вѣчна мжжа.* *Комуто с харна жена-та, не му трѣбъва рай.* *Комуто с лоша жена-та, не му трѣбъва вѣчна мжжа.* *Комуто с да-*

бра жена-та, не трѣбъва да ходи на црѣкѣ; комуто с лоша, не трѣбъва да плече на гробница. *Жена-та не с намакъ, та да го отперешь, когато цешь.* *Мжжъ съ кола да вноса, жена съ иглѣ да изнаси, пакъ не ся надвѣва.* *Мжжъ съ двѣ-тъ рѣцѣ да вноса, а жена съ малкъй прѣтъ да изнаси, кѣща-та с пакъ праздна.* *Мжжъ ся познава по женѣ-тъ.* *Вино-то с за пиене, жена-та с за биене.* *Вий женѣ-тъ си, вий главѣ-тъ си.* *Вий кожуха — нѣ-топѣлъ, вий женѣ си — нѣ-мила.* *Жена-та отъ законъ не отбира, а отъ дръво повече отбира.* *Щити прася, доклѣ с въ крѣшто-то, вий женѣ, доклѣ с рано.* *Топла гостба бие женѣ-тъ, а студена никога.* *Имашь ли добро вино и любавѣлѣкъ женѣ, за достове се не вайкай.* *Хубавица жена — много познайници.* *Хубава-та жена сборъ бере, а грозна-та домъ бере.* *Сухы дръва — вридна жена.* *Жена мжжю не бие, а наказва го по волѣ-тъ ѳ да ходи.* *Волѣ-та развала добръ-тъ женѣ.* *Ако ще ся болѣдува, да болѣдувамъ азъ, ако ще ся мре, да мре жена-та.* *Размыслена жена неопрана ходи.* *Отъ прѣвѣкъ женѣ, прѣвѣкый залѣкъ и прѣвѣкый свѣтъ нѣ-блиго нѣма.* *Марта жено страхопѣзло, что не идешь да ми земешь калпака?* *Да ся напие мжжъ, да ся наплаче жена.* *За женѣ-тъ — копрѣна, а за мжжю — копрѣва.* *Женѣ-тъ съ копрѣняны фустаны, мжжѣ-ти съ бѣчы изкѣмжты.* *Оставенѣ женѣ и нахпанѣ чощкѣ не пинай.* *Мжжъ-тъ с врьжиглава на женѣ-тъ.* *Който си дава кола-та, той си дава и женѣ-тъ.* *Женѣ-тъ си давама, кола си не давама.* *У който кѣщѣ жена-та наряжда, тамо с бръкочина.* *Кѣща безъ женѣ — кладенецъ безъ кофѣ.* *Кѣща безъ женѣ, мжжъ безъ пары, огнь да ги гори.* *Кѣща безъ женѣ не ся врьти.* *Жена безъ мжжъ с като конь безъ юздѣ.* *Гръня безъ рѣжѣкѣ като мжжъ безъ женѣ.* *Който иска женѣ безъ кукуръ, безъ женѣ остава.* *Клисава мжжъ — клисава жена.* *Който слуша хора-та, женѣ-тъ си напуца.* *Отъ сто едно послушай и женѣ-тъ.* *Чаша плѣна — жена гладна.* *Съ тебе, жено, злѣ, а безъ тебе нѣ-злѣ.* *По-бѣлъ ми глава-та, омырна ми жена-та.* *Змай женѣ отъ сѣй и купи отъ копѣти.* *Кота крушка безъ опашкѣ, та и той безъ женѣ.* *Жена-та давала мѣлѣко, а майка-та пѣлѣкъ.* *Уми-та*

жена чини повяче отъ алмазъ. *Болна жена — голъма исволна. Грѣда с жена-та, ала работна ѿ е рѣжа-та. Жена му чини два града, конця му чини гиллодо. Законъ женж завална. Крѣтѣ-тесея, женж, царско ми е! Жена-та е като врьбж, дѣто ѿ посадишь, тамъ расте. Жена-та е като погж на столъ, единъ извади, другъ шури. Мжжъ-тѣ отъ позѣ-тѣ истѣнѣва, а жена-та е като шатицж. Вино-то е отъ лозж-тж, млѣ-ко-то е отъ козж-тж, мола-та е отъ жемж-тж, та что бы было!*

Женатый, тѣ, та, то, прич. като пр. За мжжъ: който има женж, женятый; женатый. За женж: която има мжжъ, мжжена; замужнал.

Женвамъ, гл. мжкр. отъ жёнжж.

Женене, с. ср. отъ жёнжж и жёнжжж. Женение.

Жененый, нѣ, на, по, прич. като пр. Който ся е жинилъ. Жененъ е безъ поизъ. Та е женена, мжжена; замужнал.

Женение, с. ср. отъ жёнжж и жёнжжж. Женение.

Женялна, с. ж. в. женяхла.

Петкана расла, порасла,
Станж мома за женене;
За Петканж дошлы женилни
Отъ деять села далеко. *Пѣс.*

Женяный, нѣ, на, по, пр отъ женя, стопанка; женяний. Женяны-тѣ родни-ни. Женито имане прѣсѣда.

Женятба и женятва, с. ж. 1) За мжжъ: женене; женятба. 2) За женж: мжжене; вѣходъ за мужжъ. — Женятба на кжцж, змане зять въ кжци, зять на кжцж, зять на водъ.

Женятбина, с. ж. Что ся зема за изво-ленне за женене.

На си слѣзж на равны дворовы
Та си спрестре шаренж кабаниж
Да му брой тяжжж женятбинж. *Пѣс.*

Женяхла, с. ж. Която е пратена да иска момж за нѣкого, женилна, главешница, годежница, годежарка, думалиница, изгяд-ница, изводица, наваджийка, прѣдумница, сватна, спобница, стройница; свѣха. — *Сѣди-ти да сѣдятъ женяслы,* така казвать опомува, който, дошълъ въ кжцж, бръза да си отиде безъ да посѣдне.

Женяхълъ, хли, с. м. Който е пратенъ да иска момж за нѣкого, главешникъ, годеж-никъ, годежникакъ, годежаръ, дворникъ, ду-малиникъ, дѣвоснобъ, изводникъ, изгядникъ, момаръ, просецъ, просегникъ, прѣдумникъ, сватовникъ, сватъ, сводникъ, спобникъ, строй-никъ; сватъ.

Женяца, ум. ж. отъ женя; жѣпочка. *Ро-си, роси, росица, да ся роди че-ница, да си купи женицж! Пѣжтъ момчета, кога вали дѣждъ. Който висце попива, безъ женицж попива.*

Женячка, ум. ж. отъ женяца.

Женяще, ув. ср. отъ женя.

Женка, с. ж. 1) Така казва мжжъ на женж си на галено; жёнуска. 2) Мжжъ като женж, женчѣ.

Женкаръ, с. м. Който обычна да ся вѣвпра при жены; женко, женчѣ; бабикъ.

Женко, с. м. Женкаръ.

Женоря и женорина, съб. ж. Много же-ны, купъ жены; бабѣ.

Женска, като с. ж. Жена въ 1-то зване-нованне; женщина. *Не смж само мжжжэ тука, има и женскы при насъ. Жен-скы-тѣ пряджтъ, жены-тѣ пряджтъ.*

Женско, като с. ср. Онова отъ венакой видъ жпвотно, което заченва и ражда; сѣмка, жѣнскаго пѣла.

Женскый, ска, ско, пр. 1) Что е на же-нж или свойственъ на женж; жѣнскый, бабий. Женско лице, женска дрѣвжа. Женско лѣто по Илинъ день. Женско-то естество — банна и хоро. Женско-то срьдце е като памученъ чоранъ, разтя-гася. 2) Что е женско; жѣнскаго пѣла. Женскы дѣца. 3) На всако нѣчто, което бѣва съ дунжж и безъ дунжж, съ дунжж-тж ся нарича женско, а безъ дунжж-тж мжжско. Женскый ключъ, ключъ съ дунжж, мжжскый ключъ, ключъ безъ дунжж. Женска павта, онаа отъ двѣ-тѣ, что има клунъ на неж, а мжжска, онаа, что е съ кукж, за да ся закача за прѣвж-тж. Женска коп-ча и проч. — Женска богородица, же-женолюбъ чловѣкъ, женче, женко, женкаръ. — Женска игла, что е съ дългисты уши. — Женскый кравай, единъ видъ козачъ, който мѣсятъ по нѣкои мѣста за сватбж. — *скы, нар.* Като женж, като жены; пожѣнски.

Женчѣ, с. м. 1) Мжжъ като женж, женка. 2) Който обычна да ся вѣвпра при жены, да ся брѣка въ женскы работы, женкаръ, женко, женска богородица; бабикъ.

Женчавый, въ, ва, во, пр. Что е като жена, женче, женка; женopodobный.

Женчюра, ув. ж. отъ женя. Женяще.

Женж, ншъ, — ншъ, гл. д. Правж момж и момѣкъ да ся земжтъ, та да станжтъ мжжъ и жена; задомиавамъ. Женж мжж-ско; женятъ. Женж женско, мжжж; выдавать за мужжъ. Женж свѣна си; же-нѣо своего сѣна. Женж дѣщерж; вѣдаю дочь за мужжъ. — *нжся, гл. вѣзвр.* Зп-

мамъ си женж, стопанкж (за мъжско), зимамаъ си мъжж, стопанж (за женско) спорядъ узаконеный рядъ; задомавамся; жепиться (за мъжско), выходить, идти за мужъ (за женско). *Женжся за момж; женись на дѣвушкѣ. Женжся за трѣговецъ; выхожъ за мужъ за купца.* — *Който не с градилъ, да гради, и който не с женилъ, да жени* (да види каква е глоба). *Сестра сестрж жени. Жени влжа за оцж-тж. Жени го да не бѣсиѣ. Радъ ли си, калугере, да тя женимъ. Момия ся жени, когато ще, а момия, когато го поискать. Юнакъ оглядва дѣвоиця, а попъ-тъ ся жени. Скрытомъ ся жени, кавно го развождать за срамъ, или: който ся скрытомъ жени, навѣ срамъ продава.* Отъ обычная, когато мъжско съ женско сгрѣшять, да ги развождать изъ село или изъ града по извѣстенъ начпнъ за укоръ и за наказанпе.

Жѣнж, ешь, — налъ, гл. д. Жѣнж.

Жѣрабъ и

Жѣравъ, с. м. Птица *Ardea grus*, жарабъ, турна; журавль. *Жеравъ между не знае. Врѣтятся като жеравж.* Понѣйдъ дѣца, като видять лѣтъ жеравы да лѣтять на врьволицж, вѣкать:

Жерове, перове!
Врѣтѣтся на коло
Да въ видять селяне,
Да отворять дупницж
Да въ даджъ пунницж!

Жѣравий, въ, виа, вие, пр. отъ жѣравъ; журавлийный.

По дворъ ходи тынка Неда хубава.
Затыкнжла криво перо жеравие. *Пѣс.*
Двери, пера жеравж!
Еа доведѣте невѣстж,
Ржжж-тж да ми цалува. *Пѣс.*

Жѣрда, с. ж. в. жрѣда.

Жѣрка, с. ж. Сграда за мелене жито на брашно, водяница, терга; мельница.

Жерновень камыкъ. Камыкъ издѣланъ колелать, съ който ся меле на водяницж, на жеркж; водянченъ камыкъ; жѣрновъ. *Горний жерновень камыкъ, горнакъ. Долний жерновень камыкъ, долнакъ.* Камыкъ на водяницж на ржцъ за млене булгуръ, соль и др. се нарича *хромелъ*.

Жетвѣръ, в. жѣтвѣръ.

Жѣчѣ, им. соб. мъжско.

Жѣчж, ишь, — чиль, гл. д. Давъж, дунъж нѣкого, нѣчто.

Жѣшла, с. ж. и

Жѣщель, с. м. Дрво *Acer Tataricum*, клѣнъ, мякышь, отъ което правять лѣжници; родъ клѣна.

Жи. Въ изреченна за прѣмаланпе: жи ми

Бога, жи ти главица, жи му очи, вмѣсто живъ ми Бога, жива ти главица, живы му очи, в. при живый.

Жѣва, им. соб. женско.

Жѣва и здрава. Така наричать чомж-тж, за да ѣж одоброволятъ да не врьзува. *Пазися отъ едс-что-си, като отъ живж и здравж.*

Живакъ, с. м. 1) Металъ роень *Hydrargyrum*, живо сребро; ртуть. 2) Камыкъ желвакъ, бѣлтъкъ, жилавецъ.

Живалець, с. м. Срѣцася въ гатанкж за дѣтя бозайничя: *живж живалець отъ живж снажж каде.*

Живалцикъ, с. м. Живъ чловѣкъ въ клѣцж, въ челядь, казвася за приемъхъ.

Живалище, с. ср. Одно растение; варять го, та нижтъ водж-тж му за отрьванне, за избаванне отъ напратенъ живакъ.

Живеница, живиница и живница, с. ж. Ранъ отъ болестъ на слѣзы-тъ, които ставать най-често по шиж-тж; *scrophula*, желва, заушка, крѣтица крѣтичина; золотуха, свипка, свиуха.

Живеничъкъ, чка, чко, в. живеничъкъ.

Живецъ, с. м. Жила, тупанне по жилы-тъ отъ кръвь-тж. *Когато нѣкой ся убице нѣидѣ и живецъ-тъ му земе да туна, то рана-та ще забере. Живца да си отрѣже!*

Живилъ, с. ср. Срѣцася въ гатанкж за дѣтя бозайничя: *живо, живо живилъ на грамадж сѣднаше, живо мясо тягнаше.*

Живина, с. м. 1) Живо нѣчто, добыча, животно, дыханна, чловѣкъ, животно-то царство. 2) Влжкы. *Пъленъ с съ живина.* — *Вж Живини-тъ му*, при животь му, приживѣ му, доклѣ е още живъ, на животь; при живин.

Живиница, в. живеница.

Живинка, ум. ж. отъ живина. *Младж живинкж ако ся заколи, е голѣмъ грѣжж.*

Живичкый, — чькъ, чка, чко, пр. смякч. отъ живый. Живкый; живенькый. *Да ми с живичкж, че си нѣмамъ никого. Да сте живичкж.*

Живка, им. соб. женско.

Живко, им. соб. мъжско.

Живкый, ка, ко, пр. смякч. отъ живый.

Живичкый; живенькый.

Живеничъкъ, чка, чко, пр. живеничъкъ *Живж живеничъкъ и живж живеничъкъ съвѣсъмъ живж; живѣхонекъ.*

Живиница, с. ж. в. живеница.

Живнѣчавый, въ, ва во, пр. Който им: живеницж, желвакый, крѣтичавый, гринчистый; золотушный, золотушливый, свипунный.

Живо, нар. Чвьрсто, якж-тж. *Еадосувалася баба-та нѣчто живо.*

Живовлѣкъ, с. м. Раст. *Plantago*, бръци, буквица, буковица, жилавецъ, жиловлѣкъ, жиловникъ, жиловлакъ, жиловлавъ, петро-жилка, пятожилгы сучи-тъчи, тъчи-тъчка, тяговецъ; **подорѣжникъ, поцѣтникъ.**

Живожарица, с. ж. Жива жарь, неугаснжли, распалени вхлница.

Живо здраво. *Да направимъ живо здраво, да ся поздраввамъ, да ся попытамы, живо здраво ли сте. Дойдохмы живо здраво дотука, благополучно. Какъ сте?—Живо здраво; каково поживаєте? подобру по-здорову.*

Живописанне, с. ср. 1) Изобразаване, писане нѣчто съ шаровы; **живописъ.**

2) Нѣчто изобразено съ шаръ; **живописъ.**

Живописецъ, сци, с. ср. Който работи живописанне; **живописецъ.**

Живо сребро. Металь живакъ; ртуть.

Животѣние, с. ср. отъ животъ.

Животецъ, ум. м. отъ животъ.

Животи, нар. Съ прѣдл. на: на животи, доклѣ е още живъ. *Одралъ му кожж-тж на животи.*

Животина, с. ж. 1) Мало животно, гадина; насѣкомое. 2) Животно, добычя, живина, дивотина, дыханна; **животное.**

Животинка, ум. ж. отъ животина.

Животно, с. ср. Венако нѣчто, что живѣе, дыше и мръда отъ само-себе; добытъкъ, добычя, живина, животина, дивотина, дыханна; **животное.** *Чловѣкъ е животно словесио. Конь-тж е работнио животно.*

Животный, — тнь и — теъ, тна, тно, пр. 1) Что е за живота; **жизненный.** *Животны потрѣбы.* 2) Който има животъ, има дни да живѣе. *Не бы животенъ да отгльада дѣца-та си. Доклѣ е животенъ чловѣкъ, все му ся иска.* 3) Който живѣе добръ съ другы-ты, добрый, сговорный, сложный; **ладный, уживчивый.** *Животна жена.*

Пытала ли си ты, мале,
Тъсъ хора имотни ли сж,
Съ комшии животни ли сж. *Пѣс.*

Животуж, емь, гл. ср. Животж.

Животъ, с. м. и животъ, с. ж. 1) Живѣяние-то на чловѣкъ или на животно; **жизнь.** *Животъ-тж е сладжъ.* 2) Врѣмя-то колко трае животъ-тъ; **вѣкъ; жизнь, вѣкъ.** *Длжж животъ, кжж животъ.*

Иди ми саблж извади,
На животъ да ѣж поглядамъ,
Кога си, мале, загынж,
За саблж да не ми е жалъ. *Пѣс.*

3) Начивъ на живѣяние, поминуване; **жизнь** (образъ жизни). *Тяжжж животъ. Сиро-*

мажжжй животъ. 4) Поминуване съ другы, животение, живуване. *Не живѣе добъръ животъ съ домашнж-тж си.* 5) Имотъ, имане, добро, благо; **добрѣ.** *Спечали много животъ.* — *До животъ, доклѣ е живъ, до гроба; пожизненно.* *Щж го помнж до животъ.* — *При животъ и на животъ, доклѣ е още живъ, приживѣ; при жизни.* — *Кучешкый, черенъ животъ, тяжжж, лошъ, мжченъ животъ, кучешко тягло, черно тягло.* — *Влачж животъ, влѣкж си живота, влѣкж си дни-ты, тяглж, мжчжся въ неволж, въ тягло; мѣкать горе, мѣкаться.* — *На вашъ животъ да ся помнж и азж, на ваши дни, покрай васъ, съ вашъ помощь, съ ваше прѣдстоаване.* — *Нѣмалъ животъ, нѣмалъ дни, умрѣлъ.* — *Отъ това ми е животъ-тж, отъ него живѣж, отъ него ся поминувамъ.* — *Прѣкаралъ, прѣтурилъ живота си, на години е прѣмпнжлъ, остарѣлъ е вжче; онъ ужѣ отпрѣгалъ свой вѣкъ.* — *Тужж животъ и здраве, прѣговоръ, когато да ся каже нѣчто за умрѣлъ и за боленъ.* — *Животъ-тж му е като мѣсяць: кога пълнж, кога празденъ. Кратка вечера — длжж животъ. Магарешкый животъ да прокара!*

Животѣж, емь — тѣль, и

Животж, йшь, — тѣль, гл. ср. Животуж:

1) Живѣж си, поминувамся; **поживаъ,** вѣкъ коротаъ, маячить, перебиваъся коѣ какъ, жить себѣ потихонько, мотаъся. *Животж съ старость-тж си, съ сиромашнж-тж си.* 2) Живувамъ съ нѣкого добръ; **жить дружно съ кѣмъ.**

Живувамъ, гл. ср. Живувамъ си съ нѣкого, сговарямся, обычамяся съ него, воджся, другарувамъ, другувамъ; **жить дружно съ кѣмъ, дружитъ, вестъ дружбу, ладить.** *Пѣе и Богданъ си живувать.*

Живуване, ср. ср. отъ живувамъ.

Живуълчя и живуля, с. ср. Срѣцаяся въ ятанкж за. безайничя: *живо живуълчя (живуля) на грамадж сѣднше, живо мясо тржгаше.*

Живый, въ, ва, во, пр. 1) Что живѣе, что не е умрѣлъ; **живой.** *Живъ чловѣкъ иска и да иде.* 2) Сръдцатый, шавривый; **живой, рѣзвый.** *Живъ чловѣкъ, живо дѣтя.* 3) Сжщый, досущъ приличный на нѣкого. *Живъ Иванъ, сжщъ, цѣль Иванъ.* — *Жива стока, имотъ добытъкъ: овця, козы, говяда, коне и пр.* — *Живо цѣтне, петниско цѣтне, не направено.* — *Живъ вжленъ, червенъ вжленъ, распаленъ, не изгаснжлъ, что тлѣе; горящй уголь.* *Не е останжло въ огнище-то ни единъ живъ*

вжалець. — *Живъ огонь*: а) Огънь, запаленъ съ тръкаше двѣ сухы дръвета едно о друго. Съ такъвъ огънь пропжждать устрѣль. б) Единъ видъ струпѣй, кель. — *Живъ хлѣбъ*, живо мясо, сурвѣ хлѣбъ, сурвѣо мясо. — *Живъ и здравъ*; *живъ и здоровъ*. *Той е живъ и здравъ*. — *Вме да сте живи*, прѣговоръ, утѣха, кога пѣкой е умрѣлъ. — *Да си живъ и здравъ*, така казвать за благодарение за пѣчто. *Да си живъ и здравъ, че мя пригледа*. — *Живъ да си*, изречение за молбж. *Живъ да си, дай ми едик водж*. — *Живъ ти Господь!* *Живъ ти Бога!* *Жива ти главица!* *Живы ми двѣ очи!* Тако ти Бога, тако ми тына двѣ очи! Изрѣченна за прѣмалане; *ради Бѣга*. *Молж ти ся, живъ ти Бога!* — *Доклѣ бждж живъ*; *пока живъ буду*. *Щж го помиж, доклѣ бждж живъ*. — *Живж душиж нѣма, живж дѣлж нѣма*, пѣма живъ чловѣкъ; *пѣтъ живѣй души*. — *Живъ да го оплачешъ*, казваться за чловѣка въ жалостно състоианне, въ тяжко тягло. — *Живъ го зарови*, *живъ го закона*, съсыла го; *живѣмъ законалъ егѣ*. — *Станжлъ*, *сторился жива вода*, станжлъ виръ-вода, съсѣмъ мокръ; *мокрѣхонецъ*. — *Ни живъ, ни мрътъвъ, живъ мрътъвъ, живъ умрѣлъ*. — *Живъ живенничкъ*, съсѣмъ живъ. — *Прѣ живѣ*, приживѣ, на животь, доклѣ е живъ; *заживо*. — *Богъ да прости мрътъгы души*, *да ся плзнятъ живы гуши*. *Живъ Тодоръ*, *да ся чини говоръ*. *Ако влѣзе правъ, не излиза здравъ, ако влѣзе кривъ, не излиза живъ*. *Жито свѣтничъ не прави*: *да сж живы рѣжъ и папуръ*. *Жива змиа си е*: *кого ухапѣ, не може да оздравѣ*. *Кытка-та е до пладничъ, мома-та е до живъ животъ*.

Живѣ, съ прѣд. при, приживѣ, нар. На животь, при животь, доклѣ е още живъ; при жѣзни, заживо.

Живѣлице, с. ср. Жилище.

Живѣликъ, с. м. Мѣсто, дѣто дръжить живж рыбж въ водж, та, когато щѣтъ, да ѣ удовять.

Живѣше, с. ср. отъ живѣж. Живѣшане.

Живѣте. Седмо слово, седма буква отъ Словяцкж-тж азбукж, ж; живѣте.

Живѣж, ешь, — *вѣлъ*, гл. ср. 1) Има мя на свѣта, живъ сьмъ, не сьмъ умрѣлъ; *жить*. 2) Намирамъ, сѣдх пѣйдѣ, обитавамъ; *жить*, обитать. *Живѣлж сьмъ въ Влашко десѣтъ години*. 3) Живувамъ. *Живѣжтъ много лошъ животъ*. *Живѣжтъ като кучя и коткж, като снзгж и свекрвж*; *онѣ живуть какъ кошка съ со-*

бѣкой. 4) Помпнувамъ; *жить*, содержать себѣ, доставать прожитаніе. *Живѣж съ зананатж, съ трговничъ*. 5) Храшкен. *Овца-та живѣ съ трѣва*. — *Живѣсея*, г. безл. *Съ толкова не може ся живѣ*. *Сега не ся живѣе така хѣсно*. — *Както живѣешъ, така щешъ ся и прочоши*. *Три дни да живѣж, пѣтмлж да живѣж*. *Въ Цариградж живѣлж, царя не видѣлж*. *Да живѣешъ междъ влѣци, да ся овлѣчишь*. *Въ нѣ-солѣмо мѣсто да живѣешъ, нѣ-много умъ да имашъ*. *Лудъ и нѣтоменъ на едно не можтъ да живѣжтъ*. *Залудо го има, кога не знае какъ да живѣе*. *Живѣе като царъ (като бѣй)*. *Живѣе като кучя подъ стръжж*. *Да живѣе отъ бѣднѣй вечеръ до колядж!* *проклятна ужъ като благословничъ*.

Живѣшане, с. р. п

Живѣшачка, с. ж. отъ живѣж. Живѣше, животь. *Мала вечеричка* — *длѣга живѣшачка*.

Жигѣвина, с. ж. в. жегѣвина.

Жигѣвитѣй, тѣ, та, то, пр. Жалнѣй, тжжнѣй, скръбнѣй, кахжрнѣй.

Жигѣж, ешь, гл. ср. Горювамъ, жалж, скръбж, тжжж; *горевать*.

Жигъ, с. м. Жалъ, скръбъ, тжга, жжга; *грусть*, *горестъ*, *печаль*.

Жигъ, с. м. Дамга на животно, направена съ нажежено жезѣзо; *тавро*, *клеймѣ*.

Жидъ, жѣдове, с. м. Измыслени ядри, высовы люди, които ужъ Господь бѣлъ направилъ най-напрѣдъ.

Живѣшка, с. ж. Кѣсъ, парче отъ счючено стькло.

Жижка, с. ж. Пекра, свѣтка; *искра*. *Жижка огънь нѣмамж*.

Жижкица, с. ж. Пещъ за горѣне въ неж дръва на вжглица, на киморъ, пѣи камеше на варъ; *варица*, *локва*; *уголия* (за горѣне дръва на вжглица).

Жѣла, с. ж. 1) Въ тѣло-то на животно дѣбело влакно, врьви, пѣи цѣви, по копто тече кръвъ-та и другы сокове изъ тѣло-то; *жѣла*. *Сироти жилж-тж и кръвъ-та* 2) Жѣлка. 3) Отъ волъ, овцж пѣи козж чрво-то, прѣзъ което мпнува хрѣца-та отъ грѣло-то въ желѣдка, обтигнѣто и пезушено за бичъ. 4) Жѣло, жѣло; *жѣло*. 5) Тѣкы-ты корени на растенне.

Дай ми, Боже, боръ да ми порасте, да разпусти гранкы до Моравж, Гранкы до Моравж, жилы до Дунава. *Пѣс-*

6) Длѣго-то дръво, на което сж окачени бутове-ти на тѣнавничъ, дръжка-та на бута. — *Давамъ жилж нѣкому*, *подострувамъ го*, *придавамъ му силж*, *пѣсрѣдчавамъ го*;

ободрять, одушевлять, придавать силы, духу. — *Влѣча жила*, храсть *Cytisus*, гергѣвдепча, заповецъ, заповить; *ракітшикъ*.

Жилавецъ, с. м. 1) Раст. живовѣкъ. 2) Камыкъ бѣлткъ, желвакъ, живакъ. 3) Мясо-то около поктіе-то чловѣку.

Жилавина, с. ж. 1) Одно растение, съ кое-то пофѣйдѣ на Епевѣ-дѣнь ся прѣпасавать за да бждѣтъ прѣзь годниж-тж жилави, здрави. 2) Жилавина, накость.

Жилавини́й, с. ж. Свойство на жпаво; упру-гость, тягучесть.

Жилавичкый, — чькъ, чка, чко, п

Жилавкый, вка, вко, пр. *смякч.* отъ жи-лавый.

Жилавый, въ, ва, во, пр. 1) Что ся сви-ва като жилж и не ся троши; жежавый; гибкый, упругый. *Жилавъ пржтж. Жилава пржтчка*; витвина. 2) Что ся точи и не ся кѣса; тягучій. *Жилаво тѣсто*. 3) За глинк, калъ и др. т., липкавый, влѣвый, клисавый; вязкій, липкій, клѣв-кій. *Жилавъ калъ, жилава глина*. 4) За чловѣкъ, за работеп-добытъкъ, накій, здравый, что дръжи. *Има жилави ржцѣ. Жилавъ конь*. 5) За мясо п др. что не може да ся дѣвче лесно, некрѣхкый, же-жавый, тягавый. *Жилаво мясо*. — *Да ли е кѣлаво или е жилаво?*

Жилвамъ, гл. *ми-кр.* отъ жи́лж.

Жилване, с. *сп.* отъ жилвамъ.

Жилеше, с. *сп.* отъ жи́лж.

Жилистый, стъ, ста, сто, пр. 1) Что има много или дебелы жилы; жилистый, жиловатый. 2) Накый, коравый, здравый, жлавый; крѣпкій.

Жилища, *ум. ж.* отъ жи́ла; жилишка.

Жиличка, *ум. ж.* отъ жи́лица.

Жилище, *ув. ср.* отъ жи́ла.

Жилище, с. *сп.* Мѣсто, дѣто еѣди пѣкой, дѣто ся прибира, живѣлице, свръгалище; жилище.

Жилка, с. ж. 1) *ум.* отъ жи́ла, тыка жпла; жилка. 2) *Fibra*, влакна-та на мясо, на растениа-та, на дръвие-то, на листа-та имъ и проч.; мѣчка, жилка. 3) Въ земж-тж пласть или ивица отъ другъ прѣсть, отъ камыкъ, проточени въ земж-тж; жи́ла (въ геогнози). 4) Въ камыкъ, въ дръво и др. проточено и повлѣчено по тѣхъ другъ шаръ; жилка на кампѣ, на дѣревѣ и пр. *Борови-тж дѣскы сж на жилкы*. 5) Влака, родъ, коалѣно, корень, лѣка. *Той не с отъ нашж-тж жилкж*. — *Жилка вода*: а) Вода, что протича въ земж-тж или изъ скалк, слизъ; водяная жи́ла. б) Вода, что източа изъ масуры, изъ шолнеръ и тече като врьвъ; струй, струйка. — *Жилка*

чловѣкъ, жилавъ, здравъ, накъ, коравъ, жилко.

Жилко, *им. соб.* мжжско.

Жилко, с. м. Жилавъ, здравъ, накъ, коравъ чловѣкъ, чловѣкъ жилка.

Жилнувамъ, гл. *уч.* отъ жи́лж.

Жилж, ешь, — *нжль*, гл. *ед-кр.* отъ жи́лж. — *пжтый*, прич. *стр.*

Жило, с. *сп.* 1) У насѣкомы бодилка, съ кождо жплатъ; жило, жила; жало. *На осж и пчелж жило-то е отзадъ на опаликж-тж*. 2) На чиркж, кога ся пробие, та изтече рѣдкый гной, гжстый гной, что ся види въ дупкж-тж като жилж; стѣржень (въ чирѣ).

Жиловлѣкъ,

Жиловлѣтъ,

Жиловниж п

Жилоглавъ, с. м. Раст. *Plantago*; живовѣкъ; подорѣжникъ.

Жилчица, *ум. ж.* отъ жи́лка.

Жилж, ишь, — *лйль* (жи́лвамъ, да жи́лж, жи́лнувамъ), гл. д. 1) Ранавамъ съ жило, клосамъ; жалить. *Пчелы-тж жплатъ. Оса-та жили; осѣ жпгаеть. Жилиж го оса*. 2) За копривж: парж; жалить (о кропйвъ). *Стара-та коприва повяче жили*. 3) Нищра, врьвъ, вѣже, когато ся стяпжты или палѣгаты на нѣчто, тына жплатъ. 4) Удриамъ, бнж съ жилаво пѣчто, съ тынкж пржткж, съ вѣже, съ рѣмыкъ, шлевж, враскамъ, шибамъ; хлестать, хлы-стать. *Жилиж мя, та ми прѣсуши ржжж-тж*.

***Жинъ**, с. м. Т. в. джинъ.

Жинѣсамъ, гл. *свр.* отъ жинѣсамъ. Да ся развалж, да ся разтурж, да чурудисж.

Жинѣсамъ п **жинѣсувамъ** (да жинѣсамъ), гл. *сп.* Развалиамъ, разтуряамъ, разсыпвамъ, урвамъ, чурудисвамъ.

Жинѣсване и **жинѣсуване**, с. *сп.* отъ жинѣсамъ.

Жирецъ, *ум. м.* отъ жиръ. Малко жиръ, жьлдець.

Жировница, с. ж. Свища хrapена съ жиръ, съ жьлждъ.

Жирувамъ, гл. д. Намъ жиръ, хранижъ съ жиръ.

Лѣтшигы сж изсѣхжлы,

Зимяны сж изгынжлы

Стары бабы въ горж ходять,

Въ горж ходять, жиръ жирувать. *Пѣс.*

Жируване, с. *сп.* отъ жирувамъ.

Жируна, с. ж. Зелка, зеле, копусъ, лахпа; кочанъ канусты.

Жиръ, с. м. Жьлждъ, желждъ, шикла, шонъ; жьлудъ.

Житарка, с. м. Жена на житаръ.

Житáрекъий, ска, ско, *пр.* отъ житáрь.

Житарекъи амбари; хлѣбные магазинъ.

Житáръя, *ум. ср.* отъ житáрь.

Житáрь, *с. м.* Който продава жито. *Житарь умира, воденичарь не умира* (отъ гладь).

Житиѣ, *с. ср.* 1) Сказание за живота и подвѣзы-ты на святень. 2) Книга съ житна на святця. 3) Животъ-ть и работы-ты на чловѣка. *Да ти прикажъ житието си.*

Житна калъ. Говно.

Житница, *с. ж.* Раст. Трѣва съ класовы, бека, вжсеничка, класатица, класатица, класица, подполошка. Така наричатъ двѣ растення: 1) *Carex*; осѣба, и 2) *Stachis*; колосница.

Житный, — тьнъ и — теъ, тна, тно, *пр.* Что е отъ жито или за жито; житный, хлѣбный. *Житни амбари.*

Жито, *с. ср.* 1) Обще имя за вничгы-ты рожбы, отъ които става брашно и ся правя хлѣбъ, а особенно така наричатъ пшеницъ-тж; **жѣто**, хлѣбъ. Жито има: бѣлокласо, бозокласо, червенокласо, брица, лемець. — *Бѣло жито*, пшеница. *Зимно жито*, зимница, жито посѣяно отъ есень. 2) Нивы-ты, посѣяны съ жито; хлѣбныя поля. *Имамъ сто урѣтъж жито*, *свр. сто урѣты нивы*, посѣяны съ жито. 3) Варено жито за-въ черковж, ченица, коливо; **кутъя**. *Да умре попъ-тъ, да ся накамъ жито.* Чюждо жито лесно ся за Богъ да прости раздава. — *Не жьне, не врьше, а повяче жито има.* Жито евтинжъ не прави: да ся живы рѣжъ и папуръ. Който сѣди на водяницъ-тж, той си смѣла житото. Жито ся меле, брашно не пада. Въ уста-та му жито ся меле, а пѣсѣкъ излиза. *Ега съ грѣсти жито-то да си мѣри!* Клятва — **Вино-жито**, джга на небо-то, вино-ракиа, божий лжкъ, бабиша риза, бабинъ понасъ, бабино платно, богородичень понасъ, зона, зонница, зонка, зунница, зунка, облакъ, понасъ, узунница; рáдуга.

Житце, *ум. ср.* отъ жѣто. Малко жито.

Жица, *с. ж.* 1) Ницка; нить. *Жици-тъж на платно.* 2) Връвь, прокарана около козело и прѣвъ врѣтено, та, като ся врѣти козело-то, да ся врѣти и врѣтено-то; юрганъ. *Жица на чекръжъ.*

Жичка, *ум. ж.* отъ жица; нѣтка, нѣточка. *Водяничка* — *сребрына жичка.*

Жлѣка *с. ж.* 1) Слеза, грахалка на жлѣж, жлѣза; желѣза. 2) Болестъ отъ простудж на подушны-ты и подчелюстны-ты жлѣкы.

Жълнатка, *с. ж.* Птица *Emberiza*, жълтур-

ка, жълтушка, жълтка, жълтурчя, жълтонгерича; подорѣжикъ, пушочка, овейка.

Жълпка, *с. ж.* Срѣщаея въ гатанкж за копчи: *двѣ жълкы прѣвъ плетъ ся теглятъ.*

Жълта гжба. Една гжба, пачий бр-къ.

Жълта мърта. Раст. *Lussilago farfara*, подбѣла, подбѣтъ: бѣлокѣпѣтникъ, двоелѣстникъ, материнкъ, мати и мачиха, подбѣлъ.

Жълтеница, *с. ж.* Болестъ *Scferus*, отъ кождо снага-та става жълта; жълтица; желтуха, златеница. *Ръзали го за жълтеницъж.* *Хважла го керемидяна-та жълтеница.*

Жълтеничя, *с. ср.* Едно растение.

Жълтеничавый, въ, ва, во, *пр.* Който има жълтеницъ; желтушный.

Жълтикавый, въ, ва, во, *пр.* Жълтикавый.

Жълтилка, *с. ж.* и

Жълтило, *с. ср.* Нѣчто жълто, жълтнакъ, **Жълтица**, *с. ж.* 1) Качество на жълто; желтиза. 2) Жълто-то на яйце, жълтъкъ; желтъкъ. *Ти земли бѣлимж-тъж отъ яйце-то, а менѣ дай жълтинж-тъж.*

Жълтиникъ, *с. м.* Жълто нѣчто, жълтило, жълтилка. *Бѣва жълтинакъ.*

Жълтица, *с. ж.* 1) Златна нара; червонецъ *Криви прозорци, жълты жълтици.* 2) Болестъ жълтеница. — *Жълтици*, въ *ми. ч.*, труфа, напизъ отъ златны пары у жены-ты. *Дала си жълтици-тъж за да откупи мжжя си отъ затвора.* — *Жълта жълтица*, жълтъ жълтеничкъ.

Жълтичка *ум. ж.* отъ жълтица. Жълтичя.

Жълтичкый, — чькъ, чка, чко, *пр. смжк.* отъ жлѣтый. Жълчкый; желтенькый.

Жълтичя, *ум. ср.* отъ жълтица. Жълтичка; червѣничкъ.

Жлѣтка, *с. ж.* Птица жълнатка.

Жлѣткый, тка, тко, *пр. смжк.* отъ жлѣтый. Жлѣткый.

Жлѣтненичкъ, чка, чко, *пр. Жлѣтъж жлѣтненичкъж*, много жлѣтъ, сѣвѣмъ жлѣтъ; желтѣхонецъ.

Жлѣтничавый, въ, ва, во, *пр.* Что бие на жълто, жлѣтикавый, при-жлѣтый, вѣзь-жлѣтый, уѣлѣтый; желтоватый. — *каво, нар.*; желтовато, ѣвжелта.

Жлѣто, *с. ср.* Шаръ като на злато-то, на сламж-тж, на мѣсяца, на цвѣтне-то невянъ; жѣлтый цвѣтъ.

Жълтобáрдый, дъ, да, до, *пр.* Който има жлѣтъ брадж. *Избави, Боже, отъ лѣсо-чела, отъ разногляда, отъ кривоока и отъ жълтобрада.*

Жълто бѣлие. Раст. *Inula*, жълто цвѣтие, шомкавчя; девесиль.

Жълтонгѣрица, с. ж. Птица жълнатка.

Жълто салкѣмчя. Раст. *Cassia senna*, селемикы; родъ кассин.

Жълто цвѣтие. Раст. 1) Жълто бѣлие.

2) *Melilotus officinalis*, ядъръ звѣздѣлъ, дятелина; дошникъ, дошная травѣ.

Жълтѣуга, с. ж. Едно растение.

Жълтѣуника, с. ж. Птица жълнатка.

Жълтѣунавий, въ, ва, во, пр. Жълтый въ лице-то. *Скопскѣ-тѣ дѣвоикѣ вси-тѣ жлѣтунавѣ.*

Жълтѣурка, с. ж. 1) Птица жълнатка. 2)

Птица *Muscicapa*, гроздарка, желва, профирка, чичепѣ, саржасма; виннойгодникъ. 3) Птица *Oriolus galbula*, пволга, чичепѣ; йволга.

Жълтѣурчя, с. ср. 1) Птица жълнатка.

2) Раст. *Ranunculus reptans*, мазин кокаля, разгонъ; ранункуль.

Жълтъ калешъ. Раст. *Geum montanum*, жълтъ подшрѣкъ; гравилать.

Жълтъ кантарионъ. Раст. *Hypericum perforatum*, жълтъ катрионъ, звѣника, звѣничя, калжево, порѣзничя, порѣзжато бѣлие, сѣчено бѣлие, посѣчено бѣлие, посѣчена трѣва, пелешниця; звѣробой.

Жълтъ подшрѣкъ. Раст. Жълтъ калешъ.

Жълтъ смилъ. Раст. *Helichrysum arvenarium*, смилъ, смилъ, смилъ трава; солпечное зѣлото, сѣроцвѣтъ.

Жълтъкъ и жълтокъ, с. м. Жълтина на яйце; желтокъ.

Жълтый, ть, та, то, пр. Онова, на което шарь-тъ е жълто; жѣлтый. *Жлѣтѣ жлѣтици. Жлѣтѣ свѣци,* свѣци отъ жълтъ востѣкъ. Жълтый, что бие на червено, *гранивий;* *оранжевий.* *Жлѣтѣ като панунакъ,* прѣжлѣтъль. *Жлѣтѣ като востѣкъ,* като смилъ. *На спуканѣ пѣтъ жлѣти чехли. Който е лотъ,* той бѣва жлѣтъ.

Жълтъше, с. ср. отъ жълтъшѣж и жълтъшѣся.

Жълтъшѣж, ешь, — тѣлъ, гл. ср. Ставамъ жълтъ, пожълтѣвамъ; желтѣть. — тѣшѣся, гл. об. Видѣся, показвамъ жълтъ; желтѣть. *Низѣ-тѣ ся жлѣтъшѣтъ по поле-то.*

Жълчка и

Жълчь, с. ж. 1) Жълтозеленикава горчива влага, конато ся слива отъ черный дробъ въ прикачено на него мѣхурчя у животны-ты; зльчь, зльчка; жѣльчь. *Капка медъ, блато жлѣчка.* 2) Мѣхурчя-то, въ което ся събира жълчка-та. *Щраше да ми ся шукне жлѣчка-та отъ страхъ.* 3) Раст.

Erythraea centaureum, басма, кытчица; золототѣсичникъ, краснянка. — *Cichorium intybus*, гаспѣла, гвачка, дѣвка, кучешка дѣвка, синя млѣчка; цикорій. — *Свинска жлѣчка,* една трѣва, что пуца млѣко, кога ся откъсне, като млѣчека.

Жълтошый с. ж. мн. Мѣса-та, съ които сж облѣчени краища-та на челюсти-ты и корени-ти на жьбы-ты; вѣнци; дѣсны.

Жълтобъ, с. м. 1) Дълго дръво, издълбано на улѣй като корыто, за да тече по него вода или да стои въ него вода; лакомница; жѣлобъ. *Дълбамъ жлѣбъ;* *ложжыть.* 2) Корабъ, въ който на гроздоберъ посятъ гроздѣ-то отъ лозѣ-та; корыто, шарапхана.

Жълтѣа, с. ж. Слѣза, жлѣзѣа, грахалка на жлѣкъ, жлока; желѣзѣа.

Жълтѣосана жѣла, жѣла, на кояшто е станѣла жлѣга.

Жлѣзѣа, с. ж. Жлѣга.

Жмари, — рило, гл. безл. *Жмари мя,* побивать мя трынкы, разтриса мя; *дрожъ* пронимаетъ.

Жмарици, с. м. мн. Трынкы; *дрожъ.*

Жмѣне, с. ср. отъ жмѣж. Жмѣне, жюмене, мижене.

Жмургы, с. ж. мн. Что остава не разтопено, кога ся тони мазъ или лой; джиберпы, джигариткы, джимиринкы, джиркы, джмарпны, джюбарлины, джюберпикы, джюгариткы, джюмеркы, жюмеркы, клисы, прѣженици, прѣжкы, прѣжюны, тиронкы, туренкы, цигариды, ципоры, ципункы, чваркы; *вѣтопки,* *оттѣпки.*

Жмѣчка, с. ж. Игра мижень, слѣпа баба; жмурка.

Жмръкалце, с. ср. Въ еднѣ гатанкѣ за главѣ-тѣ, за образа на чловѣка така ся наречены хрынкы-ты, ноздры-ты на носа: *качихся въ глѣтъ горницѣ,* *спадихъ на равно поле,* *подъ поле-то двѣ пивавичкы,* *подъ пивавичкы-тѣ два кладенца,* *подъ кладенци-тѣ двѣ жмръкалца,* *подъ жмръкалца-та ламѣ,* *подъ ламѣ-тѣ чеканъ,* *подъ чекана цинцигарево сѣдѣло.*

Жмѣж, шнь, жмѣль, гл. ср. Жмѣж, жюмѣж, мижѣж. *Что жмишь,* *та не хоратишь?*

Жмѣне, с. ср. отъ жмѣж. Жмѣне, жѣтва.

Жмѣж, ешь, жмѣль, гл. д. Жмѣж, жмѣж.

Жмѣж, ешь, жмѣль, и

Жмѣж, ешь, жмѣль, гл. д. Жмѣж, жмѣж.

Жрыгамъ, гл. ср. Урыгвамъ, изрыгамъ; отрыгаться.

Жръда и жърда, с. ж. и

Жръдъ и жърдъ, с. ж. Врѣлина, голѣмъ прѣтъ, просторъ, саржкъ; жердъ, шестъ.

Жрѣкавецъ и **жѣркавецъ**, с. м. Птица *Otis tetraz*, прыпнакъ, трепетлица; стрѣ-
неть.

Жрѣтна, с. ж. Клане и горене животны или плодовы за честь или за молитвъ Бо-
гу, както въ старо врѣмя сѣх правили Еврей-
ти; молитва, курбанъ; жѣртва. *Изъи-
тици-ти и сега горятъ, приносятъ
жрѣтвъ на свои-ти божества.*

Жрѣтвица, ум. ж. отъ жрѣтвы.

Жрѣбене, с. ср. отъ жрѣбѣся. Ждрѣбене.

Жрѣбѣнце, ум. ср. отъ жрѣбѣи. Ждрѣбѣн-
це; жеребѣночекъ.

Жрѣбне, с. ср. и

Жрѣбий, с. м. Кога дѣлать нѣчто, като го
раздѣлять на дѣловы, врыгать (мѣтать)
жрѣбий, за да видять кому кой дѣлъ ще
ся падне. Жрѣбий ся мета и въ разны слу-
чая, за да ся види, кому ще ся падне да
свърши нѣчто; ждрѣбне, ждрѣбий, джопъ,
чопъ; жрѣбѣи, жеребей и жеребѣи. *Мѣ-
тамы, врыгамъ жрѣбий*; бросать, метать,
кадыть жрѣбѣи.

Жрѣбна, пр. ж. За кобылж, что носи жрѣ-
бѣя, ждрѣбна; жеребая, берѣжая, сужерѣ-
бая. *Наша-та кобыла с жрѣбна.*

Жрѣбѣся, ишся, — бѣлася, гл. *възвр.*
За кобылж: раждамы жрѣбѣя, ждрѣбѣся;
жеребѣтѣся. *Наша-та кобыла ся жрѣ-
би прѣзъ годинж.*

Жрѣбѣи, с. ср. Конця скоро ожрѣбено, турмя,
ждрѣбѣя; жеребѣнокъ.

Жрѣл. . . Рѣчи-ты, които пѣкоч начинать
отъ жрѣл като жрѣлтенѣца, жрѣлтый и
проч. в. на ряда при жрѣл . . .

Жрѣдѣтый, иъ, на, но, пр. 1) Обычный, дра-
гый, что смѣя желалъ; дорогой, любезный.
*Имамъ единъ жрѣдѣтъ сынъ. Жрѣдено-то
мамы чядо! Жрѣдени госте.* 2) Жрѣдѣтый.

Жрѣдѣность и **жрѣдѣность**, с. ж. Свойство на
жрѣдно, жрѣдна, жрѣдна.

Жрѣдѣтый и **жрѣдѣтый**, — дѣлъ и — дѣлъ
дѣла, дѣно, пр. 1) Който е лишень отъ
нѣчто, та е жрѣдѣтъ, че го пѣма, и жрѣде
да го добые; тжжѣтый, жрѣдѣтый, жрѣдѣтый,
страдѣтый, петимѣтый; лишѣнный чегѣ и съ
чувствомъ жалости объ ономъ жрѣдѣдущѣи
прѣобрѣтѣтъ оное. *Жрѣдѣти смѣя за чядо,*
пѣмамъ чядо, та смѣя жрѣдѣти, тжжѣти и
жрѣдемы да си добыемъ. 2) Жрѣдѣтый, ко-
муто ся нека да пне; чувствующѣи жрѣдѣду.
*Брѣзъ за водж не ходи, а жрѣдѣтъ. Жрѣ-
дѣтъ конъ жрѣдѣтъ водж не глѣда. Жрѣ-
дѣтъ е като жрѣдѣтъ за водж. Жрѣдѣтъ ка-
то жрѣдѣтъ за куръвъ.* 3) Който много пѣл-
та на нѣчто, гладѣтый, лакомѣтый за нѣчто;
пѣдѣтый.

Жрѣдѣтъ и **жрѣдѣтъ**, ешь, — пѣлъ, гл.

ср. 1) Жрѣдувамъ. 2) Нека ми ся да пнемъ,
ставамъ жрѣдѣтъ; жрѣдѣтъ. *Колкото по-
вяче пне, толкѣе повяче жрѣдѣтъ.*

Жрѣдѣтъ, с. ж. Жрѣдѣтъ, жрѣдѣтъ.

Жрѣдѣвамъ и **жрѣдѣвамъ**, гл. ср. Лишень
отъ пѣчто, жрѣдѣтъ, че го пѣмамъ, и жрѣде
да го добыемъ, жрѣдѣтъ; жрѣдѣтъ, пѣмѣтъ сѣмѣ-
ное жрѣдѣне.

Жрѣдѣване с. ср. отъ жрѣдѣвамъ.

Жрѣдѣ, ешь, — дѣлъ, гл. д. Чакамы; жрѣдѣтъ.

Жрѣдѣи, с. ж. Жрѣдѣи.

Жрѣдѣва, с. ж. Жрѣдѣва, жрѣдѣва, жрѣдѣва.

Жрѣдѣвѣтый, иъ, на, но, пр. отъ жрѣдѣва.
Жрѣдѣвѣтый.

Жрѣдѣдѣ, ум. м. отъ жрѣдѣдѣ. Малко
жрѣдѣдѣ.

Жрѣдѣдѣ, ум. ср. отъ жрѣдѣдѣ. Малко
жрѣдѣдѣ, дребно зрѣно жрѣдѣдѣ.

Жрѣдѣдѣ, с. м. Плодъ отъ дѣбѣ, жрѣдѣдѣ,
жрѣдѣ, шикла, шопъ; жрѣдѣдѣ. *Хрѣдѣтъ
свинѣ-ты сѣ жрѣдѣдѣ. Чяшка, копанка
на жрѣдѣдѣ; плюскѣ жрѣдѣдѣ.*

Жрѣдѣдѣ, въ, ва, во, пр. Който има раз-
двоенъ джѣнокъ.

Жрѣдѣж и **жрѣдѣж**, с. м. Жрѣдѣне, жрѣ-
дѣне, жрѣдѣж, жрѣдѣж, жрѣдѣнка; жрѣдѣрки.

Жрѣдѣне и **жрѣдѣне**, с. ср. отъ жрѣдѣж
и жрѣдѣж. Жрѣдѣне, жрѣдѣне, жрѣдѣне.

Жрѣдѣ, с. ж. Жрѣдѣтъ, жрѣдѣтъ, жрѣдѣтъ, при-
грѣдѣца, шѣна, шѣка, етѣска, крѣвѣца; горѣтъ.
*Донеси единъ жрѣдѣжъ сѣно, да стѣжѣжѣ
огня.*

Жрѣдѣж и **жрѣдѣж**, ишь, — мѣлъ (жрѣдѣ-
вамъ, жрѣдѣвамъ), гл. ср. Жрѣдѣж, жрѣдѣж,
жрѣдѣж.

Жрѣдѣжкомъ, жрѣдѣжкомъ и жрѣдѣжкомъ-
тъж и жрѣдѣжкомъ, жрѣдѣжкомъ и
жрѣдѣжкомъ-тъж, нар. Съ жрѣдѣне, жрѣдѣж-
комъ, жрѣдѣжкомъ, жрѣдѣжкомъ-тъж, сѣ за-
творѣны очи; сѣ закрѣдѣны глазами.

Жрѣдѣвамъ и **жрѣдѣвамъ**, гл. мн-кр.
отъ жрѣдѣж и жрѣдѣж.

Жрѣдѣне, с. ср. отъ жрѣдѣж. Жрѣдѣне.

Жрѣдѣва, гл. мн-кр. отъ жрѣдѣж.

Жрѣдѣне, с. ср. отъ жрѣдѣж. Жрѣдѣне,
жрѣдѣне.

Жрѣдѣ, ешь, — пѣлъ (жрѣдѣвамъ), гл. д. Жрѣдѣ,
жрѣдѣ, жрѣдѣ, жрѣдѣ, орѣдѣвамъ сѣ сѣрѣтъ пѣсѣ-
нѣно на пѣвж, за да приберж рѣдѣж-тъж;
жрѣдѣ, жрѣдѣтъ. *Жрѣдѣ рѣдѣж, жрѣдѣ
пѣвж-ты. — жрѣдѣ, гл. стр.; жрѣдѣтъ. —
жрѣдѣтъ, прѣч. стр.; жрѣдѣтъ. — Жрѣдѣ
на жрѣдѣ, избѣрамъ само пѣ-вѣсокѣ-ты
жрѣдѣне-то. — Чято е жрѣдѣтъ, това же
жрѣдѣне. Който пѣсѣвалъ, же жрѣдѣ; който
пѣсадѣлъ, же бере. Не жрѣдѣ, не жрѣдѣ,
а повяче жито има.*

Жёрка, с. ж. Жерка: 1) Водяница; мельница. 2) Водяница, желудыкъ на птицѣ, желюдь; желудокъ у птицѣ.

Жёртва, с. ж. в. жёртва.

Жёста лоза́. Раст. *Tropaeolum majus* и *Nasturtium Indicum*, цвѣте латина, латинка, латиня, латифъ, латина, анджеръ, алтѣнка, джифирджифа, турчинъ; настурцій, индѣйскій крестъ.

Жѣтва, с. ж. 1) Жѣпене жито; жѣтва. *Отивамъ на жѣтвѣ*, да жѣпемъ. 2) Врѣмя-то когато ся жѣне; жѣтва. *Слуцися по жѣтвѣ да отидемъ въ село*.

Жѣтвѣрка, с. ж. Жена или мома, что жѣне; жѣя, жѣца.

Жѣтвѣрскый, ска, ско, пр. Что е на жѣтварь или за жѣтварь. *Жѣтварска пѣсень*.—скы, нар. Като жѣтвари.

Жѣтвѣрчи, ум. ср. Младъ, малыкъ жѣтварь. 2) Насѣкомо жѣтварь.

Жѣтвѣрь, с. м. 1) Който жѣне; жѣецъ. 2) Насѣкомо *Cicada orni*, жеже-пече, жѣтварча, жюжеръ, жюжелъ, жюзя, жюжалъ, кречъ, кречнакъ, скрежець, скрежь, скръжь, прѣкалецъ, прѣдорець; травяная кобылка, кузнѣчикъ.

Жюберница, с. ж. Срѣцаясь въ едиж пѣсень, кождо дѣца-та пѣжтъ, кога видять ластовицѣ:

Ластовице, жюбернице,
Бери пѣяк за вечеръ . . .

Жюберкамъ, гл. д. Работѣхъ едвамъ, едвамъ, влатѣся.

Жюберкане, с. ср. отъ жюберкамъ.

Жюберене, с. ср. отъ жюберѣж. Шюмолене, шюмтене; журчаніе.

Жюберѣж, ишь,—риль, гл. ср. *Вода-та жюбори*, издава тихъ гласъ, като тече, шюмоли, шюмти; журчѣтъ, урчѣтъ.

Жюга,—гало (да жюгне), гл. безл. *Жюга мя*, смѣди мя.

Жюгамъ (жюгвамъ, да жюгнѣж, жюгнувамъ), гл. ср. Спускамъся да побѣгнѣж, да ся скрыжъ; брызгать, убѣгать.

Мома жюгнѣж да бѣга. *Пѣс*

Жюгане, с. ср. отъ жюгамъ.

Жюгвамъ, гл. мн-кр. отъ жюгамъ.

Жюгла, с. ж. Джюгла, джюглища, джюглища, почка, купчина отъ земѣж, струшана край пивѣ или ливадѣ, за да показва прѣдѣла ѣ; вучка землі, служащая для показанія границы поля или луга.

Жюгланъ, с. м. 1) Жюглено чудовище пѣвакво, что живѣло ужъ изъ скалы-ты и излизало само пощыкъ да прави пакости. 2) Грозень, страшенъ, грѣдь чловѣкъ.

Жюглища, с. ж. Жюгла, джюглища.

Жюглищка, ум. ж. отъ жюглища.

Жюглища, ум. ж. отъ жюгла.

Жюгне, — ижло, гл. свр. отъ жюга. Да смѣдне.

Жюгнувамъ, гл. уч. отъ жюгнѣж.

Жюгнѣж, ешь, — ижль, гл. свр. отъ жюгамъ.

Жюждавый, въ, ва, во, пр. За жито: не палытый, не пашленый, слабый.

Жюжелъ, с. м. 1) Насѣкомо жѣтварь. *Черенъ като жюжелъ*. 2) Животина *Helix*, бабуръ, бахалъ, бохлѣ, бохлѣвъ, бухыръ, гугу-петъръ, гулишѣ, лигавецъ, лигавичя, мелчѣ, мелчѣвъ, охлѣвъ, пасмолецъ, пасочя, пахаль, пижѣкъ, пиши-рогъ, плужковъ, плужкъ, плужакъ, пльжекъ, пльжець, пльжковъ, пльжакъ, пльзекъ, прѣжлокъ, прѣжайка, пужимусъ, пужель, роглѣ, роглѣвецъ, роглець, рожко, рожковецъ, рожковъ, салакъ, слимакъ, слимукъ, слинакъ, сльмень, слюмакъ, слюнакъ, смилнакъ, сригоръ, тодоръ, улешка, улешъ, уфлешка, шелангосъ, шналнакъ; улитка. *Жюжеле, пужеле, пуци баби роговы, да видимъ бѣли ли сѣ, черни ли сѣ*, или:

Жюжеле, пужеле,
Пуци баби роговы, роговы,
На четыре бродовы, бродовы!

Така пѣжтъ на жюжелъ, за да си извади роговы-ты. 3) Една игра, въ кождо на куць кракъ ся тыка една плочница до срѣдѣ-тѣхъ на чрътежъ като жюжелъ и ся пзкара пакъ надырѣж.

Жюжеръ, с. м. Насѣкомо жѣтварь.

Жюжиж, ешь, — ижль, гл. д. *Нѣчто го жюжне*, има пѣчто да го чепли, да го чевръка.

Жюжи, с. ср. п

Жюжналъ, с. м. Насѣкомо жѣтварь.

Жюй, жюи, с. м. Единъ видъ червечета, вѣдятся изъ влажнѣ-тѣхъ земѣж.

Жюка, с. ж. Джюка, жюна, джюна, устна, бръна, бръла, гѣба на уста-та; губа у рта, бръла.

Жюкыстый, стъ, ста, сто, пр. Что има голѣмы увиснѣлы жюкы, джюкыстый, жюпстыый, джюнистыый, брълавыый, дудаклина; губастый. *Арапи-ти сѣ жюкысти*.

Жюкыца, ум. ж. отъ жюка.

Жюкычка, ум. ж. отъ жюкыца.

Жюлвамъ, гл. мн-кр. отъ жюльж.

Жюлѣ, с. м. Тыкъкъ слабъ чловѣкъ, жюлавыый, затра, джигра.

Жюлене, с. ср. отъ жюльж.

Жюлпувамъ, гл. уч. отъ жюльж.

Жюльж, ешь, — ижль, гл. ед-кр. отъ жюльж.

Жюльж, ишь, — иль (жюлвамъ, да жюльж, жюлпувамъ), гл. д. 1) Тръкамъ съ

пѣчто; натирать что чѣмъ. 2) Изтрьк-
вамъ съ пѣчто; вытирать что чѣмъ.
*Жюлж паницы-ты съ пельс да ся из-
мьжтъ добръ.* 3) Съ трыкаше одирамъ;
трѣнѣмъ едирать, сѣднить. *Чизма-та*
мя жюли на крака като ходж, та ми
е направила раяж. Съдло-то жюли
конка; сѣдло (сѣдломъ) потираеть лѣ-
шадъ. 4) Биж, бѣхтж; битъ, драть. 5)
Намъ; ѣтъ. *Жюлимъ ржянакъ, жю-*
лимъ просяникъ. — лжся, гл. стр. и
свзвр. — лентый, прич. стр.

Жюлиавеню, с. ср. отъ жюлиавнж.

Жюлнвѣтый, въ, ва, во, пр. Мръшнвѣтый,
дръгливѣтый, слабѣтый, посталѣтый, золавѣтый.

Жюлиавж, ишь, — виль, гл. д. Млащѣ,
мулавж.

Жюмѣж, с. м. Жъмѣж.

Жюмѣше, с. ср. отъ жюмѣж. Жъмене.

Жюмѣркы, с. ж. мн. в. жмѣркы.

Жюмитарка, с. ж. Жюмене, жъмене, ми-
жѣжъ. *Играе жюмитаркж, не знае какво*
прави.

Жюмѣж, ишь, — мѣль, гл. ср. Жъмѣ.
мжжж, мжжж. *Азъ жюмѣж и продавамъ,*
ты си очи-ты отварай.

Жюмяшкѣмъ, жюмяшкѣтымъ п жюмяш-
кѣ-тж, нар. Жъмяшкѣмъ, мжяшкѣмъ.
Жюмяшкж-тж пеперудж ниже.

Жюлиавамъ, гл. ми-кр. отъ жюмѣж. Жъ-
мавамъ.

Жюна, с. ж. Жюка.

Жюна, с. ж. Ороненъ царевиченъ мамулъ,
вляшковина, дудолецъ, гроздичничка, кака-
лашка, калаваръ, класура, класчюнка, ко-
чанкы, кубакъ, кукуланка, кукумарка, ку-
куратка, куленъ, луцка, махалка, миспр-
ликъ, рапковина, тувка, чекашъ, чекутка,
ченкушка, чюшелка, шютарка, шютка, шю-
шюрага; кукурузина съ обѣтыми зѣрнами.
Жюниетѣтый, етъ, ета, ето, пр. Жюкыетѣтый;
губѣтый.

Жюница, у. ж. отъ жюна. Жюкыца.

Жюркавѣтый, въ, ва, во, пр. Джюркавѣтый,
мжюркавѣтый, плавѣтый. *Жюркавж очи,*
огняжъ поглядж. — во, нар. Джюркаво.
Жюркавж очи, жюркаво глядать.

Жюркамъ (да жюриж), гл. д. Джюркамъ;
болтѣтъ мутѣвкойю. *Жюркамъ бѣбъ, ко-*
привж. — мѣя, гл. стр. — канѣтый,
прич. стр.

Жюркаше, с. ср. отъ жюркамъ. Джюр-
каше.

Жюркѣтъ, с. м. Животина. *Gryllotalpa*
vulgaris, диво прася, дивъ ракъ, коноци-
ница, коноциница, коноципъ, конципъ,
кромидаръ, куконощекъ, мече прася, попо-
во прася, ракъ, рачецъ, рачка, рачкѣтъ, ру-

чѣкъ, сѣбно куча; свержѣкъ земляной,
землиной ракъ.

Жюриж, ешь, — пжлъ, гл. ед-кр. отъ
жюркамъ.

Жюрулиникъ,

Жюруль п

Жюрулакъ, с. м. Джюрулиникъ, джюруль,
джюрулакъ, чюрипнакъ; мутѣвка.

Жюрижя, ишя, — рился, гл. об. Казвася
за пельс, кога черѣше и става на тошкы.
Кога пельс-та ся жюри и става на
грудкы, ще има тяжкж зимж.

Жйдничкѣтый, — чѣкъ, чка, чко, пр. смякж,
отъ жйднѣтый. Жйдничкѣтый.

Жйдность, с. ж. 1) Кога е пѣвкой жаденъ,
кога му ся нека да ше, жадъ; жѣжда.
2) Жйдность; жѣдность.

Жйднѣтый, — дѣнь п — дѣнь, дна, дно, пр.

1) Който уѣща похоть за шене; жѣжду-
щій, чувствующій жѣжду. *Водж бродж,*
жяденъ ходж. Жяденъ водж не пробира.
Жяденъ конъ мжтж водж не гляда.
Жядна мечка и росж-тж лиже. Жядна
врана хжтрува. Носи въ рѣшето водж
за жяднѣты. 2) Жйднѣтый; жѣднѣтый.

Жйднѣж, ешь, — иѣль, гл. ср. Жйднѣж:

1) Добывамъ жѣждж. *Въ горящж-тж*
часъ по часъ жяднѣе чловѣкж. 2) Жй-
дувамъ.

Жйдость, с. ж. Жѣдя, жѣдость, жѣдна,
жѣжда, жадъ; жѣжда.

Да отжядитъ мож жядость.

Да охладитъ мое грѣло. *Иѣс.*

Жядувамъ, гл. ср. 1) Жѣмамъ что да ишь,
та трышъ жѣждж; терпѣтъ жѣжду, жѣ-
дѣтъ. *Гладувамж и жядувамж.* 2) Жяду-
вамъ; жѣждѣтъ.

Жядуване, с. ср. отъ жядувамъ.

Рѣчи-ты: жйднѣтый, жѣдность, жѣд-
нѣж, жѣдувамъ и жѣдуване въ раз-
говора ся смѣшнать съ рѣчи: жйднѣтый,
жѣдность, жйднѣж, жядувамъ и жѣ-
дуване и ся казвать една вмѣсто другж,
както е показанъ при всакожъ отъ тѣхъ.

Жядъ, с. м. Жѣжда; жѣжда. *Гладъ и*
жидъ. Прѣсжжж ми уста-та отъ жядъ.

Жѣжда, с. ж. Похоть за шене, жадъ;
жѣжда. *Имамъ жѣждж, жяденъ сѣмъ,*
ше ми ся. Повжчето умиратъ отъ жѣдѣ-
те и писие, а не отъ гладъ и жѣждж.

Жѣло, с. ср. Жило; жѣло. *Жѣло на пчелж.*

Жѣба, с. ж. 1) Животно земноводно, *Rana*;
лягушка, жаба. 2) *Angina*, болѣеть лоща
въ грѣло-то; крупъ, жаба. 3) Раст. *Cactus*
coccinillifera; ошунция. — *Костяна жаба*
и *коруба жаба*, животное желва, жѣва,
костянушка, костенушка; черепѣха. — *Жѣ-*
бы-ты ще изѣвѣе. *Царъ е на жѣбы-ты.*

Клыне като жабж. Отъ жабж ся бои. Останялз като жабж на сухъ виръ. Разкрыцалися като жабы въ калъ. На сухо жаба не кряка. Като жабж прѣзъ угарь. Видѣла жаба, че кожить биволь, и та си подала кракъ. Юмакъ си конь кове и жаба кракъ повдига. Ракъ и жаба на похабж. Да си опули очи-тзи като жабж въ калъ (въ тиня). Удари го (пухни го) да му ся опулять очи-тзи като на жабж въ калъ. Отварай си очи-тзи като жабж въ калъ. Жабы-тзи ся боять отъ цръкыла, а жемъ-тзи отъ старость-тж. Колкото по жабж косми, толксо у насъ шкрамъ. Жабы да проблова! Жаба да го помоча! Суха жаба да го помоча, та сугребъ да му излѣзе! Клятвы.

Жабарекый, ска, еко, пр. отъ жабаръ въ 1-то знаменованне.

Жабаръ, с. м. 1) Мжжска жаба, жаборъ, жамбокъ. 2) Птица *Ardea*, бабиакъ, гушланъ, гушавецъ, чапла; цапля. 3) Птица *Sisonia*, щракукыль, щръкукыль, щръкъ, щръкыль, щръкыль, хаджня; аистъ.

Жабенце, ум ср. отъ жабя. Жабичка, жабця; лягушенокъ.

Жабешкый, ка, ко, пр. отъ жабя; лягушечий, жабій. — шкы, нар. Като жабж.

Жабешкый гйозумъ. Раст. като воленикъ, нъ пб-дробно, расте на мокро мѣсто, жабнакъ.

Жабина, с ж. 1) Малко-то на жабж, докль не му сж израстли още крака, врьтокопанецъ, главунакъ, главунакъ, главочъ, егюпскы рыбы, калугерници, копанш, лъжичета, мраморци, мрьмурци, пайвутка, налагунецъ, плъхуци, попадийкы, поповы лъжичета, пулѣлавици, скрьдокопанш, циганскы рыбы; головастикъ лягушечный. 2) Жабунакъ.

Жабинакъ, с. м. Жабунакъ.

Жабиний, нъ, на, по, пр. Что е на жабж, что е отъ жабж; лягушкинъ.

Да имъ дадемъ ужина:

Жабинакъ ногж пастжржж,

Глушчево мѣши сырепце,

Лъшпиновж бъчвж ракиж. Пѣс.

Жабница, с. ж. 1) ум. отъ жабя; лягушечка. 2) Болестъ по говяда-та, отъ кожто става мѣхуръ подъ языка на говядо-то, и послѣ то ся надуе и умре; жабница.

Жабичка, ум. ж. отъ жабя. Жабенце; лягушенокъ.

Жабичце, ув. ср. отъ жабя.

Жабца, с. ж. 1) ум. отъ жабя. Малка жаба, жаба; лягушечка. 2) Скойка, скол-

ка, мида, хаджийка, *Anodonta Cygnea*. 3) Кожна отъ тврьдокрылы насѣкомы, вдлѣбнжта, чюрункы отъ миды. 4) Резета, клупове на врата, на прозорци; пѣтля (у дверей, у окобницъ). 5) Халка на врата, за да ся дрышца тга, та да ся загварятъ врата-та; мандадо. 6) Примкы, дупкы на царвулы за провирание врьви-тгы; клѣткы. 7) Пръстяно бахуря за ракиж, крондилъ, плоска. 8) Двѣ-тгы дръва, на копто е сложено врьтено-то на тенавицъ, та ся врьти.

Жабнакъ, с. м. Раст. Жабешкый гйозумъ.

Жабо, междом. За выкане момж, мари. Стани жабо! Стани мари!

Жабова ногъ. Една трѣва, дѣдовы дисагы, крастова гора, овчяровъ стапъ, мачець, пазла, щева.

Жаборъ, с. м. Мжжска жаба, жабаръ, жамбокъ.

Жабрънакъ, с. м. Раст. *Caltha palustris*, цвѣте съ жлѣты цвѣтца и съ голѣмы зелены листа, расте по блата-та; гергѣвско цвѣте; курослѣпъ болотный, желтоголовникъ. Отъ това цвѣте правятъ вѣшци, та нагычвать съ тѣхъ пръвжтж овцъ, что излѣзе изъ кошарж-тж, кога да гы доять на Гергевъ дець, и прьво-то агня, что заколвать тона день. 2) Раст. *Ranunculus acris*, гороцвѣтъ, жабунакъ, капиносъ, крѣвавичя, крѣвиносъ, лютица, скоппричя, слѣтникомъ, струмишко цвѣте, попова чаша, трескавичя; лютикъ, преградъ, купало, соломбнова печать, луговой ранункулъ, куриная слѣвнота, чечина.

Жабунка, ум. ж. отъ жабя.

Хой жабо, жабо!

Жабо, жабунко! Пѣс.

Жабунакъ, с. м. 1) Водно растение на вязака отгоръ на водж-тж въ локвж и на рѣкж по крапцата, дѣто не врьви брьзо вода-та; жабнакъ, жабина. *Жабунакъ да наде, та да ся наде!* 2) Растение жабрънакъ въ 2-то знаменованне. 3) Вода застоалася, та зеленасала, глинза.

Жабурене, с. ср. отъ жабуржся.

Жабурка, с. ж. Лигы, нѣна по устата.

Жабуркамя, гл. об. Играж си съ жабурене.

Жабуркане, с. ср. отъ жабуркамся.

Жабуржся, шися, — рися, гл. об. Напльнамъ си оста-та съ водно пѣчто и го дръжж въ тѣхъ. *Жабуржся съ водж.*

Жабця, чѣта, с. ср. Двѣ желѣзны жлѣбчета вбиты въ жабкы-ты на тенавицъ за да стоять въ тѣхъ крайца-та на врьтено-то.

Жабя, ум. ср. отъ жабя; лягушенокъ.

Жабісамъ, гл. свр. отъ жабісамъ.

Жиабісвамь и **жиабісувамь** (да жиабісвамь), *гл. ср.* За добытъкъ: хваца ми болестъ жиабіца.

Жиабісване и **жиабісуване**, *с. ср.* отъ жиабісвамь.

Жіавкамь (да жиавих, жиавувамь), *гл. ср.* Джавкамь, гавкамь, чавкамь, лаж; гавкати, тйвкати, лйати, брехати.

Жіавкане, *с. ср.* отъ жиавкамь. Джавкане.

Жіавувамь, *гл. уч.* отъ жиавих. Джавувамь.

Жіавих, *ешь*, — *пхль*, *гл. ед-кр.* отъ жиавкамь. Да жиавих.

Жіагаріца, *с. ж.* Направа на водж, въ кождо трыжъти, правитъ дьскы, талны; стружна, бичкина; лѣсопильня, пильная мельница.

Жіагаричка *ум. ж.* отъ жиагаріца.

Жіаламь, *гл. ср.* и *д.* Жіалѣх.

Не жалай, моме, не плачи,
Не ропи тызь слъзы кровъвы
По тыа бългы, црвены образы. *Пѣс.*

Жіалба, *с. ж.* 1) Жіаление, жіалость, печаль, тѣга, скръбь, жигь; тоска, грусть, печаль, горе, жіалость. *Имамь си жіалбаж*, нѣчто си жіалж. *Жіалба му ся на-жалыло.*

Тодорь ся жіалба нажали:
Нахлупи калпакъ до вѣжды,
Оброши слъзы два ряда. *Пѣс.*

Хай ты, жено жива жіалбо,
Отъ очто ми болна лѣжишь? *Пѣс.*

Жіалба грѣха нѣма. Меллемь на раилъ, сборъ на жіалж. 2) Желанше за нѣчто, искаше нѣчто; желаніе. *Имамь жіалбж за учение*, имамь желанше, искамы да ся учь. *Додохмы да прикажемь жіалбж-тж си*, да прикажемь какво искамы. 3) Оплаканше; жіалоба.

Жіалбица, *ум. ж.* отъ жіалба.

Жіалевый, — *вьль* и — *вень*, *вна*, *вно*, *Жіаловый*.

Жіалеше, *с. ср.* отъ жіалж.

Жіалникъ, *с. м.* и

Жіалница, *с. ж.* Казвася за чловѣкъ, кога да го пожалимъ за злочестие-то му, горкана, горкань, сиромакъ, сирота, сиротичка, кутрый, клятникъ, клятница, тѣжикъ, тѣжница; несчастный, бѣдныга, бѣдныжка, бѣдныжечка, горемичный.

Вся овчяри вечерали,
Жіалникъ Пѣе не вечера. *Пѣс.*

Жіалникъ казвати и вмѣсто челникъ, за което в. на ряда му.

Жіалничкый, — *чкъ*, *чка*, *чко*, *пр. смякч.* отъ жіалный. — *чко*, *нар. смякч.* отъ жіално.

Жіалность, *с. ж.* Кога е нѣкой жалень или нѣчто жіално.

Жіалный, — *льль* и — *лень*, *лна*, *лно*, *пр.* 1) Който жали за нѣчто, има нѣкаквж жіалость, тѣжый, тѣжевый, печальный, скръбый, жиговый, жаловый, жаловый, кахжрый; печальный, грустный, плачевый. *Жіални еж, че имъ умрѣло дѣтя.* 2) Что докарва жіалость, что е за жіалость, жіалостный, жаловый, горкый, тѣжый; жіалостный, жалкый, печальный, плачевый, уныный, зауныный. *Жіални работы, жіална нѣсье.* 3) Който е лишень отъ нѣчто, та жіали, че го нѣма; тѣжый. *Жіалны смж за смж. Жіалны смж за Българскый владыкж. Жіална майка и на мрѣво дѣтя ся радва.*

— **Жіално**, *нар.* 1) Тѣжно, жаловито, жаловно, печально, скръбно, кахжно; грустно, печально, прискрбно, горько. *Жіално му е за брата му, че умрѣлж.* *Жіално му е, че му ся карали.*

2) Жіалостно, съ жіалость; грустно, печально, унывно, заунывно. *Жіално говори, жіално глуда.* 3) Съ докарване жіалость, умлано; жалко, грустно, унывно. *Жіално плаче, жіално нѣе, жіално свиря.* 4) Свидно; жалко. *Жіално ми е за дѣца-та, кога видж, че ги бижьтж.* *Жіално му е да даде парж за нѣчто, свидно му е, свиди му ся.* *Жіално му е, та ся смѣе.* — *Сталж ми жіално, наджж ми жіално:* а) Дожалѣ ми. б) Досвидѣ ми ся. *Жіално-милно*, жіалостно и умылено; умылно-жіалостно. *Жіално-милно говори, жіално-милно плаче* (въ нѣсипты).

Жіаловый, *тъ*, *та*, *то*, и

Жіаловый, — *вьль* и — *вень*, *вна*, *вно*, *пр.* Жіалый; печальный, грустный, плачевый.

По дворы ходи и плаче
Грыжева Стапа, жаловпа. *Пѣс.*

Жіалостивый, — *вьль* и — *вень*, *вна*, *вно*, *пр.* Жіалостивый.

Жіалостивость, *с. ж.* Качество на жіалостливъ.

Жіалостивый, *въ*, *ва*, *во*, *пр.* Жіалостивый, който има жіалость за другы-ты, милостивый; жалостливый, сострадательный.

Жіалостный, — *стыль* и *стенъ*, *стна*, *стно*, *пр.* 1) Който има нѣкаквж жіалость, жалѣе за нѣчто, печальный, тѣжый, скръбый, жалый, жиговый; печальный, грустный. 2) Что докарва жіалость, что е за жалеше, жалный; жіалостный, жалкый, горестный. — **СТНО**, *нар.*

Жѣлѣность, с. ж. 1) Душевно болѣше за нѣчто, жалба, печаль, тѣга, скръбь, жигъ, кахжръ; печаль, скорбь, гóре, гóресть, грусть, кручина, туга, тоска. 2) Жѣленіе нѣкого или нѣчто, милость; жѣлѣность, состраданіе. *Нѣма жалѣность за никого и за нѣчто, не жали никого и нѣчто.* 3) Жалба по причинѣ на нѣмане нѣчто. *Имамы жалѣность за дѣтя.*

Жѣлѣть, с. ж. 1) Жѣлѣность; жѣлѣность, жаль. *Мѣтнѣлъ си жѣлѣть за нѣчто. Жѣлѣть му ся нажалило. На жѣлѣть-тѣ отгорѣ го направи.* 2) Съ спомагателный глаголѣ е: жѣлѣть ми е, жѣлѣть ти е, жѣлѣть му е: а) Жѣлно ми е, печально ми е, скръбно ми е, тѣжно ми е; грустно, печально, прискорбно. *Жѣлѣть му е, не го хокали.* б) Жѣлно ми е, мило ми е за нѣкого, за нѣчто; жаль, жѣлко. *Жѣлѣть ми е катѣ го глѣдамъ да ся мѣчи.* в) Свидно ми е, свиди ми ся; жѣлко. *Жѣлѣть ми е да дамъ толкова парѣ за таково нѣчто* г) Тяжко, мѣчно ми е; болѣно, обѣдно. — *Падѣж ми жѣлѣть, останѣж ми жѣлѣть, станѣж ми жѣлѣть, станѣж ми жѣлно, нажали ми ся.*

Жѣлѣйка, с. ж. Дрѣха за посене когато ся жалѣе нѣкой; траурное плѣтье.

Калоце, булка хубава,
Что по дворѣ ходишь и плачешь.
Съ черѣж жѣлѣйкѣж подѣ було? *Пѣс.*

Жѣлѣйж, ешь, лѣлъ. Жѣлаемъ: 1) гл. ср. Намираемъ въ жѣлѣность за нѣчто, тѣжж, скръбьж, печалѣж, тѣгувамъ, жигуѣж; печалѣтѣсь, тѣжитѣсь, скорбѣтѣсь, горевѣтѣсь, грустѣтѣсь, жалѣтѣсь. *Жѣлѣтъ за смръть-тѣ на брата си.* 2) гл. д. Ходѣж почерненѣ за умрѣлы бащѣж, майкѣж, братѣж, сестрѣж или ближенѣ рѣднѣж; носѣтъ траурѣж, оплѣкѣвать, горевѣтѣсь. *Жѣлѣлъ бащѣж си три годѣж. Да жѣлѣемъ Марка, да ся свѣти Мара.*

Сега девѣтъ годѣж моѣ стара майка
И мѣ-тѣ сестрѣ мене живѣ жалѣйтѣ:
Разплѣтѣтѣ ходѣтѣ, черѣж крыѣж носѣтѣ. *Пѣс.*

3) Жѣлаѣж, жално ми е, свидно ми е, свиди ми ся. *Кѣитѣ жалѣе клинеца, загубѣ и петало-то. Кѣитѣ жалѣе петало-то, загубѣж и конѣ.* 4) Какъ ся ишиманѣж ся; сожалѣтъ, кѣйтѣсь, раскѣиватѣсь.

Жѣлѣніе, с. ср. отъ жѣлѣѣж.

Жѣлѣж, ишь, — лѣлъ, 1) гл. ср. Имамы нѣкакѣж жѣлѣность, жѣлѣѣж, тѣжж, тѣгувамъ, скръбьж, печалѣж, горювамъ, жигуѣж; жалѣтъ, печалѣтѣсь. *Жѣлѣж че си нѣ-мамъ иидѣ никого.* 2) гл. д. Болѣж за нѣкого, за нѣчто, грыѣжжся. *Жѣлѣж бра-*

товѣж-тѣ си дѣца, катѣ останѣжж си-рачѣта. Жѣлѣж сирѣмасы-тѣ. 3) Мило ми е, жѣлѣть ми е за нѣкого, за нѣчто, милѣж; жалѣтъ, щадѣтъ. *Жѣлѣти дѣца-та си. Кѣга ся кѣчи на конѣ си, не го жѣли.* 4) Свиди ми ся, не ми ся дава, назѣж. *Жѣлѣти паркѣ-тѣ, жѣли дрѣвѣж-тѣ си. Нѣчто не жѣли, всѣчко дава, само да оздравѣе.* 5) Обычѣамъ, милувамъ. *Кѣи чтото жѣли, не го и хвали.* 6) Жѣдувамъ, конѣжж за нѣчто, страденѣж съмъ за нѣчто; жалѣтъ, томѣтѣсь, желѣтъ.

Жѣли ли она за мене,
Какѣ азѣ жѣлѣж за неж? *Пѣс.*

И ако му Богѣ помогне
Да намѣри что онѣ жѣлѣ,
Онѣ ще тебе да побрати. *Пѣс.*

— **лѣжся**, 1) гл. възвр. Оплакѣвамъ. 2) гл. стр. Бывамъ жѣленѣж. *Катѣ падне глава-та, космѣ-тѣж ся не жалѣтѣ.* — **лѣжѣй**, прич. стр. — *Жѣлѣж си на нѣкого, жѣлѣть ми е на него.* — *Лѣма щѣж приврѣжж черѣж крыѣж да го жѣлѣж. Зачѣто да го жѣлѣж, лѣма ми е братѣж, или: лѣма го е майка ми рѣдила. Лѣма го е майка ти рѣдила, та го жѣлишь. Тяжко ти и горѣко, ако тя жалѣтѣ! Кѣитѣ жѣли клинеца, изгубѣ и плѣчѣж-тѣж. Кѣитѣ жѣли подковѣж-тѣж, загубѣ конѣ.*

Жѣламѣлъ, с. м. Обычѣй да ся прѣблѣчатѣ въ смѣшны дрѣвѣж и да правѣтъ разнѣ смѣхурѣи въ нѣкои мѣста срѣщѣж Новѣж Годиѣж и на Водици.

Жѣламѣвѣй, въ, ва, во, пр. Въ нѣсенѣ:

Рѣди мѣжѣко дѣтенце.
Грѣлѣсто за прѣтогерѣ,
Патрово за фурундѣжж,
Жѣламѣво за симѣчѣжж.

Жѣламѣвѣж, с. м. Мѣжѣска жѣба, жѣбарѣж, жѣборѣж.

Жѣламѣка, с. ж. Крайна-та ножѣчка на опѣнци.

Жѣламѣленѣ, с. ср. отъ жѣламѣлѣж.

Жѣламѣлѣж, ишь, — лѣлъ, гл. ср. Джѣ-мѣлѣж.

Жѣларѣбъ, с. м. Птица жѣравъ.

Жѣларѣва, с. ж. Разгорѣны вѣглища, жарѣж, жарѣвина; раскалѣнные углѣж, жарѣж. *Дѣж-бовѣж-тѣж дрѣва правѣтъ жарѣвѣж. Дѣж-щѣж ми за пѣпѣлѣж, парѣжж-щѣж ти жарѣвѣж, или: дѣж-щѣж Мара за пѣпѣлѣж, да-щѣж и жарѣвѣж.*

Жѣларѣвенѣ, с. ср. отъ жѣларѣвѣж.

Жѣларѣвина, с. ж. Жѣрава.

Жѣларѣвица, ум. ж. отъ жѣларѣва. Жѣравѣка.

Жѣларѣвичѣка, ум. ж. отъ жѣларѣва.

Жѣларѣвка, ум. ж. отъ жѣларѣва. Жѣларѣвица.

Жѣларѣвѣж, ишь, — вѣлъ, гл. д. 1) Пѣжж

пѣчто на жаравѣ, жарѣх; жарить. 2) Биѣх, удриамъ, краскамъ; битъ, колотить, — *Жарави мя пѣчто*: а) Жеже мя, врти мя извѣтрѣ, чеврѣка ми, чепли мя, копае мя, не ми дава да съмъ мирепъ; имѣть внутренее беспокоѣстїе. *Что ты жарави? Голота мя жарави, фудул-лукъ мя не оставя.* б) Исака ми ся много да го имамъ; зѣрится на что. *Жарави мя пушка, иска ми ся много да имамъ пушкѣ.*

Жіарене, с. ср. отъ жіарѣх.

Жіарець, ум. м. отъ жіарѣ. Малко жарѣ, жаравица, жаравна.

Жіаро, с. м. Иѣкакъвъ духъ, иѣкакво чю-

довище, което станало ужъ дѣто ся е про-
лѣла чловѣшка кръвь и което излизало по-
щѣкъ, та вѣкало.

Жіаренець, ум. м. отъ жіарене.

Жіарѣ, с. м. и жарѣ, с. ж. 1) Жіарава, жаравина. *Жарѣ-тъ за пепелъ. Потаснѣ жарѣ повиче гори.* 2) Жега, жегѣ, гори щина, пекѣ; жарѣ, зной. *Жарѣ да му застане за мѣха!*

Жіарѣх, ишь, — рилъ, гл. д. 1) Правѣх жегѣ, жежѣх, пекѣх; жечъ, палить. *Слѣце-то жарѣ*; облице жжетъ. 2) Пекѣх пѣчто на жаравѣ, жаравѣх; жарить. *Жіаримъ си мръвки.* — рѣжѣя, гл. възвр. Пекѣжѣя срѣщѣж огнь. — **рѣнѣй**, прич. стр.

З. з. з.

З. Девято слово, девята буква въ Словянскѣхъ азбукѣх, наричано земля, по старо-то начрѣтанїе з, а по ново-то з, и ржкописно з.

За, прѣдл. Употрѣбавася отдѣлно, сложенъ съ другъ прѣдлогъ подыръ него и оставенъ съ другы рѣчи. Казвася: 1) Въ изречениа като отговоръ на въпросъ *за что? за какво?* какъвто сж: *званѣхъ го за ржкѣх; и взялъ егѣ за руку. Водѣхъ го за руку. Вржѣхъ коня за дръво-то, о дръво-то; привижѣхъ лошадѣ къ дѣреву. Закачѣхъ ежъ кракъ за прага; и задѣлъ ногою за порѣгъ. Држѣхъ за стѣнѣх-тъ; держѣхъ за стѣну. Книга за писанѣ; писчалъ бумага. Глававамѣхъ за ратѣй; нанимѣхъ въ работници. Быва го за тѣхъ работѣх. Не ми е за смѣхъ; миѣ не до смѣху. Отишьѣхъ въ горѣх-тъ за дръва; пошѣлъ въ лѣсъ за дровѣми, по дровѣ. За много годинѣх; поздравлѣніе съ прѣздникомъ. Готвимѣхъ за сватѣх; готвѣхъ къ свѣтѣхъ. За душѣх, за Богъ да прости; на помѣнѣхъ души. Заплатѣхъ ми за брашно-то; заплатѣхъ ми за мукъ. Лѣкъ за главѣх, за тряскѣх; лѣкарство противъ головной боли, противъ лихорѣдки. Той ся срьди за всичко; онъ за всѣ сѣрдится. Мре за рѣда си; умираеть въ своѣ очередь. И за что не! отчегѣ же и не такъ! Ламти за парѣ. Нѣчто за каденѣх, за пшенѣ. Давамъ мило за драго. Въ слѣпо царство едноокѣй за царѣ быва. Молѣхъ Бога за ваше здравѣ. Ничто за ничто, ничтѣнчко.*

Кога ся съ тебе узехъми,
Ничто за ничто иѣмахъми:
Ни злато, либѣ, ни сребро,
Ни кѣщѣ, ни покѣщѣнѣх. *Пѣс.*

2) Въ изречениа като отговоръ на въпросъ *за кого?* какъвто сж: *азъ отговарѣхъ за Стояна; и отвѣчаю, я ручаюся за Стояна. Застѣжѣхъ за него; и вступѣхъ за него. Азъ плацахъ за него; и плачу за него. За тебе работѣх, за тебе ся мжѣхъ. Така мома не е за тебе, не е твоѣя прилика, не е тебѣ чета; ѣта дѣвушка не годѣтся для тебѣ, тебѣ не пара, не подѣ пара. За кого мя имашъ; за кого ты менѣ приймаешъ. Купѣхъ съмъ тѣхъ кѣщѣх за брата си; и купиѣхъ ѣтотъ домъ для своего брата. Омжѣхъ за Стояна; вѣшла за мужъ за Стояна. Оженѣхъ за Станѣх; женѣхъ на Стѣпѣ. Подарувѣхъ за Господа, молба за милостѣнѣх; дайте Христѣ радѣ. Плаче, мѣхъ за брата си, за сестрѣх си; плакать, тужѣхъ по братѣ, по сестрѣ.*

Та му е рекла, парекла:
Какъ блѣ агня за майкѣх,
Така и Стоянъ за майкѣх. *Пѣс.*

Изгорѣхъ за тебе като лѣнъ за водѣх,
Като лѣнъ за водѣх, босѣмакъ за росѣх. *Пѣс.*

3) Въ изречениа като отговоръ на въпросъ *за колко*, какъвто сж: *купиѣхъ лозѣх за десѣтъ жлѣтѣнѣх; и купиѣхъ виноградѣнѣх за десѣтъ червѣнѣхъ. Продадохъ воловъ-тъхъ си за хилядо гроша; и прѣдалъ свойхъ воловъ за тѣсѣчу шѣстровѣх.*

Той ми дава за коня триста гроша; онъ предлагаетъ мѣ триста пѣстровъ за лошадь. *Мѣникъ воловь-тѣ си за бѣволы; я промѣнялъ своихъ волѡвъ на бѣволѡвъ. За толкова съмь го купилъ.* 4) Въ изреченна като отговоръ на въпросъ за колко врѣмя? за кога? какъвото сж: *отъ Пловдивъ до Софийск ся ходи за два дни; отъ Пловдива до Софий два дня ѣздѣ.*

За день ходи и доходи. *Пѣс.*

Излѣкува мя за недѣлж; онъ вѣлѣчилъ менѣ въ недѣлю. Главилъ съмь ся за годинж, за-до Димитровъ-день; я напѣлся нѣ годъ, до Дмитріева дня. Брѣзамъ нѣшто за Велидень, работж го и навалиамъ да го сврѣшж за Велидень. Да дойде за Рожество. 5) Въ изреченна, като отговоръ на въпросъ *къдѣ? на кос мѣсто?* като: *азъ отивамъ за Букурещъ; я ѣду въ Букарестъ. Тога нжтъ води, отива за Цариградъ; ета дорѡга ведѣтъ въ Царьградъ. Карамъ стокж за градъ; везу товѣръ въ горѡдъ. Отивамъ за село, за пазаръ.* 6) Въ изреченна като отговоръ на въпросъ *зачто? по кожъ причинж?* като: *запрѣли го за кражбж; егѡ арестовѣли за воровство. Хвалѣтъ жъ за хубость-тж ѣ; еѣ хвалѣтъ за красоту.* 7) Прѣдъ цѣло прѣдложенне съ чястицж да прѣдъ глагола, като: *брѣзамъ за да сврѣшж; спѣшю, чтобы кѡнчить. Казвамъ ти го за да знаешъ; говорю тебѣ для того, чтобы ты зналъ.* 8) Казвася вмѣсто като, колкото, *намѣсто,* както въ изреченна: *азъ го имамъ за братъ; я почитѣю егѡ за брата.*

Прочюлася е Калинка,
Калинка мома хубава,
Калинка една на мамж
За момчи и за момичя. *Пѣс.*

Казвать за вѣрно; выдають за вѣрное. Той иде за четворицж; онъ ѣтъ за четверѣхъ. Та работи за троицж; она работаетъ за тройхъ. 9) Вмѣсто около, до, както въ

Боленъ лѣжи за девять години,
Ми изгынж за девять постели,
Ми изгынж за девять перници. *Пѣс.*

10) Вмѣсто *въ,* както въ изреченна: *за поасъ, въ поасъ. Два комата за поасъ. Закачило шюпелжж за поасъ. Кому пчела за капж, той ся похвата.*

Тамъ ся найде онжй старж бабж,
Дѣ си пере ризж за недѣлж, . . .
Зачто копашъ лозіе за недѣлж. *Пѣс.*

11) Вмѣсто *слѣдъ,* едно *слѣдъ* друго, както въ изреченна: *чтото самъ дадешъ сж*

ржкж, то ще иде за тебе. День за день дошьлъ Велидень.

Разсердися еѣ честитѣй царо,
Па запрати телалъ за телала,
Да си выкатъ ридома по града. *Пѣс.*

— Прѣдлогъ за ся оставна съ прѣдлозы *въ, до, камъ, на, отъ, по, прѣдъ, прѣзъ, слѣдъ, у* подыръ него, та прави съ тѣхъ двойны прѣдлозы *за-въ, за-до, за-камъ, за-на, за-отъ, за-по, за-прѣдъ, за-прѣзъ, за-слѣдъ, за-у,* като въ изреченна: *гомѣж си едно друго за-въ нжтъ,* чтото ще ми трѣбва въ нжтуване-то ми. *Азъ си имамъ тжж дръжж за-въ недѣлж, за-въ празникъ, дръжж жъ да ся облачамъ съ нежъ, въ недѣлж, въ празниченъ день. За-въ люде, за свѣта.* *За-въ кжци,* за-у дома. *Не е за-въ работж,* не става, не иде. *Да го оставимъ за-до недѣлж, за-до годинж, за-до другж, за другж-тж недѣлж, дѣто иде, за другж-тж годинж, за по-другж-тж.* *Имамъ си хранж за-до пролѣтъ,* колкото да ны стигне до пролѣтъ. *Отъ тжж хранж ще ни остане и за-до зимж, за другж-тж зимж. За-до-вѣка,* за всѣкога, докрай. *Трѣгнж за-къмъ Шюменъ. За-на нжтъ,* за-по нжтъ. *За-на дворъ. За-на главж-тж. За-отъ врата-та. За-отъ пазара до дома ми зехж три гроша. Да си земемъ каденне за-по нжтъ. То-ва ще стигне за-по сватбж-тж,* колкото ще трѣбва по сватбж-тж. *Нарядилъ си всичко за-по смрътъ,* какъво да му правятъ, кога умре, какъ да ся разправятъ имотъ-тж му. *Това не е за-прѣдъ кума, за-прѣдъ хора-та,* не е за свѣта, не е както трѣбва. *Приготвили сме си всичко за-прѣзъ зимж-тж, за прѣзъ годинж-тж. Да ся намира за-прѣзъ постж,* за врѣмя когато сж постж. *За-прѣзъ всичко-то врѣме. Да го оставимъ за-слѣдъ Рожество,* кога ся мине Рожество. *Трѣгнѣли сме за-у васъ,* да идемъ у васъ. *Събиратъ ся за-у момини,* да иджтъ у момини. — Прѣдлогъ *за,* подобно на прѣдлогъ *до,* ся съчинява съ нарѣчна отъ мѣсто, врѣмя и количество като съ имена сжществителны и съ мѣстоименина, та прави съ тѣхъ, така да ся каже прѣдложны сложны нарѣчна: *за дѣ, за-дѣто, за-тѣка, за тѣмъ, за-гѡрѣ, за-дѡлу, за-вжтрѣ, за-вѣнж, за нѣидѣ, за-нидѣ, за-къдѣ, за-къдѣто, за-нѣкъдѣ, за-никъдѣ, за-от-самъ, за-отвѣдъ, за-насамъ, за-натѣмъ; за-когѣ, за-когѣто, за-сегѣ, за-тогѣва, за-чясъ, за-дѡвечера, за-днѣсъ, за-утрѣ, за-зарѣнъ, за-зимъ и за-зимжъ, за-лѣтъ и за-лѣтъ, за-пролѣтъ и за-пролѣ-*

тось, за-ѣсенъ и за-ѣсенѣсь, за-нѣкогъ, за-всѣкога, за-всегдѣ, за-вѣжъ, за-дѣжка, за-нѣкога; за-кѣлко, за-кѣлкомъ, за-мѣлково, за-ведѣжъ, за-дѣжъ, за-нѣколкомъ и проч. Знаменованіе на тѣла нарѣчна е показано за всякое на рѣду му. — Сетавенъ съ другы рѣчи, прѣдлогъ за показва: 1) Начяло на нѣчто, както: за-игравамъ (да заигражъ), заправкамъ (да заправжъ), зарабатвамъ (да заработжъ), замывамъ (да замывжъ), замирамъ (да замиржъ), завалѣва (да завали), задепнався (да ся задепи), зазорявся (да ся зазори), начинамъ да игражъ, да правжъ, да работжъ, да мывжъ, да вржъ, начина да вали, да ся сывпува. Заигралъ е отъ озарѣжъ. Заработилъ съмь отъ едикъ недѣлжъ. Заправилъ е кола. Замыли съмь сѣдовѣ-тжъ. Заврѣла е вода-та. Завалѣлъ е джждъ. 2) Сврѣшане, нѣчто както въ рѣчи: затварямъ (да затворжъ), заключаамъ (да заключжъ), заплацамъ (да заплатжъ), заспивамъ (да заспжъ), засмивамся (да ся засмѣжъ), заговѣвамъ (да заговѣжъ). 3) И начало на нѣчто и сврѣшане, както въ рѣчи: забивамъ (да забижъ), завлѣчамъ (да завлѣжжъ), засѣвамъ (да засѣжъ), зашивамъ (да зашивжъ). Забивамъ: начинамъ да бижъ, и забихъ гвоздий въ грядж-тжъ, вбихъ, зачюкахъ. Завлѣчамъ: начинамъ да влѣжжъ, завлѣжжъ съмь го отъ едѣ-коес-си мѣсто, и завлѣкожъ го до врата-та. Завлѣчамъ нивж-тжъ, съ влакъ жъ правнамъ. Засѣвамъ: начинамъ да сѣжъ, засѣвали съмь отъ Кръстовъ-денъ, и засѣвалъ съмь нивж-тжъ съ просо, посѣвалъ съмь жъ съ просо. Зашивамъ: подкачамъ да шивжъ, зашилъ съмь едикъ дрѣжжъ, и зашилъ разпрано-то, зашилъ копчж-тжъ. 4) И начало на нѣчто, и сврѣшане и друго още нѣкое знаменованіе, както въ рѣчи: записвамъ (да запишжъ), запридамъ (да заприджъ), заплитамъ (да заплетжъ) Записвамъ: начинамъ да пишжъ, записалъ съмь писмо, забѣлѣжнамъ нѣчто на писмо, записвамъ что давамъ и зимамъ, написвамъ малко за да гядасть отъ него да си учять да пишжъ. Запридамъ: начинамъ да приджъ, запридала съмь отозаранжъ, виридамъ въ нѣчто, междж бѣлы-тжъ влакна има заприденжъ и чертжъ, напридамъ малко, та да гядасть по него да приджъ, заприди ми, та да виджъ колко тѣнка искашь придж-тжъ. Заплитамъ: начинамъ да плетжъ, станжъ два дни, какъ съмь заплела топа чоранъ, вилитамъ въ нѣчто и друго, въ

кож-тжъ си заплела и зайтанъ, упли-тамъ малко, та да гядасть по него да плетжъ, заплети ми, че не знажъ, какъ си плетжъ тѣла кемета. 5) Движеніе за-задъ нѣчто, както въ рѣчи: захождамъ, залѣзвамъ, закивамъ. Слѣнце-то захожда, мѣлѣць-тжъ залѣзва, звѣзды-тжъ закиваютъ. 6) Нахождение нѣйдѣ въ нѣкое врѣмя, както въ рѣчи: замривамъ, запланивамъ, запролѣтавамъ. Замривжъ и жжъ въ горж-тжъ.

Богъ да убие твож-тжъ майжъ,
Что ми те пуци доца на госте,
Доца на госте съсъ невѣстж-тжъ:
Слѣнце те зайде въвъ ливаде-то,
Мракъ те замрачи долу подъ село Пѣе.

7) Стопане, нахождение отвѣдъ нѣчто, задъ нѣчто или слѣдъ нѣчто, както въ рѣчи: загоре, мѣсто, что е отвѣдъ горж-тжъ, отвѣдъ планиж-тжъ (и отъ него: загорѣць, загорка, загорский); завчера, зачерашникъ, день тѣ задъ вчера, прѣди вчерашний день; заутрѣшникъ, день-тѣ слѣдъ утрѣ, слѣдъ утрѣшний день; заморѣць, заморка, конто сж ототвѣдъ море, отъ прѣзъ море.

Зайгитжъ (да ся), ишь, — илѣся, гл. об. свр. За стадо овця: да подкачжъ да ся агнжъ, да ся заагнжъ, да ся забагнжъ; начать ягнѣться. Овця-тжъ сж ся заагитили отъ едикъ недѣлжъ насамъ.

Зайхамъ, гл. ср. свр. Да подкачжъ да ахамъ, да заахамъ, да заохкамъ; зайхачъ.

Зайхамъ, гл. ср. свр. Да заахамъ.

Зайшкамъ, гл. д. свр. Да подкачжъ да аш-камъ, да подврѣгамъ нѣчто нагорѣ.

Забабувамъ, гл. ср. свр. Да подкачжъ, да наченжъ да бабувамъ, да забабжъ; начать бѣбничать. Забабувала съмь отъ двадѣ-сятъ години.

Забѣжъ, ишь, — билъ, гл. ср. свр. Да забабувамъ.

Забѣва, с. ж. 1) Бавене, манане; замедлѣніе. Да го сврѣшимъ безъ забавжъ. 2) Разговорка, еглѣнде; забѣва, развлѣченіе. Това ми е за забавжъ.

Забѣвица, ум. ж. отъ забѣва.

Забѣвѣтъ, — вѣтъ и — вѣтъ, иша, вно, нар. Что става полѣка, съ бавене, съ провлѣчаше, бавѣтъ; медленный, мѣшкотный. — вно, нар. Съ провлѣчаше, бавно, полѣка; медленно, мѣшкотно, нескоро. Говори забавно.

Забѣвѣжъ, ишь, — вѣлъ, гл. свр. отъ забѣвѣтъ. 1) Да обавжъ, да замжъ, да задржжъ; 2) Да залишжъ, да еглѣдинжъ; забѣвѣтъ. — венѣтъ, нар. стр. Обавенѣтъ, замѣвѣтъ, задржжанѣтъ; задржжаный замедленный.

Забáвнѣмь и **забáвувамь** (да забáвѣж), *гл. д.* 1) Подкачнѣмь да бавѣж, да маѣж, да залисвамь нѣкого отъ работѣ-тѣ му. *Забавилъ мя е отъ озаранъ, та оставъ безъ работѣ.* 2) Обавнѣмь, замаивамь, задрѣжнѣмь нѣкого нѣйдѣ пли отъ работѣ-тѣ му; задѣрживать, замѣдливать, замедлять. *Забави мя, та не можнѣхъ да застигнъ за-въ черковъ.* 3) Бавѣж да сврѣшъж, да направѣж нѣчто; мѣдлитъ. *Господь забавка, нъ не заборава.* 4) Подкачнѣмь да бавѣж, да ваювамь; начать пнѣпчнть. 5) Бавѣж, залисвамь дѣтя; забавлять ребѣнка. *Забави малко дѣтя-то да не плаче. — мся, гл. възвр.* 1) Замайвамься, бавѣжся, загѣснѣвамь; мѣдлитъ, мѣшкватъ, замѣшкватъ. *Забавися да дойде.* 2) Замайвамься, заплесвамься, забжкатвамься; замѣшкватъся, застѣиваться. *Забавилъся да зѣпа нагорѣ, надолѣ. — вннѣй, прич. стр.*

Забáвнѣнне, *с. ср.* отъ забáвнѣмь и забáвнѣмься.

Забáгнѣж (да ся), *ншъ, — нилъся, гл. об. свр.* Да подкачѣж да ся багнѣж, да ся заагнѣж, да ся заагнѣж; начать ягнѣтъся.

Забáгрѣж, *ншъ, — рилъ, гл. д. свр.* Да подкачѣж да багрѣж, да забойдисвамь; начать крѣснть. — *ренѣй, прич. стр.*

Забáдадь (да забодѣж), *гл. д.* Забождадь.

Забáданне, *с. ср.* отъ забáдадь. Забожданне.

Забáзѣкамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да базѣкамь, да чеплѣж, да чеврѣкамь нѣчто.

Забáйвамь (да забáйж), *гл. д.* Подкачнѣмь да баѣж; начать ворожѣтъ, гадать, колдовать.

Забáйванне, *с. ср.* отъ забáйвамь.

Забáкамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да бакамь, да забакамь, да зацѣлувамь; начать цѣловать, лобызать.

Забáламь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да баламь, да забарамь, да заппнамь; начать трогать, щунать.

Забáлосвамь и **забалосувамь**, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да балосвамь.

Забáпъ-карáпъ. Раст. *Medicago*; люцѣрна, медунка, лѣчуха.

Забáпнамь (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачѣж да ся баннамь, да ся кѣпнѣж; начать мѣтъся, купаться. *Забаналъся е става вяче два чяса.*

Забáрамь, *гл. свр.* отъ забáрвамь. Да забаламь, да заппнамь.

Дружка нѣ е въ горѣ забарала,
Да набереть сѣно копривяно,
Да нахранить нунко-тому коня. *Пѣс.*

Забáрвамь и **забáрувамь** (да забáрамь), *гл. д.* Подкачнѣмь да барамь.

Забáрѣж, *ншъ, — рилъ, гл. свр.* отъ забáрнѣмь. Да заборавѣж; забыть.

Забáрнѣмь (да забáрѣж), *гл. д.* Заборавнѣмь; забывать.

Забáскамь, *гл. свр.* отъ забáсквамь. — скапѣй, *прич. стр.*

Забáсквамь и **забáскувамь** (да забáскамь), *гл. д.* Подкачнѣмь да баскамь.

Забатáчвамь и **забатáчювамь** (да забатáчѣж), *гл. д.* 1) Правѣж нѣчто да затѣне. *Забатачи кола-та въ кала.* 2) Уплитамь, въвирамь въ нѣкакѣж работѣ. — *мся, гл. възвр.* 1) Затѣивамь; завязать. 2) Уплитамь въ работѣ така, дѣто да не могъ да ѣ пзкарамь на главѣж, залѣзва мпчнвнн-та, закасвамь работѣ-тѣ, сбрѣквамь конци-тѣ.

Забатáчванне и **забатáчюванне**, *с. ср.* отъ забатáчвамь и забатáчвамься.

Забатáчѣж, *ншъ, — чилъ, гл. свр.* отъ забатáчвамь. — *ченѣй, прич. стр.* *Забатачена работа*, побрѣкана работа, дѣто не ся знае дѣще и излѣзе край-тѣ.

Забáткамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да баткамь.

Забáцадь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да бацадь, да забакамь, да зацѣлувамь; начать цѣловать, лобызать.

Забáжж, *ншъ, — бѣналъ, гл. свр.* отъ забáйвамь.

Забаналѣисвамь и **забаналѣисувамь** *гл. ср. свр.* Да подкачѣж да баналдисвамь.

Забáнамь, *гл. ср. свр.* Да подкачѣж да банамь. **Забáрѣж**, *ншъ, — брѣлъ, гл. свр.* отъ забáйрамь. — *брѣнѣй, прич. стр.* 1) Подкаченѣй да ся бере. 2) Подкаранѣй, подбранѣй, поведенѣй.

Забесѣдѣж, *ншъ, — дилъ, гл. ср. свр.* Да подкачѣж да бесѣдѣж, да ся разговарнѣмь; забесѣдовать.

Забíвамь (да забíж), *гл. д.* 1) Подкачнѣмь да бнѣж; начипать бнть. *Като си забилъ кучя-то, добий го.* 2) Съ бннене накарвамь едно нѣчто да влѣзе въ друго, вбнвамь, набнвамь, задрѣствамь, затѣпквамь; забнвать, вбнвать, вколѣчивать во что. *Забнжъ гвоздъ въ стѣнѣж-тѣж. Забнвамь колъ въ земѣж-тѣж. Забнва трѣнь въ здравѣж ногѣж. На кораво дрѣво коравѣж клннѣж и забнй.* 3) Побнвамь, забучвамь; водружать, подннмать, вбнвать.

Снощи е Явка отъ горѣ слѣзла,
Отъ горѣ слѣзла, въ село е влѣзла,
Въ село е влѣзла, байрякъ забнла. *Пѣс.*

4) Забождадь, забучвамь, рѣгамь; вонзать. *Забн му ножя въ срдѣце-то.* 5) *гл. ср.*

блзвнѣть, оболѣщѣть, искушѣть. *Нѣчто го е заблазило.*

аблази́къ, ишь — ниль, п
аблази́къ, ишь, — зиль, *гл. свр.* отъ заблѣзвамъ п заблѣзувамъ Да заблажж.

аблѣжж, ешь, — лизаль, *гл. свр.* отъ заблѣзвамъ. Да залижж.

аблѣзвамъ п заблѣзувамъ (да заблѣжж), *гл. д.* Подкачамъ да блжж, зализвамъ; начинѣть лизѣть.

аблѣкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да блжкамъ, да заблюкамъ.

аблѣдувамъ, *гл. ср. свр.* Да чодкачж да блѣдувамъ; начѣть любодѣйствовать.

аблѣбѣвамъ п заблѣбѣлювамъ (да заблѣбѣжж), *гл. д.* Подкачамъ да блѣболж; начинѣть бормотѣть, лепетѣть.

аблѣбѣжж, ишь — лиль, *гл. свр.* отъ заблѣбѣвамъ. Да забрѣболж, да заджомелж; забормотѣть, залепетѣть.

аблѣгарѣж (да ся), ишь — рился, *гл. възвр. свр.* Да станж Българинѣ, да ся побългарж.

Аго ле, аго Сулиманѣ,
Хайде ся ты заблѣгари
Да быдешь млада Българча,
Млада Българча, трѣговча. *Пѣс.*

аблѣшевиж (да ся), ишь, — вился, п
аблѣшиж (да ся), ишь, — шился, *гл. възвр. свр.* Да подкачж да ся блѣшевиж, да ся блѣшиж; да ся запоцж; начѣть некатѣ, ловѣть блохѣ.

аблѣвамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да блѣвамъ, да заблювамъ, да зарыгамъ; начѣть блевѣть, рвать.

аблѣнувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да блѣнувамъ, да заблѣнувамъ, да забладамъ; забрѣдѣть, загрѣвѣть.

аблѣска (да ся), — скалося, *гл. безл. свр.* Да подкачи да ся блѣска, да ся заблѣска, да ся засвѣтка.

аблѣскамъ, *гл. свр.* отъ заблѣскамъ.

1) Да затронамъ, да затряскамъ; заступѣть. 2) Да забжж, да задрѣстж; забѣть, вбѣть, вколѣтѣть — сканѣий, *прич. стр.* Забитѣий, задрѣстенѣий; забѣтѣий, вбѣтѣий, вколѣченнѣий.

аблѣскамъ п заблѣскувамъ (да заблѣскамъ), *гл. д.* 1) Подкачамъ да блѣскамъ, затронвамъ; начинѣть стучѣть, бѣтѣть. 2) Съ блѣскаше вкарвамъ, забивамъ, задрѣствамъ; забивѣть, вбивѣть, вколѣчивать. 3) Забивамъ, заудрювамъ якж-тж; начинѣть взвѣривѣть. *Заблѣскалж го е, па не мысли да го остави.* — мей, *гл. възвр.* Затывкамся, забутывамся, отывамъ навѣтрѣ въ нѣчто.

Заблѣскамъ п заблѣскувамъ, *с. ср.* отъ заблѣскамъ.

Заблѣшжкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да блѣшжкамъ, да заблѣшжжкамъ; начѣть мерцѣть.

Заблѣщж, ишь, — щѣаль, *гл. свр.* отъ заблѣщѣвамъ. Да блѣсжж, да заблѣщж; ваблѣстѣть, заблѣстѣть.

Заблѣщѣвамъ (да заблѣщж), *гл. ср.* Подкачамъ да блѣщж, блѣсвамъ, заблѣщѣвамъ; начинѣть блѣстѣть.

Заблѣйвамъ п заблѣювамъ (да заблѣжж), *гл. ср. свр.* Подкачамъ да блѣжж; начинѣть блѣять.

Заблѣнувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да блѣнувамъ, да заблѣнувамъ, да забладамъ; забрѣдѣть, загрѣвѣть.

Заблѣска (да ся), — скалося, *гл. безл. свр.* Да ся заблѣска.

Заблѣшж, ишь, — щѣаль, *гл. свр.* отъ заблѣщѣвамъ. Да заблѣшж.

Заблѣщѣвамъ (да заблѣщж), *гл. ср.* Заблѣщѣвамъ.

Заблѣжж, ешь, — блѣаль, *гл. свр.* отъ заблѣйвамъ; заблѣять.

Заблѣювамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да блѣювамъ, да заблѣювамъ, да зарыгамъ; начѣть блевѣть, рвать.

Заблѣюкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да блѣюкамъ, да заблѣюкамъ.

Заблѣдѣжж, ешь, — дѣаль. *гл. ср. свр.* Да подкачж да блѣдѣжж, да ся заскѣтѣть, да ся залугѣть; заблѣдѣть.

Заблѣдѣсловжж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да подкачж да блѣдѣсловжж, да заблѣдѣсловжж; начѣть пустѣсловѣть, блѣдѣсловѣть.

Забогѣтѣвамъ (да забогѣтѣжж), *гл. ср. 1)* Подкачамъ да богѣтѣжж; начинѣть богѣтѣть. 2) Ставамъ богѣть, обогѣтавамся; дѣлѣться зажитѣчнѣмъ, богѣтѣть, разживѣть.

Забогѣтѣванѣ, *с. ср.* отъ забогѣтѣвамъ.

Забогѣтѣжж, ешь, — тѣль, *гл. свр.* отъ забогѣтѣвамъ; забогѣтѣть, разбогѣтѣть, обогѣтѣть.

Забогѣтѣж, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ забогѣтѣвамъ. Да обогѣтж; обогѣтѣть.

Забогѣтавамъ (да забогѣтжж), *гл. д.* Направѣямъ да стане нѣкой богѣть, обогѣтавамъ; обогѣщѣть.

Забогѣувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да богѣувамъ, да забогѣувамъ, да заблагувамъ; заблаженѣствовать.

Забѣдѣвамъ п забѣдувамъ (да забѣдѣжж) п да забѣднѣжж), *гл. д. в.* забѣдѣдамъ.

Забѣдикамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да бѣдикамъ; начѣть кропѣть, ковырѣть.

Забѣднѣж, ешь, — нжль, п

Забодж, ешь, — бодохъ, — болъ, *гл. свр.* отъ забоджамъ и забодвамъ; воткнутъ, взоткнутъ, вонзять. — **дѣнѣй**, *прич. стр.* Втикнужтѣй, побитѣй, палъзникужтѣй; воткнутиѣй, взоткнутиѣй.

Забоджамъ (да забодж и да забодиж), *гл. д.* Забодвамъ: 1) Подкачамъ да бодж; начинать колотъ, начинать бодать. 2) Втыкамъ; втыкать, прикалывать. *Забодѣ кзткж цѣтѣ на чело. Ако сака и перо да си забодѣ, па е нафилѣ.*

Забодѣ чифтѣ пищовы,
Запаса саблж френгвж. *Пѣс.*

3) Забивамъ, втыкамъ, забучвамъ; вонзять. *Забодѣ ножа въ сръдце-то му.* 4) Побивамъ, забучвамъ нѣчто; втыкать. *Забодѣ клѣчкж въ земж-тж. Забоди го въ стѣнж-тж. Забоди пржтчкж, нѣй вино. Забоди главнж, да горишь свѣта.* 5) Налъзвамъ; взоткнутъ. *Заболъ главж на котѣ, та ѣ носи.* — **мѣя**, 1) *гл. стр.* Бывамъ забоденъ. 2) *гл. взвр.* Забодѣ ми ся трънь въ крака, та не мож да ходж.

Забоджанѣ, *с. ср.* отъ забоджамъ.

Забозавамъ (да забозайж), *гл. д.* 1) Начинамъ да бозаж; начинать сосать. *Толкова врѣмя какъ е забозало дѣтя-то, оцѣ не може да ся набозаѣ.* 2) За дѣтя, пръвѣ пхтъ подкачамъ да бозаж; всасываться. Като ся роди дѣтя, на майкж му и да не е оцѣ слѣзло млѣко, та му дава да забозаѣ отъ неж, за да ѣ обычна. 3) За теля, да побозаж малко. Кога да доятъ кравж, пуцать теля-то ѣ да ѣ забозаѣ, та да ѣ слѣзе млѣко-то да ѣ издоятъ.

Забозаванѣ, *с. ср.* отъ забозавамъ.

Забозайж, ешь, — заль, *гл. свр.* отъ забозавамъ; начать сосать; всасываться. — **зайнѣй**, *прич. стр.*

Забой, *с. ж.* 1) Врусь дръво, что дръжи палешника, забойна. 2) Тяжкъ колъ, съ когото правять дупкы въ земж-тж за други коле.

Забойдисвамъ и забойдисувамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да бойдисвамъ; начать красить.

Забойна, *с. ж.* Забой въ 1-го знаменованѣ.

Заболѣвамъ (да заболѣж), *гл. ср.* 1) Подкачамъ да болѣж, зазлѣвамъ. *Заболѣлъ съмъ отъ единж мѣсяць, оцѣ не мож да да оздрѣвж.* 2) Ставамъ боленъ, разболѣвамся, занемогвамъ, занемощивамъ; заболѣвать, забаливать, занемогать, захворать. *Заболѣлъ отъ тяжкж болѣсть.* 3) За растение: повянувамъ, завяхнувамъ, по-срънувамъ.

Заболѣванѣ, *с. ср.* отъ заболѣвамъ. Разболѣванѣ, запемогванѣ, занемощиванѣ; заболѣнѣ.

Заболѣдувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да болѣдувамъ, да болѣж; захворать. *Заболѣдувалъ съмъ отъ годинж.*

Заболѣж, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ заболѣвамъ.

Заболѣвамъ (да заболѣж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да болѣж; начинать болѣть. *Като стож много, заболѣвамъ мя крака-та; отстаивать погн.* 2) Ставамъ болелъ (за нѣчто отъ снажж-тж); заболѣвать. *Заболѣ мя ржка. Заболѣж мя очи-тж. Ударихся по главж-тж, та мя заболѣ.* — **Заболѣва** мя глава, става ми нѣчто пужда. *Да слушаеш старо не тя заболѣва глава.*

Не бойся, сестро Еленко:
Доклъ съмъ азѣ съсъ тебе,
Глава не щѣ тя заболи. *Пѣс.*

Заболѣванѣ, *с. ср.* отъ заболѣвамъ.

Забора́вж, ишь, — виль, *гл. свр.* отъ забора́вамъ; забыть, забывать. — **равенѣй**, *прич. стр.* Забравенѣй; забытѣй.

Забора́вж, ишь, — виль, *гл. д.* Забуравж. да подкачж да боравж.

Забора́вамъ (да забора́вж), *гл. д.* Забравямъ: 1) Изпущамъ изъ память, не помнж излѣзва ми изъ ума, изъ память-тж, за трънивамъ; забывать, забывать, по забывать. *Забравилъ съмъ приказкж-тж.* 2) Оставямъ нѣйдѣ нѣчто безъ да щѣ забывать. *Заборавихъ си дрѣвж-тж вась.* 3) Не ми дохожда на умъ, не смѣе лювамъ; забывать. *Заборавихъ да си земж хлѣбъ, кога да тръгнж.* 4) Не марж, не щѣ да знаж; забывать. *Направ ми това добро, нѣма никогда да го заборавж.* — **мѣя**, 1) *гл. стр.* Бывамъ забравенъ, не ся помнж; забываться. *И видѣно лице скоро ся заборава.*

Лалушь кумици думашѣ:
Добро ако ти направж,
Добро ся скоро забравя.
А зло ся помни всякога. *Пѣс.*

2) *гл. взвр.* Замаивамся, захласвамся, залѣвамся, залюшвамся, прѣнасямся; забываться. *Заборавася да не знаѣ что г ворж.* 3) Прѣнасямся, та не ся уѣщам замаивамся; впадѣтъ въ забвѣнѣ, въ а тѣргю, становитьсѣ беспамятниамъ. *Он пощѣсъ ея е заборавилъ, оцѣ не мож ся околѣти.* — **Господъ забавя**, а ѣ не заборава. *Баба дѣда заборавилъ — не е за вѣрж! Идѣ баба и тѣ, а дѣда не заборава. Играй, Маро, поигрвай и дома си не заборавай. На др*

ва отишьль, брадвѣ-тѣ заборавиль. Отишьль Шабанъ на мечкы, заборавиль си пушкѣ-тѣ. Заборавиль какъ го выкать. Заборавиль съмъ и деня си. Заборавиль си имя-то. Заборави ты тоя Велидень. Добро ся заборава, а зло никога. Бой ся заборава, а дума не може. Тяжка рана заздравя, лоша рѣчь ся не заборава. Заборавился кога гаде. Да го заборава зло-то. — Да го заборава Господь! Клятва.

Забора́вание, с. ср. отъ забора́ванъ. Забраваніе; забвеніе, забытіе.

Забордѣваемъ и **забордѣюваемъ** (да ся забордѣжѣ), гл. об. Заборчлѣвамъ.

Мавродиа кова храни
Со пчсницѣ Дрънополскѣ,
Се заборджи, Мавродиа,
Се заборджи, се заложѣ. *Пѣс.*

Забордѣжѣ (да ся), ишь — жился, гл. свр. отъ забордѣваемъ. Да заборчлѣжѣ.

Заборина, с. ж. Мякына, луспы, сламки и праздны зръна, что излизать отгорѣ, кога ся сѣе жито; онашина, зуборина, починкы.

Заборичкамъ, гл. д. свр. Да подгачѣ да боричкамъ.

Заборчлѣвамъ (да заборчлѣжѣ), гл. ср. Заборчлиасвамъ, забордѣваемъ, ставамъ борчлѣна, задлѣжѣвамъ; называѣть долговъ. *Заборчлѣль е до шижъ, потыжлѣ е въ борчъ, задлѣжѣль е много.*

Заборчлѣваніе, с. ср. отъ заборчлѣвамъ. Заборчлиасваніе, задлѣжѣваніе.

Заборчлѣжѣ, ешь, — лѣль, гл. свр. отъ заборчлѣвамъ. Да заборчлиасамъ, да задлѣжѣжѣ; задолжѣть.

Заборчлиасамъ, гл. свр. отъ заборчлиасвамъ. Да заборчлѣжѣ.

Заборчлиасамъ и **заборчлиасувамъ** (да заборчлиасамъ), гл. ср. Заборчлѣвамъ.

Заборчлиасваніе и **заборчлиасуваніе**, с. ср. отъ заборчлиасвамъ. Заборчлѣваніе.

Заборѣжѣ, ишь, — риль, гл. свр. отъ заборѣвамъ.

Забобчвамъ и **забобчювамъ** (да забобчѣжѣ), гл. д. Забучвамъ.

Забобчваніе и **забобчюваніе**, с. ср. отъ забобчвамъ. Забучваніе.

Забобчѣжѣ, ишь, — чиль, гл. свр. отъ забобчвамъ. Да забучѣжѣ. — ченѣжѣ, прич. стпр. Забученѣжѣ.

Забонадѣсвамъ, гл. д. свр. в. забойдѣсвамъ.

Забра́вѣжѣ, ишь, — виль, гл. свр. отъ забра́ванъ. Да заборавѣжѣ. — венѣжѣ, прич. стпр. Заборавенѣжѣ.

Забра́ванъ (да забра́вѣжѣ), гл. д. в. забра́ванъ.

Забра́вание, с. ср. отъ забра́ванъ. Забораваніе.

Забра́да, с. ж. Връзка на главѣ-тѣ на женѣ, забрадѣ, разсучалѣ, чемберѣ, дема, шампа; жѣнская головная повязѣ.

Забра́дка, с. ж. Забрадка. *Всичко има Радѣ, токо си нѣма шаренѣ забрадѣ-кѣ. — Шѣ си раздерѣ забрадѣ-тѣ отъ него,* дошло ми е дотука, довило ми е, изврѣхъ главѣ-тѣ отъ него.

Забра́дникъ, ници, с. ж. Забрада, что е за забрадѣ.

Забра́дничѣ, ум. ср. отъ забра́дникъ.

Забрадѣ, ишь, — диль, гл. свр. отъ забра́дѣжѣ. — дѣнѣжѣ, прич. стпр.

Забра́дѣжѣ (да забрадѣжѣ), гл. д. За женѣ: врѣзамъ главѣ-тѣ си съ крыжѣ, съ махрамѣ, както ся носи; о жѣнщинѣ: подвѣзывать, убирѣть глову платкомъ. *За брадила чернѣ крыжѣ. — мѣя, гл. взвр.* Забра́дѣжѣ главѣ-тѣ си. *Забрадиласѣ катто кукумавѣжѣ.*

Забра́дѣваніе, с. ср. отъ забра́дѣжѣ.

Забрадѣжѣ, ишь, — диль, гл. свр. отъ забра́дѣжѣ. Да забразнѣжѣ; взбороздѣть. — дѣнѣжѣ, прич. стпр. Забразненѣжѣ.

Забраздѣвамъ (да забрадѣжѣ), гл. д. Тяглѣжѣ браздѣ, начинамъ да орѣ, забразнивамъ.

Забраздилъ браздѣ и другѣ.
Быволи стоять, не мръдѣть. *Пѣс.*

Забраздѣваніе, с. ср. отъ забраздѣвамъ. Забразниваніе.

Забразнѣжѣ, ишь, — ниль, гл. свр. отъ забразнѣвамъ. Да забрадѣжѣ. — нѣнѣжѣ, прич. стпр. Забразденѣжѣ.

Забразнѣвамъ (да забразнѣжѣ), гл. д. Забраздѣвамъ.

Прѣвѣ-тѣ бразнѣ забразни
И за другѣ-тѣ повтори,
Рѣло-то му ся изчюпи. *Пѣс.*

Забразнѣваніе, с. ср. отъ забразнѣвамъ. Забраздѣваніе.

Забра́на, с. ж. Запаза, завардѣваніе; защѣта, оплѣтъ, ограда.

Забра́нѣжѣ и **забра́нѣювамъ** (да забра́нѣжѣ), гл. д. Забранѣжѣ.

Забра́ница, ум. ж. отъ забра́на.

Забра́нѣжѣ, прич. в. забѣрѣжѣ.

Забра́нѣжѣ, ишь, — ниль, гл. свр. отъ забра́нѣжѣ и забра́нѣжѣ. 1) Да запазѣжѣ, да завардѣжѣ; защѣтитѣ, оградѣть. 2) Да взбразнѣжѣ; заперѣтитѣ. — нѣнѣжѣ, прич. стпр. 1) Запазенѣжѣ, заварденѣжѣ; защѣщенѣжѣ. 2) Взбразненѣжѣ, есакѣ; заперѣщенѣжѣ, взбраненѣжѣ. *Забранѣсно е,* не бывѣ, есакѣ е; не вѣлепо.

Забранѣжѣ, ишь, — ниль, гл. свр. отъ забра́нѣжѣ; взборонѣть, виборонѣть,

лепетать. 2) Да забрѣболж, да забрѣтвъж, да забрѣщелѣвъж; заболтать, замолотъ.—**рѣж** (да ся), *гл. взвр.* Да брѣборж много врѣмя, да ся забрѣбрж, да ся заприкажж; заболтаться.

Забрѣбрювань (да забрѣбрж), *гл. д. 1)* Подкачамъ да брѣбрж; забалтывать, начинять бормотать. 2) Съ брѣбреше задрѣжнамъ нѣкого. *Забрѣбра мя, та закжсѣхъ.* — *мѣя, гл. взвр.* Залпсвамся въ брѣбрение, та брѣбрж много врѣмя; забалтываться.

Забрѣбрж, ешь, — *бралъ, гл. свр.* отъ забрѣбрювань.

Забрѣждж, ишь, — *дѣлъ, гл. свр.* отъ забрѣждѣвамъ. Да загранж, да залютж, да загорж.

Забрѣждѣвамъ (да забрѣждж), *гл. ср.* Начинамъ да брѣждж, да гранж, залютывамъ, загорчивамъ.

Забрѣждѣваніе, *с. ср.* отъ забрѣждѣвамъ.

Забрѣкамъ, *гл. свр.* отъ забрѣквамъ.—*капый, прич. стр.*

Забрѣквамъ и **забрѣкувамъ** (да забрѣкамъ), *гл. д. 1)* Начинамъ да брѣкамъ въ различны-ты знаменованія на тона глаголь. 2) Подкачамъ да брѣкамъ, да ровж нѣчто; начинять мѣшать, перемѣшивать. *Забрѣкаль сьмъ въ раклж-тж да трѣж нѣчто, па не мож да го намѣрж.* 3) Сбрѣквамъ, сгрѣшывамъ, съ брѣканіе правж нѣчто. *Забрѣкай малко трѣци на кокошки-тж.* *Забрѣкажъ варж съ глинк да излѣпж стѣнк-тж.* 4) Побрѣквамъ, сметаю, замлѣнывамъ, заплитаю, силптамъ, мрѣж, смрѣсвамъ; запутывать, спутывать. *Забрѣка ницж-тж.* *Забрѣка работж-тж.* 5) Намѣшнамъ нѣкого въ нѣчто; виутывать, перепутывать. *Забрѣка и мене въ тжж работж.* 6) Правж нѣкого да ся сбѣрка, да ся смае, слисвамъ. *Забрѣка мя съ думж-тж си, та не знажъ что да отговорж.* 7) Побрѣквамъ. *Забрѣкажъ улици-тж, та не мож да намѣрж кжцж-тж.* 8) Забродвамъ, нагазвамъ.

Врѣж коша въ заднж дѣрж,
Та забрѣка Черно море. *Пѣс.*

— *мѣя, гл. взвр.* 1) Намѣшнамся въ нѣчто. *Забрѣкажся въ разговора имж.* 2) Заплитаюся въ работы-ты си, сбрѣквамся; спутываться. *Забрѣкажся е въ трѣговж-тж си, та на да ли ще го изкара на главж.* 3) Сбрѣквамся, побрѣквамся, изгубямся; плутаться, сбиваться. *Забрѣкажся изъ горж-тж, та не мож да намѣрж нжта.* *Врѣви изъ кривжй нжтъ и не трѣси правжй, че ся забрѣкашъ.* *Забрѣкажся като кучя въ водянцж (въ*

слѣви). 4) Сбрѣквамся, побрѣквамся, слисвамся, смайвамся. *Забрѣкажся, та не можжъ да отговорж, както трѣба.* — *Забрѣкаль е конци-тж,* побрѣкался е въ работы-ты си, не му отивать добрѣ работы-ты.

Забрѣкваніе и **забрѣкуваніе**, *с. ср.* отъ забрѣквамъ.

Забрѣлжж, ешь, — *лѣлъ, гл. д. свр.* Да подкажж да брѣлжж: 1) Да забрѣтвъж, да забрѣщелѣвъж, да задрѣдорж; начать молотъ, пустословить. 2) Да забрѣснѣж, да засалмувамъ, да залудувамъ; зашалить.

Забрѣмчжж, ишь, — *чѣлъ, гл. ср. свр.* Да забрѣмчж.

Забрѣнѣкамъ, *гл. д. свр.* Да подкажж да да брѣнѣкамъ; начать мѣшать.

Забрѣнкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкажж да брѣнкамъ, да забрѣнчжж, да забрѣмчжж; зажуужжять, забренчать.

Забрѣнчжж, ишь, — *чѣлъ, гл. свр.* отъ забрѣнчѣвамъ. Да забрѣмчжж, да забрѣнкамъ; забренчать, зажуужжять.

Забрѣнчѣвамъ (да забрѣнчжж), *гл. ср.* Подкачамъ да брѣнчжж.

Забрѣнчѣваніе, *с. ср.* отъ забрѣнчѣвамъ.

Забрѣснѣвамъ и **забрѣсвамъ** (да забрѣснж), *гл. д. 1)* Подкачамъ да брѣснж, забрѣснѣвамъ; начинять брить. 2) За ножъ, така остръ, дѣто брѣсене.

Забрѣснѣваніе и **забрѣснѣваніе**, *с. ср.* отъ забрѣснѣвамъ и забрѣсвамъ.

Забрѣснж, ешь, — *налъ, гл. свр.* отъ забрѣснѣвамъ. Да забрѣснж, да забрѣснж. — *спатый, прич. стр.* Забрѣснѣтый; забрѣснѣтый.

Забрѣстжж, ишь, — *тѣлъ, гл. свр.* отъ забрѣстѣвамъ.

Забрѣстѣвамъ (да забрѣстжж), *гл. д.* Подкачамъ да брѣстжж, да хрѣснж съ брѣстъ. *Забрѣстѣмили смж козы-тж отъ Никулъ-денъ.*

Забрѣстѣваніе, *с. ср.* отъ забрѣстѣвамъ.

Забрѣтвъжж, ишь, — *вилъ, гл. д. свр.* Да подкажж да брѣтвъжж, да забрѣболжж, да забрѣборжж, да забрѣлжж, да забрѣщелѣвъжж, да задрѣдоржж; заболтать, замолотъ.

Забрѣчвамъ и **забрѣчювамъ** (да забрѣчжж), *гл. д. 1)* Начинамъ да брѣчжж. 2) Набрѣчывамъ, сбрѣчывамъ; морщить.

Забрѣчваніе и **забрѣчюваніе**, *с. ср.* отъ забрѣчывамъ.

Забрѣчжж, ишь, — *чилъ, гл. свр.* отъ забрѣчывамъ.

Забрѣщелѣвъжж, ишь, — *вилъ, гл. д. свр.* Да подкажж да брѣщелѣвъжж, да забрѣтвъжж. — *лѣвъжж* (да ся), *гл. взвр. свр.* Съ брѣщелѣвѣне да ся захласнжж, да ся заприкажжж.

Забрыцелевихся, та заборавихъ, че мѣ чакать.

*Забтиѣ, тиѣта, с. ср. и

*Забтиѣ, тиѣ, с. м. Т. Служитель при начяство-то за пазене рядъ, миръ и тишинѣ, шацдуръ, сегмень; полицейскій, жандармъ.

Забтисвамь и забтисувамь (да забтишиж), гл. д. 1) Удръжямь, въздръжямь, задръжямь; задёрживать. *Конь-тѣ скача, конь-тѣ мѣ понесе, не мож да го забтишиж.* 2) Турнамь ржжк на нѣчто, задръжямь; захватывать. *Забтисалъ ми е дрѣвѣ-тѣ, не ми ж дава.* 3) Завладѣвамь нѣчто по своѣ волю; присвоить, завладѣть. *Забтисалъ ми е шивѣ-тѣ, та ж оре.— мѣя, гл. стр. Конь-тѣ е какоглавъ, не ся забтисва.*

Забтисваніе и забтисуваніе, с. ср. отъ забтисвамь.

Забтишиж, ешь, — тиѣсалъ, гл. свр. отъ забтисвамь; задержать, захватить, присвоить, завладѣть. — тиѣсаный прич. стр.

*Забтъ, Т. 1) с. м. *Нѣма забтъ, не ся забтисва, не ся удръжа.* Чинж забтъ, забтисвамь, задръжямь. *Забтъ да го сврѣти, та мира да нѣма.* 2) Не даване волю, спирание, стягъ. 3) пр. неизм. Запрѣтый, затвореный, хапусъ; арестованный. *Той е забтъ.*

Забуботж, ишь, — тиль, и

Забубучж, ишь, — чиль, гл. ср. свр. Да подкачж да буботж, да бубучж, да зашюмж.

Забудж, ишь, — диль, гл. д. свр. Да подкачж да будж; начать будить.

Забульвамь и забулювамь (да забульж), гл. д. Забульвамь, прѣкрывамь съ було. *Забулижж булкѣ-тѣ.* Кога да забульвать булкѣ (невѣстж), за да ѣ водить на вѣнчло, пѣть:

Ела си врьше прѣвива,
Мома си съ роде прощава:
— Прощавай, роде, прощавай:
Въ чуждѣ щж кжщж да идж,
Чуждѣ щж майкж да майчж,
Чуждый щж бацж да бацж,
Чужды щж брате да братж,
Чужды щж сестры да сестрж

— мѣя, гл. възвр. Турнамь си на главж-тѣ, на лице то було, прѣкрывамь съ було или съ какво и да е; покрываться покрываломъ, закутываться.

Забулваніе и забулюваніе, с. ср. отъ забульвамь. Забулане.

Забулж, ишь, — лиль, гл. свр. отъ забульвамь и забульвамь. — лентый, прич. стр. Прѣкрытый съ було.

Забульвамь (да забульж), гл. д. Забульвамь.

Забульваніе, с. ср. отъ забульвамь. Забульваніе.

Забумтж, ишь, — тѣль, и

Забумчж, ишь, — чѣль, гл. ср. свр. Да подкачж да бумтж, да бумчж, да забучж; зашумѣть.

Забунча, ум. ср. отъ забунж, дрѣха.

*Забунж, с. м. Единъ видъ дрѣха, зжбжнѣ.

*Забунж, пр. неизм. Т. Гръчавъ, мръшавъ, клошчавъ, дръмливъ; худбй, изнуренный, изможденный, истощенный.

Забунжж (да ся), ишь, — нился, гл. възвр. свр. Да подкачж да ся бунж, да ся завльнувамь; замутить, забунтоваться.

Забуравж, ишь, — виль, гл. д. свр. Да подкачж да буравж.

Забурмж, ишь, — милъ, гл. свр. отъ забурмавамь; завинтить. — ментый, прич. стр. Затягнжтый, завитый съ бурмж; завитчанный.

Забурмавамь (да забурмж), гл. д. Затягамъ, завивамъ нѣчто съ бурмж; завитчывать.

Забуржж (да ся), ишь, — рился, гл. об. свр. Да подкачж да ся бурж. *Врѣмс-то ся забури, та е страшно да не валя джждж.*

Забутамь, гл. свр. отъ забутвамь. — талтый, прич. стр. — *Забутана работа,* забръкана, замлана; запутанное дѣло.

Забутамь и забутувамь (да забутамь), гл. д. 1) Подкачамъ да бутамъ. *Что мѣ си забуталъ така?* 2) Съ бутаме докарвамь. *Забутай го въ кжта.* 3) Набутвамь за нѣчто, за да стане дума за него. — мѣя, гл. възвр. Отивамъ нѣидъ навжтрѣ, затыкваемъ, затласкваемъ. *Какво си ся забуталъ чакъ тамъ?*

Забутваніе и забутуваніе, с. ср. отъ забутвамь.

Забухамь, гл. свр. отъ забухвамь. — халтый, прич. стр.

Забухвамь и забухувамь (да забухамь), гл. д. и ср. Подкачамъ да бухамъ. — *Да му забуха бухъль на комина!* Клятва: да му запустѣе кжща-та.

Забухтѣвамь (да забухтж), гл. ср. Начинамъ да бухтж.

Забухтѣваніе, с. ср. отъ забухтѣвамь.

Забухтж, ишь, — тѣль, гл. свр. отъ забухтѣвамь.

Забучвамь и забучювамь (да забучж), гл. д. Забучнамь, забучвамь: 1) Побождамъ, забождамъ нѣчто въ земь-тѣ или на друго нѣчто да стои право, да стрѣчи, побивамъ; водружять. 2) Втыкамъ, забождамъ, втыкамъ; втыкать, вейживать.

Іа на ти, браино, пожевы,

Та си гы въ поазъ забучи. *Нѣ*

3) Забождамъ нѣчто въ земь-тѣ да го посадж. — мѣя, гл. стр.

Забучванне и **забучюване**, с. ср. отъ забучвамъ. **Забучанне**.

Забучкъ, ишь, — чиль, гл. свр. отъ забучвамъ и забучнамъ. Да забочкъ: водружить, воткнутъ. — *чейбий, прич. стр.* Забоченый, побитый, забоденый; водруженый, воткнутый, вопзённый.

Забучнамъ (да забучкъ), гл. д. **Забучвамъ**. **Забучанне**, с. ср. отъ забучнамъ. **Забучване**.

Забушювамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да бушювамъ; забушнить.

Забушкъ, ишь, — шиль, гл. д. свр. Да подкачъ да бушкъ, да блкъ съ бушница.

Забчийка, с. ж. Жена, мома забчина.

*Забчина, с. м. Т. Забчп, забпть.

Забърювамъ (да забъркъ), гл. д. **Забъррювамъ**.

Забъркъ, ешь, — раль, гл. свр. отъ забъррювамъ. Да забъркъ.

Забъздъ, ишь, — дьль, гл. ср. свр. Да подкачъ да бьздъ, да засръдъ, да завопъкъ, да зампишкъ; завонять, засмердѣть.

Забъкамъ, гл. свр. отъ забъкнамъ.

Забъкнамъ и **забъкувамъ** (да забъкамъ), гл. д. 1) Подкачамъ да бъкамъ; начинать совать. 2) Втыкамъ, втыкамъ, въвирямъ, пьхамъ; засбывать.

Забъхтъ, ишь, — тьль, гл. д. свр. Да подкачъ да бъхтъ, да забпкъ, да затупамъ; начать битъ.

Забъшкъ, ишь, — шиль, гл. свр. отъ забъшнамъ и забъшвамъ.

Забъшнамъ и **забъшвамъ** (да забъшкъ), гл. д. Хващамъ бьхъ, чпкъ бьхъ, сторвамъ пнкарь, скрывамъ нѣчто, отричамся отъ нѣчто; скрывать, отрицать, откazyваться, отпираться. *Забъшила мома-та, изказва къ пола-та.*

Забъшнанне и **забъшванне**, с. ср. отъ забъшнамъ и забъшвамъ.

Забькалка, с. ж, забьколка.

Забькалкъ, ишь, — лиль, гл. свр. отъ забькалкамъ. Да забьколкъ.

Забькалкамъ (да забькалкъ и да забьколкъ), гл. д. 1) Забькалкамъ, отпвамъ, зампиувамъ отоколо; обходить, объезжать кругомъ. *Не отидохми направо, а забьколихми прѣзъ махалъ-тж. Не ми-нхми прѣзъ село-то, а забьколими по краю.* 2) Ходж, разхождамся, обькалкамъ пзъ....; ходить по.... *Забькалкамъ изъ града да го изглядамъ.* 3) Нампиувамъ шьйдъ у нѣгого, отбывамся, махвамся; заходить, завёртывать къ кому, куда. *Забьколихъ да въ видж, что чините, живо-здрави ли сте.* 4) Обьколавамъ, очрътавамъ, заграждамъ; окружать. *Турици за-*

бьколихъ село-то, не оставать нико-го да излъзе. Забьколими сж отвсждъ.

5) За пхтъ: врьтж, извпвамъ, обькалкамъ; о дорогъ: извиватьсь, быть извѣлстою, крутяться. 6) Казвамъ нѣчто не направо, а отдалечъ съ обькалкамъ; говорить съ околичностями. *Кажы, каквото искашъ да кажешъ, направо, та не забькалкай.* — *Забькалкамъ нѣкого*, врьтжся около него за нѣчто; ухаживать за кьмъ.

Забькалкамъ, с. ср. отъ забькалкамъ.

Забьколка, с. ж. **Забькалка**, **забьколка**:

1) Зампиуване отоколо, забькалкамъ; обходъ, объездъ, крюкъ. 2) Мѣсто, дѣто ся забькалка; крюкъ, обходъ, объездъ. 3) На калець, на чорапъ, единъ рядъ клпчеве наоколо, обьколка. 4) Забькалкамъ въ разказване нѣчто; околичности, обнякй. *Говори съ забьколкы; говорить съ околичностями.*

Забьколикъ, ишь, — лиль, гл. свр. отъ забькалкамъ. Да забькалкъ. — *лѣнтий, прич. стр.*

Забьстркъ, ишь, — риль, гл. д. свр. Да подкачъ да бьстркъ.

Забьгамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да бьгамъ; забьгать.

Забьгвамъ и **забьгнувамъ** (да забьгкъ), гл. ср. Отъ нѣкаквѣ нуждъ оставнамъ отечество-то сп, та отпвамъ на чюждо мѣсто да живьж, пропъждамся отъ отечество-то сп; убъжать, скрыватьсь. *Забьгнхль Га-го три дни безъ недѣль.*

Майкж имамъ, тга си ми е стара.

Брата имамъ, далечъ е забьгнхль. *Пѣс.*

— *мжя, гл. възвр.* Прыпвамъ отдалечъ, за да си земъ сплж-тж, за да ся заспж за да прѣскочж нѣчто, залптамся, затръчавамся, запрыпвамся; разбьгаться.

Забьгване и **забьгнуване**, с. ср. отъ забьгвамъ и забьгнувамъ.

Забьгкъ, ешь, — пжль, гл. свр. отъ забьгвамъ и забьгнувамъ.

Забьдъ, ишь, — дьль, гл. д. свр. Да подкачъ да бьдъ, да заклеветж, да заковадъ; начать клеветать.

Забъла, с. ж. 1) Врѣмя-то когато пачина да ся разсьнува, зорнодоба, дрягавина; разсьвѣтъ. 2) Забъль.

Забълвамъ и **забълювамъ** (да забълж), гл. д. **Забълмамъ**: 1) Подкачамъ да бълж; начинать бълить. *Забълмила сьмъ платно-то си отвчера.* 2) Задирамъ кожж-тж или корж-тж на нѣчто; залунать, осадивать. — *мжя, гл. възвр.* и *стр.* Задирамся; залунаться, задираются. *Забълмилася ко-жж-та на крака.*

клятыйй, злочястыйй. *Завалиа Стопанъ, умрѣла му жена-та. Завалии-тъи дѣца, остали безъ майкж.*

Завалкамь, гл. д. сѣр. Да подкачж да валкамь, да заваланамь, да затрѣкаламь; завалить, начать катать.

Завално, нар. *Завално говори*, не изрична добръ думы-тъи, мъчно говори; картавить.

Завалъ, с. м. Т. Болка, тяжкота, досада, притѣсненне отъ нѣкого или отъ нѣчто. *Имамъ завалъ отъ Бойчина. Да нѣмамъ завалъ отъ никого, никой да не мя закача.*

Кефиал да ми даде меджлисъ-тъ,
Завалъ за мене да нѣма. *Иѣс.*

Завалѣвамь (да завалиж), гл. ср. За дъждь, снѣгъ, градъ: подкачамь да валж, да пдж, залетѣвамь. *Завалѣ дъждь. Завалѣ снѣгъ.*

Завалѣванне, с. ср. отъ завалѣвамь.

Завалѣж, ишь, — лѣль, гл. сѣр. отъ завалѣвамь. Да залетж, да запдж; полить, носипаться (о дождѣ, о снѣгѣ).

Завалиж, ишь, — лиль, гл. сѣр. отъ заваливамь и завалинамь. 1) Да затрупамь, да натрупамь; завалить, загрузить, загромоздить. 2) Да запрѣчж, да заградж; загородить, заставить. 3) Да повалж, да катуриж, да бикж; повалить, опрокинуть. 4) Да повалж, да надвиж, да надборж; преодолѣть, побороть. 5) Да накладж, да стѣкнж огнь; развести огнь. *Огня да завалж, каже да му направж. — Лѣныйй, прич. стр.* 1) Затрупаыйй, натрупаыйй; завалиныйй, загруженныйй, загроможденныйй. 2) Запрѣченыйй, заграденыйй; загороженныйй, заставленныйй. 3) Поваленыйй, катуреныйй, бикжтыйй; поваленыйй, опрокинутыйй. 4) Поваленыйй, надвитыйй, надбореныйй; преодолѣнныйй. 5) Накладеныйй, стѣкжтыйй; разведенныйй (объ огнѣ).

Ты мене рано да скорнешь,
Кога ми стане свѣгъръ-тъ
Огнь да найде завалень. *Иѣс.*

Заваливамь (да завалиж), гл. д. Завалинамь.

Заваливанне, с. ср. отъ заваливамь. Заваливаше.

Завалинамь (да завалиж), гл. д. Заваливамь: 1) Затрупвамь, натрупвамь, утрупвамь; заваливать, загромождать, загружать, окидывать. 2) Запрѣчвамь, прѣпрѣчвамь, заграджамь; загораживать, заставлять. *Завалили пята ди не може кола да минжтъ.* 3) Повалинамь, катуринамь; валить, опрокидывать. *Завалили волж да го ковжтъ. Законъ бабж (булкж) завалиа. Хатжрж булкж завалиа.* 4) Повалинамь въ борене,

надвивамь, надборвамь; преодолѣвать, поборать. *Ако му пазишь гащи-тъи, не можеш го завали.* 5) За огнь, накладжамь, стѣкамь; разводить (огнь). *Завали огнь да ся огрѣемж.* 6) Говорж завалино, завалено, нечисто, та мъчно ся разбира, пелтж фелтж; картавить. — мся, 1) гл. стр. Бывамъ завалень. 2) гл. взвѣр. Начинамь да ся валж, да ся трунамь, да ся катуринамь, да ся повалинамь. 2) Кылкамся, политать, силитамся, спотуриямся, кога съмь пианъ.

Завалинамь, гл. д. сѣр. 1) Да подкачж да валнамь да завалкамь; завалить. 2) Съ валнание да направж нѣчто; свалить. *Да завалинамь плѣстъ; свалить войлокъ.* 3) Да увалинамь на валнивицж; свалить на валилнѣ. *Да завалинамь обж.* 4) Да замѣсж; замѣситъ. *Да завалинамь тѣсто за едик питж. Да завалинамь едик питж.* 5) Да увалинамь, да направж нечисто, да умачкамь, да навалинамь; замарать, запичкать, завалить. *Завалиахъ си дрѣвжж-тж. — мся, гл. стр. Да ся завалиа плѣстъ. Абата ся завалиа. Да ся завалиа тѣсто. Завалиала ми ся е дрѣвжж-та. — линыйй, прич. стр.*

Заваливаше, с. ср. отъ завалинамь, да завалиж. Заваливанне: 1) Затрупавање; заваливанне. 2) Поваливание, катуривание.

Завалиница, с. ж. Така наричатъ поѣйдѣ деша, въ който ся е вѣпчалъ нѣкой.

Завалисамь, гл. д. сѣр. Да подкача да вансвамь, да забагрж, да забонаднсвамь; начать красить.

Завара, с. ж. Кога заваря нѣкой нѣкого, завариванне, свара, свариванне; заставалие. *Това бы на злж заварж.*

Заварамь (да ся), гл. об. сѣр. Да подкачж да ся варамь, да ся закарамь, да ся запрѣпирамь, да ся заджокамь; начать сѣорить-ся, брапиться.

Заварвамь и **завариювамь** (да заварж), гл. д. Заваринамь.

Завардвамь и **завардувамь** (да завардж), гл. д. 1) Начинамь да вардж. *Завардилъ съмь отозаранж.* 2) Забраннамь, закрывламь, запазвамь, зачювувамь; защищать, отстаивать, охранять, предохранять, сохранять. *Де не бѣхъ го завардилъ, щачие да го бие. Завардихми горжж-тж да ж не стѣкжтъ* 3) Чакамь нѣкого да мине отиѣйдѣ за да го уловж; подстерегать, сидѣть въ засаду. 4) Захващамь нѣкое мѣсто да ловж копто заминувать оттамъ (за хайдуты). *Завардилисж клисуржж-тж, та не оставать никого да мене. — мся, 1) гл. стр.* Бывамъ заварденъ; защи-

щаться. 2) *гл. өзгөр.* Запавзямся, забранямся, зачыювамся; защицаться. *Да не бѣгах ся завардилъ, цѣнаше мя удари по главл-тж.*

Завардваніе и завардваніе, с. ср. отъ завардвамъ.

Завардж, ишь, — диль, гл. свр. отъ завардвамъ. 1) Да забранъ, да запавз, да зачыювамъ; защицать, отстойтъ, предохранить. 2) Да причакамъ; подстеречь. — *депиль, прич. стр.* Забраненый, запавзеный, зачыюваный; защищеный, отсбганный. — *Завардена гора*, дѣто не быва да ся сѣче, бранше, корина; *заказный, заповѣднѣй лѣсъ.*

Завареникъ, ници, с. м. Заварникъ, сынъ отъ пръвж жешъ, когото втора-та жена е заварила, кога ся оженила за бацж му, та за неж е завареникъ, пасынькъ; *пасынокъ, относительно второй женѣ своего отца.*

Завареница, с. ж. Заварница, дъщеря отъ првж-тж женъ на нѣкого е *заварница* за вторж-тж му женъ, пашерица; пдчерица, относительно второй женѣ своего отца.

Завареничя, ум. ср. отъ завареникъ.

Заварзбсамъ, гл. д. свр. Да подкачж да варзосамъ, да вавсамъ яйца за Велидень.

Заваркамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да варкамъ, да забрзамъ; *заспѣшить.*

Заварливый, въ, ва, во, пр. Срѣшася въ пѣсьнь:

Дотече ми рѣва, рѣва заварлива
Отъ Будима града доръ до Овче поле.

Заварне, — пжло, гл. свр. отъ заварнува.

Заварникъ, ници, с. м. Завареникъ.

Заварница, с. ж. Завареница.

Заварничя, ум. ср. отъ заварникъ. Завареничя.

Заварнува (да заварне), гл. безл. Завалѣва, залита дъждъ.

Заваросамъ, гл. д. свр. Да подкачж да варосамъ, да измазvamъ съ варъ.

Заварѣж, ишь, — риль, гл. свр. отъ заварѣвамъ и заварѣямъ; заварить. — *рѣный, прич. стр.*; заварѣнный.

Заварѣж, ишь, — риль, гл. свр. отъ заварѣямъ. Да сварѣж, да затекж, да зафтасамъ; застать, застигнуть. — *рѣный, прич. стр.* Свареный, затеченый, зафтасаный. *Заварениги дѣца, завареници.*

Заварѣвамъ (да заварѣж), гл. д. Заварѣямъ. **Заварѣвамше, с. ср.** отъ заварѣвамъ. Заварѣяше.

Заварѣкамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да варикамъ; *завѣпить.*

Заварѣямъ (да заварѣж) гл. д. Заварѣвамъ: 1) Подкачамъ да варѣж; заваривать. *Заварили смж, ракиж отъ еднж недѣлж.*

2) Сварѣвамъ, уварѣвамъ; варить. *Завари трѣци да направимж киросимж за платно-то.* 3) Запарвамъ пѣчто съ врѣлж водж да ся затигне да не тече. *Завари бѣчж-тж да не тече.* 4) Два кжса желѣзо пажежѣвамъ и съ чюкаше направѣямъ да ся сковжтъ да станжтъ едно, задинвамъ; *заваривать (о желѣзѣ).* — *мѣя, 1) гл. стр.* Бывамъ заваренъ. 2) *гл. өзгөр.* За ранж, за счюпенж кость: зараствамъ, заздраввамъ; *зараствать, заживѣть.*

Заварѣямъ (да заварѣж), гл. д. 1) Сварѣямъ, нампрѣмъ нѣкого пѣйдѣ, зафтасвамъ; заставѣть. *Отидохъ у Стопановж, тамж заваримж Пятка. Не можжжх да го заварѣж у дома му.* 2) Затичѣямъ, застигамъ, сварѣямъ, фтасвамъ, зафтасвамъ; застигѣть, захватывѣть. *Трѣгилъ бѣ, не можжжх да го заварѣж.* 3) Казвася за мжжъ, за жѣжж повторилъ, кога заварѣять дѣца отъ првж-то вѣнчло. *Тя заварила едно чадѣ, а друго завѣла.* — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ заваренъ. — *Добрѣ заварилъ,* отговоръ на здрависваніе: *добрѣ дошълъ.* — *Така смж заварили отъ бацж, отъ майкж,* така смж видѣли, така смж ся научили отъ бацж, отъ майкж.

Заварѣяше, с. ср. отъ заварѣямъ. Заварѣяше.

Заварѣяше, с. ср. отъ заварѣямъ. Сварѣяше, зафтасавше.

Заварѣвамъ гл. ср. свр. Да подкачж да варѣвамъ, да бавж дѣца; *начать пѣпить.*

Завдѣгамъ, гл. д. свр. Да подкачж да вдѣгамъ.

Завдѣгамъ и завдѣгнувамъ (да завдѣгнж), гл. д. Задѣгамъ: 1) Вдѣгамъ, повдѣгамъ; *поднимѣть.*

Вуйча си на грѣбъ заведигнъ,
Та го въ горж-тж занесе. *Пѣе.*

2) Зимамъ, отнѣсамъ, открадвамъ; *уносить.* *Завдигнжж му всичж-тж кжцж, зѣхж му, отнесохж му, ображж му всичко, что имаше въ кжщи.* — *мѣя, гл. вз.* Ставамъ, трѣгамъ, опжтвамъся мнозина. *Цѣла-та махала ся заведигнжла за хорото. Завдигнжлся съ всичж-тж си кжцж, та трѣгнжж по госте.*

Завдѣганіе и завдѣгнуваше, с. ср. отъ завдѣгамъ и завдѣгнувамъ.

Заведѣжжж, нар. 1) На единъ пжтъ, обеднжж; *разомъ, сразу.* *Пнаде го заведѣжжж.* 2) За единъ пжтъ; на одинъ разъ. *Това ми стига заведѣжжж да ся намъ.* 3) Тога си чѣсъ, изведѣжжж; *вдругъ. Заведѣжжж сврши всичко.*

Заведѣйка, с. ж. 1) Мама, кожто е отвелъ, увѣлжл нѣкой, както правѣтъ по села-та,

за да ся ожени за неж, отпца; уведѣн-
нал невѣста. 2) Булка, жена, която е та-
ка увлѣчена; вышедшая за мужъ уводомъ.
Заведѣ, ешь, — ведохъ, — вѣлъ, *гл. свр.*
отъ завѣждамъ и завѣждамъ; завести.
— денгѣй, *прич. стр.* Заведено не е като
сѣще.

Завѣждамъ (да заведѣ), *гл. д.* Завождамъ.
Завѣждаме, *с. ср.* отъ завѣждамъ. Заво-
ждане.

Завѣзвамъ, в. завѣзвамъ.

Завѣзвамъ и завѣзувамъ (да завезѣ), *гл.*
д. Завозвамъ.

Завезѣ, ешь, — вѣзохъ, — вѣлъ, *гл. свр.*
отъ завѣзвамъ и завѣзвамъ; завести.
— зѣшый, *прич. стр.*; завезѣнный.

Завѣлиѣ, ишь, — лилъ, *гл. д. свр.* Да под-
качѣ да велѣ, да говорѣ, да заповѣдамъ,
да повѣлавамъ; заговорѣть, начатъ ве-
лѣть.

Завеселиѣ (да ся), ишь, — лился, *гл. свр.*
отъ завеселивамъ; завеселѣться.

Завеселивамъ (да ся завеселиѣ), *гл. об.*
Подкачамъ да ся веселѣ; начинатъ весе-
лѣться.

Завехтѣвамъ (да завехтѣѣ), *гл. ср.* Под-
качамъ да ставамъ ветѣхъ, да вехтѣѣ; на-
чинатъ старѣть, ветшатъ.

Завехтѣѣж, ешь, — тѣлъ, *гл. свр.* отъ за-
вехтѣвамъ.

Завечѣрамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачѣ да
вечерамъ; начатъ ужинать.

Завѣмамъ (да завѣмѣ), *гл. д.* Завзимамъ.

Завѣмаме, *с. ср.* отъ завѣмамъ и завѣ-
мамъ. Завзимане.

Завѣмѣ, ешь, — зѣлъ, *гл. свр.* отъ за-
вѣмамъ и завѣмамъ; запятъ. — зѣме-
ный и — зѣгый, *прич. стр.* 1) Зах-
вангый; запятый. 2) Навдигнхый, прѣ-
взятый, прѣнесеный отъ гордостъ.

Завѣмамъ (да завѣмѣ), *гл. д.* Завземамъ:

1) Захващамъ, запрадновамъ нѣчто; зани-
матъ. 2) Завладѣвамъ, забтисвамъ. *Завзе-
жъ ны мерѣ-тѣ, та нѣма дѣ да си
пасемъ добытка.* — мѣя, 1) *гл. стр.*
Бывамъ завзеть. 2) *гл. възвр.* Захващамъ
нѣкож работѣ; братъся за что 3) Нае-
мамъ да свѣршѣ, да направъ нѣчто; братъ-
ся за что. *Той ся завзима за всичко,
а ничто не може да изврши.* 4) Опра-
вамъ, дохождамъ на себе си, замогвамъ,
завръщамъ, даврандисвамъ; поправляться,
оправляться, омогатъся, омогатъся. *По-
олекнѣ ми отъ болестъ-тѣ, та подка-
чисѣ да ся завзимамъ. Нивѣ-тѣи бѣжѣ
позагорѣлѣ, из като повалѣ дѣждѣ, пакъ
ся завзехѣ.* 5) Въздигамъ слѣдъ изпада-
не, замогвамъ, даврандисвамъ; поднимать-

ся (въ своѣмъ состоянїи). *Западнѣжѣ
бѣжѣ, из пакъ ся завзехѣ.*

Завѣмане, *с. ср.* отъ завѣмамъ и за-
вѣмамъ. Завземаме.

Завѣрамъ (да ся), *гл. об. свр.* Да подка-
чѣ да ся взирамъ.

Завивамъ (да завивѣ), *гл. д.* 1) Подкачамъ
да виѣж; завиватъ. *Завили смѣ кѣткѣ
отъ сутренѣ.* 2) Свивамъ; завиватъ, сви-
вать, скрѣчивать. *Завивамъ си кѣдри-
ци. Завивамъ байракѣ, свивамъ, сбпрамъ;
свернутъ знѣмя.* 3) Врѣзвамъ, прѣврѣзвамъ;
обвиватъ. *Завивамъ си гѣжѣлѣ, чалмѣ.*

4) Съ витло, съ бурмѣ затыгамъ нѣчто;
завивчивать. *Завивамъ витло; вититѣ,
ввививать.* 5) Мѣтамъ нѣчто възъ друго,
за да го покрѣж, покрѣвамъ съ нѣчто;
покрѣватъ, накрѣватъ, прикрѣватъ. *За-
вий го съ нѣчто да ся не глѣда. За-
вихѣ дѣца-та да спѣтъ.* 6) Увивамъ въ
нѣчто; завѣртывать. *Завий го въ еднѣ
крѣж, въ книгѣ.* 7) Замахвамъ, заврѣтѣ-
вамъ, извивамъ, замѣрвамъ, засуквамъ да
ударѣж; замѣхивать. *Зави съ виѣлѣ-тѣ,
та щаше му извади очи-тѣ.* 8) *гл. ср.*

Закрививамъ, поврѣщамъ на странѣ, засук-
вамъ, възвивамъ запрѣчивамъ, крѣшвамъ,
отбивамъ, възврѣщамъ; поворѣчивать.

*Врѣважъ изъ пѣтѣя донѣдѣ, на зави-
жъ на дѣсно.* — мѣя, 1) *гл. възвр.* Вы-
соко лѣтѣ и ся врѣтѣ въ въздуха, виѣся
надъ нѣчто; възвиватъся, вѣтъся, кружѣтъся.

Завилъ е сивѣ, бѣлъ соколѣ
На царевѣ равнѣ дворѣ. *Пѣс.*

2) За вѣтѣрь, за бурѣж: излизамъ извед-
нѣжѣ и ся врѣтѣ като виѣрушкѣ; поды-
матъся.

Свихъся, Стоино, завихъ
Дѣвъ силнѣ, бѣлѣвъ вѣтрушкѣ. *Пѣс.*

3) Покривамъ съ завивкѣ, съ черѣж или
съ друго нѣчто; одѣватъся, окриватъся,
покриватъся, обѣртывать. *Завилъ е въ
постелкѣ-тѣ като родилкѣ.* 4) Увивамъ,
загрѣтамъ въ нѣчто, съ нѣчто; завѣртывать-
ся, окидывать. *Гунѣ да нѣма да ся
зави!* 5) За женско добычѣ: водѣся, нарѣ-
ся, развождамъ, распасвамъ; бѣгаться,
яроватъ, случѣтъся, обгонѣтъся. *Крава-та
ся е завила, заводплася.* 6) *гл. стр.* Бы-
вамъ завить. 7) Като *гл. безл.* *Завило
му ся е,* има да му дойде нѣчто до главѣ-
тѣ. — *Зави си крака, зави си опашкѣ-
тѣ, зави си сущѣ-то,* отиде, зе си пѣтѣя.
Завилъ си крака на еднѣ странѣ. —
*Завилъ изъ горѣ-тѣ, завилъ по села-та,
отишѣлъ изъ горѣ-тѣ, по села-та, зель
горѣ-тѣ, села-та.* — *Завилъ главѣ на нѣ-
кѣдѣ, отишѣлъ, изгубилъся, та го нѣма ни-*

какъвъ. — *Завивамъ* плъзъ, съ прьеть, съ кльчккъ или съ дръжккъ-тж на метлж врьтж плжа пѣкомъ за да му прѣмине болка-та на корема. — *Завивамъ нѣчто подь ка.мжгъ*, прикрывамъ го, направлямъ какъ-то да ся не чюе, да не стане явно; *конци хоронитъ*. — *Завилъ му ся е свѣтъ*: а) Врьти му ся глава-та, става му лоще. *Да ти ударжъ въ тѣла, да ти ся завие свѣтъ-тъ*. б) Слесаея е, замалеа е, да не знае какъво да прави, довило му е; у него головѣ вскружилась. *Завилъ ми ся е свѣтъ-тъ отъ него, та ми до-хожда да ся удавжъ*. — *Завила ми ся е глава-та*, отъ работж, отъ мысль, отъ мжкж съмъ ся замалъ; *головѣ вскружи-лась у менѣ*.

Завиване, с. ср. отъ завивамъ. — *Завиване главж*, лѣкуване болжж главж съ стягане.

Завивка, с. ж. 1) Что е за завиване пѣчто съ него. 2) Опова, что е за завиване съ него, когато ся спн; одѣло. *Нѣмамъ ни-то постилжж, ни-то завивжж*.

Завивница, ум. ж. отъ завивка.

Завидамъ (да заведжъ), гл. д. Завождамъ.

Завиджийка, с. ж. Завистница; завистница.

Завиджина, с. м. Завистникъ; завистникъ.

Завидливый, въ, ва, во, пр. Завистливый; завистливый.

Завидѣліи (да ся), — лілося, гл. свр. отъ завидѣліавася. Да ся задеи.

Завидѣліаване, с. ср. отъ завидѣліавася. Разсъивуване, задеиване; развѣтъ.

Завидѣліавася (да си завидѣліи), гл. безл. Подкача да става видѣло, разсъивуваея, задеиваея; разсвѣтатъ.

Завиджъ, ишь, — дѣлъ, гл. д. свр. Да подкѣжъ да виджъ; завидѣтъ. *Завидѣлъ гж съмъ отъ единъ чясъ мѣсто*. — *джея*, гл. стр. свр. Да подкачж да ся виджъ, да ся провиджъ отдалечъ; завидѣтъся.

Завиджъ, ишь, — дѣлъ, гл. свр. отъ завидждамъ; позавидовать.

Завидждамъ (да завиджъ), гл. д. Усѣщамъ надъ, досадж за добро-то на другого, вжжкжидисвамъ; завидовать. *Завидждамъ му на богатство-то; завидую богатству егѣ*. *Да ти завидать, тж да не завидашъ*. *Добрѣ си, кога ти завидать, а не кога тя окайвать*. *Гржж-то завиджда на котела, а и двѣ-тж черти*.

Завиджане, с. ср. отъ завидждамъ. Завистъ, кжжкжидисване.

Завилиѣвамъ (да завилиѣжъ, гл. ср. Подкачамъ да вилиѣжъ. *Дѣца-та много завилиѣжж*. *Море-то отъ вчера е завилиѣло*.

Завилиѣжъ, ешь, — иѣлъ, гл. свр. отъ завилиѣвамъ.

Завирамъ (да завиржъ, ешь), гл. д. Въвпирамъ, пѣхамъ, втыкамъ, совамъ, мушкамъ; засѣвывать, всѣвывать. *Завира го въ дуржкж-тж, задъ ковчега*. *Завира си носъ-тъ, дѣто не му е работа*, бръкаея, дѣто не му е работа. — *мея*, гл. стр. и *възвр*. Въвпирамъ, пѣхамъ, втыкамъ, совамъ, мушкаея; совѣтъся. *Заврѣлся подъ одѣра, подъ амбара*. *Что ся завирашь? Не ся завирай, дѣто нѣмаешъ работж*, не ся бръкай.

Завирамъ (да завиржъ, ишь), гл. ср. 1) Подкачамъ да врьжъ, да кпнжж; *закипитъ*. *Потжжи огниа да заври вода-та пѣ-скоро*. 2) Начинамъ да бродж; *забрѣживать*. *Виното завира*.

Завираше, с. ср. отъ завирамъ. Въвпираше, пѣхане, втыкане, соване; засѣыване. *Заврѣлъ си муцжж-тж, дѣто не е за завиране*.

Завиране, с. ср. отъ завирамъ, кога подкачи да ври пѣчто; *закипане*, *закипитие*.

Завирвамъ и **завирувамъ** (да завиржъ), гл. д. Подкачамъ да врьжъ.

Завиржъ, ишь, — рилъ, гл. свр. отъ завирвамъ.

Завискамъ, гл. ср. свр. За конь: да подкачж да вискамъ, да завищж, да зацвилж; *заржать*.

Врана коня ми зависка:
Стапи, стани, Вранко юнакъ,
Че пладна заминува. Пѣс.

Завискъ, ешь, — палъ, гл. ср. свр. Да зависж.

Завистливичькъ, чка, чко, пр. *смякж*. отъ завистливый.

Завистливость, с. ж. Свойство на завистливъ; *завистливость*.

Завистливый, въ, ва, во, пр. Който има завистъ, който завиджда, завидливый, кжжкжиджина; *завистливый*. — *во, нар*. Съ завистъ; *завистливо*.

Завистникъ, ници, с. м. Който завиджда на други-тж, завиджина, кжжкжиджина; *завистникъ*. *Дѣто е добро-то нѣчто, тамъ и завистникъ-тъ е чясто*.

Завистница, с. ж. Който завиджда на други-тж, завиджийка, кжжкжиджийка; *завистница*.

Завистъ, с. ж. Надъ и досада, които усѣща пѣкой, кога глѣда другого да е пѣ-добрѣ на пѣчто отъ него; *завистъ*. *Дѣто добро-то нѣчто, тамъ и завистъ-та чясто*. *Завистъ-та е люта болестъ*.

Зависѣ, ишь, — еѣлъ, гл. ср. свр. Да подкачж да висж, да зависж.

Завіткамь, гл. д. свр. Да завижъ, да увижъ ; завернуть. — кантый, прич. стр. Завитый, увитый ; завернутый.

Тогай Груе ми зель рогозинж,
Намачкаль ъж смолж, хемъ катрана,
Завиткаль си младж Груевичж,
Завиткаль ъж и си ъж запалилг. Пѣс.

— мся, гл. стр. п възвр. Завивамся, увивамся ; завёртываться.

Завіцкамь (да ся), гл. свр. отъ завіцвамся. **Завіцвамся** п **завіцувамся** (да ся завіцкамь), гл. об. За свищъ : водпся, жарпся, распасвася. *Завицалася свини-та.*

Завицкѣ, ишь, — щіаль, гл. ср. свр. За конь : да подкачж да вицж, да завискамъ, да зацпиж ; **заржать**.

Завіжъ, ешь, — віль, гл. свр. отъ завівамь. — віттый п — віентый, прич. стр. *Завито то (покрзито-то) млѣко коткы-тж не лочяты. Бубрекж-тж му е завиенъ у лой.* — **Завіто**, нар. Казвася за хубаво, пзвито пѣмане. *Славити ся надспртварать кой пѣ-завито и пѣ-ясно да пѣе и извива гласа си.*

Завлѣдамь, гл. свр. отъ завлѣдвамь. — даптый, прич. стр. Завладѣптый ; завладѣпный, овладѣпный.

Завлѣдвамь п **завлѣдувамь** (да завлѣдамь), гл. д. 1) Подкачамъ да владамъ ; начинать владѣть. 2) Завладѣвамь.

Завладѣкувамь, гл. ср. свр. Да подкачж да владыкувамъ ; начать архіерействовать.

Завладѣчвамь п **завладѣчювамь** (да завладѣчж), гл. д. Ржкополагамъ нѣкого за владыкж, владычж ; посвящать въ архіерей.

Завладѣчване п **завладѣчюване**, с. ср. отъ завладѣчвамь. Владычене.

Завладѣчжъ, ишь, — чиль, гл. свр. отъ завладѣчвамь.

Завладѣвамь (да завладѣжъ), гл. д. Завладвамь, обладавамь, завзимамь, присвоивамъ си нѣчто, усвоивамъ ; овладѣвать.

Завладѣване, с. ср. отъ завладѣвамь ; завладѣше.

Завладѣжъ, ешь, — дѣль, гл. свр. отъ завладѣвамь. Да завладамъ ; завладѣть, овладѣть. — дѣптый, прич. стр. Завладантый, обладаптый, присвоентый, усвоентый ; завладѣпный, овладѣпный.

Завлѣзамь, гл. ср. свр. Да подкачж да влазиамъ, да завлизамъ.

Завлѣсвамь п **завлѣсувамь** (да завлѣсж), гл. д. Въ живонисанпето, завличамъ два шара единъ съ другый така, каквото да не бѣдъжъ отдѣлени, а да ся сливать единъ съ другый.

Завлѣсване п **завлѣсуване**, с. ср. отъ завлѣсвамь.

Завлѣсжъ, ишь, — епль, гл. свр. отъ завлѣсвамь. — сентый, прич. стр.

Завлѣчвамь п **завлѣчювамь** (да завлѣчж), гл. д. Начинамъ да влачжъ.

Завлѣчжъ, ишь, — чиль, гл. свр. отъ завлѣчвамь. — чентый, прич. стр.

Завлѣчямъ (да завлѣчжъ), гл. д. Завличамъ.

Завлѣчане, с. ср. отъ завлѣчямъ. Завличаше.

Завлѣзамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да влазиамъ, да завлазиамъ.

Завлѣчямъ (да завлѣчжъ), гл. д. Завличамъ : 1) Начинамъ да влѣкжъ. 2) Съ влѣчене занаснамъ ; **затаскивать**. *Конь-тж мя завлѣче възъ камкыж ; лѣшадъ памчала меня на камень.* 3) Отвлѣчямъ, относнамъ, отвождамъ ; **заволакывать**, **завлекать**, **увлекать**, **уносить**. *Влѣкж-тж завлѣче едик овижъ. Завлѣче го вода-та. Отъ вѣтъръ иде, бура го завлича.* 4) **Завождамъ** **насплж** ; **увлекать**, **затаскивать**. *Завлѣче мя у тѣжъ.* 5) **Бранжъ**, **забранавамъ** **нипжъ**, **угарь** ; **боронить**. *Завлѣкожъ нивж-тж, угарь-тж.* 6) **Застпламъ**, **затулнамъ** ; **обволакывать**. *Облакж завлѣче мѣсячинж-тж ; мѣсяцъ обволоклъ облакомъ.* — мся, 1) гл. стр. Бывамъ завлѣченъ. 2) гл. възвр. Съ мжкж, **насплж** **отивамъ** **допѣкждѣ**, **затѣтрувамъ**, **довличамся** ; **доволакываться**, **дотаскиваться**, **доплетаться**. *Да ся завлѣкж у дома*, да си идж у дома.

Завлѣчане, с. ср. отъ завлѣчямъ. Завличане.

Завлѣчувамъ, гл. д. свр. Да подкачж да влѣчувамъ ; **замутить**. — мся ; гл. възвр. свр. Да подкачж да ся влѣчувамъ, да ся забунжъ ; **замутиться**.

Завлѣхувамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да влѣхувамъ.

Завлѣчжъ (да ся), ишь, — чился, гл. об. свр. Да станж като влѣкжъ, да ся вѣвлѣчжъ, да ся увлѣчжъ.

Завлѣзжъ, ешь, — вохъ, — вль, гл. ср. свр. 1) Да влѣзжъ. 2) Да ся зашижъ въ нѣчто, та да не виждамъ п не чювамъ, какво става около мене.

Азе му рекохъ, сестро : помози Богъ !
Отчто бѣше оно въ книгж завлѣзело,
Оно на мене, сестро, не ми отговорило. Пѣс.

Завлѣкжъ, влѣчешъ, — влѣкохъ, — влѣкълъ, гл. свр. отъ завлѣчямъ п завлѣчямъ ; **затаскать**, **затащить** ; **заволѣчь**, **завлѣчь**, **увлѣчь**, **унестъ** ; **заборонить** ; **обволѣчь**. **Завлѣчѣпный**, прич. стр.

Завпикъ, пѣци, с. м. Земникъ, зимникъ.

Заводжъ, ишь, — диль, гл. д. свр. Да подкачж да воджъ, да поведжъ. *Виждъ го, какъ възъ е заводилъ хоро-то !* — джся, гл.

Завръгамъ (да заврълж), *гл. д.* Заврънамъ :

1) Завръгамъ. 2) Връгамъ възъ нѣкого нѣчто, замѣрвамъ; кидать что на когѣ, зашви́рывать. *Заврълихъ да го ударъ. Завръгамъ нѣкого съ камъне.* 3) Оставамъ нѣчто дѣто не му е мѣсто-то, безъ грижжъ какво ще стане, подвръгамъ, фучкамъ; забрасывать, кидать. *Заврълихъ си дрѣвж-тж, па не знае, дѣ ж е оставилъ.* 4) Оставамъ въ немерене; забрасывать, закидывать, оставлять въ небреженіи. *Заврълихъ си е работж-тж, та годи нагорѣ надолу.*

Завръгамъ, *гл. свр* рѣть завръгамъ. Да подкажж да връгамъ.

Завръгане, *с. ср.* отъ завръгамъ.

Завръгамъ (да завръгамъ), *гл. д.* Подкачамъ да връгамъ, завръгамъ.

Завръжжж, *ешъ*, — връзалъ, *гл. свр.* отъ завръзвамъ. Да завяжж; завязать. — **връзаный**, *прич. стр.* 1) Сврзанный, завязанный; завязанный, связанный. 2) Обврзанный съ нѣкакъв договоръ, завязанный. 3) Магносанный, та не може да ся сходи, да ся остави. 4) Който не умѣе да врши нѣчто, не му иде отъ ржкы, не го бѣва. — *Завръзано писмо*, писмо, въ което буквы-ты сж свръзаны, сплетены една съ другж, та мжчно ся чете.

Завръзакъ, *заци*, *с. м.* 1) Нѣчто дѣто не расте колкото трѣбва. 2) За чловѣкъ, за конь п пр.: не голѣмъ, нѣ стягнжтъ, съ якж направж; обштѣкъ, чрепъ, шкрепъ; плѣтннй, коренастнй, крѣико слѣженнй. — *Дрво завръзакъ*, на което жплкы-ты сж сплетены, та мжчно ся цѣпи; кряжѣвина, свпловатое дѣрево.

Завръзаный, *прич. в.* завръжжж.

Завръзачя, *ум. ср.* отъ завръзакъ. *Дѣтя завръзачя.*

Завръзвамъ и **завръзвамъ** (да завръжж), *гл. д.* Завязвамъ: 1) Подкачамъ да връзвамъ, да вязвамъ. 2) Връзвамъ, свръзвамъ; завязывать. *Завръжи човала да не ся разсипва жито-то.* 3) Уврзвамъ нѣкого за нѣчто, договарямся съ него така, каквото да не може да прави каквото ще. 4) Съ вражнаше и съ заричанна правж да ся схване нѣкой, та да не може да ся остави, да ся сходи. 5) За растенна-та: връзвамъ, хванцамъ, правж плодъ, сѣмя, зрно; запяывать (о цвѣтахъ и плодахъ). *Нивж-тж завръзакъ зрно.*

Въ горж-тж има наблѣжж
Девятгодишж жалѣжж,
Тжви годишж цвѣжжла,
Цвѣжжла и завръзала
Едиж ми златжж наблѣжж. *Пѣс.*

Овошкы-тж цвѣжжж, нѣ не завръзакъ. Когя просо завръжж, тогасъ мѣрж готви. 6) За женж: зачвамъ, ставамъ трудна, тяжка; зачипать.

Рожба да завръжешъ,
сладѣкъ животь да имашъ,
Когя рыба пѣе, кога Дунавъ дума. *Пѣс.*

— *мея*, 1) *гл. стр.* Бывамъ завръзанъ. *Уста-та на хора-та не сж човалъ да ся завръжжжтъ.* 2) *гл. вѣзвр.* Уврзвамъ, договарямся за нѣчто; обязываться. — *Завръзакъ го съ памученъ конецъ*, казвася за стговоръ нагласенъ и нѣкакъ увръзанъ. — *Щемъ цвѣнемъ и завръжемъ*, нѣма да нѣ бжде. *Цвѣжжж, ала не завръзалъ.*

Завръзване и **завръзуване**, *с. ср.* отъ завръзвамъ. Завязване.

Завръзка, *с. ж.* 1) Завръзване. 2) Връзка, визка, крѣпа, тесма, или връвь, съ кожто е завръзано нѣчто; завязка, связка.

Завръзчица, *ум. ж.* отъ завръзка; завязочка.

Завръзъ, *с. м.* 1) Когя ся завръже чловѣкъ да направи нѣчто, връзка; обязательство, условіе. *Това е голѣмъ завръзъ.* 2) Връзъ, плодъ, родъ, рожба; завязъ. *Цвѣтъ да цвѣти, завръзъ да не завръжж!* Клятва.

Завръкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкажж да връкамъ, да завръжж.

Заврънжж, *ешъ*, — нжлъ, *гл. ср. свр.* Съ връчнаше да отидж нѣкждѣ.

Стори мя, Боже, направи
На какво-годъ пиленце:
Далеко да си заврънжж
На Святогорекый монастырь. *Пѣс.*

Заврълувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкажж да врълувамъ; зашалаить, забуйнитъ, засвирѣитствовать.

Заврължж, *ишъ*, — лилъ, *гл. свр.* отъ завръгамъ и заврълнамъ. — *леный*, *прич. стр.*; забрѣщенный.

Заврълнамъ (да заврълж), *гл. д.* Завръгамъ. **Заврълнамъ**, *гл. д. свр.* Да подкажж да врълнамъ, да завръгамъ.

Заврълнаше, *с. ср.* отъ заврълнамъ. Завръгане.

Завръне, — нжло, *гл. безл. свр.* Да подкачи да врне, да заварни, да завали. *Заврънжжж свѣгове, покрьжж трагови.*

Завръница, *с. ж.* Лостъ за закличанне врагта, заклччалка, заклоччалка, заворина, засовница, ключанка; задвѣжжа, засѣвка, запѣрка.

Заврънжж, *ешъ*, — нжлъ, *гл. свр.* отъ заврънцамъ. Да поврънж; заворотить, поворотить. — *нжтый*, *прич. стр.* Поврънжтый; заворѣченный, поворѣченный. — *Когя заврънж, чтото заврънж, дѣто за*

врѣхъ, както заврѣхъ. който ми ся изпрѣчи, чтото ми ся падше, дѣто и както ся случи; кого ни понѣло, что ни понѣло, гдѣ ни понѣло, какъ ни понѣло. *Удрж кого дѣ заврѣс. Намъ и ниж что заврѣхъ. Работи както заврѣс. Говори чтото заврѣс,* что му дойде до уста-та.

Заврѣтамъ (да заврѣтѣхъ), гл. д. 1) Заврѣтѣвамъ. 2) Задрѣжамъ, увардвамъ, запазвамъ. *Не може да заврѣти ничто, чтото му дадешъ, все что го развали. Не може да заврѣти ратай,* не му стои ратай. — *мѣя, гл. възвр.* 1) Запирамся, стою пѣидѣ. *Не ся заврѣта у дома, все ходи. Бере, бере, ала кога изтури, никой пѣма да ся заврѣти.* 2) Не трахъ. *Не му ся заврѣта добитѣхъ. Не му ся заврѣта пара въ джеба. Отъ изадници не може да ся заврѣти кокошка въ двора.*

Заврѣташе, с. ср. отъ заврѣтамъ.

Заврѣтѣвамъ (да заврѣтѣхъ), гл. д. 1) Подкачамъ да врѣтѣхъ; завертѣть. 2) Съ врѣтѣне обрыцамъ; поворѣчивать, оборѣчивать. *Заврѣти го на странѣхъ.* 3) Завивамъ, заврѣщамъ, поврѣщамъ на странѣхъ; поворѣчивать въ стѣрону. *Врѣвѣхъ изъ пѣжта, на заврѣтѣхъ камъ горж-тѣхъ.* 4) Врѣтѣхъ, заврѣтамъ, вѣхъ, завивамъ, залюлѣвамъ.

Хватися на хоро, на хоро на главѣхъ,
Дважъ хоро заврѣтъ, трижъ папуци
етѣнѣхъ. *Пѣс.*

5) Замахвамъ, завивамъ, пзвивамъ, замѣрвамъ, засуквамъ да ударѣхъ; замѣхиваться. *Заврѣтъ на лѣво, на дѣсно. Заврѣтъ, изврѣтъ му едикъ плесницѣхъ, едикъ тонагъ, ударѣ му плесницѣхъ, тонагъ.* 6) Заврѣтамъ, задрѣжамъ, увардвамъ, запазвамъ. *Ничто не заврѣтѣва.* 7) Врѣшѣхъ, разпиривамъ пѣчто, ряджъ. *Пѣжко заврѣтъ добръ трѣговѣхъ-тѣхъ. Заврѣтъ бацѣмъ-тѣхъ си сто-кѣхъ.* 8) Обрѣщамъ другогаче, изврѣщамъ, извивамъ. *Иска да заврѣти работѣхъ-тѣхъ.* — *мѣя, гл. възвр.* 1) Врѣтѣся около пѣчто. *Заврѣтѣся като врѣташѣхъ.* 2) Обрыщамся, възвпкамся; обращѣться. *Заврѣтѣся да го види, той бѣше вѣче замѣхъ-лѣхъ.* 3) Замахвамся, заврѣщамся, завивамъ, замѣрвамъ; размѣхиваться, замѣхиваться.

Извади саблѣхъ фрѣнгѣхъ,
На ся на лѣво заврѣтъ,
Кога ся на дѣсно обрѣнѣхъ.
Всѣхъ потерѣхъ погуби. *Пѣс.*

4) Запиривамся. *Заврѣтѣся на хоро-то. Заврѣтѣся хоро голѣмо.* 5) гл. стр. Бывамъ заврѣтѣнѣхъ. — *Заврѣтѣвамъ главѣхъ, махамъ главѣхъ пѣкому за пѣчто.* — *Заврѣтѣвамъ пѣкому главѣхъ-тѣхъ, замаивамъ*

го, заивсамъ го, та да не знае какво да прави, шамхрдисамъ. — *Заврѣтѣла ми ся с главѣ-та,* замаиналъ съмъ си, заивсалъ съмъ си, шамхрдисалъ съмъ си, та не знаю какво да правѣхъ, завила ми ся егла-та-та. — *Заврѣтѣло му ся с пѣчто на главѣхъ-тѣхъ,* има да му дойде пѣчто на главѣхъ-тѣхъ, ще му ся случи пѣчто лѣше, има да пати. — *Заврѣтѣвамъ на чскрѣжѣхъ,* банамъ да ся забрѣка пѣхой, та да не може да памѣри пѣжта. — *Заврѣтѣвамъ свѣтѣхъ,* зашравямъ тяжѣхъ, голѣхъ свѣтѣхъ. *Заврѣтѣхамъ му едикъ свѣтѣхъ, дѣто другъ пѣжъ не с бѣла.*

Заврѣтѣване, с. ср. отъ заврѣтѣвамъ. **Заврѣтѣхъ,** ишъ, — тѣлѣхъ, гл. свр. отъ заврѣтѣвамъ и заврѣтамъ. — тѣлѣнѣхъ, прич. стр.

Заврѣхлѣвамъ (да заврѣхлѣхъ), гл. ср. Подкачамъ да врѣхлѣхъ.

Заврѣхлѣвѣхъ, ешъ, — лѣлѣхъ, гл. свр. отъ заврѣхлѣвамъ.

Заврѣщамъ (да ся), гл. възвр. свр. Да подкачѣхъ да ся врѣщамъ.

Заврѣшѣхъ, ишъ, — чѣлѣхъ, гл. ср. свр. 1) Да подкачѣхъ да врѣшѣхъ. 2) Да ся разсрѣдѣхъ, да вѣкихъ, да ся закарамъ.

Заврѣшивамъ и заврѣшивавамъ (да заврѣшихъ), гл. д. Заврѣшивамъ: 1) Подкачамъ да врѣшихъ. *Заврѣшилѣхъ съмъ едикъ работѣхъ, да видѣхъ, кога щѣжъ сврѣшихъ.* 2) Изврѣшивамъ, сврѣшивамъ, направямъ; совершѣть, исполнѣть, дѣлать. *Всѣхъго заврѣши чѣче Мѣто. Заврѣши работѣхъ като курѣ ни нѣвѣхъ.* — *мѣя, гл. стр.* Изврѣшивамся, сврѣшивамся, направямся; совершѣться, исполнѣться, дѣлаться.

Заврѣшиване и заврѣшивоване, с. ср. отъ заврѣшивамъ.

Заврѣшихъ, ишъ, — шилѣхъ, гл. свр. отъ заврѣшивамъ и заврѣшивамъ. Да изврѣшихъ, да сврѣшихъ, да направѣхъ; совершѣть, сдѣлать, исполнѣть, — шѣнѣнѣхъ, прич. стр. Изврѣшенѣнѣхъ, сврѣшенѣнѣхъ, направѣнѣнѣхъ; совершѣнѣнѣхъ, сдѣланѣнѣхъ, исполнѣнѣнѣхъ.

Заврѣшигъ, ишъ, — шилѣхъ, гл. д. свр. Да годѣхъ, да стѣкмихъ; совѣтѣть.

Кытепа Стоино, тѣкмена,
Кому си вѣлѣшь крыхъ-тѣхъ?
Тебѣ ти момѣхъ умрѣло
Още прѣвѣ-тѣхъ годинѣхъ.
Кога ты тебе заврѣшихъ. *Пѣс.*

Заврѣшигъ, ешъ, — врѣхохъ, — врѣхѣлѣхъ и — шѣхъ, — шѣлѣхъ, гл. свр. отъ заврѣшивамъ. Да подкачѣхъ да врѣшигъ; замолѣть. — шѣнѣнѣхъ, прич. стр; замолѣнѣнѣхъ.

авръшѣжъ, ишь, — шиль, *гл. ср.* отъ завръшѣваць. Да извъръшѣ, да направѣ съ врьхъ; завершѣть. — шѣнѣгый, *прич. стр.* Извъръшѣнѣгый; завершѣнѣгый.

авръшѣваць (да завръшѣжъ), *гл. д.* Подкачаць да врьшѣжъ; замолачиваць. *Други години завръшаважми по-рано, тѣж годиниж закѣсѣважми.*

авръшѣваць (да завръшѣжъ), *гл. д.* Направнаць нѣчто съ врьхъ, издигаць врьха на нѣчто, извъръшѣваць; вершѣть.

авръшѣванѣ, *с. ср.* отъ завръшѣваць, врьшѣжъ.

авръшѣваше, *с. ср.* отъ завръшѣваць. Извъръшѣваше.

авръшѣнаць (да завръшѣжъ), *гл. д.* Завръшѣваць.

авръшѣнаше, *с. ср.* отъ завръшѣнаць. Завръшѣнаше.

авръшѣнаць (да завръшѣжъ), *гл. д.* 1) Подкачаць да врьшѣваць. 2) Повръшѣваць на странахъ, или назадъ, врьшѣваць; заворѣчиваць, воровѣчиваць. *Завръши говѣда-та кама сѣло-то.* 3) *гл. ср.* Повръшѣваць, завръшѣваць, завиваць; поворѣчиваць. *Пѣтъ-тъ врьши до едно мѣсто направо, па завръшѣва на дѣсно. — мѣя, 1) гл. възвр.* Подкачаць да ся врьшѣваць. 2) Обръшѣваць на еднѣ или на другѣ странахъ; поворѣчивацься. *Завръшѣна на лѣво.* 3) Врьшѣваць отишѣдѣ, кѣдѣто сѣмь былъ отишѣлъ; возвращацься. *Станѣ толкова врьмя, какѣ с отишѣлъ, а оце го нѣма да ся завръшѣва.* 4) Замахвацься, завръшѣвацься, завивацься; размахвацься, замахвацься.

Па ся Боана завръшѣ
Ту на лѣво, ту на дѣсно,
Кога ся назадъ обръшѣ,
Токо Керима остала. *Пѣс.*

5) Завивацься, замогвацься, оправивацься; оправляцься, поправляцься. *Кужуружъ-тъ бѣ зелѣ да засѣжа, па, като валѣ дѣждѣ, ся завръшѣва.* 6) *гл. стр.* Бываць завръшѣжъ, врьшѣваць; возвращацься.

Завръшѣнаше, *с. ср.* отъ завръшѣваць и завръшѣнаше; возвращѣнѣнѣ, обратнѣгый путь.

Завръшѣнаць, ишь, — виль, *гл. д. ср.* Да подкачаць да врьшѣжъ, да заприказваць, да заговоряць, да завѣляць; заговоряць. — вѣжѣ, *гл. въз. ср.* Съ врьшѣнѣе ся записваць, та врьшѣнѣ много, да ся заговоряць, да ся захорать; заговоряцься.

Завръшѣдѣ, ишь, — диль, *гл. д. ср.* Да подкачаць да врьшѣжъ, да довариваць врьшѣжъ; начаць вредить, нортить.

Завръшѣ, ешь, — рѣль, *гл. ср.* отъ завръшѣваць. Да въврьшѣ, да нѣхнѣжъ, да втыкнѣжъ, да мушнѣжъ; засунуть, всунуть. — рѣнѣгый,

прич. стр. Въвръшѣнѣгый, пѣхнѣгый, втыкнѣгый, мушнѣгый; засунутый всунутый.

Завръшѣ, ишь, — рѣль, *гл. ср.* отъ завръшѣваць. 1) Да подкачаць да врьшѣжъ, да завръшѣжъ; закицьтъ. 2) Да подкачаць да бродѣжъ; забродѣть.

Завръшѣкаць, *гл. ср. ср.* Да подкачаць да врьшѣваць, да завръшѣжъ.

Завръшѣкаць, *гл. ср. ср.* Да подкачаць да врьшѣваць, да завръшѣжъ.

Завръшѣжъ, ишь, — чиль, *гл. ср. ср.* Да подкачаць да врьшѣжъ, да завръшѣжъ.

Завръшѣжъ, ишь, — щиль, *гл. ср.* отъ завръшѣваць. Да завръшѣваць, да завръшѣваць, да завръшѣжъ.

Завръшѣваць (да завръшѣжъ), *гл. ср.* Подкачаць да врьшѣжъ, да врьшѣваць, да врьшѣжъ.

Завръшѣванѣ, *с. ср.* отъ завръшѣваць.

Завръшѣваць и

Завръшѣваць, *нар.* За всякой пѣтъ, за всяко врьмя, завиваць; навсѣгда, навѣчно. *Вѣднѣжъ за всякога. Добро е завсѣкога.*

Завръшѣдѣ, *нар.* За всяко мѣсто.

Завръшѣдѣ, *нар.* За всяко мѣсто.

Завръшѣнаць (да завръшѣжъ), *гл. д.* Завръшѣваць, правѣжъ нѣчто вторѣгый пѣтъ, повтариваць, вторѣжъ; вторить, повторять.

Завръшѣнаше, *с. ср.* отъ завръшѣнаць. Вторѣше, повтариваць; вторѣнѣе.

Завръшѣнаць (да завръшѣжъ), *гл. д. в.* зафѣваць.

Завръшѣжъ (да ся), чѣшь, — вѣкохѣя, — вѣкѣлѣся, *гл. ср.* отъ завръшѣваць. Да ся завръшѣжъ, да припѣжъ.

Завръшѣваць (да ся завръшѣжъ), *гл. об. в.* затѣваць.

Завръшѣванѣ, *с. ср.* отъ завръшѣваць. Затѣваць.

Завръшѣваць и завръшѣваць (да завръшѣжъ) *гл. д.* Завръшѣваць.

Завръшѣваць и завръшѣваць, *с. ср.* отъ завръшѣваць. Завръшѣванѣ.

Завръшѣжъ ишь, — риль, *гл. ср.* отъ завръшѣваць и завръшѣнаць. Да повторѣжъ; повторить. — рѣнѣгый, *прич. стр.* Повторѣнѣгый; повторѣнѣгый.

Завръшѣкаць, *гл. ср.* отъ завръшѣкаць; засоваць, засунуть.

Завръшѣкаць и завръшѣкаць (да завръшѣкаць и да завръшѣкаць), *гл. д.* 1) Начиваць да втыкаць; начиваць соваць. 2) Втыкаць, бѣкаць, забучиваць; засобываць. *Завръшѣкаць кѣтъкъ босилкакъ, затѣкаць. — мѣя, гл. възвр.* Втыкацься, бѣкацься, вѣвиривацься, завивацься; всобывацься. *Что си ся завръшѣкаль тѣка?*

Завръшѣкаць и завръшѣкаць, *с. ср.* отъ завръшѣкаць.

Завѣтѣннѣх, ешь, — пжль, гл. свр. отъ завѣтѣквамъ. Да втыкиж, да бѣкиж; засунуть. — тѣй, прич. стр. Втыкижтѣй, бѣкижтѣй; засунутый.

Завѣтѣлавамъ (да ся), гл. об. свр. Да подкачж да ся втылавамъ; начать притворяться.

Завучѣж, ишь, — чѣль, гл. ср. свр. Да подкачж да вучж, да захучж, да захвучж, да зафучж; засонѣть; забуневать, заревѣть; зафѣркать, захранѣть; занонѣть.

Завушкы, с. ж. м. в. заушкы.

Завчера, нар. День-тъ предѣ вчерашний, заючеръ, занчеръ, нежня; трѣтьяго дня, позавчерѣ. *Завчера дойдохъ, днесъ си отивамъ.*

Завчерашний, — шнь п — шень, шна, шне, пр. Что е былъ завчера, или что е отъ завчера. *Завчерашний гостъ. Завчерашний хлѣбъ.*

Завчѣрашникъ, с. м. Завчерашний день, завчера; позавчѣрашний день, позавчѣра, трѣтьяго дня. *Завчѣрашникъ ходихъ въ градъ, а вчѣра бѣжъ въ село.*

Завчѣска п

Завчѣсж, нар. 1) Тутакси, тона-си чясъ, изведижж, навчясъ, вчясъ; тотчасъ. *Като го повикажж, завчясъ ся обади.* 2) Терьдѣ скоро, навчясъ; вдругъ, махомъ. *Завчясъ ходи и дойде. Завчясъ го сврши.*

Завчясѣкж нар. смжкч. отъ завчѣсж.

Завъ. Не е за-въ хора-та. Не е за-въ работж.

Заввѣирамъ, гл. д. свр. Да подкачж да ввѣирамъ.

Завѣда, с. ж. Завѣждане, подвѣда, домазлжкж. *Добвчя за завѣдж; скоть дѣя приплѣду. Това ми е за завѣдж*, само това ми е останжло, та го пазж за завѣждане.

Завѣдж, ишь, — диль, гл. свр. отъ завѣждамъ. Да отвѣдж, да подвѣдж, да запатж; завестѣ, завѣстѣ, развестѣ, развѣстѣ, расплодѣть. — денѣй, прич. стр. Отвѣденѣй, подвѣденѣй, развѣденѣй, занатенѣй.

Завѣждамъ (да запѣдж), гл. д. Отвѣждамъ, развѣждамъ, подвѣждамъ, разнодавамъ жи вотны или растениа, занатвамъ; заводѣть, разводѣть, распложѣть. *Завѣдижъ си овци. Завѣдижми си черши въ градикж-тж. Завѣди си опашкж. — мѣя, гл. взвѣр.* Отвѣждамъ, подвѣждамъ, развѣждамъ, разнодавамъ, занатвамъ; заводѣться, разводѣться, распложѣться. *Завѣдили сж ся мжжкы въ кжци. Отдѣ ся завѣди толкова гадъ?*

Завѣждане, с. ср. отъ завѣждамъ. Отвѣждане, подвѣждане, развѣждане, разнода-

ване, занатване; разведенѣе, разноженѣе.

Завѣивамъ (да завѣиж), гл. ср. 1) Начинамъ да вѣиж; начинѣть вѣить. *Кучя-то е завѣило отъ пѣкое вѣрѣмя.* 2) Вѣиж, вож; вѣить. *Влѣжъ завѣива.* 3) Плачж съ завѣиванѣе; вѣить, рыдѣть. *За главж-тъ си ди завѣива! Клятва.*

Завѣиванѣе, с. ср. отъ завѣивамъ.

Завѣикамъ, гл. свр. отъ завѣивамъ.

Завѣиквамъ и **завѣикувамъ** (да завѣикамъ), гл. д. 1) Начинамъ да вѣикамъ, да вѣикамъ; начинѣть звать. *Завѣикажъ съмъ го отъ толкова вѣрѣмя, не се обажда.* 2) Подкачинамъ да вѣикамъ, да канж, заканавамъ; начинѣть пригласѣть. *Завѣикажъ съмъ гостѣ отъ единъ недѣлж.* 3) гл. ср. Подкачинамъ да вѣикамъ, да рукамъ, да глѣчж; начинѣть кричѣть, закричѣть. 4) Начинамъ да вѣикамъ, да наждамъ надъ мръвѣцѣ, заплаквамъ съ высокъ гласъ; завѣинѣть.

Завѣижгы, нар. Завѣинога, завѣегда; навѣгда, навѣчно.

Завѣижж, ешь, — вѣиль, гл. свр. отъ завѣивамъ; завѣить, взвѣить.

Завѣивамъ (да завѣиж), 1) гл. ср. Начинамъ да вѣиж, задухвамъ; начинѣть вѣить. *Завѣива вѣтѣръ.* 2) гл. д. Съ вѣиванѣе отио сямъ, доносамъ, задухвамъ; заносѣть, приносѣть, уносѣть кудѣ вѣтромъ. *Завѣива го вѣтѣръ.*

Буенъ ли вѣтѣръ повѣиа,

Че нѣ думы-ты завѣива? Пѣс.

3) Засыивамъ съ сиѣгъ (за вѣтѣра); завѣивѣть, заносѣть сиѣгомъ. *Вѣтѣръ завѣивалж пжта, колжбж-тж, пжтцици.* — мѣя. 1) гл. взвѣр. Отивамъ, замитамя. 2) гл. стр. Бывамъ завѣиванъ.

Завѣиванѣе, с. ср. отъ завѣивамъ.

Завѣдри (да ся), — рилося, гл. безл. свр. За вѣрѣмя-то: да подкачи да си вѣдри, да ся изнаюова; начать ведрѣть.

Завѣждѣсвамъ (да ся), гл. взвѣр. свр. Дѣ подкачж да ся вѣждѣсвамъ.

Завѣра, с. ж. Кога пѣкои ся стоворять тайно и си дадѣть вѣрж и клятвж да изврѣнятъ нѣчто; заговоръ. Съ имя *завѣра* наричатъ Гръцко-то възстанѣе въ 1821 лѣтъ не само Българѣ-ти, пѣ и Турци-ти и Грци-ти.

Завѣраджна (Българѣка рѣчь съ Турѣско е кончанѣе), с. м. Който прави завѣрж противъ правитѣлство; заговорѣцж.

Завѣрвамъ и **завѣрувамъ**, гл. ср. свр. Дѣ подкачж да вѣрвамъ, да повѣрвамъ; начать вѣрѣть.

Завѣрѣж (да ся), ишь, — рилося, гл. свр. отъ завѣрѣиванѣе.

вѣрѣваемся (да ся завѣрѣж), *гл. вз.* Стор-
ваемъ завѣрѣ съ пѣкого, даваемъ си вѣр-
ныхъ думъ, че щемъ извршимъ пѣчто; дѣ-
лать заговоръ, давать обѣтъ.

вѣрѣвание, *с. ср.* отъ завѣрѣваемся.

вѣрѣса, *с. ж.* Платъ окаченъ пѣйдѣ, за да
закрыва, да загула пѣчто; перде; завѣса,
зѣнавѣтъ.

вѣрѣсамъ и завѣсувамъ (да завѣсж), *гл.*
д. Подкачамъ да вѣсж, да бѣсж.

вѣрѣвание и завѣсувание, *с. ср.* отъ за-
вѣрѣсамъ.

вѣрѣска, *с. ж.* Влѣяна задна прѣстѣлка,
кожто селянскы пошѣйдѣ посятъ намѣсто
сукманъ; влѣяницкъ.

вѣрѣсамъ (да ся) и

вѣрѣтж (да ся), *ишь*, — тѣлсѣ, *гл. об.*
свр. Да подкачж да ся вѣрѣсамъ, да ся вѣ-
рѣтж, да ся мѣрѣсамъ.

вѣрѣсж, *ишь*, — силъ, *гл. свр.* отъ за-
вѣрѣсамъ.

вѣрѣтрѣвамъ (да завѣтрѣж), *гл. ср.* Под-
качамъ да вѣтрѣж.

вѣрѣтрѣж, *ешъ*, — рѣль, *гл. свр.* отъ за-
вѣтрѣвамъ.

вѣрѣтъ, *с. м.* Завѣщанье.

вѣрѣтъ, *с. м.* Мѣсто, дѣто не хваща вѣтръ;
мѣсто подъ вѣтромъ, защищеное отъ
вѣтра, зѣтншь, зѣтнше. *Да ся заму-*
лимж на завѣтъ. Прѣдъ кжцж-тж е за-
вѣтъ. Иде на завѣтъ, пде грѣбомъ. Про-
тивно-то на завѣтъ е прѣвѣтъ.

вѣрѣщавамъ (да завѣщавж), *гл. д.* Наряж-
дамъ слѣдъ смръть-тж ми дѣ и кому что да
ся даде отъ имота ми; завѣщавать. *Завѣ-*
щавъ на цркъж-тж шилъдо гроша.

вѣрѣщаванье, *с. ср.* отъ завѣщавамъ.

вѣрѣщанье, *с. ср.* Писмень или устенъ
заржчъ, что прави пѣкой за какъ да ся
паряди имотъ-тж му слѣдъ смръть-тж му;
завѣтъ; завѣщанье, духовная.

вѣрѣщавж, *ешъ*, — щавъ, *гл. свр.* отъ
завѣщавамъ; завѣщавать.—щавнѣй, *прич.*
стр.; завѣщанный.

вѣрѣж, *ешъ*, — вѣзалъ и — вѣль, *гл.*
свр. отъ завѣвамъ; повѣять, подуть.—вѣ-
нцнѣй, — вѣнцнѣй и — вѣтнѣй, *прич. стр.*

вѣрѣнцнѣй, *пъ, на, но*, като *пр.* Извѣла-
нѣй; безтолковнѣй.

вѣрѣжеваемся и завѣжеувамся (да ся завѣ-
сж), *гл. вгзвр.* Подкачамъ да ся вѣсж, да
ся сушж, зачюмервамся; начинать хмурить-
ся, мѣрщиться, суниться.

вѣрѣсж (да ся), *ишь*, — силсѣ, *гл. свр.*
отъ завѣжеваемся. Да ся зачюмерж; за-
мѣрщиться.

вѣрѣщж, *ишь*, — щавъ, *гл. ср. свр.* Да
подкачж да вѣщж.

Завѣжж, *ешъ*, — залъ, *гл. свр.* отъ завѣж-
вамъ. Да завѣжж: завѣзѣтъ. — вѣза-
нѣй, *прич. стр.* Завѣзаннѣй, свѣзаннѣй;
завѣзанный, свѣзанный.

Завѣжж, *ешъ*, — вѣзалъ, *гл. свр.* отъ
завѣжжамъ, вѣжж; завѣзѣтъ. — вѣзаннѣй,
прич. стр.; завѣзанный.

Завѣжжамъ и завѣжувамъ (да завѣжж).
гл. д. Завѣжжамъ.

Завѣжжамъ и завѣжувамъ (да завѣжж),
гл. д. Подкачамъ да вѣжж, да шнж ш-
вовы, да плетж; начинать вѣзѣтъ, выши-
вать.

Завѣжжанье и завѣжуванье, *с. ср.* отъ за-
вѣжжамъ.

Завѣзка, *с. ж.* Хута, фута, голѣма прѣстѣл-
ка; фартукъ, передникъ.

Завѣнцнѣй, *лъ, ла, ло*, като *пр.* Завѣнцнѣ-
лнѣй, что е подкачплъ да вѣнцѣ, извѣнцнѣлъ
малко; блѣклый.

Завѣнцнѣвамъ и завѣнцувамъ (да завѣнцж), *гл.*
ср. Завѣнцувамъ: 1) Подкачамъ да вѣнцж,
да вѣнцж; завѣдѣтъ. 2) Извѣнцнѣвамъ, повѣн-
цамъ малко; блѣкнуть, увѣдѣтъ, подсы-
хатъ. *Цвѣте-то завѣнцж.* 3) За ранж:
засъхвамъ, заживѣвамъ; подсыхатъ (о рѣ-
нѣ).

Завѣнцнѣванье и завѣнцнѣванье, *с. ср.* отъ за-
вѣнцнѣвамъ; завѣдѣванье.

Завѣнцж, *ешъ*, — наль, *гл. свр.* отъ завѣн-
цамъ. Да завѣнцж; завѣнцнѣтъ, поблѣкнуть,
увѣнцнѣтъ.

Завѣсамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да вѣ-
самъ, да забрѣсамъ, да заваркамъ, да за-
спѣшж; злѣснѣшнѣтъ, заторопѣтъся, залю-
рѣтъ.

Завѣхнцнѣй, *лъ, ла, ло*, като *пр.* Завѣнцнѣ-
лнѣй.

Завѣхнцувамъ и завѣхвамъ (да завѣхнцж),
гл. ср. Завѣнцнѣвамъ.

Завѣхнцнѣванье и завѣхнцнѣванье, *с. ср.* отъ
завѣхнцувамъ. Завѣнцнѣванье.

Завѣхнцж, *ешъ*, — наль, *гл. свр.* отъ за-
вѣхнцувамъ. Да завѣхнцж.

Загáвкамъ, *гл. ср. свр.* За кученца: да под-
качж да гавкамъ, да залажъ, да заджавкамъ,
да зачавкамъ; загáвкать, залаять, забре-
хатъ.

Загáврѣтамъ и

Загáврѣщамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да
гаврѣтамъ, да гаврѣщамъ, да прѣврѣщамъ,
да катурѣтамъ; начатъ опрокѣдывать.

Загáврѣж (да ся), *ишь*, — рилсѣ, *гл. об.*
свр. Да подкачж да ся гаврѣж, да подзѣ-
мамъ, да подигравамъ; да ся заплѣжж, да си
залпврѣж.

Загáдваемъ и загáдувамъ (да загáдж), *гл.*
д. 1) Подкачамъ да гадж, да валѣмамъ, да

- развалам; начиняць гадить, маряць, пор-
тить. 2) Валяць, мачкаць, уваліць, у-
мачкаць; загаживатьь.
- Загади** (да ся), — дилося, *гл. безл. свр.*
Да подкачи да ся гади, да ся повдига на
блюваніе. *Загадило ми ся е*; миѣ нічало
тошніць.
- Загадка**, *с. ж.* Загатка, гатанка, ганетка;
загадка.
- Загадкаць**, *гл. д. свр.* Да подкачыць да гад-
камь, да залучкамь, да залучыць, да забаткамь.
- Загадж**, *ишь*, — диль, *гл. д. свр.* Да под-
качыць да гадж, да захокамь, да ся закарать,
да забрѣрѣж; забрапіць.
- Загадж**, *ишь*, — диль, *гл. свр.* оть за-
гадвать. Да уваліць, да умачкаць; зага-
дить. — *децый, прич. стр.* Уваліацый,
умачкацый; загаженый.
- Загазвать** и **загазывать** (да загазж), 1)
гл. д. Подкачамь да газж. 2) *гл. ср.* За-
тѣнвать въ нічто, заглѣбвать; завязать.
Загазилъ въ кала. 3) Влизамь, ходж пѣй-
дѣ, въ нічто безъ пактѣ. *Загазилъ въ го-
рж-тж. Загазилъ изъ трѣвж-тж.* — *За-
газвать въ нѣкож работж, пб-наголѣмо,* дѣто не знаж
каж щж ѣж изкарать на главж.
- Загазване** и **загазывать**, *с. ср.* оть за-
газвать.
- Загазица**, *с. ж.* Загазване въ пѣкож рабо-
тж. *Влѣзъл е въ едизь загазици, кой
знае, дѣ ще му излѣзе край-тж.*
- Загазж**, *ишь*, — зиль, *гл. свр.* оть загаз-
вать; завизнуть.
- Загайтаниж**, *ишь*, — ниль, *гл. свр.* оть
загайтанивать.
- Загайтанивать** (да загайтаниж), *гл. д.*
Подкачамь да гайтанивать.
- Загайтанивание**, *с. ср.* оть загайтани-
вать.
- Загаквать** (да загакиж), *в.* загѣквать.
- Загалвать** и **загалывать** (да загалж),
гл. д. Залюбвать, залибвать, за обывать.
- Загалване** и **загалывать**, *с. ср.* оть за-
галвать. Залюбване,
- Загалж**, *ишь*, — лиль, 1) *гл. д. свр.* Да
подкачыць да галж, да замилвать; начать
нѣжить, ласкать. 2) *гл. свр.* оть загал-
вать. Да залюбж, да обывкиж; залюбить.
— *ленцый, прич. стр.* Залюбеный, зали-
беный, обывкицый.
- Загаламь** (да заголж), *гл. д.* Загольвать,
повдигамь дрѣхж-тж нѣкому за да му ся
види нічто голо, отгольвать; заголять. — *мея,
гл. взвр.* Загольвамь, отгольвамь; заго-
ляться.
- Загаланіе**, *с. ср.* оть загаламь. Загольване,
отгольване.

Загаріеный, *иъ, на, по, пр.* Что е оть
загарыж. *Загарисъ хлѣбъ.*

Загарійка, *ум. ж.* оть загаріа. Мало
загаріа.

Загаріа, *с. ж.* 1) Единь видь пшевица,
захарска пшевица; арнаутка, блѣтурка,
ледійка. 2) *Мн. загаріа*, единь видь вязать
шаркы по дрѣхж.

Загарібаный, *иъ, на, по, пр.* За дрѣхж:
обшитый по шаркы-тысь чрыж агнежж
кожж.

Загарь, *с. ж.* Голѣмо ловчийско кучя, единь
видь копой, зыгерь; гончая собіака.

Припоахж пауни-ти,
Пригуахж гължби-ти,
Прилаахж загарі-ти,
Тогай ся е разбудила. *Пѣс.*

Загаріамь (да загоріж), *гл. ср.* Загорѣвать:

1) Подкачамь да горж, запалвамь; заго-
ряться. 2) Опичамь, пригорѣвать; при-
горать, подгорать. *Хлѣбж е загорѣль.*
3) За растеніа: спичамь оть слѣпце-то;
погорать (о растеніяхж). *Нивж-тж еж
загорѣль.* 4) За ранж: заздраввать, загои-
вамь, заживѣвать; заживать (о ранѣ),
затягивать, завѣлакивать рану. — *мея,
гл. взвр.* Запалвамь, начинамь да горж;
загораться. — *Загорѣж за водж,* пмаь
голѣмь жядь; чувствовать жажду.

Загасвать и **загасывать** (да загаснж),
гл. ср. Загасѣвать, гасѣть, угасвать, из-
гасвать; потухать, затухать.

Загасване и **загасывать**, *с. ср.* оть
загасвать. Загасѣване; потуханіе, за-
туханіе.

Загасѣваль (да загасѣж), *гл. ср.* Загас-
вать, загасывать, изгасывать, угасвать;
потухать, затухать.

Загасѣване, *с. ср.* оть загасѣвать.
Загасывать.

Загасѣнж, *ишь*, — нель, *гл. свр.* оть
загасѣвать. Да загаснж.

Загаснж, *ишь*, — наль, *гл. свр.* оть за-
гасвать и загасывать. Да загасѣж,
да угаснж, да изгаснж; потухнуть, затух-
нуть.

Загасж, *ишь*, — силь, *гл. свр.* оть зага-
сать и загасывать. Да изгасж, да у-
гасж; погасить, затушить, потушить. —
сѣнцый, *прич. стр.* Изгасеный, угасеный;
погашеный, затушеный, потушеный.

Загасіваць и **загасывать** (да загасж), *гл.*
д. Правж да прѣстане да гори, изгасіваць,
угасіваць; погашать, потушать, затушать.
Загасамь огна. Загаси свѣць-тж. — *мея,
гл. стр.* Бывамь загаснж, изгасіваць,
угасіваць; погашатьсь, потушатьсь, за-
тушатьсь.

Загасі́ванне і **загі́санне**, *с. ср.* ад **загасі́ваць** і **загі́саць**. *Изгасяваше, угасяваше; погашэніе, потушэніе, затушэніе.*

Загі́тваць і **загі́тнуваць** (да **загі́тнж**), *гл. д.* 1) *Спомянуваць п'бчто* пазлека безь да го пказваць нап'лно, заг'кваць; *зап'б'ацься о ч'бмь. Загатнж ми н'бчто, или: за н'бчто, нз не можяхъ да го разберж.* 2) *Спомянуваць* колко да докараць на умь; *намекаць, упоминать о ч'бмь мимоходомь.*

Загі́твање і **загі́тнуванне**, *с. ср.* ад **загі́тваць** і **загі́тнуваць**.

Загі́тка, *с. ж.* Загадка, гатанба, гацетка; загі́дка.

Загі́ткаць (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачыць да ся гаткаць.

Загі́тнж, *ешь*, — *пжль*, *гл. свр.* ад **загі́тваць**. — *ижтый, прич. стр.*

Загі́шваць і **загі́шчуваць** (да **загі́шж**), *гл. д.* Загр'чваць н'бого, п'бчто така, как вото да не може да изб'гне да не го улов'ць, заприм'чваць, нагр'чваць.

Загі́шванне і **загі́шчуванне**, *с. ср.* ад **загі́шваць**. Загр'чванне, нагр'чванне, заприм'чванне.

Загі́шж, *ишь*, — *щиль*, *гл. свр.* ад **загі́шваць**. Да заприм'чыць, да загр'чыць, да нагр'чыць. — *щеный, прич. стр.* Заприм'ченый, загр'ченый, нагр'ченый.

Загва́цваць і **загва́цуваць** (да **загва́чж**), *гл. д.* Подкачаць да гвач'ць; *начинать жевать.*

Загва́чж, *ешь*, — *гвацаль*, *гл. свр.* ад **загва́цваць**. — *гвацантый, прич. стр.*

Загэ́лшваць і **загэ́лшчуваць** (да **загэ́лшж**), *гл. д.* Загэ'лшаць, завпраць, в'ввпраць, вкарваць н'бого в' н'бокож работ'ж, на кождо не може ся зе край-ть, заглавоцьваць. — *мси, гл. взвр.* Заг'лбваць, заг'нваць, заг'лоб'вацца, заг'лавоцьвацца; *завязать.*

Загэ́лшж, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* ад **загэ́лшваць**. — *неный, прич. стр.* — *Загелшена работа*, заплетена, забр'кана, та не може да і ся земе край-ть.

Загэ́лшаць (да **загэ́лшж**), *гл. д.* Загэ'лшаваць.

***Загі́на**, *с. ж.* Гр. вж. зигна Двой, чифть; па́ра.

Заглі́вка, *с. ж.* Др'вян'ж вліп'ж за затыганне разхалтешы часты на кола.

Заглаво́цьваць і **заглаво́цьваць** (да **заглаво́чж**), *гл. д.* Загэ'лшаваць, загэ'лшаць, завпраць, в'ввпраць, вкарваць н'бого в' н'бокож загэ'лшен'ж работ'ж. — *мси, гл. взвр.* Загэ'лшавацца, загэ'лшацца, заг'лб'вацца, зат'п'ваць, заг'лоб'вацца; *завязать. Загла-*

воцильсьмь ся въ единж работж, на не знаж каково щж правж.

Заглаво́чанне і **заглаво́чюванне**, *с. ср.* ад **заглаво́цьваць**.

Заглаво́чж, *ишь*, — *чиль*, *гл. свр.* ад **заглаво́цьваць**. Да загэ'лшж. — *ченый, прич. стр.* Загэ'лшеный.

Заглаву́шваць і **заглаву́шаць** (да **заглаву́шж**), *гл. д.* Удр'маць плесеницьж, зауш'ваць; *заушать.*

Заглаву́шванне і **заглаву́шнанне**, *с. ср.* ад **заглаву́шваць**; *заушэніе*.

Заглаву́шж, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* ад **заглаву́шваць** і **заглаву́шаць**. Да зауш'ж; *заушить.* — *шеный, прич. стр.* Заушэный; *заушанный.*

Загла́вж, *ишь*, — *вилъ*, *гл. свр.* ад **загла́ваць**. — *веный, прич. стр.*

Загла́ваць (да **загла́вж**), *гл. д.* 1) *Затискаць, притискаць, заг'лоб'ваць, заачываць, зад'п'ваць.* 2) *Глававаць, год'ваць, сгод'наваць, мом'жъ съ момж; св'татъ, сгов'ривать, обручать.* — *мси, гл. взвр.* Гла'вавацца, год'вацца, сгод'навацца.

Загла́ванне, *с. ср.* ад **загла́ваць**.

Загла́дваць і **загла́дуваць** (да **загла́дж**), *гл. д.* Заглаждваць.

Загла́дванне і **загла́дуванне**, *с. ср.* ад **загла́дваць**. Заглажданне.

Заглади́ваць (да **заглади́ж**) *гл. ср.* *Начинаць да глад'б'ць, да оглад'б'ваць; начинать чувствовать голодь, начинать голодать.*

Заглади́жж, *ешь*, — *н'бль*, *гл. свр.* ад **заглади́ваць**.

Загладу́ваць, *гл. ср. свр.* Да подкачыць да гладуваць; *начинать голодать.*

Загла́дж, *ишь*, — *дилъ*, *гл. свр.* ад **загла́дваць** і **загла́ждаць**. — *деный, прич. стр.*

Загла́ждаць (да **загла́дж**), *гл. д.* Заглаждваць:

1) *Начинаць да гладж: начинать гляд'ть.*

2) *Правж гладко, заравноваць, изравноваць, изглаждаць; заглаживаць, заглажд'ть, приглаживаць.* 3) *За бр'сначь, за нож: точж на гладжо, захващаць, охващаць; пр'в'ить, остр'ить бритву на оселк'.* 4) *За п'бчто, кога не е както тр'бава, та го пар'яждаць, ут'к'наваць, нагласываць. Загладижми работж-тж; уладили д'ло. — мси, 1) гл. стр.* Бываць загладен'ж. 2) *гл. взвр.* Льсвацца, оправ'вацца, ставаць бод'рь. *Какъжъ ся е загладилъ!*

Загла́жданне, *с. ср.* ад **загла́ждаць**. Заглаждваше.

Загласі́ж, *ишь*, — *силь*, *гл. свр.* ад **загласі́ваць**.

Загласіавамь (да загласѣ), *гл. д.* Подкачамь да гласѣ.

Заглѣзѣж (да ся), *инь*, — *внѣся*, *гл. об. свр.* Да подкачѣ да ся глѣзѣж, да ся заджѣврѣж, да ся залѣгавѣж.

Заглібамь и **заглібнувамь** (да заглібнѣж), *гл. ср.* Заглѣбвамь. *Да заглібнѣ, та да не излѣзѣ!*

Заглібваніе и **заглібнуваніе**, *с. ср.* отъ заглібвамь.

Заглібнѣж, *ешь*, — *нхлѣ*, *гл. свр.* отъ заглібвамь. Да заглібнѣж.

Заглобіѣж, *инь*, — *білѣ*, *гл. свр.* отъ заглобіавамь. Да заглѣбнѣж, да заглавочѣж. — *бѣнѣж*, *прим. стр.* Задѣнешѣж, заглавоченѣж.

Заглобіавамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да глобавамь; начѣть штрафѣватѣ.

Заглобіавамь (да заглобіѣж), *гл. д.* 1) Удрямь нѣчто о друго така, дѣто да затѣне, да ся зарѣви, да ся забнѣ, да ся задѣнъ въ него, задѣивамь. *Заглоби го въ земѣж-тѣж.* 2) Заглавочвамь. — *мѣя*, *гл. взѣвр.* 1) Заравнамь, затѣивамь, задѣивамь. *Заглобился е въ земѣж-тѣж. Заглобился въ кѣтѣ.* 2) Заглѣбвамь, заглѣивамь, заглавочвамь, затѣивамь; завязѣть.

Заглобіаваніе, *с. ср.* отъ заглобіавамь и заглобіавамь.

Заглодѣмь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да глодамь, да заглождѣж, да заглозгамь, да загрызѣж.

Заглождѣж, *ешь*, — *далѣ*, *гл. д. и ср. свр.* Да подкачѣж да глождѣж.

Заглозгамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да глозгамь, да заглодамь, да заглождѣж, да загрызѣж. — *ганѣж*, *прим. стр.*

Заглочкамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да глочкамь, да заглождѣж, да засрѣбѣж.

Заглушѣж (да ся), *инь*, — *мѣлѣся*, *гл. об. свр.* Да подкачѣж да ся глушѣж, да ся смѣбѣж, да ся подигравамь; начѣть насмѣхѣтѣся, глумѣтѣся.

Заглушѣж, *инь*, — *шѣлѣ*, *гл. свр.* отъ заглушѣавамь; оглушѣть, заглушѣть. — *шѣнѣж*, *прим. стр.*; заглушѣнѣж, оглушѣнѣж.

Заглушѣавамь (да заглушѣж) *гл. д.* 1) Правѣж да не слышѣ, да не чѣю; оглушѣть. *Грѣмотѣвица-та мя заглуши.* 2) Правѣж да ся не чѣю; заглушѣть. *Сѣж выѣж и тряскѣж заглушѣавамь плача да ся не чѣю.* — *мѣя*, *гл. стр.* Бывамь заглушенѣж.

Заглушѣавамь (да заглушѣаж), *гл. ср.* Подкачамь да ставамь глухѣ, да глушѣаж, да не дочѣюамь; глохнѣуть.

Заглушѣаваніе, *с. ср.* отъ заглушѣавамь.

Заглушѣаж, *ешь*, — *шѣлѣ*, *гл. свр.* отъ заглушѣавамь, подкачамь да глушѣаж.

Заглѣнѣвамь, *гл. д. свр.* Да залѣжѣж, да залѣнѣж.

Заглѣтамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да глѣтамь; начѣть глотѣть.

Заглѣфамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да глѣфамь.

Заглѣхнамь и **заглѣхнувамь** (да заглѣхнѣж), *гл. ср.* 1) За растенѣя-та: заданамь отъ други трѣвы; глохнѣуть, поглохнѣуть, зарѣстѣть. *Пива-та е заглѣхнала.* 2) Заглушѣавамь. *Уши-тѣ ми заглѣхнали, та не слышамь.* 3) За гласѣ: прѣсѣчнамь, ослабвамь. *Продума сѣ заглѣхнали гласѣ.*

Заглѣхваніе и **заглѣхнуваніе**, *с. ср.* отъ заглѣхнамь и заглѣхнувамь.

Заглѣхнѣж, *ешь*, — *налѣ*, *гл. свр.* отъ заглѣхнамь и заглѣхнувамь; заглохнѣуть, поглохнѣуть.

Заглѣчѣж, *инь*, — *чѣлѣ*, *гл. свр.* отъ заглѣчѣавамь.

Заглѣчѣавамь (да заглѣчѣж), *гл. ср.* Начѣивамь да глѣчѣж; начѣивѣть кричѣть. — *мѣя*, *гл. вз.* Сѣ глѣчѣваніе ся записамь, та глѣчѣж много врѣмя, забрѣбрувамь, заприказвамь; забѣлѣтѣватѣся.

Заглѣчѣаваніе, *с. ср.* отъ заглѣчѣавамь.

Заглѣбнамь и **заглѣбнувамь** (да заглѣбнѣж), *гл. ср.* Заглибвамь, затѣивамь, загазвамь, заглѣивамь, заглобѣавамь въ нѣчто; топнѣуть, визнѣуть, увизѣть, завизѣть, погрѣзѣватѣ. *Заглѣбнѣжлѣ въ кала.*

Заглѣбваніе и **заглѣбнуваніе**, *с. ср.* отъ заглѣбнамь.

Заглѣбнѣж, *ешь*, — *нхлѣ*, *гл. свр.* отъ заглѣбнамь. Да заглибнѣж; завизнѣуть, увизнѣуть, погрѣзнѣуть.

Заглѣдамь, *гл. свр.* отъ заглѣдѣвамь.

Заглѣдѣвамь и **заглѣдѣувамь** (да заглѣдамь), *гл. д.* 1) Начѣивамь да глядамь; начѣивѣть глядѣть, смѣтрѣть. 2) Видѣдамь, сѣзирѣамь, сѣпѣкасамь; замѣчѣть.

Та ся качѣ на мехѣаж,
Та разглядѣ горѣ, долѣ,
Горѣ, долѣ по друмовѣ;
Нѣдѣ ничѣто не заглядѣ. *Пѣс.*

— *мѣя*, *гл. взѣвр.* 1) Запѣрамь поглядѣ сѣ на нѣчто, та него само видѣж, зазѣрамь, зашѣамь; заглѣдѣватѣся, засѣмѣтрѣватѣся. *Заглядѣахѣя въ двѣца-та. Заглядѣлѣ бѣхѣ ся пататакѣж, та не сѣмь видѣлѣ мѣнѣжлѣ ли е нѣкой отпѣрка. Заглядѣлѣ ся като телѣя у шарѣнѣ врата.* 2) Завидѣавамь, показѣамь, провидѣамь; завидѣѣтѣся.

Загмѣткамь, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да гмѣткамь, да загмѣчѣж, да замѣчкамь.

Загмѣчж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да подкачж да гмечж, да загмечкамъ.

Загмурамъ (да ся) и.

Загмуриж (да ся), ишь, — рился, *гл. об. свр.* Да подкачж да ся гмурамъ, да ся гмуриж, да ся загуркамъ, да ся занурамъ, да ся защивамъ; заныриять, заюркать.

Загнетѣж, ешь, — тохъ, — гисѣль, *гл. свр.* отъ загнетѣвамъ и загнѣтамъ. — *тѣнцый, прич. стр.*

Загнетѣвамъ (да загнетѣж), *гл. д.* Загнѣтамъ.

Загнѣвамъ (да загнѣж), *гл. ср.* Подкачнамъ да гнѣж; загнивать.

Загнивание, *с. ср.* отъ загнивамъ.

Загнитамъ (да загнетѣж), *гл. д.* Загнетивамъ, затѣквамъ, забивамъ, набивамъ, натѣквамъ, затискамъ, затлачнамъ. — *мся, гл. стр.*

Загниж, ешь, — нилъ, *гл. свр.* отъ загнивамъ; загниять.

Загноѣж, ишь, — нойлъ, *гл. свр.* отъ загноѣвамъ. Да загноѣсамъ.

Загноѣж (да ся), ишь, — ился, *гл. об. свр.* Да подкачж да ся гноѣж, да ся запож.

Загноѣвамъ (да загноѣж), *гл. ср.* Загноѣсамъ, забирамъ гноѣ; загниваться, нагниваться.

Загноѣвание, *с. ср.* отъ загноѣвамъ. Загноѣвание.

Загноѣсамъ, *гл. свр.* отъ загноѣсамъ. Да загноѣж, да заберж; загнойтѣся, нагноѣтѣся.

Загноѣсамъ и загноѣсувамъ (да загноѣсамъ), *гл. ср.* Подкачнамъ да гноѣсамъ, загноѣвамъ, забирамъ; загниваться, нагниваться.

Загноѣсване и загноѣсуване, *с. ср.* отъ загноѣсамъ. Загноѣсване.

Загнувамся (да ся загнж), *гл. об.* Забѣгивамся, затичивамся, затрѣчивамся, спущивамся; пускаться, бросаться, кидаться.

Загнувание, *с. ср.* отъ загнувамся.

Загнивѣж, ишь, — вилъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да гнѣвж, да заадосвамъ, да засердж; начать гнѣвѣть.

Загниѣзвамъ и загниѣздувамъ (да загниѣзж), *гл. д.* Турямъ пѣчто междж другы пѣчта така, каквото да ся не клати и да не падне; вставивать. — *мся, гл. взвр.* 1) Направямъ си гнѣздо; гнѣздитѣся. 2) Сѣдамъ помеждж пѣчто като въ гнѣздо, задывамся; угнѣздитѣся.

Загниѣзване и загниѣздуване, *с. ср.* отъ загниѣзвамъ и загниѣздвамъ.

Загниѣзж, ишь, — дилъ, *гл. свр.* отъ загниѣзвамъ; вставить. — *денцый, прич. стр.*; вставлениж.

Загнж (да ся), ешь, — нился, *гл. свр.* отъ загнувамся. Да ся затекж, да ся затрѣж, да ся спустж; пуститѣся, броситѣся.

Заговѣриамъ (да заговѣриж), *гл. д.* Подкачнамъ да говорж; заговѣривать. — *мся, гл. вз.* Захоративамся, запрѣказвамся съ пѣкого; заговѣриваться, забалтываться. *Заговориамъся съ Бойка, та ся забавихъ.*

Заговѣриане, *с. ср.* отъ заговѣриамъ.

Заговѣриж, ишь, — нилъ, *гл. д. свр.* Да улескамъ. *Заговнижъ свѣта.*

Заговоръ, *с. м.* Сговоръ, сдумване.

Слѣпце-то е надъ захода,
Арамля на сговора;
Заговоръ ся сговарихъ:
Кон друмы да ударить. *Пѣс.*

Заговѣриж, ишь, — рилъ, *гл. свр.* отъ заговѣриамъ; заговорить.

Заговѣвамъ (да заговѣж), *гл. ср.* 1) Начинамъ да говѣж. 2) Прѣставамъ да намъ блажно и начинамъ да постж, покладувамъ; заговѣваться. *Заговѣжми за Велиден.* 3) Намъ и пиж на заговѣвание, покладувамъ. *Заговѣжми съ прася. Заговѣва съ сухъ хлѣбъ.* — *Заговѣвамъ отъ нѣчто*, прѣставамъ но пѣкож причинж да го намъ.

Заговѣвание, *с. ср.* 1) Прѣставане да ся наде блажно и подкачане да ся говѣе; заговѣвье. 2) Дѣнь-тъ, въ който ся заговѣва, заговѣени, заговѣлжы, заговѣнкы, запостжы, поклады; заговѣвье. — *Мясно заговѣвание*, когато ся заговѣва отъ мясо прѣди великы посты, прѣди сырницж; мясопущь. — *Сырно заговѣвание*, когато ся заговѣва отъ сырене и отъ всичко блажно за великы посты; послѣдний день маселеницы, сырпущь. *Натрупалися на халвж-тж като на сырно заговѣвание.* — *Колядно заговѣвание*, заговѣвание за Колядны посты, 14-й Ноемврина. — *Богородично заговѣвание*, заговѣвание за Богородичны посты, 31-й Юлиа. — *Петровско заговѣвание*, заговѣвание за Петровскы посты.

Заговѣзани, *с. ж. м.*,

Заговѣлжы, *с. ж. м.*, и

Заговѣнкы, *с. ж. м.* Заговѣвание, запостжы, поклады; заговѣвье.

Заговѣж, ешь, — вѣль, *гл. свр.* отъ заговѣвамъ; заговѣтѣся.

Заговядарувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да говядарувамъ.

Загодж, ишь, — дилъ, *гл. свр.* отъ загодѣвамъ.

Загодж (да ся), ишь, — дился, *гл. об. свр.* Да ся годж, да ся сгодж; обручитѣся.

Сльнцу ся жалба пажали,
Че е Грозданка пѣвица,
Та ся за другж загоди,
Да не е пѣма пѣвица. *Пѣс.*

Загодіавамь (да загодж), *гл. д.* Подкачамь да годж, затѣмивамь.

Загодіавамь, *гл. д. свр.* Да подкачж да годавамь.

Заголвямь и **загѳловямь** (да заголж), *гл. д.* Загаламь.

Заголвямь и **загѳлиувамь** (да заголж), *гл. д.* Залгвамь. *Дай ми залжж хлѣбъ да заголимь душж.*

Заголване и **загѳловане**, *с. ср.* отъ заголвямь. Загалане.

Заголване и **загѳлиуване**, *с. ср.* отъ заголвямь. Залгване.

Заголнж, *ешь*, — *нжль*, *гл. свр.* отъ заголвямь. Да залжжж. — *нжтый*, *прич. стр.* Залганый.

Заголѣмж (да ся), *ешь*, — *мѣлся*, *гл. об. свр.* Да подкачж да ся голѣмжж, да ся заголѣмж, да ся занавдигамь; заспесивѣть, зачванитсся.

Заголѣмж (да ся), *ишь*, — *мѣлся*, *гл. свр.* отъ заголѣмивамся. Да ся заголѣмжж.

Заголѣмивамся (да ся заголѣмж), *гл. об.* Подкачамь да ся голѣмж, подголѣмивамся; начѣть гордѣтсся, заспесивѣтсся.

Заголѣж, *ешь*, — *лѣль*, *гл. ср. свр.* Да подкачж да оставамь голъ, да оспромашивамь.

Заголж, *ишь*, — *лиль*, *гл. свр.* отъ загаліамь и заголвямь; заголіть, обнажитъ. — *лентый*, *прич. стр.*

Загѳнвамь и **загѳниувамь** (да загѳнж), *гл. д.* Подкачамь да гонж, подгонвамь; начинѣть гнѣть, преслѣдовать.

Загѳнъ, *с. м.* Мбра за земь, уврьть, врѣтень, погонъ, дюномъ. *Да пожнижжт дсвятъ загонъ. Посадила сьмь до два загона вськакво цвѣтѣ. Ты си имашь много загонъ (нивъ), продай си половинж-тж.*

Посадила Кира голѣмж-тж нивж
Три загонъ мѣсто . . . . . *Пѣс.*

Загѳнж, *ишь*, — *ниль*, *гл. свр.* отъ загѳнвамь. — *нентый*. *прич. стр.*

Загордѣвамся (да ся загордѣж), *гл. об.* Подкачамь да ся гордѣж, загордиавамся.

Загордѣж (да ся), *ешь*, — *дѣлся*, *гл. свр.* отъ загордѣвамся. Да ся загордж.

Загордѣ (да ся), *ишь*, — *дѣлся*, *гл. свр.* отъ загордѣвамся. Да ся загордѣж, да ся заголѣмж; возгордѣтсся, заспесивѣть.

Загордѣвамся (да ся загордж), *гл. об.* Подкачамь да ся гордж, загордѣвамся, заголѣмивамся, подголѣмивамся.

Загорець, *рци, с. м.* Чловѣкъ отъ загоріе, отъ прѣзъ планинж-тж.

Загоріе, *с. ср.* Мѣсто, что е прѣзъ планинж-тж, отвѣдъ планинж-тж. *Загоріе* ся наричатъ много мѣста, нъ най-много мѣсто-то на сѣверь отъ Старж Планинж и жители-ты му наричатъ *загорци*.

Да дадемъ, мамо, Петканж
Въвъ това пусто загоріе.
Че ся загорци боларци. *Пѣс*

Загорка, *с. ж.* Жена, мома отъ загоріе.

Загоректый, *ска, ско, пр.* Что е отъ загоріе, что быва въ загоріе. *Загорско облѣкло.*

Загорчж, *ишь*, — *чѣль*, *гл. свр.* отъ загорчѣвамь.

Загорчи, *ум. ср.* отъ загорець. Момча отъ загоріе.

Ой гди момчи Тропанча,
Тропанчи младо загорча,
То си е камъкъ поело.
Та си всичкы-ты надврѣли. *Пѣс.*

Загорчѣвамь (да загорчж), *гл. ср.* 1) Подкачамь да горчж; горькнутъ, становитсся горькимъ. 2) Показвамся горчивъ на вкусъ. *Нѣчто ми загорчи въ уста-та.*

Загорчѣване, *с. ср.* отъ загорчѣвамь.

Загорѣвамь (да загоріж), *гл. ср.* 1) Загаріамъ. 2) Отъ слънце, отъ студъ, отъ вѣтьрь пзирьхва ми лице-то, та почрыѣва п ся понуква; загорѣть, морбозомъ обдирѣть, завѣтренѣть.

Загорѣване, *с. ср.* отъ загорѣвамь. Загаріане

Загорѣлтый, *лъ, ла, ло*, като *пр.* Отъ слънце, дъждъ, студъ или вѣтьрь понукапый, почрыѣлтый, опрленый; загорѣлый.

Загоріж, *ишь*, — *рѣль*, *гл. свр.* отъ загаріамъ и загорѣвамь; загорітсся, пригорѣть, подгорѣть, зажитъ (о рѣнѣ).

Загоріж, *ишь*, — *рѣль*, *гл. свр.* отъ загоріавамь. — *рѣнтый*, *прич. стр.* *Загоріенъ за водж, ождѣль твѣрдъ много.*

Загоріавамь (да загоріж), *гл. д.* Подкачамь да горж. *Загорили смж едни кола дръва отъ два мѣсяца, оце гл горимъ.*

Загоріаване, *с. ср.* отъ загоріавамь.

Загосподарувамь, *гл. ср. свр.* Да подкачж да господарувамь.

Загостувамь, *гл. ср. свр.* Да подкачж да гостувамь.

Загостж, *ишь* — *тѣль*, *гл. ср. свр.* Да подкачж да гостж.

Загѳтвж, *ишь*, — *вилъ*, *гл. свр.* отъ загѳтвямь. — *вентый*, *прич. стр.*

Загѳтвямь (да загѳтвж), *гл. д.* 1) Подкачамь да готвж, да справямь; начинѣть готвѣть. 2) Подкачамь да готвж, да пра-

въж насте; начинать стрѣпать. *Заговвила съмь отъ тьмно, че шжть ны дойджть госте.* — мѣя, гл. *вззвр.* Подкачамъ да ся готвъж; начинать готовиться. *Заговвилъ съмь ся отъ много врѣмя да отидж нѣкждѣ.*

Заготѣвъж, ишь, — виль, гл. д. *свр.* Да подкачж да гототвъж, да загототвъж.

Заготѣвамъ, гл. д. *свр.* Да подкачж да гототвамъ; начать угощать.

Заготѣж, ишь, — гоиль, гл. *свр.* отъ заготѣвамъ. — гоёпый, *прим. стр.*

Заготѣвамъ (да заготѣж), гл. д. Подкачамъ да готж, затлѣствамъ. — мѣя, гл. *вззвр.* 1) Затлѣствѣвамъ; начинать жирѣть, за жирѣть. 2) За ранж: заздравямъ, загаграмъ, заживѣвамъ; заживать (о ранѣ), затягивать, заволакивать рану. *Рана-та с зела да ся загоава.*

Заготѣванне, с. *ср.* отъ заготѣвамъ и заготѣвамъ.

Загрѣбамъ, гл. *свр.* отъ загрѣбамъ.

Загрѣбамъ и **загрѣбувамъ** (да загрѣбамъ), гл. д. 1) Подкачамъ да грабамъ; начинать грабить, выхватывать, похищать. 2) Грабамъ, отнимамъ, открадывамъ, отмываю; захватывать, похищать, уволкивать.

Загрѣбчамъ и **загрѣбчювамъ** (да загрѣбчж), гл. д. Зинамъ съ брызотных колкото могж.

Загрѣбчж, ишь, — чиль, гл. *свр.* отъ загрѣбчвамъ. — ченый, *прим. стр.*

Загрѣбж, ишь, — билъ, гл. *свр.* отъ загрѣбамъ. — беный, *прим. стр.*

Загрѣбамъ (да загрѣбж), гл. д. Зинамъ колкото могж. *Заграби и съ двѣ-тѣ рлѣфѣ.*

Загрѣбамне, с. *ср.* отъ загрѣбамъ.

Загрѣда, с. *ж.* 1) Зидъ, плетъ или что да е, съ което е заградено нѣчто, ограда; заборъ, загородка, ограда. 2) Заградено мѣсто, ограда, оградна; загорода, ограда.

Загрѣдица, *ум. ж.* отъ заграда.

Заградж, ишь, — диль, гл. *свр.* отъ заграждамъ и заградѣвамъ; загородить. — дѣпый, *прим. стр.*

Заградѣвамъ (да заградж), гл. д. Заграждамъ.

Заграждамъ (да заградж), гл. д. Заграждамъ: 1) Начинамъ да градж, да зидамъ; начинать стрѣбить. *Заградилъ съмь клѣжж.* 2) Начинамъ да градж, да правж заградж; начинать загорѣживать. *Заградилъ съмь градилж. Заградилъ плетъ.* 3) Ограждамъ, направямъ заградж, оградж; загорѣживать, обносить. *Заграждамъ си двора съ зидъ. Заграждамъ съ трѣве, затрѣшавамъ.* 4) Запрѣбчамъ; загорѣживать, преграждать. *Заградилъ нѣтъа съ кола, та не може да ся мине.* 5) За нѣчто отворано, празд-

но: запушамъ го, изпльнамъ го; задрѣлывать, закладывать. 6) Забыкаламъ, обыкаламъ, обыколавамъ, очрътавамъ; окружать. *Заградилъ село-то.* — мѣя, гл. *стр.* Бывамъ заграденъ.

Заграждамне, с. *ср.* отъ заграждамъ.

Заграждамъ, гл. *ср. свр.* Да подкачж да гракамъ, да заграчж.

Загракиж, ешь, — нжль, гл. *ср. свр.* Да прѣгракиж, да прѣшпиж.

Дай ми, мамо, малко да поцицамъ,
Вяче ми ся уста захванжлы,
Вяче ми е гръло загракижло. *Пѣс.*

Загракиж, ишь, — ниль, гл. *ср. свр.* Да подкачж да гракж; начать горькнуть.

Загракиж, ишь, — чиль, гл. *ср. свр.* Да подкачж да гракиж, да загракамъ; закаркать, загракать.

Загрѣбамъ и **загрѣбувамъ** (да загрѣбж), гл. д. 1) Заграбамъ. 2) Заравямъ; зарывать. *Загрѣбожъ коренна на дръво-то. Загрѣби огънка, зарови го.*

Загрѣбамне и **загрѣбуванне**, с. *ср.* отъ загрѣбамъ.

Загрѣбушь, с. *м.* Чюль за-възъ задницж-тж на конь, на магаря, санница.

Загрѣбъ, с. *м.* 1) Кога рови, драще кучя земж-тж и мѣсто-то дѣто то драще; сугрѣбъ. 2) Болестъ *Urticaria*, отъ кожто излизать по снажж-тж мехури като отъ упарено отъ копривж и много сръби; сугрѣбъ, усьпъ; крапивная лихорадка, крапивообразная сыпь.

Загрѣбж, ешь, — грѣбохъ, — блъ, гл. *свр.* отъ загрѣбамъ и заграбамъ. — беный, *прим. стр.*

Загрѣздвамъ и **загрѣздувамъ** (да загрѣздж), гл. д. Затыкамъ съ грездъ; затыкать.

Загрѣздвамне и **загрѣздуванне**, с. *ср.* отъ загрѣздвамъ.

Загрѣздж, ишь, — диль, гл. *свр.* отъ загрѣздвамъ. — деный, *прим. стр.*

Загрѣздж, ишь, — диль, гл. д. *свр.* Да подкачж да грездж, да дракамъ по нѣчто.

Загрѣзvamъ и **загрѣзнувамъ** (да загрѣзнж), гл. д. Затрупвамъ, утрупвамъ, закрывамъ, покрывамъ. — мѣя, гл. *стр.* Затрупвамъ, утрупвамъ, закрывамъ, покрывамъ. *Вечико-то поле ся было загрѣзнижло съ жибж, змиж, гуцерж.*

Загрѣзниж, ешь, — нжль, гл. *свр.* отъ загрѣзvamъ.

Заграбамъ (да загрѣбж), гл. д. 1) Подкачамъ да грѣбж; загрѣбать. 2) Съ грѣбеше зпмамъ. *Загрѣби едик лопатж нѣсжжж.* 3) Чръных водж или друго нѣчто роино; чернать, зачерпывать. *Загрѣби едик чашж водж отъ кладенця-то.*

Загрібане, *с. ср.* оть загрібамь.

Загрібовань, *г. д. свр.* Да подкачь да гривовань.

Загрібувань и **загрібувань** (да загрібѣ), *г. д.* Закопань, заравань въ гробъ, погребавань; хоронить. *Загрібувань едекого-си, умрѣ едекой-си.*

Загрібуване и **загрібуване**, *с. ср.* оть загрібамь.

Загрібѣж, *ишь*, — билъ, *г. свр.* оть загрібамь. Да закопанъ, да погребѣж; похоронить.—**бенѣж**, *прич. стр.* Законантѣй, погребентѣй; похороненнѣй.

Загрозѣж, *ишь*, — зѣлъ, *г. свр.* оть загрозиавань. Да вгрозж, да загрозѣж; обезобразить. — **зѣнтѣй**, *прич. стр.* Вгрозѣнтѣй, загрозѣнтѣй; обезображеннѣй.

Загрозиавань (да загрозѣж), *г. д.* 1) Докарвань грозотъ, правѣж грозентъ, вгрозиавань, загрозѣвань; обезобразить, обезобразивать. *Дрѣха-та му го загрозиаване.* 2) Подкачань да грозж. — **мея**, *г. стр.* и *възвр.* Правѣжя грозентъ, вгрозиавань, загрозѣвань; обезобразивать.

Загрозиаване, *с. ср.* оть загрозиавань. Вгрозиаване, загрозѣвань; обезобразиване, обезображеніе.

Загрозѣж, *г. свр.* Да подкачь да грохань, да загрохань.

Загрозѣтж, *ишь*, — тѣлъ, *г. свр.* Да подкачь да грохотж.

Загрозѣж, *ишь*, — билъ, *г. свр.* оть загрозѣвань. Да загрозѣж.—**бенѣж**, *прич. стр.* Загрозѣнтѣй.

Загрозѣж (да загрозѣж), *г. д.* Загрозиавань.

Загрозѣване, *с. ср.* оть загрозѣвань. Загрозиаване.

Загрозѣж (да ся), *ишь*, — дѣлся, *г. об. свр.* Да станж на груды, на буци, да ся съсырѣж. *Жена, что подана, ако не укуси отъ нѣчто за иденте, мѣлко-то ѣ се ся загрозѣж въ грѣды-ты.*

Загрозѣж, *г. свр.* Да подкачь да грухань, да загрохань, загрозѣж, да загрохань; захрѣвать.

Загрозѣж, *г. д. свр.* Да подкачь да грухань жито, царевнѣж.

Загрозѣж, *г. свр.* Да подкачь да грухань, да загрохань, да загрохань, да загрохань; захрѣвать.

Загрозѣж, *г. свр.* Да подкачь да грухань, да загрохань; захрѣвать.

Загрозѣж, *ишь*, — тѣлъ, *г. свр.* Да подкачь да грухтж, да загрохань; захрѣвать.

Загрозѣж (да ся), *ишь*, — билъ, *г. възвр. свр.* Да подкачь да ся грѣж; начать горбится.

Загрозѣж, *ишь*, — риль, *г. свр.* Да подкачь да грѣгорж, да загрозѣж, да загрозѣж; заболтѣть.—**рижен**, *г. възвр. свр.* Загрозѣвань съ грѣгорж; заболтѣть.

Загрозѣж, *ишь*, — риль, *г. свр.* Да подкачь да грѣгорж, да загрозѣж; начать чилѣвать.

Загрозѣж, *с. м.* Желѣзна посѣналка съ свить врѣхъ, за да може да си гребѣ и разгребѣ съ неж жаръ въ нещъ, въ фурж; рѣженъ, лоната, ватраль, конкувалка, ожегъ; комергѣ, ожегъ.

Загрозѣж, *г. свр.* Да подкачь да грѣвань, да загрохань, да загрохань; заворковѣть.

Загрозѣж, *ишь*, — лиль, *г. свр.* оть загрозѣвань.

Загрозѣж (да загрозѣж), *г. д.* 1) Прѣгрѣвань нѣкого прѣжъ ишь-тѣж, прѣгрѣвань. 2) Подкачань да грѣжъ царевнѣж или друго нѣчто, възривань.

Загрозѣване, *с. ср.* оть загрозѣвань.

Загрозѣж, *ишь*, — нѣлъ, *г. свр.* оть загрозѣвань и загрозѣвань; заахнѣть. — **нѣнтѣй**, *прич. стр.*

Загрозѣж, *ишь*, — нѣлъ, *г. свр.* Да заграхнѣж, да прѣграхнѣж, да прѣсинѣж.

ЕА ми додай студѣж водж,

Грѣло ми е загрозѣжло,

Грѣло-то да си полѣж. *Пѣс.*

Загрозѣж (да загрозѣж), *г. д.* Загрозѣвань.

Загрозѣване, *с. ср.* оть загрозѣвань. Загрозѣване:

Загрозѣж (да загрозѣж), *г. д.* Загрозѣвань: 1) Завивань, дрѣхы-ты отирѣдъ да ся възсѣднѣть за да закрѣвать снагж-тѣж; заахнѣвать плѣть. 2) Прибирань, запрѣтвань, засуквань; подбирѣть.

Далъ ѣ волж Маршанъ войвода,

Та отишла на крувано поле,

Загрозѣжла свилѣж конюлѣж,

Нагазила крѣви до колѣнѣ. *Пѣс.*

3) Сгнѣвань, затваривань; закрѣвать. *Загрозѣжъ книжж-тѣж, та четж изуштж.*

4) Прѣгрѣвань; обнимѣть. 5) Заграждань оть вѣи страны; обхѣтывать, обхѣтывать.

Тодоръ извади младо си копчя,

Плажѣжж загрозѣж негово булчя,

Негово булчя съсъ дрѣбнѣ дѣж. *Пѣс.*

—**мея**, 1) *г. възвр.* Завивань, увивань; заахнѣвать. *Загрозѣж, та не годи така разгрозѣж.* 2) *г. стр.* Бывань загрозѣж.

Загрозѣване, *с. ср.* оть загрозѣвань. Загрозѣване.

Загрозѣване и **загрозѣване** (да ся загрозѣж), *г. об.* 1) Подкачань да ся

- грыжж. 2) Угрыжвама, замыслювама, ухахривама; задумываться, ошечаливаться. *Загрыжилася попадина-та, че по-расла на попа брада. Загрыжилася като влкъ-тъ за овця-ти.* 3) Залѣгвамъ за пѣчто; озабѣчиваея о чѣмъ. *Загрыжили сж ся да си уградятъ цръквж.*
- Загрѣживаніе и загрѣживуваніе, с. ср.** отъ загрѣживаема.
- Загрѣженый, иъ, на, по, като пр.** Замысленый, умысленый, угрыженый, ухысленый; озабѣченный.
- Загрѣжитъ** (да ся), ишь, — жился, гл. свр. отъ загрѣживаема.
- Загрѣзвамъ и загрѣзувамъ** (да загрѣжж), гл. д. Начинамъ да грыжж; начинатъ грызть. *Вижь го, какъвъ е загрѣзж кокала.*
- Загрѣжж, ешь, — грызохъ, — зль, гл. свр.** отъ загрѣзвама. — зѣпый, прич. свр.
- Загрѣмѣвамъ** (да загрѣмж), гл. свр. Подкачамъ да грѣмж; начинатъ грѣмѣть.
- Загрѣмж, ишь, — мѣль, гл. свр.** отъ загрѣмѣвамъ; загрѣмѣть.
- Загрѣчвамъ и загрѣчювамъ** (да загрѣчж), гл. д. 1) Подкачамъ да грѣчж. 2) Загацвамъ, нагрѣчвамъ иѣкого отблизю така, какъ вото да не може да бѣга, запримчвамъ; окружатъ, обступатъ.
- Загрѣчваніе и загрѣчюваніе, с. ср.** отъ загрѣчывама.
- Загрѣчж, ишь, — чиль, гл. свр.** отъ загрѣчывама. — чепый, прич. свр.
- Загрѣчж** (да ся), ишь, — чился, гл. об. свр. Да подкачж да св грѣчж, да ся показвамъ Грѣж.
- Загрѣчавѣж, ешь, — вѣль, гл. свр.** Да подкачж да грѣчавѣж, да омръшавѣвамъ; начатъ худѣть.
- Загрѣвамъ** (да загрѣж), гл. д. 1) Подкачамъ да грѣж; начинатъ грѣть. 2) Сгрѣвамъ, стоплавамъ; согрѣватъ, топитъ. *Пещь-та загрѣва стаяж-тж.* — мѣя, гл. възвр. Сгрѣвама, стоплаюма; согрѣватъся. *Да шемж иѣчто топло да ся загрѣвемж. Завий ми да ся загрѣж.*
- Загрѣваніе, с. ср.** отъ загрѣвама.
- Загрѣшитъ, ишь, — шиль, гл. свр.** отъ загрѣшивама.
- Загрѣшитъ, ишь, — шиль, гл. д. свр.** Да подкачж да грѣшитъ, да брѣкамъ иѣчто храниж за добытъкъ.
- Загрѣшивамъ** (да загрѣшитъ), гл. свр. 1) Подкачамъ да грѣшитъ, да правж грѣхъ; начинатъ грѣшитъ. 2) Грѣшитъ, сбръквамъ, брѣкамъ иѣчто; ошибатъся, погрѣшатъ.
- Загрѣж, ешь, — рѣль, гл. свр.** отъ загрѣвама; согрѣть. — грѣчий, — грѣ-

тый и — грѣпаный, прич. свр. Сгрѣный; согрѣтый,

Загрѣдвамъ и загрѣдувамъ (да загрѣдж), гл. д. Загрѣщамъ, свивамъ дрѣхы-ты на грѣды-ты да гы покрывъть да не ся види голо. — мѣя, гл. възвр. *Загрѣдися да не изстынешь.*

Загрѣдваніе и загрѣдуваніе, с. ср. отъ загрѣдвама и загрѣдувама.

Загрѣдж, ишь, — диль, гл. свр. отъ загрѣдвама. — деный, прич. свр.

Загрѣдж, ешь, — дѣль, гл. свр. Да подкачж да грѣдж, да задогождама.

Загуба, с. ж. Кога губи иѣкой иѣчто, онова, что губи, что е загубилъ; нагуба, затра, сътра, затривъ, тцета, зараръ; потѣря, утрата, урбѣж, убѣтокъ. *Имамъ загубж отъ стокаж-тж. Това е голѣма загуба за мене.*

Загубамъ и загубувамъ (да загубж), гл. д. Загубяма.

Загубаніе и загубуваніе, с. ср. отъ загубывама. Загубаніе.

Загубица, ум. ж. отъ загуба.

Загубж, ишь, — билъ, гл. свр. отъ загубывама и загубяма. 1) Да изгубж, да затривъ; потерѣтъ. 2) Да убивъ, да погубж, да затривъ; убить, погубить. — беный, прич. свр. 1) Изгубеный, затривый; потерѣнный. 2) У битый, погубеный, затривый; убитый, погубленный. *Като загубениж; какъ растѣянные.*

Загубяма (да загубж), гл. д. Загубяма: 1) Губж, изгубяма, затривама; терѣтъ. *Загубихъ дрѣжж-тж си.* 2) Имамъ загубж, нагубж, тцетж; терѣтъ, имѣтъ убѣтокъ. *Загубихъ отъ стокаж-тж триста жлѣтници.* 3) Погубяма, затривама, затрѣвамъ, убивама; убиватъ, губить, погублять. *Хайдутъ загубихъ брата ми.* — мѣя, гл. възвр. 1) Изгубяма, та мя иѣма; пронадатъ, терѣтъся. 2) Изгубяма, забръкывама ижтна; заблуждатъ, заблуждаться. *Загубихъ мѣя въ горж-тж.* — *Загубяма ума си, изумявама, полудѣвамъ; лишатъся умъ, разсудка.* — *Загубилъ ума и думж, смаяла, та не знае какъво да каже, какъво да прави.* — *Който открадихъ, единъ грѣжж, който загубилъ, хилядо грѣжжове.* *Намѣрила баба баиж, та си загубила сокаж. Загубила си була вѣтно-то, та иѣма съ какъво да приде.* *Загубила си булка-та чирасло-то задъ врата-та.* *Като намѣришь, не ся радвай, като загубишь, не тжжи.* *Който иска много, загуба и малко-то.* *Който трѣси много, загуба и малко-то.* *Камила-та отишла да трѣси ро-*

гови, та си загубила и уши-ти. Кой-то жали клинѣца, загубоа подковк-тъ; който жали подковк-тъ, загубоа коиа. Тръсиль клинѣца, загубиль илѣж-тъ; тръсиль плѣж-тъ, загубиль магаря-то; тръсиль магаря-то, загубиль себе-си. Досега ся е памль и който си е загубиль воловы-ты. Кой си е загубиль срама, та ты да го найдеши! Гладъ главъ загубоа. Нужда главъ загубоа.

Загубіаніе, с. ср. отъ загубіамъ. Загубиваше.

Загубамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да гугамъ, да загукамъ; заворковать.

Загугамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да гугукамъ, да загукамъ.

Загугутъ, ишь, — тиль, гл. ср. свр. Да подкачъ да гугутъ, да загукамъ.

Загугучъ, ишь, — чиль, гл. ср. свр. Да подкачъ да гугучъ, да загукамъ.

Загуждамъ, гл. д. свр. Да подкачъ да гуждамъ, да затурамъ, да заклавамъ, да закладъ.

Загукамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да гукамъ, да загрыкамъ, да загугамъ, да загугукамъ, да загугутъ, да загугучъ, да загугуликамъ, да загуцамъ; заворковать.

Загурбетувамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да гурбетувамъ, заходилъ съмъ по гурбетъ, по чюжбинъ. *Загурбетувалъ съмъ отъ можиа.*

Загургуликамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да гургуликамъ, да загукамъ.

Загуркамъ, гл. д. свр. Да подкачъ да гуркамъ.

Загуцамъ, гл. ср. свр. 1) Да подкачъ да гуцамъ, да загукамъ; заворковать.

Загуцаць е сивъ, бль гълъжъ
На заблъжъ на петровкъ,
Като гуца дори дума. *Пѣс.*

2) Да подкачъ да гуцамъ, да грухамъ, да загрухтъ; захрѣкатъ.

Загушвамъ и загущамъ (да загущъ), гл. д. Сгушвамъ. — мей, гл. възвр. Подкачамъ да ся гушъ, сгушамея; начинать ютяться, прижиматься. *Вижь го, какъвъ ся е загущиль.*

Загущваніе и загущаніе, с. ср. отъ загущвамъ и загущамея.

Загущъ, ишь, — шиль, гл. ср. отъ загущвамъ и загущамъ. — шеный, прич. стр. Сгушентый.

Загущамъ, в загущвамъ.

Загъвамъ, в. загъивамъ.

Загъжива, с. ж. Мръжа като торбъ, кождо вргать въ водъ, та ловять съ нежъ рыбъ; сертме; родъ пѣвода.

Загъживъжъ, ишь, — жиль, гл. ср. свр. Да подкачъ да гъживъжъ, да загъживъжъ.

Загъивамъ и загъивамъ (да загъивъжъ), гл. д. 1) Завивамъ, прѣвивамъ; загъивать. *Загъив*

полъ-тъ на дръжъ-тъ. 2) Завивамъ, сви-вамъ, обвивамъ въ нѣчто; завѣртывать. *Загъив го въ книжъ.*

Загъивъжъ, ешь, — палъ, гл. свр. отъ загъивамъ и загъивамъ. 1) Да завивъжъ, да прѣвивъжъ; загъивуть. 2) Да завивъжъ, да свивъжъ, да обвивъжъ; завернуть. — пачтый, прич. стр. 1) Завитый, прѣвитый; загъивтый. 2) Завитый, свитый, обвитый; завернутый.

Загыгыльжъ (да ся), ишь, — лйлся, гл. об. свр. Да подкачъ да ся гыгыльжъ, да си захыльжъ; задурачиться.

Загъздъжъ, ишь, — дилъ, гл. д. свр. Да подкачъ да гъздъжъ, да закытъжъ, да затруфъжъ; пачать парижать, украиать, убирать.

Загъжжжъ, ишь, — жиль, гл. ср. свр. Да подкачъ да гъжжжъ, да загъжжжъ; закъшѣтъ, загомозитъся, законшиться.

Загъивамъ и загъивувамъ (да загъивъжъ), 1) гл. ср. Умирамъ насилло, погъивамъ, отбавямся; погибать. *Загъивали отъ студъ, отъ гладъ, отъ хайдуты, на войнъ. Тъжъ зимъ загъива много добытъжъ; ильвипнею зимѣю пало много скоты. Нека ти конъ-тъ отъ зобъ загъиве. Цръвсна аспра загъива ли?* 2) Казвася и за чловѣкъ, погубенъ на правдъ.

Горкына-тъ Стопанъ, горкына-тъ,
Какъ си на правдъ загъива. *Пѣс.*

3) гл. д. Загъивамъ, изгубнамъ, губыжъ, затръивамъ; терять, утрачивать.

Метилъся каленъ Гюрга
Отъ шваро до бушаро,
Си загъива сжрма колаиъ. *Пѣс.*

Загъиваніе и загъивуваніе, с. ср. отъ загъивамъ.

Загъивъжъ, ешь, — палъ, гл. свр. отъ загъивамъ. 1) Да умръжъ, да погъивъжъ, да ся отбавъжъ; погибнуть. 2) Да загубъжъ, да изгубъжъ, да затръивъжъ; потерять, утратить. — пачтый, прич. стр. Загубенный, изгубенный, затръивтый; потеринный, утраченый.

Загъжливъжъ, ишь, — виль, гл. ср. свр. Да подкачъ да гъжливъжъ, да загъжливъжъ.

Загъжгжъ, ешь, — палъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да гъжгжъ, да загъжгжъ; загъжеть.

Загъждичкамъ, гл. д. свр. Да подкачъ да гъждичкамъ, да загъждичкамъ, да заскобожъ; пачать цекотать.

Загъждувамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да гъждувамъ; загудить.

Загъждьличкамъ, гл. д. свр. Да подкачъ да гъждьличкамъ, да загъждичкамъ.

Загъжжжъ, ишь, — ниль, гл. свр. отъ загъжжжамъ. Да заловъжъ, да зятигъжъ, да стигъжъ, да завръжжъ. — веный, прич. стр. Заловеный, зятигнутый, стигнутый, завръзаный.

Загѣжквѣмъ (да загѣжквѣж), *гл. д.* Заловивамъ, затыгамъ, стягамъ, завръзвѣмъ.

Загѣжкваше, *с. ср.* отъ загѣжквѣмъ.

Загѣжзурѣж (да ся), *ишь*, — зился, *гл. възвр.* *свр.* Да подкачѣж да ся гѣжзурѣж.

Загѣжзж (да ся), *ишь*, — зился, *гл. възвр.* *свр.* Да подкачѣж да ся гѣжзж.

Загѣжквѣмъ п **загѣжкнувѣмъ** (да загѣжкнѣж), *гл. д.* Спомянувамъ нѣчто излека безъ да го изказвамъ нацѣлю, загатвамъ; заикаться о чѣмъ, намекать.

Загѣжкваше п **загѣжкнуваше**, *с. ср.* отъ загѣжквѣмъ. Загатваше.

Загѣжкнѣж, *ешь*, — ижлъ, *гл. свр.* отъ загѣжквѣмъ. Да загатнѣж; заикнѣтъся о чѣмъ, намекнуть.

Загѣжтамъ, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да гѣжтамъ.

Задавамъ (да задамъ), *гл. д.* 1) Натовариамъ нѣкого съ нѣчто, наказвамъ го на нѣчто, задавать. *Зададохъ ми работѣж. Гостъ мя выкасиж, постъ ми задавать.* 2) Докарвамъ, причинявамъ; причинять, производить. *Съ грѣмотѣж слиза, ежъ задава.*

Момича ситноросничя,
Не ходи ситно прѣдъ мене,
Не вдигаи мѣглы праховы,
Не задавай ми ядовы. *Пѣс.*

Задавамъ *грѣжжж*, докарвамъ *грѣжжж*; причинять *забѣту*, приводить въ *беспокойствіе*. *Задавамъ страхъ*; внушать *страхъ*, 3) Врачувамъ на сапуиъ, записвамъ на сапуиъ (единъ видъ врачюване); колдовать на *мылѣ*. — *мѣя*, *гл. възвр.* Показвамся отдалече, че идѣж; *показываться*, появляться. *Тамъ дѣто глядаемъ, ето, че ся зададохъ изъ пѣтнѣ хора. Мѣсяць-тъ ся зададе изъ-задъ брѣд-то. Зададесея облакъ. Зададесея мѣгла.*

Задавамъ, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да давамъ; начать давать.

Задаваше, *с. ср.* отъ задавамъ.

Задавшница, *с. ж.* Коиато задава, врачюва съ сапуиъ.

Марие, на ты да идешъ
По жены по задвици,
По жены по отровници,
Дано ми брата отровишь. *Пѣс.*

Задавовамъ (да ся), *гл. вз.* Да подкачѣж да ся давовамъ; затягаться.

Задавъгѣтъ, *с. ж.* Онова, что ся дава на прѣдъ отъ сговоренъ-тѣ цѣпѣж на нѣчто, за да бѣде оздравенъ сговоръ-тъ; пей; *задѣтокъ*.

Задавъжъ, *ишь*, — вилъ, *гл. свр.* отъ *задавъжъ*; *задавить*, *задушить*, *заглушить*. — *вещный*, *прич. стр.* 1) *Задущенный*; *задушанный*. 2) *Направенный* да *загѣхне*; *заглушенный*.

Задавъямъ (да *задавъж*), *гл. д.* 1) *Начинамъ* да *давѣж*; *задавливать*. 2) *Правѣж* да не може да дыше, *задушамъ*; *задушать*. *Дымъ нѣж задави.* 3) *Правѣж* да *загѣхне*, за *растена-та*; *заглушать*. *Трѣва е задавила нѣви-тъж*. — *мѣя*, *гл. стр.* п *возвр.* 1) *Загубвамъ* си *дышане-то*; *задыхаться*. *Задавижсея отъ дымъ.* 2) *Засѣда* ми нѣчто въ *грѣлото*, като да го *глѣтнѣж*; *подавлять*ся. *Задавижсея съ кокалъ.* 3) *Кога* ипѣж, та ми *иде* въ *грѣклана*, или, както *казвать*, въ *кривѣж-тѣ дупкѣж*; *захлѣбываться*. *Като пишаше, задавижсея.* 4) *Тѣчѣж* си *уста-та* п *намъ* съ *брѣзотнѣж*; *жрать*. *Поглядни го, какъвѣжсея е задавилъ!* 5) *Бывамъ* *задавенъ*.

Задавшане, *с. ср.* отъ *задавъямъ* п *задавшане*,

Задавъжъ, *зададѣшь*, *зададохъ*, *задалъ*, *гл. свр.* отъ *задавамъ*. — *задѣнный*, *прич. стр.*

Задарѣчѣж, *ишь*, — *чилъ*, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да *дарачѣж*, да *влачѣж* на *даракъ*; *замѣкать*.

Задармонѣжъ, *ишь*, — *нилъ*, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да *дармонѣж*.

Задарувамъ, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да *дарувамъ*; *начать* *даровать*, *дарить*.

Задарѣжъ, *ишь*, — *рилъ*, *гл. свр.* отъ *задарѣвамъ*.

Задарѣвамъ (да *задарѣжъ*), *гл. д.* Подкачѣмъ да *дарѣж*.

Задаскалѣвамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачѣж да *даскалѣвамъ*, да *заучителствувамъ*; *начать* *учительствовать*.

Задвѣгамъ, *в. завдѣгамъ*.

Задвоѣжъ, *ишь*, — *войлъ*, *гл. д. свр.* Да подкачѣж да *двоѣж*.

Задгорѣчѣжъ, *ум. ср.* Момича, момича, что е отъ-задъ *паникѣж-тѣж*, *загорчѣж*.

А дѣвоича задгорѣчѣжъ,
Алѣ си было по задъ-горы. *Пѣс.*

Задебелѣвамъ (да *задебелѣжъ*), *гл. ср.* Подкачѣмъ да *дебелѣжъ*, *закръвнявамъ*; *дебелѣтъ*, *толстѣтъ*.

Задебелѣваше, *с. ср.* отъ *задебелѣвамъ*. *Закръвняваше*.

Задебелѣжъ, *ешь*, — *лѣлъ*, *гл. свр.* отъ *задебелѣвамъ*. Да ся *закръвѣж*; *задебелѣтъ*, *затолстѣтъ*.

Заденѣ (да ся), — *нилося*, *гл. свр.* отъ *задѣналася*. Да ся *засори*, да ся *завидѣли*; *ободнить*, *ободить*.

Задѣналася (да ся *задѣнѣ*), *гл. безл.* Подкачѣа да *става* *день*, *засорналася*, *завидѣналася*: *ободневать*, *разсвѣтять*.

Задѣржъ, *ешь*, — *дрѣхъ*, — *дрѣлъ*, *гл. свр.* отъ *задѣрамъ*; *задрать*. — *дрѣнный*, *прич. стр.*

Задлъжнявамъ (да задлъжняѣж), *гл. ср.* Ставамъ длъженъ толкова, дѣто да не стига имотъ-тъ ми да ся наплатя, заборчлѣвамъ, заборджвамъ; приходитъ въ несо-стойтельность, наживать долгъ, должать, одолжать. *Отъ естиво ся засиромашава, отъ хубаво ся задлъжнява. Чифутижъ, кога задлъжняѣ, рови везгы-ты тефтеры.*

Задлъжняване, *с. ср.* отъ задлъжня-вамъ. Заборчлѣване.

Задлъжняѣж, *ешъ*, — *нѣлъ*, *гл. свр.* отъ задлъжнявамъ. Да заборчлѣж; задолжать.

Задлъжняѣ, *ишь*, — *жиль*, *гл. свр.* отъ задлъжнявамъ; задолжать, одолжить, обя-зать. — *жѣный*, *прич. стр.*; одолжен-ный, обязанный.

Задлъжнявамъ (да задлъжняѣ), *1) гл. ср.* Ставамъ длъженъ, начинамъ да длъжняѣ; за-должать. *Задлъжнялъ съмъ Цѣткы сто гроша.* *2) гл. д.* Правѣж нѣкого длъженъ за нѣчто; одолжать, обязывать. — *мся*, *гл. взвр.* Зимамъ на себе нѣкаквх длъж-ности, нѣкаквѣ длъгъ; обязываться. *Зад-длъжняся да му пажъ кжцж-тж, да му глядамъ дѣца-та.*

Задлъжняване, *с. ср.* отъ задлъжнявамъ и задлъжнявамъ.

Задминвамъ и **задминѣвамъ** (да задми-нж), *гл. д.* *1)* На ходъ: надминувамъ, за-минувамъ, сирѣварямъ, излизамъ напредъ; опереживать, перегонять. *Донѣидѣ връ-вѣамы заедно, послѣ задминжжъ дружи-нж-тж.* *2)* Пѣгорень съмъ отъ други-ты на нѣчто; превосходить. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ задминать.

Задминване и **задминѣване**, *с. ср.* отъ задминвамъ; опереживане.

Задминж, *ешъ*, — *палъ*, *гл. свр.* отъ зад-минвамъ. Да надминж, да заминж, да сирѣварж; опередить.

Заднивамъ (да задниѣж), *гл. д.* Два кжса желѣзо нажежывамъ и съ чокане напра-вямъ да ся сковжтъ да станжтъ едно, за-варямъ, заваривамъ; заваривать желѣзо ковкою. — *мся*, *гл. стр.* Заварямся, за-варивамся.

Задниване, *с. ср.* отъ заднивамъ. Зава-риване, завариване.

Заднивка, *с. ж.* Желѣзна халка, вбита въ устье-то на главынж, за да ѣж пази отъ из-трѣкване; втулка.

Задний, — *днь* и — *день*, — *дня*, — *дне*, *пр.* Что е отзадъ или назадъ, дырный; зад-ний. *Задна-та страна на кжцж-тж.*

Заднижж, *ешъ*, — *нжлъ*, *гл. свр.* отъ задниѣжжж. Да затулж.

Задникъ, *ници*, *с. ж.* *1)* Задница, заднакъ, дырникъ, гжзъ; задница. *Налѣгни си задника, та работи.* *2)* Задна-та часть на дрѣвж; задняя часть платья. *Задникж-тж на сукмана стои увиснжлж. Прѣд-ника си обрнжла на задникж.* *3)* Вжтрѣшина стана въ кжщи, безъ прозорци навънъ, за дрѣжане и крыенне въ немъ домашни работы; прустъ, клѣтъ, килеръ, ханать: кладовая, чуланъ. — *Не си види задника, не си види каквѣ е, ами . . . .* *Поглядни си задника, вижжж каквѣ си.*

Заднимъ, *нар.* Заднижжж-тж, заднижкомъ, заднижкомъ, заднижжж-тж, съ грѣба напредъ, грѣбомъ, гжзнимъ; вѣдомъ, спинюю. *Врѣви заднимъ; пдѣтъ вѣдомъ. Стои заднимъ камъ мене; стойтъ спинюю ко миѣ.*

Заднина, *с. ж.* *1)* Что е отзадъ, что пде назадъ или изотзадъ; задъ, тылъ. *2)* Зад-нище.

Задница, *с. ж.* *1)* Задникъ, дырникъ, зад-накъ, гжзъ; задница. *2)* Задна часть на кола, задна колесарка; задъ телѣги.

Задниѣжж (да задниѣжж), *гл. д.* Затулжамъ, прѣжж; заслонять.

Задниѣжане, *с. ср.* отъ задниѣжжж. За-тулжане.

Заднижкомъ, **заднижжжымъ** и **задниж-жжж-тж**, *нар.* Заднимъ. *Заднижжжж-тж, та въ трапа.*

Заднице, *с. ср.* Задница, отъ данъка оста-ло недобрано прѣзъ годинжж-тж, бакня; не-доймки. *Имамъ отъ ланскжж-тж вир-гжжж заднице до пять шиллѣды гроша.*

Задниѣж, *ешъ*, — *нилъ*, *гл. свр.* отъ зад-ниѣжжж. Да заваржж; заварить. — *ниѣтый*, *прич. стр.* Заварѣнный; заварѣнный.

Заднакъ, *с. м.* Задникъ, задница, дырникъ, гжзъ; задница.

Задобрѣвамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да добрувамъ, да заблагувамъ, да забогувамъ; важить въ благодѣнствѣи, заблаженство-вать.

Задобрѣж, *ишь*, — *риль*, *гл. свр.* отъ за-добрѣжжжжж; задобрить. — *рѣный*, *прич. стр.*

Задобрѣвамъ (да задобрѣж), *гл. д.* Подхва-щамъ нѣкого така, каквото да го направж да стане добръж, да го одобровољж; задѣб-ривать, задобрять.

Задобрѣване, *с. ср.* отъ задобрѣжжжжж. Одобровољиване.

Задобрѣвамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да до-бывамъ; начать ржждать. *Задобывала съмъ отпрѣди десять годинж.*

Задомѣный, *нъ*, *на*, *но*, *като пр.* Жененый, что има женж, челядь; семейный.

Задоміѣ, ишь, — мѣль, *гл. ср.* отъ за-
доміѣвамь. Да одоміѣ.

Задоміѣвамь (да задоміѣ), *гл. д.* Жениѣ,
одомавамь; жениѣть, пѣдавать за мужѣ.
Задоміѣмь сына си; жениѣли сына. За-
доміѣмь дщериѣ; выдаѣмь дочь за
мужѣ. Задоміѣ го, зароби го. — мѣи,
гл. вѣзѣр. 1) Жениѣся, мжжѣся, одоміѣ-
вамься; жениѣться, вѣхидить за мужѣ. 2)
Стѣкмивамь си кжѣж, домѣ, покжѣщениѣ;
обзаводѣться дѣмомѣ.

Задоміѣваніе, *с. ср.* отъ задоміѣвамь и
задоміѣвамь. Одоміѣваніе.

Задѣрица, *с. об.* Чловѣкъ, който обѣчна да
ся задѣра, не мирѣя, задѣрка, закачка; за-
дѣрициѣ, задѣрицица, зацѣпа.

Задѣхѣждамь, *гл. ср. ср.* Да подкачѣ да
дохѣждамь.

Задѣцинувамь и задѣцвамь (да задѣциѣ),
гл. ср. Оставамь нѣидѣ доцна, късно, за-
къспѣвамь; онѣздыватѣ.

Задѣцинуваніе и задѣциваніе, *с. ср.* отъ
задѣцинувамь. Закъспѣваніе; онѣздываніе.

Задѣциѣ, емь, — палѣ, *гл. ср.* отъ за-
дѣцинувамь. Да закъспѣж; онѣздѣть.

Задѣиѣ, ишь, — иль, *гл. ср.* отъ задѣиѣ-
вамь. — доѣиѣтъ, *прич. стр.* На триѣ
задѣенѣ, казвася за чловѣкъ, който отъ ни-
что и за ничто ся ерьди.

Задѣиѣвамь (да задѣиѣ), *гл. д.* 1) Подка-
чимь да дож; начѣнѣть дойтѣ. *Задѣили*
смѣ овиѣ-ти отъ Герѣвѣ-дѣнѣ. 2) *Задѣ-*
иѣвамь дѣтя, като ся роди азъ пѣи-на-
прѣдѣ му давамь да бозае.

Задѣиѣваніе, *с. ср.* отъ задѣиѣвамь.

Задрагѣвамь, *гл. д. ср.* Да подкачѣ да
драгѣвамь, да залиѣж.

Иванѣ си Ганѣ залюби,
Залюби и задрагѣва,
Та ся любили, любили
До три ми цѣлы години. *Пѣс.*

Задраѣниювамь и задраѣвамь (да задраѣ-
ниѣ), *гл. д.* Подкачимь да драѣниѣ; задраѣ-
ниватѣ.

Задраѣниѣ, ишь, — пилѣ, *гл. ср.* отъ за-
драѣниювамь; задраѣниѣть. — пѣнѣтъ,
прич. стр.; задраѣниѣниѣ.

Задраѣусамь, *гл. д. ср.* Да подкачѣ да
драѣусамь, да задраѣусамь.

Задраѣниѣтъ, *прич. в.* задѣрѣж.

Задраѣскамь, *гл. ср.* отъ задраѣскамь;
зачѣркнуѣть. — сканѣтъ, *прич. стр.*

Задраѣскамь и задраѣскувамь (да задраѣс-
камь), *гл. д.* 1) Подкачимь да драѣскамь.

2) Съ драѣскамь залѣчивамь; зачѣркѣватѣ.

Задраѣцѣ, емь, — драѣскаль, *гл. д. ср.*
Да подкачѣ да драѣцѣ; зацѣраѣнѣть.

Задраѣскамь и

Задраѣниѣ, емь, — драѣскаль, *гл. ср. ср.*
Да подкачѣ да драѣскамь, да драѣниѣ; замы-
тѣться.

Задраѣиѣ, ишь, — бѣль, *гл. д. ср.* Да
подкачѣ да драѣиѣ; начѣть драѣиѣть, кро-
шѣть.

Задраѣиѣж, ишь, — чилѣ, *гл. ср. ср.* Да
подкачѣ да драѣиѣж, да ся весѣль; загулѣть.

Задраѣга, *с. ж.* 1) Нѣколко души сдружѣни
за нѣкакѣж работѣ; артѣль. *Нѣе смѣи за-*
драѣга вѣ тѣлѣж работѣ. 2) Така наричатѣ
дѣто по нѣкои мѣста единѣ цѣль родѣ:
баца, сынове, внуци, всиѣкѣ-ти пѣать обѣче
стѣпанство, обѣче домакънѣство и вси-ти работѣ
стѣпѣть задружѣно, за обѣчѣ на вси-ти смѣтѣж,
подѣ заповѣдѣ отъ бацѣж-тѣ или отъ пѣи-
старѣиѣ въ рода; обѣциѣная жизнь въ од-
нѣомѣ родѣ.

Задраѣгарѣвамь, *гл. ср. ср.* Да подкачѣ да
драѣгарѣвамь, да задраѣгарѣвамь; начѣть дру-
жѣть съ кѣмѣ.

Задраѣгѣвамь, *гл. ср. ср.* Да подкачѣ да
драѣгѣвамь, да задраѣгѣвамь.

Задраѣжѣниѣ, — жѣнѣ и — жѣнѣ, жѣна,
жѣно, *пр.* 1) Сговорѣниѣ съ нѣкого, додум-
ниѣ; дружѣниѣ. *У задраѣжѣниѣ кжѣж не-*
мочѣ-та не улази. 2) Имамь дружѣниѣ,
дружѣниѣ смѣи. *Трѣгѣжѣмѣ задраѣжѣниѣ на*
пѣтъ. 3) Работѣ сговорѣно. *Задраѣжѣниѣ смѣи*
на трѣговѣжѣ-тѣ. 4) Сгласѣниѣ; стрѣиѣниѣ.
Задраѣжѣниѣ пѣваніе. — жѣно, *нар.* 1) Сго-
ворѣно помеждѣ; дружѣно. *Живѣемѣ задраѣжѣ-*
но. Дѣто си живѣжѣтъ задраѣжѣно, тамѣ
немочѣ не улази. 2) Извѣдѣниѣ всиѣкѣ;
дружѣно, совѣстѣно, совокуѣно. *Помѣг-*
лиѣмѣ задраѣжѣно. 3) Сгласѣно; стрѣиѣно,
согласѣно, складѣно. *Задраѣжѣно пѣжѣтъ.*

Задраѣмуѣвамь, *гл. ср. ср.* Да подкачѣ да
драѣмуѣвамь, да запѣтуѣвамь; начѣть путе-
шѣствовать.

Задраѣсамь и

Задраѣскамь, *гл. д. ср.* Да подкачѣ да дру-
самь, да драѣскамь; затрѣстѣ, затрѣсть.

Задраѣвиѣ, ишь, — вѣль, *гл. д. ср.* Да
подкачѣ да драѣвиѣ, да забѣниѣ, да замѣлатѣ,
да забѣхѣтѣ; начѣть битѣ, лунѣть.

Задраѣгѣнувамь и задраѣгѣвамь (да задраѣгѣжѣ),
гл. д. Подкачимь да драѣгѣжѣ.

Задраѣгѣж, емь, — палѣ, *гл. ср.* отъ за-
драѣгѣнувамь. — пѣтъ, *прич. стр.*

Задраѣдѣриѣ, ишь, — рилѣ, *гл. д. ср.* Да
подкачѣ да драѣдѣриѣ, да задѣдриѣ, да забѣриѣ-
риѣ; заболѣтѣть, замѣлѣть. — рѣж (да ся),
гл. вѣ. Съ драѣдѣриѣне да ся захѣлѣж; за-
болѣтѣть.

Задраѣжѣиѣ, ишь, — жѣнѣль, *гл. ср.* отъ задрѣ-
жѣиѣвамь и задрѣжѣкамь; задрѣжѣть, удѣр-
жѣть, останѣиѣть. — жѣнѣниѣтъ, *прич. стр.*

Задухвамь и **задухувамь** (да **задухамь**), 1) *гл. ср.* Подкачамь да духамь; задувать. *Задуха студентъ вътьрь.* 2) *гл. д.* Съ духане относамь, завѣвамь.

Задухваніе и **задухуваніе**, *с. ср.* отъ **задухамь**.

Задухувамь, *гл. д. ср.* Да подкачж да духувамь, да изповѣдамь; начатъ исповѣдывать.

Задухъ, *с. ж.* Задуха: 1) Тяжко дышаніе отъ печистотж въ въздуха; духотѣ. *Отъ много свѣци и навалицж станж задухъ.* 2) Тяжчина, голѣма горящина, омалина. 3) Мжчно дышаніе отъ болестъ въ грѣло-то и въ грѣды-ты, грѣдуха, пѣхавица; *Asthma*; одышка, удушье.

Задушбина, *с. ж.* 1) Помянь съ гоцавкж за умрѣло; помѣны, помѣнки.

Море лудо, кутро младо,
Вчера Мятра ми умрѣла,
Денесь ми ѣ закопахж
И ѣ заджъ задушбнж. *Пѣс.*

2) Нѣчто за обще добро, бато чешма, кладенець, пѣть, мостъ, копто е направилъ пѣкой за душж-тж си; хапратъ.

Задушвамь и **задушювамь** (да **задушж**), *гл. д.* Задушамь: 1) Подкачамь да душж; начинатъ душѣть. 2) Съ затыкане уста-та да не може да дыше уморивамь, удушвамь; задушѣть, удушѣть. — *Задушвамь дѣтя*, на сънь затыкывамь уста-та му, та ся удушва; заспатъ младѣнца. *Майка-та задушила дѣтя-то си въ съна.* 3) Накривамь, захлупвамь, завивамь нѣчто така, каквото да не зима въздухъ, да не отдышна. — *мси*, 1) *гл. възвр.* Задушивамь себе-си, удушивамь; задушѣться. 2) Поврѣждамь отъ незимане въздухъ, втѣхивамь; задухнѣться. 3) *гл. стр.* Бывамь задушешъ.

Задушваніе и **задушюваніе**, *с. ср.* отъ **задушвамь** и **задушвался**. Задушваніе; задушѣніе.

Задушено, *като с. ср.* Нестие готвено въ задушешъ еждъ.

Задуши, *с. ж. нескл.* Задушница.

Задушница, *с. ж.* Сжбота прѣдъ мясно заговѣване, прѣдъ Пятдесятницж и прѣдъ Колядно заговѣване, кога помянувать мръвѣ-ты; задуши, задушна, одуши, душница, мръвень, мръвты сжботы; родѣтельская, отлѣбская суббота. *Голѣма задушница*, въ сжботж прѣдъ мясно заговѣване. *Черешева задушница*, что е прѣдъ Пятдесятницж. *Чакай, кога дойде задушница, да задеш боговицж. Нагадохся като попско дѣтя на задушницж. Нарѣзался като попъ на задушницж. Припка като просакъ на задушницж.*

Задушиж, *ишь*, — *ишь*, *гл. ср.* отъ **задушвамь** и **задушнамь**; задушѣть, удушѣть. — *шензѣй, прич. стр.* 1) Удушешный; задушешный. 2) Поврѣденый отъ незимане въздухъ, втѣхнжлѣтыйся; задухлый. 3) Запарешый. *Мирише на задушено*, и запарено; нахнеть прѣлью.

Задушиж, *ишь*, — *ишь*, *гл. д. ср.* Да подкачж да душж, да миришж, да запошкж; запошхатъ, начатъ обонѣть.

Задушина, *с. ж.* Задушница.

Задушнамь (да **задушж**), *гл. д.* Задушвамь.

Задушнаніе, *с. ср.* отъ **задушнамь**. Задушваніе.

Задуж, *ешъ*, — *дѣлъ*, *гл. ср.* отъ **задушвамь**. 1) Да задухамь, да завѣж; начатъ дуть, завѣять. 2) Да забѣпж.

Задъ, *прѣдл.* 1) Задн, отзадъ, позадь; позади, позадъ. *Стой задъ мене, зади мене; стой позади меня. Врѣи задъ мене; иди позади меня. Задъ кжцж-тж, зади кжцж-тж има градинкж; позади домѣ есть садикъ. Врѣи задъ себе да намѣриш прѣдъ себе. Вољ рѣе, задъ рога-та му пада.* 2) Отвѣдъ; за. *Задъ планиж-тж; за горюю.* — *Задъ-кжци*, мѣсто задъ кжцж-тж въ селскый дворъ; заворокъ, заворка. — *Шивъ задъ-иглж*, единъ видъ шивъ; шовъ внозядь-игболку, стрѣчка.

Задъжді, — *дѣло*, *гл. безл. ср.* Да подкачи да дѣжди, да вали дѣждъ, да зарьми.

Задѣивамь и **задѣпувамь** (да **задѣнж**), *гл. д.* 1) Турямь, закованамь дѣпо на нѣчто; закладывать дно. *Задѣни бжвж-тж. Задѣнижж го въ бжвж-тж, турижж го въ пѣж, на ѣ задѣнжж, завраннжж го.* 2) Заглобивамь; углублять. *Задѣни го въ землж-тж.* 3) Забождамь, втыкамь надлѣбоко, задрѣтывамь; всаживать. 4) Затыкамь, запушамь, затыкывамь, задрѣтывамь; задрѣлывать. 5) Заборавямь, затрышывамь; забывать. 6) Подкачамь да дѣнж, да бнж, да тупамь; начинатъ колотѣть, катѣть, тузѣть. 7) *гл. ср.* Отивамь далечъ навѣтрѣ, влизамь, отивамь, побѣгивамь въ нѣчто; углубляться. *Задѣни изъ горж-тж*, захванж изъ горж-тж. — *мси*, 1) *гл. стр.* Бывамь задѣнпѣ. 2) *гл. възвр.* Випивамь, влизамь. *Трѣнь ся задѣни въ прѣста ми.* 3) Загнѣздывамь, задрѣтывамь. *Задѣнлся въ кжтж. Задѣнися, та не може да излѣзе.*

Задѣиваніе и **задѣпуваніе**, *с. ср.* отъ **задѣивамь**.

Задѣикамь, *гл. д. ср.* Да подкачж да дѣпжкамь, да задрѣнж, да забнж, да залупкамь, да затупамь; начатъ тузѣть.

Задѣнѣж, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ задѣивамъ. — *ненѣй, прич. стр.* — *Задѣнена улица*, улѣца, что врьви донѣйдѣ, на ся свръшва съ сградѣ на около, та не излиза, чикмазъ сокакъ; глухѣй переулокъ.

Задѣхамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачѣ да дѣхамъ.

Задѣхамъ (да ся), *гл. свр.* отъ задѣхвася. Да ся задѣхамъ; задѣхнуться, запыхаться.

Задѣхвася и **задѣхуvasя** (да ся задѣхамъ), *гл. об.* Отъ умориваніе дѣхамъ тяжко и бързо, задѣхвася; задѣхаться, запыхаться.

Задѣмѣж, ишь, — миль, *гл. свр.* отъ задѣмѣивамъ. — *мѣнѣй, прич. стр.*

Задѣмѣивамъ (да задѣмѣж), 1) *гл. ср.* Подкачамъ да дымѣж, запушвамъ; начинать дымѣть. 2) *гл. д.* Напѣнамъ съ дымѣ, надѣмѣивамъ, запушвамъ; накуривать. *Задѣмили сте стая-тѣ съ тютюнъ.* — *мѣя, гл. взвр.* 1) Подкачамъ да ся дымѣж, да ся пушѣж. 2) Напѣнамся съ дымѣ, запушвася. *Задѣмилася е кѣща-та.*

Задѣмѣиваніе, *с. ср.* отъ задѣмѣивамъ.

Задѣриж, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да дѣриж, да затрѣж, да затражѣж, да затѣрамъ; начать искать. — *риж* (да ся), *гл. вз.* Да подкачимъ да ся дѣримъ. *Отъ озаранѣ смѣ ся задѣрили, та едвамъ сега ся намѣрижмѣ.*

Задѣхамъ, *гл. свр.* отъ задѣхвася. Да задѣхамъ, да задѣшѣж; задѣшѣть.

Задѣхвася и **задѣхуvasя** (да задѣхамъ), *гл. ср.* Начипамъ да дѣхамъ; начинать дѣшѣть. — *мѣя, гл. об.* Задѣхвася; задѣхаться, запыхаться.

Задѣшѣж, ешь, — шаль, *гл. ср. свр.* Да подкачѣ да дѣшѣж, да задѣшѣамъ.

Задѣшѣамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачѣ да дѣшѣамъ, да задѣшѣж, да задѣхамъ; задѣшѣать.

Задѣвчѣж, ешь, — вкаль, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да дѣвчѣж. *Задѣвчалъ го е като съ бабинѣ-тѣ зѣжѣ. Какво си го задѣвчалъ, кажи си го, както си е.*

Задѣдрѣж, ешь, — раль, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да дѣдрѣж, да задѣдрѣж.

Задѣ, *нар.* За кое мѣсто. *Задѣ отивашъ?* — *За Цариградъ. Задѣ е врьзанъ конь-тѣ?* — *Задѣто е врьзано и магаря-то.*

Задѣбѣж, ишь, — билъ, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да дѣбѣж, да ся увивамъ. *Задѣбилъ мя е да види, какво цѣж правѣж.*

Задѣивамъ (да задѣивж), *гл. д. 1)* Окачамъ нѣчто нѣждѣ; прицѣпѣть, привѣшивать, привязывать. *Задѣивалъ кѣдѣлѣж на хур-*

кѣ-тѣж. 2) *Натоварнамъ нѣкому нѣчто на грѣба. Задѣивалъ му торѣж брашно.* 3) *Закачамъ, задѣрамъ, подкачамъ, залацвамъ, гѣбамъ, кѣтѣж, лацямъ, досаждамъ съ нѣчто; задѣвѣть, задѣрѣть, трѣбѣть. Оста-ви мя не мя задѣвай.* — *мѣя, 1) гл. взвр.* *Натоварнамъ на грѣба си нѣчто да го носѣж.* 2) *гл. об.* *Закачамся, подкачамся, задѣрамся.* 3) *Давамъ си трудѣ за нѣчто, трудѣся. Задѣте ся задѣвѣте да ни служите!* 4) *гл. стр.* *Бывамъ задѣивѣж.*

Задѣиваніе, *с. ср.* отъ задѣивамъ и задѣивася.

Задѣивка, *с. ж.*: *Задѣиваніе, закачаше, закачка.*

Задѣивкамъ, *гл. д. свр.* Да подкачѣ да дѣивкамъ.

Задѣкато, *нар.* Задѣто.

Задѣламъ, *гл. свр.* отъ задѣлвамъ; затѣсѣть. — *лапѣй, прич. стр.*; *затѣсанѣй.*

Задѣлвамъ и **задѣлувамъ** (да задѣламъ), *гл. д. 1)* Подкачамъ да дѣламъ; затѣсывать. *Задѣлалъ съмъ това дръво отозаранѣж.* 2) *Като дѣламъ нѣчто зацѣпвамъ го.*

Задѣлваніе и **задѣлуваніе**, *с. ср.* отъ задѣлвамъ.

Задѣлѣж, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ задѣлѣивамъ. — *лѣнѣй, прич. стр.*

Задѣлѣивамъ (да задѣлѣж), *гл. д.* Подкачамъ да дѣлѣж; начинать дѣлѣть.

Задѣивамъ и **задѣивувамъ** (да задѣивж), *гл. д.* Задѣивамъ въ 1-то и 2-то знаменованна.

Задѣно, *нар.* Задѣто.

Задѣнѣж, ешь, — пѣль, отъ задѣивамъ и задѣивася; прицѣпѣть, привѣситъ, привязать; задѣть, задѣрѣть, трѣбѣть. — *нѣжѣй, прич. стр.*

Задѣтинѣж (да ся), ешь, — нѣлѣя, и **Задѣтинѣж** (да ся), ишь, — нѣлѣя. *гл. об. свр.* Да подкачѣ да ся дѣтинѣж, да ся дѣтинѣж; зарѣбѣчѣть.

Задѣто, *нар.* За което мѣсто, задѣкато, задѣно. *И азъ отивамъ задѣто отивашъ и тѣж. Кое задѣто приличѣж. Задѣто го тѣжмимѣж.*

Задѣволувамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачѣ да дѣволувамъ.

Задѣчивамъ и **задѣчювамъ** (да задѣчѣж), *гл. д.* За владѣжѣ: правѣж анагность и диаконъ. — *мѣя, гл. стр.* *Бывамъ задѣчѣнѣж.*

Отдѣ го зачю владѣка,
На Найдѣнѣ хабѣрѣ проводи:
Дѣ да е Найдѣнѣ да дойде,
Да дойде да го задѣчѣж.
Задѣчѣж, оше запѣжѣж. *Пѣс.*

Задѣчваніе и **задѣчюваніе**, *с. ср.* отъ задѣчивамъ.

Задіачж, ишь, — чиль, *гл. свр.* отъ за-
діачвамь. — ченій, *прич. стр.*

Заевтинїж, ешь, — иль, *гл. ср. свр.* Да
подкачж да евтинїж, да ставамь евтинї;
начать дешевїть.

Заедїиша, с. ж. Обще, орташко, заеднич-
ко пїчто.

Заедничгїй, — чькъ, чка, чко, *пр.* Общїй
на пїколко душъ, стрїцкїй, орташкїй.

Хай невїсто, душе моя,
Ако любж другъ любж,
Да ми пуклетъ мѣжко дѣтя!
— Хай Стопане, башъ душмане,
И за дѣтя не тя вїрвамь:
Дѣтя ны е заедничко. *Пѣс.*

Заедно, нар. 1) Ведно, наедно, уедно, смѣ-
сомь, парядъ; **вїѣстѣ**, заодно, паряду. *Да*
отидемъ заедно. Куля и котка цжтъ
спятъ заедно, ще бжде много студено. 2)
Изведнжжъ, въ одно врѣмя. *Заедно под-*
качжмъ да ся учимъ.

Заєжж (да ся), ишь, — жился, *гл. об. свр.*
Да подкачж да ся ежж; заєжжиться

Заєкница, с. ж. Кашлица трѣдуха, заклп-
вица, магарешка кашлица; **коклїошъ**.

Заєкнувамь и **заєкнамь** (да заєкнж), *гл.*
д. Заєкнувамь: 1) Подкачамь да екнж. *За-*
екналъ мя е да му купж нїчто. 2) За-
хѣвамь, захѣцамь, дрыкамь, екнж, крѣж,
дрьгнж; **канїочить**, кучител, **распрїши-**
вать. *Доста мя си заеквалъ.* — **мся**,
гл. взвр. Запинамь като говорж, мжчно
изричамь думы-ты, захѣвамь; **заквѣтъся**.

Заєкнуваше и **заєкваше**, с. ср. отъ заєк-
нувамь и заєкнамь.

Заєкнж, ешь, — наль, *гл. свр.* отъ заєк-
нувамь.

Заєктъ, заєци и зайци, с. м. Заякъ, заяць.

Заємамь (да заємж), *гл. д.* Запмамь.

Заємане, с. ср. отъ заємамь. Запмане.

Заємнж, ешь, — нжль, *гл. свр.* отъ зай-
мамь и заємамь. Да заемж. — **нжгїй**,
прич. стр. Заемный. *Заемнжтъ кожюхъ*
топло не дрьжи.

Заємчж (да ся), ишь, — чился, *гл. об.*
свр. Да подкачж да ся емчж.

Заємъ, с. м. Кога земе пївкой пїчто съ до-
говоръ пакъ да го врьне пли да го плати;
заємъ. *Зимамъ на заемъ; брать взаємъ,*
брать взаимї, въ долгъ. *Давамъ на заемъ;*
давїть взаємъ, взаимї, суужать. Зехъ на
заемъ пары. На вѣрж, на заемъ, пакъ
отдѣ е, не знамъ. Който даде на заемъ,
отъ амбара си каде. Заемъ брашно врьца.
На войнж ся сабли на заемъ не дава.
На заемъ до попржнїя. Чегато го е
зела на заемъ!

Заємж, ешь, зайль, *гл. свр.* отъ заємамь
и зайламь. Да заемж, **Заєменгїй**, за-
йтгїй, *прич. стр.* зайный.

Заерге, в. захирѣ.

Заергенувамь, *гл. ср. свр.* Да подкачж да
ергенувамь.

Заесенїж, ишь, — нїль, *гл. свр.* отъ за-
есенївамь.

Заесенївамь (да заесенїж), *гл. ср.* Нами-
рамь пїйдѣ, кога захваща есень. — **мся**,
гл. взвр. За врѣмя-то: настїлна есень.

Заесенїваше, с. ср. отъ заесенївамь и
заесенївамь.

Заехтж, ишь, — тѣль, *гл. ср. свр.* Да за-
ечж.

Заєцнувамь и **заєцвамь** (да заєцнж), *гл.*
ср. и *д.* Заєцнувамь.

Заєцнж, ешь, — наль, *гл. свр.* отъ за-
єцнувамь. Да заєкнж.

Заечгж, ишь, — чїаль, *гл. ср. свр.* Да под-
качж да ехж, да ечж, да закжнтж.

Зажбурамь, *гл. д. свр.* Да подкачж да жбу-
рамь, да цопамь, да потанамь пїчто въ
водж.

Зажвѣкамь и

Зажвѣчж, ешь, — жвѣкаль, *гл. д. свр.*
Да подкачж да жвѣкамь, да жвѣчж, да за-
гвѣчж, да задѣчж; **начать жевѣтъ**.

Заждрѣбж (да ся), ишь, — билея, *гл. об.*
свр. За кобылж: да подкачж да ся ждрѣбж,
да ся затурмж; **начать жеребїтъся**.

Зажѣвамь, *гл. ср. свр.* За лицецж: да под-
качж да жевкамь.

Зажеволкамь, *гл. ср. свр.* Да подкачж да
жеволкамь, да прѣживамь.

Зажѣглж, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ за-
жѣглань. — **лентїй**, *прич. стр.*

Зажѣглань (да зажѣглж), *гл. д. 1)* Ту-
рямъ жеггъла въ зарема, та впрямъ до-
бычя въ кола, запрягамь.

Рада си ж не слушала:
Справи кола желїзны,
Впрямж брѣзны биволы,
Зажегли жегла сребрянї. *Пѣс.*

2) Подкачамь да жеглж, да бнж; **начи-**
нать пїрїть, бить.

Зажѣглане, с. ср. отъ зажѣглань.

Зажегж, жешъ, — жѣгохъ, — жѣглъ, и
Зажекж, ешь, — жѣгохъ, — жѣглъ, *гл.*
д. свр. Да подкачж да жегж, да жекж, да
запекж.

Зажелїж, ешь, — лїль, *гл. д. свр.* Да
подкачж да желїж, да пскамь; **начать**
желїтъ.

Зажѣнвамь и **зажѣннамь** (да зажѣнж),
гл. д. 1) Подкачамь да женж. 2) Повдп-
гамъ сватбж. *Заженилж е смнж, та е*
калесалъ отъ три ссла сватбарї. — **мся**.

гл. *вззер*. Заправнамъ, повдигамъ сватѣж; затѣять свадѣбу.

Зажѣніж, ишь, — нилъ, гл. *свр.* отъ за-
жѣнівамъ.

Заживѣвамъ (да заживѣж), гл. *ср.* 1) Под-
качамъ да живѣж. *Заживѣлъ е много*
лош животъ. 2) За ранж: заздравнамъ,
загорѣвамъ, зараствамъ; заживѣть (о рѣнѣ),
затягиваться, заволакивать рѣну. *Рана-*
та заживѣ.

Заживѣваніе, с. *ср.* отъ заживѣвамъ.

Заживѣж, ешь, — вѣлъ, гл. *свр.* отъ за-
живѣвамъ.

Зажигуѣж, ешь, гл. *ср.* Да подкачж да
жигуѣж, да горювамъ, да зажалж, да за-
скрѣбж, да затжжж; загоревѣть.

Зажилѣж, ишь, — лилъ, гл. *д. свр.* Да
подкачж да жилж.

Зажимѣвамъ (да зажимѣж), гл. *ср.* Зажи-
вамъ, зажмувамъ, зажмѣвамъ, зажюмѣвамъ,
зажижавамъ; зажмуриваться.

Зажимѣваніе, с. *ср.* отъ зажимѣвамъ. За-
жижаніе; зажмуриваніе.

Зажимѣж, ишь, — мѣлъ, гл. *свр.* отъ за-
жимѣвамъ. Да зажимиж, да зажмж, да
зажмѣж, да зажюмж, да зажижж; зажму-
ряться.

Зажитѣж (да ся), ишь, — тѣлся, гл. *свр.*
отъ зажитѣвамся.

Зажитѣвамся (да ся зажитѣж), гл. *об.* Сдо-
бываемся съ житю. *Да ся зажити сирю-*
машина.

Зажлѣтѣж (да ся), ешь, — тѣлся, гл. *об.*
свр. 1) За нѣчто жлѣто: да ся завидж
отдалечь. 2) Да подкачж да пожлѣтѣвамъ;
зажелтѣть.

Зажмѣвамъ (да зажижж), гл. *ср.* Зажи-
мѣвамъ.

Зажмѣваніе, с. *ср.* отъ зажмѣвамъ. Зажи-
мѣваніе.

Зажмиѣж, ешь, — мѣлъ, гл. *свр.* отъ за-
жмиѣвамъ. Да зажимиж.

Зажмувамъ (да зажмиж), гл. *ср.* Зажимѣвамъ.

Зажмуваніе, с. *ср.* отъ зажмувамъ. Зажи-
мѣваніе.

Зажмиж, ишь, — мѣлъ, гл. *свр.* отъ заж-
мувамъ. Да зажимиж.

Зажпѣвамъ (да зажижж), гл. *д.* Подка-
чамъ да жпѣж, зажывамъ.

Зажпѣваніе, с. *ср.* отъ зажпѣвамъ. За-
жываніе.

Зажпѣж, ешь, — нилъ, гл. *свр.* отъ за-
жпѣвамъ. Да зажижж.

Зажрѣбѣж (да ся), ишь, — бился, гл. *об.*
свр. Да ся заждрѣбж.

Зажядувамъ, гл. *свр.* Да подкачж да
жядувамъ, да зажядувамъ.

Зажядж, ешь, — дѣлъ, гл. *д. свр.* Да под-
качж да жядж, да зачакамъ; начѣть ждѣть.

Зажмѣвамъ (да зажмиж), гл. *ср.* Зажи-
мѣвамъ.

Зажмѣваніе, с. *ср.* отъ зажмѣвамъ. За-
жимѣваніе.

Зажмиѣж, ишь, — мѣлъ, гл. *свр.* отъ за-
жмиѣвамъ. Да зажимиж.

Зажмивамъ и зажмивувамъ (да зажижж),
гл. *д.* Подкачамъ да жмивж, зажмивамъ;
зажмивѣть.

Зажмиваніе, с. *ср.* отъ зажмивамъ. За-
жмиваніе; зажижж.

Зажнѣж, ешь, — нилъ, гл. *свр.* отъ зажнѣ-
вамъ. Да зажижж; зажѣть.—пѣтый, *прич.*
стр.; зажѣтый.

Зажнюбрѣж, ишь,—рилъ, гл. *ср. свр.* Да
подкачж да жюбрѣж, да зашюмолж, да за-
шюмтж; зажурчѣть, заурчѣть.

Зажюжжж, ешь, — нжлъ, гл. *д. свр.* Да
подкачж да жюжжж. *Зажюжжжло го е*
нѣчто, зачюжило го е, та е немирень.

Зажюлвамъ и зажюлювамъ (да зажюлж),
гл. *д.* 1) Подкачамъ да жюлж. 2) За-
бѣвамъ кожж-тж на нѣчто.—мѣя, 1) гл.
вззер. Забѣваемся. 2) гл. *стр.* Бывамъ
зажюленъ.

Зажюлваніе и зажюлюваніе, с. *ср.* отъ
зажюлвамъ.

Зажюлжж, ишь, — лилъ, гл. *свр.* отъ за-
жюлвамъ.—ленѣтый, *прич. стр.*

Зажюлавѣж, ишь, — вилъ, гл. *д. свр.* Да
подкачж да жюлавѣж, да замлацж, да за-
мулавѣж.

Зажюлацж, лаца и лци, с. *м.* Забѣлено
отъ кожж-тж на прѣстѣ-то при покѣтѣ-тѣ,
което смѣди; заусѣница.

Зажюмѣвамъ (да зажюмж), гл. *ср.* Зажи-
мѣвамъ.

Зажюмѣваніе, с. *ср.* отъ зажюмѣвамъ.
Зажимѣваніе.

Зажюмѣж, ишь, — мѣлъ, гл. *свр.* отъ за-
жюмѣвамъ. Да зажимиж.

Зажюркамъ, гл. *д. свр.* Да подкачж да жюр-
камъ, да заджюркамъ.

Зажядувамъ, гл. *ср. свр.* Да подкачж да
жядувамъ, да зажядувамъ.

Зажнѣбница, с. *ж.* Болѣсть жнѣбница.

Зажнабуркамъ (да ся) и

Зажнабурж (да ся), ишь, — рился, гл.
об. свр. Да подкачж да ся жнабуркамъ, да
ся жнабуржж.

Зажнѣвамъ, гл. *ср. свр.* Да подкачж да жнѣ-
вамъ, да заджнѣвамъ.

Зажнѣлвамъ и зажнѣлювамъ (да зажнѣлж),
гл. *д.* Подкачамъ да жнѣлж.

Зажналѣж, ешь, — лѣлъ, гл. *ср.* и *д.* Да
подкачж да жналѣжж.

Зажіа́лж, ишь, — лилъ, *гл. свр.* отъ за-
жіа́лвамь.

Зажіа́мблж, ишь, — лилъ, *гл. ср.* Да под-
качы да жіамољк, да заджіомлж.

Зажіаравж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да
подкачы да жіаравж.

Зажіарж, ишь, — рилъ, *гл. д. свр.* Да
подкачы да жіарж.

Зазабі́вамь, *гл. д. свр.* Да подкачы да за-
бивамь *Зазабивалъ сьмь колле за плетъ.*

Зазв́нкамь, *гл. д. свр.* Да подкачы да
звынкамь, да зазвынж.

Зазв́нтж, ишь, — тблъ, и

Зазв́нчж, ишь, — чіаль, *гл. ср.* Да под-
качы да зв́нтж, да зв́нчж; зазвепѣть.

Зазв́нж, ишь, — ніль, *гл. д. свр.* Да
подкачы да зв́нж, да зазв́нкамь; зазвон-
нїть.

Зазв́рж (да ся), ишь, — рилея, *гл. свр.*
отъ зазв́рїавамь. Да ся зачюдж, да ся
почюдж, да ся задивж.

Зазв́рїавамь (да ся зазв́рж), *гл. об.*
Подкачамь да ся зв́рж, да ся дивж, за-
чюдвамь, почюдвамь; удивлѣться.

Что ж видѣло, все ся зачудило,

Что ми ж чюло, все ся зазв́рило. *Пѣс.*

Зазв́рїаване, *с. ср.* отъ зазв́рїавамь.
Зачюдване.

Зазв́ж, ешь, — валь, *гл. д. свр.* Да под-
качы да зв́ж, да зазв́ж.

Зазв́камь, *гл. ср. и д. свр.* Да подкачы
да зв́камь.

Заздр́ввамь и заздр́вувамь, *гл. д. свр.*
Да подкачы да здраввамь.

Заздр́ввамь и заздр́вувамь (да заздр́-
вж), *гл. ср.* За ранж: начинамь да оздра-
вамь, заздравямь, заздравѣвамь, заживѣ-
вамь, зараствамь, загонавамь, загорѣвамь;
важива́ть, затягива́ться (о рани). *Рана-
та заздравеа; рана зажива́еть, завола́-
квива́еть рану. Тяжка рана заздравиа,
лоша рѣчь не ся заборавиа.*

Заздр́вване и заздр́вване, *с. ср.* отъ
заздр́ввамь. Заздравѣване.

Заздраві́свамь, *гл. д. свр.* Да подкачы да
здраві́свамь; нача́ть кла́няться, приві́т-
ствовать.

Заздравѣ́вамь (да заздравѣ́ж), *гл. ср.* За
ранж: заздраввамь.

Заздравѣ́ване, *с. ср.* отъ заздравѣ́вамь.
Заздраване.

Заздравѣ́ж, ешь, — вѣль, *гл. свр.* отъ
заздравѣ́вамь. Да заздравѣ́ж.

Заздр́вж, ешь, — вѣль, *гл. свр.* отъ
заздр́ввамь и заздр́внамь. Да заздра-
вѣж, да зарастж; важи́ть.

Заздравж, ишь, — виль, *гл. свр.* отъ за-
здраві́авамь. Да оздравж; утверди́ть, обес-

печитъ. — вѣнтий, *прим. стр.* Озdra-
пептїй, уврззптїй, опечептїй; обеспѣ-
чептїй.

Заздраві́авамь (да заздраві́ж), *гл. д.* ()-
здраві́авамь, уврззавамь нѣчто да бжде здраво
и вѣрно, опичнамь; утвержда́ть, обеспѣчи-
вать. *Заздраві́авамь работж-тл.*

Заздраві́аване, *с. ср.* отъ заздраві́авамь.
Оздраві́аване, уврззване, опичнане; обеспѣ-
чваніе.

Заздр́внамь (да заздравж), *гл. ср.* Заздрав-
вамь, заздравѣвамь.

Заздр́внане, *с. ср.* отъ заздр́внамь. За-
здраване, заздравѣване. *Рана-та е на
заздраване.*

Зазелені́вамь (да ся зазелені́ж), *гл. об.*
Подкачамь да ся зелені́ж; начипа́ть зеле-
нїться. *Нѣчто ся зазелені́ отдалеч.*

Зазелені́ж (да ся), ешь, — нѣтея, *гл.*
свр. отъ зазелені́вамь; зазелені́ться.

Зазелені́ж (да ся), ишь, — нїлея, *гл. свр.*
отъ зазелені́авамь; зазелені́ть.

Зазелені́авамь (да ся зазелені́ж), *гл. об.*
Подкачамь да ставамь зеленъ; зелені́ть.
*Гора-та ся зазелени. Нивж-тл ся за-
зелениж. Всичко ся е зазеленило.*

Зазелені́аване, *с. ср.* отъ зазелені́авамь.

Зазема́мь, *гл. д. свр.* Да зазимамь.

Зази́дамь, *гл. свр.* отъ зази́двамь. — да-
нїй, *прим. стр.*

Зази́двамь и зази́дувамь (да зази́дамь),
гл. д. 1) Подкачамь да зи́дамь, заграждамь,
заградывамь. 2) Вграждамь, вградывамь.

Не сж леди, не сж ми лебеди,
Не е снїце зидомь зазидно,
Нело ми е Русалка дѣвойна,
На главж ю перо отъ вушж. *Пѣс.*

Хытри сж были дюнґери,
Свѣж-тл ю прѣвѣрили,
У видѣ сж ж зазидали. *Пѣс.*

Зази́мамь, *гл. д. свр.* Да подкачы да зи-
мамь, да заземамь.

Зазимі́ж, ишь, — миль, *гл. свр.* отъ за-
зимі́авамь; зазимова́ть, озимова́ть.

Зазимі́авамь (да зазимі́ж), *гл. ср.* Нами-
рамь пѣйдѣ, кога захване зима-та. *Зазимі́-
авамь на чюждинж.*

Зазимі́аване, *с. ср.* отъ зазимі́авамь.

Зазимі́авася (да ся зазимі́), *гл. безл.*
Настава зима; настаѣть зима.

Зази́памь, *гл. д. свр.* Да подкачы да зипамь,
да задзипамь, да зарытамь; заляга́ть.

Зази́рамь (да ся зазрж), *гл. об.* 1) За-
глядывамь въ нѣчто; заглядыва́ться, за-
сматрива́ться на что. 2) Вглядывамь, вто-
рачывамь на нѣчто; обраца́ть вниманіе.
3) Призрамь, вочывамь, вторачывамь.

Зазіраць (да *зэрж*), *гл. д. 1*) Сьглядаць, вьждаць ньшто отдаlechь или вь тьмнотж. 2) Зазираея, прётрсьваць, вьгдамаея на пьшто; обрацьтць вьниманіе. *Това не е вино, та да му зазираць.*

Зазіраея, *с. ср.* оть зазіраць и зазіраея.

Зазіраць, *ешь*, — *зіраць*, *гл. ср. свр.* Да подкачь да зьнаць, да зазьж; зазьваць.

Зазльваць (да *заллж*), *гл. ср.* Ставаць злж, заболлваць.

Зазлваея, *с. ср.* оть зазлваць. Заболлваея.

Зазлж, *ешь*, — *злж*, *гл. свр.* оть зазлваць. Да заболлж.

Зазіаваць (да *ззіаж*), *гл. д.* Заблжжмаць пьшто за да го помнж, заномнюваць.

Ей та тебе, майко, стара майко,
Зазпапа ли, мамо, запомнили,
Га ся жени Былинко Былинчнж,
Тогась сьмь ся страшно ушлашлж. *Пьс.*

Зазпаж, *ешь*, — *паж*, *гл. свр.* оть зазіаваць. Да запомнж.

Зазобаць и

Зазобж, *ишь*, — *білж*, *гл. д. свр.* Да подкачь да зобаць, да зобж.

Зазодж, *ишь*, — *дилж*, *гл. д. свр.* Да подкачь да зодж, да пьстрж, да шпярж.

Зазорі (да ся), *рліося*, *гл. свр.* оть зазоріаея. Да ся заденп.

Зазоркы, *с. м. мн.* Врвьят на зазоркы, далечь еднж оть другж за да изгьждать, за да ся пазять.

Зазорнж, — *рнж* и — *ренж*, *рва*, *рно*, *пр.* Что е за укорж, за осьждане; зазорнж.

Зазорь, *нар.* Вь зоры, сутрень рано; разсвжть.

Зазорь, *с. м. 1*) Свбнуване, свблж, срамуване; стьдж, зазорь, зазрбнне. *Ньма зазорь оть ничто. Прави го безь зазорь.* 2) *Ходж сь зазорь*, сь вьниманне, вьнимателно, опасно, прьдпазлво.

Зазоріаея, *с. ср.* оть зазоріаея; разсвжть.

Зазоріаея (да ся зазорі), *гл. безл.* Сьзоравася, обзоравася, заденавася, подкачь да сьвнува; пачнпать разсвжтать, ободпять. *Зазорися, зора ся зазори*, пукнжся зора, заденавася.

Откачь ся е зора зазоріла,
Оттогась е войска заврвьла. *Пьс.*

Зазрваць и зазрнуваць, *гл. д. свр.* Подкачаць да зрваць, да зьрваць.

Зазрваць (да *ззрж*), *гл. ср.* Подкачаць да зрж, узрваць; пачнпать зрть, снть.

Зазрнж, *пж*, *па*, *по*, *пр.* Что ся е зазрлж вь пьшто, та ся дурп зашнжлж вь него. — *по*, *нар.* Пьда *ззрвно*, пьда

сь вьниманне на пьшто, зазрлжся вь него; прістально смотрпжщ.

Зазрж, *ешь*, — *зрлж*, *гл. свр.* оть зазрваць. Да узрж.

Ззрж, *ешь*, — *зрлж*, *гл. свр.* оть зазіраць.

Ззрж (да ся), *ешь*, — *зрлжся*, *гл. свр.* оть зазіраея; заглядться, засмотреться.

Зазубрица, *с. ж.* Зазжбца.

Зазурлж (да ся), *ишь*, — *лжся*, *гл. об. свр.* Да подкачь да ся зурлж, да ся зазурлж.

Зазьж, *ешь*, — *валж*, *гл. д. свр.* Да подкачь да зьжж, да зазжж, да завькаць.

Зазьнаць (да ся), *гл. свр.* оть зазьнаея; заглазться, зазьваць.

Зазьнаея и зазьнуваея (да ся зазьнаць), *гл. об.* Заплжсаея, замайваея, захласаея вь пьшто, та сьдж та зьжж на него и го гьдаць; зазьывацься.

Зазьж, *ешь*, — *зьналж*, *гл. ср. свр.* Да подкачь да зьжж, да зазнаць; зазьваць.

Зазьжбца, *с. ж.* Болесть у коше-ты: подпунжжло вь уста-та задь зьжжы-ты, което имь брька да дьвчжть, зазубрица, зазжбннна; насбж у лошадей. *Конь-тж е хванжлж зазжбцж.* — *Рьжжж конь за зазжбцжж*; спускаць насбж у лошади. — *Хванжмаць зазжбцжж*, казвася за чловжкь като на смьхж: гьдаць пьшто, та ми ся поща. *Дай му да ханне малко да го не хване зазжбца.*

Зазьжбннна, *с. ж.* Зазжбца, зазубрица.

Зазьжж, *ишь*, — *блж*, *гл. д. свр.* Да подкачь да зьжжж; пачать зубрпть.

Зазьжж (да ся), *ишь*, — *блжся*, *гл. об. свр.* Да подкачь да ся зьжжж.

Зайглюваць (да *зайглж*), *гл. д.* Запгмаць, закачаць држжж или пьшто друго сь иглы, сь карфпцы за да ся држжж; зашпплывать, нашпплывать.—*мея*, *гл. стр.* Запглмаея; зашпплывацься, нашпплывацься.

Зайглюванне, *с. ср.* оть зайглюваць. Запглмаея; зашпплыванне, нашпплыванне.

Зайглж, *ишь*, — *лж*, *гл. свр.* оть зайглюваць и зайглмаць; зашпплить.

— *ленжпж*, *пржч. стр.*; зашппленнж.

Зайглмаць (да *зайглж*), *гл. д.* Запглюваць.

Зайглманне, *с. ср.* оть зайглмаць. Запглюваше.

Заиграваць (да *заиграж*), *гл. ср.* Подкачаць да играж на пькаквж игрж; пачнпать играць. *Заигражма на оржжж. Заигражма на хоро*, на посбдннжж; пачнпать танцовать, заплжсаея. — *мея*, *гл. свзвр.* Играж много, та ся забрраваць; зайгрывацься. *Дьца-та ся заигражж. Заиграваея на хоро*; затанцоваться.

Заиграване, с. ср. отъ **заигравамъ** и **заигравамся**.

Заиграѣхъ, ешь, — **раѣхъ**, гл. свр. отъ **заигравамъ**; **заиграѣхъ**, **заиграѣхъ**, **заиграѣхъ**, **заиграѣхъ**. — *Заигра ми сърдце-то*; сърдце вструпетало.

Зайдвамъ и **зайдувамъ** и

Зайдвамъ и **зайдувамъ** (да **зайдѣхъ**), гл. ср. За слыще-то, мѣсяца и звѣзды-ты: **захождамъ**, **залѣзвамъ**; **заходѣхъ**.

Зайдохъ, нар. Съ **запѣхъ**, съ **захождане**. *Слънце зайдохъ зайде*.

Зайдѣхъ, с. м. 1) Мѣсто-то, дѣто слыще-то, мѣсячна-та и звѣзды-ты **захождатъ**, **запикъ**, **западъ**, **заходъ**; **зайпадъ**, **закатъ**. 2) Врѣмя-то, когато слыще-то **захожда**, **запикъ**, **западъ**, **заходъ**. *По заидѣхъ слыще нѣ дойдѣхъ госте, та стоахъ до късно*.

Зайдѣхъ, ешь, — **пшѣхъ**, **пшѣхъ**, **пшѣхъ**, и **зайдѣхъ**, гл. ср. свр. 1) Да **наченѣхъ** да **идѣхъ**. 2) За **дѣждъ**, за **снѣгъ**: да **наченѣхъ** да **идѣхъ**, да **валѣхъ**, да **завалѣхъ**. *Да заиде дѣждъ, да ся настѣ мѣжъ, да ся нагълчи жена*.

Дребенъ си дѣждецъ **зайде**,
Силенъ си вѣтрецъ **завѣхъ**,
Милица отъ снѣгъ **събуди**.
Люто Милица **къгнаше**:
Вѣтре ле, не навѣхъ,
Дѣжду ле, не **зайдѣхъ**! *Пѣс.*

Зайдѣхъ, ешь, **зайдѣхъ**, **зашѣхъ**, **зашѣхъ**, **зашѣхъ**, гл. свр. отъ **захождамъ**, **зайдвамъ** и **зайдувамъ**. 1) Да **залѣзѣхъ**; **зайти** (о **солнцѣ**, **лунѣ** и **звѣздахъ**). *Слънце-то зайде. Когато слыще-то на хана **огрѣхъ**, на нѣтъна **ще го зайде***. 2) Отъ **пиемъ** или отъ друго **нѣчто** да ми **стане злѣ**, та да **прѣмрѣхъ**.

Рѣчъ-тъ не дорече, въ часа **Еана падѣхъ**,
Въ часа **Еана падѣхъ**, **падѣхъ** и **сп зайде** *Пѣс.*

Заизваждамъ, гл. д. свр. Да **подкачѣхъ** да **изваждамъ**.

Заизвирамъ, гл. ср. свр. Да **подкачѣхъ** да **извирамъ**. *Заизвира вода*.

Заизлизамъ, гл. ср. свр. Да **подкачѣхъ** да **излизамъ**.

Заизлѣзѣхъ, ешь, — **злѣхъ**, гл. ср. свр. Да **излѣзѣхъ**; **вийти**.

Заизлѣзи сега до **надвора**,
Да ми **видишъ** **войска** **обволила**. *Пѣс.*

Зайскамъ, гл. ср. свр. Да **подкачѣхъ** да **икамъ**, да **захлѣцамъ**; **зайкатъ**.

Зайкѣвица, с. ж. **Лопна** **црѣна** **кашлица**, **заекница**, **трѣдуха**, **магаренка** **кашлица**; **кокѣлюшъ**.

Зайко, им. соб. **мѣжско**.

Зайкова **сѣпка**. Раст. *Asparagus officinalis*, **кашлица**; **спѣржа**.

Займамъ (да **займѣхъ** и да **заемѣхъ**), гл. д. **Заемамъ**: 1) **Зймамъ** на **заемъ**; **заимамъ**, **братъ** въ **заемъ**. *Займамъ пари отъ Драгана*. 2) **Давамъ** на **заемъ**; **даватъ** въ **заемъ**. *Займамъ пари Драгану. Займи ми сто гроша*. — **жси**, гл. възвр. 1) **Зймамъ** на **заемъ**. 2) **Наймамъ**, **нагрѣбвамъ** на **нѣчто**; **братъ** за **что**.

Займане, с. ср. отъ **займамъ**. **Заемане**.

Займча, ум. ср. отъ **Турско-то займъ**, **спахна**.

Займча, **лудо** **спахничъ**,
Въ **недѣлѣ** **дойде** отъ **войска**,
Въ **подѣлникъ** **ми ся** **посврѣши**,
Въ **четвъртъкъ** **ми ся** **ожени**. *Пѣс.*

Займѣхъ, ешь, **зайхъ**, **зайхъ**, гл. свр. отъ **займамъ**. **Займентий** и **зайттий**, *прим. стр.*; **зайттой**.

Займѣа, с. ж. **вм.** **зѣмѣа**, **зѣмѣа**.

Заипатѣхъ (да **ся**), **ипѣхъ**, — **тѣлѣхъ**, гл. свр. отъ **заипатѣвамъ**; **заупрямитъ**. — **тѣптий**, *прим. стр.*

Заипатѣвамъ (да **ся** **заипатѣхъ**), гл. об. 1) **Хващамъ** на **ипатъ**, **загучвамъ**; **упрямитъ**. 2) **Начинамъ** да **ся** **ипатѣхъ**.

Заипатѣване, с. ср. отъ **заипатѣвамъ**. **Загучване**.

***Заирѣ**, с. ср. **Т.** **в.** **захерѣ**.

Зайскамъ, гл. д. свр. Да **подкачѣхъ** да **искамъ**, да **засакамъ**. *Зайскалъ ми с пари, па и азъ нѣмамъ*.

Израсте **Стонашъ**, **порасте**,
Да **иска** да **ся** **годава**;
Зайска **можъ** **Димажъ**. *Пѣс.*

Да **ми ся** **зайска**, гл. **безл.** свр. Да **подкачѣхъ** да **ми ся** **иска**. *Зайскало ми ся с да си ханѣхъ нѣчичко*.

Зайскрѣхъ (да **ся**), **ипѣхъ**, — **рилѣхъ**, гл. об. свр. Да **подкачѣхъ** да **ся** **искрѣхъ**, да **пущамъ** **пескы**; **зайскрѣхъ**.

Зайсто, нар. **Вѣрно**, **истина**

Зайтрѣхъ, нар. **Заутрѣхъ**, **заутрѣхъ**, **зарахъ**, **утрѣхъ**; **завтра**.

***Запфлѣхъ**, с. м. **Т.** **Слабость**, **болзавость**.

***Зайфъ**, *пр. неизм.* **Т.** 1) **Слабъ**, **грѣчавъ**; **тѣдѣшнѣхъ**. 2) **Болзавъ**; **болѣанепнѣхъ**, **хѣлѣхъ**.

Зайченце, ум. ср. отъ **зайчя**.

Зайчеръ, нар. **Завчера**.

Зайчий, **ча**, **че**, *пр.* отъ **зайчъ**. **Зайчкѣй**; **зайчѣй**. *Зайче лайно ни смърди, ни вони*.

Зайчнѣхъ, **етъ**, **ета**, **ето**, *пр.* За **спрешѣ**, за **хлѣбъ**: **что** **има** **много** **зайци**, **много** **дупкы**; **поздрѣватѣхъ**.

Зайчо, с. м. **Зайчка** **игра**, **игра** на **посѣдинкѣ**, на **рѣчници** съ **разны** **подкачѣлпна** и **извивѣлпна**; **родъ** **плѣски**.

Зайчя, ум. ср. отъ **зайчъ** и **зайцъ**. **Малѣхъ** **зайкъ**, **малкото** на **зайкъ**; **зайчикъ**,

зайчѣнокъ. — Уловилъ зайчѣ-то, хва-
пкълъ болестъ, или случило му ся е нѣчто
песогодно.

Зайчѣръ, с. м. Орелъ, что граби и иде
зайци-ты.

Зайшкъмъ, гл. д. свр. Да подкачж да шп-
къмъ, да зашпкъмъ.

Зайщж, ешь, — йскаль, гл. д. свр. Да
заискаль.

Закадж, йшь, — дѣль, гл. свр. отъ за-
кадѣвамъ. — дѣнтьй, прич. стр.; закон-
чѣнный

Закадѣвамъ (да закадж), гл. д. 1) Зака-
чамъ да кадж; начинять кадыть. 2) За-
дымавамъ, запушвамъ. — мяя, гл. възвр. За-
пушвамся, задымавамся.

Закадѣванне, с. ср. отъ закадѣвамъ.

Заказж, ешь, — каваль, гл. свр. отъ за-
казвамъ. — казаный, прич. стр.

Заказвамъ и **заказувамъ** (да заказж), гл.
д. Подкачамъ да казвамъ. *Станж единъ
часъ какъ ми е заказалъ единъ приказ-
кж и още нѣма свършанне.* — мяя, гл.
возвр. Показвамся, задавамся; показываться,
появляться.

Забилъ ми ся сине-но море,
Заказался силна-на ламѣ. Пѣс.

Закакамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да ка-
къмъ, да ся изсждвамъ.

Закалафѣтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ
закалафѣтнамъ. Да затыкж, да задрьстж;
законопѣтитъ. — тенъй, прич. стр. За-
тыкжтый, задрьстеный; законопѣченный.

Закалафѣтнамъ (да закалафѣтж), гл. д. 1)
Подкачамъ да калафѣтж; начять конопѣ-
титъ. 2) Затыкамъ, задрьствамъ, запушамъ
дупж, зирж съ кльчице; законопѣчивать.
— мяя, гл. стр.; законопѣчивають.

Закалафѣтанне, с. ср. отъ закалафѣтнамъ;
законопѣчиванне.

Закалѣпый, нь, на, но, като пр. Навыкж-
лтый на нѣчто тяжко, мжно за вршене.

Закалѣсвамъ и **закалѣсувамъ**, гл. д. свр.
Да подкачж да калѣсвамъ, да законж; на-
чять пригладяшь.

Закалугерѣж, йшь, — рѣль, гл. д. свр.
Да ржкоположж нѣкого за калугеръ, да по-
калугерж.

Закаль, с. м. Срѣщяся въ кльнеше на шагж.
Закльнися! — *Закаль, кокаль, всичко-то
олокаль. Закаль, кокаль, по главж ты
хлопалъ. Закаль, кокаль, задъ врата-
та хлопалъ.*

Закалнамъ, гл. д. свр. 1) Да подкачж да
калнамъ. 2) Да укалнамъ. — лантьй, прич.
стр. Укаланный.

Закалнамъ (да закъбж), гл. д. Заколвамъ:
1) Подкачамъ да кольж; начинять рѣзать.

2) Прѣрѣзвамъ шпж-тж, отрѣзвамъ главж-тж
на нѣчто за да го уморж; зарѣзывать.
— мяя, гл. стр. п. възвр. Заколвамся,
уморавамся съ клане; зарѣзываться. —
*Да заколимж вола, да направимж сбора.
Заколи мя, аго, да ся посвятж. Дай
му ножж, да ты заколи. Хей людю,
вардѣтсея: мжжа си бижъ и птѣла
си заклаж!*

Закалпанне, с. ср. отъ закалнамъ. Заколванне.
Закапа, с. ж. Кога ся закали нѣкой нѣкому,
закапванне; угроза.

Закапвамъ и **закапювамъ** (да закапж),
гл. д. Начипамъ да капж. *Закапиль съмъ
госте отъ единъ недѣльж.* — мяя, гл.
возвр. 1) Сторвамъ намѣрене; намѣрѣвать-
ся. *Отодавна съмъ ся закапиль да от-
идж въ Цариградж.* 2) Турямъ си на
умъ, казвамъ да направж нѣкому нѣчто,
или за да си отврпж, или за наказание,
захваламся, хвалясь; хвалитъся, угрожать.
*Закапиль съмъ ся Войску. Закапи ми
ся да мя бие.*

Закапванне и **закапюванне**, с. ср. отъ за-
капвамся. Закапа.

Закапѣсвамъ и **закапѣсувамъ**, гл. д. свр.
Да подкачж да каносвамъ.

Закапж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ за-
капнамъ. — ненъй, прич. стр.

Закапвамъ и **закапувамъ** (да закапж),
1) гл. ср. Подкачамъ да капж; начинять
капять. 2) гл. д. Покапвамъ, укапвамъ,
накапвамъ; закапывать. *Закапа мя съ
восжж.* 3) гл. безл. *Закапва*, подкапна да
вали дъждъ. — мяя, 1) гл. възвр. Покап-
вамся, укапвамся, накапвамся; закапывать-
ся. *Закапахся съ мастило.* 2) гл. стр.
Бывамъ закапанъ.

Закапчнамъ, гл. д. Закопчивамъ.
Закапж, ешь, — паль, гл. свр. отъ за-
капнамъ; закапять. — пантьй, прич.
стр. Покапаный, укапаный, накапаный;
закапанный.

Закарамъ, гл. свр. отъ закарвамъ. — ра-
нтьй, прич. стр.

Закарвамъ (да ся), гл. свр. отъ закарвамея;
забранить, забранитъся, зассобрить, за-
собрить.

Закарвамея и **закарувамея** (да ся закар-
рамъ), 1) гл. об. Подкачамъ да ся карамъ,
да хокамъ; начинять бранить. *Что съмъ
сториль, та ми си ся закаралъ така?*

2) гл. вз. Подкачамъ да ся карамъ, да ся
свадж съ нѣкого; начинять сеобриться.
*Закарватся отъ сутренж и ся каратъ
до вечерж. Закаралъ съ ся като Ци-
ганж.* 3) Подкачамъ да ся прѣширамъ; за-
спорить.

Закарвамъ и **закарувамъ** (да **закарамъ**), гл. д. 1) Подкачивамъ да **карамъ**. 2) За животны: **карамъ** ибѣждѣ; **гнать**, **угоивать**, **отводить** (о животныхъ). *Закарвамъ воловы-ты да пасеть. Закарвамъ коня да го ковать. Майсторъ Коста (майсторна) козы пасе: пять закара, три докара.* 3) За чловѣка, **завождать** го **безъ** да ще той. *Закараахъ го на сждъ. Закараахъ го да го бѣсятъ.* 4) Съ кола или съ бошъ **заносимъ**; **отвозить**. *Закарвамъ жито на водянцѣхъ да го смелѣхъ. Закараахъ въ града единъ товаръ дрова за проданъ.* 5) **Подбирамъ**, **забирамъ**, **подкачивамъ**, **подкарвамъ**. *Закараахъ е десетъ годниа; ему пошѣлъ десятый годъ.* — мси, гл. стр. **Бывамъ** **закаранъ**; **отводиться**, **отвозиться**. — *Закарвамъ нѣкого на конакъ, на кадинъ, обаждамъ го за нѣчто, та го повывквать да ся сждимъ.*

Закарване и **закаруване**, с. ср. отъ **закарвамъ**.

Закасамъ, гл. свр. отъ **закасамъ**. Да ся **уплеть**, да ся **забачать**.

Закасамъ и **закасувамъ** (да **закасамъ**), гл. ср. **Уплитамъ** въ работѣ така, **дѣто** да не можъ да ѣхъ **изкарамъ** на **главѣ**, **залѣзва** ми **чвпца-та**, **сбѣривамъ** **конци-ты**, **забачивамъ** ся.

Закасане и **закасуване**, с. ср. отъ **закасамъ**. **Забачиване**.

Закастриювамъ (да **закастрижъ**), гл. д. Да **подкачь** да **кастрижъ**.

Закастрижъ, ишь, — **риль**, гл. свр. отъ **закастриювамъ**.

Закатанчѣжъ, ишь, — **чиль**, гл. свр. отъ **закатанчивамъ**. Да **закофарѣжъ**, да **закатанѣжъ**, да **заключь** съ **катанецъ**. — **ченый**, прич. стр. **Закофареный**, **закатаненый** **заклученый**.

Закатанчивамъ и **закатанчивомамъ** (да **закатанчѣжъ**), гл. д. 1) **Закатанивамъ**, **закофарямъ**, **заклучамъ** съ **катанецъ**. 2) **Лѣвивамъ**, **удрямъ** **накъ-тѣ**.

Закатанчиване и **закатанчивоване**, с. ср. отъ **закатанчивамъ**.

Закатанѣжъ, ишь, — **ниль**, гл. свр. отъ **закатанивамъ**. Да **закатанчѣжъ**, да **закофарѣжъ**. — **неный**, прич. стр. **Закатанченый**, **закофареный**.

Закатанѣвамъ (да **закатанѣжъ**), гл. д. **Закатанчивамъ**, **закофарямъ**, **заклучамъ** съ **катанецъ**.

Закатанѣване, с. ср. отъ **закатанѣвамъ**. **Закатанчиване**, **закофариване**.

Закахжрижъ (да **ся**), ишь, — **рился**, гл. свр. отъ **закахжривамъ**.

Закахжривамъ (да **ся** **кахжрижъ**), гл. об. 1) **Подкачивамъ** да **ся** **кахжрижъ**. 2) **Укахжривамъ** ся, **угрыживамъ**, **загрыживамъ** ся, **замъслювамъ** ся.

Закачивамъ, гл. д. свр. Да **подкачь** да **качивамъ**.

Закачивамъ и **закачиювамъ** (да **закачѣжъ**), гл. д. **Закачивамъ**.

Закачиване и **закачиюване**, с. ср. отъ **закачивамъ**. **Закачиване**.

Закачѣжъ, с. ж. 1) **Закачиване**, **задиране**. 2) **Разпривива**. *Имамъ закачѣжъ съ нѣкого*, **имамъ** **зимане-даване** **нѣчто**, или **другъ** **нѣкакъ** **разпривѣжъ** съ **него**. 3) с. об. **Който**, **когато** **обѣчѣа** да **ся** **закачѣа**, **задира**, **задирика**, **задорица**; **задѣрицькъ**, **задѣрицица**, **зацѣна**.

Закачѣжъ, с. ж. мн. На **рѣмичкы** на **царвуль** **кукы** за **закачиване** на **павуце-то**.

Закачѣжъ, ишь, — **чиль**, гл. свр. отъ **закачивамъ** и **закачивамъ**; **повѣсить**, **зацѣпить**, **прицѣпить**, **привязать**. — **ченый**, прич. стр. 1) **Окаченый**; **повѣшеный**. 2) **Захважтый** съ **кукѣ**; **зацѣпленый**, **задѣтый**. 3) **Засягнжтый**, **зачебрьсжтый**; **задѣтый**. 4) **Привръзаный**, **прикаченый**; **привязанный**, **прицѣпленный**. 5) **Подкаченый**, **захважтый**; **начатьи**.

Закачѣжъ, ишь, — **чиль**, гл. свр. отъ **закачивамъ** и **закачивамъ**. Да **подкачь**, да **задѣнъ**, да **застѣнъ**; **задѣть**, **зацѣпить**, **потревожить**. — **ченый**, прич. стр.

Закачивамъ (да **закачѣжъ**), гл. д. **Закачивамъ**:

1) **Окачивамъ**, **прикачивамъ**; **вѣшать**. *Закачи го на кукѣ-тѣ. Доклѣ е ново рѣшето, ходимъ (не знаемъ) дѣ да го закачимъ; като поуѣстѣе, завъртимъ го задъ вратата. Ново рѣшето, дѣ да тя закачимъ? Закачилъ, не откачилъ. Закачи му единъ главъ чесновъ лукъ да не урочисва. Да го закачѣть като вжѣжъ на глогъ. Зобникъ на главъ-тѣ му да закачѣть.* 2) **Захващамъ** **нѣчто** съ **кукѣ**; **зацѣплять**, **задѣвать**. *Закачи го, на тѣли.* 3) **Засягамъ**, **зачебрьсамъ**; **задѣвать**. *Като връщаше тоагѣ-тѣ, закачи ми за чело-то, та ми обѣли кожѣ-тѣ. Магѣнъ съ пожа, та мя закачи за рѣжѣ-тѣ и ми отѣче прѣста. Съ трий да магѣнешъ, ничто не можешъ да закачишь.* 4) **Привръщамъ**, **прикачивамъ**; **привязывать**, **прицѣплять**. *Закачи коня за дърво-то. Закачи го за грядѣ-тѣ.* 5) **Скачивамъ** **одно** съ **друго**. *Закачи го съ конь-ср.* 6) **Подбивамъ**, **забивамъ**, **забочивамъ**, **забучивамъ**, **втыкамъ**; **втыкамъ**. *Зеръ колѣцѣхъ закачѣжъ на овий вѣжъ изъ.*

И **ся** **спуща** **Ивань** **добрь** **юнакъ**,
Си **го** **хвати** **за** **тенѣ** **рамена**,
До **колѣна** **въ** **земи** **го** **закачи**,
Съ **кобылѣ** **подъ** **позвъ** **го** **изгази**. *Пѣ*

7) **Затыкамъ**, **втыкамъ**, **окачивамъ**; **пдѣлывать**, **затыквать**. *Закачи кѣтѣжъ бисилакъ. За-*

качи *цифте пицови*. 8) Казвася, кога нѣчто захваща, опира, заада, та не може да врьви, да работи добрѣ; цанать. *Едино-то колело заката*. 9) Допивамъ, докачамъ, зимамъ; схватывать, подцѣплять. *Закачи комата и побѣгил*. 10) Подкачамъ, подбп-рамъ, начинамъ, захващамъ; начинать. *Закачицъ да ся уиж да четк*. *Закачицъ да шиж*. *Закачи деветк-тж годилж*; ему пошѣлъ девятый годъ. — *мея*, 1) *гл. стр.* Бывамъ закаченъ. 2) *гл. взвѣр.* Окачвамся; зацѣпляться. *Закачился като кукл, не ся откача*. 3) Засягамся, зачебрываемся, бутамся; задѣваться. *Мижлж покрай него и не ся закачилъ*. 4) Увиваемся. — Кога излиза нѣкой пзъ чюджд кццж, ако ся за-качи нѣкакъ на врата-та за бравж-тж, за замѣталж-тж, казвать, че е длженъ нѣчто.

Закáчамъ (да **закáчиж**), *гл. д.* Задѣвамъ, задирамъ, подкачамъ, застѣпамъ, гибамъ, кѣтиж, лапамъ, халамъ; задѣвать, зацѣ-плять, трогать, ворошить, трунить. *Не мя закачай*. *Орлови покте има, никой не смѣ да го заката*. *Четыре Циганки соро игражтъ, пята-та ги заката*. Гат. — Кукы, иглы за плетение чораць. — *мея*, *гл. вз.* Задѣвамся, задирамся, подбачамся, подигравамся. *Что ся закачашъ? Закач-чася за качамакъ*.

Закáччане, *с. ср.* отъ **закáчамъ**. Закачва-ше.

Закáччане, *с. ср.* отъ **закáчамъ** и **закáч-чямся**. Закачка, задѣчане, задиране.

Закáчлювамъ (да **закáчлж**), *гл. ср.* Под-качамъ да кашлж; закачливать. *Като настжти зима, закачлювамъ, и кашлж, доклъ да ся сгруе пакъ врьмя-то*. — *мея*, *гл. взвѣр.* Начинамъ да кашлж и кашлж много. *Закачлася, та дори посинѣ*. — *Закачила го, па не го изкачила*, загж-нж за нѣчто, па не го изказа.

Закáчлюване, *с. ср.* отъ **закáчлювамся**.

Закáчлж, *ешъ*, — *лалъ*, *гл. свр.* отъ **закáч-лювамъ**; закачлять.

Заквáса, *с. ж.* Нѣчто за квасване, подква-са, квасъ; заквáса, дрожжи.

Заквáсвамъ и **заквáшнамъ** (да **заквáсж**), *гл. д.* 1) Подкачамъ да квасж; начинать квáсить. 2) Подквашамъ, подквасывамъ; заквашивать. — *мея*, *гл. стр.* Бывамъ квасенъ, подквасываемся; заквашиваться. — *Заквасвамъ сватбж*, съ замисане хлѣбъ за сватбж подкачамъ сватбж-тж. — *Заквасилмы ж!* урядихмы ж, уцанах-мы ж!

Заквáсване и **заквáшчане**, *с. ср.* отъ **заквáсвамъ** и **заквáшнамъ**. Подкваша-ше; заквашиваніе.

Заквáсж, *ишь*, — *силъ*, *гл. свр.* отъ **заквáсвамъ** и **заквáшнамъ**; заквáсить. — *се-ицый*, *прич. стр.* Подквасеный; заквá-шеный.

Заквáшнамъ, *в.* заквáсвамъ.

Закв́ичамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да кви-камъ; захрюбать, завизжать.

Заквичѣж, *ишь*, — *члалъ*, *гл. свр.* отъ **заквич́ивамъ**.

Заквич́ивамъ (да **заквичѣж**), *гл. ср.* 1) Начинамъ да квичж. 2) Заплаквамъ; начи-нать плакать. *Дѣтя-то е заквичало отъ сръдъ ноцъ*. *Да си заквичи за гла-вж-тж!* Клятва.

Заквич́иваніе, *с. ср.* отъ **заквич́ивамъ**.

Заклáдвамъ, *в.* заклáждамъ.

Закладаецъ, *ум. м. п*

Закладця, *ум. ср.* отъ **закладъ**.

Закладъ, *с. м.* Длго и дебело дрьво, което има веакого на огнище-то за да ся под-дрьжна огнь-ть да не изгасва.

Закладж, *ешъ*, — *клядохъ*, *гл. свр.* отъ **заклáждамъ** и **заклáждамъ**.

Заклáждамъ и **заклáждамъ** (да **закладж**), *гл. д.* Начпнамъ да кладж.

Заклáшнамъ (да **заклонѣж**), *гл. д.* Закло-шывамъ.

Заклáшнамъ (да *ся*), *гл. об. свр.* Да закачж да ся кланямъ; начать кланяться. *От-далецъ имж ся заклана*.

Заклапáчь, *с. м.* Малжкъ ножъ, что ся за-тваря, захлупачя ножа, заклопчя, клепаця, бритва, пахлупачя, покленачь, похлупачя, екуравчя, сойка.

Заклапáчя, *ум. ср.* отъ **заклапáчь**. *Нож-чи заклапачя*.

Заклáшнамъ (да **заклонѣж**), *гл. д.* Закло-шывамъ.

Заклáтвамъ и **заклáтувамъ** (да **заклáтж**), *гл. д.* Заплащамъ, начинамъ да клатж, залю-лѣвамъ; начинать качать, шатать. — *мея*, *гл. стр.* и *взвѣр.* 1) Начинамъ да ся клатж, заклащамся, залюлѣваемся, качиваться, шатаваться. 2) Съ клатене, едвамъ, ед-вамъ отивамъ нѣйдѣ. *Заклатился е, та иде у насъ*. *На кждѣ ли ся е закла-тилъ?*

Заклáтваніе и **заклáтуване**, *с. ср.* отъ **заклáтвамъ** и **заклáтываемся**. Заплащаніе.

Заклáтж, *ишь*, — *тилъ*, *гл. свр.* отъ **заклáтвамъ** и **заклáшнамъ**. Да залюлѣж; качать, шатаать. — *тепый*, *прич. стр.*

Заклáшнамъ (да **заклáтж**), *гл. д.* Заклатывамъ.

Заклáшчане, *с. ср.* отъ **заклáшнамъ**. За-клатываніе.

Заклѣивамъ, *гл. д.* *в.* заклѣивамъ.

Заклѣивамъ и **заклѣивамъ** (да **заклѣиж**), *гл. д.* 1) Начинамъ да клѣж; начинать

звонить. *Заклепаеж всички-ты черкови.*
 2) Желѣзняк прѣчкж, прокаранж прѣзь пѣ-
 что, силесквямъ на бран, за да ся дръжи да
 не излиза, перчимж; *заклёнывать*. — *мси,*
гл. стр. Перчимжся; *заклёнываться.*

Заклёнваніе и заклёнуваніе, с. ср. отъ
 заклёнвань.

Заклёнж, ешь, — *валъ, гл. свр.* отъ за-
 клёнвань. 1) Да подкачж да влєпж; *завзо-
 нить.* 2) Да перчимж; *заклепѣть*. — *па-
 ній, прич. стр.* Перчимпнїй; *заклё-
 паннїй.*

Заклімамъ, гл. свр. отъ *заклімвань.*

Заклімвань (да заклімамъ), гл. ср. Под-
 качнямъ да климамъ.

Заклімваніе, с. ср. отъ *заклімвань.*

Заклінамъ (да закльнѣж), гл. д. *Заклевамъ,*
закльнѣвамъ: 1) Подкачамъ да кльнѣж; *на-
 чинѣть клясть. Слушай, кака го е за-
 кляла.* 2) Съ клятвж поржчамъ или за-
 повѣдамъ пѣчто; *заклинѣть. Закляли мя*
сж да не казвамъ. Баца ми мя е за-
клялъ да не ся брыкамъ въ селски ра-
боты. 3) Съ клятвж ся мождж за пѣчто,
 прѣклинямъ; *заклинѣть. Заклина мя въ*
дѣца-та ми да му дамъ сто гроша на
заемъ. — *мси, гл. възвр.* 1) Давамъ клят-
 вж за пѣчто; *присягѣть, кляться, божитъ-*
ся. Заклинамъ, че не съмъ ни чоль,
ни видѣлъ. 2) Съ клятвж ся обрпчямъ;
присягѣть. Закляхъся да му бждж въ-
рствъ. 3) Зарпчямъ да не правж пѣчто;
заклинѣться, зарекѣться. Заклялъ съмъ
ся да не пиж вино. — *Заклинамъ на*
върж-тж си, бавзамъ за клятвж: да не
сьмъ на върж-тж си, ако . . .

Заклінаніе, с. ср. отъ *заклінамъ* и *за-*
клінань. *Заклеваніе.*

Заклінвань и заклінувань (да закльнѣж),
гл. д. *Заклишамъ, заклинѣвамъ, забивамъ*
пѣчто съ клинъ да ся дръжи яко, зятягамъ
съ клинъ; закльнѣвать. Да закльнѣж
брадвж-тж. — *Заклиншлъ, отишлъ на*
пѣждѣ, завилъ си краи.

Заклінваніе и заклінуваніе, с. ср. отъ
 закльнѣвань. *Заклишаніе, заклинѣваніе;*
закльнѣваніе.

Закльнѣж, ишь, — *илъ, гл. свр.* отъ за-
 кльнѣвань, *закльнѣвань* и *закльнѣвань;*
закльнѣть. — *ненїй, прич. стр.;* *закль-
 непнїй.*

Закльнѣвамъ и закльнѣвань (да закльнѣж),
гл. д. *Закльнѣвамъ.*

Закльнѣваніе и закльнѣваніе, с. ср. отъ
 закльнѣвань и *закльнѣвань.* *Закльнѣваніе.*

Закльнѣвань, гл. д. *Закльнѣвамъ.*

Закльнѣвань и закльнѣвань (да закльнѣж),
гл. д. *Закльнѣвамъ.*

Закльнѣвалка, с. ж. *Закльнѣвалка.*

Закльнѣвань, гл. ср. свр. Да подкачж да кло-
 намъ; *заклокотѣть.*

Заклоунъ, с. м. Направено прикрьто мѣсто
 за завѣтъ, подслоунъ, слоунъ, сайвавтъ; *на-*
въсь.

Заклоунж, ишь — *илъ, гл. свр.* отъ за-
 клонѣвань и *заклоунѣвань.* Да *заслоунж.*
 — *ненїй, прич. стр.* *Заслоунпнїй.*

Заклоунѣвань (да закльнѣж), гл. д. *Закла-*
намъ, правж заклоунъ за пѣчто, заслань,
заслоунѣвамъ. — *мси, гл. възвр.* *Скрываемъ*
на заклоунъ, на завѣтъ, заслань, засло-
унѣвамъ.

Заклоунѣваніе, с. ср. отъ *заклоунѣвань.*
Закланѣваніе, засланѣваніе, заслоунѣваніе.

Заклоунъ, гл. свр. отъ *заклоунѣвань.*

Заклоунѣж, с. м. *Захлунакъ; крьшка.*

Заклоунѣчя, с. ср. *Ножа закланачъ.*

Заклоунвань и закльнувань (да закльнѣ-
вань), гл. д. *Подкачамъ да клонамъ.*

Закльнѣчя, с. ср. *Ножъ закланачъ.*

Закльнѣж, ишь, — *илъ, гл. свр.* отъ за-
 клоунѣвань и *закльнѣвань.* Да *захлунаж;*
накрыть крьшкою. — *ненїй, прич. стр.*
Захлунопнїй; накрытый крьшкою.

Закльнѣвамъ (да закльнѣж), гл. д. *Закла-*
намъ, закльнуемъ, захлунавъ, турнамъ на
пѣчто захлунака, заклоунѣчя му; накры-
вать крьшкою. — *Заклоунъ очи, замияна,*
умрѣ; закрытъ глази.

Закльнѣваніе, с. ср. отъ *закльнѣвань.*
Закланѣваніе, захлунавіе.

Закльнѣвань и закльнувань (да закльнѣж),
гл. д. *Закльнѣвамъ, врѣзvamъ съ кльнѣ, на*
кльнѣ.

Закльнѣваніе и закльнуваніе, с. ср. отъ
 закльнѣвань. *Закльнѣваніе.*

Закльнѣнци, с. м. мн. *Захлуници, похлуници,*
застругъ, застрѣгъ, гаванкж, гаванци; ета-
вецъ, етавень.

Закльнѣж, ишь, — *илъ, гл. свр.* отъ за-
 кльнѣвань и *закльнѣвань.* — *ненїй,*
прич. стр.

Закльнѣвань (да закльнѣж), гл. д. *Закльнѣ-*
вамъ.

Закльнѣваніе, с. ср. отъ *закльнѣвань.* *За-*
кльнѣваніе.

Закльнѣцьвань, гл. свр. отъ *закльнѣцьвань.*

Закльнѣцьвань (да закльнѣцьвань), гл. д. *Зака-*
чямъ да кльнѣцьвань.

Закльнѣж, ешь, — *валъ, гл. д. свр.* Да
 подкачж да кльнѣж; *заклевать.*

Закльнѣж, ешь, — *кльнѣж,* — *кльнѣж, гл.*
свр. отъ *закльнѣвань, закльнѣвань* и *за-*
кльнѣвань; закльнѣть. Да *ся закльнѣж;*
закльнѣть, зарѣчься, покльнѣть, нобо-
житъся, присягнуть. — *кльнѣчїй* и — *кльнѣ-*

тѣй, прич. стр.; заклѣтый. *Заклѣтъ съмь да не казвамь.*

Заклѣивамъ (да заклѣиѣ), гл. д. Заклѣивамъ.

Заклѣиваніе, с. ср. отъ заклѣивамъ. Заклѣиваніе.

Заклѣичѣж (да ся), ишь, — чилѣя, гл. об. сѣр. Да подкачѣж да ся клѣчѣж; замечѣнитѣся.

Заклѣщивамъ и заклѣщивамъ (да заклѣщѣж), гл. д. Затисивамъ нѣчто икѣж-тѣ между двѣ нѣчта. — *мѣя*, 1) гл. *взѣвр.* Затисивамъ така, дѣто да не мож да излѣж, задръствамъ. 2) гл. стр. Бывамъ заклѣщивѣнѣ. — *Кучета-та сѣ ся заклѣщивилѣ*, склѣщивилѣ сѣ ся; вязатѣся съ самбою (о собакахъ).

Заклѣщиваніе и заклѣщиваніе, с. ср. отъ заклѣщивамъ и заклѣщивамъ.

Заклѣщѣж, ишь, — щилѣ, гл. сѣр. отъ заклѣщивамъ. — *щентѣй*, прич. стр.

Заклѣсѣж, ишь, — силѣ, гл. сѣр. отъ заклѣсѣивамъ.

Заклѣсѣивамъ (да заклѣсѣж), гл. ср. Подкачивамъ да клѣсѣж.

Заклѣчивамъ и заклѣчивамъ (да заклѣчивѣж), гл. д. Заклѣчивамъ.

Заклѣчиваніе и заклѣчиваніе, с. ср. отъ заклѣчивамъ. Заклѣчиваніе.

Заклѣчивѣж, ишь, — чилѣ, гл. сѣр. отъ заклѣчивамъ и заклѣчивамъ. Да заклѣчивѣж; заперѣтъ, замкнутѣ. — *ченѣй*, прич. стр. Заклѣченѣй; запертѣй, замкнутѣй. *Не с крѣвѣж, който го излѣж, а който го оставилѣж не заклѣчено.*

Заклѣчивалка, с. ж. Заклѣчивалка, справа за заклѣчиваніе врата и пр. Заклѣчивалка, прикована на врата или на друго что ся заклѣчива съ неж, бравъ; замокъ. Заклѣчивалка — клѣчка дръвяна или желѣзна, конато ся втыка въ клѣпъ, за да ся заклѣчива, заворка, заворна, заврънница, засовница; заперка, задвѣжка, засѣвка, защѣлка, щекѣлда.

Заклѣчивамъ (да заклѣчивѣж), гл. д. Заклѣчивамъ, заклѣчивамъ, затварямъ на клѣчъ, или съ какѣж да е заклѣчивалкѣж, каквото другъ да не може да отвори; заперѣтъ, замыкѣтъ, заклѣчивѣтъ. *Заклѣчиви врата-та.* — *мѣя*, 1) гл. стр. Бывамъ заклѣченѣж; заперѣтъся, замыкѣтъся. *Тѣя врата не ся заклѣчиватѣ.* 2) гл. *взѣвр.* Стож вѣтрѣ съ заклѣчивѣнѣ врата; замыкѣтъся. *Заклѣчивамъся пощѣж да не дойдѣ нѣкой да ны обере.* — *Заклѣчивамъ съ катанѣцѣж, съ кофарѣж, закатанамъ, закофарнамъ.* — *Заклѣчивамъ уста-та на влѣжъ*, съ разны врачюваніа и заричаніа заслѣивамъ влѣжъ да не налѣта на добѣтъжъ. *Заклѣчивилѣж му*

ся уста-та като на влѣжъ. — *Заклѣчивило ми ся е срдѣце-то*, отъ жѣлѣсть или отъ нѣкакѣж неволѣж не мп ся щѣнѣчто — *Заклѣчивилѣ годилѣж-тѣж*, свершилѣж, изкаралѣж, склѣчилѣж годилѣж-тѣж.

Заклѣчиваніе, с. ср. отъ заклѣчивамъ. Заклѣчиваніе, заклѣчиваніе; заперѣнѣе, замыкѣнѣе.

Заклѣивамъ (да заклѣиѣ), гл. д. Заклѣивамъ.

Заклѣиваніе, с. ср. отъ заклѣивамъ. Заклѣиваніе.

Заклѣивамъ, гл. ср. сѣр. Да подкачѣж да клѣивамъ, да заклѣивѣж.

Заклѣивамъ и заклѣивамъ (да заклѣивѣж), гл. ср. 1) Клякамъ нѣйдѣ, та стож много врѣмя 2) Прѣсѣдамъ, заскокѣвамъ, спирамъ въ грѣлото.

Ханиж залъжъ, заклѣивѣж му,
Ханиж другѣй и онѣ така,
Пийѣж вино, прѣвляивѣж му. *Пѣс.*

Заклѣивѣж, ешь, — ижъ, гл. сѣр. отъ заклѣивамъ.

Заклѣивѣй, прич. в. заклѣивѣжъ.

Заклѣивѣж, ишь — чилѣ, гл. ср. сѣр. Да подкачѣж да клѣивѣжъ, да заклѣивамъ.

Закметѣивамъ, гл. ср. сѣр. Да подкачѣж да кметѣивамъ.

Закметѣж (да ся), ишь, — тилѣя, гл. сѣр. отъ заклѣивамъ.

Закметѣивамъ (да ся заклѣивѣж), гл. об. Сѣдѣж много врѣмя кметѣж, засѣдѣивамъ кметѣж. *Кметѣж иде и ся заклѣивѣж, сиромѣж иде и ся заклѣивѣж*

Закнижѣивамъ и заклѣивѣивамъ (да заклѣивѣжѣж), гл. д. Заклѣивѣивамъ, заклѣивѣивамъ прозорци съ книгѣж, за да не влиза въ кѣщи студѣж; обтѣивѣвать ѳкна бумѣгою. *Зима дойдѣ, а оше не смѣж си заклѣивѣж прозорци-ти*

Закнижѣж, ишь, — жилѣ, гл. сѣр. отъ заклѣивѣивамъ и заклѣивѣивамъ. — *женѣй*, прич. стр.

Закнижѣивамъ (да заклѣивѣжѣж), гл. д. Заклѣивѣивамъ.

Заковѣивамъ (да заковѣж), гл. д. 1) Начивамъ да ковѣж; пачивѣтъ ковѣтъ. 2) Съ чюкаше забивамъ, зачюковамъ; забивѣтъ. *Закови гвоздѣж въ стѣилѣж-тѣж, въ дръво-то.* 3) Прибивамъ, приковаивамъ съ гвоздѣж; прибивѣтъ, приколѣивѣвать. *Закови дѣскѣж на стѣилѣж-тѣж.* 4) Открѣчено, отпрано сковавѣивамъ. *Сандѣжъ-тѣж ѳв ся издѣвилѣж и разнилѣжъ, та го заковѣивамъ.* *Врата-та ѳвѣж ся открѣтилѣж, та ги заковѣивамъ.* 5) Налagamъ оковы; заковѣивѣвать. *Заковѣивамъ го въ желѣза и го затворилѣж въ тѣмницѣж.* — *мѣя*, гл. стр. Бывамъ заковѣивамъ.

Заковѣиваніе, с. ср. отъ заковѣивамъ.

Заковѣ, ешь, — вѣль, гл. свр. отъ закопчѣваніа; забѣть, прибѣть, приколотѣть, закопчѣть. — вѣнчѣй, прич. стр. 1) Забитѣй, зачюпанѣй; забѣтѣй. 2) Прибитѣй, прикованѣй; прибитѣй, приколотѣнный. *Длъгъ, длъгъ Тодоранъ на стѣнж-тж закованъ.* Гат. — Комишъ. 3) Туренѣй въ оковы; забкованѣй.

Закокорѣж (да ся), ишь, — рилея, гл. свр. отъ закокорѣваня.

Закокорѣваня и **закокорѣваня** (да ся закокорѣж), гл. об. Закачямъ да ся кокорѣж; начинѣть хорохорѣться.

Заколѣвамъ и **заколѣваня** (да заколѣж), гл. д. Закалямъ.

Заколѣваніе и **заколѣваніе**, с. ср. отъ заколѣваня. Закаланіе.

Заколѣ, с. м. Мѣсто-то на шнѣхъ подѣ чело-сти-ты, дѣто ся отрѣзва глава-та, кега ся заколѣ животнѣ; зарѣзъ, ошекъ. — *Закла го по закола*, направи му иѣчто зло, отврѣж му както му ся стопапе, както му ся падаше. — *Той му е заколѣ-тъ*, той му е всичко, на него трепере, отъ него ся бои. — *Намѣрт му закола*, слабо-то мѣсто.

Заколѣж, ишь, — клѣхъ, — клѣль, гл. свр. отъ заколѣваня и заколѣваня; зарѣзѣть. — *клѣнчѣй, прич. стр.*; зарѣзаннѣй. *Закланъ добытѣкъ*: зарѣзаннѣй, бѣтѣй скотѣ. *Гляда като закланъ овуъ*, като добычя, ахмашкы. — *Вька като закланъ*, колкото си може, дере си грѣло-то; кричѣть изо всей силы, во всё горло.

Закопчѣнѣж, ищи, с. м. Който знае закона, който учи на Божнѣй законѣ.

Постела ми шваренж одаж,
И барай ми свѣщи и ламбиды
Донеси ми поповы-законницѣ. *Пѣс.*

Закопчѣнѣй, — пѣль и — пѣль, ша, ишо, пр. Что е спорядъ закона, както заповѣда законѣ-тъ; закопчѣнѣй. — ишо, нар. По закона, спорядъ закона; закопчѣно.

Закопчѣ, с. м. 1) Опова, что е нарядѣно отъ Бога да ся назн и да ся врѣви по него; закопчѣ. *Божнѣй законѣ. По Божнѣй законѣ така с.* 2) Писанѣ-ты нарядѣ за всичко въ едикъ дръжавѣ; закопчѣ, поставленіе, положеніе. *Нужда законѣ измѣнава.* 3) Обычѣй; обѣчѣй. *Законѣ-тъ ты с, кога доиде пѣкой, да го служимъ.*

Да туримъ три закона,
Три закона, три заповѣди:
Единъ законѣ, мома хоро,
Мома хоро да не води;
Другнѣй законѣ, овчаръ стадо,
Овчаръ стадо да не води,
Третнѣй законѣ, что ся нека,
Что си нека, да си земе. *Пѣс.*

4) Начинѣ на Богопочитаніе, вѣра; рели-

гнѣ. *Христѣанскѣй законѣ, Еврейскѣй законѣ.* — *Дѣто сила владѣе, законѣ-тъ ся стжнѣсва.* *Законѣ-тъ с като пакж-жнѣж: оса-та ж разкжсва, муха-та ся слѣпта въ неж.* *Законѣ бабж (бул-кж) повала.* *Законѣ булж завала, обѣчѣй ж завала.* *Вькако село и законѣ; что городѣ, то пѣровѣ, что дерѣвнѣ, то обѣчѣй.* *На вьжто село новъ законѣ не бьва.*

Закопчѣ с. ж. Закопчѣваня, съсьпнѣа, разоборнѣа; разорѣнѣе. *Това бѣ закона за него, закона го, съсьпнѣа го.*

Закопчѣваня (да закопчѣж), гл. д. 1) Подкачямъ да копчѣж; начинѣть копчѣть. *Закопчѣвалъ съмъ кладенцѣ.* 2) Зарѣваня въ земѣ-тж или зарѣваня съ прѣть; закопчѣвать. *Закопчѣвалъ си паркѣ-ты въ земѣ-тж.* 3) Погрѣбѣваня мртѣвѣ, загрѣбѣваня; зарѣвѣть, хоронѣть, погрѣбѣть. *Закопчѣвалъ го на гробнѣца-та.* 4) По пѣкой начинѣ съсьпнѣваня, разоборнѣваня пѣвого съсьпнѣваня; разорѣть. *Закопчѣвалъ го съ главѣ-тж надолу.* — *мѣя*, 1) гл. възвр. Зарѣваня; закопчѣваться. 2) гл. стр. Бывамъ закопчѣнѣ. — *Закопчѣвалъ ж, за момѣ: оженѣж ѣж за мѣжѣ, дѣто да тягли много.* — *Живъ мѣя си закопчѣвалъ*, направѣлъ ми си толкова надовы и грыжи, като да мѣя си уморѣлъ. — *Закопчѣвалъ го въ днѣж земѣ, съсьпнѣа го, разоборнѣ го съсьпнѣвалъ.* — *Не цжтъ го закопчѣвалъ съ паркѣ-ты му.* *Зарѣвалъ да го закопчѣвалъ подѣ бѣчѣж-нѣж.* *Както умрѣлъ, тѣй го и закопчѣвали.* *Каквото го заорало, таквѣщѣ го закопчѣвалъ, или: каквото го залюлѣла, таквѣщѣ го закопчѣвалъ; какѣвъ въ колыбѣлку, такѣвъ и въ могѣлку.* *Ега го закопчѣвалъ въ бу-нище! Кѣ.*

Закопчѣваніе, с. ср. отъ закопчѣваня.

Закопчѣж, ешь, — пѣль, гл. свр. отъ закопчѣваня; закопчѣть, похоронѣть, погрѣбѣть, зарѣть. — пѣнчѣй, прич. стр.; закопчѣнѣй, похоронѣннѣй, погрѣбѣннѣй, зарѣтѣй.

Закопчѣваня (да закопчѣж), гл. ср. Закачямъ да копчѣж; занѣвѣть.

Закопчѣж, ешь, — пѣль, гл. свр. отъ закопчѣваня; занѣть.

Закопчѣваня (да закопчѣж), гл. д. Закачямъ, закочямъ копчѣ-ты на иѣчто, занѣлѣвамъ; застѣгивать. *Закопчѣвалъ си дрѣжж-тж.* — *мѣя*, 1) гл. възвр. Закопчѣваня си дрѣжжѣ-ты, занѣлѣваня; застѣгиваться. 2) гл. стр. Бывамъ закопчѣнѣ.

Закопчѣваніе, с. ср. отъ закопчѣваня. Закачѣваня, занѣлѣваня; застѣгиваніе.

Закончаѣжъ, ешь, — чѣль, *гл. свр.* отъ закончаивамъ. Да запетлѣжъ; застѣгнуть. — чѣлтый, *прич. стр.*; застѣгнутый.

Законъ, с. м. Закопанане мрътвецъ, погребенне; похороны.

Закоравѣвамъ (да закоравѣжъ), *гл. ср.* Начинамъ да ставамъ коравъ, да коравѣжъ, вкоравивамся, затврѣдѣвамъ; затвердѣватъ, черствѣтъ.

Закоравѣванне, с. *ср.* отъ закоравѣвамъ. Вкоравиванне, затврѣдѣванне.

Закоравѣжъ, ешь, — вѣль, *гл. свр.* отъ закоравѣвамъ. Да ся вкоравѣжъ, да затврѣдѣжъ; затвердѣтъ, зачерствѣтъ. — вѣлтый, *прич.* Станжлтый коравъ, окоравѣлтый, затврѣдѣлтый; затвердѣлтый. *Закоравѣлжъ глѣбжъ; зачерствѣлтый хлѣбъ.*

Закоренѣлтый, ль, ла, ло, *пр.* Что е като хванжлъ корень; закоренѣлтый.

Закосѣ, ишь, — сѣль, *гл. свр.* отъ закосяивамъ; закоситъ. — сѣлтый, *прич. стр.*; закъшеный.

Закосѣивамъ (да закосѣ), *гл. д.* Подкачамъ да косжъ; закъшивать. *Закосили сме отъ една недѣлжъ.*

Закосѣиванне, с. *ср.* отъ закосяивамъ; закъшиванне, закъска.

Закоткамъ, *гл. д. свр.* Да подкачжъ да коткамъ. *Закоткалжъ го е като малко дѣтя.*

Закофарѣжъ, ишь, — рѣль, *гл. свр.* отъ закофарѣямъ. Да закатанчжъ. — рѣлтый, *прич. стр.* Заключеный съ кофаръ, закатанченый.

Закофарѣямъ (да закофарѣжъ), *гл. д.* Заключивамъ съ кофаръ, закатанчивамъ.

Закофарѣванне, с. *ср.* отъ закофарѣямъ. Закатанчванне.

Закѣшкамъ, *гл. д. свр.* Да подкачжъ да кошкамъ.

Закрадѣ, ешь, — крадохъ, — краль, *гл. д. свр.* Да подкачжъ да крадѣ.

Закраставѣвамъ (да закраставѣжъ), *гл. ср.* Подкачамъ да ставамъ краставъ, да краставѣжъ, окраставѣвамъ; корѣстовѣтъ.

Закраставѣванне, с. *ср.* отъ закраставѣвамъ.

Закраставѣжъ, ешь, — вѣль, *гл. свр.* отъ закраставѣвамъ.

Закрачѣвамъ и закрачѣивамъ (да закрачѣжъ), *гл. ср.* Подкачамъ да крачжъ, да ходжъ скоро, съ голѣмы крачкы; начинатъ шагать.

Закрачѣжъ, ишь, — чилъ, *гл. свр.* отъ закрачѣивамъ.

Закривѣжъ, ишь, — вѣль, *гл. свр.* отъ закривѣивамъ и закрѣивамъ; закривѣтъ, заворотѣтъ, поворотѣтъ. — вѣлтый, *прич. стр.* Завитый, извитый, изкривеный; закривленый, загнутый.

Закрѣивамъ и закривѣивамъ (да закривѣжъ), *гл. д. 1)* Начинамъ да кривжъ. *2)* Възвивамъ, извивамъ на едикъ странжъ да стане криво, изкрививамъ; закривѣлтъ, загибать. *Закриви го на единжый край.* *3)* *гл. ср.* Завивамъ, завръщамъ, заврѣтѣвамъ; поворачивать въ стѣрану, заворачивать. *Пжтъ-тж е донѣидѣ правжъ, на закрививана на дѣсно. Врѣвѣжми донѣидѣ изъ пжтка, на закрививжми камъ село-то. Закрививжми изъ другъ пжтъ.* — *мея*, *1)* *гл. стр.* Бывамъ закривенъ. *2)* *гл. възвр.* Начинамъ да ся кривжъ.

Закрѣиванне и закривѣиванне, с. *ср.* отъ закрѣивамъ и закривѣивамъ.

Закричѣжъ, ишь, — чѣль, *гл. свр.* отъ закричѣивамъ; закричатъ.

Закричѣивамъ (да закричѣжъ), *гл. ср.* Начинамъ да кричжъ; начинатъ кричатъ.

Закрѣснувамъ и закрѣсвамъ (да закрѣснжъ), *гл. д.* Подпирамъ, залоствамъ, задрѣствамъ, подлоствамъ, запѣвамъ съ нѣчто като съ лостъ. — *мея*, *гл. стр.* Бывамъ закрѣснатъ.

Закрѣснуванне и закрѣсванне, с. *ср.* отъ закрѣснувамъ и закрѣсвамъ.

Закрѣснжъ, ешь, — палъ, *гл. свр.* отъ закрѣснувамъ. Да залостжъ, да задрѣстжъ, да подлостжъ, да подпржъ. — *патый*, *прич. стр.* Залостеный, задрѣстеный, подлостеный, подпрнжый.

Закроѣжъ, ишь, — иль, *гл. свр.* отъ закроѣивамъ; закройтъ.

Закроѣивамъ (да кроѣжъ), *гл. д.* Подкачамъ да кроѣжъ; начинатъ кройтъ.

Закрѣкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачжъ да кругамъ.

Закрѣвѣивжъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да направжъ кръвавъ, да окръвавжъ. *Закрѣвѣивжъ очи като касалинжъ.*

Закрѣвѣжъ (да ся), ишь, — вѣлжъ, *гл. свр.* отъ закрѣвѣивамся. Да задебелѣжъ, да ся накрѣвжъ; потолстѣтъ, пополнѣтъ.

Закрѣвѣивамся (да ся закрѣвѣжъ), *гл. об.* *1)* Подкачамъ да ся кръвжъ, задебелѣвамъ; начинатъ толстѣтъ. *2)* Накрѣвивамся, ставамъ по-крѣвенъ; толстѣтъ, поплѣтъ, поправлятьсѣ. *Конь-тж ся закрѣви.*

Закрѣвѣиванне, с. *ср.* отъ закрѣвѣивамся.

Закрѣкамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачжъ да кръкамъ. *Дѣтя-то пакъ закрѣка.*

Закрѣмѣжъ, ишь, — мѣль, *гл. свр.* отъ закрѣмѣивамъ. — мѣлтый, *прич. стр.*

Закрѣмѣивамъ (да закрѣмѣжъ), *гл. д.* Начинамъ да кръмжъ.

Закрѣивамъ (да закрѣжъ), *гл. д. 1)* Начинамъ да кръжъ; начинатъ крътъ. *2)* Покрѣивамъ, запазвамъ, затудамъ; закрѣватъ.

Закривамъ му кусурѣ-тъгѣ. — мя, 1) гл. стр. Затуляма, заслѣвамъ. *Закрѣся задъ брьдо-то. 2) гл. възвр.* Накривамеи, покривамеи съ пѣчто; закрьвѣтсеи.

Закрѣлникъ, ници, с. ж. Който закрьла пѣкого, покровитель, застѣжникъ; зацѣтникъ, покровитель, заступникъ.

Закрьлѣкъ, ишь, — лѣлъ, гл. свр. отъ закрьлѣвамъ и закрьлѣмамъ; зацѣтитѣ. — лѣнѣтъ, прич. стр. Запазенѣтъ, заварденѣтъ.

Закрьлѣвамъ и **закрьлѣмамъ** (да закрьлѣмъ), гл. д. 1) Запавмамъ, завардамъ, вардѣмъ, чювамъ; хранитѣ, берѣчь, зацѣщѣтъ, покровительствовать. *Господь да ны закрьли отъ таквоє зло. 2) Възвивамъ крьло на стадо на пѣкоѣ странѣ.*

Сиво стадо зачалило,
Зачалило, закрьлило
Възъ планижъ, възъ руднижъ. Пѣс.

Закрьлѣваше и **закрьлѣваше**, с. ср. отъ закрьлѣвамъ и закрьлѣмамъ.

Закрьлѣж, ешь, — крьлѣ, гл. свр. отъ закрьлѣвамъ; закрьтѣ. — крьлѣтъ, прич. стр. Покрьлѣтъ, запазенѣтъ, потуленѣтъ; закрьлѣтъ.

Закрьлѣкъ, ишь, — илѣ, гл. свр. отъ закрьлѣвамъ.

Закрьлѣвамъ (да закрьлѣмъ), гл. д. Подкачамъ да крьнѣжъ, закастриювамъ.

Закрьла, с. ж. Платъ, съ който е закрьнено пѣчто съдрано, заплата, ема, емакъ.

Закрьлѣвамъ и **закрьлѣмамъ** (да закрьлѣмъ), гл. д. Съдрано или разпрано съ крьпене потягамъ; починивать, зачинивать, заплачивать, заштопывать. *Додохъ си дрѣхж-тъ да ми ѣж закрьпѣтъ.* Назвася и за пѣчто пробито и разнизано: *да го закрьпимъ, да го потягнемъ. Мѣдникъ-тъ ся е пробилъ, трѣбва да го закрьпимъ. Да си закрьпимъ кожѣж-тъ, че иде зима, да ѣж потягнемъ. Имамъ иелъ да ти закрьпѣж кожѣжа. Ако си ся разпралъ на едно мѣсто, закрьпни го, доклѣ не си ся разпралъ и на друго. Усукалъ конецъ, закрьпимъ гъзець. — мя, 1) гл. стр.* Бывамъ закрьпенецъ; починиватьея. *Това е много подрано, не може да ся закрьпни. 2) гл. възвр.* Крьлѣж си пѣчто. 3) Завзимамъ съ имота; оперѣтъея, поправлѣтъея въ своѣмъ состоѣнїи. *Оголѣлъ бѣ, нъ сега ся закрьпни.*

Закрьлѣваше и **закрьлѣваше**, а. ср. отъ закрьлѣвамъ и закрьлѣмамъ.

Закрьлѣж, ишь, — илѣ, гл. свр. отъ закрьлѣвамъ и закрьлѣмамъ; починитѣ, зачинитѣ, заплатитѣ. — нецѣтъ, прич. стр.; починенѣтъ, зачиненѣтъ, заплаченѣтъ. *Тер-зѣна съ закрьпено ходи.*

Закрьтѣвамъ и **закрьтѣвувамъ** (да ся закрьтѣжъ), гл. об. Подкачамъ да ся крьстѣжъ; начинѣтъ крьститѣея.

Закрьтѣбевамъ, гл. д. свр. Да подкачъ да крьтѣосвамъ. *Закрьтѣосвалъ е плѣтѣца-та.*

Закрьтѣж (да ся), ишь, — тѣлѣ, гл. свр. отъ закрьтѣвамъ.

Закрьтѣвамъ и **закрьтѣвувамъ** (да закрьтѣжъ), гл. об. Закрьщамъ: 1) Начинамъ да крьтѣжъ. 2) Дръикамъ, екижъ, дръипжъ; капиочитѣ, кучитѣея.

Закрьтѣж, ишь, — тѣлъ, гл. свр. отъ закрьтѣвамъ и закрьщамъ. — тѣнѣтъ, прич. стр.

Закрьщамъ, гл. д. свр. Да подкачъ да крьщамъ, ди заскрьщамъ; заскрьжетѣтъ. *Закрьщамъ зѣбѣ.*

Закрьшвамъ и **закрьшмамъ** (да закрьшжъ), гл. д. 1) Подкачамъ да крьшжъ. 2) Забивамъ дупкжъ на пѣчто отъ дрѣво съ кѣбѣкжъ. — мя, гл. въз. Залавамъ, закачамъ, заппрамъ, заставамъ. *Закрьшжѣся при вра-та-та, запрѣжъ ся да си приказвать.*

Закрьшж, ишь, — шилъ, гл. свр. отъ закрьшвамъ и закрьшмамъ. — шенѣтъ, прич. стр.

Закрьщѣвамъ, гл. д. свр. Да подкачъ да крьщавамъ.

Закрьщамъ (да закрьтѣжъ), гл. д. Закрьтѣвамъ.

Закрьшжѣ, ишь, — шѣлъ, гл. свр. отъ закрьшвамъ и закрьшмамъ; прикрѣшитѣ. — шенѣтъ, прич. стр.

Закрьшнамъ и **закрьшнѣвамъ** (да закрьшжъ), гл. д. 1) Начинамъ да крьшжъ. 2) Намѣстѣвамъ пѣчто така, каквото да стоп, да не ся клати и да не пада; прикрѣшлѣтъ. — ми, 1) гл. възвр. Стожъ безъ да мрьдамъ. 2) Намѣстѣвамъ пѣйдѣ добръ, както трѣбѣва. 3) гл. стр. Бывамъ закрьшенѣ.

Закрьшнѣше и **закрьшнѣвание**, с. ср. отъ закрьшнамъ и закрьшнѣвамъ.

Закрьшкамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да крьшкамъ; закъвѣкатѣ, закрьшкатѣ, зашѣкатѣ.

Закрьшкамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да крьшкамъ, закрьшчавамъ.

Закрьшчѣвамъ (да закрьшжъ), гл. ср. Да подкачъ да крьшжъ, да закрьшкамъ.

Закрьшжѣ, ишь, — щѣлъ, гл. свр. отъ закрьшчѣвамъ.

Закукуло, с. ср. Затѣвалка, тѣкачъ, затка, затулка, затѣкъ, запущка, запущалка; затѣчка, прѣбка, втѣчка.

Закукуамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да кукуамъ. *Ще поумѣе, кога му закука кукувица на гроба.*

Закукувамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да кукувамъ.

Закукува сива кукувица,
Закукува рапо прѣдъ Благовѣць,
Та измами Лалушпанъ войводж. *Пѣс.*

Заку́вамь, гл. ср. свр. Да подкачж да кумувамь.

Заку́шникъ, ници, с. ж. Който закушилъ нѣчто; отгупи́къ.

Заку́вамь (да заку́пж), гл. д. 1) Подкачамь да купувамь; начинать покупать.

2) Купувамь нѣчто всяко-то, колкого има; скупать. *Дойде торговецъ, та закупи всеи-кы-тж овця, колкото имаше въ село за проданъ.* 3) Откупувамь нѣчто, та азъ само да му владамь; откупать, брать на откупъ.

Закутилъ горж-тж и не дава другъ да стѣче дръва. 4) Давамь нѣкому нѣчто, откупувамь му за да прави онова, что искамь.

Закупилъ ли мя си, та ми заповѣдвашь.—мся, 1) гл. възвр. Завзимамся (на шрж). 2) гл. свр. Бывамь закупенъ.

Заку́ванне, с. ср. отъ заку́вамь.

Заку́пж, ишь, — пилъ, гл. ср. отъ заку́вамь. — ценгый, прич. стр.

Заку́вамь и **заку́сувамь** (да заку́сж), гл. д. Имь малко, захапвамь; закусывать. *Съ лжжицж-тж закусува, съ дръжжж-тж ти очи вади.*

Заку́сване и **заку́суване**, с. ср. отъ заку́вамь.

Заку́ска, с. ж. Хапване малко, захапване, пбручекъ.

Заку́сж, ишь, — силъ, гл. свр. отъ заку́вамь.

Заку́цамь, гл. ср. свр. Да подкачж да купцамь; захромать.

Заку́чвамь и **заку́чамь** (да ся заку́чж), гл. об. 1) За кучкж: начинамь да ся кучж. 2) Завъждамь. 3) Запнативамь.

Заку́чване и **заку́чване**, с. ср. отъ заку́чвамь и заку́чамь.

Заку́чж (да ся), ишь, — чися, гл. свр. отъ заку́чвамь и заку́чамь.

Заку́швамь и **заку́шювамь** (да заку́шамь), гл. ср. Баж, глядамь, вражж, кушамь; ворожить.

Заку́шамь, гл. свр. отъ заку́швамь.

Заку́спѣвамь (да заку́спѣж), гл. ср. 1)

Оставамь късно, забавямся до късно нѣйдѣ, задоцинувамь; поздять, запаздывать. *Закуспѣмжи на пжтв.* 2) Забавямся да дойдж или да отидж, обкъспѣвамь, задоцинувамь; опаздывать. *Закуспѣмжи за обѣдъ.* 3) Оставамь късно да направж нѣчто. *Закуспѣмжи съ всержж-тж.* 4) Не пристигаемь да отидж. *Днесъ закуспѣмжи за църкжж.*

Заку́спѣване, с. ср. отъ заку́спѣвамь.

Задоцинуване, обкъспѣване.

Заку́спѣж, ешь, — нѣль, гл. свр. отъ за-

ку́спѣвамь. Да задоциж, да обкъспѣж; запоздять, опоздять.

Заку́кѣтвамь и **заку́кѣтувамь** (да ся заку́кѣтж), гл. об. Начинамь да ся кыкѣтж; начинать хохотать. *Какво си ся закукѣтилъ като лудъ.*

Заку́кѣтж (да ся), ишь, — тился, гл. свр. отъ заку́кѣтвамь; захохотать.

Заку́клкамь (да ся), гл. об. свр. 1) Да подкачж да се кылкамь. 2) Съ кылкане да отидж нѣйдѣ.

Заку́пѣвамь (да заку́пѣж), гл. ср. Начинамь да кыпѣж, да врж съ ключъ, завирамь; закипать, вскипать. *Вода-та закупѣ.*

Заку́пѣване, с. ср. отъ заку́пѣвамь. Завиране; закипане, вскипане.

Заку́пѣж, ишь, — нѣль, гл. свр. отъ заку́пѣвамь. Да заврж, да заклокамь; закипѣть, вскипѣть.

Заку́исвамь и **заку́иснувамь** (да заку́иснж), гл. д. Наливамь въ нѣчто водж, та да ся завари дѣто има рѣзкы, дѣто ся е разсхнѣло, да не тече; замачивать. *Закуисни буря-то да не тече. Закуисвамь съ врѣлж водж, запарвамь.* 2) гл. ср. Начинамь да ся вкъисвамь; закъисать. 3) Замайвамся, забавямся нѣйдѣ. *Пратимжж го да купи вино, той закуиснж въ механжж-тж.*

— мся, гл. стр. Бывамь закъиснжть.

Заку́исване и **заку́иснуване**, с. ср. отъ заку́исвамь.

Заку́иселѣвамь (да заку́иселѣж), гл. ср. Начинамь да се вкъиселавамь; начинать къслѣть, *Вино-то е закуиселѣло.*

Заку́иселѣване, с. ср. отъ заку́иселѣвамь.

Заку́иселѣж, ишь, — лѣль, гл. свр. отъ заку́иселѣвамь.

Заку́иселѣж, ишь, — лѣль, гл. свр. отъ заку́иселѣвамь.

Заку́иселѣване, с. ср. отъ заку́иселѣвамь.

Заку́иселѣж, ишь, — лѣль, гл. свр. отъ заку́иселѣвамь.

Заку́иселѣж, ишь, — лѣль, гл. свр. отъ заку́иселѣвамь.

Заку́иселѣвамь (да заку́иселѣж), гл. ср. Докарвамь късело на вкуса. *Слива-та ми закуисели въ уста-та.*

Заку́иселѣване, с. ср. отъ заку́иселѣвамь.

Заку́искамь (да ся), гл. об. свр. Да закачж да се къскамь; захикать, захихивать.

Заку́иснж, ешь, — наль, гл. свр. отъ заку́исвамь; замочить, закъиснуть. — патгый, прич. стр.; замоченный.

Заку́йтвамь и **заку́итувамь** (да заку́йтж), гл. д. Начинамь да кытж, да затрухвж; начинать рядить. *Закуйтили сж булжжж-тж.* — мся, гл. възвр. Закуйчвамся. *Закуйтвася отъ сутренж и ся кыти до пладне.*

Заку́йтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ заку́йтвамь. Да закуйчж, да затрухвж.

Заку́йтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ заку́йтвамь. Да закуйчж, да затрухвж.

Заку́йтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ заку́йтвамь. Да закуйчж, да затрухвж.

Заку́йтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ заку́йтвамь. Да закуйчж, да затрухвж.

Закѣхамь, гл. ср. свр. Да подкачиж да кы-
хамь; зачихать.

Закѣчивамь и закѣчивоувамь (да закѣчиж),
гл. д. 1) Подкачиамь да кычиж, да кытъж,
да трухвиж, закѣтывамь; начинать рядить.
Кога закѣчи, кычи ж по цѣль члсз. 2)
Закѣчивамь кытъж; убирать, украшать цвѣ-
тами.

А ако бжде двѣойка,
Тя при триадафилъ ще иде,
Триадафилъ ще си набере.
На главж ще го закѣчи. Пѣс.

—мси, 1) гл. възвр. Закѣтывамся. *Закѣ-
чися, на ся кычи цѣль день.* 2) гл. стр.
Бывамь закѣченъ.

Закѣчиж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ за-
кѣчивамь. Да закѣтъж, да затыкиж. —че-
ный, прич. стр. 1) Закѣченый. 2) За-
тыкижтый (за цвѣте).

Закѣдрювамь (да закѣдрѣж), гл. свр. 1)
Подкачиамь да кѣдрѣж. 2) Правѣж кѣдро,
закѣвамь да стане кѣдро; кудрявить. —мси,
1) гл. възвр. Ставамь кѣдравъ; кудрявѣтъ.
2) гл. стр. Бывамь закѣдренъ.

Закѣдрѣж, ишь, — риль, гл. свр. отъ за-
кѣдрювамь. —реный, прич. стр.

Закѣдѣто, нар. За коего мѣсто, задѣто, за-
дѣно. *Отивамь закѣдѣто съмь пратенъ.*

Закѣкрувамь (да закѣкрж), гл. ср. 1) И-
мамь по мене засъхналы пачистоты. *Вижь
го, какво му е закѣкрало лице-то. За-
кѣкрало сѣдове, неомыти добръ, та засъх-
нало по тѣхъ нѣчто. Закѣкрала рана,
засъхнало около нежъ крвь, гной.* 2) Под-
качиамь да кѣкрж. *Закѣкралъ като гръ-
ня копривария. Закѣкралъ като на
празднѣ воденицъ.*

Закѣкрж, ешь, — раль, гл. стр. отъ за-
кѣкрувамь.

Закѣживамь (да закѣжиж), гл. д. Подкачиамь
да кѣжиж; начинать кунать. — мси, гл.
возвр. Подкачиамь да ся кѣжиж; начинать
кунаться. *Закѣживамся отъ пролѣтъ и
ся кѣжиж до есенъ.*

Закѣжиж, ешь, — наль, гл. свр. отъ за-
кѣживамь.

Закѣсамь, гл. свр. отъ закѣсвамь; начать
рвать. — саный, прич. стр.

Закѣсвамь и закѣсувамь (да закѣсамь),
гл. д. Подкачиамь да ся кѣсамь; начинать
рвать. *Като влѣзълъ въ градинж-тъж и
закѣсать цвѣте-то. — мси, гл. възвр.*
Начинамь да ся кѣсамь.

Закѣтывамь и Закѣтнувамь (да закѣтнж),
гл. д. 1) Подкачиамь да кѣтнж. 2) Покѣт-
ывамь, докѣтывамь, досѣгамь, закачиамь; до-
трѣговываться, касаться.

Закѣтнж, ешь, — наль, гл. свр. отъ за-

кѣтывамь и закѣтнувамь. — пачый
прич. стр.

Закѣцамь, гл. ср. свр. Да подкачиж да кѣ-
цамь. *Отъ нѣкое врѣмя сж закѣцали гъ-
лѣби на дрѣво-то.*

Залѣвивамь (да заловѣж), гл. д. 1) Подка-
чиамь да ловѣж, заловивамь; залѣвливать,
заловлѣть. 2) Хващамь; хватать. *Залови-
го за рѣкж-тъж, за дрѣвж-тъж.* 3) Захва-
щамь, подкачиамь, начинамь; начинать,
предпринимать. *Заловилъ едикъ работж,
да видж какъ цж ж изкарамъ на гла-
вж. Заловилъ по любовж, изкаралъ на
кавжж. — мси, гл. възвр.* 1) Хващамся,
хвататься, ухватываться. *Да не бѣжъ ся
заловилъ за рѣкж-тъж му, цжжъ да пад-
нж.*

Заловися на хоро-то,
На хоро-то на чело-то. Пѣс.

Заловился като слѣпецъ за томаж. 2)
Захващамся за нѣчто, подкачиамь, начинамь;
брѣться, приниматься. *Заловилъ съмь ся
за работж. 3)* Захващамся, прѣпирамся,
карамся, сирѣчквямся съ нѣкого. *Заловися
сз Стопана да ся прѣпирать. Залови-
лося като кучя. 4)* гл. стр. Бывамь
заловенъ. *Заловился отъ зимж-тъж сѣв-
дѣ-си.*

Залѣвиване, с. ср. отъ залѣвивамь и залѣ-
вивамся. Заловиване.

Залѣгамь (да залѣжиж), гл. д. Заложвамь:
1) Турнамь ловжж, примкж, мрѣжж; ста-
вить, разставлять (сѣтъ, ловушку, запад-
ню). *Залагамъ ловжж да ловж итици.*
2) Давамь нѣчто за вѣрж, че щж вѣриж,
щж платж опова, что съмь зель, че щж на-
правѣж что съмь обрѣкжлъ, или че е пстни-
ско онова, что казвамь; заклѣдывать. *Азъ
залагамъ главж-тъж си, че е така, как-
то казвамь; ручаюсь головою, что это
такъ.* 3) На игрж: турнамь паръ или оно-
ва, на чтото играемь; ставить стѣвку (въ
игрѣ). *Играемъ на орѣхы и залагамъ
по два. — мси, 1)* гл. възвр. Отговарямь,
стож насрѣщж за нѣчто; ручаться.

А за либя давамъ,
Давамъ и надавамъ,
Сама ся залагамъ
Съ мож тыжж спажъ,
Съ мос бѣло лице. Пѣс.

2) Скрывамся нѣидѣ за да нападнж възъ
нѣкого непадѣнно; засѣдѣть. *Заложился
да го чака да мине, та да го убие.* 3)
Мѣриж, лучж, нишж съ пушкж или съ дру-
го; прицѣливаться. *Залагамъ на ни-
шанъ. Като му ся заложы, отведнжж
го улучи.* 4) Съ брѣзане и съ закометвѣ
изадамь нѣчто, сѣдамъ, слагамъ на нѣчто.

наваливаться. *Като ся заложил на печено-то прася, та ничто не остави отъ него.* 5) *гл. стр.* Бывамъ заложень.

Залáгане, *с. ср.* отъ залáгамъ и залáгамся.

Залáгачъ, *с. м.* 1) Единъ видъ игра съ топагы, дзинганица, цапкашица. 2) Който въ тѣхъ игрж залага, кылчна.

Залагъ, *лази, с. м.* Залъкъ.

Залáзvamъ и залáзуvamъ (да залáзж), *гл. ср.* Подкначамъ да лазж; начинáть ползать.

Залáзж, *ишь*, — *вилъ, гл. свр.* отъ залáзvamъ; запóлзать.

Залáзиамъ (да залéзж), *гл. ср.* За слънце-то, мѣсячинж-тж, звѣзды-ты: залéзvamъ, захождамъ, засѣдамъ; заходíть.

Дѣто слънце-то залази,
Тамъ има момж заспаж. *Пѣс.*

Зали́йvamъ и зали́юvamъ (да залáжж), *гл. ср.* 1) Подкначамъ да лаж; начинáть лáять.

2) Лаж възъ нѣкого; лáять. *Коемо кучя мя е залагало, все е побѣнѣло.*

Залáнамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да лапамъ, да залопамъ.

Залáйтж, *ишь*, — *тиль, гл. ср.* За нѣчто посѣнано: начинамъ да врэзvamъ, да пуцамъ клась, зръно, закласивамъ; печáть колоситсья, выколáшиваться. *Ако запламитъ му влати.*

Залáцамъ, *гл. свр.* отъ залáцvamъ. Да задерж, да закачж, да задѣнж, да залачкамъ, да покжтжж; задѣть, трóнуть. — **цантýй**, *прич. стр.* Задрантýй, закачентýй; задѣтýй, трóнутýй.

Залáцvamъ и залáцуvamъ (да залáцамъ), *гл. д.* Задирамъ, задѣvamъ, закачнамъ, залачкvamъ, кжтжж, гыбамъ, халамъ; задѣвáть, трóгать, тревожитъ, ворошитъ, зацѣпáть, трупнítъ. — **мся**, *гл. възвр.* Задирамся, задѣвамся, закачнамся, залачкvamся, подигравамся.

Залáцванe и залáцуванe, *с. ср.* отъ залáцvamъ.

Залáчкамъ, *гл. свр.* отъ залáчкvamъ. Да залацамъ. — **кантýй**, *прич. стр.* Залацантýй.

Залáчкvamъ и залáчкуvamъ (да залáчкамъ), *гл. д.* Залацvamъ. — **мся**, *гл. възвр.* Залацvamся. *Залачкася като нѣкож бѣмж кучжж.*

Залáжж, *ешъ*, — *лáзалъ, гл. свр.* отъ залáйvamъ; залáять.

Заледенí (да ся), — *нѣлося, гл. свр.* отъ заледенíвамся. Да ся заледи.

Заледенíванe, *с. ср.* отъ заледенíвамся. Заледиване.

Заледенíвамся (да ся заледенí), *гл. безл.* Заледивамся.

Заледí (да ся), — *дѣлося, гл. свр.* отъ заледíвамся. Да ся заледени.

Заледíванe, *с. ср.* отъ заледíвамся. Заледиване.

Заледíвамся (да ся заледí), *гл. безл.* 1) Помрзвать воды-ты отъ студа, помрзва, заледивамся. *Тжж пощъ ся заледи.* 2) Става гололедица.

Зáлектъ, *с. м.* Кога излѣзжть мнозина съ чьновы на ловъ за краповы (въ Стружско-то езеро).

Залелéкамъ и залелéцамъ, *гл. свр.* отъ залелéкvamъ и залелéцvamъ.

Залелéкvamъ и залелéцvamъ (да залелéкамъ и да залелéцамъ), *гл. ср.* Подкначамъ, да лелекамъ, да лелецамъ, да плачж, да выкамъ: леле! да вайкамъ.

Зали́бvamъ и зали́бнамъ (да зали́бжж), *гл. д.* Залюбvamъ.

Зали́бванe и зали́бнанe, *с. ср.* отъ зали́бvamъ и зали́бнамъ. Залюбване.

Зали́бжж, *ишь*, — *билъ, гл. свр.* отъ зали́бvamъ и зали́бнамъ. Да залюбжж. — **бентýй**, *прич. стр.* Залюбентýй.

Зали́vamъ (да залéжж), *гл. д.* 1) Поливамъ съ нѣчто; залиváть. *Залъ ми дрѣжж-тж съ вино.* 2) За рѣкы-ты: поплавамъ, затопнамъ; залиváть, наводнítъ. *Рѣка-та притече, та залъ село-то.* 3) Заливамъ ракиж или вино нѣкому, стож, па го служж съ ракиж или вино.

Сѣджели сж до тридесать люде,
Вино пьжть, вино и ракиж,
Залива имъ Деница дѣвойка. *Пѣс.*

4) Наливамъ, начрывvamъ. *Мом-та си залѣкала водж отъ чешмж-тж и ся врънжла у дома си.* 5) Пукнжто или пробито на металлическый сждъ покрывамъ, заварямъ съ разтопенъ металъ; залиváть, зацѣивать, спáивать, пáять, заплавлáть. *Мѣдникж-тж ся е пробилъ, да го залѣмж.* — **мся**, 1) *гл. стр.* Бывамъ залѣнж; залиváтьсья. 2) *гл. възвр.* Поливамся; залиváтьсья. *Залѣмжся съ мастило.* — **Заливамся съ вино**, пшж много вино, наливамся съ вино. — **Заливамся съ слъзи**, плачж много; залиváтьсья слезами.

Зали́ванe, *с. ср.* отъ зали́vamъ. 1) Поливанe; залиváниe. 2) Поплавнанe, затопнанe; наводнѣнe. 3) Завариванe; пáйка.

Зали́вь, *с. м.* Часть отъ море, владена въ сухж земж, затокъ, лжка, лиманъ; зали́вь.

Зали́гáвиж (да ся), *ишь*, — *вился, гл. об. свр.* Да подкачж да ся лигавжж.

Зали́жжж, *ешъ*, — *лизалъ, гл. свр.* отъ зали́vamъ. — **зантýй**, *прич. стр.*

Зали́замъ (да залéзжж), *гл. ср.* Залéзvamъ, залазиамъ.

Зализание, с. ср. отъ зализамъ. Залъзване, залазане.

Зализвамъ и **зализувамъ** (да зализжъ), гл. д. Подкачамъ да лижъ.

Залиниѣвамъ (да залиниѣжъ), гл. ср. Подкачамъ да липѣжъ, да чмажъ; начинать чѣхнуть.

Залиниѣжъ, ешь, — нѣлъ, гл. свр. отъ залиниѣвамъ. Да закопиѣжъ, да зачмажъ; зачѣхнуть.

Залисангый, прич. в. залисижъ.

***Залисвамъ** и **залисувамъ** (да залисижъ), гл. д. *Гр.* 1) Бавжъ (дѣтя); забавлять (дитя). *Залисвай дѣтя-то да не плаче.* 2) Разплакалося дѣтя умиравамъ, тѣшжъ; унимать плачущаго ребѣнка. *Детя-то ся е разплакало, не мож да го залисижъ.* 3) Залъгвамъ; залимать, развлѣкать. *Залисвамъ ги съ приказки.* 4) Замайвамъ, забавямъ нѣкого отъ работж-тж му; отвлекать, отнимать время. *Не мя залисвай, да си вришиж работж-тж.* 5) Замайвамъ, зашемедavamъ; отуривать. *Вино-то мя залиса.* — *мся*, 1) гл. стр. и възвр. по вичкы-ты знаменованиа. 2) Замайвамся, прѣбнесамся, не ся усѣщамъ; забываться, терять чувства, приходить въ беснѣмятство.

Залисване и **залисуване**, с. ср. отъ зализвамъ и зализвамся.

Залистжъ (да ся), ишь, — тѣлса, гл. об. свр. Да подкажъ да пушамъ листе, да ся разлистжъ. *Гора-та ся залистила.*

Зались, с. м. *Имамъ зались:* 1) Залисанъ съмъ, захванжть съмъ съ работж. 2) Залиса ми ся, замайва ми ся понѣкого главата; гововокруженіе.

Залитамъ (да залѣтжъ), гл. ср. 1) Като ходжъ, спущамся като да щж да паднж, политамъ; шататься. *Залита като тиганъ; шатѣтса какъ пѣяный.* *Залита да падне.* *Залита ъ (му) колесникж-тж.* 2) *Залитамъ за нѣчто*, залѣгамъ, затичнамъ; радѣть. *Залита за работжтж си.* 3) *Залитамъ за нѣкого*, застжшамся за него; заступаться за когб. *Залитамъ за Цветка.* — *мся*, гл. възвр. Забѣгвамся, затрѣчавамся, заспavamся, запрѣшвамся; разбѣгаться.

Залитане, с. ср. отъ залітамъ и залітамея.

Заличій, — чѣло, гл. свр. отъ заличѣва.

Заличжъ, ишь, — чѣлъ, гл. свр. отъ заличѣвамъ. Да затрѣжъ, да изличжъ; вымарать, замарать, вычеркнуть, зачеркнуть. — *чѣнтый*, прич. стр. Затрѣтый, излпченый; вымаранный, замаранный, вычеркнутый, зачеркнутый.

Заличжъ, ишь, — чѣлъ, гл. свр. отъ заличѣвамъ. Да заприличнамъ.

Заличѣва (да заличій), гл. безл. Виднеся да е, запознавася, познавася. *Заличало ми е*, познава ми ся. *Заличало му е по лице-то.*

Заличѣвамъ (да заличжъ), гл. ср. 1) Подкачамъ да приличнамъ. *Бабина младина на-възъ баурж заличава.* 2) Правжъ да стане лично, да личи, да ся хубавѣе; украшать.

Кръстано бѣла, прѣвена,
Что рано цвѣте путило,
Что не го берешъ да посяишь,
Да ти заличи лице-то,
Да ти заличи става-та. *Пѣс.*

— *Заличало му*, види ся, че му е добрѣ, прилпчало му е, заприлпчало му е.

Заличѣвамъ (да заличжъ), гл. д. 1) Написано затрѣвамъ, задраскavamъ; вымарывать, зачеркивать написанное. *Заличи ми да ряда отъ писмо-то.* 2) Написано затрѣвамъ да не може да ся чете, изличavamъ, замърывамъ; замърывать, вычеркивать, затрѣвать. *Азъ пишжъ, той ми заличава писмо-то.* 3) Отписвамъ, изличavamъ, забръшвамъ, избръшвамъ, изтрѣвамъ; вычеркивать. *Залисали бѣжж и меня, на мя заличихж.* — *мся*, гл. стр. Бывамъ заличень.

Заличѣване, с. ср. отъ заличѣвамъ.

Залишжъ, ешь, — лѣсалъ, гл. свр. отъ зализвамъ. — *лисангый*, прич. стр. 1) Захванжтый отъ работж; занятій чѣмъ. 2) Заплеснжтый, заманжтый, прѣбнесенгый, зашнжтый.

Залишжъ, ишь, — шѣлъ, гл. ср. свр. Да подкажъ да липжъ, да хлѣвжъ.

Заловѣжъ, ишь, — вѣлъ, гл. свр. отъ залавѣвамъ и заловѣвамъ; заловѣть, хватить, схватить, начать, предпринять. — *вѣнтый*, прич. стр. Захванжтый.

Заловѣвамъ (да заловѣжъ), гл. д. Залавѣвамъ.

Залогъ, лози, с. м. 1) Нѣчто заложено, дадено за вѣрж, аманотъ; залогъ, закладъ.

Марко кръчмаря повыка
И му подаде гривны-ты
Залогъ за вино червено. *Пѣс.*

2) Нѣчто заложено на нгрж да ся лучи.

Заложвамъ и **заложювамъ** (да заложжъ), гл. д. Залагамъ.

Заложникъ, ници, с. м. 1) Побацимъ, старый свать, старокіа. 2) Погѣйдѣ наричамъ така който отива отъ момковы да обади у момшы, че иджъ да земжъ булжж-тж за вѣнчаване.

Заложница, с. ж. Помайчима.

Заложь, с. м. Срѣцася въ нѣсенъ:

Лоза ся вие елова
Около града Трннова;
Не ми е лоза елова,
Най ми е самъ-си заложо;
Заложо не е за много,
Заложо е за литрж сребро.

Залѡжж, ишь, — жиль, *гл. свр.* отъ залѡгамъ и залѡжвамъ; разстѡвить, насторожить сътъ, ловушку, западнѡ; заложить; поставитъ ставку. — **женый**, *прич. стр.*

Затворенъ Стоанъ, заложень
У тѡжъ пустъ Софижъ,
У тѡжъ тѡмжъ зкиданъ. *Пѣс.*

Залѡнамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да лопамъ, да заланамъ.

Залѡствамъ и залѡствувамъ (да залѡстж), *гл. д.* Захлѡствамъ: 1) Затварнамъ, заключамъ врата съ лѡстъ (хлѡстъ), закроснувамъ, закросвамъ. 2) Задрѣствамъ, задѣивамъ, втыкамъ, загнивамъ. *Залостилъ си глаж-тѡжъ междж двѣ плочи. — мся, гл. възвр.* Задрѣивамся, загниздравямся, загыкивамся ибѣдѣ.

Залѡстваи и залѡствуваніе, *с. ср.* отъ залѡствамъ.

Залѡстж, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ залѡствамъ. — **теный**, *прич. стр.* 1) Затвореный съ лѡстъ, закроснатый. 2) Задрѣстеный, задѣеный, втыкнжтый, загнетеный.

Залѡчж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* За кучя: да подкачж да лѡчж.

Залѡшѡва (да залѡшѡе) и

Залѡшѡвѡва (да залѡшѡвѡе), *гл. безл.* Да подкачи да става лѡше, да ся слѡшава. *Нѣчто ми залѡшѡвѡ. та искамъ да си отидж у дома.*

Залѡшѡвѡе, — вѡло, *гл. свр.* отъ залѡшѡвѡва. Да залѡшѡе.

Залѡшѡе, — шѡло, *гл. свр.* отъ залѡшѡва. Да залѡшѡвѡе.

Залудо, *нар.* Напрасно, напусто, нафиле, безъ да хване мѣсто; напрѡсно, тщѣтно. *Залудо съмъ ся трудилъ. Залудо го има, кога не знае, какъ да живѣе. Залудо трудъ, кога нѣма рѡдъ. Залудо ходи, залудо не сѡди. Залудо члѡвѡкж ся чѡва, кога Богъ го не чѡва.*

Залудѡвамъ (да залудѡжж), *гл. ср.* 1) Подкачнамъ да луджж, да бѣсѣжж; зашѡливать. *Дѡца-та сж залудѡлж.* 2) Начинамъ да луджж, да ставамъ лудъ, полудѡвамъ. *Лудъ да залудѡе по неж!*

Залудѡжж, ешь, — дѡлъ, *гл. ср.* отъ залудѡвамъ. 1) Да забѣсѣжж; зашѡлитъ. 2) Да полудѡжж.

Залудѡжж, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да подкачж да луджж.

Залудамъ (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачж да ся лудамъ.

Залудавый, вѡ, ва, во, *пр.* 1) Глунавый, безумный, будала; глушой, олуховатый, блухъ. 2) Залсаный, шурый, шуравый.

Залудивамъ и залудивувамъ (да ся залудивж), *гл. об.* Заплѣивамся, захласивамся, зазѣивамся, залюсивамся.

Мечка нагорѣ погляднж,
Та си ся малко залудивж,
Стоанъ си ножа извади,
Вѣ клято жъ сердце убоде. *Пѣс.*

Залудивж (да ся), ешь, — ижлѣя, *гл. свр.* отъ залудивамся. Да ся заплѣивж, да ся захласивж, да ся зазѣивж.

Залудивамъ и залудивувамъ (да залудивж), *гл. д.* Подкачнамъ да луджж; начинатъ лудитъ, шелушитъ.

Залуджж, ишь, — щиль, *гл. свр.* отъ залудивамъ. — **щепый**, *прич. стр.*

Залѡгѡлка, *с. ж.* Нѣчто, съ което си играють, съ което ся залѡгватъ дѣца, бавилка; игрушка. *Дѣтскы залѡгѡлжы.*

Залѡгѡлчица, *ум. ж.* отъ залѡгѡлка; игрушечка.

Залѡгивамъ и залѡгивувамъ (да залѡгивж), *гл. д.* 1) Подкачнамъ да лѡжж. *Залѡгивж мя е отж толкова врѣмя, че ще ми плати, па не ми плаца.* 2) Съ приказкы, съ игры бавжж, заливамъ; тѣшитъ, потѣшатъ, развлекатъ, забавлятъ. *Залѡгивамъ дѡца-та.* 3) Съ лѡжи засливосвамъ. 4) Отпращамъ нѣкого съ празны думы, съ голы обѣщания; мѡзатъ коды по губамъ. — *мся, гл. възвр.* 1) Заливамся, прѣминувамъ врѣмя-то си съ нѣчто; развлекатъ-ся, забавлятъ-ся. 3) Забравямся съ лѡже-не, лѡжжж множко; завиратъ-ся.

Залѡгиваніе и залѡгивуваніе, *с. ср.* отъ залѡгивамъ.

Залѡгж, лѡзи, *с. м.* Залѡгж.

Залѡжжж, ешь, — лѡгалъ, *гл. свр.* отъ залѡгивамъ. — **лѡганый**, *прич. стр.*

Залькъ, зальци и лци, *с. м.* 1) Залькъ, кжжъ хлѣбъ, колкото ся турна въ уста-та на надене-то изведнжжъ; хапка, кжшей. 2) Кжжъ, парчя; кусѡкъ. *Направили го на залци, на кжсовы. Разкжсали го на залци. — Брокъ нѣкому залци-ты, стожж, та го гядамъ като наде. — Давамъ си залѡка отж уста-та, или: отжжсвамъ си отж залѡка, отъ пѣманіе давамъ; ако и да пѣмамъ, пакъ давамъ. — Болѣ голѡмъ залѡжж да лѡпнешъ, нежелци голѡмъ думж да кажешъ. Голѡмъ залѡжж изиашъ (глѡтши), голѡмъ думж не кавай. Отж прѡвнжж жемж, прѡвннй залѡжжж и прѡвннй сѡнъ пѡ-благо нѣма. Не учи*

— лѣпаный, прич. стр. 1) Полѣный; залитый. 2) Поплавленный, затопенный; залитый, наводненный. 3) Заваренный; залитый, замѣанный, спянный, опьяненный.

Залюбвамъ и **залюбувамъ** (да залюбѣ), гл. д. Залюбвамъ, подкачамъ да любѣ, заобыквамъ (мѣжко за женско и женско за мѣжко); начѣть любить, полюбить (особу другаго пола).

Залюбихъ любя хубаво,
Ала бѣ младо глупаво. Пѣс.

Срѣщни — залюби, замѣни — отлюби. — мѣя, гл. вѣ. Залюбвамся, влюбвамся, заобыквамся; влюбляться. *Залюбилъ съмь ся въ тебе като малко дѣтя въ майкѣ си.*

Залюбваніе и **залюбуваніе**, с. ср. отъ залюбвамъ. Залюбване.

Залюбѣжъ, ишь, — биль, гл. свр. отъ залюбвамъ. Да залюбѣжъ; полюбить. — бѣнѣый, прич. стр. Залюбенѣый.

Залюлѣвамъ (да залюлѣжъ), гл. д. Подкачамъ да люлѣжъ; закачивать. *Залюлѣй дѣте-то да не плаче.* — мѣя, гл. вѣзвр. Начинамъ да ся люлѣжъ, занѣшамся; закачиваться, заколебѣться. *На Гергевъ-день връзватъ люлкѣ на зелено дръво да ся залюлѣватъ за здраве.* — *Залюлѣлъ едно хоро, зангралъ, заврътѣлъ, закрѣнилъ го, та го води.* — *Залюлѣлъ едикъ пѣсьнь, запѣлъ.* — *Каквато го люлка залюлѣла, такава го и долюлѣла, или: каквото го залюлѣло, долвозъ го и закопало; какѡвъ въ колыбельку, такѡвъ и въ могилку, какѡва живнь, такѡвъ и колѣць.*

Залюлѣваніе, с. ср. отъ залюлѣвамъ и залюлѣвамся.

Залюлѣжъ, ешь, — лѣлъ, гл. свр. отъ залюлѣвамъ. Да залѣламъ; закачѣть. — лѣпѣый, прич. стр. Залѣпѣанный.

Залютѣвамъ (да залютѣжъ), гл. ср. Докарвамъ люто на вкусъ, прилютѣвамъ, долютѣвамъ, допарвамъ. *Пиперъ-тъ ми залютѣ.*

Залютѣваніе, с. ср. отъ залютѣвамъ. Прилютѣваніе, долютѣваніе, допарваніе.

Залютѣжъ, ишь, — тѣлъ, гл. свр. отъ залютѣвамъ. Да прилютѣжъ, да долютѣжъ, да допарѣжъ.

Залюшвамся и **залюшнувамся** (да ся залюшнѣжъ), гл. об. Заплѣсвамся, залпевамся, захласвамся, зазѣпвамся. *Кой знае, дѣ ся е залюшнѣжъ!*

Залюшваніе и **залюшнуваніе**, с. ср. отъ залюшвамся.

Залюшкамъ, гл. д. свр. Да подкачѣжъ да люшкамъ.

Залюшнѣжъ (да ся), ешь, — нѣжся, гл. свр.

отъ залюшвамся. Да ся заплѣснѣжъ, да ся залишнѣжъ, да ся захласнѣжъ, да ся зазѣпамъ. **Залѣчѣжъ**, ишь, — чиль, гл. свр. д. Да подкачѣжъ да лѣчѣжъ.

Замѣжѣжъ, ешь, — мѣзахъ, — мѣзаль, гл. свр. отъ замѣзвамъ.

Замѣзвамъ и **замѣзувамъ** (да замѣжѣжъ), гл. д. 1) Подкачамъ да мажѣжъ; начинѣть мѣзать. 2) Съ мазане затѣкамъ, залѣпвамъ; замѣзывать. *Замазалъ рѣзкѣ-тъ на прозорѣ-тъ да не духа. Замазалъ бурилкѣ-тъ да не течѣ.* 3) Измазвамъ кѣщѣжъ, стѣнѣжъ съ глинѣжъ, съ варѣ, залѣпвамъ; бѣлѣть, обѣлѣвать. 4) Умазвамъ, намазвамъ съ масло или съ друго, наплѣскамъ; замѣзывать, замѣрывать, запѣчкѣвать. 5) Потулвамъ, потѣнѣкамъ, замѣпвамъ. *Да замѣжѣработѣ-тъ.* 6) Засливосвамъ, уряждамъ нѣчто така, каквото да ся не води заѣ. — мѣя, 1) гл. вѣзвр. Умазвамся, уплескамся; замѣзываться, перемѣзываться. 2) Оправнамся, лѣсва ми ся лице-то. *Какѣвъ ся е замазалъ.* 3) гл. стр. Бывамъ замазанъ. — *Да замѣжѣжъ на хора-та очи-тъ, да гы залѣжѣжъ съ пѣчто; отвести глаза.*

Замѣзваніе и **замѣзуваніе**, с. ср. отъ замѣзвамъ.

Замѣзка, с. ж. Онова, съ което ся замазва нѣчто; замѣзка.

Замѣйвамъ и **замѣювамъ** (да замѣжъ), гл. д. 1) Забавамъ, обавямъ, задрѣжамъ; задрѣживать, замѣдлѣвать, замѣдлѣть. 2) Смайвамъ, омайвамъ, очюдвамъ, учюдвамъ; удивлять, поражѣть, изумлять, очарѡвывать, смущѣть; *Замѣя мя съ приказкѣ-тъ си.* 3) Залисвамъ, зашемѣдавамъ; отуривать, ошеломлять, вскружѣть гѡлову. *Вино-то мя замѣя.* — мѣя, 1) гл. вѣзвр. Забавамся, обавямся, мажѣся, бавѣся; бѣвѣться, замѣшкѣваться, мѣдлѣть. 2) Смайвамся, зачюдвамся; удивляться. 3) Залисвамся, зашемѣдавамся, прѣносамся, забравамся, заплѣсвамся, изгубямъ си свѣса; забывѣться, терѣть чувства, приходѣть въ беспѣмятство, шалѣть.

Замѣйваніе и **замѣюваніе**, с. ср. отъ замѣйвамъ и замѣювамся.

Замѣмвамъ и **замѣмамъ** (да замѣмѣжъ), гл. д. Начинамъ да мамѣжъ, примамвамъ; замѣпнѣвать, примѣпнѣвать.

Замѣмваніе и **замѣмамѣне**, с. ср. отъ замѣмвамъ и замѣмамъ. Примамваніе; замѣпнѣваніе, примѣпнѣваніе.

Замѣмѣжъ, ишь, — миль, гл. свр. отъ замѣмвамъ и замѣмамъ. Да примамѣжъ; замѣпнѣть, примѣпнѣть. — мѣнѣый, прич. стр. Примѣпнѣый; замѣпнѣанный, примѣпнѣанный.

*Заманѣ, нар. Т. Всакога; всегда. *Заманѣ правимъ така. Заманѣ гызда гыздава, на Велидень гыздава.*

*Заманѣ, с. м. Т. Врѣмя; время.

Заматорѣивамъ (да заматорѣѣж), гл. ср. Ставамъ маторѣ, застарѣивамъ, остарѣивамъ; матерѣѣть, маторѣѣть.

Заматорѣиваніе, с. ср. отъ заматорѣивамъ. Застарѣиваніе, остарѣиваніе.

Заматорѣѣлѣй, лѣ, ла, ло, нар. Станѣлѣй маторѣ, застарѣлѣй; заматерѣлѣй, заматорѣлѣй.

Заматорѣѣж, ешь, — рѣлѣ, гл. ср. отъ заматорѣивамъ. Да застарѣѣж; заматорѣѣть, заматерѣѣть.

Замѣхамъ, гл. ср. отъ замѣхивамъ; замѣхѣть. — ханѣй, прич. стр.

Замѣхивамъ и замѣхивамъ (да замѣхамъ), гл. д. Подкачивамъ да махамъ; замѣхивать. *Замѣхивать саблѣмъ. Замѣхивать крыла-та си. Оце коня не видѣлѣ, крака замѣхивать.* — мѣя, гл. взвѣр. Подкачивамъ да ся махамъ, заклатываемъ, залюбѣиваемъ.

Замѣхиваніе и замѣхиваніе (да замѣхиваніе), гл. ср. Замѣхивамъ, засучивамъ да ударѣж; замѣхиваться. *Замѣхивать да го ударѣ.* — мѣя, гл. взвѣр. 1) Замѣхивамъ възъ пѣчто, възъ пѣкого; замѣхиваться. 2) Махиваемся, дѣиваемся пѣждѣ.

Замѣхиваніе и замѣхиваніе, с. ср. отъ замѣхивамъ и замѣхивамъ. Съ замѣхиваніе; вразѣхѣ.

Замѣхивѣж, ешь, — ижлѣ, гл. ср. отъ замѣхивамъ и замѣхивамъ. Да замѣхивѣж, да помѣхивѣж, да засучѣж; замѣхивѣться.

Замѣхѣ, с. м. Едино замѣхиваніе; замѣхѣ. — *Зе си замѣхиваніе, зе си силѣ-тѣ, мѣж му спла-та.*

Замѣцѣивамъ, гл. ср. отъ замѣцѣивамъ. Да замѣцѣивамъ, да уцѣивамъ, да заплескаивамъ, да уплескаивамъ, да увалаивамъ; замѣцѣивать, замѣцѣивать, замѣцѣивать, замѣцѣивать. — цѣиваніе, прич. стр. Уцѣиваніе, заплесканіе, уплесканіе, уваланіе; замѣцѣиваніе, замѣцѣиваніе.

Замѣцѣиваніе и замѣцѣиваніе (да замѣцѣиваніе), гл. д. Съ замѣцѣиваніе, увалаивамъ, замѣцѣивамъ, уцѣивамъ, заплескаивамъ, уплескаивамъ; замѣцѣивать, замѣцѣивать, замѣцѣивать, замѣцѣивать. — мѣя, гл. стр. и взвѣр. Увалаивамъ, замѣцѣивамъ, уцѣивамъ, заплескаивамъ, уплескаивамъ; замѣцѣиваться, замѣцѣиваться.

Замѣцѣиваніе и замѣцѣиваніе, с. ср. отъ замѣцѣивамъ; замѣцѣиваніе, замѣцѣиваніе, замѣцѣиваніе, замѣцѣиваніе.

Замѣцѣивамъ, гл. д. ср. 1) Да замѣцѣивамъ да замѣцѣивамъ. 2) Да замѣцѣивамъ да замѣцѣивамъ. — замѣцѣиваніе, прич. стр.

Замѣивамъ, ешь, — мѣивамъ, гл. ср. отъ замѣивамъ. 1) Да забавѣж, да обавѣж, да задѣивамъ; задерживать, замѣивать. 2) Да смѣивамъ, да очюдѣж, да учюдѣж; удивить, поразить, изумить, очаровать. 3) Да замѣивамъ, да замѣивамъ, да замѣивамъ. — замѣиваніе, прич. стр. 1) Забавеніе, обавеніе, задѣиваніе; задержаніе, замѣиваніе. 2) Смѣиваніе, очюдѣиваніе, учюдѣиваніе; удивленіе, поражѣиваніе, изумленіе. 3) Замѣиваніе, прѣнесеніе, захласиваніе, замѣиваніе, замѣиваніе, хластавіе; ошлѣиваніе.

*Замѣиваніе, с. м. Т. Замѣиваніе, прѣчѣка отъ желѣзо или отъ стомѣиваніе, съ изображеніе на единѣй край за да ся удѣиваніе съ нежѣ дамга на металическо пѣчто, или да ся шарп пѣчто съ него; итѣмнѣлѣ, чѣканѣ.

*Замѣиваніе, с. м. Т. Раст. *Lilium candidum*, замѣиваніе, замѣиваніе, арсланово око, кремъ, кришѣ, хурка; мѣиваніе, мѣиваніе, кришѣ.

Замѣиваніе (да ся), ешь, — мѣиваніе, гл. об. ср. Да замѣиваніе да ся мердѣиваніе, да ся мѣиваніе, да ся видѣж; мѣиваніе. *Итѣмнѣлѣ мѣиваніе замѣиваніе въ тѣмнѣлѣ-тѣ.*

Замѣиваніе, ешь, — мѣиваніе, — мѣиваніе, гл. ср. отъ замѣивамъ; замѣиваніе.

Замѣиваніе, ешь, — мѣиваніе, — мѣиваніе, гл. ср. отъ замѣивамъ; замѣиваніе, замѣиваніе. — тѣиваніе, прич. стр.

Замѣиваніе, гл. ср. ср. Да замѣиваніе да мѣиваніе; замѣиваніе, замѣиваніе.

Замѣиваніе, ишь, — жѣиваніе, гл. ср. отъ замѣивамъ. Да замѣиваніе, да замѣиваніе, да замѣиваніе; замѣиваніе, замѣиваніе, замѣиваніе.

Замѣиваніе (да замѣиваніе), гл. ср. Замѣиваніе: 1) Замѣиваніе си очѣ-тѣ съ клѣиваніе, замѣиваніе очѣ; замѣиваніе, замѣиваніе очѣ, замѣиваніе очѣ. 2) Начѣиваніе да мѣиваніе. — *Слѣиваніе-то замѣиваніе, покѣиваніе го облакѣ, та не свѣтѣ. — Свѣиваніе-та с замѣиваніе, пѣчто има на фитѣла и, та не свѣтѣ добрѣ.*

Замѣиваніе, с. ср. отъ замѣивамъ. Замѣиваніе.

Замѣиваніе, с. м. Малѣ колѣя, съ коѣто спадавать кѣжѣ колѣ въ плѣть.

Замѣиваніе (да замѣиваніе), гл. д. Подкачивамъ, да мѣиваніе; начинѣть молѣть.

Замѣиваніе, с. ср. отъ замѣивамъ.

Замѣиваніе и замѣиваніе, гл. д. ср. 1) Да замѣиваніе да мѣиваніе. 2) Да замѣиваніе, да обѣиваніе; замѣиваніе.

Замѣиваніе (да замѣиваніе), гл. ср. Замѣиваніе.

Замѣиваніе, с. ср. отъ замѣивамъ. Замѣиваніе.

Заминувамъ (да заминѣ), *гл. ср. и д.* Заминувамъ: 1) Подкачамъ да минувамъ; начинать проходить, проѣзжать. *Заминували сѣ отозарана пкѣтници.* 2) Минувамъ покрай нѣчто; проходить, проѣзжать мимо. *Заминѣхъ покрай село-то.* 3) Прохождамъ прѣзъ нѣчто, прѣминувамъ; проходить, проѣзжать чрезъ что. *Заминувамъ прѣзъ града. Заминѣхъ прѣзъ двора. Заминувамъ прѣзъ моста.* 4) Отивамъ за пѣкѣдѣ; уходить, уѣзжать. *Заминѣ за Цариградѣ.* 5) Минувамъ отъ единъ-тѣ странѣ на другъ-тѣ. *Да заминемъ рѣкѣ-тѣ.* 6) Отминувамъ. *Заминѣхъ село-то безъ да сѣ запрежъ въ него. Срѣци — заминѣ, заминѣ — отминѣ.* 7) Прѣкарвамъ, пзминувамъ (за врѣмя-то); проводить (о врѣмени). *Да заминемъ зимъ-тѣ тука, на напролѣтъ да отидемъ другѣдѣ.* 8) Надминувамъ, надварямъ, срѣварямъ (на ходене, на прыскане, или на нѣкожъ работѣ); перегонять, оперѣживать, обѣгать, обходить. *Надпрыскаемъ сѣ Стойка, азъ го заминѣхъ. Радъ заминѣ Драгана на учение-то.* 9) Стигамъ и отминувамъ; обгонять. *Кога го стигамъ и заминувамъ, то все сѣ отвара ешкѣнѣ. Сѣне мине, да замине, докѣ това да замине, друго ново да намине, така казвать на дѣца за прѣговорѣжъ, когато сѣ убикѣтъ нѣчто.* 10) Минувамъ, прѣминувамъ, свръшамся (за врѣмя-то, за болѣсть); миновать, проходить. *Лѣто-то заминѣ, настѣжъ есенъ. Заминѣ мѣсець, година. Заминѣ онова врѣмѣ. Болѣсть-та ми заминѣ.* 11) Наминувамъ, отбивамся, махвамся, свръщамъ; захѣживать, завѣртывать къ кому. *На врѣщане заминѣ у дома, има да ти кажѣ нѣчто. — Да не му замине захметъ, да не бы да сѣ потруди повяче за нѣкого, за нѣчто. — мѣся, 1) гл. възвр.* Минувамъ, свръшамся, пзминувамъ; миноваться, проходить. *Три години сѣ заминѣхъ откажъ сѣмъ подкачилъ да сѣ учѣ.* 2) *гл. стр.* Бывамъ замнѣтъ.

Заминуване, *с. ср.* отъ заминувамъ.

Заминѣ, *с. м.* Заминуване. *Поминѣ — заминѣ.*

Заминѣжъ, *ешъ — ижѣ, гл. свр.* отъ заминувамъ и заминѣвамъ; проити, проѣхать; уйти, уѣхать; провести; перегнать, оперѣдить, обойти, обѣжать; обгонять. — *ижѣтый, прич. стр.* 1) Отминѣтый, прѣминѣтый. 2) Надминѣтый, надвареный, срѣвареный; перѣгнанный, оперѣженный, обойденый.

Заминѣлтый, *лъ, ла, ло, прич.* като *пр.* Что е заминѣлъ, пзминѣлъ; минувший.

Замирамъ (да замрѣ), *гл. ср.* 1) Подкачамъ да мрѣ. *Добытъжъ-тѣ нѣ въ село-то е замрѣлъ отъ единъ мѣсець.* 2) Прѣмирамъ; замрѣть.

Замирамъ (да замѣрѣ), *гл. д.* Замѣрвамъ, замѣрамъ: 1) Подкачамъ да мѣрѣ; начинать мѣрить. 2) Помѣрвамъ, засуквамъ, замахвамъ да ударѣ; замѣхиваться, заносить руку. *Замира сѣ тогажъ, сѣ ножъ. Замирамъ сѣ камѣжъ, заврѣгамъ.* 3) Помѣрвамъ сѣ пушкѣ, нишкѣ, залагамся; прицѣлваться.

Иванче грабѣжъ тѣкѣ-тѣ пушкѣ,
Та сѣ замѣри Дойнѣжъ въ чело-то. *Пѣс.*

Замѣрилъ въ главѣ-тѣжъ, ударилъ въ крака-та; мѣтилъ въ соколѣ, поналъ въ ворбну. 4) *Замирамъ нѣкому за нѣчто, противѣжъ. Нѣе не сѣ замирамѣ, не сѣ противимъ, не сѣ вѣждамѣ кусуръ за думѣ-ты, или за работѣ-ты. — мѣся, гл. въз.* Мѣрися, лучимся, нишимся, удрамѣся; швѣряться.

Замиране, *с. ср.* отъ замирамъ (да замрѣ).

Замиране, *с. ср.* отъ замирамъ (да замѣрѣ).

Замирѣсвамъ и **замирѣсувамъ** (да замѣрѣшѣ), 1) *гл. д.* Подкачамъ да мирѣшѣ; да душѣ; начинать нюхать. 2) *гл. ср.* Давамъ мирѣсѣ, дѣхъ; запѣхнать. *Цѣтѣ-то ми замѣрѣса. Замирѣса на дѣмѣ.* 3) Вмирѣсамся, завонѣвамъ, засмрѣдѣвамъ; завонять, засмердѣть. *Мясо-то е замѣрѣсало. — Замирѣса на бой, работа-та отива, глѣда, клони на бой, на бѣнене. — Не е нѣто замѣрѣсалъ тука, не е доходилъ вѣкакѣвъ.*

Замирѣсване и **замирѣсуване**, *с. ср.* отъ замѣрѣсвамъ.

Замѣрѣшѣжъ, *ешъ, — рѣсѣлъ, гл. свр.* отъ замѣрѣсвамъ.

Замѣрѣжъ, *ишъ, — рѣлъ, гл. свр.* отъ замѣрѣвамъ. Да умѣрѣжъ, да смѣрѣжъ; успокоить. — *рѣнѣтый, прич. стр.* Умирѣнѣтый, смѣрѣнѣтый; успокоенный.

Замѣрѣвамъ (да замѣрѣжъ), *гл. д.* Правѣжъ да стане мирѣжъ, умѣрѣвамъ, смѣрѣвамъ; успокоивать. — *мѣся, гл. стр.* и *възвр.* Умѣрѣвамся, смѣрѣвамся; успокоиваться.

Замѣрѣване, *с. ср.* отъ замѣрѣвамъ.

Замѣсамъ (да замѣсѣжъ), *гл. д.* Замѣсвамъ, замѣшамъ: 1) Начипамъ да мѣсѣжъ; начинать мѣсить, замѣшивать. 2) Мѣсѣжъ, заваламъ; мѣсить. *Замѣсѣхъ малко тѣсто за тутманѣжъ.* 3) Намѣсвамъ, забрѣквамъ нѣкого, нѣчто въ друго нѣчто; замѣшивать. *Замѣси и мене въ тѣжъ работѣ. — мѣся, гл. възвр.* и *стр.* Бывамъ замѣсенъ. *Замѣсилъ дѣто не му е работа.*

Замісаніе, с. ср. отъ замісамь. Замѣшаніе, замѣшаніе.

Замітамь (да заметѣ), гл. д. 1) Начишамь да метѣ; начиниать метѣ. 2) Съ метеша закаршамь; заметать. *Замети смета на единъ край.* 3) Относиамь, помитамь. *Замете го черна-та.* — мѣя, гл. възвр. Запелѣвамся, прѣждосвамся, отпшамь. *Заметеша, отиде. Заметеша оттука!* махнися.

Замка, с. ж. Мѣсто, дѣто не хваща или малко хваща слѣнце, усой, усона, мрътвина, мрътвица; мѣсто мало достѣпное облицу. *Стата ми е на замка.*

*Замкъ, с. м. Т. Кѣй, смола, липничъ; камѣдъ, клей.

Замлѣскамь, гл. ср. свр. Да подкачѣ да мласкамь.

Замлѣтѣ, ишъ, — тилъ, гл. д. свр. Да подкачѣ да млѣтѣ.

Замлѣцѣ, ешь, — млѣскаль, гл. ср. свр. Да подкачѣ да млѣцѣ.

Замлѣнѣ, ишь, — нилъ, гл. свр. отъ замлѣнѣвамь; запутать, накаверзитъ. — пѣнѣй, прич. стр. 1) Забрѣканѣй, побрѣканѣй; запутанѣй. 2) Потуленѣй, потыпканѣй, замазанѣй.

Замлѣнѣвамь (да замлѣнѣ), гл. д. 1) Забрѣкшамь, побрѣкшамь, засливосвамь; запутывать, каверзитъ. *Замлѣни работѣтѣ.* 2) Потуламь, потыпшамь, замазшамь, за да не ся разбере. *Замлѣни го.* — мѣя, гл. стр. п. възвр. 1) Забрѣкшамся, побрѣкшамся, засливосшамся. 2) Потуламся, потыпшамся, замазшамся.

Замлѣнѣваніе, с. ср. отъ замлѣнѣвамь.

Замлѣчѣ, ишь, — чѣлъ, гл. свр. отъ замлѣчѣвамь и замлѣчѣамь; замолчать, умолчать, умолкнуть.

Замлѣчѣвамь и **замлѣчѣамь** (да замлѣчѣ), 1) гл. ср. Спирамь да говорѣ, да выкамь или да пѣшъ, млѣкшамь; замолкать, умолкать. 2) гл. д. Не казшамь нѣчто, което знашъ или което трѣбшаме да кажѣ, прѣмѣчѣвамь; умѣчѣвать. — мѣя, гл. възвр. Замлѣчѣвамь, млѣкшамь; умолкать. *Всички ся замлѣчѣахъ.*

Замлѣчѣваніе и **замлѣчѣаніе**, с. ср. отъ замлѣчѣвамь и замлѣчѣамь.

Замлѣнѣнѣй, нѣ, на, но, пр. 1) Побрѣканѣй, забрѣканѣй, замлѣненѣй; запутанѣй, спутанѣй. *Замлѣна работа.* 2) Мѣчнѣй; труднѣй. 3) Много, безъ разборъ. *Замлѣно имаше.*

Замѣшамся и **замѣшнувамся** (да ся замѣшѣ), гл. об. 1) Завзимамся, добышамся съ имотъ; заживѣть (нимѣшествовъ). 2) Завзимамся, оздравѣамь, едобышамся съ силѣ; оправѣлѣамь, обмогѣамь, омогѣамь, у-

крѣплѣамь. *Ослабѣлѣхъ бѣхъ отъ болѣсть-тѣ, та сега ся замѣшамь.* 3) Въздѣгамся слѣдъ изпаданѣ, завзимамся, оправѣамся; поднимѣамь (въ своѣмъ еостойнѣ. *Изпадналѣхъ, бѣхъ изъ пакѣ ся замѣшѣахъ.*

Замѣшваніе и **замѣшнуваніе**, с. ср. отъ замѣшамся.

Замѣшнѣ (да ся), ешь, — илѣся, гл. свр. отъ замѣшамся.

Замѣшнѣнѣй, тѣ, та, то, пр. Замѣшнѣй, имотнѣй, дрѣжѣливнѣй, можнѣй; достѣточнѣй. *Пѣ-замѣшнѣнѣ-ти, пѣ-имотнѣ-ти. На замѣшнѣнѣй всичко ся може.*

Замѣшнѣнѣнѣ, с. ж. Кога е пѣкой заможенъ; замѣшнѣнѣнѣ.

Замѣшнѣнѣнѣ, — жѣнѣ п — жѣнѣ, жѣна, жѣно, пр. Замѣшнѣнѣнѣ: 1) Който си има имотъ, замѣшнѣнѣнѣй, имотнѣнѣй, имовитѣнѣй, дрѣжѣливнѣй, можнѣнѣй; достѣточнѣнѣй, замѣшнѣнѣнѣй. *Замѣшнѣнѣнѣ людѣ.* 2) Който може, силнѣнѣй, комуто ся може, можнѣнѣй; еильнѣнѣй. *Замѣшнѣнѣнѣ рѣка. Замѣшнѣнѣнѣ мѣжѣ мѣжѣ не знае.*

Замѣшнѣнѣнѣ, ишь, — млѣ, гл. д. свр. Да подкачѣ да млѣ; начѣть молѣть. — лѣжѣся, гл. об. Да подкачѣ да ся млѣ; начѣть молѣть.

Замѣрѣцѣ, рѣцѣ, с. м. Който е отъ-прѣзъ море, отъ отвѣдѣ море-то; человекъ изъ замѣрѣя.

Замѣрѣка, с. ж. Жѣна, мома отъ прѣзъ море; жѣнѣщина, дѣвшѣка изъ замѣрѣя.

Майно-ле, стара майчице,
Като ся ходѣхъ прѣзъ море,
Тамъ видѣхъ момѣ замѣрѣкѣ. *Пѣс.*

Замѣрѣливнѣй, въ, ва, во, и

Замѣрѣнѣчѣавнѣй, въ, ва, во, пр. Който лесно озѣбѣа, мрѣзне, зиморѣнѣнѣй; анѣбѣнѣй, зѣбѣнѣй.

Замѣрѣкѣнѣй, ска, ско, пр. Что е отъ прѣзъ море-то; замѣрѣкѣнѣй.

Замѣрѣчѣ, с. ср. ум. Малѣкъ, младѣ замѣрѣцѣ, малѣка, младѣ замѣрѣка.

Замѣрѣнѣ, ишь, — рѣлѣ, гл. свр. отъ замѣрѣавѣль; начѣть морѣть.

Замѣрѣнѣ (да ся), ишь, — рѣлѣся, гл. свр. отъ замѣрѣавѣамся. Да ся уморѣ; устѣть. — рѣнѣнѣй, прич. стр. Уморѣнѣнѣй; устѣлѣнѣй.

Замѣрѣавѣамся (да ся замѣрѣнѣ), гл. об. Уморѣавѣамся, отпадамъ, ослабѣамъ отъ трудъ; устѣватѣ. *Тѣчахъ, та ся замѣрѣавѣахъ.*

Замѣрѣавѣамь (да замѣрѣнѣ), гл. д. Подкачѣамъ да морѣ; начинѣть морѣть. *Чѣма-та е замѣрѣавѣамъ отъ годѣнѣ.*

Замѣрѣавѣаніе, с. ср. отъ замѣрѣавѣамся. Уморѣавѣаніе; устѣлость.

пкъта. Замръкналь му умъ-тъ. — Дано да не замръкне! Клятва.

Замръкване и **замръкнване**, *с. ср.* отъ **замръквамъ** и **замръкнувамъ**.

Замръкне, — *пало, гл. безл. свр.* Да подкачи да ся мръква; начать темиѣтъ. *Замръкнало бѣ, кога са връжжамъ въ село.*

Замръкнж, *ешъ*, — *палъ, гл. свр.* отъ **замръквамъ**.

Замръборвамъ и **замръборювамъ** (да замръборж), *гл. д.* Подкачамъ да мръморж.

Замръборж, *ишь*, — *рилъ, гл. свр.* отъ **замръборвамъ**.

Замрътввамъ (да замрътвѣж), *гл. ср.* Ставамъ като мрътвъ, да пѣма ничто живо около, запусъвамъ, опусъвамъ, баталасвамъ; запусъвѣтъ, опусъвѣтъ. *Както е замрътвѣлъ тоя кладенець, тѣй да замрътвѣе и тая кость отъ мене и да ж нѣма вяче* (отъ бааше за мрътвж кость).

Замрътвване, *с. ср.* отъ **замрътввамъ**. Запусъвание, баталасване.

Замрътвѣж, *ешъ*, — *вѣлъ, гл. свр.* отъ **замрътввамъ**. Да запусъжъ, да опусъжъ, да баталасамъ; запусъѣтъ, опусъѣтъ.

Замръчкамъ, *гл. свр.* отъ **замръчквамъ**. Да замръчжъ, да заличжъ; замарать, зачернитъ. — *каный, прич. стр.* Замръченый, заличеный; замаранный, зачерпеный.

Замръчквалъ и **замръчкувалъ** (да замръчквалъ), *гл. д.* Съ мръчкане заличавамъ, замръчкavamъ; замарывать, зачернивать. *Замръчка ми писмо-то.* — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ замръчкаль, замръчкavamъ, заличавамъ; замарываться, зачерниваться.

Замръчкване и **замръчкуване**, *с. ср.* отъ **замръчквалъ**. Замръчкване; замарывание, зачернивание.

Замръчѣвъ, *ишь*, — *чѣлъ, гл. свр.* отъ **замръчѣвамъ**. Да заличжъ, да замръчквалъ; замарать, зачернитъ. — *чѣпый, прич. стр.* Заличеный, замръчканный; замаранный, зачерпеный.

Замръчѣва (да замръчѣс), *гл. безл.* Замрачава, замрачаваяся, отечеряваяся.

Замръчѣвамъ (да замръчѣ), *гл. д.* Написано заличавамъ да не може да ся чете, замръчквалъ; замарывать, зачернивать написанное. *Замръчи ми писмо-то.* — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ замръчѣль, замръчкavamъ, заличавамъ; замарываться, зачерниваться. *Остави писмо-то да изъжне, да не ся замръчи.*

Замръчѣване, *с. ср.* отъ **замръчѣва**. Замрачаване.

Замръчѣване, *с. ср.* отъ **замръчѣнамъ**. Замръчкване, заличаване; замарывание,

зачернивание.

Замръчѣе, — *чѣло, гл. свр.* отъ **замръчѣва**. Да замрачае, да ся замрачи.

Замръщвамъ и **замръщувамъ** (да ся замръщж), *гл. об.* Подкачамъ да ся мръщж; начинать мѣрищися.

Замръщж (да ся), *ишь*, — *щѣся, гл. свр.* отъ **замръщвамъ**; замѣрищися.

Замръжвамъ и **замръжнамъ** (да замръжж), *гл. д. 1)* Покривамъ съ мръжж; накрывать сътъю.

На извадихъ тѣжж мръжж,

Та замръжихъ гѣжж горж,

Та утепахъ цръжж Арашиж. *Пѣс.*

2) Кръстосвамъ нищжъ или връвъ на пѣчто да стане като мръжж. 3) Дунжж на платъ излѣгнамъ съ кръстосване по неж нищжъ или бонещъ; шѣбнать, зашѣбывать. — *мѣя,*

1) *гл. стр.* Бывамъ замръжѣль. 2) *гл. възвр.* Става ми прѣдъ очи-тъ като мръжж, та не могъ да видж ясно; прѣмръжкavamъ. *Подвечеръ очи-тъ ми земжъ да ся замръжквалъ.*

Замръжване и **замръжане** *с. ср.* отъ **замръжвамъ** и **замръжнамъ**.

Замръжж, *ишь*, — *жиль, гл. свр.* отъ **замръжвамъ** и **замръжнамъ**. — *жѣпый, прич. стр.*

Замръж, *ешъ*, — *мръль, гл. свр.* отъ **замръжвамъ**.

Замучѣж, *ишь*, — *чѣлъ, гл. ср. свр.* Да закажъ да мучжъ; замычѣтъ, зарычѣтъ.

Замѣшж, *ишь*, — *ишль, гл. д. свр.* Да подкажжъ да мушжъ.

Замъ, *прѣдл.* За, употрѣбывать го лѣкоп само съ съжжъ да прѣдъ глаголы-тъ вмѣсто *за да.* *Кажъ така замъ да разберж.*

Замѣквалъ и **замѣкнувалъ** (да замѣквалъ), *гл. д.* Замѣквалъ: 1) Подкачамъ да мѣкжж.

2) Съ мѣкнатѣ запосамъ, закарвамъ; затѣсживать. 3) Завличамъ, отнасамъ, отмѣкavamъ, зимамъ; утѣсживать. — *мѣя, 1) гл. възвр.* Съ мѣкжж отивамъ пѣкждѣ, завличамъ ся; дотѣсживаться, долетѣтъся. 2) *гл. стр.* Бывамъ замѣквалъ.

Замѣкване и **замѣкнване**, *с. ср.* отъ **замѣквалъ** и **замѣквалъ**.

Замѣквалъ, *ешъ*, — *палъ, гл. свр.* отъ **замѣквалъ** и **замѣквалъ**; затащѣтъ, утѣщѣтъ. — *патый, прич. стр.* 1) Завлѣченый, затѣщанный; затащѣнный. 2) Завлѣченый, отнесеный, отмѣкнанный, откраденый; утѣщѣнный.

Замѣквалъ (да замѣквалъ), *гл. д.* Замѣкavamъ.

Замѣкване, *с. ср.* отъ **замѣквалъ**. Замѣкване.

Замѣивамъ (да замѣивж), *гл. д.* Подкачамъ да мѣжж; начинать мѣтъ.

Замысловамъ (да замыслѣж), *гл. д.* 1)

Подкачамъ да мыслѣж; начиняты мыслить, думать. 2) Намысловамъ; замышлять, задумывать. *Замыслили смѣи да си изградимъ цркъвж въ село-то. — мѣя, гл. възвр.* 1) Прѣдаваме на мыслѣ, мыслѣж си нѣчто, умыслювамеся; задумываться. *Что си ся замыслилъ така? 2) Умыслювамеся, загрѣжвамеся, угрыжвамеся. Замыслился като лисицж въ капанъ, като магаря на празникъ паслж, като мисиря на слънце. Замыслился като свинж на прѣтиснж, като свинж прѣдъ Колядж.*

Замысловане, *с. ср.* отъ замысловамъ и замыслювамеся. Умысловане.

Замыслѣж, *ишь*, — *лплъ, гл. свр.* отъ замысловамъ; замыслить, задумать. — *леный, прич. стр.* 1) Намысленый; замысленный, задуманный. 2) Умысленый, угрыженный, загрѣженный, ухыленый.

Замыѣж, *ешъ*, — *мѣлъ, гл. свр.* отъ замысвамъ; начать мыть.

Замыгли (да ся), — *лилося, гл. свр.* отъ замыглювася; затуманился.

Замыглюване, *с. ср.* отъ замыглювася.

Замыглювася (да ся замыгли), *гл. безл.* За врѣмя-то, става мыглаго, излиза мыгла; затуманиваться.

Что ми ся е мыгла замыггла,
Изъ мыгж-тж ситна роса пада,
Изъ росж-тж силенъ огнь бльска? *Пѣс.*

Замыглиж, *ишь*, — *лплъ, гл. свр.* отъ замыглювамъ; отуманить, затуманить. — *леный, прич. стр.* 1) Замраченый; отуманенный, затуманенный. 2) Забрканный, замраченый, засливосанный.

Замыглинамъ (да замыглиж), *гл. д.* 1) Правѣж да стане мыглаго, покрывамъ съ мыгж, замрачавамъ; затуманивать. 2) Зашемедивамъ, шашжрдѣсвамъ, забрѣквамъ, замрачивамъ; отуманивать. *Замыглатъ работж-тж. — мѣя, 1) гл. възвр.* Покрывамъ съ мыгж, замрачавамъся; затуманиваться. 2) Бывамъ замыгленъ; отуманиваться.

Замѣна, *с. ж.* Замѣнка, отмѣна; замѣна, замѣнь.

Замѣница, *с. ж.* Кога си помагать единъ на другъ на работж, работене на зарядж.

Замѣника, *с. ж.* 1) Замѣна. *До небо-то скала не ся прави, на море-то поклопка не ся лава и на смръть-тж замѣникж нѣма.* 2) Кога нѣкой работи нѣкому не съ заплатж, а да му ся наплати той пакж съ работж.

Замѣповникъ, *ищи, с. м.* Прѣстѣж момковъ и моминж, мѣненн на мѣнежъ, мѣповникъ; обручальный перѣстѣж.

Замѣпувамъ *гл. д. свр.* Да подкачж да мѣ-

пувамъ; начать мѣнять.

Замѣниѣж, *ишь* — *нпль, гл. свр.* отъ замѣниѣвамъ и замѣниамъ. Да промѣниж, да отмѣниж; замѣнить, обмѣнить, промѣнить. — *пѣнтый, прич. стр.* Промѣненный, отмѣненный, размѣненный; замѣненный, обмѣненный, промѣненный.

Замѣниѣвамъ и **замѣниамъ** (да замѣниѣж), *гл. д.* Зинамъ, давамъ едно нѣчто за друго, мѣнивамъ одно съ друго, промѣнивамъ, отмѣнивамъ, размѣнивамъ; замѣнить, обмѣнивать, промѣнивать. *Замѣнишми си конѣ-тж. — мѣя, гл. стр.* и *вз.* Бывамъ замѣненъ, промѣнивамъся, отмѣнивамъся, размѣнивамъся; замѣниться, обмѣниваться, промѣниваться.

Замѣниѣване и **замѣниѣне**, *с. ср.* отъ замѣниѣвамъ.

Замѣрвамъ и **замѣривамъ** (да замѣрѣж), *гл. д.* Замирамъ, замѣрямъ.

Замѣрване и **замѣриване**, *с. ср.* отъ замѣрвамъ. Замиране, замѣриане.

Замѣркаж (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачж да ся мѣркаж; замелькать.

Замѣржы, *с. ж. мн.* Замиране съ думы, бутна; задѣрка. *Тага дума не е на замѣржы, не е казана за да бутне, да докачи нѣкого, та да ѣ ся вижда кусуръ.*

Замѣрѣж, *ишь*, — *рилъ, гл. свр.* отъ замѣирамъ, замѣрвамъ и замѣриамъ; начать мѣрить; замахнуться; навести, прицѣлѣться. — *рѣнтый, прич. стр.*

Замѣриане (да замѣрѣж), *гл. д.* Замирамъ, замѣривамъ.

Замѣриане, *с. ср.* отъ замѣрианъ. Замиране, замѣрване.

Замѣсвамъ и **замѣсувамъ** (да замѣсж), *гл. д.* Записамъ.

Замѣсване и **замѣсуване**, *с. ср.* отъ замѣсвамъ. Замѣшване, записане.

Замѣскаринѣж, *с. м.* Дѣверъ, който въ четврѣтъкъ вечеръ прѣдъ сватѣж заноса у момж-тж хлѣббовы отъ замѣскы, отъ засѣвкы.

Замѣскы, *с. ж. мн.* Замѣсъ, обычной на сватѣж като засѣвкы, пзврѣшвася сутренж въ четврѣтъкъ прѣдъ сватѣж-тж.

Замѣствамъ и **замѣстивамъ** (да замѣстж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да мѣстж. 2) Замѣщамъ, намѣствамъ нѣчто на мѣсто-то на друго, махнжкто оттамъ, замѣнивамъ; замѣщать, замѣнять. 3) Турямся на мѣсто на нѣкого за да врѣшж азъ неговж-тж работж; заступать. — *мѣя, 1) гл. възвр.* Подкачамъ да ся мѣстж. *Какво си ся замѣстилж такъвъ? 2) гл. стр.* Бывамъ замѣстѣж, замѣщаемся; замѣщаться, замѣняться.

Замѣстникъ, *с. м.* Който замѣства нѣкого на нѣчто; заступающий чье либо мѣсто.

Замѣтница, с. ж. Като замѣтва иѣкого или иѣкож на иѣчто; заступяющая чѣе либо мѣсто.

Замѣтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ замѣтнамъ и замѣщамъ; замѣстѣть; заступѣть. — теньгый, прич. стр.; замѣщениый.

Замѣсь, с. м. Замѣскы.

Замѣсж, ишь, — силъ, гл. свр. отъ замѣсамъ, замѣснамъ и замѣшнамъ; замѣсѣть, замѣшати. — сепгый, прич. стр. 1) Подкаченый да ся мѣсь, завалантый; замѣшеный. 2) Намѣсеный, смѣсеный, забръканный; замѣшанный.

Замѣталка, с. ж. Клячка за замѣтане врата; задвѣжка, запырка, засовка, щекблада.

Замѣтамъ (да замѣтж), гл. д. Замѣтнамъ, замѣтнувамъ: 1) Затварямъ врата съ замѣталкж; задвѣгати задвѣжку, защѣлкнати. *Замѣтти врата-та.* 2) Прилячамъ, докарвамъ, мязамъ, дръзамъ; смѣхивати. *Той замѣтж на бацж си.* 3) Замирамъ, противься. *Той не замѣта*, не замира, не ся противи, не вижда кусуръ. *Замѣтамъ съ кракъ*, запитамъ съ кракъ. *Като приказва замѣта на Грыкы*, докарва на Грыкы. говорп, изрича като Грыкъ.

Замѣтамъ, гл. д. свр. Да подкачж да мѣтамъ.

Замѣтане, с. ср. отъ замѣтамъ. Замѣтане, замѣтнуване.

Замѣтнамъ и замѣтнувамъ (да замѣтж), гл. д. Замѣтамъ

Замѣтнане и замѣтнуване, с. ср. отъ замѣтнамъ. Замѣтане.

Замѣтж, ешь, — ижль, гл. свр. отъ замѣтнамъ, замѣтнамъ и замѣтнувамъ; задвѣгнуть, защѣлкнати. — ижтый, прич. стр. Затвореный, закличеный съ замѣталкж; защѣлкнутый.

Замѣшнамъ (да замѣсж), гл. д. Заисамъ.

Замѣшнане, с. ср. отъ замѣшнамъ. Заисане.

Замѣщамъ (да замѣтж), гл. д. Замѣтнамъ въ 2-то знаменование.

Замѣщане, с. ср. отъ замѣщамъ. Замѣщане.

Замѣдрюамся (да ся замѣдрж), гл. об. Подкачамъ да ся мѣдрж. *Замѣдрился като младж бурж.*

Замѣдрж (да ся), ишь, — рился, гл. свр. отъ замѣдрюамся.

Замѣтнамъ и замѣтнувамъ (да замѣтж), гл. д. 1) Подкачамъ да мѣтж; начинати мѣтѣть. 2) За кокошкж: подкачамъ да мѣтж, да лушж. — мѣя, гл. възвр. и стр. Станамъ мѣтенъ, размѣтнамъ; мѣтѣть, мѣтѣть.

Замѣтѣвамся (да ся замѣтѣж), гл. об. Подкачамъ да ся мѣтѣж.

Замѣтѣж (да ся), ешь, — ижлеса, гл. свр. отъ замѣтѣвамся; помутѣть, потускнѣть.

Замѣтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ замѣтнамъ; замѣтѣть.

Замѣчнамъ и замѣчнамъ (да замѣчж), гл. д. Подкачамъ да мѣчж; начинати мѣчѣть. — мѣя, гл. възвр. 1) Подкачамъ да ся мѣчж. *Да ся замѣчж*, да ся затрудж. 2) За женж: дождати ми болкы за радане; почувствовать потугы, перехвати.

Замѣчнися Божя Майка
Отъ Игната до Колядж;
Кога было на Колядж,
Тя си роди млада Бога. *Пѣс.*

Замѣчж, ишь, — чплъ, гл. свр. отъ замѣчнамъ и замѣчнамъ.

Замѣкамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да мѣкамъ; замѣкати.

Запавѣнамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да навалнамъ.

Запавѣгамъ (да ся), гл. възвр. свр. Да закачж да ся навѣгамъ, да ся заголѣмж; загордѣть.

Запавѣждамъ, гл. д. свр. Да подкачж да навождамъ иѣчто за ткане.

Запавѣрѣвамъ, гл. д. свр. Да подкачж да навѣрѣвамъ.

Запавѣвамъ, гл. д. свр. Да подкачж да надавамъ.

Запавѣрнамъ (да ся), гл. въз. свр. Да закачж да ся наварнамъ.

Запавѣрѣвалося, гл. безл. Дошалося да ся наварѣла. *Едно му ся бѣж забѣвало, друго му ся борба заборило, третему ся камикъ запавѣрѣвало.*

Запавѣчнамъ, гл. ср. свр. Да подкачж да напавѣчнамъ.

Запавѣрѣкнамъ (да ся), гл. въз. свр. Да закачж да ся напавѣрѣкнамъ.

Запавѣвался (да ся запавѣж), гл. об. Подкачамъ да ся наѣж.

Запавѣж (да ся), ешь, — дѣвался, гл. свр. отъ запавѣвамся.

Запавѣтамъ, гл. д. свр. Да подкачж да напавѣтамъ.

Запарѣдѣ, нар. Отсега пататакъ; впередъ, впередъ. *Богъ знае какво цѣ има запарѣдѣ.* *Запарѣдѣ ты да му мислишь за тѣмъ работж.*

Запарѣчамъ, гл. д. свр. Да подкачж да напавѣчамъ, да напавѣдамъ (на оплакване).

Запарѣждамъ, гл. д. свр. 1) Да подкачж да напавѣждамъ, да напавѣжж иѣчто. 2) Да подкачж да напавѣждамъ, да напавѣчамъ (на оплакване умрѣло); начати приговѣривати. *За*

плака и занаряжда така жално, да ти домилье. Занаряждакъ като врачкъ.

Занастанаъ, гл. ср. свр. Да земж да настанаъ.

Занаснаъ (да занесж), гл. д. Заноснаъ, заносваъ, занисаъ: 1) Носж отъ едно мѣсто на друго; относитъ, заноситъ. *Заноснаъ го у дома.* 2) Закарваъ съ кола или кошь; завозитъ, отвозитъ. *Занесохъ жито въ града да го продамъ.* 3) Относнаъ, отвличнаъ; уноситъ. *Вѣтъръ-тъ го занесе. Вода-та занесе аза. Вода донесла, вода занесла. Влкъ занесе овца.* — *Занаснаъ много здраве*, казваъ много здраве; кланятъся. — *мяс*, 1) гл. възвр. Уносамся, прѣносамся, занесвамся, захласвамся, прѣхласвамся, забравямся; забыватъся, терятъ чувства. *Занесеся-та заспа.* 2) гл. стр. Бываъ занесенъ.

Занасане, с. ср. отъ занаснаъ. Занасане, заносване, занисане.

Занатскама, гл. д. свр. Да подкачж да натискама.

*Занатлиа, пр. неиз. Т. Който има занаятъ, занатчиа.

Занатскый, ска, ско, пр. отъ занаятъ; ремѣсленный.

Занатчийка, с. ж. Който работи нѣкакъвъ занаятъ; ремѣсленица.

Занатчийница, с. ж. Мѣсто, дюклянъ, дѣло работять нѣкакъвъ занаятъ; мастерскія.

Занатчийскый, ска, ско, пр. отъ занатчиа; ремѣсленичій.

Занатчийча, ум. ср. отъ занатчиа.

*Занатчиа, с. м. Т. Който работи нѣкакъвъ занаятъ, ржкодѣлецъ; ремѣсленикъ.

*Занаятъ, с. м. Т. Занаятъ: 1) Ржкодѣле; ремесло. *Учж занаятъ и учжся на занаятъ.* 2) Работа, поминжкъ; дѣло, занаяте, промыселъ. *Какъвъ ти е занаятъ? Има ли алматъ, има и занаятъ. Занаятъ безъ алматъ не бива. Имаш ли занаятъ, имаш и канаятъ.*

*Занданъ, с. м. Т. Зинданъ, зѣнданъ, тъмница въ земж-тж. *Тъмни зандани.*

Занемарж, ишь, — риль, гл. свр. отъ занемарнаъ. — реный, прич. стр.; пренебреженый, покинутый.

Занемарнаъ и **занемариавамъ** (да занемарж), гл. д. Оставямъ въ немаренне; оставятъ въ пренебреженіи, покидать.

Занемаране и **занемариаване**, с. ср. отъ занемарнаъ и занемариавамъ.

Занемогвамъ (да занемогж), гл. ср. Занемощавамъ.

Занемогване, с. ср. отъ занемогвамъ. Занемощаване.

Занемогж, ешь, — ижль, гл. свр. отъ занемогвамъ. Да занемощаъ; занемобъ.

Занемощавамъ (да занемощаъж), гл. ср. Ставамъ немощенъ, лѣгамъ боленъ, заболѣвамъ, занемогвамъ, занехвелвамъ, олошавѣвамъ, сложвамся; занемогать.

Занемощаване, с. ср. отъ занемощавамъ. Занемогване.

Занемощаъж, ешь, — щяль, гл. свр. отъ занемощавамъ. Да занемогж, да занехвелвамъ; да заболѣж, да олошавѣж, да ся сложж; занемобъ.

Занесж, ешь, — несохъ, — несль, гл. свр. отъ занаснаъ, заноснаъ, заносваъ, и занисаъ; отнесті, занесті, отвезти, унести. — *сѣнтый*, прич. стр. Донесеный, закаранный; отнесенный, занесенный, отвезенный. 2) Отнесеный, завлѣченый; унесенный.

Занехвѣламъ, гл. свр. отъ занехвѣлвамъ. Да занемощаъж.

Занехвѣлама (да занехвѣлама), гл. ср. Занемощавамъ; занемогать.

Занижж, ешь, — пизаль, гл. свр. отъ занизвамъ; занизатъ. — *пизантый*, прич. стр.; занизанный.

Занизвамъ и **занизувамъ** (да занижж), гл. д. Подкачамъ да нижж; занизывать.

Заникнамъ и **заникпувамъ** да (заникж), гл. ср. Подкачамъ да никж, да растж; начинать произрастать, прозябать.

Заникнама (да заникж), гл. д. Заничамъ. **Заникж**, ешь, — наль, гл. свр. отъ заникнамъ, заникпувамъ.

Заникж, ешь, — наль, гл. свр. отъ заникнамъ, заникпувамъ. Да уникж, да надникж.

Заникъ, с. м. Западъ, заидъ; заходъ (сѣлица, лунъ). *Стигнжамъ у село по заникъ слънце. Вечерамъ слѣдъ заникъ слънце.*

Занимася, гл. безл. *Занима ми ся*, зашемеднава ми ся, дохожда ми шемедъ.

Занисамъ (да занесж), гл. д. Занаснаъ.

Занисане, с. ср. отъ занисамъ. Занасане.

Заничж, ишь, — иичаль, гл. свр. отъ заничнамъ. Да затулж; заслонитъ.

Заничнамъ (да заничж), гл. д. 1) Уничнамъ, надичнамъ, глдамъ нѣчто съ вниманіе за да го видж добръ; всматриваться, присматриваться, заглядываться. 2) За нѣкакъж справж: не врьвж добръ, закачамъ.

Что гъчешъ, люби, и плачешъ,
Да ли ти брьдо занича,
Или основа късипа. *Шѣ.*

Заничнамъ (да заничж), гл. д. Затулнамъ, затпувамъ, засльвамъ; заслонятъ.

Заничане, с. ср. отъ заничнамъ.

Занишвамся и **занишювамся** (да ся за-

- нишж), гл. об. Замѣрвамъ, нишжъ съ иѣ-
что; прицѣливаться.
- Запѣшнж**, ешь, — ижлъ, гл. свр. отъ за-
пѣшамъ. Да залюбѣж, да залѣнамъ.
- Запѣшювалъ** (да занесѣж), гл. д. Запасамъ
- Запѣшѣж** (да ся), ишь, — шился, гл. свр.
отъ запѣшваеся; прицѣлится.
- Запѣшамъ** и **запѣшювамъ** (да запѣшнж),
гл. д. Залюбѣвамъ; закѣчивать.
- Какъ ся млада провѣкчува,
Дори града занѣшюва. *Пѣс.*
- мей, гл. стр. и *възвр.* Залюбѣваеся; за-
кѣчиваться. *Молитви и молици-ти ся за-
лавактъ и ся занѣшита онова ми ти вито
хоро.*
- Запѣшмане** и **запѣшюване**, с. ср. отъ
запѣшамъ. Залюбѣване.
- Заповець** и
- Заповить**, с. м. Храсть *Sytisus*, влѣчна жи-
ла, гергевденчя; ракѣтникъ.
- Запобѣтца**, с. ж. Болѣеть въ поктѣ-то отъ
озябване.
- Запобвамъ** и **запобсамъ**, гл. д. 1) (да за-
побѣж) Подкачамъ да носѣж; начинять по-
сѣть. *Заносилъ съмъ дрѣва отозаранъ.*
*Заносилъ съмъ тѣжъ дрѣваж отъ пролѣ-
тось.* 2) (да занесѣж) Занасамъ.
- Запость**, с. м. Кѣчка, что дрѣжи парема за
прощѣпа, заворина.
- Запосѣж**, ишь, — сль, гл. свр. отъ запоб-
вамъ и запобсамъ; начать посѣть.
- Запобсамъ**, в. запобвамъ.
- Запобсане**, ср. ср. отъ запобсамъ. Зана-
сане.
- Запурамъ** (да ся), гл. об. свр. Да закачѣж да
ся пурамъ, да ся зачивамъ, да ся загму-
рамъ; запырять, заюркать.
- Запѣмѣвамъ** (да запѣмѣж), гл. ср. Прѣста-
вамъ да говорѣж, онѣмѣвамъ; иѣмѣть, пере-
ставать говорить.
- Запѣмѣж**, ешь, — мѣлъ, гл. свр. отъ за-
пѣмѣвамъ; запѣмѣть.
- Запѣшкамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да
пѣшкамъ, да задушѣж, да замиришѣж; за-
пѣхвать.
- Запѣшрамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да оби-
рамъ.
- Запѣшходдамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да
обишходдамъ.
- Заоблачвася** (да ся заоблачи), гл. об. За
врѣмя-то, става облачно; нахмуриваться,
наполѣквиваетъ, пасмурѣть. *Врѣмя-то ся
заоблачи, може да вали дъждъ.*
- Заоблачи** (да ся), — чилося, гл. свр. отъ
заоблачвася; нахмуриться, пасурѣться
(о погодѣ),
- Заоблѣвамъ**, гл. д. свр. Да покачѣж да об-
лѣвамъ.
- Заоблѣзвамъ** (да ся), гл. *възвр.* свр. Да
подкачѣж да ся облѣзвамъ.
- Заоблѣчамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да
облѣчамъ. — мей, гл. *възвр.* свр. Да под-
качѣж да ся облѣчамъ.
- Заоблювамъ** (да заоблѣж), гл. д. Правѣж
иѣчто да стане обло, валчнѣто; дѣлѣть ока-
тистымъ, округлѣть. — мей, гл. стр. и
възвр. Бывамъ заобленъ, ставамъ обляъ,
валчнѣть; округлѣться.
- Заоблюване**, с. ср. отъ заоблювамъ.
- Заоблѣж**, ишь, — лиль, гл. свр. отъ за-
облювамъ; округлѣть. — леплѣй, прич.
стр.; округлѣнный.
- Заобрѣчамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да об-
ричамъ. — мей, гл. *възвр.* свр. Да под-
качѣж да ся обричамъ.
- Заобувамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да обу-
вамъ. — мей, гл. *възвр.* свр. Да подкачѣж
да ся обувамъ.
- Заобыкѣлка**, с. ж. Заобыкѣлка.
- Заобыкѣлнамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да
обыкѣлнамъ.
- Заобыкѣлка**, с. ж. Заобыкѣлка, в. забы-
кѣлка.
- Заобыколѣж**, ишь, — лиль, гл. свр. отъ
заобыколавамъ; обойтѣ, объѣхать, об-
кружитѣ, обложитѣ. — лѣптый, прич. стр.
- Заобыколеный**, обыколеный, запасаный, очь-
таный; окруженный, обложеный.
- Заобыколавамъ** (да заобыколѣж), 1) гл. ср.
Заобыкѣлнамъ, отивамъ, замѣннувамъ отоколо,
избыкѣлнамъ; обходить, объѣзжать кру-
гомъ. *Заобыколихми покрай село-то.*
- 2) гл. д. Обыколавамъ, очьртавамъ, за-
быкѣлнамъ, запасамъ; окружать, облагать.
Кжджали заобыколих село-то мѣ.
- 3) Врѣтѣся, врѣвж около иѣчто; обра-
цѣться. — мей, гл. стр. Бывамъ заобы-
коленъ.
- Заобыколаване**, с. ср. отъ заобыкола-
вамъ.
- Заоблѣчвамъ** и **заоблѣчювамъ** (да заоблѣ-
чнамъ), гл. д. Подкачамъ да облѣчамъ,
облѣчвамъ; возлюблѣть. — мей, гл. *въз.* Под-
качамъ да ся облѣчамъ, облѣчваеся съ иѣкого.
- Заоблѣчнамъ**, гл. свр. отъ заоблѣчвамъ. Да
облѣчнж, да замлѣвамъ; возлюблѣть.
- Заобѣдвамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да обѣд-
вамъ; начать обѣдать.
- Заозрѣтамъ** (да ся), гл. об. свр. Да под-
качѣж да ся озрѣтамъ.
- Заопѣсвамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да
опѣсвамъ. — мей, гл. *възвр.*
- Заопѣнамъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да опи-
намъ, да заопѣвамъ.
- Заоплѣквалъ**, гл. д. свр. Да подкачѣж да
оплѣквалъ. — мей, гл. *възвр.*

Заопіваль, гл. д. свр. Да подкачъ да онь-валь, да заопинамъ.

Заорáваль (да заоржъ), гл. д. 1) Подкачамъ да орж; запахивать. *Каквото го заорало, таквось ще го и закопае*: каковъ въ колыбельку, таковъ и въ могилку. 2) Задирамъ, закачамъ, правж браздж; бороздѣть. *Опгтажъ ся да пишж, перо-то заора.*—мся, гл. взвер. Като врьвж, забивамся въ земж-тж; врьзываться.

Заорáване, с. ср. отъ заорáваль и заорáвмся.

Заоржъ, ешь, — раль, гл. свр. отъ заорáваль; запахать, заорать. — ральтый, прич. стр.; запаханый.

Забэструваль (да забэстрж), гл. д. Правж остро, изострюваль, подострюваль; заваэстривать, забэстривать, заострять. *Заостри единж колж.* — мся, 1) гл. взвер. Подкачамъ да ся острж. *Поглядни го, какъжъ ся е заострилъ.* 2) гл. стр. Бывамъ заостренъ, изострювамся, подострювамся; заваэстриваться, забэстриваться, заостряться.

Забэструване, с. ср. отъ забэструваль. Изоструване, подоструване.

Забэстржъ, ишь, — риль, гл. свр. отъ забэструваль. Да изостржъ, да подостржъ; заваэстрить, заострить. — реный, прич. стр. Изостренный, подостренный; заваэстренный, забэстренный.

Заотваряль, гл. д. свр. Да подкачъ да отварямъ. *Что си заотваряль така врата-та!*

Заотичамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да отичамъ; начать отекаъ, пухнуть.

Забхамъ и

Забхкамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да охамъ, да охкамъ, да завайкамъ; забхать.

Западамъ, гл. ср. свр. Да подкачъ да падамъ.

Западамъ и **западноуваль** (да западиж), гл. ср. 1) Западамъ, изгубвамъ имота си, изпадамъ, заспромашивамъ; бѣднѣть. *Западнжжъ чловѣкжъ, изпаднжжъ, заспромашиль; обѣднѣлый, обѣднѣлый.* *Стое бѣ богаты, нѣ западиж.* 2) Начинамъ да изпадамъ, да ослабвамъ, да изнемошывамъ; начать слабѣть.

Западвамъ и **западнуваль**, гл. ср. 1) (да западамъ) Подкачамъ да падамъ. 2) (да западиж) Западамъ, западнувамъ.

Западный, — днь и — день, дна, дно, пр. Что е на западъ, или иде откамъ западъ; западный. *Западенъ вѣтеръ.*

Западижъ, — ешь, — ижль, гл. свр. отъ западамъ, западноуваль и западвамъ. 1) Да изпадижъ, да заспромашиваъ; обѣднѣть,

обѣднѣть. 2) Да ослабжъ, да изнемошываъ; ослабѣть, ослабнуть.

Западъ, с. м. Мѣсто-то, дѣто, захожда, дѣто заниква, засѣда слънце-то; заходъ, заидъ, заникъ; западъ, закать.

Запаза, с. ж. Онова, что запазва, что завардва, забрана; защита, охрана, оплѣтъ, предохранѣнне.

Запазваль и **запазуваль** (за запазж), гл. д. Запазамъ.

Запазване и **запазуване**, с. ср. отъ запазваль. Запазване.

Запазжъ, ишь, — зиль, гл. свр. отъ запазваль и запазамъ; защитить, отстоять, охранить, оборонить, оградить, сохранить. — зеный, прич. стр. 1) Забраненый, зачюваный, заварденый, закрыленый; защищенный, охраненный, обороненный, ограж, денный. 2) Заварденый, уварденый, учюваный; сохрпенный. 3) Запомненый, запамтеный, забѣлѣженый.

Запазнамъ (да запазжъ), гл. д. Запазваль: 1) Начинамъ да пазжъ, завардвамъ. 2) Забранамъ, завардвамъ, закрылвамъ, зачювувамъ; защищать, отстаивать, охранять, оборонять, ограждать. 3) Завардвамъ, увардвамъ, учювувамъ, задрѣжамъ; сохрпять. 4) Запомнювамъ, запамтывамъ, забѣлѣжамъ; удерживать въ памяти. *Още отъ малжжъ сьмъ го запазилъ, та можъ да ти го разкажжъ.* — мся, 1) гл. взвер. Забраивамся, завардвамся, зачювувамся; защищаться. 2) гл. стр. Бывамъ запазень.

Запазване, ср. ср. отъ запазнамъ и запазвмся. Запазване.

Запáлваль и **запáлюваль** (да запáлжъ), гл. д. Запáлать.

Запáлване и **запáлюване**, с. ср. отъ запáлваль. Запáлване.

Запáлжъ, ишь, — лиль, гл. свр. отъ запáлваль и запáлваль; запалить, зажечь, засвѣтить, затѣлить, затонить, истонить, развести (огонь). — леный, прич. стр. 1) Подпаленый; запаленый, зажженый, засвѣченный. 2) Напаленый; затѣпленный.

Запáлваль (да запáлжъ), гл. д. Запáлать: 1) Подкачамъ да палжъ; запáлывать. 2) Правж нѣчто да ся загорн; запáлывать, запáлять, зажгать. *Запáлать огонь, наклаждамъ, заваламъ огонь; разводить огонь.* *Запáлать свѣць; засвѣчивать, засвѣчать, зажгать свѣчу.* *Запáлижъ свѣць въ црькжжъ, прѣдъ иконжъ; поставить свѣчу.* *Запáлать кандиль; затѣпывать лампаду.* *Запáлать чибукжъ, запущивать чибукъ; закуривать трубку.* 3) Правж пожаръ, подпаламъ. *Запáли кжжжъ-тжжъ.* *Запáлижъ горжъ-тжжъ.* 4) Палжъ нѣчто да

ся сръбе, напалвамь; топить, заталивать, затопить. *Запаламь печь-тж.* *Запалми-ми банж-тж.* 5) Разпалвамь, залютивамь, докарвамь огонь, лютинж; воспалить. *Пиперъ-тж мя запали.* *Чюшка-та ми запали уста-та.* — мся, гл. *взвр.* 1) Загарямся; загораться, возгораться, возжигаться, воспламениться. *Огънь-тж ся запали.* *Баруть-тж ся запали отъ искрж.* 2) Става ми горящо. *Отъ вино-то ся запалихж.* 3) Загрѣвамся отъ влажность и начинамь да гниж, запарзамся; напръвять. *Съно-то ся е запалило.* 4) Разпалвамся; одушевляться, воспалиться, разгорячаться. 5) гл. *стр.* Бывамь запаленъ. — *Запаламь нѣкому свѣць,* открывамь му нѣкаквж работж неприатнж. — *Запаламь нѣкому чергж-тж,* турямь го на мысль, на грыжж за пѣчто. — *Запали му ся черга-та,* зе да мысли, да ся грыжж. — *Да запалимж чирасло-то,* спр. и азъ не знажъ какво да правимъ, кога нѣма ничто. — *Запалися каваж,* зехж да ся карать много; загорѣлася себра. — *Доклѣ гражданка свѣць запали,* селянка ся ожени. *Запалили му ся гащи-тж.* *Запали на дявола свѣць,* доклѣ минеш моста. *Запали на дявола свѣць,* да ти напакости по-много. *Запали на дявола свѣць,* да ты сполѣти каквото не цещь. *Запали му свѣць,* че му дайъ иице да бѣли. *Умрели,* ако сакашь, боринж му запали. *Запали, сизго, печь-тж да опечемж пгня-то,* дѣто цжтъ го донесжтъ.

Запа́твамь и запáтгувамь (да запáтж), гл. д. Запомнювамь, запаметывамь, забѣлжжямь, запазвамь; удѣрживать въ пáмяти. — мся, гл. *стр.* Запомнювамся, забѣлжжвамся, запазвамся.

Запа́тване и запáтгуване, с. ср. отъ запáтвамь. Запомнюваше.

Запа́тж, ишь, — тиль, гл. *свр.* отъ запáтвамь. Да запомнж, да забѣлжжж, да запазж. — *тепый, прич. стр.* Запомненный, забѣлжженный.

Запамятáвамь, ишь, — тиль, гл. *свр.* отъ запáтжжж. Да запомнж; запáмнитъ. — *тѣпый, прич. стр.* Запомненный; запáмненный.

Запамятáвамь (да запáмтж), гл. д. Запомнювамь, запáтвамь; удѣрживать въ пáмяти. — мся, гл. *стр.* Бывамь запáмтатенъ, запомнювамся.

Запарáстж, ишь, — тиль, гл. д. *свр.* Да забинж, да завраскамь, да затупамь.

Запа́рвамь и запáрювамь (да запáрж), гл. д. 1) Зақысамь съ врѣлж водж разсъх-

нжлся съдъ; запáривать. *Да запáримж сѣдро-то.* 2) гл. *ср.* Подкачивамь да парж, допаривамь. — мся, гл. *взвр.* 1) Затоплювамся, запалвамся, разгорячивамся. 2) Загрѣвамся отъ влажность и начинамь да гниж, запалвамся; прѣтъ, напръвять, сопръвять. *Брашно-то ся е запарило.* *Рапа-та ся е запарила.* 3) гл. *стр.* Бывамь запáренъ; запáриваться.

Запа́рване и запáрюване, с. ср. отъ запáрвамь; запáриваніе, сопръваніе, напръваніе.

Запа́рта, с. ж. Хокане, мьрене, съдеше. *Дадс му едик запартж;* далъ ему нагоний. *Иде запартж-тж,* хокахж го.

Запа́рж, ишь, — риль, гл. *свр.* отъ запáрвамь; запáрить. — *репый, прич. стр.* 1) Зақыснжтый съ врѣлж водж; запáренный. 2) Запаленый отъ влажность и загнилый, задушеный; прѣлый. *Мирносе на запарено;* пáхнеть прѣлью.

Запа́свамь и запáсувамь (да запáсж), гл. д. и ср. Подкачивамь да насж, запасавамь. — мся, гл. *взвр.* Прикротывамся, та насж много врѣмя. *Врѣмя-то ся заклады,* та овцж-тж ся запасожж.

Запа́свамь и запáсувамь (да запáсж), гл. д. 1) Опасвамь съ понасъ; онойсывать. *Запасвамь го,* запасавамь му понаса. 2) Прѣпасвамь, качать оржжне. *Запасажж саблж.*

Станка си сръпа остави,
Запаса кобуръ пищовы,
Приплещи пушжж бойийжж,
Прѣпаса саблж Черкескж. Пѣс.

3) Заобыкнывамь, обыкнывамь, очрътавамь; окружать, обхвѣтывать, облагать. — мся, 1) гл. *взвр.* Опасвамся, прѣсвамь съ понаса; онойсываться, поднойсываться, 2) За женско животнo: воджж, паржж, развождамся, распасавамся, завывамся; бѣгаться, проывать, случаться, обгоняться. 3) гл. *стр.* Бывамь запасанъ.

Запа́сване и запáсуване, с. ср. отъ запáсвамь и запáсывамся.

Запа́стрж, ишь, — риль, гл. д. *свр.* Да подкажж да пастрж, да снастрж, да завардж пѣчто.

Запасáж, ешь, — сохъ, — пáсълъ, гл. *свр.* отъ запáсвамь и запáсывамь.

Запасáвамь (да запасж), гл. д. и ср. Подкачивамь да насж, запасавамь. *Запасжъ съмь овцж отъ дѣтя.* *Овцж-тж ссга запасоажж,* остави гж да ся напасжтъ.

Запа́твамь (да запáтж), гл. д. Завѣждамь, подвѣждамь, развѣждамь, отвѣждамь, разплодавамь животны; заводить, разводить, распложать. *Запáтили си бѣвжж буби*

за копринж. — мѣя, гл. *вззер.* и *стр.* Завъждамъ, подвъждамъ, развъждамъ, отвъждамъ, запилвамъ; заводиться, разводиться, распложаться.

Запáтване, с. *ср.* отъ запáтвамъ. Завъждаме, подвъждане, развъждане, отвъждане, расплодаване; разведѣніе, распложѣніе.

Запáтж, ишь, — тиль, гл. *свр.* отъ запáтвамъ. Да завъдж, да подвъдж, да развъдж, да отвъдж; завести, завѣсть, развести, развѣсть, расплодѣть. — *тенгый, пр. стр.* Завъденгый, подвъденгый, развъденгый, отвъденгый.

Запáшиж, ешь, — пасахъ, — пасаль, гл. *свр.* отъ запáсвамъ; опоясать, подпоясать; окружить, обхватить, обложить. — *пáсангый, прич. стр.* 1) Опасангый; опоясанный, подпоясанный. 2) Прѣпасангый. 3) Заобыколенгый, обыколенгый, очертангый; окруженгый, обхваченгый, обложенгый.

Запáвамъ (да зáпнж), гл. *д.* Запинамъ, запнுவамъ.

Запéкъ, с. *м.* Кога пѣкой ся е запекль, та не може да иде повънка, зáпоръ; запоръ.

Запéкъж, чѣшь, — пѣкохъ, — пѣкль, гл. *свр.* отъ запáчнамъ. — *печѣнгый, прич. стр.* 1) Что е закачль да ся пече. 2) Засъхнжльгый. 3) Който не може да иде повъль да ся пзежди, затыпжгый; страждущий запоромъ.

Запéлтувамъ, гл. *ср.* Въ говорене-то пелтж пошѣйдъ; пѣсколко картáвить.

Запелѣвамъ (да запелѣж), гл. *д.* Казвася на срьдпю, махвамъ, завръгамъ, дѣвамъ пѣчю нѣкждѣ. *Кждѣ го е запелѣль, та го нѣма?* — мѣя, гл. *вззер.* Отпивамъ пѣкждѣ, замитамъ, прѣждосвамъ. *Кждѣ ся е запелѣль, та го нѣма толкова врѣмя! Запелѣлся е на механж-тж. Запелѣлся е пѣ-врага. Запелѣлся оттука!* убирáйся вонъ!

Запелѣване, с. *ср.* отъ запелѣвамъ и запелѣвамся.

Запелѣж, ешь, — лѣль, гл. *свр.* отъ запелѣвамъ. — *лѣнгый, прич. стр.*

Запѣрвамся (да ся запѣрж), гл. *об.* 1) Подкачамъ да ся перж, да ся кокорж; начипать топáриться. 2) Разпервамся; растопáриваться.

Запѣрж, ешь, — прáхъ, — прáль, гл. *свр.* отъ запáрамъ. Да подкажъ да перж.

Запѣржж (да ся), ишь, — рился, гл. *свр.* отъ запѣрвамся. Да ся разперж; затопáриться, растопáриться.

Запетлѣвамъ (да запетлѣж), гл. *д.* Застягамъ съ петелкы, закопчивамъ петелкы-ты; застѣгивать, запѣтливать. *Запетлѣй си елека.* — мѣя, 1) гл. *вззер.* Запетлѣвамъ

си дрѣхж; застѣгиваться. *Запетлѣйся, не ходи разгрѣденъ.* 2) гл. *стр.* Бывамъ запетлѣвъ.

Запетлѣване, с. *ср.* отъ запетлѣвамъ; застѣгиваніе.

Запетлѣжж, ешь, — лѣль, гл. *свр.* отъ запетлѣвамъ; застѣгнуть, запѣтлить. — *пѣль, прич. стр.* Закопчангый; застѣгнутый.

Запѣтгый, в. запáтгый.

Запѣцвамъ и запѣцнுவамъ (да запѣцж), гл. *д.* Закачамъ, задпрямъ, зацѣпвамъ; зацѣпльть. — мѣя, гл. *стр.* и *вззер.* Закачямся, задирамся, зацѣпвамся; зацѣпльть ся. *Запѣцнжся на трънь.*

Запѣцване и запѣцнுவаніе, с. *ср.* отъ запѣцвамъ.

Запѣцжж, ешь, — нжль, гл. *свр.* отъ запѣцвамъ; зацѣпльть. — *пжтгый, прич. стр.* Закаченгый, задрангый, зацѣпенгый; зацѣплѣнный.

Запечѣнгый, прич. в. запекж.

Запечáтамъ, гл. *свр.* отъ запечáтвамъ.

Да михюрледишьж; запечáтать, опечáтать. — *тангый, прич. стр.* Михюрледисангый; запечáтанный, опечáтанный.

Запечáтвамъ и запечáтнுவамъ (да запечáтамъ), гл. *д.* Удрямъ печать на нѣчю, за да не ся отваря, михюрледисвамъ; печáтать, запечáтывать, опечáтывать. *Запечáтвамъ писмо.* — мѣя, гл. *стр.* Бывамъ запечáтанъ, михюрледисвамся; запечáтываться, опечáтываться.

Запечáтване и запечáтнுவаніе, с. *ср.* отъ запечáтвамъ и запечáтнுவамъ. Михюрледисване; запечáтываніе, опечáтываніе.

Запѣвамъ (да запѣж), гл. *д.* 1) Начпнамъ да пѣж; начинать пить, запивать. *Запива за здраве, допива за Богъ да прости.* 2) Пѣж отъ врѣмя, на врѣмя по малко; припивать. 3) Годнавамъ, главнавамъ, прѣстенувамъ; обручать, помѣлвлнвать, сговáривать, сосвáтывать. *Запѣжж сына си.* 4) Ыамъ, пѣж на годежъ, на тѣкмежъ, прѣпивамъ, съпивамъ, впивамъ; запивать. *Да запѣжж тѣкмежж, годежж.* — мѣя, гл. *вззер.* 1) Годнавамся, главнавамся, прѣстенувамся; обручаться. *Стопанъ ся запѣжж за Драганж.* 2) Удрямъ го на пѣме; курить, пѣнствовать, запиваться. *Запѣжж чловѣкжж, пропплся; курило.*

Запѣване, с. *ср.* отъ запѣвамъ и запѣвамся.

Зáпивъ, с. *м.* 1) Годежъ, главежъ, огляди, тѣкмежъ, впивъ, прѣпивъ, съпивъ; обручѣніе. 2) Гоцавка у моминны слѣдъ годежж; запѣины, запѣйка. 3) Чръпина, кога стане пѣкакжвъ сговоръ; крѣчма, алдамачъ; магарáчъ, лѣтки, запѣйки.

видъ, *запра*. 4) Ослабвамъ, пзнемогавамъ; пзнемога́ть, пристава́ть. *Остарѣхъ, затираю вяче. Конь-тъ ся умори, та запра, постапж; лѣшадъ приста́ла.*

Запіра́нне, с. ср. отъ запіра́мь.

Запісыва́мь и запісува́мь (да запіши́ж), *гл. д.* 1) Подкача́мь да пиши́ж; начиня́ть писа́ть. *Записалъ бѣхъ едно писмо, на не можяхъ да го допиши́ж.* 2) Забѣлѣ́жамъ съ писмо за да ся помни; записыва́ть. *Записываю всичко, что давамъ. Запиши му имя-то. Лема Господь го е записалъ на рабушю.* 3) Пиши́ж люде за нѣчто, за нѣкаквж службж; записыва́ть для опредѣленія на службу или къ мѣсту. *Записахъ мя войни́ж.* 4) Напсыва́мь псемо, та по него да гляда другъ да ся учи да пише. *Учитель-тъ ми записа.* 5) Записыва́мь нѣкого, написыва́мь пмя нѣкому или пписыва́мь лице-то му на нѣчто, за да му направж магнж съ него. *Записываю на сапу́ж, написываю имя-то нѣкому на кжс сапу́ж и го връгамъ въ вода, отъ дѣто той палва, та да ся магноса.*

Па кыписа, та ся пойде,
Та си пойде на ходжж-тж,
Та записа бѣлж Недж,
Га записа, га зададе. *Пѣс.*

—*мя*, 1) *гл. възвр.* Пиши́жся за да ся нарядж на нѣчто; записыва́ться. *Записахся войни́ж.* 2) *гл. стр.* Быва́мь записанъ. — *Запиши го на леда, на снѣга, на комина,* назватъ на смѣхъ, кога зимать нѣчто на вѣрж и не мыслятъ да го плащатъ.

Запісыва́нне и запісува́нне, с. ср. отъ записыва́мь.

Запіска, с. ж. 1) Записыва́нне. 2) Записъ за нѣчто 3) Малко псѣмце; записка.

Записыва́мь, гл. ср. свр. Да подкачж да писыва́мь.

Записыва́нне, с. ср. Подопаши́ж, подопаши́нца, наджж, коскунъ; нахвй, подхвѣстникъ.

Записъ, с. ж. 1) Всяко писмо, венака кнпга, написаны за да показватъ нѣчто; бума́га (всякаго рѣду), пи́сменный видъ, докуме́нтъ, записъ. 2) Псемо, съ косто ся задѣлжава чловѣкъ да плати на уречено врѣмя опова, что е зель, тимсцюкъ, тахвилъ; вѣксель, облига́ція. *Длжженъ съ записъ сто гроша.* 3) Оправа, оправци́на, тезкере. 4) Написано, за да гляда нѣкой по него да ся учи да пише; про́писъ. 5) Служба на святець, покровитель на нѣчто; оброкъ, подвѣрьсть.

Запіча́мь (да запе́ж), *гл. д.* 1) Подкача́мь да некж; начиня́ть печь. 2) Затыга́мь да не може да пзлѣзе повънж; прозводі́тъ запѣръ. *Жылдъ тж запича, ко-*

га ся каде. 3) Пекж, врътж, дѣбамъ, крѣтж, задира́мь, запина́мь, дрыкамъ, захецыва́мь, рупаж нѣкого за нѣчто; капи́чить, кучи́ться. *Запеклъ мя е да му дамъ парж.* — *мя, гл. стр.* 1) Начина́мь да ся некж. 2) Засѣхва́мь, затыга́мь, закжкрува́мь; запека́ться, твердѣ́тъ. 3) Затыга́мь, та не можж да пзлѣзж повънж; страда́тъ запѣромъ.

Запіча́нне, с. ср. отъ запіча́мь и запіча́мься.

Запіши́ж, ешь,—писаль, гл. свр. отъ записыва́мь; записа́ть. — *иисапъй, прич. стр.* записанный.

Запи́щж, ишь,—пищаль, гл. свр. отъ записыва́мь; записыва́ть.

Запищыва́мь (да запищж), *гл. ср.* Подкача́мь да пишж; начиня́ть пишца́ть.

Запи́ж, ешь,—пиль, гл. свр. отъ записыва́мь; запы́ть, припы́ть; обручы́ть, помѣлвить, сговорі́ть, сосва́татъ. — *питъй, пр. стр.* 1) Подкаченый да ся ппе, напитки́й. 2) Годеный, главеный, утъкменый; обручы́нный, помѣлвленный, сговоренный, сосва́танпый.

Запла́вамь, гл. ср. свр. Да подкачж да плава́мь, да запла́вамь.

Запла́вжж, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ запла́вамь. — *венъй, прич. стр.* — *Заплавенъ купусъ (зелю),* заланъ отъ рѣкж притеклж, та остало по листе-то му пѣсѣжж, и послѣ ся свилъ съ него.

Запла́виамъ (да запла́вж), *гл. д.* 1) Начина́мь да плавж, да тощж. 2) Начипа́мь да плавж, опла́виамъ. 3) За рекж, кога притече: зали́вамь и покрыва́мь залано-то съ плаво́й.

Запла́ванне, с. ср. отъ запла́виамъ.

Заплади́жж, ишь,—пиль, гл. свр. отъ запла́виамъ. — *пѣнъй, прич. стр.*

Заплади́вамъ (да заплади́ж), 1) *гл. д.* Закарыва́мь овця на сѣнж да пладнать. 2) *гл. ср.* Пладнж. *Овця-тъж запладнжж.* — *вася, като гл. безл.* Подкачна да става пладне, иде пладне. *Запладнися, а него оце нѣма да обѣдвамъ.*

Заплади́ванне, с. ср. отъ заплади́вамъ.

Заплака́лпй, ль, ла, ло, като *пр.* Что е като плакалж; заплака́лпый. *Заплакалъ очи.*

Запла́кыва́мь и запла́кува́мь (да запла́кж), *гл. ср.* Подкача́мь да плакж, зарыва́мь; начиня́ть пла́кать. *Скарахъ му ся, той заплака. Доклъ дѣтя не заплаче, майка му не му дава божж. Да си заплаче за душж-тж! Да си заплаче на гроба! Клятвы.*

Запла́кванне и запла́куванне, с. ср. отъ запла́кыва́мь. Зарыва́нне.

Заплаќнувамъ и **заплаќвамъ** (да заплаќ-
нѣж), *гл. д.* Подкачамъ да плаќнѣж; начи-
нѣть полоскаѣтъ.

Заплаќнѣж, ешь, — *налъ, гл. свр.* отъ заплаќ-
нувамъ. — *патый, прич. стр.*

Заплаќа, *с. ж.* Онова, что ся дава, за да
ся плати за нѣчто, за нѣкаквѣ службѣ;
плата, руга, рѣкоболѣ, хакъ; заплаќа, плаќ-
та, жалованье, такса. *Главнѣхъ ратѣй*
сѣ заплатѣжъ пѣтдесять грошка на мѣ-
сяцъ. Братѣжъ за брата сѣ главѣжъ заплаќа.

Заплаќа, *с. ж.* Кѣсъ платъ или друго нѣчто,
сѣ което е закрынена дупка, закрына, намѣ;
заплаќа, намѣтка, лѣтка, платъ.

Заплатѣжъ, ишь, — *тѣлъ, гл. свр.* отъ за-
платѣчамъ, платѣчамъ; заплатѣтъ, уплатѣтъ,
отплатѣтъ. — *тѣнѣый, прич. стр.* Из-
платенѣый, наплатенѣый; заплаќченѣый, уплѣ-
ченѣый, отплатенѣый.

Заплатѣжъ, ишь, — *тѣлъ, гл. свр.* отъ за-
платѣвамъ и заплаќавамъ, закрывамъ;
заплатѣтъ. — *тѣнѣый, прич. стр.* За-
крыпенѣый; заплаќченѣый.

Заплатѣвамъ (да заплаќѣж), *гл. д.* Запла-
щамъ, закрывамъ дупкѣж сѣ кѣсъ платъ
или сѣ друго нѣчто; заплаќивать, зачѣни-
вать заплаќами.

Заплатѣванье, *с. ср.* отъ заплатѣвамъ;
заплаќиванье.

Заплаќнѣж, ешь, — *плаќаль, гл. свр.* отъ
заплаќвамъ, плачѣж; заплаќать.

Заплаќшвамъ и **заплаќшювамъ** (да заплаќ-
шѣж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да плащѣж;
начинѣть нугаѣтъ. 2) Сплащамъ, захва-
ламъ, че щѣж бнѣж; пристраќивать, при-
пугивать, застраќивать, запугивать. *За-
плаќши дѣца-та да мирюватѣ.* 3) Правѣжъ
нѣкого да ся бои да не стане, да не ся
случи нѣчто; угрожаѣтъ. *Заплаќшва нѣжъ*
гладѣ, боимъ да не стане гладѣ. Запла-
ши мѣ сѣ прѣстѣжъ, закаи ми сѣ ма-
хане прѣстѣжъ; пригрозиѣлъ пѣльцемъ. — *мѣя,*
гл. стр. Бывамъ заплащень.

Заплаќшванье и **заплаќшюванье**, *с. ср.* отъ
заплаќшвамъ.

Заплаќшѣж, ишь, — *шилъ, гл. свр.* отъ
заплаќшвамъ; пристраќитѣтъ, принуѓитѣтъ,
застраќитѣтъ, запугаѣтъ, угрозиѣтъ. — *и-
нѣнѣый, прич. стр.*; пристраќенѣый, при-
пугнѣнѣый,

Заплаќавамъ (да заплаќѣж), *гл. д.* 1) Пла-
щамъ за нѣчто; платѣтъ. *Заплатѣжъ сѣмъ*
за тѣжъ дрѣвѣжъ четирѣдесять грошка.
2) Плащамъ нѣчто; уплатѣвать. *Запла-*
щамъ длѣга си. 3) Отврѣщамъ за нѣчто;
отплатѣвать. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ
заплатень. *Добро сѣ добро сѣ заплаќа.*

— *Заплатѣжъ му добръ,* дадохъ му да раз-
бере, навѣкахъ го, пабѣхъ го, отврѣнѣхъ му.

Заплаќавамъ (да заплаќѣж) *гл. д.* Заплатѣвамъ.

Заплаќавамъ, *с. ср.* отъ заплаќавамъ.

Заплѣскамъ и **заплѣснувамъ** (да ся за-
плѣснѣж), *гл. об.* 1) Заплѣсвамъ, залюшвамъ-
ся, залухвамъ, забѣкатвамъ, зазѣивамъ,
захласвамъ. *Нѣжъ го чакамъ, а той, кой*
знае, дѣ ся е заплѣснѣжъ. 2) Замайвамъ-
ся, прѣносамъ да не ся усѣщамъ; впадѣтъ
въ беснѣмѣтство.

Заплѣсванье и **заплѣснуванье**, *с. ср.* отъ
заплѣскамъ.

Заплѣскамъ, *гл. д. свр.* Да подкачѣжъ да
плѣскамъ. *Заплѣскалъ го по бузи-тѣ. За-*
плѣскалъ рѣцѣжъ; захлѣналъ руками.

Заплѣскамъ, *гл. свр.* отъ заплѣскамъ;
запѣчатъ, загрязнѣтъ. — *сканѣый, прич.*
стр. Уплѣсканѣый, замацанѣый, зацапанѣый,
умацанѣый, уцапанѣый; запѣчканѣый, за-
грязнѣнѣый.

Заплѣскамъ и **заплѣскувамъ** (да заплѣс-
камъ), *гл. д.* 1) Начинѣть да плѣскамъ, да
плѣска. 2) Замацвамъ, зацапвамъ, умацвамъ,
уплѣскамъ, уцапвамъ сѣ нѣчто; запѣчки-
ваѣтъ, загрязнивать. *Заплѣска мѣ сѣ*
калъ. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ заплѣсканъ;
запѣчкивать, загрязнивать.

Заплѣснѣж (да ся), ешь, — *нѣлѣн, гл. свр.*
отъ заплѣскамъ.

Заплѣснѣжтѣый, тѣ, та, то, като *пр.* 1) За-
манѣнѣый въ мысли-тѣ си, захласнѣжтѣый.

2) Замацанѣый, прѣнесенѣый да не ся усѣща.
Заплѣсѣ, 1) *с. об.* Който, когато ся заплѣсва;
ротозѣый, зѣвака, розѣнѣя. 2) *с. м.* За-
плѣсванье.

Заплѣтѣжъ, ешь, — *тохъ, — плѣлъ, гл.*
свр. отъ заплѣтамъ; заплѣсть, влѣстѣтъ,
влѣстѣтъ, впѣтатъ, запѣтатъ. — *тѣнѣый,*
прич. стр. 1) Подкаченѣый да ся плете; заплѣ-
тѣнѣый. 2) Сплетенѣый, уплетенѣый; заплѣ-
тѣнѣый. 3) Уплетенѣый, сплетенѣый, забрѣ-
канѣый; влѣтѣнѣый, впѣтанѣый, запѣтанѣ-
нѣый. — *Заплѣтена работа*, забрѣкана, по-
брѣкана, замлѣна, трудна, чворовита работа;
запутанное дѣло.

Заплѣтѣжъ, ешь, — *плѣскалъ, гл. д. свр.*
Да подкачѣжъ да плѣска; заплѣнѣтъ. *За-*
плѣскалъ го по дебѣлици-тѣ.

Заплѣтѣжъ, ешь, — *плѣскалъ, гл. д. свр.* 1)
Да подкачѣжъ да плѣска. 2) Да заплѣскамъ,
да замацамъ, да зацапамъ, да уплѣскамъ, да
умацамъ сѣ нѣчто; запѣчатъ, загрязнѣтъ.
— *плѣсканѣый, прич. стр.* Замацанѣый,
зацапанѣый, уплѣсканѣый, умацанѣый, уцапа-
нѣый; запѣчканѣый, загрязнѣнѣый.

Заплѣскамъ, *гл. свр.* отъ заплѣскамъ; за-
плѣскаѣтъ, забрѣзгать, захлѣстнѣтъ. — *сна-*

нѣй, *прим. стр.* Уплісканѣй; заплісканѣй, забрызганный.

Запліскамъ и **запліскувамъ** (да запліскамъ и да запліснж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да пліскамъ. *Единъ дъждь е запліскалъ като изъ рѣкавъ.* 2) Упліскамъ, упрьскамъ съ водж; запліскавать, забрызгивать, захлѣстывать. *Записка го съ водж.*—*мся, гл. стр. и възвр.* Упліскамся, упрьскамся съ водж; запліскаваться, забрызгиваться, захлѣстываться.

Запліснж, *ешь*, — *нжль*, *гл. ед-кр.* отъ запліскамъ; запліснуть, забрызнуть.

Заплітамъ (да заплетѣ), *гл. д.* 1) Подкачамъ да плетѣ; заплетѣть. *Заплитама чоранъ.* 2) Сплитамъ, уплитамъ на плетеницѣ; заплетѣть. *Заплетохъ си косж-тж.*

3) Сплитамъ, забръквамъ, смотавамъ нѣчто, та мжно да ся оправн; занутывать. *Заплете праждж-тж.* Ржѣтъ заплелъ, склужилъ, скопчилъ. 4) Уплитамъ нѣкого, забръквамъ го въ нѣчто; вилетѣть, впутывать.

5) Забрѣквамъ, смитамъ, смрьсвамъ, сплитамъ; занутывать, кáверзить. *Заплете работж-тж.* 6) Наплитамъ малко, та по него да гяда другъ да ся учи да плете. — *мся, 1) гл. стр.* Бывамъ заплетенъ, вплитамся, уплитамся.

2) *гл. възвр.* Забрѣквамся, уплитамся въ нѣчто, въ нѣкож работж; занутываться. 3) Завивамся, сплитамся; заплетѣться. *Бръшлянъ-тж лизи по дръвю-то и ся заплита по клоню-то имъ.* — *Заплитамъ съ кракъ*, заплитамъ, качачамъ единѣй кракъ съ другѣй; заплетѣть нобюго.

— *Заплелъ конци-тж*, побръкалъ конци-тж, забръкалъ си работж-тж, не знае какво да правн. — *Заплелъ ся като пѣтелъ въ клѣщице.* *Заплетеся като пилъ въ кочинъ.* *Кметъ наде и ся закмети, сироманъ наде и ся заплете.*

Заплітаніе, *с. ср.* отъ заплітамъ и заплітамся.

Заплѣдѣ, *ишь*, — *дилъ*, *гл. д. сѣр.* Да завѣдѣ, да подвѣдѣ; завести. *Да заплѣдѣ пчелы.*

Заплѣвамъ, *гл. ср. сѣр.* Да подкачѣ да плѣвамъ, да заплѣвамъ; начѣть плѣвать.

Заплѣнж, *ишь*, — *нплъ*, *гл. д. сѣр.* Да подкачѣ да плѣнж.

Заплѣзж, *ешь*, — *налъ*, *гл. ср. сѣр.* Да подкачѣ да плѣзж; заскользѣть.

Заплѣвѣж, *ишь*, — *вилъ*, *гл. сѣр.* отъ заплѣвѣвамъ; заплѣвѣть. — *вѣнѣй*, *прим. стр.*; заплѣвѣть.

Заплѣвѣвамъ (да заплѣвѣж), *гл. д.* Подкачамъ да плѣвѣж; заплѣвѣвать. *Оплѣвѣхъ еднж лѣзж, сега заплѣвѣвамъ другж.*

Заплѣсѣвамъ (да заплѣсѣж), *гл. ср.* Подкачамъ да плѣсѣж, да плѣсенасвамъ, да ставамъ плѣснѣвъ; начинѣть плѣснѣвъте, зацвѣтѣть.

Заплѣсѣваніе, *с. ср.* отъ заплѣсѣвамъ. **Заплѣсѣж**, *ешь*, — *нѣль*, *гл. сѣр.* отъ заплѣсѣвамъ; зацвѣсть.

Заплѣвамъ (да заплѣж), *гл. д.* 1) Подкачамъ да плѣж; начинѣть плѣвать. *Заплѣж е отъ нѣкое врѣмя лоши характж.* 2) Плѣж възъ нѣкого; плѣвать на кого, оплѣвывать. *Заплѣж го въ лицето да не лже.* — *Заплѣж го да не урочаса*, отъ обычана да плѣжъ възъ нѣчто хубаво, да не урочаса.

Заплѣваніе, *с. ср.* отъ заплѣвамъ.

Заплѣскамъ, *гл. ср. сѣр.* Да подкачѣ да плѣскамъ, да намъ.

Заплѣскамъ и **Заплѣщѣ**, *ишь*, — *щѣль*, *гл. ср. сѣр.* Да подкачѣ да плѣщѣ, да плѣскамъ.

Заплѣж, *ешь*, — *лѣль*, *гл. сѣр.* отъ заплѣвамъ.—**плѣтъѣй**, *пр. стр.*; оплѣванный.

Запнѣвамъ (да запнж), *гл. д.* Запнѣвамъ. **Запнж**, *ешь*, запнѣхъ, запнѣль и запнѣхъ, запнѣль, *гл. сѣр.* отъ запнѣвамъ, запнѣвамъ и запнѣвамъ; затянуть; взвести курѣкъ; натянуть, напнѣчь, насторожѣть. — **натѣй** и **запнѣтъѣй**, *пр. стр.* 1) Затягнѣтъѣй, стягнѣтъѣй, обтягнѣтъѣй; затянутѣй.

2) Опнатѣй, вдигнѣтъѣй, четисанѣтъѣй, заложѣтъѣй; взведѣтъѣй, натянѣтъѣй, напнѣжѣтъѣй, насторожѣтъѣй.

Заповѣдамъ, *гл. д.* 1) Вѣлж, повелѣвамъ; приказывать, наказыывать, повелѣвать, командовать. *Заповѣдамъ ти да направишь, както ти казвамъ. Който не слуша, нѣма и да заповѣда.* 2) Владамъ, имамъ власть на нѣчто, стопанъ сѣмъ, господаръ сѣмъ на нѣчто, на нѣкого; владѣть, властвовать, повелѣвать чѣмъ, быть хозѣномъ чѣго, управлять, распорѣжаться чѣмъ. *Въ кжжж-тж си азъ заповѣдамъ. Кой заповѣда на тжжж нивъ? Ты не ми заповѣдашь, та да мя биешь.* — *Заповѣдай, заповѣдайте*, казвася: а) За каненіе за нѣчто, изволн, изволѣте; извѣль, извѣльте, мѣлости прѣсимъ, пожѣлуйте. *Заповѣдай еднж чашж вино.* *Заповѣдайте у насъ; пожѣлуйте къ намъ.* *Заповѣдай, куме, и отъ боба.* — *Добрѣ ми е и отъ хайвера.* *Заповѣдай, куме, безъ хлѣбъ, че нѣмажж гостбж, та процавай за вино.* б) За обаждане, изволн, изволѣте. *Стожане!* — *Заповѣдай.*

Заповѣданіе, *с. ср.* отъ заповѣдамъ.

Заповѣдникъ, *с. м.* Който влада, заповѣда

на нѣчто, владалецъ, повелачъ; владѣтель, повелитель.

Заповѣдъ и

Заповѣсть, с. ж. Повеленіе, повелѣла, за- рѣчь; приказаніе, повелѣніе, приказъ, предиксаніе.

Да туримы три закона,
Три закона, три заповѣди:
Единъ законъ мома хоро,
Мома хоро да не води . . . *Пѣс.*

Заподигравамъ (да ся), *гл. об. свр.* Да за- бачи да ся подигравамъ.

Заподкѣчамъ, гл. д. свр. Да захваиъ да подкачамъ. — *мси, гл. вз.* Да захванемъ да ся подкѣчамы.

Запобѣмамъ, гл. ср. свр. Да подкачиъ да поемамъ.

Запобѣнъ, в. запобѣ.

Запознавамъ (да запознаѣ), *гл. д. 1)* Зе- мамъ да познавамъ нѣкого. *Запозналъ съмь Стояна отъ еде-кога-си* 2) Позна- вамъ, опознавамъ; узнавати, признавати. — *мси, гл. вз.* Правѣхъ познаиство; зна- комитися, ознакомливатися. *Като ходи чловѣкъ много, запознавася съ всакак- ви люде.*

Запознаване, с. ср. отъ запозавамъ и запознавамся.

Запознавася (да ся запознаѣ), *гл. безл.* Запознава, познавася, видися да е. *Запозна му ся, излична му,*

Запознаѣ (да ся), — *зналося, гл. свр.* отъ запознавася.

Запознаѣж, ешь, — знѣлъ, гл. свр. отъ запознавамъ. — *знѣтый, прич. стр.*

Запѣйвамъ (да запѣж), *гл. д.* Запѣйвамъ.

Запѣйвамъ (да запѣж), *гл. д.* Запѣйвамъ.

Запѣкѣчвамся и запѣкѣчювамся (да ся запѣкѣчиъ), *гл. об.* Знамъ да ся покач- вамъ.

Запѣкѣчвамъ и запѣкѣчамъ (да запѣкѣчиъ), *гл. д.* Заподкачвамъ, подкачамъ, качамъ, захващамъ нѣчто, нѣкоихъ работъ, начинамъ; предприимати. *Запѣкѣчвамъ да правѣхъ клячъ.*

Запѣкѣчиъ, ишь—чилъ, гл. свр. отъ за- покѣчвамъ и запѣкѣчамъ; предприяти. — *ченъ, прич. стр.* Заподкаченъ, под- каченъ, каченъ, захваченъ; пред- приятъ.

Запѣкѣчиъ (да ся), *ишь, — чилея, гл. свр.* отъ запѣкѣчвамся.

Заполѣзвася (да ся заполюбж), *гл. об.* За кокошкы: правѣхъ си пологъ и сносамъ прѣво-то яйце. *Кокошка-та, дѣто ся запо- лѣзи, тамъ носи.*

Заполѣзж (да ся), *ишь, — вилая, гл. свр.* отъ заполюбжвася.

Заполюбжвамъ и заполюбжамъ (да заполюбж), *гл. д.* Задрѣжамъ въ память-тж си, не за- боравамъ чтото чюж или четж, и чтото видж; зазнавамъ, забѣлѣжамъ, бѣлѣжамъ, заазнамъ; удѣрживати въ памяти.

Заполюбжане и заполюбжане, с. ср. отъ заполюбжвамъ и заполюбжамъ.

Заполюбжъ, ишь,—пилъ, гл. свр. отъ за- полюбжвамъ; заполюбжити. — *ненъ, прич. стр.* Незабравенъ, забѣлѣженъ.

Запоубвамъ и запоубвамъ (да запоубж), *гл. д.* Запопамъ, правѣхъ поупъ, ржкопола- гамъ за священникъ, опонвамъ; поспѣвати, рукополагати въ священники.

Дѣ да е Найд-нъ да дойде,
Да дойде да го задрача,
Задрача, още запоуж *Пѣс.*

Запоубжане и запоубжане, с. ср. отъ за- поубжамъ. Запоубжане.

Запоупрачъ, ишь, — тиль, гл. свр. отъ запоупрачамъ; зашвырѣти, зашвырѣти, отшвырѣти, отшвырѣти. — *тенъ, прич. стр.* Попратенъ, заврѣченъ, захвученъ; зашвырѣнутъ.

Запоупрачамъ (да запоупрачж), *гл. д.* Поупра- чамъ, захвучамъ, заврѣгамъ; зашвыри- вати, отшвыривати.

Запоубж, ишь,—пилъ, гл. свр. отъ запоуб- вамъ и запоубжамъ. Да опонѣхъ; поспѣтити, рукоположити въ священники. — *ненъ, прич. стр.* Опоненъ.

Запоубжамъ (да запоубж), *гл. д.* Запоубжамъ.

Запоубжане, с. ср. отъ запоубжамъ. Запоуб- жане.

Запорникъ, с. м. Който е пекалъ нѣкоихъ за женж, доклѣ още была мома; низма- нина, любовникъ.

Запоръ, с. м. Запирание, забраиание отъ нѣчто; запрещѣніе. *Нѣма запоуз, не за- пира, не е забраиено, не е възбраиено, не е есакъ; не запрешено. — Волоузъ За- поръ, така наричати поидѣ Власовъ день.*

Запорѣж, ишь,—рилъ, гл. д. свр. Да под- качж да порѣж; запоузъ. — *ренъ, прич. стр.; запоузъ.*

Запосмрачѣвася (да ся запосмрачѣѣ), *гл. безл.* Начина да ся посмрачѣва.

Запосмрачѣѣ (да ся), — *чилося, гл. свр.* отъ запосмрачѣвася.

Запосрѣщамъ, гл. д. свр. Да закачиъ да по- срѣщамъ. *Отъ зоры съмь запосрѣщала госте.*

Запѣствамъ (да запѣствж), *гл. ср.* Запѣства- вамъ.

Запѣстване, с. ср. отъ запѣствамъ, и **Запѣствкы, с. ж. мн.** Заговѣжане, заговѣзпи, заговѣлкы, заговѣнкы, поклады, запѣства запѣствъ; заговѣиѣ.

пость, с. м. Запостѣгы.

постѣж, ишь, — тѣль, гл. свр. отъ запо-
стиавамъ и запоствамъ.

постѣивамъ (да запостѣж), гл. ср. Запост-
вамъ: 1) Подкачамъ да постѣж; начинятъ
постѣться. *Запостилъ сьмь отъ едня
недѣльж.* 2) Подкачамъ постѣ, влизамъ въ
постѣ. *Два дни останж да запостимж
за Колядѣж, да подкачимж Колядны посты.*
постѣиваніе, с. ср. отъ запостѣивамъ.
Запостваніе.

пѣтвямъ и запѣтувамъ (да запѣтж и да
запѣтнж), гл. д. 1) Започвамъ. 2) Зари-
чамъ, правж чяруваніе, баж да не хваща
зю. — мся, гл. стр.

пѣтваніе и запѣтуваніе, с. ср. отъ за-
пѣтвямъ.

пѣтнж, ешь, — нжль, и

пѣтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ за-
пѣтвямъ. — тнжтѣй и — тежтѣй, прич.
стр.

пѣтж (да ся), ишь, — тѣлсѣя, гл. свр.
отъ запѣтѣивамъ. — тѣжтѣй, прич. стр.
Изпотѣжтѣй; запѣтѣлѣй.

пѣтѣивамъ (да ся запѣтж), гл. об. 1)
Закачамъ да ся потж; начинятъ потѣтъ.
2) Изпотѣивамъ малко.

пѣтѣиваніе, с. ср. отъ запѣтѣивамъ.

пѣтѣивамъ и запѣтѣивамъ (да запѣтж)
гл. д. Турямъ почкы на нивж, на ливадж,
за да ся познава и да ся знае, додѣ дръжж;
запотвамъ; намежѣвывать, отмежѣвывать.
Запѣтѣивамъ и запѣтѣивамъ (да запѣтнж),
гл. д. Започенвамъ, започинамъ.

Запѣтѣиваніе и запѣтѣиваніе, с. ср. отъ за-
пѣтѣивамъ, да запѣтж. Запотваніе; намежѣ-
вываніе, отмежѣвываніе.

Запѣтѣиваніе и запѣтѣиваніе, с. ср. отъ
запѣтѣивамъ, да запѣтнж.

Започѣивамъ (да запѣтѣнж) гл. д. Започи-
намъ.

Започѣивамъ (да запѣтѣнж), гл. д. Запо-
чинамъ.

Започѣнж, ешь, запѣтѣяхъ и запѣтѣнахъ,
започѣиаль и запѣтѣиаль, гл. свр. отъ за-
почѣивамъ, запѣтѣивамъ и запѣтѣивамъ.
Да запѣтнж; начать. — натѣй, прич.
стр. Започнатѣй, наченатѣй, закаченѣй,
захванжтѣй, подкаченѣй; начатѣй.

Започѣивамъ, гл. ср. свр. Да земж да по-
чивамъ,

Започѣивамъ (да запѣтѣнж), гл. д. и ср.
Започвамъ, започевамъ, започенвамъ, запо-
чувамъ, начинамъ, закачамъ, подкачамъ,
захващамъ; начинятъ. *Започинамъ да
градж кжцж. Зима-та започина съ
дждж. Даволь започева, баба доизкарва.
Започеналь за здраве, доизкарва за*

Богж да прости. — мся, гл. стр. и възвр.

Започѣиваніе, с. ср. отъ запѣтѣивамъ.

Започѣивамъ (да запѣтнж), гл. д. Запо-
чинамъ.

Започѣнж, ешь, — наль, гл. свр. отъ за-
почѣивамъ и запѣтѣивамъ. Да запѣтнж;
начать. — натѣй, прич. стр. Започенатѣй;
начатѣй.

Започѣж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ за-
почѣивамъ, турямъ почкж. Да запѣтнж, да
запотж; намежѣвать, отмежѣвать. — че-
нѣй, прич. стр. Запотнжтѣй, запотѣнѣй;
намежѣванный, отмежѣванный.

Започѣж, с. ж. мн. Започтѣй.

Започѣж, ишь, — поиль, гл. свр. отъ запо-
чивамъ. — поѣнѣй, прич. стр.

Започѣж, ешь, — поиль, гл. свр. отъ за-
почѣивамъ. Да подкачж да пож, да запѣж.

Започѣивамъ (да запѣтж), гл. д. Започивамъ:
1) Давамъ нѣкому (обыкновенно на дѣтя)
нѣчто прѣвъ пжтъ да го накуси, да пийне.
*Свой да не запоива дѣтя съ вино, че
ще обычна и вино-то като него.* 2) Да-
вамъ нѣкому да лне нѣчто прѣбанано, очна-
ровано, та да му ся обрне умъ-тъ.

Започѣиваніе, с. ср. отъ запѣтѣивамъ. Запои-
ваніе.

Запрѣивж, ишь, — виль, гл. свр. отъ запрѣ-
ивамъ. Да зачинж. — венѣй, прич. стр.

Запрѣивамъ (да запрѣивж), гл. д. Закачамъ
да правж, да градж; начинятъ стрѣбитъ.
Заправилъ кола, па не гж доправилъ.

Запрѣиваніе, с. ср. отъ запрѣивамъ.

Запрѣивамъ (да запрѣивнж), гл. д. За-
празднувамъ.

Запрѣивамъ, гл. д. свр. Да запразднувамъ.

Запрѣивамъ (да запрѣивнж), гл. д. За-
праздамъ: 1) Захващамъ сждъ съ нѣчто, ту-
рямъ нѣчто въ него; запорѣжнивать, запо-
рожнать, запрѣстывать, занимать. *За-
празднихъ грѣнж-то съ масло, плат-
ника съ брашно, хамбара съ жито.* 2)
Закачамъ да празднж, да изпраздамъ.

Запрѣивамъ, гл. д. свр. 1) Да запраз-
дамъ, да подкачж да празднувамъ; начать
праздновать, запрѣивать. *Запраздну-
вали смж Св. Кирила и Методина от-
какж ся отворижж училища.* 2) Да под-
качж да празднувамъ, да не работж.

Запрѣиваніе, с. ср. отъ запрѣивамъ,
захващамъ сждъ съ нѣчто.

Запрѣивж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ
запрѣивамъ. Да захванж сждъ съ нѣ-
что; запорѣжнить, запрѣстать. — ненѣй,
прич. стр. Захванжтѣй; запорѣженный,
запрѣстанный.

Запразднѣж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ
запразднѣивамъ.

Запразднѣвамъ (да запразднѣж), *гл. ср.* Напуцамъ работж-тж вечерь спорядь праздниѣкъ. Обыкновенне е да ся запразднѣва (да ся напуца работа-та спорядь праздниѣкъ) побрано оть каквото въ дѣлннѣж, когато е врѣмя за вечернѣж.

Запразднѣваніе, *с. ср.* оть запразднѣ-
вамъ.

Запрѣтж, *ишь*, — тѣль, *гл. свр.* оть за-
прѣщамъ; послѣтъ; зашвырѣтъ, зашвыр-
нуть. — *тепѣй, прич. стр.* 1) Прате-
нѣй, провоненѣй; посланный. 2) Запо-
пратенѣй, попратенѣй, заврѣленѣй, захву-
ченѣй; зашвырнутый.

Запрѣшвамъ и **запрѣшювамъ** (да запрѣ-
шж), *гл. д.* 1) Покрывамъ съ прахъ, на-
прашвамъ, упрашвамъ; запѣлнвать, запо-
рѣшнвать. 2) За снѣга: навалнвамъ малко
като прахъ по земж-тж; запорѣшнвать
(о снѣгѣ). 3) Възрѣшвамъ царевицѣж, лозе,
прѣкопавамъ. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ
запрѣшенъ; запѣлнваться, запорѣшнваться.

Запрѣшнваніе и **запрѣшнюваніе**, *с. ср.* оть
запрѣшвамъ.

Запрѣшж, *ишь*, — шиль, *гл. свр.* оть за-
прѣшвамъ; запѣлнть, запорѣшнть. За-
прѣшенѣй, *прич. стр.* 1) Упрашенѣй,
напрашенѣй; запѣлннный, запорѣшенннй.
2) Прѣкопнѣй, възрѣтнй.

Запрѣщамъ, *гл. д.* 1) Закачамъ да пращамъ.
2) (да запрѣтж) Пращамъ, проваждамъ;
послѣтъ. *Запрѣщжхъ писмо.*

Разсрѣдися ей честитый царо,
Та запрѣти телалъ за телала.
Да си възкнать рѣдомо по града. *Пѣс.*

3) Заврѣгамъ, захвучвамъ, запопращамъ, по-
пращамъ; зашвырнвать, отшвырнвать.

Запрѣщца, *с. ж.* Прѣстнлка, опрѣлнчка, ху-
та, запрѣщца; перѣдннѣж, зѣлонъ.

Запрѣщж, *ишь*, — щѣль, *гл. ср. свр.* Да
закачж да прѣщж; затрѣщѣтъ.

Запрѣдж, *в. запрѣдж.*

Запрѣнѣй, *в. запрѣнѣй* при запрѣж.

Запрѣглншамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж
да прнглншамъ.

Запрѣдамъ (да запрѣдж), *гл. д.* 1) Зака-
чамъ да прѣдж; запрѣднвать. 2) Въ прѣ-
дене засуквамъ нѣчто въ пщж-тж, что
прѣдж; запрѣднвать. *Запрѣдожхъ косжмъ*
въ пщж-тж. 3) Напрѣдамъ малко за да
покажж какъ да ся прѣде. — *мѣя, гл.*
стр. Бывамъ запрѣденъ; запрѣднваться.

Запрѣданіе, *с. ср.* оть запрѣдамъ.

Запрѣкажж, *ишь*, — казаль, *гл. свр.* оть
запрѣказвамъ; заговорѣтъ.

Запрѣказвамъ и **запрѣказувамъ** (да за-
прѣказжж), *гл. д.* Закачамъ да запрѣказвамъ;
начннать расказывать. — *мѣя, гл. свр.*

Начннамъ да си приказвамъ съ нѣкого, на
ся замѣивамъ, заговарнмемъ, захоратнваемъ,
спрѣказваемъ; заговарнваться.

Запрѣлнчвамъ и **запрѣлнчювамъ** (да за-
прѣлнчнчамъ), *гл. ср.* Знмамъ да прнлн-
чнчамъ; начннать походить, унодоблнться.
Това, что работншь, сега запрѣлнчнчн на
мѣйжж си.

Запрѣлнчнчн, — чнчло, *гл. безл. свр.* Да за-
лнчн, да земе да ся познава. *Запрѣлнчнчло*
тн е да правншь такжжж работн, свр.
не тн прнлнчнчн.

Запрѣлнчнчнчамъ, *гл. свр.* оть запрѣлнч-
вамъ.

Запрѣлнчнчвамъ и **запрѣлнчнчювамъ** (да за-
прѣлнчнчж), *гл. д.* 1) Турнмамъ, улнчнтамъ въ
прнмжж. 2) Загрѣчвамъ, нагрѣчвамъ, заган-
чвамъ; окружнть, стѣсннть. 3) Затварнмамъ,
заклнчнмамъ, заклнчнмамъ, замѣтамъ; за-
прѣратъ, замжкнть, затворнть. *Запрѣлнчнчн*
врата-та. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ за-
прнчнчнчж.

Запрѣлнчнчнчн и **запрѣлнчнчнчн**, *с. ср.*
оть запрѣлнчнчвамъ.

Запрѣлнчнчж, *ишь*, — чнлъ, *гл. свр.* оть
запрѣлнчнчвамъ. — *ченѣй, прич. стр.*

Запрѣбрнмамъ, *гл. д. свр.* Да закачж да про-
бнмамъ.

Запрѣвнждамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да
провнждамъ, да запращамъ.

Запрѣдавамъ, *гл. д. свр.* Да закачж да про-
давамъ.

Запрѣлѣтн (да ся), — тѣлосн, *гл. свр.* оть
запрѣлѣтнчвамъ.

Запрѣлѣтж, *ишь*, — тѣль, *гл. свр.* оть
запрѣлѣтнчвамъ.

Запрѣлѣтнчвамъ (да запрѣлѣтж), *гл. ср.*
Влнзамъ въ прѣлѣтъ.

Запрѣлѣтнчнчн, *с. ср.* оть запрѣлѣтнч-
васн и запрѣлѣтнчнчвамъ.

Запрѣлѣтнчнчнчн (да сн запрѣлѣтн), *гл. свр.*
Настжжн прѣлѣтъ.

Запрѣлѣтнчнчнчнчн, *гл. д. свр.* Да подкачж д
проправнмамъ.

Запрѣбнмамъ и **запрѣбнсувамъ** (да запрѣбж)
гл. д. 1) Закачамъ да прѣбж. 2) Запрѣ-
бнмамъ.

Косанъ Мнлнчж запрѣбн,
Мнлнчж млндж загоржж. *Пѣс.*

Запрѣстнрамъ, *гл. д. свр.* Да закачж д
прѣстнрамъ, да запружж.

Запрѣбж, *ишь*, — снль, *гл. свр.* оть за-
прѣбнмамъ.

запружжж, *ишь*, — жнль, *гл. д. свр.* |
наченж да пружжж, да запрустнрамъ.

Запруѣвамъ, *гл. свр.* оть запруѣснмамъ.

Запруѣснмамъ и **запруѣснчувамъ** (да запруѣсн-
мамъ)

гл. ср. Начинамъ да прусамъ, да заситнж въ ходене-то.

Запрусала мома Катерина,
Запрусала като яребичж,
Загукала като гължбичж. Пѣс.

запрѣтъкъ, с. м. 1) За яйце, което ся развали, та не ся излучи отъ него пия; мжтнжкъ; запортокъ, дѣхлое яйцѣ, дохлѣкъ, болтукъ, голышж. 2) Овощка, която не ражда; фруктовое дѣрево, которое не даѣтъ урожаѣ. — *Яйце-то му излъзе запрѣтъкъ*, работа-та му излъзе праздна. — *Зьмскый запрѣтъкъ*, насѣкомо *Scutigira coleopterata*, зьмшна майка, скрина.

запрѣтъчж (да ся), ишь, — чился, гл. ср. отъ запрѣтъчямся.

запрѣтъчямся (да ся запрѣтъчж), гл. об. Ставамъ запрѣтъкъ, пзлизамъ запрѣтъкъ.

запрѣтъчамся и запрѣтъчювамся (да ся запрѣтъчж), гл. об. 1) Затичамся да отидѣ доиждѣ. 2) Затичамся, та да земж силж да скокиж, да ударж, забѣгвамся, залитамся, затрѣчавамся; разбѣгаться. *Запрѣтъчямся, та прѣскокижжж камж-тж.*

запрѣтъкамъ, гл. ср. отъ запрѣтъчвамъ; побѣжать.

запрѣтъквамъ и запрѣтъкувамъ (да запрѣтъчвамъ), гл. ср. Закачамъ да прытквамъ; начинать бѣжать.

запрѣтъкиж (да ся), ешь, — ижлся, гл. ср. отъ запрѣтъчвамся.

запрѣтъчвамся и запрѣтъчювамся (да ся запрѣтъчж), гл. об. Начинамъ да ся прытжж, да ся изпрытжвамъ.

запрѣтъчвамъ (да запрѣтъчж), гл. д. Заптычвамъ. *Заптычи му пжтжа.*

запрѣтъчане и запрѣтъчюване, с. ср. отъ запрѣтъчвамся.

запрѣтъчане, с. ср. отъ запрѣтъчвамъ. Заптыччане.

запрѣтъчж, ишь, — щиль, гл. ср. отъ запрѣтъчвамъ. Да заптычж. — щеный, прич. стр. Заптыщеный.

запрѣтъчж (да ся), ишь, — щился, гл. ср. отъ запрѣтъчвамся.

запрѣтъжвамъ и запрѣтъжнамъ (да запрѣтъжж) гл. д. 1) Подкачамъ да прыжж; зажаривать. 2) Подпрѣжвамъ; поджаривать. — мси, гл. стр. Бывамъ запрѣженъ; зажариваться, поджариваться.

запрѣтъжж, ишь, — жилъ, гл. ср. отъ запрѣтъжвамъ и запрѣтъжнамъ; зажарить, поджарить. — женый, прич. стр.; зажаренный, поджаренный.

запрѣтълювамъ (да запрѣтълж), гл. д. Запрѣлювамъ.

запрѣтълюване, с. ср. отъ запрѣтълювамъ. Запрѣтълюване.

запрѣлъж, ишь, — лиль, гл. ср. отъ запрѣтълювамъ и запрѣтълюмамъ.

запрѣтълюмамъ (да запрѣтълж), гл. д. Запрѣтълювамъ, закачамъ да прыжж; начинать палить, опалить. — мся, гл. стр.

запрѣтълюмане, с. ср. отъ запрѣтълюмамъ. Запрѣтълюмане.

запрѣтъсквамъ, гл. ср. отъ запрѣтъсквамъ; запрѣтъскать, запрѣтъснуть, забрѣтъгаты, забрѣтъгнуть, захлѣстать, захлѣпать. — сканый, прич. стр. Упрѣсканый, напрѣсканый; запрѣсканный, забрѣтъганный, забрѣтъгнутый, захлѣстаный, захлѣпанный. *Запрѣтъсканъ е доглавж-тж съ калж.*

запрѣтъсквамъ и запрѣтъскувамъ (да запрѣтъсквамъ), гл. д. 1) Закачамъ да прѣскамъ съ водж или съ водно ибъто; запрѣтъскывать. 2) Упрѣсквамъ, напрѣсквамъ съ ибъто; запрѣтъскывать, забрѣтъгивать. *Запрѣтъсканъ мя съ водж, съ калж.* 3) гл. ср. и д. Подкачамъ да прѣскамъ. *Запрѣтъсканъ джждж.* — мся, гл. възвр. Упрѣсквамся, напрѣсквамся; запрѣтъскываться, забрѣтъгиваться. *Да ся запрѣтъсканъ въ ходене-то: захлѣстаться, захлѣпаться.*

запрѣтъствамъ и запрѣтъствувамъ (да запрѣтъствж), гл. д. 1) Турямъ прѣствъ въ ширж, прѣсичнамъ сладко вино. 2) Замазвамъ вражж-тж, врата та на бѣчвж съ брѣтовж шюмж, съ прѣствъ.

запрѣтъстване и запрѣтъствуване, с. ср. отъ запрѣтъстввамъ.

запрѣтъствж, ишь, — тиль, гл. ср. отъ запрѣтъстввамъ. — теный, прич. стр.

запрѣтъствж, ишь, — тиль, гл. д. ср. Да обсужж, да запрѣтъствж, да запрѣтъствж.

На дѣснж ржжж, Ханю-ле,
Отъ дуганъ нишанъ имаше.
Като си Ханю ржавъ запрѣтъствж,
Еленка му нишанъ познала. Пѣс.

запрѣтъхамъ, гл. ср. отъ запрѣтъхвамъ. Да запрѣтъхж; зафѣтъквать.

запрѣтъхвамъ и запрѣтъхювамъ (да запрѣтъххамъ), гл. ср. Закачамъ да прѣхамъ, да прѣхтжж.

запрѣтъхтжж, ишь, — тѣлъ, гл. ср. ср. Да закачж да прѣхтжж, да запрѣтъхамъ; зафѣтъквать.

запрѣтъчвамъ и запрѣтъчювамъ (да запрѣтъчж), гл. д. Запрѣтъчвамъ, засукамъ; засучивать. — мся, гл. възвр. Запрѣтъчвамся въ вси-кы-ты знаменованна.

запрѣтъччане и запрѣтъчюване, с. ср. отъ запрѣтъчвамъ и запрѣтъчювамся.

запрѣтъчж, ишь, — чиль, гл. ср. отъ запрѣтъчвамъ. Да запрѣтъчж, да засучж; засучить. — ченый, прич. стр. Запрѣтъчжж, засучанный; засученный.

Запрѣшваема и **запрѣшюваема** (да ся **запрѣшиж**), *гл. об.* Закачамъ да ся прѣшиж.

Запрѣшѣлж, *ишь*, — *лиль*, *гл. ср. свр.* За ситень, дребень дъждь, сибѣгъ: да завалж, да зарьж. *Ако не завали, ще запрѣшѣли.*

Запрѣшиж (да ся), *ишь*, — *шилес*, *гл. свр.* отъ **запрѣшваема**. — *шенгый*, *прич. стр.* Напрѣшенгый.

Запрѣварж, *ишь*, — *рилъ*, *гл. свр.* отъ **запрѣварямъ**; предупредѣть, отвратѣть.

Запрѣварямъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да прѣварямъ, да прѣваривамъ.

Запрѣварямъ (да **запрѣварж**), *гл. д.* Прѣварямъ да прѣдпаж да не стане нѣчто; предупреждѣть, отвращѣть. *За да запрѣварж зло-то направихъ. . . . .*

Запрѣваряне, *с. ср.* отъ **запрѣварямъ**.

Запрѣговарямъ, *гл. д. свр.* Да закачж да прѣговарямъ.

Запрѣгръизвамъ, *гл. д. свр.* Да подкачж да прѣгръизвамъ. *Запрѣгръизва киселици. Запрѣгръизва като магаричж.*

Запрѣлчя, *с. ср.* Въ пѣсь:

Нито е яря сугаря,
Нито е шила запрѣлчя,
Нъ ми е Лала хубава,
Бацино лозе обижда.

Запрѣпирямъ (да ся), *гл. вз свр.* Да за-
качж да ся прѣпирямъ; засобрѣть.

Запрѣтамъ, *гл. свр.* отъ **запрѣтвамъ** и **запрѣщамъ**, заравямъ. — *тангый*, *прич. стр.*

запрѣтамъ, *гл. свр.* отъ **запрѣтвамъ**, за-
суквамъ, възпрѣтвамъ; засучѣть, подобрѣть.

Запрѣтвамъ и **запрѣтювамъ** (да **запрѣ-
тамъ**), *гл. д.* **Запрѣщамъ**: 1) Заравямъ
огнь, засыпвамъ го съ пепель, та да ся
дръжи да не изгасне. *Да запрѣтамж
огня, та да спимъ.* 2) Заравямъ нѣчто
въ горяць пепель за да ся онече, замръ-
вямъ. *Запрѣтамж тиж.* 3) Заравямъ,
зарывамъ, закопавамъ въ нѣчто; зарывѣть.
— *мея*, *гл. стр.* Бывамъ **запрѣтанъ**.

Запрѣтвамъ и **запрѣтювамъ** (да **запрѣ-
тамъ** и да **запрѣтж**), *гл. д.* **Възпрѣтвамъ**,
упрѣтвамъ, **засуквамъ**, **възсуквамъ**, **запряг-
вамъ**, **запрѣчвамъ**; **засучивать**, **засучѣть**,
заворачивать, **подбирѣть**. *Запрѣтвамъ
си ржавж-тж. Запрѣтай си полж-тж.*
— *мея*, *гл. взер.* 1) **Възпрѣтвамъ**, **упрѣ-
твамъ**, **възсучивамъ**, **засуквамъ**, **запрѣч-
вамъ**; **засучиваться**, **засучѣться**, **подты-
каться**. *Запрѣтися, та ожжй пани-
ци-тж.* 2) **Увивамъ**, **възпрѣтвамъ**, **под-
прѣтвамъ**, **опрѣтвамъ**, **възсуквамъ**, **усук-
вамъ** да правж, да сирьшж нѣчто. *За-
прѣтися да съче дръва. Като му ся*

запрѣтисж, тож-си чяж го сьрши. 3)
гл. стр. Бывамъ **запрѣтжжъ**.

Запрѣтване и **запрѣтюване**, *с. ср.* отъ
запрѣтвамъ, заравямъ огнь. **Запрѣщане**.

Запрѣтване и **запрѣтюване**, *с. ср.* отъ
запрѣтвамъ и **запрѣтвамъ**. **Възпрѣт-
ване**, **засукване**.

Запрѣтгый, — *тъж* и — *тенъ*, *тна*, *тно*,
пр. **Засукангый**, **запрѣтжгый**, **сирѣтгый**,
опрѣтжгый.

запрѣтж, *ешъ*, — *пжлъ*, *гл. свр.* отъ **за-
прѣтвамъ**. Да **възпрѣтж**, да **засучж**, да **за-
прѣтж**, да **запрѣчж**; **засучѣть**, **заворотѣть**.
— *пжтгый*, *прич. стр.* 1) **Възпрѣтжгый**,
упрѣтжгый, **засукангый**, **възсукангый**, **за-
прѣченгый**; **засученгый**. 2) **Запрѣтгый**, **сирѣт-
гый**, **засукангый**, **опрѣтжгый**.

Запрѣтжъ, *ишь*, — *тѣлъ*, *гл. свр.* отъ **запрѣ-
тѣвамъ**; **приказѣть**, **заказѣть**. — *тѣнгый*,
прич. стр. 1) **Заповѣдангый**; **приказангый**.
2) **Заржчангый**, **поржчангый**; **заказангый**.

Запрѣтѣвамъ (да **запрѣтж**), *гл. д.* 1)
Запрѣщавамъ, **заржчямъ**, **заповѣдамъ**; **при-
казывать**. *Запрѣтѣвамъ ти да слу-
шашъ учители-тж си.* 2) **Поржчямъ**
да ми направятъ нѣчто; **заказывать**. *За-
прѣтѣшж обуча*, **поржчяхъ** да ми ушнжт
обуща.

Запрѣтѣване, *с. ср.* отъ **запрѣтѣвамъ**

Запрѣчвамъ и **запрѣчювамъ** (да **запрѣ-
чж**), *гл. д.* 1) **Закачамъ** да **прѣчж**. 2)
Турямъ **прѣчжж**, **както** да не може да
ся мине, **заграждамъ**, **завалиамъ**; **загорѣж-
ивать**, **заставѣвливать**, **застѣвливать**, **за-
ставлять**. *Запрѣчили пжта съ кола, те
не може (да не може) да ся мине.* 3)
Прѣчж да ся не види, **затулямъ**, **защи-
лямъ**. — *мея*, *гл. взер.* и *стр.*

Запрѣчване и **запрѣчюване**, *с. ср.* отъ
запрѣчвамъ.

Запрѣчкамъ (да ся), *гл. об. свр.* Да по-
качж да ся **прѣчкамъ**, да ся **прѣчж** прѣд
нѣкого, прѣдъ нѣчто.

Запрѣчж, *ишь*, — *чиль*, *гл. свр.* отъ **за-
прѣчвамъ**; **загородѣть**, **застановѣть**, **за-
ставѣть**. — *ченгый*, *прич. стр.* **Загрѣ-
денгый**, **заваленгый**; **загорѣженгый**, **застѣ-
повленгый**, **застѣвленгый**.

Запрѣшнелжъ, *ишь*, — *лѣлъ*, *гл. свр.* отъ
запрѣшнелѣвамъ.

Запрѣшнелѣвамъ (да **запрѣшнелж**), *гл. свр.*
Заграждамъ **болж** съ **багане** съ **прѣшнелъ**

Запрѣщавамъ (да **запрѣтж**), *гл. д.* **Запрѣ-
тѣвамъ**.

Бѣло ми мясо не яжте,
Че сѣмъ заржчямъ, запрѣщамъ,
Да дойджть тато и мама,
Да видятъ чудо голъво. *Ште.*

Запрѣщаване, *с. ср.* отъ **запрѣщавамъ**.
Запрѣщаване.

Запрѣщамъ (да **запрѣтамъ**), *гл. д.* Запрѣт-
вамъ, заравнамъ огнь.

Запрѣщане, *с. ср.* отъ **запрѣщамъ**. За-
прѣщане.

Запрѣщка, *с. ж.* Запрѣщка.

Запрѣжъ, *ешь*, — *прѣлъ*, *гл. свр.* отъ **за-
прѣжамъ**; **остаповѣтъ**, **задержати**, **запе-
рѣтъ**, **заклучити**, **запрѣтити**; **остаповѣтъся**,
прѣстати, **перестати**, **прекратити**ся, **из-
немощи**, **прѣстати**. — **Запрѣщати**, *прич.*
стр. 1) По знаменоване-то на рѣчь-тѣ. 2)
Затворенъ въ затворъ; **арестати**тъ.

Запрѣгамъ (да **запрѣжамъ**, **запрѣгвамъ**), *гл.*
д. Запрѣгивамъ: 1) Впрягамъ въ кола, за-
хамчнамъ; **запрѣгати**, **закладывати**. *Запрѣ-
гамъ воловы-ты*. 2) Стягамъ, напругамъ,
напшнамъ нѣкого да работи, да прави нѣчто.
Запрѣгнхлх мя е да копахъ. 3) Запн-
вамъ нѣкого за нѣчто, некамъ му усплно
нѣчто, запнчнамъ; **канючати**, **кучити**ся. *За-
прѣгнхлх мя е да му дамъ пархъ*. 4)
Запрѣтвамъ, засуквамъ, запрѣчвамъ, възсук-
вамъ; **засучивати**, **загибати**тъ.

Запрѣгнхлх Божхъ майка,
Запрѣгнхлх свилчхъ полхъ,
Па си зема младйи Бога,
Младый Бога и Божича. *Пѣс.*

5) Запрѣждамъ. — *мехъ*, 1) *гл. вззвр.* Стягамся,
запрѣтвамся да работхъ, да правхъ нѣчто, на-
пшнамся. *Запрѣгнхлхх като рахъ на
бръзхй*. 2) *гл. стр.* Бывамъ **запрѣгнхтъ**.

Запрѣгане, *с. ср.* отъ **запрѣгамъ**.

Запрѣгвамъ, *гл. мн-кр.* отъ **запрѣгамъ**.

Запрѣгивамъ (да **запрѣжамъ**), *гл. д.* Запрѣ-
гамъ.

Запрѣжамъ, *ешь*, — *нхлхъ*, *гл. свр.* отъ
запрѣгамъ; **запрѣчь**, **запрѣчь**, **заложити**.
— *нхлхти*, *прич. стр.* Впрягнхти, за-
хамченъ; **впряжѣннх**, **запрѣжѣннх**,
заложѣннх.

Запрѣдѣкъ, *с. м.* Прѣшленъ на врѣтено.

Запрѣдѣкъ, *ешь*, — *прѣдохъ*, — *прѣлъ*, *гл.*
свр. отъ **запрѣдѣкъ**; **запрѣдѣтъ**. — *дѣнхти*,
прич. стр.; **запрѣдѣннх**.

Запрѣдѣкъ, *ешь*, — *прѣдохъ*, — *прѣлъ*, *гл.*
свр. отъ **запрѣдѣкъ**.

Запрѣждамъ (да **запрѣжамъ**), *гл. д.* Лѣку-
вамъ болестъ талафъ съ кукураковы ко-
реша, **запрѣжати**, **заспрѣжати**.

Запрѣждане, *с. ср.* отъ **запрѣждамъ**.

Запрѣждамъ и **запрѣждавамъ** (да **за-
прѣждамъ**), *гл. д.* Кога подухне нѣчто на
добытъкъ, за да го **запрѣжати** да не ся по-
въчѣ повячѣ, зымати на клѣчкх говно, та
цамажѣтъ около подухнхлх-то да го **загра-
дѣжати** — това ся казва: *да го запрѣж-*

дѣжати. Запрѣждане-то става и само съ по-
вличане иглх около ранх-тх или болх-
тх на животно. Това е овчарско лѣкуване.

Запрѣждване и **запрѣждуване**, *с. ср.*
отъ **запрѣждамъ**.

Запрѣжджъ, *ишь*, — *дхлхъ*, *гл. свр.* отъ
запрѣждамъ.

Запрѣждати, *лъ*, *ла*, *ло*, като *пр.* Ослабх-
лхти, **изнемоцналхти**; **прѣстали**, **изнемог-
лхти**. *Запрѣжх конхъ*. *Запрѣжх чловѣкхъ*,
изнемоцналъ отъ старость.

Запрѣжати, *им. соб.* женско.

Запрѣжати, *им. соб.* мѣжско. Когато не жи-
вѣжхти на нѣкои дѣца-та, **крѣщавати** това
имя — *Запрѣжх мѣжско* и *Запрѣжх* жен-
ско, та да ся **запрѣжати**, да не мрѣжхти **вячѣ**.

*Занѣжати, *в. забѣжати*.

Запущамъ, *гл. свр.* отъ **запущивамъ**.

Запущивамъ и **запущивамъ** (да **запущамъ**),
гл. ср. **Закачнамъ** да **пукамъ** въ **вспичкы-ты**
знаменованна на тѣхъ рѣчь.

Запущивати, *гл. ср. свр.* Да **завыкамъ** **пуну**,
пуну като **папунхкъ**.

Запущивати, *ишь*, — *рихъ*, *гл. свр.* отъ
запущивати. Да **напшхлх**.

Запущивати (да **запущивати**), *гл. ср.* За
растѣнна-та: **пуцати** **пшлхлх**, **напшлхлх**.

Запущиване, *с. ср.* отъ **запущивати**. На-
пшчане.

Запустѣжати, *с. м.* Напустѣжати **годеникъ**,
напустѣжати, **парнасики**.

Запустѣжати, *с. ж.* 1) Напустѣжати **годеница**,
напустѣжати, **парнасица**. 2) **Кѣща** или
друга **сграда** **изоставена**, дѣто не живѣе **ни-**
кой, **баталъ**; **опалхннх**, **покинутх** **домъ**.

Да си варишь **былле-то**
Въ **пѣтъкъ** **спроти** **сѣботхъ**
Въ **кѣщѣ** **запустѣжати**,
Въ **грѣлѣ** **необжежено**. *Пѣс.*

Запустѣжати, *ешь*, — *нхлхъ*, *гл. свр.* отъ **за-
пущивати**. Да **запустѣжати**, да **запемарѣжати**; **за-
пустѣжати**. — *нхлхти*, *прич. стр.* Запу-
стенъ, **запемарѣннх**; **запустѣннх**.

Запустѣжати (да **запустѣжати**), *гл. ср.* Ста-
вамъ **пустъ**, **опустѣжати**, **замрътвѣжати**, **ба-
талнасамъ**; **запустѣжати**, **запустѣжати**.

Запустѣжати, *с. ср.* отъ **запустѣжати**.

Запустѣжати, *лъ*, *ла*, *ло*, като *пр.* Оста-
нхлхти, **станхлхти** **пустъ**, **баталъ**; **запу-
стѣжати**, **опустѣжати**, **опалхннх**.

Запустѣжати, *ешь*, — *стѣлъ*, *гл. свр.* отъ
запустѣжати. Да **опустѣжати**, да **замрътвѣжати**,
да **баталнасамъ**; **запустѣжати**, **опустѣжати**. *Пу-
сто запустѣло!* **Клятва**.

Запустѣжати, *ишь*, — *стѣлъ*, *гл. свр.* отъ **за-
пустѣжати**; **опустѣжати**. — *стѣнхти*,
прич. стр. **опустѣжати**.

Запустѣжати, *ишь*, — *стѣлъ*, *гл. свр.* отъ **за-**

пу́щамь. Да запустѣхъ, да занемарѣхъ; запустѣть. — стѣнѣй, прич. стр. Запустѣжтѣй, занемарѣнтѣй; запущѣнный.

Запу́ствамь (да запустѣхъ), гл. д. Правѣхъ да стане пусто, разсыпѣмь; опустошѣть. *Запустихъ ны село-то.*

Запу́стваніе, с. ср. отъ запустѣвамь.

Запу́шивамь и запѣ́шивамь (да запѣ́шѣхъ), 1) гл. ср. Подкачамь да пушѣхъ, да давамь пушѣхъ, задѣ́ивамь, зака́ивамь; начинѣть дымѣться, начинѣть курѣться. *Коминъ-тъ запуши.* 2) гл. д. Напльнамь съ пушѣхъ, съ дымѣ; закуривѣть, задымлять. *Запушихъ стаѣхъ-тѣхъ съ дымѣ.* — мѣя, 1) гл. взвѣр. Закачамь да ся пушѣхъ, да издавамь пушѣхъ; закуривѣться. 2) гл. стр. Напльнамся съ дымѣ, съ пушѣхъ.

Запу́шамь и запѣ́шювамь (да запѣ́шѣхъ), гл. д. Запушамь.

Запу́шаніе и запѣ́шюваніе, с. ср. отъ запѣ́шамь и запѣ́шювамь.

Запу́шка, с. ж. Запушкалка. *Запушки за шшста.*

Запу́шкамь, гл. ср. свѣр. Да закачѣхъ да пушкамь; застрѣлять (изъ огнестрѣльнаго орудія).

Запу́шкѣ, ишь, — шиль, гл. свѣр. отъ запѣ́шамь. Да задѣ́мь, да закадѣхъ, да зачадѣхъ; закурѣть, задымѣть. — шенѣй, прич. стр. Задыменѣй, закаденѣй, зачаденѣй.

Запу́шкѣ, ишь, — шиль, гл. свѣр. отъ запѣ́шамь и запѣ́шювамь (затыкамь); заткнѣть, закурѣть, задымѣть, заложѣть. — шенѣй, прич. стр. 1) Затыкѣжтѣй; заткнѣтѣй, закурѣнтѣй, задымѣнтѣй, заграденѣй, изпльненѣй; задыманѣй, заложѣнтѣй.

Запу́шкалка, с. ж. Запушка, затыкалка, затка, затыкъ, затулка, тыкачь, закукало; затѣчка, пробка, втулка.

Запу́шамь (да запѣ́шѣхъ), гл. д. Запушамь: 1) Затыкамь, затпшамь, затварямь съ запушкалкѣ, съ затѣхъ; затыкѣть, закурѣвать. *Запуши шше-то.* 2) За дупкѣ: затыкѣвамь ѣхъ съ нѣчто, задѣ́ивамь да не зѣе; затыкѣть. *Запуши дупкѣ-тѣхъ да не духа ѣтърѣ.* 3) За нѣчто отворено: заграждамь, изпльнамь; задымлять, закладывать отвѣрасте. *Запушихъ прозрѣца.* — мѣя, 1) гл. взвѣр. Затыкамся. 2) гл. стр. Бывамь запущѣнѣ. — *Запушамь нѣкому уста-та,* затварямь, затыкамь му уста-та, правѣхъ го съ нѣчто да млькне, да не говори.

Запу́щамь, гл. д. свѣр. Да закачѣхъ да пушамь.

Запу́щамь (да запустѣхъ и да запустѣхъ), гл. д. Оставямь занемарѣно, безъ глѣданіе, занемаривамь; запустѣть, оставлѣть въ небреженіи. *Запустихъ си работѣ-тѣ.* *Запустихъ лозе-то, та ся развалило.* Запчѣ́лѣхъ, ишь, — лиль, гл. д. свѣр. Въ пѣсьнѣ:

Замрѣжили мрѣжь у поле,
Запчѣлили пчелинь горѣ,
Па хванкли младо дѣче.

*Запчѣ́на, с. м. Т. Забитнѣхъ, забчѣна.

*Запѣ́, в. забѣть.

Запѣ́хвамь и запѣ́шювамь (да запѣ́шѣхъ), гл. д. Затыкамь, забождамь, втыкамь; запѣ́хивать, всѣбывѣть, втыкѣть. — мѣя, гл. стр. Бывамь запѣ́хѣть; запѣ́хивѣться, всѣбывѣться, втыкѣться.

Запѣ́хѣхъ, емь, — ижль, гл. свѣр. отъ запѣ́хвамь. Да затыкѣхъ, да забодѣхъ, да втыкѣхъ; запѣ́хѣть, запѣ́хнѣть, всѣнѣть, воткнѣть. — ижтѣй, прич. стр. Запѣ́хѣжтѣй, забодѣнтѣй, втыкѣжтѣй; запѣ́хѣнтѣй, запѣ́хнѣнтѣй, всѣнѣнтѣй, воткнѣнтѣй.

Запѣ́хтѣ́вамь (да запѣ́хтѣ́хъ), гл. ср. Закачѣнамь да пѣхтѣхъ; начинѣть пѣхтѣть. — мѣя, гл. взвѣр. Дышѣхъ тяжко отъ скоро ходѣше, отъ тичаніе; запѣ́хѣть, задымѣть.

Запѣ́хтѣ́ваніе, с. ср. отъ запѣ́хтѣ́вамь и запѣ́хтѣ́вамь.

Запѣ́хтѣ́, ишь, — тѣль, гл. ср. отъ запѣ́хтѣ́вамь; запѣ́хтѣ́ть.

Запѣ́шкамь, гл. ср. свѣр. Да закачѣхъ да пѣшкамь, да застенѣхъ; застѣпѣть, застенѣть.

Запѣ́тамь, гл. свѣр. отъ запѣ́тѣвамь.

Запѣ́тѣ́вамь и запѣ́тѣ́вамь (да запѣ́тамь), гл. д. Пытамь за едно за друго, за да научѣ нѣчто.

Запѣ́тѣ́ваніе и запѣ́тѣ́ваніе, с. ср. отъ запѣ́тѣ́вамь.

Запѣ́тѣ́вѣчь и

Запѣ́тѣ́никъ, с. м. Който чѣсто и много запѣ́тѣ́ва.

Запѣ́щамь и запѣ́шювамь (да запѣ́шѣхъ), гл. д. Казѣть и запѣ́щамь, завалинамь съ пѣть, съ насыпѣ, за да прѣградѣ водѣ-тѣхъ да не течѣ, затлачѣвамь, прѣставѣямь, подпѣщамь; запѣ́рѣживать, запѣ́рѣжѣть, опѣ́рѣживать. *Запѣ́щамъ дола.*

Запѣ́щаніе и запѣ́шюваніе, с. ср. отъ запѣ́щамь; запѣ́рѣживаніе.

Запѣ́щѣхъ, ишь, — щиль, гл. свѣр. отъ запѣ́щамь; запѣ́рѣдить, опѣ́рѣдить. — щѣпѣнѣй, прич. стр. Затлачѣнтѣй, подпѣщѣнтѣй, прѣставѣнтѣй; запѣ́рѣжѣнтѣй, опѣ́рѣжѣнтѣй.

Запѣ́ивамь и запѣ́ивамь (да запѣ́ивѣхъ), гл. д. Запѣ́ивамь: 1) Закачѣнамь, задымѣнамь, за

чобрѣсвамъ; задѣвѣть, зацѣплѣть. *Запѣжъ си дрѣжж-тж о трѣнь.* 2) Затварямъ, заклчамамъ. *Запѣжи врата-та да ся не хлопатъ.* 3) Вдигамъ брѣзака на пушкж, на пищовъ, чектисвамъ; взводѣть курокъ. *Запѣжъ пушкж-тж и грѣмжъ възъ него.* 4) Захващамъ нѣкого, та му некамъ успѣно нѣчто, запинамъ, запрягамъ, запичнамъ; капиочить, кучитьсѣ. *Запѣжъ мя е да му дамъ еде-что-си.* — *мѣя, гл. възвр. и стр.* по знаменованне-то.

Запѣжъ, ешь, — *нжль* и — *нѣхъ,* — *пѣль,* гл. *свр.* отъ запѣивамъ. — *нжтый* и *запѣтый,* *прим. стр.*

Запѣивамъ (да запѣжъ), гл. д. Закачамъ да пѣжъ; зацѣвѣть. *Сега запѣжж за прѣпосъ.* *Запѣжж пѣсьнъ;* затынули пѣсноу.

Закачи си златѣж люлкж,
Че си гуди млада Бога,
Катъ го гуди, залюлъ го,
Залюлъ го, приспива го,
Приспива го, запѣва му. *Пѣс.*

Запѣиване, с. *ср.* отъ запѣивамъ.

Запѣть, с. *ж.* Запѣиване.

Запѣивамъ, гл. *мн-кр.* отъ запѣжъ.

Запѣивамся и **запѣиваема** (да ся запѣшж), гл. *об.* 1) Закачамъ да ся пѣжъ; зацѣиваться. 2) Пущамъ пѣжж, покрывамся съ пѣжж; вспѣиваться, напѣиваться, накинѣть. *Запѣвился отъ надъ.*

Запѣиване и **запѣивоване,** с. *ср.* отъ запѣивамся.

Запѣивж (да ся), ишь, — *нился,* гл. *свр.* отъ запѣивамся; зацѣивиться, вспѣивиться, напѣивиться, накинѣть.

Запѣстѣжъ, ишь, — *стѣль,* гл. д. *свр.* Да закачж да пѣстж; зазаконѣить, зазаконѣичить.

Запѣжъ, ешь, — *пѣль,* гл. *свр.* отъ запѣивамъ. Да запожъ; запѣть.

Запѣжджъ, ишь, — *дилъ,* гл. *свр.* отъ запѣжжамъ.

Запѣждамъ (да запѣжджъ), гл. д. Подкачамъ да пжджъ. *Какъ възъ мя е запѣдилъ!*

Запѣжтвамся и **запѣжтвуамся,** запѣжжамся (да ся запѣжтжъ), гл. *об.* Трѣгамъ на пжть, за пѣждъ, уижтвуамся; пускаться въ дорогю.

Запѣжтжъ (да ся), ишь, — *тѣся,* гл. *свр.* отъ запѣжтвуамся и запѣжжамся.

Запѣжтѣя, с. *ж.* Бѣлѣжъ въ писмо-то, който показва, дѣ трѣбва да ся поспра гласъ-тъ, когато ся чете, и ся изображава така (,); запѣжтѣя. *Пише съ запѣжтѣя.*

Запѣжтѣй, тѣ, та, то, *пр.* Запѣжтѣй, който мжчно зима, мжчно ся учи, обутъй. *Веле е запѣжтѣж, мжчно ся учи.* — *то,* нар. Мжчно, тяжко, успѣно. *Работа-та му врѣви на запѣжто.*

Зара, с. *ж.* Стрѣла, прѣтчка, шипъ свѣтлина; лучъ. *Мѣсячина-та зарж даде да огрѣе.* *Слѣнце-то зарж дава,* изгрѣва.

Па ся качи Денко юпакъ,
Та отиде на истока,
Дѣва слънце зарж дава,
Мѣсячинка рогъ подава. *Пѣс.*

— *Глядамъ нѣчто на зарж-тж,* дрѣжжъ го издигнжто срѣщж свѣтлинж-тж, та го глядамъ.

Заработвамъ и **заработувамъ** (да зарабѣтж), гл. д. Закачамъ да работж; начинѣть работать. *Заработилъ съмъ отозаранъ.*

Заработжъ, ишь, — *тилъ,* гл. *свр.* отъ зарабѣтвамъ.

Заравнивамъ (да заравнижъ), гл. д. Заравнивамъ.

Заравниване, с. *ср.* отъ заравнивамъ. Заравниване.

Заравнижъ, ишь, — *нилъ,* гл. *свр.* отъ заравнивамъ и заравнивамъ; заровниѣть, заравниѣть. — *пенѣй,* *прим. стр.* Изравниѣть; заровниѣный, заравниѣный.

Заравниамъ (да заравнижъ), гл. д. Заравнивамъ: 1) Закачамъ да равнжъ; начинѣть равниѣть. 2) Съ засыпване, затрупване или заглаждане правж нѣчто отгорѣ равно; заравнивать. — *мѣя,* гл. *стр.* Бывамъ заравниѣтъ; заравниваться.

Заравниване, с. *ср.* отъ заравниамъ. Заравниване; заравнивание.

Заравивамъ (да заравивжъ), гл. д. Заравивамъ: 1) Подкачамъ да ровжъ; начинѣть рыть. 2) Засыпвамъ съ земжъ или съ друго нѣчто, загребвамъ; зарывѣть. *Заравивамъ лозята.* 3) Обсыпвамъ съ нѣчто, запрѣтвамъ; обсыпѣть.

Ако султана хвапемы,
Съ пмаше щж вы заровивж. *Пѣс.*

4) Загробвамъ, закопavamъ, погребивамъ; хоронѣть. *Заровивамъ го младъ и зеленъ.*

5) Правж злочестенъ нѣкого съ нѣчто. *Оже-нижжъ мя, та мя заровивжж.* — *мѣя,* гл. *стр.* и *възвр.* спорядъ разума на рѣчь-тж. — *Който мжчнѣтъ, заравивать ги.* *Ровъ изрови, себе-си зарови.* *Заровивался като свинъ въ лайна (въ гюбре).*

Заравиване, с. *ср.* отъ заравивамъ.

Зарадвамъ и **зарадудвамъ,** гл. д. *свр.* Да направж нѣкого да ся радва, да възрадвамъ; обрадовать. *Ты мене зарадвалъ, а Господь тебе.* — *мѣя,* гл. *възвр. свр.* Да ся възрадвамъ; обрадоваться. *Зарадвася, като мя видѣ.* *Зарадва му ся като кравж на мрътво телѣя.* *Зарадвася до уши.* — *ванѣй,* *прим. стр.* Възрадованѣй; обрадованный.

Зараді, *прѣдл.* Пѣ-често ся казва *зарадъ:*

- 1) Поради, по причинѣ на, спорядъ, спротивъ; ра́ди, по причинѣ. *Заради тебе и азъ тяжлъж; ра́ди тебѣ и я терляю.*
- 2) За; дѣя. *Заради васъ залѣгамъ; дѣя насъ стараясь. Заради това, поради това, затова; посему.*
- Зара́дъ**, *прѣдл.* Заради. *Зарадъ босилкака поливать и щира.*
- Зарадѣвамъ** (да зарадѣжъ), *гл. д.* Изработвамъ, уработвамъ, изслужвамъ, спечалвамъ; зарабѣтывать, выработывать. *Ничто не зарадѣли, ничто не имъ дали.*
- Зарадѣваше**, *с. ср.* отъ зарадѣвамъ.
- Зарадѣжъ**, *ешъ*, — дѣлъ, *гл. свр.* отъ зарадѣвамъ. Да изработжъ, да уработжъ, да изслужжъ, да спечалжъ; зарабѣтатъ, вырабѣтатъ.
- Зарадѣжъ**, *ишь*, — дѣлъ, *гл. свр.* отъ зарадѣвамъ.
- Зарадѣвамъ** (да зарадѣжъ), *гл. ср.* и
- Зарадѣвамся** (да ся зарадѣжъ), *гл. об.* Заставамъ, залѣгамъ за пѣкого, за пѣчто. *Нѣма кой да заради (да ся заради) за насъ. Чтото смъ зарадили да е благо-словено!*
- Зарадѣваше**, *с. ср.* отъ зарадѣвамъ и зарадѣвамся.
- Зарадѣдамъ** (да ся зарадѣжъ), *гл. об.* Добывамъ си рожбъ. *Съ челядь да ся зарадѣдихъ.*
- Зарадѣдамъ**, *гл. свр.* отъ зарадѣдвамъ.
- Зарадѣдвамъ** и **зарадѣдувамъ** (да зарадѣдамъ), *гл. д.* Подкачамъ да раждамъ.
- Заразвѣлавамъ**, *гл. д. свр.* Да закачжъ да развѣлавамъ.
- Заразговѣрямъ**, *гл. д. свр.* Да подкачжъ да разговѣрямъ, да раздумвамъ. *Да ся заразговѣрямъ*, *гл. вз. свр.* Влизамъ въ разговоръ съ пѣкого, заприказвамся, сприказвамся.
- Заразгравдамъ**, *гл. д. свр.* Да закачжъ да разгравдамъ.
- Зараздѣнамъ**, *гл. д. свр.* Да подкачжъ да зараздѣнамъ.
- Заразказвамъ**, *гл. д. свр.* Да наченжъ да разказвамъ; пачать разказывать.
- Заразпирямъ**, *гл. д. свр.* Да подкачжъ да разпирямъ.
- Заразпирѣвамъ**, *гл. д. свр.* Да подкачжъ да разпирѣвамъ.
- Заразтѣкамъ** (да ся), *гл. об. свр.* Да подкачжъ да ся разтѣкамъ.
- Заразтѣрямъ**, *гл. д. свр.* Да подкачжъ да разтѣрямъ.
- Зарѣпа**, *нар.* Зарѣнь. *Зарекъ, порекъ до зарѣна.*
- Зарѣпка**, *нар. ум.* отъ зарѣнь. Утрѣчка.
- Зарѣнь**, *нар.* Утрено врѣмя, сутрѣнь, сутрѣнь,
- отсутра, утромъ; утромъ. *Азъ ставамъ зарѣнь рано.*
- Иди, рѣчи, Димитро-ле, мамѣ си
Да ти пуца зарѣнь, гечеръ на воджъ. *Пѣс.*
- Който ся зѣрань сѣжъ, всечеръ плаче
Зарѣнь лѣща, вечеръ мерджемекъ.*
- Младость е, либи, като роснѣжъ:
Зарѣнь ѣжъ има, денъ ѣжъ пѣма. *Пѣс.*
- Зарѣнь**, *с. ж.* Начяло-то, прѣви-ти часове на деня, утро, утрѣна, сутрѣна, сутрѣнь; утро. *Тѣжъ зарѣнь станжжъ рано. Вчерашна-та зарѣнь бѣ студѣна. Зарѣнь-тѣжъ, господарь, вечеръ-тѣжъ говядарь.*
- Зарѣнь**, *нар.* Зарѣна, утрѣ, сутра, взорѣ, заитрѣ, заютрѣ; зѣвтра. *Зарѣнь цжъ отиджъ на пѣжъ. Днесъ бажъ, зарѣнь тажъ. Днесъ, зарѣнь, доклѣ ти чокне махалджина на врата-та.*
- Зарѣнь-вечеръ**. Раст. цвѣтѣе *Convolvulus*, разцвѣтѣявася вечеръ, кога зайде салѣнце-то, а зѣрань, кога огрѣе салѣнце-то, ся свива; зурѣна, пукъ; **вѣюнѣкъ**.
- Зарѣнь-тѣжъ**, *нар.* Нежъ зарѣнь, сутрѣнь-тѣжъ.
- *Зарарѣна**, *пр. неизм. Т. 1)* Что докарва зараръ, пагубжъ; убиточный, наклѣдный. 2) Който има зараръ, загубжъ. *Азъ съмъ зарарѣна отъ тѣжъ стокжъ.* 3) Что докарва врѣдъ, врѣдѣный. *Така дума не с зарарѣна.*
- *Зараръ**, *с. м. Т. 1)* Загуба, пагуба, тѣщета зѣнь; убитокъ, потѣря, наклѣдъ. *Продадохъ стокжъ-тѣжъ на зараръ. Съ зараръ наклѣдно.* 2) Врѣдъ; вредъ. *Нѣма зараръ, не врѣди. — За наржъ работа, зе двѣ зараръ. Кларъ до глезѣнь, зараръ дѣ колѣнь. Зараръ става по кѣра, а в кѣщи му е кажжра.*
- Зарарѣжъ**, *ишь*, — рѣлъ, *гл. свр.* отъ зарарѣвамъ.
- Зарарѣвамъ** (да зарарѣжъ), *гл. д.* Губжъ от проданъ пѣчто, имамъ, правжъ зараръ, зѣньжъ имѣтъ убитокъ. *Зарарѣжъ пѣтдѣсѣтъ гроша отъ конъ.*
- Зарарѣваше**, *с. ср.* отъ зарарѣвамъ.
- Зарѣствамъ**, **зарѣствувамъ** и **зарѣстпувамъ** (да зарѣстжъ и да зарѣстнжъ), *гл. ср.*
- 1) Начинамъ да растжъ. *Зарѣстѣла му брада, побѣла го е брада; у него бородъ пробивѣется* 2) Обраствамъ; зарѣстѣтъ, не ростѣтъ. *Градина-та е зарѣстѣла съ буранъ.* 3) За порѣзано на животно и оцезнато на дръво, на растение: захващаме; заживѣвамъ, заздравямъ; зарѣстѣтъ, заживѣтъ. *Порѣзано-то зарѣстѣ.* 4) Прикрѣпямся, залѣпамся, приплатѣвамся до пѣчто, като да съмъ врѣстнжъ въ него.
- Зарѣстваше**, **зарѣствуаше** и **зарѣстпу-**

ваше, с. ср. отъ зарáствамь и зарáст-
пúвамь.
арáстнж, ешь, — нжль, и
арáстж, ёшь, — рáстохъ, — рáслъ, гл.
свр. отъ зарáствамь и зарáстúвамь.
арáстúвамь (да зарáстж), гл. ср. За-
рáствамь.
арáтж, ишь, — тиль, гл. свр. отъ зарá-
тúвамь.
арáтúвамь (да зарáтж), гл. ср. Начп-
намь да рáтж, зарáтúвамь.
арвамь (да зáрнж), гл. д. в. зрúвамь,
зървамь.
Зарделúна, с. ж. Зарзала, зарзалина, зарз-
лúйка: 1) Овоцце *Armenica vulgaris*,
капсина; абрикóсь. 2) Дрýво, что ражда
тона плодъ; абрикóсовое дéрево.
Зардишáвь, с. м. Едини коренне, съ копто
боаджип-ти боадпсвать жáльто.
Зарéвúвамь (да зарéвж), гл. ср. 1) Зака-
чнамь да ревж; начпúать ревúть. *Теля-
то, като види кравж-тль, зарéве. Заре-
валъ като быкъ.* 2) Запáкввамь, изпáкввамь,
пзрэвúвамь нжж-тж; зарéвúть, завонúть.
Зарéвúване, с. ср. отъ зарéвúвамь.
Зарéвь мёсяць. Мёсяць Августъ, Егусъ,
Агустъ.
Зарéвж, ёшь, — вáль, гл. свр. отъ зарé-
вúвамь; зарéвúть, завонúть.
Зарéзж, ишь, — зúль, гл. свр. отъ зарé-
зúвамь.
Зарéзúвамь (да зарéзж), гл. д. Заключнамь,
затварúвамь нъчто съ резе.
Зарéкввамь и зарéкувамь, гл. мн-кр. отъ
зарéкж.
Зарéкъ, с. м. 1) Заричанше, заречъ. *Зарéкъ,
порéкъ до заранж.* 2) Болестъ като урокъ.
Зарéкъ и заречúж, чёшь, — рéкохъ,
— рéкъ, гл. свр. отъ зарéчúвамь.
Заречённый, лъ, на, по, като пр. Когото
сж зарéкли, или който ся е зарéкъ отъ
нъчто — *Заречено имане*, на което е наре-
чено да не ся подава кому и какъ да е, а
като му е наказано; кладъ съ зарéкомъ.
Заречъ, с. м. Зарéкъ: 1) Кога ся зарече въ-
кой да не прави вяче нъчто, заричане,
туйбе; зарéкъ, зарéканúе. 2) Проговарúане
за нъчто. *Не дава заречъ*, не дава да ся
продума.
Зарзавáна и
Зарзавáнка, с. ж. Птица *Coracias*, синна
гарга, сипековица, сипшавица, кокаръ гарга,
граговецъ, звъздóвранка, модра чавка, пез-
дрованка; сивоворóнка. — *Остави го тжж
зарзаванж*, тона ахмакъ.
Зарзавáтець, ум. м. отъ зарзавáтть.
Зарзавáтчúйка, с. ж. Койато продава зарза-
вать, бурáнарка; продавщúца зéлени.

*Зарзавáтчúна, с. м. Т. Който продава зар-
завать, бурáнаръ; продавщúкъ зéлени,
зеленщúкъ.
*Зарзавáтть, с. м. Т. Зеленчюкъ, бурáнъ
за идеше; огорóдная зéлень
Зарзалá,
Зарзалúна и
Зарзалúйка, с. ж. Зарделúна.
Зарúпввамь и зарúпувамь (да зарúнж),
гл. д. 1) Закачнамь да рннж. 2) Загрибамь
съ нъчто, наривнамь; загрéбáть. *Зарини
съ лопатж-тж пёсжж.* 3) Зарывамь.
Зарúпване и зарúпуване, с. ср. отъ зар-
рúпвамь.
Зарúнж, ешь, — палъ, гл. свр. отъ зарúп-
вамь; загрéсьть. — патый, прич. стр.
Загрéбённый, нарúнатый; загрéбённый.
Зарúчнамь (да зарéкж, зарéкввамь), гл. д.
Отричнамь нъкого отъ нъчто; зарéкúть на-
лагáть зарéкъ. *Баца ми мя е зарéкж
да не купувамь ничто на вёрж. За-
рекохъ Стояна отъ вино. — мся, гл.
вззёр.* Правъ заречъ, давамь си думж да не
правъ вяче нъчто, покаявамься, отричаемься
отъ нъчто, сторвамь туйбе; зарéкúться,
давáть обéть. *Зарéкохся да не пнжж; и
зарéкел, заказáлся пить, паложúль на
себя зарéкъ не пить. Зарéкж съмь ся
отъ вино. Зарéкля повъ да не ръже
гольмж поръзаници. Зарéкля да не
пие водж. Зарéкляся баба Неда да не
пие вино, и ся заселила въ земника.
Зарéкло ся кучя да не гложде кокалы.
Зарéкляся свинна да не рови въ калъ.
Зарéкляся свинна да не юде говна, пръ-
скокнжла плетъ, изюла пята.*
Зарúччане, с. ср. отъ зарúчнамь и зарú-
ччанься. Заречъ, зарéкъ; зарéканúе, зарéкъ.
Зáрно, нар. Рано утрнж, въ зоры; рано,
при развётъ, на развётъ. *Зарно, зар-
но станжла та отишла на водж.*
Зáрнж, ешь — нжль, гл. свр. отъ зáрввамь.
Да зрнж.
Зарóбввамь и зарóбувамь (да зарóбж), гл.
д. Заробавамь.
Зарóбж, ишь, — бúль, гл. свр. отъ заробú-
вамь и зарóбввамь; плънúть, порабо-
тúть. — бентый, прич. стр.; плънён-
ный, порабощённый.
Заробúвамь (да заробж), гл. д. Заробвамь:
1) Хващамь, зимамь нъкого робъ; брать
въ плънъ, плънúть, порабощáть. 2) Цъ-
шавамь, пазарúвамь, главúвамь слугж.
— мся, гл. вззёр. Ставамь като робъ.
Заробилъ съмь ся да работж.
Заробúване, с. ср. отъ заробúвамь.
Зарóбввамь и зарóбувамь, гл. мн-кр. отъ
зарóбж.

Заровништъ, с. м. 1) Който прави, конае гробовы, гробарь; могильникъ, могилкопитель, могильякъ, могильщикъ. *Заровнищи-ти безъ пары шьтатъ. Заровнищи-ти безъ пары женяшь. Заровнищи-ти подыръ попа врьвятъ. И заровнищи-ти зараватъ.* 2) Който заравна пѣгого, прави го злочестепъ съ пѣчто. *Гъди заровнику н'дни!*

Зарѳнж, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ зарѳвамъ; зарѳтъ, обсыпнать, похоронитъ.—вентай, прич. стр. 1) Засыпанный, загребенный; зарѳтый. 2) Обсыпанный; обсыпанный. 3) Загребенный, закопанный, погребенный; похороненный.

Зародж (да ся), ишь,—дѣлся, гл. свр. отъ зарѳждамъ.

Зарѳнжамъ и **зарѳнювамъ** (да зарѳнж), гл. д. Подкачамъ да ронж.—*Зарѳнжъ слъзы, плаче.*

Долѣтли ми сж три бѣли гълъби
И си застанжи на бѣлж-тж лозж;
Съ крыле затрещжили, цвѣта заронили,
Цвѣта заронили, ризж напрашили. *Пѣс.*

Зарѳнж, ишь,—нилъ, гл. свр. отъ зарѳнжамъ.

Заросѣ, — сѣло, гл. свр. отъ заросѣва; замороситъ (о мѣлкож дождѣ).

Заросж, ишь,—сѣлъ, гл. д. свр. Да подкачж да росж, да пуцжамъ росж.

Самовила говораше:
Щж заросж ситжж росж,
Щж падожж мжжеко дѣти. *Пѣс.*

Заросѣва (да заросѣ), гл. безл. 1) Подкача да росж, да вали роса. 2) Прѣвалава, вали попѣгога роса.

Зарошнавѣвамъ (да зарошнавѣж), гл. ср. Ставамъ роншавъ, космать; косматѣтъ.

Зарошнавѣж, ешь,—вѣлъ, гл. свр. отъ зарошнавѣвамъ; окосматѣтъ, покосматѣтъ.

Зарукамъ, гл. свр. отъ зарукамъ.

Зарукамъ и **зарукувамъ** (да зарукамъ), гл. ср. Закачамъ да рукамъ, завѣквамъ, захоквамъ.

Зарумѣнж, ишь,—нилъ, гл. свр. отъ зарумѣнамъ.

Зарумѣнамъ (да зарумѣнж), гл. д. Правж румѣно, зачервивамъ.

Мѣтижло рѣцѣ въ босилакъ,
Простижло погы въ карамфилъ,
Зарумѣнило образы. *Пѣс.*

— мси, гл. възвр. Зачервивамъ, ставамъ румѣнж; зарумѣниваться.

Заручѣж, ишь,—чѣлъ, гл. свр. отъ заручѣвамъ.

Заручѣвамъ (да заручѣж), гл. ср. Закачамъ да ручж въ вѣпчкы-ты знаменова-

нна на рѣчь **ручж**. *Ето ти и рѣкж-та заручала, заручала и придшла черна, буйна.*

*Зарѳъ, **ѳове**, с. м. Т. 1) Сребряна или отъ друго пѣчто чашка, въ кождо турнати чашж съ кафе, за да не пари като сж дръжи. *Сребряни зарѳовс.* 2) Вѣнако пѣчто което служи, за да си туря въ него друго пѣчто за да ея назѣ; **футлѣръ**. *Зарѳъ по сахатж.* 3) Отъ книгж ксиѣна за турнати въ неж писмо, плѣкъ; **накѣтъ**, **конвѣртъ**.

Зарѳѣвамъ (да зарѳѣж), гл. д. 1) Подкачамъ да рѳѣж; **закусѣвать**. *Виждж е какѳѳъ е зарѳвалъ комата.* 2) Заханвамъ ухапвамъ; **укусѣвать**. *Зарѳѣ мя кучя Зарѳвалъ го за ржжж-тж, па стиска — мся, гл. стр.* Бывамъ зарѳѣванъ; укусѣваться.

Зарѳѣванѣ, с. ср. отъ зарѳѣвамъ.

Зарѳѣж, ешь,—валъ, гл. свр. отъ зарѳѣвамъ; **закусѣтъ**, **укусѣтъ**. — **ванѣтъ** прич. стр. Захананный, ухапанный; **закушенный**, **укушенный**.

Зарѣгамъ, гл. свр. отъ зарѣгвамъ.

Зарѣгамъ и **зарѣгувамъ** (да зарѣгамъ гл. д. 1) Начинамъ да рѣгамъ. 2) Съ рѣгане пабутвамъ, вкарвамъ, втыкамъ.

Зарѣжж (да ся), ешь,—жѣлся, гл. свр. отъ зарѣжжѣвамъ.

Зарѣжжѣвамъ (да ся зарѣжж), гл. об. 3 кучя: **закачамъ** да ся рѣжж; **начинатъ скѣлѣтъся**, **огрызѣтъся** (о собѣкѣ). *Кучя то ся зарѣжж. Зарѣжжали сж ся какъ кучета.*

Зарѣжжѣванѣ, с. ср. отъ зарѣжжѣвамъ.

Зарѣжжѣвамъ и **зарѣсувамъ** (да зарѣжж), гл. д. Подкачамъ да рѣжж; **начинатъ крийтъ**. 2) гл. ср. За дѣждъ: **запрѣквамъ** **начинамъ** да валж по малко и ситно; **дождѣ**, **начинатъ мороситъ**, **замороситъ** *Зарѣси дѣждѣ. Зарѣсен*, като гл. без. **Закачи** да рѣси, да вали дѣждѣ.

Зарѣсж, ишь,—сѣлъ, гл. свр. отъ зарѣсѣвамъ.

Зарѣтж (да ся), ишь,—тѣлся, гл. свр. отъ зарѣтѣвамъ.

Зарѣтѣвамъ (да ся зарѣтж), гл. об. Начинамъ да ся рѣтж.

Зарѣнамъ (да зарѣнж), гл. д. **Зарѣнамъ** 1) **Закачамъ** да рѣжж, да ровж. 2) **Зарѣнамъ**; **зарѣватъ**. *Зарѣн го съ пѣсѣж — мси, гл. стр. и възвр.* **Зарѣнамъ** пѣчто, въ пѣчто.

Зарѣванѣ, с. ср. отъ зарѣнамъ.

Зарѣгамъ, гл. свр. отъ зарѣгвамъ; **зарѣгатъ**; **начѣтъ** **рѣгатъ**, **блѣватъ**.

Зарѣгвамъ и **зарѣгувамъ** (да зарѣгамъ гл. ср. 1) **Начинамъ** да рѣгамъ, да ся урѣ-

вамь; начипиать рыгать. 2) Закачнамь да рыгамь, да блювамь; начиниать рвать, блевать. **рытамь**, гл. свр. отъ зарытвамь; забрыкаться, залагаться.

рытвамь и **зарытувамь** (да зарытамь), гл. д. Закачнамь да рытамь; начиниать брыкать, начипиать лягать — *мся*, гл. вз. Подбачнамь да ся рытамы. *Конне-ти ся зарытамхъ.*

рыиѣж, ешь, — *рыиль*, гл. свр. отъ зарытвамь. Да заровѣ, да заринѣ; зарыть. **Зарыитый** и — **рыбеный**, прич. стр. Заровештый, заринжтый; зарытый. *Зарыена му е глава-та.*

рыиѣ, — *мѣло*, гл. свр. отъ зарытѣва. **рыиѣва** (да зарыиѣ), гл. безл. Подкача да рыи, завалѣва, залетѣва, засыпва.

рыиѣж, ешь, — *рѣзалъ*, гл. свр. отъ зарѣзвамь; зарѣзать, нарѣзать, надрѣзать, наскѣчь; покѣпуть, бросить. — **рѣзаный**, прич. стр. 1) Засѣченый; зарѣзанный, надрѣзанный, нарѣзанный. 2) Оставеный, напущеный, парасанный; покѣпнутый, брошенный.

рѣзанъ, с. м. 1) Имя, дадено на Святый Трифонъ, покровитель на лозна-та, *Св. Трифонъ зарѣзанъ*, зачото на неговый день, пръвый Февруарна, зарѣзвать лозна-та. 2) Това имя ся употрѣбыва още въ изречение: *умрѣлъ харизанъ, та осталъ зарѣзанъ*, което ся казва за отговоръ, кога нѣкой попека да му харижьтъ нѣчто; подарѣ-то померъ, а осталея въ живыхъ братъ егѣ купи. Подарѣшь уѣхалъ въ Парижъ, а осталея одѣлъ купишь. *Зарѣзанъ* отъ зарѣзваше на рабушь, кога ся дава нѣчто.

рѣзвамь и **зарѣзувамь** (да зарѣзѣж), гл. д. 1) Закачнамь да рѣзѣж; начиниать рѣзать, зарѣзывать. *Зарѣзашми лозна-та.* 2) Съ рѣзане турямь, правѣ бѣлѣгъ, зарѣзъ на нѣчто, заспчнамь; дѣлатъ ножѣмъ зарѣбку, зарѣзывать, зарубать, нарѣзывать, надрѣзывать, наскѣать, парубать. *Прѣмѣри го и зарѣжи до дѣто стига.* 3) Съ рѣзане бѣлѣжнамь нѣчто вмѣсто шпе-мо (за копто не знажтъ да пишжтъ). *Зарѣжи на рабуша колко ти давамь.* 4) Съ особенъ видъ банаше цѣрѣж дѣнаво или клинаво дѣтя; застрѣгвамь. 5) Оставямь, напущамь, парасвамь; кидать, бросать, преисбрегать. *Зарѣза всишко, та ошиде.* — *мся*, гл. стр. и *възер*. спорядъ разума на рѣчь-тѣ. — *Ножь-тѣ зарѣзва*, така е остъръ, дѣто да ся досягне до краи на длань-тѣ, както обыкновенно опытывать ножъ, и зарѣзва котыж тѣ.

рѣзване и **зарѣзуване**, с. ср. отъ зарѣзвамь.

Зарѣзка, с. ж. и

Зарѣзъ, с. м. Мѣсто на нѣчто, дѣто е зарѣзано, засѣжъ; зарубка, зарубина, вѣрубка, нарубка, нарубъ, парѣзка, парѣзъ, наскѣка. **Зарѣшвамь** и **зарѣшювамь** (да зарѣшѣж), гл. д. Закачнамь да рѣшж, зачесвамь; зачѣсывать.

Зарѣшѣж, ишь, — *шилъ*, гл. свр. отъ зарѣшвамь; зачесать.

Зарѣбвамь и **зарѣбувамь** (да зарѣбѣж), гл. д. Закачнамь да рѣбж; начиниать рубить, обшивать край у ткани. *Зарѣбила съмь крыль, та брѣзамь да ж порѣбж.*

Зарѣбѣж, ишь, — *билъ*, гл. свр. отъ зарѣбвамь. — **беный**, прич. стр.

Зарѣжа и **зарѣчка**, с. ж. 1) Зарѣжъ, заповѣдъ, повелна, повеление; приказаніе, повелѣніе, порученіе. 2) Зарѣжъ.

Зарѣжъ, с. м. 1) Зарѣжано на работникъ да направи нѣчто, или на тръговецъ за стокъ, порѣчка; *закѣзъ. Далъ съмь зарѣжъ за обуца.* 2) Заповѣдъ или порѣчане нѣкому нѣчто, зарѣжа, зарѣчка; порученіе. *Имамь зарѣжъ да направѣ еде-что-си.* 3) Зарѣжа, зарѣчка, заповѣдъ, повеление, повелна; приказаніе, повелѣніе. *Има царскій зарѣжъ никой да не носи орѣжжѣ.*

Зарѣчнамь и **зарѣчвамь**, гл. д. 1) Порѣчнамь да ми направятъ нѣчто; *закѣзывать. Зарѣчашъ си шапкѣ.* 2) Казвамь нѣкому, наряждамь го да направи нѣчто; поручать. *Зарѣчашъ Драгою да ми купи нѣчто.* 3) Заповѣдамь, повелювамь, нарѣчнамь, запрѣтывамь; *приказывать. Господарь-тѣ ми е зарѣчалъ да го чакамь тужа. Показили магаря-то на сватѣж, на му зарѣчали да си земе и самара.* — **чаный**, прич. стр. *Така шапка е зарѣчана. Зарѣчано ми е да спож тужа.*

Зарѣчане и **зарѣчване**, с. ср. отъ зарѣчнамь и зарѣчвамь.

Зарѣ, с. ж. 1) Лъскави облаци сутренѣ на изтокъ и вечеръ на западъ. 2) Зѣра; лучъ.

Зарѣда, с. ж. Голы, остры камяны скалы, зѣберн, грамада.

Зарѣда, с. ж. *Работятъ на зарѣдѣ*, замѣница, работятъ всицы-ти у единого, доклѣ ся сврши неговата работа и послѣ у другый, у третій, доклѣ сѣ изрядятъ всицы-ти. — *Пѣжтъ на зарѣдѣ*, един пѣжтъ, послѣ слѣдъ тѣхъ другы ся рядятъ да пѣжтъ; перепѣваться. — *Пѣжане на зарѣдѣ*; переклѣчное пѣніе.

Зарѣдѣж, ишь, — *дѣлъ*, гл. свр. отъ зарѣждамь и зарѣдѣвамь.

Зарѣждамь и **зарѣдѣвамь** (да зарѣдѣж),

гл. д. 1) Закачамь да рядж. 2) Начинамь открай и изриждамь всицкы-ты съ пѣчто. *Заряди село-то и изходи всицкы-ты кжци. Заряди сватовы-ты и дары всицкы-ты.* — мси, гл. възвр. Ридимси единъ по другъ да врѣнимъ пѣчто; чередоватъся.

Засаджъ, ишь, — дѣль, гл. свр. отъ засаждамь и засадиавамь; засаждѣть, насаждѣть. — дѣлѣть, прич. стр. Насажденъ съ пѣчто; засаженный, насаженный.

Засаждамь и **засадиавамь** (да засадж), гл. д. 1) Подкачамь да садж; засаживать. 2) Насаждамь съ нѣчто; засаживать, насаживать. *Засадиавъ градинж-тж съ лукж.*

Засажданіе и **засадиаваніе**, с. ср. отъ засаждамь и засадиавамь; засаживаніе.

Засакамь, гл. д. свр. Да подкачж да сакамь, да запскамь.

Засамѣнѣть, иъ, на, по, пр. Прѣмрѣлѣть, прѣнесенѣть, захласнѣть, полумрѣтъвѣть отъ болѣть.

Засбѣрамь, гл. д. свр. Да закачж да сбѣрамь.

Засборвамь и **засборювамь** (да засборж), гл. д. Начинамь да сборж, заговарямь, проговарямь; начинатъ говорить.

Постигнжлася хубава Еана,
Постигнжлася на день Велидень,
Крѣстила ми ся на день Гергевъ-депъ,
Засборвала ми на день Спасовъ-день,
Заходила ми на день Петровъ-день. Пѣс.

Засвѣлаамь, гл. д. свр. Да закачж да сва-лаамь, да заснивамь.

Засвѣтж (да ся), ишь, — тилея, гл. об. Да станж сватъ.

Засвѣвамь, гл. д. свр. Да закачж да свѣвамь. *Засвѣвахъ чрпача.*

Засвѣрвамь, **засвѣрювамь** и **засвѣряамь** (да засвѣрж), гл. д. и ср. Закачамь да свирж; зайгрывать на чѣмъ, начинатъ свистатъ, свистѣть. *Засвири гайдж. Засвири вѣтеръ-тж. За парж засвириа, за пять не мжква.*

Засвѣрваніе, **засвѣрюваніе** и **засвѣряніе**, с. ср. отъ засвѣрвамь.

Засвѣржж, ишь, — рилъ, гл. свр. отъ засвѣрвамь; занграть на чѣмъ; засвистатъ, засвистѣть.

Засвѣлкамь, гл. д. свр. Да подкачж да свѣ-каамь.

Засвѣнижж (да ся), ишь, — пѣлея, гл. свр. отъ засвѣниавамь; засобѣститъся.

Засвѣниавамь (да ся засвѣниж), гл. об. Засрамавамь; пособѣститъся.

Засвѣткамь (да ся), гл. об. свр. Да закачж да ся свѣткамь; засверкатъ.

Засвѣтувамь, гл. ср. свр. Да закачж да свѣтувамь.

Засвѣтж, ишь, — тиль, гл. ср. свр. Да подкачж да свѣтж; засвѣтлѣть, заблнстатъ. Да ся засвѣтж, гл. об. свр. Да подкачж да ся свѣтж; засвѣтлѣться.

Засвятж, ишь, — тиль, гл. д. свр. Да подкачж да святж.

Засѣдамь (да ся), гл. об. свр. Да ся задамь да ся покажж, да ся завидж; покайтъся.

Кога гледать по море-то,
Засѣдалея ипарепъ корабъ. Пѣс.

Засега, нар. Въ сегашне врѣмь; иъ на стоящее врѣмь. *Засега нивы-ты съ обрри; въ настоящее врѣмь поля хороши.* *Засега това стига; это пока достаточо.*

Засѣлаамь, **засѣлювамь** и **засѣлаамь** (да засѣлж), гл. д. 1) Настаивамь пѣйдѣта направямь село. *Засѣлижми село.* 2) Настаивамь пѣкого пѣйдѣ, тамъ да съди поселить. 3) Насѣлавамь праздно мѣсто засѣлять. — мси, гл. стр. и възвр. На стаивамься; поселиться. *Зареклася баб. Неда да не пие вино, и ся засѣлила в земника. Кога ся село засѣли и слѣчи ся поведоаж!*

Засѣланіе и **засѣляніе**, с. ср. отъ засѣлаамь и засѣлаамь.

Засѣлжж, ишь, — лилъ, гл. свр. отъ засѣлаамь и засѣлаамь; поселить, засѣлитъ — ленѣть, прич. стр.

Засѣлвамь и **засѣлювамь** (да засѣлж да засѣлж), гл. д. Давамь силж, правѣ силеж, якъ; усилывать, укрѣпильть. — мси, гл. възвр. 1) Добывамь силж, ставамь и якъ на нѣчто; усилываться. 2) Наппнамь насилвамь да направжж нѣчто; дѣлаа усиліе. *Засѣлижся да прѣскочж гамж-т.*

Засѣлваніе и **засѣлюваніе**, с. ср. отъ засѣлвамь и засѣлвамь.

Засѣлнжж, ишь, — ижлъ, и

Засѣлнжж, ишь, — лилъ, гл. свр. отъ засѣ-вамь; усилить, укрѣпильть. — ленѣть — лижтѣть, прич. стр.

Засниѣвамь (да ся засниѣж), гл. об.

Начинамь да ся снаѣжж; начинатъ снаѣтъ ся. *Отдалечъ ся засниѣ село-то.* Посниѣвамь отъ нѣчто. *Засниѣся да смѣе, отъ смѣжж. Не ца, не ца да ти а кога вдигнж, засниѣся.* 2) За дѣт плачж до посниѣваніе. *Дѣтя-то ся засниѣва.*

Засниѣваніе, с. ср. отъ засниѣвамь.

Засниѣжж (да си), ишь, — пѣлея, гл. свр. отъ засниѣвамь; засниѣться.

Засироманиавамь (да засироманиааж), г ср. Ставамь сиромаж, западамь, изнадамь бѣднѣть. — мси, гл. стр. *Отъ глупсея задлжнѣва, отъ свиню ся засиру машава.*

аспромаши́вание, с. ср. отъ заспромаши́ванья.

аспромаши́ваѣ, ешь, — ши́ль, гл. свр. отъ заспромаши́ванья.

аси́чаюмь (да засѣкѣ), гл. д. 1) Начинамь да сѣкѣ; засѣка́ть, заруба́ть. *Засѣкѣ съмь дръва отъ озаранѣ.* 2) Правѣ засѣкѣ, зарѣзъ на нѣчто за бѣлѣгъ; дѣлать зарубку, заруба́ть, засѣка́ть, надруба́ть, парѣзывать, насѣка́ть. 3) Сѣкѣ нѣчто малко отгорѣ, подси́чаюмь; надруба́ть, надсѣка́ть. 4) Съ сѣчение вѣшамь, забивамь на наю едно нѣчто въ друго, закрѣшамь; вруба́ть. *Засѣкохъ го въ древо-то.* 5) За водѣ, възцира́мь, та ѣк отбивамь на друго мѣсто.

Па разигра добра конна,
Та излѣзѣ на планижъ,
Та засѣче вси-ты воды,
Вси-ты воды планичевы,
Планичевы, кладенчевы
И езеро непачято. *Пѣс.*

6) Правѣ засѣкѣ на пѣтъ, заваламь го съ прѣсѣчены дръва, съ камне и проч. за да не може да ся замине; заруба́ть, засѣка́ть дорѣгу, дѣлать засѣку. 7) Разлѣтавамь кожь-тѣ на нѣкое мѣсто на тѣло-то, та ся зачръывава тѣ и смѣди, подси́чаюмь, подсмѣдывамь. 8) Въ пране не опирамь добрѣ, та не ся избѣлвать дрѣхы-тѣ. *Засѣче дрѣхы-тѣ, та не можѣтъ да ся изперѣтъ.* — мся, гл. стр. Бывамь засѣченъ; заруба́ться, засѣка́ться. *Клинѣ-тѣ ся засѣче, та останѣ въ древо-то.* *Брадѣ-та ся засѣче, изхабися,* та не сѣче хубаво. — *Засичамся въ говорене-то,* запинамь, зацевамь; занѣка́ться.

Заси́чаюмь, с. ср. отъ заси́чаюмь.

Заска́мѣ, ишь — ми́ль, гл. свр. отъ заска́мѣванья. Да ся опиѣ; напи́ться.

Заска́мѣванья (да заска́мѣ), гл. ср. Опшамь, нашивамь, нахлузvamь, наплюскvamь; напива́ться.

Заска́мѣванье, с. ср. отъ заска́мѣванья.

Заска́чивамь и заска́чивоумь (да заска́чивамь), гл. ср. Начинамь да скачаюмь; запри́гивать. *Заскачѣ отъ радость.*

Заска́чивамь, гл. свр. отъ заска́чивамь; запри́гивать.

Заско́бѣ, ишь — би́ль, гл. свр. отъ заско́бѣванья; заско́бѣть. — бѣнѣй, прич. стр.

Заско́бѣванья (да заско́бѣ), гл. д. Сврѣывамь, скачvamь съ скобы; обхва́тывать ско́бами.

Заско́бvamь и заско́бнуvamь (да заско́бѣ), гл. ср. 1) Изпадамь, намѣрvamь нѣйдѣ случайно; понада́ть. *Изгубилѣмѣ пѣтъ и заскокижѣмѣ въ едно мѣсто, дѣто*

ни назадѣ, ни напѣдѣ. 2) Уловивамь въ нѣчто, въ нѣкож работѣ, отдѣто да не мож да прѣзѣ, или дѣто да не знаѣ какво да правѣ. *Заскокижъ въ прижѣ-тѣ.* 3) Като намь нѣчто и ю глѣтамь, засѣдва ми, заклѣва ми въ грѣло-то, отива ми въ кривѣ-тѣ дупѣ. *Заскокижъ ми нѣчто въ грѣло-то, та мя ударѣ по грѣба да ми мине.* 4) гл. д. Нампрамь, заваривамь нѣкого нѣйдѣ; застава́ть. *Заскокижѣ го на кладенеца, че си поаше конѣ.*

Заско́кижъ, ешь, — ижѣ, гл. свр. отъ заско́кvamь и заско́кнуvamь.

Заско́кощvamь и заско́кощивамь (да заско́кощѣ), гл. д. Закачамь да скокощѣ, заждѣличкvamь; начина́ть щекота́ть.

Заско́кощѣ, ешь, — щалѣ, гл. свр. отъ заско́кощvamь.

Заскру́мѣ, ишь, — ми́ль, гл. свр. отъ заскру́мѣванья. — мѣнѣй, прич. стр.

Заскру́мѣванья (да заскру́мѣ), гл. д. Запшкру́мивамь, запаривамь ранѣ съ скрумѣ.

Заскру́мѣванье, с. ср. отъ заскру́мѣванья.

Заскрѣ́цамь, гл. свр. отъ заскрѣ́чивамь; заскрипѣть. *Да заскрѣцамь съ ножици; зачѣка́ть.*

Заскрѣ́чивамь, и заскрѣ́чивоумь (да заскрѣ́чивамь), гл. ср. Закачамь да скрѣцамь; начина́ть скрипѣть. *Врата-та заскрѣцажѣ.*

Заску́бамь, гл. свр. отъ заску́бvamь и заску́биямь.

Заску́бvamь и заску́биямь (да заску́бамь), гл. д. Закачамь да ску́биямь; начина́ть вырѣва́ть, выдѣргива́ть.

Заску́битамь (да ся), гл. об. свр. Да закачѣ да ся скытамь, да ся защурамь; нача́ть скита́ться.

Заскѣ́ивамь и заскѣ́ивоумь (да заскѣ́ивамь), гл. ср. Заскѣ́ивамь, заскѣ́ивамь, закачамь да отскѣ́ивамь; начина́ть дорожа́ть. *Жито-то заскѣ́ива.*

Заскѣ́ивѣванья (да заскѣ́ивѣ), гл. ср. Заскѣ́ивамь.

Заскѣ́ивѣжъ, ешь, — нѣль, гл. свр. отъ заскѣ́ивѣванья. Да заскѣ́ивѣжъ.

Заскѣ́ивѣжъ, ешь, — ижѣ, гл. свр. отъ заскѣ́ивамь. Да заскѣ́ивѣжъ, да заскѣ́ивѣжъ; вадорожа́ть.

Заскѣ́ивѣвамь (да заскѣ́ивѣжъ) гл. ср. Заскѣ́ивамь.

Заскѣ́ивѣжъ, ешь, — нѣль, гл. свр. отъ заскѣ́ивѣвамь. Да заскѣ́ивѣжъ.

Заскѣ́ивѣвамь, гл. д. свр. Да подкачѣ да скѣ́ивамь.

Засладѣ́, ишь, — дѣль, гл. свр. отъ засладѣ́вамь и засладѣ́ванья.

Заслаждамъ и **засладіавамъ** (да засладжъ), *гл. ср.* 1) Начиnamъ да сладжъ; начинатиъ быть сладкимъ на вкусъ. 2) *Заслаждамъ отъ нѣчто*, поревва ми ся то, та да ми ся нека пакъ. *Засладижъ отъ приказкити му.* *Заслади да дождога у васъ.* 3) *Заслаждамъ си съ нѣчто*, слѣдъ друго-то наденне ханвамъ нѣчто по-угодно на вкуса. *Да надемъ пръвѣ попарж-тж, а съ тужманика да си засладимъ.*

Заслаждаше и **засладіаваше**, *с. ср.* отъ **заслаждамъ** и **засладіавамъ**.

Заслапнѣ, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ **заслапнамъ** и **заслапнавамъ**. Да послапнѣ. — *пѣнѣий*, *прич. стр.* Послапнѣий.

Заслапнамъ и **заслапнавамъ** (да заслапнѣ), *гл. д.* За слапж: понарвамъ, та да увпхне, посланамъ. *Люта го слана заслапн.*

Заслапнамъ (да заслонѣ), *гл. д.* Заслонивамъ, затуламъ, закланамъ, заклонавамъ; заслапнивать, заслонить, застѣпнивать, застѣпнить. — *мєя*, *гл. стр.* и *взвр.* Заслонивамся, затуламяся, заклапнамяся, заклопнамяся; заслапниватся, застѣпниватся.

Заслапнаше, *с. ср.* отъ **заслапнамъ**. Заслопнаваше, затупнаше, заклопнаваше.

Заслибосамъ, *гл. свр.* отъ **заслибосевамъ**. — *санѣий*, *прич. стр.*

Заслибосевамъ и **заслибосеувамъ** (да заслибосамъ), *гл. д.* Замазвамъ, уряждамъ нѣчто така, каквото да не ся покаже злѣ. *Засливоса работж-тж.*

Заслибосване и **заслибосуване**, *с. ср.* отъ **заслибосевамъ**.

Заслизамъ, *гл. ср. свр.* Да подкачж да слизамъ.

Заслонѣ, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ **заслапнамъ** и **заслопнавамъ**; заслонить, застѣпнить. — *пѣнѣий*, *прич. стр.* Затупленѣий, заклопненѣий; заслоненѣий, застѣпненѣий.

Заслопнавамъ (да заслонѣ), *гл. д.* Заслапнамъ.

Заслопнаване, *с. ср.* отъ **заслопнавамъ**. Заслапнаше.

Заслуга, *с. ж.* Гоцавка вечерь-тж срѣцж бычана службж, заслжгъ, кана.

Заслугувамъ, *гл. ср. свр.* Да закачж да слугувамъ; начатиъ служитиъ.

Коя ми е звѣзда пай-рано рапила?
Таа ми е звѣзда войводова слуга;
Како заслугала, тѣка задрѣмала. *Пѣс.*

Заслужвамъ и **заслужювамъ** (да заслужжъ), *гл. д.* Закачамъ да служж, да чрпнж, да заливамъ (вино, ракиж).

Заслужжж, *ишь*, — *жилъ*, *гл. свр.* отъ **заслуживамъ**.

Заслухжж, *ишь*, — *тѣль*, *гл. ср. свр.* Да

земж да слухтж, да ся услуживамъ; прислуживаться.

Заслуживамъ и **заслужювамъ** (да заслушиамъ), *гл. ср.* 1) Закачамъ да слушиамъ, зачивамъ; заслуживать. 2) Закачамъ да слушиамъ, да ставамъ послушенъ; начинатиъ слушатиъ. — *мєя*, 1) *гл. стр.* Закачамъ да ся слушиамъ, да ся чюж; начинатиъ слышатиъ. *Заслушася възж и глжж.* 2) *гл. взвр.* Слушиамъ съ внимание, услуживамъ; заслуживаться, прислуживаться. *Заслушася на приказкити му, на пѣснѣ-тж му.*

Заслуживамъ и **заслѣпнувамъ** (да заслѣпнѣ), *гл. д.* Засолвамъ, засувамъ, засѣвамъ, затуламъ, заслапнамъ, заслѣпчивамъ, скривамъ; заслонить, застѣпнить. — *мєя*, *гл. стр.* и *взвр.* Заслапнамяся, затуламяся; заслонитьяся, застѣпнитьяся.

Заслѣгъ, *с. м.* Заслуга, кана. *Вж ся поклони татко ми да повелите вечернѣ заслжгъ!*

Заслѣпчивамъ и **заслѣпчивамъ** (да заслѣпчж), *гл. д.* Затупламъ да ся не види нѣчто, правж сѣпжж, заслапнамъ, заничамъ, задничамъ, засѣпивамъ, засолвамъ, заслѣвамъ.

Заслѣпчжж, *ишь*, — *чиль*, *гл. свр.* отъ **заслѣпчивамъ** и **заслѣпчивамъ**.

Заслѣпнѣ, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ **заслѣпчивамъ**.

Заслѣпдѣ, *ишь*, — *дилъ*, *гл. д. свр.* Да наченж да слѣдѣ, да ходж слѣдѣ нѣкого, да го задырж.

Отъ малкы ся загалили
Загалили, заслѣдили. *Пѣс.*

Заслѣпѣвамъ (да заслѣпѣж), *гл. ср.* Закачамъ да не видж, да ослѣпѣвамъ.

Заслѣпѣване, *с. ср.* отъ **заслѣпѣвамъ**.

Заслѣпѣжж, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ **заслѣпѣвамъ**.

Заслѣпнѣ, *ишь*, — *пиль*, *гл. свр.* отъ **заслѣпѣвамъ**; заслѣпнить, ослѣпнить. — *пѣнѣий*, *прич. стр.* 1) Ослѣпнѣий; заслѣпленнѣий, ослѣпленнѣий. 2) Омапнѣий; ослѣпленнѣий.

Заслѣпнавамъ (да заслѣпнѣ), *гл. д.* 1) Правж нѣкого да не види; заслѣпнѣить, ослѣпнѣить. *Свѣтлиша-та бѣшася оз очити ми, та мя заслѣпн.* 2) Омайвамъ нѣкого съ нѣчто, та да не гляда, что ся прави; ослѣпнѣить. *Заслѣпн го съ парж. Дари го, заслѣпн го.* — *мєя*, *гл. стр.* Бывамъ заслѣпенъ; заслѣпнѣитьяся, ослѣпнѣитьяся.

Заслѣпнаване, *с. ср.* отъ **заслѣпнавамъ**.

Засмаліавамъ, *гл. д. свр.* Да закачж да смалавамъ. *Дєнь-тж ся с засмаліавалъ отъ единъ мѣсяцъ.*

Засмѣвамъ (да засмѣж), *гл. д.* Засмѣвамъ, засмѣйвамъ, правѣхъ нѣбого да ся смѣе, смѣишь го; смѣишь. *Азъ си четж, а мой правѣхъ насрѣцѣ ми даволѣм, та мой засмѣва.* — *мѣя, гл. възвр.* 1) Начинамъ да ся смѣж; начинатъ смѣяться. 2) Усмѣхнамся, усмѣхнаемся; усмѣхатъся, улыбаются. *Засмѣся като Циганинъ на готовѣи парѣ.* — *Засмѣлся до уши отъ радость; онъ улыбулся отъ удовольствія, растянулъ ротъ по-уши.* — *Засмѣлся подъ мустакъ,* позасмѣлся малко.

Засмѣваніе, с. ср. отъ засмѣвамъ и засмѣиваема.

Засмѣвка, с. ж. Засмѣваше, усмѣваніе, усмѣвка; усмѣшка, улыбка.

Засмоляжъ, ишь, — лѣль, *гл. свр.* отъ засмолявамъ; засмолять. — *лѣнѣтый, прич. стр.* Замазанный съ смоля; засмоляенный.

Засмолявамъ (да засмоляж), *гл. д.* Замазвамъ съ смоля; засмѣливать. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ засмоленъ; засмѣливаются.

Засмоляваніе, с. ср. отъ засмолявамъ; засмѣливаніе.

Засмръквамъ, гл. свр. отъ засмръквамъ.

Засмръквамъ и засмръкувамъ (да засмръкамъ), *гл. д.* Закачамъ да смръкамъ.

Засмръдѣвамъ (да засмръдѣж) *гл. ср.* Закачамъ да смръдѣж, завоиѣвамъ; начинатъ смердѣть.

Засмръдѣтый, лъ, ла, ло, пр. Что е закачилъ да смръди, завоиѣтый; засмердѣтый, провоиѣтый.

Засмръдѣжъ, ишь, — дѣль, *гл. свр.* отъ засмръдѣвамъ. Да завоиѣж; засмердѣть.

Засмучѣжъ, ешь, — смучаль, *гл. свр.* отъ засмучивамъ и засмучивамъ.

Засмучивамъ и засмучивамъ (да засмучѣж), *гл. д.* Закачамъ да смучѣж.

Засмѣвамъ и засмѣйвамъ (да засмѣж), *гл. д.* Засмѣивамъ.

Засмѣваніе и засмѣйваніе, с. ср. отъ засмѣивамъ и засмѣйвамъ. Засмѣиваніе.

Засмѣишь ергѣгъ. Раст. цвѣтне *Viola tricolor*, кокорчя, комуцѣга, любичица, минушага, очета, темяпужка; фіалка трехцвѣтная, Апѣтины глѣзки, Ивѣль да Мѣрѣя.

Засмѣишь, иъ, на, но, прич. като *пр.* Който ся смѣе, който има весело лице, като засмѣлося; улыбочивый. — *Засмѣишь чловѣкъ, засмѣишь лице. Засмѣишь шаръ, лѣскавъ, хубавъ. — но, нар.* Весело; милливоидно, улыбаясь.

Засмѣишьжъ, ишь, — шѣль, *гл. свр.* отъ засмѣишьивамъ.

Засмѣишьивамъ (да засмѣишьжъ), *гл. д.* Закачамъ да смѣишьжъ, да правѣхъ да ся смѣишьжъ; начинатъ смѣишь.

Засмѣжъ, ешь, — смѣль, *гл. свр.* отъ засмѣивамъ и засмѣивамъ; разсмѣишь.

Засмѣдѣвамъ (да засмѣдѣж), *гл. ср.* Закачамъ да смѣдѣж; начинатъ садѣишь.

Засмѣдѣваніе, с. ср. отъ засмѣдѣвамъ.

Засмѣдѣжъ, ишь, — дѣль, *гл. свр.* отъ засмѣдѣвамъ; засадѣишь.

Заспѣвамъ и заспѣивамъ, гл. д. свр. Да закачѣж да спѣивамъ, да заспѣивамъ.

Заспѣивамъ (да заспѣж), *гл. д.* 1) Закачамъ да спѣж; начинатъ спѣвать. *Заспѣивала съмъ платно.* 2) *гл. ср.* Начинамъ да спѣж, да прѣходѣмъ отъ едно мѣсто на друго; начинатъ спѣвать (ходить тудѣ и сюдѣ).

Заспѣиваніе, с. ср. отъ заспѣивамъ.

Заспѣжъ, ешь, — вѣль, *гл. свр.* отъ заспѣивамъ; заспѣвать. — *вѣнѣтый, прич. стр.; заспѣиванный.*

Заспѣвамъ, гл. д. свр. Да закачѣж да спѣивамъ.

Заспѣвица, с. ж. Заворка, заворна, завръница, заклѣчалка, заклѣчалка, клѣчалка, сюрме; запѣрка, задвѣжка, засѣвка.

Заспѣишь, с. м. Коль, за който сж закрѣпени протонци-ти на далнѣнъ.

Засѣвамъ и засѣивамъ (да засѣж), *гл. д.* Засѣивамъ.

Засѣваніе и засѣиваніе, с. ср. отъ засѣивамъ. Засѣиваніе.

Засѣжъ, ешь, — ижль, *гл. свр.* отъ засѣивамъ. Да засѣжъ. — *ижльтый, прич. стр.* Засѣиванный.

Засѣжъ, ишь, — лѣль, *гл. свр.* отъ засѣивамъ; засѣить. *Да ся засѣжъ, да ся обѣжъ; засѣишь. — лѣнѣтый, прич. стр.* засѣиванный.

Засѣивамъ (да засѣжъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да сѣж; засѣивать. 2) Посѣивамъ малко. 3) *Засѣивамъ си съ нѣчто, хапвамъ си нѣчто за да усѣжъ малко солѣно. Да си засѣимъ съ нѣчто, та да пийнемъ вицѣ.* — *мѣя, гл. възвр.* Зпѣивамъ си солѣ-тѣ, ставамъ солѣнъ, обѣивамъся; солѣишь.

Засѣиваніе, с. ср. отъ засѣивамъ и засѣиваема.

Засѣивамъ и засѣивамъ (да засѣжъ), *гл. д.* Закачамъ да сѣжъ.

Засѣжъ, ишь, — чилъ, *гл. свр.* отъ засѣивамъ.

Заспѣивамъ (да заспѣжъ), *гл. ср.* Заспѣивамъ.

Заспѣишь, лъ, ла, ло, като пр. 1) Заусѣжльтый; заспѣиванный. 2) Който ходѣ, говорѣ, хваца полѣка, не разбира, не ся усѣща. *Той е заспѣжъ, или заспѣвала работа. Заспѣжъ очи; заспѣиваема глѣза.*

Заспѣивамъ и заспѣивамъ (да заспѣжъ), *гл. ср.* Закачамъ да спѣжъ, хваца мя сѣнъ, за-

успамъ; засни́пять. *Лѣгнѣлъ бѣхъ и вяче заснивалѣхъ, кога чохѣ, че ся извика.* — *Заспа като кжпанѣ, като окжпанѣ, заспа лесно и дълбоко.* — *Заспалъ отъ дѣлѣна, умрѣлъ; уснулъ непробуднымъ сномъ.* — *Заспалъ Дѣйко, втрясло го, казвася за пѣкого, кога пѣе лонѣ.* — *Заспала свята Недѣла на святѣхъ Пяткѣхъ на скута, казвася за проснашко пѣвание.* — *Заспалъ Мисо на притскѣ. Заспала свинѣ въ кочинѣ. Който ходи, находи; който трѣси, намира; който пѣе, заснива.*

Засни́ване, *с. ср.* отъ засни́вамъ.

Засни́чкѣ, *ишь*, — *чиль*, *гл. свр.* отъ засни́чамъ. Да зашпачкѣ. — *чепѣий, прич. стр.* Зашипченый.

Засни́чанъ (да засни́чкѣ), *гл. д.* Закачанъ, завръзанъ, зашпачванъ пѣчто съ клѣчкѣ, съ шило. *Засничи торбѣ-тѣ.* — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ заспиченъ, зашпачванъ.

Засни́чаніе, *с. ср.* отъ засни́чанъ. Зашипчваніе.

Заспори́жъ, *ишь*, — *риль*, *гл. свр.* отъ заспори́вамъ.

Заспори́ванъ (да заспори́жъ), *гл. д.* Начинамъ да спорѣжъ, да пѣтъжъ пѣчто.

Заспри́гамъ, *гл. д. свр.* Да закачѣжъ да спрягамъ.

Заспри́ждвамъ и **заспри́ждувамъ** (да заспри́ждѣжъ), *гл. д.* На подпухило, на отекло на добытъкъ прокарвамъ подъ кожѣ-тѣ корень отъ спряжѣ (кукуриакъ), та да го разработи като нажѣжъ, запряждамъ.

Заспри́ждване и **заспри́ждуване**, *с. ср.* отъ заспри́ждвамъ.

Заспри́ждѣжъ, *ишь*, — *диль*, *гл. свр.* отъ заспри́ждвамъ. — *денѣий, прич. стр.*

Заспѣ́жъ, *ишь*, — *спѣль*, *гл. свр.* отъ засни́вамъ. Да зауснѣжъ; заснутъ.

Засра́мѣжъ, *ишь*, — *миль*, *гл. свр.* отъ засра́мамъ и засра́мамъ; осра́мѣтъ, по-сра́мѣтъ, присты́дѣтъ, усты́дѣтъ. — *мѣбитый, прич. стр.* Посраменый, присраменый; осрамлѣнный, посрамлѣнный, пристыжѣнный, устыжѣнный.

Засра́манъ и **засра́манъ** (да засра́мѣжъ), *гл. д.* Докарвамъ срамъ пѣкому, правѣжъ го да ся срамува за пѣчто посраманамъ; дѣлать, причинять стыдъ кому, осрамлять, посрамлять, позорить, срѣзать съ погѣ. *Направи такова пѣчто, дѣто мя засрами прѣдъ свѣта.* 2) Правѣжъ пѣкого да ся срамува, присраманамъ; пристыжѣтъ, устыжѣтъ. *Щѣжъ кажѣ, какво е правилъ, да го засрамѣжъ.* — *мѣя, гл. взвр.* Дохожда ми срамъ; стыдиться. *Засрамися отъ хора-та! Засрамися отъ бога си!*

Засра́маніе и **засра́манване**, *с. ср.* отъ засра́манъ и засра́манъ.

Засрѣ́бамъ, *гл. свр.* отъ засрѣ́бвамъ; захлебѣтъ.

Засрѣ́бамъ и **засрѣ́бувамъ** (да засрѣ́бамъ), *гл. д.* Закачанъ да срѣбамъ; начинять хлебѣтъ.

Засрѣ́бвамъ (да засрѣ́бѣжъ), *гл. д.* Закачанъ да срѣбѣжъ; начинять свербѣтъ.

Засрѣ́бване, *с. ср.* отъ засрѣ́бвамъ.

Засрѣ́бѣжъ, *ишь*, — *бѣль*, *гл. свр.* отъ засрѣ́бвамъ; засвербѣтъ.

Засрѣ́щамъ, *гл. д. свр.* Да закачѣжъ да срѣщамъ.

Заста́намъ (да заста́нѣжъ), *гл. ср.* Застаюамъ.

Заста́вамъ, *гл. ср. свр.* Да закачѣжъ да ставамъ, да застаюамъ.

Заста́ване, *с. ср.* отъ заста́намъ.

Заста́нѣжъ, *ишь*, — *виль*, *гл. свр.* отъ заста́намъ; остано́вить, задержѣтъ. — *вѣпѣий, прич. стр.* Запрѣпѣий, спрѣпѣий; остано́вленный, задержанный.

Заста́намъ (да заста́нѣжъ), *гл. д.* Запирамъ, спирамъ пѣчто да не врѣви, възпирамъ; остано́вливать, задерживать.

Извыкихся младый младожена:

Еа застави тѣхъ сремскѣхъ кочинѣ,

Та отвори врата и пейджерѣ,

Да видимѣхъ зачто дни губимѣ,

Дни губимѣ и конѣ моримѣ. *Пѣс.*

Заста́намъ и **заста́нувамъ**, *гл. мн-кр.* отъ заста́нѣжъ.

Заста́нѣжъ, *ишь*, — *нхль*, *гл. свр.* отъ заста́намъ и заста́вамъ; остано́виться, стать, постарѣтъ.

Застарѣ́вамъ (да застарѣ́жѣжъ), *гл. ср.* Закачанъ да старѣжъ, да ставамъ старѣ; начинять старѣтъ. *Влѣкѣ-тѣ, като заста-рѣе, на кучета-та клоць става.*

Застарѣ́ване, *с. ср.* отъ застарѣ́вамъ.

Застарѣ́лѣий, *лъ*, *ла*, *ло*, като *пр.* Что е закачиль да старѣе, поостарѣлѣий; ностарѣлѣий.

Застарѣ́жѣжъ, *ишь*, — *рѣль*, *гл. свр.* отъ застарѣ́вамъ.

Заста́намъ (да заста́нѣжъ, заста́нѣвамъ), *гл. ср.* Застаюамъ: 1) Запирамся, спирамся, остано́вливаются, ставѣтъ. 2) Стоѣжъ, из-правямся пѣйдѣ, прѣдъ пѣчто. *Застанѣжъ прѣдъ мене, та ми затула да не глѣдамъ.* 3) За птицѣ: вѣщамъ, вѣщамъ; садѣтъся, опускаѣтъся (о итѣцахъ). *Орѣлъ застаѣжъ на дръво-то.* 4) Залѣгамъ, настаюамъ, палѣгамъ, радѣжъ, зарадиavamъ за пѣкого, за пѣчто; старѣтъся, хлопотѣтъ, пѣчься, пѣчимся. *Застаюамъ да го изучѣжъ. Дѣжъ застаюамъ за него, изъ той не го познава.*

Заста́намъ, гл. ср. свр. Да закачь да станамъ, да заставамъ.

Заста́нане, с. ср. отъ заста́намъ.

Застѣ́лж, ешь, — стлаль, гл. свр. отъ застѣ́ламъ; застлать, обтянуть, закрыть. — стланный, прич. стр.

Застѣ́нж, ешь, — наль, гл. ср. свр. Да закачь да стенж, да зацгышкамъ; застенать.

Застѣ́гамъ и **застѣ́гнувамъ** (да застѣ́гнж), гл. д. 1) Пристигамъ, достигамъ, настигамъ, стигамъ, догонвамъ, фтасвамъ; достигать, застигать, догонять. *Застигнжжъ го край село-то*. 2) Захващамъ ненадѣйно; застигать. *Застигнжъ нъ дъждъ, снѣгъ, буря*, затече ны, захванж ны дъждъ, снѣгъ, буря; дождь, снѣгъ, буря застигла насъ.

3) Заварямъ, сварямъ, затичамъ; застава́ть, захватывать. *Не можкахъ да го застигнж у дома*. 4) Досягамъ, докачамъ, достигамъ; досягать, доставать. *Застигамъ тована*. 5) гл. ср. Достигамъ, дождамъ, пристигамъ; достигать, доходить, доѣзжать. *Застигнжжъ въ едно село*. 6) Подраствамъ, дождамъ на връсть, пристигамъ; подрастать, подростать. *Застигнжжъ ми дъца*. — мся, гл. стр. Бывамъ застигнжтъ.

Застѣ́гане и **застѣ́гнуване**, с. ср. отъ застѣ́гамъ.

Застѣ́гнж, ешь, — пжль, гл. свр. отъ застѣ́гамъ; застѣ́гнуть, застѣчь, застать, захватить, достать, досягнуть, доидти, дохватить. — нжтый, прич. стр. 1) Пристигнжтый, достигнжтый, настигнжтый, стигнжтый, догонещый, фтасаный; застѣ́гнутый, достигнутый, догнанный. 2) Завареный, свареный, затеченый; захваченый. 3) *Застигнжто жито, застигнжто сѣно*, затечено, жито, сѣно, което е валалъ дъждъ на сноше, или покосено, нъ не събрано, та си изгубило лице-то.

Застѣ́ламъ (да застѣ́лж), гл. д. Съ стелене прѣкрывамъ нѣчто; застлать, обтѣгивать, закрывать. *Облажъ застла мѣсячинж-тъ*, затули, завлѣче; мѣсяць обволокло туманомъ.

Застѣ́лане, с. ср. отъ застѣ́ламъ.

Застѣ́лка, с. ж. 1) Онова, съ което е нѣчто застлано. 2) Платъ, съ който ся застлать устие-то на врѣтище, кога е то прѣпльнено.

Застѣ́свамъ и **застѣ́снувамъ** (да застѣ́снж), гл. д. Стисвамъ нѣчто междж други нѣчта, притисвамъ.

Застѣ́скамъ, гл. д. свр. Да закачь да стискамъ.

Застѣ́снж, ешь, — снжль, гл. свр. отъ застѣ́свамъ. Да притиснж. — нжтый, прич. стр. Притиснжтый,

Застланный, прич. в. застѣ́лж.

Застоі́ж, ишь, — стоіаль, гл. свр. отъ застоі́вамъ.

Застоі́вамъ (да застоі́ж), гл. ср. 1) Закачамъ да стож. *Застоіалъ му съмъ правж отъ озаранж*. 2) Застонавамъ, зацпрамъ, спирамъ; остапа́вливатьсѣя.

Настахъ горж засеповж,
У насенъ ми славый пѣе . . .

На застоіахъ, та заслушахъ,
На калпакъ ми слана падж

И подъ мене конь продума. *Пѣс*

— мся, гл. взвр. Зацпрамъ, стож повяче врѣмѣ нѣйдѣ, устаіовамъ; остапа́вливатьсѣя, остапа́вьсѣя. *Застоіася цѣлж годинж на едно мѣсто*.

Застоі́ване, с. ср. отъ застоі́вамъ.

Зѣ́стра, с. ж. Сутрена, утрена, озарана. *Отъ застрж ся дрѣтите*.

Зѣ́страгъ, с. м. в. за́стругъ.

Застрѣ́нж, ишь, — ниль, гл. ср. свр. Да закачь да страенж.

Застрѣ́нж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ застраі́вамъ. Да заплашж. — шеный, прич. стр. Заплашеный.

Застраі́вамъ (да застраі́ж), гл. д. Заплашвамъ. — мся, гл. стр. Заплашвамъ, уплашвамъ.

Стоянка ся ушла, ушла,
Уплашила, застрашила. *Пѣс*.

Застраі́ване, с. ср. отъ застраі́вамъ. Заплашване.

Застрѣ́гвамъ и **застрѣ́гнамъ** (да застрѣ́ж и да застрѣ́жж), гл. д. Закачамъ да стрпжж; застрѣ́гать.

Застрѣ́гж, жѣшь, п

Застрѣ́жж, ёшь, — стрѣгохъ, — стрѣгль, гл. свр. отъ застрѣ́гвамъ и застрѣ́гнамъ; застрѣчь. — женый и — стрѣганый, прич. стр.; застрѣженный.

Застрѣ́жнамъ (да застрѣ́жж), гл. д. Застрѣгвамъ.

Застрѣ́ювамъ и **застрѣ́ювамъ** (да застрѣ́юж), гл. д. На истие турямъ сбито найце или размыто брашно, за да ся прѣсѣче, строж, прѣснчамъ; зацравливать, зацравлять, сдоблять кушанье. *Да застроіжж чорбж-тъ*.

Застрѣ́юване и **застрѣ́юване**, с. ср. отъ застрѣ́ювамъ.

Застрѣ́ж, ишь, — иль, гл. д. свр. отъ застрѣ́ювамъ; зацравить, сдобить. — стрѣеный, прич. стр.

Зѣ́стругъ, с. м. в. за́стругъ.

Застрѣ́гвамъ и **застрѣ́гувамъ** (да застрѣ́гж и да застрѣ́жж), гл. д. Застрѣ́жнамъ: 1) Закачамъ да стрѣжж; начинать стрѣгать, застрѣживать, заскаблывать. 2) Подкачамъ да сѣкж, заснчамъ.

На прѣдъ тѣхъ е Святий Георгий,
Въ лѣвъ рѣкъ въдро поесъ,
А въ дѣсницѣ манарчицѣ,
Застръга-ще слни врыше,
Та ще стори новъ стрѣгъ. *Пѣс.*

- 3) Съ врачюваше и проч. лѣкувамъ кли-
наво, дѣлаво дѣтя; зарѣзвамъ.
- Застръгъ**, с. м. Застругъ, гаванкы, гаванци,
захлуци, закрукы, лигодавино, паница,
пахлуци, похлуци, склоци, склопецъ;
ставецъ, стѣвень.
- Застръгъжъ**, жѣшь, и
- Застръгъжъ**, ешь, — стрѣгохъ, — стрѣгъль, гл.
свр. отъ застрѣгивамъ и застрѣжамъ;
застрогаты. — ганцый и — жентый, прич.
стр. застроганый.
- Застръжамъ** (да застрѣжъ), гл. д. За-
стрѣжамъ.
- Застръжамъ**, гл. ср. свр. Закачамъ да
стрѣжъ.
- Застръчѣжъ**, ишь, — чѣль, гл. свр. отъ за-
стрѣчивамъ.
- Застръчѣвамъ** (да застрѣчѣжъ), гл. ср. За-
качамъ да стрѣчъ.
- Застръвѣжъ**, ишь, — вѣль, гл. свр. отъ за-
стрѣвивамъ и застрѣвамъ. — вѣпый,
прич. стр. Настрѣвелый.
- Застръвивамъ и застрѣвамъ** (да застрѣ-
вѣжъ), 1) гл. д. Стръвжъ, настрѣвивамъ.
2) гл. ср. Настрѣвиваемся; повѣживаться.
*Лицица-та застрѣвила да дождо да въ
сло-то да паде кокошки-мъ. — мся,
гл. възвр. Настрѣвиваемся; новѣживаться.*
- Застръвиване и застрѣване**, с. ср. отъ
застрѣвивамъ и застрѣвамъ.
- Застрѣламъ**, гл. свр. отъ застрѣлвамъ.
- Застрѣлвамъ и застрѣлвамъ** (да застрѣ-
ламъ), гл. д. Закачамъ да стрѣламъ.
- Застрѣлала черны очи,
Черны ми череша. *Пѣс.*
- Застрѣлжъ**, ишь, — лиль, гл. свр. отъ за-
стрѣламъ; застрѣлить. — леный, прич.
стр.; застрѣленный.
- Застрѣламъ** (да застрѣлжъ), гл. д. 1) За-
качамъ да стрѣламъ. 2) Убивамъ съ стрѣлжъ;
застрѣлывать.
- Застуджъ**, ишь, — дѣль, гл. свр. отъ за-
студѣвамъ; застудить, заохолодить.
- Застудѣвамъ** (да застуджъ), гл. д. Правѣхъ
нѣчто да застыне, да стане студено; за-
стужать, застуживать. — мся, гл. възвр.
Закачамъ да ставамъ студень, разстудѣ-
ваемся. *Врѣмя-то ся застуди.*
- Застудѣване**, с. ср. отъ застудѣвамъ
и застудѣваемся.
- Застѣивамъ и застѣивамъ** (да застѣивъ),
гл. ср. Подкачамъ да стѣивъ, изстѣивамъ;
начинать стѣипуть, холодѣть.

- Застѣиване и застѣиване**, с. ср. отъ
застѣивамъ и застѣивамъ.
- Застѣивжъ**, ешь, — наль, гл. свр. отъ за-
стѣивамъ и застѣивамъ.
- Застѣивамъ и застѣивамъ** (да застѣивъ),
гл. д. Застѣивамъ.
- Застѣиване и застѣиване**, с. ср. отъ
застѣивамъ. Застѣиване.
- Застѣивка**, с. ж. 1) На стѣивъ издадено и
отгорѣ равно като да може да ся стѣивъ;
вѣступъ. 2) По брѣда-та попанка на на-
паторище; уступъ.
- Застѣивникъ**, ници, с. м. Който застѣива
нѣкого, закрыва го, закрывникъ, покрови-
тель; застѣивникъ, зацѣивникъ, покрови-
тель, побѣивникъ.
- Застѣивжъ**, ишь, — пиль, гл. свр. отъ за-
стѣивамъ и застѣивамъ; наступить,
заступить, зацѣивить. — пѣпый, прич.
стр. Настѣивпый.
- Застѣивамъ** (да застѣивжъ), гл. д. Застѣив-
вамъ: 1) Настѣивамъ на нѣчто; наступать.
*Застѣив ми крака. Застѣив мя на
крака.* 2) Задѣивамъ, закачамъ съ думжъ;
трупить. 3) Бранжъ, назжъ, закрывамъ;
защѣивать, заступать, обѣивать, отѣив-
вать, поддѣивать, поборать. — мся,
гл. възвр. *Застѣивамся за нѣкого, за-
браннамъ го, закрывамъ го. Застѣивамся
за нѣчто, за нѣкожъ работжъ, настоивамъ
за тѣхъ; заступаться, ветупаться.*
- Застѣиване**, с. ср. отъ застѣивамъ. За-
стѣиване.
- Застѣивамъ и застѣивамъ** (да застѣивжъ),
гл. д. Стѣивамъ, правѣхъ да бжде стѣивжъ;
стѣивать.
- Застѣивамъ**, гл. д. свр. Да закажъ да стѣ-
ивамъ.
- Застѣивжъ**, ешь, — пиль, гл. свр. отъ за-
стѣивамъ.
- Засу́вамъ** (да засу́ивъ), гл. ср. Улавямся злѣ,
намирамся на тѣсно, въ лошетнжъ.
- Засу́вамъ** (да засу́ивъ), гл. д. Заслѣивамъ.
- Засу́каный**, иъ, на, но, 1) прич. стр. отъ
засу́чжъ. 2) Опрѣтивжый, запрѣтивжый,
спрѣтивжый, запрѣтивжый, спрѣтивжый. — *За-
су́канъ чловѣкъ, комуто иде отъ рѣкы.
— но, нар. Опрѣтивжъ, запрѣтивжъ. Го-
вори засу́канъ.*
- Засу́квамъ и засу́кувамъ** (да засу́чжъ), гл.
д. Закачамъ да сучжъ, забозавамъ; начи-
нать сосѣть.
- Засу́квамъ и засу́кувамъ** (да засу́чжъ и да
засу́ивжъ), гл. д. Засучамъ: 1) Закачамъ
да сучжъ, усучамъ; засучивать, засучать.
2) Усучамъ, завивамъ; закручивать, скру-
чивать. *Засука си мустакы-мъ. Засу-
калъ мустакъ като ракжъ.* 3) Възсучамъ,

възвивамъ, завивамъ, възпрѣтвямъ, запрѣтвямъ, упрѣтвямъ, запрятамъ, запрѣчвамъ; засучивать, засучить, подбирать (рукава, платье). 4) Замахвамъ, замирамъ, заврътывамъ, помѣрвамъ; замáхиваться, размáхиваться. *Засука, та го удари.* 5) Искамъ много, искамъ скáпо за нѣчто; залáмивать, запра́шивать. *Засука ми по пять гроша за ок-тж.* 6) Възвивамъ, трѣгамъ на нѣкожъ стражъ, завивамъ, завръщамъ, свивамъ; сворáчивать, повёртывать, ворóчать въ стóропу. *Засука на дѣсно.* — мся, гл. *възвр.* 1) Запрѣтвямся, възсуквямся, възпрѣтвямся, опрѣтвямся, упрѣтвямся, подпрѣтвямся, увивямся, усуквямся; засучиваться.

Севдалино, мила щерко,
Засукнися, запрагнися,
Да направишь маленъ ручекъ,
Маленъ ручекъ, зеленъ зелникъ. *Пѣс.*

2) Замахвамся, засуквямъ (4); замáхиваться, размáхиваться.

Засу́кваніе и засу́куваніе, с. ср. отъ засу́квямъ. Забозаваніе.

Засу́кваніе и засу́куваніе, с. ср. отъ засу́квямъ. Възсукваніе.

Засумтѣ́вамъ (да засумтѣ́), гл. ср. Начинамъ да сумтѣ́; начинáть сопѣ́ть. *Лѣгилъ, захарька и засумтѣ́.*

Засумтѣ́, ишь, — тѣль, гл. свр. отъ засумтѣ́вамъ; засопѣ́ть.

Засу́нж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ засу́квямъ.

Засу́рвамъ и засу́рнувамъ (да засу́рнж), гл. д. Завличнамъ, отвличнамъ, отградвамъ, отмѣквямъ момж; уводáть (дѣвушку).

Засу́рнж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ засу́рвамъ.

Засу́тромъ, нар. Утрѣ́ зарань; зáвтра у́тромъ.

Бой ке засутромъ сутромъ да дойде
Съ ручекъ на главж, съ крондиръ на ржжж. *Пѣс.*

Засу́ха, с. ж. Кога ся засуши врѣ́мя-то, кога не валя много врѣ́мя дѣждъ; засу́ха.

Засу́чж, ешь, — сукаль, гл. свр. отъ засу́квямъ. Да забозаж.

Засу́чж, ешь, — сукаль, гл. свр. отъ засу́квямъ и засу́чямъ; засучить, закрутить, замахнутьея, размахнутьея, заломить, запросить, своротить. — сукантый, прич. стр. 1) Усуканый, завитый; закрученный, скрученный. 2) Възсукашый, възвитый, възпрѣтжтый, запрѣтжтый; засученный.

Засу́чямъ (да засу́чж), гл. д. Засуквямъ.

Засу́чяніе, с. ср. отъ засу́чямъ. Засукваніе.

Засушѣ́ж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ засушѣ́вамъ; засушить.

Засушѣ́вамъ (да засушѣ́ж), гл. д. 1) Закачамъ да сушж; начинáть сушить. 2) Правж да засъхне; засушивать. 3) Прѣсушавамъ. *Шитка-та си забръкали, платна-та си засушили.* — мся, гл. стр. Начинамъ да съхж; засушиваться. — *Врѣ́мя-то ся засуши,* станж сухо, не валя дѣждъ.

Засушѣ́ваніе, с. ср. отъ засушѣ́вамъ и засушѣ́вамся.

Засѣ́барямъ, гл. д. свр. Да закачж да събарямъ.

Засѣ́бйрамъ, гл. д. свр. Да подкачж да събирамъ.

Засѣ́бличнамъ (да ся), гл. *възвр.* свр. Да закачж да ся събличнамъ.

Засѣ́вамъ и засѣ́нувамъ (да засѣ́нж), гл. д. Заслѣ́вамъ.

Засѣ́нувамъ, гл. д. свр. Да закачж да сънувамъ.

Засѣ́нж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ засѣ́вамъ. Да заслѣ́нж.

Засѣ́хвамъ и засѣ́хнувамъ (да засѣ́хж), гл. ср. 1) Начинамъ да съхж, зачюхвамъ; начинáть со́хнуть. *Трѣ́ва-та по полето засъхва вяче.* 2) Зачюхвамъ, изчюхвамъ, изсъхвамъ, ставамъ су́хъ; засыхáть, насыхáть, подсохáть. *Лѣ́жеж-тж на стѣ́нж-тж засъхж. Цѣ́тка-та засъхнаж.*

Засѣ́хваніе и засѣ́хнуваніе, с. ср. отъ засѣ́хвамъ. Зачюхваніе, зачюхнуваніе.

Засѣ́хнж, ешь, — наль, гл. свр. отъ засѣ́хвамъ и засѣ́хнувамъ. Да зачюхнж; засо́хнуть. — нальтый, прич. стр. Что е зель да засъхва или е изсъхналь, запеченый, зачюхнальтый; засо́хлый, подсо́хлый.

Засѣ́нжа (да засѣ́ние), гл. безл. Завалѣ́ва, залѣ́тѣ́ва, зарьмѣ́ва.

Мьгла падж, мьгла лѣ́гж
На Плѣ́венско поле;
Снѣ́гъ завалѣ́, снѣ́гъ засы́па
На день на Петковъ-день. *Пѣс.*

Засѣ́нжамъ и засѣ́нужамъ (да засѣ́нж), гл. д. 1) Закачамъ да сыпвамъ; засыпáть. 2) Съ сыпаніе закрывамъ, заравнамъ, затлачвамъ; засыпáть, зарушáть. *Засыти го съ пепель.* *Засыпвамъ амж.* — мся, 1) гл. стр. Бывамъ засыпанъ. 2) гл. *възвр.* Начинамъ да ся сыпж.

Засѣ́нжаніе и засѣ́нужаніе, с. ср. отъ засѣ́нжамъ и засѣ́нжамся.

Засѣ́ние, — палю, гл. свр. отъ засѣ́нжа.

Засѣ́нить, с. м. Подсы́нъ на пушкж, на пищовъ, азлжкж; полка у огнестрѣ́льнаго ору́жия.

Засѣ́нжж, ешь, — наль, гл. свр. отъ засѣ́нжамъ; засыпáть, зарушáть. — наптый,

- прим. стр.* Заровенный, затлаченый; засѣпанный, зарушенный.
- Засѣрвамъ** и **засѣрювамъ** (да засѣрж), *гл. д.* Закачамъ да сырж — *мѣя, гл. възвр.* Закачамъ да ся съсырвамъ; свѣртываться, сеѣдаться, творожиться.
- Засѣржх**, *ишь*, — *рилъ, гл. сѣр.* отъ засѣрвамъ.
- Засѣтж**, *ишь*, — *тилъ, гл. д.* Да пасѣтж; пасѣтить.
- Засѣвамъ** и **засѣйвамъ**, **засѣювамъ** (да засѣж), *гл. д.* 1) Закачамъ да сѣж; засѣвать. 2) Посѣвамъ, пасѣвамъ съ пѣчто; засѣвать, обесѣвать, обесѣменить, осѣменить чѣмъ. *Засѣвахъ нивж-тж съ шеницж.* 3) Казвася за сѣяние-то на квасъ въ пятъкъ прѣдъ сватбж.
- У мож-тж засѣвахж,
Засѣвахж, запѣвахж. *Пѣс*
- Засѣваше**, *с. ср.* отъ засѣвамъ.
- Засѣвкы**, *с. ж. мн.* 1) Засѣвание за квасъ на сватбж.
- Въ поцѣльникъ пили ракиж,
Въ вторникъ годежъ правили,
Въ срѣдъ сж дара кроили,
Въ четвертъкъ сж го съшили,
Въ пятъкъ засѣвки правили,
Въ сѣботж даръ сж собирали. *Пѣс.*
- 2) Шѣни, что пѣхтъ, кога засѣвать на сватбж.
- Засѣвникъ**, *лицъ, с. м.* Който отива, който е капенъ на засѣвкы.
- Засѣвица**, *с. ж.* Която е канена на засѣвкы.
- Засѣдамъ**, *гл. ср. сѣр.* Да закачж да сѣдамъ.
- Засѣдамъ**, **засѣдвамъ** и **засѣднувамъ** (да засѣднж), 1) *гл. ср.* Сѣдъ много врѣмя пѣйдѣ. *Кога засѣдне пѣйдѣ, не мысли вяче да стане. Засѣднжж е отъ нѣкое си врѣмя, та не става да си отиде.* 2) Задѣивамъ въ пѣчто; засѣдять. *Засѣднж му залжкъ въ грѣло то.* 3) За сѣлице-то, мѣсяца и звѣзды-ты: захождамъ, залѣзвамъ; заходить, закатываться (о солнцѣ, лунѣ и звѣздахъ). *Сѣлице-то засѣда. Мѣслиць-тж засѣднж. Ако искашь да не ходишь голожжж, то да ти не огрѣва сѣлице-то въ село и да ти засѣда край село.* 4) *гл. д.* Сѣдамъ възъ пѣчто, пасѣдамъ. *Засѣднж ми дрѣжж-тж. Корабъ-тж засѣднж на плитко; корабль нашѣлъ на мель.* — *мѣя, гл. въз.* Възсѣдамъ.
- Засѣдане** и **засѣдванне**, **засѣднуване**, *с. ср.* отъ засѣдамъ.
- Засѣднж**, *ишь*, — *нжлъ, гл. сѣр.* отъ засѣдамъ и засѣдвамъ, засѣднувамъ; засѣсть. — *нжтый, прим. стр.* Пасѣднжтый.
- Засѣдѣвамъ** (да си засѣдж), *гл. об. 1)*

Засѣлавамъ, настаивамъ пѣйдѣ; водвориться, поселиться. *Засѣдѣжмъся въ Тръново.* 2) Сѣдъ много врѣмя; асѣйживаться. *Засѣдѣжя въ госте.*

Засѣдѣж (да ся), *ишь* — *дѣлси, гл. сѣр.* отъ засѣдѣвамъ; водвориться, поселиться, засидѣться.

Засѣйвамъ, *в. засѣвамъ.*

Засѣка, *с. ж.* Засѣкъ въ 2-то знаменованне.

Засѣкы, *сѣци, с. м.* 1) Зарѣзано, зарѣзъ, зарѣзка, засѣчено на пѣчто; зарубина, зарубка, вѣрубка, нарубъ, нарубка, парѣзка, пасѣка, пасѣчка. 2) Засѣка, завалено на пѣкъ съ дрѣва, съ камыше и проч. каквото да не може да ся мине; засѣка.

Засѣкж, *чѣшь*, — *сѣкохъ*, — *сѣклъ, гл. сѣр.* отъ засѣчамъ; засѣчь, зарубить, нарубить, надрубить, парѣзати, пасѣчь. — *сѣчѣный*, *прим. стр.* 1) Что има засѣкъ, зарѣзъ; засѣченный, зарубленный. 2) Вбитый, забитый, закрышенный; врубленный. 3) Неопраный добръ.

Засѣпный, *прим.* отъ засѣж. Засѣпный, засѣтый; засѣпанный.

Засѣпж, *ишь*, — *пиль, гл. сѣр.* отъ засѣивавъ; осенить.

Засѣивавъ и **засѣивамъ** (да засѣивж), *гл. д.* Покривамъ съ сѣикж, затунамъ; осѣивать. *Изгрѣ сѣлице-то, засѣива го облакъ.* — *мѣя, гл. възвр.* осѣиваться.

Никжж водж да палѣ,
Сѣпка ѣ ся засѣвило;
Не е было мала сѣпка,
Лю е было врѣла юда. *Пѣс.*

Засѣивамъ, *гл. д. сѣр.* Да закачж да сѣивамъ.

Засѣчено, *като с. ср.* Засѣкъ, зарѣзъ; зарубина.

Засѣж, *ишь*, — *сѣилъ* и — *сѣлъ, гл. сѣр.* отъ засѣвамъ; засѣять. — *сѣтый*, — *сѣпый* — и *сѣпанный*, *прим. стр.*; засѣпанный.

Засѣдѣж, *ишь*, — *дилъ, гл. д. сѣр.* Да качжж да сѣджж.

Засѣкамъ, *гл. ср. сѣр.* Да подкачж да сѣкамъ.

Засѣкама, *гл. ср. сѣр.* Да подкачж да сѣкама; зашпѣть. *Засѣка като пепеланкж змижж.*

Засѣгамъ и **засѣгнувамъ** (да засѣгнж), *гл. д.* 1) Досѣгамъ до пѣчто, докачамъ; касаться, дотрѣгиваться до чегѣ либо. *Засѣга до стѣнж-тж.* 2) Закачамъ, засѣбрьсывамъ; задѣвать. *Засѣгнжж го съ тогжж-тж, та му охлузилъ чело-то.* — *мѣя, гл. стр.*

Засѣгане и **засѣгнуване**, *с. ср.* отъ засѣгамъ.

Засѣгнж, *ишь*, — *нжлъ, гл. сѣр.* отъ засѣгамъ; коснуться, дотрѣнуться, задѣть.

— нхтѣый, прич. стр. Закаченый, заче-
брьснхтѣый; задѣтый.

Засѣквамъ и **засѣкнувамъ** (да засѣкнѣ),
гл. д. Закачамъ да сякнѣ.—*мѣя, гл. възвр.*
Начинамъ да ся сякнѣ.

Засѣкнѣ, ешь — *налъ, гл. свр.* отъ засѣк-
вамъ и засѣкнувамъ.

Затѣкѣ, ешь, — *тѣналъ, гл. свр.* отъ затѣ-
намъ. Да ся затопнѣ; затѣять.

Затѣкѣ, ишь, — *илъ, гл. свр.* отъ затѣа-
вамъ и затѣнамъ; утайтъ.

Затѣивамъ и **затѣивамъ** (да затѣивѣ), гл. д.
Скрывамъ нѣчто да не ся чюе; утаевѣтъ.
Млѣкнѣя да го затѣивѣ отъ хора-та.
— *мѣя, гл. възвр.* Потамамъ, прѣставамъ
да ся слушама, да ся чюѣ; утихѣтъ.

Затѣивамъ (да затѣивѣ), гл. ср. Закачамъ да
такѣ, да ся топнѣ, затопивамъ; начинѣтъ
тѣять. *Снѣгъ-тѣ затѣивѣ.*

Затѣивамъ (да затѣивѣ), гл. д. Затнувамъ.

Затѣивамъ (да затѣивѣ), гл. д. 1) При-
тваривамъ врата или друго катю врата; зат-
ворѣтъ. *Затѣивамъ врата-та, затѣива-
рамъ прозорци-тѣ да не духа вѣтѣръ.*
*Дяволъ-тѣ затѣивама едни врата, Гос-
подь отѣвара десѣтъ.* 2) Казвѣя вмѣсто
заключамъ; запираѣтъ, заключатѣ. *Затѣивама
санджѣка, затѣивама го на ключъ.* 3) Запуш-
ивамъ, задѣивамъ нѣчто отѣорено, заграж-
дамъ; задѣивать, закладивать, закры-
вать отѣверстѣе. *Кнѣжа-та имѣше три
прозорци, та затѣивама единый.* 4) Запи-
рамъ нѣкого за нѣчто; сажѣтъ подъ арѣстѣ.
Затѣивама мя за бирѣк-тѣ. — *мѣя,*
гл. стр. и *возвр.* спорѣдъ разума на рѣчѣ-
тѣ. — **Затѣивама**, гл. безл. Съ отрица-
телнѣ частнѣ не: *не ми затѣивама,* не
ми износѣ, не ми отнима, не ми отрѣва,
не куртардисѣ ма; не схѣдно мнѣ. — *Затѣивама
очи-тѣ нѣкому,* намѣрѣхъ ся
при него кога издѣхнѣ, дрѣжнахъ му свѣщѣ.
— *Затѣивама уста-та нѣкому,* затѣива-
мамъ, запушивамъ му уста-та, направамъ го
съ нѣчто да не говори, да млѣчи. — *Затѣивама
кнѣжѣ-тѣ нѣкому,* разобаривамъ
го, доврѣшивамъ го отъ корень. — *Затѣивама
му ся срдѣце-то,* има си нѣчто на
срдѣце, та не му ся ще ничто. *Что ти ся
е затѣивама така срдѣце-то?*

Затѣиванѣ, с. ср. отъ затѣивамъ.

Затѣиванѣ, с. ж. 1) Затѣиванѣ. 2) Затѣиванѣ,
тъмница.

Затѣиванѣ, ницѣ, с. м. Който е затѣиванѣ,
запранѣ за нѣчто.

Затѣиванѣ, с. м. 1) Кога е нѣкой или
нѣчто затѣиванѣ. *На затѣиванѣ съмъ; быть,*
находѣтъся въ запертѣ. *Затѣиванѣ дѣлѣ
ис плаца.* 2) Мѣсто, дѣто затѣиванѣ, за-

творка, тъмница, хапсухана; **острѣтъ, тюръ-**
ма. *Затѣиванѣ е нѣлѣнѣ.* 3) Въ пѣснь:

Азъ си имамъ дворѣ самотворѣ,
И си имамъ отъ злато затѣиванѣ . . .
Дворѣ ми сѣ—сама азе млада,
А затѣиванѣ—мое бѣло лице. *Пѣс.*

Затѣиванѣ, ишь, — *рилъ, гл. свр.* отъ затѣа-
ивамъ; затѣиванѣ, запертѣ, заключатѣ,
задѣиванѣ, закритѣ, посадѣтъ подъ арѣстѣ.
— **ренѣтъ**, прич. стр. 1) Притѣиванѣ;
затѣиванѣ. 2) Заключатѣ; запертѣ,
заключатѣ. 3) Заграденѣ, запушенѣ,
задѣиванѣ; задѣиванѣ, залѣженѣ, за-
критѣ. 4) Запрѣженѣ; посаженѣ подъ
арѣстѣ, арѣстѣванѣ.

Затѣиванѣ (да затѣиванѣ), гл. свр.
Ставамъ тѣрдѣ, загоравѣвамъ, вкоравивамъ;
затѣиванѣ.

Затѣиванѣ, с. ср. отъ затѣиванѣ.
Вкоравиванѣ.

Затѣиванѣ, лѣ, ла ло, катю пр. Ста-
нѣлѣтъ тѣрдѣ, закоравѣлѣтъ; затѣиванѣ-
лѣтъ.

Затѣиванѣ, ешь, — *дѣлѣ, гл. свр.* отъ за-
тѣиванѣ; затѣиванѣ.

Затѣиванѣ, — *кѣлѣ, кла, кло,* катю пр.
Отѣкѣлѣ; затѣиванѣ. *Затѣиванѣ рѣчѣ.*

Затѣиванѣ, чѣмъ, — *тѣкохъ, — тѣкѣлѣ, гл.*
свр. отъ затѣиванѣ; застѣтъ, захватѣтъ.
— **тѣченѣтъ**, прич. стр. Заваренѣтъ, сва-
ренѣтъ, застѣиванѣтъ, прѣстѣиванѣтъ. *Затѣиванѣ
житю, дѣлѣца,* заваренѣ. — *Затѣиванѣ
житю,* застѣиванѣ житю, което е валѣлѣ
дѣждъ на сноше, та си е изгубило лице-то.

Затѣиванѣ, в. затѣиванѣ.

Затѣиванѣ (да затѣиванѣ), гл. д. Затнувамъ.

Затѣиванѣ и **затѣиванѣ** (да ся затѣ-
иванѣ и да ся затѣиванѣ), гл. об. Затѣ-
иванѣ, прѣиванѣ, спущиванѣ, слѣиванѣ,
затѣиванѣ, трѣиванѣ, хѣиванѣ; сбѣгать.
*Затѣиванѣ, та донеси единый бѣлѣ
водѣ.*

Затѣиванѣ (да затѣиванѣ), гл. д. Прого-
иванѣ, изпѣиванѣ нѣкого, нѣчто да отидѣ,
да ся бѣга, патѣиванѣ.

Затѣиванѣ (да ся), ешь, — *нѣлѣя, гл. свр.*
отъ затѣиванѣ. Да ся затѣиванѣ.

Затѣиванѣ, ишь, — *рилъ, гл. свр.* отъ затѣ-
иванѣ. Да патѣиванѣ.—**ренѣтъ**, прич. стр.
Патѣиванѣ.

Затѣиванѣ (да ся), ишь, — *рилѣя, гл. свр.*
отъ затѣиванѣ. Да ся затѣиванѣ.

Затѣиванѣ, гл. мн-кр. отъ затѣиванѣ. За-
тѣиванѣ.

Затѣиванѣ (затѣиванѣ, да затѣиванѣ, затѣиванѣ), гл. д. 1) Притѣиванѣ, патѣиванѣ,
прикѣиванѣ; прижимѣтъ, пригнетѣтъ, при-
тѣиванѣ, придавливать, зацѣмлятъ. *За-*

тиснѣць си прѣсть въ врата-та. 2) Загнѣтаць; затіскиваць. 3) Налѣгамь отгорѣ, патіскамь; придавливаць. *Затисни го съ камѣкъ.* — мѣся гл. стр. Бывамь затіснѣць.

Затісканіе, с. ср. отъ затіскамь.

Затіснѣць, гл. уч. отъ затіснѣць.

Затіснѣць, ешь, — ижѣць, гл. свр. отъ затіскамь; прижѣць, прижѣсьць, притіснѣць, придавьць, защеміць, затіснѣць. — снѣжѣць, прич. стр. 1) Притіснѣжѣць, прижѣщенѣць; прижѣцьць, притіснѣжѣць, придавленнѣць, защемленнѣць. 2) Загнѣтеннѣць; затіснѣжѣць. 3) Натіснѣжѣць, налѣжѣць.

Затіхивамь и **затіхивувамь** (да затіхивѣць), гл. ср. Утихивамь, прѣставамь, запирамь, тихивѣць; затіхивѣць, притихивѣць. *Вѣтрь-тъ затіхивѣць. Глѣць-тъ затіхивѣць.*

Затіхиваніе и **затіхивуваніе**, с. ср. отъ затіхивамь.

Затіхивѣць, ешь, — ижѣць, гл. свр. отъ затіхивамь. Да утихивѣць; затіхивѣць, притихивѣць.

Затіччя (да затѣкѣць), 1) гл. ср. Закачамь да текѣць, протічамь; начинѣць течѣць. 2) Закачамь да отпичамь; затѣкѣць. *Затѣкѣць му кракъ.* 3) гл. д. Заварямь, сварямь, застигамь, пристигамь, зафтасамь; заставаць, захватываць. *Отпичѣць, не могохѣць да го затѣкѣць.* — мѣся, гл. взвѣр. 1) Прыпичамь да отпичѣць до нѣкъдѣць, завтичамь, затиривамь, спущамь, слитивамь, трещѣць, хукивамь. *Затѣкѣцься до дома, та ми донеси дрѣвѣць-тъ.* 2) Запрыпичамь, та да земѣць силѣць да скопичѣць, забѣгивамь, затрививамь; разбѣгѣцься. *Затѣкохѣцься да прѣскопичѣць камѣкъ.*

Затіччя, гл. ср. Залѣгамь, радѣць, наставамь, зарадивамь, заставамь, налѣгамь, грыжѣцься за нѣкого, за нѣчто; старѣцься, хлопотѣць, пѣчься, пецицься, забѣтѣцься. *Затіччя за Богдана.*

Затіччя, гл. ср. свр. Да закачѣць да тичамь, да прышкамь, да трѣчѣць.

Затѣка, с. ж Онова, съ косто ся затѣква, запушва нѣчто, затѣкалка, зтулка, затѣкъ, запушка, запушалка, закукало; затѣчка, прѣбка, втулка.

Затѣкавамь (да затѣкаѣць), гл. д. Затѣкавамь.

Затѣкаваніе, с. ср. отъ затѣкавамь. Затѣкаваніе.

Затѣкалицѣць, с. м. Цѣпѣць на основѣць, кога затѣкаваць

Затѣкаѣць, ешь, — кѣль, гл. свр. отъ затѣкавамь. Да затѣкаѣць. — кѣльнѣць, прич. стр. Затѣкальнѣць.

Затлакувамь, гл. ср. свр. Да закачѣць да

тлакувамь.

Затлапѣць, ишь, — пѣль, гл. свр. отъ затлапѣвамь. Да заномпѣць. — пѣльнѣць, прич. стр. Заномпѣльнѣць.

Затлапѣвамь (да затлапѣць), гл. д. *Затлапѣвамь нѣчто въ ума си, въ память-тъ си, забѣлѣживамь го добрѣць, заномпѣвамь го хубаво.*

Затлапѣкамь, гл. свр. отъ затлапѣвамь. — скапѣць, прич. стр. Затѣкапѣць.

Затлапѣкамь и **затлапѣкувамь** (да затлапѣкамь), гл. д. 1) Закачамь да тласкамь; начинѣць толкаць. *Что мя ся затлапѣкамь така!* 2) Съ тласканіе закарвамь или накарвамь нѣкъдѣць, затѣкивамь *Затлапѣкамь го до стѣнѣць-тъ.* — мѣся, 1) гл. взвѣр. Махивамь, запелѣвамь, отивамь напѣкъдѣць. *Кѣдѣць ся затлапѣкамь, не знаѣць.* 2) гл. стр. Бывамь затлапѣкамь.

Затлапѣваніе и **затлапѣчваніе** (да затлапѣчѣць), гл. д. Затлапѣчваніе.

Затлапѣчваніе и **затлапѣчваніе**, с. ср. отъ затлапѣчваніе. Затлапѣчваніе.

Затлапѣчѣць, ишь, — чиль, гл. свр. отъ затлапѣчваніе и затлапѣчваніе; запрудѣць, засѣпѣць, зарушѣць. — чѣпѣць, прич. стр. 1) Запѣчѣцьць, зарушѣцьць. 2) Засыпѣчаннѣць, зарушѣчаннѣць; засѣпѣчаннѣць. 3) Запѣчѣченнѣць, затіснѣжѣць; затіснѣжѣць.

Затлапѣччя (да затлапѣчѣць), гл. д. Затлапѣччя: 1) Запѣчѣччя; запрушѣччя, запрушѣчѣць. *Да затлапѣччя каза.* 2) Засыпѣччя, заравивамь; засыпѣччя, зарушѣччя. *Затлапѣччя камѣць-тъ.* 3) Загнѣтаць, затіскамь, затѣкивамь, забивамь, набивамь, натѣкивамь; затіснѣживамь. — мѣся, гл. стр. Бывамь затлапѣччя.

Затлапѣччя, с. ср. отъ затлапѣччя. Затлапѣччя.

Затлѣкѣць, гл. д. свр. Да закачѣць да тлѣкѣць.

Затлѣкѣць и **затлѣчѣць**, чѣшь, — тлѣкохѣць, — тлѣкѣць, гл. свр. отъ затлѣччя; затолѣць. — тлѣчѣньнѣць, прич. стр.

Затлѣчѣць (да затлѣчѣць), гл. ср. Закачамь да тлѣчѣць, да ставамь тлѣчѣць, загоивамь; начинѣць толѣчѣць, тучнѣць. *Затлѣчѣць кокошка пѣцьца не носи.*

Затлѣчѣць, ешь, — тѣль, гл. свр. отъ затлѣчѣць. Да ся загоѣць; потолѣчѣць.

Затлѣчѣць, ишь, — тѣль, гл. свр. отъ затлѣчѣць. Да загоѣць; утучнѣць. — стѣньнѣць, прич. стр. Загоѣньнѣць; утучнѣньнѣць.

Затлѣчѣць (да затлѣчѣць), гл. д. Закачамь да тлѣчѣць, загоивамь; утучнѣць.

Затлѣчѣць, ешь, — тлѣкохѣць, — тлѣкѣць, гл. свр. в. затлѣчѣць.

Затлѣччя (да затлѣчѣць и да затлѣчѣць),

гл. д. Закачамь да тлѣжъ; начинать то-
лочь.

Затлѣвамь (да затлѣжъ), гл. ср. Закачамь
да тлѣжъ; начинать тлѣть, тлѣться.

Затлѣжъ, ешь, — тлѣль и — тлѣаль, гл.
свр. отъ затлѣвамь. Да зачмажъ; затлѣть,
затлѣться.

Затпувамь (да затпужъ), гл. д. Затвамь, за-
тпнамь: 1) Затупнамь, засѣнавамь, заслѣ-
вамь, заслонивамь; застѣнить, заслонять.
2) Затыкамь, запушамь, затварнамь; заты-
кать. *Съ бубакъ душиж-тж да му за-
тпнжть!* Клятва.

Затпужъ, ешь, — ижъ, гл. свр. отъ затпу-
вамь, затвамь и затпнамь; застѣнить,
заслонить, заткнутъ. — ижтый, прич.
стр. 1) Затупеный, засѣненный, заслѣж-
тый; застѣненный, заслоненный. 2) За-
тыкнутый, запушенный, затворенный; за-
тпнутый.

Затовъ, сльз. По тжъ причинжъ, заради това,
поради това, затуй, затый; посему, потому,
оттого, для того. *Не слушашъ, затова ти
ся карать.*

Затоварѣжъ, ишь, — рилъ, гл. свр. отъ за-
товарямь.

Затоварямь (да затоварѣжъ), гл. д. Зака-
чамь да товаржъ.

Затокъ, с. м. Часть отъ море, владена въ
сухж земжъ, залпвъ, лиманъ; заливъ.

Затопамь, гл. свр. отъ затопивамь. Да за-
тупамь.

Затопивамь и затопивамь (да затопамь),
гл. д. Закачамь да топамь, затупивамь. *За-
топалъ топамъ.*

Затопивамь, гл. м-кр. отъ затопѣжъ.

Затоплювамь (да затоплѣжъ), гл. д. Напра-
вамь да стане топль, стоплювамь; согрѣ-
вать. — мся, гл. взвр. Ставамь топль,
стоплювамь; согрѣваться. *Врѣмя-то ся
затопля.*

Затоплѣжъ, ишь, — лилъ, гл. свр. отъ за-
топлювамь. Да стоплѣжъ; согрѣть. — ле-
ный, прич. стр. согрѣтый.

Затопѣжъ, ишь, — иилъ, гл. свр. отъ зато-
пивамь; обмакнуть, затопить. — пѣпый,
прич. стр. 1) Натопеный, потопеный; об-
макнутый. 2) Тонжтый. 3) Залпный, за-
плавленый; затопленный.

Затопѣжъ, ишь, — иилъ, гл. свр. отъ зато-
пивамь, разтопивамь.

Затопивамь (да затопѣжъ), гл. д. 1) Начи-
намь да топжъ. 2) Натопивамь, потопивамь
края на пѣчто; обмакивать. *Затопилъ
единъ залкж въ медъ. Затопивамь мас-
тило, потопивамь перо въ мастило за да
пишж; макать, обмакивать перо въ чер-
нила.* 3) Залпвамь, заплаивамь; затоплять.

Рѣка-та притече, та затопи село-то.

4) Съ топеніе зимамь, топивамь. *Затопилъ
си соль.* — мся, гл. стр. Бывамь зато-
пенъ; обмакиваться, затопляться.

Затопивамь (да затопѣжъ), гл. д. Закачамь
да топжъ, да разтопивамь. *Затопилъ съмъ
лой.* — мся, гл. взвр. Закачамь да ся
топжъ, да тажъ, затаивамь. *Снѣгъ-тж ся за-
топи.*

Затопиваніе, с. ср. отъ затопивамь.

Заторѣжъ, ишь, — рилъ, гл. свр. отъ зато-
ривамь.

Заторивамь (да заторѣжъ), гл. д. Закачамь
да торжъ; начать унавоживать.

Заточивамь и заточивамь (да заточѣжъ), гл.
д. Закачамь да точжъ, да острѣжъ; начинать
точить, острить.

Заточивамь и заточивамь (да заточѣжъ),
гл. д. Закачамь да точжъ, да правжъ, да пу-
шамь да тече. *Заточилъ съмъ вино отъ
бъчж-тж.*

Заточивамь и заточивамь (да заточѣжъ),
гл. д. Закачамь да точжъ, да разтакамь. *За-
точилъ ми свилъ. Заточила съмъ петурж
за млинъ.* — мся, гл. взвр. 1) Закачамь
да ся точжъ. 2) Врѣвжъ, идж единъ слѣдъ
другъ, на врѣволицѣ. *Заточили сж ся
като гжжж.*

Заточѣжъ, ишь, — чилъ, гл. свр. отъ заточ-
ивамь и въ три-ты му знаменованія.

Затра, 1) с. ж. Загуба, сътра, затривъ, па-
губа, тщета, зараръ; потеря, утрага, уронъ,
убытокъ. *Една натра день затра.* 2)
с. об. Тѣнькъ слабъ чловѣкъ, жулавый,
жюлѣ, джигра; хилѣкъ.

Затраживамь и затраживамь (да затражѣжъ),
гл. д. Закачамь да тражжъ, затривамь, за-
дыривамь; начинать искать.

Затражѣжъ, ишь, — жилъ, гл. свр. отъ за-
траживамь. Да задырѣжъ, да затрѣжъ.

Затракамь, гл. д. свр. Да закажъ да тра-
камь; застучать.

Затраль, с. м. Запытникъ, запытвачъ.

Затрѣнамь, гл. свр. отъ затрѣивамь. Да
затрѣтжъ, да затрѣнжъ.

Затрѣивамь (да затрѣнамь), гл. д. Затрѣтѣ-
ивамь. *Пилеца-та разкримилъ крылца
и затрѣпалъ съ тѣхъ.*

Затрѣивамь и затрѣивамь (да затрѣнжъ),
гл. д. Закачамь да трѣнжъ, да убивамь.
— мся, гл. взвр. Закачамь да ся трѣнжъ,
да ся мжжжъ, замжчвамь съ пѣчто.

Затрѣнѣивамь и затрѣнѣивамь (да за-
трѣнѣрѣжъ) гл. ср. Закачамь да трѣпержъ;
начинать дрожать, начинать трѣнѣтять.
Затрѣпержъ отъ страхъ.

Затрѣнѣиваніе и затрѣнѣиваніе, с. ср.
отъ затрѣнѣивамь.

Затрепёржъ, ешь, — ралъ, *гл. свр.* отъ затрепѣвамъ; задрожать, затрепѣтять.

Затрепнжъ, ешь, — нжлъ, *гл. ср. свр.* Да затрепнѣ, да затрепнамъ.

Затрептѣвамъ (да затрептѣ), *гл. ср.* Закачамъ да трептѣ; начинять трепѣтять. *Затрептѣ ми срѣдце-то.*

Затрептѣваніе, *с. ср.* отъ затрептѣвамъ.

Затрептѣжъ, ишь, — тѣлъ, *гл. свр.* отъ затрептѣвамъ. Да затрепамъ, да затрепнжъ; затрепѣтять.

Затрѣпжъ, ешь, — палъ, *гл. свр.* отъ затрѣпвамъ.

Затрѣпамъ, *гл. свр.* отъ затрѣпвамъ; застучать.

Затрѣпвамъ и **затрѣпувамъ** (да затрѣпамъ), *гл. ср.* *Затрѣпамъ на врата-та*, и *гл. д.* *затрѣпувамъ врата-та.* Закачамъ да трѣпамъ; начинять стучать. *Камо трѣпа у кошичи-тъи, ще затрѣпа и у насъ.*

Затрошнжъ, ишь, — шнлъ, *гл. свр.* отъ затрошнѣвамъ; заломать.

Затрошнѣвамъ (да затрошнѣ), *гл. д.* 1) Закачамъ да трошнжъ, да чюшнжъ; заламывать. 2) Закачамъ да трошнжъ, да правжъ на трошнжъ.

Затруджъ (да ся), ишь, — дился, *гл. об. свр.* Да закачжъ да ся труджъ, да ся замжжъ за нѣчто.

Затрунамъ, *гл. свр.* отъ затрунѣвамъ; завалить, обвалить, загромоздить, загрузить, засыпать. — *нангый, прич. стр.* Заваленгый, отрунгангый, засыпангый; заваленный, загромозженный, загруженный, засыпанный. *Затрунганъ отъ много работжъ.*

Затрунѣвамъ и **затрунѣнувамъ** (да затрунѣнамъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да трунамъ. 2) Съ трунаше закрывамъ, завалнамъ нѣчто, отрунѣвамъ, загрѣзвамъ; заваливать, загромозживать, загрузжть, засыпжть. *Затрунѣ го съ дрѣвѣи.* — *мея, гл. стр.* и *възер.* Завалнася, отрунѣнася.

Затрунѣваніе и **затрунѣваніе**, *с. ср.* отъ затрунѣвамъ.

Затрунжъ, ишь, — нилъ, *гл. д. свр.* Да закачжъ да трунжъ, да правжъ на труновы, да прѣтрунамъ.

Затрунѣнамъ, *в. затрунѣнамъ.*

Затрунѣжъ, ишь, — вилъ, *гл. свр.* отъ затрунѣнамъ. Да закычжъ.

Затрунѣвамъ (да затрунѣжъ), *гл. д.* Затрунѣнамъ, закачамъ да трунѣжъ, закычвамъ; нарижжть, убиржть. — *мея, гл. възер.* Закачамъ да ся трунѣжъ.

Затрунѣшжъ ишь, — шилъ, *гл. д. свр.* Да закачжъ да трунѣшжъ, да закормжъ; начинять потрошжть.

Затръпѣвамъ (да затръпѣ и да затръпѣ), *гл. д.* Затръпѣвамъ. *За хатжрѣ, за хатжрѣ, та себѣ-си затръпѣлъ.*

Затръпѣгамъ, *гл. д. свр.* Да закачжъ да трѣгамъ, да задрѣпннамъ, да зятягжлъ.

Затръпнжъ (да ся), ешь, — нжлѣя, *гл. об. свр.* Да ся затръпжъ, да прѣпнжъ, да ся спустижъ.

Затръпнжѣя Марко вриденѣ юнакъ,
Та отиде у тѣвнжъ клиеуржъ,
Та достпнжъ три синджира робѣе. *Пѣс.*

Затръпѣкалжъ, ишь, — лѣлъ, *гл. д. свр.* Да затръпѣколъжъ, да заврѣлжъ нѣчто дѣ да е, дѣто не му е мѣсто-то.

Затръпѣкаламъ, *гл. д. свр.* 1) Да закачжъ да трѣкаламъ. 2) Съ трѣкаламше да закарямъ нѣкъдѣ.

Затръпѣкамъ, *гл. свр.* отъ затръпѣкѣвамъ.

Затръпѣкѣвамъ и **затръпѣкувамъ** (да затръпѣкамъ), *гл. д.* Закачамъ да трѣкамъ.

Затръпжъ, ешь, — трѣлъ, *гл. свр.* отъ затръпѣвамъ. Да затръпжъ.

Затръпѣвамъ (да затръпжъ), *гл. д.* Затръпѣвамъ:

1) Закачамъ да трѣжъ. 2) Изтрывамъ, заличавамъ, изличавамъ, избръпшвамъ; вымѣрывать, замѣрывать, зачѣркивать, вычѣрпивать. *Затръпѣ ми писмо-то.* 3) Загубямъ, губжъ; терѣтъ; *Затръпѣхъ си дрѣвѣ-тжъ.* 4) Загубнамъ, погубямъ, отбавнамъ, прѣмахвамъ, сътрывамъ; лишжть жизни, губжть, погублжть, убивжть. *Гжжжъ главжъ затръпѣва.* — *мея, гл. възер.* 1) Закачамъ да ся трѣжъ. 2) Изтрывамъ, заличавамъ, изличавамъ, избръпшвамъ. 3) Загубнамъ, погубнамъ, отбавнамъ, прѣмахвамъ, сътрывамъ; погибжть. 4) *гл. стр.* Бывамъ затръпѣтъ.

Затръпѣваше, *с. ср.* отъ затръпѣвамъ.

Затръпѣвъ, *с. м.* Загуба, пагуба, затра, сътра, тѣцѣта, зараржъ; потѣри, утрѣта, уробнжъ, убѣтокъ.

Затръпжъ, ешь, — трѣлъ, *гл. свр.* отъ затръпѣвамъ. Да затръпжъ, да затръпжъ. — *трѣпѣтъй, прич. стр.* 1) Заличенгый; затѣртгый. 2) Погубенгый.

Затръпнжъ, ишь, — нилъ, *гл. свр.* отъ затръпнѣвамъ. — *нѣнгый, прич. стр.*

Затръпнѣвамъ (да затръпнжъ), *гл. д.* 1) Заграждамъ съ трѣше. *Затръпнѣхъ нѣвжъ-тжъ.*

Слопци навѣнѣ излѣзохъ,
Прѣлѣзжы да ся затръпнжъ. *Пѣс.*

2) Заборавямъ, задѣпвамъ; забывжть. *Затръпнѣ что-то е училъ.* — *Затръпнѣважи нѣкому пжтѣи*, направямъ да не може дѣ иде. — *Мръзелѣва жена кжцжъ затръпнѣва.* *Прѣдѣ портжъ-тжъ си смѣла,* *с кжцжъ-тжъ си затръпнѣла.*

Затръпнѣваніе, *с. ср.* отъ затръпнѣвамъ.

Затрѣшкѣ, ешь,—наль, *гл. ср. свр.* Да закачи да трѣшкѣ.

Затрѣшкѣ и **затрѣшкѣ** (да затрѣшкѣ), *гл. д.* Закачи да трѣшкѣ; начинати трѣшкѣ. — мѣся, *гл. взвѣр.* Закачи да ся трѣшкѣ; начинати трѣшкѣсь. *Клѣца-та ся затрѣши отъ грѣмотевицѣ-тѣ.*

Затрѣшкѣ, *гл. д. свр.* Да закачи да трѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, ишь,—силъ, *гл. свр.* отъ затрѣшкѣ; затрѣшкѣ, затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, ишь,—силъ, *гл. д. свр.* Да закачи да трѣшкѣ, да затрѣшкѣ, да задѣшкѣ; начинати исѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, ишь,—чалъ, *гл. свр.* отъ затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ (да затрѣшкѣ), *гл. ср.* Закачи да трѣшкѣ, да тичишкѣ, да пришкѣ. — мѣся, *гл. взвѣр.* Затрѣшкѣся, затрѣшкѣся, затрѣшкѣся, спущаюся, хакваюся; побѣжати. *Затрѣшкѣся, та го стигни.*

Затрѣшкѣ, *с. ср.* отъ затрѣшкѣ и затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, *гл. д. свр.* Да закачи да трѣшкѣ. — мѣся, *гл. взвѣр. свр.* Да закачи да ся трѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, — валъ, *гл. безл. свр.* Да стане потреба, да дотрѣшкѣ, да потреба.

Затрѣшкѣ и **затрѣшкѣ** (да затрѣшкѣ), *гл. д.* Закачи да трѣшкѣ, да затрѣшкѣ; начинати убирати. *Затрѣшкѣла съмъ клѣцѣ-тѣ.*

Затрѣшкѣ, ишь,—билъ, *гл. свр.* отъ затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, ль, ла, ло, като *пр.* Обраслѣи съ трѣшкѣ.

Затрѣшкѣ (да ся), ишь,—вилъся, *гл. свр.* отъ затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ (да ся затрѣшкѣ), *гл. об.* Покрѣшкѣся съ трѣшкѣ, пониква по мене трѣшкѣ; травонѣти. *Земля-та се затрѣшкѣ,* обраснѣ съ трѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, ешь,—ралъ, *гл. свр.* отъ затрѣшкѣ. Да затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, ишь,—билъ, *гл. свр.* отъ затрѣшкѣ; затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ (да затрѣшкѣ), *гл. ср.* Закачи да трѣшкѣ, засвирѣшкѣ; начинати трубити.

Задалъ е чобанъ Пѣе,
Чобанъ Пѣе отъ планинѣ,
Та засвирѣлъ съ тынѣ свирѣ,
Засвирѣлъ ми, затрѣшкѣ ми,
Та излѣзли да го глѣдати. *Пѣе.*

Затрѣшкѣ, *с. ср.* отъ затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ (да затрѣшкѣ), *гл. безл.* Начиша да трѣшкѣ; заболѣвати, лихорѣдкою. *Затрѣшкѣло ми е отъ единъ мѣсяцѣ.*

Затрѣшкѣ, сло, *гл. свр.* отъ затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, *гл. ср. свр.* 1) Да закачи да трѣшкѣ. 2) Да закачи да вышкѣ, да глѣшкѣ, да хошкѣ, да рѣшкѣ, да затрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, ешь, затрѣшкѣ,—сль, *гл. д. свр.* Да затрѣшкѣ, да затрѣшкѣ, да задрѣшкѣ.

Затрѣшкѣ, ишь,—щѣль, *гл. ср. свр.* 1) Да закачи да трѣшкѣ; затрѣшкѣ. 2) Да затрѣшкѣ.

Затѣшкѣ, *свѣз.* Затѣшкѣ, затѣшкѣ.

Затѣшкѣ, *с. ж.* Затѣшкѣ, затѣшкѣ, затѣшкѣ, затѣшкѣ, затѣшкѣ, затѣшкѣ, затѣшкѣ; затѣшкѣ, затѣшкѣ, затѣшкѣ.

Затѣшкѣ, *с. м.* Дѣто иде затѣшкѣ, та не ся види. *На затѣшкѣ е, на затѣшкѣ е.*

Затѣшкѣ, ишь,—лиль, *гл. свр.* отъ затѣшкѣ; засѣшкѣ, засѣшкѣ, заслонѣшкѣ, заслонѣшкѣ, заслонѣшкѣ. — *ленѣшкѣ, прич. стр.*

1) Заслонѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ; засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ. 2) Покрѣшкѣ, скрѣшкѣ; засѣшкѣ. *Затѣшкѣ мѣсто, дѣто не ся види, что е е на затѣшкѣ; засѣшкѣ мѣсто.* 3) Затѣшкѣ; затѣшкѣ.

Затѣшкѣ (да затѣшкѣ), *гл. д.* 1) Затѣшкѣ да не ся види, засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ; засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ; засѣшкѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ. *Мажнѣся отъ прозореца, че ми затѣшкѣ, та не видѣ.* 2) Покрѣшкѣ, скрѣшкѣ; засѣшкѣ. *Затѣшкѣ го да го не видѣти. Облакъ затѣшкѣ мѣсячинѣ-тѣ; мѣсяцѣ обволоклѣ туманомъ. Затѣшкѣ слѣнце-то съ рѣшкѣ. 3) Затѣшкѣ, затѣшкѣ; засѣшкѣ. Затѣшкѣ вранѣ-тѣ на бѣшкѣ-тѣ. — мѣся, *гл. взвѣр.* 1) Отѣшкѣ задѣшкѣ, та не ся видѣ; скрѣшкѣ изъ видѣ, заходѣ за что либѣдѣ. *Затѣшкѣ задѣшкѣ могилѣ-тѣ. Затѣшкѣ задѣшкѣ кокала. Затѣшкѣ задѣшкѣ прѣста си.* 2) Затѣшкѣ задѣшкѣ, та да ми не видѣти, или за да ся запазѣ, засѣшкѣ, засѣшкѣ; прѣшкѣ за чѣмъ. *Затѣшкѣ задѣшкѣ дѣшкѣ-то.* 3) Скрѣшкѣ. *Затѣшкѣ да не го хванѣти.* 4) *гл. стр.* Бывѣшкѣ затѣшкѣ.*

Затѣшкѣ, *с. ср.* отъ затѣшкѣ и затѣшкѣ.

Затѣшкѣ, *гл. свр.* отъ затѣшкѣ.

Затѣшкѣ и **затѣшкѣ** (да затѣшкѣ), 1) *гл. ср.* Закачи да тѣшкѣ. *Срѣшкѣ-то ми затѣшкѣ отъ страхѣ;* срѣшкѣ забѣшкѣ отъ страхѣ. 2) *гл. д.* Закачи да тѣшкѣ, да удѣшкѣ, затѣшкѣ. *Затѣшкѣ го по грѣба.*

Затѣшкѣ, *гл. ср. свр.* Да закачи да тѣшкѣ; забѣшкѣ.

Затѣшкѣ, *с. ср.* отъ затѣшкѣ и затѣшкѣ.

Затѣшкѣ, *гл. свр.* отъ затѣшкѣ.

Затѣшкѣ и **затѣшкѣ** (да затѣшкѣ), 1) *гл. ср.* Закачи да тѣшкѣ. *Срѣшкѣ-то ми затѣшкѣ отъ страхѣ;* срѣшкѣ забѣшкѣ отъ страхѣ. 2) *гл. д.* Закачи да тѣшкѣ, да удѣшкѣ, затѣшкѣ. *Затѣшкѣ го по грѣба.*

Затѣшкѣ, *гл. ср. свр.* Да закачи да тѣшкѣ; забѣшкѣ.

Затунуркамь, гл. ср. свр. Да закачъ да тунуркамь; ватопотать. *Затунуркахъ коне изъ плта.*

Затурвамь и затурювамь (да затуръж), гл. д. Затурямь.

Затурмъж, ишь, — миль, гл. свр. отъ затурмамь. — меный, прич. стр. 1) Запушеный, задыменый, зачяденый. 2) Напрашеный.

Затурмъж (да ся), ишь, — миль, гл. об. свр. Да закачъ да ся турмъж.

Затурмамь (да затурмъж), гл. д. 1) Закачамь да турмъж. 2) Запущамь, задымавамь, закадиavamь. 3) Напрашамь. — мси, гл. взвр. 1) Закачамь да ся турмъж, да ся пушъж. 2) Запущамь, задымавамь, закадиavamь. 3) Напрашамь.

Затурмъж, ешь, — ижль, и

Затуръж, ишь, — риль, гл. свр. отъ затурмамь и затурвамь; засунуть, забросить. — реный и — рижтый, прич. стр. Турнхтый ибидь не на мѣсто, потомасаный; засунутый, заброшенный.

Затурямь, гл. д. свр. Да закачъ да турямь.

Затурмамь (да затуръж и да затурмъж), гл. д. Затурвамь, турмамь ибчто не на мѣсто му, помеждъ другы ибчто, та не ся знае дѣ е, потомасвамь; засобывать, забрасывать. *Кждѣ ми сж затурили дрѣвж-тж, та не мож да си ж намѣрж? — мси, гл. стр.* Бывамь затурень.

Затѣвамь (да затѣж), г. ср. Затѣвамь.

Затѣй, свъж. Затова, затуй.

Затѣкамь (да затѣж), гл. д. Заткавамь: 1) Закачамь да тѣж; затыкать. *Затѣкала съмь плати, та брѣзамь да го изтѣж.* 2) Глядамь по ибчто изтѣкао, та и азъ да натѣж токово. 3) Втѣкамь едно ибчто въ друго; вставлятъ посредствомь ткания. — мси, гл. стр. Бывамь затѣкань. *Както ся затѣкало, така ся и дотѣкало.*

Затѣканье, с. ср. отъ затѣкамь. Затѣканье.

Затѣкамь и затѣкнамь (да затѣж), гл. д. Затѣкамь; затыкать.

Затѣканье и затѣкванье, с. ср. отъ затѣкамь и затѣкнамь. Затѣканье.

Затѣкмиж, ишь, — миль, гл. свр. отъ затѣкмивамь.

Затѣкмивамь (да затѣкмиж), 1) гл. ср. Закачамь да тѣкмиж, да мѣрж, сторвамь намѣренье. *Затѣкмиль съмь отодави да направж ибчто.* 2) гл. д. Начнамь да тѣкмиж, да готвъж, да годж ибчто, загодивамь. 3) Годивамь, глаивамь, тѣкмиж, утѣкмивамь, прѣстенувамь.

Затѣкми Стоанъ, затѣкми Гюбрежъ витж невѣтж. Затѣкми и иж утѣкми. *Иъс.*

Затѣкмивамь (да затѣкмиж), гл. д. Затѣкмивамь, затѣкнамь, затѣкмиж. *Не можеш да затѣкмиш уста-та на хора-та.*

Затѣкмиж, ешь, — ижль, гл. свр. отъ затѣкамь, затѣкнамь и затѣкмивамь. Да затѣкмиж; затѣкмиуть. — ижтый, прич. стр. Затѣкмижтый; затѣкмиутый.

Затѣкми, с. м. Затка, затулка, затѣкмилка, запущка, запущмилка, закукало; затѣчка, пробка, втулка.

Затѣкмиж, тѣчесь, — тѣкаль, гл. свр. отъ затѣкмивамь. Да затѣчж, да затѣкмиж; затѣкать. — кантый и — тѣченый, прич. стр. Затѣкмижтый; затѣкмижтый.

Затѣкмивамь и затѣкмиувамь (да затѣкмиж), гл. ср. Затѣкмивамь: 1) Закачамь да тѣж, да потѣкмивамь. 2) Загазвамь, заглѣбвамь, заглобивамь, заглѣбвамь въ ибчто; завязать, погрязать, врѣчиваться, утонять. *Затѣкми въ کالا, въ тѣнж-тж. Затѣкми въ свѣга. Затѣкмижъ ли ти коли-та, не чакай Кралий Марка да ти ги извади.* 3) Пропадамь, загубвамь, потѣкмивамь, баттисвамь.

Затѣкмиване и затѣкмиуване, с. ср. отъ затѣкмивамь. Затѣкмиване.

Затѣкмиж, ешь, — ижль, гл. свр. отъ затѣкмивамь и затѣкмиувамь. *Затѣкмижый*, потѣкмижый.

Затѣкмикамь и затѣкмикувамь (да затѣкмиж), гл. д. 1) Закачамь да тѣкмиж. 2) Съ тѣкмиж увалвамь, смачкнамь; затѣкмиывать, пощипать. *Затѣкмика ми дрѣвж-тж, чергж-тж, постѣкмиж-тж.* 3) Потѣкмикамь, сгзвамь, стѣкмикамь; затѣкмичивать. *Затѣкмика ми низж-тж, ливадж-тж.* 4) Натѣкмикамь въ ибчто, втѣкмикамь; затѣкмичивать во что. *Затѣкмикажъ го въ کالا, въ свѣга.* 5) Загнчтамь, задрѣтывамь, задрѣивамь; затѣкмисить. *Затѣкмикажъ го въ торж-тж.* — мси, гл. стр. Бывамь затѣкмикань.

Затѣкмикване и затѣкмикуване, с. ср. отъ затѣкмикамь.

Затѣкмиж, ешь, — икамь, гл. свр. отъ затѣкмикамь; затѣкмичать, пощипать, затѣкмичивать, затѣкмичивать. — иканый, прич. стр. 1) Стѣкмиканый, смачкмиканый; затѣкмиканый пощипанный. 2) Потѣкмиканый, сгзанный, стѣкмиканый; затѣкмиченый. 3) Натѣкмиканый втѣкмиканый; затѣкмиканный. 4) Загнчтеный задрѣтеный, задрѣнешый; затѣкмисеный.

Затѣкмиж, ешь, — тѣкаль, гл. свр. в. за тѣкмиж.

Затѣкмилка, с. ж. Затка, затулка, затѣкми запущка, запущмилка, тѣкачь, закукало; затѣчка, пробка, втулка.

Затягивание, с. ср. отъ **затягивать**.

Затягамъ (да **затягнѣ**), гл. д. **Затягивать** :

1) **Заврѣзывать** **нако**, **стягамъ**, **запинамъ**; **затягивать**. *Затягни го да не ся отврѣжс.* 2) **Зачаивать**, **учеврѣстивать**, **укрѣшивать**. 3) **Запичивать**, **правѣ** да не може да **излиза** по себе (за **лѣкъ**, за **друго**); **производитъ** **запѣръ**. 4) **Потягамъ**, **поправивать**, **стягамъ**, **мереметк.** *Затягни къ цѣл-тѣ.* — **мѣя**, гл. стр. **Бывамъ** **затягнѣтъ**.

Затяганіе, с. ср. отъ **затягивать**.

Затяганіе и **затягивать** (да **затягнѣ**),

1) гл. д. **Затягамъ**. 2) гл. ср. **Закачивамъ** да **тягнѣ**, **дотягивамъ**.

Затягнувамъ (да **затягнѣ**), гл. д. **Закачивамъ** да **тягнѣ**; **затягивать**. *Затягнѣлъ мя е като да имахъ да му давамъ нѣчто.* *Затягнѣлъ мя е за меравъ.*

Затягнѣ, **ишь**, — **лилъ**, гл. свр. отъ **затягнувамъ**; **затянуть**.

Затягнувамъ (да **затягнѣ**), гл. д. **Затягамъ**.

Затягнѣ, **ешъ**, — **ижлъ**, гл. свр. отъ **затягамъ** и **затягнувамъ**; **затянуть**. — **ижтѣй**, прич. стр. 1) **Заврѣзантѣй**, **стягнѣтѣй**, **запичѣтѣй**; **затянутѣй**, 2) **Зачаченѣй**, **учеврѣстенѣй**, **укрѣшенѣй**. 3) **Потягнѣтѣй**, **стягнѣтѣй**, **поправенѣй**. 4) **Запеченѣй**.

Затягнѣ, **ешъ**, — **ижлъ**, гл. свр. отъ **затягивать**.

Затягнѣла, пр. ж. *Затягнѣла жена*, **станѣла** **тяжка**, **трудна**; **берѣменная**.

Затякамъ, гл. свр. отъ **затягивать**.

Затякивать и **затякувамъ** (да **затякамъ**),

1) гл. ср. **Закачивамъ** да **тякамъ**. 2) гл. д. **Загивать** за **нѣчто**. *Поченѣжъ да зятякивать, че ще ся ожени за. . .*

Зауздывамъ и **зауздывамъ** (да **зауздѣ**), гл. д.

Заюздывамъ: 1) **Туривамъ** **уздѣ** на **конь**, **обуздывамъ**; **взнуздывать**, **обуздывать**, **мундштучить**. *Зауздѣхъ коня.* 2) Не давамъ **прѣднихъ**, **спирамъ**, **въздръжамъ**, **зимамъ** **главѣ**; **обуздывать**. *Всакой си има лотникъ, блазъ си му кой си жъ заузда.* — **мѣя**, гл. стр. **Бывамъ** **зауздѣнъ**, **обуздывамъ**.

Зауздывание и **зауздывание**, с. ср. отъ **зауздывамъ**. **Заюздывание**.

Зауздѣ, **ишь**, — **диль**, гл. свр. отъ **зауздывамъ**. Да **заюздѣ**, да **обуздѣ**; **взнуздѣтъ**, **обуздѣтъ**. — **денѣй**, прич. стр. **Заюздѣнѣй**, **обуздѣнѣй**; **взнузданѣй**, **обузданѣй**.

Заумѣ, **ишь**, — **мѣль**, гл. свр. отъ **заумивать**. — **жѣпѣй**, прич. стр. **Забѣлѣженѣй** въ **ума**, **запомненѣй**; **врѣзанѣй** въ **пѣмяти**. *Ты помнишь Стояна, ами не ти е заумѣнъ.*

Заумивать (да **заумѣ**), гл. д. 1) **Забѣлѣживать** **нѣчто** **добрѣ** въ **ума** си. 2) **Виждамъ**, **зрѣвамъ**, **заушивамъ**, **забѣлѣживамъ**, **саникасамъ**. — **мѣя**, 1) гл. стр. **Бывамъ** **заумѣнъ**. 2) гл. *възвр.* **Заюздывамъ**, **почюдувамси**, **възчюдувамси**, **въздывивамъси**.

Дошла **кова**, дошло **врѣмя**,
Да **си жени** **Маливида**;
Ся **заумп**, **си зачюди**,
Что да **чини**, какъ да **стори**. *Гѣ*

Заурѣгамъ (да **сѣя**), гл. об. свр. Да **закачѣ** да **си урѣгамъ**.

Заусевать и **заусеивать** (да **заусѣ**), гл. ср. **Заюсывамъ**, **заспивамъ**; **заешипѣтъ**.

На **си лѣвѣ** та **заусѣ**. *Иѣ*.

Заусевание и **заусеивание**, с. ср. отъ **заусевать**. **Заюсывание**.

Заусѣ, **ешъ**, — **ижлъ**, гл. свр. отъ **заусевать**. Да **заюсѣ**; **заснѣтъ**.

Зауткамъ, гл. ср. свр. Да **завѣкамъ** като **уткѣ**, като **кукумавкѣ**.

Заутра, нар. Въ **другѣй** **день**, что е **слѣдъ** **утрѣшний**; **послѣ** **зѣвтра**.

Заутрѣшникѣ, с. м. **День-тѣ**, что е **слѣдъ** **утрѣшний**, **другѣй** **день**, **ондѣль**; **послѣ-зѣвтрашнѣй** **дѣнь**. *Иѣ-заутрѣшникѣ*, **дѣнь-тѣ**, что **иде** **слѣдъ** **заутрѣшникѣ**. *Заутрѣшникѣ има ли праздникѣ? — Иѣма; пѣ-заутрѣшникѣ има.*

Заушивать и **заушювать** (да **заушѣ**), гл. д. **Заушивамъ**: 1) **Удривамъ** **лѣсеницѣ** по **бузѣ**; **заушѣтъ**, **даватъ** **пощѣчину**. *Магнѣся оттука да не ты заушиж, та цѣ ти кажж.* 2) **Забѣлѣживамъ**, **виждамъ**, **зрѣвамъ**, **заумивамъ**, **саникасамъ**. 3) гл. ср. **Отивамъ** на **пѣкъдѣ** **безъ** да **мя знахтъ**, **завивамъ** **си шюцѣ-то**.

Заушкѣ, с. ж. **мѣ**. 1) **Завушкѣ**, **заушищи**, **сливищи**, **страшищи**, **глькѣ**, **подпихнѣло** на **слезы-тѣ** **около** **уши-тѣ** (**става** на **дѣца**); **заушица**, **заушиница**. *Дѣтя-то има заушкѣ.* 2) **Живѣщица**.

Заушница, с. ж. 1) **Плѣшница**, **шамаръ**, **шамарница**, **шляканица**, **шлякница**; **заушина**, **оплеуха**, **оплеушина**. 2) *Заушници*, **заушкѣ**.

Заушѣ, **ишь**, — **шилъ**, гл. свр. отъ **заушивать** и **заушивамъ**; **заушѣтъ**. — **ишѣнѣй**, прич. стр.; **заушенѣй**.

Заушивамъ (да **заушѣ**), гл. д. **Заушивамъ**.

Зафѣлтивать и **зафѣлтувать** (да **зафѣлтѣ**), гл. ср. **Закачивамъ** да **фѣлтѣ**, **захѣцывамъ**; **начинѣтъ** **шенѣлѣтъ**.

Зафѣлтѣ, **ишь**, — **тилъ**, гл. свр. отъ **зафѣлтивать**. Да **захѣцывамъ**; **зашепѣлѣтъ**.

Зафрѣгамъ, в. **заврѣгамъ**.

Зафтасамъ, гл. свр. отъ **зафтаивать**. Да **заварѣ**; **застѣтъ**.

Зафтáсвамь и **зафтáсувамь** (да зафтáсамь), *гл. д.* Заварямь, сварямь; заставятъ.

Зафтáсвамь, *гл. ср. свр.* Да закачъж да фтасвамь.

Зафúчвамь, в. захвúчвамь.

Зафучáивамь, в. захвучáивамь.

Захабáжъ, ишь, — бáль, *гл. свр.* отъ захабáивамь.

Захабáивамь (да захабáжъ), *гл. д.* 1) Закачамь да хабъж, да струвамь знанъ. 2) Нъчто остро за ръзане правъж да не ръже, изхабáивамь. — *мся, гл. възвр.* За ножъ и вснакакво сѣчново, изхабáивамься, та закачамь да не ръжъж, да не сѣжъж. *Съкзиратъ ся захабъи, та не сѣче.*

Захабáиване, *с. ср.* отъ захабáивамь.

Захáмчáжъ, ишь, — чáль, *гл. свр.* отъ захáмчáивамь. Да запрягъж, да впрягъж; запрячь, заложитъ. — *ченъй, прич. стр.* Запрягъжтый, впрягъжтый; запряжённый, заложенный.

Захáмчáивамь и **захáмчвамь** (да захáмчáжъ), *гл. д.* Запрягамь, впрягамь въ яремь; запрягатъ, закладыватъ.

Захáмчáиване и **захáмчване**, *с. ср.* отъ захáмчáивамь. Запрягане, впрягане.

Захáпвамь и **захáпувамь** (да захáпжъ), *гл. д.* 1) Закачамь да хапъж; начинатъ кусатъ. 2) хвощамь съ зъбы-ты, заръывамь. *Захапалъ коматъ. Захапъи го, па стискай.* 3) Уханвамь, ранавамь съ хапане; укусыватъ. *Захапъи си устны-ты. Захапъи мя кучя. Което кучя мя е захапало, все е побъснѣло. Имашъ ли зъбы, хапъи, доклъ не сж ты захапали.*

Захáпване и **захáпуване**, *с. ср.* отъ захáпвамь.

Захáпекъ, *с. м.* Бѣльгъ отъ захапано, хапекъ.

Захáпцувамь и **захáпвамь** (да захáпжъ), *гл. уч.* Ханвамь малко нъчто, закусовамь. *Да захáпжъ нъчто; закусытъ что нибудъ.*

Захáпцуване и **захáпване**, *с. ср.* отъ захáпцувамь.

Захáпжъ, ешь, — ижъ, *гл. свр.* отъ захáпцувамь и захáпвамь. Да закуеж; закуситъ.

Захáпжъ, ешь, — палъ, *гл. свр.* отъ захáпцувамь. — *панъй, прич. стр.* Заръванъй, ухапанъй; укушенный.

Захарска ишенáца, в. загарáна.

Захаръ, *с. м. и*

Захаръ, *с. ж.* Гр. Опова сладко, което паймно сѣ употрѣбавъ за ядене и за подсладиване разны нъчта; шикеръ; сáхаръ.

Сладко като захаръ.

Захаряньй, нь, на, по, *пр.* Что е огъ захаръ или подсладено съ захаръ; сáхарньй.

Захвáливамь и **захвáлювамь** (да захвáлжъ), *гл. д. и ср.* Захвалямь.

Захвáлжъ, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ захвáлнамь и захвáлвамь.

Захвáлнамь (да захвáлжъ), **Захвалвамь**: 1) *гл. д.* Закачамь да хвалъж; захвáливать. *Кога захвали нъчто, не може да го изхвали.* 2) *гл. ср.* Захвалнамь нъкому за нъчто, хвалъж го за нъчто, за нѣкое му добро, казвамь добро за него; говоритъ хорошо, отзыватъся съ похвалою о комъ, выхвалятъ.

Младо джелбчи да стапешъ, Хора-та да ти захвалятъ. Пѣс.

— *мся, гл. възвр.* 1) Закачамь да сѣ хвалъж; начинатъ хвáстать. *Кога сѣ захвали, да ти омръзне да го слушаешъ.* 2) Закачанамь нѣкому, хвалъжъ, че щъж му направъж нъчто, или за да сѣ отврънж, или за наказание; заплашвамь; хвалитъся, угрожать. *Захвалилъ ми сѣ е да мя бие.*

Захвáлване, *с. ср.* отъ захвáлнамь и захвáлвамь.

Захвáнжъ, ешь, — ижъ, *гл. свр.* отъ захвáщамь; ухватитъ, запятъ, запорожнить, запростатъ, начатъ, отпуститъ, отточитъ, отостритъ. — *ижтый, прич. стр.* 1) Заловенъй; занятый. *Захванжтъ сьмъ съ работъж. Това мѣсто е захванжто.* 2) Запраздненъй съ нъчто. *Гръня-то е захванжто съ масло.* 3) Закаченъй, скаченъй. 4) Заченжтый, начепжтый, подкаченъй, закаченъй; начатый. *Дръга-та е захванжта да сѣ ишь, нъ не е оцъ свръшсна. Захванжта работа свръшане гяда. Захванжта работа прѣполовена сѣ брочъ.*

Захвáтамь (да захвáтжъ), *гл. д.* Захвощамь.

Захвáтане, *с. ср.* отъ захвáтамь. Захвощане.

Захвáтъ, *с. м.* Захванжто мѣсто горъж за сѣчене дръва за кимюръ.

Захвáтжъ, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ захвáтамь и захвáщамь. Да захванжъ. — *тенъй, прич. стр.* Захванжтый.

Захвáщамь, *гл. д. свр.* 1) Да закачъж да хвощамь, да барамь, да забарамь. 2) Да качъж да хвощамь, да ловъж, да заловъж; захвататъ.

Захвáщамь (да захвáтжъ и да захвáнжъ), *гл. д.* Захвощамь: 1) Хвощамь за нъчто, залавамь; ухватыватъ. *Захванжжъ го за ржж-тъж.* 2) Завзимамь; заниматъ. *Санджж-тъж захвоща много мѣсто. Отидохъ рано въ цръквъж, та сѣ захванжжъ добро мѣсто.* 3) Запразднувамь, запразвамь; запорожнивать, заporожнитъ, запрáстывать. *Захванжжъ е платника съ жито. За-*

хванжъ избѣ-тъ съ бѣвы. 4) Хващамъ нѣкое мѣсто, дѣто да можъ да ловж конто мѣпунать оттамъ, завардвамъ. *Хайдутъ захванжли пѣтя, та, който замше, го обирать.* 5) Закачамъ, скачивамъ едно нѣчто съ друго. *Захванъ го съ копецъ.* 6) Начинамъ, закачамъ, подкачамъ, забирамъ, подбирамъ, хващамъ, подхващамъ, залавнамъ; начинятъ, предприимятъ. *Захващамъ да работъ, да ся учж.* *Захванжли съ любовь, свръшили съ омразж.* *Захваца за здравъ, изкарва за Богъ да прости.* *Който захваца много работж, ти единъ не свръшиа.* 7) Зпнамъ, хващамъ нѣтъ, отивамъ. *Захванж изъ поле-то.* *Захванж изъ пѣтекж-тъ, прѣзъ лозя-та.* 8) Начинамъ, простирамея, идж. *Оттамъ захваца гора; отгудѣ идѣтъ лѣсъ.* 9) Подхващамъ, подзимамъ нѣкого. *Захванъ го съ добро, дано да послуша.* 10) Забирамъ нѣкого за нѣчто, некамъ му нѣчто. *Захванжлъ мя е да му продамъ коня си.* 11) За нѣчто, което рѣже, охващамъ го заглаждамъ го, наточвамъ го; отпускать, отгачивать, отгачивать. *Захващамъ бръснача на гладило.* *Захванжжъ ножя, косж-тъ.* — мся, гл. възвр. 1) Хващамся, залавнамся за нѣчто; ухвѣтываться. *Който ся дави, захваца ся и за сламжж (и за змиж); утопѣющій и за щенку хватѣеться.* 2) Уловнамся за нѣчто, подкачамъ да правж, да врѣшж нѣчто; браться, предприимятъ. *Захванжжся на работж, или за работж.* 3) Добывамъ си толкова, какото да можъ да си врѣшж работж, да ся помпнувамъ. *Слабж бѣжж, ама сега ся захванжж.* 4) Съ прѣпирнж казвамъ, пнатжся за нѣчто, че е еде какъ си. *Не ся захващай, защото не знаешъ, какъ е работа-та.* 5) За нѣчто посадено, прѣсадено или присадено: прихващамся, хващамся, начинямъ да растж; принимятъся (о растѣнѣяхъ). *Прѣсадени-тъ овозжж ся захванжж.* 6) Схващамся, хващамся, стяга ми ся оставъ, та не може да работи.

Додай ми, сестро, водицъ.
Низъ зеленж-тъ стовицж;
Уста ми ся захванжжлы,
Грѣло ми е загракижло,
Уста-та да си разхванж,
Грѣло-то да си натопж. Пѣс.

7) гл. въз. Залавнамся, сврѣчвамся съ нѣкого, зандамамъ. *Който има кошъ плѣвж (сламж) повече отъ тебе, съ него не ся захващай.* 8) гл. стр. Бывамъ захванжтъ. — *Захващамъ горж-тъ, забывамъ горж-тъ, задѣвамъ изъ горж-тъ, ставамъ хайдутинъ.* — *Захващамъ кривѣй пѣтъ, зид-*

мамъ кривѣй, лоний нѣтъ, разваламея. — *Захващамъ лжжж-тъ, закачамъ съ лжжж да работж.* — *Захванж нѣ джждж, снѣжж, затече пѣ, застигнж пѣ джждж, снѣжж.* — *Захващамъ отдлзбоко,* кога да прикажж за нѣчто начинямъ отдалечъ. — *Захващамъ любовь, залибвамея съ нѣкого.* — *Захващамъ сватбж, начинямъ сватбж; затѣвять свѣтбу.*

Захва́щане, с. ср. отъ захва́щамъ.

Захвѣ́твамъ и захвѣ́тнувамъ, гл. ср. Хвѣтж попѣкога, като говоржж, захѣтвамъ; картачить, пришенѣливать.

Захвѣ́тване и захвѣ́тнуване, с. ср. отъ захвѣ́твамъ.

Захвѣ́тж, ишь, — тиль, гл. ср. свр. Да закажж да хвѣтжж.

Захврѣ́кнж, ешь, — нѣлъ, гл. ср. свр. в. заврѣ́кнж.

Захврѣ́ламъ, в. заврѣ́ламъ.

Захвучѣ́вамъ и захвучѣ́нувамъ (да захвучѣ́ж), гл. д. Захвучамъ, зафучамъ, заврѣламъ, попращамъ, запопращамъ; забрѣсывать.

Захвучѣ́ж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ захвучѣ́вамъ и захвучѣ́намъ; забрѣсать. — ченѣй, прич. стр. Заврѣленѣй, попраченѣй, запопраченѣй; забрѣшенѣй.

Захвучѣ́ж, ишь, — чѣлъ, гл. свр. отъ захвучѣ́вамъ.

Захвучѣ́вамъ (да захвучѣ́ж), гл. ср. Начинямъ да хвучж.

Захвучѣ́намъ (да захвучѣ́ж), гл. д. Захвучивамъ.

*Захерѣ́, с. ср. Т. Захире: 1) Обще имя на всичкы-ты жита; зерновой хлѣбъ. *Тжж годинж захере-то е скжпо.* 2) Всичко нѣчто, приготоено да ся намира за ядене или за-вѣ пѣкакжж работж, пмовище; запѣсь, припѣсь, съѣстныя припѣсы.

Захла́дѣж, ишь — дѣлъ, гл. свр. отъ захладѣ́вамъ и захладѣ́дамъ; прохладѣть, освѣжѣть. — дѣнѣй, прич. стр. Разхладепѣй, прохладенѣй; прохладепѣнный, освѣженѣй.

Захла́дѣвамъ (да захладѣ́ж), гл. д. Захлаждамъ: 1) Правж хладно, разхлаждамъ, прохлаждамъ; прохлаждѣть, освѣжѣть. *Дуржж вѣтврж, та захлади врѣмя-то.* 2) За водж: сврѣвамъ жж малко да стане хладка, марна. *Захлади малко водж-тъ.* — мся, гл. възвр. Ставамъ хладенъ, разхлаждамея, прохлаждамея; холодѣть, похолодѣть. *Врѣмя-то ся захлади.*

Захла́дѣване, с. ср. отъ захладѣ́вамъ и захладѣ́вамся.

Захла́дѣдамъ (да захладѣ́ж), гл. д. Захладивамъ.

Захлѣ́саемея и захлѣ́снувамея (да ся

захлѣснж), *гл. об.* 1) Заплесвамся, залпсвамся, залюшвамся, зазѣпвамся; засмѣтриваться. *Кой знае, дѣ ся е захлѣснжлъ, та го нѣма да дойде.* 2) Прѣхласвамся, прѣносвамся, прѣнасамся, заплесвамся, не ся уѣщамъ; терѣть чувства, приходѣть въ беснѣмятство.

Захлѣсвамъ и **захлѣсквамъ** (да захлѣскамъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да хласкамъ. 2) Съ хласкане закарвамъ нѣкъдѣ. *Захласка го въ дупкж-тж.*

Захлѣсване и **захлѣснуване**, *с. ср.* отъ захлѣсвамся.

Захлѣсгамъ, *гл. свр.* отъ захлѣсвамъ, захлѣсквамъ. — **сканый**, *прич. стр.* Заത്യканый нѣйдѣ.

Захлѣсквамъ и **захлѣскувамъ** (да захлѣскамъ), *гл. д.* Захласвамъ.

Захлѣснувамся (да ся захлѣснж), *гл. об.* Захласвамся.

Захлѣснж (да ся), **ешъ**, — **нжлѣя**, *гл. свр.* отъ захлѣсвамся и захлѣснувамся. — **снжтый**, *прич. стр.* 1) Запсаный въ нѣчто, та не гляда, какво става около него. 2) Прѣхласнжтый, прѣнесеный, заплеснжтый, та не ся уѣща, замантый, хластавый.

Захлѣнчжъ, **ишъ**, — **чилъ**, *гл. ср. свр.* Да закажъ да хленчжъ, да захлипамъ; захнѣывать.

Захлѣпамъ, *гл. ср. свр.* Да закажъ да хлипамъ, да захленчжъ; захнѣывать.

Захлопамъ, *гл. д. свр.* Да закажъ да хлопнамъ; захопнать. *Захлопалъ врата-та.*

Захлопвамъ и **захлопнувамъ** (да захлопнж), *гл. д.* Затварямъ врата чврѣсто, каквото да ся притворять добрѣ, прихлопвамъ; захопывать. *Захлопни врата-та да ся притворять добрѣ.* — **мѣя**, *гл. взвр.* Прихлопвамся; захопываться. *Врата-та ся захопнжж.*

Захлопване и **захлопнуване**, *с. ср.* отъ захопывамъ; захопываніе.

Захлопнж, **ешъ**, — **нжлъ**, *гл. свр.* отъ захопывамъ, захопнувамъ. Да прихлопнж; захопнуть. — **ижтый**, *прич. стр.* Прихлопнжтый; захопнутый.

Захлоствамъ и **захлоствувамъ** (да захолѣстж), *гл. д.* Залоствамъ.

Захлостване и **захлостуване**, *с. ср.* отъ захолѣствамъ. Залостваніе.

Захлоствж, **ишъ**, — **тилъ**, *гл. свр.* отъ захолѣствамъ. Да залостж. — **теный**, *прич. стр.* Залостеный.

Захлупѣжъ, **иѣци**, *с. м.* Онова, съ което нѣчто ся захлуна, захлупка, похлупакъ, заклопачъ, поклопѣкъ, капакъ; крѣшка, крѣша.

Захлупѣця, 1) *ум. ср.* отъ захлупѣкъ; крѣшечка. 2) *с. ср.* *Захлупачя* ножа, ножа, что ся затвара, заклопачъ, заклопчя, клепаця, бритва, нахлупачя, поклопачъ, похлупачя, сойка, скуравчя.

Захлупвамъ и **захлупувамъ** (да захлупнж), *гл. д.* Захлупнамъ.

Захлупване и **захлупуване**, *с. ср.* отъ захлупвамъ. Захлупнане

Захлупка, *с. ж.* Захлупѣця.

Захлупци, *с. м. мн.* Валчистъ еждъ пврѣтень на стругъ отъ едно дръво и съ захлупакъ, гаванкы, гаванци, захлупци, захлупакъ, застрѣгъ, лигодавино, нахлупци, похлупци, склопци; стѣвецъ, стѣвень.

Захлупнжъ, **ишъ**, — **пиль**, *гл. свр.* отъ захлупнамъ и захлупвамъ. Да захлупнж; накрытъ, нахлопнуть. — **пеный**, *прич. стр.* 1) Похлупеный, заклопеный, поклопеный; накрытый. 2) Прихлопеный. *Захлупена кжца*, прихлопена, что е низка и съ длыгы стрѣхы, та стои като притворена.

Захлупнамъ (да захлупнж), *гл. д.* Захлупвамъ, захопывамъ: 1) Закрывамъ, затварямъ нѣчто съ захлупакъ, похлупнамъ, заклонамъ, поклонамъ; накрывать крѣшкою. *Захлупи дѣлжж-тж.* 2) Турнамъ нѣчто съ дѣно то на нагорѣ, похлупнамъ. *Захлупи мѣдника съ уста-та надолу да ся изцѣди.* 3) Накрывамъ нѣчто съ еждъ, турнжтъ възъ него съ дѣно-то нагорѣ, нахлупнамъ. *Захлупи го подъ корыто-то*, или *съ корыто-то*. — **мѣя**. 1) *гл. стр.* Бывамъ захопнень. 2) *гл. взвр.* Лѣгамъ или падамъ по очы-ты си.

Захлупнане, *с. ср.* отъ захлупнамъ. Захлупване, захопыване.

Захлѣцамъ, *гл. свр.* отъ захлѣцвамъ; захнѣвать, всхлпывать.

Захлѣцвамъ и **захлѣцувамъ** (да захлѣццамъ), *гл. ср.* 1) Закачамъ да хлѣцамъ; начѣть икѣть. 2) Запаквамъ съ хлѣцаніе; всхлпывать.

Захлѣскамъ, *гл. д. свр.* Да закажъ да хлѣскамъ.

Захлопвамъ (да захопнж), *гл. д.* Захлупнамъ, захопывамъ.

Захлопване, *с. ср.* отъ захопывамъ. Захлопане, захопыване.

Захлопнжъ, **ишъ**, — **пиль**, *гл. свр.* отъ захопывамъ. Да захопнж; накрытъ, нахлопнуть. — **пеный**, *прич. стр.* Захлупеный.

***Захметлія**, *пр. неизм. Т.* Что става съ захметъ, съ трудъ; трудный.

***Захмѣтъ**, *с. м. Т.* Трудъ. *Не си струва захмета*, нѣ си струва, не си плаща труда.

Заходба, с. ж. Заходъ, западъ; западъ.

Слънце ми е на заходбѣ,
Юнаку дупна на раздѣлѣ. *Пѣс.*

Заходваніе (да заходѣ), гл. ср. Заходнямъ.

Заходваніе, с. ср. Закъсѣваніе на мѣсяца,
на праше-то безъ причинѣ.

Заходне, с. ср. Заходъ, западъ; западъ.

Заходливый, въ, ва, во, пр. *Заходлива кашлица*, отъ кождо чловѣкъ ся дори за-
синава, кога ся закашле.

Заходница, с. ж. Мама, когато не могла да
ся ожени на врѣмя, та ходи дѣвица, ўходна
мома, уходника; засидѣвшался въ дѣвкахъ.
Мама, назвати, остава заходница, зачтото,
кога ся родила, уриеници-ты заборауилгы да
ѣ уришижть, та, за да може да ся ожени,
трѣбба да отиде у родителкѣ, пръвый ве-
черь слѣдъ рожбѣ-тѣ, да сии тамъ задъ
врата-та, та, като иджть уриеници-ты да
уришижть оточя-то, да ѣ видятъ и да ури-
шижть и нежъ.

Заходъ, с. ж. 1) Мѣсто, дѣто захожда слън-
це-то, западъ, заходба, заходне, заидъ, за-
никъ; западъ.

Докль слънце на захода,
Добрь юнакъ слънцу въ порты. *Пѣс.*

2) Врѣмя-то, когато захожда слънце-то; за-
кятъ, заходѣ. *Стигнѣжми въ село по за-
ходъ слънце.* 3) Мѣсто дѣто ходять по
вѣнь, дѣто ходять по себе; хале, стоборъ,
мущуракъ, коць, серникъ, кеневъ; отхѣе
мѣсто, отхѣное мѣсто, отхѣдъ, заходѣ,
пужное мѣсто, пужникъ.

Заходѣ, ишь, — дилъ, гл. ср. отъ заход-
нямъ и заходвамъ; заходить.

Заходнямъ и заходвамъ (да заходѣ), гл.
ср. 1) Начинямъ да ходж; начинять хо-
дить. 2) За дѣтя, прохождамъ.

Засборвала ми на день Спгсвъ-день,
Ми заходила на день Петровъ-день. *Пѣс.*

3) Отъ пшене или отъ друго иѣчто ми
става злѣ, та ся заборивамъ.

Не щѣ Николж да земж,
Че си го казвати бекрина:
Та въвъ вино-то лудѣ,
А въвъ ракиж заходи. *Пѣс.*

— *Заходна ѣ колесника*, не врыви въ
пѣтя, отбивася отъ пѣтя, шнавре, играе.

Заходнямъ и

Заходждамъ (да зайдѣ), гл. ср. 1) За слън-
це-то, мѣсячиж-тѣ и звѣзды-ты: засѣдамъ,
залѣзвамъ, скривамся задъ иѣчто; захо-
дить (о сѣлицѣ, лунѣ и звѣздахъ). *Слън-
це-то захожда. Мѣсяць-тѣ заиде въ
облакѣ.* 2) Прѣварямъ го, прѣкаивамъ го,
като въ изреченія: *Нашъль, та зашьль.*
Нашла баба, та зашла.

Заходждане, с. ср. отъ заходждамъ.

Заходкамъ, гл. д. ср. 1) Да закачы да хо-
камъ, да выкамъ, да рукамы, да заныкамъ,
да зарукамъ; закричатъ. 2) Да закачы да
ся карамъ иѣкому, да го сѣдѣ за иѣчто, да
загльчыж, да засѣдѣ; забранить, заругать.

Захоратѣ, ишь — тилъ, гл. ср. отъ за-
хоративамъ; заговорить.

Захоративамъ (да захоратѣ), гл. д. 1) За-
качамъ да хоратѣ; заговаривать. 2) Каза-
вамъ иѣкому иѣчто, и го правж да си ос-
тави работѣ-тѣ, та да говори. *Азъ си четъ,
а той мя захоратила.* — *мси, гл. вз.*
Заговарямся, заприказвамся съ иѣкого. заго-
вариваться съ кѣмъ. *Захоратимжся, та
не устимжмы, какъ ся минѣ врѣмя-то.*

Захоративаніе, с. ср. отъ захоративамъ
и захоративаемся.

Захранивамъ и захранювамъ (да захранѣ),
гл. д. 1) Закачамъ да хранѣ; начинять
кормить. 2) Давамъ иѣкому (на дѣтя) иѣ-
что пръвѣ пѣтъ да наде отъ него. *Азъ съмъ
захранилъ дѣтя-то съ слѣбѣ.* 3) Давамъ
иѣкому да наде иѣчто прѣбанано, очаровано,
та да му ся обрне умъ-тъ. — *мси, 1) гл.*
взвр. Подкачамъ да ся хранѣ. 2) гл. стр.
Бывамъ захранѣтъ.

Захранваніе и захранюваніе, с. ср. отъ
захранивамъ.

Захранѣ, ишь — нилъ, гл. ср. отъ за-
хранямъ. — *негый, прич. стр.*

Захринамъ, гл. ср. ср. отъ захриивамъ.
Да захрикамъ, да заскачамъ.

Захриивамъ (да захриивамъ), гл. ср. Начи-
намъ да хриивамъ, да хриивамъ, да ска-
чамъ; заскачатъ.

Захриивамъ (да захриивѣ), гл. ср. Прѣ-
дрѣзвамъ, прѣдрѣзвамъ, одразгавѣвамъ, прѣ-
сипшамъ, прѣхриивамъ; охриивать, осипнать.
*Всѣж ноць много викажми, та захри-
ивжж.*

Захриивкамъ, гл. ср. ср. отъ захриивѣ-
вамъ. Да захриивамъ, да заскачамъ.

Захриивкамъ (да захриивкамъ), гл. ср. На-
чинямъ да хриивкамъ, да хриивкамъ, да ска-
чамъ; заскачатъ.

Захриивѣ, ешь, — ижль, гл. ср. отъ за-
хриивамъ; охриивнуть, осипннуть.

Захромѣж, ишь, — миль, гл. ср. отъ за-
хромивамъ. Да закуцамъ; захромѣтъ.

Захромивамъ (да захромѣж), гл. ср. Зака-
чамъ да хромѣж, да куцамъ; начинять хро-
мѣтъ. *Ако замръкваш съ хромля, до-въ
зорѣ цешъ захромилъ.*

Захрунамъ, гл. д. ср. Да закачы да хрунамъ.

Захрускамъ, гл. д. ср. Да закачы да хру-
скамъ, да захрускамъ.

Захрущѣ, ишь — ицѣль, гл. ср. отъ за-
хрущивамъ.

Захруща́вамь (да захрущѣ), *гл. ср.* Закача́мь да хрущѣ, захрѣщавамь.

Захрѣ́камь, *гл. ср.* отъ захрѣ́квамь (отъ хрѣ́камь въ спаніе); захращѣть.

Захрѣ́квамь, *гл. ср.* отъ захрѣ́квамь (отъ хрѣ́камь, хрѣщѣ); захѣ́ркать.

Захрѣ́квамь и захрѣ́кувамь (да захрѣ́камь), *гл. ср.* Закача́мь да хрѣ́камь въ спаніе; начинѣть хращѣть. *Что́мь лѣгне и захрѣка.*

Захрѣ́квамь и захрѣ́кувамь (да захрѣ́камь), *гл. д.* 1) Закача́мь да хрѣ́камь, да хрѣщѣ; захѣ́рковать. *Захрѣкаль е крѣвь.* 2) Заплювамь нѣкого.

Захрѣ́кваше и захрѣ́куваше, *с. ср.* отъ захрѣ́квамь.

Захрѣ́скамь, *гл. д. ср.* Да закачѣ да хрѣ́скамь, да захрускамь.

Захрѣ́щѣ, *ишь*, —ищѣль, *гл. ср.* отъ захрѣ́щѣвамь; захрустѣть.

Захрѣ́щѣвамь (да захрѣ́щѣ), *гл. ср.* Закача́мь да хрѣщѣ, захрущавамь; начинѣть хрустѣть.

Захубави́ж, *ишь*, —ви́ль, *гл. ср.* отъ захубави́вамь. —вѣнѣй, *прич. стр.*

Захубави́вамь (да захубави́ж), *гл. д.* Правѣ́ж нѣчто да ся види хубаво; придава́ть красоту́, дѣлать краси́вымь. *Връзка-та на главѣ-тѣ ѿ ѣж захубававѣ.* —мѣя, *гл. възвр.* Ставамь хубавѣ; хорошѣть. *Какавѣ ся е захубавила.*

Захубави́ваше, *с. ср.* отъ захубави́вамь и захубави́вамь.

Заху́намь, *гл. д. ср.* Да закачѣ да ху́намь, да хо́камь, да вы́камь.

Заху́лиж, *ишь*, —лиль, *гл. д. ср.* Да закачѣ да ху́лиж; заху́лишь.

Захѣ́хрѣ, *ешь*, —ра́ль, *гл. ср. ср.* Да закачѣ да хѣ́хрѣ.

Захѣ́рякѣ, *раци*, *с. м.* Чловѣ́кѣ, добытъ́кѣ или дръво хѣ́рясали, что не вирѣе.

Захѣ́рячи, *ум. ср.* отъ захѣ́рякѣ.

Захѣ́ръиж, *ешь*, —рѣ́ль, *гл. ср. ср.* Да закачѣ да хѣ́ръиж, да слабѣ́ж, да зачмаж; захѣ́ръить, захѣ́верѣть.

Захѣ́чиж, *ишь*, —чи́ль, *гл. ср. ср.* Да закачѣ да хѣ́чиж, да вы́камь: хѣ́, хѣ́, да захѣ́чиж; захѣ́чижъ.

Захѣ́вамь, *гл. ср.* Захѣ́цамь.

Захѣ́ваше, *с. ср.* отъ захѣ́вамь. Захѣ́ваше.

Захѣ́цамь и захѣ́цувамь, *гл. ср.* Захѣ́вамь: 1) Заеквамь катѣ говорѣж, запи́намь, мѣчно изрѣ́чамь думѣ-ты; заи́каться. 2) *гл. д.* Екиж, дры́камь нѣкого за нѣчто; каи́ючить. 3) Съ екинатіе заи́свамь нѣкого отъ работѣ-тѣ му.

Захѣ́цваше и захѣ́цуваше, *с. ср.* отъ захѣ́цамь. Захѣ́цваше.

Заца́лувамь, *гл. д. ср.* Зацѣ́лувамь.

Заца́намь, *гл. ср.* отъ заца́нвамь; заи́чкать. —цаи́тъй, *прич. стр.* Замацаи́тъй, заплескани́тъй, уцапанѣ́й; заи́чкани́тъй.

Заца́нвамь и заца́нувамь (да заца́намь), 1) *гл. ср.* Закача́мь да ца́намь. 2) *гл. д.* Замаца́вамь, заплескѣвамь, уца́намь; заи́чковать.

Заца́нваше и заца́нуваше, *с. ср.* отъ заца́нвамь.

Заца́рувамь, *гл. ср. ср.* Да закачѣ да ца́рувамь; нача́ть ца́рствовать.

Зацѣ́илвамь и зацѣ́илювамь (да зацѣ́иляж), *гл. ср.* 1) Закача́мь да цѣ́иляж; начинѣть рѣ́зать. *Конь-тѣ зацѣ́или.* 2) Заплакѣвамь, завѣ́вамь.

Зацѣ́илила Богданова майка,

Зацѣ́илила въ равни́ дворѣвы :

Ей ги́ди сы́нко, ты мла́дь Богдане. *Пѣс.*

Зацѣ́иляж, *ишь*, —лиль, *гл. ср.* отъ зацѣ́иляж; зарѣ́зать.

Зацѣ́ръчи́ж, *ишь*, —чи́ль, *гл. ср.* отъ зацѣ́ръчи́вамь; зачи́ркать, зачи́рлякать.

Зацѣ́ръчи́вамь (да зацѣ́ръчи́ж), *гл. ср.* Закача́мь да цѣ́ръчи́ж; начинѣть чи́рлякать, чи́рлякать. *Птички зацѣ́ръчи́ахъ.*

Зацѣ́втѣ́вамь (да зацѣ́втѣ́ж), *гл. ср.* Зацѣ́втѣ́вамь, закача́мь да цѣ́втѣ́ж; зацѣ́втѣ́ать. *Овоцки-тѣ зацѣ́втѣ́вать.*

Зацѣ́втѣ́ж, *ишь*, —тѣ́ль, *гл. ср.* отъ зацѣ́втѣ́ж; зацѣ́втѣ́ть.

Заца́нцамь, *гл. ср.* отъ заца́нцамь. Да забѣ́заяж.

Заца́нцамь и заца́нцувамь (да заца́нцамь), *гл. д.* Забѣ́заямь.

Зацѣ́ръви́ж, *ишь* —ви́ль, *гл. ср.* отъ зацѣ́ръви́вамь. Да зачерѣ́ж.

Зацѣ́ръви́вамь (да зацѣ́ръви́ж), *гл. д.* Зачерѣ́вамь. —мѣя, *гл. възвр.* Зачерѣ́ваше. *Зацѣ́ръвился катѣ ракъ.*

Зацѣ́рънувамь (да зацѣ́ръни́ж), *гл. д.* Зачерѣ́шювамь.

Зацѣ́ръни́ж, *ишь*, —ни́ль, *гл. ср.* отъ зацѣ́ръни́вамь. Да зачерѣ́ж.

Зацу́камь, *гл. д. ср.* Да закачѣ да цу́камь, да ци́ж, да чу́камь.

Зацѣ́втѣ́вамь (да зацѣ́втѣ́ж), *гл. ср.* Зацѣ́втѣ́вамь.

Зацѣ́втѣ́ж, *ишь* —тѣ́ль, *гл. ср.* отъ зацѣ́втѣ́ж; да зацѣ́втѣ́ж.

Зацѣ́камь, *гл. ср. ср.* Да закачѣ да цѣ́камь.

Зацѣ́дѣ́ж, *ишь*, —ди́ль, *гл. ср.* отъ зацѣ́дѣ́вамь.

Зацѣ́дѣ́вамь (да зацѣ́дѣ́ж), *гл. д.* Закача́мь да цѣ́дѣ́ж; начинѣть цѣ́дѣ́ть.

Зацѣ́лувамь, *гл. д. ср.* Да закачѣ да цѣ́лувамь, да заца́лувамь; нача́ть цѣ́ловѣ́ать.

Зацѣнѣжъ, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ зацѣнѣивамъ. Да заазаарѣжъ.

Зацѣнѣивамъ (да зацѣнѣжъ), *гл. д.* Закачамамъ да цѣнѣжъ, да назарѣжъ.

Зацѣнѣивамъ и зацѣнѣивамъ (да зацѣнѣжъ), *гл. д.* 1) Закачамамъ да цѣнѣжъ. 2) Като дѣламъ нѣчто, цѣнѣивамъ го, задирамъ, зацѣнѣивамъ го; зацѣнѣивать. — мся, *гл. взвр.* Задирамся, закачамамся, зацѣнѣивамся о нѣчто; зацѣнѣиваться.

Зацѣнѣиваніе и зацѣнѣиваніе, *с. ср.* отъ зацѣнѣивамъ и зацѣнѣивамся.

Зацѣнѣивать, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ зацѣнѣивамъ. — нецѣнѣивать, *прич. стр.* Зацѣнѣивать, задранивать; зацѣнѣиванный.

Зацѣнѣивать, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ зацѣнѣивамъ.

Зацѣнѣивать (да зацѣнѣивать), *гл. д.* 1) Заграждамамъ нѣчто съ чалинѣжъ, съ дракѣжъ.

Да бы брала самодива
Крыло овця, четѣжъ козлы,
Все бы поле побѣдила
И слоговы зачала *Пѣс.*

2) *гл. ср.* Тръгамъ изъ чаловыты на планинѣжъ.

Сиво стадо зацѣнѣивало,
Зацѣнѣивало, закрылило
Възъ планинѣжъ, възъ рудинѣжъ. *Пѣс.*

Зачебрѣивамъ и зачебрѣиваніе (да зачебрѣивать), *гл. д.* Като врьтѣжъ или махамъ съ нѣчто, закачамамъ съ нѣго нѣкого или нѣчто, та му свличамъ кожѣжъ-тѣжъ или го задирамъ.

Зачебрѣиваніе и зачебрѣиваніе, *с. ср.* отъ зачебрѣивамъ.

Зачебрѣивать, емь, — нжль, *гл. свр.* отъ зачебрѣивамъ. — нжль, *прич. стр.*

Зачебрѣивать (да зачебрѣивать), *гл. д.* Зачинамамъ.

Зачебрѣиваніе, *с. ср.* отъ зачебрѣивамъ. Зачинамамъ.

Зачебрѣивать, емь, — пиль, *гл. д. свр.* Да закачѣжъ да чекижъ. — нжль, *гл. взвр. свр.* Да закачѣжъ да ся чекижъ, да ся кльчѣжъ.

Зачебрѣивать (да зачебрѣивать), *гл. д.* Зачаламамъ.

Зачебрѣивать и зачебрѣивать (да зачебрѣивать), *гл. д.* Зачинамамъ.

Зачебрѣиваніе и зачебрѣиваніе, *с. ср.* отъ зачебрѣивамъ. Зачинамамъ.

Зачебрѣивать, емь, — нжль, *гл. свр.* отъ зачѣнѣивамъ, зачѣнѣивамъ и зачѣнѣивамъ. Да зачѣнѣивать, зачѣнѣивать. — нжль, *прич. стр.* Зачѣнѣивать; зачѣнѣивать, зачѣнѣивать.

Зачебрѣивать (да зачѣнѣивать), *гл. д.* Закачамамъ да чеплѣжъ.

Зачебрѣивать, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ зачѣнѣивамъ.

Зачебрѣивать (да зачѣнѣивать), *гл. д.* Зачернивамъ.

Зачернеивамъ (да зачернеивать), *гл. об.* Закачамамъ да ся чернеивать.

Зачернеивать (да сн), емь, — нѣль, *гл. свр.* отъ зачернеивамъ.

Зачернеивать, ишь, — виль, *гл. свр.* отъ зачернеивамъ. — вѣнѣивать, *прич. стр.* 1) Заруманѣнѣивать; покрасѣнѣивать. 2) Причернеивать; поджаривать.

Зачернеивать (да зачернеивать), *гл. д.* Зачернеивамъ: 1) Закачамамъ да чернеивать. 2) Пранѣжъ да стане чернеиво; дѣлать красѣнѣивать. *Зачернеивать очи като вльколакѣжъ.* 3) Съ прѣжеие, съ печене правѣжъ да почернеивать, причернеивать; поджаривать. *Зачернеивать пиль, то, на го свали отъ огниа.* — мся, *гл. взвр.* 1) Закачамамъ да ся чернеивать, да ставамъ чернеивать; начинѣивать красѣнѣивать. *Аблѣжъ-тѣжъ ся зачернеивать.* 2) Изчернеивамъ, ставамъ чернеивать, заруманѣивамъ; заруманѣивать, начинѣивать рѣтѣжъ, рѣтѣжъ, зарѣтѣжъ, покрасѣнѣивать. *Зачернеивать му ся лице-то отъ студа. Зачернеивать отъ срамѣжъ.* 3) причернеивамъ отъ печене или прѣжеие; заруманѣивать, поджаривать, подпекѣивать, поджаривать. *Хлѣбѣжъ-тѣжъ ся зачернеивать. Опрѣжи лука да ся зачернеивать.* — *Зачернеивать като варѣжъ ракѣжъ. Зачернеивать като чокундурѣжъ (панджарѣжъ). Зачернеивать като вепѣжъ. Зачернеивать като Балдевскѣжъ просякѣжъ.*

Зачернеиваніе, *с. ср.* отъ зачернеивамъ и зачернеивамъ. Зачернеиваніе.

Зачернеивать (да ся зачернеивать), *гл. об.* Закачамамъ да ся чернеивать; начинѣивать чернеивать.

Зачернеивать (да сн), емь, — нѣль, *гл. свр.* отъ зачернеивамъ; зачернеивать.

Зачернеивать (да зачернеивать), *гл. д.* Зачернеивамъ, зачернеивамъ, зачернеивамъ: 1) Закачамамъ да чернеивать; начинѣивать чернеивать. 2) Направнамъ нѣчто чернеиво, учернеивамъ; чернеивать. 3) Направнамъ нѣкого злочестѣивать съ нѣчто, почернеивамъ. *Оженижъжъ мя, та мя зачернеивать.* — мся, *гл. взвр.* 1) Учернеивамъ. 2) Почернеивамъ.

Зачернеиваніе, *с. ср.* отъ зачернеивамъ и зачернеивамъ. Зачернеиваніе.

Зачернеивать, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ зачернеивамъ. Да зачернеивать. — нецѣнѣивать, *прич. стр.* Зачернеивать.

Зачернеивать и зачернеивать (да зачернеивать), *гл. д.* 1) Закачамамъ да чернеивать. 2) Загрибамъ съ сѣдѣжъ нѣчто водою; зачернеивать.

Зачернеивать, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ зачернеивамъ.

Зачернеивать (да зачернеивать), *гл. ср.* Закачамамъ да чернеивать, да ослабѣивать, да болѣивать, да чмажъ; начинѣивать чѣхнѣивать, хилѣивать, хилѣивать. *Той е зачернеивать.*

Зачернеиваніе, *с. ср.* отъ зачернеивамъ.

Зачёрѣжъ, ешь, —рѣль, *гл. свр.* отъ зачёрѣвамъ. Да заболѣжъ, да ослабѣжъ, да зачмажъ; зачѣхнутъ, захилѣтъ, захирѣтъ.

Зачёсвамъ п **зачесувамъ** (да зачешѣжъ), *гл. д.* 1) Начинамъ да чешѣжъ; зачёсывать. 2) За кожъ: зарѣшвамъ. 3) Закачамъ да бѣжъ, да враскамъ нѣкого, забивамъ.

Зачетѣжъ, ешь, —тохъ, —чѣль, *гл. свр.* отъ зачитамъ; зачестъ. —тенѣй, *прич. стр.*

Зачёшлѣжъ, ишь, —лѣль, *гл. д. свр.* Да закачѣ да чешлѣжъ, да зарѣшжъ, да зачешѣжъ. —ленѣй, *прич. стр.*

Зачёшнѣжъ, ешь, —чёсаль, *гл. свр.* отъ зачёсвамъ; зачесать. —чёсанѣй, *прич. стр.*

Зачѣнамъ (да зачѣнѣжъ п да зачѣнжъ), *гл. д.* Зачвамъ, зачевамъ, заченвамъ: 1) Начинамъ, починамъ, закачамъ, забирамъ, захващамъ, подкачамъ, подбѣрамъ; зачѣнать, начинать. *Зачинамъ да пишжъ.* 2) За женѣ: ставамъ тяжка, затяжчала, неспрадна, трудна; зачѣнать, становѣться беременною, чревѣтѣтъ. —мѣя, *гл. възвр.* 1) Начинамъ; зачѣнѣться. 2) Зараждамъ въ майчѣнѣжъ-тѣхъ си утробѣжъ; зачѣнѣться. 3) *гл. стр.* Бывамъ заченѣтъ.

Зачѣнѣжъ, ишь, —нѣль, *гл. д. свр.* Да заправѣжъ. —нѣжся, *гл. стр.* Да ся заправѣжъ.

Стоянъ си свадѣжъ дочкинѣ.

Въ село ся сватѣа зачѣни. *Пѣс.*

Зачѣствамъ п **зачѣстувамъ** (да зачѣстѣжъ), *гл. д.* Закачамъ да чѣстѣжъ; начинать чѣстѣтъ.

Зачѣстѣжъ, ишь, —стѣль, *гл. свр.* отъ зачѣствамъ.

Зачѣтамъ (да зачетѣжъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да четѣжъ; зачитѣтъ. *Зачетѣжъ съмѣ единѣжъ книгѣжъ. Черкова зачете, закачѣхжъ да четѣжъ въ черковѣжъ утрѣнѣжъ или вечернѣжъ.* 2) Закачамъ да четѣжъ, да брожѣ, забронавамъ; начинать считать. 3) Въ брое-то изкарвамъ по-малко. 4) Почитамъ, тачѣжъ. *Не го зачита, не тачи го.* 5) Считаю за нѣчто. *Това азѣ не зачитамъ.* 6) За-чинамъ, начинамъ, начитамъ. —мѣя, 1) *гл. стр.* Бывамъ зачѣтенѣ. 2) *гл. възвр.* Заплесвамъ въ четѣнѣ, четѣжъ много врѣмѣ; зачитываться.

*Зачѣна, *с. ж.* *T. Oleum vitriolium*, сѣрна кѣслота; купоросное мѣсло.

Зачмѣнѣжъ, ешь, —чмѣнѣль, *гл. ср. свр.* Да закачѣжъ да чмажъ: 1) Да затлѣжъ. 2) Да заболѣжъ, да захѣрѣжъ.

Зачнѣжъ, ешь, —нѣль, *гл. свр.* отъ зачитамъ. Да заченѣжъ. —нѣтѣй, *прич. стр.* Заченѣтѣй.

Зачръвенѣвамъ (да ся зачръвенѣжъ) *гл. об.* Зачервенѣвамъ.

Зачръвѣвамъ (да зачръвѣжъ), *гл. д.* Зачервѣвамъ.

Зачрънѣвамъ (да ся зачрънѣжъ), *гл. об.* Зачернѣвамъ.

Зачрънѣювамъ (да зачрънѣжъ), *гл. д.* Зачернѣювамъ.

Зачтѣ (зацо), *нар.* За пытанѣе: за какѣво? за коѣжъ причинѣжъ? зачѣмѣ? почему? отчѣго? *Зачто си дошлѣжъ тука? Зачто ми е, чѣму ми е; начтѣ.* *Азѣ знаѣжъ зачто ми е, чѣму ми е.* — *Почто зачто, какѣ да е, за колко п да е. Почто зачто свѣрши го.* — *Зачто му е брада-та, кога го нѣма въ главѣжъ-тѣжъ. Зачто го хранѣжъ, кога му не чѣжъ гласа. Зачто да намѣ попарникѣжъ, дордѣ ми е зелникѣжъ. Зачто ми си на волѣжъ, га тя нѣмамъ въ неволѣжъ.*

Зачтѣ, *сѣмѣжъ.* За изясненѣе, че; что. *Не ми е жалѣ, зачто (че) ми ся кара, нѣ ми е жалѣ, зачто (че) не оставѣа да му разправѣжъ какѣ е работа-та.*

Зачтѣто, *сѣмѣжъ.* Показѣва причинѣжъ; потому что, ибо, поелѣку, такѣ какѣ. *Зачто ти ся мокри гащи-тѣжъ? — Зачтѣто ми ся мякѣ очи-тѣжъ.*

Зачювамъ (да зачюѣжъ), *гл. д.* 1) Чювамъ, дочювамъ, дохожда ми до уши нѣчто; заслѣшать. *Зачюѣжъ вѣжжъ.*

Дѣ ѣжъ зачюѣжъ юнаци,

Далѣчъ сѣжъ Пенѣжъ сръщѣжъ. *Пѣс.*

2) Научѣвамъ за нѣчто; заслѣшать, узнѣтъ. *Зачюѣжъ нѣчто, нѣ не знаѣжъ, истина ли е.* — *мѣя, гл. стр.*; слѣшаться, по-слѣшаться. *Зачюѣа ми ся гласѣжъ.*

Мѣнь ми ся гласи зачюѣвать

Долу ми бѣ долнѣжъ махалѣжъ,

Вѣвъ юнашѣжъ-тѣжъ механѣжъ:

Да ли ся кѣща подѣноа,

Или ся мома откравѣжъ. *Пѣс.*

Зачювамъ, *гл. свр.* отъ зачюѣвамъ. Да заварѣжъ, да запазѣжъ; сохранитъ. — ванѣй, *прич. стр.* Заварѣнѣй, запазѣнѣй.

Зачюѣвамъ (да зачюѣвамъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да чювамъ, да пазѣжъ. 2) Заварѣвамъ, запазѣвамъ, забранѣвамъ, закрѣпѣвамъ; сохранитъ, защицѣтъ.

Зачюѣдвамъ п **зачюѣдувамъ** (да зачюѣджъ), *гл. д.* Правѣжъ нѣкого да ся чюѣди, да ся мае; удивлѣтъ, изумлѣтъ. — мѣя, *гл. възвр.*

1) Закачамъ да ся чюѣджъ. 2) Почюѣдвамъ, замаявамъ; удивлѣться, изумлѣться недоумѣвать. *Като го видѣхъ, зачюѣдѣхъся.*

Зачюѣдинѣца, *с. ж.* Сръщѣся въ банѣе за уроѣжъ.

Зачюѣджъ, ишь, —дѣль, *гл. свр.* отъ зачюѣвамъ; удивѣтъ, изумѣтъ. —денѣй, *прич. стр.* Почюѣденѣй, учюѣденѣй, замаянѣй.

- Зачюкамь**, гл. *свр.* отъ зачюквамь; забѣтъ, заколотитъ. — кантѣй, прич. *стр.* Забитѣй, заковантѣй; забѣтѣй, заколоченнѣй.
- Зачюквамь** и **зачюкувамь** (да зачюкамь), гл. *д.* 1) Закачамь да чюкамь. 2) Съ чюкаше забивамь, заковавамь; забивать, заколачивать. *Зачюка гвоздь въ дрово-то.* 3) Закачамь да шпж, да чюкамь, да цукамь. — мся, гл. *стр.* Бывамь зачюканъ; забиваться, заколачиваться.
- Зачюкванше** и **зачюкуванше**, *с. ср.* отъ зачюквамь.
- Зачюлвамь** и **зачюлнамь** (да зачюлж), гл. *д.* 1) Обвивамь, завивамь пѣчто съ чюль, мѣтамь взъзъ него чюль. 2) Обвивамь, завивамь. — мся, гл. *взвѣр.* Обвивамся, завивамся.
- Зачюлванше** и **зачюлнанше**, *с. ср.* отъ зачюлвамь и зачюлнамь,
- Зачюлж**, ишь, — лиль, гл. *свр.* отъ зачюлвамь и зачюлнамь. — лентѣй, прич. *стр.* Обвитѣй, завитѣй съ чюль.
- Зачюмервамь** (да ся зачюмерж), гл. *об.* Закачамь да ся чюмерж; начинать хмѣрится, мѣрится.
- Зачюмерж** (да ся), ишь, — рился, гл. *свр.* отъ зачюмервамь.
- Зачюмѣж**, ишь, — миль, гл. *свр.* отъ зачюмѣвамь; зачумѣть. — мѣнтѣй, прич. *стр.* Хванжтѣй отъ чюмж; зачумлѣннѣй.
- Зачюмѣвамь** (да зачюмѣж), гл. *д.* Правж да ся хване пѣкой отъ чюмж; зачумлѣть. — мся, гл. *взвѣр.* Хванамся отъ чюмж; зачумлѣться.
- Зачюруликамь**, гл. *ср. свр.* Да закачж да чюруликамь; зашебетать.
- Зачюриж**, ишь, — риль, гл. *свр.* отъ зачюривамь. Да занушж, да задымж, да закадж, да зачадж; закуритъ, задымѣть. — рѣнтѣй, прич. *стр.* Занушеннѣй, задыменнѣй, закаденнѣй, зачаденнѣй.
- Зачюривамь** (да зачюриж), 1) гл. *ср.* Закачамь да чюриж, да давамь пушакъ; начинать дымѣться, курѣться. 2) гл. *д.* Напльнамь съ пушакъ задымавамь, занушвамь; закуривать, задымѣть. — мся, 1) гл. *взвѣр.* Закачамь да ся чюриж, да ся пушж, да чадж; закуриваться. 2) гл. *стр.* Напльнамся съ дымъ, съ пушакъ, занушвамся, задымавамся, закадавамся. *Зачюрилося у жыжж-тж, та ничто живо не ся види.*
- Зачюхнувамь** и **зачюхвамь** (да зачюхж), гл. *ср.* 1) Начпнамь да чюхж, да съхж. 2) Изчюхнувамь, пзсъхвамь, засъхвамь.
- Зачюхж**, емь, — палъ, гл. *свр.* отъ зачюхнувамь. Да засъхж; засохнуть.
- Зачи́лчвамь**, гл. *ср. свр.* Да закачж да чивкамь; загавкать.
- Зачило**, *с. ср.* Начало; начало.
- Зачи́стж**, ишь, — тиль, гл. *свр.* отъ зачистѣвамь,
- Зачи́стѣвамь** (да зачистж), гл. *ср.* 1) Закачамь да правж пѣчто чисто; заридѣть. *Пѣтли-ти зачистихж* (зехж да пѣжжтѣ често), *та ще да съвие.* 2) Закачамь да ходж често пѣкждѣ; зачистѣть, заридѣть.
- Зачи́тше**, *с. ср.* За жиж: кога стапе тяжка, непрадна; зачатѣ. *Зачи́тше Прѣсвятля Богородици.*
- Зачи́дж**, ишь, — диль, гл. *ср. свр.* Да качжж да чадж, да занушж, да задымж, да зачюриж; закуритъ, задымѣть. — джси, гл. *взвѣр.* п *стр.* Да ся задымж, да ся закадж, да ся занушж, да ся зачюриж; закурѣться, задымѣться. — дѣнтѣй, прич. *стр.* Задыменнѣй, зачюреннѣй.
- Зачи́намь** и **зачи́нувамь** (да ся зачнж), гл. *об.* 1) Запирамь погляда ся на пѣчто, та само него глдамь, заглядвамь, зачирамся; заглядываться, засмѣтриваться. *Зачи́нж-ся е въ пѣчто.* 2) Прѣнасамся съ мыслѣтж ся въ пѣчто; погружѣться мыслѣю во что.
- Зачи́нанше** и **зачи́нуванше** *с. ср.* отъ зачнж
- Зачи́нувамь** (да ся), гл. *об. свр.* Да закачж да ся шегувамь; занутѣть.
- Зачи́медж**, ишь, — диль, гл. *свр.* отъ зашмедѣвамь; ошеломѣть, отурѣть. — дѣнтѣй, прич. *стр.* Замазаннѣй, заласаннѣй, опомоглавеннѣй; ошеломлѣннѣй.
- Зачи́медѣвамь** (да зашмедж), гл. *д.* Докривамь шемедъ, замаивамь, заласвамь, опомоглавамь; ошеломлѣть, производѣть головокружѣнѣе, отурѣвать. *Вино-то мя зашмедѣ.* — мся, гл. *стр.* Дохожда ми шемедъ, замаивамся, заласвамся, опомоглавамся, занпма ми ся. *Зашмедѣхся отъ работж. Зашмедѣ ми ся глава-та. У-дари го да му ся зашмедѣ глава-та.*
- Зачи́медѣванше**, *с. ср.* отъ зашмедѣвамь и зашмедѣвамь.
- Зачи́ивамь** (да зачнж), гл. *д.* 1) Закачамь да шпж; завивать. 2) Съ шпшене скачвамь или прикачвамь пѣчто. *Зачи́ивамь кончи на дрѣвж* 3) Разпрано или раздрано съшпшвамь, закрывамь; зашивать 4) Глдамь по пѣчто ушпшо, та и азъ да ушпжж като него. *Зачи́ивамь бѣлшкж, пополкж.* — мся, гл. *стр.* Бывамь зашптъ; зашиваться. *Хорекж-тж уста не сж човалъ да ся зашивжт.*
- Зачи́лчвамь** и **зачи́лчювамь** (да зачнжчж), гл. *д.* Заспичнамь, закачамь, завръз-

вамь нѣчто съ шило. *Хорскы-ты уста не сж вртнице да жы зашилчимъ.*

Заши́лчваніе и **заши́лчюваніе**, *с. ср.* отъ заши́лчвамь.

Заши́лчж, ишь, — чиль, *гл. свр.* отъ заши́лчвамь. — чентый, *прич. стр.* Заспиченый, завръзаный съ шило.

Заши́ж, ешь, — шиль, *гл. свр.* отъ заши́вамь; зашить. — тый, *прич. стр.*; зашійтый.

Заши́крутавамь (да заши́крутъ), *гл. д. в.* заши́крутавамь.

Заши́нувамь (да ся заши́нж), *гл. об.* Заши́нувамь.

Заши́нж (да ся), ешь, — нжся, *гл. свр.* отъ заши́нувамь и заши́нувамь. Да ся заглядамь, да ся зазрж; заглядѣться, засмотрѣться. — нжтый, *прич. стр.* Заманый, залсаный; погружѣнный во что.

Заши́камь, *гл. д. свр.* Да закажж да шыкамь; зашйкать.

Заши́нжж, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да закажж да шыпнж; зашептять.

Заши́нотж, ишь, — тиль, *гл. ср. свр.* Да закажж да шыпотж.

Заши́юмтѣвамь (да заши́юмтѣ), *гл. ср.* Закачамь да шыюмтж; начинать шелестить.

Заши́юмтѣ, ишь, — тѣль, *гл. свр.* отъ заши́юмтѣвамь; зашелестить.

Заши́юмтѣвамь (да заши́юмтѣ), *гл. ср.* Закачамь да шыюмж, да правж шыюмь; начинать шыюмѣть.

Заши́юмж, ишь, — мѣль, *гл. свр.* отъ заши́юмтѣвамь; зашыюмѣть.

Заши́юмтѣ, ишь, — мѣль, *гл. свр.* отъ заши́юмтѣвамь. — мѣнтый, *прич. стр.* Покрытый съ шыюмж.

Заши́юмтѣвамь (да заши́юмтѣ), *гл. д.* Покрываюмь съ шыюмж, съ врышипнж. *Нѣкой строшилъ набоднж-тж, та нѣма съ что да зашыюмимъ слаж-тж.* — мяя, 1) *гл. взвэр.* Покрываюмь съ шыюмж, пушамь листе, разливамь; одѣваться, покрываться листемь, опушаться, окыдываться. *Гората не ся е оше зашыюмила!* 2) *гл. стр.* Бывамь зашыюмѣть.

Заши́юшюкамь (да ся), *гл. об. свр.* Да закажж да ся шышюкамь; зашущюкать.

Заши́авамь, *гл. ср. свр.* Да закажж да шнавамь, да шнаврж.

Заши́аврж, ешь, — раль, *гл. ср. свр.* Да закажж да шнаврж, да шнавамь, да замръдамь.

Заши́аматѣ, ишь — тиль, *гл. свр.* отъ заши́аматѣвамь.

Заши́аматѣвамь (да заши́аматѣ), *гл. д.* Закачамь да шнаматж; поднимать шумь.

Заши́ивамь (да ся), *гл. об. свр.* Да закажж

да ся щивамь, да ся загмурамь, да ся загмуруж, да ся занурамь; запырять, заюркать.

Заши́лжж, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ заши́лчвамь. Да затулж; застынить, засторонить, зазастить, заслонить. — лѣнтый, *прич. стр.* Затулѣный, заслонѣный, застынѣный; застынѣнный, засторонѣнный, заслонѣнный.

Заши́лчавамь (да заши́лж), *гл. д. 1)* Затулнамь, засланамь, заслончавамь, занчнамь, затнувамь, застынамь, засльвамь, засльчвамь, задничнамь; застынять, застынивать, засторонять, заслонять. 2) Затулнамь, затыкамь, запырчвамь; затыкать. — мяя, *гл. стр.* и *взвэр.* Затулнамь.

Заши́лчаваніе, *с. ср.* отъ заши́лчавамь.

Заши́нчвамь и **заши́нчувамь** (да заши́нж), *гл. д. 1)* Закачамь да щипж; начинать щипать. 2) Ущипвамь; ущипывать. *Защипа мя за (на) ржжж-тж.* 3) Хващамь съ машж, съ щипци. — мяя, *гл. стр.*, *вз.* и *взвэр.* Закачамь да ся щипж.

Заши́нчваніе и **заши́нчуваніе**, *с. ср.* отъ заши́нчвамь.

Заши́нжж, ешь, — паль, *гл. свр.* отъ заши́нчвамь; защипнуть, ущипнуть. — пнтый, *прич. стр.* Ущипаный, щипнжтый; защипанный, защипнутый.

Заши́титѣ, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ заши́титѣвамь. Да забранж, да зашазж, да завардж; заштитѣть. — тѣнтый, *прич. стр.* Забранѣный, зашазнѣный, заварденѣный; заштитѣнный.

Заши́титѣвамь (да заши́титѣ), *гл. д.* Забраннамь, зашазнамь, заварднамь закрывнамь; заштитѣть. — мяя, *гл. стр.* и *взвэр.* Забраннамь, зашазнамь, заварднамь, закрывнамь; заштитѣться.

Па си мѣтнж тнжж стрѣлжж
Да удари Храбро Юнажж;
То си мѣтнж щитъ на себе,
Заштити си конь и себе. *Пѣс.*

Защѣ́, *в. зачтѣ́.*

Защѣ́то, *в. зачтѣ́то.*

Защра́камь, *гл. свр.* отъ защра́квамь.

Защра́квамь и **защра́кувамь** (да защра́камь), *гл. д. и ср.* Закачамь да щракамь. *Защрака ми средце-то. Защракаль е пушжж-тж, та ще ж развали.*

Защра́кваніе и **защра́куваніе**, *с. ср.* отъ защра́квамь.

Защра́пж (да ся), — ишь, — пился, *гл. об. свр.* Да закажж да ся щупж.

Защра́рамь (да ся), *гл. об. свр.* Да закажж да ся щурамь, да ся зашкытамь.

Защра́рж, ишь, — риль, *гл. свр.* отъ защра́ривамь. — рѣнтый, *прич. стр.* 1) По-

дивеный. 2) Зацустеный, осамотеный.
Зацуріваць (да зацуріж), *гл. д.* 1) Правх п'якого да стане цурь, подивіваць. 2) Запуставаць.

Зацуріване, *с. ср.* отъ зацуріваць.

Заюздваць и **заюздываць** (да заюздж), *гл. д.* Зауздываць.

Заюздываше и **заюздываше**, *с. ср.* отъ заюздываць. Зауздываше.

Заюздж, ишь,—диль, *гл. свр.* отъ заюздываць. Да заюздж.—деный, *прич. стр.* Заузденый.

Заюсваць и **заюсываць** (да заюснж), *гл. ср.* Заусваць, заюхваць; засныаць.

Стана лежи заюснжла,
 Глава-та й у-въ трендафиль,
 Рядь-ть й въ рань босилагь,
 Драга ми бь да љ глядаць,
 Мила ми бь да љ будж. *П'єс.*

Заюсваше и **заюсываше**, *с. ср.* отъ заюсваць. Заусваше.

Заюснж, ешь,—нжль, *гл. свр.* отъ заюсываць. Да зауснж, да заюхнж; заснуть.

Заютрѣ, *нар.* Заутрѣ, зарань, утрѣ; зівтра.

Заюхваць и **заюхываць** (да заюхпж), *гл. ср.* Засываць, заюсваць, заусваць; заспыаць.

Поби копе, врьза коша,
 На ся лѣгнж, та заюхнж. *П'єс.*

Заючерь, *нар.* Завчера; трѣтьяго дня.

Заюшвацься и **заюшывацься** (да ся заюшнж), *гл. об.* За водж: запыцвацься, възпирвацься, та не врьвж.

Заюшваше и **заюшываше**, *с. ср.* отъ заюшывацься.

Заюшнж (да ся), ешь,—нжся, *гл. свр.* отъ заюшвацься.

Заюшнжльый, ль, ла ло, *пр.* Казвася за трѣвж-тж, за храны-гы: засналы, слабы, не врьбжть. *Трѣва-та е заюшнжла.*

Заюдрѣваць (да заюдрѣж), *гл. ср.* Начинаць да ядрѣж.

Заюдрѣж, ешь,—рѣль, *гл. свр.* отъ заюдрѣваць.

Зайкь, зайци и зайци, *с. м.* 1) Животно *Lepus*, заекь, заяць; зайць. *Който гони два заяка, и два-та изпуца.* 2) Валчисто дрьво за подлагане подь тяжкы пѣчта, кога да гы мѣстять; въ срѣдж-тж то е малко вдлѣбнжто, та да може да влиз лость да го трѣкала; *катокь.* *По заякь ся свала водличисж камьж.* 3) Мѣсто-то, дѣто прѣпнжцвать вадж да не вади вяче и отбивать водж-тж да отпде въ другж браздж. 4) *Зайци*: дупкы на хлѣбь. *Добрѣ умѣсеный хлѣбь има много зайци.* — *Нива-та гони зайци, людѣся на влѣны отъ вѣтра.* — *Лови съ кола зайци,*

еь хытроссть си врьши работж-тж. — *Минжль му заякь љжть, не ще му отива на добро. Кога п'якой ерѣцше заякь, работа-та му не ще врьви напрѣдь, кога ерѣцше влѣкь, ще има сподукж.*

Ходили сж старци
 Съ кола на зайци,
 Ходили сж два дни,
 Остали сж гладни. *П'єс.*

Да слушашь еде-кого-си, цемь ловишь по море зайци, по горж рыбж. И мокта хрѣтка (и мос-то кучя) ще хванс заякь. Съ врьзань хрѣтж зайци ся не ловять. Заякь съ ботуше не ся етига. Заякь-тж скоро бѣга, ала кучя-то го етига. Казва на заяка бѣгай, на хрѣта — дрьж! Далець кучий отъ заяка. Слѣпый пушилжль, та ударилъ заякь, а кучий пришилжль, та го уловилъ. Ако гонишь два заяка, ни единж не улавашь. Ловсць-тж дава мѣсто на заяка да бѣга, а отстранж пуца кучя-то да го гони. Заякь съ мѣсжж бори ли ся! Брѣзж като заякь. Заякь-тж и спи и гляда. Трьпи заякь-тж, зачшто орель му е надѣ главж-тж.

Зайтый, ть, ты, то, *прич. стр.* отъ займж, заѣмж. Заейтый.

Зайць, *с. м.* Животно заякь.

Зайшка еѣнка. Нѣкакво растение.

Іа набери синж-тж тинтавж,
 Тинтавж и овчарскж отдѣлж,
 И зайшкж-тж сѣнкж. *П'єс.*

Зайшкый, ка, ко, *пр.* Заешкый, что е на заякь или отъ заякь, зайчий. *Зайшка кожа.* — *шкы*, *нар.* Като заякь. — *Зайшко средьце*, плахь, страхливь чловѣкь. — *Зайшкый снжж*, леко спаше. — *Зайшка игра*, в. зайчо. — *Други сж зайшкы, други сж бузгльскы очи.* *Не ся бои отъ зайшкж туртурдик.*

Зайшкы уѣни. Единь видь трѣва съ голѣмы листе, расте изъ лѣтници-ты.

Зайгнивацься (да ся заагнж), *гл. об.* За овця: начинаць да ся агнж; начать љгнжться. *Овця-ты сж ся запагнжлы оце отъ голѣмый мѣсяць.*

Зайгниж (да ся), ишь,—нилси, *гл. свр.* отъ зайгнивацься.

Зайадамь и **зайадамь** (да зайамь), *гл. д.*

1) Закачаць да замь; начинаць ѣсть. 2) Закачаць да работж пѣчто съ навалаше. *Зааде го като топьж хлѣбж.* 3) Дрьпж, врьтж, пекж, кжтнж, длѣбамь, крѣтж, забираць, екнж, рунаж п'якого за пѣчто; канючять, кучиться. *Зайамь мя е да му дамь парж.* 4) Казвася, кога пѣчто закача, та не врьви, не работи добрѣ. *Пожици-ты*

закадаць; пожњици заѣдають. — мѣя, 1) гл. стр. Закачамаь да ся намь. 2) гл. вз. Захващамся, ямся, дрьлжся, залавамся, сирѣчквямся съ нѣкого. *Закали сж ся като кучета.* 3) гл. об. Заадамь въ четвърто-то знаменованне. *Врата-та сж ся закали, та мжчно ся отварятъ и затварятъ.*

Заіадање и заіаждање с. ср. отъ заіадамь и заіаждамь.

Заіадка, с. ж. Сухо или студено надене помежду другы-ты частиа или слѣдъ тѣхъ, за прѣдакж; закуска, заѣдки.

Заадабосвамь, гл. д. свр. Да закачж да надосвамь.

Заіаждамь (да заіамь), гл. д. в. заіадамь.

Заіаждж, ишь, — дилъ, гл. д. свр. Да закачж да іаждж, да залахамь.

Заіаквамь и заіакнувамь (да заіакж), гл. ср. Ставамь іакъ, вяквямся; крѣпнуть, укрѣплятьсѣ.

Заіакванне и заіакнуванне, с. ср. отъ заіаквамь. Вякване.

Заіакжж, ешь, — пжль, гл. свр. отъ заіаквамь. Да ся вякжж; окрѣпнуть.

Заіамь, заадабь, заіадохъ, заіаль, гл. свр. отъ заіадамь и заіаждамь. — денъиь, прич. стр.

Заіарчжж, ишь, — чиль, гл. д. свр. Да закачж да іарчжж; начать гарцовать.

Заіачіжж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ заіачівамь. Да скрѣнжж, да учеврьстжж; укрѣпнть, вкрѣпнть. — чѣнъиь, прич. стр. Скрѣпенъиь, учеврьстенъиь, затягнжтъиь.

Заіачіавамь (да заіачіжж), гл. д. Затягамь, учеврьствавамь, скрѣпшавамь, правь іако, правь да ся дрьжи, да стои іако; укрѣпнть, вкрѣпнть. — мѣя, гл. стр. и взгвр. Затягамся, учеврьствавамся, скрѣпшавамся, захвщамся іакж-тжж; укрѣпнтьсѣ.

Заіачіаванне, с. ср. отъ заіачіавамь.

Званіе, с. ср. отъ звж. Зъванне

Званіиь, с. м. Зъваннжкь, който е поканень, повыканъ на сватбж, на гостбж и на какъвъ да е сборъ.

Гължбѣ да ми гуканать,
Званннцн да ми веселать,
Пауни пера да рядять,
Званннцямъ сѣнжж да чинять. Пѣс.

*Званннцн, званннцн, камо вз лгджнцн?
Е званннцн, званннцн, зашто вз сж
празднж палнцн?*

Званнца, с. ж. Зъваннца: 1) Конато е поканена, повыкана на зване. 2) Момнн-ти сватовѣ, които заводжатъ булжж-тжж до зятевь. *Вратнся званнца-та.* 3) Поканване роднннцн и сѣѣды на сватбж, на крѣщене, или на друго іѣчто; калеска, калесване. 4) Сждъ, нанжпенъ съ вино или съ ракижж, за калесване званнца.

Званка, с. ж. Птица *Loxia, Cocothraustes*, балканска званка, черешпарка; дубопосъ, щуръ, голстопоска.

Званъиь, пь, на, по, прич. стр. отъ звж. Зъванъиь, каненъиь. *Званж дому не сжди. Дошьль не званж, отншьль си напранж.*

Звѣнтль, с. м. Който ся лута нагорѣ надолу, който ся скыта, скытннкъ; шатунъ.

Звнзакъ, с. м. Едногодишне овня; годовалъиь баранъ.

Звнзка, с. ж. Млада, едногодишна овца, прѣвескынна.

Звнзж, ум. ср. отъ звнзакъ.

Зворецъ, с. м. Птица *Turdus merula*, врагово пнла, дроздъ, дворецъ, косакъ, косарецъ, косарь, косъ, черна кокошка, чернокосъ; дроздъ чѣрнъиь.

Звнннка, с. ж. Раст. *Hypericum perforatum*, звнннчя, кантарнонъ, жальть катрнонъ, калжчево, пелешннцн, порѣзннчя, порѣзнжто, сѣчено былье, посѣчена трѣва; звѣробој, кровца заячя. Дрѣвнано масло съ накъснжты въ него листа отъ цвѣтне-то отъ звнннжж унотрѣбнвать за лѣкж за порѣзано, за убито.

Звнннчевъиь, въ, ва, во, пр. отъ звннннка.

Звнннчя, с. ср. Раст. звнннчя.

Звннъ, с. м. Гласъ, что излиза, кога ся удари іѣчто, което звннн; **звонъ.**

Звннъ, с. ж. Халка, белжюгъ като обржж на іѣчто за да го дрьжн, да го стяга; брннка; кольцо, звенб.

Звннъ, с. м. Звннець.

Звннне, с. ср. отъ звнннжж.

Звнннець, нци, с. м. Орждне за звннение, разлато въ уста-та и вжтрѣ на дъно-то му окаченъ языкъ, та, като са клати, да удриа языкъ-тъ о стѣнн-ты да звннн; звнна, звнннло, кланка, клопотарь, клопата, клопчя; **звонбкъ, колоколъчнкъ.** *Прнлнчна му като на свннж звннець; идѣтъ къ нему какъ корбвъ сѣдб.* *На свннж звннець и на тжквж обржж. Лудж звннець не дрьжн.* *На хубавъиь овенж окачатъ звннець. Гласъ като звннець. Гласовнжж като пукнжжж звннець. — Едно іѣчто отъ барчннкж на барчннкж врвѣи и звка: уйко, уйко?* Гат. — Звннець.

Звнннло, с. ср. Звннець.

Излѣтъ соколъ ннжъ поргы,
На крылѣ носи звнннла,
На носъ носи личнла:
Кждѣ лѣгаше, звнннгаше,
Кждѣ паднаше, личнаше. Пѣс.

Звннкамь, в. звнннжж.

Звннкарка, с. ж. Овца водичъ съ звннець.

Звънлнвъиь, въ, ва, во, пр. Что звннн, дрьнка; звбннжж.

— *зѣръ свирѣнъ. Зѣрове да го разкънхтъ!* Клятва.

Звѣржея, ишея, — рѣлся, *гл. об.* Дивжея, чюджея за нѣчто и не го разбирамъ, не го разумѣвамъ; дивѣться, удивляться.

Звж, звешъ, звалъ, *гл. д.* Зѣвж.

Звѣкало, *с. ср.* Играчка, что звяка, звячало, дрыкало, брыкало, траскалка; брякушка, гремушка, побрякушка, погремушка, трещѣтка.

Звѣкамъ (звѣквямъ, да звѣкнж, звѣкнувамъ). Дзвякамъ: 1) *гл. ср.* Издавамъ гласъ като сплесканъ звѣнъ; звѣкать. 2) *гл. д.* Удриямъ нѣчто, та звяка; брякать. 3) Удриямъ, тунвамъ нѣкого; брякать. *Звѣкнж го по главж-тж.* — *мся, гл. стр. и вѣзвр.* — *каштѣй, прич. стр.*

Звѣканіе, *с. ср.* отъ звѣкамъ. Дзвяканіе.

Звѣквямъ, *гл. мн-кр.* отъ звѣкамъ.

Звѣкнувамъ, *гл. уч.* отъ звѣкнж.

Звѣкнж, ешь, — нжлъ, *гл. ед-кр.* отъ звѣкамъ. Да дзвякнж; звѣкнуть, брякнуть. — *нжтѣй, прич. стр.* Дзвякнжтѣй.

Звѣкомъ, *нар.* Съ звякъ, съ звякотъ.

Звѣкотъ и

Звякъ, *с. м.* Звяканіе, звѣтненіе. *Звякъ отъ оржжие.*

Что е скотъ, что е звякотъ
По моиницы равни дворты? *Пѣс.*

Звякъ, *междом.* Дзвякъ, казвася: 1) Кога надне нѣкой, та ся ударя. *Звякъ на земж-тж!* 2) За удраніе, тунъ, врасъ! брякъ.

Звѣчало, *с. ср.* Звякало

Здрáва, *с. ж.* Здравица.

Снощи ми сж довтасалы
Отъ три страны три калескы,
Три калескы, три здравицы:
Прьва здрава да крыцавамъ,
Втора здрава да наплитамъ,
Третья здрава да вѣнчавамъ. *Пѣс.*

Здрáва. *Жива и здрава*, почетно назъваніе на чюмж-тж, за да не ѣж докачнать.

Здрáввамъ и **здрáвувамъ**, *гл. д.* 1) Като ся видж съ нѣкого, поздравямъ го и го пытамъ, живо здраво ли е. *Азъ виждахъ Пѣна и го здраввахъ.* 2) Цалувамъ, цѣлувамъ, полюбвамъ, бочжъ, бацамъ, бакамъ; цѣловать, лобызать. — *мся, гл. вз.* Поздравямся съ нѣкого и правжъ живо здраво съ него, пытамъся единъ другѣй: живо, здраво ли е; здорѣваться. *Здраввамся съ госте-то.* — *вншѣй, прич. стр.*

Здрáвваніе и **здрáвуваніе**, *с. ср.* отъ здрáввамъ и здрáввамся.

Здрáве, *им. соб.* мжжко.

Здрáвіе, *с. ср.* Състояніе-то на тѣло-то, кога е здраво, кога е добрѣ, не е болно; здорѣвье, здрáвіе. — *Господь здраве да*

ти дава! Благословна. — *Иди съ здраве*, благословна, кога изпращать нѣкого, на което той отговаря: *останѣте съ здраве.* — *На здраве*, благословна, кога да ипе нѣкой, а като ипе, другѣ-ти му казвать: *да ти е сладко!* на което по нѣкой мѣста отговарять: *сладко въ здраве*, или *сладко въ здраве и имате.* — *Пиж за здраве на нѣкого*; *пить чѣе или за чѣе здорѣвье.* — *Много здраве*, поздраваніе, поздравленіе оногова, който ся намира далечъ; *поклѣнъ. Много здраве Богдану; поклѣнъ Богдану. Носи много здраве Драгану отъ мене; клѣнйяся Драгану отъ менѣ.*

Зорнице, насна звѣздице!
Ты стоишь близо при Бога,
Много му здраве занеси,
Молж-тж да ми послушна. *Пѣс.*

Много здраве отъ . . . . . или: много ти здраве провожда . . . . . Така обыкновенно начина думж-тж си, който е пратенъ до нѣкого си за нѣчто. *Много въ здраве отъ тате и мамж да заповѣдате утрѣ у насъ на госте.*

На здраве ти, домагыне!
Отъ Бога ти много здраве!
Колко здравецъ по планинж,
Толкосъ здраве въ тѣзи къщж,
Въ тѣзи къщж, въ тѣжъ дружинж,
По дружинж, по чловѣчно,
По чловѣчно, по добычно!

Припѣвъ на краи на Колядарскы и Лазарскы пѣсни. — *Безъ парк здраве—суха болестъ. Безъ здраве нѣма богатство. здраве-то е най-голѣмо богатство на свѣта. Здраве до раменѣ. Негова-та болестъ, мөг-то здраве. Добра мысль половина здраве. Всичко сѣя купува, само здраве не може ся купи. Който си рѣже покте-то въ недѣлж, здраве-то си рѣже. Почмж за здраве, сврши за Богъ да прости. Здраве, животъ и хубаво врѣмя никогда не омрзвать. Здраве го убило въ главж-тж. Колко на что го сакамъ, толко онъ здраве да има! Колко что съмъ земалъ, толко здраве да видамъ! Единъ пжтъ ще ся мре, нека е здраве.*

Здравенáкъ, *с. м.* Здравъ, здравендалнсть, какъ чловѣкъ, здравца, левентъ; дѣжжій, здоровякъ.

Здравендáлнсть, ста, сто, *пр.* Здравѣй, за чловѣкъ, здравенакъ; здоровякъ.

Здравѣніе, *с. ср.* отъ здравѣкъ.

Здрáвецъ, *с. м.* Цвѣтие *Geranium*, бабино вилице, расте по горы-ты, има миризливы листа и стои зимѣ зелено; гераній, журавлинникъ, журавлинный носъ.

сгради връху ѝ. — *Здравъ боленъ*, на кръка ся дръжи, ходи, нъ е боленъ. — *Здравъ на боленъ вѣрж не хваща*, пп: *здравъ боленъ не вѣрва*. *Боленъ ся врича*, *здравъ не дава*. *Здравъ като кочианъ* (като камѣкъ). *Здравъ като кошниця*. *Богатъ е който е здравъ*. *Докль е чловѣкъ здравъ и вода-та му е сладка*. *Здравый чловѣкъ всичко може да направи*. *Забива трънъ въ здравъ ногъ*. *Ако влѣзе правъ, не излиза здравъ; ако влѣзе кривъ, не излиза живъ*. *Здравъ като Ралевытъ гащи*. *Вѣрна дружина—здроаво кале*. *Вѣренъ слуга—здравъ ключъ*.

Здравѣж, ешь, — вѣль, гл. ср. 1) Здравъ съмъ, нампрамъ въ здравіе; здравѣствовать. *Какво правите, здравѣте ли?* 2) Ставамъ здравъ, оздравѣвамъ; здоровѣтъ.

Здравѣ-тж, нар. Здроаво, нако, нажъ-тж, червѣсто, цврѣсто, стягикто; твѣрдо, крѣпко, накрѣпко. *Удари го здравѣ-тж*. *Работж-тж си вриши здравѣ-тж*.

Здравѣж, ѝшь, — вѣль, гл. д. Лѣгувамъ, цѣрьж, гладымъ боликъ; лѣчытъ.

Здрави го Нонка, здрави го
Тъямо до три ми мѣсяца,
Додѣ му равъ оздрави. *Пѣс.*

Здракъ, здраци, с. м. Зракъ, лжчъ, лжча свѣтлина, шипъ; лучъ. *Здраци отъ видѣло*.

Зѣбикъ, ешь, — нжлъ, гл. ср. в. зѣбикъ.

*Зевгарично, нар. Чифте, чифтъ, двой, едно до друго; парой.

*Зевгаръ, с. м. Гр. Дживгаръ.

*Зевзѣтъ, пр. неизм. Т. Смѣшникъ, весель чловѣкъ, който кара всичко на смѣхъ. *Остави го тоя зевзѣтъ*.

Зевзѣтя, с. ср. Едно растение.

*Зевклендѣсвамъ и **зевклендѣсувамъ** (да ся зевклендѣшж), гл. об. Т. Подправамъ, гавржся, лпвржся, подзимамъ, бжж сп снажж съ нѣкого; шутитъ, подшучивать, трупитъ, подтрупивать, издѣвѣтъся надъ кѣмъ. *Не ся зевклендисвай съ мене*.

Зевклендѣсване и **зевклендѣсуване**, с. ср. отъ зевклендѣсвамъ.

Зевклендѣшж (да ся), ешь, — дѣсался, гл. свр. отъ зевклендѣсвамъ.

*Зепкъ, зѣковъ, с. м. Т. 1) Джга другъ шаръ по краи на пѣчто, като на платъ, на дрѣхж и проч.; кайма. 2) Веселба съ надеше и пиене. *Праимж зевкъ*.

Зевпѣтъ, ѝнци, с. м. Земникъ.

*Зедѣ, пр. неизм. Т. Знаде.

*Зѣръ, с. м. Т. в. зехѣръ.

Зѣва, с. ж. Калица, калипка, мжжева сестра; мужина сестра, золѣвка.

Зѣйка, с. ж. Домакѣйна, сайбийка-та на

бжцж-тж, чорбаджпика; хозяйка. *Зѣйка, имате ли малко хлѣбъ да ни дадете?*

Зейтиневый, въ, ва, во, пр. Что е отъ зейтинъ, съ зейтинъ или за зейтинъ, или умазанъ съ зейтинъ, зейтиняный *Зейтиневъ* частіе, *зейтиневъ* слдъ, *зейтиневы* крыжы.

Зейтинець, ум. м. отъ зейтинъ. Малко зейтинъ.

Зейтинѣный, нъ, на по, пр. Что има шара на зейтинъ; олівковаго цвѣта. *Зейтинѣно* сукно.

Зейтиникъ и **зейтиникъ**, ѝнци, с. м. Сждъ, въ който ся дръжи зейтинъ; масленица.

*Зейтинъ, с. м. Т. Зехтинъ, дръвяно масло, платъ; деревянное, олівковое масло. *Гаси огнь съ зейтинъ*, още повлече подклажда, раздухва работж-тж. *Огнь ся съ зейтинъ не гаси*. — *Изплувалъ отгорѣ като зейтинъ*, излѣзълъ отгорѣ, зель връхъ, надвплъ, наддумалъ. *Да излѣзе като зейтинъ все отгорѣ*.

Зейтиняный, нъ, на по, пр. Что е отъ зейтинъ или съ зейтинъ, зейтиневый.

Зѣле, с. ср. 1) Бурянь, зеленчюгъ за надеше, зарзавать; огородная зеленъ. 2) Купусъ, жпруна; капуста. *Кисело зеле*; прѣсолъ, разсолъ, армена; кислая капуста. *Чокано зеле*; крѣшево. *Глава зеле*, зѣлка, лахна; голова капуста. *Който има пиперъ, той и на зеле-то си туря*. *Зеле-то е изгавилъ*. — *Жлѣтъи прасци въ виръ (въ тжнж) лѣжятъ*. Гат. — Зелѣ.

Зеленика, с. м. Срѣщася въ пѣсень за зеленъ конъ, сивъ съ доста черно, та да бле на зелено:

Телмалъ вѣка изъ Будина града:
Продавася кова зеленика.

Зеленика, с. ж. 1) Раст. *Vinca minor*, зимзелень, самодивско цвѣте; барвѣнокъ, гробъ травá, могильница. 2) Раст. *Vixis sempervirens*, зимзелень, чешширъ; самшитъ.

Брала мома зеленика
Во два скута кавѣдаци,
Ми увила зеленъ вѣнецъ,
На вѣнеца девять кытгы,
Девять кытгы босилковы. *Пѣс.*

Зеленикавый, въ, ва, во, пр. Что бле на зелено, ѳ-зеленый, вѣзь-зеленый, прѣзеленый, муравый; зеленѣтый. *Зеленикавъ* платъ. — **во**, нар. Что бле на зелено, мураво; ѳзелена, въ прѣзелень.

Зеленіло, с. ср. 1) Бурянь, зеле, зеленчюгъ за надеше. *Царица-та ходила по горы-ти и ся хранила съ емшиш, трѣви и други таквы зеленила*. 2) Нѣчто много зелено. *Блюва зеленило*.

Зеленина, с. ж. 1) Зелень шарь; зелёность, зелёнь. 2) Зелена трѣва на пѣкое мѣсто, зелёнь; зелёнь на землѣ, мѣсто открытое зелёню. *Ходимъ по зеленинкѣ.*

Зеленинка, у. ж. отъ зеленина.

Зеленица, с. ж. *Купувамъ зеленицѣ* или *на зеленицѣ*, давамъ пары на селяны зимѣ, съ сговоръ на пролѣтъ да ми дадѣтъ живѣхъ стокѣ, или на лѣто рожбѣ по договоренѣ цѣнкѣ. Въ тоя разумѣ ся казва и *продавамъ зеленицѣ* или *на зеленицѣ*.

Зеленичкѣй, — чѣкъ, чка, чко, пр. *смякч.* отъ зелёчкѣй. Зеленкѣй; зелёнепкѣй.

Зеленишка, с. ж. Зелю, бурянь за ядене, зеленчюкъ, зеленило; зелёнь огородна.

Зелѣнка, с. ж. Единъ видъ прѣстянь сѣдѣ съ зелёнь глечъ за вино.

Зелѣнкѣй, ка, ко, пр. *смякч.* отъ зелёнкѣй. Зеленичкѣй; зелёнепкѣй.

Зелѣно, с. ср. Шарь като на трѣвы-ты и на листа-та на дръвие-то; зелёный цвѣтъ.

Зелѣнце, у. ср. отъ зелёне. Зелѣнце.

Станѣла баба въ ранинѣ,
Та ми отишла въ градинѣ,
Набрала ми е зеленце,
Засукала е зелничя,
Губы-ты колко враты-ты,
Виткы-ты колко гряды-ты. *Пѣс.*

Зелѣнче, с. м. За конь въ пѣсень:

Хемъ е копчя зеленче,
Хемъ е копчя връковато. *Пѣс.*

Зеленчюкъ, с. м. Бурянь, зеле за ядене, зеленишка, зеленило, зарзавать; огородная зелёнь, овоць.

Зелѣкъ, с. м. Одно растение, на което коренна надѣтъ за срьдцеболъ.

Зелѣкъ кѣмыкъ. Галица, сачи-кѣбржѣ; зелёный купоросъ.

Зелѣкъ кльвочѣ. Птица *Picus viridis*, желна, кльвандръчъ, кльови-дръво; дѣтелъ зелёный.

Зелѣнкѣй, иъ, на, по, пр. 1) Онова, на което шарь-тъ е зелено; зелёный. *Зелено сукно*. 2) За дръвие-то: когато сѣхъ покрывъ съ листа. *Зелено дръво*.

Милѣвъ поле широко,
Настали горѣ зеленѣ. *Пѣс.*

Ей горнице, горо ми зелена!
Что ты пыташь, право да ми кажешъ:
Что сѣ толко рапо повявѣла? *Пѣс.*

3) Неузрѣлый, невтасагаый; зелёный, неврѣлый, неспѣлый. 4) За растениа-та: неизвѣнагаый, веселый; живой, свѣжий (о растѣнїяхъ). *Зеленѣ вънець на келнавѣ главѣ*. 5) За чловѣка: младѣ; молодой (о чловѣкѣ). *Умрѣ младѣ зеленѣ*.

О женися, сынко, майци,
Додѣ ми сѣ младѣ и зелёнь:

Мустачюри до ушюри,
Бѣла брада до пояса. *Пѣс.*

— *Зелени-ти*, така наричатъ пошѣидѣ Турци-ты. *Зелени-ти съ памукъ брьснѣтъ чловѣка*. — *Блюва зелени гуцѣри*, казва сѣ, кога сѣ ядосва пѣкой и пѣма рядѣ да сѣ оттуши съ глѣчъ или съ что и да было, та трѣва да мѣчи. — *Да излѣземъ на зелено*, да дойде пролѣтъ, да излѣземъ на пролѣтъ. — *Да пустимъ конѣ-ты на зелено*, да гы пустимъ да пасѣтъ. — *Не пасе зеленѣ трѣвѣ*, не е глунавѣ, разбира, сѣща сѣ. — *Продава зелени краставици*, казва лѣжи, лѣже, като мысли, че другы-ты го не разбира. — *Тыква-та му е зелена*, глупавѣ е, ахмакъ е. — *Трай, конѣ*, за зеленѣ трѣвѣ. *Не умирай, магаря*, до зеленѣ трѣвѣ. *Квачка-та не пасе зеленѣ трѣвѣ*. *Ако сѣмъ Помакъ*, не сѣмъ азмакъ, та ми давашъ зелени краставици. *Зелени-ти умове тичати на зелени черешѣ*. *Кога бѣвъ младѣ и зелёнь*, билюкъ момѣ слѣдѣ мене; *га остарѣвъ*, роакъ мужѣ на мене. *Зеленѣ е като ядѣ*.

Зелѣны паричкы. Одно растение.

Зелѣнь, с. ж. Зеленина. *Младостъ безъ либеце—пролѣтъ безъ зелёнь и цвѣтѣ*.

Зелѣнѣжѣя, ешея,—пѣся, гл. об. 1) Показвамъ зелёнь; зелёнѣтся. *Нивѣ-ты сѣ зелѣнѣтъ*. 2) Бывамъ зелёнь. *Осламена трѣва не сѣ зелѣнѣ*.

Зелѣнѣсамъ, гл. свр. отъ зелѣнѣсамъ.

Зелѣнѣсамъ и **зелѣнѣсувамъ** (да зелѣнѣсамъ), гл. ср. Казвася за мѣдъ, сыреше и др. кога добые по себе-сѣ зелено отъ влагѣ, плѣсень и проч.

Зелѣнѣсанѣ и **зелѣнѣсуванѣ**, с. ср. отъ зелѣнѣсамъ.

Зелѣнце, у. ср. отъ зелёне; капустка.

Зелѣка, с. ж. 1) Глава зеле, купусъ, жируна; голова капустѣ, кочанъ капустѣ. *Бѣла гѣска на едикъ погѣ*. Гат. — Зелѣка. 2) Всяко растение свито като купусъ. — *Два зелѣка*, раст. *Carlina*, трънова гулна, рѣшетка, рѣшетка; колѣчничъ.

Зелѣникъ, ници, с. м. 1) Тѣсто точно съ зеле междѣ петуры-ты, бюрекъ съ зеле; пирогъ съ зелёню или съ капустою. 2) Много разкѣсана книга. *Книга-та му е станѣла на зелѣникъ*. — *Въ дѣлникъ зелѣникъ*, *въ недѣлѣжъ попарникъ*. *Всакой дѣвъ зелѣникъ*, *на Велиденѣ попарникъ*. *Зачто да намъ попарникъ*, *доклѣ ми е зелѣникъ*. *Не е лудѣ който изада два зелѣника*, *а който му гѣ дава*, или: *лудѣ изада и два зелѣника*, *изъ лудѣ е който му гѣ дава*. *Лудѣ изада и два*

зелника, нъ кой му гѣ дава. Ако смѣ изнали зелника, тесина-та е на мѣйданъ. И баба знае да шарѣ зелникъ, кога има шарило. И мама знае да прави шаренъ зелникъ, ала шарилкѣ нѣма. — Дршавѣ Цигалка прѣдъ царь излиза, плѣ: отгорѣ небо, отдолѣ небо, верѣдѣ ливада. Гат. — Зелникъ.

Зѣлничецъ, *ум. м. п.*

Зѣлничя, *ум. ср. отъ зѣлникъ.*

Зѣлница, *ум. ж. п.*

Зелчя, *ум. ср. отъ зѣлка. Малка зелка.*

Зелѣрка, *с. ж. Който продава земе, купусъ.*

Зелѣрскый, *ска, ско, пр. отъ зелѣръ.*

Зелѣръ, *с. м. Който продава земе, купусъ.*

Земалчый, — лънъ и — лень, лна, лно, *пр. что е долу на земѣ-тѣ.*

И съ влѣзе въ земалчѣ килеры.

Та си найде младъ Еанкулицъ. *Пѣс.*

Земамъ (да земѣ), *гл. д. Зимама.*

Земане, *с. ср. отъ земамъ. Зимане.*

Земане-дѣванне, *в. зимане-дѣванне.*

Земанка, *с. ж. Зиманка, кога има нѣкой да зима отъ нѣкого, аладжакъ; долгъ на когѣ.*

Земвалъ, *гл. мн-кр. отъ земамъ. Зимвамъ; бирать.*

Земване, *с. ср. отъ земвалъ. Зимване.*

Земецый, *прич. в. земѣ.*

Земѣ, съ прѣдл. на: *наземѣ, на земѣ-тѣ, долу; наземѣ.*

Земѣца, *ум. ж. отъ земѣ. Земѣца; земѣца.*

Земѣчка, *ум. ж. отъ земѣца. Земѣчка; земѣлка.*

Земледѣлецъ, *лиц, с. м. Който работи и ся поминува съ земледѣлецъ; земледѣлецъ.*

Земледѣлие, *с. м. Работене земѣ за сѣяние на пѣж; земледѣлие.*

Землемѣрецъ, *рци, с. м. Който знае и борави землемѣрие; землемѣръ.*

Землемѣрие и

Землемѣрство, *с. ср. Наука за какъ ся мѣрять протокѣ-ты и лице-то на земѣ-тѣ; геометрия, землемѣрие.*

Землеописание, *с. ср. Наука за земѣ-тѣ; землеописание, географія.*

Землетрясение, *с. ср. Трясъ, трясавица, трясавица; землетрясение.*

Земѣца, *ум. ж. отъ земѣца. Земица. Щж му врьлж землицъ у гроба, щж доживъж да го видж мрътъвъ, щж му ханиж отъ коливо-то.*

Земѣчка, *ум. ж. отъ земѣца. Земичка.*

Земѣ, *с. ж. Земѣ.*

Земѣ. Осмо слово, осма буква отъ Словянскѣ-тѣ азбукѣ, з; земѣ.

Земнѣкъ, *ници, с. м. Сждъ подѣ къщж въ*

земѣ-тѣ за дръжене въ него вино и проч.; зимникъ, зевникъ, зивникъ, изба, пивница, поница, клѣтъ, килеръ, мааза; нѣгребъ, подвалъ, подклѣтъ. Зареклася баба Неда да не пие вино, на ся заселила въ земника.

Земница, *с. ж. Нѣчто отъ земѣ.*

Мяка ли е земница постѣлка,

Мяка ли е камѣна сглавица,

Лека ли е земляца покрывка? *Пѣс.*

Земничя, *ум. ср. отъ земнѣкъ. Малѣкъ земнѣкъ, зимничя; погребѣкъ.*

Земнѣй, — мнѣ и — мнѣ, мна, мно, *пр. Что е на земѣ-тѣ плѣ отъ земѣ-тѣ; земной.*

Земнувамъ, *гл. уч. отъ земнѣ.*

Земнѣ, ешь, — нжлѣ, 1) *гл. свр. отъ земамъ и зимамъ. Да земѣ. 2) гл. ед-кр. отъ земамъ и зимамъ. Да земѣ малко.*

— нжлѣ, *прич. стр.*

Земна, *с. ж. Земѣ, земля.*

*Земнарѣ, *с. об. Т. Зампала, развратникъ, чакжнѣ; распутникъ.*

Земскый, *ска, ско, пр. Что ся намира, что е на мѣсто-то, за което ся говори; мѣстный, земскій.*

Заколи девять кѣпошкы,

Помети равнѣ дворовы,

Наряди много столовы,

Ке дойдѣтъ земскы сеймени. *Пѣс.*

Земѣ, ешь, зехъ, зѣдохъ, зель, *гл. свр. отъ земамъ и зимамъ; взять, получить, принять, купить, начатъ. — менѣй и зѣтѣй, прич. стр. 1) Хванѣтѣй въ рѣжж; взятѣй. 2) Применѣй, приятѣй; полученный, принятѣй. 3) Отнятѣй, грабѣтѣй; отнятѣй. 4) Добытѣй, спечаленѣй; полученный. 5) Купенѣй; купленѣй.*

Земнѣнѣ, *с. м. Житель на лѣвож земѣ.*

Зитенина, тугый земнѣнѣ,

Другачка пѣ въ горж отбѣгнѣла,

Ся сторѣла горска зарѣница. *Пѣс.*

Земнѣнѣ, нѣ, на, но, *пр. 1) Что е отъ земѣ, прѣстѣнѣй; земнѣнѣй. Земнѣнѣ стовнѣ.*

Леле сыне, единѣ та ни единѣ!

Харно ли е земля постѣла,

Харно ли е камѣна сглавица? *Пѣс.*

2) Что ся намира въ земѣ-тѣ, изконацѣй вжтрѣ въ земѣ-тѣ.

Тодорице, а мѣла стопанко,

Еа влѣзи си въ земнѣ келары,

Огключи си плетѣны ковчедзы

Облѣчи си рухо невѣстинско. *Пѣс.*

Земѣ, *с. ж. Земѣ, земна: 1) Свѣтъ-тъ на който живѣемъ; земѣ. Отъ чернѣ земѣ до сѣне небо. Единѣ Господъ на небо-то и единѣ царь на земѣ-тѣ. 2) Прѣтъ;*

земля рѣхлая. *Наситвамъ земля.* 3) Суха земля, за отличие отъ водъ, отъ море; суша, твёрдая земля. *Да ми стѣжи кракъ-тъ на земля-тъ, нѣма да ся качжъ вяче на ладжъ.* 4) Лице-то на земля-тъ; земля, поверхность земли. *Влечеса по земля-тъ.* 5) Лице-то на земля-тъ спорядъ преть-тъ какъ-то е; земля, почва. *Черта земля. Пѣсчива земля. Жилава земля.* 6) Мѣсто населено, дръжава, бранце, крайнина, по-крайнина, страна; земля, край, страна, государство. *Турска земля. Влашка земля. Русска-та земля с най-гольма.* 7) Недвижимъ имотъ, дръжава, мюлкъ; поземъ, полевия угодья. *Стоанъ има много земля. Къща-та му е на нашия земля.* 8) Казвася и на мѣсто одръвъ въ кѣщи; полъ, помостъ. *Лѣжи на земля-тъ на голы-тъ дѣски. Изпустнжъ го на земля-тъ. — Въ дъжъ земля, дълбоко въ земля-тъ, на дъно-то въ земля-тъ. Закона го въ дъжъ земля. — На земля-тъ, паземи, долу; нѣземъ. — О земля-тъ или въ земля-тъ; оземъ. — Подъ земля-тъ, нѣйдѣ на много скрито мѣсто. Изгубихжъ като подъ земля-тъ. Подъ земля-тъ да ся скрие, пакъ щжъ го намѣрижъ. — Прѣзъ земля и отъждъ земля-тъ, нѣйдѣ много надалечъ.*

Ако ще да е прѣзъ земля,

Пакъ нежъ щжъ да ся земжъ. *Пѣс.*

— *Земля-та е на рѣшето,* казвася, кога си отивать госте по срѣдъ ноцъ, че имало страхъ отъ сладкы и медены. — *Мирише на земля,* ще да мре, замирисалъ е на темянъ. — *Прѣзъ девять земли го прѣвелъ,* пълъгалъ го както трѣбва. — *Дръжся за земля-тъ!* казвать нѣкому, кога падне. *Хопна, кйорче, дръжся за земля-тъ!* — *Земля-та да го не приеме!* Клятва отъ вѣрване че земля-та извърга попѣкога мрътвы-ты. *Далечъ колкото отъ небо-то до земля-тъ.* Богъ на небо, царь на земля. *Земля-та скръшно не дръжи.* *Земля-та мсть не гони.* Трънакъ-тъ расте, дѣто земля-та не е очистена. Ако сжъ брѣзи волоче, земля-та е подѣлена. *Ици го подъ земля-тъ. На мирнжъ земля черенъ робъ.* *Доброволна сирота — коремъ-тъ ѿ до земля-тъ.* *Земля му кости измѣтала!* *Цръна-та земля да го не прибере!* *Земля-та кости-ты да му не изгине!* *Да му проклетосувать земля-тъ, дѣто е лѣгилжъ!* *Подъ земля-тъ да ся завре!* Клятвы.

*Зенгиликъ, с. м. Т. Чашна вино, или служеше, когато ся е качилъ вяче нѣкой на коня да връви на пѣтъ. *Да тиешъ по единъ зенгиликъ.*

Зенгика, с. ж. Жена, мома зенгинъ.

*Зенгиликъ, с. м. Т. Богатство, имотъ; богатство.

Зенгинскый, ска, ско, пр. Что е на зенгинъ, на богатъ чловѣкъ, богатскый, чорбаджийскый. *Зенгинскый слжъ. Зенгинска кжца.* — *екы, нар.* Като зенгинъ, богатскы, чорбаджийскы.

*Зенгинъ, пр. неизм. Т. Богатъ, имотенъ, имать, боларъ; богатый. *Зенгинъ чловѣкъ.*

*Зенгина, с. ж. Т. Юзengi, стрѣмя, стрѣмень, стрѣмень, стрѣмя; стрѣмя.

*Зерданъ, с. ж. Т. Животно златка.

*Зерде, с. ср. Т. Едно вариво, което раздавать на спромасы по джамии-ты. *Зерде да ладе, кръвъ да блюе.*

*Зере, сжжъ. Т. Зира, зачото, че; потому что, ибо. *Да сѣднемъ да си почтемъ, зере ся уморихъ.*

*Зеръ, нар. Т. Лема? та; рѣзвъ. *Зеръ ти не знаешъ? — Така зеръ: а) Така е. б) На подигравкжъ, не е така. Така зеръ, иска ти ся!*

Зѣтра, с. ж. Онова, что давать родители на дѣщеръ си, кога ѣжъ женять; что приноси жена на мжжия си; приданъ, придъ, прикиа, припо; приданное.

Зѣтрица, ум. ж. отъ зѣтра.

Зѣтъ, с. м. в. зять.

Зѣтъй, прич. в. зѣмжъ.

*Зехерѣ, с. ср. Т. в. захерѣ.

Зехирѣцъ, ум. м. отъ зехиръ.

Зехирёсамъ, гл. д. Тривъжъ, правъ нѣкого да ся надосва, надосвамъ, лютъ. — *мѣя, гл. възвр.* Надосваемъ, тривжъ ся за нѣчто.

Зехирёсаме, с. ср. отъ зехирёсамъ и зехирёсамся.

*Зехиръ, с. м. Т. 1) Утрова; отравъ, ядъ. 2) Адове. — *Блюва зехиръ,* много го е надъ.

*Зехтинъ, с. м. Т. Зейтинъ.

Зи. Чяетница, когато ся пристава на нѣкои мѣстоименна и нарѣчна: *тойзи, тази, оизи, онази, толкози* и проч. и съкратено: *тазъ, тозъ, оназъ, оозъ, толкозъ* (тосъ, тасъ, опосъ, толкосъ).

*Знафѣтъ и знафѣтъ, с. м. Т. Гоцавка съ надене и пнене, собать, зевкъ; пиръ. *Давамъ, правжъ знафѣтъ. Дѣто нѣма коткжъ, млкжы-ты си бержтъ знафѣтъ.*

Зибилёсамъ, гл. свр. отъ зибилёсамъ. Да изхабжъ, да заносамъ. — *сангый, прич. стр.* Изхабеный, заносаный.

Зибилёсамъ и зибилёсувамъ (да забилёсамъ), гл. д. Правжъ нѣчто зибилъ, знанъ, изхабивамъ го напраздно, заносамъ го. — *мѣя, гл. възвр.* и *стр.* Ставамъ зибилъ, знанъ, изхабивамся, заносамся.

Зибилёванне п зибилёсуванне, с. ср. отъ зибилёсамъ.

*Зибилъ, с. м. Т. *Сторвамъ нѣчто званъ зибилъ*, изхабавамъ го напраздно, зянос-вамъ го.

Зівра, с. ж. Дзивра: 1) Слѣпота, слѣпотна, невиджане; слѣпотá. 2) За прѣкоръ на момж, на женж: кйорка, слѣница; слѣ-шусья.

Зиврѣкъ, с. м. Дзиврѣкъ: 1) Слѣпецъ, слѣ пакъ, слѣпъ чловѣкъ; слѣпецъ. 2) Кйорчѣ, слѣпчѣ; слѣпншъ, слѣпендрый.

Зівричкый, — чькъ, чка, чко, пр. *смякч.* отъ зіврый.

Зівры, с. ж. мн. Дзивры, влгняны гащи възъ памучны-ты.

Зіврый, — вѣръ, вра, вро, пр. Дзиврый: 1) Слѣпый, кйоравый, дзивый; слѣпой. 2) Чтѣ не довижда, дзивый, полуслѣпый; слѣ-повáтый.

Зідамъ, гл. д. Зидж, градж, правж сградж; стрóить. *Зидамъ кжцж.* — мѣя, гл. стр. Зиджся, граджся, правжся; стрóиться. — да-ный, прич. стр. Зиденый, граденый; стрóенный.

Зіданне, с. ср. стъ зідамъ.

Зідарскый, ска, ско, пр. отъ зидаръ. Дюлгерскый; плóтническый, плóтничій.

Зидарча, ум. ср. отъ зидаръ. Младъ, малъкъ зидаръ, дюлгерча.

Зидаръ, с. м. Който гради кжщи п другы сграды, дюлгеръ; плóтникъ.

Зидецъ, ум. м. отъ зидъ. Зидча, малъкъ зидъ.

Зідина, с. ж. Зидъ.

Зідомъ, като нар. Съ зидъ, зидосано. *Слзнице ны е зидомъ зазидано.*

Зидосамъ, гл. свр. отъ зидосамъ. — са-пый, прич. стр. *Зидъ зидосано, варъ варосаро, ни зирка, ни прозирка.* Гат. — Айце.

Зидосамъ п зидосувамъ (да зидосамъ), гл. д. Заграждамъ нѣчто съ зидъ, съ стѣнж.

Зидосванне п зидосуванне, с. ср. отъ зидосамъ.

Зидча, ум. ср. отъ зидъ. Зидецъ.

Зидъ, с. м. Стѣна изградена, зидина; стѣна. *Камянкъ зидъ, дуваръ. Зидъ уши и плетж очи имать, плн: и плетж очи има и зидъ уши има.*

Зідж, ешь, зидáль, гл. д. Зидамъ, градж, правж сградж; стрóить, класть. — ся, гл. стр. Зидамся, граджся; стрóиться.

Зилибсамъ, гл. свр. отъ зилибсамъ. Да завидж, да кжскжидишж; позавидовать.

*Зилибсамъ п зилибусувамъ (да зилибсамъ), гл. ср. Гр. Завиждамъ, кжскжидисамъ; завидовать.

Зилибсванне п зилибусванне, с. ср. отъ зилибсамъ. Завиждане, кжскжидисванне.

*Зилина, с. ж. п

*Зиль, с. м. Т. Въ свирнж: мѣдни кржгове, които блѣскать единъ о другъ.

*Зилна, с. ж. Гр. Зависть, кжскжидисванне; зáвисть.

Посврьшилося мало-во,
Та ми е zelo хубаво;
Село му зиль хватило,
Тяжкж верхнж хврьшили,
Хилядж и пятетотанъ,
Кой имать моме хубаво. Пѣс

Зилиáтарка, с ж. Завистница, завиджийка, кжскжиджийка; завистница. *Другачкж зил-матаркж.*

Зилиáтаръ, с. м. Гр. Завистникъ, завиджна, кжскжиджина; завистникъ.

Зима, с. ж. Ёдно отъ четьре-ты врѣмена на годнж-тж, което иде слѣдъ есенъ-тж; зимá. Тяжка зима. *Люта зима. Зла зима.*

Знаеш ли, мале, помнишь ли,
Кога зла бѣше зима-та
И бѣше гладна годива? Пѣс.

Есенъ листе-то на дръвие-то ако подкачать отъ връха да окапвать, зима-та ще бжде люта; ако ли подкачать отъ доли-ты клоние да капъжтъ, зима-та ще бжде мяка. — *Есенъ богата—зима рогата. Зима-та прави богатж-тжж хамалж, сиромасж-тжж чапкжжж. Осма година, девята зима. Влжку зима за обжчжай. Единж умж за зимж ли, за лѣто ли? Ще дойде лѣто, щемж сръкамж млѣко; ще дойде зима, щемж пиемж вино. Зима гжздж не гляда.*

Зимá, нар. Студено; холодно. *Зима ми е, студено ми е, мрази ми; мнѣ холодно.*

Зймаць п зѣмамъ (зймвамъ, да зѣмж, да зѣмжж, зѣмпувамъ), гл. д. 1) Хващамъ, турямъ въ ржцѣ-ты еп; брать. *Ищеш голѣмж лжжжжж—зѣми и голѣмж лопатж.* 2) Принимамъ опова, что ми ся дава или ми ся праца; получáть, принимáть, брать. *Зѣжж писмо, извѣстие. Айце дава, паткж зима.* 3) Отнимамъ, отъивамъ, граб-вамъ; отнимáть, брать насильно. *Уловили го хайдути и му зѣли парж-тжж.*

Тяжка ще хазна да мине,
Деять товари имане,
На сръщж да излѣземъ,
Хазнж-тж да си зѣмемъ. Пѣс

4) Събирамъ, обирамъ; отбирáть. *Зѣжж имж пужжжжжж, силнажж.* 5) Събирамъ данъкъ; взимаъ. *На жито-то зимать десятижжж, на работенж-тжж стокж гюмружж (жжто).* 6) Добывамъ, печалжъ, пде

ми; получать. *Имамъ лозе, отъ което зимамъ сто грошка на годинк-тж.* 7) Купувамъ; покупати. *Зезъ го скжпо, свѣтино. Зимамъ си дрѣва за-прѣвъ зимж-тж.* 8) Прѣминувамъ; идти. *Зимамъ десѣтъ часовы нжтъ на денъ.* 9) Жезъся, мжжъся за. . . ; женитъся на. . . , выходитъ за. . . . *Зимамъ вдовицж. Мразила мома хоро-то, та си зела мжжъ гждуларъ.* 10) Берж, побирамъ, събирамъ; вѣщати. *Така бжзва зима сто вѣдра.* 11) гл. ср. Начинамъ, забирамъ, качачамъ, подкачамъ, захващамъ; начипати. *Зимамъ да работж. Зезъ да пишж. Пакъ зе да наде; опятъ пошѣлъ вѣтъ. Зе да играе; онъ пошѣлъ плясати. Разсердися и зе да вика; онъ разсердился и пошѣлъ кричати. — мѣя, 1) гл. стр. по знаменованне-то на рѣчь тж. 2) гл. вз. Женъся, мжжъся за. . . ; сочетавати се бракомъ.*

Да-щемъ на попа стотникъ
И на владыкж хлядо,
Развалѣ-щемъ си родникъ,
Та да ся земемъ двамина. *Пѣс.*

— *мангѣй, прич. стр. — Да си земж солука, да си поимж душж-тж, да въздыхнж, да отдыхнж, да си починж, да ся отморж; перевести духъ. — Да земе нѣкому крака-та, подлоги-тж, таратанцы-тж, царвулы-тж, нѣма ничто да земе. — Дяволъ да го земе, да пде, да ся не види, поврага, по дяволы-тж; чортъ его поберѣ. — Зезъ му залъка отъ уста-та, зезъ му хлѣба, зезъ му зананата, поминъка, та му не останжло съ какво да ся поминува. — Зезъ му зананата, усталъка, изучилъ неговый зананатъ и станжлъ изкусенъ като него. — Зезъ си пять-тж пары: а) Побѣгнжлъ. б) Отврнжкли му. — Зезж го дяволы-тж, надухж го дяволы-тж, надосаея, разлютился, разсердися. — Зезъ го на душж-тж си, грѣхъ-тж да е мой, азъ да отговарямъ. — Зезъ, дадохъ, свръшнхъ, нѣмамъ виче работж съ нѣкого или нѣйдѣ. — Зимамъ вѣтрж, начинамъ да мьслѣкъ вѣсоко за себе; дѣлаться тѣсславнымъ. — Зимамъ главж-тж нѣкому, отсичнамъ му главж-тж, посичнамъ го; обезглавливать. — Зимамъ главж на конъ, удржнамъ го, запирамъ го, кога понесе.*

Дору мома порты да отвори,
Пакъ коня ся прѣвъ порты прѣврели,
Таче рѣгнж прѣвъ широко поле,
Че не можя главж да му земе. *Пѣс.*

— *Зимамъ душж-тж нѣкому, вадж му душж-тж. — Зимамъ дни-тж нѣкому, събирамъ му дни-тж, прѣмахвамъ го, умориavamъ го. — Зима ми глава-та, разбирамъ,*

приимамъ. По-често ся употрѣбава съ отрицателнж честицж не' не му зима глава-та, не разбира, не приима, не може да ся учи, не му стига глава-та; емуничего не лѣзетъ, не входитъ нѣ голову. Ничто не му зима глава-та. — Зимамъ мѣржж мѣржж, прѣмѣрвамъ, измѣрвамъ нѣчто, зда му знаж мѣржж-тж. Земи ми мѣржж да ми ушисеш дрѣхж. — Зима ми страхъ, издува мя страхъ, дохожда ми страхъ, бохъся. — Зимамъ на вѣрж, купувамъ нѣчто съ починакъ, на вереснж; братъ на кредитъ, въ долгъ, на мѣлокъ. Зимамъ нѣчто на юнашкж вереснж, купувамъ го, на щж го платж, ако ми паднжтъ пары въ ржцѣ, ако съмъ живъ. — Зимамъ на засмж, зимамъ нѣчто съ договоръ пакъ да го врнжж; братъ взаѣмъ, братъ взаимѣ. — Зимамъ нѣкому на око, турямъ го на око, гонж го, пскамъ да му направжх зло. Бос мя е зезъ на око. — Зимамъ нѣкого на подбивъ, на подигравкж, на майтанъ, подигравамъ ся, гавржся; поднимати когѣ на смѣхъ. — Зимамъ нѣкому ума, акжла, обезумявамъ го, правж да си изгуби акжла, ума; обезумлять. Кога Господъ иска да убие нѣкого, нѣ-напрѣдъ му земе ума. — Зимамъ нѣкому и шпанкж-тж отъ главж-тж, и ризж-тж отъ грѣба, съ хытрость съ измамж, съ силж зимамъ му всичко; обобрати когѣ кругомъ. — Зимамъ нѣкому почкж-тж, джржж-тж, научвамся, намирамъ пакждѣ е отишѣлъ, кждѣ ся крѣе. — Зимамъ нѣчто на-взъ себе-си: а) Пошмамъ го, та да му мьслж, да ся гржжжъ азъ за него. Зе стокж-тж на-взъ себе-си. б) Чтѣто казвати нѣкоп, мьслжкъ, че го казвати за мене. — Зимамъ за деверь, деверьж. — Зимамъ отъ думж, слушнамъ, что ми казвати, что мя учати. Не зима отъ думж като вчерашне дѣтя. — Зимамъ си думж-тж назадъ, поврщамся; беру свое слѣво назадъ. — Зимамъ примѣрж отъ нѣкого, отъ нѣчто, глядамъ на него, та да правж и азъ така или да знаж, какъ става, какво излиза; братъ съ когѣ либо, съ чегѣ либо примѣрж. — Зимамъ си дарж-тж, дрѣмы-тж, нжтж, шоцре-то, отивамъ, уиштвамся, занивамъ си опанкж-тж. — Зимамъ си сладкж, горчивкж; дѣца-та вчеръ слѣдъ игрж-тж, кога да ся разиджтъ, гоняты и всако гляда то най-подырѣ да удари нѣкого отъ другары-тж си—това е зимане сладкж. Коего не е сварило да си земе сладкж, а сж него ударили най-послѣ, то си е зело горчивкж. — Не зимамъ отъ ничто, каквото и да ми правятъ, азъ си знаж можж-тж. Не зема отъ бой, и да

го биѣтъ, накъ не слуша. *Туражма встакавъ лѣковъ на ранж-тж, изъ отъ ничто не зима, ничто не помага, отъ ничто не оздравва. — Нидѣ не мя зема, не мож да ся спрѣж, не мя сдрѣжа, не мя хвата сѣдка.*

Бегъ-тъ се много разлюти,
Нягдѣ го него не зематъ,
Ми бѣше на долний сарай,
Съ извачи на горний сарай *Пѣс.*

— *Зезж ми ся очи-ти, отидохъ ми очиты въ нѣчто.*

Что видѣхъ еднѣ невѣстж,
Очи-вѣ ми ся зедохж,
Умъ-тъ ке си го загубѣ
Отъ пейзиж-тж хубавинж! *Пѣс.*

— *Не може да му ся земе край-тж, за нѣчто кога е много побръкано, забръкано, та не ся разбир. На тжж работж не може да ся земе край-тж. — Богъ го даде, Богъ го зе. Богъ далж, Богъ зелж. Земи мя, кога мя намѣришь, за да мя имашъ, кога ти потрѣбвамъ. Дѣто чоешь много череши, зимай малжж кошницж. Мари жено стракопзло, что не идеш да ми земеш калпака? Ако го е зелж, не го е откраднжлж. Земи два камѣка, че си бий главж-тж. Далж ми маслинж, да земе тулумж. Ако дадеш кокошжж, щеш земеш паткж. Нито да му земеш, нито да му дадеш. Ако искашь да зимашь, то и давай. Дала врана, пакж зела. Кого биѣтъ и не бѣга, кому даватъ и не зима? Земѣте всички по чѣло, и дайте менѣ по половинкж. Что дава, а не зима, Господь е. Съ еднѣ ржжж дава, а съ другж-тж зима. Да дадемъ, мжжо, наши-тж повѣсма на ортака, а нгѣ да земемъ чужды на изполу. За что си го зелж? — Не знаехъ че е. — Ами не знаеш ли, че не е твое? Кога Богъ дава брашно-то, дяволъ-тж зима човала. Погони босгѣй, та му земи царвулж-ти. Който нѣма, никой му ничто не зима. Быволж отъ мужж не зима. Чуждо-то нѣчто и на пазаръ (на срѣдѣ пжтъ) ся зима. Чуждѣй конь срѣдѣ водж ся зима. На лѣжж-тж гомрокъ не ся зима. Зимай женж отъ сой, а кучя отъ копанж. Да-вашъ го съ ржцѣ, зимашь го съ крака, спр. съ ходене за нѣчто дадено на заемъ, на вѣрж. Да го земе панго! Да го земе мжтн-та! Да го земе чома-та! Клятвы.*

Зимаце, с. ср. отъ **зимаць.**

Зиманце-даване. Зиманкы-даванкы, зиманце и даване съ нѣкого, трѣговина, алжшь-верпш; торгѣвля. *Нѣмамъ зиманце-да-*

ване съ него. Съ свой (съ другарь) пажь, пий, зиманце-даване не прави (нѣмай).

Зиманка, с. ж. Земанка.

Зиманкы-даванкы. Зиманце-даване.

Зимбилчя, ум. ср. отъ **зимбилъ.**

***Зимбилъ, с. м. Т.** 1) Торба, плетена отъ сазъ; кулѣкъ. 2) Зюмбюль.

Зиме, с. ср. **Зима;** **зимя.** *Това зиме станиж много студж.*

Зимѣлчя, с. ср. Едногодишне яря, иззимѣлжъ.

Зимзеленъ, с. ж. Раст. зеленика.

Зимнакѣина, с. ж. Казвася за плодъ, что узрѣва кжсно и ся държи прѣзъ зимж-тж.

Зимнакѣина круша, яблѣка.

Зимнѣвка-слива. Слива драгунъ, допостейка, пожега.

Зимний, — мнь и — менъ, мня, мне, пр. Зимный: 1) Что быва зимѣ; **зимний.** *Зимень студж.* 2) Что е за зимѣ; **зимний.** *Зимна дрѣвж, зимна храна. — Зимне врѣмя е като малко дѣтя: сега плаче, сега ся смѣе; сега вали, сега слзнице грѣе. Лѣтно говненце (лаино) — зимна понуда.*

Зимникъ, ници, с. м. 1) Земникъ, изба, пивница, поница, клѣтъ, киперь; подвалъ, погребъ, подклѣтъ. 2) Оборъ, ажхрѣ, пуцова, дамъ за зимѣ; зимнее стойло.

Зимнина, с. ж. Потрѣбны-ты нѣчта за прѣзъ зимж-тж, зимовище, зимовина. *Приготвихъ си зимнинж.*

Зимница, с. ж. Зимне жито, жито посѣяно прѣзъ есенъ-тж, отъ есенъ; **озимъ, озимный, озимовый, озимый хлѣбъ.**

Зимничя, ум. ср. отъ **зимникъ.** Земничя.

Зимный, — мнь и — менъ, мня, мно, пр. Зимный.

Зимны яблѣкы. Раст. и неговый корень като плодъ, *Helianthus tuberosus,* гулина, гулкы, дивы яблѣкы, каракушкы, кочнани, рѣпкы, чалгани, шалгани, жрдовкы; бѣлва, земляныя груши.

Зимовіе, с. ср. Зимовище, кжшла; зимовище.

Зимовина, с. ж. Зимнина, зимовище.

Зимовище, с. ср. 1) Мѣсто за зимуване на него, зимовіе, кжшла; зимовище. 2) Стая въ кжщж, по-топла отъ другы-ты, за сѣдѣне зимѣ въ неж. 3) Зимнина, зимовина. *Да си приготвимъ зимовище.*

Зиморѣхъ, с. м. Зараваніе лозн-та есенъ.

Зиморливецъ, с. м. Зиморливъ чловѣкъ,

Зиморливый, въ, ва, во, пр. Който лесно озябва, мръзне, заморливый, заморилчавый; **зибѣй, зибѣй.**

Зимувамь, гл. ср. Прѣкарвамъ зимж-тж, нампрамамъ нѣйдѣ прѣзъ зимж-тж; **зимовать.** *Зимовахъ на чуждо мѣсто.*

Земь мя, земь, Драгано,
Чома та вела, славѣйко,
Че ми далеко зимувашь
И по-далеко лѣтувашь. *Пѣс.*

Зимуване, с. ср. отъ зимувамъ; зимованье.

Зимѣ, нар. Прѣзъ зимѣ-тѣ, въ зимне врѣмя, зимѣскѣ; зимюю. *Зимѣ става студено. Лѣтъ подѣ стѣкы-ты, зимѣ подѣ прѣс-кы-ты. Който лѣтъ не работи, зимѣ гладува. Който лѣтъ ладнува, зимѣ гладува. Единъ умъ за зимѣ ми, за лѣтъ ли. Лѣтъ безъ кожюхъ и зимѣ безъ хлѣбъ на пѣтъ не трѣгвай.*

Зимѣскѣ, нар. 1) Зимѣ; зимюю. *Ако ти е топло, бери си топлинкѣ за зимѣскѣ.* 2) Зимѣс.

Зимѣс, нар. Прѣзъ зимѣ-тѣ зимѣ, зимѣскѣ; прошло зимюю.

Зимѣшнѣи, — шѣпъ и — шѣпъ, шна, шпе, пр. Что е блѣ зимѣс, что е отъ зимѣс.

Зи́вамъ и зи́нувамъ (да зи́нѣ), гл. ср. 1) Отварямъ си уста-та, зи́вамъ; развѣватъ ротъ. *Зини да ти турѣ нѣчто въ уста-та.* 2) Зи́памъ възъ нѣчто, заплѣсамъ, залухвамъ. *Зинѣлѣ, та го глѣда. Зинѣлѣ като волъ на слѣнце. — Зинѣлѣх да продумамъ, приготвихся, накахся да кажъ нѣчто. Зинѣ, та продума; рече, та отсѣче. — Зинѣлѣ е да мя лопне, надъ го е на мене, та да може, ще мя изаде. — Зинѣлѣ като чавкѣ, зи́нѣлѣ е възъ нѣчто, та сѣди и го глѣда. — Зинѣли сѣ възъ мене, выкѣли сѣ възъ мене, зели сѣ мя на око, като че ли азъ съмъ кривъ.*

Зи́ване и зи́нуване, с. ср. отъ зи́вамъ. Зи́ване.

***Зиндѣрѣлиа**, пр. неизм. Т. Синдѣрѣлиа, что е като зиндѣрѣ или е направенъ съ зиндѣрѣ; цѣлиой.

Зиндѣрѣчи, ум. ср. отъ зиндѣрѣ. Синдѣрѣчи; цѣлиочка.

***Зиндѣрѣ**, с. м. Т. Синдѣрѣ, верѣга, верѣга; цѣпъ.

Нѣ прѣминѣ црѣпа Аранина,
Та проведе три зиндѣрѣи робле:
Единъ зиндѣрѣ все млады юнаци,
Другый зиндѣрѣ все млады дѣвоичкы,
Третий зиндѣрѣ все млады невясты. *Пѣс.*

Зиндомѣнѣи, — мѣнъ и — мѣнъ, миа, мно, пр. Въ пѣсенъ:

Кове Видулъ острѣ сабѣ,
Въ девѣтъ зимѣнка зиндомѣнѣ.

Зинѣ-ланѣи. Раст. цвѣте *Antirrhinum*, арслановы уста, арсланѣя, гура, дойкѣнѣчи, зурѣчкы, зѣйка, зѣплакъ, кученѣца, руш-

кый шибой, таушанѣя, уста, устѣчи, фили-блѣлѣчи, табанско цвѣте; лѣвиноустѣ.

Зи́нувамъ, в. зи́нѣвамъ.

Зи́нѣ, ешь, — нѣлѣ, гл. свр. отъ зи́нѣвамъ. Да зѣнѣж; разинуть ротъ.

Зи́намъ (зи́нѣвамъ, да зѣнѣж, зи́нѣнувамъ), гл. д. Дзи́намъ, зинѣкамъ, рѣтамъ, удриамъ нѣкого съ кракъ; пинѣтъ, лѣгѣтъ. *Зинѣго магарѣ-то. — мѣя, гл. вз. и стр. Дзи́намея, рѣтамея. Зинѣнаея като магарѣта.*

Зи́наме, с. ср. отъ зи́намъ. Дзи́наме, зинѣкамѣ, рѣтаме; пинѣние.

Зи́напица, с. ж. Дзи́напица, зинѣна, дзи́нина, рѣтникъ, рѣтѣница, ударъ съ кракъ; ли-нобѣ.

Зи́нѣвамъ, гл. мн-кр. отъ зи́намъ.

Зи́нѣкамъ (да зѣнѣж), гл. д. Дзи́нѣкамъ, зинѣнамъ, дзи́наме, рѣтамъ.

Зи́нѣканѣ, с. ср. отъ зи́нѣкамъ. Зи́нѣканѣ.

Зи́нѣнувамъ, гл. уч. отъ зѣнѣж. Дзи́нѣнувамъ.

Зи́нѣж, ешь, — нѣлѣ, гл. св-кр. отъ зи́нѣнамъ и зи́нѣкамъ. Да дзи́нѣж, да рѣтѣнѣж; пнуть, лѣгнуть. — *нѣжтѣи, прич. стр. Дзи́нѣжтѣи, рѣтѣнѣжтѣи.*

Зи́ниа, с. ж. Зи́напица, дзи́нина.

Зи́ра, с. ж. Вода-та, что остава отъ млѣбото, като ся подеърѣ то, цвѣкъ; сѣво-ротка.

Зи́рка, с. ж. Дзи́рка, прози́рка, пролука, про-цѣпка, процѣпъ, разтрога, разцѣпка, рѣжа. тряскотина, цапотина, цѣбетина, цѣботина. аралѣжъ; скѣжинѣ, щель.

Зи́ркамъ, гл. д. Дзи́ркамъ, глѣдамъ; смотрѣтъ.

Зи́рканѣ, с. ср. отъ зи́ркамъ. Дзи́рканѣ.

Зи́рѣчица, ум. ж. отъ зи́рка; скѣжинѣчка щѣлка.

Зифтѣсамъ, гл. свр. отъ зифтѣсамъ. Да пасмолъ, да теклосамъ; виѣсмолить. — са-нѣи, прич. стр. Насмоленѣи, текло санѣи; виѣсмоленѣи.

Зифтѣсамъ и зифтѣсувамъ (да зифтѣсамъ), гл. д. Измазвамъ съ зифтѣ, съ смо-лѣ, смолъ, теклосамъ; смолить. — мѣя гл. стр. Смолъѣся, теклосамѣся; смолить ся.

Зифтѣсване и зифтѣсуване, с. ср. отъ зифтѣсамъ. Смоленѣе; смоленѣе.

***Зифтѣ**, с. м. Т. Текълъ, смола; смола-тирѣ. *Съ варѣ варосано, съ зифтѣ зифтосано, нѣма дукѣ ни прозорѣцѣ.* Гат — *Иаѣце.*

***Зинадѣ**, пр. неизм. Т. Зеде, повяче от колкото трѣбѣва, арѣжъ; лишѣи. *Това зинаде. Излѣзе зинаде.*

***Знафѣтъ**, в. знафѣтъ.

Зи́аѣж, ешь, зи́аѣль, *гл. ср.* Зѣж.

Злакѣ, *с. м.* 1) Зеленина, мѣсто покрыто съ зеленѣ трѣвѣж; зѣлень, мѣсто покрытое зѣленью. *Поглядай, какъвъ е закѣ!* 2) Зелень, неузрѣвалъ плодъ; незрѣлый, неспѣлый плодъ. *Какъвъ сж закѣ тѣя круши!*

Зла́та, *им. соб.* женско.

Златáнтъ, *им. соб.* мѣжско.

Златáрка, *с. ж.* Жена на златарь.

Златáрнища, *с. ж.* Стана или дюкянъ, въ които работи златарь, куюмджинища.

Златáрскый, *ска, ско, пр.* Отъ златáръ. Куюмджийскый. *Златарскый дюкянъ, златарнища.*

Златáрчи, *ум. ср.* отъ златáръ. 1) Малѣкъ, младъ златарь. 2) Златарскый ученикъ.

Златáръ, *с. м.* 1) Който работи златны и серебряны нѣчта, куюмджина; золотыхъ и серебряныхъ дѣлъ майстеръ. 2) Единъ брѣмбалъ, който врѣчи по триадафилы-ты (по гюловы-ты).

Зла́те, *им. соб.* мѣжско.

Златéне, *с. ср.* отъ златѣ; золоченіе.

Златéный, *прич. в.* златѣ.

Злати́ль, *им. соб.* мѣжско.

Злати́нка, *с. ж.* Лусна отъ злато, сребро, мѣдъ, колелата и съ дунѣж на срѣдѣ-тѣж, льска, тетерица, тетере, флотора; блѣстка, блѣсточка. *Взисокъ Тодоранъ съ златинки накованъ.* Гат.—Царевница.

Златка, *им. соб.* Женско, *ум.* отъ Зла́та.

Златка, *с. ж.* Животно четвероного *Mustela*, има хубавѣ кожѣж, зердава; кѣпа, кѣпница.

Златко, *им. соб.* мѣжско, *ум.* отъ злате.

Златнокóсый, *съ, са, со, пр.* Что има златнѣж косѣж, златокосый; златовласый.

Имашъ сына златнокоса,
Златнокоса, среброглава. *Пѣс.*

Златнокрѣ́лый, *лъ, ла, ло, пр.* Златокрѣ́лый, что има златны крыла; златокрѣ́лый.

Съла мома дунѣж и калниѣж,
Съла гы е покрый езеро-то;
Научися рыба златнокрѣла.
Да гы коси, гиди, да си насс. *Пѣс.*

Златнопо́нкый, *ка, ко, пр.* Что има златны понкы, цици, въмя.

Кравици ся изтелихж
Все кравици златнопонкы. *Пѣс.*

Златнопо́ржкый, *ка, ко, пр.* Что има златны роговы, златорогый; златорогий.

Козици ся изарихж
Все козици златпорожкы. *Пѣс.*

Златноша́ткый, *тка, тѣо, пр.* Что е съ рудѣж хубавѣж като злато влѣнѣж.

Овчици ся изагвиохж
Все овчици златношаткы. *Пѣс.*

Злати́ный,—тънѣж и—тѣнѣж, тна, тно, *пр.*

1) Златый, что е отъ злато или направѣж съ злато, алѣжнный; золотой. *Златны гривны. Златны менгуши на келавѣжи уши. Златенѣж ключъ желѣзны врата отваря,* *сир.* пары-ты вспѣчко направѣвать. *Хубава като златнѣж каблѣжж.* 2) Позлатеный, хубавый, скѣпый, драгоценый.

Зла́то, *с. ср.* 1) Най-скѣпый металл, отъ който правятъ жѣлѣци-ты, алѣжнѣж; зóлото. *Злато-то рѣждж не хваца. Приятель ся познава въ нуждѣж като злато въ огнь. Желѣзо да хване, злато да му ся ушину!* 2) Златны пары; золотая монета, зóлото.—*Сухо злато,* чисто злато.

У момѣж-тѣж запѣважж,
Запѣважж, засѣважж
Съсъ двѣ сита коприняны,
А третѣе-то сухо злато. *Пѣс.*

Златоврѣ́хъ, *с. м.* Раст. цвѣтне *Lilium bulbiferum*, нарчюла, петровъ кръсть; златоглавъ, красная лилія.

Златогла́вый, *въ, ва, во, пр.* Что има златнѣж, позлатенѣж главѣж; златогла́вый.

Похвалился Димо. . . . .
У мене си има
Выдрж златоглава. *Пѣс.*

Златокóсый, *съ, са, со, пр.* Что има златнѣж косѣж, златнокосый; златовласый.

Златокрѣ́йка крѣ́па. Бѣла крѣпа, съ златенѣж калабаданъ по крайща-та тъкана, какъ-выто нѣбога сж носилы жены-ты на главы-ты сп, кога ся прѣмѣнятъ.

Златокрѣ́лка, *с. ж.* Животина съ златны крыла.

Плете мома мрѣжж коприняж
Да улови рыбѣж златокрѣлѣж. *Пѣс.*

Момчилъ ч' иде на горѣж по лова
Да си лови шаткы златокрѣлѣж. *Пѣс.*

Златокрѣ́лчя, *с. ср.* Казвася за птича съ златны крыла.

Еа излѣзте, козы златорогы,
Да видите птича златокрѣлчя. *Пѣс.*

Златокрѣ́лый, *лъ, ла, ло, пр.* Златнокрѣ́лый, что има златны крыла; златокрѣ́лый.

Златокрѣла заребице!
Не пѣй рано у ливадѣ,
Имамъ брата соколара,
Та си кани да ти лови,
Да ти рѣже златы крыла. *Пѣс.*

Зла́томъ, като *нар.* Съ злато, златный.

Оплаквася Святый Иванъ,
Оплаквася напѣрдъ Бога:
Слава тебѣж, вышнй Боже,
Откраднѣжж ми златомъ кръстецъ,
Дѣто кръстилъ небе и земѣж. *Пѣс.*

Златоро́гый, *гѣ, га, го, пр.* Что има златны роговы; златорогий.

Злато́ръ, с. м. в. злату́ръ.

Златоуе́тый, стъ, ста, сто, пр. Който при-
казва сладко, сладкодумнѣй, сладкодумникъ ;
златоуе́тый. *Святыи Иванъ Златоустъ.*

Ты си имашь одного сына
Среброрѣка, златоуста :
Дѣтъ похване, посребрива,
Дѣтъ продума, позлатива. *Иѣс.*

Злату́ръ и злато́ръ, с. м. Раст. *Amaran-
thus*, кадифе, кукудичя, мрьсоли, слату́ръ,
страторъ, страту́ль ; амара́нтъ.

Златце, ум. ср. отъ злѣто. Малко злато ;
золотцѣ.

Злѣ́тый, ть, та, то, пр. Златнѣй, алтжля-
нѣй ; золотѣй. *Златъ прѣстенъ. Златнѣй
сватъ срѣца безъ пѣтж горяцж. Ако
блжж носилж всичкж-тж магарета са-
марж, самарджж-ти цражж да раджтъ
въ златж паницж.—Златж венецъ, въ
нѣкои села въ западнж Българнж единъ
видъ корона като вѣнецъ съ рясж отъ парж,
кожто булжж носятъ, когато ся вѣлчаватъ,
мѣднѣтъ.*

Златѣ́, ишь,—тѣль, гл. д. Покривамъ съ
злато, позлативамъ ; золотѣтъ. — **Златѣ́ся**,
гл. стр. Позлативамся ; золотѣтѣся. — **тѣ-
нѣй**, прич. стр. Позлатенѣй ; золочѣн-
нѣй и золоченѣй.

Голѣмъ имъ бакшишь хариза :
Кузмапу саблж златенж,
Димитру пушкж сребрѣнж *Иѣс*

Злачнѣ́й, с. ж. Мѣсто влажно, дѣто не из-
съхва трѣва-та, а ся зеленѣе всякога.

Злѣ́чнѣй, — чѣнь и — чѣнь, чна, чно, пр.
Что има злакъ ; злѣчнѣй. *Злачно мѣсто.*

Зли́на, с. ж. 1) Качество-то на злѣй ; злость.
2) Зло ; зло. *Празденъ мжжж — остъръ
ножъ, праздна жена — сама злина. Зло
и лоше двѣ злинж.* 3) Хала.

Зли́ница, ум. ж. отъ зли́нѣй.

Зло, с. ср. 1) Опова, что не е добро, что
докарва врѣдъ, тцетж, что е противно, зли-
на ; зло. *Кога ти царъ прави зло, кому
да ся оплачешъ? 2) Вѣда, невола, зло-
честие. Голѣмо зло го постигнж. — Да
тя не види зло, извещение, което ся каз
ва опомува, когото не смѣи видѣти, че и
той ся намира тамъ, дѣто смѣи. — Да спи
зло подъ камѣжж, да прѣмълчимъ, да не
казвамъ, че е стапжло нѣкое зло. — *Зло-
то почюка врата-та, дойде. — Съ зло,
съ зломъ, на силж ; сѣлою, насѣльно. Съ
зло ничто не ся врши. — Дойди зло,
че безъ тебе нѣ-зло. Който намъ зло
мгсли, Господъ да го очисти. Зло за
зло не врщай. Който зло мгсли, зло
и намира. Стори добро, да намѣришь
зло. Добро ся забравна, а зло никога.**

*Добро добро не паца, зло зло не гва-
ца. Зло ся души съ добро. Зло и ло-
шаво двѣ недобринж. Бий добро нѣ-доб-
ро, бий зло нѣ-зло. Никой не иска на
себе си зло. На всако зло друго зло влѣ-
че. Зло, добро, мое е. Зло съ кола, а
добро и съ везие нѣма. Зло-то лесно
доходи, а мжчно отходи. Стара жена
у кжци е пуждно зло : ако го имашъ,
продай го, ако го нѣмашь, купи го. Да
го убие зло въ главж-тж, или : зло го
убило въ главж-тж ! Клятва.*

Зло, нар. Злѣ, припрано, притрѣно.

Зло́ба, с. ж. Злина, вражда възъ нѣкого ;
злоба, насѣрдка. *Братска злоба ми-
лостъ нѣма.*

Зло́бница, ум. ж. отъ зло́ба.

Зло́бнѣй, — бѣнь и — бѣнь, бна, бно,
пр. Что има злобж, что е отъ злобж ; злѣб-
нѣй.

Зловѣ́ди (да ся), — дѣлося, гл. об. Да ся
види злѣ, не добрѣ, да ся зима за зло.

Злогидѣ́на, с. об. Зълъ лошъ гидина.

Поминжж харамни,
Харамни злогидни. *Иѣс.*

Злодѣ́ецъ, дѣйци, с. м. Който прави зло,
злосторникъ : злодѣй.

Злодѣ́йка, с. ж. Която прави зло, злосторни-
ца ; злодѣйка.

Злодѣ́йскѣй, ска, ско, пр. отъ злодѣецъ ;
злодѣйскѣй. — *сгы, нар. Като злодѣецъ,
душманскж ; злодѣйски.*

Зложелѣ́телка, с. ж. Която жѣлае зло дру-
гому ; зложелѣтельница.

Зложелѣ́тель, с. м. Който жѣлае зло дру-
гому ; зложелѣтель.

Злокѣ́бникъ, ници, с. м. Който прокоблѣва
зло ; зловѣщѣй предвѣстникъ.

Злокѣ́бнѣй, — бѣнь и — бѣнь, бна, бно,
пр. Что показва зло ; зловѣщѣй.

Зломѣ́сление, с. ср. отъ зломѣ́слѣж ; зломѣ́-
слѣе.

Зломѣ́слѣж, ишь, — лѣль, гл. ср. Пмамъ
лошж мысль, мысльж пѣчто зло, пмамъ
зло намѣрение.

Зломъ, нар. Съ зло *Учж го съ зломъ, съ
добромъ.*

Злонамѣ́ренѣй, нѣ, на, но, пр. Който имѣ
лоше, зло намѣрение ; злонамѣренѣй.

Зло́нка, с. ж. Която си лесно надосва, зла
люта жена, мома.

Зло́нко, с. м. Който ся лесно надосва, злѣ
лютъ човѣкъ. *Злонко пуронко, така надос-
ватъ злонковци-тж. Злонко до пладж
колдѣва.*

Злопъра́внѣй, — вѣнь и — вѣнь, ви-
вно, пр. Който има лошъ нѣравѣж, не с

относи съ други-ты както прилича; зло-
правный.

Злопамятный, — тнь и — тень, тна,
тно, *пр.* Който помни зло и ска да си
отвърща; злопамятный.

Злополучие, *с. ср.* Злочестие; злополучіе.

Злополучный, — чнь и — чень, чна,
чно, *пр.* Злочестный; злополучный.

Злоризичный, — чнь и — чень, чна,
чно, *пр.* *Гр.* Злочестный.

Злословие, *с. ср.* отъ злословѣж. Зло-
словие.

Злословие, *с. ср.* Казваніе зло за нѣкого,
злословеніе, хуленіе; злословіе.

Злословѣж, ишь, — виль, *гл. д.* Казвамъ
зло за нѣкого, хуль го; злословить.—ве-
пный, *прич. стр.* Хуленый.

Злосторникъ, *с. м.* Който прави нѣкому
зло, злодѣецъ, врагъ, непринателъ, душманиъ;
врагъ, злодѣй, лиходѣй.

Злосторница, *с. ж.* Жена, мома злостор-
никъ, злодѣйка, непринателка, душманка;
злодѣйка, лиходѣйка.

Злострадамъ, *гл. ср.* Страдамъ, тягль злѣ.

Злость, *с. ж.* Злина.

Злоупотрѣбѣж, ишь, — биль, *гл. свр.*
отъ злоупотрѣбѣвамъ; злоупотрѣбѣть.
— бѣнгий, *прич. стр.*; злоупотрѣбѣн-
ный.

Злоупотрѣбѣвамъ (да злоупотрѣбѣж), *гл. д.*
Употрѣбѣвамъ нѣчто злѣ, или за зло;
злупотрѣблять. — мѣя, *гл. стр.* Бы-
вамъ злоупотрѣбѣенъ; злоупотрѣблятьсѣя.

Злоупотрѣбѣване, *с. ср.* отъ злоупо-
трѣбѣвамъ; злоупотрѣбленіе.

Злочестие, *с. ср.*,

Злочестина и

Злочестіа, *с. ж.* 1) Лоща честь; несча-
стіе. 2) Бѣда, пакость, зло, злополучіе, не-
вола; несчастіе, злочастіе, злочлюче-
ніе, злополучіе. 3) Бѣдность, невола.

Злочестникъ, *с. м.* Злочестенъ чловѣкъ;
несчастьный.

Злочестница, *с. ж.* Злочестна жена или
мома; несчастьная.

Злочестный, — стнь и — стень стна,
стно, *пр.* Злочестый: 1) Който има лощъ
честь, лощъ кжметъ; не имѣющій сча-
стія, злочастьный. 2) Който се намира въ
злочестіе, бѣдный, неволный, злополучный,
злоризичный; несчастьный, злочастьный,
злополучный. — стно, *нар.* Бѣдно, не-
волно; несчастьно, злочастьно, злополучно.

Злочестый, сть, ста, сто, *пр.* Злочестный.

Злочестый и трижъ клятгий.

Злѣва, *с. ж.* Сестра на мжжъ, мжжева сест-
ра, калника, лѣлка, сестрица, бойщица;
золѣвка, мужнина сестра. Пѣ-голѣма-та

злѣва, още мома, кога ся оженилъ братъ ѿ,
ся нарича *калина*, по-малка-та отъ нежъ
— *малина*, трета-та — *хубавка*, четвърта-
та — *ябълка*, пята-та *дулка*.

Злѣвенікъ, *с. м.* Злѣвнѣ мжжъ; золѣв-
никъ мужъ.

Злѣвничъ, нъ, на, но, *пр.* Что е на злѣвж;
золѣвникъ,

Злѣвица, *ум. ж.* отъ злѣва. Злѣвка; зо-
лѣвушка.

Злѣвичка, *ум. ж.* отъ злѣвица.

Злѣвка, *ум. ж.* отъ злѣва. Злѣвица.

Злѣчка и

Злѣчь, *с. ж.* Жлѣчка, жлѣчь; жѣльчъ. *Кому*
злѣчка въ уста, все му горчиво. За
члѣхъ медъ, съ години злѣчка.

Злѣтый, зль, зла, зло, *пр.* 1) Лютый, врѣ-
лтый, песосантый; злый, злой. *Зль чло-*
вѣкъ. Зло кучя; лихошерстная собака. 2) Безчловѣчный, бездушный, немилости-
вый; лютый, жестокий. *Поклонися зло-*
му отъ нуждъ като святому. 3) Ло-
ший, лошавый; худой. *Харна (добра)*
мома — зла невѣста. 4) Лихый, лука-
вый, хитрый, дяволитый; хитрый, лу-
кавый, пронѣрливый, коварный. 5) Не
добрый, не както трѣва; не хорощий,
плохой. *На злж пазж тжѣ бжва; не*
кладѣ плохо, не вводѣ вѣра въ грѣхъ. 6) За врѣмя-то: врѣлтый, лютый, лоший,
тяжкий.

Знаешъ ли, мале, помнишь ли,
Кога зла бѣше зима-та,
И бѣше гладна година? Пѣс.

— *Зло врѣмя*, ноцжъ доклѣ още не сж
пѣли пѣгли-ти, потайно врѣмя, глуха доба,
глуходоба; глухая порѣ. — *Зло кучя*
стадо чова. Зло кучя ни кость наде,
ни другому жъ дава. Зла жена — мж-
жю адъ. Да смилншь злгий, да изгу-
бншь добрый. Голъ, та золъ (зль).
Хемъ голъ, хемъ золъ. Зла свѣкрѣва на
по-злж снзжж. Зла свпруга — готова
тщета. Зла жена и отъ море по-зла,
добра жена и отъ имане по-добра. На
злж брадж зль брнчь. На злж крушж
зль пртж. Зль трнж — зла копач-
ка. Пазѣ, Боже, отъ тунж бѣдж и отъ
злж срѣцж. Съ добръ другарь и въ зло
врѣмя весело.

Злы ятрѣвы. 1) Раст. *Orobis*, фасуличя;
сочевѣчникъ, сочевникъ. 2) Раст. *Del-*
phinium consolida, сини кыткы, ралица,
ржка, хуркы; живокость, кавалерійскія
шнѣры.

Злѣ, *нар.* 1) Съ злинж, съ злость, съ зло-
бж; зло. *Злѣ мя гляда.* 2) Люто, врѣло,
тяжко; люто, жестоко, крѣико. *Злѣ го*

ударн. 3) Недобрѣ, пехубаво, не както трѣбва; нехорошó, худо, незавидно. Той злѣ ся учи, злѣ хваца, злѣ работи. Съ тебе, жено, злѣ, а безъ тебе нó-злѣ. — Пó-злѣ, уге, уже; хуже. — Злѣ до брѣ, какъ да е.

Зміево грóзде и

Зміевъ трѣнь. Раст. *Calla palustris*, змиино грóзде, змиинѣ лубеници, зьмено пожча; бѣлокрѣльничкъ, змѣйка водяна.

Зміевый, вѣ, ва, во, пр. Змиинѣй.

Змиино грóзде. 1) Раст. змиевъ трѣнь. 2) Раст. *Muscari racemosum*, куко грóзде, кукувичино грóзде, кукувичина плюнка.

Змиинѣй, нѣ, на, но, пр. отъ змиѣа. Что е на змиѣ, отъ змиѣ, змиивѣй, змиѣскѣй, зьмскѣй; змѣйнѣй.

Змиинѣ лубеници. Раст. змиево грóзде, змиевъ трѣнь.

Змиѣска трѣва. Единъ видъ трѣва, съ кождо цѣрять ухапано отъ змиѣ, змиѣскѣй бурѣанъ.

Змиѣско грóзде. Раст. *Blitum*, бодливо зеле, кысела трѣва, чавкыны уста; боро-вѣкъ, боро-вничкъ, брóсова трава, жмѣнда.

Змиѣско млѣко. Раст. *Chelidonium majus*; бородавочничкъ, желтомолочничкъ, лѣстовица, лѣстовичная трава, чистотѣль.

Змиѣскѣй, ска, ско, пр. отъ змиѣа. Что е на змиѣ или отъ змиѣ, зьмскѣй; змѣйнѣй.

Змиѣскѣй бурѣанъ. Раст. змиѣска трѣва.

Змиѣскы хурѣкы. Раст. *Equisetum arvense*, горчица, грѣкланъ, конеска борика, дзука, кукувичина плюнка, паставча, прѣшлика, прѣслици, ставѣакъ; хвоць, нестышки, пунѣшѣй.

Змиѣчѣй, ум. ср. отъ змиѣа. Малко-то на змиѣ, зьмчѣ, змиючѣ. Не ся турѣа змиѣчѣа въ пазулѣ.

Змиѣнца, ув. ж. отъ змиѣа.

Змиѣще, с. ср. Мѣсто дѣто зимувать змиѣ, змѣйница, мрѣтвило. Събралися като зьме на змиѣще.

Змиѣнка, с. ж. Рыба *Cobitis*, виолець, виолка, виоль, вионецъ, дърла, змпорка, змѣорчѣ, зьмина, пѣвѣчница, симонъ, смионка, смиончѣ, щипецъ; голѣць, голѣчикъ, вьюнъ.

Змиѣрка, с. ж. 1) Рыба змиюрка. 2) Рыба змиювка.

Змиѣрчѣа, ум. ср. отъ змиѣрка.

Змиѣючѣа, чина, ум. ср. отъ змиѣа. Змиѣчѣа, зьмчѣа.

Змиѣюрка, с. ж. Рыба *Anguilla vulgaris*, егула, енгула, змиюрка, змѣюрка, погула, кгула, ягула, планѣ балжкъ, ангула, ахель; угорь.

Змиѣа, с. ж. Зьма: 1) Животно гадъ *Serpens*, змѣа, гуа, диаволь; змѣй, змѣй, змѣй,

змѣй, гадюка, ужъ. Лють като змиѣк. 2) Казвася и за чловѣкъ лють. Каква е змиѣа той! — Улогата змиѣа, лютица, пенеланка, осейница, ридовкына; *Vipera berus*; ехидна. — Какулата, какуласта змиѣа, свѣакъ; *Vipera amodytes*; родъ ехидны. — Блѣва змиѣи и гуцеры, или вари змиѣи, зеленѣ гуцеры блѣва, ядосвася много за нѣчто, кога нѣма какъ да си оттуши. — Влѣчеся като прѣббитъ змиѣк, едвамъ ходи, врьви полека, кога има брѣзж работъ. — Свилася е змиѣа въ кисиж-тъ му, казвася за чловѣкъ, комуто ся свиди да даде паръ за нѣчто. — Които ся дави, хвацася и за змиѣк, или: които падне въ море-то, и о змиѣк ся улавка; утопающѣй за все хватается. Змиѣа-та, като ходи, ся вие (ся лѣккути), на, кога да влѣзе въ дупкѣ-тъ си, ся изирава, или: змиѣа-та ся вие и пакъ въ дупкѣ-тъ си права влазѣа. Змиѣа-та, кога ж заболѣ глава, излѣзе на пѣтѣа. Коѣ ще брѣкне въ дупкѣ-тъ да извади змиѣк-тъ? Срединъ като змиѣк осойничък. Удрѣй змиѣк-тъ по главѣ-тъ. Нито е змиѣа да тя хапе, нито е муля да ся изди. — Които е хапанъ отъ змиѣк, не ся бои отъ гуцерицѣ. И змиѣа-та чирва-та си не каде. Змиѣа-та умира и утрово-тъ си дръжи. Грачи като Грѣкъ надъ змиѣк. Змиѣа-та не си показва позѣ-тъ. Окапалъ като змиѣк на трѣнь. Дѣв змиѣи на едно слѣнце ся пекжъ, на и дѣв-тъ не ся вѣрватъ. Съблѣклася като змиѣк. Жива змиѣа си е: кого ухапе, не може да оздраве. Люта змиѣа да го клюкие по языка! Ега му змиѣ-тъ изпикътъ очи-тъ! Да ся иссуши като змиѣк на трѣнь! Клятвы. — Вѣрватъ, че змиѣ-ты пролѣтъ излизать изъ мрѣтвило-то си на Благовѣщение, та затова спорѣдъ тоа день прѣзъ ноць-тъ ходять съ мѣдиы сѣдовы и дръкать за да ги прогонять; в. Благо-вѣщѣ, Ерѣмина.

Змѣвѣкѣй, вѣ, на, во, пр. Что е на змѣй.

Змѣвѣць, ум. м. отъ змѣй. Малѣкъ змѣй.

Змѣй, змѣвѣе, с. м. Змѣхъ, баспословно животно като змиѣк съ крыла, а спорѣдъ другы като чловѣкъ съ крыла подъ мѣшиницѣ-ты, което живѣе въ скалы-ты по пещерѣ-ты, врьчи по въздуха и рыпа огнь изъ уста-та си, та затова му даватъ и прѣзѣ-имѣа *огнишкъ*; аждарха; драконъ, змѣй огненѣй, скѣзочнѣй. Каквы вѣрованиа еж имали нѣкога Българѣ-ти за змѣвѣвѣ-ты, може да ся види отъ тѣжъ пѣсьнь:

Рада на водж ходила
 На змѣвѣ-ты кладенци,
 Ходила и ся врьчала;
 Срѣца ѿ идхть два змѣя,
 Два змѣя, два огнишка,
 По-старый Радж заминж,
 По-младый Радж запира,
 И ѿ стовиж-тж наива,
 Че си на Радж думаше:
 — Радо-ле, любя Радо-ле,
 Всякой ми вечерь дождашь,
 По смѣспж кыткж доносашь,
 Тось вечерь не си допесла. —
 Рада си змѣю думаше:
 — Змѣино-ле, змѣино огнейно,
 Пусти мя, змѣино, да мишж,
 Да минж, да си заминж,
 Че лжи болна мама ми,
 Колкото болна отъ болесть,
 Два гата гори за водж. —
 Змѣй си на Радж думаше.
 — Радо-ле, мома хубава,
 Лжи ты, Радо, другого,
 Ала си змѣйна не лжи:
 Змѣино си врька високо,
 И гйда змѣино широко.
 Сега надъ вазе прѣврѣкнѣхъ,
 Майка ти сѣди въ горешь кать,
 Майка ти маѣосница-та,
 Майка ти омаѣница-та,
 За тебе ризы съшива,
 Всякаквѣ былкѣ обшива,
 Омразны былкѣ, раздѣлны
 Дано тя, Радо, намразж.
 Майка ти маѣосница-та
 Маѣоса горж и водж;
 Живж е змиж хванжла,
 Въ ново ѿ грѣня туржла,
 Стѣсь бѣль ѿ бодилъ поджлала;
 Огѣвъ подъ грѣня горѣаше,
 Змиа ся въ грѣня виаше,
 Впаше, още пицраше
 А мама ти си нарича:
 — Както ся вие тась змѣя,
 Тѣй да си вижть за Радж,
 За Радж Турци, Блѣгари,
 Дано ѿ змѣино намрази,
 Намрази да ѿ остави. —
 Докль не ти е цѣрила,
 Азе щж да тя задигж. —
 Докль тось змѣино издума,
 И той си Радж задигж,
 Издигж горѣ въ небеса
 На высокы-ты зхберты,
 У широгы ты пещеры.

Вѣрвали сж пѣкога още, че змѣвѣ-ти, като
 любили пѣкои жены, ходили и у дома имъ
 отъ врьмя на врьмя и ся затваряли съ
 тѣхъ пѣйдѣ въ кѣнци, та стоали по пѣкол-
 ко дин. *Чегато го змѣвѣе любяты*, каз-
 вать за пѣкого, кога съхне и блѣдиѣе, кога
 чмае отъ пѣкож незнайж болесть. — Кога
 стане буре и вали градъ, казвать, че змѣ-
 вѣе ся бикъты въ въздуха.

Змѣй, с. м. Врьчало, вѣтрило, керкенець,
 учуртма; бумажний змѣй.

Змѣйкѣйна, с. ж. Змѣйца.

Змѣйница, с. ж. 1) Змѣйце, мрътвило. 2)
 Змѣйца, змѣйкѣйна.

Змѣйно, с. смякч. отъ змѣй.

Змѣйска трѣва. Едно растение.

Змѣйскый, ска, ско, пр. отъ змѣй.

Змѣйца, с. ж. Лѣнскый змѣй, змѣйница,
 змѣйкѣйна.

Довечера щжть да дождъ
 Змѣвѣе съ бѣлы атовы,
 Змѣйца съ златы кочии,
 Змѣйчета въ златы люлчици. *Пѣс.*

Змѣйчевый, въ, ва, во, пр. отъ змѣй.

Змѣвѣый, змѣйскый. — *Змѣйчево дѣтя*,
 дѣтя, родено отъ женж, что ся е любила
 съ змѣй, хала.

Змѣйчій, ум. ср. отъ змѣй.

Змѣоря, с. ср. Рыба зморяка.

Змѣхъ, с. м. Змѣй.

Змѣюрка, с. ж. Рыба змюрка.

Змѣя, с. ж. Змиа.

Знаѣинкъ, с. м. Знаитель.

Знаѣйница, с. ж. Знаителка.

Знаѣитый, знаѣнь, знаѣйна, знаѣно, пр.

Что ся знае, познатый, извѣстный; извѣст-
 ный. — по, нар. Познато, извѣстно; из-
 вѣстно. *Знаѣно бѣди* (да ся знае); съ
 тына думъ начинать всякой запись. *Знаѣ*
по бѣди, какъ. . .

Знаѣтелка, с. ж. Жена, конато познава, раз-
 бира отъ болести и проч. и знае да лѣкува;
 знаѣйница.

Знаѣтель, с. м. Чловѣкъ, който познава,
 разбира отъ много пѣчта, найпаче отъ боле-
 сти и знае да гы лѣкува; знаелець, знаѣ-
 никъ; свѣдущий, знатокъ, знахарь.

Знаелець, лц, с. м. Знаитель, знаѣникъ;
 знахарь. *Всякой старецъ и знаелець.*

Знаѣение, с. ср. Бѣлѣгъ, личба, поличба,
 пищанъ; знакъ, знаѣение.

Знаѣенувамъ, гл. д. Показвамъ разума на
 пѣчто; знаѣить, знаменоватъ, означатъ.
Какво знаѣенува така дума?

Знаѣену (о) ванне, с. ср. отъ знаѣенувамъ;
 знаѣение, знаменованіе.

Знаѣень, с. м. Знаѣя.

Знаѣмъ, знаѣешь, знаѣалъ, гл. д. Знаѣж. *Знаѣмъ*
ли азъ! Пары малко, бой голѣмъ!

Знаѣмя, с. ср. Знаѣень, прѣпорецъ, прапорецъ,
 стягъ, байрякъ; знаѣмя.

Знаѣтый, тѣ, та, то, прич. стр. отъ знаѣж.
Помисли-ти на чловѣка сж знаѣти
Богу.

Знаѣж, емъ, знаѣалъ, гл. д. Знаѣмъ: 1) Умѣж,
 разумѣвамъ, познавамъ, отбирамъ отъ пѣчто;
 знаѣть, вѣдатъ. *Знаѣж да четж, знаѣж*
что мислишь. 2) Познавамъ, познать ми ѣ;
 знаѣть. *Азъ знаѣж Драгою.* 2) Помнѣж. *Да*
знаѣ Мара, кога е кумовала и на тж-
панъ грошъ давала. 4) Могж, умѣж;
 знаѣть, умѣть. *Азъ знаѣж да правѣж кола.*

5) Вардж, пазж, дръжж, почитамъ; чтить, соблюдать.

Ваша-та е вѣра лошава;
Не знаете дѣлникъ, ни празникъ,
Не знаете свѣтъ недѣлж,
Нити ми Велидень, Гергевъ-день. Пѣс.

Знаѣжся, 1) гл. вз. Познаваме съ пѣкого; знѣться, имѣть знаѣство съ кѣмъ. *Азъ ся знаѣ съ Пѣка, знаемея съ Пѣка.* 2) гл. взвр. Знаѣ себе-сп. *Азъ ся знаѣ какъвъ сѣмъ.* 3) гл. стр. Бывамъ знѣть. *Булка-та и на копа не ся знае копа е.* **Знаѣся**, гл. безл. Извѣстно е; знѣбно. *Хлѣбъ ся пече, а не ся знае, кой ще го каде.* — *Всичко иска да знае*, разпѣтѣва за вѣчко, иска да посѣе на дѣно-то просо. — *Господь знае, Богъ знае*, показва сѣмѣнине, неизвѣстность за пѣчто; **Богъ знѣ-сть, Богъ вѣсть.** *Господь знае, така ли е, както казвамъ.* *Единъ Господь знае, какво сѣмъ протяглимъ.* — *Знае до круши, ничто не знае.* — *Знае си едикъ-тж*, каквото да му расправяшь, той дръжи все едно-то. — *Знаемъ си нашъ-тж*, каквото щѣтъ да казвать и да правять другы-ты, каквото да е, пѣе си го карамы както си го зваемъ или както си щемъ. *Каквото и да му казвашъ, той неговъ-тж си знае; что ни говори ему, онъ всё такъ свой несѣтъ.* — *Знаѣж книгж и знаѣж писмо*, знаѣж да четж и да пишж; **умѣть читѣть и писѣть, быть грамотнымъ.** *Който знае книгж, има четире очи.* — *Знаѣж му и зжбы-тж*, или: *знаѣж что има и междж зжбы-тж му*, знаѣж му вѣчко. — *Знаѣж си врѣмя-то*, знаѣж, кога какво трѣба да правж. *Кокотка-та струва двѣ парж, на и тѣа си знае врѣмя-то.* — *Знаѣж си мѣсто-то*, знаѣж на какъвъ рядъ сѣмъ, колко струвамъ. *Който не си знае мѣсто-то, сздира си гаци-тж.* — *Знаѣж срамъ*, имамъ срамъ, срамувамея; **имѣть стыдъ.** — *Както знаешъ, както можешъ, както и да е, безъ друго; во что бы то ни стѣло.* — *Кой знае!* показва сѣмѣнине, очюдване. *Кой знае какво си правилъ!* — *Кой знае дѣнь и пощъ что носи!* — не ся знае что може да стане доутрѣ. — *Не зижж на кой Богъ, да ся молж*, показва безпомощность, пѣмамъ при кого да идж да ми помогне. — *Не цж да знаѣж*, малко мя е грѣжа, не жарж, не мя е грѣжа; и знѣть не хочю, наплевѣть. — *Не ще да знае ничто*, не зима отъ ничто. *Казвай му, бий го, правъ го каквото щемъ, не ще да знае.* — *Не ще да знае никого*, не го е грѣжа отъ никого, за пѣкого. — *Пра-*

ви каквото знаешъ, каквото щемъ. — *Тоя ся знае, то е явно, така е то, не ще ду-мж; вѣдомо, извѣстно, разумѣтся.* — *Да знаешъ много, скоро щемъ остарѣешъ; много знѣть — скоро состарѣ-ся.* *Казвамъ ти го като на братъ, и да го знае всичкии свѣтъ; будемъ знѣть ты да я, да братъ Ильи.* *Това баба знае, това си и бае.* *Който не го знае, съ шикеръ да го храни; който го знае, и хлѣбъ да му не дава.* *Много знаешъ, изъ много щемъ тяглиши.* *Знае лисица-та какъвъ огнь прѣкача.* *Знае баба и другж пжтечж.* *Който има пять гроша, знае шесть думъ.* *Нашъ, ни вашъ, носи, враже, кждѣ знаешъ.* *Господь знае и стара баба.* *На сврж, на заемъ, на отдѣ е не знаемъ.* *Единъ казва, хиляда го знаѣтъ Паси трѣвж, кожъ знаешъ.* *Знаела свѣтокладничевж водж.* *Не какъ знае баба, а какъ намѣри.* *Не каквото знаешъ, а каквото намѣришь.* *Добро е всичко да знаешъ, ала не е всичко да правишь.* *Цѣръ-тж е за парж, ала кой го знае.* *Знае Богъ кому что дава.* *Да бѣж оче-ра умрѣлъ, не щажъ това да знаѣж.* *Отдѣка и той знае, лема е съ Бога говорилъ?* *Позачж-тж ми ли е иска-нала, та да ми знае години-тж?* *Гричаръ-тж знае отдѣ да турне на грѣ-ня-то ужо.* *Който не знае да сѣди на лопатж-тж, сѣди на дръжжж-тж и.* *Който трѣли, той знае.* *Кой знае, знае кой не знае, трѣвж пасе.* *Азъ ли е празъ ли е, не го знаѣж.* *Глядашь му лице-то, не му знаешъ ердѣце-то.* *Всѣ кой знае себе-си.* *Какъ знаешъ хора-та.* — *Като себе-си.* *Дѣ да тѣ знаѣж, чѣ ми си смигилъ въ тѣминж-тж.* *Балабанъ что дума, бодка да не знае.* *Който не знае да дере, порѣзва кожж-тж.* *Всѣка мома знае да пѣе у дома си, изъ да жъ видимъ на хоро-то.* *Знае дѣда ти, да видж тебе.* *Да е знае баба-та, че щемъ си такъвъ, отрѣзалъ би ти главж-тж, а не пжла.* *Да е знае ла майка ти, че ще роди такъвъ жа-ирѣжжж, щаме си отрѣже главж-тж.*
Знаѣнше, с. ср. отъ знаѣж. Вѣщина; знѣние.
Зноѣние, с. ср. отъ зноѣжся. Потеме; не тѣние.
Зноѣнецъ, у. м. м. отъ зной.
Зной, с. м. (Съ члѣпъ зной-тж и зной-тж като лой-тж и лой-та). 1) Потъ; потъ. 2) Горнища, жага; жарѣ, зной.
Зноѣнѣй, зноѣнѣъ, зноѣйна, зноѣино, пр.

Потпый; потпый. 2) Горящий, жежкый, топзый; жаркый, знойпый.

по́жся, и́ся, знойся, гл. об. Потжся; потѣть.

зо́бамъ (зоббамъ, да зобиж, зобнувамъ), гл. д. 1) Іамъ, ламамъ нѣчто на зрына. *Зобамъ грозде. Бѣло грозде да зобамы.* Изъ пѣс. 2) Зобѣ. — бангый, прич. стр.

зо́бане, с. ср. отъ зобамъ.

зо́бамъ, гл. мн-кр. отъ зобамъ.

зо́бене, с. ср. отъ зобѣ.

зо́бень, ум. м. отъ зобѣ. Малко зобѣ.

зо́билица, с. ж. Зобница.

зо́било, с. ср. Зобникъ, зобница.

Па си везе Андреинж главж,
Та ъж тури у златны зобила,
Па си лажж коша доринаша,
Та си ойде дома на дворовы. Пѣс.

зо́бло, с. ср. Бранище джбова гора.

зо́бникъ, с. м. п

зо́бница, с. ж. Торба, въ кошто ся дава зобѣ, на конь, зобилница, зобило, конека торба; тѣрба. *Зобникъ на главж-тж му да му закачатъ! Да го видж съ зобникъ като конь, кога прѣносва грозде у бране!* Кл.

зо́бнувамъ, гл. уч. отъ зобиж,

зо́биж, ешь, — нжль, 1) гл. ед-кр. отъ зобамъ. *Да зобиж едно зрыно.* 2) гл. смякч. отъ зобамъ. *Да позобамъ. Зобни си малко грозде.*

зо́бих (да ся), ешь, — нжся, гл. об. свр. *Да ся съзобѣ. — нжтый, прич. стр. Съзобеный. Краставицкы-тж ся зобижж, подкачнж да ся сплувать.*

зо́бичя, в. зжбжичя.

зо́бъ, с. м. п зобѣ, с. ж. Храпа, что ся дава на конь зарань и вечеръ на зрыно, ячмыкъ или овесъ; кормъ зерномъ, даваемый лошади по утрамъ и вечерамъ. *Надѣвася като конь за зобѣ. Ед ли щеш, кошо, зобѣ? Нека ти коша отъ зобѣ загыне. Зобѣ въ коша ся не губи. Хвати пршатель понж, та да му зранишь коша съ зобѣ. Зобѣ-та тѣра коша, а не камшица-та.*

зо́бѣ, ишь, — бѣль, гл. д. 1) Зобамъ. 2) Давамъ зобѣ на конь. *Зобѣ коша. — бѣжся, гл. стр. Дѣѣ кобжлы въ еднж торбж не ся зобятъ. — бѣный, прич. стр.*

зо́бане, с. ср. отъ зобѣ. Зъване.

зо́биж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ зобѣ.

зо́вѣ, ешь, — валь (да зовиж), гл. д. в. зѣвѣ.

*зо́графъ, с. м. *Ур.* Изографъ, иконописецъ; иконописецъ, икобникъ.

зо́дене, с. ср. отъ зѣдъ.

зо́дъ, ишь, — диль, гл. д. Пишж, шарж, пѣстрж; расписывать, пестрить. *зо́джся, гл. стр.* Пишжся, шаржся, пѣстржся; расписываться. — деный, прич. стр. Пишаный, шареный, пѣстреный.

Камо ми ти, щерко,
Дѣѣ стомпы зодены?

*зо́кумъ, с. м. *Т.* Раст. *Nerium Oleander*; олеандръ, лавровая роза, пуховникъ.

зо́ла, с. ж. 1) Горящъ, посвѣтлѣлъ пепель на огына, спуза, мръва. 2) Вода, варена съ пепель, пепелина вода, бугада, вогава, лешина, лисва, лисида, луга, люта вода, пепелища, пепелина вода, протѣ, цвикъ, цекъ; щѣлокъ, букъ. *Перж дрѣвжы-тж съ золж.*

*зо́ла, с. ж. *Т.* 1) Тридесять пары, три четвртицы отъ грошна. *Продаж го за пять и золж.* 2) Пара, что врьѣла тридесять пары, золота. — *Рѣтамъ ти золж накрай Стамбола, като идеж у Стамболж, пары съ торбж щемъ си нагребемъ. До грошъ не дошьж, че до золж ли? Продаж за грошъ, зель золж-тж. Грошъ-тж станжж на золж. Курдисался като три и золж.*

зо́лавый, въ, ва, во, пр. Мръшавый, дрыгливый, слабый, посталый, жулавый.

зо́ланъ, с. м. Зѣль чловѣкъ, злонко. *Дари добръ золана, да не даришь голана. Золанъ учи добрапа да лучи.*

зо́лене, с. ср. отъ золѣ.

зо́лота, с. ж. Зола. *Дѣѣ золоты цѣль грошъ.*

зо́лкъ, ишь, — лѣль, гл. д. Постынамъ, перьсвамъ, солж; посынатъ чѣмъ. — лѣный, прич. стр. *Печено нагия съ црвѣнж пиперъ золено.*

*зо́на, с. ж. *Ур.* Дѣга на небо-то, божий лжкъ, бабина риза, бабинъ понасъ, бабино платно, богородичинъ понасъ, вино-жито, вино-ракпа, зоница, зонка, зунца, зунка, зунцаващица, облакъ, понасъ, узунца; радуга.

зо́ница и зунѣца, с. ж. Раст. и плодъ *Fragaria vesca*, нагода, кошато, като ся потягли, ся откъсва отъ стѣбло-то чисто зрыно-то, куконца, пламеница, планица, планичка, плюскавица; земляника, зунѣца, сунѣца.

зо́ница и зѣнка, с. м. в. зѣна.

зо́ра, с. ж. 1) Утреня-та свѣтлина, кога закачи да съвнува; разсвѣтъ, зарѣ. 2) Врѣмя-то когато ся начина зора. 3) Жлѣти и червени облаци на изтокъ въ зоры. 4) Звѣзда зорница, денница; денница, утреня звѣздѣ. 5) Кога боли пѣкого глава, пѣ не цѣла, а само подовина-та. — *Въ зоры, рано, кога да ся съвне. Стажжмы рано:*

прѣди пѣтлы, та въ зоры. Въ зорж ранила, денъ изгубила (изхабила). — Отъ зоры, отъ зарань-ткъ, отъ рапо. Отъ зоры съмь заперѣцалъ гостие. Станялъ съмь отъ тьмы зоры, отъ ранги зоры, като чтомь закачи да си зазорява. Въ ранги и пасны зоры загрѣмѣ камбана-та. Работи отъ тьмы зоры до къенж вечерж. — Обзорися зора, зазорися, подкачи да съва, зора зори.

Први пѣтлы дори провѣвали,
Црѣно море Марко го прѣплывалъ,
Дори ми си зора обзорила,
Ми излѣзе край бѣлы друмовы. Пѣс.

— Пужижся зора и сгнѣжся зора, обзорися, зазорися, закачи да съвнува.

Зора ся съниж, мило либи, слѣпце изгрѣва,
Копь-тъ ми чака, сладко пише, на пѣтъ да
трѣгж. Пѣс.

— Прѣдъ зоры, прѣди да ся съвпе. Станяли сж до-прѣдъ зоры. — Става въ слѣпцы-ты зоры, стана заедно съ кокошгьты, казвася, кога сии пѣкой много. — Червена зора — мокра вечера; кога сутренж има червенгы облаци на изтокъ, въ тона день подъ вечеръ ще вали дѣждь. — Ако замръквашъ съ зромла, до-въ зоры цешъ зазромившъ.

*Зорба, с. об. Т. Зорбаджина.

Споци минжжж зорба Турци,
Зорба Турци бостанджи,
Обзели ти милжж сестрж,
Милжж сестрж Ангелинж. Пѣс.

*Зорбаджина, с. м. Т. Зорба, насилникъ, потисникъ; насильникъ, притѣснитель.

*Зорбаджлжж и

*Зорбалжж, с. м. Т. Зоръ, насилце, по-вада; насилце.

Зорѣца, ум. ж. отъ зорѣ.

Зорѣчка, ум. ж. отъ зорѣца.

Зорлѣ, с. ж. Зурна. Ако смѣташъ зорлж и тѣпацъ, сватбж не направашъ

Зорладѣсвалъ и зорладѣсувалъ (да зорладѣшиж), гл. д. Т. 1) Насилвамъ, накарвамъ насилж на нѣчто; принуждѣтъ. 2) Усилвамъ, давамъ зоръ. Болестъ-та го зорладѣса. 3) За конь или воловы: прѣкарвамъ гы; загонятъ. Зорладѣсахми конѣ-ты. — мѣя, гл. стр.

Зорладѣсваше и зорладѣсуваше, с. ср. отъ зорладѣсвалъ.

Зорладѣшиж, ешь, — дѣсахъ, гл. свр. отъ зорладѣсвалъ; принудить, загнѣтъ. — дѣсангый, пр. стр. 1) Насиленгый; принужденгый. 2) Прѣкарангый; загнангый.

*Зорле и

*Зорленъ, нар. Т. Насилж, силомъ, съ зоръ;

насилу, насильно. Зорленъ можешъ ми зе, а не можешъ ми да.

Зорѣница, с. ж. Звѣзда зора, дешница, дѣшница, зорна, утреница; денѣца, утреница звѣзда.

Звѣзда зорѣца изгрѣва,
Петкана дворы меташе;
Петкана дума зорѣница;
Зорѣце, пасна звѣдице! Пѣс.

Зорѣчка, ум. ж. отъ зорѣца.

Зорно, нар. отъ зоръ. Много ты с зорно, много ты е мѣчно, тяжело, усилно.

Зорнодоба, с. ж. Зорна доба, врѣмя-то прѣди да си разсѣвпе, прѣзорты, узоры, забѣла; врѣмя передъ разсѣтомъ.

Зорнѣтъ, — рѣтъ и — ренъ, рна, рпо, пр. отъ зорѣ. Зорна доба, зорнодоба; разсѣтъ. Кудъ си была у зорнж добж?

Зазорися зорна зора
Прѣзъ горицж, прѣзъ зеленж;
То не было зорна зора,
А си было Божя майка. Пѣс.

Зорна, с. м. Звѣзда зорѣца.

Зорумъ, нар. Съ прѣдлогъ на: назорумъ, дѣбомъ, дѣбнишкомъ, дѣбнишкѣтъ, дѣбнишкж-тъ, мѣкомъ.

Зоръ, с. м. Зора. Мѣсячинка зоръ зазоръ, зе да изгрѣва.

*Зоръ, с. м. Т. 1) Силене, насилце, усукъ, зулумъ; насилце, принужденіе. Съ зоръ мя кара да му работж. Видѣлъ зоръ, та бѣвалъ. 2) Пужда. Имашъ зоръ. Отъ зоръ го правж. 3) Усилце, мѣка. Каплицѣ-та му дава зоръ. 4) Додѣваше. Убуца-та ми сж тѣсны, даватъ ми зоръ на крака-та. — Давамъ зоръ нѣкому: а) Присилвамъ го, зорладѣсвамъ го; принуждѣтъ. б) Подканямъ го, некамъ да свршии по-скоро. Имашъ поржчанж работж, на ми даватъ зоръ за неж. в) Измжчвамъ. Така работа ми даде зоръ, измжчхся, доклѣ да ѣх свршиж. — Что ти с зоръ-тъ, что некамъ? — Зоръ работи, мѣчна.

Зорѣ, нар. Утрѣ, сутрѣ, зарань.

Зоржж, ишь, — рилъ, гл. ср. и — си, гл. възаръ. Съввамся, обзорявамся. Зора зори, подкача да ся зазорява, да съвнува.

Откакъ си зора зорила,
Откакъ сж пѣтлы пѣвали.
Колко гемпи минжлѣты? Пѣс.

Пѣтлы-ты пѣжтъ, зора си зори,
Радица майка на портъ стов,
Радицы дружкы на водж ходятъ. Пѣс.

Зоранъ, с. м. Заакъ.

Зракла, с. ж. Зари. Хубава-та мома сгнѣчеш-тж зраклж надгрѣва.

Зракъ, зраци, с. м. Лжчъ, лжчиа свѣтлина, шипъ; лучъ. *Зраци отъ видѣло.*

Гада грѣло бѣлѣаше,
Лице-то ѡ свѣтъаше,
Очи-ты ѡ зракъ давахъ *Пѣс.*

Зрѣвамъ и **зрѣнувамъ** (да зрѣж), гл. д. Зарвамъ, зрвамъ: 1) Като глѣдамъ, виждамъ нѣчто, мѣрва ми ся, съгладвамъ, забѣлѣвамъ, заушавамъ, сашикасамъ; **видѣтъ** мѣлькомъ. *Зрѣжжъ го отдалечъ въ калабалжжа. Не мя зрѣж, не мя съгладя.* 2) Надниквамъ, погладвамъ, врѣгамъ погладъ; **взгладывать**, **загладывать**. *Като заминувахъ, зрѣжжъ изъ врата-ша, та го видѣж на двора.*

Зрѣванце, с. ср. отъ зрѣвамъ.

Зръкала, с. ср. мн. 1) Дзръкала, дзръзала, зръкала, очила, цѣклы, цѣклета; **очки**. 2) Зръкыли. *Зръкала-та да си извади!*

Зръкоть,

Зръкѣтъ и

Зръкытъ, с. м. Прѣкорно названце на очпты, бѣскы, мигалы; бѣлма, бѣркалы. *Отвори си зръкылы-ты, мигалы-ты.*

Зрънастець с. м. Раст. *Rhamnus frangula*, дѣва боа, зрънецъ; крушина, собачьи ягоды, придорѣжная игла.

Зрънатка, с. ж. Раст. зрънешникъ.

Зрънецъ, с. м. Раст. зрънастець.

Зрънешникъ, с. м. Раст. *Solanum nigrum*, зрънатка, кучево грозде, кученка отрова, кученко грозде, мачкыно грозде, модриць, муркенъ, отравачка; пасленъ чернойгодиный, пейнка, сорѣчи ягоды.

Зрънистый, сть, ста, стъ, пр. 1) Что е на зрна; зернистый, зернчатый. 2) Что е като на зрна и сыпкаво, грѣхчатый; **круничатый**.

Зрънищець, с. м. Раст. *Solanum*; пасленъ, пейнка.

Зръно, с. ср. 1) Сѣмка отъ растение; зерно. *Зръна жито. Просяно зръно. Отъ едно зръно брашно ся не намिला. Взирася като пѣмель у бобово зръно.* 2) Нѣкои плодове, нагода; ягода. *Едно зръно грозде, череша.* 3) Всячко нѣчто дребно. *Зръно пѣсжжъ. Зръна маниста.* 4) Малко нѣчто. *Нѣма ни зръно.* — *Завръзва зръно*, за растениа-та: врѣзва, хваца, прави сѣмя, зръно. — *На зръна*, като зръна, сыпсея, зрънистый, грѣхчатый.

Зрѣнувамъ, гл. д. в. зрѣвамъ.

Зрѣнуванце, с. ср. отъ зрѣнувамъ. Зрѣванце.

Зрънце, ум. ср. отъ зръно; зѣрнышко, круничка.

Зрънище, ум. ср. отъ зрънище. *Огрѣвало слънище на попово зрънище.*

Зрѣнкъ, ешь, — пжлъ, гл. свр. отъ зрѣвамъ. 1) Да съгладамъ, да заушь, да сашикасамъ. 2) Да погладж, да надникж; **взгянутъ**, **гянутъ**. — **пжтъый**, прич. стр.

Зрътѣне, с. ср. отъ зрътѣ.

Зрътѣж, ишь, — тѣлъ, гл. ср. Зрътѣж: 1) Глѣдамъ на едикъ, на другж странж, тукъ тамъ, да видж нѣчто. 2) Взирамся, призирамся на нѣчто, което работж, за да го направж добрѣ (за тыкж работж). *Колко съмъ зрътѣлъ, доклѣ да го направж.*

Зръцала, с. ср. мн. Зръкала, дзръкала, дзръзала, очила, цѣклы, цѣклета; **очки**.

Зрългый, лъ, ла, ло, пр. Зрългый, за земны-ты плодовы: что е достигналъ вѣче да ся бере и да може да ся наде, узрългый, узрългый, втасалгый; зрългый, сѣлгый. *Зрълги сливки. Зръла круша сама пада.*

Зрълж, ешь, зрълъ, гл. ср. За плодовы-ты земны: ставамъ зрълъ, узръвамъ, втасвамъ; зрътъ, сѣтъ.

Зрългый, лъ, ла, ло, пр. Зрългый. *Глѣда като куча на зрълги сливки.*

Зрънѣне, с. ср. отъ зрълж. Втасване; зрънѣне, сѣнѣне.

Зубѣрина, с. ж. Заборина.

***Зулѣнувамъ**, гл. ср. Гр. Завиждамъ, вжскажидисвамъ.

Зулѣвчя, ум. ср. отъ зулѣвъ; висѣчекъ.

***Зулѣвъ**, с. м. Т. Скулѣвъ, коса-та мѣжду уши-ты и очи-ты; **висѣкъ**. *Пропустилъ зулѣвы.*

***Зулѣджина** и

***Зулѣжаръ**, с. м. Т. Който прави зулѣмъ.

***Зулѣжугъ** и

***Зулѣжъ**, с. м. Т. Развалане, обпране, грабене, зоръ.

Дѣто ходять, зулѣмъ правять,
Зулѣмъ правять и обирать. *Пѣс.*

***Зулѣмъ**, с. м. Т. Спромахъ.

Зуница с. ж. в. зонница.

Зуница, с. ж. Гр. 1) в. зѣна. 2) Поясъ, зонка. 3) **Зѣници**, раст. *Pulsatilla pratensis*, мачкы, коткы, сѣнкоткы, сѣнѣнкоткы, сѣнѣнъ, сѣнѣнкоткы; **вѣтрапница**.

***Зѣнка**, с. ж. Гр. 1) в. зѣна. 2) Поясъ, зупница. 3) Подврѣзка; **подвѣзка**. *Зѣнка на тузлуци.*

Зѣнене с. ср. отъ зѣнжся.

Зѣнжся, ишея, — пѣлен, гл. об. в. зѣрлжся.

***Зурать**, с. м. Т. Пратенъ нарочно за нѣчто да отиде както може по-скоро; **нарѣчный курьеръ**.

Зурепавый, въ, ва, во, пр. 1) За чловѣка: опоритый, инать, быковитый, быкоглавый; упрямый, унѣрный, несговѣрчивый. 2) За животны: планливый, плахый, страшливый; пугливый.

Зурла, с. ж. 1) Прѣдна-та часть на главк-тж на животно, пось-тъ и уста-та; муц-ка, муцуна: мѣрда, рѣло, сурна. *Свинска зурла*, джорукка, дулица; хрѣкало, свиное рѣло. *Отрѣжи на свиних зур-лѣ-тж, тѣ пакъ си рови.* 2) Свирка на крака-та, пиццалъ.

Зурла, с. ж. в. зурна.

Зурлене, с. ср. отъ зурлика. Зурене.

Зурлица, ум. ж. отъ зурла.

Зурличка, ум. ж. отъ зурлица.

Зурличкы, с. ж. мн. Раст. цвѣте *Antirrhinum*, арслановы уста, арсланчя, гура, дойкычя, зини-лаши, зѣйка, зѣлиакъ, кученца, рушкый шибой, таушанчя, уста, устичя, филибиличя, набанско цвѣтие; льви-ноусть.

Зурлика, ишея, — лѣля, гл. об. Дзур-лика, дурлика, дзушка, зушка, вжжжя, сунжжя, мусжжя, мржжжя, чюмержжя, срь-джя, правжж суратъ; хмуритъся, сунитъ-ся, мѣрцитъся, дѣтъся, сердитъся, наду-вать губы.

*Зурна, с. ж. Т. 1) Зурла, зорла, една свир-ка, има остерь гласъ, свирять ѣ заедно съ тѣпанъ; сурна.

Че гы сж съ гайды сръщяжи.

Съ съ гайды и съ съ цигулкы,

Съ съ зурны и съ съ тѣпанъ. *Шѣ.*

Който смѣта зурнѣ и тѣпанъ, не може ся ожети. 2) Раст. цвѣте *Convolvulus serotinus*, вампиръ, джефа, дива слачка, качюль, люля, модръ шаторъ, повивка, повлѣкъ, пукъ, рожкыно цвѣтие, чаджрчя, чашулкы, зарань-вечерь; вьюнокъ забр-ный.

*Зурнаджина, с. м. Т. Който свирн зурнѣ; суренщикъ, сурначѣй, сурникъ.

Зурница, ум. ж. отъ зурна; суренка.

Зурничка, ум. ж. отъ зурница.

Зъване, с. ср. отъ зъвъ.

Зъванѣ, с. ср. Званѣ, гостѣа, гоцавка, на коькто госте-то сж поканени; угощѣние, шръ по приглашѣнию, званный обѣдъ.

Зъванитъ, ници, с. м. Званитъ.

Зъващица, с. ж. Зващица.

Зъвъ, снь, — вѣль, гл. д. Зовъ, звъ: 1) Выкамъ, кликамъ, рукамы пѣкого да дойде или да ся обади; звать, кликать. *Зъвахъ го, не ся обади. Магаря реве, магаря зъве.* 2) Выкамъ, наричамъ по имя; звать, именовать. *Зъвхъ мя Гроздагъ.* 3) Вы-камъ, капж, калесвамъ на госте и проч.; звать, приглашати. *Зъвж госте.* **Зъвъся**, гл. стр. Выкамъ, наричамся; звѣтъся, называться. *Азъ ся зъвж Байко.* — вѣ-ный, прич. стр. 1) Выканый, клика-ный, руканый; званный. 2) Поканеный,

калесаный на госте, на сватѣх; приг-лашѣнный, званный. *Азъ съмъ зъванъ днесъ. Зъванъ дому не сжди; въ чужѣмъ дѣмѣ не указывають.*

Зъл . . . Рѣчи-ты, които пѣкоп начинать отъ зъл като зѣла, зѣльчъ, в. на ряда при зъл . . .

Зъль, зла, зло, пр. усѣч. *окопч.* отъ змыл.

Зъгѣрь, с. м. Ловчийско кучи загаръ.

Зѣмна, с. ж. Рыба змионка.

Зѣмна майка. Насѣкомо *Scutigera coleopterata*, змекый запрѣтъкъ, скрипка; родъ многоножки.

Зѣмно пѣкыя. Раст. змиевъ тръпъ.

Зѣмиска слъзъ. Раст. *Chelidonium majus*; чистотѣль. Съ това растение цѣрять брадавици.

Зѣминскый, ска, ско, пр. Зѣмскый.

Нѣмамъ былкы зѣминскы,

Имамъ былкы зѣмевскы. *Шѣ.*

Зѣминный, нъ, на, но, пр. отъ зѣма. Зѣмскый, зѣмнскый.

Зѣмскый, ска, ско, пр. Что е на зѣмък п отъ зѣмж, зѣминскый, зѣминный; зѣмный, зѣмный. *Зѣмскый кокаль не ся паде.*

Зѣмскый бѣхыръ. Животно *Limax argestis*, голакъ, циганскый бухыръ, голъ охлевъ; слизень.

Зѣмскый запрѣтъкъ. Насѣкомо зѣмна майка.

Зѣмчй, ум. ср. отъ зѣма. Малко-то на зѣмъ, зѣмчя; зѣмка.

Зѣма, с. ж. 1) Животно зма, зѣма; зма.

Билася мома съ зѣмж,

Зѣма на момж падвила

И ѣ на срьдѣ прозала,

Отъ кож й глѣздо увила,

Дребны майчина панесла,

Пѣстры зѣмчета измжти,

На ся гы зѣма поведе,

Широко поле прѣкръши. *Шѣ.*

2) Едно растение.

Зѣр . . . Рѣчи-ты, които пѣкоп начинать отъ зѣр като зѣрвамъ, зѣрно, зѣртж и проч. в. на ряда при зѣр . . .

Зѣйка, с. ж. Раст. зурничка.

Зѣнама (зѣнама, да зѣнж, зѣннувамъ). гл. ср. 1) Отварямъ си уста-та, зѣнама: разѣнать ротъ. *Зѣна като гладжъ врн-лж.* 2) Глядамъ или слушамъ съ отворѣ-ны отъ вниманье, или отъ чюдение уста *Зѣнжжж възъ него да го глѣдате, да го слушате, да му ся чюдятъ.* 3) Като ходж, глядамъ, заглядвамъ, на едно на дру-го, чтото ми ся изпрѣчи, отъ праздно лю-бозытетво, захласвамъ, заплѣсвамъ, за-лухвамъ; зѣнати, глѣбѣтъ, верхоглѣди-чати. *Зѣна нагорѣ, надолу. Зѣна цѣл денъ изъ улици-тж.* — *Зѣнжжж с де*

мя лопне, зинжълъ е да мя лопне, надъ го е на мене, та да може, ще мя изаде. — *Зѣна като дивж паткж. Зѣна като пукжлъ. Зѣна по чавкж-тж. Единж зѣна, другж лапа.*

Зѣнаше, с. ср. отъ зѣнамъ.

Зѣнавамъ, гл. мн-кр. отъ зѣнамъ.

Зѣнлѣ, с. об. Който зѣна нагорѣ надолѣ; зѣвака.

Зѣнлактъ, с. м. Раст. зурличкы.

Зѣншувамъ, гл. уч. отъ зѣншж.

Зѣншж, ешь, — пжлъ, гл. свр. отъ зѣнамъ.

Зѣжж, ешь, зѣялъ, гл. ср. 1) Дръжж уста-та си отворены; зѣять. 2) За всичко нѣчто, което ся затваря или захлупна: отворенъ съмъ. *Врата-та зѣжжтъ. Кладенець-тж зѣе.* Казвать *зѣе* и за онова, что е въ схдѣ и не е захлупено, намѣсто да кажжтъ: схдѣ-тж зѣе. *Млѣко-то зѣе. Вино-то зѣе*, намѣсто: схдѣ-тж зѣе, въ който е млѣко-то, вино-то. *Зѣе като чавкж. Зѣе като ламж. Вамж пѣжжтъ, връзж насж зѣжжтъ. Баба бае, дупка зѣе. Баба бае, уста-та ѝ зѣе. Кога баба бае, и сж уста-та зѣе.*

Зѣялчя, с. ср. Корень отъ нѣкакво былне, който давать Циганкы баначкы на ергены да зѣжжтъ възъ тѣхъ момы-ты.

Зѣяше, с. ср. отъ зѣжж; зѣяше.

Зюмбюль и **зюмбюль**, с. м. Т. Раст. цвѣтне *Hyacinthus*, зимбилъ; гиацінтъ.

Зюмрюдъ, с. м. Т. Единъ отъ скжпоцѣнны-ты камене, на шаръ зеленъ; **изумрудъ**.

Зюницаванища, с. ж. в. зѣна.

Зюртъ, пр. неизм. Т. Зюгюртъ, сиромакъ.

Зжбатый, тж, та, то, пр. 1) Който има жбты; **имжющій жбты**. 2) Който хане, може да направи зло, жбистый; **жбастый**. *Не хвацайся сж него: той е жбатж.* 3) Что е на жбты, что има по краю жбты; **жбчатый**. *Жбато колело, жбата коса.* — *Жбато слънце*, зимне врѣмя въ мразъ, кога грѣе слънце, нъ пакъ е студено.

Изгрывало слънце жбато,

Изскокжжло нѣчто рогато. *Приказка.*

Жббелъ, с. м. Дункж въ скалж, пырець, пырище.

Жббеше, с. ср. отъ жббжся.

Жббене, ум. ср. отъ жббж; **жббечкъ**.

Жбберяктъ, с. м. Било, дѣлъ, прѣвалъ на планижж, на рѣтъ, гребенъ.

Жбберъ, с. м. 1) Остра, стръмна скала, на-пара, силгы, заряда; скала, угѣсь. 2) Планижскый връхъ само отъ камыне безъ трѣвж, рудина.

И зжвй си Радж задигжж,
Издигжж горѣ въ небеса

На високогы-ты жбберы,
У широкогы-тж пещеры. *Пѣс.*

Жббѣцъ, бѣцъ, 1) ум. м. отъ жббъ. Жббж; **жббѣкъ**. 2) с. м. Жббъ на нѣчто; **жббѣцъ**. 3) **Жббѣцъ**, брьдо за тъкане, гребенъ; брьдо, гребенъ у ткачѣй. 4) Желъзна сирава, съ кожто натягаты платно-то, кога го тъкжтъ; пржгж, напрузци, разпжкы.

Жббѣло, с. р. 1) Сирава за гребене сѣно, гребло, гребула; **грабли**. 2) Ковачка сирава като ножци, съ кожто жббаты срьновы.

Жббистый, етъ, ета, сто, пр. 1) Что има голѣмы, длгы жббты; **жббастый**, **имжющій большіе**, длгинне жббты. 2) Жббатый въ 2-то знаменуване. 3) За цвѣта на цвѣтне: рѣдкый, не кычестый, пулактъ, рохавый, еднорядый, налжнъ-катъ.

Жббѣще, ув. ср. отъ жббъ. Голѣмъ жббъ; **жббѣще**.

Жббла, с. ж. 1) Кожато има голѣмы жббты; **жббаныя**. 2) Кожато ся жббж.

Жбблѣ, лѣвци, с. м. 1) Който има голѣмы жббты; **жббаныя**, **жббачъ**. 2) Който ся жббж.

Жбблѣвый, въ, ва, во, пр. За тъканъ: что е рѣдкж като жббло, като цѣдилжж.

Жбблѣ, с. ср. Дебело клѣчницно платно, кеншвиръ; хрящъ, дерюга, парусина, толстый, грубый холеть, тикъ.

Жббжж, — бжпъ п — бжпъ, бжа, бжо, пр. Что е на жббты-ты или за жббты-ты; **жббжж**.

Жбборина, с. ж. 1) Сънадено, съзобено нѣчто отъ мышкы или отъ другы животны. 2) Зуборина, жборина.

Жббѣцъ, с. м. мн. в. жббѣцъ 3-то и 4-то знаменуванна.

Жббжжчя, ум. ср. отъ жббжжж.

Жббжжж, с. м. Т. Зубунъ, жббунъ: 1) Горна дрѣха съ кжсы ржавы до лакте-то, жббунъ; **спанчя**. 2) Длгга жжска антерия.

Жббъ, жббж, с. м. 1) Кость, кожато израства изъ челюсти-ты на животны, та съ нѣж разханвать, кжсать и джвжчжтъ, раздробивать хржжж-тж; **жббъ**. 2) Всичко нѣчто остро, что стрѣчи като жббты; **жббѣцъ**, **жббѣцъ**; **жббъ**, **жббѣцъ**. *Жббж на гребенъ, на трионъ, на колело, на брьдо. Жббж на бранж; клѣвцж.* — *Горни жббж*, копто сж на горнжж-тж челюсть; **вѣрхніе жббты**. — *Долги жббж*, копто сж на долнжж-тж челюсть; **нижніе жббты**. — *Прѣдни жббж*, что сж на срьдкж-тж по четыре на челюсть; **перѣдніе жббты**, **рѣзцж**. — *Кучешкж жббж*, что иджтъ слѣдъ прѣдни-ты но еднж отъ странж и сж по-остри, несенацж; **жббты боковые**, **кжжкж**. — *Кжжжж жббж* или *кжжжжжжжж*, что иджтъ слѣдъ кучешкы-ты и съ тѣхъ ся джвжчж; **жббты коренніе**. — *Млѣчжж жббж*,

копто израствати напръдъ и по времѣя па-
дати, та израствати други на мѣсто-то имъ;
зубы молочныя, врѣженныя. — Мждреци
зжби, у чловѣка, по единъ задъ какътнщи-
ты и на двѣ-ты челюсти; тии израствати
късно; зубы мудрости. — Вадж зжбъ, из-
кръщамъ го, изваждамъ го; дѣргать, выры-
вать зубъ. — Вадж зжбы, никнжть ми,
растжть ми зжби. — Да сж здрави
прѣдни-ты зжби, че задржжати, имамъ
да ти кажж, ала ся въздржжамъ. — Ду-
ша-та му сѣди въ зжбы-ты, или: ду-
ша-та му ся с запрѣла въ зжбы-ты,
носи си душиж-тж (иченижж-тж) въ
зжбы-ты, много е слабъ, едвамъ ся крѣни,
та живѣе, не го бѣва вяче, скоро ще мре.
— Дъвче го като сж бабинж зжбы, така
казвать, кога нѣкой парѣзва нѣчто не добрѣ.
— Дъвче, жвака като сж чождж зжбы,
пехриво, не може да дъвче, не му ся дъвче.
— Знае, что има и между зжбы-ты му,
знае му вѣщко. — Клзца си зжбы-ты
като праздиж воднижж, приказва празд-
ны работы, не за вѣ работж. — Миришжть
му зжбы-ты на трѣвж, още е младъ,
неопытенъ, дѣтя е. — Налуесто си троши
(си клзца) зжбы-ты, напраздно говори,
нѣма кой да го слуша, не щжть да го
слушать. — Не си обѣли зжбъ да продума,
не си отвори уста-та да каже нѣчто. — Не
смѣе да си обѣли зжбъ, да каже нѣчто;
не смѣетъ рта разинуть. — Не ся смѣи,
да не ти замржжжть зжбы-ти от-
вжнка, казвать нѣкому, кога ся много смѣе
и му ся видять зжби-ти. — Още му мири-
шжть зжбы-ти на млѣко, още е много
младъ, неопытенъ и аджамна; на губахъ
ещѣ молоко не обеохло. — Разжжева го сж
зжбы-ты, така го е надъ па него, дѣто, да
можжаше, прѣмахнжлъ бы го. — Скржца
зжбы; скрежѣщеть зубами. — Това не е
за твои-ты зжбы, не е лжжица за твои-
ты уста, не е за тебе, не е като за тебе
чловѣж. — Точи зжбы за нѣчто, надѣвамъ
ся за нѣчто да го получж; мѣтитъ на
что. — Точи зжбы за печенж прасета,
чака да наде па готово, или: непа му ся
да стане селскый чорбаджина. Точи си
зжбы-ты да надели! Още ржжж-тж въ
море-то, той точи зжбы да наде. — Трже
му рапонж на зжбы-ты, подсказва му хлѣ-
ба. — Болж го зжбъ, та куца; бленъ:
на зубахъ мозоли и волоса распухли,
или: на головѣ чирей, а ногой хромяеть.
На подарено магаря (на поклоненж
конь) зжбы-ти ся не глядять; даровому
коню въ зжбы не смотрять. Сладость до
зжбы, свѣтъ до очи, радость до уши, или:

до очи свѣтъ, до зжбы сладость. Око-то
го види, нж зжбъ го не жваца. Зжбы-ти
му като дикелж. Имать ли зжбы, сапи,
доклѣ не сж тя загасали. Филова
зжбы да има, па ничто не може наира-
ви. Паострилж си зжбы-ты па точило.
Круша-та ся молила баби да ж изиде,
че ѣ сж остри зжбы-ти. Ты ментъ зжбы-
ты побѣли, а тебѣ Господь очи-ти. Ако
не спсалиши отъ работж, отъ зжбы-
ты поспѣши. Доброволна сирота ко-
ремъ-тъ ѣ до зжбы-ты. Чтото излѣзе отъ
тридесять и два зжба, наплжмова три-
десять и два града. Чтото излѣзе отъ
тридесять и два зжба, развалиа три-
десять и два града. Вѣлж кокошкж подж
стѣнж лѣжжть, или: бѣлж кокошкж па
червенж конецъ висять, или: плжна кжца
сж синни жайца, или: плжна конюшница
сж бѣли коне, насерѣдъ имъ црвенж конь,
та бѣлж-ты ржтка, или: четиредесять
камилж па едно корзито водж пжжть. Гат.
— Зжби. — Когато си мѣшавать дѣца-та
зжбы-ты, та имъ падне зжбъ, врыгать го
възъ стрѣхж тж на кжжж-тж и казвать:
нѣ ти, врано, костлжж зжбъ, та ми дай
желѣзенж; мѣшка, мѣшка, вотъ тебѣ
зубъ ржжниой, а ты дай миѣ костяной!
за да бжде здравъ оптый, что ще порасте па
негово мѣсто. — Бабини зжбы, растенне пжъ
трѣвж-тж, вржзва малкы тръни, копто бо-
длѣтъ, кога ходи нѣкой босъ по трѣвж-тж.
— Конски зжбы, едно растенне.

Зжбжж, ишъ,—бѣлъ, гл. д. Правж зжбы па
нѣчто; зубитъ; зубитъ, зубитъ.—бенѣй, прич.
стр.

Зжбжжж, ишж,—бѣлес, гл. об. 1) Правж
си уста-та така, какво-то да ми ся видять
зжбы-ти, показвамъ си зжбы-ты; скалитъ
зубы. Зжбжжж като мржжжж конь. 2)
Зжбжжж нѣкому, ржжж му ся, ржчжжж;
крѣснеться, скалитъся на кобо.

Зжбѣ, ум. ср. отъ зжбъ. Зжбець; зубокъ,
зубишко.

*Зждѣ, Т. 1) нар. Противно, напръкы.
Вржжж, отивамъ ждѣ сж нѣкого или на
нѣчто; идѣ противъ кого, на перекорѣ
чему. 2) с. м. Опова, что прави против
по-то па нѣчто; противодѣйствиѣ. Па кот-
ласало ждѣ с шекеръ.

*Зжбѣ, с. ж. Т. Замба.

*Зжбѣжж, жжбѣжжъ, п

*Зжбѣжжъ, с. м. Раст. цвѣтие *Lilium can-*
didum, арсланово око, замбакъ, кремъ,
крпжъ, хурка; лѣли, либѣя, кринъ.

*Зжиданджжина, с. м. Т. Тъмничаръ, който
варди жжиданъ; темничный сторожъ.

*Зжиданъ, с. м. Т. Тъмница въ земж-тж,

западагъ; подземная темница. *Тѣмъ зиджиданъ*.

*Зиджиданъ, с. м. Т. 1) Животно *Sciurus vulgaris*, сива катерица, веверица; бѣлка, вѣшка. 2) Кожна за кожоухъ отъ това животно; бѣличій мѣхъ. 3) *пр. неизм.* За конь: что е на шаръ като козинъ-тж на мышкж; мышастый (о цвѣтѣ лошади). *Зиджиданъ конь*.

*Зиджиданъ, с. м. Раст. глба *Agaricus muscarius*, кучешка пичю; ка; мухоморъ.

Зиджиданъ, с. ср. отъ зиджиданъ.

Зиджиданъ, ешь, — палъ, гл. ср. Зиджиданъ, мръз-пж, стынж, кочегж; зиджиданъ, колѣтъ. *Что стоишь на студа да зиджиданъ? Да не би зиджиданъ, не би слана паджло.*

Зиджиданъ и

Зиджиданъ, с. м. Зять.

А Сербине, моя зятине,
Разговари три товаръ хазно,
И зема си хубавж невѣстж. *Пѣе*

Добръ дошли, кытени сватове,
Зятинина кыгжа босилкова.
Зятинина црвено яблоко! *Пѣе*.

Зиджиданъ, въ, ва, во, *пр.* Что е на зять, зятневый, зятоскый; зятевъ, зятиниъ. *Зятева огрѣвка — врьовжи дръва. Зятевж пригледж — бориковж огнь.*

Зиджиданъ, у. м. м. отъ зять; зятѣвъ, зятюшка.

Зиджиданъ, с. м. м. отъ зять.

Посгодился Влько
За царекж дщериъ,
Царекж бре и кралекж.
Царъ си Вльку дума:
Влько, зятко Влько! *Пѣе*

Зиджиданъ, въ, ва, во, *пр.* Зятевый. *Врьовж углеие — зятисва храна.*

Зиджиданъ, ска, ско, *пр.* Зятевый, зятневый, зятоскый.

Извади рижж зятоскж,
Хубо ѝ лице избръса. *Пѣе*.

Зиджиданъ, ска, ско, *пр.* Зятевый, зятневый, зятоскый.

Стойна въ градинж сѣдѣше,
Между два трага босилакъ,
Зитекж ми крпж вязане. *Пѣе*.

Зиджиданъ, с. м. Зетанинъ, зетанина, оный кой-то води дщериъ на нѣкого или сестрж му

е зять нему; мжж-тъ на дщериъ или на сестрж, сватго, свако; зять. — *Приведенъ зять, зять на водж, на приводж, зять на кжцж, зять, земень, да сѣди у тьста си и у тыщж си, въ тѣхж-тж кжщж; домазять, призятькъ, приводжкъ, приходжкъ, пришьдець; вѣбий, вѣбникъ. — Зимама зять на приводж, да живѣе въ кжщж-тж мв. женитба на кжщж; приимать зять, призятькъ. — *Щеши, не щешь, стани баби зять. Зять като медж, сгнж като пелжнж (като клинж). Сгнж ми си — пелжнж ми си, зять ми си — медж ми си. Зять роднина — магаря стока. Зять сгнж не става, нето невѣста дщериа. Зять ся храни съ прьженж райца. Единж глжа сватбж, другж глжа бравж, зять-тж бул-кж-тж си да глжа. Пѣ-добрѣ отъ зять на приводж. Добрѣ му е като на зять на кжцж. Зять на кжцж — синигьрж у крамуж. Зятове да му раджтъ сто-кж-тж!**

Зиджиданъ, гл. ср. отъ зиджиданъ. — са-пый, *прим. стр.*

Зиджиданъ и зиджиданъ (да зиджиданъ), гл. д. 1) Правж пѣчто знанъ, изхабивамъ го безъ ползж или безъ потрѣбж, спора-зямъ; трѣтитъ что либо напрасно или безъ лѣбности. 2) Губж отъ пѣчто, имамъ знанъ, пагубж, зараръ, знанж; терять, н-мѣтъ убытокъ. *Зиджиданъ отъ тжж сто-кж много нѣчто. — мѣя, гл. стр.* Ста-вамъ знанъ.

Зиджиданъ и зиджиданъ, с. ср. отъ зиджиданъ.

*Зиджиданъ, с. м. Т. Пагуба, тцета, зараръ; убытокъ, потеря, изьянъ, наклѣдъ. *И-мамъ отъ стокж-тж знанъ. — Правж знанъ, изхабивамъ напрасно, споразямъ. — Ставамъ знанъ, отивамъ, изхабивамъ напрасно, зиджиданъ.*

*Зиджиданъ-зиджиданъ, Т. Правж нѣчто знанъ-зиджиданъ, зиджиданъ го, зиджиданъ го. — *Става знанъ-зиджиданъ, зиджиданъ, зиджиданъ-свася.*

Зиджиданъ, иль, — ниль, гл. д. в. зиджиданъ-вамъ въ 2-то знаменувание.

II. и. и.

II. Десято слово, десята буква въ Словянскж-тж азбукж, наричано *иже*; по старо-то начертанне и, а по ново-то и, и ржкопчено и.

II, сгнж. Употрѣбавася: 1) Междж двѣ ед-наквы чѣсти на слово-то; и. *Братж и сестра. Мжжж и жена. Богданж и Дра-*

ганъ съ братъ. Стоганъ и Рада съ братъ и сестра. Да си живъ и здравъ. Азъ знамъ да четъ и да пишъ. Еамъ и пишъ, что завръжъ. Връжамъ три дни и три пощи. Той работи бръзо и хубаво. 2) Междъ двѣ прѣдложенна дагы скачва едно съ друго. Казалъ е и ще го свърши. Чтомъ лѣнжъкъ и съмъ засталъ. Налъ съмъ и пакъ съмъ гладенъ. Чтото трѣсилъ, това и намѣрилъ. 3) Повторно прѣдъ всякожъ отъ рѣчи-ты и прѣдъ всякое отъ прѣдложена-та, кошто скачва. И плаче и ся смѣе. И сръби и боли. И азъ и ты, и всички съмъ еднакви. И карахъ му ся и бизъ го, не зима. И дъждъ вали, и слънце грѣе. И така и така ще ся мре. И на дължъ и на ширъ. 4) Въ пачяло на пзречениа като: И на присмѣхъ Господь помага. И отъ свижъ-тъж си ся бои. И на свизъ не е видѣлъ какво пѣчто. И свѣтъ-тъж имать ури. И да видишь, да не вѣрвашъ. И да съмъ старъ, пакъ съмъ такъ. 5) Въ сложны-ты числа отъ двадесять нагорѣ. Двадесять и единъ, тридесять и два. Четъресять и три. Седедесять и пять. Сто и единъ. Сто и два. Сто и десять. Сто и одинадесять. Дѣветѣ и единъ. Триста и десять. Четъре стотинъ и двадесять и единъ. Хилядо и единъ. Хилядо и десять. Дѣтъ хиляды и сто и двадесять и два и т. п. 6) Като съжъзъ раздѣлителенъ, вмѣсто а. Ты казвай, и азъ да слушамъ; ты говори, а я буду слушать. 7) Вмѣсто заключителенъ съжъзъ то, противоположно на като. Родили съмъ ся и щемъ и времъ; вми. като смѣи ся родили, то щемъ и времъ; кобли родились, то и умрѣмъ. Баща ти съмъ и трѣбва да мя слушашъ. 8) Съ чястицъ да, и да: а) Вмѣсто ако и да. И да цъж, не можъ, ако и да щъж, не можъ; хоти и хочю, но не могу. И да съмъ галъ (ако и да съмъ галъ), пакъ съмъ гладенъ. б) Вмѣсто ако. Дъждъ вали. — И да вали, да идемъ; дождъ идѣтъ. — Ничегб, поидѣмъ. Азъ съмъ галъ. — И да си, пакъ да хапнемъ.

И, междом. Съ проточено изричане, казвася: 1) Въ досадъ и отъ надъ. И! доста мя си екналъ. И! ама си и ты! И! магинъ си оттука. 2) Въ чюдене. И! колко е влеко това дръво. И! каква голѣма кжича!

И, нар. Съ проточено изричане за показване пѣчто, за посочване на пѣчто, коесто е далечъ. Ей го и! вошь онъ. Тамъ и! въ горжъ-тъж; вошь тамъ въ лѣсу. Ей го и,

че иде; вошь онъ идѣтъ. Казвать и жи вмѣсто и: ей го жи. Тамъ жи.

И, дат над. отъ лично мѣстоимение третие лице женскый родъ единствено число. Ней, пои, ѣ, ю. Кажы и; скажи ей. Дай и глѣбъ; дай ей хлѣба. Баща и ж обича; отѣцъ ей лѣбятъ еѣ. Майка и и купила гривны.

И, вин. пад. отъ лично мѣстоимение третие лице мъжскый родъ единствено число, го. Видѣхъ и, видѣхъ го.

*Ибрійкъ, рѣци, с. м. Т. 1) Сждъ, съ който ся полива за мъение лице и рѣцѣ; дудецъ; рукомѣйникъ. Мѣденъ, калянъ ибрикъ; мѣдныи, глиняныи рукомѣйникъ. 2) Всякой сждъ като ибрикъ съ дръжкж и чепъ. Кривъ старецъ възъ бръгъ никае (отъ грядъ никае). Гат. — Ибрикъ.

Ибриченце, ум. ср. отъ ибричя.

Ибричя, ум. ср. отъ ибрикъ; рукомѣйничекъ.

Ибринимарка, с. ж. Игла за ииение съ ибришимъ.

Ибриниймець, ум. м. отъ ибриниймъ. Малко ибришимъ.

Ибриниймчя, ум. ср. Малкъ копецъ ибришимъ.

*Ибриниймъ, Т. 1) с. м. Свиляни конци за шиеие; сучѣныи шелковыи нитки для шитья. 2) пр. неизм. Свиляныи, коприняныи; шелковыи.

Проточила тыкыи вѣжды
Ибришимъ гайтапы. *Шѣ.*

Ибриниймянтыи, нъ, па, по, пр. Что е отъ ибринимъ паи съ ибришимъ.

Ива, с. ж. Раст. дръво *Salix caprea*; верба козыл, бредяна.

Ивамъ (да идж), гл. ср. Отивамъ. Кждѣ ивате? кждѣ отивате?

Ивановскый, ска, ско, пр. Что е отъ Ивановъ-день, за Ивановъ-день, или по Ивановъ-день. *Петровскыи пекове—Ивановскыи иразове.*

Ивановъ-день. День на Св. Иоаннъ Прѣдтечь (Кръстителъ), 7 Январиа, личень у Българы-ты по обычяла да ся кжиктъ тоиа день въ рѣжъ, и да си посеять крыщенци и крытеници, кумци и кумове краван.

Иванъ, им. соб. мъжско. Нованъ, Ованъ; Иванъ.—*Дѣдо Иванъ*, имя, съ което Българе-ти наричатъ Руссы-ты. *Ще дойде дѣдо Иванъ*, сир. щкът дойджтъ Русси-ти.—*Иванъ съкноглавъ*, усѣбноение на Св. Иоаннъ Прѣдтечь, 29 Августа; *Иванъ побстныи*.—*Иванъ коприванъ* и *коприваръ*, празникъ Обрѣтение честныи главы Св. Иоанна Кръстителя, 24 Февруариа.

Иванъ-день, в. Епѣвъ-день.

Иверецъ, рцѣ, с. м. На отсѣчено дрьво, кладъ, трунъ, неравно-то на краѣ, което трѣбва да ся псѣече, за да ся прѣкружи дрьво-то; кругліишъ.

Иверка, с. ж. Иверъ.

Иверчи, ум. ср. отъ иверъ; иверешекъ, иверешѣкъ.

Иверъ, с. м. Иверкы, кжсове, что ся отдѣлвать отъ пѣчто, когато ся сѣче то; иверень. *Като сѣклъ дрьво, отържижлъ иверъ, та го ударилъ.*

Облагалися троица брата
Да си направятъ Смилена града;
Денъ го градятъ, ноцъ ся рови
Камъикъ по камъикъ, иверъ по иверъ. *Пѣс.*

Ивица, с. ж. 1) Длъгъ и тѣсенъ кжсъ отъ пѣкакъвъ платъ; *полосѣ ткаѣни. Ивица платно, ивица сукно.* 2) Всако длъго п тѣсно пѣчто, като тесма и пр; *полосѣ. Нарѣжи го на ивици.* 3) Дѣла на платъ или на какво да е, другъ шаръ, другъ видъ или отъ друго пѣчто; *полосѣ на чѣмъ и побудъ, каймѣ.* 4) Понасъ отъ платъ на ивицъ.

Тодора хътра, разумна: . . . . .
Разпаса пѣстръж ивицъ
И въ дѣнавъ ся е врьлила. *Пѣс.*

— *Ивица зема, мѣсто, длъго и тѣсно мѣсто; полосѣ землі.*

Ивичка, ум. ж. и

Ивичя, ум. ср. отъ ивица; *полѣска.*

Иволга, с. ж. Птица *Oriolus galbula*, жълтурка, чичѣпѣ, чичѣѣна; *иволга.*

Игла, с. ж. 1) Тыка прѣтчица отъ стомакъ, отъ единъиъ край изострена, а на другъиъ съ дупкъ (ухо) да ся вдѣва конецъ, за да ся шие съ неж; *игла швѣйна, игѣлка.* 2) Губерка; *игла пѣрусная, рѣбѣжная, кулевѣя, игліца.* 3) Игла, шившеве за плетене чораны и проч., иглица, супницъ; *визѣльниъ, чулѣчниъ, плетѣйниъ иглы.* 4) Бодъ. *Сто иглы за паръ. Бодилжъ само двѣ иглы и мя повикаж.* 5) Бодилка на дрьво и на другы растенниа, като на трыне и проч.; *игла, бѣтѣ, колѣчка у растѣній.* 6) Бодилкы-ты по кожьх-тх на ежъ (таралежъ); *иглы у ѣжа.* 7) Лѣтца-та на хвойны-ты дрьве, като боръ, елж и проч.; *хвойныя иглы.* — *Топлийка игла, иглашка, карфица; булавка.* — *Задъ иглж, шивъ задъ бодъ, тегелъ; стрѣчка.* — *Прѣдъ иглж, шивъ, что ся шие направо и ся боде пѣколко ижти изедихжъ на иглж тх, на послѣ ся прокарва тѣ.* — *Вино-то пуца иглы, искрися, пѣишя, пуца звѣзды; вино пускѣтъ игѣлки.* — *На врьжъ иглж ибѣто, тврѣдъ малко. Иѣма си ти на врьжъ иглж ибѣто.* — *Отъ иглж до конецъ, отъ край до край, всичко-*

то. Разказа ми всичко: отъ иглж до конецъ. — Сѣди като на иглы, пѣчто го мжчи извжтрѣ, та не е мирень; быть, еидѣтъ какъ на игѣлахъ. — Хранижся съ иглж, поминувамся отъ шивъ. — Не видѣла баба копж-тж, а видѣла въ неж иглж-тж, пил: видѣла баба иглж-тж, а не видѣла копж-тж. Не види баба копж-тж, та ще види иглж-тж. Далъ иглж, сака глето. Иглж-тж не кабули, а глето-то глѣта. Игла за чирасло. Съ иглж копае бунаръ. Имамъ иглж да му закрьиж кожьохж. Болеснѣта доходи съ кола, отнемася съ иглж. Мжжъ съ кола да виаса, жена съ иглж да изнаса, пакъ не ся надвива. Клѣи на книжкж, игла на дрѣвжкж. Дѣто игла-та, тамъ и конецъ-тж. — Сестрица прѣзъ плетъ ся провира, черевѣта ѣ ся влачатъ; кжса невѣста съ длъгж крьницж; мало по малечко царя наружко; мало вгдристо всичкѣиъ вѣжъ облица; съ носа рови, съ гжза тягли. Гатанкы. — Пѣла. — Казвать да не подвръга чловѣкъ иглж намѣсто да ѣж подаде, кога му ѣж поискать, зачото ся излѣгва, та го изпуца прѣдъ хора.

Иглекъ, с. м. Раст. игличина.

Игленѣкъ, ици, с. м. Сждъ за дръжане иглы въ него; *игѣльничъ.*

Игленѣчя, 1) ум. ср. отъ игленѣкъ; *игѣльничекъ.* 2) Малко рыба, скоро излущено, та тыко, като иглж; *рыбѣшка новолунка.*

Иглешый, иъ, на, но, пр. Что е на иглж; *иглѣиный, игѣльиный. Игленъ врьжъ. — Като прѣзъ игленъ уши, тврѣдъ малко, тврѣдъ по малко. — Прѣминяжъ е прѣзъ игленъ уши, омръшнавѣлъ е.*

Игліка, ум. соб. женско. *Ако имаше кжметъ Игліка, ще ж земеше владѣйка.*

Иглицый, стъ, ета, сто, пр. 1) Что има много иглы; *иглѣстый.* 2) Что е на иглы, като иглы; *игѣльчатый.*

Игліца, 1) ум. ж. отъ игла; *игѣлка.* 2) Игла, шивъ за плетене, супницъ; *визѣльная, плетѣйная, чулѣчная игѣлка.*

Иглічина, с. ж. Раст. цвѣтие *Primula veris*, агліка, ангелика, ангелиника, егліка, еглічя, иглекъ, игличя, горѣцвѣтие, горѣцвѣтъ, мечна стжика, пятопрѣстница, пятопрѣстъ, христосово цвѣтие; *бѣлая буквица, барѣнчики, барѣшки, бѣжы рѣчки, гарлуна, гѣсникъ, курѣтница, скоросѣлка.*

Иглічка, ум. ж. отъ игліца; *игѣлочка.*

Иглічя, с. ср. Раст. цвѣтие игличина.

Иглѣ, ум. ср. отъ игла. Иглица; *игѣлка.*

Игліянка, с. ж. Игла съ валжъ на единъиъ край за заплане съ неж пѣчто да го дрь-

жи, карфица, топлина, игла топлийка; бу-
лайка.

Игнажъ-день,

Игнатовъ-день и

Игнаѣ. Праздникъ Св. Игнатий, 20 Декем-
врия; Игнаѣи Богобосецъ.

Замѣчѣя Божя майка
Отъ Игната до Колядъ
Да си роди Млада Бога. *Пѣс.*

По нѣкои мѣста срѣщѣж Св. Игнаѣ правятъ
бѣднѣиъ вечеръ. Който намѣри бабкѣ-тѣ въ
боговицѣ-тѣ, става на Игнажъ-день рано,
излиза изъ кѣщи и пакъ ся врыца, та вли-
за прѣвъ въ кѣщи за да полѣзе кѣщѣ-тѣ
добро. По другы мѣста пакъ всака кѣща
си има полѣзникъ, похожникъ, когото още
отъ срѣщѣж Игната калесвать да гы полѣзе,
да гы споходи, и на утрѣнь-тѣ рано цѣ-
ла-та кѣща го чака съ надене и пинане.
Като дойде полѣзникъ-тѣ въ двора, събира
малко трѣски, влиза въ кѣщи, дѣто сѣда
възъ трѣски-ты, та гы мѣти, за да излу-
нить прѣвъ тѣжъ годинѣж вспчкы-ты ко-
кошкы въ тѣжъ кѣщѣж добры и много пи-
лета. Сабѣз това сѣда съ крѣтосанѣи кра-
ка срѣщѣж огъна, рови жаравѣ-тѣ съ прѣт-
чка и благослава: *колкото искрици,
толкова пиленца, шиленца, паренца,
теленца, ждрѣбенца, прасенца, плов-
ченца, бибенца, пуйченца, дѣщица, а
най-вяче медъ и масло и бѣла пшеви-
ца на съвѣ народѣж, и тогава го гощавать.*
Обще забѣлѣжиятъ кой чюдѣж е влѣзълъ най-
напрѣдъ въ кѣщи и каквото ся случи доб-
ро или зло прѣвъ годинѣ-тѣ на кѣщѣ-тѣ,
казвать, че отъ него гы е сполазило. Нѣ-
кои пакъ ся заклучочѣтъ въ кѣщи, не пу-
щать вѣтрѣ нѣкого, не ходять ни дѣ и не
давать да ся изнесе ничто изъ кѣщи на-
вънѣ. По нѣидѣ тоа деньдѣца-та прыскають
и выкать: *Игнаѣс брате, кучета ла-
жѣтъ, свиная квичать, хора глѣжѣтъ, да
ли не е дошла Коляда?*

Иго, с. ср. Яремѣ, робство, чюдѣжа власть;
иго, *Турско иго.*

Иго, и.м. соб. мажско.

Игра, с. ж. 1) Бавене съ нѣчто не за ра-
ботѣж, а за залисване; *игра,* забѣва. *Дѣца-
та минувать врѣмя-то съ игръ.* 2) Игра на нѣчто,
игране по отряденѣж начинѣж за припѣтно
прѣминуване врѣмя-то; *игра* во что. *Игра на
мижешъ, игра на орѣ-
жѣ. Съ игръ чловѣкъ ситѣ не бѣва.* 3) Прѣстѣ-
жане и подскачане по свирнѣж или по пѣснѣж,
пляшене; *илѣска, тѣпенѣж.* *Игра на хоро,
на ржчици, на посѣд-
никѣ.* 4) Опова, съ което ся играе, игралка,
играло, играчка; *игрушка.*—*Зимамъ, под-*

зимамъ нѣкого на игръ, зимамъ го на
подигравкѣж, на подбивѣж, подигравамъ ся,
гаврижѣ ся съ него.—*Зимамъ нѣчто на игръ,*
зимамъ го на шягѣж. — *Правѣж, казвамъ
нѣчто на игръ,* правѣж го, казвамъ го на
шягѣж, шягувамъ ся; *шутѣтъ.*—*Това е за
него игра,* лесна работа; *ѣто для него
игрушка,* *ѣто оны едѣлають играючи.*

Игравамъ, гл. м. кр. отъ **играѣж.** Можъ игра.

Играйка, гл. с. м. кр. отъ **играѣж.** Упо-
трѣбаваяся съ частицѣж *си:* *играйка си.*

Игралице, с. ср. Игрице, играло, игрило.

Игралка, с. ж. Нѣчто, съ което ся играе,
нѣчто за игръ; играло, играчка; *игрушка.*

Игралицѣи, — *льѣтъ и — лѣтъ, лѣна, лѣно,
пр.* Что е за игръ; *игралицѣи.* *Игралицѣи
нѣсѣи,* нѣсѣи за игръ хоро и др.

Играло, с. ср. 1) Игралка, играчка; *игруш-
ка.* 2) Игрице, игралице, игрило.

Тамъ е Драганка отишла,
Та е легнѣла, заспала
На дяволаво падало,
На самодивско играло. *Пѣс.*

Игралице, у.м. ср. отъ **играло;** *игрушечка.*

Играше, с. ср. отъ **играѣж;** *игранѣе.*

Играчка, с. ж. 1) Игра, игралка, играло;
игрушка. 2) Игра, играше; *игранѣе, игра.*

3) Жена, мома, която играе нѣчто добръ.

4) нар. На игръ. *Това е играчка,* не е

истина, не е на истинѣж.—*Играчка-плавка:*
когато игражѣтъ дѣца-та, ако падне нѣкой или
ся убне нѣкакъ, казвать му така. — *Това
не е играчка, не е играчка работа,* не
е игра, не е лесно, не е шяга; *ѣто не
игрушка, не шутка.* *Сиромашина-та не
е играчка.*

Играчѣ, с. м. Игрецѣ.

Играѣж, ешь,—*раѣлъ (игравамъ), гл. д. и*

ср. 1) Бавѣся, залисвамъ ся съ нѣчто; *иг-
раѣтъ.* *Дѣца-та си игражѣтъ.* *Котка-та
си играе съ котѣта-та.* 2) *Играж
нѣчто и играж на нѣчто,* играж игръ

по отряденѣж начинѣж за припѣтно прѣмину-

ване врѣмя-то; *играѣтъ по что, играѣтъ*

чѣмъ. *Играемъ пилчѣж, на пилчѣж.*

Играемъ робѣж, на робѣж. *Трѣбвашъ да*

играешъ попѣж, да врѣляшъ попѣж; падо

было ходѣтъ королѣмъ. 3) Прѣстѣжнамъ

и подскачамъ нѣкакъ по нѣкожъ свирнѣж или

по пѣснѣж, илищѣж; *илисѣтъ, танцовѣтъ.*

Играж хоро, ржчици, посѣдникѣж, или

на хоро, на ржчици, на посѣдникѣж.

Въ каквото хоро влѣзѣшь, така щѣши

и да играешъ; съ волѣми жѣтъ, по

волѣчи вытъ. 4) Работѣж полека съ раз-

майване, или оставямъ еи работѣж-тѣ, та

работѣж друго нѣчто. *Играе цѣлѣж дѣнь съ*

ничто работѣж. *Намѣсто да плете,*

играе си да шарѣ чорана. 5) За конь: скачнамъ, перчѣся; о лошади: играть, рѣзвиться подъ сѣдокѣмъ. **Играѣжся**, гл. стр. Така игра не ся играе така. —раеса, гл. безл. Съ огънь не ся играе; огнѣмъ не играють. Играе ми ся, нека ми ся, ще ми ся да поиграѣж. — **раѣнѣий**, прич. стр.; **играѣнный**.—Играѣж си, правѣж нѣчто на шягѣ, шягувамся; шутѣтъ. Не си играѣж; не шучу. — **Играѣж** си съ нѣчто, барамъ го, кѣтѣж го, чачнамъ го, чепѣж го; **ковырѣтъ**. — **Играѣж** си съ нѣкого, играѣж си съ него **тигрѣж**, лѣжж го, подигравамся, гаврѣжся съ него. **Играе** си съ него като котката съ мышкѣж.—**Играѣж** си както щѣ, имамъ власть да правѣж каквото щѣ, може ми ся. **Въ рѣчѣ** сѣми му, играе си както ще.—**Играе** на вѣже, въ работѣ съ нѣкого врѣти ѣж така, каквото да може да ѣж обрѣца както му поесе.—**Играе** на **жюмитарѣж**, не знае какво прави.—**Играе** му конѣж-то, може да прави каквото поиска. **Не му играе** тамъ конь-тѣ, не може, не му мпнува, тамъ да прави каквото ще.—**Играе** му **душа-та**, още е живѣ.

И Недж чюма хванѣла,
Душа ѣ още играе,
Лѣбя ѣ мѣсто купува. **Пѣс.**

— **Играе** му **крѣвь-та**, кѣпи му, ври му крѣвь-та, не го сдрѣжа, не може ся епре на едно мѣсто, още е младѣ, буенѣ е; **крѣвь** въ нѣмъ волнуется.—**Играе** му **срдѣце-то**, туна, бие чеврѣсто; сѣрдѣце бѣтѣся.

Крѣстано бѣла, прѣвѣпа!
Мѣжися дори си млада,
Дори си тѣнка висока,
Дори ти играть срдѣце-то. **Пѣс.**

Играе ми око, кога шавре клѣпка-та на око-то, прѣдеказва, прѣдвѣщава нѣчто. — **Играѣжтъ** му **очи-тѣж**, шавре, не мпрува съ очѣ-тѣ. **Играѣжтъ** му **очи-тѣж** като на воденѣ диаволѣж.—**Вино-то** играе, пуца иглѣ, пѣнѣся, искрѣся; **вино** играѣтъ. — **Въ хамбара** му **мышкѣж** играѣжтъ, празденѣ е, нѣма ничто въ него.—**Морѣ-то** играе, клатѣся отъ вѣтра, има по него вълнѣжы, склашовѣж, плавон; **морѣ** волнуется. —**Както** му **свирѣтъ**, така ще и играе. **Както** ти дѣдо **свири**, тако и играй. **Единѣж** **свири**, **друѣж** играе. **Свири**, **Рай-ко**, **играй**, **Трайко**. **На** каквото **хоро** ся **хванѣш**, така **щѣш** играешъ. **Като** си **дошѣлъ** на **сло-то** **ѣж**, **щѣш** играешъ и **хоро-то** **ѣж**. **Хванѣлѣся** на **хоро-то**, а да **играе** не може. **Не** той **играе**, а **вино-то**. **Не** **кажѣ**, **не** **пийѣ**, а **играйѣ**.

Играй, **Маро**, **поигравай**, и **дома** си **не** **забравайѣ**. **Гайда** **свири** на **гарѣж**, а **попѣ-тѣж** **играе**. **Играй** **самѣ-си**, да **не** **ся** **сѣвашѣ**. **Играе** като **голо** **Циганѣж** **зимѣ** **въ** **студа**. **Който** **шѣта** по **двора**, **той** **играе** на **сбора**. **Лудѣж** **свири**, **лудѣж** **играе**, **кой** **ѣж** **гляда**, **умѣж** **нѣма**. **Съ** **лудѣж** **не** **играйѣ**: **щѣж** **ти** **строшѣтъ** **крака-та**. **Гладна** **мѣчка** **хоро** **не** **играе**. **Мѣчка-та** **на** **рядѣж** **играе**. **Вѣтакой** **мѣчкарь** **казва**, **че** **неговѣ-та** **мѣчка** **пѣ-хубавѣ** **играе**. **Атовѣ-ти** **си** **играѣжтъ**, **магарѣта-та** **умираѣтъ**.

Играѣанѣе, с. ср. отъ **играѣж**. **Играѣнѣе**;

Игрѣѣцѣ, **реѣцѣ**, с. м. **Който** **играе** **добрѣж** **нѣ-что**, **играѣж**; **игрѣѣж**.

Игрѣило, с. ср. **Игрище**, **играло**. **Самодивскѣж** **игрѣила**.

***Игрѣѣна**, пр. неизм. **Т**. **Егрѣти**, нѣчто **непри-ковано**, **неприкрѣпѣно**, а да **може** да **се** **махва**.

Игрѣѣца, **ум. ж.** отъ **игрѣж**; **игрѣѣка**.

Игрѣѣчка, **ум. ж.** отъ **игрѣѣца**; **игрѣѣчка**.

Игрѣѣще, с. ср. **Мѣсто** **въ** **село** **п** **въ** **градѣж**, **дѣто** **ся** **сѣбѣратѣ** **за** **игрѣж** **на** **хоро** **и** **пр.** **играло**, **играѣнѣе**, **игрѣило**; **въ** **селѣнѣяхѣж** **и** **городѣхѣж** **мѣсто** **сбора** **для** **игрѣж** **и** **плѣѣ-ки**. — **Самодивскѣж** **игрѣѣще**, **самодивскѣж** **играло**, **самодивскѣж** **хорище**, **мѣсто**, **дѣто** **ся** **сѣбѣратѣ** **самодивѣж** **да** **играѣжтъ**.

Пасѣлъ е Стоянѣж телѣци-тѣ
По самодивскѣж игриѣца
И си съ мѣшничѣж самѣж свирѣлъ. **Пѣс.**

Дѣто слѣнце-то залаза,
Тамъ има момѣж заспѣж,
На лоше мѣсто заспѣла,
На самодивскѣж игриѣце. **Пѣс.**

Игѣуменѣка, с. ж. **Начѣлѣница** **въ** **женскѣж** **монастирѣж**, **госпожѣж**; **игѣуменѣя**. **Вѣсѣ-тѣж** **калугѣрѣжкѣж** **не** **ставѣтъ** **игѣуменѣжкѣж**.

Игѣуменскѣж, **ска**, **ско**, пр. **Что** **е** **на** **игѣ-мѣш** **или** **за** **игѣуменѣж**; **игѣуменскѣж**.—**СКѣж**, **нар.** **Като** **игѣуменѣж**.

Игѣуменѣство, с. ср. **Чпѣж**, **достоѣнѣство** **на** **игѣуменѣж**; **игѣуменѣство**.

Игѣуменѣчѣя, **ум. ср.** отъ **игѣуменѣж**. **Младѣж** **игѣуменѣж**.

***Игѣуменѣж**, с. м. **Гр.** **Настѣнѣтель**, **начѣлѣ-никѣж**, **глава** **въ** **мѣжѣжкѣж** **монастирѣж**; **игѣ-менѣж**. **Какѣвто** **игѣуменѣж-тѣж**, **такѣжѣвѣ** **и** **братѣѣна-та**.

Идѣвамъ, гл. **ми**—**кр.** отъ **идѣж**. **Дохождѣвамъ**. **Ако** **си** **пчѣла** **да** **носишѣж** **медѣж**, **идѣвай** **и** **за** **напрѣдѣж**, **ако** **ли** **си** **трѣтѣж**, **да** **го** **кадѣшѣж**, **врѣжѣж** **кѣждѣто** **щѣшѣж**. 2) гл. ср. **Дохождѣмъ**; **приходѣтъ**. **Дѣѣца-та** **си** **идѣ-ватѣж** **отѣж** **учѣлищѣ-то** **по** **плѣдѣж**.

Идѣванѣе, с. ср. отъ **идѣвамъ**. **Идѣванѣс-то**

отъ васъ, отиване-то отъ насъ.

Идене, с. ср. отъ **идж**.

***Иджаръ**, с. м. Т. Кирна; наёмъ.

Идй-додй, в. **идж**.

***Идйць** и **идйчь**, с. м. Т. Егдичъ, конь отъ скоменъ бедухъ.

Идолоноклобниникъ, с. м. Който си кланя на идолы; **идолоноклобниникъ**.

Идолоноклобница, с. ж. Койато си кланя на идолы; **идолоноклобница**.

Идолскый, ска, ско, пр. Что е отъ кланяне на идолы; **идолоноклобнической**, **языческой**. *Останяло отъ идолско врѣмя*, отъ онова врѣмя, когато сж си кланяли на идолы.

Идолча, ум. ср. отъ **идоль**. Малъкъ **идоль**.

***Идоль**, с. м. Гр. Чловѣческый или другъ ил-каквъвъ образъ, направенъ отъ камъкъ или отъ друго иѣчто, та го иматъ за богъ и му ся кланятъ като на богъ; **лъжевенъ богъ**: **идоль**, **кумиръ**, **пестукайль**.

Идж, ешь, **ишѣль** (да **дѣйдж**), гл. ср.

1) Кога прѣмщивамъ отъ едно мѣсто на друго, на оныя, что сж тамъ, одѣто трѣгамъ, казвамъ: *отхождамъ, отивамъ*, и ти казвать за мене: *отхожда, отива*, а на оныя, камъ конто врьвѣхъ, казвамъ; **идж**, и ти казвать за мене: *иде*; **грядж**; **идтй**, **иттй** (по отношенію къ тому мѣсту, къ котóрому шѣствие направлено). *Ондѣ идешъ и клѣдъ отивашъ*. — **Идж** отъ дома и *отивамъ въ черквлъ*. **Идж** у васъ. **Иджтъ** госте. 2) За всяко иѣчто, что врьви, ако е врьвеше-то му камъ онова мѣсто, на оныхъ странж, дѣто си наипрамъ, казвамъ: *иде*; **идтй** (по направленію къ тому мѣсту, въ ту сторону, гдѣ мы нахóдимся). *Опата ладина, что ся види въ море-то, насамъ ли иде, или на другжъ странж отхожда?* **Иджтъ** облаци отъ изтокъ (*отхожамъ изтокъ*). 3) За водж: *тече, пзтича*; о **водѣ**: *течь, вытекачь*, **выходйть**. *Тага вода, рѣка иде отдалечъ, отъ планиж-тж*. 4) За дъждъ, за снѣгъ: *вали, лѣти*; **идтй** (о **дождѣ**, о **снѣгѣ**). *Иде буря, вѣтрж*; **поднимається буря**. *Дъждъ да вали, снѣгъ да иде, зло врѣмя да не хваца*.

Боже-ле, вшыиши Господи,
Девять години стаяжжъ,
Какъ свдж въ тѣзи тьминьчъ,
Падахж тяжкы снѣгове,
Идахж буйни дъждове! **Пѣе**.

5) Доносамся; **идтй**, **быть** привозйму, **быть** доставляему. *Црьковны книги въ Българидж иджтъ отъ Россий*. *Отъ вѣтърь иде, буря го заноси*. 6) Пзлизамъ, раздавамся; **идтй**, **исходйть**, **раздаватъся**.

Ондѣ иде тога гласъ? Омивѣдѣ, отъ иѣчто иде воня, вонѣе, миршше отъ иѣчто; несѣтъ вонью. *Отъ псѣцъ-тж иде тогло*; *несѣтъ телло изъ пѣчи*. *Иде вѣтърь изъ прозорца*; *несѣтъ въ окно*. 7) За врѣмя-то: **настжнамъ**, **настагамъ**; **настунать**, **наставать**, **приходйть**. *Иде пролѣтъ, иде лѣто*. *Велидень иде, а Стопанж безъ гаици*. 8) Дръвжх мѣсто, **простираемъ**; **идтй**, **занимать** мѣсто, **простирається**. *До едно мѣсто е гора, а отъ горж-тж насамъ, или, отъ горж-тж на-татжкъ иджтъ лоза*. *Тога пльмъ иде отъ единжй край на село-то до другжй*. 9) Протакамся, **простираемъ**, **врьшжся**; **длйться**, **продолжаться**. *Тага работи щѣ иде цѣль мѣсяць*. 10) Врьвжх слѣдъ иѣчто, **дохожда** ми **ридъ**; **слѣдовать**. *Слѣдъ тѣжъ идемъ нѣс да плацажжъ, нашъ рядъ е да занлатимъ*.

Задалися силни-ли вѣтрове,

Задалися мѣглы и прахове,

Но пиятъ идѣтъ силны вилуци. **Пѣе**

11) Когато ся говори за родство; **сѣмъ**, **падамся**; **говори** о **родствѣ**: **доводйться**, **приходйться**. *Той ми иде роднина*; *онъ миѣ доводитя родни*. *Ты му идешъ браточядж*; *ты ему прихóдиши двоюроднымъ братомъ*. 12) Прилѣгамъ, **ставамъ**; **быть** **инору**, **въ мѣру**, **приходйть**, **приходйться**. *Тага дръва ми иде, иде ми добрѣ*, *става ми*; *это платѣе миѣ инору*. *Тыя обуца не ми иджтъ*, *не ми ставать*; *иджтъ ми тѣсны*, *тѣсны ми сж*; *эти банмакй не прихóдять по моймъ ногамъ, узки*. *Тога ключъ не иде на брижж-тж*, *не прилѣга, не става*; *этотъ ключъ не прихóдится къ замку*. 13) Струвамъ, **падамся**, **ставамъ**, **лѣгамъ**, **дохождамъ**; **стѣпнть**, **обходйться**. *Овця-тж съ купуването и съ разпосжж-тж засдно ми иджтъ по тридесать гроши една-та*. 14) Прилчнамъ, **мазамъ**, **докарвамъ**; **идтй**, **прилччествовать**, **пристанать**. *Черезъ поясъ не иде на бѣлы дръвжж*; *чѣршый поясъ не идѣтъ къ бѣлому платью*. *Тага при-тча не иде тужа*; *эта послѣвица не идѣтъ сюды*. 15) **Имамъ** **приходѣ**, **печалаж** отъ иѣчто. *Отъ кжцж-тж и нивж-тж ми иджтъ тридесать лиры на годжж-тж*. 16) Рѣчь **идж** ся употрѣблыва още въ много случаи въ разумъ на разны другы думы, както си види отъ тыя прилѣтры: а) Кога си говори за **ридъ**: *отъ тога край азъ идж прьвжй*, *а ты идешъ пѣтжй*, *азъ сѣмъ, падамся, прьвжй*, *а ты пѣтжй*; *съ этого конца и вторѣй, а ты пѣтжй*. *Слѣдъ пролѣтъ-тж иде лѣто, а*

слѣдъ лѣто-то иде есен и послѣ зима; за весноу слѣдуетъ лѣто, а за лѣтомъ осень и потомъ зимѣ. б) Кога да ся каже за пѣчто какъ е по тягло, по мѣрѣ, по количество, по качество, по голѣмнѣ, высочинѣ, дълбочинѣ, по връсть и пр. спорядъ други нѣчта: *тога товаръ иде по-тяжкѣ отъ другий*; нѣчто е по-тяжкѣ; *этотъ вьюкъ нѣсколькѣ тяжелѣе другѣго*. *Той иде десять окы повяче*, тягли, има десять окы повяче; *онъ вѣситъ (вѣсомъ) десять окъ болше*. *Сукно-то иде два аршина широко*, има, е два аршина широко; *сукно имѣеть въ ширину два аршина*. *Тога слдѣ иде по-голѣмъ отъ вѣдро*, бере, зима повяче отъ вѣдро. *Разтягъ-тъ иде три аршина*, има три аршина. *Аршинъ-тъ иде по-голѣмъ отъ лактя*, е по-голѣмъ; *аршинъ болше локтя*. *Това сукно иде малко за дрѣвѣ*, не стига, малко е за дрѣвѣ; *иде много*, повяче е отъ колкото трѣбва. *Това сукно иде по-дебело*, видися да е, нѣколко е по-дебело; *это сукно нѣсколькѣ, кажется толще*. *Тога нѣтъ иде по-кжѣ, по-сложенъ*, е по-кжѣ, по-сложенъ. *Тога конъ иде по-хубавъ отъ другий*, видися по хубавъ; *эта лошадъ кажется красѣвѣе той*. *Водата въ рѣкѣ-тѣ ми иде до колѣнѣ*, достига ми до колѣнѣ; *вода въ рѣкѣ миѣ по колѣна*. *Ты ми идеш до рамо*, твой израсть ми е до рамо; *ты миѣ (рѣстомъ) по плечѣ*. *Той иде по-высокъ отъ тебе*; онъ више тебѣ. *Дрѣво-то иде извергъ стрѣлѣ-тѣ*, високо е колко стрѣлѣ-тѣ. *Тога дворъ иде по-широкъ отъ другий*, е нѣколко, сочи като по-широкъ; *этотъ дворъ нѣсколькѣ, кажется шире другѣго*. *Азъ идж по-старъ отъ тебе*, съмъ по-старъ; *я старше тебѣ*. в) Кога ся говори за положеніе-то на нѣкой прѣдмѣты и за разстояніе-то, на което ся нампратъ: *кжцата иде на изтокъ*, гляда, има лице-то си камъ изтовъ; *домъ обращѣнъ лицомъ къ востѣку*. *Ты идешъ грѣбомъ камъ мене*, обрнжтъ си грѣбомъ; *ты обращѣнъ спиной ко миѣ*. *Азъ идж отъ дѣсно*, а ты идешъ отъ лѣво, нампрамся, съмъ отъ дѣсно; *я нахожусь съ правой*, а ты съ лѣвой сторонѣ. *Столъ-тъ иде при прозореца*, близо е при прозореца. *Витоша иде на югъ отъ Софий*, нампрася на югъ; *Витоша (гора) стойтъ къ югу отъ Софій*. *Идж на лице*, нампрамся на таково мѣсто, дѣто да ся видж; *находѣтся на видномъ мѣстѣ*. *Идж на затулъ*, нампрамся на затулено мѣсто. *Лоза-та иджтъ отсамъ рѣкѣ-тѣ*, нампратся, падатся отсамъ рѣкѣ-тѣ. *Ваше-*

то лозе иде по-далечъ отъ наше-то, е по-далечъ. *Това мѣсто иде на припекѣ*, слѣнце-то може да го пече, да го грѣе. *Иде на замкѣ*, на усож, не го хваща слѣнце-то, мртвечина е. *Иде на завѣтъ*, нампрася на закрыто мѣсто, та вѣтъръ-тъ не го завача, не го брули. *Иде на привѣй*, на отворено мѣсто е, та го брули вѣтъръ-тъ. — *Иде, гл безл*. Става, струва, бѣва, чини си. *Иде да му кажешъ, че това не е така*. *Иде ми, кара мя, тыка мя, повдига мя; менѣ подмывѣеть*. *Иде ми да го ударж*. — *Иде ми добръ отъ тога лѣкѣ*, отъ това ластие, става ми добръ, принатъ ми е. — *Иде ми злѣ*, иде ми тяжко, мжчно, става ми, дохожда ми, види ми ся злѣ, тяжко, мжчно. — *Иде ми жално*, става ми жално, дожалева ми. — *Иде ми срамъ*, иде ми срамота, иде ми срамотно, срамно, види ми ся, става ми срамно, досрамѣва мя. — *Иде ми грѣшно*, грѣхота, грѣхъ, види ми ся грѣшно, грѣхъ мя е, догрѣшава мя. — *Иде ми отъ ржкѣ*, можж, умѣж, знаж какъ да подхванж; удавѣтъся. *Иде ми на-прѣжъ ржкѣ*, не ми е на прилѣгъ, не ми прилѣга да хващамъ, да барамъ лесно. — *Не ми иде да казвамъ*, да говорж, не ми прилѣга. *Това не иде да ся казва*, не бѣва да ся казва, не е за казваше. — *Не му иде на гайдѣ-тѣ*, не е както му по-нѣсп, както го иска той. — *Иде ми на умъ*, смѣслювамъ, припомнювамъ си; идѣтъ на умъ, на мысль, въ голову, выпадаеть на умъ, на мысль. *Не ми иде на умъ*, не можж да си припомнж; не идѣтъ на умъ, въ голову. — *Иде ми смѣтливъ*, смѣтѣвамся, хваща мя шупе; *у менѣ раждѣется*, является сумѣтливѣе. — *Иде му на лудость*, кара го, повдига го на лудость. — *Иде му да поврѣца*, на поврѣцане, повдига му ся да бѣлова. — *Иде на сине*, докарва, удра, бше на сине. — *Малко му иде!* Отговоръ на пытане за нѣкого прави ли нѣчто, което или не трѣбва да прави, или ся мѣсли, че не може да го прави. *Пише ли вино?* — *Ба!* *Малко му иде*.

Идж, ешь, идѣхъ, ишьѣлъ, гл. свр. Да отидж; пойти, поѣхатъ. **Щж** идж въ цѣрквѣ; пойду въ цѣрковь. **Щж** идж у Стояна да го навѣдѣ; я-побываю у Стойна, навѣщю егѣ. *Мысль* да иде въ Цариградъ; дѣлаю поѣхатъ въ Царградъ. *Иди си дома*; ступай домой. — *Иди дойди*, и така и така, и тѣй и тѣй, кждѣ-годе, и бѣва го и не; идѣтъ, годѣтся, не совсѣмъ худо. *Това е иди дойди*, а друго-то никакъ не бѣва, не чини. — *Иди муся надѣй*, за чюдеше кога нѣкой е направилъ нѣчто

чюдно, пѣчто не по него. — Прошѣдне преокончателно отъ тога глаголь, *идохъ*, си употребява само отъ пѣкои отъ Българьты. — *Кога дойде Св. Тома, кой дѣ да е, да си иде у дома. Утомо дадешъ съ свои рѣкъ, това ще иде за тебе. Ако не щешъ, ты иди кждѣ щешъ. Кога да идешъ на крадежъ, сдружися прѣвъ съ куста-та. Прати харю на водж, и ты иди слѣдъ него. Безъ трудъ почивка не иде. Дѣ иде врапа, все е поерана. Бриада за главж да иде. Иди му свиря съ габровж (връбовж) свиржж (пицалжж). Иди, маго, за дръва. — Да постимж, овчарко, че зима. Да иде околосвѣта! Да иде поврага!*

Иждивѣние, с. ср. Разнось, направенъ за пѣчто; иждивѣне. *Книга, написана съ иждивение отъ еде-кого-си.*

Иждивѣж, ишь, — вилъ, гл. свр. отъ иждивѣвамъ; издержѣтъ, изтрѣтитъ. — *вѣптъй, прич. стр.* Изхарченый, разнесеный; издѣржаный, изтрѣченный.

Иждивѣвамъ (да иждивѣж), гл. д. Изхарчювамъ, разнасямъ за пѣчто; издѣрживать, трѣтитъ.

Иждивѣване, с. ср. отъ иждивѣвамъ.

Иже, с. ср. Названне на десѣтъ-тж буквж въ Словянскж-тж азбукж, п.

Ижени, *междум.* За чюдение, бре!

Ижѣца, с. ж. 1) Названне на послѣднж-тж буквж въ Словянскж-тж азбукж. 2) Така наричатъ и буквж *і*, единадесѣтъ-тж въ Словянскж-тж азбукж. — *Ижѣца — кроила ти майка ти ризѣцж.*

Ижѣнж (да ся), ишь, — плеса, гл. об. свр. Казваея за овца само въ множествено число: да ся обажнѣтъ вѣпкы-ты. *Овѣтж: ся ижажнжж.*

Ижба, с. ж. 1) Кѣца въ земж-тж, хыжѣ, бурдей; землянка. 2) Земникъ, зимникъ, пивница, поница, кѣтъ; подвѣлъ, погрѣбъ, пѣходъ. 3) Оборъ, ахжръ, дамъ въ земж-тж; стѣило въ землѣ.

Ижбава, с. ж. Избаванне, избавище; избавленіе. *Иъма избавж отъ това.*

Избаввамъ и **избавувамъ**, гл. мн-кр. отъ избѣвамъ.

Избавителка, с. ж. Която избавя или е избавила пѣкого; избавительница.

Избавителъ, с. м. Който избавя или е избавилъ пѣкого; избавитель.

Избавище, с. ср. Избавя, избавианне; избавленіе. *Иъма за мене избавище.*

Избѣнж, ишь, — вилъ, гл. свр. отъ избѣвамъ. Да отнемж, да отимж, да отръвж; избѣвить, спасти, выручить, освободить, вывести. — *вѣптъй, прич. стр.* Отнемаемъ,

отнятый, отимхтый, отръванный; избѣленный, спасенный, вырученный, освобожденный.

Избѣвамъ (избѣвамъ, да избѣнж), гл. д. Отнимаемъ, отнемамъ, отимамъ, отръвамъ, избѣждамъ отъ бѣдж, отъ пѣкажж неволж; избѣвлять, спасать, выручать, освобождать, выводять. *Избави го отъ смръть. Малка милостива отъ много бѣдѣ избавка.* — *мси, гл. взр. и стр.* Отнимаемъ, отнемаемъ, отимамъ, отръвамъ, откъсваме, отръсваме, избѣгваме отъ бѣдж, отъ неволж; избѣвлять, спасать, освобождать, отъбѣвлять, отъбѣвлять, отъбѣвлять, отъбѣвлять, отъбѣвлять, отъбѣвлять. *Избавамъ отъ грѣжи. Кога щемъ ся избави отъ насилницѣ? Умръ, та ся избави. Кога ся дави, пуца бравж-тж; кога ся избави, вѣйкаея за топорѣжж-тж — *вѣптъй, прич. стр.**

Избѣване, с. ср. отъ избѣвамъ. Избавя, избавище, отнеманне, отиманне, отръване; избѣвленіе.

Избѣдамъ (да избодж), гл. д. 1) Избѣдамъ, избоджамъ. 2) За ученикъ, подкачилъ да ся учи да шпе: бодж като да шиж, за да ся научж да дръжж глж-тж. *Чиракъ-тж оуце избада.*

Избѣданне, с. ср. отъ избѣдамъ. Избѣданне, избоджанне.

Избѣждамъ (да избодж), гл. д. Избѣдамъ, избоджамъ.

Избѣжданне, с. ср. отъ избѣждамъ. Избѣданне, избоджанне.

Избѣвамъ и **избѣювамъ** (да избѣамъ), 1) гл. ср. Сврѣшамъ да баамъ. 2) гл. д. Съ баанне изкарвамъ пѣчто.

Избѣвамъ, гл. свр. отъ избѣквамъ. Да изѣдувамъ, да изѣцамъ. — *вѣптъй, прич. стр.*

Избѣквамъ и **избѣкувамъ** (да избѣкж и да избѣкамъ), гл. д. Бакамъ, бацамъ, ѣдувамъ вѣпкы-ты, изѣцавамъ, изѣдувамъ. — *мси, гл. вз.* Бакамыся, бацамыся, ѣдувамыся единъ другъ; изѣцамыся, изѣдувамыся.

Избѣкж, ешь, — ижлъ, гл. ед-кр. отъ избѣквамъ. — *вѣптъй, прич. стр.*

Избѣнж, ишь, — вилъ, гл. свр. отъ избѣпнамъ. — *вѣптъй, прич. стр.*

Избѣнамъ (да избѣнж), гл. д. Избѣпнамъ, избѣпнамъ пѣчто въ топлж водж, въ банж. — *мси, гл. взор. и стр.* Избѣпнамыся, избѣпнамыся въ банж, съ топлж водж.

Речи имъ да почекать.

Дуръ да с' пазывамъ грѣдъ-въ.

Дуръ да си въ банж избѣпнамъ. *Иъс.*

Избарабаргъ, ишь, — рѣлъ, гл. свр. отъ избарабаривамъ. Да изравнж; пошер-

стать, сверстать, уравниъть. — рѣнъый, прич. стр. Изравненъый; повѣрстанный, свѣрстанный, уравниелный.

Избарабаріавамь (да избарабаріа), гл. д. Правіъ, докарвамь двѣ или повяче нѣчта да дойдѣтъ барабаръ, да станѣтъ равны на тѣло, на мѣрѣ и проч. или да стоять равно; изравнювамь; верстать, повѣрствывать, свѣрствывать, уравнивать. — мся, 1) гл. *взвр.* Ставамь барабаръ, изравнюваема; верстатьса, повѣрствываться, свѣрствываться, уравниваться. 2) гл. стр. Бывамь избарабаренъ.

Избарабаріаване, с. ср. отъ избарабаріавамь и избарабаріавамся. Изравнюване.

Избарамь, гл. свр. отъ избарамь. Да издѣбѣж.

Избарамь и **избарувамь** (да избарамь), гл. д. Дохождамь при нѣкого безъ да мя чюе, безъ да мя уѣйти отдалечь и безъ да знае, че идѣ; издѣбвамь. *Избарамъж ны госте.*

Избарване и **избаруване**, с. ср. отъ избарамь. Издѣбване.

Избаскамь, гл. д. свр. Съ баскане да изсѣкѣж, да насѣкѣж, да нарѣжѣж, да сдробѣж нѣчто; изрубить. — скапъый, прич. стр.; изрубелный.

Избацамь, гл. свр. отъ избацвамь. Да избакамь, да изцалувамь.

Избацвамь и **избацувамь** (да избацамь), гл. д. Избаквамь, изцалувамь. — мся, гл. *вз.* Избакваема, изцалуваема.

Избайовамь (да избаіамь), в. избайвамь.

Избаалдіишѣж, ешь, — дйсалъ, гл. ср. свр. Само въ мн. ч. да баалдіишемь всичгы. *Избаалдисамъж да ся смѣжтъ. Избаалдисамъж отъ горяции.*

Избайамь, гл. свр. отъ избайвамь и избайовамь.

Избервамь, гл. *мн-кр.* отъ избірамь.

Изберѣж, ешь, — бралъ, гл. свр. отъ избірамь; избрать, vybrать, отобрать. **Избраный**, прич. стр. 1) Когото или что сѣ избрали; **выбранный**. 2) Отборный, отбранный, по-хубавый, личный; **избраный**, отборный, выборный. *Избрани люде.* 3) Останжлтый по-долень, като сѣ избрало по-добро-то. *Избрана стока*, стока останжла долна слѣдъ като избрали отъ неж по-добрѣж-тѣ.

Избівамь (да избіа), гл. д. 1) Свршнамь беше-то на нѣчто. *Избівамъж паринѣж-тѣ.* 2) Бивамь всичгы-ты; перебивать всѣхъ. *Като подкачи да бие на рядѣж, доклѣ не избие всичгы-ты, не оставя.* 3) Убивамь, утрѣвамь, изтрѣвамь всичгы-ты

или мнозинѣ; избивать, перебивать. *Избили ги до одного. Избівамъж много свѣтъ.*

4) Изтрошавамь, изпочювамь; перебивать, переламывать. *Избилъ всичгы-ты сѣдовѣж.* 5) Съ биение, съ ударъ изкарвамь, изваждамь, изкрѣвамь; выбивать, вышибать, выстѣгивать, выхлѣстывать. *Ударилъ го, та му избилъ жѣбѣ. Шлевилъ го по око-то сѣ прѣтѣжѣж, та му го избилъ. Клииъ клина избива.* 6) Съ биение изтрѣсвамь отъ нѣчто като прахъ, избухамь; **выколачивать**, **перетрѣхивать**. *Избий дрѣвѣж-ты отъ праха*, или: *избий праха отъ дрѣвѣж-ты.* 7) Избутьвамь, избучивамь, набутьвамь; **напѣхтатъ**. *Отъ вѣдро млѣко избивать едик окж масло.* 8) За женѣ: раждамь нѣ на врѣмя, мѣтамь, помѣтамь, изтурвамь; **выкідывать** **недонѣска**. *Пять роди, едно не избива.* 9) гл. ср. Излизамь, показывамь, побивамь; **выступать**, **осыпять**. *Изби го по лице-то потъ; потъ вѣступилъ у него на лицѣ. Избівамъж го прѣтѣжѣж по чело-то.*

Калина на дворѣ заспала,
Ситна ж роса избиво;
Чюдися, мае младѣ Стоманъ,
Какво ли да ж събудѣ. *Пѣс.*

— мся, 1) гл. *вз.* Единъ другъ сѣ биемь, биема помеждѣ-си. *Братскы дрѣвѣжѣж, та сѣ избивамъж.* 2) гл. стр. Бывамь избить. — *Избивамь си крака-та*, отъ много ходене убивамь си крака-та; **оттѣпывать** себѣ нѣги. — *Избий си го изъ ума*, забрави го, не дѣй мѣсли за него, оставися отъ него, нѣма да го бѣде. — *Избий си го изъ главѣж-тѣж*, избий си го изъ ума, извади си го изъ главѣж-тѣж.

Избіване, с. ср. отъ избівамь.

Избѣнъый, прич. в. избіа.

Избій-кѣло. Единъ видѣ игра мижешъ; **шюшюм-капа**.

Избірамь (избервамь, да избѣрѣж), гл. д.

1) Измеждѣ много люде или нѣчта зпмамь оногова или онова, что ми сѣ ревне повяче, или сѣ види по-стодно; **избирать**, **выбирать**. *Избирамь си платъ за дрѣвѣж.* 2) Отдѣламь хубаво отъ нехубаво или нѣчта единъ строй отъ другъ, отбирамь, прѣбирамь; **выбирать**, **отбирать**, **перебирать**, **сортировать**. *Избирамь гнилѣж-ты круши. Избирамь стокѣж-тѣж да ж нарядѣж.* 3) Прѣтрѣсамь много, прѣбирамь, пробирамь; **быть разборчивымь въ пѣборѣж**. *Който избира (прѣбира), той прѣмира*; **заберѣся**, **худѣ выберѣся**. — мся, гл. стр. 1) Бывамь избиранъ (по 1-то и 2-то знамен.). 2) Избирать ми по-хубаво-то, та остава само долне. *Стока-та сѣ е избрала.* — **раный** прич.

стр.—Избирамъ вре́мя за нѣчто, трѣсъ, чакамъ сгоднo вре́мя; изиоравлявать время. — *Господи не е избирааъ, а събирааъ.* Влѣтъ въ Циганчета-та, та си избери по-бѣло. Отъ двѣ злиги избирай по-малк-кж-тж. Избира като мекж гилы круши.

Избираше, *с. ср.* отъ избирамъ; избираше, избраше.

Избирачъ, *с. м.* Който избира нѣчто; выбиратель. *Господи не е избирачъ, а събирачъ.*

Избиркамъ, *гл. д. свр.* Да изпядж, да пропядж, да изгонъ, да прогонъ; выгнать, прогнать. *Врѣлил камикъ да избирка гарвана.*

Избиръ, *с. м.* Изборъ, отборъ, избирание; выборъ, выборка. *Азъ съмъ го избиръ избирала.*

Избиръкъ, *с. м.* Останжло лоше отъ нѣчто избрано, измѣтъ; бракъ.

Избитый, *прич. в.* избитъ.

Избичвамъ, избичювамъ и избичнамъ (да избичж), *гл. д.* 1) Свршнамъ колкото има да ся бичи; испилывать. *Избичихъ клады-ты, колкото имаше приготвенг.* 2) Съ бичене изкарвамъ, изработвамъ; выпилывать. *Избичвамъ по толкова дъски на день.*—*мся, гл. стр.* Бывамъ избичешъ; испилываться, выпилываться.

Избичж, *ишь*,—*чиль, гл. свр.* отъ избичвамъ и избичнамъ; испилить, выпилить.—*чешый, прич. стр.*; испиленный, выпиленный.

Избичнамъ, *в.* избичвамъ.

Избитъ, *ешъ*,—*билъ, гл. свр.* отъ избичвамъ; избить, перебить, переломать, выбить, вышибить, выколотить, перетрихнуть, выкинуть.—*биеный и—битый, прич. стр.*; избитый, перебитый, выбитый.

Изблагославамъ, *гл. д. свр.* Да свршж да благославамъ, да благословж всичкы-ты. *Като закачилъ одинъ пжтъ да благослава, не може да изблагослава.*

Облажж, *ишь*,—*жиль, гл. д. свр.* Да ублажж, да облажж, да омрьж, да опоганж всичкы-ты или мнозинж; оскорбить всѣхъ или многихъ.

Изблзжж, *ишь*,—*илъ, гл. д. свр.* Да прѣлжжж, да изважж отъ главж всичкы-ты или мнозинж; соблазнить, обольстить всѣхъ или многихъ.

Изближж, *ешъ*,—*лизалъ, гл. свр.* отъ изблизвамъ. Да излизжж.—*зангый, прич. стр.* Излизангый.

Изблизвамъ и **изблизувамъ** (да изблизж), *гл. д.* Излизвамъ.

Изблизване и **изблизуване**, *с. ср.* отъ изблизвамъ. Излизване.

Избликъвамъ и **избликчувамъ** (да избликж), *гл. ср.* Бликамъ навъкъ отъ нѣчто, бликчамъ изеджжж много; пробиваться, прорываться (о водѣ и жидкости). *Вода избликжж изъ-подъ леда.*

Избликване и **избликчуване**, *с. ср.* отъ избликвамъ и избликчувамъ.

Избликжж, *ешъ*,—*икжъ, гл. свр.* отъ избликвамъ и избликчувамъ.

Изблбблвамъ и **изблббблвамъ** (да изблбблж), *гл. д.* Казвамъ нѣчто изведжжж съ блббблене. *Изблбббли нѣчто, из не му разумжжж.*

Изблббблжж, *ишь*,—*илъ, гл. свр.* отъ изблббблвамъ; пробормотать.—*леный, прич. стр.*

Изблбшвамъ и **изблбшювамъ** (да изблбшж), *гл. д.* Попоскчамъ нѣкого отъ блбхы, блбшевыж, блбшыхъ всичкы-ты или мнозинж.—*мся, 1) гл. свр.* Попоскчамся отъ блбхы. 2) *гл. вз.* Поцемся единъ другъ.

Изблбшжж, *ишь*,—*шилъ, гл. свр.* отъ изблбшвамъ.—*шеный, прич. стр.*

Изблбвамъ, *гл. свр.* отъ изблбввамъ. Да изрыгамъ; изблевать, выблевать.—*ваный, прич. стр.* Изрыганый; изблбваный, выблбваный.

Изблбввамъ и **изблбвчувамъ** (да изблбввамъ), *гл. д.* Изблбввамъ: 1) Изваждамъ, извржгамъ съ блбвване, изрыгвамъ; изблбвывать, выблбвывать. *Изблбва всичко, чтото е палъ.* 2) Изказвамъ злобж-тж си, нада си съ думы; изрыгать, изблбвывать хулу, жёлъ, ядъ. *Изблбва толкова хулы. Каквы не еги изблбва!*—*мся, гл. об.* Блбввамъ, изрыгвамся. *Изблбвася ни срѣдъ улицж-тж.*—*Изблбва си и чирвата*, блбвва много.

Изблбчувамъ, *гл. ср. свр.* Да изблбчувамъ.

Изблбсквамъ, *гл. свр.* отъ изблбсквамъ. 1) Да изтронамъ. 2) Да изтласкамъ, да изрытамъ, да изтыкамъ, да изкошнамъ; вытолкать, вытихать.—*скантый, прич. стр.* Изтласкантый, изтыкантый, изрытантый, изкошкантый; вытолкантый.

Изблбсквамъ и **изблбскувамъ** (да изблбсквамъ), *гл. д.* 1) Закачамъ да блбскчамъ изеджжж, изтронвамъ. 2) Изтласкчамъ, изтыкчамъ, избутвамъ, изрытчамъ, изкошкчамъ; вытлбкчивать, выплбхивать. *Изблбска го изъ врата-та навъкъ.*—*мся, гл. стр.* 1) Изтрончамся. *Изблбскажж ся врата-та.* 2) Изтласкчамся, изтыкчамся, избутчамся, изрытчамся, изкошкчамся; вытлбкчиваться.

Изблѣскваніе и **изблѣскуваніе**, с. ср. отъ **изблѣсквамь**.

Изблѣщж, **ишь**,—**щѣлъ**, гл. ср. свр. Да **изблѣщж**, да **блѣснж**, да **ся** **лѣснж** **изведнжж**.

Изблѣднѣвамь (да **изблѣднѣж**), гл. ср. **Изблѣдѣвамь**, **ставамь** **блѣднѣ**, **поблѣднѣвамь**, **прѣблѣднѣвамь**; **блѣднѣть**.

Изблѣднѣваніе, гл. ср. отъ **изблѣднѣвамь**.

Изблѣднѣж, **ешь**,—**пѣлъ**, гл. свр. отъ **изблѣднѣвамь**. Да **изблѣдѣж**; **поблѣднѣть**.

Изблѣдѣвамь (да **изблѣдѣж**), гл. ср. **Ставамь** **блѣдѣ**, **изблѣднѣвамь**.

Изблѣдѣж, **ешь**,—**дѣлъ**, гл. свр. отъ **изблѣдѣвамь**. Да **изблѣднѣж**.

Изблѣнувамь, гл. ср. свр. Да **изблѣнувамь**, да **подкачж** да **блѣнувамь**, да **заблѣнувамь** **накж-тж**.

Изблѣщж, **ишь**,—**щѣлъ**, гл. ср. свр. Да **изблѣщж**.

Изблѣщж, **ишь**,—**щѣлъ**, гл. д. свр. Да **опушж**. *Изблѣщилъ очи*, *опушилъ*.

Изблѣж, **ешь**,—**блѣнѣлъ**, гл. ср. свр. За **овця**: да **заблѣж** **изведнжж** **накж-тж**, да **блѣнѣж**.

Изблѣвамь, гл. свр. отъ **изблѣввамь**. Да **изблѣвамь**, да **пзрыгамь**.—**вангый**, прич. стр. **Изблѣвангый**, **пзрыгангый**.

Изблѣввамь и **изблѣвувамь** (да **изблѣввамь**), гл. д. **Изблѣввамь**.

Избодвамь, гл. мн-кр. отъ **избодждамь**.

Избодж, **ешь**,—**ббдохъ**,—**бблъ** гл. свр. отъ **избодждамь**, **избѣждамь** и **избѣдамь**; **вѣколотъ**, **вѣткнутъ**, **исколотъ**, **исковырѣть**.—**дѣнгый**, прич. стр. 1) **Изврътѣнгый**, **изчевръкангый**; **вѣколотый**, **вѣткнутый**. 2) **Изпокрътенгый**; **исковырѣнный**. 3) **Набоденгый**, **надупченгый** на много мѣста; **исколотый**.

Избѣждамь (**избѣдвамь**, да **избодж**), гл. д. **Избадамь**, **избаждамь**: 1) Съ остро иѣчто **изврътѣвамь**, **изчевръквамь**, **изваждамь**; **выкалывать**, **вытыкѣть**.

Черны ѣ очи избодѣ,
Бѣлы ѣ рѣцѣ отрѣза,
Таче ѣж живѣж отпустѣж. *Пѣс.*

Да му **направи вѣжды**, та му **избодѣ очи-тѣ**. *Ипатѣ очи избодѣж. Кой ти избодѣ око-то? — Братѣж ми.—Затова така дълбоко.—Вилѣ очи-тѣж му избодѣ!* *Клятва.* 2) **Изпокрътвамь**; **исковырѣвать**. *Избодѣ съ пиронѣ стѣнж-тж.* 3) **Набодждамь**, **надупчвамь** въ много мѣста; **искалывать**. *Избодохъ си рѣцѣ-тѣж о трыне-то.*—**мѣя**, гл. **вззѣр**. **Убодждамся** на много мѣста; **искалываться**.

Избѣжданіе, с. ср. отъ **избѣждамь**. **Избадаше**, **избажданіе**; **выкалываніе**.

Избозѣвамь (да **избозѣж**), гл. д. Съ **бозаніе** **пзтяглювамь**, **пзсмуквамь** **всичко-то** **млѣко** или **другъ согъ**, **изсуквамь**, **пзцицвамь**, **пзсисвамь**; **высѣсывать**, **пзсѣсывать**, **отсѣсывать**. *Теля-то избозало кравж-тж*, сир. **млѣко-то** на **кравж-тж**.—**мѣя**, гл. стр. **Бывамь** **пзбозанѣ**; **изсуквамся**, **пзцицвамся**, **пзсисвамся**; **высѣсываться**, **пзсѣсываться**.—*Не го е избозалъ отъ прѣсте-то си*, не го е **измыслилъ**, не го е **казалъ той**, а го е **чюлъ** отъ **другыго**.

Избозѣваніе, с. ср. отъ **избозѣвамь**. **Изсукваніе**, **пзцицваніе**, **пзсисваніе**; **высѣсываніе**, **пзсѣсываніе**.

Избозѣж, **ешь**,—**зѣлъ**, гл. свр. отъ **избозѣвамь**. Да **изсучж**, да **пзцицамь**, да **пзсиссамь**; **вѣсосать**, **изсосѣть**.—**зѣнгый**, прич. стр. **Изсукангый**, **пзцицангый**, **пзсисангый**; **вѣсосанпый**, **пзбосанпый**.

Изболѣдувамь, гл. ср. свр. Да **болѣдувамь** **мнозина** **единѣ** **слѣдѣ** **другъ**, да **ся** **изрядимъ** да **болѣдувамь** **всичкы**; **перехворѣть**. *Тжж зимж изболѣдуважмы всичкы въ кжжи*.

Изборъ, с. м. **Избираніе**, **пзбирѣ**; **вѣборъ**, **вѣборка**. *Така стока все е изборъ*, **избрана**, **отбрана**.—*На изборъ*, съ **избираніе**, **което си щж**; на **вѣборъ**.

Избоаднѣшж, **ешь**,—**дѣсалъ**, гл. д. свр. **Всичкы-тѣ** да **боаднѣшж**, да **сврѣшж** **боаднѣсане-то**.

Избраздѣж, **ишь**,—**дѣлъ**, гл. свр. отъ **избраздѣвамь**; **избороздѣть**.—**дѣнгый**, прич. стр. **Набразденгый**; **изборѣженгый**.

Избраздѣвамь (да **избраздѣж**), гл. д. 1) **Направямь** по иѣчто **бразды**; **изборѣжкнвать**. 2) **Браздѣ** много.

Избраздѣваніе, с. ср. отъ **избраздѣвамь**. **Избрангый**, прич. в. **пзбѣрж**.

Избрангж, **ишь**,—**нѣлъ**, гл. свр. отъ **избранавамь**; **отборонѣть**, **наборонѣть**.—**пѣнгый**, прич. стр.; **отборѣненгый**, **наборѣненгый**.

Избранавамь (да **избранж**), гл. д. 1) **Довръшямь** **браненіе-то**; **отборѣннвать**. 2) **Бранѣж** много, **голѣмо** мѣсто; **наборонѣть**.

Избрѣдно, нар. **Нѣ** на **прилѣгъ**. *Избрѣдно ми е* и *избрѣдно ми иде*, не **ми** **прилѣга**, не **ми е**, не **ми иде** на **прилѣгъ**, на **чалжмь** да **хващамь**.

Избрѣчж, **ишь**,—**чѣлъ**, гл. свр. отъ **избрѣчж** (да **избрѣчж**), гл. д. **Обрѣчвамь** **сѣвѣсмь**, **хубавѣ**, **избрѣсвамь**; **выбрѣчвать**.

Ангелино, моя мила сестро! . . . .
Ай **выкни** ми **Имера** **бербера**,
Да м' **избрѣчнть** **главж** **вереснж**. *Пѣс.*

— **мѣя**, гл. **вззѣр**. **Обрѣчвамся** **хубавѣ**, **избрѣсвамся**.

Избрѣчж, **ишь**,—**чѣлъ**, гл. свр. отъ **из-**

- брѣчваль и избрѣчваль. Да избрѣснж; вѣбрить.—ченый, прич. стр. Избрѣснатый; вѣбритый.
- Избрѣчваль** (да избрѣчж), гл. д. Избрѣчваль.
- Избрѣдваль** и избрѣдуваль (да избрѣдж), гл. д. 1) Изгазваль. 2) Изходваль пѣкое мѣсто или много мѣста; избрѣживать, избрѣживать. *Избрѣдилъ е всичкый свѣтъ.* 3) Съ бродене, съ ходене нахождамъ пѣчто, намирамъ.—мѣся, гл. стр.
- Избрѣдж**, ишь,—диль, гл. свр. отъ избрѣдваль. 1) Да изгазж. 2) Да изходж; избрѣдѣтъ, вѣбрѣдитъ. 3) Да намѣрж.—денный, прич. стр.
- Избрѣоѣж**, ишь,—иль, гл. свр. отъ избрѣоѣваль; изчислѣть, насчитѣть.—ѣкый, прич. стр.; изчисленый, насчитанный.
- Избрѣоѣваль** и избрѣоѣваль (да избрѣоѣж), гл. д. 1) Сврѣшваль броеше-то на пѣчто, прѣброѣваль всичкы-ты, брож колкото трѣбва; изчислѣть, насчитывать. *Изброѣжи овця-ты.* 2) Изряждамъ едно слѣдъ друго; изчислѣть. *Добринги-ты му не можжъ ся изброѣ.*—мѣся, гл. стр. Бывамъ изброѣеш; изчислѣтѣся, насчитыватѣся. *Не ся изброѣава*, толкова е много.
- Избрѣоѣване** и избрѣоѣване, с. ср. отъ избрѣоѣваль; изчисленіе.
- Избрѣсваль** и избрѣсваль (да ся избрѣсж), гл. об. Изсыватѣся, излизать по лице-то, по снагж-тж ми пжпичици, прыщечна отъ пѣкаквж болестъ, като отъ сышаннѣж и др.; изпрыщаватѣся; дѣлатѣся, выступать сѣпи, выметѣть, обметѣть, окидывать, обкидѣть у когѣ. *Азъ ся избрусихъ; у менѣ едѣлалася сыпь.*
- Избрѣсване** и избрѣсване, с. ср. отъ избрѣсваль. Изпрыщване.
- Избрѣсж** (да ся), ишь,—сился, гл. свр. отъ избрѣсваль. Да ся изпрыщж.—сеный, прич. стр.
- Избрѣзамъ**, гл. ср. свр. Да прибрѣзамъ, да ся затекж пѣбрьзо; поторонѣтѣся.
- Избрѣскамъ**, гл. свр. отъ избрѣскамъ.—сканый, прич. стр.
- Избрѣскамъ** и избрѣскамъ (да избрѣскамъ), гл. д. 1) Обрѣскамъ всичко. 2) Съ брѣскане изврѣгамъ, измнѣтамъ вѣпъ, отбрѣскамъ на странж.
- Избрѣшваль**, избрѣшваль и избрѣшваль (да избрѣшж), гл. д. 1) Изтрываль, избрѣсваль; вытирѣть. *Изтрыши си ржаѣ-ты, че ти сж мокри.* 2) Изтрываль, избрѣсваль, заличаваль, отписваль записано; зачѣркивать, исключѣть изъ списка.—мѣся, гл. взвр. и стр. Изтрывамъся, избрѣсвамъся; вытирѣтѣся, зачѣркиватѣся.
- Избрѣшване** и избрѣшване, с. ср. отъ избрѣшваль и избрѣшваль. Изтрыване, избрѣсване.
- Избрѣшж**, ишь,—шилъ, гл. свр. отъ избрѣшваль и избрѣшваль. 1) Да изтрыж, да избрѣсж; вѣтереть. 2) Да заличж, да изтрыж, да избрѣсж, да отписж, зачѣркнутъ.—шеный, прич. стр. 1) Изтрытый, избрѣсанный; вѣтертый. 2) Заличеный, изтрытый, избрѣсанный, отписанный; зачѣркнутый.
- Избрѣшнваль** (да избрѣшж), гл. д. Изтрышваль.
- Избрѣшване**, с. ср. отъ избрѣшваль. Изтрышване.
- Избрѣсваль** и избрѣсваль (да избрѣсж), гл. д. Изтрышваль, избрѣшваль.
- Избрѣсване** и избрѣсване, с. ср. отъ избрѣсваль. Изтрышване, избрѣшване.
- Избрѣшнж**, емъ,—брѣсаль, гл. свр. отъ избрѣсваль. Да избрѣшж.—брѣсанный, прич. стр. Изтрышеный.
- Избрѣболваль** и избрѣболваль (да избрѣболж), гл. д. Избрѣбруваль, избрѣборваль.
- Избрѣболж**, ишь,—диль, гл. свр. отъ избрѣболваль. Да избрѣбрж, да избрѣборж.
- Избрѣборваль** и избрѣборваль (да избрѣборж), гл. д. Избрѣбруваль, избрѣборваль.
- Избрѣборж**, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ избрѣборваль. Да избрѣбрж, да избрѣболж.
- Избрѣбруваль** (да избрѣбрж), гл. д. Избрѣбруваль, избрѣборваль.
- Избрѣбрж**, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ избрѣбрж. Да избрѣбрж, да избрѣболж; пробормотѣть, протараторить.
- Избрѣбруваль** (да избрѣбрж), гл. д. Избрѣбруваль, избрѣборваль; пробормотѣть.
- Избрѣбрж**, емъ,—ралъ, гл. свр. отъ избрѣбруваль. Да избрѣболж, да избрѣборж; пробормотѣть, протараторить.
- Избрѣкамъ**, гл. свр. отъ избрѣкваль.—каный, прич. стр.
- Избрѣкваль** и избрѣкваль (да избрѣкваль), гл. д. 1) Сврѣшваль брѣкане-то на пѣчто, что е имало да ся брѣка, сбрѣкваль го венчко-то. 2) Разны пѣчта разбрѣкваль, размѣсваль. *Избрѣка ми стокж-тж.* 3) Избрѣкваль, смнѣваль, избрѣлаваль; перепутывать. *Избрѣкаж ми шичкы-ты.*—мѣся, гл. стр. Разбрѣкваль, побрѣкваль, смнѣтѣся; перепутыватѣся.
- Избрѣлавіж**, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ избрѣлавіваль. 1) Да уцаваль, да умацаваль; испѣкчкать. 2) Да избрѣкваль, да побрѣкваль, да смѣтж; перепутать.—веный, прич. стр. 1) Уцаанный, умацанный; испѣкчанный. 2) Избрѣканный, побрѣканный, разбрѣканный, смѣтеный; перепутанный. *Избрѣлавижъ умъ, побрѣкавъ умъ.*

збрѣлавамь (да избрѣлавиж), *гл. д. 1*) На-
правямь нѣчто нечисто, уцапвамь, умац-
вамь; испачкивать. 2) Избрѣквамь, по-
брѣквамь, разбрѣквамь, смитамь, замѣна-
вамь; перепутывать.—*мся, гл. стр. и*
взвѣр. 1) Уцапамся, умацамся; испачки-
ваться. 2) Избрѣкамся, побрѣкамся, раз-
брѣкамся, замѣнавамся; перепутываться.

збрѣлаваніе, *с. ср.* отъ избрѣлавамь.

збрѣлькамь, *г. д. ср.* Да побрѣлькамь
наждѣ, въ вѣпчко.

збрѣльчѣж, ишь,—чѣль, *гл. ср.* отъ из-
брѣльчѣвамь.

збрѣльчѣвамь (да избрѣльчѣж), *гл. ср.* За-
брѣльчѣвамь изведижж.

збрѣльж, ешь,—нжль, *гл. ср.* отъ из-
брѣльжамь. Да обрѣльж.—*нжльтый, прич.*
стр. Обрѣльжтый.

збрѣснувамь и збрѣсвамь (да избрѣснж),
гл. д. Избрѣсвамь: 1) Обрѣсвамь съеѣмь,
хубаво; выбрѣивать. *Избрѣснжлх си бра-*
д-тж. 2) Обрѣснужамь мнозинж. *Избрѣс-*
нжлх съмь отозаранж толкося душ. 3)

Съ брѣснате изработвамь; выбрѣивать.
—*мся, гл. взвѣр.* Избрѣсвамся: 1) Обрѣс-
вамся хубавѣ. 2) За животно, както за конь,
за волъ: изглажда ми ся козина-та. *Конь-*
тж ся загарани съ ячмыкж и зе да ся
избрѣсва. 3) *гл. стр.*

збрѣснуваніе и збрѣсваніе, *с. ср.* отъ
збрѣснувамь и збрѣсвамь. Избрѣсваніе.

збрѣснж, ешь,—налъ, *гл. ср.* отъ из-
брѣснужамь и збрѣсвамь. Да избрѣснж;
вѣбрить, набрѣить.—*натый, прич. стр.*

Избрѣснжтый, обрѣснжтый; вѣбритый.

збрѣщамь (да избрѣщж), *гл. д.* Завивамь
нѣчто на другж странж, обрѣщамь.—*мся,*
гл. взвѣр. Завивамся на другж странж, обрѣ-
щамся, изврѣщамся; обѣртываться, повер-
тываться.

Кого въ срѣдѣ Марицж отиде,
Дѣтенце ся назадъ избрѣщж
И си на тѣйна продума. *Иѣс.*

збрѣщаніе, *с. ср.* отъ избрѣщамь. Обрѣ-
щаніе.

збрѣщелѣвж, ишь,—вилъ, *гл. д. ср.* Да
пробрѣщелѣвж, да кажж нѣчто безъ прилжж.

збудж, ишь,—дилъ, *гл. д. ср.* Да раз-
будж, да събудж вѣпчкы-ты; разбудить
вѣхъ, перебудить.

збузvamь и збузувамь (да збузж), *гл. д.*
Правж нѣчто да ся издаде, да изпѣкне, да
изпѣже напрѣдъ, да ся изкоруби; отпу-
чивать.—*мся, гл. взвѣр. и стр.* Изпѣквамь,
падавамся, излизамь напрѣдъ, изкорубамся;
отпучиваться. *Дуварж-тж ся с избузилж.*

збузваніе и збузуваніе, *с. ср.* отъ из-
бузvamь. Изкорубаніе.

збузж, ишь,—зплъ, *гл. ср.* отъ збузу-
вамь. Да изкорубж; отпуचितь.—*зептый.*
прич. стр. Изкорубенный; отпученный.

збукнувамь (да збукнж), *гл. ср.* Избух-
вамь (да збухнж).

збукнуваніе, *с. ср.* отъ збукнувамь.
Збухваніе.

збукнж, ешь,—нжль, *гл. ср.* отъ из-
букнувамь. Да збухнж.

збутамь, отъ ср. отъ збутвамь. 1) Да из-
тыкамь; отгѣспить. 2) Да изблж, да из-
бучкамь; напѣхтатъ. 3) Да намѣрж, да на-
бутамь.—*таптый, прич. стр.* 1) Изты-
кантый; вѣтолканый, отгѣспенный. 2)

Избитый, избучканый; напѣхтаный. 3)

Намѣренный, набараный, набутаный.

збутvamь и збутувамь (да збутамь),
гл. д. 1) Съ бутане изтыкамь, измѣст-
вамь, изкарвамь отнѣидѣ, изтласквамь; вы-
тѣлживать, отгѣспить. *Избута го изт*
кжци, изтыка го, изпжди го. 2) За масло:

избивамь, избучквамь, набутвамь; напѣх-
татъ. *Избутамж масло-то.* 3) Наипрамь,
набутвамь, набарвамь. *Избута го скрътж*
въ хамбара.—*мся, гл. стр.*

збутнужамь (да збутнж), *гл. ср.* Избух-
тѣвамь.

збутнужаніе, *с. ср.* отъ збутнужамь.
Збухтѣваніе, збутѣваніе.

збутнж, ешь,—налъ, *гл. ср.* отъ из-
бутнужамь. Да збухтѣж, да збутѣж;
передрѣбнуть.

збутѣвамь (да збутѣж), *гл. ср.* Избух-
тѣвамь, збутнужамь.

збутѣваніе, *с. ср.* отъ збутѣвамь. Из-
бухтѣваніе, збутнужаніе.

збутѣлтый, лъ, ла ло, *прич. като пр.*
Збухтѣлтый.

збухамь, *гл. ср.* отъ збухвамь. 1) Да
избнж, да изтрѣж; вѣколотить. 2) Да из-
ронж, да оронж, да изтронж.—*хантый,*
прич. стр. 1) Изтрѣсеный; вѣколоченный.

2) Изропеный, ороненый, изтроненый.

збухvamь и збухувамь (да збухамь),
гл. д. 1) Бухамь нѣчто за да изпѣже отъ
него прахъ-тж или нечистота-та, збивамь, из-
трѣсвамь; выколачивать, перетрѣхивать.
Избухамж праха отъ дрѣхж-тж. 2) Сврѣ-
шнамь бухане-то, что е имало да ся буха.

3) Изронвамь, оронвамь, изтронвамь зрѣна-
та на нѣчто. *Избухамж си кукуруза.*
—*мся, гл. стр.*

збухvamь и збухувамь (да збухнж,
збухнужамь), *гл. ср.* Збукнувамь: 1)

Излизамь, показвамся, захващамся, буквямь;
вспѣхивать, возгараться. *Избухнж огнь,*
пожарж; вспѣхнулъ огонь, пожарь. *Из-*
бухнж мжва, война; вспѣхнула себра,

война. 2) Избухѣвамь.

Избу́хваніе и избухуваніе, с. ср. отъ избухвамь.

Избу́хнувамь, гл. уч. отъ избухнѣж.

Избу́хнѣж, ешь, — нѣлъ, гл. свр. отъ избухвамь. 1) Да излѣзж, да ся покажж, да ся захванж, да букнѣж; вснѣхнуть, возгорѣться. 2) Да избухтѣж.

Избухтѣвамь (да избухтѣж), гл. ср. Закачаньмъ изведижж да бухтѣж.

Избухтѣвамь (да избухтѣж и да избухтѣж), гл. ср. Избукнувамь, избутнувамь, избутѣвамь, избухвамь: 1) За растениа и плодовы: отъ прѣзрѣваніе или отъ прѣсѣдѣваніе, спарвамь, изпрѣхвамь и загувамь сочность-тѣ си; дрябнуть. *Рѣпа-та вяче избухтѣва*; рѣпа начипаетъ дрябнуть. 2) Прораствамь, пушамь листіе, стволъ, корень безъ да сѣмь посаденъ. *Зелка-та избухтѣтѣ*. 3) Израствамь скоро; выбѣгати (о растеніяхъ).

Избухтѣваніе, с. ср. отъ избухтѣвамь.

Избухтѣльнѣй, ль, ла, ло, прич. като пр. 1) Отъ прѣзрѣваніе или прѣсѣдѣваніе, изпрѣхнѣльнѣй и изгубнѣльнѣй сочность-тѣ си; бухавнѣй, избутѣльнѣй; дрябнѣй, передрябнѣй. *Избухтѣльнѣй аблѣжж*; дряблѣй аблоки. 2) Пораствѣльнѣй, избутѣльнѣй. *Избухтѣльнѣй зелка*. 3) Израствѣльнѣй.

Избухтѣж, ешь, — тѣль, гл. свр. отъ избухтѣвамь. Да избухтѣж, да избутѣж; передрябнуть.

Избухтѣж, ишь, — тѣль, гл. свр. отъ избухтѣвамь.

Избу́чкавамь, гл. свр. отъ избучквамь. Да избучтамь, да избучж. — канѣй, прич. стр. Избучанѣй, избитѣй.

Избу́чкувамь и избучкувамь (да избучквамь), гл. д. Избивамь, избутвамь масло; сбывати мѣсло.

Избу́чкуваніе и избучкуваніе, с. ср. отъ избучквамь.

Избу́шнѣвамь и избу́шнѣвамь (да избушнѣж), гл. д. Казвамь нѣчто вѣнь отъ ряда, дѣто не му е мѣсто-то, дума-та, издѣивамь, изтрѣсвамь; брякати. *Стопанѣж ж избуши*, изтрѣси нѣкож думж. *Ама го избуши!* выкинулъ же ты штѣку!

Избу́шнѣваніе и избу́шнѣваніе, с. ср. отъ избушнѣвамь.

Избу́шнѣж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ избушнѣвамь. Да издѣнж, да изтрѣсж; брякнуть. — шенѣй, прич. стр.

Избѣ́брювамь (да избѣбрюж), гл. д. Пробѣбрювамь нѣчто, избѣбрювамь.

Избѣ́брюж, ешь, — ралъ, гл. свр. отъ избѣбрювамь. Да избѣбрюж.

Избѣ́хтѣж, ишь, — тѣль, гл. д. свр. Да на-

бѣхтѣж, да набнѣж вснѣжжы-тѣ или мнозинѣж; переколотишь (всѣхъ, многихъ).

Избы́каліамь (да избыколіж), гл. ср. Избыкаліамь, забыкаліамь.

Избы́коліж, ишь, — лиль, гл. свр. отъ избыкаліамь.

Избы́стрювамь (да избыстриж), гл. д. Правнѣж нѣчто да стане бѣстро, да не е мѣтно, да стане ясно; очищати что отъ мутности, дѣлати прозрачнѣмь, свѣтлымь, освѣтляти. *Както си мѣтиль водж-тѣ, така ж и избыстривай*. — мѣя, гл. взвр. Ставамь бѣстеръ, пасенъ; отетавнѣваться, просвѣтлять. *Вино-то ся е избыстрило*. *Вода-та, доклѣ ся не разбрыка, не ся избыстрило*.

Избы́стрюваніе, с. ср. отъ избыстривамь и избыстриваемь.

Избы́стриж, ишь, — риль, гл. свр. отъ избыстривамь. — нѣй, прич. стр.

Избѣ́гамь, гл. свр. отъ избѣгвамь. Да побѣгнемъ вснѣжжы.

Избѣ́гамь (избѣгвамь, да избѣгнѣж, избѣгнувамь), гл. ср. 1) Бѣгамь отъ нѣчто, глядамь, назжся да не ся намѣсж, не ми ся ще да го врыжж, та глядамь да изклнѣжж, извивамь; избѣгати, убѣгати, уклонитѣсь, устранить, отклонитѣсь, отвѣртыватѣсь, отвѣливать, отвѣливать. *Избѣгамь прѣпирни*; избѣгати споровъ, уклонитѣсь отъ споровъ. 2) Глядамь да ся не срѣщамь съ нѣкого, съ нѣчто, бѣгамь отъ него, странж; обѣгати. *Избѣгамь да ся срѣщнѣж съ нѣкого*; избѣгати встрѣчи съ кѣмь.

Избѣ́гнувамь (да избѣгнѣж, избѣгнувамь), гл. ср. 1) Побѣгвамь отъ нѣидѣ; убѣгати, уходить. *Избѣгнѣжж отъ заморъ, изъ тѣмнищж-тѣж*; убѣжалъ, ушѣль изъ-подъ ареста, изъ тюрьмы. 2) Съ бѣганіе ся избавямь, убѣгвамь; спасать, скривать, бѣгствож, уходить. *Погоннѣж нѣж хайдунѣж, нѣж избѣгнѣжжж, та не можнѣжж да нѣж сванѣжж*. 3) Само въ множ. число и съ свр. в. да избѣгамь: побѣгвамь вснѣжжы. *Дружина-та ми избѣгажж, та останѣжж самж*. *Избѣгажж ми ратнѣ-тѣж*.

Избѣ́гвамь, гл. мн-кр. отъ избѣгамь.

Избѣ́гнувамь, гл. уч. отъ избѣгнѣж.

Избѣ́гнѣж, ешь, — нѣлъ, гл. свр. 1) Отъ избѣгамь; избѣгати, избѣгнуть, убѣгати, уклонитѣсь, устранить, отклонитѣсь. 2) Отъ избѣгвамь; убѣгати, уйти; спаситѣсь.

Избѣ́дѣж, ишь, — дѣль, гл. свр. отъ избѣдѣвамь. Да набѣдѣж, да напастѣж. — дѣнѣй, прич. стр. Набѣденѣй, напастенѣй.

Избѣ́дѣвамь (да избѣдѣж), гл. д. Казвамь за нѣкого, че е направиль нѣчто, което той не е сторплъ; набѣдѣвамь, напастѣвамь;

взводитъ напѣраслину, клеветать на когѣ.

Избѣди мя, че му съмь открадилъ овецъ.

Избѣдѣваніе, с. ср. отъ избѣдѣвамъ.

Избѣлвамъ и **избѣлювамъ** (да избѣлж), гл. д. Избѣлнамъ.

Избѣлж и **избѣлюж** (да избѣлж), гл. д. 1) Обѣлвамъ, олуцвамъ; вылуцивать, вылуцѣть. *Избѣлжхъ единъ шиникъ орѣхъ.* 2) Обѣлвамъ, олуцвамъ всичко-то или много.—*мѣся*, гл. стр. Обѣлвася, олуцвася; вылуциваться, вылуцѣться.

Избѣлваніе и **избѣлюваніе**, с. ср. отъ избѣлвамъ. Обѣлваніе, олуцваніе.

Избѣлѣвамъ (да избѣлѣж), гл. ср. 1) Ставамъ бѣлж, побѣлвамъ; бѣлѣть. 2) За шаровы-ты: пзмѣнавамся, загубвася, излпзамъ; о краскахъ: липѣть, бѣжѣть. *Шарове-ти избѣлѣватъ отъ слѣнце-то; краски отъ солнца липѣють, бѣгуть. Сукно-то избѣлѣло, шарь-ть му пзбѣлѣл.*

Избѣлѣва лесно; липѣють.

Избѣлѣваніе, с. ср. отъ избѣлѣвамъ.

Избѣлѣжж, ишь,—жилъ, гл. д. ср. Да бѣлѣжж всичко-ты или много. *Избѣлѣжжхъ овецъ-ти.*

Избѣлѣтый, лъ, ла, ло, прич. като пр. 1) Что е станжл бѣлж, побѣлѣтый; побѣлѣвшій. 2) Что сп е изгубилъ шара, что му е излѣзл шарь-ть; полипѣтый. *Избѣлѣло сукно.*

Избѣлѣж, ешь,—лѣлж, гл. ср. отъ избѣлѣвамъ. 1) Да побѣлѣж; побѣлѣть. 2) Да ся измѣнж, да ся загубж, да излѣзж; полипѣть, побѣжѣть.

Избѣлѣж, ишь,—лилж, гл. ср. отъ избѣлѣнамъ и избѣлѣвамъ. Да-направж да стане бѣло, да избѣлѣе; выбѣлѣть.—*ленѣтый*, прич. стр.; выбѣлѣнный.

Избѣлж, ишь,—лилж, гл. ср. отъ избѣлѣвамъ. Да обѣлж, да олуцж, да излуцж; вылуцить.—*ленѣтый*, прич. стр. Обѣлѣнный, олуцѣнный, излуцѣнный; вылуцѣнный.

Избѣлнамъ (да избѣлж), гл. д. Избѣлвамъ: 1) Правж иѣчто да стане бѣло, да избѣлѣе; выбѣлѣвать. *Избѣлжхъ платно-то.* 2) Свршнамъ бѣлене-то на всичко, что е имало да ся бѣлж.—*мѣся*, гл. стр. и *взгвр.*; выбѣлѣваться.

Избѣлнаміе, с. ср. отъ избѣлнамъ. избѣлѣваніе; выбѣлѣваніе.

Избѣсвамъ и **избѣсувамъ** (да избѣсж), гл. д. Обѣсвамъ всичко-ты или мнознж; перевѣшать.

Дѣвѣ-та да имъ поробишь,
Поповы да имъ изколпшь,
Владци да имъ избѣсишь. *Пѣс.*

Избѣсваніе и **избѣсуваніе**, с. ср. отъ избѣсвамъ.

Избѣсенѣвамъ (да избѣсенѣж), гл. ср. Ставамъ бѣсенж, побѣсенѣвамъ, хваща мя бѣсж; бѣсѣться. *Коего куря мя е залапало, все е избѣсенѣло.*

Избѣсенѣваніе, с. ср. отъ избѣсенѣвамъ. Побѣсенѣваніе.

Избѣсенѣж, ешь,—нѣлж, гл. ср. отъ избѣсенѣвамъ. Да побѣсенѣж; избѣсѣться.

Избѣсж, ишь,—силж, гл. ср. отъ избѣсвамъ. Да обѣсж всичко-ты или мнознж; перевѣшать.—*сенѣтый*, прич. стр.; перевѣшанный.

Избѣждамъ и **избѣждувамъ** (да избѣдж), гл. ср. Избѣждамъ.

Избѣдж, ешь,—пжлж, гл. ср. отъ избѣждамъ и избѣждувамъ. Да оздравѣж, да оздрѣвѣж; въздорѣвѣть.

Избѣждамъ (да избѣдж), гл. ср. Избѣждавамъ, ставамъ здравж, оздравѣвамъ, оздравямъ, изцѣлѣвамъ; въздорѣвливать.

Избѣжданіе, с. ср. отъ избѣждамъ. Оздравѣваніе; въздорѣвливаніе.

Извѣденѣтый, иъ, на, по, 1) прич. стр. в. извѣдж. 2) Като пр. а) За чловѣкж: хитрый, който разбира, ваденый; хитрый, понимающий, знающий. *Извѣденж чловѣкж.* б) Искусный, майсторскый; съ искусствомъ сдѣланный, мудреный. *Извѣдена работа.*

Извѣдж, ишь,—дилж, гл. ср. отъ извѣждамъ; вѣнуть, достѣть, вѣкласть, вѣложить, вѣсунуть, снять, вѣвестъ, вѣрвать, вѣкопѣть, вѣрыть, вѣкинуть, отдѣлѣть, вѣколѣть, вѣткѣуть, вѣвестъ, вѣдумать, вѣмыслить, избобрѣсть, вѣручить, вѣиграть, заработать, спискѣть, вѣчесть, вѣпустить, освободѣть, вѣручить.—*денѣтый*, прич. стр. 1) Земѣнный изъ иѣчто, отъ иѣидѣ; вѣнутый, 2) Издаденѣтый, подаденѣтый вѣнж отъ; вѣсунутый. 3) Сваленѣтый, снятый; снятый. 4) Изведенѣтый, изкаранѣтый; вѣведенѣтый. 5) Изтягленѣтый, изтрьнжтый; вѣрванѣтый. 6) Изкопанѣтый, изровенѣтый; вѣкопанный, вѣрытый. 7) Отдѣленѣтый, отбранѣтый, оттуренѣтый на странж; отдѣленѣтый, вѣкинутый. 8) Извѣтенѣтый, избодепѣтый, изглобенѣтый; вѣколѣтый, вѣткѣутый. 9) Измысленѣтый; вѣдуманѣтый, вѣмысленѣтый, избобрѣтенѣтый. 10) Изкаранѣтый, добытѣтый, изработенѣтый, спечаленѣтый; вѣрученѣтый, вѣигранѣтый, заработанѣтый. 11) За число: сваленѣтый; вѣченѣтый.

Извѣждамъ (да извѣдж), г. д. 1) Вадж, зимамъ изъ иѣчто, отъ иѣидѣ; вынимѣть, доставѣть, выклѣдывать. *Извади иѣчто изъ пазухъ-тж см. Извадижхъ дрѣвж отъ ковчега.*

2) Издавамъ, подавамъ вѣнж отъ; вѣсѣвывать. *Извадилж си главж-тж изъ про-*

зорьца; высунулъ голову изъ окнѣ. 3) Изпгезвамъ; высѣпывать. *Извадилъ си язъка.* 4) За водж: вадж, черпж, чрыпж; черпѣть, выкѣчывать, доставѣть водѣ. *Извадилъ водж изъ кладенца.* 5) Свалиамъ, сиемамъ; снимѣть. *Извадилъ си прѣстена, грисенж-тж отъ ржжж-тж. Извади юздж-тж на конѣ.* 6) Извождамъ, изкарвамъ; выводѣть. *Извадилъ конѣ да го напож.* 7) Вадж, точж, наточвамъ; точѣть. *Извади вино отъ бжчж-тж, та нж служи.* 8) Вадж, изтяглювамъ, изтръгвамъ; вырывать. *Извадилъ си зжбж.* 9) Изкопавамъ, изроввамъ; выкѣпывать, вырывать, доставѣть изъ землѣ. *Извадилъ изъ земжж-тж каменж, иманж.* 10) Вадж, отдѣлямъ, отбпрамъ, оттурнамъ на странж; отдѣлять, выкѣдывать. *Извади чтою имаше въ стокж-тж пѣ-долж, та же само жубаво-то.* 11) Извртывамъ, избождамъ, изчевръквамъ, изглобавамъ; выкѣлывать, вытыкѣть. *Извадилъ му очи-тж.* 12) Изкарвамъ, вадж изъ водж, изъ рѣжж, изъ море, изъ калж; ловѣть, добывѣть изъ воды, изъ грязи. *Паднж въ море-то, та едва го извадилж живж.* 13) Правж нѣчто да ся махне; выводѣть. *Изваждамъ лекета; выводѣть пѣтна.* 14) Пораства ми, излиза ми по снажж-тж, вадж. *Дѣтя-то извади зжбы.* *Извадилъ пжкжж по лице-то.* 15) Вадж, измысливамъ; выдумывать, вымысливать, выгѣдывать, изобрѣтѣть. *Кой ли е извадилъ писмо-то?* 16) Изкарвамъ, правж да излѣзе. *Отъ три лакте сукно изваждамъ двѣ дрѣвж.* 17) Направлямъ отъ нѣчто останкло, отъ парчети и пр.; выгѣдывать. *Отъ петеци-тж, отъ парчета-та извади еднж шапжж; вѣгадаж шапжж изъ обрѣзковъ.* 18) Вадж, изкарвамъ, добывамъ, изработвамъ, печалж; выручѣть, выигрывать, зарабатывать. *Съ шивж изваждамъ по пять гроша на день, колко да ся хранж.* 19) Изучвамъ, научвамъ, изкарвамъ, измайсторосвамъ, калж. *Извадилъ е достойнж чираци.* 20) Свалиамъ едно число пѣ-малко отъ друго пѣ-голѣмо; вычитѣть. *Отъ десять да извадимж три, оставатъ седемъ.* 21) Съ броеше, съ мѣрене, съ тягеше или съ смѣтане изкарвамъ, напирамъ колко е. *Броижъ паржж-тж, извадилъ жж пять стотинж гроши.* *Злѣ мѣришж, затова го изваждаш пѣ-малко.* *Смѣтахъ по колко ми иджтъ овци-тж, извадилъ жж по двадесять гроша еднж-тж.* 22) Пуцамъ отъ затворъ; выпускаъть, освобождѣть. *Извади мя изъ тъмницж.* 23) Избавямъ, отнимаемъ, отрѣ-

вямъ; извлекѣть. *Извадилъ го отъ еднж голѣмж злиж.* 24) Главенгѣй, прѣставенгѣй отпущамъ, отпирѣцамъ, да си отиде, давамъ му пжкта; отпущѣть, упольнѣть, отрѣшѣть кого отъ должности, откѣщывать кому отъ чего. *Главилъ бѣжж рѣтай, на го извадилъ.* 25) Направлямъ да излѣзе, да остави кжщж-тж, мѣсто-то, дѣто сѣди или дрѣжи съ киржж, изпжждамъ; выживѣть, высылѣть. *Иманж кираджжн въ кжци, та жж извадилъ.* 26) Даденж за нѣчто парж си зимамъ, изкарвамъ; выручѣть. *Като продадохъ половинж-тж отъ стокж-тж, извадилъ си паржж-тж колкото съмъ далъ за целж, а друга-та половина ми останж псчала.* *Извадилъ си вересин-тж. — мен, гл. възвр. и стр.* спорядъ знаменованне-то. — денгѣй, прич. стр.—*Изваждамъ думж нѣкому; казвамъ за него нѣчто, което не е направилъ, приказвамъ лоше за него, пуцамъ лоши думж; сплѣтничѣть на кого, ославлять. — Изваждамъ душжж-тж нѣкому:* а) Зимамъ му душжж-тж, уморивамъ го. б) Вадж му душжж-тж, досаждамъ му тяжко, мжчж го съ нѣчто. — *Изваждамъ зжбы-тж нѣкому; заканвамся да му направж нѣчто зло. — Изваждамъ имя нѣкому; прокръщамъ му прѣкоръ; давѣть прозвище кому. — Изваждамъ ѳорнежж отъ нѣчто; направлямъ сжще като него, та да ся глѣда и работи по него. — Изваждамъ ножж, сабжж, тягжж ножж, сабжж, изтръгвамъ го изъ ножищж-тж, изножвамъ; обнажѣть мечъ, саблю. Извади сабжж ржждивж, уплаши бабж страшливж. — Изваждамъ нѣкого отъ главж, направлямъ го, близжж го, подучвамъ го, подеторвамъ го да стори, да направѣ нѣчто, дѣто не трѣбва; вскружѣть голову, подстрекѣть, побуждѣть, соблазнѣть. — Изваждамъ нѣкому очи-тж, направлямъ му нѣчто зло. Похвали го, та му извади очи-тж. Да му направѣ вѣждеж, та му извади очи-тж. — Изваждамъ нѣкому очи-тж съ нѣчто; продавамъ му го за новяче отъ колкото струва. — Изваждамъ нѣкому нѣчто изъ носа:* а) Отврѣщамъ му за нѣчто, наказвамъ го за нѣчто, правж го да се разкае; заставлятъ кѣйтися. б) Подбазвамъ му до досаждане онова, что му съмъ далъ или съмъ направилъ за него. — *Изваждамъ нѣчто изъ ума си, изъ главжж-тж си:* а) Измысливамъ го; выдумывать. *Това не е истина, той го е извадилъ изъ ума си.* б) Забравямъ, прѣстамамъ да мыслжж за нѣчто, махвамъ го отъ ума си; вѣкинуть, вѣбитъ изъ головѣ. *Извади*

го изъ ума си, изъ главѣ-тѣ си, нѣма да го бжде.—Изваждамъ нѣчто изъ рѣжѣ, отъ рѣжѣ, продавамъ го, махвамъ го; сбываѣтъ, спускаѣтъ съ рукъ.—Изваждамъ нѣчто на бѣлѣ свѣтѣ, на лавѣ, на лице, на мейданѣ, направямъ да ся види, да ся познае; выводѣтъ наружу, обнаруживаѣтъ. Извадихъ наравѣ лѣжи-тѣ му.—Изваждамъ нѣчто на проданѣ, на пазарѣ, изкарвамъ го да го продавамъ; выставяѣтъ на продажѣ.—Изваждамъ си хлѣба, изкарвамъ си хлѣба, печалѣ, та ся прѣхраняемъ; добываѣтъ хлѣбъ.—Щжтъ си извадятъ очи-тѣ, щжтъ ся избѣжѣтъ, щжтъ ся изтрепѣтъ.—Кой ще брыкне въ дупкѣ-тѣ да извади змиѣ-тѣ? Извадилъ си ризѣ-тѣ като черешаринѣ. Единъ людѣ врьма камѣкъ въ кладенець, сто мѣдри не можѣтъ да го извадятъ. Извади на слѣпнѣй очи-тѣ. Хвани слѣпнѣй, та му извади очи-тѣ. Видѣли у слѣпца едно око, и него искать да му извадятъ. Извади му око-то, чѣ слѣпо нѣ-хубаво. Дай му ножъ, да ти извади очи-тѣ. Съ добро и очи-тѣ извадишь чловѣку. Извади тѣ менѣ едно-то око, да ти извадж азъ двѣ-тѣ. Кой ти извади око-то? —Братѣ ми.—Затова така дълбоко.

Извѣждамъ (да изведѣ), гл. д. в. извѣждамъ.

Извѣждане, с. ср. отъ извѣждамъ.

Извѣлкамъ, гл. д. свр. Да уваламъ, да уцапамъ.—мѣя, гл. възвр. и стр. свр. Да ся уваламъ, да ся уцапамъ.—капнѣй, прич. стр. Уваланнѣй, уцпаннѣй.

Извѣлвамся (да ся извалѣ), гл. об. За дѣждѣ, за снѣгъ: 1) Сврѣшвамъ валѣне-то сп. 2) Валѣ тврѣдѣ много. Малко дѣждѣ не ся извалѣ и тѣжъ ноцѣ.

Извалѣ, ишь,—лѣлѣ, гл. свр. отъ извалѣамъ и извалѣavamъ. Да изтрѣколь; вѣвалитъ, вѣпрокинуть. —лѣпнѣй, прич. стр. Изтрѣколеннѣй; вѣваленнѣй, вѣпрокинутнѣй.

Извалѣ (да ся), ишь,—лѣлѣ, гл. свр. отъ извалѣвамся.

Извалѣavamъ (да извалѣ), гл. д. в. извалѣамъ.

Извалѣване, с. ср. отъ извалѣavamъ. Извалѣане.

Извалѣпамъ и извалѣavamъ (да извалѣ), гл. д. Правѣ да ся прѣвали, та да ся изтрѣи изъ нѣчто, изтрѣколвамъ; вываливать, выирокѣдывать.—мѣя, гл. възвр. Изтрѣколвамся, изтрѣшамся; вываливаться. Дѣтя-то ся извали изъ молкѣ-тѣ.

Извалѣамъ, гл. д. свр. 1) Съ валѣане да направѣ, да приготвѣ, да наваламъ, да

уваламъ; навалаѣтъ. 2) Да уваламъ, да наваламъ много нѣчто въ брашно или въ друго; перевалѣтъ.—ланпнѣй, прич. стр. Извалѣане, с. ср. отъ извалѣамъ. Извалѣаване.

Извѣра, с. ж. Сырене изварено отъ цвика, изварѣкъ, отвара; подвара, хурда, шюмикъ; творогѣ. Намѣри го съ прѣснѣ изварѣ. Знае ти Цигалинѣ, извара ли. е за попарѣ, или попара за изварѣ.

Извѣрдвамъ и извѣрдувамъ (да извѣрдѣ), гл. д. 1) Съ вардене дочакамъ нѣкого или нѣчто да дойде или да замине, та да го уловѣ или ударѣ; подстерегаѣтъ. 2) Съ вардене сполучамъ нѣчто. Извардихъ сгодно врьмя; выгадаѣ удобное время.

Извѣрдване и извѣрдуване, с. ср. отъ извѣрдвамъ.

Извѣрдѣ, ишь,—диль, 1) гл. свр. отъ извѣрдвамъ; подстеречѣ. 2) гл. д. свр. Да увардѣ всичкѣ-тѣ. —денпнѣй, прич. стр. подстерѣженнѣй.

Извѣрица и извѣрка, ум. ж. отъ извѣра. Мало извара; творѣжѣкъ.

Извѣричка и извѣрица, ум. ж. отъ извѣрица.

Извѣричаннѣй, с. м. Червякъ въ изварѣ; червь въ творогѣ. Онѣ си е отъ ницѣ, онѣ си е изваричанинѣ, отговорилъ Шопѣтъ, когаты му казали, чѣ въ изварѣ-тѣ има червякъ.

Извѣрѣкъ, с. м. Извара. Отъ мазѣ-тѣ халѣ нѣма, та отъ изварѣка ли?

Изварѣ, ишь,—риль, гл. свр. отъ изварѣavamъ; выкурить, накурить, вѣсидѣтъ, вѣгнать.—рѣпнѣй, прич. стр. выкурѣпнѣй, накурѣпнѣй, вѣспженнѣй, вѣгнаннѣй.

Изварѣavamъ (да изварѣ), гл. д. 1) Сврѣшамъ варѣне-то на всичко, что имаше да ся вари. Изварисѣмѣ пращинѣ-тѣ. 2) Съ варѣне изкарвамъ; выкуривать, накуривать, выежживать, выгопѣтъ. Отъ единѣ кацѣ пращинѣ изварихъ двѣ вѣдра ракиѣ.—мѣя, гл. възвр. Уваривамся. Въ горящинѣ-тѣ ся изварисѣмѣ.

Изварѣване, с. ср. отъ изварѣavamъ.

Изварѣкамъ, гл. ср. свр. Да заварѣкамъ изведнѣжѣ.

Извалѣвамъ, гл. д. свр. Да изгледамъ дѣтя; вѣплинѣчитъ, вѣпѣетовать. —ванпнѣй, прич. стр. Изгледаннѣй, отгледаннѣй; вѣплинѣченнѣй, вѣпѣетованнѣй.

Извѣдгамъ (извѣдгамъ, да извѣдгѣ, извѣдгнувамъ), гл. д. Издгатамъ: 1) Повдгатамъ нагорѣ; поднимаѣтъ. Извдгатамъ го извѣрѣ главѣ-тѣ си. 2) Правѣ нѣчто да стане високо, извышavamъ; возвышаѣтъ,

повышѣть. 3) Съ дрынишае изтяглювамѣ нагорѣ; вздѣргивать. 4) Вдигамѣ всичко, качвамѣ всичко. *Изведига сждовы-ты на полицѣ-тѣ.* 5) Възправямѣ всичко, извъзправямѣ. 6) Вдигамѣ всичкы-ты да стапѣть, изсъбуждамѣ. 7) Съграждамѣ, изграждамѣ, направямѣ. *Изведигиѣ кѣщѣ, изведигиѣхъ видѣ.* 8) За цѣпѣ-тѣ на пѣчто: вдигамѣ, качвамѣ ѣ, правѣхъ го по-скѣпо; о цѣпѣ: повышѣть, возвышѣть. 9) Подкарвамѣ всичкы-ты или мнозинѣ, забирамѣ. *Изведигиѣ есичкы-ты селянѣ да му работѣть, да гѣ затвори.* — *Изведигамѣ мѣглѣ, прахѣ, вдигамѣ мѣглѣ, прахѣ.* — *Изведигамѣ очи, погляждамѣ нагорѣ.* — *мѣя,* 1) *гл. възвр.* спорѣть знаменованше-то на рѣчь-тѣ. 2) Изврѣнамѣ навѣсоко; взлетѣть. *Орѣлъ-тѣ ся издигиѣ до облаци-тѣ; орѣлъ взлетѣлъ до облаковѣ.* *Изведигиѣся горѣ въ небеса.* 3) Стоѣхъ по-горѣ надѣ нѣчто; вѣситѣся. *Скала-та ся изведига надѣ урѣк-тѣ.* 4) *гл. стр.* Бывамѣ издигиѣтъ; поднимѣться, повышѣться, возвышѣться.

Извѣдѣгане, *с. ср.* отъ извѣдѣгамѣ. Издѣгане; поднимѣние, повышѣние, возвышѣние.

Извѣдѣгамѣ, *гл. мн-кр.* отъ извѣдѣгамѣ.

Извѣдѣгнувамѣ, *гл. уч.* отъ извѣдѣгикѣ.

Извѣдѣгикѣ, *ешѣ,—нѣжѣ, гл. свр.* отъ извѣдѣгамѣ. Да издѣгикѣ; поднѣтъ, возвыситѣ, повѣситѣ, вздѣрнуть. — *нѣжѣтѣй, прич. стр.* Издѣгивѣтѣй; поднѣтѣй, возвышеннѣй, повѣшеннѣй, вздѣрнутѣй.

Изведѣ, *извѣло, гл. свр.* отъ извѣжда. Да извесе, да понесе, да куртулише.

Изведѣжѣ, *нар.* Изедѣжѣ: 1) На единѣ пѣть, наведѣжѣ, заведѣжѣ, обедѣжѣ, о единѣ пѣть; одинѣмъ рѣзомъ, рѣзомъ, съ рѣзу, за одинѣ прѣёмъ, одинѣмъ прѣёмомъ. *Изведѣжѣ прѣвѣче дръво-то, съ едно махане, съ единѣ ударѣ; рѣзомъ, срѣзу отрубѣлъ дѣрево.* *Врѣли сертѣ-то и изведѣжѣ улови окѣ рѣбѣ.* 2) О прѣвъ пѣть; съ рѣзу. *Като помѣри съ пуикѣ-тѣ, изведѣжѣ улучи.* 3) Заодно, въ одно врѣмя; одинѣмъ рѣзомъ, вдругѣ, вмѣстѣ. *Изведѣжѣ дойдохъ мнозинѣ.* *Изведѣжѣ продадохъ и конѣ и вологы-тѣ.* 4) Ненадѣино, внеблюдѣ, изневѣрешкѣ, непенадѣино, нечаузѣ; вдругѣ, влѣзѣлно, печѣяно, невзначѣй. *Изведѣжѣ завалѣ дѣждѣ.* 5) Тоѣ-си чѣсъ, тутакси, завчѣсъ, мигомъ, брѣзо, скоро; рѣзомъ, мигомъ, дѣхомъ, махомъ. *Изведѣжѣ отиде и дойдѣ.* *Изкарахъ го на паварѣ и изведѣжѣ ся разпродаѣ.*

Изведѣ, *ешѣ,—вѣдохъ,—вѣлъ, гл. свр.* отъ извѣждамѣ; вѣвестѣ, вѣвести. — *дѣнѣтѣй,*

прич. стр.; вѣведеннѣй.

Извѣждамѣ (да изведѣжѣ), *гл. д.* Извождамѣ.

Извѣжданѣ, *с. ср.* отъ извѣждамѣ. Извождамѣ.

Извѣжѣ, *ешѣ,—вѣдохъ,—вѣлъ, гл. д. свр.*

1) Съ возеше да изкарамѣ горѣ; извѣстѣ, извѣстѣ. *Извѣсохъ гѣ на планинѣ-тѣ.*

2) Съ возеше да изкарамѣ, да извѣсѣ отъ пѣйдѣ; вѣвести, извѣстѣ. — *дѣнѣтѣй, прич. стр., извѣсеннѣй, вѣведеннѣй.*

Извѣхнувамѣ, *в. извѣхнувамѣ.*

Извѣхтѣвамѣ (да извѣхтѣжѣ), *гл. ср.* Ставамѣ ветѣхъ, увѣхтѣвамѣ; извѣтшавѣть, обѣтшавѣть. *Извѣхтѣжѣ ми дръвѣ-тѣ.*

Извѣхтѣванѣ, *с. ср.* отъ извѣхтѣвамѣ.

Извѣхтѣжѣ, *ешѣ,—тѣлъ, гл. свр.* отъ извѣхтѣвамѣ. Да увѣхтѣжѣ; извѣтшѣть, обѣтшѣть. — *тѣлѣтѣй, прич. стр.* Станѣжѣлѣй ветѣхъ, увѣхтѣлѣй; извѣтшѣлѣй, обѣтшѣлѣй.

Извѣхтѣвамѣ, *ешѣ,—тѣлъ, гл. свр.* отъ извѣхтѣвамѣ. Да увѣхтѣжѣ; сдѣлатѣ вѣтхимъ. — *тѣнѣтѣй, прич. стр.* Увѣхтѣнѣй.

Извѣхтѣванѣ (да извѣхтѣжѣ), *гл. д.* Направямѣ нѣчто да стане вѣхто, увѣхтѣвамѣ; дѣлатѣ вѣтхимъ. — *мѣя, гл. стр.* Увѣхтѣванѣся.

Извѣхтѣванѣ, *с. ср.* отъ извѣхтѣванѣ. Увѣхтѣванѣе.

Извѣвамѣ (да извѣжѣ), *гл. д.* 1) Възвивамѣ, изврѣщамѣ на едикѣ или на другѣ странѣ; извивѣть, изгибѣть, сгибѣть, скрѣчивѣть. *Изви му рѣцѣ-тѣ назадѣ.* *Извивѣ си главѣ-тѣ на странѣ.* *Извѣжѣ му ухото, опиѣхъ му, дрынѣхъ му ухото.* 2) Внѣхъ нѣчто мокро да ся стѣгне, та да еѣ изцѣди вода-та, изтѣпсквамѣ изцѣждамѣ; выжимѣть, изжимѣть. 3) Правѣхъ крѣгло, обло, изврѣтивамѣ, изоблѣвамѣ; круглѣть, выкругливѣть, вымеруглѣть, выкруживѣть. 4) Поврѣждамѣ пѣкой сѣставѣ на тѣло, изкльчвамѣ, измѣтамѣ, извихвамѣ, извѣхвамѣ; выламывѣть, вывихѣть, повывѣть. 5) Свивамѣ, увивамѣ, направямѣ; свивѣть (гнѣздѣ).

И птичка-та е мѣнишка,
Ала си гнѣздо извивѣ
И си птиченѣца измѣща. *Пѣс.*

И чюпѣ, лябѣ, и видѣ,
Ала не можѣ да станѣ:
Черна мѣ земѣ прѣтѣска,
Тѣшка ми снага мѣхъ хванѣ,
Змѣла мѣ очи изцѣла,
Вѣ кости ми гнѣздо извивѣла,
Дребнѣи змѣйчѣта извѣла. *Пѣс.*

6) Изврѣтамѣ на вѣсоко, извѣшивамѣ. 7) Замахвамѣ, извивамѣся. *Изви, та го удари по главѣ-тѣ.* *Изви му едикѣ плѣсницѣ,* удари му, изврѣтѣ му едикѣ плѣсницѣ. 8)

За гласъ, за пѣсень: врътъ го, та го крыщъ. *Славѣ-ти ся надпрѣварятъ кой по-завито, по-ясно да пѣе и да извива гласа си.*

Малка мома отговаря:
Пжтець ми е, връвък си го,
Пѣсень ми е, пѣж си ѣж,
Гласецъ ми е, извивамъ го. *Пѣс.*

9) *гл. ср.* Отвивамъ на другъ странѣ, правѣхъ завой, завивамъ, врътъжъ, обыкалнамъ, заобыкалнамъ; *крутіться, извиваться, поворачивать.* *Рѣка-та извива на дѣсно.*

10) Завивамъ, та мпнувамъ отдалечъ, обыкалнамъ, заобыкалнамъ; *колесить.* *Пжть-тж извива, та слиза въ дола.—мѣс, гл. възвр.* 1) Възвивамъ, извърщамся на еднѣ или на другѣ странѣ; *изгибаться, вилить, повёртываться.* *Извивася като змиѣж въ огнь.* 2) Врътъжся, обыкалнамъ около; *кружиться.* *Извивася въ воздуха; кружиться въ въздухъ.* 3) Замахвамъ, замахвамся, извивамъ; *замѣхиваться.* *Извися, та го удари.* 4) Изкачвамся на високо, извышавамся; *възвиваться.* *Извися въ сине небо.* 5) Избѣгвамъ, изклинчвамъ изъ нѣчто, да не връщѣхъ нѣчто; *отвёртываться, отвилывать, отвилываться, отклоняться.* *Изви ми ся изъ ржжѣ-тж. Извися, та не плати ничто.* 6) *гл. стр.* по знаменованіе-то на глагола.—*вангій, прич. стр.*

Извиваше, с. ср. отъ **извивамъ**; *извиваніе, извивъ, изгибаніе, сгибаніе, выжиманіе, изжиманіе.*

Извидѣж, ишь,—дѣлъ, гл. д. свр. Да видѣхъ всичкы-ты; *осмотрѣть.*

Извинѣж, ишь,—нѣлъ, гл. свр. отъ **извинѣвамъ**; *извинѣть.—цѣпгій, прич. стр.*

Извинѣвамъ (да *извинѣж*), *гл. д.* Глядамъ да оправѣхъ нѣкого, да нѣма винѣж; *извинять.—мѣс, гл. възвр.* Оправямся, махвамъ отъ себе си винѣж-тж; *извиняться.*

Извинѣваше, с. ср. отъ **извинѣвамъ**; *извинѣніе.*

Извѣрамъ (да *изврѣж*), *гл. ср.* 1) За водѣж: *излизамъ изъ земѣж-тж, та текѣж; быть ключемъ, битъ, вытекать.* *Извѣра вода изъ камѣнѣж.*

Дѣва си хрышнѣж съсъ коня,
Изврѣла вода студена,
Направи три кладенци,
Погуби Гръци прокляты. *Пѣс.*

2) Казвася и за другы нѣчта кога излизать много като гжгло. *Толкова много сж като да извѣраше отъ нѣидѣ.* 3) Спадамъ, смалнавамся, ставамъ по-малкѣж, изпаривамся отъ врѣше; *увѣриваться, укипять.* *Изврѣхъ всичка-та вода, изварися.*

Извѣрамъ, гл. д. свр. Да свръщѣхъ да въ-вѣрамъ, да въврѣжъ всичкы-ты.

Извѣраше, с. ср. отъ **извѣрамъ**; *вытеканіе, выврѣваніе, выкипаніе.*

Извѣренгій, пъ, на, но, и

Извѣрижгій, тъ, та, то, пр. Навѣренгій, наврѣченгій; *поднгій*

Извѣрь, с. м. Изворъ; *родникъ, ключъ.*

Тамо има извѣрь водѣж,
Извѣрь водѣж все студенѣж. *Пѣс.*

Извѣриж, ишь,—рилъ, гл. д. свр. Да навѣрижъ всичкы-ты. *Извѣрижмѣж чашѣж-тж, изпихмѣж гы.*

Извѣскамъ, гл. ср. свр За конѣ: да изцвилѣж, да извинѣж; *прорѣжть.*

Извѣто, като с. ср. 1) На платъ, на дрѣхѣж изрѣзано накриво; *вѣемка.* 2) Завой, извой на нѣчто; *извивина, извиллина, кривизна.*

Извѣтѣж (да *сѣ*), *ишь,—тилѣс, гл. свр.* отъ **извѣтѣвамся**. Да *сѣ* измѣтнѣж, да *сѣ* изкорубѣж, да *сѣ* избузѣж; *покоробиться, скоробиться.—тѣпгій, прич. стр.* Измѣтнѣжгій, изкорубенгій, избузенгій; *покоробленный, скоробленный.*

Извѣтѣвамся (да *сѣ* *извѣтѣж*), *гл. об.* Измѣтамся, изкорубвамся, избузвамся; *коробиться.* *Извѣтѣсѣя дѣска-та.*

Извѣтѣваніе, с. ср. отъ **извѣтѣвамся**.

Извѣхвамъ и **извѣхнувамъ** (да *извѣхнѣж*), *гл. д.* Измѣствамъ нѣкой еставъ на тѣло, *извѣхвамъ, извивамъ, измѣтамъ, изкльчвамъ; повихать, вывихать, выламывать.* *Извѣхнѣж си ржжѣ-тж.—мѣс, гл. възвр. и стр.* Извѣхвамся, извивамся, измѣтамся, изкльчвамся; *повихаться, вывихаться, выламываться.*

Извѣхваше и **извѣхнуваше, с. ср.** отъ **извѣхвамъ**; *вывихнутіе.*

Извѣхнѣж, ешь,—нжлъ, гл. свр. отъ **извѣхвамъ**. Да *извѣхнѣж*, да *извинѣж*, да *измѣтнѣж*, да *изкльчѣж*; *повихнуть, вывихнуть, выломить.—нжгій, прич. стр.* Извѣхнѣжгій, *извѣтгій, изкльченгій, измѣтнѣжгій; повихнутый, вывихнутый, выломанный.*

Извѣщѣж, ишь,—щѣлъ, гл. ср. свр. За конѣ: да изцвилѣж, да извискамъ; *прорѣжть.*

Извѣж, ешь,—вилъ, гл. свр. отъ **извѣивамъ**. 1) Да *възвѣж*, да *изврѣнѣж*; *извѣить, изогнуть, согнуть.* 2) Да *изтѣскамъ*, да *изцѣдѣж*; *выжать, изжать.* 3) Да *изврѣж*, да *изоблѣж*; *вѣкрутантъ.* 4) Да *изкльчѣж*, да *измѣтнѣж*, да *извѣхнѣж*; *вывихнуть, повихнуть, выломить.* 5) Да *завѣж*, да *заобыколѣж.—вѣтгій, прич. стр.* 1) Възвѣтгій, *изврѣченгій; извѣтгій, изогнутый, согнутый.* 2) Изтѣскангій, *изцѣденгій; выжатый, из-*

не зель зять на приводъ.

Извѣжда (да изведѣ), *гл. безл.* Поноси, износи, изходи, отиѣма, затваря, отрѣва, кургарисва. *Не ми извожда да кажж, не ми поноси.*

Извѣждамъ, извѣждамъ и **извѣждамъ** (да изведж), *гл. д.* 1) Водж въпъ, изкарвамъ, вадж; **выводить**. *Изведохж коня изъ кошоницж-тж.* 2) Изкарвамъ, пзвждамъ прѣдъ нѣкого, прѣдъ нѣчто; **выводить, приводить**. *Изведохж нж прѣдъ пашж-тж. Изведохж го на пазарь, на проданъ, да ся продаде. Изведохж воиска-та на алай.* 3) Съ водене показвамъ пжтна, изкарвамъ донѣйдѣ. *Изведохж го до-край село, на го оставиж да врьви самж.* 4) Правж да си излѣзе, да си дойде нѣкой, дождамъ. *Изведохж Стоана на велест.* 5) За пжть: водж, изкарвамъ нѣйдѣ; **вести** (о дорѣгѣ). *Тана пжтека извожда горѣ на планинж-тж.* 6) Каз-вася и за всако нѣчто за неговына свръшжкъ; **выводить**. *Тана работа нѣма да нж изведе на добрж край.* 7) За водж: съ прокопаване вадж или съ кюнци хващамъ жж отъ рѣкж или отъ изворъ, та жж докарвамъ да тече нѣйдѣ; дождамъ. *Изведе новж чешмж.*

Проговори Марко, краль великый:
Малко дръвжжъ, голѣмъ сьнъ сыувахъ:
Двори ми сж въ пелынъ обрасижли,
Првдъ порты-ты байрякъ ми е побить,
До байряка чешма изведена. *Иѣс.*

8) Вадж, изкарвамъ нѣкому нѣчто, пзвждамъ. *Обыча да изважда прѣкорж.* 9) За квачкж, за змжж: пзлупвамъ, измжт-вамъ; **выводить, высиживать**. *Кожошка-та е извела пять пилета.*

Змиа ми очи изпила,
Въ косы ми гнѣздо извила,
Дребны змийчѣта извела. *Иѣс.*

—**мя**, *гл. стр.* Бывамъ пзведенъ; **выводиться**.

Извѣждаше, с. ср. отъ извѣждамъ.

Извѣзвамъ и **извѣзувамъ** (да извезж и да пзвѣож), *гл. д.* Свршнамъ возене-то, съ возене пзвршасямъ всичкы-ты; **вывозить**.

Извѣзж, пшь,—зиль, гл. свр. отъ извѣз-вамъ.

Извѣзж, с. м. 1) Дѣто завива пжть, завой, врьтопъ, кривулъ; **поворотъ**. 2) Извито на нѣчто, изкривено, кривулъ; **извивина, извивина, излучина**. *На извои, на завои, съ завои; извилистый, извивистый, излучистый.*

Изволѣние, с. ср. Воля, изпш; **благосло-веніе, изволѣніе, согласіе**.

Изволѣж, пшь,—лиль, гл. свр. отъ **изво-ли́вамъ**. Да дамъ волж, да заповѣдамъ; **позволить, согласиться**.

Изволи́вамъ (да изволи́ж), *гл. ср.* Давамъ волж, изпш, волж, искамъ, заповѣдамъ, допушамъ, пристамамъ; **позволить, давать свое согласіе, соглашаться, давать волю, допускать**. *Изволавате ли да стане това? угоднѣ вамъ? Господарь-тж изволи да стане така.*

Изволи́ваніе, с. ср. отъ **изволи́вамъ**. Да-ваніе волж, заповѣданіе, допушаніе, приста-наніе.

Изволи́вамся (да ся изволи́ж), *гл. об.* Изпза ми воня-та, та не вонѣж вяче.

Изволи́ж (да ся), *ешъ,—нѣлся, гл. свр.* отъ **изволи́вамся**.

Изворецъ, ум. м. отъ **изворъ**. Изворчя.

Изворовый, въ, ва, во, пр. Что е отъ изворъ, или на изворъ, изворскый, кладенче-вый; **ключевой, родниковый**. *Изворова вода, налѣна отъ изворъ; ключевая, род-никова вода.*

Изворевый, ска, ско, пр. Изворовый.

Изворецъ, ум. м. и

Изворчя, ум. ср. отъ **изворъ**. Малжъ изворъ, изворецъ, кладенця; **родничекъ, ключекъ**.

Изворъ, с. м. 1) Мѣсто дѣто извира изъ земж-тж вода, извиръ, виръ, врьло; **источникъ, родникъ, ключъ, кипень**.

Изворъ вода извирала студена,
Надъ извора шомка вѣйка зелена. *Иѣс.*

2) Дѣто ся начина рѣка, глава на рѣкж; **вершина, верхове, истокъ рѣки**.

Извоювамъ, гл. д. свр. Съ воюваніе да спечналж, да придобьж; **воюя приобрѣсть**.

Изврапѣсамъ, гл. д. свр. Да врапосамъ вепчкы-ты.

Извратѣный, нъ, на, но, 1) прич. стр. отъ **извратж**. 2) Като *пр.* Разваленый, развратѣный, изначеный, изхабеный; **испорченый, Извратѣни хора**.

Извратж, пшь,—тиль, отъ извращамъ. Да прѣвратж, да катурж, да прѣобрьжж; **опрокинуть**. — **теный, прич. стр.** Прѣвратѣный, катурѣный, прѣврьжхтый, прѣобрьжхтый; **опрокинутый**.

Изврачювамъ, гл. д. свр. Съ врачюваніе, да спечналж, да придобьж; **выворожить**.

Извращамъ (да извратж), *гл. д.* Изврьщамъ, прѣвращамъ, прѣврьщамъ, прѣобрьщамъ, катурямъ; **опрокидывать**.

Подухж вѣтеръ изъ море,
Та си гемиж изврати. *Иѣс.*

— **мя, гл. стр.** и **възвр.** Изврьщамся, прѣврьщамся, прѣвращамся, катурямся; **опрокидываться**.

—леный, прич. стр. Врѣленый, отврѣленый; выброшенный, выброшенный, выкинутый.

Изврѣлакъ, с. м. Последне-то чядо, дорожка, изтрѣсакъ, изтрѣсъкъ, изтрѣшѣтъ; послѣдперождѣнный, послѣдышь, послѣдухъ.

Изврѣламъ (да изврѣлж), гл. д. в. изврѣгамъ.

Изврѣлане, с. ср. отъ изврѣламъ. Изврѣгане.

Изврѣлж, ешь,—лжъ, гл. свр. отъ изврѣтамъ и изврѣщамъ. 1) Да прѣврѣлж, да прѣборѣлж, да прѣвратѣ, да прѣмѣтлж; опрокинуть. 2) Да поврѣлж, да възврѣлж всичко-то. 3) Да заврѣлж, да поврѣлж, да изврѣлж, да завлж; повернуть, обратитъ. 4) Да прѣмѣлж, да измѣлж; извратитъ, переиначитъ, перемѣнитъ. — лжтый, прич. стр. 1) Прѣврѣлжтый, прѣвратеный, прѣмѣлжтый; опрокинутый. 2) Поврѣлжтый, възврѣлжтый. 3) Заврѣлжтый, поврѣлжтый, изврѣлжтый, завлжтый; повернутый. 4) Прѣмѣлжтый, измѣлжтый; переиначенный, перемѣлжтый.

Изврѣстный, — стѣлж и — стѣлж, стѣна, стѣно, пр. Что е хубавъ, по-горень отъ другы-ты; отличный, превосходный.—стѣно, нар. Появче, на по-гольмѣ. *По-изврѣстно*, по-юстнѣ; въ большемъ мѣрѣ.

Изврѣтамъ (да изврѣлж), гл. д. в. изврѣщамъ.

Изврѣтж (да изврѣтж), гл. д. в. изврѣтѣвамъ.

Изврѣтане, с. ср. отъ изврѣтамъ. Изврѣщане.

Изврѣтане, с. ср. отъ изврѣтамъ. Изврѣтѣване.

Изврѣтѣвамъ и **изврѣтѣчамъ** (да изврѣтѣчж), гл. д. 1) Направнамъ, пробивамъ дупкж съ сврѣделъ, изврѣтѣвамъ, изврѣтамъ; просверливать. 2) Изваждамъ, избождамъ, изврѣтѣвамъ, изглобамъ; выворачивать, выкалывать. *Изврѣтѣчилъ му очи-тж.* 3) Изкарвамъ, изваждамъ мушана на нѣчто. — мя, гл. стр. Бывамъ изврѣтѣченъ.

Изврѣтѣване и **изврѣтѣчане**, с. ср. отъ изврѣтѣвамъ и изврѣтѣчамъ.

Изврѣтѣчж, ишь,—члж, гл. свр. отъ изврѣтѣвамъ и изврѣтѣчамъ; высверлить, выворотить, выколотъ. — чѣнжый, прич. стр. 1) Изврѣтѣчный; высверленный. 2) Изваденый, избоденый, изврѣтѣчный, изглобеный; вывороченный, выколотый.

Изврѣтѣчамъ (да изврѣтѣчж), гл. д. в. изврѣтѣвамъ.

Изврѣтѣвамъ (да изврѣтж), гл. д. Из-

врѣтамъ: 1) Пробивамъ, проврѣтамъ, изврѣтѣвамъ нѣчто съ сврѣделъ; высверливать.

2) Правж много дупкты на нѣчто, издупчвамъ, надупчвамъ, изнадупчвамъ; изсверливать, изсверчивать.

3) Изваждамъ нѣчто пзъ мѣсто-то му, издлбвамъ, изчеврѣквамъ, избождамъ, изврѣтѣвамъ, изглобамъ; выворачивать, выкалывать. *Изврѣтѣли му очи-тж;* выворотили ему глаза.

4) Съ врѣтѣне изваждамъ, отврѣтѣвамъ, отвлѣвамъ; вывертывать. *Да изврѣтимъ витло-то.*

5) Правж да стане обло, кржгло, извивамъ, изоблювамъ; округлять. *Колело-то не е добрѣ изврѣтѣно. Изврѣтѣ си единъ коматж, единъ филиж.* отрѣза сл. 6) Уд-

рямамъ, плесвамъ, изсуквамъ, извивамъ. *Изврѣтѣ му единъ плесницж, единъ шамарж.* 7) Работж съ нѣкакво сѣчиво усилно. *Изврѣтамъ чока, брадѣж-тж.* 8) Из-

важдамъ, ошюшвамъ, омотавамъ, излопвамъ. *Изврѣтѣ комата, на си отиде.* 9) Съ врѣтѣне, съ екнатие искамъ, изкарвамъ отъ нѣкого нѣчто. *Не можемъ ни прѣбитж парж изврѣтѣ отъ него.*—мя, 1) гл. взврѣ. Излопчувамся, измѣкчувамся. *Изврѣтѣхъ му ся изъ ржцѣ-тж.* 2) гл. стр. по знаменоване-то на глагола.

Изврѣтѣване, с. ср. отъ изврѣтѣвамъ. Изврѣтѣчане.

Изврѣтѣж, ишь,—тѣлж, гл. свр. отъ изврѣтѣвамъ и изврѣтамъ. 1) Да проблж, да проврѣтж, да изврѣтѣчж; высверлить. 2) Да издупчж, да надупчж, да изнадупчж; изсверлить, извертѣтъ. 3) Да извадж, да издлбамъ, да изчеврѣкамъ, да избодж, да изврѣтѣчж, да изглобж; выворотить, выколотъ. 4) Да отврѣтж, да отвлж; вывернуть. 5) Да извлж, да изоблж; округлить. 6) Да ударж, да плеснж, да извлж, да изсучж. 7) Да извамъ, да ошюшж, да омотаж, да излопамъ. — тѣлжый, прич. стр. 1) Проблжтый, продупченый, проврѣтѣнжый, изврѣтѣченжый; высверленный. 2) Издупченжый, надупченжый, изнадупченжый; изсверлѣнжый, изсверченжый. 3) Изваденжый, издлбанжый, изчеврѣканжый, избоденжый, изврѣтѣченжый, изглобенжый; вывороченжый, выколотжый. 4) Отврѣтѣлжый, отвлжтый; вывернутжый. 5) Извлжтый, изоблжтый; округлѣнжый. 6) Изваденжый, ошюшнжтый, омотанжый, излопанжый.

Изврѣхвамъ и **изврѣхувамъ** (да изврѣхж), гл. д. Сврѣшвамъ да врѣхж, да врѣшж, изврѣщавамъ. *Изврѣхжмж спотѣ-шо.*

Изврѣхлѣстѣж, ишь,—тилж, гл. д. свр. Да изострѣж, да паострѣж, да изшилжж, да направж врѣхлѣсто; обострѣтъ.—тѣлжый, прич. стр. Изострѣнжый, изшилжтый, из-

шпаченый; обвостреный.

Извѣрховѣтж, ишь,—твѣль, *гл. д. свр.* Да ипѣльнѣкъ иѣчто съ врьхъ, да навѣрховатж; ипѣблинѣть вѣрхомъ.—*теный, прич. стр.* Направеный съ врьхъ, навѣрховатеный.

Извѣрхѣт, нар. Высоко напорядъ колкото, доурхъ. *Подерхъли го извѣрхъ къжцѣтж*, колкото е висока къжцѣта. *Израсхълъ с извѣрхъ тована*, до тована.—*Излѣзло ми с извѣрхъ главѣтж*, довило ми е, дотягхъло ми е, дошло ми е до шпѣтж, повяче не мож да трѣхъ.

Извѣрчѣтж, ишь,—чѣль, *гл. свр.* отъ извѣрчѣтж. Да извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж (да извѣрчѣтж и да извѣрчѣтж), *гл. свр.* в. извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж, *с. свр.* отъ извѣрчѣтж. Извѣрчѣтж.

Извѣрчѣтж и извѣрчѣтж (да извѣрчѣтж), *гл. д. в.* извѣрчѣтж.

Извѣршѣтж,—шь и—шенъ, шна, шно, *пр.* Что надмицува, пѣ-горный, пѣ-майсторскый, пѣ-извадено, пѣ-изкарано; въ вѣсшей стѣпени. *Направи го извѣршно. Той го направи два пѣтж пѣ-извѣршно.*

Извѣршѣтж, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ извѣршѣтж и извѣршѣтж. Да свѣршѣтж, да изработж, да завршѣтж; завершѣтж, испѣблинѣть, сдѣлатъ.—*шеный, прич. стр.* Свршѣтж, изработѣтж, завршѣтж; завершѣтж, испѣбленый, сдѣланый.

Извѣршѣтж, ёшь,—врѣхъ, —врѣхъ, *гл. свр.* отъ извѣршѣтж. Да извѣршѣтж, да оврѣхъ; измолѣтж.—*шеный, прич. стр.* Овршѣтж; измолѣченый.

Извѣршѣтж, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ извѣршѣтж и извѣршѣтж. Да извѣршѣтж, да завршѣтж; завершѣтж, овершѣтж.—*шеный, прич. стр.* Извѣршѣтж, завршѣтж; завершѣтж, овершѣтж.

Извѣршѣтж (да извѣршѣтж), *гл. д.* Извѣршѣтж: 1) Свршѣтж да врѣхъ, да врѣхъ, овршѣтж; измолѣчѣтж. 2) Овршѣтж много, навршѣтж; перемолѣчѣтж.—*мѣя, гл. стр.* Овршѣтж; измолѣчѣтж.

Извѣршѣтж (да извѣршѣтж), *гл. д.* Правѣтж врѣха на иѣчто, правѣтж иѣчто съ врѣхъ, извѣршѣтж, завршѣтж; вершѣтж, завершѣтж, овершѣтж.

Извѣршѣтж, *с. свр.* отъ извѣршѣтж.

Извѣршѣтж (да извѣршѣтж), *гл. д.* Извѣршѣтж, извѣршѣтж: 1) Свршѣтж, завршѣтж, изработж иѣчто; овершѣтж, испѣблѣтж, окѣчѣтж, сдѣлатъ. 2) Свршѣтж, изработж много иѣчто; передѣлѣтж.

ботж. 3) Направѣтж иѣчто не както трѣбѣва, или чтото не трѣбѣва, угѣнѣтж; подгѣдѣтж. *Кой извѣршѣтж това?—мѣя, гл. стр.*

Извѣршѣтж (да извѣршѣтж), *гл. д.* 1) Врѣтж извѣршѣтж иѣчто, извѣршѣтж, извѣршѣтж. 2) Извѣршѣтж, завршѣтж; вершѣтж, завершѣтж овершѣтж.

Извѣршѣтж, *с. свр.* отъ извѣршѣтж.

Извѣршѣтж (да извѣршѣтж), *гл. д.* Извѣршѣтж: 1) Прѣвѣршѣтж, прѣобѣршѣтж, прѣвѣршѣтж, извѣршѣтж, прѣмѣтж; опрокидѣтж. 2) Врѣтж, поврѣтж, вѣвршѣтж доврѣтж, всѣтж-то. 3) Завршѣтж, површѣтж на другѣтж странѣ, извѣтж, завѣтж; повѣршѣтж, обраѣтж. 4) Правѣтж да не е както е или както ся разбѣра, промѣтж, измѣтж; перемѣчѣтж, перемѣчѣтж. *Извѣршѣтж ми думѣтж-тж.*—*мѣя, гл. свзвр.* 1) Прѣвѣршѣтж, прѣобѣршѣтж, прѣмѣтж; извѣршѣтж, извѣтж; обѣршѣтж. *Извѣршѣтж, та му каза . . . , та му завершѣтж сѣдѣтж пѣтж.* 3) Доходѣтж сѣ, врѣтж всѣтж-тж. *Колкото бѣтж отишли, извѣршѣтж.* 4) Съ сладѣтж думѣтж, съ хѣтж, майсторскѣтж извѣтж, извѣтж да не направѣтж иѣчто; отбѣршѣтж. 5) *гл. стр.* по знаменованѣтж-то на глагола.

Извѣршѣтж, *с. свр.* отъ извѣршѣтж и извѣршѣтж. Извѣршѣтж.

Извѣршѣтж, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да свѣршѣтж да врѣтж, съ врѣтж да изкажѣтж всѣтж-то, да изговорѣтж, да изромѣтж, да изхорѣтж.—*веный, прич. стр.* Изговорѣтж, изромѣтж, изхорѣтж.

Извѣршѣтж, ешь,—врѣзѣтж, *гл. д. свр.* Да врѣтж всѣтж-тж.

Извѣршѣтж, ишь,—вилъ, *гл. свр.* свр. Всѣтж да врѣтж.

Извѣршѣтж, ишь,—врѣтж, *гл. свр.* отъ извѣршѣтж. 1) Да потѣтж. 2) Да снадѣтж, да сѣтж, да сѣтж, да сѣтж изпарѣтж; выпрѣтж, выкѣтж.

Извѣршѣтж, *гл. свр.* свр. Да извѣршѣтж, да извѣршѣтж, да извѣршѣтж, да извѣршѣтж, да извѣршѣтж, да извѣршѣтж, да извѣршѣтж.—*мѣя, гл. свзвр.* свр. Казѣтж за иѣтж: отъ много врѣтж да излѣтж навѣтж.—*Скоро, че ни майкѣтж ми сѣ извѣршѣтж пѣтж-тж*, казѣтж иѣкому, кога го выкѣтж много, а той не отѣва или не сѣтж обѣтж.—*Маакѣтж-тж дѣтж* не оставѣтж да врѣтж много, за да не имѣтж сѣтж извѣршѣтж пѣтж-тж.

Извѣршѣтж, *гл. свр.* свр. Да завршѣтж издѣтж, въ единъ гласъ, да извѣршѣтж, да извѣтж, да извѣтж, да извѣтж, да извѣтж; вскрѣтж.

Извѣршѣтж, ишь,—врѣтж, *гл. свр.* свр.

Да заврящѣ изведнѣжъ, въ единѣ гласъ, да извряскамъ, да изврящѣ.

Изврящѣ, ѣшь, —вряскаль, *гл. ср. свр.* в. извряскамъ.

Изврящѣвамъ, *гл. мн-кр.* отъ изврящѣ.

Извтѣсамъ, *гл. д. свр.* Да извтѣсамъ, да втѣсамъ всичкы-ты, да втѣсамы всичкы.

Извторо, *нар.* Вторый пѣтъ, цввторно.

Извучѣжъ, ѣшь, —чѣль, *гл. св.* отъ извучѣвамъ.

Извучѣвамъ (да извучѣжъ), *гл. ср.* Извучѣвамъ, извучѣвамъ силно, изведнѣжъ завучѣвамъ; забущѣвать вдругъ (о стихіяхъ).

Извѣдѣвамъ и **извѣждѣвамъ** (да извѣджъ), *гл. д.* Навѣдѣвамъ много, разводѣтъ, распложѣтъ. *Извѣдили съмы добжтъкъ.* —мѣя, *гл. вззвр.* Раждамся много, расплождамся, навѣждамся; разводѣтъся, распложѣтъся. *Извѣдили съ ся на свѣта да.* . . . , родили съ ся да . . .

Извѣдѣжъ, ѣшь, —дилъ, *гл. свр.* отъ извѣдѣвамъ и извѣждѣвамъ. Да навѣджъ; развестѣ, распложѣтъ. —денѣтъ, *прим. стр.* Навденѣтъ.

Извѣждѣдамъ (да извѣджъ), *гл. д. в.* извѣдѣвамъ.

Извѣждане, *с. ср.* отъ извѣждѣдамъ.

Извѣзпѣравѣжъ, ѣшь, —вилъ, *гл. д. свр.* Да вѣзпѣравѣжъ всичкы-ты.

Извѣнка, *нар.* Извѣнь.

Извѣнѣтрѣпный, —рѣнь и —рѣнь, рѣно, *пр.* Что е извѣнь мѣрж-тж; чрезмѣрный. —рѣно, *нар.* Извѣнь мѣрж-тж; чрезмѣрно.

Извѣпрѣдѣпный, —дѣнь и —дѣнь, дѣно, *пр.* Что е извѣнь ряда, что не е въ ряда, както е рядъ; чрезвычайный, необычайный. —но, *нар.* Извѣнь ряда; чрезвычайно, необычайно.

Извѣпѣль, *нар.* Извѣнка: 1) Откамъ вѣнших-тж странѣ, вѣнь, отвѣнь; вѣтъ, извѣтъ, снаружѣ, отвѣтъ. 2) Отвѣтъ, вѣншиче, на глядъ; наружно, по видимому. *Извѣнгъ съ гляда да е добро.* —*Извѣнгъ това*, вѣнь отъ това, освѣнь това; крѣмъ ѣтого. —*Извѣнгъ свѣта*, нѣ за свѣта, нѣ както прилича, нѣ както подобава. —*Извѣнгъ мѣрж-тж*, повяче отъ мѣрж-тж, повяче отъ колкото трѣба; чрезмѣрно, непомерно. *Извѣнгъ мѣрж-тж лотѣ.* —*Извѣнгъ ряда*, нѣ както е рядовно; изъ ряда вошь.

Извѣоржѣжѣжъ, ѣшь, —жѣль, *гл. д. свр.* Да вѣоржѣжѣжъ всичкы-ты.

Извѣсѣдѣжъ, емъ, —нѣль, *гл. д. свр.* въ мн. Да вѣсѣдѣнемъ всичкы.

Извѣшѣсамъ, *гл. ср. свр.* въ мн. Да вѣшѣсамы всичкы.

Извѣшѣкамъ, *гл. свр.* отъ извѣшѣвамъ. Да

извѣшѣжъ; вѣшѣкать. —канѣтъ, *прим. стр.* Повѣшѣканѣтъ, повѣшѣканѣтъ, изруканѣтъ; вѣшѣканѣтъ, вѣшѣканѣтъ, вѣшѣканѣтъ.

Извѣшѣвамъ и **извѣшѣкувамъ** (да извѣшѣжъ, да извѣшѣжъ, извѣшѣкувамъ), 1) *гл. ср.* Надавѣмъ вѣжъ изведнѣжъ, изрукамъ, изхокамъ, изгльчѣвамъ; вскрѣкивать. 2) *гл. д.* Вѣшѣкамъ, вѣшѣкувамъ, зѣвжъ нѣкого отнѣдѣ, изрукамъ, повѣшѣкамъ го да ся обади, да дойде; вызывѣтъ. 3) Казвѣся и на мѣсто казвѣмъ, поржѣчамъ.

Боана съ гласъ извѣка:
Дружѣно вѣрна, стоворна,
Брѣмета дрѣва берѣте,
Голѣмъ си огнь кладѣте. *Пѣс.*

4) Изхокамъ, изгльчѣвамъ, навѣшѣкамъ, крѣшѣкамъ нѣкому. *Извѣшѣкажъ му, и той мѣшѣжъ.* —мѣя, 1) *гл. вззвр.* Вѣшѣкамъ колкото си могжъ, колкото ми гласъ дрѣжи, провѣшѣкамъ, изрукамъ; вскрѣкивать въ весь голѣсъ.

Извѣшѣжѣжѣжѣ младѣтъ младожѣна:
Такомъ Бога срѣмѣжѣ гидѣ,
Еа застави тѣ срѣмѣжѣ кочѣжъ,
Та отвори врата и пенѣжерѣ. *Пѣс.*

2) *гл. стр.* Бывѣмъ извѣшѣканъ, повѣшѣкамъ, изрукамъ.

Извѣшѣканѣ и **извѣшѣкуканѣ**, *с. ср.* отъ извѣшѣкамъ.

Извѣшѣкувамъ, *гл. уч.* отъ извѣшѣжъ.

Извѣшѣжъ, емъ, —нѣль, *гл. ед-кр.* отъ извѣшѣкамъ. Да вѣшѣжъ, да извѣшѣкамъ.

Извѣшѣкомъ, *нар.* 1) Вѣшѣкомъ, съ извѣшѣканѣ.

2) Съ извѣшѣканѣ *иху* на краи на пѣсни-ты.

Извѣшѣжъ, ѣшь, —сѣль, *гл. свр.* отъ извѣшѣкамъ. Да извѣшѣжъ. —сѣнѣтъ, *прим. стр.* Извѣшѣнѣтъ.

Извѣшѣшѣвамъ (да извѣшѣжъ), *гл. д.* Извѣшѣшѣвамъ.

Извѣшѣшѣванѣ, *с. ср.* отъ извѣшѣшѣвамъ. Извѣшѣшѣванѣ.

Извѣшѣшѣжъ, ѣшь, —шѣль, *гл. свр.* отъ извѣшѣшѣвамъ. Да извѣшѣжъ; возвышѣтъ, вѣшѣшѣжъ. —шѣнѣтъ, *прим. стр.* Извѣшѣшѣнѣтъ, издѣшѣшѣнѣтъ, изнѣшѣшѣнѣтъ; возвышѣнѣтъ, вѣшѣшѣнѣтъ.

Извѣшѣшѣвамъ (да извѣшѣшѣжъ), *гл. д.* Извѣшѣшѣвамъ: 1) Правѣжъ нѣчто да стане вѣсоко, издѣшѣжъ, изнѣшѣшѣжъ; возвышѣтъ, вѣшѣшѣжъ. 2) Врѣшѣжъ изврѣшѣжъ нѣчто, наспорѣдъ него вѣсоко, изврѣшѣшѣжъ. *Извѣшѣшѣжъ дрѣво-то*, врѣшѣжъ изврѣшѣжъ него, наспорѣдъ него. 3) Извѣшѣшѣжъ гласъ, извѣшѣшѣжъ вѣсоко.

Пропустѣжъ конѣ хранѣна,
Разшири рѣжѣ шѣрокѣ,
Извѣшѣшѣ гласѣ вѣсокѣ. *Пѣс.*

—мѣя, *гл. вззвр.* Извѣшѣшѣжѣжѣ, издѣшѣшѣжѣжѣ, изнѣшѣшѣжѣжѣ; возвышѣшѣжѣжѣ, подѣшѣшѣжѣжѣ-

си. *Орель-тъ ся извъши въ сине небо*; орель поднялся до облаковъ.

Извъшѣване, с. ср. отъ извъшѣвамъ. Извъшѣване.

Извъшѣж, емь, —въль, гл. ср. свр. Да закъж изеднѣж; вавыть.

Извъшѣвамъ (да извъшѣж), гл. д. 1) Съ вѣяние изчиствамъ, отвѣвамъ. 2) Отвѣвамъ всичко-то. —мен, 1) гл. стр. Отвѣвямся. 2) гл. възвр. Изгубвамъ си ума, извѣтрѣва ми умъ-тъ, ставамъ като безуменъ, извѣнямъ.

Извъшѣване, с. ср. отъ извъшѣвамъ. Отвѣваше.

Извѣдрювамъ (да извѣдрѣж), гл. д. Извѣдрямъ

Извѣдрюване, с. ср. отъ извѣдрювамъ. Извѣдряне.

Извѣдрѣж, ишь, —рилъ, гл. свр. отъ извѣдрямъ и извѣдрювамъ. Да изяснѣж, да разкарамъ. —дренъй, прич. стр. Изясненъй, разкаранъй.

Извѣдрямъ и **извѣдрювамъ** (да извѣдрѣж), гл. д. Изяснавамъ, разяснавамъ, правѣ да стане ясно, разкарвамъ. —мса, гл. възвр. Ставамъ вѣдро, изяснювамъ, разяснювамъ, разкарвамъ; вывѣдриваться, выяснивать. *Небо-то, врѣмя-то ся извѣдри.*

Извѣдряше, с. ср. отъ извѣдрямъ и извѣдрямся.

Извѣрнѣй, —рнъ и —ренъ, рна, рно, пр. Много вѣрнѣй.

Самъ-си ся Повко обади:
Еа имамъ либа най-вѣрно,
Най-вѣрно, най-извѣрно. *Пѣс.*

Извѣрнѣж, ишь, —рилъ, гл. свр. отъ извѣрнѣвамъ.

Извѣрнѣвамъ (да извѣрнѣж), 1) гл. д. Изваждамъ отъ вѣрж, направлямъ пѣкого да не вѣрва. *Отъ врѣмя-то извѣрнѣли народа*, направляли го да не вѣрва. 2) гл. ср. Промѣнавамъ, оставамъ вѣрж-тъ си.

Царь-нъ си и думж думаше:
Млада ми хубава Христанко,
Вѣрж-нж ли ще си извѣришь,
Или главж-нж ще си дадешъ? *Пѣс.*

— мса, гл. възвр. Изгубвамъ вѣрж, не мя вѣрвать, пѣмамъ вѣрж, не съмъ за вѣрж; извѣриваться.

Извѣриваше, с. ср. отъ извѣривамъ и извѣривамся.

Извѣстие, с. ср. Обадено, навено за пѣчто, извѣсть, хаберь; извѣстѣе, вѣсть. *Прикажъ извѣстие. Проводихъ извѣстие. Пмамъ извѣстие за пѣчто*, обадено ми е, навено ми е за него, знамъ го.

Извѣстнѣй, —стнѣ и —стенъ, стна, стно, пр. 1) Който ся знае, когото знаеть, познатъй, прочютъй, оликванъ; извѣстнѣй. 2) Който пма извѣстие, който знае; знаю-

щѣй. *Азъ съмъ извѣстенъ за това*, знамъ го; я объ ётомъ извѣстенъ. —стно, нар. Познато, знаино. *Извѣстие е*, знаесе, познато е; извѣстно, знаемо, вѣдомо.

Извѣсть, с. ж. 1) Извѣстие, хаберь; извѣстѣе, вѣсть. 2) Заповѣдъ; указъ.

Отъ царя извѣсть е дошла:
Кой има стна да прати,
Кой пѣма, самъ-си да дойде. *Пѣс.*

Извѣстѣж, ишь, —тилъ, гл. свр. отъ извѣстѣвамъ. Да обадж, да явж; извѣстѣить, увѣдомить, объявить. —стѣнѣй, прич. стр. извѣщѣнный.

Извѣстѣвамъ и **извѣстѣвамъ** (да извѣстѣж), гл. д. Пращамъ извѣстие, явявамъ, обяждамъ; извѣщѣать, увѣдомлять, объявлять. *Не мож да тя извѣстж, така ли е*, не мож да ти кажъ, не знаж. —мса, гл. стр. Бывамъ извѣстенъ.

Извѣстѣване, с. ср. отъ извѣстѣвамъ; извѣщѣние.

Извѣсж, ишь, —силъ, гл. д. свр. Да навѣсж всичкы-ты, да извѣшамъ, да изнакажж.

Извѣтрѣвамъ (да извѣтрѣж), гл. ср. 1) Ставамъ на парж, на вѣтеръ, та ся изгубвамъ, изпаривамся, вѣтрѣж; вѣтрѣть, испарѣться, улетѣчиваться. *Вода-та извѣтрѣ*, изпарися. *Спиртъ-тъ извѣтрѣва*; спиртъ летѣчий, улетѣчивается. 2) Отъ много стоане незахлупенъ развалиамся, изгубвамъ си сплж-тъ, вкуса; изстѣиваться, выстѣиваться. *Вино-то извѣтрѣло*; вино выстойлось. 3) Изгубвамъ си дѣха, измиривамся; выдыхаться. 4) Прѣчиствамся, провѣтривамся. *Остави врата-та отворени да поизвѣтрѣе*. 5) Изгубвамся, ливсамъ, пѣма мя. *Сега бѣше турка, кждѣ извѣтрѣ*, не знаж. *Оттукъ пѣчто е извѣтрѣло*, изгублося е, земено е. —мса, гл. възвр. За въздуха: прѣчиствамся, провѣтривамся; провѣтриваться. — *Извѣтрѣлъ му умъ-тъ*, подивѣлъ, полудѣлъ.

Извѣтрѣваше, с. ср. отъ Извѣтрѣвамъ.

Извѣтрѣлѣй, лъ, ла, ло, като пр. 1) Стапжлѣй на парж, изпарися. 2) Измиривалѣй; вѣдохлѣй, выстойлѣй, изстойлѣй.

Извѣтрѣж, емь, —рѣлъ, гл. свр. отъ извѣтрѣвамъ. Да ся изпарж; да ся измиривж; вѣвѣтрѣться, испарѣться, изстойться, вѣстойться, вѣдохнутьсь.

Извѣтъ, с. м. 1) Измыслена причина, изговоръ; предлѣтъ. 2) Кога извѣсти пѣкой за пѣкакж пакость, за пѣчто; извѣтъ, доносъ.

Извѣшамъ, гл. д. свр. Да навѣшамъ всичкы-ты, да извѣж, да изнакажж.

Извѣщѣж (да са), ишь, —чилъ, гл. свр. отъ извѣщѣчамся

Извѣщѣчамся (да ся извѣщѣж), гл. об

Ставамь вѣщичж, прѣобрьщамся на вѣщичж. *Вси-ты баба, что бѣжж измрѣли, ся были извѣщичили.*

Извѣж, ешь,—вѣаль, *гл. свр.* отъ извѣ-
вамь.—вѣаный, *прич. стр.* Отвѣаный.

Извѣаный, нь, на, по, като *пр.* Подвѣлый, бльенжтый, глушавый, смахжтый.

Извѣтрѣ, нар. 1) Отъ-въ нѣчто, извѣдѣ, отвѣтрѣ; изнутри, извнѣтрѣ. *Извѣтрѣ ничто ся не види; изнутри ничего не видно. Кале-то ся извѣтрѣ прѣдава.* 2) Отъ вѣтрѣшиж-тж странж, отвѣтрѣ; внутри. *Извѣж бѣло, извѣтрѣ червено; снаружи бѣлое, внутри красное.— Еде го нѣчто извѣтрѣ, има нѣчто, цѣкавж тьслѣ да го мжчп.*

Извѣтрѣшиный, — шнь и — шень, шня, шне, *пр.* Что е извѣтрѣ, что ся намира вѣтрѣ въ нѣчто, вѣтрѣшиный; внутреней.

Извѣщж, ѣшь,—щаль, *гл. ср.* Извѣджж да завѣщж.

Извѣжж, ешь,—вѣаль, *гл. свр.* отъ извѣ-
вамь.

Извѣзамь и **извѣзувамь** (да извѣжж), *гл. д.* 1) Вязвамь вѣщж-ты, докрай.

Стоа му ся помолла:

Погрѣй, погрѣй насно слънце,

Да извѣжж кошюль-тж,

Кошюль-тж ученичж-тж. *Пѣс.*

2) Сврѣшвамь да вѣжж. — мся, *гл. стр.* По знаменованне-то на глагола.

Извѣналый, ль, ла ло, *пр.* Извѣхжлый, повѣналый, завѣналый, увѣналый; вѣ-
лый, извѣлый, повѣлый. *Не извѣналый, зеленый; свѣжый.*

Извѣнамь и **извѣнувамь** (да извѣнж), *гл. ср.* Извѣхамь, извѣхнувамь: 1) За-
вѣнамь, повѣнамь, увѣнамь съвѣмь; вѣдѣать, повѣдѣать, увѣдѣать. 2) за чло-
вѣка: посрѣнувамь.

Извѣнане и **извѣнуване**, *с. ср.* отъ из-
вѣнамь. Извѣхане, извѣхнуване; увѣ-
дане.

Извѣнж, ешь,—налъ, *гл. свр.* отъ извѣн-
вамь. Да извѣхж, да повѣнж, да завѣнж,
да увѣнж; извѣнуть, повѣнуть, увѣнуть.

Извѣхамь и **извѣхнувамь** (да извѣхж), *гл. ср.* Извѣнамь.

Извѣхане и **извѣхнуване**, *с. ср.* отъ
извѣхамь. Да извѣнж.

Извѣхжлтый, ль, ла, ло, *пр.* Извѣналый.

Изгáбaмь, *гл. свр.* отъ изгáбaмь. Да из-
гáбaсамь.—баный, *прич. стр.* Изгáбaса-
пый.

Изгáбaмь и **изгáбувамь** (да изгáбaмь,
да изгáбж), *гл. д.* Изгáбaсамь.

Изгáбане и **изгáбуване**, *с. ср.* отъ из-
гáбaмь. Изгáбaсане.

Изгáбж, ешь,—нжль, *гл. ед-кр.* отъ из-
гáбaмь.

Изгáбaсамь, *гл. свр.* отъ изгáбaсамь.

Да изгáбaмь, да изгáбж, да изгáвамь, да
измамж, да излжжж, да изиграж; обдуть.
—саный, *прич. стр.* Изгáбаный, изгá-
ваный, измаженный, излжжжж, изигра-
пый.

Изгáбaсамь и **изгáбaсувамь** (да изгáбa-
самь), *гл. д.* Изгáбaмь, изгáвамь, измам-
вамь, излжжжж, изигравамь; обдувать,
махлѣвать, олетать. *Изгáбaсамь ны въ
тжж работж, изиграж ны.— мся, 1)*
гл. взвр. Изгáбaсамь, изгáвамь, измам-
вамь, излжжжж, изигравамь. 2) *гл. стр.*
Бывамь изгáбaсань, изгáбaсамь, изгáвамь.

Изгáбaсане и **изгáбaсуване**, *с. ср.* отъ
изгáбaсамь. Изгáбане, изгáване.

Изгáбaснж, *с. м.* Който изгáбaса, мамь,
лжж, лжж; обдувало, олетало. *Какъж
е изгáбaснж.*

Изгáбaсница, *с. ж.* Която изгáбaса, мамь,
лжж, лжжж, лжжжжж.

Изгáбaнж (да изгáбж), *гл. д.* Изгáбaнж.

Изгáбaмь, *гл. свр.* отъ изгáбaмь. Да из-
гáбaсамь.—ваный, *прич. стр.* Изгáбaса-
пый.

Изгáбaмь и **изгáбувамь** (да изгáбaмь и
да изгáбж), *гл. д.* Изгáбaсамь.

Изгáбане и **изгáбуване**, *с. ср.* отъ из-
гáбaмь. Изгáбане.

Изгáбaмь, *гл. ср. свр.* Да излаж, да из-
джавж, да изчавж; гáвнуть.

Изгáбж, ешь,—нжль, *гл. ед-кр.* отъ из-
гáбaмь. Да изгáбж, да изгáбaсамь.

Изгáбртж, ешь,—нжль, *гл. д. свр.* Да
гáвртж вѣщж-ты; опрокинуть всё.

Изгáга, *с. ж.* Горуха, что ся уѣща понѣ-
кога, че иде отъ подѣ лжжжж-тж въ грѣ-
ло-то; глжга, жеговина, жиговина; изгáга,
изжжга, изжжга.

Изгáгжца, *ум. ж.* отъ изгáга.

Изгáдж, ѣшь,—диль, *гл. свр.* отъ изгáж-
дамь. Да развалж, да покварж; изгáдить,
испакостить.—депый, *прич. стр.* Раз-
валепый, покварепый; изгáженный.

Изгáждамь (да изгáдж), *гл. д.* Развалямь,
покварямь; изгáживать.— мся, *гл. стр.*
и *взвр.* Разваламь, покварамь; изгáжи-
ваться.

Изгáждане, *с. ср.* отъ изгáждамь. Раз-
валане, покваране.

Изгáзамь и **изгáзувамь** (да изгáжж), *гл.*
д. 1) Съ газепе изходвамь нѣчто, изброд-
вамь. 2) Излизамь отдѣто сьмь загазилъ;
выбираться. 3) Измачквамь, изстѣкквамь,
потѣкквамь, спазвамь; топтать, потоптать.
Изгазилъ просо-то. Зеле-то с изгазилъ.

И ся спуци Иованъ добръ юнакъ,
Ся го хвати за тыпкы рамена,
До колѣна въ земи го закали,
Съ кобылкъ го подъ позъ изгази. *Пѣс*

—*мси*, гл. стр. 1) Бывамъ изгазепъ, измачквамъ, потыпквамъ. 2) Избродвамъ, изходвамъ. *Отъ много каль не може да ся изгави.*

Изгáвание и изгáзувание, с. ср. отъ изгáвамъ.

Изгáвж, ишь,—зиль, гл. свр. отъ изгáвамъ. 1) Да избродж, да изходж. 2) Да измачкамъ, да изпотыпж; *потоптатъ. —зеньйй, прич. стр.* 1) Изброденьйй. 2) Измачканыйй, изпотыпканыйй.

Изгáйтанж, ишь,—ийль, гл. д. свр. Да гáйтанжъ весыкы-ты.

Изгалáтвамъ и изгалáтувамъ (да изгалáтж), гл. д. Изгалащамъ.

Изгалáтж, ишь,—тиль, гл. свр. отъ изгалáщамъ и изгалáтвамъ. Да изхайтж, да изхуйлузж; *извáдитъ.—теныйй, прич. стр.* Изхайтеныйй, изхуйлузеныйй; *извáженыйй.*

Изгалáщамъ и изгалáтвамъ (да изгалáтж), гл. д. Научвамъ иѣкого на иѣчто непохвално, иѣчто лоше, галатж, изхайтувамъ, изхуйлузавамъ, онъравямъ; *извáживать. Изгала-ти ми чядо-то.—мси*, 1) гл. взгър. Научвамъ, навъиквамъ на иѣчто лоше, галатж-ся, разваламъ, изхайтувамъ, изхуйлузавамъ, онъравямъ; *извáживаться, портитъ-ся.* 2) Промънамъ си върж-тж, потурчвамъ, пошетвамъ. 3) гл. стр. Бывамъ изгалатепъ.

Изгалáщание, с. ср. отъ изгалáщамъ. Изгалатваше, изхайтувание, изхуйлузаваше; *извáживаніе.*

Изганóсамъ, гл. д. свр. Да ганосамъ вспыкы-ты, да изкалапшыж; *вълудитъ.*

Изгáрямъ, изгорáвамъ (да изгорáж,—рийль), гл. д. 1) Съ огънь или съ друго иѣчто прѣмахвамъ, довршамъ; *выжигать, изжигать, сожигать, сжигать, пережигать, вынáливать.* 2) Упарвамъ, попарвамъ; *обжигать. Изгорихъ си прѣста, упарихъ го.* 3) За сланж-тж: попарвамъ. *Слана изгори цвѣта на овоцкы-тж, послани го, услани го.* 4) За иѣчто люто: упарвамъ, попарвамъ. *Чюшка-та была люта, та ми изгори уста-та.* 5) Съ иѣчто подáдамъ иѣкого, съсынивамъ го. *Хайдути обирници мя изгорихъ. Тога заровникъ мя изгори.* 6) За момъкъ и момъ: възбуждамъ страсть съ хубостж-тж сп. *Кожто поглядне, изгори ж. Когото поглядне, изгори го.* 7) Зачернювамъ, почерювамъ (съ несполучено женене). *Из-*

горихъ момъ-тж, дѣто ж дадохъ на тога момъкъ.—мси, 1) гл. взгър. Парвамъ, упарвамъ, попарвамъ. 2) гл. стр. Бывамъ изгорепъ.—*Изгори единого, та посети другыго, или: изгори Петра, та посети Павла. За блъж-тж губер изгаря. Духайте, дѣца, че азъ си изгорихъ уста-та. Духайте, дѣца, че азъ си изгорихъ уста-та. Кога хвали, ще разнали; кога кори, ще изгори. Да мя изгори комка-та! Клятва.*

Изгáрямъ, изгорáвамъ (да изгорáж, изгорáрьль), гл. ср. 1) Довршамъ, изтрѣбвамъ отъ огънь; *выгорать, выгарать, нагарать, изгорать, перегорать, сгарать.* 2) Измъшава ми ся шаръ-тъ отъ слыще или отъ друго иѣчто, почернѣвамъ; *выгорать. Изгорѣ му вратъ-тж отъ слыще-то, почериѣ му. Изгорѣ платно-то, прѣгорѣ, стога повяче на слыще.* 3) За растение: *повяшвамъ, извяшвамъ, попарвамъ; погорать. Нива-та изгорѣхъ отъ сушж.* 4) Казвася за чловѣкъ, кога не е сполучивъ въ иѣчто, попарвамъ. *Изжжъ за момъ-то, че изгорѣ момъ-то.* 5) На игрж: *излизамъ съ несполукж.—Изгорѣхъ съмъ за водж, имамъ жяждж, пие ми ся много, ождѣвѣль съмъ; сгарать жяждю.—Изгорѣхъ ми с бѣлжйй джигеръ за него, малко мя е грыжжа за него, не искамъ да го знаж.—Изгорѣло ми с сердце-то за иѣчто, много ми ся иска, отишли ми си очи-ты по него. — Не съмъ изгорѣхъ за иѣго, не ми ся иска, не го щж.—И плѣвникъ-тж ще изгори, ала и мжшкы-тж иѣма да видять добро. Изгорѣ ти плѣвникъ-тж, свато! — Азъ одѣвъ го заключихъ. Ако не изгори, то ще цврьиж. Отъ едиж искрж много кжжи изгарятъ.*

Изгáряние, с. ср. отъ изгáрямъ.

Изгáсанамъ и изгáсунамъ (да изгáснж), гл. ср. Изгашнамъ, изгасивамъ: 1) Прѣставамъ да горж, да тлѣж, угасвамъ, угасивамъ, загасвамъ, загасивамъ; *погасать, потухать. Огънь-тж изгаснж.* 2) Ослабвамъ, изнемоцavamъ, гаснж, довршамъ, умирамъ; *гáспуть, ослабѣвать.*

Изгáсанамъ и изгáсунамъ (да изгасж), гл. д. Изгашнамъ, изгаснамъ: 1) Правж да не горж, да не тлѣе, загасavamъ, погасavamъ, угасavamъ; *погашать, потушать. Изгаси свѣць-тж, духиш ж; задуѣ свѣчю.* 2) За варъ: *поливамъ ж съ студенж водж за да смякне, да стане на тѣето, разрудвамъ; гасить, вымáривать иъвестъ.* 3) За болжж: *турнамъ и иѣчто лѣкъ, да иъ земе огъня.—мси*, гл. стр. Бывамъ изгазепъ, изгашнамъ, изгасavamъ; *погашать-ся, потушать-ся.*

Изгасване и **изгасуване**, *с. ср.* отъ **изгасвамъ** и **изгасувамъ**. Изгашане, изгасиване, загасиване; погасініе, потуханіе.

Изгасване и **изгасуване**, *с. ср.* отъ **изгасвамъ** и **изгасувамъ**. Изгашане, изгасиване, загасиване; погасініе, потушеніе.

Изгасивамъ (да изгасивѣж), *гл. ср.* Изгасивамъ, изгасивувамъ, изгашивамъ.

Изгасиване, *с. ср.* отъ **изгасивамъ**. Изгасиване, изгасивуване, изгашиване.

Изгасивлѣтый, *лъ, ла, ло*, *като пр.* Что не гори вяче, изгасивлѣтый; погасивлѣтый, потухлѣтый. — *Изгасивлѣти очи, изгасивлѣти очи*, въ конто нѣма живость, като умрѣлы, мртвешкты.

Изгасивѣж, *ешъ, —нѣлъ, гл. ср.* отъ **изгасивамъ**. Да изгасивѣж, да загасивѣж, да угасивѣж; погасивѣж, потухнуть.

Изгасивувамъ (да изгасивѣж), *гл. ср.* Изгасивамъ, изгасивувамъ.

Изгасивѣж, *ешъ, —нѣлъ, гл. ср.* отъ **изгасивамъ**, **изгасивувамъ** и **изгашивамъ**. Да изгасивѣж, да угасивѣж; погасивѣж, потухнуть.

Изгасивлѣтый, *лъ, ла, ло, пр.* Изгасивлѣтый.

Изгасѣ, *ишь, —сѣлъ, гл. ср.* отъ **изгасивамъ**, **изгасивувамъ** и **изгашивамъ**. Да загасѣ, да погасѣ, да угасѣ; погасѣтъ, потушить. — *сѣлѣтый, прич. стр.* Загасѣтый, погасѣтый, угасѣтый; погасѣнный, потушеный.

Изгасивамъ (да изгасѣ), *гл. д.* Изгасивамъ, изгасивувамъ, изгашивамъ.

Изгасиване, *с. ср.* отъ **изгасивамъ**. Изгасиване, изгасивуване, изгашиване

Изгашивамъ (да изгасѣ), *гл. д.* Изгасивамъ.

Изгашиване, *с. ср.* отъ **изгашивамъ**. Изгашиване.

Изгвѣцвамъ и **изгвѣцувамъ** (да изгвѣцѣж), *гл. д.* Сгвѣцвамъ, разгвѣцвамъ вспчкото, свршнамъ гвѣцане-то.

Изгвѣцѣж, *ешъ, —гвѣцалъ, гл. ср.* отъ **изгвѣцвамъ**.

Изглавие, *с. ср.* 1) Възглавие, сглавие, възглавка, възглавница, лганица, перница, чючка; изголовье, подушка.

Недо ле моме хубава,
Гердано ти е на мене,
Позлатенъ гайтанъ отъ косѣ,
Денъ го носѣ въ пазухъ,
Вечеръ го клавамъ изглавию. *Шѣ*

2) Мѣсто-то въ кѣщи, дѣто ся наряждатъ възглавници-ты въ кѣщѣ. *Сѣднѣлъ е на изглавию-то.*

Изглавѣж, *ишь, —вилъ, гл. д. ср.* Да главѣж вспчкы-ты.

Изглавѣж, *ишь, —вилъ, гл. ср.* отъ **изглавямъ**. Да изглавѣж, да изглавѣж. — *вѣнѣтый, прич. стр.* Изглавенѣтый, изглавенѣтый.

Изглавямъ (да изглавѣж), *гл. д.* Сваламъ, махвамъ оглава на добычя, изглавямъ, изглавдамъ. — *мѣся, гл. стр.* и *възвр.* Изглавямся, изглавдамся.

Изглавдамъ (да изглавѣж), *гл. д.* Изглавдамъ.

Изглавдане, *с. ср.* отъ **изглавдамъ**. Изглавдане.

Изглавѣвамъ (да изглавѣж), *гл. ср.* 1) Ставамъ гладенъ, оглаивѣвамъ; проголодѣтъся, оголодѣтъ, чувствоватъ голодъ. *Лѣтъ като изглавѣвло куця. Изглавѣвло като пушкѣ. Изглавѣвло, че послѣ нѣло.* 2) Казвася за земѣж, за мѣсто, когато е останѣло безъ торъ, не е никакъ торно. *Изглавѣвло нива.*

Изглавѣване, *с. ср.* отъ **изглавѣвамъ**.

Изглавѣж, *ешъ, —нѣлъ, гл. ср.* отъ **изглавѣвамъ**. Да оглаивѣж.

Изглавѣж, *ишь, —дилъ, гл. ср.* отъ **изглавѣвамъ** и **изглавдамъ**. 1) Да изравнѣж, да углаивѣж; выглаивѣж, выравнѣж, наглаивѣж, оглаивѣж. 2) Да направѣж лѣскаво; выполировать, отполировать, отшлифовать, вылощить. — *денѣтый, прич. стр.* 1) Пригладенѣтый, угладенѣтый, изравненѣтый; выглаженѣтый, выравненѣтый, наглаженѣтый, оглаженѣтый. 2) Лѣскавѣтый, излѣскавѣтый; выполированный, отполированный, отшлифованный, вылощенный.

Изглавѣж, *ишь, —дилъ, гл. ср.* отъ **изглавѣвамъ**; выголодѣж.

Изглавѣвамъ (да изглавѣж), *гл. д.* Дръжѣж нѣкого безъ хранѣж, не му давамъ да наде, та да изглавѣже; выглаивѣж.

Изглавѣдамъ (да изглавѣж), *гл. д.* Изглавѣдамъ, изглавѣдувамъ: 1) Нѣчто грававо, рошнаво, неравно изравнивамъ; выглаивѣж, выравнѣж, наглаивѣж, оглаивѣж.

2) Правѣж да стапе лѣскаво, лѣщѣж, излѣскавамъ; выполировать, полировать, отшлифовывать, лощить. — *мѣся, 1) гл. възвр.* Избравѣвамся, обрѣсѣвамся, лѣскавамся; выбравѣвѣжся. 2) *гл. стр.* Бывамъ изглавѣж; выглаивѣж, выравнѣж.

Изглавѣдане, *с. ср.* отъ **изглавѣдамъ**; выглаивѣжаніе, выравнѣжаніе, отполированіе.

Изгласѣж, *ишь, —сѣлъ, гл. ср.* отъ **изгласивамъ**. Да изгласивѣж, да ся изгласивѣж, да изгласивѣж; вскрикнуть, закричатъ.

Изгласивамъ (да изгласѣж), *гл. д.* Изгласивамъ съ высокъ гласъ, изгласивамъ; изгласивѣж.

Такомъ Бога, Марко стопанине,
Хочѣж да ти пѣсень запоети,

Ръчевитъ, тьпкъ, гласовитъ,
Съ едиы уста двѣ думы щк думамъ,
Съ едно грѣло два гласа да изгласк. *Пѣс.*

—*мса, гл. възвр.* Извыкваша, извыквашь,
изрукваша.

Тога ся Ииче изгласи
Изъ тѣкъ горк зелєспк :
Потрай ми, горо зелєсно! *Пѣс*

Изгласіваше, с. ср. отъ изгласівашь п
изгласіваша. Извыкваша, изрукваша.

Изглѣзвашь п изглѣзувашь (да изглѣзъ),
гл. д. Съ глезене разваламъ пѣкого, раз-
глезвамъ, разгалвамъ; избаловывать, изнѣ-
живать. —*мса, гл. възвр.* Разглезвамъ, раз-
галвамъ; избаловываться, изнѣживаться.

Изглѣзваше п изглѣзуваше, с. ср. отъ из-
глѣзвашь. Разглезваша, разгалваша; избало-
вываша, изнѣживаша.

Изглѣзъ, ишь, — зиль, гл. ср. отъ изглѣз-
вашь. Да разглезъ, да разгалъ; избаловать,
изнѣжить, испортить. — *зєный, прич. стр.*
зєный, разглезєный, разгалєный; избалован-
ный, изнѣженый.

Изглобѣъ, ишь, — бѣлъ, гл. ср. отъ из-
глобѣвашь п изглобѣвашь. Да изваджъ,
да издлѣбамъ, да изчєврѣкамъ, да избоджъ,
да изврьтѣъ, да изврьточѣъ; вѣворотить
вѣколоть. — *бєный, прич. стр.* За очп :
извадєный, издлѣбаный, изчєврѣканый, из-
бодєный, изврьтѣный, изврьтєчєный; вѣ-
ворєчєный, вѣколєтый.

Изглобѣвашь п изглобѣвашь (да изглобѣъ)
гл. д. Издлѣбвашь, изчєврѣквашь, избоджашь,
изврьтєчвашь, изврьтѣвашь, отврьтѣвашь, из-
важдамъ очп; выворѣчѣвать, выкѣлѣвать.

Разлєтєса самовѣла,
Изглобѣ и прѣвѣ очп,
Прѣвѣ очп отъ глобєвѣ. *Пѣс.*

—*мса, гл. стр.* Бывашь изглобєнь, из-
глобємъ, избоджамъ, изврьтѣмъ; вы-
ворѣчѣваться, выкѣлѣваться.

Изглобѣваше, с. ср. отъ изглобѣвашь.
Изглобѣваша; выворѣчѣваша, выкѣлѣваша.

Изглобѣмъ, гл. ср. отъ изглобѣмъ. Да
изглождъ, да изглозгамъ. — *дагый, прич. стр.*
Изглождєный, изглозганый.

Изглобѣмъ п изглобѣмъ (да изгло-
бѣмъ), *гл. д.* Изглождѣмъ, изглозгѣмъ.

Изглобѣмъ п изглобѣмъ (да из-
глобѣмъ), *гл. д.* Съ глождаше изадамъ, из-
глождѣмъ, изглозгѣмъ, оглозгѣмъ, изгрыз-
вашь; выгладѣвать. — *мса, гл. стр.* Из-
глождѣмъ, изглозгѣмъ, оглозгѣмъ, изгрыз-
вашь; выгладѣваться.

Изглобѣмъ, єшь, — даль, гл. ср. отъ из-
глобѣмъ. Да изглодамъ, да изглозгамъ,
да оглозгамъ, да изгрызъ; изглодѣть. — *да-*
гый, прич. стр. Изглоданый, изглозга-

ный, оглозганый, изгрызєный; изглодан-
ный, вѣглоданый.

Изглобѣмъ, гл. ср. отъ изглобѣмъ.
Да изглождъ, да изглодамъ. — *ганый, прич. стр.*
Изглождєный, изглоданый.

Изглобѣмъ п изглобѣмъ (да изглобѣ-
мъ), *гл. д.* Изглождѣмъ, изглождѣмъ.

Изглытамъ, гл. ср. отъ изглытѣмъ. Да
изямъ, да оглытамъ. — *таный, прич. стр.*
Издєпый, оглытаный.

Изглытѣмъ п изглытѣмъ (да изглы-
тѣмъ), *гл. д.* Съ глытѣше изадамъ, доврѣ-
шамъ вєчкє-то, докрай, оглытамъ.

Изглычѣъ, ишь, — чѣлъ, гл. ср. отъ из-
глычѣвашь. 1) Да извыкамъ, да изру-
камъ; взгъркнуть. 2) Да избрьбрь. 3)
Да изхокамъ, да навѣкамъ, да ся накарамъ;
изругѣтъ.

Изглычѣвашь (да изглычѣъ), *гл. ср. п д.*
1) Извыкваша, изрукваша какъ-тѣ; взгър-
кнуть. 2) Извакамъ набрѣво нѣчто, что
ми е дєгѣжєло или довлєло отъ него, из-
брьбрьюваша сп. *Изглычѣ си, чтото мєл-*
ємѣше, на замѣнѣ. 3) Изхокваша, на-
вѣкваша пѣкого, накарваша му ся; изру-
гѣтъ. — *вєся, гл. безл.* Чѣва ся глычѣ.
На нѣтѣ ся изглычѣ

Изглычѣваше, с. ср. отъ изглычѣвашь.

Изглыбѣмъ, гл. ср. отъ изглыбѣмъ. Да
издлѣбамъ. — *баный, прич. стр.* Издлѣ-
баный.

Изглыбѣмъ п изглыбѣмъ (да изглыбѣ-
мъ), *гл. д.* Издлѣбамъ.

Изглыдамъ, гл. ср. отъ изглыждѣмъ п
изглыдѣмъ. 1) Да разглыдамъ, да оглы-
дамъ, да обглыдамъ; разсмотрѣтъ, осмот-
рѣтъ, оглыдѣтъ. 2) Да оглыдамъ момѣ.
3) Да оглыдамъ, да отхранѣъ, да изчювамъ,
да изваювамъ; вѣпанѣчѣть, вѣнѣстовать,
вєкормѣтъ, воспитѣтъ. — *дєчый, прич. стр.*
1) Разглыданый, оглыданый, обглыда-
ный; осмотрѣнный. 2) Отглыданый, от-
хранєный, изчюваный, изваюваный; вѣ-
панѣчєный, вѣнѣстованный, воспитѣн-
ный.

Изглыдникъ, с. ж. Кєйто ходи да изглыда
момѣ, главєжнѣкъ, годєжнѣкъ, годєжнѣкъ,
годєжѣръ, дворнѣкъ, думалнѣкъ, дѣвоснѣкъ,
жєнѣхѣлъ, изводнѣкъ, момарѣ, оглыднѣкъ,
прєсєць, прєсєтѣкъ, прѣдумнѣкъ, свѣтовнѣкъ,
свѣтъ, свѣднѣкъ, сглыднѣкъ, снѣбнѣкъ, стрѣй-
нѣкъ; свѣтъ.

Изглыдница, с. ж. Кєлато изглыжда момѣ,
главєжнѣца, годєжнѣца, годєжѣрка, думал-
нѣца, жєнѣгнѣца, жєнѣхѣла, изводнѣца, навад-
жѣйка, оглыднѣца, прѣдумнѣца, свѣтѣца, сглыд-
нѣца, сгєдєннѣца, снѣбнѣца стрѣйнѣца; свѣха.

Изглыдитый, — дѣнь п — дєнь, дѣя, дѣя, пр.

Что е на глядъ хубавъ, угляднѣй, грайнѣй ;
взрачнѣй. *Изглядна кжца*, съ хубавъ из-
глядъ, грайна кжца ; домъ съ прекраснымъ
видомъ.

Изглядъ, с. м. Образъ, видъ, както ся гляда ;
видъ. *Хубавъ изглядъ* ; хорóшій, кра-
сѣвый видъ.—*Има добръ изглядъ*, видпса
добро, хубаво на глядъ ; хорóшій, красѣвый
на видъ. *Нѣма изглядъ*: а) Не е хубавъ
на глядъ. б) Не може ся изгляда—толкова
е много.

Изгляждамъ и изгляждамъ (да изглядамъ),
гл. д. 1) Разглядвамъ, огляждамъ нѣчто отъ
вси страны добръ ; разсмáтривать, осмá-
тривать, оглядывать.

Робына слъзы ронаше
И си горж-тж изгяжда,
Дъ има дръво вьсоко,
Вьсоко, още кычисто
Люлж-тж да си прикачи. *Пѣс.*

2) Обгляждамъ, разгляждамъ, огляждамъ на-
около ; оглядывать, осмáтривать. *Изгя-
дай, да нѣма нѣйдѣ нѣкой скритъ*. 3)
Полека си мѣстж очи-ты по нѣчто за да
го разглядвамъ ; поводитъ, поволакивать
глазѣми. *Изгяда го отъ главж-тж до
краката* ; оглядѣла егѣ съ головѣ до
ногъ. *Изгядахъ го като отиде*, гядахъ
го доклѣ да ся затули. *Жално, мило мя
изгяда*. 4) Бывамъ на оглядъ, огляждамъ
момж ; смотрѣтъ невѣсту. 5) Отхранвамъ, от-
глядвамъ, пзчуывувамъ, пзваювамъ ; вскармли-
вать, воспитывать. *Той ны е изгядалъ,
та ны е като бацъж*. 6) Глядамъ болникъ да
оздраве ; вылѣчивать болнаго посред-
ствомъ лѣкарствъ или хождѣніемъ за нимъ.

И при него (Гюра) сестра Ангелина,
Кръпы дере, люгы рапы бръши,
Слъзы роши, люти рапы мые.
Отговаря Гуро добръ юнакъ:
„Ой ты тебе, сестро Ангелино!
„А глядай ми, дано ми изгядашь.“ *Пѣс.*

*Изгядай мя да оздравѣ, та цж ти
дамъ, каквото обгычашъ*. 7) гл. ср. Видж-
ся, чинѣся, показвамся, на глядъ сьмъ ;
высмáтривать, имѣтъ видъ. *Изгяжда
да е добръ*. *Изгяжда старъ*.—*мся*, 1)
гл. взвр. Отъ много глядаше за нѣчто ми
ся уморивать очи-ты. *Изгядахъ ми ся
очи-ты да глядамъ*.—*Изгядахъ ми
ся очи-ты за нѣчто*, така казвать, кога
нѣкой много гляда съ чакане и надѣждж
за нѣчто. 2) гл. стр. по знаменуваніе-то
на глагола.

Изгяжданіе и изгяжданіе, с. ср. отъ из-
гяждамъ и изгяждамъ ; высмáтрива-
ніе, пачненіе, пѣстованіе.

Изгмечкамъ, гл. д. свр. Да угмечкамъ

вещкы-ты, да изгмечжъ, да измачкамъ ; из-
мѣтъ.—**канѣй**, прич. стр. Изгмеченѣй,
измачканѣй ; измѣтый.

Изгмечжъ, ишь,—члль, гл. д. свр. Да из-
гмечкамъ ; измѣтъ.—**ченѣй**, прич. стр.
Изгмечканѣй ; измѣтый.

Изгмурамъ (да ся), гл. об. свр. въ мн. Да
ся гмуремъ всичкы, да ся изгмуркамъ, да
ся пзнурамъ, да ся пзцивамъ.

Изгнетжъ, ешь,—гнѣтохъ, гл. свр. отъ из-
гнѣтамъ. Да изгпчжъ, да измачкамъ, да
изгмечкамъ ; измѣтъ, раздавить.—**тѣнѣй**,
прич. стр. ; измѣтый.

Изгнѣчжъ, ишь,—члль, гл. д. свр. Да из-
гмечкамъ.—**ченѣй**, прич. стр. Изгмеч-
канѣй.

Изгнивамъ (да пгнижъ), гл. ср. 1) Ставамъ
на прахъ, на пепель отъ гниене ; стопива-
мся, схумвамся, сплугвамся, скапвамся ;
сгниватъ, истлѣватъ. 2) Разваламся, раз-
сыпвамся отъ гниене, та ставамъ не здравъ,
не добръ ; сгниватъ, трухнуть, выгниватъ,
перегниватъ. 3) Отъ сѣдѣне много врѣмя
на едно мѣсто поврѣждамся, разваламся.
Изгнило му здравіе-то по тъмници-тж.
*Изгнихъ ми грждж-ты изъ тъмници-тж
зжиданъ*.

Изгниваніе, с. ср. отъ изгнивамъ ; вы-
гниваніе, сгниваніе, истлѣваніе.

Изгнилѣй, лъ, ла, ло, пр. 1) Станжлѣй
на прѣсть, на прахъ отъ гниене ; истлѣв-
нѣй, вѣгнилѣй. 2) Разваленѣй, поврѣ-
денѣй отъ гниене, сплутѣй, скапанѣй ;
вѣгнилѣй, иструхлѣй, опрѣлѣй, мѣзг-
лѣй.

Изгнитамъ (да пгнетжъ), гл. д. Изгпквамъ,
изгмечкамъ, пзмачкамъ ; пзминѣтъ, раз-
дѣлывать.

Изгнитаніе, с. ср. отъ изгнитамъ.

Изгнижъ, ешь,—гнѣлъ, гл. свр. отъ из-
гнивамъ. Да ся стопжъ, да ся схумжъ, да
ся сплужъ, да ся скапжъ ; вѣгнить, истлѣтъ,
сгнить, иструхнуть, опрѣтъ, напрѣтъ, про-
гнить.

Изгножъ, ишь,—гноилъ, гл. свр. отъ из-
гноівамъ ; выгноить, изгноить, перегно-
ить, логноить, сгноить.—**гноічѣй**, прич.
стр. ; вѣгноенный, изгноенный.

Изгноівамъ (да изгножъ), гл. д. Изгрѣб-
вамъ, прѣмахвамъ, доврѣшамъ развалиамъ
нѣчто съ гноене ; сгниивать.

Да каде Господъ, Петропо,
Деять годипы да лѣжашъ,
Деять постеля да изгнопшъ.
Деять възлага да мѣпашъ. *Пѣс.*

Изгноіваше, с. ср. отъ изгноівамъ ;
сгнииваніе.

Изгноісамъ, гл. ср. свр. Да гноісамъ

всичкы, да изнаберемъ, да иззаберемъ. *Ра-ны-ты му изеносасалы.*

Изговáриамъ (да изговóрижъ), *гл. д. 1)* Казвамъ, изказвамъ, изричамъ; выговáривать, говорíть. 2) Отговариамъ, отричамъ, отказвамъ; отвѣчáть.

Еа опъ си имъ изговаря:
Нити мьслж бой да бижъ,
Нити мьслж ловъ да ловжъ,
Нело мьслж да си иджъ,
Да си иджъ долъ въ поле,
Долъ въ поле Овче Поле. *Пѣс.*

—мся. *гл. стр.* Бывамъ изговоренъ, изричамся, изказвамся; выговáриваться.

Изговáриане, *с. ср.* отъ изговáриамъ. 1) Изричане, изказване; выговáриване. 2) Отговариане, отричане, отказване.

Изговоръ, *с. ж.* Изговариане, изричане; вѣговоръ.

Изговóрижъ, *ишь,—риль, гл. ср.* отъ изговáриамъ. 1) Да изрекж, да изкажж; вѣговорить. 2) Да отговорж, да отрекж, да откажж; отвѣтить. — *речный, прич. стр.* Изреченый, изказаный; вѣговореный.

Изгоди́нувамъ, *гл. ср. ср.* Да прѣкарамъ, да изкарамъ години-тж.

Изгодъ, *ишь,—диль, гл. д. ср.* 1) Да наряда, да натѣмжъ, да нагласъ всичко. 2) Да годж, да углавжъ всичкы-ты.

Изгóнвамъ и **изгóбновамъ** (да изгóнижъ), *гл. д. 1)* Накарвамъ да изгѣзе въпъ, изпжждамъ, изтирвамъ, брькамъ; выгоня́ть, изгоня́ть. 2) Изкарвамъ, изтѣрвамъ, изтирвамъ, махвамъ; выгоня́ть, отдаля́ть. *Гладъ и слъчна изъ шомж-тж изгонва. Дошли диви-ти, та изгонили питомны-ты.* —мся, *гл. стр.* Бывамъ изгоненъ; выгоня́ться, изгоня́ться.

Изгóнване и **изгóбноване**, *с. ср.* отъ изгóнвамъ. Изпжждане, изтирване, изкарване.

Изгóнижъ, *ишь,—няль, гл. ср.* отъ изгóнвамъ. Да изпждж, да изтирж, да изкарамъ, да махжъ; вѣгнать, изгнать. — *печный, прич. стр.* Изпжденый, изтиреный, изкараный, махжтый; вѣгнианный, изгнанный. *Изгоненъ изъ царство-то навжъ; изгнанныкъ.*

Изгóра, *с. ж.* 1) Хубава дѣвойка, за кождо горятъ момчи-ти, и хубавъ момъкъ, за когото горятъ момы-ты, прогора. *Тодоро изгоро, изгорѣхъ за тебе. Хой мари Тодоро, старость дошла, изгоро! Изгоро, хора-та горить по пжта, а мене изгори вжжчи.* 2) Случай, докаралъ нѣкаквж врьдъ, нѣкаквж тцетж, нѣкакво злочестие. *Това бж изгора за насъ.*

Изгóрникъ, *с. ж.* Който е изгорилъ нѣкожъ, изгоръ, прогора.

Изгоръ, *с. ж.* 1) Мѣсто, дѣто е имало кжжжъ, на изгорѣла, юртъ; пожарнице. 2) Изгорникъ, изгора, прогора.

Изгóръкъ, *с. ж.* Занаденъ сухъ, горящъ вѣтеръ.

Изгóръ, *нар.* Отгоръ; свѣрху. *Кой ли извжжа изгоръ.*

Изгорѣвамъ (да изгорíжъ,—рѣль), *гл. ср.* в. изгáриамъ.

Изгорѣване, *с. ср.* отъ изгорѣвамъ. Изгаряне.

Изгорѣлый, *лъ, ла, ло*, като *пр.* Отъ горѣше, отъ огнь, отъ сльнце, отъ голѣмж горящихъ разваленый; сгорѣлый. *Мирише на изгорѣло; пахнеть гарью.*

Изгорíжъ, *ишь,—рѣль, гл. ср.* отъ изгáриамъ, изгорѣвамъ. 1) Да ся прѣмахижъ, да ся довршыжъ съ огнь; вѣгорѣтъ, изгорѣтъ, сгорѣтъ. 2) Да почернѣжъ; вѣгорѣтъ, пересмѣгнуть. 3) Да извянжъ, да повянжъ; погорѣтъ. 4) Да ся попаржъ. 5) Да бждж оманжъ, да горжъ (момъкъ за момж и мома за момъкъ); старать любовию.

Момичя, момичя, гди лудо младо,
Изгорвхъ за тебе като лень за водж,
Като лень за водж, босилакъ за росж. *Пѣс.*

Изгорíжъ, *ишь,—риль, гл. ср.* отъ изгáриамъ и изгори́вамъ. 1) Да довршыжъ, да прѣмахижъ съ огнь; вѣжечъ, изжечъ, сожечъ, сжечъ, выпалить. 2) Да упаржъ, да попаржъ; обжечъ. 3) Да усланжъ, да попаржъ, да упаржъ, да ужпжжъ. 4) Да подямъ, да съсыпжъ. — *речный, прич. стр.* 1) Прѣмахижтый, довршеный отъ огнь; вѣжженный, сожжженный, вѣпаленный. 2) Упареный, попареный; обжженный, усланеный, посланеный, попареный, упареный, ужпжжтый. 4) Разсыпанный, поднаденый.

Изгори́вамъ (да изгорíжъ,—риль), *гл. д. в.* изгáриамъ.

Изгори́ване, *с. ср.* отъ изгори́вамъ. Изгаряне.

Изгостъ, *ишь,—тиль, гл. д. ср.* 1) Да нагостжъ всичкы-ты. 2) Да гостжъ, да нагостжъ; угостить.

Да излетж мрѣжжъ копрпявжъ,
Да изловж рыбжъ златнокрылжъ,
Да изгостжъ кумъ и кумицжъ,
Что остане — зята и невѣстжъ. *Пѣс.*

Изгóтвуамъ (да изгóтвжъ), *гл. д. 1)* Сврѣшамъ да готвжъ; отстрѣпыва́ть. 2) Наготвувамъ много. 3) Съ готвене доврѣшамъ. *Изготвжжжи си лука.* — мся, *гл. стр.* По знаменование-то на глагола.

Изгóтвжъ, *ишь,—вилъ, гл. ср.* отъ изгóтвувамъ.

Изготóвжъ, ишь, —вилъ, *гл. д. свр.* Да приготвь всичко, да наготовжъ; изготóвить.

Изгои́жъ, ишь, —иль, *гл. свр.* отъ изгои́вамъ. Да нагожъ, да угожъ, да накръвьжъ; откорми́ть. —гои́нъй, *прич. стр.* Нагоенъй, угоенъй, накръвенъй; откóрмлениъй.

Изгои́вамъ (да изгои́жъ), *гл. д.* Съ гоеше направямъ да стане кръвенъ, нагоивамъ, угоивамъ, накръивамъ; откáрмливать. 2) Свршнамъ да гожъ; откáрмливать. — мся, *гл. стр.* Нагоивамся, угоивамся, накръивамся; откáрмливаться.

Изгои́ване, *с. ср.* отъ изгои́вамъ. Нагоиване, угоиване, накръиване; откáрмливаніе.

Изгра́бамъ, *гл. свр.* отъ изгра́бвамъ. Да изграбжъ. —банъй, *прич. стр.* Ограбенъй, иззиманъй, изкраденъй, изграбенъй.

Изгра́бвамъ и **изгра́бувамъ** (да изгра́бамъ и да изгра́бжъ), *гл. д.* Свршнамъ да грабамъ, ограбамъ всички-ты, иззимамъ, изкрадамъ.

Изгра́бжъ, ишь, —билъ, *гл. свр.* отъ изгра́бвамъ. Да изграбамъ. —бенъй, *прич. стр.* Изграбанъй.

Изград́жъ, ишь, —диль, *гл. свр.* отъ изгра́ждамъ и изград́ивамъ; въстроитъ, отстрóитъ, пострóитъ, настрóитъ. —дѣнъй, *прич. стр.* Направенъй; въстроенъй, отстрóенъй, пострóенъй.

Изград́дамъ и **изград́ивамъ** (да изград́жъ), *гл. д.* 1) Съ градене направямъ нѣчто, пзвдигамъ, сторвамъ; выстраи́вать, постраи́вать. 2) Довршнамъ да граджъ, съ градене направямъ всички-ты; отстраи́вать. 3) Градъ, наградамъ много; настрóивать. 4) Заграддамъ около, обграддамъ; обстраи́вать, одѣвать. — мся, *гл. стр.* и *взвр.* По знаменованіе-то на глагола.

Изград́дане и **изград́иване**, *с. ср.* отъ изград́дамъ и изград́ивамъ; выстраи́ваніе, отстраи́ваніе, обстраи́ваніе.

Изгра́камъ, *гл. ср. свр.* Да гракнжъ изведнжъ, въ единъ гласъ, да изграчжъ.

Изгра́мамъ, *гл. свр.* отъ изгра́мвамъ. Да пзмѣсжъ, да размѣсжъ, да смѣсжъ; смѣшати́. —манъй, *прич. стр.* Измѣсенъй, размѣсенъй, смѣсенъй; смѣшанный, смѣшенъй.

Изгра́мвамъ и **изгра́мувамъ** (да изгра́мамъ), *гл. д.* Измѣсамъ, размѣсамъ, смѣсамъ; смѣшивать. — мся, *гл. стр.* Бывамъ изграманъ, измѣсамся, размѣсамся, смѣсамся; смѣшиваться.

Изгра́мване и **изгра́муване**, *с. ср.* отъ изгра́мвамъ. Измѣсване, размѣсване; смѣшиваніе.

Изгранисамъ, *гл. ср. свр.* Да гранисамъ всички.

Изгра́чжъ, ишь, —чиль, *гл. ср. свр.* Да изгракамъ.

Изгрѣбвамъ (да изгрѣбжъ), *гл. д.* Изгрѣбамъ.

Изгрѣбжъ, ешь, —грѣбохъ, —блъ, *гл. свр.* отъ изгрѣбамъ, изгрѣбвамъ и изгрѣбивамъ; выгрестъ, вырыть, выкопать. —бѣнъй, *прич. стр.* 1) Огрѣбенъй; выгрѣбенный, 2) Изкопанъй, изровенъй; выгрѣбенный, вырытый, выкопанный.

Изгрѣбивамъ (да изгрѣбжъ), *гл. д.* Изгрѣбамъ.

Изгрѣдвамъ и **изгрѣдувамъ** (да изгрѣджъ), *гл. д.* Съ грездене надраскамъ, издраскамъ; изчѣрчивать. —мся, *гл. стр.* Бывамъ изгрѣденъ, издраскамся; изчѣрчиваться.

Изгрѣдване и **изгрѣдване**, *с. ср.* отъ изгрѣдвамъ. Издраскане; изчѣрчиваніе.

Изгрѣджъ, ишь, —диль, *гл. свр.* отъ изгрѣдвамъ. Да издраскамъ; изчертитъ, изчеркати́. —денъй, *прич. стр.* Издрасканъй; изчѣрченъй, изчерканный.

Изгрѣбамъ (да изгрѣбжъ), *гл. д.* Изгрѣбамъ, изгрѣбивамъ: 1) Съ гребене изчиствамъ, махамъ; выгрѣбати́. *Изгрибамъ пепель-тъкъ изъ собж-тъкъ*; выгрѣбати́ золу изъ пѣчи. 2) Изкоивамъ, изроввамъ; выгрѣбати́, вырывать, выкапывать. 3) Изчрпывамъ, излисквамъ, чрпжъ; вычѣрпывать. *Не можакъми да изгрѣбемъ водж-тъкъ изъ кладенця-то.*

Изгрѣбане, *с. ср.* отъ изгрѣбамъ.

Изгрóбвамъ и **изгрóбувамъ** (да изгрóбжъ), *гл. д.* Изроввамъ, изкоивамъ изъ гробъ.

Изгрóбжъ, ишь, —билъ, *гл. свр.* отъ изгрóбвамъ. Да изровжъ, да изкопжъ. —бенъй, *прич. стр.* Изровенъй, изкопанъй изъ гробъ.

Изгрóхотжъ, ишь, —тѣль, *гл. ср. свр.* Изведжъ да загрохотжъ.

Изгрúбвамъ (да изгрúбжъ), *гл. д.* Правжъ да стане грубъ, грозенъ, грубжъ, загроивамъ; обезображивати́.

Изгрúбжъ, ишь, —билъ, *гл. свр.* отъ изгрúбвамъ. Да загрожъ; обезобразити́. —бенъй, *прич. стр.* Загроенъй; обезображенъй.

Изгрúкамъ, *гл. ср. свр.* Изведжъ да загрукамъ, да изгрукамъ, да изгруктъ, да изгуцамъ.

Изгрúхамъ, *гл. свр.* отъ изгрúхвамъ. Да огрукамъ. —ханъй, *прич. стр.* Огруканъй.

Изгрúхамъ, *гл. ср. свр.* Да изгрукамъ, да изгруктъ. *Свини-тъги изгрукхакъ.*

Изгрúхвамъ и **изгрúхувамъ** (да изгрúхамъ), *гл. д.* Свршнамъ да грукамъ, изроввамъ

всичгы-ты, огруквамъ. *Изгрукхамъ царевнѣцк-тѣ.*

Изгрукѣ, *ишь,—гѣлъ, гл. ср. сѣр.* Да изгруквамъ, да изгрукхамъ, да изгруквамъ.

Изгрукѣ, *ишь,—билъ, гл. д. сѣр.* 1) Да извнѣкъ иѣчто като грѣбъ; изгрукѣть. 2) Да ударѣкъ иѣкого съ иѣчто по грѣба.—*бѣж-ся, гл. вѣзѣр. сѣр.* Да ся наведѣкъ надолу, да ся прѣгрукѣвамъ; изгрукѣться.

Изгрукѣвамъ и изгрукѣзувамъ (да изгрукѣжъ), *гл. д.* 1) Съ грукѣне пѣздамъ; изгрукѣзѣть. *Мѣшкы цѣлѣть му изгрукѣжѣть ушѣ-тѣ,* назвѣтъ за дѣтя, кога трошѣ хлѣбъ. 2) Съ грукѣне направѣмъ дупкѣ, проадамъ; изгрукѣзѣть. 3) Огрукѣвамъ много, на много мѣста, нагрукѣвамъ; нагрукѣзѣть, перегрукѣзѣть, изгрукѣзѣть. *Мѣшкы сѣкъ изгрукѣзѣли орѣхы-тѣ.*—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изгрукѣзѣть.

Изгрукѣване и изгрукѣзуване, *с. ср.* отъ изгрукѣзѣть.

Изгрукѣжъ, *ѣшь,—грукѣохъ,—зѣлъ, гл. сѣр.* отъ изгрукѣзѣть.—*зѣнѣтъ, прич. стр.* Огрукѣзѣнѣтъ; изгрукѣзѣнѣтъ.

Изгрукѣвамъ (да изгрукѣжъ), *гл. ср.* 1) Грукѣвамъ пѣзвѣдѣжъ; загрукѣтъ вдругъ. 2) Пшѣвамъ, изпрудѣвамъ пшѣкѣ, пшѣцовъ; выстрѣлѣвать.

Изгрукѣване, *с. ср.* отъ изгрукѣжѣть.

Изгрукѣжъ, *ишь,—мѣлъ, гл. сѣр.* отъ изгрукѣжѣть; загрукѣтъ, выстрѣлѣть.

Изгрукѣнавѣвамъ (да изгрукѣнавѣжъ), *гл. ср.* Ставамъ грукѣнавѣ, изпрудѣнавѣвамъ, измрукѣнавѣвамъ; худѣтъ.

Изгрукѣнавѣжъ, *ѣшь,—вѣлъ, гл. сѣр.* отъ изгрукѣнавѣжѣть. Да изпрудѣнавѣжъ, да измрукѣнавѣжъ; исхудѣтъ, исхудѣтъ, похудѣтъ, отощѣтъ.

Изгрукѣвамъ (да изгрукѣжъ), 1) *гл. ср.* За сѣлицѣ-то, мѣсяца и звѣзды-тѣ: изгрукѣвамъ, показѣвамъ, изгрукѣвамъ, огрукѣвамъ; восходѣтъ (о небѣснѣцхъ свѣтѣлахъ).

Сѣлицѣ дума нами сѣ:
Какѣкъ сѣ момѣкъ сѣглядѣхъ
На долѣкъ земѣкъ на свѣта!
Ако тѣкъ сѣ момѣкъ не земѣкъ,
Не щѣкъ сѣ ясно изгрукѣвамъ,
Какѣкото ясно изгрукѣвахъ. *Пѣс.*

2) *гл. д.* Припшѣвамъ иѣчто на огнѣ, на сѣлицѣ за да ся стошѣ, огрукѣвамъ, сгрукѣвамъ; грукѣтъ.

Развалили силѣны-пѣкъ огнѣвъ,
Изгрукѣвали дѣтя малѣчково. *Пѣс.*

Докѣкъ изгрукѣ сѣлицѣ-то, колѣко калѣпѣкъ опусѣтъ. Да му изгрукѣ мѣсячина на грѣба! Кѣтъва.

Изгрукѣване, *с. ср.* отъ изгрукѣжѣть.

Изгрукѣвъ, *с. м. в.* изгрукѣтъ.

Изгрукѣтъ, *с. м.* Изгрукѣтъ, изгрукѣвъ, изгрукѣтъ; востѣкъ.

На сѣ станѣкъ Михалѣкъ добѣръ юнакъ,
Тури погѣкъ въ дѣспѣкъ-тѣхъ зѣнѣкъ,
Дорѣ прѣврѣли и лѣвѣкъ-тѣхъ погѣкъ,
Той отидѣ на сѣлицѣвъ ми изгрукѣвъ. *Пѣс.*

Изгрукѣжъ, *ишь,—шѣлъ, гл. д. сѣр.* Да сгрукѣжѣтъ, да сгрукѣжѣтъ трѣщѣ.

Изгрукѣжъ, *ѣшь,—грукѣвалъ и изгрукѣвалъ, гл. сѣр.* отъ изгрукѣжѣть. 1) Да огрукѣжъ; изгрукѣжѣтъ. 2) Да огрукѣжъ, да сгрукѣжъ, да стошѣкъ; сгрукѣжѣтъ.

Изгубамъ и изгубѣямъ (да изгубѣжъ), *гл. д.* 1) Лишѣвамъ отъ иѣчто, чтото сѣмъ ималъ, загубамъ; терѣтъ. *Изгубилъ сѣ кѣсѣкъ-тѣ.* 2) Въ трѣговнѣкъ или въ друго иѣчто губѣжъ; оставѣтъся въ паклѣдѣ, носѣтъ губѣжѣтъ. *Въ тѣкъ работѣкъ много изгубилъ.* 3) Прѣмахѣвамъ, изгубѣвамъ, доврѣшѣвамъ, погубѣвамъ, изгубѣвамъ; изгубѣвать, истребѣлѣтъ.

Мамо лѣ, моѣ майѣнице,
Нали ми пѣташѣ, да кажѣкъ:
Тѣжѣкъ сѣ свѣтѣкъ прѣврѣщѣжѣтъ,
Та сѣ изгубилъ къмовѣ,
Къмовѣ, старѣ свѣтовѣ. *Пѣс.*

—*мѣя, гл. вѣзѣр.* 1) Дѣвамъ иѣкъдѣ, та мѣя иѣма, загубѣвамъ, вѣтосѣвамъ, прѣждѣ-
дѣвамъ; исчѣзѣтъ, проадамъ. *Отъ войѣкъ-
тѣкъ сѣ изгубѣ, дѣ сѣ отишѣлъ, не знаѣмъ.*

2) Побрукѣвамъ, сгрукѣвамъ въ пѣтъ, загубѣвамъ; сбѣвѣтъся съ дорѣги, заблуждѣтъся. *Изгубилъ мѣя изъ горѣкъ-тѣкъ и едѣвамъ надѣвѣръ намѣрижѣтъ пѣтъ.*

3) Изгубѣвамъ изъ употрѣблѣне; вывѣдѣтъся. *Ширѣкъ-тѣ шалѣвари сѣ изгубилъ, не гѣкъ носѣтъ вѣжѣ.* 4) Ставамъ пѣ-малѣкъ, прѣмахѣвамъ, изгубѣвамъ, доврѣшѣвамъ, изгубѣвамъ; вывѣдѣтъся, перѣвѣдѣтъся.—*Изгубѣвамъ сѣ гласѣ,* разѣвала ми сѣ, ослабѣва ми сладѣкъ за пѣване и силнѣтъ гласѣ; спадѣтъ съ гѣлѣса.—*Изгубѣвамъ сѣ лице-то,* прѣмѣнава ми сѣ отъ иѣчто лице-то, та или прѣжѣлѣтъвамъ или погрукѣжѣвамъ.

Упѣлашѣ сѣ сѣ изгубѣ лице-то.—Изгубѣвамъ сѣ свѣса, замѣвамъ, прѣносѣвамъ, та не сѣ усѣщѣвамъ, надамъ въ несѣвѣтъ; терѣтъ чѣвѣства, приходѣтъ въ бесѣмѣтъство.—*Изгубѣвамъ сѣ ума,* изгубѣвамъ изъ умѣ, подѣвѣвамъ, полудѣвамъ, обезумѣвамъ; лишѣтъся умѣ, разсѣдѣкъ, выживѣтъ изъ умѣ.—*Изгубилъ ума и дѣмѣкъ,* слѣсѣлѣсъ, забравѣлѣсъ, та не знаѣкъ ниѣто какѣво да правѣ, ниѣто какѣво да кажѣкъ.—*Кѣмила-та отишѣла да трѣщи рога, та изгубѣла и ушѣ-тѣ сѣ. Да смѣлѣтъ вѣжѣ, да изгубѣлъ добѣръ. За малѣкъ да сѣ сѣдѣтъ, много да изгубѣтъ. Изгубилъ и кѣпѣтъ-та и кошѣцѣкъ-тѣкъ. Изгубилъ сѣ вели-*

денека. *Отъ майкж-тж до бабж-тж, изгубися дѣтя-то!*

Изгубване и **изгубиане**, с. ср. отъ изгубвамъ и изгубямъ.

Изгубѣж, ишь, — билъ, гл. свр. отъ изгубвамъ и изгубямъ; потерять, погубить. — бешый, прич. стр. 1) Загубеный; потерянный. 2) Погубеный, прѣмахитый, избитый; погубленный. *Изгубено-то не ся врица. Изгубено-то врямя никога не ся врица.*

Изгугамъ, гл. ср. свр. Изведижъ да гугиж, да изгугамъ, да изгугукамъ.

Изгугукамъ, гл. ср. свр. Да изгугамъ.

Изгугутж, ишь, — тиль, гл. ср. свр. Да изгугамъ.

Изгугучж, ишь, — чиль, гл. ср. свр. Да изгугамъ.

Изгудж, ишь, — диль, гл. д. свр. Да гудж всички-ты, да изнатурнамъ.

Изгукамъ, гл. ср. свр. Изведижъ да загукамъ, да изгукамъ, да изгугутж, да изгугучж, да изгургуликамъ, да изгучамъ.

Изгургуликамъ, гл. ср. свр. Да изгукамъ.

Изгуреліасамъ, гл. ср. свр. въ мн. Да гуреліасамы всички. *Двѣца-та му изгуреліасалы.*

Изгуркамъ, гл. д. свр. Да гуриж, да нагуркамъ всички-ты.

Изгучамъ, гл. д. свр. 1) Да изгукамъ. 2) Да изгрукж, да изгрукамъ.

Изгүшвамъ и **изгүшнамъ** (да изгүшиж), гл. д. Вадж чирва-та и друго на рыбж изъ ушн-ты, изкормивамъ; потрошить рыбу.

Излови ми рыбж златокрылж,
Изгүши ж съсъ фръжко-но ножи,
Изпече ж на стребренаж скарж. *Пѣс.*

Изгүшване и **изгүшване**, с. ср. отъ изгүшвамъ и изгүшнамъ.

Изгүшиж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ изгүшвамъ и изгүшнамъ. Да изкормиж рыбж; выпотрошить. — шеный, прич. стр. Изкорменый; выпотрошенный.

Изгүшиж (да ся), ишь, — шился, гл. взвѣр. свр. въ мн. Съ гүшене да ся скроемъ всички. *Изгүшижся изъ-но дупки-тж.*

Изгүвамъ (да изгүбж), гл. д. Извивамъ, свивамъ, прѣвивамъ. — мся, гл. взвѣр. и стр. Извивамся, свивамся, прѣвивамся.

Изгүбж, ешь, — наль, гл. свр. отъ изгүвамъ. 1) Да извнж, да прѣвнж, да свнж. 2) Да сгнж всички-ты. — патый, прич. стр.

Изгүбнுவамъ (да изгүбнж), гл. ср. Изгүбнамъ.

Изгүбнж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ изгүбнுவамъ. Да изгнж.

Изгүбіасвамъ, гл. свр. отъ изгүбіасвамъ.

Да прахосамъ, да разнесж, да разпелѣж. — саный, прич. стр. Прахосаный, разнесеный, разпелѣный.

Изгүбіасвамъ и **изгүбіасувамъ** (да изгүбіасамъ), гл. д. Прахосвамъ, разносамъ, разпелѣвамъ. *Всичко изгүбася, кждѣ го дѣнж, да ся чюдишь. — мся, гл. стр. Прахосвамся, разносамся, разпелѣвамся.*

Изгүбіасване и **изгүбіасуване**, с. ср. отъ изгүбіасвамъ.

Изгүбздамъ и **изгүбздувамъ** (да изгүбздж), гл. д. 1) Съ кычене правж гүздавъ, нагүбздамъ. 2) Нагүбздамъ, накытвамъ всички-ты, изкытвамъ, изкычвамъ. — мся, гл. взвѣр. и стр. Изкытвамся, изкычвамся.

Изгүбздание и **изгүбздувание**, с. ср. отъ изгүбздамъ.

Изгүбздж, ишь, — диль, гл. свр. отъ изгүбздамъ. Да изкытж, да изкычж. — дѣпый, прич. стр. Изкытеный, изкыченый.

Изгүбнвамъ и **изгүбнுவамъ** (да изгүбнж), гл. ср. Загүбнвамъ всички, до-кракъ, изгүбнамся, доврннамся, измирамъ, изгүбнுவамъ; выгибать.

Изгүбнване и **изгүбнுவание**, с. ср. отъ изгүбнвамъ; выгибание.

Изгүбнж, ешь, — нжль, гл. д. свр. отъ изгүбнвамъ. Да загнж, да ся доврнж, да измрж, да избгүбнж; выгибнуть, изгибнуть.

Изгүбнж, ешь, — наль, гл. д. свр. Съ гжгнание да кажж нѣчто; отгнусить, пробормотать.

Изгүбгржж, ешь, — раль, гл. д. свр. Съ гжграде да кажж нѣчто.

Изгүбжвамъ и **изгүбжувамъ** (да изгүбжж), гл. д. Показвамъ дирницж-тж на нѣчто, издупнамъ. *Изгүбжи го на самъ. — мся, гл. взвѣр. Показвамъ си дирницж-тж нѣкому, обръщамся съ дирницж-тж си на-камъ него. Изгүбжи му ся, а той го удари. Какво ми си ся изгүбжилъ насрѣтж?*

Изгүбжване и **изгүбжуване**, с. ср. отъ изгүбжвамъ и изгүбжвамся.

Изгүбжнѣ, с. ж. Измыслица; небыллица. *Това е Стойкова изгүбжнѣ.*

Изгүбжж, ишь, — зиль, гл. свр. отъ изгүбжвамъ. — зеный, прич. стр.

Изгүбжтамъ, гл. д. свр. Да гжтнж, да катурж всички-ты.

Издавамъ (да издамъ), гл. д. 1) Раздавамъ всички-ты. *Издадохми си сждовж-тж, сега за насъ нѣма. Издадохъ си и слонкж-тж отъ гржло-то. Издадохъ си и каль-тж подъ октеж-тж.* 2) Изхарчювамъ, изразносвамъ, изпотрошавамъ, изгүбіасвамъ, прахосвамъ; издѣрживать, израс-

хѣдывать. *За него издадохми доста паръ, из не станж свѣтно.* 3) Подавамъ, изкарвамъ навъпъ, показвамъ: *высѣвывать. Издаде си главж-тж изъ прозорѣца; вѣсунулъ голону изъ окнѣ. Издай го малко по-насамъ.* 4) Изпжчвамъ; вытуливать, выплччывать. *Издаде си грѣба; вѣтулилъ синну. Издаде си корема; вѣпнятилъ брѣхо.* 5) Прѣдавамъ, не бывамъ вѣренъ, не устанамъ на дълга си камъ пѣкого, или камъ нѣчто; *выдавать, измѣпнѣть. Издаде го на Турци-тж, та го затворихъ.* 6) Правъ да излѣзе, да ся чюе, изпущамъ; *издавать. Клепало-то не издава добръ гласъ.* 7) Надавамъ выкъ, подкачамъ да выкамъ. *Издаде гласъ, выкж.* 8) Печатамъ, типисвамъ, щампосвамъ; *издавать. Издадохъ на свѣтъ снж книгъ.* —мѣся, 1) *гл. възвр.* Излизамъ навъпъ, не като други-ты на единъ рядъ; *выдаваться, выступать, высѣвываться.* 2) *гл. стр.* по знаменуванне-то на глагола.

Издавамъ, гл. свр. отъ издавамъ; **переплатить.**

Издаване, с. ср. отъ издавамъ.

Издавамъ и издавувамъ (да издавамъ), *гл. д.* Отъ врѣмя на врѣмя давамъ, плащамъ; *давать въ рѣзныя временѣ, переплччывать. Издавалъ съмъ дѣ-да-си е чюдо паръ.*

Издавѣжъ, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ издавамъ; **перетопить.—венгый, прич. стр.**

Издавамъ (да издавѣжъ), *гл. д.* Удавамъ всичкы-ты.—мѣся, *гл. възвр.* и *стр.* Удавамъся всичкы-ти.

Издѣдникъ, с. м. Издатель.

Издѣдница, с. ж. Издательница.

Издѣдникъ, с. м. Издатель.

Издѣдница, с. ж. Издательница.

Издалеко и издалекъ и

Издалече и издалечъ, нар. 1) Отъ далечень разстжпъ, отдалечъ, отдалеко; *издали. Видѣхъ го издалеко; я видѣлъ егѣ издали.* 2) Изъ далечно мѣсто, отдалечъ, отдалеко; *издалека, издалекѣ. Авъ идж издалечъ; я ѣду издалекѣ. Издалеко, та да му е леко.*

Издѣмъ, издадешъ, издадохъ, издалъ, гл. свр. отъ издавамъ. 1) Да раздамъ всичкы-ты. 2) Да изхарчжъ, да изразнесжъ, да изпотропжъ, да изгѣбясамъ, да прахосамъ; *издержать, израсхѣдовать.* 3) Да подамъ, да покажжъ; *вѣсунуть.* 4) Да изпжчжъ; *вѣтулить, вѣпнитить.* 5) Да прѣдамъ; *вѣдать, измѣпнѣть.* 6) Да изпустжъ; *издѣть.* 7) Да напечатамъ, да типисамъ, да щампосамъ; *издѣть.—дадѣный, прич. стр.* 1) Раздаденый, израздаденый. 2) Изхарченый,

изгѣбясаный, изразнесеный, изпотрошеный, прахосаный; *издѣжанный, израсхѣдованный.* 3) Подаденый, показаный, что ся види изъ нѣчто; *вѣсунутый, выдающійся.* 4) Изпжченый; *вѣтуленный, вѣпняченный.* 5) Прѣдаденый; *вѣданный.* 6) Напечатаный, типисаный, щампосаный; *изданный.*

Издамгѣсамъ, гл. д. свр. Да дамгѣсамъ всичкы-ты, венчко, докрай.

Издѣние, с. ср. отъ издамъ.

Издѣнка, с. ж. Младочка, филлжъ покараль отъ пѣкое растение, издѣнка; *отрасль, отпрыскъ, ростѣкъ, побѣгъ, ильст.*

Издѣнчица, у. ж. отъ издѣнка.

Издѣнчя, у. м. ср. Млада овоцка, младочка, фиданчя.

Издарижъ, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ издавамъ; *передарить, надарить, одарить.*

Издариavamъ (да издарижъ), *гл. д.* Надаривамъ всичкы-ты или мнозинжъ, изнадаривамъ; *передаривать, одаривать.*

Марко го дарва до триста дукаты,
Вси-ти дѣтя си го издарвахъ,
Кой броены и кой неброены. *Иѣс.*

Издѣтелица, с. ж. Която е издала нѣкого, нѣчто, издадница, издадница, издѣтелица, прѣдѣтелка; *измѣдница, измѣдница, предѣтелица.*

Издѣтель, с. м. Който е издалъ, прѣдалъ нѣкого, нѣчто, издадникъ, издадникъ, издѣтникъ, издѣтець, прѣдѣтель; *измѣдникъ, предѣтель.*

Издѣтець, тци, с. м. Издатель.

Сынко Стоане, Стоане,
Отъ никого ми ся не бой,
Само отъ Гръци лукавы,
Лукавы още издѣтци. *Иѣс.*

Издѣтникъ, с. м. Издатель.

Издѣтница, с. ж. Издательница.

Издѣтничя, с. ср. Одно растение, на което корена паджъ за срьдцеболъ.

Издѣвгамъ (да издѣвгжъ), *гл. д. в.* издѣвгамъ.

Издѣвгжъ, ешь,—пжлъ, гл. свр. отъ издѣвгамъ. Да издѣвгжъ.

Издѣбелъ, нар. Отдѣбело, отдѣбело, издѣбело. *Издѣбелъ е стѣжло.*

Издѣрвамъ и издѣрювамъ, гл. мн-кр. отъ издѣржъ.

Издѣржъ, ешь,—дрѣхъ,—дрѣлъ, гл. свр. отъ издѣрамъ; *издрать, ободрать, содрать, изорвать, износить.—дрѣный, прич. стр.* Сдрѣнный, скжсаный, подрапный; *издрѣпный, обдрѣпный, содрѣпный, издрѣпанный.* *Издѣрано нѣчто,* което отъ много по-семе ся е издрало, та не може да се поси; *издѣбокъ.*

Издѣвръжъ (да ся), ишь,—рился, *гл. об.*

свр. Изведиѣжъ да ся заджеврѣж, да ся изкеврѣж.

Издженабѣтж (да ся), ишь, — тился, гл. об. свр. Да станж дженабѣт.

Изджендембсамъ (да ся), гл. об. свр. Да ся джендемсамы, да ся махнемъ, да ся прѣждосамы вепчкы.

Изджбкамъ (да ся), гл. об. свр. Да ся скарамты, да ся сджокамты.

Изджомблвамъ и **изджомблювамъ** (да изджомблж), гл. д. Изджномлвамъ: 1) Изведиѣжъ заджомолвамъ. 2) Съ джомолеие изказвамъ нѣчто. *Не можкаж да му разберж какво изджомоли.*

Изджомблж, ишь, — лиль, гл. свр. отъ изджомблвамъ. Да изджномлж. — лентый, прич. стр. Изджномлентый.

Изджюркамъ, гл. д. свр. Да сврѣшж джюркане-то, да сджюркамъ вепчкы-ты.

Изджявкамъ, гл. свр. Изведиѣжъ да джявнж, да заджявкамъ.

Изджямблвамъ и **изджямблювамъ** (да изджямблж), гл. д. Изджомблвамъ.

Изджямблж, ишь, — лиль, гл. свр. отъ изджямблвамъ. Да изджомлж. — лентый, прич. стр. Изджомлентый.

Изджясамъ и **изджяскамъ**, гл. д. свр. Съ джясане, съ джяскане да изтыкамъ, да изблжскамъ, да избутамъ; вытолкать.

Издзипнамъ и **издзипнамъ**, гл. д. свр. Съ дзипане, съ дзипкане да изгарамъ навѣнъ, да иззипнамъ, да иззытамъ. — пантый и — кантый, прич. стр. Иззипантый, иззытантый.

Издзынкамъ, гл. д. свр. Изведиѣжъ да зынкж, да задзынкамъ, да иззынкамъ.

Издивотѣж, ешь, — тѣль, и

Издивѣж, ешь, — вѣль, гл. свр. Да станж дивѣ, да подивѣж.

Издѣгамъ, и вепчкы производны отъ неж в. при издѣгамъ.

Издѣплж, ишь, — лиль, гл. д. свр. 1) Да сдиплж вепчкы, докрай. 2) Съ диплене да направж нѣчто.

Издѣрамъ (да издѣрж, издѣрвамъ), гл. д. 1) Съдирамъ вепчкы-ты, докрай. 2) Правж на дункы, на кжсовы, съдирамъ, скжсвамъ; издѣрять. *Като бѣгалъ изъ горж-тж, издралъ си дрѣвж-тж о дракы-тж.* 3) Съ посеме съдирамъ, скжсвамъ; изнашивать. *На годинж издира по два чифта обуца.* 4) Съ драше, съ драскане убивамъ, удрасквамъ; испаряивать, выпаряивать. *Падилъ въ трыне-то, та си издра лице-то.* — мжя, 1) гл. възвр. Окжсвамъ си дрѣхы-ты, та ходж дрипавъ; обдѣряться. *Издралъ е, нѣма вжче какво да носи;* тажъ ободралъ платьеж, что пѣчего

носить. 2) гл. стр. Бывамъ издранъ. — *Издражми овця-тж, говяда-та, измрѣхж, та гы одрахмы и имъ зехмы само кожи-ты.*

Издѣране, с. свр. отъ издѣрамъ.

Издлѣбавамъ (да издлѣбж), гл. д. Издлѣбвамъ.

Издлѣбамъ, гл. свр. отъ издлѣбвамъ и издлѣбамъ. Да издлѣбж, да изглѣбамъ, да издлѣбж; выдолбить, выназить. — бантый, прич. стр. Изглѣбантый, издлѣбептый; выдолбленный, вынаженный.

Издлѣбж, ешь, — балъ, гл. свр. отъ издлѣбавамъ. Да издлѣбамъ, да изглѣбамъ.

Издлѣбвамъ и **издлѣбувамъ** (да издлѣбамъ), гл. д. Издлѣбамъ, издлѣбавамъ, изглѣбамъ: 1) Съ длѣбане правж намъ, падпж на нѣчто; выдѣлблывать, выдолблять. *Издлѣбжми дункж да ся стичка вода-та.* 2) Съ длѣбане направамъ нѣкажъвъ сждъ; выдѣлблывать. *Издлѣбалъ коржто.* 3) Правж, длѣбамъ длабъ; вынаживать. *Да издлѣбжми жлебъ; выжелобить.* 4) Правж дункы на нѣчто, пробивамъ; издѣлбывать. *Кльвож издлѣбалъ корж-тж на древо-то; дѣтелъ издолбилъ кору на деревѣ.* 5) Изсичнамъ на камыкъ или на друго нѣчто образъ, писмо и друго; высѣкать, гравировать. 6) Съ длѣбане си проправямъ пжтъ; прорывать. *Рѣка-та си издлѣбала дружо мѣсто да тече.*

7) Съ длѣбане развалнамъ нѣчто, изчеврѣкывамъ. *Издлѣбали очи-тж на иконы-тж.*

8) Съ длѣбане, съ екетне изкарвамъ нѣчто, изекнувамъ, изкрывамъ; выканючивать.

— мжя, гл. стр. и възвр. Издлѣбамся, издлѣбавамся, изглѣбамся; выдѣлблываться, выдолбляться, вынаживаться.

Издлѣбване и **издлѣбуване**, с. свр. отъ издлѣбвамъ. Издлѣбване, изглѣбване; выдѣлблыване, вынаживане.

Издлѣбоко, нар. Изглѣбоко, издебель, отдлѣбоко, отъ голѣмж длѣбочинж, отдалечъ, отъ дѣно.

Издлѣбж, ишь, — биль, гл. свр. отъ издлѣбамъ. Да издлѣбамъ, да изглѣбамъ, да издлѣбж. — бѣптый, прич. стр. Издлѣбантый, изглѣбантый.

Издлѣбамъ (да издлѣбж и да издлѣбамъ), гл. д. Издлѣбвамъ, изглѣбвамъ, издлѣбавамъ. — мжя, гл. стр. и възвр. Издлѣбавамся, изглѣбавамся, издлѣбавамся.

Издлѣбване, с. свр. отъ издлѣбамъ. Издлѣбване, изглѣбване.

Издлѣжѣж (да ся), ишь, — жѣлся, гл. свр. отъ издлѣжжамся и издлѣжжавамся. Да ся наплатж. — жѣптый, прич. стр. Наплатеный.

Издѣляеся и **издѣляіаеся** (да си **издѣлѣѣ**), *гл. об.* Изплащамъ си дѣлга, **наплащамся**; **выплащивать** долгъ.

Издѣляіаіе и **издѣляіаваніе**, *с. ср.* отъ **издѣлѣкаеся**. **Наплащаніе**.

Издобѣрѣ, **ешь**,—**брѣхъ**,—**брѣль**, *гл. д. ср.* Да добѣрѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**

Издоведѣ, **ешь**,—**вѣдохъ**,—**вѣль**, *гл. д. ср.* Да доведѣ и **останѣлы-ты**, **всичкы-ты**.

Издовлѣчѣ, **ишь**,—**чиль**, *гл. д. ср.* Да довлѣчѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**.

Издовлѣчѣѣ, **влѣчешь**,—**влѣкохъ**,—**влѣкль**, *гл. д. ср.* Да довлѣчѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**. Да си **издовлѣчешь**, *гл. об. ср.* Да ся довлѣчешь **всичкы**.

Издоврѣшѣ, **ишь**,—**шиль**, *гл. ср.* отъ **издоврѣшамъ**.

Издоврѣшамъ (да **издоврѣшѣ**), *гл. д.* **Доврѣшамъ** и **останѣло-то**, **всичко-то**.—**мѣя**, *гл. стр.* **Доврѣшамся** съвѣсьмъ, **докрай**.

Издогорѣѣ, **ишь**—**рѣль**, *гл. д. ср.* Да догорѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**.

Издоубѣтѣй, *прич. в.* **издоубѣ**.

Издубѣ, *с. ж.* Едно **издоуаваніе**; **подубѣ**, **удубѣ**.

Издубѣвамъ (да **издоубѣ**), *гл. д.* **Издоуавамъ**.

Издубѣдѣ, **ешь**,—**дойдохъ**,—**дошѣль**, **шлѣ**, **шлѣб**, *гл. ср.* отъ **издохѣждамы**.

Издокарамъ, *гл. д. ср.* 1) Да докарамъ и **останѣлы-ты**, **всичкы-ты**. 2) Да докарамъ много, да **изнадокарамъ**. *Издокара дѣ да си е камижкѣ*.

Издоколѣѣ, **ишь**,—**клѣхъ**,—**клѣль**, *гл. д. ср.* Да доколѣ и **останѣлы ты**, **всичкы-ты**.

Издокопанамъ, *гл. д. ср.* Да докопанамъ и **останѣлы-ты**, **всичкы-ты**.

Издонесѣѣ, **ешь**,—**пѣсохъ**,—**пѣсель**, *гл. д. ср.* 1) Да донесѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**. 2) Да донесѣ много, да **изнадонесѣѣ**.

Издонелѣѣѣ (да **ся**), **ешь**,—**лѣлея**, *гл. об. ср.* Да ся донелѣешь и **останѣлы-ты**, **всичкы**.

Издонѣнамъ, *гл. д. ср.* Да допѣнамъ и **останѣлы-ты**, **всичкы-ты**.

Издопрѣвѣѣ, **ишь**,—**вилъ**, *гл. д. ср.* Да допрѣвѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**.

Издопрѣтѣѣ, **ишь**,—**тиль**, **гл. д. ср. Да допрѣтѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**.**

Издопрѣдѣѣ, **ешь**,—**прѣдохъ**,—**прѣль**, *гл. д. ср.* Да допрѣдѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**.

Издостѣгнѣѣ, **ешь**,—**нѣль**, *гл. д. ср.* Да достѣгнѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**.

Издосѣгнѣѣ, **ешь**,—**нѣль**, *гл. д. ср.* Да досѣгнѣ **всичко**, и **останѣло-то**.

Издотрѣчѣѣ, **ишь**,—**чѣль**, *гл. ср. ср.* Да дотрѣчѣ **всичкы**, и **останѣли-ти**.

Издофтѣсамъ, *гл. ср. ср.* Да дофтѣсамы и **останѣли-ти**, **всичкы**.

Издохѣждамы (да **издубѣдѣ**), *гл. ср.* 1) **Дохождамы** **всичкы**, и **останѣли-ти**. 2) **На-**

дохждамы много, много. *Издоидохъ селѣис, та наплѣтѣжъ гради.*

Издошѣѣѣ, **ешь**,—**шѣль**, *гл. д. ср.* Да дошѣѣ и **останѣло-то**, **всичко-то**.

Издоубѣ, **ишь**,—**дойль**, *гл. ср.* отъ **издоуавамъ** и **издубѣвамъ**. Да **измѣлѣѣ**; **издоубѣтѣ**, **издоубѣтѣ**, **издоубѣтѣ**.—**доубѣтѣй**, *прич. стр.* **Измѣлѣзешѣй**; **издоубѣтѣй** **издоубѣтѣй**, **издоубѣтѣй**.

Издоубѣвамъ (да **издоубѣ**), *гл. д.* **Издоубѣвамъ**: 1)

Изѣтѣскамъ **мѣѣко-то** на **животѣ** да **изѣте** изъ **бозкы-ты** **навѣшъ**, **измѣлѣвамъ** **измѣлѣвамъ**, **измузvamъ**; **издѣлѣвамъ**, **издѣлѣвать**, **издѣлѣвать**, **издѣлѣвать**. 2) Съ **измамъ**, съ **хѣтѣрѣстѣ** **зимамъ** отъ **пѣкого** **пѣчто**, **избозavamъ** го.—**мѣя**, *гл. стр.* **Бывамъ** **издоубѣтѣ**, **издоубѣвамъ**, **измѣлѣвамъ**; **издѣлѣваться**, **издѣлѣваться**, **издѣлѣваться**.

Издоубѣваніе, *с. ср.* отъ **издоубѣвамъ**. **Издоубѣ**, **измѣлѣваніе**; **издѣлѣваніе**, **издѣлѣваніе**, **издѣлѣваніе**.

Издубѣрамъ (да **издубѣрѣѣ**), *гл. д.* **Издубѣрамъ**.

Издубѣрѣтѣй, *прич. стр. в.* **издѣрѣѣ**.

Издѣрѣкамъ, *гл. ср.* отъ **издѣрѣскамъ**.

Да **издѣрѣѣ**; **издѣрѣтѣтѣ**, **издѣрѣкѣтѣ**, **издѣрѣкѣтѣ**, **издѣрѣкѣтѣ**, **издѣрѣкѣтѣ**.—**скамѣтѣй**, *прич. стр.*

1) **Издѣрѣскамѣтѣй**, **издѣрѣскамѣтѣй**; **издѣрѣскамѣтѣй**, **издѣрѣскамѣтѣй**. 2) **Издѣрѣскамѣтѣй**; **издѣрѣскамѣтѣй**, **издѣрѣскамѣтѣй**.

Издѣрѣскамъ и **издѣрѣскамъ** (да **издѣрѣскамъ** и да **издѣрѣскамъ**), *гл. д.* 1) **Покрѣвамъ** **пѣчто** съ **дрѣскамѣтѣ**, **правѣѣ** на **пѣго** **дрѣскамѣтѣ**, **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**; **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**.

Издѣрѣскамъ одѣра съ крака-та си; **издѣрѣскамъ** **полѣ**. 2) Съ **дрѣскамѣ** **нарашavamъ**, **убивамъ** **пѣкого**, **пѣчто**, **издѣрѣскамъ**; **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**.

Котка-та издѣрѣскамъ очѣ-ты на дѣтя-то; **кѣшка** **издѣрѣскамъ** **ребѣнку** **глазѣ**. 3) **Издѣрѣскамъ** **всичко-то**, и **останѣло-то**, **издѣрѣскамъ**. *Издѣрѣскамъ книжѣ-ты, на сѣдѣ пѣма на како да тиис. Издѣрѣскамъ милицѣ-то*. 4) **Дрѣскамъ** **издѣрѣскамъ** на **пѣчто**.

Пѣчто издѣрѣскамъ на врата-та, вижѣ да не е котка-та.—**мѣя**, 1) *гл. стр.* **Бывамъ** **издѣрѣскамъ**; **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**.

2) *гл. ѣзѣвр.* **Издѣрѣскамъ** **себе-си**, **издѣрѣскамъ**; **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**, **издѣрѣскамъ**.—**скамѣтѣ**, **като** *гл. безл.* **Дрѣскамъ** **пѣйдѣ**. *Подѣ одѣра ся издѣрѣскамъ, да ли не сѣ мѣшѣкѣ*.

Издѣрѣскамѣ и **издѣрѣскамѣ**, *с. ср.* отъ **издѣрѣскамъ**.

Издѣрѣскамъ, **ешь**,—**дрѣскамъ**,—**дрѣскамъ**, *гл. ср.* отъ **издѣрѣскамъ**. Да **издѣрѣскамъ**.

Издѣрѣскамъ, *гл. ср.* отъ **издѣрѣскамъ**. Да **издѣрѣскамъ**, да **издѣрѣскамъ**.—**скамѣтѣй**, *прич. стр.* **Издѣрѣскамѣтѣй**.

Издры́скамь и **издры́снுவамь** (да издры́скамь, да издры́щъ и да издры́снж), *гл. д.* 1) Съ дрысѣкъ изкарвамь нѣчто. 2) Съ натискане направямь нѣчто да дрысне, да ся издрыска.—*мея*, 1) *гл. възвр.* Отъ натискаше или отъ друго нѣчто дрысвамь *Сливизты ся издрыскалы въз джеба ми.* 2) Изспирамь съ дрысѣкъ. *Издрыскался на срѣдѣ двора.* 3) *гл. стр.* Бывамь издрыскаць, издрыснжть.

Издры́скамь и **издры́снுவане**, *с. ср.* отъ издры́скамь и издры́снுவамь.

Издры́снж, *ешь*,—*нжль*, *гл. свр.* отъ издры́скамь и издры́снுவамь. Да издрыскамь, да издрыщъ.—*снжтый*, *прич. стр.* Издрысканый.

Издры́щъ, *ешь*,—*дрыскахъ*,—*дрыскаль*, *гл. свр.* отъ издры́скамь. Да издрыскамь, да издрыснж.—*дрысканый*, *прич. стр.* Издрыснжтый.

Издры́бѣкъ, *ишь*,—*бѣль*, *гл. свр.* отъ издры́бамь и издры́бавамь; *искрошить*, *издробѣть*, *измельчить*.—*бѣный*, *прич. стр.* Издробеный, сдробеный, изтрошеный, натрошеный; *перекрошеный*, *издробленый*, *измельченный*.

Издры́бавамь (да издры́бѣкъ), *гл. д.* Издрабамь: 1) Издробавамь, натрошавамь вщико-то, и останжло-то. 2) Изнадробавамь, натрошавамь много; *перекрошивать*. 3) Издробавамь, сдробавамь, изтрошавамь; *издроблять*, *измельчивать*.—*мея*, *гл. стр.* Бывамь издробенъ.

Издры́гждѣ, *нар.* Изъ друго мѣсто, отдругждѣ; *изъ другаго мѣста*.

Издру́мувамь, *гл. ср. свр.* Да сврышь да друмувамь, съ друмуване да изходж, да изпжтувамь.

Издры́самь, *гл. д. свр.* Да одрусамь вщико-то, и останжло-то.

Издры́вѣкъ, *ишь*,—*вѣль*, *гл. д. свр.* Да ударж нѣкого изведнжжъ съ дрьво, да издрыгнж.

Издры́гнж, *ешь*,—*налъ*, 1) *гл. д. свр.* Да сврышь да дрыгнж, да одрыгнж вщико-то, и останжло-то. 2) Да ударж нѣкого изведнжжъ, да го издрывж, да го изребрж. 3) *гл. ср.* Да обдрыгнж, да навыкнж, да привыкнж, да алащнж; *привыкнуть*, *пріучить ся*. *Издрыгнжъ е на бой, та не зима влече отъ ничто*.

Издры́дѣрѣкъ, *ишь*,—*риль*, *гл. свр.* отъ издры́дѣрѣамь. Да издыдрж.—*реный*, *прич. стр.* Издыдреный.

Издры́дѣрѣамь (да издры́дѣрѣкъ), *гл. д.* Издыдрамь, съ дрыдорене изказвамь нѣчто изведнжжъ.

Издры́жвамь, *гл. мн-кр.* отъ издры́жамь.

Издры́жѣкъ, *ишь*,—*жѣль*, *гл. свр.* отъ издры́жамь. Да утраж, да удрыжж; *выдержать*, *надержать*.—*жѣный*, *прич. стр.* Удрыжаный, задрыжаный.

Издры́жамь и **издры́жѣвамь** (да издры́жѣкъ, издры́жвамь), *гл. д.* 1) Утраивамь да дрыжж до край, удрыжамь; *выдерживать*. *Издрыжамь изпытъ*; *выдерживать экзамень*. 2) Удрыжамь вщико-ты.

Издры́жане и **издры́жанане**, *с. ср.* отъ издры́жамь и издры́жѣвамь.

Издры́замь, *гл. д. свр.* Да сврышь да дрызамь, да одрызамь вщико-то, да издрыцамь, да измынж, да изтрѣбж (кльщце, лень); *вытрепать*.—*заный*, *прич. стр.* Издрыцаный, измынатый, изтрѣбеный.

Издры́нкамь, *гл. свр.* отъ издры́нкамь. Да издрыщъ.—*каный*, *прич. стр.* 1) Издрыченый. 2) Изисканый, изпросеный, изкрынканый. *выкаюченный*.

Издры́нкамь и **издры́нкувамь** (да издры́нкамь и да издры́нчѣкъ), *гл. д.* 1) Дрыивамь нѣчто изведнжжъ. 2) Изискавамь, изпросамь, издыбвамь, изкрынкамь; *выкаючивать*. *Насилж издрынкахъ отъ него два гроша*.—*мея*, *гл. стр.* Бывамь издрынкаць.

Издры́нкане и **издры́нкуване**, *с. ср.* отъ издры́нкамь.

Издры́нчѣкъ, *ишь*,—*чѣль*, *гл. свр.* отъ издры́нкамь. Да издрынкамь.

Издры́намь, *гл. свр.* отъ издры́ннамь. Да издрынж.—*паный*, *прич. стр.* Изтягленый.

Издры́намь и **издры́нувамь** (да издры́памь и да издры́нж), *гл. д.* Съ дрыпане изтяглювамь.—*мея*, 1) *гл. възвр.* Изтяглювамь, отдрыпанамь, дрыпанамь на стражъ. 2) *гл. стр.* Бывамь издрыпанъ, издрыпнжть.

Издры́ннж, *ешь*,—*нжль*, *гл. свр.* отъ издры́ннамь.—*нжтый*, *прич. стр.*

Издры́ствамь и **издры́стувамь** (да издры́стжъ), *гл. д.* 1) Изчиствамь, изтрѣбвамь, измынамь лень. 2) Одрыствамь вщико-то. 3) Избухвамь, изпирямь нѣчто въ рѣкж; *выполаскивать*. *Издрыстисхмы си чергы-ты*.—*мея*, *гл. стр.* Бывамь издрыстень.

Издры́стване и **издры́стуване**, *с. ср.* отъ издры́ствамь.

Издры́стжъ, *ишь*,—*тиль*, *гл. свр.* отъ издры́ствамь. 1) Да изчистжъ, да изтрѣбжъ, да измынж, да издрызамь, да издрыцамь. 2) Да избухамь, да изперж; *выполоскать*.—*теный*, *прич. стр.* 1) Изтрѣбеный, измынатый, издрыцацый, издрыцацый. 2) Избухацый, изпирцый; *выполоскацый*.

Издры́тѣвамь (да издры́тѣжъ), *гл. ср.* Ставамь дрыть, одрытѣвамь, остарѣвамь.

Издрътъѣжъ, ешь,—тѣль, *гл. свр.* отъ издрѣтъѣвамъ. Да остарѣжъ.

Издръѣцамъ, *гл. д. свр.* Да свръшиж да дрѣцамъ, да издрѣзамъ.—цапѣый, *прич. стр.* Издрѣзанѣый, измѣнатѣый, издрѣбенѣый.

Издѹвамъ (да издѹжъ), *гл. д.* 1) Съ духаше надувамъ. 2) Съ патѣнкваше или съ друго пѣчто правѣж да стане надуто; напруживать, напѹчивать.—*мси*, 1) *гл. ѡзвѣр.* Надуваеся, подпухвамъ, разпухвамъ, бѣбѣжъ; вздуватѣся, напѹчиватѣся, надуватѣся. 2) За хлѣбъ, за тѣсто, кога кѣсене, вѣзѣждамъ, шюпвамъ; всходѣтъ, подыматѣся (о тѣстѣ при броженіи). *Тѣсто-то зе да ся издува.* 3) *гл. стр.* Бывамъ издѹтъ.—*Издува мя пѣчто*, боде мя, бута мя, повдига мя, кара мя на пѣчто. *Издува мя да земж да го набѣж.* — *Издува мя смѣжъ*, иде ми да ся смѣжъ — *Издува мя страхъ*, зема мя страхъ, дохожда ми страшно.

Издѹваніе, *с. ср.* отъ издѹвамъ.

Издѹмамъ, *гл. свр.* отъ издѹмамъ. 1) Да изкажъ, да изговорѣжъ, вѣсказать. 2) Да свръшиж да думамъ. 3) Да измыслѣж; вѣдѹмать.—*манѣый, прич. стр.* 1) Изказанѣый; вѣсказанный. 2) Измысленѣый; вѣдѹманнѣый.

Издѹмамъ и издѹмувамъ (да издѹмамъ), *гл. д.* 1) Изказвамъ съ думы, чтого имамъ на срьдце-то си; высказывать. *Азъ му издѹмажъ всечко*; я вѣсказалъ емѹ все, что у менѣ бѣло на душѣ. 2) Сврѣшвамъ да думамъ, да казвамъ. 3) Измыслювамъ; вѣдѹмывать.—*мси*, 1) *гл. ѡз.* Сговаряемся, судувамся; уговариватѣся, переговариватѣся.

Тога велитъ негова мила сестра:

Не е кабилъ, брате, да мя капишь,

Токо хайде да ся издѹмамъ,

Доръ не дошьлъ Дервишь бегъ войвода. *Пѣс.*

2) *гл. стр.* Бывамъ издѹманъ; высказыватѣся, вѣдѹмыватѣся.

Издѹваше и издѹмуваніе, *с. ср.* отъ издѹмамъ. 1) Изказваше, изговаряше; высказываніе. 2) Измыслюваше; вѣдѹмываніе.

Издѹмажъ, *гл. д. свр.* Да думѣж изведѣжъ, да издѣнамъ.

Издѹшамъ (да издѹшжъ), *гл. д.* Издушамъ.

Издѹшаніе, *с. ср.* отъ издѹшамъ. Издушаніе.

Издѹшчвамъ и издѹшчювамъ (да издѹшчжъ), *гл. д.* Издѹшчвамъ.

Издѹшчваше и издѹшчюваніе, *с. ср.* отъ издѹшчвамъ. Издѹшчваше.

Издѹшчжъ, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ издѹшчвамъ и издѹшчювамъ. Да изнабоджъ, да изнадѹшчжъ, да изподѹшчжъ, да издушчжъ;

изколѣтъ, издиравитѣ. Да ся издѹшчжъ, *гл. стр.* и *ѡзвѣр.* Да станж само дунжы; издиравѣтъ.—*чешѣый, прич. стр.* Изнабоденѣый, изнадѹшченѣый, изподѹшченѣый; изколѣтѣый.

Издѹшчнамъ (да издѹшчжъ), *гл. д.* Издѹшчвамъ, издѹшчювамъ: 1) Надѹшчвамъ, набождамъ на много мѣста, избождамъ, изнабождамъ, изнадѹшчнамъ, изподѹшчнамъ, издѹшчнамъ; искальвать. 2) Сврѣшнамъ да дѹшчжъ, надѹшчнамъ вѣщкы-ты.—*мси*, *гл. стр.* и *ѡзвѣр.* Избождамъ, изнабождамъ, изнадѹшчнамъ, изподѹшчнамъ, издѹшчнамъ; искальватѣся.

Издѹшчаніе, *с. ср.* отъ издѹшчвамъ. Издѹшчваніе, издѹшчюваше, издѹшчваше; искальваніе.

Издѹшжъ, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ издѹшчвамъ и издѹшчювамъ. 1) Да издѹшчжъ. 2) Да изгжжъ.—*чешѣый, прич. стр.* 1) Издѹшченѣый. 2) Изгжженѣый.

Издѹшнамъ (да издѹшжъ), *гл. д.* Издѹшчвамъ: 1) Издѹшчнамъ. 2) Изгжжвамъ, показвамъ дирѣщѣ-тжъ на пѣчто.—*мси*, 1) *гл. ѡзвѣр.* Издѹшчнамъ. 2) Показвамъ дирѣщѣ-тжъ си пѣкому, обръщамъ съ дирѣщѣ-тжъ си на камъ него, изгжжвамъ. 3) *гл. стр.* Издѹшчнамъ. 4) Бывамъ издѹшчжъ.

Издѹшнаніе, *с. ср.* отъ издѹшчвамъ и издѹшчювамъ. Издѹшчаніе: 1) Издѹшчваше. 2) Изгжжваше.

Издѹтѣый, *прич. в.* издѹшжъ.

Издѹхамъ, *гл. свр.* отъ издѹшчвамъ; вѣдѹтъ.—*ханѣый, прич. стр.*; вѣдѹтѣый.

Издѹхамъ (да издѹхамъ и да издѹхѣжъ), *гл. д.* 1) Съ духаше изчѣствивамъ пѣчто, махвамъ, изкарвамъ легкы пѣчто, прахъ, перушишкакъ и др.; выдѹватѣ. *Издѹхай прага отъ стола.* 2) Одухамъ вѣщко. 3) Съ духаше правѣж да изѣтѣине, изѣтѹдѣивамъ. *Издѹхай кахве-то, че е горѣцо.* 4) *гл. ср.* Дѹхиувамъ изведѣжжъ. *Издѹха силѣж вѣтѣрж.* 5) Побѣжвамъ, одухамъ. *Като видѣ зоржъ, издуха.*—*мси*, 1) *гл. ѡзвѣр.* Одухамъ. 2) *гл. стр.* Бывамъ издѹханъ; выдѹватѣся.

Издѹшваніе, *с. ср.* отъ издѹшчвамъ.

Издѹшѣжъ, ешь,—ижъ, *гл. сд-кр.* отъ издѹшчвамъ.

Издѹшжъ, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ издѹшчвамъ.—*шешѣый, прич. стр.*

Издѹшнамъ и издѹшчнамъ (да издѹшжъ), *гл. д.* 1) Удушчвамъ вѣщкы-ты, издавамъ. 2) Помиривамъ вѣщкы-ты, изпѣюивамъ.—*мси*, 1) *гл. ѡзвѣр.* Удушчнамъ, издавамъ. 2) Задавамъ съ дымъ или съ друго пѣчто. *Издѹшчжъ мѣся отъ дыма.* 3) *гл. стр.* Бывамъ издушенъ.

Издѣшаніе и издѣшаніе, с. ср. отъ издѣшамъ.

Издѣжъ, ешь, — дѣль, гл. свр. отъ издѣвамъ. Да надѣжъ; вздуть. — **дѣтѣй, прич. стр.** 1) Надутѣй, подутѣй; вздутѣй. 2) Изпѣжѣтѣй, избузѣтѣй, подутѣй; выпуклѣй.

Издѣивамъ и издѣивовамъ (да издѣивжъ), гл. д. 1) Пробивамъ дѣно-то на нѣчто, продѣивамъ; выбивать дѣно. *Издѣивлѣ жѣнци-тѣ.* 2) Тягжъ, та пробивамъ нѣчто, продѣивамъ, сббарямъ; обламывать. *Снѣгѣтѣ издѣивнѣ покрыва на обора.* 3) Удриамъ нѣчто какъ-тѣжъ, за да го развалжъ. *Не блѣскаѣ толкова, щѣшь издѣивнѣшѣ врата-та.* 4) Удриамъ, блѣскамъ нѣкого изеднѣжѣ. *Издѣивнѣ го по грѣба, та да види.* 5) Избѣбрювамъ, издумвамъ, избушвамъ, изтрѣсывамъ. *Издѣивнѣ однѣ думлѣ, изтрѣснѣ, цапнѣ.* — **мѣя, 1) гл. вѣзвр.** Развала ми ся дѣно-то, продѣивамся. 2) **гл. стр.** Бывамъ издѣивенъ, продѣивамся.

Издѣиваніе и издѣивованіе, с. ср. отъ издѣивамъ.

Издѣивка, с. ж. Издавка, флизъ; отрасель, ѳтирыскъ, ростокъ, побѣгъ, плеть.

Издѣно, нар. Отдѣно, изъ дѣно, отъ дѣбоко, издѣбоко, изъ тѣно; отъ основанія. *Иска да знае работлѣ-тѣ издѣно.*

Издѣивжъ, ишь, — ниль, гл. свр. отъ издѣивамъ. — **нѣнѣй, прич. стр.** 1) Продѣивенѣй, пробитѣй. — *Щж го скрѣжжъ въ издѣивенлѣ-тѣжъ кошницѣжъ, щѣ го изѣамъ.* 2) Ударенѣй, блѣнжѣтѣй, лунжѣтѣй.

Издѣивамъ и издѣивувамъ (да издѣивжъ), гл. ср. 1) Излиза ми душа-та, издѣивамъ, умирамъ, сврѣшамся; издѣивать, кончатся. 2) Въздѣивамъ, въздышамъ, понмамъ си душы-тѣ издѣбого; въздыхатъ.

Издѣиваніе и издѣивуваніе, с. ср. отъ издѣивамъ.

Издѣивжъ, ешь, — нжль, гл. свр. отъ издѣивамъ. 1) Да умржъ, да ся сврѣшжъ; издѣивнуть, скончатся, испустить духъ, послѣдній вздохъ. 2) Да въздѣивжъ, да въздыхжъ; въздохнуть.

Издѣиврамъ (да издѣивржъ), гл. д. Издѣиврамъ.

Издѣивржъ, ишь, — риль, гл. свр. отъ издѣиврамъ и издѣиврамъ; сыскать, отыскать, изслѣдовать, найти. — **ренѣй, прич. стр.** Изнамѣренѣй, намѣренѣй; сысканнѣй, отысканнѣй, найдѣннѣй.

Издѣиврамъ и издѣиврамъ (да издѣивржъ), гл. д. 1) Съ дѣреніе искамъ да намѣржъ, да научжъ нѣчто, трѣжъ, изнамѣрвамъ; сыскывать, отыскывать, отыскывать, находить, изслѣдовать. 2) Изтрѣсывамъ, изтражвамъ, изглядывамъ, прѣдывамъ. *Не му*

издѣивра дотажъ, не му изглядва до толкова. Който издѣивра свирѣжъ и тѣпанъ, никога свѣтъ не види (сватѣжъ не прави). — мѣя, гл. стр. Бывамъ издѣивренъ.

Издѣивраніе и издѣивраніе, с. ср. отъ издѣиврамъ и издѣиврамъ; сысканіе.

Издѣивхамъ и издѣивхамъ (да издѣивхжъ), гл. ср. Издѣивхамъ.

Издѣивханіе и издѣивханіе, с. ср. отъ издѣивхамъ и издѣивхамъ. Издѣивханіе.

Издѣивхжъ, ешь, — нжль, гл. свр. отъ издѣивхамъ, издѣивхамъ и издѣивхамъ.

Издѣивхъ, с. м. Кога въздѣивхнѣ нѣкой, въздышка, въздышаніе; вздохъ.

Издѣившамъ (да издѣивхжъ), гл. ср. Издѣивхамъ, издѣивхамъ: 1) Изпускамъ въздуха, что ся намѣра въ грѣды-тѣ ми, да излѣзе изъ уста-та ми. 2) Не съмъ затворенъ, захлупенъ добрѣ, та има отнѣйдѣ да влѣза и излиза въздухъ, отдышамъ. 3) Излиза ми душа-та, издѣивхамъ, умирамъ, сврѣшамся; издѣивхатъ, испускатъ духъ, кончатся. — *Издѣивхжъ, та ми рече, зинжъ, та ми каза.*

Издѣившаніе, с. ср. отъ издѣившамъ. Издѣившаніе, издѣившаніе.

Издѣивчжъ, ешь, — вкаль, гл. д. свр. Да едѣвчѣжъ вѣщико-то, и останжло-то.

Издѣивдржъ, ешь, — ралъ, гл. свр. отъ издѣивдрямъ. Да издрѣдоржъ. — **ранѣй, прич. стр.** Издрѣдоренѣй.

Издѣивдрямъ (да издѣивдржъ), гл. д. Съ дѣдране да изкажжъ нѣчто изведнѣжѣ, издрѣдорямъ.

Издѣив, нар. Изъ кое мѣсто, издѣивка, отдѣ, отдѣка; откуды. *Издѣив идишь?*

Издѣивовамъ и издѣивовамъ (да издѣивжъ и да издѣивжъ), гл. д. Издѣивовамъ.

Издѣивованіе и издѣивованіе, с. ср. отъ издѣивовамъ. Издѣивованіе.

Издѣивовжъ, ешь, — нжль, в. издѣивовжъ.

Издѣивовомъ, нар. Съ дѣбене, дѣбомъ, дѣбншккомъ, дѣбншккымъ, дѣбншккж-тѣжъ, дѣбяшккомъ, дѣбяшккымъ, дѣбяшккж-тѣжъ, назоромъ; потихомъ, исподтихъ, исподтишкѣ, подкрадкою, укрѣдкою, тайкомъ. *Издѣивовомъ го хванжкли.*

Издѣивовжъ, ишь, — билъ, и издѣивовжъ, ешь, — нжль, гл. свр. отъ издѣивовамъ и издѣивовамъ. Да избарамъ; подкрасться, печально застать. — **бѣнѣй и — бнжѣтѣй, прич. стр.**

Издѣивовамъ (да издѣивовжъ и да издѣивовжъ), гл. д. Издѣивовамъ, дохождамъ, приближавамся, при нѣчто полека, безъ да мя усѣтп, избарывамъ; подкрадываться, печально заставать. *Издѣивовжъ го, та мя не видѣ, кога го зѣжъ.* — **мѣя, гл. стр.** Бывамъ издѣивовенъ, издѣивовжтѣ.

Издѣбіише, с. ср. отъ издѣбіамъ. Издѣбіише.

Издѣбіамъ (да издѣбіж), гл. д. Издѣбивамъ, пѣчто вдѣбікто правѣж да излѣзе, изтяглювамъ го, изврывивамъ. *Глядай да ми не издѣбіишь иелж-тж.*—мси, гл. *взвѣр.* и стр. За пѣчто вдѣбікто: излизамъ, изтяглювама, изврывивама, бывамъ издѣбіжтъ; выдѣргиваться. *Издѣбіж ми иелж-тж.*

Издѣбіамъ (да издѣбіж), гл. д. Дѣвамъ вепчкы-ты, спотурямъ гы да гы пѣма; подѣватъ. *Кждѣ си издѣбіжлѣ пѣчта-та ми? куда подѣвалъ ты мой вещи?—мси, гл. взвѣр.* Дѣвамъся вепчкы, спотурямъся, та пы пѣма; подѣватъся. *Кждѣ сж ся издѣбіжлы дрѣвжы-ты ми?*

Издѣбіанше, с. ср. отъ издѣбіамъ. Издѣбіанше.

Издѣба, нар. Издѣ.

Издѣбамъ, гл. сѣр. отъ издѣбкамъ.

Издѣбато, нар. Издѣто.

Издѣбкамъ и издѣбкувамъ (да издѣбкамъ), гл. д. Извѣккамъ дѣ, дѣ! дѣбкамъ, издѣбккамъ. *Издѣбка коне-тж* и *издѣбка на коне-тж.*

Издѣбламъ, гл. сѣр. отъ издѣблвамъ; вѣтесать, истесать, вѣрубать.—лацѣй, прич. стр. 1) Издѣбканѣй, истесанѣй, изравненѣй; вѣтесанѣй. 2) Изѣченѣй; истесанѣй, вѣрубленѣй.

Издѣбламъ и издѣблювамъ (да издѣбламъ), гл. д. Издѣбкамъ: 1) Съ дѣлане изравнивамъ, изглаждама пѣчто, истесывамъ; вѣтесывать, обтесывать. 2) Съ дѣлане направямъ пѣчто, изсичамъ; истесывать. 3) Съ дѣлане изваждама, изсичамъ пѣчто; вырубать.—мси, гл. стр. Бывамъ издѣбланъ, издѣбканъ, истесывама, изсичама; вѣтесыватъся, обтесыватъся, истесыватъся, вырубатъся.

Издѣбланше и издѣблюванше, с. ср. отъ издѣбламъ. Издѣбланше.

Издѣбкамъ, гл. сѣр. отъ издѣбккамъ. Да одѣбкамъ вепчкы-ты, да издѣбламъ.—канѣй, прич. стр. Издѣбланѣй.

Издѣбккамъ и издѣбккувамъ (да издѣбккамъ), гл. д. Издѣбламъ.

Издѣбкканше и издѣбккуванше, с. ср. отъ издѣбккамъ. Издѣбкканше.

Издѣбивамъ и издѣбіивамъ (да издѣбіж), гл. д. Издѣбамъ.

Издѣбіиванше и издѣбіиванше, с. ср. отъ издѣбивамъ. Издѣбіиванше.

Издѣбно, нар. Издѣто.

Издѣбіж, ишь,—паль, гл. сѣр. отъ издѣбкамъ и издѣбіивамъ.—пачѣй, прич. стр.

Издѣто, нар. Изъ което мѣсто, издѣкато, издѣно, одѣто. *Издѣто идеш ты, идж и аз.* *Издѣто с излѣзл.*

Издѣбккамъ, гл. сѣр. отъ издѣбкккамъ. Да издѣбккамъ.

Издѣбкккамъ и издѣбкккувамъ (да издѣбкккамъ), гл. д. Издѣбкамъ.

Издѣодѣбіишж, ишь,—дѣсалъ, гл. д. сѣр. Да дѣодѣбіишж вепчко, да изпаридж.

Издаволѣвамъ, гл. д. сѣр. Да направѣж пѣбкквж дяволѣж, та да измамѣж пѣбкого.

Издѣачѣж, ишь,—чиль, гл. д. сѣр. Да одлачѣж вепчкы-ты.

Издѣначвамъ и издѣначювамъ (да издѣначѣж), гл. д. Направямъ еднакво, изравнивамъ.—мси, 1) гл. *взвѣр.* Глядамъ да станѣж еднаквѣ съ другѣго, изравнивама. 2) гл. стр. Бывамъ издѣначѣж, изравнивама.

Издѣначванше и издѣначюванше, с. ср. отъ издѣначвамъ. Изравниванше.

Издѣначѣж, ишь,—чиль, гл. сѣр. отъ издѣначвамъ. Да изравнѣж.—чѣпѣй, прич. стр. Изравненѣй.

Издѣно, нар. Изедѣжжъ, изведѣжжъ, ведѣно, наедно, заедно, уедно, въ едно врѣмя; вмѣстѣ.

Издѣдѣжжъ, нар. Изведѣжжъ: 1) Изъ единѣ пѣжъ, вкушъ, паведѣжжъ, изедно; вдругъ, вмѣстѣ. *Издѣдѣжжъ надойдожж мюзиша.* 2) Тутакѣж, ведѣжжга, тона-си чѣжъ, пѣзавано, завчѣжъ, навчѣжъ; вдругъ, тотчѣжъ, немѣдленно. *Казах му и изведѣжжъ го направи.* *Издѣдѣжжъ станѣж спудѣно:* вдругъ стѣло хѣдно. 3) Брѣзо, брѣзѣжжж-тж, брѣзѣжжкомъ, набрѣзо; скѣро, съ поспѣшностѣю, круто. *Издѣдѣжжъ ходи и дойде.* 4) Напрасно, пѣскѣкомъ, изпѣнадѣбно, непѣдѣбно, пѣчаякѣно, изпѣвѣрѣшкы, вѣпѣблюдъ, вѣзѣпно; вѣзѣпно, пѣчаякѣно, вдругъ. *Издѣдѣжжъ въ тѣмно-то пѣчто мя удари по главѣ-тж.* *Издѣдѣжжъ умрѣ.*

Изѣккамъ и изѣккувамъ (да изѣккж), гл. д. Съ екнате си изпѣккамъ отъ нѣкого пѣчто. *Едвѣмъ си изѣкккажж малѣко сырѣце.*

Изѣкканше и изѣккуванше, с. ср. отъ изѣккамъ и изѣккувамъ.

Изѣккж, ишь,—паль, гл. сѣр. отъ изѣкккамъ.

Изѣмѣж, ишь,—пѣжъ, гл. д. сѣр. Да емѣж вепчкы-ты, да изловѣж, да хванѣж.

Изѣсенѣвамъ, гл. д. сѣр. Да прѣккарамъ, да сврѣшжъ есенѣ-тж; прѣвестѣ бѣсенѣ.

*Изѣстѣя, пр. исѣзм. Т. Что стѣва съ изѣтъ, *Изѣстѣя работѣ.*

*Изѣтъ, с. м. Т. Изѣтъ, трудъ, мѣка. *Безъ изѣтъ, не ся иде медъ.—Правѣж нѣкому изѣтъ на пѣчто, мѣчжъ го, трѣшжъ го, не му прѣстѣгамъ.*

Изѣхтѣж, ишь,—тѣль, и

Изѣчѣж, ишь,—чиль, гл. сѣр. сѣр. Изведѣжжъ да заехтѣж, да заемѣж.

- берс како изжиа. мол.*—ленгый, прич. стр. Изжюмоленгый.
- Изжарáвъх**, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ изжарáвънамъ.—венгый, прич. стр.
- Изжарáвънамъ** (да изжарáвъх), гл. д. 1) Направямъ вничко да стане на жгаравх, изгарямъ. 2) Опичнамъ на жгаравх. 3) Барвамъ ибчто въ жгаравх да ся изгори, опрйламъ.—*мси*, гл. стр. Бывамъ изжаравень.
- Изжарáвнане**, с. ср. отъ изжарáвънамъ.
- Изжарквамъ**, гл. свр. отъ изжарквамъ.—*капгый*, прич. стр. Упаренгый, ужпленьгый съ жгаркх, съ копривкх.
- Изжарквамъ** п **изжаркувамъ** (да изжарквамъ), гл. д. Шлевх съ жгаркх, съ копривкх, упарвамъ, ужплвамъ, избождамъ. *Хвати копривкх, ако искашь да ти изжарка ржжж-тж.*—*мси*, гл. стр. Бывамъ изжарканъ.
- Изжаркванне** п **изжаркуванне**, с. ср. отъ изжарквамъ.
- Изжаркж**, ишь,—рилъ, гл. д. свр. Да опежж, да изжаравх.—*ренгый*, прич. стр. Опеченгый, изжаравенгый.
- Изжабáвъж**, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ изжабáвънамъ.
- Изжабáвънамъ** (да изжабáвъж), гл. д. Забавнамъ мнозинж, вничкы-ты.—*мси*, гл. *взвр.* Забавнамъся мнозина, вничкы.
- Изжабатáчж**, ишь,—чилъ, гл. д. свр. Да забатачж мнозинж, вничкы-ты. *Да си изжабатáчж*, гл. *взвр.* свр. Да ся забатачилъ мнозина, вничкы.
- Изжаберж**, ешь,—брáхъ,—браль, гл. д. свр. Да заберж, да подберж вничкы-ты.
- Изжабáж**, ешь,—билъ, гл. д. свр. Да забиж вничкы-ты.
- Изжабогатѣж**, ешь,—тѣль, гл. ср. свр. Да жабогатѣемъ мнозина, вничкы.
- Изжабодж**, ешь,—бóдохъ,—бблъ, гл. свр. отъ изжабóждамъ.
- Изжабóждамъ** (да изжабодж), гл. д. Забождамъ вничкы-ты.
- Изжаболѣж**, ешь,—лѣль, гл. ср. свр. Да жаболѣемъ мнозина, вничкы.
- Изжаборáвъж**, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ изжаборáвънамъ. *Да изжабравх.*—*венгый*, прич. стр.
- Изжаборáвънамъ** (да изжаборáвъж), гл. д. Заборавнамъ вничко, изжабравнамъ.
- Изжаборчлѣж**, ешь,—лѣль, гл. ср. свр. Да жаборчлѣемъ мнозина, вничкы.
- Изжабóчж**, ишь,—чилъ, гл. д. свр. Да жабочж вничкы-ты, да изжабóчж.
- Изжабрáпж**, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ изжабрáвънамъ. *Да изжаборавх.*—*венгый*, прич. стр. Изжаборавенгый.
- Изжабрáвнамъ** (да изжабрáпж), гл. д. Изжаборавнамъ.
- Изжабрáдж**, ишь,—дилъ, гл. свр. отъ изжабрáсдамъ.—*денгый*, прич. стр.
- Изжабрáсдамъ** (да изжабрáдж), гл. д. Забраждамъ вничкы.
- Изжабрýкамъ**, гл. д. свр. Да жабрýкамъ вничкы-ты.
- Изжабтншж**, ешь,—тисаль, гл. д. свр. Да жабтншж вничко.
- Изжабóлж**, ишь,—лль, гл. д. свр. Да жабóлж вничкы-ты.
- Изжабурмж**, ишь,—мль, гл. д. свр. Да жабурмж вничкы-ты.
- Изжабóтамъ**, гл. д. свр. Да жабóтамъ вничкы-ты.
- Изжабóчж**, ишь,—чилъ, гл. д. свр. Да жабóчж вничкы-ты, да изжабóчж.
- Изжабыкáлиамъ** (да изжабыколж), гл. д. Жабыкаламъ, обыкаламъ, изжабыкаламъ, изжабыкаламъ; обходитъ, объъжжйтъ кругомъ.
- Изжабыкáлианне**, с. ср. отъ изжабыкáлиамъ.
- Изжабыколж** ишь,—лль, гл. свр. отъ изжабыкáлиамъ. Да жабыколж, да обыколж, да изжабыколж, да изжабыколж.—*ленгый*, прич. стр. Жабыколенгый, обыколенгый, изжабыколенгый, изжабыколенгый.
- Изжабѣж**, ешь,—жль, гл. ср. свр. Да жабѣжемъ мнозина, вничкы.
- Изжабѣжжж**, ишь,—жилъ, гл. д. свр. Да жабѣжжжж вничкы-ты.
- Изжабѣлж**, ишь,—лль, гл. д. свр. Да жабѣлж вничкы-ты.
- Изжавалж**, ишь,—лль, гл. д. свр. Да жавалж вничкы-ты.
- Изжавáрдж**, ишь,—дилъ, гл. д. свр. Да жавáрдж вничко.
- Изжавáрж**, ишь,—рилъ, гл. д. свр. Да жавáрж вничкы-ты.
- Изжаварж**, ишь,—рилъ, гл. д. свр. Да жаварж вничкы-ты.
- Изжаведж**, ешь,—вѣдохъ,—вѣль, гл. д. свр. Да жаведж вничкы-ты.
- Изжавезж**, ешь,—вѣзохъ,—вѣзль, гл. д. свр. Да жавезж вничкы-ты.
- Изжавѣлж**, ешь,—зѣль, гл. д. свр. Да жавѣлж вничко.
- Изжавívамъ** (да изжавívж), гл. д. Жавивамъ вничко.
- Изжавívж**, ешь,—вилъ, гл. свр. отъ изжавívвамъ.
- Изжавладѣж**, ешь,—дѣль, гл. д. свр. Да жавладѣж вничко.
- Изжавлчнамъ** (да изжавлчкж), гл. д. Жавлчнамъ вничко.—*мси*, гл. *взвр.* Жавлчнамъся вничкы.

Иззавлѣжѣжъ, чѣшь, —влѣохъ, —влѣль, *гл. ср.* отъ иззавлѣчямъ.

Иззаврѣжѣжъ, ешь, —врѣзалъ, *гл. д. ср.* Да заврѣжъ всичкы-ты.

Иззаврѣлѣжъ, ишь, —лиль, *гл. д. ср.* Да заврѣлѣжъ всичкы-ты.

Иззаврѣнѣжъ (да ся), ешь, —пжлся, *гл. вз. ср.* Да ся заврѣнемъ всичкы, мнозина.

Иззаврѣтѣжъ, ишь, —тѣль, *гл. д. ср.* Да заврѣтѣжъ всичкы-ты.

Иззаврѣхъ, ешь, —рѣль, *гл. д. ср.* Да заврѣхъ всичкы-ты.

Иззаврѣдѣжъ, ишь, —дилъ, *гл. д. ср.* Да заврѣдѣжъ, да подврѣдѣжъ много.

Иззаврѣщѣжъ, ешь, —щѣль, *гл. д. ср.* Да заврѣщѣжъ всичко.

Иззаврѣжъ, ешь, —вѣль, *гл. д. ср.* Да заврѣжъ всичкы-ты.

Иззаврѣнѣжъ, ешь, —вѣзалъ, *гл. д. ср.* Да заврѣнѣжъ всичко.

Иззагасѣжъ, ишь, —сѣль, *гл. д. ср.* Да загасѣжъ всичко.

Иззагѣнѣжъ, ишь, —щиль, *гл. д. ср.* Да загѣнѣжъ всичкы-ты.

Иззагѣдѣжъ, ишь, —дилъ, *гл. д. ср.* Да загѣдѣжъ всичко.

Иззагѣхнѣжъ, ешь, —налъ, *гл. ср. ср.* Да загѣхнемъ мнозина, всичкы-ти.

Иззаградѣжъ, ишь, —дѣль, *гл. ср.* отъ иззаградѣжамъ.

Иззаградѣжамъ (да иззаградѣжъ), *гл. д.* Заградѣжамъ всичкы-ты.

Иззагрѣнѣжъ, ешь, —нжль, *гл. д. ср.* Да загрѣнѣжъ всичкы-ты.

Иззагрѣчѣжъ, ишь, —чиль, *гл. д. ср.* Да загрѣчѣжъ всичкы-ты.

Иззагубѣжъ, ишь, —билъ, *гл. ср.* отъ иззагубѣжамъ.

Иззагубѣжамъ (да иззагубѣжъ), *гл. д.* Да загубѣжъ всичко.

Иззагѣнѣжъ, ешь, —налъ, *гл. д. ср.* Да загѣнѣжъ всичко.

Иззагѣнѣжъ, ешь, —налъ, *гл. ср. ср.* Да загѣнемъ мнозина, всичкы.

Издади, *нар.* Издадѣ, отъ заднѣжъ-тѣ странѣ, отзадѣ, отзадѣ; сзѣди.

Издадомѣжъ (да ся), ишь, —мѣлся, *гл. вз. ср.* Да ся задомѣмъ мнозина, всичкы.

Издадоцѣжъ, ешь, —налъ, *гл. ср. ср.* Да издадоцѣмъ всичкы, да издакѣнѣжъ.

Издадрѣнѣжъ, ишь, —жѣль, *гл. д. ср.* Да издадрѣнѣжъ мнозина, всичкы.

Издадрѣтѣжъ, ишь, —тилъ, *гл. д. ср.* Да издадрѣтѣжъ всичко.

Издадрѣмѣжъ, ешь, —малъ, *гл. ср. ср.* Да издадрѣмѣмъ мнозина, всичкы.

Издадѣшнѣжъ (да ся), ишь, —шился, *гл. стр. и взер.* Да ся задѣшимъ мнозина, всичкы.

Издадѣшнѣжъ, ешь, —дѣль, *гл. ср. ср.* Да задѣмъ мнозина, всичкы.

Издадѣ, *нар.* Издади.

Издадѣнѣжъ, ишь, —нилъ, *гл. д. ср.* Да издадѣнѣжъ всичкы-ты.

Издадѣмѣжъ (да ся), ишь, —мѣлся, *гл. взер. ср.* Да ся задѣнимъ всичкы.

Издадѣнѣжамъ (да ся), *гл. взер. ср.* Да ся издадѣнѣжамъ всичкы.

Иззакѣрамъ, *гл. ср.* отъ иззакѣрвамъ.

Иззакѣрвамъ и иззакѣрувамъ (да иззакѣрамъ), *гл. д.* Закарвамъ мнозина, всичкы-ты.

Иззакѣтанѣжъ, ишь, —чиль, *гл. д. ср.* Да закатанѣжъ всичкы-ты, да иззакѣтанѣжъ.

Иззакѣтанѣжъ, ишь, —нилъ, *гл. д. ср.* Да закатанѣжъ всичкы-ты, да иззакѣтанѣжъ.

Иззакѣчѣжъ, ишь, —чиль, *гл. д. ср.* Да закатѣжъ всичкы-ты.

Иззакѣнѣжъ, ишь, —нѣль, *гл. д. ср.* Да заклѣнѣжъ всичкы-ты.

Иззакѣчѣжъ, ишь, —чиль, *гл. ср.* отъ иззакѣчѣжамъ. Да иззакѣчѣжъ.

Иззакѣчѣжамъ (да иззакѣчѣжъ), *гл. д.* Заклѣчѣжамъ всичкы-ты, иззакѣчѣжамъ, иззакѣчѣжамъ, иззакѣчѣжамъ.

Иззакѣнѣжъ, ешь, —клѣхъ, —клѣль, *гл. д. ср.* Да заклѣнѣжъ мнозина, всичкы-ты.

Иззакѣнѣжъ, ишь, —щиль, *гл. д. ср.* Да заклѣнѣжъ всичкы-ты.

Иззакѣчѣжъ, ишь, —чиль, *гл. ср.* отъ иззакѣчѣжамъ. Да иззакѣчѣжъ.

Иззакѣчѣжамъ (да иззакѣчѣжъ), *гл. д.* Заклѣчѣжамъ мнозина, всичкы-ты, иззакѣчѣжамъ.

Иззакѣжъ, ешь, —вѣль, *гл. д. ср.* Да заковѣжъ всичкы-ты.

Иззакѣлѣжъ, ишь, —клѣхъ, —клѣль, *гл. д. ср.* Да заколѣжъ всичкы-ты.

Иззакѣпѣжъ, ешь, —пѣль, *гл. д. ср.* Да закопѣжъ всичкы-ты.

Иззакѣпѣжъ, ешь, —чѣль, *гл. д. ср.* Да закопѣжъ всичкы-ты.

Иззакѣфарѣжъ, ишь, —рилъ, *гл. д. ср.* Да закофарѣжъ всичкы-ты.

Иззакрѣвѣжъ, ишь, —вѣль, *гл. ср.* отъ иззакрѣвѣжамъ.

Иззакрѣвѣжамъ (да иззакрѣвѣжъ), *гл. д.* Закрѣвѣжамъ всичкы-ты.

Иззакрѣвѣжамъ (да иззакрѣвѣжъ), *гл. д.* Закрѣвѣжамъ всичкы-ты.

Иззакрѣпѣжъ, ешь, —рѣль, *гл. ср.* отъ иззакрѣпѣжамъ.

Иззакрѣпѣжамъ и иззакрѣпѣжамъ (да иззакрѣпѣжъ), *гл. д.* Загрѣпѣжамъ много, всичкы-ты. —мѣя, *гл. взер. и стр.* Загрѣпѣжамъ навсѣгда.

Иззакрѣпѣжъ, ишь, —нилъ, *гл. ср.* отъ иззакрѣпѣжамъ.

Изапустѣѣж, ешь, — тѣлъ, *гл. ср. свр.* Да запустѣемъ много, всичкы.

Изапушѣж, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да запушѣ много, всичко, да иззатыкнѣж, да иззапушѣж.

Изапушѣж, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да запушѣмъ мнозина, всичкы.

Изапѣхтѣж (да ся), ишь, — тѣлся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся запѣхтимъ мнозина, всичкы.

Изапѣщвамъ и **иззапѣщвамъ** (да иззапѣщѣж), *гл. д.* Запѣщвамъ много, всичко.

Изапѣщѣж, ишь, — щиль, *гл. свр.* отъ иззапѣщвамъ.

Изапѣвамъ и **иззапѣвамъ** (да иззапѣж), *гл. д.* Запѣвамъ много, всичко, иззатварямъ, иззакличамъ.

Изапѣж, ешь, — пѣлъ и — пѣхъ, — пѣлъ, *гл. свр.* отъ иззапѣвамъ. Да иззатворѣж, да иззакличѣж.

Направили сѣ въсоки капи,
Ка направили, та гы иззапѣли;
Еа Латинци прѣдъ капи стоахѣ,
Та на Марва тихо говорахѣ. *Пѣс.*

Изарѣдвамъ (да ся), *гл. ѡзсвр. свр.* въ *мл. ч.* Да ся зарѣдвамъ мнозина, всичкы.

Изарастѣж, ешь, — рѣстохъ, — рѣсель, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да зарастемъ много, всичкы.

Изарѡвѣж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да зарѡвѣж много, всичко.

Изарѣѣж, ешь, — рѣиль, *гл. д. свр.* Да зарѣѣж много, всичко.

Иззасадѣж, ишь, — дѣиль, *гл. д. свр.* Да иззасадѣж много, всичко.

Иззасмолѣж, ишь, — дѣиль, *гл. д. свр.* Да иззасмолѣж много, всичко.

Иззасмѣѣж (да ся), ешь, — мѣлся, *гл. об. свр.* Да ся засмѣемъ мнозина, всичкы.

Иззаспѣж, ишь, — пѣиль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да заспѣмъ мнозина, всичкы.

Иззасрамѣж, ишь, — мѣиль, *гл. д. свр.* Да иззасрамѣж мнозина, всичкы.

Иззастѣпѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да застѣпемъ мнозина, всичкы.

Иззастѣпѣж, ешь, — пѣлъ, *гл. д. свр.* Да застѣпѣж много, всичко.

Иззасуѣчѣж, ешь, — сѣкаль, *гл. д. свр.* Да засуѣчѣж много, всичко.

Иззасѣхнѣж, ешь, — пѣль, *гл. ср. свр.* Да засѣхнемъ много, всичкы.

Иззасѣпѣж, ешь, — пѣль, *гл. д. свр.* Да засѣпѣж много, всичко.

Иззасѣж, ешь, — сѣиль, *гл. д. свр.* Да засѣж много, всичко.

Иззатварѣямъ (да иззатворѣж), *гл. д.* Затварѣямъ много, всичко.

Иззатворѣж, ишь, — риль, *гл. свр.* отъ иззатварѣямъ.

Иззатекѣж (да ся), течѣшь, — тѣкохся, — затѣкся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся затечемъ мнозина, всичкы.

Иззатѣснѣж, ешь, — нѣжль, *гл. д. свр.* Да затѣснѣж много, всичко.

Иззатрѣпамъ, *гл. д. свр.* Да затрѣпамъ много, всичко.

Иззатрѣѣж, ешь, — риль, *гл. д. свр.* Да затрѣѣж много, всичко.

Иззатрѣчѣж (да ся), ишь, — чѣлся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся затрѣчимъ мнозина, всичкы.

Иззатѣлѣж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да затѣлѣж много, всичко.

Иззатѣнѣж, ешь, — пѣль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да затѣнемъ мнозина, всичкы.

Иззатѣикамъ, *гл. д. свр.* 1) отъ иззатѣиквамъ. 2) Да затѣикамъ много, всичко.

Иззатѣиквамъ и **иззатѣикувамъ** (да иззатѣикамъ), *гл. д.* Затѣикамъ много, всичко.

Иззатѣикнѣж, ешь, — нѣжль, *гл. д. свр.* Да затѣикнѣж много, всичко, да иззапушѣж, да иззатѣикамъ.

Иззатѣгнѣж, ешь, — нѣжль, *гл. д. свр.* Да затѣгнѣж много, всичко.

Иззаѣснѣж, ешь, — нѣжль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да заѣснемъ мнозина, всичкы.

Иззахапѣж, ешь, — пѣль, *гл. д. свр.* Да захапѣж много, всичко.

Иззахлѣпѣж, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да захлѣпѣж много, всичко.

Иззацапамъ, *гл. д. свр.* Да зацапамъ много, всичко.

Иззачѣрнѣж, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да зачѣрнѣж много, всичко.

Иззачѣдѣж (да ся), ишь, — дѣлся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся зачѣдѣмъ мнозина, всичкы.

Иззачѣюкамъ, *гл. свр. д.* Да зачѣюкамъ много, всичко.

Иззачѣюхнѣж, ешь, — пѣль, *гл. ср. свр.* Да зачѣюхнемъ много, всичкы, да иззасѣхнѣж.

Иззашемедѣж (да ся), ишь, — дѣлся, *гл. об. свр.* въ *мл. ч.* Да ся зашемедѣмъ мнозина, всичкы.

Иззашѣлѣчѣж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да зашѣлѣчѣж много, всичко.

Иззашѣѣж, ешь, — шиль, *гл. д. свр.* Да зашѣѣж много, всичко.

Иззаѡснѣж, ешь, — нѣжль, *гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да заѡснемъ мнозина, всичкы.

Иззвъитѣвамъ (да иззвъитѣж), *гл. ср.* Звъичувамъ иззвъитѣжъ, иззвъичувамъ, иззвъичувамъ.

Иззвъитѣж, ишь, — тѣлъ, *гл. свр.* отъ иззвъитѣвамъ. Да иззвъичѣж, да иззвъичѣж.

Иззвъичѣж, ишь, — чѣиль, *гл. свр.* отъ иззвъичѣвамъ. Да иззвъичѣж, да иззвъичѣж.

Извънчѣвамъ (да извънчѣж), *гл. ср.* Извънчѣвамъ, извънчѣвамъ.

Извънчѣжъ, *ишь*,—*ишь*, *гл. свр.* отъ извънчѣвамъ. Да извънчѣжъ, да извънчѣжъ.

Извънчѣвамъ (да извънчѣж), *гл. ср.* Извънчѣвамъ, извънчѣвамъ.

Издрависамъ, *гл. д. свр.* Да здрависамъ мнозинъ, всичкы-ты.

Издравѣжъ, *ишь*,—*ишь*, *гл. свр.* отъ издрависамъ.

Издравѣвамъ (да издравѣж), *гл. д.* Издравѣвамъ мнозинъ, всичкы-ты.

Иззеленѣсамъ, *гл. ср. свр.* Да зеленѣсамъ много, всичкы.

Изземамъ (да изземаж), *гл. д.* Изземамъ.

Изземецъ, *мци*, *с. м.* Дрѣво израсло направо изъ земежъ-тжъ като суръвицъ, а не клонъ. *Изземеци-ти сжъ добри за вжглы.*

Изземажъ, *ишь*,—*ишь*,—*ишь*, *гл. свр.* отъ изземамъ и изземамъ. Да земежъ всичко или много.

Иззибилѣсамъ, *гл. д. свр.* Да зибилѣсамъ много, всичко.

Иззѣдамъ, *гл. свр.* отъ иззѣдамъ. Да иззѣдъ.

Иззѣдамъ и **иззѣдувамъ** (да иззѣдамъ и да иззѣдъ), *гл. д.* Съ зидане направямъ много, всичко, свршвамъ да зидамъ, да зидъ. —*ишь*, *гл. стр.*

Иззидѣсамъ, *гл. свр.* отъ иззидѣсамъ.

Иззидѣсамъ и **иззидѣсувамъ** (да иззидѣсамъ), *гл. д.* Свршнамъ да зидѣсамъ.

Иззѣдъ, *ишь*,—*ишь*, *гл. свр.* отъ иззѣдамъ. Да иззѣдъ.

Иззѣмамъ, *гл. свр.* отъ иззѣмамъ. Да изземажъ.

Иззѣмамъ и **иззѣмувамъ** (да иззѣмамъ и да иззѣмажъ), *гл. д.* Зинамъ много, всичко-то. —*ишь*, *гл. стр.* Зинамъ всичкы-ты, дограй.

Иззѣмане и **иззѣмане**, *с. ср.* отъ иззѣмамъ.

Иззѣмамъ, *гл. ср. свр.* Да изкарамъ, да прѣминъ зимъ-тжъ, да иззимъ.

Иззимѣтъкъ, *лци*, *с. м.* Едногодношно жаръ, зимелъ.

Иззимѣжъ, *ишь*,—*ишь*, *гл. свр.* отъ иззимѣвамъ. Да иззимѣвамъ.

Иззимѣвамъ (да иззимѣжъ), 1) *гл. ср.* Прѣкарвамъ, прѣминувамъ зимъ-тжъ; выдѣрживатьъ зиму. 2) *гл. д.* Изхранвамъ добытъкъ прѣзъ зимъ-тжъ. *Иззимѣжъ овця-ты.*

Иззимѣвамъ, *с. ср.* отъ иззимѣвамъ.

Иззѣнамъ, *гл. свр.* отъ иззѣнамъ.—*ишь*, *гл. стр.* Иззѣнамъ.

Иззѣнамъ и **иззѣнувамъ** (да иззѣнамъ и да иззѣнамъ), *гл. д.* Съ зинане иззѣнамъ, изкарамъ ибчто навънъ, иззѣнамъ. *Иззѣнамъ го изъ врата-та навънъ.*

—*ишь*, *гл. стр.* Бывамъ иззѣнамъ, иззѣнамъ.

Иззѣнамъ и **иззѣнуване**, *с. ср.* отъ иззѣнамъ. Иззѣнане.

Иззѣнамъ, *гл. свр.* отъ иззѣнамъ. Да иззѣнамъ.

Иззѣфтѣсамъ, *гл. д. свр.* Да зѣфтѣсамъ много, всичко.

Иззѣлтжъ, *ишь*,—*ишь*, *гл. д. свр.* Да позѣлтжъ много, всичко.

выигрывать, найгрывать, наплясать. *Изиграхъ пять гроша.* 2) Съ игране, на игръ зимамъ нѣкому нѣчто. *Изиграхъ му колкото паръ имаше.* 3) Свършамъ да пражъ, да пляшиж нѣкаквж игръ; отплясывать, съигрывать. *Изиграхъ ми му едно хоро, трѣтихъ ми му едно хоро.* 4) Измамвамъ, излъствамъ, прѣлъствамъ нѣкого въ пѣчто, изгабосвамъ; проводить когѣ либо. *Изигра мя въ тѣжъ работѣ.*—*мѣя, гл. стр.* по знаменованне-то, бывамъ изигранъ.

Изиграване, с. ср. отъ изигравамъ.

Изигражъ, ешь, —ражъ, гл. свр. отъ изигравамъ; выиграть, найграть; обыграть; отплясать, съиграть; провести.—**ражъ, прич. стр.** 1) Спецаленъ, придобитый съ игръ; выигранный, найгранный. 2) Свършенъ да ся играе; съигранный. 3) Измаменъ, излъстенъ, прѣлъстенъ, изгабосанный; проведённый.

Издамъ (да изямъ), гл. д. Издамъ.

*Изишамъ, с. ср. Т. Писмяно изволение.

*Изишъ, с. м. Т. Изволение, волна, допущане; позволеніе, доущеніе. *Нѣма изишъ, нѣма изволение, не бива.* *Безъ изишъ, безъ изволение, безъ да пѣта.* *Давамъ изишъ, давамъ волюжъ, изволавамъ.*

Изйоханижъ, нъ, на, но, пр. Изпаднжлъй, ослабнжлъй, омалжлъй; изтощённый, изнурённый.

Изйскамъ, гл. свр. отъ изйсквамъ. Да изйщжъ; выканючить.—**йсканъ, прич. стр.** Изпросенъ, издрькнанный, изкръкнанный; выканюченный.

Изйсквамъ и изйскувамъ (да изйскамъ и да изйщжъ), гл. д. 1) Съ много искамше направлямъ да ми даждъ нѣчто, изпросвамъ, издрьквамъ, изкръквамъ; выканючивать. 2) Искамъ, трѣбва спорядъ . . . ; трѣбовать. *Правда-та го изисква така.* *Така работа изисква много трудъ.*—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изисканъ, изпросвамъ, издрьквамъ, изкръквамъ; выканючиваться.

Изйскване и изйскуване, с. ср. отъ изйсквамъ. Изпросване, издрькване, изкръкване.

Изйщъ, ешь, —йсахъ, —йскаль, гл. свр. отъ изйсквамъ. Да изйскамъ.—**йсканъ, прич. стр.** в. изйскамъ.

Изкавалжъ, ишь, —лжъ, гл. д. свр. Да направжъ, да изврышжъ нѣчто.

Изкаджъ, ишь, —джъ, гл. свр. отъ изкадавамъ.

Изкадавамъ (да изкаджъ), гл. д. Прѣкадавамъ всякы-ты, свършамъ да каджъ.

Изкажжъ, ешь, —казъ, —казаль, гл. свр. отъ изказвамъ; высказать, повѣдать;

выразить, паразить; выболтать; вѣдать, донести, оболтать, оговорить.—**казанъ, прич. стр.** 1) Разказанъ, разправенъ, высказанный. 2) Изреченъ, изговоренъ, издуманъ; выболтанный. 3) Обаденъ, изваденъ, издаденъ, прѣдаденъ; вѣданный, оговорённый.

Изказвамъ и изказувамъ (да изкажжъ), гл. д. 1) Казвамъ всичко, зричамъ, изговарямъ. 2) Разказвамъ, разправямъ чтото съмъ чюль или видѣль; высказывать. *Изказа ми и майчино-то си мѣко, пказа ми всичко, чтото знае, чтото има.* *Дай ми лулжъ тоютъ да ти изкаже и майчино-то си мѣко.* 3) Съ думъ, съ писмо, съ тѣлодвиженна, или съ друго изваивамъ нѣчто; выражать, изражать. *Нѣмжй изказа искаша-та си съ знакови; нѣмжй выражаетъ свои желанія знаками.* 4) Казвамъ нѣкому нѣчто на право, безъ забыгалкы. *Изказахъ му гъ, на ако ще, нека ся среди.* 5) Казвамъ нѣчто тайно, което другы не трѣбва да знають; выбалтывать. 6) Обаждамъ, изваивамъ, издавамъ, прѣдавамъ; выдавать, доносить, обалтывать, оговаривать. *Изказали го, че ся кржлъ изъ село-то.*—*мѣя, 1) гл. свзвр.* Не можъ да ся удрыжжъ, та казвамъ и другому, каквото знажъ; высказываться. *Нему да не казвашъ, че той ся изказа, лесно щжъ го изпитать.* 2) Изваивамъ, обаждамъ кой съмъ, какъ съмъ; открываться. *Той кржлаше кой е, нъ найпастъ ся изказа.* 3) *гл. вз.* Обаждамся, изваиваемъ, прѣдаваемъ. *Щжъ ся изкажжъ единъ другъ.* 4) *гл. стр.* Бывамъ пказанъ.—*Не може да ся изкаже, нѣма пказъ, много и голѣмо или чюдно, та нѣма какъ да ся разкаже; быть невыразимымъ.*

Изказване и изказуване, с. ср. отъ изказвамъ.

Изказъ, с. м. Изказване; высказываніе. *Нѣма изказъ, не може да ся изкаже, че е много дльго или много чюдно.*

Изкайратжъ, ишь, —тжъ, гл. свр. отъ изкайративамъ. Да изтрышжъ.

Изкайративамъ (да изкайратжъ), гл. ср. Кайратж докрай, кайратимъ всякы, изтрыпвамъ. *Едвамъ изкайратимъ да изкарамъ зимж-ж.*

Изкайративане, с. ср. отъ изкайративамъ. Изтрыпване.

Изкалайсвамъ и изкалайсувамъ (да изкалайшжъ), гл. д. Да калашиж много, всичко, изганосвамъ; влудивать многое, все.

Изкалайшжъ, ешь, —йсахъ, —йсаль, гл. свр. отъ изкалайсвамъ. Да изганосамъ; влудить.

вили съ обичь, изкарали съ крамоулъ. 15) За нѣчто дълго, изработвамъ, направямъ докрай. *Изкарвамъ шивъз*; выстрачивать. *Изкарвамъ браздъ*; гнать, гонить борозды. 16) Изврѣшвамъ си, изработвамъ си, изсѣдѣвамъ си, отбивамъ грьжъ-тж за нѣчто, откарвамъ го; отбивать чего. *Изкарахъ си ряда, службъ-тж*. 17) Изминувамъ, прѣкарвамъ. *Изкарахъ една година*. *Сѣди да си изкарашь година-тж, па си излѣзъ*. 18) Утрайвамъ, тражъ. *Тыя дрѣхы щжть мя изкаратъ до пролѣтъ*, щжть ми тражтъ. 19) Водж нагорѣ, навысоко, изкачвамъ; взводитъ, взвозитъ. *Пжтека-та нзи изкара наврѣхъ планинж-тж*. 20) Излизамъ, водж. *Пжть-тж изкарева край село-то*. 21) Правжъ нѣчто да излѣзе на бѣль свѣтъ, изваждамъ на явѣ. *Изкара работж-тж на мейданъ*. 22) Вадж, измыслювамъ. *Ветакж година изкарева новж шапкж*. 23) Вадж, изучвамъ. *Изкара новж чираци*. 24) Покарвамъ, пушамъ, израствать ми листе, корене, мустакы, зжбы и проч.; пускать. *Дрвста-та не съ изкаралж оце пжкж*. *Дѣтя-то оце не е изкарало зжбы*.—*жся, гл. стр.* По знаменованіе-то на глагола, бывамъ изкаранъ.—*Изкарахъ му едно хоро*, трѣтихъ му едно хоро, играхъ много; отдѣрнулъ пляску.—*Изкарахъ му единъ сжнъ*, трѣтихъ му едно спане, спажъ много.—*Изкарвамъ нѣчто на главж*, сврѣшвамъ го, направямъ го; справлять съ чѣмъ.—*Изкарвамъ нѣкого отъ главж*, накарвамъ го да направ нѣчто дѣто не трѣбва.—*Изкарвамъ нѣкому нѣчто изъ носа*, правжъ да му излѣзе кысело, да му стане скжпо.—*Изкарвамъ нѣкого лжжецъ*, показвамъ, че лжже.—*Изкарвамъ си нада*, юфке-то на нѣкого, вадж си надж, юфке-то отъ него, оттушвамъ си на него; срывать гпѣвъ, опрокѣдываться на котó.—*Не можешъ изкара двѣ пары отъ него*, много е стпнжтъ, скжперникъ. *Съ топъ да го биешъ*, нѣма да изкарашь двѣ пары отъ него; хоть нглой въ глаза, не выщѣрбишь (тажъ скуць).—*Изкаралж си го изъ ума*, измыслилж го.—*Ще си изкара глѣба*, щжть го бижтъ.—*Той си изкара ряда*; опъ отходилъ свою очередь.

Изка́рване и изка́руване, с. ср. отъ изка́рвамъ.

Изкаричѣрка, с. ж. Момпчя изкаричаръ.

Изкаричѣрчя, ум. ср. отъ изкаричѣръ.

Изкаричѣрж, с. м. Момчя, что подкарва мльзници камъ мльзничаръ за да гы измльзи той.

Изка́стриювамъ (да изка́стрижъ), *гл. д.* 1) Съ кастрене изчиствамъ нѣчто, окастриювамъ дрѣво. 2) Окастриювамъ много, всичко. 3) Изхоквамъ, навыквамъ нѣкого; обругать.—*жся, гл. стр.* Бывамъ изкастренъ.

Изка́стриюване, с. ср. отъ изка́стриювамъ.

Изка́стрижъ, ишъ,—рилъ, гл. свр. отъ изка́стриювамъ. 1) Да окастрижъ. 2) Да скастрижъ, да нахокамъ, да навыкамъ; обругать.—*ренжый, прич. стр.* 1) Окастренжый. 2) Скастренжый, нахоканжый, навыканжый; обруганжый.

Изка́тервамъ и изка́терювамъ (да ся изка́тержъ), *гл. об.* Съ катерене ся изкачвамъ възъ нѣчто, покатервамъ; избирать ся. *Изкатерился на връхъ дрво-то, на връхъ кжцж-тж*.

Изка́тержъ (да ся), ишъ,—рился, *гл. свр.* отъ изка́тервамъ. Да ся покатержъ; взобраться.

Изка́турвамъ и изка́турювамъ (да изка́туржъ), *гл. д.* Катурямъ много, всичко.—*жся, гл. стр.*

Изка́туржъ, ишъ,—рилъ, гл. свр. отъ изка́турвамъ.

Изка́хжржъ (да ся), ишъ,—рился, *гл. об. свр.* Да ся кахжржъ, да му мыслижъ много, да ся накахжржъ; нагуститъ ся.

Изка́чвамъ и изка́чювамъ (да изка́чжъ), *гл. д.* Съ качване изписамъ нѣчто навысоко; вскачывать.—*жся, 1) гл. възвр.* Възлизамъ пѣйдѣ на високо; влѣзитъ, възлѣзжтъ, подымать ся. *Изкачился на връхъ кжцж-тж*. 2) Съ мжкж сп пробивамъ пжть, та изпѣплювамъ пѣйдѣ на високо, изтѣтрувамъ ся; вздирать ся. 3) Съ слѣбж, по скелжъ излизамъ пѣйдѣ на високо; взгромѣзживатъ ся. 4) Покачвамъ ся, оскжпвамъ, достигаю до. . . *Жито-то ся изкачи до пятьдесятъ грошка кило-то*. 5) *гл. стр.* Бывамъ изкаченъ.

Изка́чване и изка́чюване, с. ср. отъ изка́чвамъ и изка́чвамъ ся.

Изка́чжъ, ишъ,—чилъ, гл. свр. отъ изка́чвамъ. Да качжъ всичко.—*ченжый, прич. стр.* Качонжый, изнесенжый горѣ.

Изка́шлювамъ и изка́шлявамъ (да изка́шляжъ), *гл. д.* 1) Съ кашлене изкарвамъ нѣчто изъ грѣло-то си, изъ уста-та си; выкашливать, откашливать. 2) Съ мжкж, съ много забыкание казвамъ нѣчто. *Закашла го, па не го изкашла*, загжкжжъ за нѣчто, па не го изказа. 3) Прѣкарвамъ, изкарвамъ, утрайвамъ на нѣчто, прѣписамъ, дамандисвамъ; переносить. *Изкашлажжъ зимж-тж*. *Изкашла болестж-тж*.—*жся, 1) гл. възвр.* Закашлювамъ ся изведжжъ. *Нѣкой ся изкашля на двора, та вижж кой е*. 2) Съ кашляне изчиствамъ грѣло-

то си отъ хрыколъ или отъ друго пѣчто вѣзло въ него; *изкѣшливаться, откѣшливаться, прокѣшливаться. Не мож да ся изкѣшилж.* 3) *гл. стр.* Бынамъ изкѣшлягъ.

Изкѣшлюваніе и изкѣшляваніе, с. ср. отъ *изкѣшлювамъ и изкѣшлюваемъ.*

Изкѣшлиж, ешь,—лалъ, гл. ср. отъ *изкѣшлювамъ*; *вѣкашлять, вѣкашлянуть.—лангый, прич. стр.*

Изквѣсвамъ и изквѣсувамъ (да изквѣсж), гл. д. *Изквашамъ*: 1) Наквасвамъ, намокрювамъ много, всичко, измокрювамъ. 2) Наквасвамъ, уквасвамъ, намокрювамъ, умокрювамъ, измокрювамъ; *измѣчивать, вымѣчивать. Изквасилж си дрѣвж-тж.—мѣя, 1) гл. ѡзвр.* Наквасвамъся, намокрювамъся много, всичко, измокрюваема. 2) Наквасвамъся, уквасваема, намокрюваема, умокрюваема, измокрюваема; *промокѣть, вымокѣть.* 3) *гл. стр.* Бывамъ изквасенъ, измокрюваема.

Изквѣсваніе и изквѣсуваніе, с. ср. отъ *изквѣсвамъ.* *Изквашаніе, измокрюваше.*

Изквѣсж, ишь,—силъ, гл. ср. отъ *изквѣсвамъ и изквѣшнамъ.* Да *измокряж*; *измочить, вѣмочить.—сенгый, прич. стр.* Измокренгый; *измѣченный, вѣмоченный.*

Изквѣшнамъ (да изквѣсж), гл. д. *Изквасвамъ.*

Изквѣшаніе, с. ср. отъ *изквѣшнамъ.* *Изквасаніе.*

Изквичѣж, ишь,—чѣлъ, гл. ср. отъ *изквичѣвамъ.*

Изквичѣвамъ (да изквичж), гл. ср. 1) *Квичвамъ, заквичивамъ изведжжж.* 2) *Изревавамъ, изплаквамъ.*

Изкѣврѣж (да ся), ишь,—рилѣя, гл. об. ср. Да *ся закевримъ изведжжж, да ся пзджеврѣж.*

Изкѣлѣвѣж, ишь,—вилъ, гл. ср. отъ *изкѣлѣвамъ.* Да *изкѣлж.—венгый, прич. стр.* *Изкѣленгый.*

Изкѣлѣвамъ (да изкѣлѣвж), гл. д. *Изкѣлвамъ.*

Изкѣлвамъ и изкѣлювамъ (да изкѣлж), гл. д. *Изкѣлѣвамъ*: 1) Правж пѣкого да стане кѣлавъ, *измѣдвамъ, изтрѣсвамъ.* 2) На *кѣлбо, врѣтено, на пѣчто намотано направямъ да ся смѣкнжть пѣкои ницкты. Изкѣли гибела, кѣлбо-то.—мѣя, 1) гл. ѡзвр.* *Изкѣлѣваема, изтрѣсваема, изѣшываема, измѣдваема, стрѣсваема, пропадама; дѣлаться кѣлѣстѣма.* 2) *гл. стр.* Бывамъ *изкѣленъ, изкѣлѣваема.*

Изкѣлваніе и изкѣлюваніе, с. ср. отъ *изкѣлвамъ.*

Изкѣлено, кѣто с. ср. Болестъ *Permia*, отъ *кожто спадать мѣде-ти и ся издувать; измѣдево, изтрѣсено; кѣла, грѣжа.*

Изкѣлж, ишь,—лялъ, гл. ср. отъ *изкѣл-*

вамъ. Да *изкѣлаваж.—ленгый, прич. стр.*

Изкѣлавенгый: 1) *Измѣденгый, изтрѣсенгый, изѣшпангый, стрѣсенгый, кѣлаветгый; кѣлѣстгый.* 2) *Намотано пѣчто съ смѣкнжты ницкты.*

Изкѣлѣвамъ, гл. д. ср. Да *накѣлавамъ* всичко, да *изнатурѣмамъ.*

Изкѣладж, ешь,—кѣлодохъ,—кѣлѣлъ, гл. д. ср. Да *накѣладж* много, всичко, да *изнакѣладж.*

Изкѣлангый, прич. в. *изкѣлѣж.*

Изкѣласж, ишь,—силъ, гл. ср. отъ *изкѣласѣвамъ.* Да *накѣласж; вѣколосенгый.*

Изкѣласѣвамъ (да изкѣласж), гл. ср. *Пущамъ, врѣгамъ* *кѣласть, кѣласвамъ; вѣколѣшиваться. Рѣжъ-та изкѣласила; рѣжъ вѣколосилася.*

Изкѣласѣваніе, с. ср. отъ *изкѣласѣвамъ.*

Изкѣлѣвамъ и изкѣлѣнувамъ (да изкѣлѣж), 1) гл. ср. *Закѣлѣвамъ изведжжж.* 2) *Сврѣшнамъ да кѣлѣж.* 3) *гл. д.* Съ *чокаше, съ коване, съ кѣлѣпане* *изстроивамъ; вѣкѣлѣпывать. Изкѣлена и източи брадевж-тж.* 4) *Кѣзвѣя за дѣждъ, кога намокри пѣкой добрѣ, накѣлѣвамъ.*

Изкѣлѣнж, ешь,—налъ, гл. ср. отъ *изкѣлѣвамъ.—наггый, прич. стр.*

Изкѣлѣивамъ и изкѣлѣивамъ (да изкѣлѣивж), 1) гл. д. *Избѣивамъ, изкарвамъ, изваждама* *кѣлинъ; выкѣлѣивать.* 2) *гл. ср.* *Отѣивамъ* *безъ да мя видѣть, безъ да мя пущать, избѣивамъ, побѣивамъ, изкѣлѣиваема, измѣиваема; улиывать, ускользѣть. Изкѣлини го, бѣга, отиде.* 3) *Избѣивамъ да не направж пѣчто, изѣиваема, изверѣтама, изкѣлѣиваема; отвѣрѣтываться.*

Изкѣлѣиваніе и изкѣлѣиваніе с. ср. отъ *изкѣлѣивамъ и изкѣлѣивамъ.*

Изкѣлѣивж, ишь,—илъ, гл. ср. отъ *изкѣлѣивамъ и изкѣлѣивамъ.—ненгый, прич. стр.*

Изкѣлѣивчвамъ и изкѣлѣивчнамъ (да изкѣлѣивчж), гл. ср. *Изкѣлѣивамъ въ 2-то и 3-то знаменованіе.*

Изкѣлѣивчаніе и изкѣлѣивчаніе, с. ср. отъ *изкѣлѣивчвамъ и изкѣлѣивчнамъ.*

Изкѣлѣивчж, ишь,—чѣлъ, гл. ср. отъ *изкѣлѣивчвамъ и изкѣлѣивчнамъ.* Да *изкѣлѣивчж.*

Изкѣлѣивчнамъ, в. *изкѣлѣивчвамъ.*

Изкѣлѣивнамъ, в. *изкѣлѣивчвамъ.*

Изкѣлѣивамъ, гл. ср. отъ *изкѣлѣивчвамъ.—дангый, прич. стр.* 1) *Скѣлѣивангый.* 2) *Накѣлѣивангый, прокѣлѣивангый на много мѣста.*

Изкѣлѣивчвамъ и изкѣлѣивчнамъ (да изкѣлѣивчж), гл. д. 1) *Скѣлѣивамъ* много, всичко. 2) *Накѣлѣивамъ, прокѣлѣивамъ пѣчто на много мѣста.—мѣя, гл. стр.* Бывамъ *изкѣлѣивчж.*

Изкѣлѣивчаніе и изкѣлѣивчваніе, с. ср. отъ *изкѣлѣивчвамъ.*

Изкѣлѣивчваніе (да изкѣлѣивчж), гл. д. 1) Съ

кльване, съ клювь изваждамь, изчеврък-
вамь; выклёвыватьь, исклёвыватьь. *Орли
очи-ты да му изкльвэжть!* 2) Съ кльване
парашавамь, убивамь, поврѣждамь; исклё-
выватьь. *Изкльва ми ржаф-ты.* 3) Съ
кльване издамь всичко, окльвавамь всичко;
выклёвыватьь, исклёвыватьь, подклёвыватьь,
склёвыватьь. *Кокоскы-ты изкльваж
чимжъка.* 4) Изсичнамь; вырубать. *Из-
кльваж горж-тж* (Свеченско).—*мси, 1)*
г. в. За птици: кльвемся еднж другж
много. 2) *г. стр.* Бывамь изкльванъ.

Изкльв́аване, с. ср. отъ изкльв́авамь.

Изкльв́жъ, ёшь,—вълъ, *г. свр.* отъ из-
кльв́авамь. Да окльвж; выклевать, искле-
вать, позобать.—*вапъый, прич. стр.*
Окльваный; выклеваный, исклеваный.

Изкльжъ, ёшь,—ижъхъ,—ижълъ п—кляжъ,
—кляль, *г. д. свр.* Да прокльжж мнозинж,
всичкы. Да ся изкльжж, *г. в.* *свр.* Да
ся прокльнемъ мнозинж, всичкы.

Изкльч́вамь и изкльч́намь (да изкльч́жъ),
г. д. Измѣствамь нѣкой составъ на тѣло-то
отъ мѣсто-то му, извѣхвамь, навѣхвамь, из-
мѣтамь, извивамь, уливамь; вывихать, вы-
вихивать, свѣхивать, повихать. *Падняжъ
и си изкльчилъ ржжж-тж.*—*мси, 1)* *г.*
взвр. Стожъ прѣдъ нѣкого не както прилича,
съ кльчение. *Какво си ся изкльчилъ на
срвциж ми!* 2) *г. стр.* Бывамь изкль-
ченъ; извѣхвямся, навѣхвямся, измѣтамся,
извивямся, уливамся; вывихаться, свѣхи-
ваться.

Изкльч́ване и изкльч́чане, с. ср. отъ
изкльч́вамь и изкльч́намь; вывиханіе,
вывихиваніе, свѣхиваніе.

Изкльч́чено, като *с. ср.* Мѣсто-то, дѣто
составъ-тъ е изкльченъ; вывихъ.

Изкльч́жъ, ишь,—чиль, *г. свр.* отъ из-
кльч́вамь и изкльч́намь. Да извѣхжъ, да
навѣхжъ, да измѣтжъ, да извижъ; вывихнуть,
свихнуть, повихнуть.—*пый, прич. стр.*
Извѣхжтый, навѣхжтый, измѣтжтый,
извитый; вывихнутый, свихнутый, по-
вихнутый.

Изкльч́чамь, в. изкльч́вамь.

Изкльв́жъ, ёшь,—вълъ, *г. д. свр.* Да из-
кльвж, да окльвж.—*вапъый, прич. стр.*
Изкльваный, окльваный.

Изкоб́жъ, ишь,—биль, *г. свр.* отъ из-
коб́ивамь. Да прокобж; предсказать.
—*бейтый, прич. стр.* Прокобеный; пред-
сказанный.

Изкоб́ивамь (да изкоб́жъ), *г. д.* Отнона-
прѣдъ казвамь нѣчто, което може да из-
лѣзе, което може да стане, прокобивамь;
предсказывать.—*мси, г. стр.* Бывамь
изкобенъ, прокобивамся; предсказываться.

Изкоб́иване, с. ср. отъ изкоб́ивамь. Про-
кобиване; предсказываніе.

Изков́ивамь (да изков́жъ), *г. д.* 1) Едно
нѣчто заковано въ друго изваждамь, отдѣ-
ламь, отковивамь. 2) Съ коване направямь,
изработвамь нѣчто, отсичнамь отъ металл;
выковывать, скóвывать, выбивать. 3) На-
правямь, наряджамь, скрôивамь, измайсто-
ривамь; устрôивать. *Изковажъ му едикъ
лжжъ.*—*мси, г. стр.* Бывамь изкованъ;
выковываться, выбиваться.

Изков́енецъ, вци, *с. м.* Излизанъ, износенъ, из-
тръканъ клинецъ на плочжъ на конь, на волъ.

Изков́жъ, ёшь—вълъ, *г. свр.* отъ изков́и-
вамь; выковать, выбить.—*вѣнъый, прич.
стр.* 1) Откованый. 2) Отсѣченый; вы-
кованный, выбитый. 3) Скроеный, измай-
сторсаный.

Изкоко́лжъ, ишь,—лиль, *г. д. свр.* Да от-
воржъ очи и да глядамь вторачено на нѣчто,
да опуль. Да ся изкоко́лжъ, *г. взвр.*
свр. Да ся опуль.

Изко́лвамь и изко́лювамь (да изко́лжъ),
г. д. Изкаламь, заколамь всичко; пере-
рѣзывать. *Изклажъ си овця-ты.*—*мси,
г. стр.* Изкаламъ, бывамъ изкланъ;
перерѣзываться.

Изко́лване и изко́люване, с. ср. отъ из-
ко́лвамь. Изкалане.

Изко́лжъ, ишь,—кляхъ,—кляль, *г. свр.*
отъ изко́лвамь и изка́ламь; перерѣзать.
—*кляпъый, прич. стр.* перерѣзанный.

Изколя́двамь и изколя́дúвамь, *г. д. свр.*
Да изкарамь, да придобьжъ отъ колядуване;
выславить, наславить. *Изколядважъ едикъ
жлжтцижъ.*

Изкомя́твамь и изкомя́тувамь (да изко-
мя́тжъ), *г. д.* Направямь на коматы, на
кжсовы, надробивамь. *Изкомати го парче
по парче.*—*мси, г. стр.* и *взвр.* Надро-
бивамся.

Изкомя́тжъ, ишь,—тиль, *г. свр.* отъ из-
комя́твамь. Да надробжъ.—*тепъый, прич.
стр.* Надробеный.

Изком́камь, *г. д. свр.* Да комкамъ мнозинж,
всичкы ты.

Изкопáвамь (да изкопáжъ), *г. д.* 1) Съ
копане изравямь намж, падинж въ земж-
тж; выкапывать, ископывать, вырывать.
Изкопалъ кладенецъ; выкопать колодезь.
2) Съ копане изваждамь, изкрыцамь нѣчто
изъ земж-тж, изривамь, изравямь. *Изко-
палжъ много камъне изъ градинж-тж.*
3) Като копажъ напрамя, изваждамь; от-
рывать. *Изкопалъ едно гръня имане.*
4) Съ ровене изваждамь, изравямь, изгри-
бамь; выгребать. *Кокоскы-ты изкопали
бръбоа, та го кльвэжть.* 5) Копажъ на

много мѣста; *изкапывать*. *Изкопалъ всичких-тъх градинк.* — *мѣся, гл. стр.* Бывамъ изкопанъ; *выкапываться, искапываться.*

Изкопаване, с. ср. отъ изкопавамъ; *выкапываніе, выриваніе.*

Изкопѣж, ешь, — пѣлъ, гл. свр. отъ изкопавамъ; *вѣкопѣть, ископѣть, вѣрыть; — пѣный, прич. стр.* 1) Изрытый; *вѣкованный, ископаный.* 2) Изрытый; *изровенный; нарытый.* 3) Изровенный, *намѣренный; отрытый.* 4) Изровенный, *изгребенный; вѣгребенный.*

Изкопѣвамъ (да изкопѣѣж), гл. ср. Разваламъ, *изпадамъ, чмаж, изнемоощавамъ* отъ копѣваше; *изривать.*

Изкопѣваніе, с. ср. отъ изкопѣвамъ.

Изкопѣѣж, ешь, — пѣлъ, гл. свр. отъ изкопѣвамъ. Да ся *развалъ, да изпадиж, да изнемоощаѣж, да изчмаж; изривать.*

Изкопчвамъ, изкопчювамъ и изкопчнамъ (да изкопчѣж), гл. д. 1) Зимаю *пѣчто съ силж, изскубвамъ, изтрѣгвамъ; выривать. Не можеш му изкопчи ничто из ржѣцѣ-ты.* 2) Набарвамъ съ *мѣжж пѣкого да каже пѣчто, изскубвамъ, изтрѣгвамъ. На силж изкопчих двѣ думж из уста-та му.* — *мѣся, 1) гл. възвр.* Изскубамъ, *изтрѣгвамъ; выривать.* *Изкопчи му ся из ржѣцѣ-ты, та побѣжж.* 2) *гл. стр.* Бывамъ *изкопченъ, изкубамъ, изтрѣгвамъ.*

Изкопчваніе и изкопчнаніе, с. ср. отъ изкопчвамъ и изкопчнамъ. *Изскубваніе, изтрѣгваніе.*

Изкопчѣж, ишь, — чиль, гл. свр. отъ изкопчвамъ и изкопчнамъ. Да *изкубѣж, да изтрѣжж.* — *ченый, прич. стр.* *Изкубчѣтый, изтрѣжчѣтый.*

Изкопчнамъ, в. изкопчвамъ.

Изкопч, с. м. Изкопано, хепдекъ.

Изкоренѣж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ изкоренѣвамъ; *искоренѣть.* — *пѣный, прич. стр.* *Изкубѣжчтый съ корень, прѣмахижчтый, доврѣшеный, изтрѣбеный* отъ корень; *искоренѣнный.*

Изкоренѣвамъ (да изкоренѣж), гл. д. 1) Изкубвамъ съ *корень; выривать съ корпемъ. Изкорени това дръво оттука да не трѣжж.* 2) *Прѣмахвамъ, доврѣшамъ, изтрѣбвамъ съвсѣмъ, вѣцкы-ты; искоренѣть, истреблять.* — *мѣся, 1) гл. възвр.* *Прѣмахвамъ, доврѣшамъ, изтрѣбвамъ.* 2) *гл. стр.* Бывамъ *изкоренецъ.*

Изкоренѣваніе, с. ср. отъ изкоренѣвамъ; *изкоренѣніе.*

Изкормѣшвамъ и изкормѣшнамъ (да изкормѣшж), гл. д. Изкормаю.

Изкормѣшваніе и изкормѣшнаніе, с. ср.

отъ *изкормѣшвамъ* и *изкормѣшнамъ.* *Изкормаше.*

Изкормѣшж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ *изкормѣшвамъ.* Да *изкормж.* — *шеный, прич. стр.* *Изкорменый.*

Изкормѣшнамъ, в. изкормѣшвамъ.

Изкормѣж, ишь, — миль, гл. свр. отъ *изкормѣшвамъ* и *изкормѣшнамъ.* Да *изкормѣшж, да изтрѣбушж, да разкормж; вѣпотрошить, вѣпороть.* — *шеный, прич. стр.* *Изтрѣбушеный, изкормѣшеный, разкормѣшеный, разкорменый, разпореный, разирапчтый; вѣпотрошеный, вѣпоротый.*

Изкормѣнамъ и изкормѣшвамъ (да изкормѣж), гл. д. 1) *Разрѣavamъ* *корема на животию, да му извадж* *утробы-ты, изтрѣбушвамъ, изкормѣшвамъ, разкормѣнамъ, разкормѣшвамъ; потрошить, вышарывать.* 2) *Разпѣрамъ* *корема пѣкому, промѣшвамъ* *го да му ся изтрѣсятъ* *черва-та; распѣривать* *брѣхо.* *Рѣжжж го съ ножж, та го изкормѣж.* — *мѣся, гл. стр.* и *възвр.* Бывамъ *изкорменъ, изкормѣшвамъ, изтрѣбушвамъ, изпѣрамъ, разкормѣнамъ, разкормѣшвамъ.*

Изкормѣнаніе и изкормѣшваніе, с. ср. отъ *изкормѣшвамъ* и *изкормѣшнамъ.* *Изкормѣшваніе, изтрѣбушваніе, изпѣраніе, разкормѣшваніе, разкормѣшваніе; потрошеніе.*

Изкорубѣж, ишь, — билъ, гл. свр. отъ *изкорубѣшвамъ* и *изкорубѣнамъ.* Да *измѣтѣж, да избужж, да изкривѣж; скоробить, покоробить, отпучить.* — *беный, прич. стр.* *Измѣтѣжчтый, избуженый, изкривѣжчтый; скоробленый, покоробленый, отпученый.*

Изкорубѣнамъ и изкорубѣшвамъ (да изкорубѣж), гл. д. За *пѣчто* *равно, право* *правж да ся издуе, да излѣзе* *навѣжж, измѣтамъ* *избузамъ, извѣтавамъ; коробить, отпучивать.* — *мѣся, гл. възвр.* и *стр.* Бывамъ *изкорубецъ, измѣтамъ, избузамъ, изкривѣшвамъ, извѣтавамъ; коробиться, отпучиваться, сгибаться, кривиться.*

Изкорубѣнаніе и изкорубѣшваніе, с. ср. отъ *изкорубѣшвамъ* и *изкорубѣнамъ.*

Изкорѣж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да *покорж, да накорж* *много.* *Не може да г изкори,* да *го* *накори* *доста.*

Изкосѣж, ишь, — сѣлъ, гл. свр. отъ *изкосѣшвамъ*; *вѣкосить, скосить.* — *сѣный прич. стр.* *Покосеный; вѣкошеный, скосеный.*

Изкосѣшвамъ (да изкосѣж), гл. д. 1) Съ *вѣсеніе* *изрѣшвамъ* *всичкы-тъх* *трѣвж, покосavamъ; выкашивать, скашивать.* 2) Съ *косеніе* *снечавамъ, изработвамъ, изкарвамъ* *выкашивать.* *Изкосава по пѣтъ* *гроши на день.* 3) *Изсѣшвамъ, изкосavamъ, покосavamъ.* *Изкоси гл* *като* *трѣвж.* — *мѣся*

гл. стр. Бывамъ изкосеиъ, покосавамся ;
выкашиваться, скашиваться.

Изкосіаваніе, с. ср. отъ изкосіавамъ. По-
косіаваніе; выкашиваніе, скашиваніе.

Изкѣтж (да ся), ишь,—тилси, гл. об. свр.
За коткы: окотвамъся вепчкы, да ся из-
котимъ. *Изкотимж ся коткы-ты.*

Изкѣшкамъ, гл. д. свр. 1) Да наошкамъ
много, вепчю. 2) Да изрытамъ, да избль-
скамъ.

Изкѣрдвамъ и изкѣрднувамъ (да изкѣрдж),
гл. д. Изкѣрдвамъ, окрадвамъ много, вепчю;
обкѣрдывать. *Изкѣрдвали иж и дрипы ты.*
—мси, 1) гл. стр. Бывамъ изкѣрденъ,
окрадвамся; выкѣрдываться. 2) гл. взвѣр.
Изкѣрднувамся.

Изкѣрднувалси (да ся изкѣрднж), гл. взвѣр.
Излзавъ скрышемъ безъ да мя видять, безъ
да мя чюкты, измѣквася, изкѣрдвамся; вы-
кѣрдываться.

Изкѣрднуваніе, с. ср. отъ изкѣрднувамся.

Изкѣрднж (да ся), ешь,—ижлси, гл. свр.
отъ изкѣрднувамся. Да ся измѣкж; въ-
красься.

Изкѣрдж, ешь,—дохъ,—краль, гл. свр. отъ
изкѣрдвамъ и изкѣрдвамъ. Да окрадж;
обкрась, обокрась.—дѣптый, прич. стр.
Окраденый; обкрасеный, окрасеный.

Изкѣрдвамъ (да изкѣрдж), гл. д. в. из-
кѣрдвамъ.

Изкѣрчж, ишь,—чилъ, гл. д. свр. Съ
краченіе, крачашкомъ да изходж, да измнж.

Изкривѣно, като с. ср. 1) Завой, извой,
кривуль, криво на нѣчто; излучина. 2)
Издудо, подпухнжло, изкорубено, избузено
на нѣчто; изгѣбина, горбѣна, вѣпоръ.

Изкриво, нар. Накриво, злѣ, нѣ съ добро
око; ѣкоса. *Глядамъ нѣкого изкриво*,
накриво, злѣ.

Изкривокрѣстж, ишь,—тилъ, гл. свр. отъ
изкривокрѣщамъ и изкривокрѣщамъ.
—стеный, прич. стр. Комуто е изкри-
вень, поврѣдѣнъ крѣсть-тъ.

Изкривокрѣщамъ и изкривокрѣщамъ
(да изкривокрѣстж), гл. д. Изкривавамъ,
поврѣждамъ нѣкому крѣста.—мси, гл. стр.
Бывамъ изкривокрѣстѣи.

Изкривокрѣщаніе и изкривокрѣщаніе,
с. ср. отъ изкривокрѣщамъ.

Изкривомъ, нар. Поглядѣва изкривомъ, врьга
поглядъ крадишкомъ, безъ да ся обрыца;
погайдывать ѣкоса, исподлѣбы.

Изкривѣж, ишь—вѣлъ, гл. свр. отъ из-
кривавамъ и изкривамъ; искривѣть,
вѣгнутъ, изогнутъ, извилать; извернуть;
извратѣть, исказѣть.—вѣптый, прич. стр.
1) Извитый, измѣтѣжтый; вѣкривленый,
искривленый, вѣгнутый, изогнутый. 2)

Разваленый, поврѣденый отъ кривеніе; из-
вѣрнутый. 3) Изопаченый; искаженый.

Изкривавамъ и изкривамъ (да изкривѣж),
гл. д. 1) Правъ нѣчто да стане криво, из-
вито, извивамъ, измѣтамъ; искривлять, вы-
гибать, изгибать, извилывать. *Да из-*
кривѣж нѣкому очѣ-ты, да го направъ
кривоглядъ; искоситъ, перекоситъ. 2) Съ
кривене разваламъ, поврѣждамъ нѣчто;
извѣртывать. *Изкривѣи ключа*; извер-
пуль ключъ. 3) Показамъ нѣчто не тѣй
както е, правъ да ся види, да ся чини
друго-яче, изопачавамъ; извращать, иска-
зѣть. *Изкривава ми думѣ-ты*, казвагы
не тѣй, както сж. 4) гл. ср. Извивамся,
отбывамся на нѣкож странж, завивамся за-
кривавамъ, завивамъ; поворачивать.—мси,
гл. стр. Бывамъ изкривень.—*Изкривамъ*
си язѣка, уста-та, казвамъ нѣчта кривъ,
говорж криво, не казвамъ истпнж-тъ.—*Не*
мож да си изкривѣж уста-та, не мож
да кажж лѣжж.

Изкриваваніе и изкриваніе, с. ср. отъ
изкривавамъ и изкривамъ.

Изкрѣчж, ишь,—чалъ, гл. свр. отъ из-
крѣчавамъ. Да изкрѣчж, да извыкамъ.

Изкрѣчавамъ (да изкрѣчж), гл. ср. За-
крѣчавамъ изведжжъ, изкрѣчавамъ, извык-
вамъ.

Изкрѣивамъ и изкрѣивамъ, гл. мн-кр.
отъ изкрѣивамъ.

Изкроѣж, ишь,—кроѣль, гл. свр. отъ из-
кроѣивамъ; вѣкроѣить, искроѣить, вѣнуть.
—кроѣптый, прич. стр. 1) Скроеный;
вѣкроеный. 2) Сврѣшеный да ся кроѣ;
искроѣпный.

Изкроѣивамъ (да изкроѣж, изкрѣивамъ), гл.
д. 1) Изрѣивамъ отъ платъ или отъ друго
нѣчто кжсовы, копто, като ся ешижъ или
нарядять, да станжъ на нѣчто; выкрѣи-
вать, выпимать. 2) Съ кроѣне правъ да
излѣзе, вадж. *Отъ едиж трѣбж платио*
изкроѣихъ пять ризги. 3) Скроѣивамъ много,
вепчкы-ты; искроѣить. *Изкроѣихъ абы-ты*.
—мси, гл. стр. Бывамъ изкроѣень; вы-
крѣиваться.

Изкроѣиваніе, с. ср. отъ изкроѣивамъ;
выкрѣиваніе.

Изкрѣивамъ, гл. свр. отъ изкрѣивамъ.

Изкрѣивамъ и изкрѣивамъ (да изкрѣ-
ивамъ), гл. ср. Крѣивамъ изведжжъ.

Изкрѣивамъ (да изкрѣивж), гл. д. Скрѣивамъ
много, вепчю, вепчкы-ты.—мси, гл. взвѣр.
Скрѣивамъся мнозина, вепчкы. *Изкрѣивжся*
като жжжжжж.

Изкрѣивж, ешь,—крѣль, гл. свр. отъ из-
крѣивамъ; покрѣивать.—тѣй, прич. стр.
Изпокрѣивый; покрѣиванный.

Изкрѣбвалъ и изкрѣбувалъ (да изкрѣблж), *гл. ср.* За збѣты: хващамъ оскоминж, оскомингы, отъ падене кѣсело изтрывати ми збѣты, та не можж да дѣвчж; екомѣть, екомлѣть, ишь (о зубѣхъ). *Лесно ми изкрѣбвати збѣты, та не можж да кѣмъ кѣсело.*

Изкрѣбваше и изкрѣбуваше, *с. ср.* отъ изкрѣбвалъ и изкрѣбувалъ.

Изкрѣблж, ешь, — ижль, *гл. свр.* отъ изкрѣбвалъ и изкрѣбувалъ.

Изкрѣкотвамася и изкрѣкѣтувамася (да ся изкрѣкѣтж), *гл. об.* Изкрѣкотвамася.

Изкрѣкотваше, *с. ср.* отъ изкрѣкотвамася. Изкрѣкотваше.

Изкрѣкѣтж (да ся), ишь, — тился, *гл. свр.* отъ изкрѣкотвамася. Да ся изкрѣкѣтж.

Изкрѣискама, гл. свр. отъ изкрѣискама. Да издрьнкама, да изискама, да изпросж; выканючить. — канъий, *прим. стр.* Издрьнканъий, изисканъий, изпросенъий; выканюченъий.

Изкрѣискама и изкрѣискувама (да изкрѣискама), *гл. д.* Съ крѣискане изварма ишчо, издрьнкама, изискама, изпросма; выканючивать. *Изкрѣискама пять гроша.*

Изкрѣискаваше и изкрѣискуваше, *с. ср.* отъ изкрѣискама.

Изкрѣишж, ишь, — иилъ, *гл. свр.* отъ изкрѣискама. Да изкастриж. — пенъий, *прим. стр.* Изкастриенъий.

Изкрѣишавамъ (да изкрѣишж), *гл. д.* Окрѣишавамъ много, всячко, искастривамъ. — мяя, *гл. стр.* Бывамъ изкрѣишець, искастривамася.

Изкрѣишаваше, *с. ср.* отъ изкрѣишавамъ. Изкастриваше.

Изкрѣишамъ и изкрѣишамъ (да изкрѣишж), *гл. д.* Закрѣишамъ всячкы-ты съдрангы, разирацгы, развалены мѣста на ишчо, потягамъ; вычѣпывать, вычѣпывать. — мяя, *гл. стр.* и *взвѣр.* Бывамъ изкрѣишець, закрѣишамъ ся всячко; вычѣпыватся, вычѣпыватся.

Изкрѣишаваше и изкрѣишаваше, *с. ср.* отъ изкрѣишамъ и изкрѣишамъ.

Изкрѣишж, ишь, — иилъ, *гл. свр.* отъ изкрѣишамъ и изкрѣишамъ. Да потягж, да закрѣишж всячко; вычѣпывать, вычѣпывать, изчѣпывать, исплатить. — пенъий, *прим. стр.* Потягжъишж, закрѣишецьишж; вычѣпывенъий, вычѣпывенъий, исплатенъий, исплатенъий.

Изкрѣишамъ (да изкрѣишж), *гл. д.* Изкрѣишамъ.

Изкрѣишаваше, *с. ср.* отъ изкрѣишамъ. Изкрѣишаваше.

Изкрѣстѣсамъ, *гл. д. свр.* 1) Да накрѣ-

стѣсамъ, да направж на крѣстовы, на крѣсть, всячко. 2) Да накрѣстѣсамъ, да изгрѣздж, да изпншж ишчо съ крѣстовы; искрѣстить. 3) Да изходж, да измиткамъ, да изобыколож навсиакждѣ; искрѣстить. *Изкрѣстѣсамъ е Вѣгарж надлѣжж и на ширь*, изходилъ е, былъ е навсиакждѣ. — санъий, *прим. стр.* 1) Накрѣстѣсанъий. 2) Изгрѣзденъий, изпнсанъий, издрасканъий съ крѣстовы; искрѣстѣнный.

Изкрѣстж, ишь, — стилъ, *гл. д. свр.* 1) Да крѣстж мнозинж, всячкы-ты. 2) Да извадж ишкому имя, прѣкоръ. *Изкрѣстилъ му имя.*

Изкрѣтвамъ и изкрѣтувамъ, изкрѣщамъ (да изкрѣтж), *гл. д.* 1) Съ удриане, съ натискаше счюнама, строинама; выламывать, выбивать, отбивать. *Изкрѣтилъ врата-та; выбилъ дѣбри.* 2) Измѣтвамъ, изваждама, изкарма, избивамъ съ сплж; выворѣчивать, выпирать. *Изкрѣти камѣж изъ земж-тж.* 3) Окрѣтвамъ, открѣтвамъ, олупамъ. *Изкрѣти лѣбежя.* — мяя, *гл. стр.* Бывамъ изкрѣтешъ. — *Изкрѣтешъ муединъ съжж, тритыж му единъ съжж, наспахж добръ.* — *Не можеш да му извадишъ ни единъ думж изъ уста-та, не можеш да му извадишъ ни единъ думж изъ уста-та, не можеш да го накарашъ да каже ишчо.*

Изкрѣтваше и изкрѣтуваше, изкрѣщаваше, *с. ср.* отъ изкрѣтвамъ и изкрѣтвамъ.

Изкрѣтж, ишь, — тилъ, *гл. свр.* отъ изкрѣтвамъ и изкрѣтвамъ; выломать, выломать, выбить, выворотить, выцерець. — тенъий, *прим. стр.* Открѣтенъий; выломленъий, выломленъий, выбитъий, вывороченъий, выпертъий.

Изкрѣтвамъ и изкрѣтвамъ (да изкрѣтж), *гл. д.* Изкрѣтвамъ.

Изкрѣтканю, нар. Забрѣкано, занлетено, прѣлетено; запутано.

Изкрѣишж, ишь, — шилъ, *гл. свр.* отъ изкрѣишамъ и изкрѣишамъ; изломить. — шенъий, *прим. стр.* Изтрошенъий, изчюпенъий; изломленъий.

Изкрѣишамъ (да изкрѣишж), *гл. д.* Изкрѣишамъ, изтрошамъ, изчюнамъ на кѣсовы; изламывать. — мяя, 1) *гл. взвѣр.* За ратне: изчюнамася, изтрошамъся, изчюнамася. *Отъ вѣтра ся изкрѣишамъ клонѣ-то на дръвѣта-та.* 2) Бывамъ изкрѣишець, изчюнамася, изтрошамъся, изчюнамася; изламыватся.

Изкрѣишаваше, *с. ср.* отъ изкрѣишамъ. Изкрѣишаваше.

Изкрѣщамъ (да изкрѣтж), *гл. д.* в. изкрѣтвамъ.

Изкрѣщаніе, с. ср. отъ изкрѣщамь. Изкрѣщаніе.

Изкрѣсамь, гл. свр. отъ изкрѣивамь; вскрѣкнуть.

Изкрѣивамь и **изкрѣивувамь** (да изкрѣивамь), гл. ср. 1) Закряквямь изведиждь, изкрясквямь, изкрящавамь; вскрѣивать. 2) Прѣминувамь, прѣкарвамь, изврѣшамь нѣчто, укрывамь. *Какъ щемъ го изкрякамъ, не знамъ.*

Изкрѣскамь, гл. свр. отъ изкрѣсквямь. Да изкрякамь, да изкряцкъ; вскрѣкнуть.

Изкрѣсквямь и **изкрѣскувамь** (да изкрѣскамь), гл. ср. Закрясквямь изведиждь, изкряквямь, изкрящавамь; вскрѣивать.

Изкрящавамь (да изкрящъ), гл. ср. Закрящавамь изведиждь, изкряквямь, изкрясквямь, извыквямь, изкрящавамь; вскрѣивать. *Като му изкряща единъ пкътъ, не ся видѣ къдѣ ся дѣлж.*

Изкрящъ, ишь,—щѣль, гл. свр. отъ изкрящавамь. Да изкрякамь, да изкряскамь, да извыкамь, да изкряцкъ; вскрѣкнуть.

Изкулуишквямь (да ся), гл. свр. отъ изкулуишквямь. Да ся измльждь, да избѣгнъ, да изклинъ, да ся изклинчкъ, да ся измъкнъ; ускользнуть.

Изкулуишквямь (да ся изкулуишквямь), гл. об. Скрышемь си отивамь отъ нѣйдѣ безъ да мя видать, безъ да мя чюждь, безъ да мя нуцать, избѣгвамь, побѣгвамь, изклинвамь, изклинчвамь, измъквямь, измльзвямь; ускользать.

Изкумувамь, гл. д. свр. Да си сврѣшъ работѣ-тѣ като кумъ.

Изкумъ, ишь,—мѣль, гл. д. свр. Да сврѣшъ да кумувамь, да си изкумувамь.

Изкумѣ (да ся), ишь,—мѣлес, гл. свр. отъ изкумѣвамь.

Изкумѣвамь (да ся изкумѣ), гл. об. Дохождамь, изправямь прѣдъ нѣкого. *Какво си ся изкумѣ прѣдъ мене, земли та поработи.*

Изкуивамь и **изкуивувамь** (да изкуивъ), гл. д. 1) За нѣчто, заложено за длгъ, заплащамь, та го зивамь, откуивувамь; выкупать, искупать, искуплять. *Изкуивъхъ си лозѣ-то.* 2) Купувамь всичко, что има да ся купува, накуивувамь; искуивать, искуплять. *Изкуивъхъ всичко за-прѣзъ зимж-тѣ.* 3) Прѣкупувамь, разкуивувамь всичко; выкупать. *Изкуивъхъ всицкъгъ, дѣ что имаше за продажъ, добиткъ.* — мся, 1) гл. взвр. Откуивамь; выкупать, изкупать, искуплять. 2) гл. стр. по знаменованіе-то на глагола, бывамь изкупень.

Изкуиваніе и **изкуивуваніе**, с. ср. отъ изкуивамь.

Изкуномь и

Изкупъ, нар. Вкупъ, скупомь, уедно, всичкы-ти ведно; гуртомъ.

Изкупъ, ишь,—цѣль, гл. свр. отъ изкуивамь. 1) Да откупъ; выкупить, искупить. 2) Да накупъ; накупить. 3) Да прѣкупъ, да разкупъ; выкупить. — непъль, прич. стр. 1) Откупеный; выкупленный, искупленный. 2) Накупеный; накупленный. 3) Прѣкупеный, разкупеный; выкупленный.

Изкурѣвамь, в. изкорѣвамь.

Изкусвамь и **изкусувамь** (да изкусъ), гл. д. Хапвамь отъ нѣчто да го виджъ какво е, накушамь.

Изкусваніе и **изкусуваніе**, с. ср. отъ изкусвамь.

Изкусителка, с. ж. Който изкуснава нѣкого; искусителница.

Изкуситель, с. м. 1) Който изкуснава нѣкого; искуситель. 2) Дяволъ; діаволь, искуситель.

Изкусный,—сѣль и —сѣль,—сна,—сно, пр. 1) Който знае, познава нѣчто много добрѣ и може да го врьши, майсторъ; искусный. *Изкусенъ златаръ.* 2) Что е направенъ съ искусство, майсторскый. *Изкусна работа.*—сно, нар. Съ умѣнане, майсторскы; искусно.

Изкусство, с. ср. Знанане, умѣнане да ся прави нѣчто добрѣ, както трѣбва, майсторлъкъ; искусство.

Изкусурѣ, ишь,—рѣль гл. свр. отъ изкусурѣвамь.—рѣный, прич. стр.

Изкусурѣвамь (да изкусурѣ), гл. д. 1) Дѣто е остало кусуръ, недоврѣшено, недодадено, недотѣкмено, изврѣшамь, изтѣкнвямь. 2) Изтѣщавамь, изтѣщивамь. *Изкусурѣ заната.*—мся, гл. стр. Бывамь изкусурень.

Изкусурѣваніе, с. ср. отъ изкусурѣвамь.

Изкусъ, с. м. Изкусваніе, опытъ, испытна; искусъ.

Изкусъ, ишь,—сѣль, гл. свр. отъ изкусвамь. Да накусъ.

Изкусъ, ишь,—сѣль, гл. свр. отъ изкусивамь. 1) Да испытать, да опытать; искуить. 2) Да изльстжъ, да прѣльстжъ, да прѣсатанжъ, да съблзнь, да измажъ; искуить.—сѣный, прич. стр. 1) Испытаный, опытаный; искуенный. 2) Изльстеный, прѣльстеный, прѣсатанепный, съблзненый, измаженый; искуенный, соблзненый.

Изкусѣвамь (да изкусъ), гл. д. Изкушавамь, опытивамь нѣкого какъвъ е, какво мьсли; искушать. 2) Изльстивамь, прѣльстивамь, прѣсатанивамь, прѣсатаносивамь,

съблзанивамъ, измамвамъ; искушѣть. — мѣя, гл. стр. Бывамъ изкусѣтъ, изкушавамся; искушѣться.

Изкусѣваніе, с. ср. отъ изкусѣвамъ; искушѣніе.

Изкутамъ, гл. свр. отъ изкутвамъ. Да изкутъ, да изглядамъ, да изхранѣ, да отхранѣ, да отглядамъ. — тангѣй, прич. стр. Изкутенгѣй, изгладангѣй, изхраненгѣй, отхраненгѣй, отгладангѣй.

Изкутвамъ и изкутувамъ (да изкутамъ и да изкутъ), гл. д. Изглядвамъ, изхранвамъ, отгладывамъ, отхранвамъ; вскармлять, вырощѣть.

Изкутваніе и изкутуваніе, с. ср. отъ изкутвамъ; вскармленіе, вырощеніе,

Изкутъ, ишь, — тиль, гл. свр. отъ изкутвамъ. Да изкутамъ; вскармлять, вырастить. — тенгѣй, прич. стр. Изкутангѣй; вскармленгѣй, вырощенгѣй.

Изкуфѣвамъ (да изкуфѣж), гл. ср. 1) Ставамъ куфѣ, празденѣ изжѣтрѣ, окуфѣвамъ. 2) Изгубямъ си ума, извѣтрѣва ми умъ-тъ, обезумивамся, изумивамся; выживѣть изъ ума.

Изкуфѣваніе, с. ср. отъ изкуфѣвамъ.

Изкуфѣж, ешь, — фѣль, гл. свр. отъ изкуфѣвамъ. 1) Да окуфѣж. 2) Да ся обезумѣ, да ся изумѣ, да ми извѣтрѣ умъ-тъ; выжить изъ ума.

Изкушѣніе, с. ср. Опытѣ, изпытнѣ, изкусь, изкусаваніе, изкушаваніе, цалѣтнѣще, напастѣ, съблзаниваніе; изкушѣніе, напастѣ.

Изкушѣвамъ (да изкушѣ), гл. д. Изкусавамъ.

Изкушѣваніе, с. ср. отъ изкушѣвамъ. Изкусаваніе.

Изкѣкѣтванѣ и изкѣкѣтуванѣ (да ся изкѣкѣтъ), гл. об. Закѣкѣтванѣ изведнѣжъ, изкѣкѣтванѣ; захохѣтъ, расхѣхѣтъ.

Изкѣкѣтваніе и изкѣкѣтуваніе, с. ср. отъ изкѣкѣтванѣ.

Изкѣкѣтъ (да ся), ишь, — тилѣя, гл. свр. отъ изкѣкѣтванѣ. Да ся изкѣкѣтъ.

Изкѣтванѣ и изкѣтнуванѣ (да изкѣтнѣ), гл. д. 1) Изкѣтванѣ.

Богъ да бие копчѣ отъ миптана,
Что закачи момнѣ гердана,
Та изкѣтнѣ герданѣ отъ грѣло-то. Пѣс.

2) Скубамъ, кѣсамъ, *Изкѣтнѣ си рускѣ косѣ.* 3) Съдирамъ, скѣсвамъ, износвамъ.

Поболнѣ Елпнѣ майка,
Лѣжнѣла ми девѣтъ годнѣтъ,
Изкѣтнѣла девѣтъ постѣли. Пѣс.

— мѣя, гл. стр. Бывамъ изкѣтнѣть, изкѣтванѣ, износванѣ.

Изкѣтваніе и изкѣтнуваніе, с. ср. отъ

изкѣтванѣ.

Изкѣтнѣж, ешь, — палѣ, гл. свр. отъ изкѣтванѣ. Да изкѣтванѣ, да износванѣ, да издрѣж. — патгѣй, прич. стр. Изкѣтнѣж, износвангѣй, издрѣжнѣж. *Женѣ-ты съ копнѣянѣ фустанѣ, мѣжѣ-ты съ изкѣтнѣ бѣсѣ.*

Изкѣтнѣванѣ (да изкѣтнѣж), гл. ср. Износванѣ, прѣтнѣванѣ отъ голѣмо врѣнѣе, отъ голѣмѣ огнѣ; искнѣтъ, выкнѣтъ. *Млѣко-то изкѣтнѣло; молоко вѣрхомѣ ушѣло, перекнѣло. Смалнѣ огнѣ да не изкѣтнѣ вариво-то. — Изкѣтнѣлѣ му умъ-тъ, излѣзлѣ му, изврѣкнѣлѣ му умъ-тъ, изгубилѣ си ума. — Да му изкѣтнѣ и тоѣ, дѣто го има! Кѣло-то малко умѣнѣ и да е, да стане ошѣ пѣ безумѣнѣ, да си изгубнѣ съвѣмѣ ума. — Изкѣтнѣ ми, кѣтнѣж ми, не можнѣхъ вѣче да тражѣ, да ся удрѣжѣ.*

Изкѣтнѣваніе, с. ср. отъ изкѣтнѣванѣ. **Изкѣтнѣж, ишь, — пѣль, гл. свр.** отъ изкѣтнѣванѣ; искнѣтъ, выкнѣтъ.

Изкѣтванѣ и изкѣтнуванѣ (да изкѣтнѣж), гл. д. Натѣсавамъ иѣчто въ водѣ да омѣкнѣ, да обезсолѣе или да изгубнѣ иѣчто отъ жада си; вымѣчнѣвать. — мѣя, 1) гл. вѣзѣр. Изгубвамъ соль-тѣ си, кѣселнѣж-тѣ си пнѣ наѣда си отъ кѣснатѣ въ иѣчто; вымѣчнѣть. *Слѣпнѣна-та ся изкѣтнѣла; солонѣна вѣмокла.* 2) Омѣкванѣ, ставамъ мякѣ; вымѣкѣтъ. 3) гл. стр. Бывамъ изкѣтнѣть.

Изкѣтваніе и изкѣтнуваніе, с. ср. отъ изкѣтванѣ, изкѣтнуванѣ и изкѣтванѣ; вымѣчнѣваніе, вымѣчнѣніе.

Изкѣтванѣ (да ся), гл. об. свр. Да ся изсмѣхъ кѣсь, кѣсь, да ся изкѣкѣтъ; захѣкѣтъ, захохѣтъ.

Изкѣтнѣлѣж, лѣ, ла, ло, пр. Что е обезсолѣлѣ, изгубилѣ кѣселнѣж-тѣ си, или что е омѣкнѣлѣ отъ кѣснатѣ; вѣмоклѣй.

Изкѣтнѣж, ешь, — палѣ, гл. свр. отъ изкѣтванѣ и изкѣтнуванѣ; вѣмѣчнѣть, вѣмокнутъ. — патгѣй, прич. стр. вѣмѣчнѣнѣй.

Изкѣтванѣ и изкѣтнуванѣ (да изкѣтнѣж), гл. д. Изкѣтванѣ: 1) Облачнѣмъ иѣкого въ новѣ дрѣхѣ, прѣмѣнѣвамъ, накѣтванѣ; нарѣжѣтъ, нарѣжѣтъ. *Изкѣтнѣ дѣца-та си и гѣ завѣсѣ въ черковѣ да ся кожѣтъ.* 2) Нарѣжѣмъ, натѣкнѣвамъ, скѣтванѣ, укѣтванѣ, дѣзднѣсвамъ етажѣ или друго; устрѣивѣтъ. 3) Накѣтванѣ много, вѣчѣко. *Изкѣтнѣжнѣ цѣлѣ-тѣ си кѣлѣжѣ за свѣтѣлѣ-тѣ.* — мѣя, гл. вѣзѣр. и стр. Бывамъ изкѣтнѣть, изкѣтванѣ, накѣтванѣ, укѣтванѣ. *Изкѣтнѣлѣ сѣ като за Вѣлнѣднѣ.*

Изкѣтваніе и **изкѣтуваніе**, *с. ср.* отъ **изкѣтвѣмь**. Изкѣчваніе.

Изкѣтѣжъ, *ишь*,—*тилъ*, *гл. свр.* отъ **изкѣтвѣмь**. Да **изкѣчѣжъ**, да **накѣтѣжъ**, да **укѣтѣжъ**, да **прѣмѣнѣжъ**; **вѣрядитѣ**, **нарядитѣ**.—**тепѣтѣй**, *прич. стр.* Изкѣченѣтѣй, накѣтенѣтѣй, укѣтенѣтѣй, прѣмѣненѣтѣй; **вѣряженѣтѣй**, **наряженѣтѣй**.

Изкѣтѣхвѣмь и **изкѣтѣхнувѣмь** (да **изкѣтѣхѣжъ**), *гл. д.* Съ **кѣхваніе** **изкарвѣмь** нѣчто изъ носа си; **вѣчѣхивѣмь**.—**меся**, *гл. вѣзвр.* Сврѣшнѣмь да **кѣхамь**; **вѣчѣхивѣтѣся**.

Изкѣтѣхѣжъ, *ешь*,—*нѣжъ*, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣхвѣмь** и **изкѣтѣхнувѣмь**; **вѣчѣхивѣтѣся**.

Изкѣтѣчвѣмь и **изкѣтѣчѣмь** (да **изкѣтѣчѣжъ**), *гл. д.* Изкѣтвѣмь.

Изкѣтѣчваніе и **изкѣтѣчѣваніе**, *с. ср.* отъ **изкѣтѣчвѣмь**. Изкѣтѣчваніе.

Изкѣтѣчѣжъ, *ишь*,—*чилъ*, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣчвѣмь** и **изкѣтѣчѣмь**. Да **изкѣтѣчѣжъ**.—**ченѣтѣй**, *прич. стр.* Изкѣтенѣчѣтѣй.

Изкѣтѣдрѣжъ, *ишь*,—*рилъ*, *гл. свр. д.* Да **накѣдрѣжъ** много, **вѣнчѣжъ**. Да **си изкѣдрѣжъ**, *гл. вѣзвр. свр.* Да **сврѣшѣжъ** да **си кѣдрѣжъ**, да **си накѣдрѣмь** мнозина, **вѣнчѣжъ**.

Изкѣтѣивѣмь и **изкѣтѣивувѣмь** (да **изкѣтѣивѣжъ**), *гл. д.* 1) **Окѣтѣивѣмь** много, **вѣнчѣжъ**, **изокѣтѣивѣмь**; **перекупѣтѣ**. 2) **Окѣтѣивѣмь**; **вѣкупѣтѣ**.

Тога ѣ рече мѣла свекрѣва:

Ай **изкѣтѣивѣ** си **мѣжѣжѣ**-но **дѣтѣя**. *Пѣсѣ*

—**меся**, 1) *гл. вѣзвр.* **Окѣтѣивѣмь**; **вѣкупѣтѣся**. 2) *гл. стр.* **Бывѣмь изкѣтѣивѣмь**.

Изкѣтѣивѣжъ, *ешь*,—*лѣлъ*, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣивѣмь**. 1) Да **изокѣтѣивѣжъ**; **перекупѣтѣ**. 2) Да **окѣтѣивѣжъ**; **вѣкупѣтѣ**.—**нанѣтѣй**, *прич. стр.* **Окѣтѣивѣнѣтѣй**; **вѣкупѣтѣнѣтѣй**.

Изкѣтѣивѣсѣмь, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣивѣмь**; **изокѣтѣивѣсѣмь**, **издѣргѣтѣ**; **истерзѣтѣ**.—**санѣтѣй**, *прич. стр.* **Покѣтѣивѣсанѣтѣй**, **окѣтѣивѣсанѣтѣй**; **издѣргѣтѣнѣтѣй**.

Изкѣтѣивѣсѣвѣмь и **изкѣтѣивѣсѣувѣмь** (да **изкѣтѣивѣсѣмь**), *гл. д.* **Изкѣтѣивѣсѣвѣмь**: 1) **Покѣтѣивѣсѣвѣмь** на **парѣчѣта**; **издѣргѣтѣивѣсѣвѣмь**. 2) Отъ много **посѣненіе**, отъ **лудѣшѣжѣ** **посѣненіе** **покѣтѣивѣсѣвѣмь** **дрѣхѣтѣ** си; **изнѣнѣшѣивѣсѣвѣмь**, **издѣргѣтѣивѣсѣвѣмь**. 3) **Окѣтѣивѣсѣвѣмь** много, **вѣнчѣжъ** ты. *Изкѣтѣивѣсѣвѣмь фтасалѣтѣ дѣтѣи*.—**меся**, 1) *гл. вѣзвр.* **Надосѣвѣмь** много, **измѣжѣвѣмь** съ нѣчто; **истерзѣтѣивѣсѣвѣмь**. *Изкѣтѣивѣсѣвѣмь да му думѣмь да иде въ учѣлицѣ-то*. 2) *гл. стр.* **Покѣтѣивѣсѣвѣмь**, **скѣтѣивѣсѣвѣмь**, **бывѣмь изкѣтѣивѣсѣвѣмь**.

Изкѣтѣивѣсѣвѣшѣмь и **изкѣтѣивѣсѣувѣшѣмь**, *с. ср.* отъ **изкѣтѣивѣсѣвѣмь**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣмь, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣивѣсѣвѣмь**. Да **напрѣвѣжѣ**, да **нагласѣжѣ**, да **скѣтѣивѣсѣжѣмь**.—**танѣтѣй**, *прич. стр.* **Напрѣвѣнѣтѣй**, **нагласѣнѣтѣй**, **скѣтѣивѣсѣжѣнѣтѣй**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣмь и **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь** (да **изкѣтѣивѣсѣжѣмь**), *гл. д.* **Напрѣвѣмь**, **нагласѣивѣмь**, **натѣжѣивѣмь**, **скѣтѣивѣмь**.—**меся**, 1) *гл. вѣзвр.* **Нагласѣивѣмь**, **натѣжѣивѣмь**, **скѣтѣивѣмь**. 2) *гл. стр.* **Бывѣмь изкѣтѣивѣсѣжѣмь**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣваніе и **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣаніе**, *с. ср.* отъ **изкѣтѣивѣсѣжѣмь**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣнѣжѣ, *ишь*,—*лѣлъ*, *гл. д. свр.* Да **прѣкарѣмь** **врѣмѣ-то** за **кѣжѣшѣлѣваніе**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь, *гл. д. свр.* Да **изкарѣмь** **кѣжѣрѣ** отъ нѣчто, да **изпѣчѣналѣжѣ**, да **спѣчѣналѣжѣ**; **вѣторѣговѣтѣ**, **получѣтѣ барѣишь**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь (да **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣжѣ**), *гл. д. в.* **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь (да **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣжѣ**), *гл. д.* 1) **Разтѣурѣнѣмь** нѣчто **нѣйдѣ** да **си глѣда**; **выстѣавѣлѣятѣ**. *Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь стокѣжѣ-тѣжѣ си прѣдѣжѣ дѣжѣнѣа си*. 2) Нѣчто, **наложѣно нѣйдѣ**, **изтѣурѣнѣмь**.

Доклѣ **баба** (**зелѣнѣжѣ**) **наложѣ**, **Бацѣжѣ** **прѣсѣолѣ** **изложѣ**. *Пѣсѣ*.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь и **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь**, *гл. д. свр.* 1) Да **изходѣжѣ** съ **лазарѣувѣаніе**. *Още не смѣжѣ излазарѣувѣали всѣжѣжѣ-то село*. 2) Съ **лазарѣувѣаніе** да **изкарѣмь**, да **наберѣжѣ**. *Излазарѣувѣамѣжѣ пять грошѣа и едѣнѣжѣ окѣжѣ слаѣнѣнѣжѣ*.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь и **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь**, *гл. мн-кр.* отъ **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь и **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь**, *гл. мн-кр.* отъ **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь, *с. м.* 1) **Мѣсто**, **прѣзѣжѣ** **което си излѣза**, **вѣзлѣза** **пагорѣ**. 2) **Излѣзѣжѣ**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь, *ишь*,—*зѣлѣ*, *гл. свр.* отъ **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь**; **излѣзѣтѣ**.—**зѣпѣтѣй**, *прич. стр.* **Изходѣнѣтѣй** съ **лазѣше**; **облѣжѣнѣнѣтѣй**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь (да **излѣзѣжѣ**, **излѣзѣивѣмь**), 1) *гл. ср.* Съ **лазѣше** **си изкѣчѣивѣмь** **нѣйдѣ**; **лѣзѣтѣ**. *Излази на баѣра*, **качѣися**. 2) *гл. д.* Съ **лазѣше** **изходѣивѣмь**, **облѣзѣивѣмь**; **излѣзѣтѣ**, **облѣзѣивѣтѣ**. *Дѣтѣя-то излази всѣжѣжѣ-тѣжѣ стѣжѣ*.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь (да **излѣзѣжѣ**), *гл. ср. в.* **излѣзѣивѣмь**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь, *с. ср.* отъ **излѣзѣивѣмь**.

Изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь и **изкѣтѣивѣсѣжѣувѣмь** (да **излѣзѣжѣ**), *гл. ср.* **Лѣивѣмь** **пзѣвѣдѣнѣжѣжѣ** **якѣжѣ-тѣжѣ**; **залѣятѣ**. *Излазѣжѣжѣ кѣчѣта-та*, **нѣжѣкой е дошѣлѣжѣ**.

Излакуѣтѣивѣмь и **излакуѣтѣивѣмь** (да **излакуѣтѣжѣ**), *гл. д.* **Излѣжѣкуѣтѣивѣмь**: 1) **Напрѣвѣивѣмь** нѣчто на **лакѣтѣушѣжѣ**, **кѣто лакѣтѣ**. 2) **Изкѣкорѣувѣивѣмь**, **изкѣрѣивѣивѣмь**. *Излакуѣтѣивѣмь изѣжѣ корѣтѣ-то*, **на нѣжѣ го носѣишь**. 3) *гл. ср.* **Излѣивѣивѣмь**, **крѣивѣжѣ**, **отѣивѣмь** на **излѣвѣнѣ**, на **зѣвѣнѣ**, на **лакѣтѣушѣжѣ**.—**меся**, 1) *гл. вѣзвр.* **Изкѣкорѣувѣивѣмь**, **изкѣрѣивѣивѣмь**; **излѣжѣбѣтѣся**. 2) *гл. стр.* **Бывѣмь излакуѣтѣивѣмь**.

Излакуѣтѣивѣшѣмь и **излакуѣтѣивѣшѣмь**, *с. ср.* отъ **излакуѣтѣивѣмь**. **Излѣжѣкуѣтѣивѣшѣмь**.

Излакѣтж, ишь,—тиль, *гл. сѣр.* отъ излакѣтвямъ. Да излакѣтж: 1) Да направь на лакѣтшкы. 2) Да изкорубчж, да изкривж. 3) Да ся извьж, да закривж.—тепый, *прим. стр.* Излакѣтеньый: 1) Направеньый на лакѣтшкы. 2) Изкорубченый, изкривеньый. *Излакѣтено корыто.*

Излакѣтж, с. м. Кладенецъ, изъ който ся изтича вода-та, вкбелъ; колѣдець.

Излапань, *гл. сѣр.* отъ излапавь. Да излопань, да олапань, да олопань; оилѣсть, оилѣстї.—папый, *прим. стр.* Излопаный, олопаный, олапаный; оилѣтѣнный.

Излапавь и **излапувавь** (да излапань), *гл. д.* Съ лапане пзадамъ всичко, излопавь, олапавь, олопавь; оилѣтѣть.—мѣя, *гл. стр.* Бывавь излапанъ, излопавемъ, олапавемъ, олопавемъ.

Излапане и **излапуване**, с. *ср.* отъ излапавь. Излопане.

Излапж, ешь,—лапаль, *гл. сѣр.* отъ излапавь.

Излека, **излеко** и

Излекомъ, нар. Полека, полегычка, тихо, тихычко, низко; излегка, слегка, полегоньку, потихоньку. *Каза ми излека, та го не чожж. Досягж ми излекомъ.*

Изливавь (да излѣжж, излѣивавь), *гл. д.*

1) Пущавь нѣчто да изтече, направивъ нѣчто да изтече; выливать, изливать, изливать. 2) Отъ нѣчто рѣблѣшено правж да изтече, та да остане колкото трѣбва, отливавь; отливать. 3) Разливамъ много водж, проливамъ; проливать. *Вода-та е съ пары, стига си ж изливала.* 4) Нѣчто разтонено вливамъ въ калѣж да ся сгѣстне, или потопавамъ нѣчто въ него, та да земе нѣкакъвъ видъ; выливать, отливать. *Той излива губави звѣнци. Излѣжж си свѣци.* 5) Изказывавь възъ нѣкого нѣчто; изливать. *Излѣв си пада възъ него, зе си юфке-то отъ него, оттуши си на него; излѣл свой ядъ на него.*—мѣя, 1) *гл. възвр.* Разливамъ; выливаться, изливаться. *Катурилъ бардакъ-тж, та ся излѣл въ тигана.* 2) *гл. стр.* Бывавь излѣпанъ; выливаться, изливаться, отливаться.—*Излѣл си мурафета*, показалъ си изкуство-то

Изливане, с. *ср.* отъ изливавь; выливане, отливане.

Изливовѣлчж, ишь,—члѣж, *гл. сѣр.* отъ изливовѣлчямъ. Да изкривж, да окуцж, да осакатж.—ченый, *прим. стр.* Изкривеньый, окуценый, осакатеньый, охроменый, ливовѣлченый.

Изливовѣлчямъ (да изливовѣлчж), *гл. д.* Правж да стане нѣкой куцъ, хромъ, изкривив-

вавь, окуцававь, охромававь, осакативавь.—мѣя, 1) *гл. възвр.* Окуцѣвавь, осакатѣвавь, охромѣвавь. 2) *гл. стр.* Бывавь изливовѣлченъ.

Изливовѣлчане, с. *ср.* отъ изливовѣлчямъ.

Излизжж, ешь,—лизажъ,—лизаль, *гл. сѣр.* отъ излизивавь. Да олижж, да изблизжж, да излизжж; вылизать, излизать, отлизать, перелизать.—лизаный, *прим. стр.* 1) Олизаный, облизаный, изблизаный; вылизаный, излизаный, перелизаный. 2) Изтрянканный, озжбеный; отѣртый.

Излизавь (да излѣжж, да излѣивж и да излѣжжж, излизивавь, излѣивавь и излѣивавь), *гл. ср.* Излазивавь, излѣивавь: 1) Отпывавь възъ изъ нѣчто; выходить, выхаживать, выступать. *Излѣтс на двора, та си поиграйте.* 2) Съ кола, съ конь павъ съ какъвъ и да е другъ начинъ отивавь възъ изъ нѣчто; вылѣжжж. *Кираджи-ти сж излѣзли вяче изъ село.* 3) Нѣма мя въ кѣщи, не съмъ у дома, не ся намирамъ на мѣсто-то, дѣто стож. *Излѣл с, не щемъ го намѣришь.* 4) Измѣквемъ, извѣлачямъ, изтѣтрувамъ, излазивавь; выбиратьъ, вылѣжжж, выкарабкаться. *Излѣжжкомъ излѣзе изъ памж-тж. Едвамъ излѣзожж изъ шюмака на полпамж-тж.* 5) Оставивъ мѣсто-то си, дѣто съмъ ся кривъ или стоаль. *Прилѣти-ти излизать вечеръ да си дѣрятъ хранж.* 6) Слѣдъ болестъ ся завзимавь, та начинамъ да ходж възъ; выбиратьъ. *Едвамъ, тѣма дни ся е свѣстилъ отъ трыскж-тж и излиза помалко възъ.* 7) Земавъ да ходж да връшж нѣчто, навивавъ си. *Разитомъ ли ся гора-та и хайдуци-ти излизать. Власи-ти пролѣтъ излизать по планиж-тж.* 8) Отдѣлаемъ отъ калабалжжж и отивавъ отирѣди; выступать. *Излѣзе рѣдъ свѣтбарж-тж и игра съ двѣ крыли ржченици.* 9) Оставивъ мѣсто-то, дѣто работж или слугувавъ, напущавъ майстора си, училище-то, заната си, службж-тж си; выходить, выбивать, отходить. *Не шра да стои у майсторъ, а излѣзе да ся сѣгита безъ работж по улици-тж.* 10) Износавъ, ваджѣл; выбиратьъ, выноситься. *Кѣща-та имъ ся запали изведѣжж, та едама пристижижж да излѣжжж.* 11) Изнасамъ, рѣбнасамъ на друго мѣсто, въ другж кѣшж; выноситься, вывозиться, выбиратьъ. *Тимъ излѣзожж, сега вяче не живѣжжж въ тѣжж кѣшж.* 12) Взлизавъ, изкачавъ, възкачавъ на високо; всходить, взлѣжжж, взбираться, подниматься. *Излѣзе на брѣдо-то, на пла-*

нинж-тж. 13) Отивамъ срѣщж нѣкого да го прѣсрѣщиж за да му сторжх нѣчто зло.

На срѣщж да излѣземъ,
Хазнж-тж да си земемъ. *Пѣс.*

14) Навивамся прѣдъ нѣкого, изправямся прѣдъ него; представать. *Всякой може да излѣзе прѣдъ него; къ нему всѣкій имѣть свободный входъ.* 15) Въ игрж на книгы: врьгамъ книгж на земж-тж за да играж; идтїи. *Излѣзохъ съ асо; я пошѣлъ тѣвомъ.* 16) Разслабямся, размѣствамся, та падамъ, пзмѣствамся; выходить. *Излѣзохъ клими-ты на кола-та.* 17) Прокжсамъ облѣкло-то си, или ся отвивамъ, та ся показвамъ. *Излѣзли му прѣстѣ-то, прокжсали обувкы-ты, та ся виджатъ голп.* *Излѣзли му лакъ-тж.* 18) Изпжквамъ, избузвамся, изврѣчамъ. *Излѣзли му коремъ-тж.* *Излѣзли му очи-ты, изпѣкнжлы му навѣнъ.* 19) Дочкавамъ, доживѣвамъ; доживать. *Да излѣземъ на пролѣтъ, на зелено.* 20) За вѣтеръ: начинамъ да вѣжъ, завѣйвамъ, вдгамся; вѣ-трепѣтъ. *Излѣзе вѣтеръ; поднялся вѣ-теръ.* 21) Навивамся, показвамся, задавамся; показываться. *Излѣзе облакъ.* 22) Показвамся, виждамся, личж. *Чисто срѣдце излиза на лице.* 23) Изсыпвамся, избрусвамся, избивамъ. *Излѣзе му чирка на грѣба.* 24) За божъ: не оставамъ тѣй както си съмъ, изгубвамся, изблѣвамъ; лийить, сбѣгать. *Тыя бои излизать; краски ѣти бѣгутъ, лийиють, лийиоче, лийише краски.* *Като ся опра, излѣзе му боа-та.* 25) Махвамся, изпирамся, измывамся, изчиствамся. *Това леке не можя да излѣзе.* 26) Пораствамъ, растж. *Не му сж излѣзли още зѣби, не му сж още порасли, не е още извадплъ.* 27) Печатамся, типосвамся; выходить. *Тона вѣстникъ излиза всякой день.* 28) Раждамся, намирамся, растж; раждаться, добываться. *Отъ тамъ излизать много маслины.* 29) Ставамъ, направямся, ваджся; выходить. *Отъ топъ шакакъ излизать два ката дрѣвжы. Отъ окж орѣвжы излизать сто драма кадкы.* 30) Изминувамся, свршвамся; проходить, оканчиваться. *Лѣто излѣзе, сега е вяче есенъ. Срокъ-тж на тона тимисюкъ излѣзе.* 31) Навивамся като слѣдствие; выходить, оканчиваться, проистекать, слѣдовать, происходить. *Отъ това не ще излѣзе ни добро, ни зло, не ще има; изъ ѣтого не видѣдетъ ни добраго, ни худаго.* *Мислажъ, ге е . . . , а то излѣзе . . . Тяглижъ го, броихъ го, мѣрихъ го, излѣзе толкова.* — *Дѣ ще му излѣзе край-тж?* какъ ще

ся свршии, дѣ ще ны заведе, добро ли щемъ дочакамъ отъ него? чѣмъ ѣто кончится, бѣ чему ѣто поведѣтъ, приведѣтъ? — *Излѣзе му душа-та: а)* Умрѣ, издѣхнж, изпустнж душж. *Душа излиза, правж (трѣса) не излиза. б)* Отъ голѣмы мжжы, нѣмотни, трудовы съсыпался, капнжлж. *Доклѣ дойде кефъ-тж на чорбаджина, на сиромача душа-та излазж.* — *Излѣзло имя, дума нѣкому, извадили му прѣкоръ, реклося, чюлося, че былъ еде-какъвъ-си, или че направилъ еде-что си.* *Око да ти излѣзе, лошка (зла) дума да не ти излѣзе.* — *Излѣзло му дума изъ уста-та, изпустнжлж, измапился та казалъ нѣчто, което трѣбваше да ся дрѣжи тайно; вѣрвалось слово, обмѣлвиться.* — *Не му излиза дума изъ уста-та, не продумва, не казва ничто, дрѣжи тайно.* *Душа излиза, дума не излиза отъ него.* — *Излѣзло ѣ кжметъ, казвать за момж, кога ся сгоди за нѣкого.* — *Излизамъ на главж нѣкому, съ нѣкого, на нѣчто, съ нѣчто, дохождамъ въ главж, дохождамъ отхакы, давамъ да разбере, изкарвамъ на главж; справляться, слѣживать, управляться съ кѣмъ, съ чѣмъ, одолѣвать, преодолять.* *Не имъ ся излиза на главж.* *Не мож да му излѣзж на главж.* *Не ся излиза на главж; невозможно.* — *Излѣзло ми е изврѣхъ главж-тж, довило ми е, дотягнжло ми е, домжчнѣло ми е, дошло ми е до шпж-тж, повяче не мож да трѣпж.* — *Излизамъ на бой, отивамъ да ся биж; идтїи войною.* — *Излизамъ на бѣлж свѣтж, на видѣло, наставать п за мене добри дни.* — *Излизамъ наванъ, на мейданъ, открывамся, ставамъ навенъ; вѣидити наружу, обнажаться.* *Лжжя-та скоро на мейданъ излиза.* — *Излизамъ на чело, излизамъ отпрѣдъ, ставамъ главж, заставамъ на чело, отпрѣдъ; стать во главѣ, занимать видное мѣсто.* — *Излѣзохъ отгорѣ, надвѣхъ, надделѣхъ; взять верхъ.* — *Излѣзе люжъ, отиде на люжъ, на южъ, напрасдно, не сполучи.* — *Излѣзла му работа, отворила му ся работа.* — *Излиза си изъ кожж-тж, мжчися, напнжся; лѣзть изъ кожж.* — *Излизамъ изъ себе-си, надосвамся много, та ся забравямъ что правжъ и говоржъ; выходить изъ себя.* — *Излизамъ отъ мѣрж-тж на възж, правжъ нѣчто неприлично, изврѣшвамъ нѣчто повяче отъ колкото трѣбва, прѣкарвамъ го, прѣкалавъ го; выходить изъ предѣловъ умѣренности.* — *Излѣзълъ му умъ-тж пзгубилъ си ума, изврѣкнжлж му умъ-тъ, пзбезумѣлж; вѣжилъ изъ умá.* — *Излизамъ изъ умъ,*

излиза ми умъ-тъ, изгубвамъ си ума; **выжива́тъ изъ ума́.** — *Излѣзе ми изъ ума,* изкопикъ ми изъ ума, щукникъ ми изъ ума, заборавихъ; *вишло изъ ума́.* — *Излѣзе ми изъ очи,* намразихъ го, омръзихъ ми. — *Излиза му изъ носа,* тягли отпослѣ за него, става му скжпо. — *Излизамъ по себе, по-визъ,* отивамъ да си видѣ пуждѣ-тѣ, да пустикъ водѣ; *ходѣтъ на низъ.* — *Ис му излизамъ отъ хаткрѣ,* не му развалиамъ волѣж-тѣ, хатѣра, не ся противѣж, правѣж каквото иска. — *Сѣ бѣло лице излѣзе,* непосраменѣ, правѣ, сѣ отворено лице. — *Влиза сѣ двѣ очи, излиза сѣ едно.* Влиза патка, излиза гжска. *Който влѣзе въ банѣж, неизпотенѣ не излиза.* *Мокрѣ го пусти, сухѣ ще излѣзе.* *Излѣзникли като гли-сте слѣдѣ дѣждѣ.* *Ако влѣзе правѣ, не излиза здравѣ, ако влѣзе кривѣ, не излиза живѣ.* *Отъ едно-то ухо влиза, отъ друго-то излиза.* *Отъ ненадѣйникъ дупкѣж излиза мжшка.* *Кога заболи глава змиж-тѣж, та излиза на пѣтѣ.* *Началася вѣшка, че излѣзла на чело.* *Излѣзѣ, коне, изъ гѣола, щѣ ти дамъ пѣнѣж торбѣж зобѣ.* *Добрѣ волѣ отъ мѣсто не излиза.* *Да излѣзе все като зейтинѣ отгорѣ.* *Зехъ го за транда-филь, то излѣзе трѣнь.* *И отъ ценя-то (палѣ-то) излиза овчарско кучѣ.* *Въ уста-та му жито ся меле, а пѣсѣжъ излиза.* *Добро нѣчто на годинѣж излиза.* *Что то излѣзе отъ тридесѣтъ и два града.* *Излѣзлѣ чистѣж като помѣжѣ.*

Излізаше, с. ср. отъ излізашъ. Излазаніе; **вѣходѣ, вѣвѣздѣ.**

Излізвашъ, гл. мн-кр. отъ излізашъ.

Излізвашъ и излізвашъ (да изліжѣж), гл. д. 1) Сѣ лизаніе изадамъ, обрамъ что то е останѣло по нѣчто, олизвашъ, облизвашъ; **вылизвашъ.** 2) Сѣ лизаніе отадамъ отъ нѣчто, излизвашъ; отлизвашъ. 3) Олизвашъ, излизвашъ много, всичко; **излизвашъ, вылизвашъ, перелизвашъ.** *Воловѣти излизали всичѣж-тѣж соль.* — *мѣя, 1) гл. вѣзѣр.* Казвася за платъ кога ся отрѣка, та изтѣиѣ и ще ся продѣре, озжбвася. *Лакѣ-то (на дрѣвѣж-тѣж) му ся ся излизали.* 2) гл. стр. Бывамъ излизашъ, изблизвася; **вылизвашъ, излизвашъ.**

Излізашаніе и излізашаніе, с. ср. отъ излізашъ.

Излізашамъ, гл. ср. свр. Да ся изгубѣж, да мя пѣма.

Па отиде въ ливадѣ-тѣ:
Ливадѣ-тѣ трѣвѣж пѣмать,

Зимници-тѣ измръзникли,
Лѣтници-тѣ излисалѣ. *Пѣс.*

Излізешамъ, в. излѣшешамъ.

Излізашамъ, гл. ср. свр. Да изадамъ, да онадамъ, да окаяж.

Самодива пѣ и заспа,
Дѣшапъ чобалѣ още свѣри,
Зѣби му сѣ излитѣли,
Уста му сѣ разкривилѣ,
Надѣвѣри ѣж Дѣшапъ чобалѣ. *Пѣс.*

Изличѣж, ишь, — чѣлѣ, гл. свр. отъ изличѣшамъ. Да залѣж; **вѣмарать.** — **чѣнгѣж, прич. стр.** Залѣченѣж, затрѣтѣж; **вѣмаранѣж.**

Изличѣшамъ (да изличѣж), гл. д. 1) Врѣзъ написано тягѣж чрѣтѣж да ся не познава, или го затрѣвамъ сѣвсѣмъ, залѣшамъ; **вѣмарѣвать.** 2) Записано за нѣчто отписамъ, изтрѣвамъ, залѣшамъ; **зачѣркѣвать изъ списѣка.** *Записали бѣжж и менѣ, на мя изличѣжж.* — *мѣя, 1) гл. вѣзѣр.* Отписамъ, изтрѣвамъ, залѣшамъ. 2) Бывамъ залѣченѣ, изличенѣ; **вѣмарѣваться.**

Изличѣшаніе, с. ср. отъ изличѣшамъ.

Излишѣж, ишь, — шѣлѣ, гл. свр. отъ излишѣшамъ.

Излишѣж (да ся), ишь, — шѣлѣ, гл. свр. отъ излишѣшамъ. Да ся полишѣж, да ся влѣшѣж. — **шѣнѣжѣ, прич. стр.** Стаяжлѣж лѣж, полишенѣж.

Излишѣшамъ (да ся излишѣж), гл. об. Ставамъ лѣж, полишамъ, влишамъ; **дѣлѣтъся своенравѣнѣж, причѣдливѣж, капризнѣж.**

Излишѣшамъ (да излишѣж), гл. д. Излѣгвамъ въ прѣж; **плутовѣтъ въ игрѣ.** *Тѣж излиши, та ся не хвалѣца.*

Излишѣшаніе, с. ср. отъ излишѣшамъ и излишѣшамъ.

Изловѣж, ишь, — вѣлѣ, гл. свр. отъ изловѣшамъ и излѣшамъ; **вѣловѣтъ, изловѣтъ, поймѣтъ, переловѣтъ.** — **вѣнгѣж, прич. стр.** Доврѣшенѣж, прѣмажѣжтѣж сѣ ловѣше; **вѣловленѣж, излѣвленѣж.**

Изловѣшамъ (да изловѣж), гл. д. Палавамъ: 1) Уловивамъ много, всичко; **излѣвливать, переловѣтъ.** *Изловижж хайдутѣж-тѣж до одного.* 2) Сѣ ловѣше прѣмажамъ дивѣчѣ, рѣжж и проч., доврѣшамъ гѣж; **вылѣвливать.** 3) **Лѡвѣж, улавѣмъ; ловѣтъ.**

Да излетѣж мрѣжж коприѣжж,
Да изловѣж рѣжж златнокрѣжж,
Да изгѡстѣж кума и кумѣжж,
Что останѣ—зѣтѣ и невѣгѣж. *Пѣс.*

— *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изловѣшъ, излѣшамъ; **излѣвливаться, вылѣвливаться.**

Излѡжѣж, ишь, — жѣлѣ, гл. свр. отъ излѣшамъ; **вѣставѣтъ.** — **жѣнѣжѣ, прич. стр.** **вѣставленѣж.**

Излѡкамь, гл. *д. свр.* Да олокамь вѣчко, да излѡчѣ.

Изломѡтж, ишь, — тиль, гл. *д. свр.* Да изкажѣ пѣчто съ ломотенѣ, какъ да е, не на мѣсто, да избѡбрж.

Изломѣж, ишь, — миль, гл. *свр.* отъ изломѣвамь. Да изтрошь, да изчюнь; переломѣть. — мѣцнѣй, прич. *стр.* Изтрошенѣй, изчюпенѣй.

Изломѣвамь (да изломѣж), гл. *д.* Сломѣвамь много, вѣчко, изтрошѣвамь, изчюпвамь. — мѣя, гл. *стр.* Бывамь изломѣть, изтрошѣвамь, изчюпвамь.

Изломѣванѣ, с. *ср.* отъ изломѣвамь. Изтрошѣванѣ, изчюпванѣ.

Излѡпамь, гл. *свр.* отъ излѡпвамь. Да излапамь. — пакнѣй, прич. *стр.* Излапанѣй.

Излѡпвамь и **излѡпувамь** (да излѡпамь), гл. *д.* Излапвамь. — мѣя, гл. *стр.* Излапвамь.

Излѡствамь и **излѡстувамь** (да излѡстж), гл. *д.* 1) Махвамь лоста, съ който нѣчто е залостено. 2) Изтыквамь измѣствамь съ лость.

Излѡстж, ишь, — тиль, гл. *свр.* отъ излѡствамь. — стѣнѣй, прич. *стр.*

Излѡчвамь и **излѡчювамь** (да излѡчж), гл. *д.* Съ лоченѣ пѣздамь, изишѣвамь много, вѣчко, олочвамь. — мѣя, гл. *стр.* Бывамь излѡчѣть, олочвамь.

Излѡчванѣ и **излѡчюванѣ**, с. *ср.* отъ излѡчвамь.

Излѡчж, ишь, — чиль, гл. *свр.* отъ излѡчвамь. Да излокамь, да олочж. — чѣнѣй, прич. *стр.* Излоканѣй, олоканѣй, олочѣнѣй.

Излошѣвѣвамь (да излошѣвѣж), гл. *ср.* Ставамь лошѣвъ, полошѣвѣвамь. *Сѣтъ-тъ е много излошѣвѣж*

Излошѣвѣванѣ, с. *ср.* отъ излошѣвѣвамь.

Излошѣвѣж, ешь, — вѣль, гл. *свр.* отъ излошѣвѣвамь. Да полошѣвѣж.

Излошѣвѣж, ишь, — виль, гл. *свр.* отъ излошѣвѣвамь. Да развалѣ нѣкого. — вѣнѣй, прич. *стр.*

Излошѣвѣвамь (да излошѣвѣж), гл. *д.* Направѣмь нѣкого или нѣчто да стане лошѣво, да ся развали. — мѣя, 1) гл. *взвр.* Развалиамь, ставамь лошѣвъ, излошѣвѣвамь. 2) гл. *стр.* Бывамь излошѣвѣть.

Излошѣвѣванѣ, с. *ср.* отъ излошѣвѣвамь.

Излудж (да ся), ишь, — дѣлѣя, гл. *свр.* отъ излудѣвамь. Да полудж, да забѣспѣж.

Излудѣвамь (да ся излудж), гл. *об.* Ставамь лудѣ, немпрѣнѣ, полудѣвамь; лишѣтъся умѣ, поступѣть безрасудно.

Излудѣя Секула дѣтѣнѣе,
Ѣ посака тж водж студѣнж,
Ѣ посака и водж му даде. *Пѣс.*

Излѣпвамь и **излѣпнамь** (да излѣпж), гл.

д. 1) За птици-ты: измжтамь, изчюпвамь, извождамь; высѣживѣть, выводитѣ птенѣцѡвъ. *Квачка-та излупи малки пилѣнца. Всяка квачка на полога си излупѣа.* 2) Излущвамь, олуцвамь, обѣлвамь, излусивамь, олупвамь. — мѣя, 1) гл. *взвр.* Измжтвамься, изчюпвамься, извождамься; вылупѣтъся, излуплѣтъся, выводитѣ. *Чюждо-то пилѣ ся излупѣа изъ чюждо пѣйце. Пати, пати, какъкъ-тъ пѣтенѣца, вчера гж насадикж, днесъ ся излупѣжж.*

2) Пада ми кожѣна-та или чюрупѣна-та, олуцвамься, обѣлвамься; излуплѣтъся, вылуплѣтъся. 3) гл. *стр.* Бывамь излупѣть.

Излѣпванѣ и **излѣпнанѣ**, с. *ср.* отъ излѣпвамь и излѣпнамь.

Излѣпж, ишь, — пиль, гл. *свр.* отъ излѣпвамь и излѣпнамь. 1) Да измжтж, да изчюпж, да изведж; вывести, высидѣтъ. 2) Да олуцж, да обѣлж, да излущж; излупѣть, вылупѣть. — пѣнѣй, прич. *стр.* 1) Измжтенѣй, изчюпенѣй, изведенѣй; выведенѣй, высѣженѣй. 2) Олупѣнѣй, обѣленѣй, излущѣнѣй; излупленѣй, вылупленѣй.

Излѣспвамь и **излѣспнамь** (да излѣспж), гл. *д.* Обѣлвамь, очиствамь луспы-ты на нѣчто, олуспнамь, излупвамь. — мѣя, гл. *стр.* Бывамь излуспѣть.

Излѣспж, ишь, — пиль, гл. *свр.* отъ излѣспвамь и излѣспнамь. Да олуспж. — пѣнѣй, прич. *стр.* Олуспенѣй.

Излѣцвамь и **излѣцувамь** (да излѣцж), гл. *д.* Съ лущенѣ махѣвъ, пѣваждамь коржтж, кожж-тж на пѣчто, олуцвамь, избѣлвамь; вылущивѣть, вылущѣть, изшелушивѣть, вышелушивѣть, вылупѣть. — мѣя, 1) гл. *взвр.* Олуцвамься, избѣлвамься; вышелушивѣтъся, вылущѣтъся, выщѣлѣкѣвѣтъся. 2) Избѣгвамь, отивамь безъ да мя видѣть, измжкѣвамь, изкличѣвамь, изкличѣвамь; улызывать, ускользѣть. *Излущѣся, излѣзнж, изкличѣж.* 3) гл. *стр.* Бывамь излупѣть.

Излѣцванѣ и **излѣцунѣ**, с. *ср.* отъ излѣцвамь и излѣцувамь.

Излѣцж, ишь, — щиль, гл. *свр.* отъ излѣцвамь. Да олуцж, да избѣлж; вылущѣть, изшелушѣть, вышелушѣть, вылупѣть. — щѣнѣй, прич. *стр.* Олуценѣй, избѣленѣй; вылущѣнѣй, изшелушенѣй, вышелушенѣй, вылупленѣй.

Излѣгвамь и **излѣгувамь** (да излѣгж), гл. *д.* 1) Изказѣвамь лѣжж, лѣжж; лѣтъ, солгѣтъ. 2) Съ лѣжж измамѣвамь нѣкого;

майсторіавамь. Да измайсторосамь, да измайсториньхъ.—*рѣнѣтый, прич. стр.* Измайсторосанѣтый, измайсторисанѣтый.

Измайсторіавамь (да измайсторѣхъ), *гл. д.* Измайсторосамь.

Измакѣшамь, *гл. д.* Срѣщася въ нѣсьнѣ :

Тя си пиє свиланцѣхъ,
Свиланцѣ копецъ промакѣша,
Петру срьдце измакѣвна.

Измѣламь, в. **измѣлвамь.**

Измама, *с. ж.* Измамка, измамваше : 1) Подмама, лѣжа; **обмѣлъ,** подлѣгъ.

Не ходи, вуйче, у Видишъ,
Това е, вуйче, измама,
Измама, люта прѣвара. *Пѣс.*

2) Кога ся измами нѣкой въ нѣчто, та не сполучи; ошѣбка, прѣмахъ.

Измѣвамь и **измѣламь** (да измѣмѣхъ), *гл. д.* 1) Излѣгамь, изкушавамь; **обмѣлывать,** обольщѣть, надувѣть. 2) Съ мамеце правѣхъ, накарвамь да излѣзе; **вымѣлпывать.**—*мєя, 1) гл. ѡзвѣр.* Излѣгамься, изкушавамься. 2) *гл. стр.* Бывамь измаменъ.

Измѣваніе и **измѣманіе,** *с. ср.* отъ **измѣвамь** и **измѣламь.**

Измамка, *с. ж.* Измама.

Чакай, дѣти, па измамкѣ быде,
Чакай, дѣти, ошѣ едикъ да врѣлжъ,
Еазе сега, дѣти, лоше врѣлжѣхъ. *Пѣс.*

Измѣмникъ, *с. м.* Който мамѣ, лѣже нѣкого; **обмѣмникъ,** шарлатанъ.

Измѣмница, *с. ж.* Която мамѣ, лѣже нѣкого; **обмѣмница.**

Измѣмѣхъ, *ншъ,*—*милъ, гл. свр.* отъ **измѣмамь** и **измѣламь**; **обманѣть,** обольститѣть, надѣть, выманпть.—*мєнѣтый, прич. стр.* 1) Излѣганѣтый, изкушенѣтый; **обманѣнутѣый,** обольщѣнѣтый, надѣнутѣый. 2) Изкаранѣтый съ мамеце; **выманенѣтый.**

Измѣмамь (да измѣмѣхъ), *гл. д.* в. **измѣмамь.**

Измѣхамь, *гл. свр.* отъ **измѣхамь**; **вѣмахать.**

Измѣхамь и **измѣхувамь** (да измѣхамь), *гл. д.* 1) Съ махане изтрѣсамь, отрѣсамь; **вымѣхивать.** 2) Изпридамь, сврѣшамь **выхане-то.**

Измѣхамь и **измѣхнувамь** (да измѣхихъ), 1) *гл. д.* Махамь **вєщко,** **измѣствамь** **вєщко** на друго мѣсто. 2) *гл. ср.* Извивамься, **замахамь**; **размахивать.**

Кралицѣ е не добро падишло,
Извадила єдно фрѣжеко ножа,
Измахнула назадъ паопакъ,
Иѣ удрила Ружицѣ дѣвойкѣ. *Пѣс.*

— *мєя, гл. ѡзвѣр.* и *стр.* Махамься, **махамься** **вєщкы** да не нѣтѣ има, **бѣгамь** ; **убрѣаться.**

Измѣхамь, *гл. д. свр.* Да **махихъ** **вєщко,** да **измахихъ.**

Измѣхихъ, *ншъ,*—*нжлъ, гл. свр.* отъ **измѣхамь** и **измѣхнувамь.**

Измѣцамь, *гл. свр.* отъ **измѣцамь.** Да **измацамамь,** да **измацамамь,** да **умацамамь,** да **изцапамь**; **измарѣть,** **выпачквать.**—*цапанѣтый, прич. стр.* Измацапанѣтый, изцапапанѣтый, **умацапанѣтый,** **изцапапанѣтый**; **измаранѣтый,** **выпачканѣтый.**

Измѣцамь и **измѣцувамь** (да измѣцамамь), *гл. д.* 1) **Намацамамь,** **пацапамь,** **умацамамь,** **изцапанѣть**; **измарывать,** **выпачкывать.** 2) Съ **мацаме** **разнасамь,** **изхарвамь.**—*мєя, гл. стр.* и *ѡзвѣр.* **Намацавамь,** **пацапавамь,** **изцапавамь**; **измарываться,** **выпачкываться.**

Измѣчкамь, *гл. свр.* отъ **измѣчквамь**; **измѣчть,** **истолочить**; **перекѣмквать**; **загрязнѣть.**—*капанѣтый, прич. стр.* 1) **Смачканѣтый**; **измѣчѣтый,** **истолоченѣтый,** **перекѣмканѣтый.** 2) **Умачканѣтый,** **укалпанѣтый,** **измацапанѣтый**; **загрязнѣнѣтый.**

Измѣчквамь и **измѣчкувамь** (да измѣчквамь), *гл. д.* 1) Съ **мачкане** **развалнамь,** **поврѣждамь,** **смачквамь**; **измѣчѣть.** *Измачка си дрѣхѣхъ-тѣхъ.* 2) **Смачквамь,** **умачквамь** **много,** **вєщко**; **раздавлять,** **измѣчѣть.** *Измачкахъмѣ гроздѣ-то.* 3) **Умачквамь,** **намачквамь,** **изцапамь,** **укалвамь**; **замарывать,** **загрязнѣвать.**—*мєя, гл. стр.* и *ѡзвѣр.* 1) **Смачквамься,** **умачквамься**; **измѣчѣться,** **перекѣмкваться.** 2) **Намачквамься,** **умачквамься,** **изцапавамься,** **уплесквамься,** **укалвамься**; **замарываться,** **загрязнѣваться.**

Измѣждѣхъ и **измѣждѣхъ,** *прѣдл.* **Помежду,** **между,** **изъ**; **междѣ,** **середѣ.** *Измѣждѣхъ пасѣ има и лоши.*

Измѣкарка, *с. ж.* Слугыня; **служѣйка.**

***Измѣкарлѣхъ,** *с. м. Т.* Слугуване, **ходеше** **слуга,** **прѣставство.**

Измѣкарѣкѣтый, **ска,** **ско,** *пр.* **Что е** на **измѣкарѣ,** на **измѣкарѣ.**—*скы, нар.* **Като** **измѣкарѣ.**

Измѣкарѣчи, *ум. ср.* **Младъ,** **малѣхъ** **измѣкарѣ.**

***Измѣкарѣ** и **измѣкарѣнѣть,** *с. м. Т.* **Хизметкарѣ,** **изметчина,** **слуга**; **работникѣхъ,** **слугѣ.** *Лѣтѣ измѣкарѣ, зимѣ господарѣ. На бѣлѣ конѣ сезинѣ и на новѣ чорбаджихъ измѣкарѣ не ставѣай.*

Измѣлѣхъ, *ншъ,*—*мѣлѣхъ,*—*мѣлѣлъ, гл. свр.* отъ **измѣламь**; **намолѣть,** **перемолѣть,** **вымолѣть.**—*мѣлѣнѣтый, прич. стр.* **Смѣлѣнѣтый**; **намолѣнѣтый,** **перемолѣнѣтый,** **вымолѣнѣтый.**

Измѣнѣчи, *с. ж. мн.* **Долни** **ганѣчи.**

Изметувамь, *гл. ср.* **Чинѣхъ,** **правѣхъ** **изметѣть,** **слугувамь.**

Изметчийка, с. ж. Която изметува, слугува.

***Изметчица**, с. м. Т. Който изметува, слугува; прислуга.

Изметъ, с. м. Развалени нѣчта изхвърлени, парцали, чирепи, сметъ, боклукъ; выбро-сокъ, вѣметъ, измѣтъ, отбросокъ, дрянь.

***Измѣтъ**, с. м. Т. Хизметъ, слугуване; служба, прислуживанье.

Изметѣ, ешь, —мѣтохъ, —мѣлъ, гл. свр. отъ измѣтамъ; вѣместы. —тѣнѣй, прич. стр.

1) Пометенѣй; вѣметенный. 2) Изхвърленѣй съ метене.

Измиламъ (да измѣлж), гл. д. 1) Умиламъ, смламамъ много, всичко; намалывать, перемалывать. 2) Съ млене изкарвамъ, спечалвамъ; вымалывать. *На день измила пять грошка.* —мѣя, гл. стр. Бывамъ измилянъ, смиланся, умиланся.

Измилане, с. ср. отъ измиламъ.

Измипувамъ (да измипж), гл. д. 1) Изврѣввамъ, изходвамъ; проходить. 2) Заминавамъ, прѣминавамъ; проходить мимо. *Измипж си; прошѣлъ.* —мѣя, 1) гл. вззвр. За врѣмя-то: свръшнамся, изтичамъ; петекайтъ, протекатъ, проходить. 2) гл. стр. Бывамъ измипжѣтъ, изврѣввамся, изходвамся.

Измипуване, с. ср. отъ измипувамъ.

Измипж, ешь, —пжлъ, гл. свр. отъ измипувамъ. 1) Да изврѣвж, да изходж. 2) Да заминж, да прѣминж; пройтѣ. —пжтѣй, прич. стр. Изврѣвнѣй, изходенѣй; пройденѣй.

Измирамъ и **измирвамъ** (да измрж), гл. ср.

1) Изтрѣввамся, прѣмахвамся, доврѣшамся съ мрѣне досущъ или много, изпрѣквамъ; измиратъ, вымиратъ, изводитъся, выпадатъ. *Роднинѣ-ты мѣ сж измрѣлж. Всичкѣй добытѣж измрѣ, изнука; весь скотъ исколѣлъ.* 2) Казвася и кога ся смѣжтъ мнозина много, та изпадатъ отъ смѣхъ. *Като имъ го каза, измрѣхж да ся смѣжтъ.*

Измирамъ (да измѣрж), гл. д. в. измѣрвамъ.

Измиране, с. ср. отъ измирамъ.

Измирисвамъ и **измирисувамъ** (да измиришж), гл. д. Помирисвамъ всичко. *Измирисахъ всичѣ-ты цѣвѣта въ градинѣ-тж.* —мѣя, гл. вззвр. Изпускамъ миризмѣ-тж си, излиза ми миризма-та, та не мирисж вѣче. *Отвори прозорѣ-тж да ся измирише стала-та. Цѣвѣтѣ-то не мирисше вѣче, измирисалося е.*

Измирисване и **измирисуване**, с. ср. отъ измирисвамъ и измирисвамся.

Измиришж, ешь, —рисалъ, гл. свр. отъ измирисвамъ. —рисанѣй, прич. стр. Что си е изпускилъ миризмѣ-тж, та не мирисше вѣче.

Измирно, с. ср. Смирна; смърна *Всякой прѣдѣлж-тж си за измирно има.*

Измирамъ (да изметж), гл. д. 1) Омптамъ, помптамъ всичко. 2) Съ метене изчиствамъ, помптамъ; выметатъ. 3) Съ метене изврѣлювамъ нѣчто. *Измети гж на пжта.* 4) Като метж намирамъ нѣчто. *Изметохъ си единъ грошъ.* —мѣя, 1) гл. стр. Бывамъ изметенъ. 2) гл. вззвр. Излизамъ, казвася на срѣдѣто. *Кждѣ ся изметохж, та гж нѣма?*

Измитане, с. ср. отъ измирамъ.

Измилакъ, с. м. Излакъ, тулума.

Измилатж, ишь, —тилъ, гл. д. свр. Да намлатж всичѣ-ты.

Измилацж, ешь, —мласкалъ, гл. д. свр. Да омлащж, да смлащж всичко.

Измльмблж, ишь, —лилъ, гл. д. свр. Съ мльмолене да изкажж нѣчто, да избобрж.

Измльзвася и **измльзнувамся** (да си измльзж), гл. об. Пикачамъ, измльквася изъ ржцѣ, изъ нѣчто, изплесвася; ускользатъ. *Измльзвася като рѣбж (като гулешъ). Измльзнжся като косьмъ изъ масло.*

Измльзж (да ся), ешь, —нжлся, гл. свр. отъ измльзвася.

Измльзвамъ и **измльзувамъ** (да измльзж), гл. д. Измльзвася.

Измльзж, ишь, —зйлъ, гл. свр. отъ измльзѣвамъ и измльзвася. Да издож. —зѣнѣй, прич. стр. Издоенѣй.

Измльзѣвамъ и **измльзвася** (да измльзж), гл. д. Измльзвася, измузвася, издоavamъ; выдаивать.

Ай овчаре, мили братя! . . . .

Измльзѣте сиво стадо,

Подсырѣте прѣсно млько. *Пѣс.*

—мѣя, 1) гл. стр. Бывамъ измльзень, издоavamся; выдаивать. 2) гл. вззвр. Скрышемъ си отивамъ, измльквася, изгличвамся, изкулунишквася; выкрадыватъся.

Измльзѣване, с. ср. отъ измльзѣвамъ. Издоаване; выдаиване.

Измиланѣй, прич. в. измѣлж.

Измокрявамъ и **измокрямъ** (да измокрж), гл. д. 1) Намокрювамъ много нѣчта, всичко, знамокрювамъ; перемачивать. *Измокрилъ си дрѣвѣ-тж, та нѣма съ что да ся прѣболѣче.* 2) Направнамъ нѣчто да стане мокро, вирь-вода, намокрювамъ, изквасвамъ; измачивать, вымачивать. *Който Господь измокри, той ще и изсуши.* —мѣя, 1) гл. вззвр. Намокрювамся, умокрювамся, изквасвамся; вымокатъ, намокатъ, обмокатъ, промокатъ. 2) Ставамъ мокръ, вирь-вода, изквасвамся; измокатъ. 3) гл. стр. Бывамъ измокрень.

Измѣкряване и **измѣкряне**, с. ср. отъ измѣкрявамъ и измѣкряемъ.

Измѣкряж, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ измѣкряювамъ и измѣкряемъ. Да намокряжъ, да умокряжъ, да паквасжъ, да изквасжъ; измѣчить, вѣмочить, омочить, смѣчить, перемѣчить.—ренгый, прич. стр. Намокренгый, умокренгый, изквасенгый; измѣченгый, вѣмоченгый, омѣченгый, смѣченгый, перемѣченгый, вѣмокляй, обмокляй, перемокляй.

Измѣла, с. ж. Измѣлане. У кара Феуса измѣла нѣма, отъ него не може ся измѣла нѣчто.

Измѣлвамъ, **измѣлювамъ** и **измѣлѣвамъ** (да измѣлжъ), гл. д. Измѣлвамъ, съ молене изкарвамъ, придобывамъ, изпеквамъ си нѣчто, изпросвамъ; вымѣлывать, вымѣлѣть, выпрашивать, отпрашивать. *Измѣлжъ си малко хлѣбъсь. Едвамъ го измѣлжъ, та го пустикжъ Турци-тъ.*—мся, 1) гл. взвр. Съ молжъ прѣдумвамъ да мя простятъ, да ми даджъ вождъ да направжъ нѣчто; отпрашиваться. *Измѣлжъся да си иджъ за Велиденъ удома.* 2) гл. стр. Бывамъ измѣленъ, изпросвамся; вымѣлываться, отпрашиваться.

Измѣлване, **измѣлванне** и **измѣлѣване**, с. ср. отъ измѣлвамъ и измѣлѣвамъ. Изпросване; вымѣлыванне, отмѣлыванне, выпрашиванне, отпрашиванне.

Измѣлжъ, ишь,—лилъ, гл. свр. отъ измѣлвамъ, измѣлѣвамъ и измѣлѣвамъ. Да изпросжъ; вѣмодить, вѣпросить, отпраосить.—ленгый, прич. стр. Изпросенгый; вѣмоденгый, вѣпросенгый, отпрашенгый. *Измѣлена тжжа—кисела гостба.*

Изморѣжъ, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ изморѣвамъ. Да уморѣжъ; переморѣть, уморѣть, вѣморить, изморѣть.—ренгый, прич. стр. Уморенгый; вѣморенгый.

Изморѣвамъ (да изморѣжъ), гл. д. 1) Не давамъ да наде, или правжъ така каквото да изпадне, да ослабне, да изнемощнае, уморявамъ; замѣривать, приводить въ изнемощенне. 2) Правжъ да ся уморятъ мнозина, всичкы. *Доклѣ да ся изкачимъ на планинк-тъ, изморѣжъмъ си коне-тъ.* 3) Съ моръ прѣмахвамъ, изтрѣбвамъ; замѣривать. *Да изморѣжъ дръвняници-тъ.*—мся, 1) гл. взвр. Уморявамся, отпадамъ. *Изморѣжъмся, та сѣднжъмъ да си починемъ.* 2) Отморявамся, почивамъ сп. 3) гл. стр. Бывамъ изморепъ.

Изморѣване, с. ср. отъ изморѣвамъ.

Измотѣвамъ (да измотѣжъ), гл. д. 1) Нѣчто намотано размотавамъ; вымѣтывать. *Измотай мотовилжъ-тъ,* размотай, отмотай. 2) Намотавамъ много, всичко-то, изна-

мотавамъ; перемѣтывать. *Измотай всичкж-тъ пряжджъ, на си врьви.* 3) Отъ мотане спецалвамъ, добывамъ, изкарвамъ; вымѣтывать. *Измотава по пять гроша на день.*—мся, 1) гл. взвр. Излизамъ, измѣквямся изъ нѣчто замотано, забръкано. *Какъ ся измота изъ тжжъ работжъ, не знажъ.* 2) гл. стр. Бывамъ измотанъ; вымѣтываться.

Измотѣване, с. ср. отъ измотѣвамъ; вымѣтыванне.

Измотѣжъ, ешь,—талъ, гл. свр. отъ измотѣвамъ; вѣмотать.—тангый, прич. стр.; вѣмотангый.

Измѣчвамъ и **измѣчнамъ** (да измѣчжъ), гл. д. 1) Изпикавамъ. 2) Пошпикавамъ, намочивамъ.—мся, 1) гл. взвр. Изпикавамся; вымѣчиваться. *Когато ще дойде на пьсь умирачка-та, на цръковикж-тъ врата ще ся измѣчи.* 2) гл. стр. Бывамъ измѣчепъ.

Измѣчване и **измѣчванне**, с. ср. отъ измѣчвамъ и измѣчнамъ.

Измѣчжъ, ишь,—чилъ, гл. свр. отъ измѣчвамъ и измѣчнамъ. Да пошпикажъ, да намочжъ.—ченгый, прич. стр. Пошпикангый, намоченгый.

Измръзжъ, ишь,—зиль, гл. свр. отъ измръзѣвамъ. Да изстуджъ, да измръзжъ, да ознобжъ; вѣморозить, изморозить, переморозить, отморозить, иззнобить, ознобить, отзнобить.—зѣнгый, прич. стр. Изстуденгый, измръзченгый, ознобенгый; вѣморозенгый, изморозенгый, отморозенгый, иззнобленгый, ознобленгый, отзнобленгый.

Измръзѣвамъ (да измръзжъ), гл. д. 1) Измръзавамъ, правжъ нѣчто да измръзне, да изстыгне, изстудавамъ, иззнобавамъ; вѣморѣживать, изморѣживать, отморѣживать, иззноблять, озноблять, отзноблять, отзноблять, позноблять. 2) Изстудавамъ, ознобавамъ много, всичко; иззнобить, переморозить.—мся, гл. стр. Бывамъ измръзченъ, измръзавамся, ознобавамся, изстудавамся; вѣморѣживаться.

Измръзѣване, с. ср. отъ измръзѣвамъ. Измръзване, ознобыванне.

Измръзѣвамъ и **измръзѣнувамъ** (да измръзѣжъ), гл. ср. 1) Усѣщамъ студъ, става ми студено, изстывамъ, иззябвамъ, озыбвамъ, помръзѣвамъ; позябать, пережѣбать, отжѣбать, озыбать. *Измръзѣжъ ми ржѣб-тъ, та да си гы постолжъ.* 2) Отъ голѣмъ студъ и мразъ ставамъ на ледъ, или ся поврѣждамъ и разваламъ, помръзѣвамъ, замръзѣвамъ, смръзѣвамся; вымерзѣать, измерзѣать, замерзѣать, отмерзѣать, померзѣать, перемерзѣать, выжѣбать. *Овоцкж-тъ*

балъка, изъ капа. 2) Излизамъ скривемъ, откраднамъ, изклинавамъ, изклинчивамъ, измѣзвамъ, изкудушишквамъ; викарадываться, ускользать. *Измѣкнася, та не плати ничто. Не можна да му ся измѣкне изъ рѣкъ-ты, не можна да му убѣгне, да ся откочи, да ся избави отъ него. Измѣкнася като пѣвѣж изъ гащи.* 3) гл. стр. Бывамъ измѣкнать.

Измѣкване, с. ср. отъ измѣквамъ. Измѣкване, измѣкване.

Измѣкнувать, гл. уч. отъ измѣкнѣж.

Измѣкнѣж, ешь,—наль, гл. свр. отъ измѣквамъ, измѣчнамъ и измѣчнамъ.—натый, прич. стр. 1) Изтрѣкнѣжтый, изскубнѣжтый, изопнѣжтый, изваденый; вѣрваный. 2) Извлѣченый, изнесеный, изтъраный. 3) Изваденый, изноженый. 4) Проврѣный, подаденый.

Измѣчнамъ (да измѣкнѣж), гл. д. Измѣквамъ, измѣчнамъ.

Измѣчване, с. ср. отъ измѣчнамъ. Измѣчване.

Измѣчивамъ (да измѣкнѣж), гл. д. 1) Изчиствамъ съ мѣнение, омывамъ; вымывать, обмывать, перемывать, омывать, подмывать, смывать. *Вода-та всичко измыва, само черно лице и лош языкъ не може. Измыль бѣло-то, та остало черно-то.* 2) За рѣкж, за водж; изкопавамъ, изравямъ; вымывать. *Рѣка-та е измыла брѣга. Порой-тъ измыль темсла на къщж-тъ, та ще падне.* 3) Направямъ нѣчто, каквото да излѣзж съ бѣло лице прѣдъ хора-та. *Каквото е направиль, не може го измѣе нито Дунавъ.*—мси, 1) гл. вѣзвр. Изчиствамъ съ мѣнение, омывамъ; умываться. 2) Изкопавамъ, подкпавамъ, изравямъ. *Отъ дѣжда глина-та ся измыва; глина отъ дождей оплывасть.* 3) гл. стр. Бывамъ измыть.

Измѣчиване, с. ср. отъ измѣчивамъ; вымываніе, вымытіе.

Измѣслища и

Измѣслина, с. ж. Измыслено нѣчто, измысль; вымысль, вѣдумка, небылица.

Измѣсль, с. ж. 1) Нѣчто измыслено, измѣдрено; вымысль, вымысль, вѣдумка. 2) Нѣчто тѣй-си казано, не истина, лѣжа, измыслища, измыслина; вымысль, небылица, ложь, обманъ.

Измѣсловамъ и **измѣслинамъ** (да измѣкнѣж), гл. д. Измысливамъ: 1) Съ мысленіе лампирамъ, направямъ, изкарвамъ нѣчто ново, что не е было досега; вадж, изваждамъ, издумвамъ; вымыслиать, выдумывать, изобрѣтать, выгадывать. *Измыслиль повѣ чаркъ за нѣчто.* 2) Казвамъ нѣчто така,

безъ да е истина, вадж си го изъ ума, говорѣж измыслища; вымыслиать. *Не го вѣрвайте, той ги измыслова, а не че ги с видѣль. Чтото глухо не чое, то си измыслова.*—мси, гл. стр. Бывамъ измысленъ, издумвамъ; вымысличься, выдумваться.

Измѣсловане и **измѣслиане**, с. ср. отъ измѣсловамъ и измѣслинамъ. Измыслианване, издумване; вымыслиеніе, выдумываніе.

Измѣслож, ишь,—ляль, гл. свр. отъ измѣсловамъ, измѣслинамъ и измысличывамъ. Да издумамъ; вымыслить, вѣдумать, изобрѣсти.—леный, прич. стр. 1) Издуманный, изваденый, изнамѣреный; вымысленный, вѣдуманый, изобрѣтенный. 2) Что не е былъ, не е ставалъ, като така казаный, неистинный; небывалый.

Измѣткамъ, гл. д. свр. Съ мыткане да бѣдж на много мѣста, всякъждѣ, да изходж; околѣситъ, неколѣситъ.

Измѣто, като с. ср. Мѣсто издѣбано, изровено, измыто отъ водж; вымоина.

Измѣчптый,—чень и—чень, чна, чно, пр. 1) Что е изостренъ изотдалечъ. 2) За чловѣкъ: израслый тѣлькъ, та високъ.

Измѣчь, междом. отъ измѣчнамъ. Измычане, измѣкване.

Измѣчнамъ, гл. д. Измѣквамъ.

Измѣчване, с. ср. отъ измѣчнамъ. Измѣкване, измѣчване.

Измѣшливамъ, гл. д. Измысловамъ.

Измѣшливане, с. ср. отъ измысличывамъ. Измысливане, измыслиане.

Измѣнѣж, ешь,—мѣль, гл. свр. отъ измѣчивамъ; вымыть.—мѣттый, прич. стр.

1) Омѣттый; вымытый. 2) Изровеный, изкопаный, подкпаный, подмытый; вымытый.

Измѣрювамъ (да измѣрж), гл. д. 1) Съ мѣрваніе изказвамъ, изговарямъ нѣчто изведнѣжж, избѣрбрювамъ; пробормотать, протараторить. 2) Смырювамъ, нахоквамъ, навывкамъ нѣкого; дѣлать выговоръ, упрекать.

Измѣрж, ешь,—ралъ, гл. свр. отъ измѣрювамъ.

Измѣивамъ и **измѣиунамъ** (да измѣнѣж), гл. д. Изчиствамъ лѣнь съ мѣнало, съ мялицж; тренать лѣнь.—мси, гл. стр. Бывамъ измѣивать.

Измѣиване и **измѣиуване**, с. ср. отъ измѣивамъ.

Измѣнѣж, ешь,—наль, гл. свр. отъ измѣивамъ; ийтренать лѣнь.—натый, прич. стр. За лѣнь, изчистеный.

Измѣнища, с. ж. Която измѣинава, замѣ-

и вава, замѣца другыго, отмѣнница, отмѣна.

Бабо, мила бабо,
Размятай дворовы,
Та кладай столовы,
Че ся ти водимы
Младж измѣшницѣ,
Да ти измѣнава
Зимѣ отъ мразовы,
Лѣтъ отъ пековы. *Пѣс.*

Измѣнювамъ и **измѣивамъ**, *гл. мн-кр.* отъ **измѣни́авамъ** и **измѣниамъ**.

Измѣни́къ, *ишь*, — **ни́ль**, *гл. свр.* отъ **измѣни́авамъ** и **измѣниамъ**. 1) Да промѣни́къ, да замѣни́къ; **измѣни́ть**. 2) Да размѣни́къ, да промѣни́къ, да трамносамъ; **обмѣни́ть**. 3) Да замѣни́къ, да отмѣни́къ, да замѣстѣ; **замѣни́ть**. — **ни́гий**, *прим. стр.* 1) Промѣненный, замѣненный; **измѣни́нный**. 2) Размѣненный, промѣненный, трамносаный; **перемѣни́нный**.

Измѣни́авамъ и **измѣниамъ** (да **измѣни́къ**, **измѣивамъ**, **измѣнювамъ**), *гл. д.* 1) Правѣи́къ да добые другъ видѣ, другъ изгядѣ, направимъ го другоче, промѣни́авамъ, замѣни́авамъ; **измѣни́ать**. *Измѣни си лице-то. Измѣни крожжа на дрѣвѣ-тѣ. Нужда законѣ измѣнава.* 2) Размѣни́авамъ, промѣни́авамъ, замѣни́авамъ, давамъ едно нѣчто, та зимамъ друго, трамносамъ; **обмѣни́вать**. *Измѣни дребусака на цѣло.* 3) Замѣни́авамъ, отмѣни́авамъ, замѣщамъ, ставамъ измѣнница; **замѣни́ать**. — *мѣя*, 1) *гл. вгзѣр.* Не стоѣи одинакъвѣ, не бывамъ все сѣщѣ, промѣни́авамся, мѣни́къ; **измѣни́аться**. *Какъвѣ ся е измѣнилъ на лице-то. Измѣниавася като прѣвз Марта вѣрѣя-то.* 2) *гл. стр.* Бывамъ измѣненъ; **измѣни́аться**, **перемѣни́аться**.

Измѣни́аване и **измѣни́ане**, *с. ср.* отъ **измѣни́авамъ** и **измѣниамъ**.

Измѣ́рвамъ и **измѣ́рювамъ** (да **измѣ́риж**), *гл. д.* Измирамъ: 1) Съ мѣрене цамирамъ едно нѣчто колко тягне, колко е дълго, високо или дълбоко; **вымѣ́ривать**, **вымѣ́рять**, **измѣ́ривать**, **измѣ́рять**. 2) Докарвамъ нѣчто на мѣрѣж, на калжѣ; **подго́и́ть**, **приводить въ мѣру**. 3) Улучвамъ, унишвамъ, ударвамъ; **изноравливать**. *Измѣрилъ го тѣжко по главѣ-тѣ.* 4) Изгядвамъ нѣкого вторачено, срьдито. *Измѣрилъ го отъ главѣ-тѣ до крака-та*, изгядалъ го — *мѣя*, *гл. стр.* Бывамъ измѣренъ.

Измѣ́рване и **измѣ́рюване**, *с. ср.* отъ **измѣ́рвамъ** и **измѣ́рювамъ**; **вымѣ́риване**, **измѣ́риване**.

Измѣ́риж, *ишь*, — **ри́ль**, *гл. свр.* отъ **измѣ́рвамъ** и **измѣ́ирамъ**; **вѣмѣ́рить**, **измѣ́рить**, **подогнать**; **изноровить**. — **ренѣй**, *прим. стр.* 1) Прѣмѣренный; **вѣмѣренный**, **измѣренный**. 2) Докаранный на мѣрѣж, на

калжѣ; **подогнанный**. 3) Улученый, унишеный; **изноровленный**.

Измѣ́свамъ, **измѣ́самъ** и **измѣ́шиамъ** (да **измѣ́сѣж**), *гл. д.* Измсамъ: 1) Мѣсѣж нѣчто много вѣрѣя за да ся умѣси добрѣ, умѣсвамъ; **вымѣ́шивать**, **замѣ́шивать**, **вымѣ́нать**, **измѣ́нать**. *Измѣсѣж хлѣба. Измѣсѣж глиня-тѣ, та станѣ жилага.* 2) Умѣсвамъ, намѣсвамъ много, всичко. *Измѣси дѣ что да си е хлѣбѣ.* 3) Размѣсвамъ, смѣсвамъ, разбрѣквамъ, изграмвамъ; **смѣ́шивать**. *Измѣсили си обуца-та.* — *мѣя*, 1) *гл. стр.* Бывамъ измѣсенъ. *Каквото мѣсила, таково ся и измѣсило.* 2) *гл. вгзѣр.* Размѣсвамся, смѣсвамся, разбрѣквамся; **смѣ́шиваться**. *Измѣсилъся козѣ-тѣ и овцѣ-тѣ.*

Измѣ́сване и **измѣ́сане**, *с. ср.* отъ **измѣ́свамъ** и **измѣ́самъ**.

Измѣ́ствамъ и **измѣ́стиамъ** (да **измѣ́стѣж**), *гл. д.* Измѣщамъ, съ мѣстенне избутвамъ, изтыквамъ отнѣидѣ, извзждамъ нѣчто из мѣсто-то му; **сворачивать**, **передвигать**, **оттѣснять**. *Едвамъ измѣстѣж камѣка. Измѣсти мене, да сѣдне той.* — *мѣя*, 1) *гл. вгзѣр.* Мѣстѣся, намѣствамся, прѣмѣствамся на друго мѣсто, отмѣствамся. 2) *гл. стр.* Бывамъ измѣстенъ.

Измѣ́стване и **измѣ́стиане**, *с. ср.* отъ **измѣ́ствамъ** и **измѣ́стиамъ**. **Измѣ́щане**.

Измѣ́стѣж, *ишь*, — **ти́ль**, *гл. свр.* отъ **измѣ́ствамъ**, **измѣ́стиамъ** и **измѣ́щамъ**. Да отмѣстѣж, да прѣмѣстѣж, да махнѣ; **своротить**, **передвинуть**. — **тенѣй**, *прим. стр.* Отмѣстеный, прѣмѣстеный, махнѣтый; **свороченный**, **передвинутый**.

Измѣ́сѣж, *ишь*, — **си́ль**, *гл. свр.* отъ **измѣ́свамъ**, **измѣ́шиамъ**, **измѣ́самъ** и **измѣ́самъ**. 1) Умѣсвамъ; **вѣмѣ́сить**, **вѣ́мять**, **измѣ́ть**. 2) Да размѣсѣж, да смѣсѣж, да разбрѣквамъ; **смѣ́шать**. — **сенѣй**, *прим. стр.* 1) Умѣсеный; **вѣ́мѣ́шенный**, **вѣ́мятый**, **измѣ́тый**. 2) Размѣсеный, смѣсеный, разбрѣканный; **смѣ́шанный**.

Измѣ́тамъ (**измѣ́твамъ**, да **измѣ́тиж**, **измѣ́тпувамъ**), *гл. д.* 1) Съ мѣтане извѣртамъ нагорѣ; **выбрасывать**. *Измѣтнѣ камѣкѣ извѣрѣж кѣжѣ-тѣ.* 2) Извѣртамъ измѣ́ть, вадж измѣ́ть; **браковать**. 3) Нѣчто закачено, заключено правѣ да ся откачи, да ся отключи, отмѣтамъ. 4) Изгльчвамъ, извивамъ, извѣхвамъ, извѣхивамъ; **повихать**. 5) Изкрививамъ, изкорубивамъ, извивамъ; **переканчивать**, **коробить**. — *мѣя*, 1) *гл. вгзѣр.* Изкорубивамся, извѣтывамся, излакутывамся, изкрививамся, извивамся; **коробиться**, **вскоробливаться**, **поводить**. *Измѣтнѣся дѣска-та*; **повѣло дѣску**.

Врата-та сж ся измѣтихлы, та не ся затварятъ добръ. 2) Измѣчваемся, извиваемся, извѣхваемся, извихваемся; повихаться. 3) Раждамся подобенъ, приличенъ на нѣкого; рождаться въ когѣ либо, уродиться. *Измѣтихлех на бацк си, мѣтихлех на бацк си, стацкъл като бацк си; пошѣлъ въ отцѣ.* 4) Ставамъ другъ, мѣнавамся, зимамъ да живѣхъ друго-наче. *Свѣтъ-тъ ся с измѣтихлъ, та отивамъ все на лоше-то. Измѣтихех като буковк дѣскк.* 5) Подкачамъ да раждамъ пледъ по-лошь или по-малко, израждавамся, прѣраждавамъ; выраждаться, вырождаться. 6) гл. стр. Бывамъ измѣтихтъ.

Измѣтамъ, гл. свр. отъ измѣтвамъ. Да намѣтамъ, да изнамѣтамъ.

Измѣтаніе, с. ср. отъ измѣтамъ.

Измѣтвамъ, гл. мн-кр. отъ измѣтамъ.

Измѣтвамъ (да измѣтамъ), гл. д. Мѣтвамъ много, всичко, изнамѣтвамъ. *Измѣта хлѣба въ фурнж-тк.*

Измѣтваше, с. ср. отъ измѣтвамъ.

Измѣтиувамъ, гл. уч. отъ измѣтихъ.

Измѣтихъ, ешь,—нхлъ, гл. свр. отъ измѣтамъ.—нхтъый, прич. стр. 1) Изверленый нагорѣ; брѣшениый вверхъ. 2) Изверленый, пзвденый измѣтъ; бракованныый. 3) Изкривеный, пзвитый, пзкорубченый, пзлакутеный; покорбленный, перекобшеный. 4) Изкльченый, пзвитый, пзвиххтъый, пзвѣхххтъый; новѣхпнутый.

Измѣтихто, като с. ср. Нѣчто измѣтихлося, пзихкнхло много; вѣигибъ.

Измѣтихтъый, ть, та, то, като пр. Что ея е пзмѣтихлъ, та не ея е родилъ като родител-тъи ея; вѣйродокъ.

Измѣтъ, с. м. 1) Стога, что ея е псврѣдила, развалила, или что е отъ по-долне качество, та не може да отиде съ другх-тх, а хъ отдѣлять на странх; пзбирѣкъ; бракъ, отбросокъ. *Вадж измѣтъ, извергамъ, измѣтамъ измѣтъ; бракованіе, браковка.* 2) Нѣчто съвѣсъ развалено, та не е за-въ работх и трѣбва да ея врьли. *Това е измѣтъ, за врьгане.*

Измѣшамъ и **измѣшювамъ** (да измѣсж), гл. д. Измѣсвамъ.

Измѣшаніе и **измѣшюваніе**, с. ср. отъ измѣшамъ. Измѣшаніе.

Измѣщамъ (да измѣсж), гл. д. Измѣсвамъ.

Измѣщаніе, с. ср. отъ измѣщамъ. Измѣщаніе.

Измѣдвамъ и **измѣдуювамъ** (да измѣдж), гл. д. Направлямъ нѣкого да стане клавъ, пзклавамъ, пзтрѣсвамъ.—мси, 1) гл. вьзвр. Пзклавамся, пзклавамся, пзсыпвамся, пз-

трѣсвамся, стрѣсвамся, пронадамъ. 2) гл. стр. Бывамъ пзмѣдегъ.

Измѣдрювамъ и **измѣдрямъ** (да измѣдрж), гл. д. 1) Измыслювамъ, пзмисляамъ, пзмышлявамъ, пздумывамъ; пзмышлять, пздумывать. 2) Изправлямъ, турямъ нѣчто на ерѣнж. *Какво ея го измѣдрилъ прѣдѣ врата-та, вдиени го оттамъ.* —мси, 1) гл. вьзвр. Изправлямся, та стоъх ерѣнж нѣкого мрпо. *Измѣдрихех като булкк прѣдѣ кумъ.* 2) гл. стр. Бывамъ пзмѣдренъ, пзмислювамся, пздумывамся; пзмышляться, пздумываться.

Измѣдрюваніе и **измѣдряніе**, ср. ср. отъ измѣдрювамъ и измѣдрюваніе.

Измѣдржъ, ишь,—рилъ, гл. свр. отъ измѣдрювамъ и измѣдрямъ.—ренъый, прич. стр. 1) Измысленый, пздуманый; вѣдуманныый, пздуманныый, вѣмышленый. 2) Изправеный ерѣнж нѣкого.

Измѣдхъ, ишь,—дилъ, гл. свр. отъ измѣдвамъ. Да изтрѣсж, да пзкпльж, да пзклававж.—денъый, прич. стр. Клавый, пзкленый, пзсынаный, пзтрѣсеный, стрѣслый; килѣстый, человекъ ея килѣю, ея грѣжею.

Измѣтвамъ и **измѣтувамъ** (да намѣтх), гл. д. 1) За квачкж. за птнцх: лѣжх падъ яйца, долѣ ея пзлуцять отъ тѣхъ пилци, пзмѣщамъ, пзлуцамъ, пзвоздамъ; выводитъ, выеяживать.

Радка драгипку думаше:
И птнчка-та е мѣшнжа,
Ала ея гнѣздо пзвива
И ея птнченца измѣща. *Пѣс.*

2) Съ много магане, мѣтеніе, пшаніе едвамъ сполучамъ да направхх нѣчто. *Едвамъ измѣтити и той едик работж.* —мси, гл. стр. Бывамъ пзмѣтенъ, пзлуцамся, пзвоздамся; выводитъсья, выеяживаться.

Измѣтваніе и **измѣтуваніе**, с. ср. отъ измѣтвамъ. Измѣтваніе.

Измѣтхъ, ишь,—тиль, гл. свр. отъ измѣтвамъ и измѣщамъ. Да пзлуцх; вывести, вѣсидѣть.—тенъый, прич. стр. Пзлуценый; вѣведеный, вѣсеяженый.

Измѣчвамъ и **измѣчювамъ** (да измѣчж), гл. д. Измѣчнамъ: 1) Давамъ нѣкому мѣкж, правж го да ея мѣчи, да пзнемоцае, да отпадне, да ея умори; пзмучивать, пзетомлять. *Работа та мѣ измѣчи.* 2) Мѣчжх пзпозпх, всичкы-тъи; перемучить. *Пзмѣчи свѣта за парж.* —мси, гл. стр. и вьзвр. Мѣчжхх много; пзмучиваться, мѣйтсья. *Доклѣ го сврьшигъ, измѣчжхх.*

Измѣчваніе и **измѣчюваніе**, с. ср. отъ измѣчвамъ. Измѣчваніе.

Измѣчѣж, ишь,—чиль, *гл. свр.* отъ измѣчивамъ и измѣчнамъ; измучить, изнуричь, перемучить, утомить.—ченгый, *прич. стр.* 1) Когото ся мѣчили много; измученный. 2) Ослаблѣгый, отпаднѣлгый, изнемощналгый, изпитгый; изпурѣнный, утомлѣнный, испитой.

Измѣчнамъ (да измѣчѣж), *гл. д.* Измѣч-
вамъ.

Измѣчанне, *с. ср.* отъ измѣчнамъ. Из-
мѣчванне.

Измѣщамъ (да измѣтж), *гл. д.* Измѣт-
вамъ.

Измѣзрювамъ (да измѣздрѣж), *гл. д.* Из-
бпрамъ лоа отъ мясо за да го тошж.

Измѣзрюванне, *с. ср.* отъ измѣзрювамъ.

Измѣздрѣж, ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ из-
мѣзрювамъ.

Измѣкушавѣвамъ (да измѣкушавѣж), *гл. ср.* Ставамъ мякушавъ, слабъ, съсыпанъ отъ нерадовень животь, отъ неработене; извѣживаться.

Измѣкушавѣванне, *с. ср.* отъ измѣку-
шавѣвамъ.

Измѣкушавѣлгый, лъ, ла, ло, *пр.* Ста-
пжлгый мякушавъ, слабъ, съсыпанъ отъ не-
работене, отъ нерадовень животь; извѣ-
женный. *Измѣкушавѣли Грѣци.*

Измѣкушавѣж, ешь,—вѣлъ, *гл. свр.* отъ измѣкушавѣвамъ.

Измѣкушавѣвж, ишь,—вилъ, *гл. свр.* отъ измѣкушавѣвамъ. Да разгалж; извѣ-
жить.—венгый, *прич. стр.* Разгаленгый; из-
вѣженный.

Измѣкушавѣнамъ (да измѣкушавѣж), *гл. д.* Дрѣжж пѣкого разслабено, та ся научва на широко, на галено, разгалвамъ; извѣ-
живать.—мѣя, *гл. стр.* Бывамъ измѣкуша-
венъ; извѣживаться.

Изнабарамъ, *гл. д. свр.* Да набарамъ много,
всичко, да изнабутамъ.

Изнабаскамъ, *гл. д. свр.* Да набаскамъ много,
всичко, да изнасѣжж.—скангый, *прич. стр.* Изна-
сѣченгый, изпосѣченгый.

Изнаберж, ешь,—брахъ,—бралъ, *гл. д. свр.* Да наберж много, колкото трѣбва.

Изнабивамъ (да изнабѣж), *гл. д.* 1) На-
бивамъ мнозинж, всичкы-ты, изпобивамъ;
перевивать, перекачывать, переколачи-
вать. 2) Набивамъ, побивамъ, набочвамъ
много, всичко.—мѣя, *гл. стр.*

Изнабѣж, ешь,—билъ, *гл. свр.* отъ изна-
бивамъ. 1) Да изпобѣж; перебить, пере-
катать, переколотить. 2) Да изпобѣж, да
изнабучж, да изнабочж.—битгый, *прич. стр.*

Изнаблѣскамъ, *гл. д. свр.* Да наблѣскамъ
много, мнозинж, всичко.

Изнабодж, ёшь,—бодохъ,—болъ, *гл. свр.* отъ изнабодѣдамъ.—дѣнгый, *прич. стр.*

Изнабодѣдамъ (да изнабодж), *гл. д.* На-
бодѣдамъ много, всичко.

Изнабозагж (да ся), ешь,—залеся, *гл. вззвер.* *свр.* въ *мн. ч.* Да ся набозаемъ мнозина,
всичкы.

Изнабочж, ишь,—чиль, *гл. д. свр.* Да на-
бочж много, всичко.—ченгый, *прич. стр.*

Изнабрѣчкамъ, *гл. д. свр.* Да набрѣчкамъ
много, всичко.—кангый, *прич. стр.* *Изна-
брѣчкано лице.*

Изнабутамъ, *гл. свр.* отъ изнабутвамъ.
—тангый, *прич. стр.*

Изнабутвамъ и изнабутувамъ (да изна-
бутамъ), *гл. д.* Набутвамъ много, мнозинж,
всичко.

Изнабучж, ишь,—чиль, *гл. д. свр.* Да на-
бучж много, всичко.—ченгый, *прич. стр.*

Изнабѣкамъ, *гл. д. свр.* Да набѣкамъ много,
мнозинж, всичко, да изнабутамъ, да изна-
тыкамъ.—кангый, *прич. стр.* *Изна-
бутангый, изнатыкангый.*

Изнабѣхтж, ишь,—тѣлъ, *гл. д. свр.* Да
набѣхтж мнозинж, всичкы-ты, да изнабѣж;
перекатать, переколотить.—тѣнгый,
прич. стр. *Изнабитгый.*

Изнавалѣж, ишь,—лѣлъ, *гл. д. свр.* Да
навалѣж много, всичко. Да ся изнавалѣж,
гл. вззвер. свр. въ *мн. ч.* Да ся навалѣж
мнозина, всичкы. *Изнавалѣжися като
гарванъ на мръшж.*

Изнавалѣж, ишь,—лѣлъ, *гл. д. свр.* Да
навалѣж, да намокрж много, всичко. *Изна-
валѣ жи дѣждж-тъ, та смѣи вирь-
вода.*

Изнаведж, ёшь,—ведохъ.—вѣлъ, *гл. д. свр.* Да наведж много, всичко. Да ся из-
наведж, *гл. вззвер.* въ *мн. ч.* Да ся на-
ведемъ мнозина, всичкы.

Изнавечѣрамъ (да ся), *гл. вззвер.* въ *мн. ч.* Да ся навечернамъ мнозина, всичкы.

Изнавивамъ (да изнавиж), *гл. д.* Нави-
вамъ много, всичко.

Изнавѣрвамъ и изнавѣрювамъ (да изна-
вѣрж), *гл. д.* Навѣрвамъ много, всичко.

Изнавѣрж, ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ из-
навѣрвамъ.—ренгый, *прич. стр.*

Изнавиж, ешь,—вилъ, *гл. свр.* отъ из-
навивамъ.—витгый, *прич. стр.* *Изна-
сукангый.*

Изнавлѣчж, ишь,—чиль, *гл. д. свр.* Да
навлѣчж много, колкото трѣбва.

Изнавлизамъ (да изнавлѣзж), *гл. ср.* въ
мн. ч. Навлизамъ мнозина, всичкы.

Изнавличнамъ (да изнавлѣжж), *гл. д.* На-
вличнамъ много, всичко.—мѣя, *гл. вззвер.* въ
мн. ч. Навличнамъся мнозина, всичкы,

- изнадождвамъ. *Изнавлѣкохся отъ да си сж дѣца.*
- Изнавлѣжъ**, ешь, — вохъ, — влѣзъ, *гл. свр.* отъ изнавлѣзамъ.
- Изнавлѣжъ**, чѣшь, — влѣкохъ, — влѣклъ, *гл. свр.* отъ изнавлѣчамъ.
- Изнавождамъ** (да изнаведжъ), *гл. д.* Навождамъ много, всичко.
- Изнаврѣжъ**, ишь, — вилъ, *гл. д. свр.* Да наврѣжъ много, всичко.
- Изнаврѣгамъ**, *гл. д. свр.* Да наврѣгамъ много, всичко.
- Изнаврѣжжъ**, ешь, — врѣзахъ, — врѣзалъ, *гл. свр.* отъ изнаврѣзамъ. Да изпрѣврѣжжъ; перевязать, перекрутить.
- Изнаврѣзамъ** и **изнаврѣзувамъ** (да изнаврѣжжъ), *гл. д.* Наврѣзамъ много, всичко, изпрѣврѣзамъ; перевязывать, перекручивать.
- Изнавѣджъ** (да ся), ишь, — дился, *гл. об. свр.* Да ся навѣджъ много.
- Изнавѣкамъ**, *гл. д. свр.* отъ изнавѣк-вамъ. Да изнахокамъ, да изпрѣхокамъ; перебранить.
- Изнавѣкнамъ** и **изнавѣкувамъ** (да изнавѣкамъ), *гл. д.* Да навѣкамъ мнозина, всички-ты, изнахокнамъ, изпрѣхокнамъ; перебранивать.
- Изнавѣкижъ**, ешь, — пжлъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да навѣкнемъ мнозина, всички.
- Изнавѣвамъ** (да изнавѣжъ), *гл. д. и ср. свр.* Навѣвамъ много, на много мѣста, навѣждѣ.
- Изнавѣжъ**, ешь, — вѣлъ, *гл. свр.* отъ изнавѣвамъ. *Да ся изнавѣжъ*, да ся навѣжъ доста.
- Изнавѣсжъ** (да ся), ишь, — сился, *гл. възвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся навѣсимъ мнозина, всички.
- Изнагаждамъ** (да изнагоджъ), *гл. д.* Нагаждамъ много, всичко.
- Изнагаждамъ** и **изнагаждамъ** (да изнагаждъ), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Да нагажимъ мнозина, всички. *Изнагажихъ въ рѣкж-тж.*
- Изнагажъ**, ишь, — вилъ, *гл. свр.* отъ изнагаждамъ.
- Изнагалажъ** (да ся), ишь, — лился, *гл. възвр. свр.* Да ся нагалажъ досѣта, колкото ми ся иска.
- Изнагласжъ**, ишь, — силъ, *гл. д. свр.* Да нагласжъ много, всичко.
- Изнаглытамъ** (да ся), *гл. възвр. свр.* 1) Да ся наглытамъ досѣта, колкото ми ся глыта. 2) Въ *мн. ч.* Да ся наглытамы мнозина, всички.
- Изнаглыдамъ** (да ся), *гл. възвр. свр.* Да ся наглыдамъ досѣта, колкото ми ся глыда.
- Изнагнетжъ**, ешь, — глетохъ, — гпелъ, *гл. свр.* отъ изнагнѣтамъ.
- Изнагнѣтамъ** (да изнагнетжъ), *гл. д.* Нагнѣтамъ много, всичко.
- Изнагнѣвамъ** (да изнагнѣжъ), *гл. ср.* Нагнѣвамъ много, на много мѣста.
- Изнагнѣжъ**, ешь, — гпиль, *гл. свр.* отъ изнагнѣвамъ.
- Изнагоджъ**, ишь, — дилъ, *гл. свр.* отъ изнагаждамъ. — денѣтъй, *прич. стр.*
- Изнагостжъ**, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да нагостжъ мнозина, всички-ты.
- Изнаготвювамъ** (да изнаготвѣжъ), *гл. д.* Да наготвѣжъ много, всичко — мѣся, *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Наготвювамъся мнозина, всички.
- Изнаготвѣжъ**, ишь, — виль, *гл. свр.* отъ изнаготвювамъ. Да изприготвѣжъ. — венѣтъй, *прич. стр.* Изприготвенѣтъй.
- Изнагоижъ**, ишь, — гоиль, *гл. свр.* отъ изнагоидамъ. — гоѣпѣтъй, *прич. стр.*
- Изнагоидамъ** (да изнагоижъ), *гл. д.* Нагоидамъ много, всички-ты. — мѣся, *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Нагоидамъся мнозина, всички.
- Изнаграбамъ**, *гл. д. свр.* Да награбамъ много, всичко. *Да ся изнаграбамъ*, да ся награбамъ досѣта, колкото можъ.
- Изнаграджъ**, ишь, — дилъ, *гл. свр.* отъ изнаграждамъ. Да изнаправжъ; перестрѣбѣтъй.
- Изнаграждамъ** (да изнаграджъ), *гл. д.* Награждамъ, съграждамъ много, всичко, да изнаправжъ; перестрѣбѣтъй.
- Изнагрѣжъ**, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да нагрѣжъ много, всичко, да изнабрѣжъ. — чѣпѣтъй, *прич. стр.* Изнабрѣченѣтъй.
- Изнагрѣвамъ** (да изнагрѣжъ), *гл. д.* Нагрѣвамъ много, всичко.
- Изнагрѣжжъ**, ешь, — грѣлъ, *гл. свр.* отъ изнагрѣжамъ.
- Изнагыздамъ** и **изнагыздувамъ** (да изнагызджъ), *гл. д.* Нагыздамъ много, мнозина, всичко, изнакызвамъ.
- Изнагыздджъ**, ишь, — дилъ, *гл. свр.* отъ изнагыздамъ. Да изнакызджъ. — денѣтъй, *прич. стр.* Изнакызченѣтъй.
- Изнадавамъ**, *гл. д. свр.* Да надавамъ много, всичко.
- Изнадѣмъ**, дадѣшь, — дадохъ, — далъ, *гл. д. свр.* Да надамъ много, всичко.
- Изнадарѣжъ**, ишь, — риль, *гл. свр.* отъ изнадарѣвамъ. Да издарѣжъ; передарить.
- Изнадарѣвамъ** (да изнадарѣжъ), *гл. д.* Надавамъ мнозина, всички-ты, издарѣвамъ; передаривать.
- Изнадвѣвамъ** (да издавѣжъ), *гл. д.* Наывѣвамъ мнозина, всички-ты.
- Издавѣжъ**, ешь, — виль, *гл. свр.* отъ издавѣвамъ.
- Издавѣкижъ**, ешь, — пжлъ, *гл. свр. д.* Наывѣкижъ мнозина, всички-ты.
- Изнадраскамъ**, *гл. свр.* отъ изнадрас-

- вамь. Да изнадрацѣжъ. — скантѣй, прич. стр.
- Изнадрáсквамь** и **изнадрáскувамь** (да изнадрáскамь и да изнадрáцѣжъ), гл. д. Надрáсквамь много, всичко.
- Изнадрáцѣжъ**, ешь, — надрáскахъ, — дрáскаль, гл. свр. отъ изнадрáсквамь. Да изнадрáскамь.
- Изнадробѣжъ**, ишь, — бѣлъ, гл. свр. отъ изнадробѣвамь; передробѣть. — бѣнтѣй, прич. стр.
- Изнадробѣвамь** (да изнадробѣжъ), гл. д. Надробѣвамь много, всичко-то; передробѣлѣть.
- Изнадѣвамь** (да изнадѣжъ), гл. д. Надувамь много, всичко.
- Изнадѣичѣжъ**, ишь, — чилъ, гл. свр. отъ изнадѣичнамь. — чѣнтѣй, прич. стр.
- Изнадѣичнамь** и **изнадѣичювамь** (да изнадѣичѣжъ), гл. д. Надѣичнамь много, всичко.
- Изнадѣжъ**, ешь, — дѣлъ, гл. свр. отъ изнадѣжъ *гайды-ты*, иззаплакахъ.
- Изнадѣивамь** и **изнадѣивювамь** (да изнадѣивѣжъ), гл. д. Надѣивамь мнозинѣжъ, всичкы-ты, изнабивамь, изнатупвамь; перекатѣвать, переколѣчивать.
- Изнадѣивѣжъ**, ишь, — нилъ, гл. свр. отъ изнадѣивамь. Да изнабѣжъ, да изнатупнамь; перекатѣть, переколотѣть. — пѣнтѣй, прич. стр. Изнабитѣй, изнатупантѣй.
- Изнаѣжѣжъ** (да ся), ишь, — жилия, гл. възвр. свр. въ мн. ч. Да ся наежимъ мнозина, всичкы.
- Изнажежѣжъ**, ешь, — жѣгохъ, — жѣгль, гл. д. свр. Да нажежѣ много, всичко.
- Изнажѣюлвамь** и **изнажѣюлнамь** (да изнажѣюлѣжъ), гл. д. 1) Нажѣюлвамь много, всичко. 2) Нажѣюлвамь, набивамь мнозинѣжъ, всичкы-ты, изнабивамь; перепарѣвать.
- Изнажѣюлѣжъ**, ишь, — лилъ, гл. свр. отъ изнажѣюлвамь и изнажѣюлнамь.
- Изнажѣналѣжъ** (да ся), ишь, — лился, гл. възвр. свр. въ мн. ч. Да ся нажѣналимъ мнозина, всичкы.
- Изназѣмѣжъ** (да ся), ешь, — зѣхся, — зѣлся, гл. об. свр. въ мн. ч. Да ся назѣматѣй всичкы, мнозина.
- Изнайдѣжъ**, ешь, — найдѣхъ, — нашѣлъ, гл. свр. отъ изнахѣждамь. Да изнашѣрѣжъ, да измыслижъ, да измѣдрѣжъ, да издумамь; выдумать, изобрѣсть, открытъ.
- Изнаизкѣчѣжъ**, ишь, — чилъ, гл. свр. свр. въ мн. ч. Да наизкѣчимъ, да изкѣчимъ, мнозина, всичкы.
- Изнакадѣжъ**, ишь, — дѣлъ, гл. свр. отъ изнакадѣвамь. Да изнапушѣжъ. — дѣнтѣй, прич. стр. Изнапушѣнтѣй.

- Изнакадѣивамь** (да изнакадѣжъ), гл. д. Накадѣивамь много, всичко, изнапушвамь.
- Изнакаѣжѣжъ**, ешь, — казахъ, — казалъ, гл. д. свр. Да накаѣжѣ мнозинѣжъ, всичкы ты.
- Изнакалайшѣжъ**, ешь, — лайсаль, гл. д. свр. Да накалайшѣ много, всичко; перелудѣть.
- Изнакалнамь**, гл. д. свр. Да накалнамь много, всичко, да изпокалнамь; изгрязнѣть. — лантѣй, прич. стр. Изпокалантѣй.
- Изнаканѣжъ** (да ся), ишь, — нился, гл. об. свр. въ мн. ч. Да ся наканимъ мнозина, всичкы.
- Изнаканѣвамь** и **изнаканѣнамь** (да изнаканѣжъ), гл. д. Накапвамь много, всичко, изпокапвамь.
- Изнаканѣжъ**, ешь, — палъ, гл. свр. отъ изнаканѣвамь и изнаканѣнамь. Да изпоканѣжъ. — пантѣй, прич. стр.
- Изнакарáмь**, гл. свр. отъ изнакарáвамь.
- Изнакарáмь** (да ся), гл. об. свр. Да изнахокамь, да изнавыѣкамь.
- Изнакарáвамь** и **изнакарáрувамь** (да изнакарáрамь), гл. д. Накарáвамь много, мнозинѣжъ, всичкы-ты.
- Изнакачѣжъ**, ишь, — чилъ, гл. свр. отъ изнакачѣнамь. — чѣнтѣй, прич. стр.
- Изнакачѣнамь** (да изнакачѣжъ), гл. д. Накачамь много, всичко. — мся, гл. възвр. въ мн. ч. Накачамъся мнозина, всичкы.
- Изнаквáсвамь** и **изнаквáшнамь** (да изнаквáсѣжъ), гл. д. Наквасвамь, наквашнамь много, всичко. — мся, 1) гл. възвр. Наквасвамся много, цѣль. 2) Въ мн. ч. Наквасвамъся мнозина, всичкы. 3) гл. стр. Бывамь изнаквасенъ.
- Изнаквáсѣжъ**, ишь, — силъ, гл. свр. отъ изнаквáсвамь и изнаквáшнамь. — сентѣй, прич. стр.
- Изнаклѣцáмь**, гл. д. свр. Да наклѣцáмь много, всичко. — цантѣй, прич. стр.
- Изнаковáвамь** (да изнаковáжъ), гл. д. Наковавамь много, всичко. — мся, гл. стр. Бывамь изнакованъ.
- Изнаковáжъ**, ешь, — вáлъ, гл. свр. отъ изнаковáвамь. — вантѣй, прич. стр.
- Изнакѣпѣсамь**, гл. д. свр. Да накошѣкамь много.
- Изнакрадѣжъ**, ешь, — крадохъ, — кралъ, гл. д. свр. Да накрадѣжъ много. Да ся изнакрадѣжъ, гл. възвр. свр. Да ся накрадѣжъ, да крадѣжъ досѣта, колкото можъ.
- Изнакривѣжъ**, ишь, — вѣлъ, гл. д. свр. Да накривѣжъ много, всичко. — вѣнтѣй, прич. стр.
- Изнакрѣвѣжъ** (да ся), ишь, — вѣлся, гл. об. свр. въ мн. ч. Да ся накрѣвимъ мнозина, всичкы.
- Изнакрѣмѣжъ**, ишь, — мѣлъ, гл. д. свр. Да

- накрѣивамъ много, вѣчко. — мѣнѣй, *прич. стр.*
- Изнакрѣивамъ** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Скрѣивамъ много, вѣчко, наскрѣивамъ; наирѣивать. — мѣя, 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Скрѣиваюсь мнозина, вѣчки. 2) *гл. стр.* Бывамъ изнакрѣивать, наскрѣиваюсь, изпокрѣиваюсь.
- Изнакрѣиваю**, *ешь*, — крѣиваю, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю. Да наскрѣиваю, да изпокрѣиваю; наирѣивать. — крѣиваю, *прич. стр.* Наскрѣиваю, изпокрѣиваю.
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Накрѣиваю много, вѣчко. — мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изнакрѣиваю, изпокрѣиваюсь.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — шиль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю и изнакрѣиваю. Да изпокрѣиваю. — шиль, *прич. стр.* Изпокрѣиваю.
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Накушаю много, вѣчко, изпокушаю; перекушать. — мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изнакушаю, изпокушаюсь; перекушаю.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — пиль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю и изнакрѣиваю. Да изпокушаю; перекушать. — пиль, *прич. стр.* Изпокушаю.
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Накусываю, накушаю много, вѣчко. — мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изнакусываю.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — силь, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю и изнакрѣиваю. — сень, *прич. стр.*
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Накисываю много, вѣчко. — мѣя, 1) *гл. взвр.* Накисываю колкого трѣва. 2) *гл. стр.* Бывамъ изнакисываю.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — ниль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю. — снать, *прич. стр.*
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Накрѣиваю много, вѣчко, изнакрѣиваю. — мѣя, 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Накрѣиваюсь мнозина, вѣчки, изнакрѣиваюсь. 2) *гл. стр.* Бывамъ изнакрѣиваю, изнакрѣиваюсь.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — тиль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю. Да изнакрѣиваю. — тень, *прич. стр.* Изнакрѣиваю.
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Накрѣиваю много, вѣчко, изнакрѣиваю. — мѣя, *гл. стр.* и *взвр.* Изнакрѣиваю.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — чиль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю и изнакрѣиваю. Да изнакрѣиваю. — чень, *прич. стр.* Изнакрѣиваю.
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Накрѣиваю много, вѣчко. — мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изнакрѣиваю, изнакрѣиваюсь.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — риль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю и изнакрѣиваю. — рень, *прич. стр.*
- Изнакрѣиваю**, *гл. д.* свр. Да наланаю много, вѣчко. Да ся наланаю, *гл. взвр.* свр. 1) Да ся наланаю досыта, колкого ми ся иска. 2) Въ *мл. ч.* Да ся наланаю мнозина, вѣчки.
- Изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Нааиваю много, вѣчко.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — жиль, *гл. д.* свр. Да наложу много, вѣчко.
- Изнакрѣиваю** (да ся), *ишь*, — чиль, *гл. взвр.* свр. 1) Да ся наложу много, досыта. 2) Въ *мл. ч.* Да ся наложу мнозина, вѣчки.
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Да нальзю много, вѣчко. — мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изнальзю.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — ниль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю. — ниль, *прич. стр.*
- Изнакрѣиваю**, *гл. свр.* въ *мл. ч.* Да нальзю мнозина, вѣчки.
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — лиль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю. — лиль и — лиль, *прич. стр.*
- Изнакрѣиваю**, *ишь*, — мазахъ, — мазаль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю; перемазать. — мазиль, *прич. стр.*
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Намазываю много, вѣчко; перемазывать. — мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изнамазывать.
- Изнакрѣиваю**, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю. — цапиль, *прич. стр.*
- Изнакрѣиваю** и **изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Намацываю много, вѣчко. — мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изнамацываю.
- Изнакрѣиваю**, — *ишь*, — миль, — миль, *гл. свр.* отъ изнакрѣиваю; перемолоть.
- Изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Намацываю много; перемалывать.
- Изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Намацываю, изнамацываю: 1) Намацываю много, вѣчко. *Изнакрѣиваю загубень-ты дрѣвль.* 2) Намацываю, изнамацываю ищю ново; изобрѣивать, открываю, выдумывать. — мѣя 1) *гл. взвр.* въ *мл. ч.* Намацываюсь мнозина, вѣчки. 2) *гл. стр.* Бывамъ изнамацываю.
- Изнакрѣиваю**, *с. свр.* отъ изнакрѣиваю. Измацываю; изобрѣиваю, открываю.
- Изнакрѣиваю** (да изнакрѣиваю), *гл. д.* Намацываю много, вѣчко, изнамацываю; перемачивать. — мѣя, 1) *гл. взвр.* Намацываюсь много, цѣль. 2) Въ *мл. ч.* Намацываюсь много, цѣль.

- мокроювамыя мнозина, вспчкы, измокроувамыся. *Изнамокроувамыся, станяжмы вурь-вода.* 3) *гл. стр.* Бывамь изнамокрень.
- Изнамóбрѣж**, ишь, —рилъ, *гл. свр.* отъ изнамóкроувамь. Да измокрѣж; перемочыть. —ренъый, *прич. стр.* Измокреньый.
- Изнамотáвамь** (да изнамотáтъж), *гл. д.* Намотавамь много, вспчкы.
- Изнамотáтъж**, ешь, —тáль, *гл. свр.* отъ изнамотавамь. —танъый, *прич. стр.*
- Изнамрѣждѣж** (да ся), ишь, —дился, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся намрѣждимъ мнозина, вспчкы.
- Изнамúсж** (да ся) ишся, —сился, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся намусимъ мнозина, вспчкы, да ся изважсймъ.
- Изнамбывамь** (да изнамбѣж), *гл. д.* Намывамь много; перетрѣпывать.
- Изнамбѣж**, ешь, —паль, *гл. свр.* отъ изнамбывамь; перетрепáть.
- Изнамб́рвамь** п **изнамб́ривамь** (да изнамб́рѣж), *гл. д.* Изнамирвамь.
- Изнамб́рване** п **изнамб́риване**, *с. ср.* отъ изнамб́рвамь. Изнамирване.
- Изнамб́рѣж**, ишь, —рилъ, *гл. свр.* отъ изнам́рвамь п изнамб́ривамь. Да пзмждрѣж, да измыслѣж; изобрѣсть, открьты, вѣдумать. —ренъый, *прич. стр.* Измждренъый, измысленъый; изобрѣтенный, открьтый, вѣдуманый.
- Изнамб́ствамь** п **изнамб́щамь** (да изнамб́стѣж), *гл. д.* Намб́ствамь, намб́щамь много, вспчкы; намб́щать. —мся, 1) *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Намб́ствамыя мнозина, вспчкы. 2) *гл. стр.* Бывамь изнамб́тень.
- Изнамб́стване** п **изнамб́щане**, *с. ср.* отъ изнамб́ствамь п изнамб́щамь.
- Изнамб́стѣж**, ишь, —тилъ, *гл. свр.* отъ изнамб́ствамь п изнамб́щамь. —тенъый, *прич. стр.*
- Изнана́дамь** (да ся), *гл. свр.* отъ изнана́двамь.
- Изнана́двамь** п **иззнана́дувамь** (да ся изнана́дамь), *гл. об.* Прѣствамь да ся надамь, да ся надбѣж, изгубвамь надбѣждж.
- Изнана́дване**, *с. ср.* отъ изнана́двамь.
- Изнанесѣж**, ешь, —несохъ, пѣсель, *гл. свр.* отъ изнана́самь.
- Изнана́нѣж**, ешь, —пѣсахъ, —пѣзаль, *гл. свр.* отъ изнана́нѣвамь; перенизáть. —низанъый, *прич. стр.*
- Изнана́нѣвамь** п **иззнана́нѣвамь** (да изнана́нѣж), *гл. д.* Нанизвамь много, вспчкы; перенизывать. —мся, *гл. стр.* Бывамь изнана́нѣзъ.
- Изнана́нѣсамь** п **иззнана́нѣсамь** (да изнанесѣж), *гл. д.* Написамь много, вспчкы.
- Изнана́кáчѣж**, ишь, —чилъ, *гл. д. свр.* Да наокачѣ много, вспчкы.
- Изнана́коло**, *нар.* Изокколо нѣчто, наоколо нѣчто; вокрúтъ чего.
- Изнана́дамы**, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да наподамы много, вспчкы.
- Изнана́зарѣж**, ишь, —рилъ, *гл. д. свр.* Да напазарѣж много, вспчкы.
- Изнана́лáтвамь** п **иззнана́лáщамь** (да изнапа́лáтъж), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Напалатвамь мнозина, вспчкы.
- Изнана́лáтване** п **иззнана́лáщане**, *с. ср.* отъ иззнана́лáтвамь п иззнана́лáщамь.
- Изнана́лáтъж**, ишь, —тилъ, *гл. свр.* отъ иззнапа́лáтвамь п иззнапа́лáщамь.
- Изнана́лвамь** п **иззнана́лтовамь** (да изнапа́лáж), *гл. д.* Напалвамь много, вспчкы; перета́пливать.
- Изнана́пáлѣж**, ишь, —лилъ, *гл. свр.* отъ изнапа́лвамь; перетопыть. —ленъый, *прич. стр.*
- Изнана́рвамь** п **иззнана́ривамь** (да изнапа́рѣж), *гл. д.* Напарвамь много, вспчкы; перепáривать. —мся, 1) *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Напарвамься мнозина, вспчкы. 2) *гл. стр.* Бывамь изнапарень.
- Изнана́рѣж**, ишь, —рилъ, *гл. свр.* отъ изнапа́рвамь; перепáривать. —ренъый, *прич. стр.*
- Изнана́рѣж**, ешь, —прахъ, —пра́ль, *гл. д. свр.* Да наперѣ мнозинж, вспчкы-ты, да изнажюльж, да изнабѣж; перенорóть.
- Изнана́нѣвамь** (да изнана́нѣж), *гл. д. 1)* Напивамь много, вспчкы. *Изнапи ми водж-тѣ.* 2) Напивамь, опивамь мнозинж, вспчкы-ты. *Съ едно буря вино изнапилъ вспчкы-ты сватбары.* —мся, 1) *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Напивамься мнозина, вспчкы. *Изнапижжя и иззаспахж.* 2) *гл. стр.* Бывамь изнапнть.
- Изнана́пика́вамь** (да изнана́пика́ж), *гл. д.* Напикавамь много, вспчкы. —мся, 1) *гл. възвр.* въ *мн. ч.* Напикавамься мнозина, вспчкы; перемóчиваться. 2) *гл. стр.* Бывамь изнапиканъ.
- Изнана́пика́ж**, ешь, —ка́ль, *гл. свр.* отъ изнана́пика́вамь. —ка́нъый, *прич. стр.*
- Изнана́пѣвамь** (да изнана́пнѣж), *гл. д.* Написвамь много, вспчкы.
- Изнана́пнѣж**, ешь, —пѣсахъ, пѣсалъ, *гл. свр.* отъ изнана́пѣвамь.
- Изнана́пнѣж**, ешь, —пѣль, *гл. свр.* отъ изнана́пнѣвамь. —пнѣтъый, *прич. стр.*
- Изнапа́стѣж**, ишь, —тилъ, *гл. д. свр.* Да напастѣж много, вспчкы.
- Изнапа́тáж** (да ся), ишь, —тился, *гл. д. свр.* Да ся напатѣж всякому, да изпатѣж вспчкый си дългъ.

- Изнаплáчж** (да ся), ешь, — пла́кся, *гл.* *об. свр.* Да ся пнаплачъ много, колгото ми ся плаче.
- Изнаплáшж**, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да пнапашъ мнозинъ, всичгы-ты. — ше-иный, *прич. стр.*
- Изнаплéскамъ**, *гл. свр.* отъ изнаплéс-вамъ. Да изнаплещъ.
- Изнаплéскамъ** и **изнаплéскувамъ** (да изнаплéскамъ и да изнаплéщж), *гл. д.* Наплéскамъ мнозинъ, всичгы-ты
- Изнаплетж** ешь, — плéтохъ, — плéль, *гл. свр.* отъ изнаплéтамъ.
- Изнаплéщж**, ешь, — плéскаль, *гл. свр.* отъ изнаплéскамъ. Да изнаплéскамъ.
- Изнаплéтамъ** (да изнаплетж), *гл. д.* На-плéтамъ много, всичгы-ты.
- Изнаплéтювамъ** (да изнаплéнж), *гл. д.* Наплéтювамъ много, всичко.
- Изнаплéтнж**, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ изнаплéтювамъ. — нецый, *прич. стр.*
- Изнаплéювамъ** (да изнаплéюж), *гл. д.* На-плéювамъ много, всичко.
- Изнаплéюскамъ** (да ся), *гл. об. свр.* въ *ми. ч.* Да ся наплéюскамъ мнозина, всичгы.
- Изнаплéюж**, ешь, — лéль, *гл. свр.* отъ изнаплéювамъ. — плéютый, *прич. стр.*
- Изнапоконь**, *нар.* Изпослѣ, пзесетѣ, от-послѣ; вслѣдъ за тѣмъ.
- Изнапои́ж**, ишь, — йль, *гл. свр.* отъ изна-пои́вамъ.
- Изнапои́вамъ** (да изнапои́ж), *гл. д.* На-пои́вамъ много, всичгы-ты.
- Изнапрáвж**, ишь, — виль, *гл. свр.* отъ изнапрáвямъ; надѣлать, понадѣлать, по-ластри́тъ. — веный, *прич. стр.*
- Изнапрáвямъ** (да изнапрáвж), *гл. д.* На-прáвямъ много, всичко. *Изнаправилъ му всакакъвъ пакости. Изнаправилъ си кжици.* — мей, *гл. стр.* Бывамъ изнапра-венъ. *Изнаправилъся това лѣто много кжици.*
- Изнапрáвнне**, *с. ср.* отъ изнапрáвямъ.
- Изнапрáскамъ**, *гл. д. свр.* Да напраскамъ мнозинъ, всичгы-ты, да пзнабижъ.
- Изнапрáшвамъ** и **изнапрáшямъ** (да из-напрáшж), *гл. д.* Напрáшямъ много, всичко, изнашю́цамъ. — мей, *гл. стр.* Бывамъ из-напрáшенъ, изнашю́цамся.
- Изнапрáшж**, ишь, — шиль, *гл. свр.* отъ изнапрáшвамъ и изнапрáшямъ. Да из-нашю́щъ. — шеный, *прич. стр.* Изна-шю́щеный.
- Изнапрáдамъ** (да изнапрядж), *гл. д.* На-прáдамъ много.
- Изнапроду́нж**, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да напруду́нжъ много, всичко, да изпро-дучжъ.
- Изнапрéскамъ**, *гл. свр.* отъ изнапрéс-камъ. Да изпопрéскамъ; перебрéзгать. — сканый, *прич. стр.* Изпопрéсканый.
- Изнапрéскамъ** и **изнапрéскувамъ** (да изнапрéскамъ), *гл. д.* Напрéскамъ много, всичко, изпопрéскамъ; перебрéзгивать.
- Изнапрéдъ** и **изнапрéкъ**, *нар.* Отпапрéдъ, прéдъ нѣчто; наперéдъ, впередъ.
- Изнапрéчвамъ** и **изнапрéчямъ** (да из-напрéчж), *гл. д.* Напрéчвамъ много, всичко. — мей, *гл. стр.* Бывамъ изнапрéченъ.
- Изнапрéчж**, ишь, — чиль, *гл. свр.* отъ из-напрéчвамъ и изнапрéчямъ. — ченый, *прич. стр.*
- Изнапрядж**, ешь, — придохъ, — приль, *гл. свр.* отъ изнапрéдамъ. — дёный, *прич. стр.*
- Изнапсу́вамъ**, *гл. д. свр.* Да напсувамъ мнозинъ, всичгы-ты.
- Изнапу́камъ** (да ся), *гл. об. свр.* 1) Да ся напукамъ на много мѣста, да ся изпопукамъ. 2) Въ *ми. ч.* Да ся напукамъ мнозина, всичгы, да ся изнапнежъ, да ся изнаплюскамъ.
- Изнапу́снж**, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* въ *ми. ч.* Да напуснемъ мнозина, всичгы.
- Изнапу́хамъ**, *гл. д. свр.* Да напухамъ мнозинъ, всичгы-ты.
- Изнапу́швамъ** и **изнапу́шямъ** (да изна-пу́шж), *гл. д.* Напу́швамъ много, всичгы-ты; перека́пчивать.
- Изнапу́шж**, ишь, — шиль, *гл. свр.* отъ изнапу́швамъ; перекопты́тъ, поскопты́тъ.
- Изнапы́хамъ**, *гл. д. свр.* Да напы́хамъ много, всичко, да изнапы́камъ.
- Изнапы́камъ**, *гл. д. свр.* Да напы́камъ много, всичко, да изпаты́камъ, да изпа-пы́хамъ.
- Изнарéсвамъ** и **изнарéсувамъ** (да изна-рéсж), *гл. д.* Нарéсвамъ много, всичко. — мей, *гл. стр.* Бывамъ изнарéсеенъ.
- Изнарéсж**, ишь, — силь, *гл. свр.* отъ изна-рéсвамъ. — сеный, *прич. стр.*
- Изнарéжж**, ешь, — рéзахъ, *гл. свр.* отъ изнарéзвамъ. — рéзаный, *прич. стр.*
- Изнарéзвамъ** и **изнарéзувамъ** (да изна-рéжж), *гл. д.* Нарéзвамъ много, всичгы-ты. — мей, 1) *гл. стр.* Бывамъ изнарéзанъ. 2) *гл. възвр.* въ *ми. ч.* Нарéзваемъся мнозина, всичгы, изнапивамъся, изопива-мъся; нарéзываться, напиваться многимъ.
- Изнарядж**, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ из-наряджамъ. — дёный, *прич. стр.*
- Изнаряджамъ** (да изнарядж), *гл. д.* На-ряджамъ много, всичко.
- Изнасадж**, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ из-наса́ждамъ. — дёный, *прич. стр.*
- Изнаса́ждамъ** (да изнасадж), *гл. д.* Паса́ждамъ много, всичко.

Изна́свамь (да *внесѣ* и да *внѣсѣ*), *гл. д.* Изно́свамь, *износвамь*.
Изна́сваше, *с. ср.* отъ *изна́свамь*. Изно́сваше, *износаше*.
Изнасвѣткамь (да *ся*), *гл. об. свр. въ мн. ч.* Да *ся* *насвѣткамы* мнозина, *всичкы*, да *ся* *изнапиемь*, да *ся* *изнарѣжемь*, да *ся* *изнажюлимь*.
Изнасѣлвамь и **изнасѣлнамь** (да *изнасѣлѣ*), *гл. д.* *Населвамь* много, *всичко*.
Изнасѣлвамь и **изнасѣлювамь** (да *изнасѣлѣ*), *гл. д.* 1) *Правѣ* нѣкакво *наспие*; *изнасѣлывать*. 2) Съ *силѣ* *принадвамь* нѣкожъ, *пли* нѣкого да *направимь* *мрьснѣ* *работѣ*, *изрѣзнавамь*; *изнасѣлывать*, *изнасѣлывать*, *изнасѣлывать*. *Не излѣзе мѣмъ, че жъ были изнасилили Черкези*.—*мѣя, гл. стр.* *Бывамь* *изнасиленъ*.
Изнасѣлваніе и **изнасѣлюваніе**, *с. ср.* отъ *изнасѣлвамь*.
Изнасѣлѣжъ, *ишь*,—*лѣлѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣлвамь*; *изнасѣлѣть*.—*лѣнѣтый, прич. стр.* 1) *Комуто* е *направено* нѣкакво *наспие*; *изнасиленный*. 2) *Изрѣженный*; *изнасиленный*, *изнасилованный*.
Изнасѣрамь (да *изнасѣрѣ*), *гл. д.* *Насирамь* много, *всичко*.—*мѣя, гл. възвр. въ мн. ч.* *Насирамься* мнозина, *всичкы*.
Изнасѣчамь (да *изнасѣчѣ*), *гл. д.* *Насичамь* много, *всичко*.—*мѣя, гл. стр.* *Бывамь* *изнасѣченъ*.
Изнасмолѣжъ, *ишь*,—*лѣлѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасмолѣвамь*; *пересмолѣть*.—*лѣнѣтый, прич. стр.*
Изнасмолѣвамь (да *изнасмолѣ*), *гл. д.* *Насмолавамь* много, *всичко*; *пересмоливать*.—*мѣя, гл. стр.* *Бывамь* *изнасмоленъ*.
Изнасолѣжъ, *ишь*,—*лѣлѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасолѣвамь*.—*лѣнѣтый, прич. стр.*
Изнасолѣвамь (да *изнасолѣ*), *гл. д.* *Насолавамь* много, *всичко*.—*мѣя, гл. стр.* *Бывамь* *изнасолѣнъ*.
Изнаспиѣжъ (да *ся*), *ишь*,—*спѣхся, гл. об. свр. въ мн. ч.* Да *ся* *наспимь* мнозина, *всичкы*.
Изнасрѣбамь (да *ся*), *гл. об. свр. въ мн. ч.* Да *ся* *насрѣбамы* мнозина, *всичкы*.
Изнастаиѣжъ, *ишь*,—*пѣлѣ*, *гл. д. свр.* Да *настаиѣ* много, *всичкы-ты*.
Изнастынѣжъ, *ишь*,—*наль*, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да *настынемь* мнозина, *всичкы*, да *изостинемь*.
Изнастѣнѣжъ, *ишь*,—*тилѣ*, *гл. д. свр.* Да *настѣнѣ* много, *всичко*.
Изнасѣквамь и **изнасѣчамь** (да *изнасѣкѣ*), *гл. д.* *Насѣквамь* много, *всичко*, *изнавивамь*.—*мѣя, 1) гл. стр.* *Бывамь* *изнасѣканъ*. 2) *гл. възвр.* *Сѣкѣжъ*, *бозаѣжъ* *досѣта*, *доклѣ* *ся* *насѣкѣжъ* *добрѣ*, *набоза-*

вамься. 3) *Въ мн. ч.* *Насѣквамься*, *набозавамься* мнозина, *всичкы*.
Изнасѣкѣжъ, *ишь*,—*сѣкѣжъ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣквамь* и *изнасѣчамь*.—*сѣкѣнѣтый, прич. стр.*
Изнасѣвамь (да *изнасѣвѣ*), *гл. д.* *Насѣвамь* много, *всичко*, *износѣвамь*.—*мѣя, гл. стр.* *Бывамь* *изнасѣванъ*, *износѣвамь*.
Изнасѣвѣжъ, *ишь*,—*сѣвѣжъ*,—*сѣвѣлѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣчамь*.—*сѣченѣтый, прич. стр.*
Изнасѣвѣжъ, *ишь*,—*сѣлѣ* и —*сѣвалѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣвамь*.—*сѣчѣтый* и —*сѣванѣтый, прич. стр.* *Износѣчѣтый*, *износѣванѣтый*.
Изнасѣна (да *внесѣ*), *гл. безл.* *Износна*.
Изнасѣнамь (да *внесѣ* и да *внѣсѣ*), *гл. д.* *Износнамь*.
Изнасѣнаніе, *с. ср.* отъ *изнасѣнамь*. *Износнане*.
Изнасѣнѣжъ и **изнасѣнѣрювамь** (да *изнасѣнѣрѣ*), *гл. д.* *Натирвамь* много, *всичкы-ты*.
Изнасѣнѣваніе и **изнасѣнѣрюваніе**, *с. ср.* отъ *изнасѣнѣжъ*.
Изнасѣнѣрѣжъ, *ишь*,—*рилѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣнѣжъ*.—*ренѣтый, прич. стр.*
Изнасѣспѣжъ, *ишь*,—*нѣлѣ*, *гл. д. свр.* Да *натиснѣ* много, *всичкы-ты*.
Изнасѣварѣжъ, *ишь*,—*рилѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣнѣрѣжъ*.—*ренѣтый, прич. стр.*
Изнасѣварѣнамь (да *изнасѣварѣ*), *гл. д.* *Натоварнамь* много, *всичко*, *всичкы-ты*.—*мѣя, гл. стр.* *Бывамь* *изнасѣварѣнъ*.
Изнасѣнѣнѣжъ, *ишь*,—*пѣлѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣнѣжъ*.—*пѣнѣтый, прич. стр.*
Изнасѣнѣнѣвамь (да *изнасѣнѣнѣ*), *гл. д.* *Натопнамь* много, *всичкы-ты*.
Изнасѣнѣнѣжъ, *ишь*,—*ралѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣнѣнѣжъ*.—*ренѣтый, прич. стр.*
Изнасѣнѣнѣвамь (да *изнасѣнѣнѣ*), *гл. д.* *Наторнамь* много, *всичко*.—*мѣя, гл. стр.* *Бывамь* *изнасѣнѣнѣнъ*.
Изнасѣнѣчвамь и **изнасѣнѣчамь** (да *изнасѣнѣчѣ*), *гл. д.* *Наточвамь* много, *всичкы-ты*; *перетѣчывать*.—*мѣя, гл. стр.* *Бывамь* *изнасѣнѣченъ*.
Изнасѣнѣчѣжъ, *ишь*,—*чилѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣнѣчвамь* и *изнасѣнѣчамь*; *перетѣчѣть*.—*ченѣтый, прич. стр.*
Изнасѣнѣнѣжъ, *ишь*,—*пѣлѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣнѣнѣжъ*.—*ненѣтый, прич. стр.*
Изнасѣнѣнѣнамь (да *изнасѣнѣнѣ*), *гл. д.* *Натрапамь* много, *всичко*.—*мѣя, гл. стр.* *Бывамь* *изнасѣнѣнѣнъ*.
Изнасѣнѣнѣжъ, *ишь*,—*шилѣ*, *гл. свр.* отъ *изнасѣнѣнѣжъ*.—*шенѣтый, прич. стр.*
Изнасѣнѣнѣвамь (да *изнасѣнѣнѣ*), *гл. д.*

- Патрошѣва́мь много, всичко. — *мѣя, гл. стр.* Быва́мь изнатроше́нъ.
- Изнатру́фѣж**, ишь, — *филь, гл. свр.* отъ изнатру́фѣамь. — *фенгѣй, прич. стр.*
- Изнатру́фѣамь** (да изнатру́фѣж), *гл. д.* Натру́фѣамь много, всичко. — *мѣя, 1) гл. вѣзвр.* Натру́фѣамся цѣль. 2) Въ *мн. ч.* Натру́фѣамся мнозина, вси́чкы. 3) *гл. стр.* Быва́мь изнатруфе́нъ.
- Изнатрѣ́камь**, *гл. д. свр.* Да натрѣ́камь много, всичко.
- Изнатрѣ́ивамь** (да изнатрѣ́иж), *гл. д.* Натрѣ́ивамь много, всичко.
- Изнатрѣ́иж**, ешь, — *трѣль, гл. свр.* отъ изнатрѣ́ивамь. — *трѣтѣй, прич. стр.*
- Изнату́намь**, *гл. д. свр.* Да нату́намь мнозинѣ, вси́чкы-ты.
- Изнату́риамь**, *гл. д. свр.* Да нату́риамь много, всичко.
- Изнатѣ́кмѣж**, ишь, — *мѣль, гл. свр.* отъ изнатѣ́кмѣивамь. — *мѣнѣй, прич. стр.*
- Изнатѣ́кмѣивамь** (да изнатѣ́кмѣж), *гл. д.* Натѣ́кмава́мь много, всичко. — *мѣя, гл. стр.* Быва́мь изнатѣкме́нъ.
- Изнатѣ́пквямь** (да изнатѣ́пчѣж), *гл. д.* Натѣ́пкмава́мь много, всичко. — *мѣя, гл. стр.* Быва́мь изнатѣпкѣ́нъ.
- Изнатѣ́пчѣж**, ешь, — *пѣхъ, гл. свр.* отъ изнатѣ́пквямь. — *пѣкаѣй, прич. стр.*
- Изнатѣ́камь**, *гл. д. свр.* отъ изнатѣ́пквямь. — *каѣтѣй, прич. стр.*
- Изнатѣ́квямь** и **изнатѣ́квувамь** (да изнатѣ́квямь), *гл. д.* Натѣ́квямь много, всичко. — *мѣя, 1) гл. вѣзвр.* Въ *мн. ч.* Натѣ́квямся мнозина, вси́чкы. 2) Натѣ́квямся, напивамся мнозина, вси́чкы. 3) *гл. стр.* Быва́мь изнатѣкѣ́нъ.
- Изнатѣ́рамь**, *гл. д. свр.* Да натѣ́рамь мнозинѣ, вси́чкы.
- Изнау́чвамь** и **изнау́чювамь** (да изнау́чѣж), *гл. д.* Нау́чвамь много, всичко. — *мѣя, 1) гл. вѣзвр.* Нау́чвамся много, всичко, изучамся. 2) Въ *мн. ч.* Нау́чвамся мнозина, вси́чкы. 3) *гл. стр.* Быва́мь изнау́ченъ.
- Изнау́чѣж**, ишь, — *чиль, гл. свр.* отъ изнау́чвамь. — *ченѣй, прич. стр.*
- Изнаха́камь**, *гл. д. свр.* Да наха́камь много, всичко.
- Изнаха́ивамь** и **изнаха́ивамь** (да изнаха́пж), *гл. д.* Наха́ивамь много, всичко. *Всичкы-ти хлѣбове сѣ изнахапани.*
- Изнаха́пж**, ешь, — *паль, гл. свр.* отъ изнаха́ивамь.
- Изнаха́пж** (да ся), ешь, — *пжся, гл. вѣзвр свр.* въ *мн. ч.* Да ся наха́пемъ мнозина, вси́чкы.
- Изнахлѣ́увамь** (да изнахлѣ́уж), *гл. ср.* Нахлѣ́увамь много, нахлѣ́увамы вси́чкы.
- Изнахлѣ́увамь** (да изнахлѣ́уж), *гл. д.* Нахлѣ́увамь много, всичко.
- Изнахлѣ́уж**, ишь, — *вилъ, гл. свр.* отъ изнахлѣ́увамь. — *зентѣй, прич. стр.*
- Изнахлѣ́уж**, ешь, — *хлѣль, гл. свр.* отъ изнахлѣ́увамь.
- Изнахлѣ́тамь**, *гл. свр.* отъ изнахлѣ́твямь.
- Изнахлѣ́твямь** и **изнахлѣ́твувамь** (да изнахлѣ́тамь), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Нахлѣ́твямъ мнозина, вси́чкы.
- Изнахо́ждамь** (да изна́йдж), *гл. д.* Изнамира́мь.
- Изнахо́ждане**, *с. ср.* отъ изнахо́ждамь. *Изнамира́не.*
- Изнахо́камь**, *гл. свр.* отъ изнахо́квямь. Да изнавѣ́камь, да изпрѣ́хокамь; перебра́нѣишь.
- Изнахо́квямь** и **изнахо́кувамь** (да изнахо́камь), *гл. д.* Нахо́квямь мнозинѣ, вси́чкы-ты, изнавѣ́квямь, изпрѣ́хоквямь; перебра́нивать.
- Изнахра́ивамь** и **изнахра́ивамь** (да изнахра́нж), *гл. д.* Нахра́ивамь много, мнозинѣ, вси́чкы-ты. — *мѣя, гл. стр.* Быва́мь изнахранѣ́нъ.
- Изнахра́нж**, ишь, — *нилъ, гл. свр.* отъ изнахра́ивамь и изнахра́ивамь. — *ненѣй, прич. стр.*
- Изнаца́намь**, *гл. свр.* отъ изнаца́нвямь. — *цаѣтѣй, прич. стр.*
- Изнаца́нвямь** и **изнаца́нвувамь** (да изнаца́нвямь), *гл. д.* Наца́нвямь много, всичко. — *мѣя, 1) гл. вѣзвр.* Наца́нвямся много, цѣль. 2) Въ *мн. ч.* Наца́нвямся мнозина, вси́чкы. 3) *гл. стр.* Быва́мь изнаца́нѣнъ.
- Изнаца́нвямь** и **изнаца́нвямь** (да изнаца́нвямь), *гл. д.* Наца́нвямь много, вси́чкы-ты; перека́лывать. — *мѣя, гл. стр.* Быва́мь изнаца́нѣнъ.
- Изнаца́нвямь**, ишь, — *нилъ, гл. свр.* отъ изнаца́нвямь; переко́лѣтъ. — *ненѣй, прич. стр.*
- Изначѣ́свамь** и **изначѣ́сувамь** (да изначѣ́шж), *гл. д.* 1) Начѣ́свамь много, вси́чкы-то. 2) Начѣ́свамь мнозинѣ, вси́чкы-ты, изначѣ́свамь.
- Изначѣ́шж**, ешь, — *чѣсахъ, гл. свр.* отъ изначѣ́свамь.
- Изначрѣ́ювамь** (да изначрѣ́нж), *гл. д.* Начрѣ́ювамь много, вси́чкы-ты. — *мѣя, гл. стр.* Быва́мь изначрѣ́енъ.
- Изначрѣ́нж**, ишь, — *нилъ, гл. свр.* отъ изначрѣ́ювамь. — *ненѣй, прич. стр.*
- Изначю́мерѣж** (да ся), ишь, — *рился, гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся начю́меримъ мнозина, вси́чкы, да ся изнавѣ́симъ.
- Изначю́ивамь** и **изначю́ивамь** (да изначю́нж), *гл. д.* Начю́ивамь много, вси́чкы-

ты.—мѣся, *гл. стр.* Бывамь изначюпенъ, изнатрошавамься.

Изначіюпѣж, ишь,—пилъ, *гл. свр.* отъ изначіюпвамь. Да изнатрошѣж. — пѣнѣгый, *прич. стр.* Изнатрошенѣгый.

Изначіюло, *нар.* Отначало, открай; сначѣла, влѣчѣлѣ.

Изнашѣпамь, *гл. д. свр.* Да нашѣпамь много, всѣчки-ты. Да ся изнашѣпамь, 1) *гл. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Да ся нашѣпамы мнозина, всѣчки, да пзнавлѣземь. *Изнашѣпахжжя* *като жшкжы изъ-по дупкы-ты.* 2) *гл. стр.* Бывамь изнашѣпанъ.

Изнашѣвамь (да изнашѣж), *гл. д.* Нашивамь много, всѣчко.—мѣся, *гл. стр.* Бывамь изнашѣтъ.

Изнашѣгж, ешь,—шѣлъ, *гл. свр.* отъ изнашѣвамь.—шѣгѣгый, *прич. стр.*

Изнашлѣвавамь (да изнашлѣвж), *гл. д.* Нашлѣвавамь мнозинж, всѣчки-ты, изнабивамь; перестѣгивать, перестѣкѣтъ.—мѣся, *гл. стр.* Бывамь изнашлѣванъ.

Изнашлѣвж, ешь,—вѣлъ, *гл. свр.* отъ изнашлѣвавамь. Да изнабнж; перестегѣтъ.—вѣнѣгый, *прич. стр.* Изнабитѣгый.

Изнашющж, ишь,—щѣлъ, *гл. свр.* отъ изнашющамь. Да пзнапрашж.—щѣнѣгый, *прич. стр.* Изнапрашенѣгый.

Изнашющамь (да изнашющж), *гл. д.* Нашющамь много, всѣчки ты, изнапрашвамь.—мѣся, *гл. стр.* Изнапрашавамься, бывамь изнашющѣнъ.

Изнашѣрвамь и **изнашѣрювамь** (да изнашѣрж), *гл. д.* Нашарвамь много, всѣчки-ты.—мѣся, *гл. стр.* Бывамь изнашарѣнъ.

Изнашѣрж, ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ изнашѣрвамь.—рѣнѣгый, *прич. стр.*

Изнащрѣбѣж, ишь,—бѣлъ, *гл. свр.* отъ изнащрѣбѣвамь.—бѣнѣгый, *прич. стр.*

Изнащрѣбѣвамь (да изнащрѣбѣж), *гл. д.* Нашщрѣбавамь много, всѣчко.—мѣся, *гл. стр.* Бывамь изнащрѣбенъ.

Изнашдрѣж, ешь,—рѣлъ, *гл. свр.* въ *мн. ч.* Да наядрѣжемь мнозина, всицца.

Изнашѣдамь (да ся изнашѣмь), *гл. вѣзвр.* въ *мн. ч.* Наадамься мнозина, всѣчки.

Изнашѣквамь и **изнашѣкнудамь** (да изнашѣкж), *гл. свр.* въ *мн. ч.* Наакавамь мнозина, всицца.

Изнашѣкнж, ешь,—налъ, *гл. свр.* отъ изнашѣквамь.

Изнашѣмь (да ся), іадѣшь,—іадохся,—іѣлѣя, *гл. свр.* отъ изнашѣдамь.

Изневѣдж (да ся), ишь,—дѣлѣся, *гл. свр.* отъ изневѣждамься.

Изневѣждамь (да ся изневѣдж), *гл. об.* Махавамь отъ ивѣдѣ, отивамь ивѣждѣ, та

да ся не видж; исчезѣтъ изъ виду, убирѣтъся.

Изневижся оттука, незнайна гидио,
Что щѣшь тука у Арапскж земж,
Да отнимавашь Арапскы-ты робѣе. *Пѣс*

Изневѣрвамь и **изневѣрювамь** (да изневѣрж), *гл. д.* Изневѣрвавамь.

Изневѣрванѣ и **изневѣрюванѣ**, *с. свр.* отъ изневѣрвамь. Изневѣрванѣ.

Изневѣршкомь, **изневѣршкымь** и **изневѣршкж-тж**, *нар.* Безъ да ся надѣва, неочнаквано, печакано, изненадѣйно, ненаузда, внеблюдъ; нечѣянно, неожѣданно, врасплѣхъ.

Изневѣрж, ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ изневѣрвамь и изневѣрѣямь.

Изневѣрѣж, ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ изневѣрѣвамь; ивѣрѣнѣтъ.—рѣнѣгый, *прич. стр.*

Изневѣрѣвамь (да изневѣрѣж), *гл. д.* Изневѣрѣямь, изневѣрвамь: 1) Показавамь камь нѣкого невѣрѣнъ, излизамь му невѣрѣнъ, ставамь му издатникъ, не упазвамь вѣрность; измѣлѣтъ. *Ты мя изневѣри; ты мнѣ измѣнилъ.* 2) Направамь нѣкого невѣрѣнъ, направамь го да излѣзе отъ вѣрж.—мѣся, 1) *гл. вѣзвр.* Излизамь отъ вѣрж, ставамь невѣрѣнъ, издатникъ. 2) *гл. стр.* Бывамь изневѣрѣнъ.

Изневѣрѣванѣ, *с. свр.* отъ изневѣрѣвамь и изневѣрѣивамься. Изневѣрѣванѣ, изневѣрѣванѣ.

Изневѣрѣямь (да изневѣрѣж), *гл. д.* Изневѣрѣивамь.

Изневѣрѣше, *с. свр.* отъ изневѣрѣямь. Изневѣрѣванѣ.

Изнема́ло, *с. свр.* Сѣчиво за дѣлѣбанѣ дупкы и дѣловы на дрьво, глето, дѣлѣало, дѣлато, дѣлето, дѣлѣто; долбѣло, долотѣ.

Изнемо́гвамь, **изнемо́жвамь** и **изнемо́жѣвамь** (да изнемо́гж), *гл. свр.* Изнемоцѣвамь.

Изнемо́гванѣ, **изнемо́жванѣ** и **изнемо́жѣванѣ**, *с. свр.* отъ изнемо́гвамь и изнемо́жвамь. Изнемоцѣванѣ.

Изнемо́гж, мо́жешь,—мо́глъ, *гл. свр.* отъ изнемо́гвамь и изнемо́жвамь. Да изнемоцѣж.

Изнемоцѣж, ишь,—щѣлъ, *гл. свр.* отъ изнемоцѣвамь; сдѣлѣть немоцѣнымь.—щѣнѣгый, *прич. стр.*

Изнемоцѣвамь (да изнемоцѣж), *гл. свр.* Изнемогвамь, изнеможвамь, изнеможѣвамь, ставамь немоцѣнъ, изгубвамь: си силы-ты, изпадамь, слабѣж, ослабамь, отслабамь, заирамь, отпадамь, немоцѣж, чмаж; изнемогѣтъ, ослабѣватъ. *Отъ болѣсть е изнемоцѣлѣ.*

Изнемоціавамъ (да **нанемоцѣ**), *гл. д.* Направямъ нѣкого немощенъ; дѣлать нѣмоцнѣмъ. *Болѣсть-та го изнемоци, та едвѣмъ ходи.*

Изнемоціаваніе, *с. ср.* отъ **изнемоціавамъ**. Изнемогваніе; изнемоганіе.

Изнемоціалтѣй, *лъ, ла, ло, пр.* Отслабнѣлѣй, ослабнѣлѣй, отпадинѣлѣй, заприлѣлѣй, грухнѣлѣй; **изнемоглѣй**.

Изнемоціаѣж, *ешь, —ціалъ, гл. свр.* отъ **изнемоціавамъ**. Да **изнемоцѣж**, да **ослабнѣж**, да **отслабнѣж**, да **изпадинѣж**, да **запрѣж**, да **отпадинѣж**; **изнемобѣж**.

Изнепа́да, *с. ж.* Нѣчто, что е дошло, что е станѣло, **непадѣбно**; **неча́яинность**, **сюрпризъ**. *Това бѣ изнепада за мене.*

Изнепа́двамъ и **изнепа́ждамъ** (да **изнепа́дж**), *гл. д.* Издѣбвамъ, заварвамъ нѣкого, безъ да ся на дѣва той, **извардамъ**; **заставѣтъ** **врасилѣхъ**.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ **изнепаденъ**, **издѣбвамся**, **извардамся**.

Изнепа́дваніе и **изнепа́жданіе**, *с. ср.* отъ **изнепа́двамъ** и **изнепа́ждамъ**.

Изнепа́дѣбно, *нар.* Изведнѣжъ, безъ да ся е чакало, **нечакано**, **внеблюдъ**; **неожиданно**, **неча́яинно**.

Изнепа́дж, *ишь, —дплъ, гл. свр.* отъ **изнепа́двамъ** и **изнепа́ждамъ**. Да **издѣбѣж**, да **извардѣж**. — **денѣлѣй**, *прич. стр.* **Издѣбенѣлѣй**, **изварденѣлѣй**.

Изнесѣ, —**нѣсло**, *гл. свр.* отъ **изно́сна**, **изна́сна**, **изни́са**, **изно́си**.

Изнесѣж, *ешь, —нѣсохъ, —нѣслъ, гл. свр.* отъ **изно́снамъ**, **изна́снамъ** и **изни́самъ**; **вынесѣти**. — **сѣнѣлѣй**, *прич. стр.* **вынесенѣлѣй**.

Изни́язѣж, *ешь, —ни́захъ, гл. свр.* отъ **изни́звамъ**; **разни́звать**. — **ни́занѣлѣй**, *прич. стр.*

Изни́звамъ и **изни́зувамъ** (да **изни́зѣж**), *гл. д.* 1) **Нанизано** **разни́звамъ**, **отни́звамъ**; **разни́зывать**. 2) **Нанизвамъ** много, **всичкѣ-ты**.—*мѣя, 1) гл. взѣвр.* **Разни́звамся**, **отни́звамся**. 2) **За вѣрмѣя-то**: **минувамъ**, **изминувамъ**, **врѣвѣж**; **проходѣтъ** (о вѣрмѣни). *Дни-ти ся изни́звать*, **изминувамъ**. 3) *гл. стр.* Бывамъ **изни́занъ**.

Изни́званіе и **изни́зуваніе**, *с. ср.* отъ **изни́звамъ**; **разни́зывать**.

Изни́квамъ и **изни́кнѣвамъ** (да **изни́кѣж**), *гл. ср.* **Изни́чнамъ**: 1) **Показвамся**, **излизамъ** изъ **земѣж-тѣ** или изъ друго, **знимаю** да **растѣж**, **пониквамъ**; **выходѣтъ**, **изни́кѣтъ**, **прозябѣтъ**, **пробивѣтъся**, **веходѣтъ**.

Изякнѣло едно дръво,
Едно дръво дафяново,
Болю вышно, толко лично. *Пѣс.*

Изни́кнѣли му зѣбѣи, **показалися**, **зели**

да **растѣж**. 2) **Излизамся**, **излизамъ**, **показвамся** **изведнѣжъ**, **изпрѣквамъ**; **изни́кѣтъ**. *Изни́кѣж като изъ земѣж-тѣж, та ни изпѣлаши*. 3) **Показвамся**, **показвамся** изъ нѣчто, **падинчнамъ**, **поглядвамъ**. *Изни́чнамъ изъ врата-та, изъ прозорца*. *Изни́чнѣж като мѣлѣжж изъ трѣвѣци*.

Изни́кваніе и **изни́кнѣваніе**, *с. ср.* отъ **изни́квамъ**. **Изни́чнаніе**.

Изни́кнѣж, *ешь, —налъ, гл. свр.* отъ **изни́квамъ** и **изни́чнамъ**; **вѣдѣти**, **изни́кнѣтъ**.

Изни́кѣж, *с. м.* Мѣсто-то, отъ дѣто **изгрѣва** **слѣнце-то**, **изтокѣж**; **востокѣж**. *На изни́кѣж слѣнце*, на **изтокѣж**.

Изни́са (да **изнесѣ**), *гл. безл.* **Изно́сиа**.

Изни́самъ (да **изнесѣж**), *гл. д.* **Изно́снамъ**.

Изни́саніе, *с. ср.* отъ **изни́самъ**. **Изно́сианіе**.

Изни́чнамъ (да **изни́кнѣж**), *гл. ср.* 1) **Изни́кнѣвамъ**. 2) **Отличнамъ**.

Изни́чнаніе, *с. ср.* отъ **изни́чнамъ**. **Изни́кнѣваніе**.

Изни́шѣж, *ишь, —шилъ, гл. свр.* отъ **изни́шнамъ**; **взбрѣсѣтъ**, **вскѣнѣтъ**.—**шенѣлѣй**, *прич. стр.* **Изврѣленѣлѣй**, **подврѣленѣлѣй**, **ашнѣлѣлѣй**.

Изни́шнамъ (да **изни́шѣж**), *гл. д.* **Подврѣгамъ** нѣчто **нагорѣж**, **изврѣгамъ**, **ашкамъ**; **кидѣтъ**, **бросѣтъ** **вверхъ**, **взрасѣывать**, **вскѣдѣвать**. — *мѣя, 1) гл. стр.* Бывамъ **изни́шенъ**, **подврѣгамся**, **изврѣгамся**, **ашкамся**. 2) *гл. взѣвр.* **Извы́сѣвамся**, **издигамся**; **подни́мѣтъся**. *У небеси ся изни́шнѣж*; **подни́ялѣс** до **облакѣвѣж**.

Изни́шнаніе, *с. ср.* отъ **изни́шнамъ** и **изни́шнамся**.

Изни́щвамъ и **изни́щувамъ** (да **изни́щѣж**), *гл. д.* 1) **Изкарвамъ** **ни́щкѣ** изъ **ни́щелкѣ** на **станѣж**. 2) **На тъканѣж** **вадж** **ни́щкѣ-ты** **едиж** по **едиж**, **ни́щѣж**, **разни́щвамъ**.—*мѣя, гл. взѣвр.* и *стр.* **Ни́щѣжся**, **разни́щвамся**, **изрыгвамся**; **осыпѣтъся** (о **тѣлѣяхъ**).

Изни́щваніе и **изни́щуваніе**, *с. ср.* отъ **изни́щвамъ** и **изни́щувамъ**.

Изни́щѣж, *ишь, —цилъ, гл. свр.* отъ **изни́щвамъ**. Да **разни́щѣж**.—**ценѣлѣй**, *прич. стр.* **Разни́щенѣлѣй**.

Изно́во, *нар.* **Отново**, **открай**, **пакъ**; **вновь**, **сно́ва**, **сѣизнова**, **опѣтъ**.

Изно́жкамъ и **изно́жкѣвамъ** (да **изно́жѣж**), *гл. д.* **Изваждамъ** **пожѣж**, **сабѣж** изъ **пож** **ни́щѣж**, **изставѣямъ**; **обнажѣтъ**, **вынимѣтъ** изъ **но́женъ**.

На изножи тынѣж сабѣж,
Та си погнѣ деѣи Днѣж,
Достигнѣж го, сѣѣчѣ го,
Разкачи го по дравѣж-ты. *Пѣс.*

- плодородный, плодovitый, берекетный; **изобильный, благодѣтный.** — **люо, нар.** Съ изобилье, на много, боль; **изобильно, избыточно.**
- Изобѣрамь** (да **изобѣрж**), *гл. д.* Обирамь много, всичкы-ты. *Изобра круши-ти. Тѣж годикъ хайдути изобразж дѣ да си е пльтникъ.* — **мѣя, 1) гл. взвр.** въ *мн. ч.* Изотивамы си, разотивамыся. *Селяне-ти ся изобразж отъ пазара.* 2) *гл. стр.* Бывамь изобрапъ.
- Изобѣранѣ, с. ср.** отъ **изобѣрамь.**
- Изобихѣдж, ишь, — дихъ, — бишьль, шлѣ, шлѣ, гл. свр.** отъ **изобихѣждамь.** Да **изобидѣ.**
- Изобихѣждамь** (да **обихѣдж**), *гл. д.* Обихѣждамь много, всичко, **изобихѣчамь.**
- Изобийж, ешь, — бийль, гл. д. свр.** Да обийж много, всичкы-ты.
- Изобиковѣ, ешь, — вѣль, гл. д. свр.** Да обиковж много, всичкы-ты.
- Изоблажѣж, ишь, — жиль. гл. д. свр.** Да **облажж** мнозинж, всичкы-ты. Да **ся** **изоблажѣж, гл. взвр.** въ *мн. ч.* Да **ся** **облажжмь** мнозина, всичкы.
- Изоблѣчамь** (да **изоблѣжж**), *гл. д.* **Изоблѣчамь.**
- Изоблѣжж, ешь, — лѣзахъ, — лѣзалъ, гл. свр.** отъ **изоблѣзамь.** Да **изолижж.**
- Изоблѣзамь и изоблѣзувамь** (да **изоблѣжж**), *гл. д.* **Облѣзамь** много, всичкы-ты, **изолизамь.**
- Изобличѣж, ишь, — чиль, гл. свр.** отъ **изобличѣвамь; изобличѣть, обличѣть. — чѣпный, прич. стр.** **изобличѣпный, обличѣпный.**
- Изобличѣвамь** (да **изобличѣж**), *г. д.* **Изобличѣвамь** нѣкого: **изкарвамь** прѣдъ очиты му **нанавѣ** негово нѣчто **недобро; изобличѣть, обличѣть. — мѣя, гл. стр.** Бывамь **изобличѣнъ.**
- Изобличѣванѣ, с. ср.** отъ **изобличѣвамь; изобличѣнѣ.**
- Изоблѣчамь и изоблѣчамь** (да **изоблѣжж**), *гл. д.* **Облѣчамь, обличѣчамь** много, всичкы-ты.
- Изоблѣскамь, гл. д. свр.** Да **облѣскамь** много, всичкы-ты.
- Изоблѣгамь** (да **изоблѣгж**), *гл. д.* **Облѣгамь** много, всичкы-ты — **мѣя, гл. взвр.** въ *мн. ч.* **Облѣгамыся** мнозина, всичкы.
- Изоблѣгж, ешь, — ижль, гл. свр.** отъ **изоблѣгамь.**
- Изоблѣжж, чѣшь, — лѣкохъ, — лѣль, гл. свр.** отъ **изоблѣчамь и изоблѣчамь. — лѣчѣпный, прич. стр.**
- Изоблѣпж, ишь, — пиль, гл. д. свр.** Да **облѣпж** много, всичкы-ты. — **пѣпный, прич. стр.**
- Изоблѣвамь, г. д. свр.** Да **облѣвамь** много, всичкы-ты.
- Изоблювамь** (да **изоблж**), *гл. д.* 1) **Направямь** нѣчто да **стане** **обло, валчисто; округлѣть.** 2) **Направямь** нѣчто, **измайсторивамь. — мѣя, гл. стр.** Бывамь **пзобленъ.**
- Изоблюванѣ, с. ср.** отъ **изоблювамь.**
- Изоблж, ишь, — лиль, гл. свр.** отъ **изоблювамь; округлѣть. — лѣпный, прич. стр.**
- Изобракѣнѣ, с. ср.** Нѣчто **изобразѣно, изписано** на **книгѣ, на платно** и проч. **щампа; изображенѣ, картина.**
- Изобразѣж, ишь, — зиль, гл. свр.** отъ **изобразѣвамь; изобразѣть. — зѣпный, прич. стр.** **изобразѣпный.**
- Изобразѣвамь** да **изобразѣж**), *гл. д.* **Написвамь, изписвамь** нѣчто на **книгѣ, на платно** или на **друго** нѣчто, **както** то **ся** **види, като** живо; **изобразѣть, рисовѣть. — мѣя, гл. стр.** Бывамь **изобразѣнъ; изображѣть, рисовѣть.**
- Изобразѣванѣ, с. ср.** отъ **изобразѣвамь; изображенѣ.**
- Изобрѣпный, прич. в. изобѣрж.**
- Изобрѣчамь и изобрѣчамь** (да **изобрѣчж**), *гл. д.* **Обрѣчамь** мнозинж, всичкы-ты, **изобрѣсамь. — мѣя, гл. стр.** въ *мн. ч.* **Обрѣчамыся** мнозина, всичкы, **изобрѣсамыся.**
- Изобрѣчж, ишь, — чиль, гл. свр.** отъ **изобрѣчамь и изобрѣчамь.** Да **изобрѣшж — чѣпный, прич. стр.** **Изобрѣснатый.**
- Изобрѣлж, ишь, — лиль, гл. д. свр.** Да **обрулж** много, всичко.
- Изобрѣшвамь и изобрѣшювамь** (да **изобрѣшж**), *гл. д.* **Обрѣшвамь** много, всичко, **изобрѣшвамь. — мѣя, гл. стр.** Бывамь **изобрѣшенъ, изобрѣшамь.**
- Изобрѣшж, ешь, — брѣсахъ, — брѣсалъ, гл. свр.** отъ **изобрѣшвамь.** Да **изобрѣшж. — шѣпный и — брѣсаный, прич. стр.** **Изобрѣшеный, изобрѣсаный.**
- Изобрѣшвамь и изобрѣшювамь** (да **изобрѣшж**), *гл. д.* **Обрѣшвамь** много, всичко, **избрѣшвамь. — мѣя, гл. стр.** Бывамь **изобрѣсанъ, изобрѣшамь.**
- Изобрѣшж, ешь, — брѣсахъ, — брѣсалъ, гл. свр.** отъ **изобрѣшвамь.** Да **изобрѣшж. — шѣпный и — брѣсаный, прич. стр.** **Изобрѣшеный, изобрѣсаный.**
- Изобрѣшж, ешь, — ижль, гл. свр.** отъ **изобрѣшвамь и изобрѣшювамь. — ижпный, прич. стр.**
- Изобрѣсамь и изобрѣшювамь** (да **изобрѣшж**), *гл. д.* **Обрѣсамь** мнозинж, всичкы-ты, **изобрѣчамь; перебрѣватъ. — мѣя, гл. стр.** въ *мн. ч.* **Обрѣсамыся** мно-

покрышь. — шеный, прич. стр. Изпокры-
шеный.

Изокуцѣжъ, ешь, — цѣль, гл. ср. свр. въ
мн. ч. Да окуцѣемъ мнозина, всицгы.

Изокучѣжъ (да ся), ишь, — чился, гл. об.
свр. въ мн. ч. За кучкы: да ся окучатъ
много, всицгы-ты.

Изожживамъ и изокжживамъ (да изокжжъ),
гл. д. Окжживамъ мнозинж, всицгы-ты, из-
кжживамъ. — мя, гл. стр. и възвр. въ мн. ч.
Окжживамъся мнозина, всинца, изкжживамъся.

Изожживамъ, ешь, — палъ, гл. свр. отъ из-
окжживамъ. Да изкжжъ; перекупать. — па-
ный, прич. стр. Изкжпанный.

Изожжсамъ, гл. свр. отъ изокжжсамъ.
— саный, прич. стр.

Изожжсамъ и изокжжсамъ (да изокж-
самъ), гл. д. Окжжсамъ много, всицко. — мя,
1) гл. възвр. Окжжсамся съвсѣмъ, цѣль. 2)
гл. стр. Бывамъ изокжжсанъ.

Изолизжжъ, ешь, — лизахъ, гл. свр. отъ из-
олизвамъ. Да изоблизжж. — лизаный,
прич. стр. Изоблизанный.

Изолизвамъ и изолизувамъ (да изолизжъ),
гл. д. Олизвамъ много, всицко, изоблизвамъ.
— мя, гл. стр. Бывамъ изолизанъ, из-
облизвамся.

Изолопамъ, гл. свр. отъ изолопамъ.
— паный, прич. стр.

Изолопамъ и изолопувамъ (да изолопамъ),
гл. д. Олопамъ много, всицко. — мя, гл.
стр. Бывамъ изолопанъ.

Изолочвамъ и изолочамъ (да изолочжъ),
гл. д. Олочвамъ, олочамъ много, всицко.
— мя, гл. стр. Бывамъ изолочень.

Изолочжъ, ишь, — чиль, гл. свр. отъ из-
олочвамъ и изолочамъ. — ченый,
прич. стр.

Изомѣвамъ (да изомѣжъ), гл. д. Омывамъ
много, всицко. — мя, 1) гл. възвр. въ мн.
ч. Омывамъся мнозина, всицгы. 2) гл.
стр. Бывамъ изомѣтъ.

Изомѣжъ, ешь, — мѣль, гл. свр. отъ из-
омѣвамъ. — мѣтый, прич. стр.

Изонождамъ и изонождувамъ (да изоно-
ждамъ), гл. д. Изонождамъ.

Изонождамъ, гл. свр. отъ изонождамъ. Да
изонождамъ.

Изонождамъ, гл. свр. отъ изонождамъ.
Да изонождамъ. — даный, прич. стр. Из-
оноданый.

Изонождамъ и изонождувамъ (да из-
онождамъ), гл. д. Изонождамъ, онождамъ,
онождамъ много, всицгы-ты.

Изонѣмѣжъ, ешь, — мѣль, гл. ср. свр. въ
мн. ч. Да онѣмѣемъ мнозина, всинца

Изонѣдамъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да опа-
дамъ много, всицгы-ты.

Изопавамъ и изопасувамъ (да изопашжъ),
гл. д. Опасвамъ много, мнозинж, всицгы-ты.
— мя, 1) гл. възвр. въ мн. ч. Опасва-
мъся мнозина, всинца. 2) гл. стр. Бывамъ
изопасанъ.

Изопаченый, нъ, на, но, като пр. Разва-
леный, развратеный, извратеный, изха-
беный; испорченый.

Изопажжъ, ишь, — чиль, гл. свр. отъ из-
опаживамъ. — ченый, прич. стр.; на-
вращеный.

Изопаживамъ (да изопажжъ), гл. д. Из-
крививамъ нѣчто, та да ся види, да ся чини
нѣ тжй както е, а другоначе; представлятъ
въ превратномъ видѣ. *Изопажилъ работж-
тж, та сега мыслятъ, че съмъ азъ кривоъ.*
— мя, 1) гл. възвр. Ставамъ опагъ, лихъ,
полшивамся. 2) гл. стр. Бывамъ изопа-
ченъ. — *Изопажилъ си душж-тж, из-
кривилъ си душж-тж, казалъ нѣчто
криво.*

Изопаживание, с. ср. отъ изопаживамъ.

Изопашжъ, ешь, — пасахъ, — пасаль, гл.
свр. отъ изопасвамъ. — пасаный, прич.
стр.

Изопвамъ и изопичамъ (да изопжжъ, изоп-
нувамъ), гл. д. 1) Съ оппнане изваждамъ,
измѣжжамъ, изтрывамъ, изскубамъ. 2) Раз-
опвамъ, разоппнамъ, изтягамъ, разтягамъ;
натягивать, натуживать, напрягать. — мя,
1) гл. стр. Бывамъ изопжжтъ, изопять.
2) гл. възвр. Опвамся много, добрѣ. 3)
Опвамся нѣкому, казвамъ му нѣчто из-
веджжъ.

Изопванне и изопичанне, с. ср. отъ из-
опвамъ и изопичамъ.

Изопекжъ, печешь, — пѣкохъ, — пѣкъ, гл.
свр. отъ изопичамъ. — печеный, прич.
стр.

Изопѣжъ, ешь, — прахъ, — праль, гл. свр.
отъ изопичамъ; перестирать. — пранный,
прич. стр.

Изопичамъ (да изопжжъ), гл. д. Опивамъ
мнозинж, всицгы-ты; перепивать. — мя,
1) гл. възвр. въ мн. ч. Опивамъся мно-
зина, всинца, изнапивамъся; напиваться.
2) гл. стр. Бывамъ изопичтъ; перепивать-
ся.

Изопичамъ (да изопжжъ, изопичувамъ), гл. д.
Изопичамъ.

Изопичанне, с. ср. отъ изопичамъ. Из-
опичанне.

Изопичамъ (да изопѣжжъ), гл. д. Опичамъ
много, всицгы-ты; перестирывать. — мя,
1) гл. възвр. въ мн. ч. Опичамъся мно-
зина, всинца. 2) Бывамъ изопичанъ; пере-
стирывать.

Изопичамъ (да изопекжжъ), гл. д. Опичамъ

Изопытамъ, гл. свр. отъ изопытывамъ; перепробовать. — **таный**, прич. стр.

Изопытывамъ и **изопытывамъ** (да изопытывамъ), гл. д. Опытывамъ много, мнозинѣ, всичкы-ты; перепробовать. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изопытанъ.

Изопывамъ и **изопынувамъ** (да изопынѣ), гл. д. Опывамъ, опынувамъ много, всичкы-ты. — **мся**, 1) гл. взвр. Опывамся много, добръ, колкого трѣбва. 2) гл. стр. Бывамъ изопынанъ.

Изопынѣ, ешь, — **наль**, гл. свр. отъ изопывамъ. — **натый**, прич. стр.

Изопыбамъ (да изопыбѣ), гл. д. Опыбамъ мнозинѣ, всичкы-ты. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изопыбанъ.

Изопыбѣ, ешь, — **пѣль**, гл. свр. отъ изопыбывамъ. — **пѣланый**, прич. стр.

Изоравамъ (да изорѣ), гл. д. 1) Разкопывамъ, разравивамъ земѣ съ рало за да посѣѣ нѣчто, разоравамъ; выпѣхивать, вспѣхивать. 2) Разоравамъ всичко, много, съвсѣмъ; перенѣхивать. 3) Като орѣ нампирамъ нѣчто въ земѣ-тѣ; выпѣхивать. *Изора одно грѣня съ имане.* 4) Съ оранъ изработывамъ, спечивамъ, изкарывамъ; выпѣхивать. *Изорава по десѣтъ гроша на дѣнь.* — **мся**, гл. стр. Бывамъ изоранъ; выпѣхиваться, перенѣхиваться, вспѣхиваться. — *Да си изоре главѣ-тѣ!* Блѣтва.

Изораване, с. ср. отъ изоравамъ.

Изорадинѣ, ешь, — **дѣсалъ**, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да орадѣмъ мнозина, всичкы.

Изорѣвѣ, ешь, — **вѣль**, гл. д. свр. Да оревѣ много, мнозинѣ, всичкы-ты.

Изорывамъ и **изорывувамъ** (да изорынѣ), гл. д. Оринивамъ много, всичко. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изоринатъ.

Изорынѣ, ешь, — **наль**, гл. свр. отъ изорывамъ. — **натый**, прич. стр.

Изорѣжѣ, ешь, — **рѣзалъ**, гл. свр. отъ изорѣзывамъ. — **рѣзаный**, прич. стр.

Изорѣзывамъ и **изорѣзувамъ** (да изорѣжѣ), гл. д. Орѣзывамъ много, всичко. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изорѣзанъ.

Изорѣ, ешь, — **рѣль**, гл. свр. отъ изорѣывамъ; вспѣхивать, выпѣхивать, испѣхивать, перенѣхивать, перерорѣть, выорѣть. — **раный** и **рѣтый**, прич. стр. выпаханный, вспѣханный, испѣханный, перенѣханный выоранный.

Изосакатѣ, ишь, — **тѣль**, гл. свр. отъ изосакатывамъ. — **тѣный**, прич. стр.

Изосакатывамъ (да изосакатѣ), гл. д. Осакативамъ много, мнозинѣ, всичкы-ты. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изосакатенъ.

Изосвободѣ, ишь, — **дѣль**, гл. д. свр. Да освободѣ мнозинѣ, всичкы-ты. Да ся из-

освободимъ, гл. взвр. свр. въ мн. ч. Да ся освободимъ мнозина, всица.

Изосвятѣ, ишь, — **тѣль**, гл. д. свр. Да освятѣ много, всичко.

Изоспромашиѣжѣ, ешь, — **шѣль**, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да оспромашаемъ мнозина, всица.

Изоспротѣжѣ, ешь, — **тѣль**, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да оспротѣмъ мнозина, всица.

Изоскврѣнѣжѣ, ишь, — **нѣль**, гл. д. свр. Да оскврѣнѣ много, всичкы-ты.

Изоскрѣбѣжѣ, ишь, — **бѣль**, гл. свр. отъ изоскрѣбывамъ. — **бѣный**, прич. стр.

Изоскрѣбывамъ (да изоскрѣбѣжѣ), гл. д. Оскрѣбывамъ много, мнозинѣ, всицѣ. — **мся**, гл. взвр. и стр. въ мн. ч. Оскрѣбывамъся мнозина, всица, бывамъ изоскрѣбенъ.

Изоскубамъ, гл. свр. отъ изоскубывамъ. — **баный**, прич. стр.

Изоскубывамъ и **изоскубувамъ** (да изоскубамъ), гл. д. Оскубывамъ много, всичкы-ты. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изоскубанъ.

Изоскѣнчивамъ и **изоскѣнчивамъ** (да изоскѣнчѣжѣ), гл. ср. въ мн. ч. Оскѣнчивамъ, оскѣнчивамъ много, всичкы.

Изоскѣнчѣжѣ, ешь, — **нѣль**, гл. свр. отъ изоскѣнчивамъ и изоскѣнчивамъ.

Изослабамъ и **изослабывамъ** (да изослабѣжѣ), гл. ср. въ мн. ч. 1) Ослабывамъ много, мнозина, всичкы. 2) Ослабывамъ много, съвсѣмъ.

Изослабывамъ (да изослабѣжѣ) гл. ср. 1) Въ мн. ч. Ослабывамъ мнозина, всица, изослабывамъ. 2) Ослабывамъ много, съвсѣмъ.

Изослабѣжѣ, ешь, — **нѣль**, гл. свр. отъ изослабывамъ. Да изослабѣжѣ.

Изослабнѣжѣ, ешь, — **нѣль**, гл. свр. отъ изослабывамъ. Да изослабнѣжѣ.

Изослабѣвамъ (да изослабѣжѣ), гл. ср. въ мн. ч. Ослабѣвамъ мнозина, всичкы, изослабывамъ, изослабѣвамъ.

Изослабѣжѣ, ешь, — **бѣль**, гл. свр. отъ изослабѣвамъ. Да изослабнѣжѣ, да изослабѣжѣ.

Изослабѣжѣ, ишь, — **билъ**, гл. д. свр. Да ослабѣжѣ много, всичко.

Изосланѣжѣ, ишь, — **нѣль**, гл. свр. отъ изосланѣжѣ. Да изосланѣжѣ. — **нѣный**, прич. стр. Изосланѣжѣ.

Изосланѣжѣ (да изосланѣжѣ), гл. д. Ослабнѣжѣ, посланѣжѣ много, всичко. — **мся**, гл. стр. Бывамъ изосланѣжѣ.

Изослѣпывамъ (да изослѣпѣжѣ), гл. ср. въ мн. ч. Ослѣпывамъ мнозина, всица.

Изослѣпѣжѣ, ешь, — **пѣль**, гл. свр. отъ изослѣпывамъ.

Изослѣпнѣжѣ, ишь, — **пѣль**, гл. свр. отъ изослѣпывамъ. — **нѣный**, прич. стр.

Изослѣпывамъ (да изослѣпнѣжѣ), гл. д. Ослѣ-

пывамъ много, мнозицѣ, всицкы-ты.—*мся, гл. стр.* Бывамъ изослѣпещъ.

Изосмуквамъ и **изосмучамъ** (да **изосмучж**), *гл. д.* Осмуквамъ много, всицкы-ты.—*мся, гл. стр.* Бывамъ изосмуканъ.

Изосмучж, *ешъ*, — *смукаль, гл. свр.* отъ изосмуквамъ и изосмучамъ.—*смуканцѣй, прич. стр.*

Изосмѣж, *ешъ*, — *мѣль, гл. д. свр.* Да осмѣж много, мнозинѣ, всицкы-ты.

Изосрѣбамъ, *гл. свр.* отъ изосрѣбвамъ.—*банцѣй, прич. стр.*

Изосрѣбамъ и **изосрѣбувамъ** (да **изосрѣбамъ**), *гл. д.* Осрѣбвамъ много, всицко-то.—*мся, гл. стр.* Бывамъ изосрѣбанъ.

Изоставамъ (да **изостанж**), *гл. ср.* Изоставамъ: 1) Оставамъ надирѣ; отставать. *Който много брѣза, назадъ остава.* 2) Оставамъ, оставамъ да ся врѣшж по-пзослѣ. *Много стока ми изостанж, не можашъ да ж разпродамъ.*

Изоставање, *с. ср.* отъ изоставамъ. Изоставање.

Изостаѣж, *ишь*, — *пиль, гл. свр.* отъ изоставамъ.—*венцѣй, прич. стр.* 1) Напущенцѣй; покѣнутцѣй. 2) Пропущенцѣй, изврѣненцѣй; вышущенцѣй.

Изостаѣнамъ (да **изостаѣж**), *гл. д.* 1) Остаѣнамъ много, всицкы-ты. 2) Остаѣнамъ нѣчто, напущамъ; покидять. 3) Пропущамъ, изврѣгамъ; выпускають.—*мся, 1) гл. взвр.* Остаѣнамя, не ся противж нѣкому да ми направн нѣчто. 2) Не врѣшж нѣчто, което по-напрѣдъ чясто сѣмь врѣшилъ, отучамяся; отставать. *Изоставихся отъ топтома*, не го пушж вѣче. 3) Не глядамъ себе-си, не радж за себе-си, не щж да знаж за себе-си. *Изоставилъ е та ходи нечистъ, изодрпанъ.* 4) *гл. стр.* Бывамъ изоставенъ.

Изостаѣнаше, *с. ср.* отъ изостаѣнамъ и изостаѣнамя.

Изостанж, *ешъ*, — *пѣль, гл. свр.* отъ изоставамъ и изостаѣнамъ; отетать.

Изостарѣвамъ (да **изостарѣж**), *гл. ср.* 1) Остарѣвамъ много, съвѣмъ. 2) Въ *мл. ч.* Остарѣвамъ много, мнозина, всицца.

Изостарѣж, *ешъ*, — *рѣль, гл. свр.* отъ изостарѣвамъ.

Изостаѣнамъ (да **изостаѣж**), *гл. ср.* Изоставамъ.

Изостаѣнаше, *с. ср.* отъ изостаѣнамъ. Изоставање.

Изостригж и **изострижж**, *ешъ*, — *стригохъ*, — *стригль, гл. д. свр.* Да остригж, да острижж много, всицкы-ты; перестричь.—*стриженцѣй, прич. стр.*

Изострѣжж, *ешъ*, — *стригохъ*, — *стригль,*

гл. д. свр. Да острѣжж много, всицко.—*стриганцѣй, прич. стр.*

Изобструвамъ (да **изобстриж**), *гл. д.* Изобструвамъ: 1) Съ точене направямъ сѣчиво тѣтко, остро да рѣже, наострювамъ, източвамъ, наточвамъ; вывѣстривать, навѣстривать, изощрять. 2) Издѣлвамъ нѣчто на краа да стане остро, тѣтко, остриж, шилж, изшилвамъ; заострять, обвѣстривать. 3) За ума, за память-тж, правж гы да станжт по-сврѣшени, да придобжжтъ остриж; наощрять. *Четене-то изострюва разума.* —*мся, 1) гл. взвр.* Добывамъ по-голѣмж остриж на ума, ставамъ по-опытенъ, по-изваденъ; острѣють, изощряться. *Изострювамя на нѣчто*, ставамъ опытенъ, майсторъ да го врѣшж; вывѣстриваться, набивать рѣку. 2) *гл. стр.* Бывамъ изостренъ: а) Наострювамя, наточвамяся, източвамяся; вывѣстриваться, навѣстриваться, изостряться. б) Изшилвамяся, изшилчвамяся, направямяся шилсть, остерьъ на краа; обвѣстриваться.

Изобстрување, *с. ср.* отъ изобструвамъ и изобструвамяся. Изобстрување; вывѣстривање, навѣстривање, изощрѣние.

Изобстриж, *ишь*, — *риль, гл. свр.* отъ изобструвамъ и изобструвамъ; вѣвострять, наострять, заострять, изострять, обвострять.—*ренцѣй, прич. стр.* 1) Наостренцѣй, наточенцѣй, източевцѣй; нѣостренный, изощренный. 2) Изшилвенцѣй, изшилченцѣй, шилственцѣй; обвостренный. 3) За ума, за память-тж: изостренцѣй, изваденцѣй, обработенцѣй; изощренный.

Изобструамъ (да **изобстриж**), *гл. д.* Изострювамъ.

Изобструание, *с. ср.* отъ изобструамъ. Изобструание.

Изосушжж, *ишь*, — *шилъ, гл. свр.* отъ изосушѣвамъ; пересушять.—*шѣнцѣй, прич. стр.*

Изосушѣвамъ (да **изосушж**), *гл. д.* Осушывамъ много, всицкы-ты; пересушивать.—*мся, гл. стр.* Бывамъ изосушенъ; пересушиваться.

Изосѣвж, *ешъ*, — *ижль, гл. ср. свр.* въ *мл. ч.* Да осѣвемъ мнозина, всицца.

Изосѣдлавамъ (да **изосѣдлаж**), *гл. д.* Осѣдлавамъ много, всицкы-ты.—*мся, гл. стр.* Бывамъ изосѣдланъ.

Изосѣдлаж, *ешъ*, — *лѣль, гл. свр.* отъ изосѣдлавамъ.—*ланцѣй, прич. стр.*

Изосѣтж, *ишь*, — *тиль, гл. свр.* отъ изосѣщамъ.—*тенцѣй, прич. стр.*

Изосѣщамъ (да **изосѣтж**), *гл. д.* Осѣщамъ много, всицкы-ты.—*мся, 1) гл. взвр.* въ *мл. ч.* Осѣщамъся мнозина, всицца. 2) *гл. стр.* Бывамъ изосѣщенъ.

- бамъ много, всичкы-ты. — *мѣя, гл. стр.*
 Бывамъ изотгребень.
- Изотдалѣчь, нар.** Отъ-камъ дѣлечь, отъ-камъ далечнѣ странж.—*Подкашамъ, обык-кашамъ изотдалечь, искамъ да кажж за нѣчто, на приказамъ за другы нѣчто прѣди него; говорить окблицу, окблицею.*
- Изотдблѣ и изотдблѣ, нар.** Отъ должнѣ-тж странж; съиснодѣ, снѣзу. *Хвани изотдолу.*
- Изотдырѣ и изотдырѣж, нар.** Отъ-камъ дырнж-тж странж, изотзадѣ; сзѣди.
- Изотдѣ и изотдѣка, нар.** Отъ-камъ дѣ, отъ-камъ кое мѣсто, отъ-камъ кож странж. *Изотдѣ ся показажж?*
- Изотекж, течѣшь, — тѣкохъ, — тѣкль, гл. свр.** отъ изотѣчамъ.
- Изотѣлж (да ся), ишь, — лилѣя, гл. об. свр.** въ *мн. ч.* За кравы: да ся отелять много, всичкы-ты.
- Изотзѣди и изотзѣдѣ, нар.** Отъ-камъ задѣ, отъ-камъ заднж-тж странж, изотдырѣ; ѡзадѣ, сзѣди. *Удари го изотзадѣ; ударить когѣ сзѣди.*
- Изотѣвамъ (да изотѣдж), гл. ср.** въ *мн. ч.* Изотвождамъ, отивамъ си мнозина, всицца, разотивамъся.
- Изотѣванше, с. ср.** отъ изотѣвамъ.
- Изотѣдж, ешь, — отѣдохъ, — отѣишьль, — отѣшла, — отѣшло, гл. свр.** отъ изотѣвамъ и изотвождамъ.
- Изотимарѣж, ишь, — рѣиль, гл. д. свр.** Да отимарѣж много, всичкы-ты. — *рѣнѣй, прич. стр.*
- Изотѣчамъ (да изотекж), гл. ср.** 1) Отичамъ съвѣсьмъ, цѣль. 2) Въ *мн. ч.* Отичамы много, всичкы.
- Изоткѣпвамъ и изоткѣпувамъ (да изоткѣпж), гл. ср.** въ *мн. ч.* Откапвамъ много, всичкы.
- Изоткѣпж, ешь, — палъ, гл. свр.** отъ изоткѣпвамъ.
- Изоткѣрамъ, гл. свр.** отъ изоткѣрвамъ. — *ранѣй, прич. стр.*
- Изоткѣрвамъ и изоткѣрувамъ (да изоткѣрамъ), гл. д.** Откарвамъ много, всичкы-ты. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткаранъ.
- Изоткѣчж, ишь, — чилъ, гл. свр.** отъ изоткѣчамъ. — *ченѣй, прич. стр.*
- Изоткѣчамъ (да изоткѣчж), гл. д.** Откачамъ много, всичкѣ. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткаченъ.
- Изоткѣчж, ишь, — чилъ, гл. свр.** отъ изоткѣчамъ. Да изоткѣчж. — *ченѣй, прич. стр.* Изоткѣченѣй.
- Изоткѣччамъ (да изоткѣчж), гл. д.** Изоткѣччамъ.
- Изоткѣчж, ишь, — чилъ, гл. свр.** отъ
- изоткѣччамъ.** Да изоткѣчж. — *ченѣй, прич. стр.* Изоткѣченѣй.
- Изоткѣччамъ (да изоткѣчж), гл. д.** Откѣччамъ много, всичкѣ, изоткѣччамъ. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткѣченъ, изоткѣччамся.
- Изотковѣвамъ (да изотковж), гл. д.** Отковавамъ много, всичкѣ. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткованъ.
- Изотковж, ешь, — палъ, гл. свр.** отъ изотковѣвамъ. — *ванѣй, прич. стр.*
- Изоткѣлѣ, нар.** Отъ много врѣмя, изотодавна.
- Изоткѣпвамъ (да изоткѣпж), гл. д.** Отконавамъ много, всичкѣ. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткѣпанъ.
- Изоткѣпж, ешь, — палъ, гл. свр.** отъ изоткѣпвамъ. — *панѣй, прич. стр.*
- Изоткѣпчѣвамъ (да изоткѣпчѣж), гл. д.** Откѣпчavamъ много, всичкы-ты. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткѣпчанъ.
- Изоткѣпчѣж, ешь, — чилъ, гл. свр.** отъ изоткѣпчѣвамъ. — *чанѣй, прич. стр.*
- Изоткрѣвамъ (да изоткрѣж), гл. д.** Открывамъ много, всичкы-ты. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткрытъ.
- Изоткрѣж, ешь, — крѣиль, гл. свр.** отъ изоткрѣвамъ. — *крѣтѣй, прич. стр.*
- Изоткрѣвамъ и изоткрѣщамъ (да изоткрѣж), гл. д.** Открѣвамъ, открѣщамъ много, всичкѣ. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткрѣтенъ.
- Изоткрѣтж, ишь, — тиль, гл. свр.** отъ изоткрѣтамъ и изоткрѣщамъ. — *тенѣй, прич. стр.*
- Изоткрѣшамъ и изоткрѣшчамъ (да изоткрѣшж), гл. д.** Открѣшвамъ много, всичкы-ты. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткрѣшенъ.
- Изоткрѣшж, ишь, — шиль, гл. свр.** отъ изоткрѣшвамъ и изоткрѣшчамъ. — *шенѣй, прич. стр.*
- Изоткѣпвамъ и изоткѣпувамъ (да изоткѣпж), гл. д.** Откупвамъ, откѣпувамъ много, всичкы-ты. — *мѣя, 1) гл. взвр. въ мн. ч.* Откупвамъся мнозина, всицца. 2) *гл. стр.* Бывамъ изоткупенъ.
- Изоткѣпж, ишь, — пилъ, гл. свр.** отъ изоткѣпвамъ. — *пенѣй, прич. стр.*
- Изоткѣпвамъ и изоткѣпувамъ (да изоткѣпж), гл. д.** Откѣпвамъ много, всичкы-ты. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткѣпнатъ.
- Изоткѣпж, ешь, — палъ, гл. свр.** отъ изоткѣпвамъ. — *патѣй, прич. стр.*
- Изоткѣсвамъ и изоткѣсчвамъ (да изоткѣсж), гл. д.** Откѣсвамъ много, всичкы-ты. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изоткѣснѣтъ.

- Изотнѣрвамь** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Изотнѣрвамь, отнѣрвамь, отнѣрвамь много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Изотнѣрвамься, бывамь изотнѣрѣнь.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *рилъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ и изотнѣрвамь. — *ренѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣвамь** (да изотнѣрѣжъ), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Отнѣрѣвамь си мнозина, всица.
- Изотнѣрѣжъ**, *ешь*, — *ижъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *тилъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ. — *тенѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ мнозина, всица. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣнь.
- Изотнѣрѣдъ** и **изотнѣрѣдъ**, *нар.* Отнѣрѣдъ, откъмъ лще-то, откъмъ прѣднѣ-тѣ странѣ; спѣредъ.
- Изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ешь*, — *ижъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ. — *гнѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ** и **изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *шилъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ и изотнѣрѣжъ. — *шенѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ** и **изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *шилъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ. — *шенѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ много, мнозина, всичкы-ты. — *мѣся, 1) гл. свр.* въ *мн. ч.* Отнѣрѣжъся, утравамься мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ** (да ся), *речѣнь*, — *рѣкохъ*, — *рѣкля*, — *рѣкляся, гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся отречемъ мнозина, всица.
- Изотнѣрѣжъ** и **изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ, изотнѣрѣжъ много, всица. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *вилъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ. Да изотнѣрѣжъ. — *венѣжъ, прич. стр.* Изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *вилъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ и изотнѣрѣжъ. — *венѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *шилъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ. — *шенѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *рилъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ. — *ренѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ много, всичкы-ты. — *мѣся, 1) гл. свр.* Отнѣрѣжъся, изотнѣрѣжъся съвѣсьмъ, на всаждѣ. 2) Въ *мн. ч.* Отнѣрѣжъся, изотнѣрѣжъся мнозина, всица 3) *гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ, изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ, отнѣрѣжъ, отнѣрѣжъ много, всица. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ, изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ** и **изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ, изотнѣрѣжъ много, всица. — *мѣся, 1) гл. свр.* въ *мн. ч.* Отнѣрѣжъся, изотнѣрѣжъся мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *силъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ и изотнѣрѣжъ. — *сенѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ** и **изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ, изотнѣрѣжъ много, всица. — *мѣся, 1) гл. свр.* въ *мн. ч.* Отнѣрѣжъся, изотнѣрѣжъся мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *силъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ и изотнѣрѣжъ. — *сенѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ** и **изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ, изотнѣрѣжъ много, всица. — *мѣся, 1) гл. свр.* въ *мн. ч.* Отнѣрѣжъся, изотнѣрѣжъся мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *ишь*, — *билъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ и изотнѣрѣжъ. — *бенѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ**, *ешь*, — *рѣвахъ*, — *рѣзалъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ. — *рѣзанѣжъ, прич. стр.*
- Изотнѣрѣжъ** и **изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *нар.* Отъ тѣхъ, отъ отнѣрѣжъ-тѣ странѣ; съ ѳтой стороны.
- Изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. д.* Отнѣрѣжъ много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотнѣрѣжъ.
- Изотнѣрѣжъ**, *гл. д.* свр. Да отнѣрѣжъ много, всичкы-ты.
- Изотнѣрѣжъ** и **изотнѣрѣжъ** (да изотнѣрѣжъ), *гл. ср.* 1) Отнѣрѣжъ много, съвѣсьмъ. 2) Въ *мн. ч.* Отнѣрѣжъ мнозина, всица.
- Изотнѣрѣжъ**, *ешь*, — *ижъ, гл. свр.* отъ изотнѣрѣжъ.

Изотслабѣж, ишь,—билъ, *гл. свр.* отъ изотслабіамь.—бенѣй, *прич. стр.*

Изотслабіамь (да изотслабѣж), *гл. д.* Отслабіамь много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотслабенъ.

Изотерѣща, *нар.* Откамь отерѣщикъ-тѣ странж.

Изотсѣвамь (да изотсѣж), *гл. д.* Отсѣвамь много, всичко. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изотсѣтъ

Изотсѣкж, сѣчешь,—сѣкохъ,—сѣкль, *гл. свр.* отъ изотсѣчамь.—сеченѣй, *прич. стр.*

Изотсѣж, ешь,—сѣль, *гл. свр.* отъ изотсѣвамь.—сѣтѣй и —сѣпанѣй, *прич. стр.*

Изотсѣди и **изотсѣдѣ**, *нар.* Отъ тѣж странж.

Изоттамь, *нар.* Отъ тамше-то мѣсто.

Изоттатакъ, *нар.* Иѣйдѣ оттатакъ.

Изоттѣка, *нар.* Отъ това мѣсто.

Изоттѣквямь (да изоттѣкж), *гл. д.* Оттѣквямь много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изоттѣкжъ.

Изоттѣкж, ешь,—ижль, *гл. свр.* отъ изоттѣквямь.—ижтѣй, *прич. стр.*

Изоттѣлювамь (да изоттѣлж), *гл. д.* Оттѣлювамь много, всичкы-ты. — *мѣся, 1) гл. взвр.* въ *мл. ч.* Оттѣлювамься мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изоттѣленъ.

Изоттѣлж, ишь,—илль, *гл. свр.* отъ изоттѣлювамь.—ленѣй, *прич. стр.*

Изоттѣнамь, *гл. свр.* отъ изоттѣнамь.—наптѣй, *прич. стр.*

Изоттѣнамь и **изоттѣнувамь** (да изоттѣнамь), *гл. д.* Оттѣнамь много, всичко. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изоттѣнанъ.

Изоттѣчвамь и **изоттѣчнамь** (да изоттѣчж), *гл. д.* Оттѣчвамь много, мнозинж, всичкы-ты. — *мѣся, 1) гл. взвр.* въ *мл. ч.* Оттѣчвамься мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изоттѣченъ.

Изоттѣчж, ишь,—чилъ, отъ изоттѣчвамь и изоттѣчнамь.—ченѣй, *прич. стр.*

Изоттѣлѣвамь и **изоттѣлѣнамь** (да изоттѣлѣж), *гл. д.* Оттѣлѣвамь много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изоттѣлѣшенъ.

Изоттѣлѣж, ишь,—илль, *гл. свр.* отъ изоттѣлѣвамь и изоттѣлѣнамь.—ленѣй, *прич. стр.*

Изоттѣлѣвамь и **изоттѣлѣнувамь** (да изоттѣлѣж), *гл. д.* Оттѣлѣвамь много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изоттѣлѣпенъ.

Изоттѣлѣж, ишь,—илль, *гл. свр.* отъ изоттѣлѣвамь.—ленѣй, *прич. стр.*

Изоттѣлѣвамь и **изоттѣлѣнувамь** (да изоттѣлѣж), *гл. д.* Оттѣлѣвамь много, всичкы-ты. — *мѣся, гл. стр.* Бывамь изоттѣлѣпенъ.

Изоттѣлѣж, ишь,—илль, *гл. свр.* изоттѣлѣвамь.—ленѣй, *прич. стр.*

Изоттѣлѣж (да ся), ешь,—чѣлался, *гл. взвр.* свр. въ *мл. ч.* Да ся отчнамь мнозина, всица.

Изоттѣшвамь (да изоттѣшж), *гл. д.* Оттѣшвамь много, всичко.—*мѣся, гл. стр.* Бывамь изоттѣшнѣтъ.

Изоттѣшж, ешь,—шилъ, *гл. свр.* отъ изоттѣшвамь.—шитѣй, *прич. стр.*

Изоттѣмнувамь (да изоттѣмж), *гл. д.* Оттѣмнувамь много, всица, изоттѣнамь. — *мѣся, 1) гл. взвр.* въ *мл. ч.* Оттѣмнувамься мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамь изоттѣмжъ.

Изоттѣмж, ешь,—ижль, *гл. свр.* отъ изоттѣмнувамь.—ижтѣй, *прич. стр.*

Изоттѣсенѣвамь (да изоттѣсенѣж), *гл. свр.* въ *мл. ч.* Оттѣсенѣвамь много, всичкы. *Изоттѣсенѣвль му дрѣвхъ-тѣ. та нѣма съ что да ся облѣче.*

Изоттѣсенѣж, ешь,—нѣль, *гл. свр.* отъ изоттѣсенѣвамь.

Изоттѣфѣквямь, *гл. свр.* въ *мл. ч.* Да офтѣквямь мнозина, всица, да избѣквямь, да изпобѣквямь.

Изоттѣхамь, *гл. свр.* отъ изоттѣхамь. Да изоттѣхамь; протонать.

Изоттѣхамь и **изоттѣхувамь** (да изоттѣхамь), *гл. свр.* Изоттѣхамь.

Изоттѣхамь, *гл. свр.* отъ изоттѣхамь. Да изоттѣхамь, да изпѣшквямь.

Изоттѣхамь и **изоттѣхувамь** (да изоттѣхамь), *гл. свр.* Изоттѣхамь, изпѣшквямь охъ, охъ! изпѣшквямь; протонать.

Изоттѣхлѣвамь и **изоттѣхлѣнувамь** (да изоттѣхлѣж), *гл. д.* Охлѣвамь много, всичкы-ты. — *мѣся, 1) гл. стр.* Бывамь изоттѣхлѣшенъ. 2) *гл. взвр.* Охлѣвамься много, цѣль, сѣвсѣмь. 3) Въ *мл. ч.* Охлѣвамься мнозина, всичкы.

Изоттѣхлѣж, ишь,—илль, *гл. свр.* отъ изоттѣхлѣвамь.—ленѣй, *прич. стр.*

Изоттѣсвамь и **изоттѣсувамь** (да изоттѣсж), *гл. д.* Очесвамь много, всичкы-ты.—*мѣся, гл. стр.* Бывамь изоттѣсанъ

Изоттѣсж, ешь,—чѣсахъ,—чѣсаль, *гл. свр.* отъ изоттѣсвамь.—чѣсанѣй, *прич. стр.*

Изоттѣпквямь, *гл. свр.* отъ изоттѣпквямь.—каптѣй, *прич. стр.*

Изоттѣпквямь и **изоттѣпкнѣвамь** (да изоттѣпкж), *гл. д.* Очпкнѣвамь много, всичкы-ты, изоттѣпквямь.—*мѣся, 1) гл. взвр.* въ *мл. ч.* Очпкнѣвамься мнозина, всица, из-

окашывамъся. 2) *гл. стр.* Бывамъ изочипканъ.

Изочіствамъ и **изочіствувамъ** (да изочістѣ), *гл. д.* Очиствамъ много, всичкы-ты; перечищатъ.—*мся*, 1) *гл. взвр.* въ *мн. ч.* Очиствамъся мнозина, всица, да изофѣйкамы, изотивамъ си. 2) *гл. стр.* Бывамъ изочистенъ; перечищатся.

Изочістѣ, ишь,—стиль, *гл. свр.* отъ изочіствамъ; *перечиститъ*. — *стенгый*, *прич. стр.* Изотрѣбенгый.

Изочюкамъ, *гл. свр.* отъ изочюквамъ. — *кангый*, *прич. стр.*

Изочюквамъ и **изочюкувамъ** (да изочюкамъ), *гл. д.* Очюквамъ много, всичко. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изочюканъ.

Изочюшкамъ, *гл. свр.* отъ изочюшквамъ. — *кангый*, *прич. стр.*

Изочюшквамъ и **изочюшкувамъ** (да изочюшкамъ), *гл. д.* Очюшквамъ много, всичкы-ты. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изочюшканъ.

Изощюшвамъ и **изощюшнувамъ** (да изощюшнѣ), *гл. д.* Оощюшвамъ много, всичко. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изощюшнатъ.

Изощюшнѣ, ешь,—паль, *гл. свр.* отъ изощюшвамъ.—*патгый*, *прич. стр.*

Изощипвамъ и **изощипувамъ** (да изощипнѣ), *гл. д.* Оощипвамъ много, всичкы-ты. — *мся*, 1) *гл. взвр.* Оощипвамъся много, съвѣмъ. 2) *гл. стр.* Бывамъ изощипанъ.

Изощипнѣ, ешь,—паль, *гл. свр.* отъ изощипвамъ.—*пангый*, *прич. стр.*

Изощрѣбѣжъ, ишь,—билъ, *гл. свр.* отъ изощрѣбѣвамъ.—*бѣпгый*, *прич. стр.*

Изощрѣбѣвамъ (да изощрѣбѣжъ), *гл. д.* Оощрѣбѣвамъ много, всичкы-ты. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ изощрѣбенъ.

Изощагжъ (да ся), ишь,—нился, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* За овця: да ся оагнать много, всичкы-ты.

Изощадамъ (да изощамъ), *гл. д.* Изощдамъ, оадамъ много, всичкы-ты.—*мся*, *гл. стр.* Бывамъ изощаденъ.

Изощамъ, адѣшь,—адохъ,—іаль, *гл. свр.* отъ изощадамъ и изощдамъ.—*адѣпгый*, *прич. стр.*

Изощадамъ (изощадамъ, да изощажъ, изощажувамъ), *гл. ср.* 1) Падамъ изъ нѣчто или отъ нѣдѣ, выпадатъ, выпадывать. *Крыпа-та ми изощажла изъ пазухъ-тѣ.* 2) Ослабвамъ, отслабвамъ, отпадамъ, изнемогавамъ, изнемошавамъ; слабѣтъ, ослабѣвать, дряхлѣтъ, хилѣтъ. *Отъ болѣсть-тѣ е изощажла, та едвамъ ходи.* 3) Развѣламеся въ снагъ-тѣ си, ставамъ по-сухъ; отошавѣтъ. *Изощажла конь.* *Крѣва-та е много изощажла.* 4) Изгубвамъ си имота,

западамъ, засиромашивамъ; упадѣтъ (въ своѣмъ состоиніи). *Изощажла чловѣкъ, заощажла, изгубила си имота.* *Кжца-та имъ изощажла*, не е такъва, какъто бѣше, не живѣять вѣче така добръ, какъто понапрѣдъ; домъ ихъ изощаждается. 5) За тръговнѣж-тѣ, за занаеты-ты: ослабвамъ, отивамъ надолу, падамъ, запирамъ; приходить въ упадокъ, упадѣтъ. *Занаети-ти изощажжъ*; прѣмисель упалъ. 6) Спадамъ въ цѣнж-тѣ; упадѣтъ въ цѣнѣ. *Житототъ изощада*, слиза, става по-евтпно. *Шаагъ-тѣ отъ годичнѣ на годичнѣ изощада.* 7) Отивамъ, нампрамъ нѣдѣ случайно, поадамъ, заскоквамъ, наскоквамъ; понададѣтъ, впадѣтъ. *Изощажжми въ горж-тѣ*, като врѣвяхмы, намѣрихмыся, дойдохмы въ горж-тѣ. *Изощажжъ въ ржѣ-тѣ на лоши хора.* *Изощажжъ въ бѣдѣ.* 8) Излизамъ на срѣщѣ, срѣщамъ; появляться.

Въкижъ, чюкижъ Црѣвю Арапинъ,
Па изощаж Маркова-та майка,
Нежъ пыта, дѣ е сынъ ѣ Марко. *Пѣс.*

9) Случивамъ, улучвамъ, поадамъ; выпадать. *Изощаж ми единъ добръ конь*, случися да найдѣ, да купж; мнѣ поналаея хорошая лошадъ.

Изощадамъ, *гл. свр.* отъ изощадамъ. Да нападамъ, да поадамъ.

Изощадане, *с. ср.* отъ изощадамъ.

Изощадамъ и **изощадувамъ** (да изощадамъ), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Падамъ много, всичкы, поадавамъ, нападавамъ, поадавамъся. *Отъ вѣтра изощадажжъ много дрѣвѣ.* *Изощадали му зжбу-ти.*

Изощадамъ, *гл. мн-кр.* отъ изощадамъ.

Изощадувамъ, *гл. уч.* отъ изощажжъ.

Изощажжъ, ешь,—ижлъ, *гл. свр.* отъ изощадамъ; выпастъ; ослабѣтъ, захилѣтъ, одряхлѣтъ; обѣдѣтъ, унастъ; понастъ, внастъ.

Изощажжгый, лъ, ла, ло, и

Изощажжгый, тѣ, та, то, *пр.* 1) Что е пащжлъ, что ся е изощажжъ изъ мѣстототъ си, изъ пѣчто; вѣпалый. 2) Ослабжжгый, отслабжжгый, отпащжжгый, изнемошжжгый, омащжжгый, изощажжгый; изощажжгый, изощажжгый. 3) Заощажжжгый, засиромашжжгый, осиромашжжгый; обѣдѣжжгый, обѣдѣжжгый.

Изощажжжъ, ишь,—рилъ, *гл. свр.* отъ изощажжжамъ.—*рѣпгый*, *прич. стр.*

Изощажжжамъ (да изощажжжъ), *гл. д.* Пащажжжамъ много, всичко.—*мся*, 1) *гл. вз.* въ *мн. ч.* Пащажжжамъся мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамъ изощажжженъ.

Изощажжжъ, ишь,—тилъ, *гл. д. свр.* да направжъ много пакости, да пащажжжжъ; *перешажжжжъ*.

Иза́рвамь и **изпа́рнамь** (да **изпа́рж**), *гл. д.* Изпа́ривамь, полпвамь нѣчто съ врѣлж водж да му излѣзе ширзма-та, да ся изчисти, попарвамь; **выпа́ривать**. *Иза́рвамь съ золж*; бучить. — *мся*, 1) *гл. възвр.* Излизамь на парж, ставамь на парж, изгубвамь, извѣтрѣвамь. 2) *гл. стр.* Бывамь изпаренъ; **выпа́риваться**.

Иза́рж, *ишь*, — *рилъ*, *гл. свр.* отъ **изпа́рвамь** и **изпа́ривамь**. 1) Попарвамь; **выпарить**, **выбучить**. 2) Да направж на парж; **испарить**. — *репчый*, *прич. стр.* 1) Пошареный, завареный; **выпаренный**, **вышелоченный**. 2) Станжлгий на парж; **испаренный**.

Иза́рнамь (да **изпа́рж**), *гл. д.* Изпорвамь, изпирамь: 1) Нѣчто зашто разшивамь, разпарямь, разпирамь, разпорвамь. 2) Съ разпирание изваждамь изъ нѣчто. 3) Изкормювамь, изкормюшвамь, разкормювамь, изтѣбушвамь, разпарямь; **выпа́ривать**, **потрошить**, **прокалывать** брюхо. — *мся*, *гл. стр.* Изпорвамь, изпирамь, бывамь изпоренъ.

Иза́рнане, *с. ср.* отъ **изпа́рнамь**. Изпорване, изпирание.

Иза́сж, *ешь*, — *пасохъ*, — *паслъ*, *гл. свр.* отъ **изпасі́вамь** и **изпа́шнамь**. — *сеный*, *прич. стр.*

Иза́сі́вамь (да **изпасж**), *гл. д.* Изпа́шнамь: 1) Опасвамь много, всичко. *Конети изпасохж ливадж-тж*. 2) Влизамь въ нѣчто, что не е за пасене, та го опаснамь; **потравлять**, **поѣдять**. 2) Увардвамь, учювувамь нѣчто да пасе. — *мся*, *гл. стр.* Изпа́шнамь, бывамь изпасенъ.

Иза́сі́ванне, *с. ср.* отъ **изпасі́вамь**. Изпа́шнане.

Иза́тж, *ишь*, — *тилъ*, *гл. свр.* отъ **изпа́щамь**. Да пзтягж; **претерить**, **пострадать**.

Иза́шнамь (да **изпасж**), *гл. д.* Изпаснавамь.

Иза́шнане, *с. ср.* отъ **изпа́шнамь**. Изпаснаване.

Иза́щамь (да **изпатж**), *гл. ср. и д.* Прѣмицува ми прѣзъ главж-тж нѣкакво зло, нѣкаква бѣда; **претеривать**.

Иза́щанне, *с. ср.* отъ **изпа́щамь**.

Иза́чкамь, *гл. свр.* отъ **изпа́чквамь**. Да напачкамь, да уцапамь, да умацамь; **испа́чкать**, **выпа́чкать**. — *капый*, *прич. стр.* Напачканый, уцапаный, умацаный; **испа́чканный**, **выпа́чканный**.

Иза́чквамь и **изпа́чкувамь** (да **изпа́чккамь**), *гл. д.* 1) Напачквамь, уцапвамь, умацвамь; **испа́чкивать**. 2) Напачквамь много, всичкы-ты. — *мся*, 1) *гл. възвр.* На-

пачквамь много, съвсѣмь. 2) Въ *мн. ч.* Напачквамься мнозина, всичкы. 3) *гл. стр.* Бывамь **изпачканъ**; **испа́чкиваться**.

Иза́чкванне и **изпа́чкуванне**, *с. ср.* отъ **изпа́чккамь**; **изпа́чкиванне**.

Иза́де́нсамь, *гл. свр.* отъ **изпеде́нсамь**. — *сантый*, *прич. стр.*

Иза́де́нсамь и **изпеде́нсувамь** (да **изпеде́нсамь**). *гл. д.* Изучамь нѣчто добрѣ, изпичамь го. *Иза́де́нсалж зананата*. *Иза́де́нсалж книгж-тж*, изучилъ на четене и писмо. *Иза́де́нсамь нѣкого*, изучамь го, правж го тербне; **нашеблывать**.

Иза́екж и **изпе́чж**, *чѣшь*, — *некохъ*, — *пекълъ*, *гл. свр.* отъ **изпа́чккамь**; **выпечь**, **испечь**, **изжарить**; **изучить**. — **печѣный**, *прич. стр.* 1) Опеченый; **испеченный**, **изжаренный**. *Едному наречено, другому изпечено*. 2) За чловѣкъ, за животно: **каленый**, **навыкнжлгий**, **привыкнжлгий**. 3) За работж: добрѣ обмыслена, изучена, прѣкроена.

Иза́елѣвамь (да ся **изпелѣж**), *гл. об.* Излизамь си, махвамь, прѣждосвамь; **убираться**, **уходить**. *Да ся изпелѣ оттука*, да ся махне, да си отиде.

Иза́елѣж (да ся), *ешь*, — *лѣлся*, *гл. свр.* отъ **изпелѣвамь**. Да ся махнж, да ся прѣждосамь; **убраться**.

Иза́енелѣж, *ишь*, — *лѣлъ*, *гл. свр.* отъ **изпелѣ́вамь**; **испелѣ́ть**, **опелѣ́ть**. — **лѣнгий**, *прич. стр.* Направеный на пепелъ; **испелѣ́нный**.

Иза́енелѣ́вамь (да **изпелѣ́ж**), *гл. д.* Направамь нѣчто на пепелъ; **испелѣ́ть**. — *мся*, 1) *гл. възвр.* Ставамь на пепелъ; **испелѣ́ться**. 2) *гл. стр.* Бывамь **изпелѣ́ненъ**.

Иза́енелѣ́ванне, *с. ср.* отъ **изпелѣ́́вамь**.

Иза́ервамь, *гл. мн-кр.* отъ **изпа́рнамь**.

Иза́ервамь и **изпа́ерювамь** (да ся **изпа́ерж**), *гл. об.* Напервамь, опервамь, наежвамь. *Трѣци-ти ся изперижж да ся бижтъ съ Турѣци-тж*.

Иза́ерванне и **изпа́ерюванне**, *с. ср.* отъ **изпа́ервамь**. Наперване, оперване, наежване.

Иза́ерда́швамь и **изпа́ерда́шнамь** (да **изпа́ерда́шж**), *гл. д.* 1) За чловѣкъ: правж го тербие, педенсамь. 2) Удрамь пердахъ на нѣчто. — *мся*, 1) *гл. възвр.* Ставамь **благоправенъ**, тербелна. 2) *гл. стр.* Бывамь **изпа́ерда́шенъ**.

Иза́ерда́шванне и **изпа́ерда́шнанне**, *с. ср.* отъ **изпа́ерда́швамь** и **изпа́ерда́шнамь**.

Иза́ерда́шж, *ишь*, — *шилъ*, *гл. свр.* отъ **изпа́ерда́швамь** и **изпа́ерда́шнамь**. — *шеный*, *прич. стр.*

Изпердѣвамь и **изпердѣшамь** (да **изпердѣшж**), *гл. д.* Оскубамь, оципывамь **пѣра-та** на **птицѣ**. — **мѣя**, *гл. стр.* Оскубамся, бывамь **изпердѣшѣ**.

Изпердѣшаніе и **изпердѣшаніе**, *с. ср.* отъ **изпердѣшамь** и **изпердѣшамь**.

Изпердѣшж, **ишь**, — **шилъ**, *гл. свр.* отъ **изпердѣшамь** и **изпердѣшамь**. — **дѣшаный**, *прич. стр.* Оскубаный, оципаный.

Изпѣрж, **ешь**, — **пѣржъ**, — **пѣрль**, *гл. свр.* отъ **изпѣрамь**. Да **опѣрж**; **вѣмыть**, **вѣстирать**, **отѣстирать**, **намѣть**. — **пѣрльй**, *прич. стр.* Опраный; **вѣмытый**.

Изпѣрж (да **ся**), **ишь**, — **рился**, *гл. свр.* отъ **изпѣрвамь**. Да **ся** **опѣрж**, да **ся** **напѣрж**, да **ся** **наешж**.

Изпѣчѣный, *прич. в.* **изпѣчж**.

Изпѣчѣлвамь и **изпѣчѣлювамь** (да **изпѣчѣлж**), *гл. д.* **Спѣчлвамь**, **изкарвамь**, **имамь** **пѣчлж** отъ **проданъ**; **выторговывать**, **выигрывать**, **получать** **прибыль**, **наживать**. *Отъ говяда-та изпѣчлмжхъ хилядо гроша. Имота си е изпѣчлмжхъ съ трговижъ.* — **мѣя**, *гл. стр.* **Спѣчлвамь**.

Изпѣчѣлваніе и **изпѣчѣлюваніе**, *с. ср.* отъ **изпѣчѣлвамь**.

Изпѣчѣлж, **ишь**, — **лиль**, *гл. свр.* отъ **изпѣчѣлвамь**. Да **спѣчлж**; **выторговать**, **выиграть**, **нажить**.

Изпѣивамь (да **изпѣивж**), *гл. д.* 1) **Пѣж** **докрай**, **досучь**, **всичко-то**; **выпѣивать**, **испѣивать**, **припѣивать**. *Изпѣивъ вино-то. Изпѣивѣе еднж чашжъ вино; вѣкушайте стаклжъ вѣна.* 2) Съ **пѣиене** **издадмь** **нѣчто**, **пѣхосвамь** **нѣчто** по **пѣиене**; **пропѣивать**. *Изпѣивъ бацино-то си имане.* 3) За **тютюнь**: **изпушвамь**; **выкѣривать**. 4) **Попѣивамь**, **попѣивамь**, **всмѣквамь**; **всѣсывать**. *Полѣжми го съ отцѣтъ, нж то го изпѣи.* 5) За **болѣсть**, за **нѣмотж**: **изсмѣквамь** **нѣкого**, **правж** го да **изсѣхне**, **изсушавамь**. — **мѣя**, *гл. стр.* **Бывамь** **изпѣивъ**; **выпѣиваться**, **пропѣиваться**, **всѣсываться**. — *Изпѣивъ си и отъ бѣднжй вечеръ грошя-то, всичко изпѣилъ, всичко изпродалъ, та го изпѣилъ.* — *Изпѣивъ си ума; вѣшился изъ ума.* — *На еднжъ душѣжъ го изпѣи, изведнжжъ, безъ да си почине, па еднжъ солукъ; вѣшилъ егѣ еднжмь дѣхомъ.*

Наточи му еднжъ чебуръ,
Еднжъ чебуръ ройно вино,
Ка го дигжъ Груе дѣтя,
На душѣжъ го все изпѣило. *Пѣе.*

— *Съ чашжъ да го изпѣишь*, казвася за **нѣкого** много **хубавѣцъ**. — *Сега ще му изпѣие крѣвъ-тжъ*, **закана**. — *Отдѣто ся от-*

лива, а не ся доллива, скоро ся изпѣива.
Изпѣила му кукувица (члвѣка) ума. Не му е изпѣила кукувица ума. Ега му зми-тжъ изпѣикъ очи-тжъ! **Клѣтва**.

Изпѣиваніе, *с. ср.* отъ **изпѣивамь**.

Изпѣивамь (да **изпѣивж**), *гл. с.* Съ **пѣкше** **изваждамь**, **изкарвамь**. — **мѣя**, *гл. вгзѣр.* **Пушамь** си **воджъ**, **измочвамь**.

Изпѣиваніе *с. ср.* отъ **изпѣивамь**.

Изпѣилвамь и **изпѣилувамь** (да **ся** **изпѣилж**), *гл. об.* За **птици**: **издулвамь**, **изчюпвамь**; о **птицахъ**: **вылупаться**, **вылупаться**, **выходить**. — *Изпѣился е вг еднж сламяницжъ, родился е (на подсмѣвъ).*

Изпѣилваніе и **изпѣилуваніе**, *с. ср.* отъ **изпѣилвамь**.

Изпѣилж, **ишь**, — **лиль**, *гл. свр.* отъ **изпѣилвамь**; **опѣилить**, — **лѣнжый**, *прич. стр.* **Изтрѣкжый**, **прѣтрѣтжый** съ **пѣлж**.

Изпѣилж (да **ся**), **ишь**, — **лился**, *гл. свр.* отъ **изпѣилвамь**. Да **ся** **излупжъ**, да **ся** **измѣтжъ**, да **ся** **изчюпжъ**; **вылуниться**, **вѣйдти**.

Изпѣилвамь (да **изпѣилж**), *гл. д.* **Изтрѣквамь**, **прѣтрѣквамь** **нѣчто** съ **пѣлж**; **опѣивать**. — **мѣя**, *гл. стр.* **Изтрѣквамь** съ **пѣлж**.

Изпѣипамь, *гл. свр.* отъ **изпѣипвамь**; **вѣщупать**, **изщупать**. — **панжый**, *прич. стр.*; **вѣщупанный**, **изщупанный**.

Изпѣипвамь и **изпѣипувамь** (да **изпѣипамь**), *гл. д.* 1) **Пѣпамь** много, **всичкы-тжъ**; **выщупывать**. 2) Съ **пѣипане** **памѣрамь**, **находжамь**, **напѣивамь**; **выщупывать**. — **мѣя**, *гл. стр.* **Бывамь** **изпѣипанъ**; **выщупываться**.

Изпѣипваніе и **изпѣипуваніе**, *с. ср.* отъ **изпѣипвамь**.

Изпѣирамь (**изпѣрвамь**, да **изпѣрж**), *гл. д.* 1) Съ **пѣране** **изчѣствамь**, **опѣирамь**; **стирѣть**, **вымывѣть**. 2) **Напѣирамь**, **опѣирамь** много; **намывѣть**. 3) **Сврѣшвамь** **пѣране-то**, **опѣирамь** **всичкы-тжъ**; **выстѣрывать**, **отѣстирывать**. — **мѣя**, 1) *гл. вгзѣр.* Съ **пѣране** **ся** **изчѣствамь** **добрѣ**, **опѣирамь**. 2) **Въ мѣ. ч.** **Опѣирамь** **мнозина**, **всѣица**. 3) *гл. стр.* **Опѣирамь**, **бывамь** **изпѣранъ**; **выстирѣться**, **вымывѣться**.

Изпѣирамь (да **изпѣрж**), *гл. д.* **Изпѣирамь**.

Изпѣисамь и **изпѣисувамь** (да **изпѣишж**), *гл. д.* 1) **Напѣисувамь**, **покрѣивамь** съ **писане**, съ **писмо**; **испѣисывать**. 2) **Напѣисвамь** много, **всичкы-тжъ**. *Изпѣиса писма-та.* 3) **Изобразивамь**, **писнжъ** **нѣчто** **както** го **гляджамь**; **изобразжть**, **рисовѣть**. *Изпѣиса еднжъ чловѣкъ съ книгж.* 4) **Шпѣржъ**, **пѣстржъ** **нѣчто** съ **шпѣрлжкы**, съ **бои**; **намалѣивывать**. *Изпѣисвамь вѣждж; вѣводити* **брѣви**, **насурм-**

ливать.—мся, 1) *гл. възвр.* За перо: отъ много писане ся разваламъ, подграчвамся; исписываться. 2) *гл. стр.* Бывамъ изписанъ

Изписване и **изписуване**, *с. ср.* отъ изписвамъ.

Изпискамъ, *гл. свр.* отъ изписквамъ. Да изпищкъ.

Изписквамъ и **изпискувамъ** (да изпискамъ), *гл. ср.* Писвамъ изведиждъ, изпищивамъ.

Изписъ, *с. м.* *Изписъ сгнъ*, като изписанъ, много хубавъ.

Изпитие, *с. ср.* Запивъ на годежъ.

Изпитый, *прич. в.* изпийжъ.

Изпичамъ (да изпекжъ и да изпечижъ), *гл.*

д. 1) Дръжжъ нѣчто въ пещь или въ огнь, на огнь доклѣ стане добро за надене, или за-въ работжъ опичамъ; **выпекать**, **испекать**, **изжаривать**. 2) Съ печене направямъ да стане кораво, изсушавамъ нѣчто на огнь; **выжаривать**. *Изпеккожми кирпичи-ты, нъ не станжжъ добри.* 3) Опичамъ много, колкото трѣбва, напичамъ; **выпекать**. *Изпича на день по сто хлѣба.*

4) Научвамъ, изучвамъ нѣчто добрѣ; **изучать**. *Изпеккожъ заната си*, изучихъ го добрѣ. 5) Извршнамъ, опичнамъ, оздравивамъ нѣкаквжъ работжъ, нѣкакъвъ сговоръ, наглазнавамъ на здраво. *Изпеккожми работж-тж. Ако рече, не изпече*, ако каза, не го направи. *Както го рече, тжй го и изпече.*

6) Направямъ, научвамъ нѣкого да привикне на нѣчто тяжко, мжно, калавамъ, опичнамъ.—мся, 1) *гл. възвр.* Научвамся, привиквамъ да врѣшжъ нѣчто добрѣ, както трѣбва, калавамся, опичнамся; **набивать руку**. *Изпичамся въ ржцѣ-ты*, привиквать мп ржцѣ-ты, научватся да врѣшжъ нѣчто добрѣ и брзо; **натвердить руку**. 2) *гл. стр.* Бывамъ изпеченъ, опичнамся; **выпекаться**.

Изпичание, *с. ср.* отъ изпичнамъ; **выпечка**.

Изпищжъ, **ешъ**,—писажъ,—писалъ, *гл. свр.* отъ изписвамъ; **исписать**.—писаный, *прич. стр.*; **исписанный**.

Изпищжъ, **ишь**,—ищжалъ, *гл. свр.* отъ изпищивамъ. Да изпискамъ.

Изпищивамъ (да изпищжъ), *гл. д.* 1) На давамъ пшкъ изведиждъ, изписквамъ; **закричать**, **завизжать**, **запищать**. 2) Изреивамъ, зареивамъ изведиждъ; **заревѣть**, **звонить**. 3) Изгубнамся. *Изпищива*, отиде, та нѣма вяче да ся види.

Изпищивание, *с. ср.* отъ изпищивамъ.

Изпийжъ, **ешъ**,—пийлъ, *гл. свр.* отъ изпийвамъ; **выпить**, **испить**, **пропить** всосать.—пийтый, *прич. стр.*; 1) **выпитый**, **испитый**. 2) **Прахосаный**, **пропитый**; **про-**

питый. 3) **Попитый**, **пойменный**, **всмуканый**; **вбосанный**. 4) Съ развалено лице, съ потъжжлы очи отъ болѣсть или отъ друго, разваленый, изсушеный, **всмуканый**; **испитой**.

Изплавамъ, *гл. свр.* отъ изплаввамъ. Да изплувамъ; **выплыть**.

Изплаввамъ и **изплавувамъ** (да изплавамъ), *гл. ср.* 1) Съ плаване изплзамъ; **выплывать**. 2) Съ плаване прѣминувамъ.

Изплаввамъ и **изплавувамъ** (да изплавижъ), *гл. д.* Изплавамъ.

Изплаввамся и **изплавувамся** (да ся изплавижъ), *гл. об.* Изплавамся.

Изплавижъ, **ишь**,—вилъ, *гл. свр.* отъ изплавиамъ и изплаввамъ. Да оплавижъ.—вешый, *прич. стр.* Оплавленый; **выполосканный**, **отмытый**.

Изплавижъ (да ся), **ишь**,—вился, *гл. свр.* отъ изплавиамся и изплаввамся.—вешый, *прич. стр.* За животно: роденый мрътвъ прѣди врѣмя; **выкидышь**.

Изплавиамъ (да изплавижъ), *гл. д.* Изплаивамъ, съ плаване изпичивамъ нѣчто, оплаивамъ, отмывамъ; **выполаскивать**, **отмывать**.—мся, *гл. стр.* Оплаивамся, бывамъ изплаивенъ.

Изплавиамся (да ся изплавижъ), *гл. об.* Казвася за животно: изплаивамся, раждамъ мрътво дѣтя.

Изплавиание, *с. ср.* отъ изплавиамъ и изплавиамся.

Изплазвамъ и **изплазувамъ** (да изплазижъ), *гл. д.* Изплазвамъ.

Изплазижъ, **ишь**,—зилъ, *гл. свр.* отъ изплазвамъ. Да изплѣжъ.

Изплаквамъ и **изплакнувамъ** (да изплакнжъ), *гл. д.* 1) Съ плакнене измывамъ, изпичивамъ, опирамъ, оплаквамъ; **выполаскивать**. 2) **Оплаквамъ**, **оплакнувамъ** много, всичгы-ты.—мся, *гл. стр.* **Оплаквямся**, **оплакнувамся**, бывамъ изплакнжъ.

Изплаквамъ и **изплакувамъ** (да изплачжъ),

1) *гл. ср.* **Заплаквамъ** какъ-тж изведнажъ, изреивамъ, зареивамъ. 2) *гл. д.* Изписквамъ си, изпросвамъ си нѣчто съ плачене; **выплакивать**, **доплакиваться**. 3) Отъ много плачене поврѣждамъ си очи-ты, или ся разболѣвамъ; **наплакать**, **доплакаться**. *Който си очи-ты изплакль, той вѣрва*.—мся, *гл. възвр.* Съ плачь, съ плачене изказвамъ си прѣдъ нѣкого болгы-ты си, **неволяж-тж** си, **оплаквямся**. *Не може да ти ся изплаче отъ снжжъ си*.

Изплакване и **изплакнване**, *с. ср.* отъ изплаквамъ и изплакнувамъ. **Оплакване**; **выполаскивание**.

Изпѣкъваніе и **изпѣкъваніе**, *с. ср.* отъ **изпѣкъвамь**.

Изпѣкънѣ, *ешь*, — *нѣль*, *гл. свр.* отъ **изпѣкъвамь**, **изпѣкънувамь**. Да **опѣкънѣ**; **вѣполоскѣтъ**, **ополоскѣтъ**. — **натѣй**, *прич. стр.* **Опѣкънатѣй**; **вѣполоскѣнатѣй**, **ополоскѣнатѣй**.

Изпѣкътѣвамь (да **изпѣкътѣж** и да **изпѣкътѣж**), *гл. ср.* **Изпѣкъвамь** на **пѣмѣж**, **рукѣвамь**, **плѣнувамь**.

Изпѣкътѣваніе, *с. ср.* отъ **изпѣкътѣвамь**.

Изпѣкътѣж, *ешь*, — *тѣль*, и

Изпѣкътѣ, *ишь*, — *тѣль*, *гл. свр.* отъ **изпѣкътѣвамь**. Да **рукѣж**, да **плѣмѣж**, да **букѣж**.

Изпѣкътѣ, *ишь*, — *тѣль*, *гл. свр.* отъ **изпѣкътѣж**. Да **запѣкътѣж**, да **ся** **отдѣжжѣ**, да **ся** **напѣкътѣж**; **вѣплатѣтъ**, **уплатѣтъ**. — **тѣнѣй**, *прич. стр.* **Запѣкънатѣй**; **вѣплатѣнатѣй**, **уплатѣнатѣй**.

Изпѣкъчѣж, *ешь*, — *пѣлахѣж*, — *пѣлахѣж*, *гл. свр.* отъ **изпѣкъвамь**.

Изпѣкъшвамь и **изпѣкъшювамь** (да **изпѣкъшж**), *гл. д.* 1) **Упѣкъшвамь** **внѣзапно**. 2) **Упѣкъшвамь** **много**, **мнозинѣж**, **вѣчкѣж-тѣ**; **перѣпугѣвать**, **перѣполошѣтъ**. — **мѣя**, 1) *гл. взвѣр.* **въ мн. ч.** **Упѣкъшвамь** **мнозина**, **вѣчкѣж**. 2) *гл. стр.* **Бывамь** **изпѣкъшенѣ**.

Изпѣкъшваніе и **изпѣкъшюваніе**, *с. ср.* отъ **изпѣкъшвамь**.

Изпѣкъшж, *ишь*, — *шилѣж*, *гл. свр.* отъ **изпѣкъшвамь**; **перѣпугѣтъ**, **перѣполошѣтъ**. — **шенѣй**, *прич. стр.* **Упѣкъшенѣй**, **изпѣкъшнатѣй**; **перѣпугѣнатѣй**, **перѣполошѣнатѣй**.

Изпѣкъщамь (да **изпѣкъщж**), *гл. д.* **Запѣкъщамь** **что** **сѣмь** **дѣжжѣ**; **вѣплатѣвать**, **уплатѣвать**, **оплатѣвать**. — **мѣя**, 1) *гл. взвѣр.* **Изпѣкъщамь** **си** **дѣжжѣ**, **запѣкъщамь** **си** **дѣжжѣ**, **напѣкъщамь**, **отдѣжжѣнамь**; **оплатѣваться**. 2) *гл. стр.* **Запѣкъщамь**, **бывамь** **изпѣкъшенѣ**; **вѣплатѣваться**.

Изпѣкъщаніе, *с. ср.* отъ **изпѣкъщамь** и **изпѣкъщамь**; **оплатѣ**.

Изпѣкъсвамь и **изпѣкъснувамь** (да **изпѣкъснѣж**), *гл. д.* 1) **Изпѣкъсвамь** **нѣчто** **изъ** **рѣкъчѣ-тѣ** **си** **сѣ** **отпѣлесаніе**. 2) **Отпѣращамь** **пѣкого** **праздѣнѣ**, **безѣ** **да** **му** **дамь** **нѣчто**. *Изпѣлеснѣж* **го**, **отмахнѣж** **го** **безѣ** **ничѣто**, **отпрати** **го**. — **мѣя**, *гл. взвѣр.* **Отпѣлесамь** **изъ** **нѣчто**, **та** **падамь**, **изпѣкъсвамь**, **изпѣкъсвамь**; **вѣскользѣтъ**. 2) **Избѣжвамь** **отъ** **нѣчто**, **изклѣнѣвамь**, **изхулавамь**, **изпѣкъсвамь**. 3) *гл. стр.* **Бывамь** **изпѣлеснѣжѣ**.

Изпѣкъсаніе и **изпѣкъснѣваніе**, *с. ср.* отъ **изпѣкъсвамь**.

Изпѣкъскамь, *гл. свр.* отъ **изпѣкъскамь**. Да **изпѣкъсж**; **захлѣпать**.

Изпѣкъскамь и **изпѣкъскамь** (да **изпѣкъскамь** и да **изпѣкъсж**), *гл. д.* **Запѣкъскамь** да **плѣскамь**, да **плѣсж** **извѣдѣжжѣ**. *Изпѣлескаль рѣкъчѣ*.

Изпѣкътѣвамь, *гл. мн-кр.* отъ **изпѣкътѣтамь**.

Изпѣкътѣж, *ешь*, — *плѣтохѣж*, — *плѣль*, *гл. свр.* отъ **изпѣкътѣтамь**; **вѣвѣяти**. — **тѣнѣй**, *прич. стр.* 1) **Уплетѣнатѣй**, **наплетѣнатѣй**. 2) **Разнесѣнатѣй** **сѣ** **плѣтѣне**. 3) **Изкарѣнатѣй**, **спѣчалѣнатѣй** **сѣ** **плѣтѣне**; **вѣплетѣнатѣй**, **вѣвѣнатѣй**.

Изпѣкъщж, *ешь*, — *плѣскахѣж*, — *плѣскаль*, *гл. свр.* отъ **изпѣкъскамь**. Да **изпѣлескамь**.

Изпѣкъскамь, *гл. свр.* отъ **изпѣкъскамь**. **вѣбрызгѣтъ**, **вѣплѣскаль**, **вѣплѣспутѣ**. — **скѣнатѣй**, *прич. стр.*

Изпѣкъскамь и **изпѣкъскамь** (да **изпѣкъскамь**), *гл. д.* **Сѣ** **плѣсканіе** **разливамь**, **изливамь** **нѣчто**; **вѣплѣскаль**, **вѣбрызгѣвать**. — **мѣя**, *гл. взвѣр.* **Като** **ся** **плѣскамь** **изливамь**, **разливамь**; **вѣплѣскаль**.

Изпѣкъскаміе и **изпѣкъскаміе**, *с. ср.* отъ **изпѣкъскамь**.

Изпѣкъскамь (**изпѣкъскамь**, да **изпѣкъсж**), *гл. д.* 1) **Уплетѣтамь**, **наплетѣтамь**; **слетѣтъ**.

Да **изплетѣж** **мрѣжжѣ** **копрѣнатѣж**,

Да **изловѣж** **рыбж** **златокрѣжжѣ**. *Пѣс.*

2) **Наплетѣтамь**, **уплетѣтамь** **много**, **вѣчкѣж-тѣ**.

3) **На** **плѣтѣне** **доврѣщамь**; **исплетѣтъ**. *Изплетѣтохѣж* **прѣждѣж-тѣж**. 4) **Отъ** **плѣтѣне** **спѣчалвамь**, **изкарвамь**, **изработвамь**; **вѣплетѣтъ**, **вѣвѣзывать**. — *Изплетѣтамь*, да **изплетѣж** **нѣкому** **пѣсьмѣ**, **направнамь**, **нагласнамь**, **скронавамь** **му** **пѣсьмѣ**, **прѣпѣвамь** **го**; **слождѣтъ** **на** **кого** **пѣсьмѣ**. — **мѣя**, *гл. стр.* **Бывамь** **изплетѣнѣ**.

Изпѣкъскаміе, *с. ср.* отъ **изпѣкъскамь**.

Изпѣкъщамь и **изпѣкъщамь** (да **изпѣкъщж**), *гл. д.* **Повалнамь** **нѣкого**, **пѣчто** **на** **земѣж-тѣ** **надѣжжѣ**, **колѣкто** **си** **е** **дѣжжѣ**, **изпроствамь**. — **мѣя**, *гл. взвѣр.* **Повалнамь** **на** **земѣж-тѣ** **надѣжжѣ**, **колѣкто** **си** **сѣмь**; **изпроствамь**; *Изпѣщамь* **на** **земѣж-тѣж**, **сѣ** **вѣчкѣж-тѣж** **си** **спѣж** **падѣжжѣ**; **со** **вѣсѣж** **ногѣж** **шлѣпнѣдѣ** **о** **земь**.

Изпѣкъщаміе и **изпѣкъщаміе**, *с. ср.* отъ **изпѣкъщамь** и **изпѣкъщамь**.

Изпѣкъщж, *ишь*, — *щѣль*, *гл. свр.* отъ **изпѣкъщамь**. Да **изпѣкъщж**; **вѣплетѣтъ**. — **щѣнѣй**, *прич. стр.*

Изпѣкъшвамь, *гл. свр.* отъ **изпѣкъшвамь**. Да **изпѣкъшвамь**, да **изпѣкъшвамь**; **вѣсплѣтъ**, **вѣсплѣтъ**, **вѣсплѣтъ**.

Изпѣкъшвамь и **изпѣкъшвамь** (да **изпѣкъшвамь**), *гл. ср.* **Изпѣкъшвамь**, **изпѣкъшвамь**: 1) **Повдѣгамь** **отъ** **дѣно-то**, **та** **излизамь** **надѣ** **водѣж-тѣж**; **вѣсплѣвать**, **вѣсплѣвать**, **вѣсплѣвать**. *Изпѣкъшвамь* **отгорѣ**, **като** **вѣсѣжжѣ** **надѣ**

- (да изплѣсеніасамъ), *гл. ср.* 1) Плъснѣсавамъ цѣль, съсѣемъ. 2) Въ *мн. ч.* Плъснѣснѣсавамы много, всичкы.
- Изплювамъ** (да изплюж), *гл. д.* Изврѣгамъ изъ уста-та си плюжъ или друго ꙗчто, изплюквямъ; выплѣвывать, отплѣвывать. — *мѣся*, 1) *гл. възвр.* За шивъ: когато крайща-та на запито-то ся измѣкватъ до шива, изнищавамъ. *Изплюжжѣ шивовѣти на дрѣжж-тж.* 2) *гл. стр.* Изплюквямся, бывамъ изплюютъ; выплѣвываться.
- Изплюване**, *с. ср.* отъ изплювамъ и изплюване.
- Изплюсквамъ**, *гл. свр.* отъ изплюсквамъ. Да изямъ, да изплюкамъ, да прахосамъ, да потружъ. — *скапѣый, прич. стр.* Изпадепѣый, изпуканпѣый, прахосапѣый, потрупѣый.
- Изплюсквамъ и изплюскувамъ** (да изплюсквамъ), *гл. д.* Изпадамъ, изпуквамъ, прахосавамъ. — *мѣся*, *гл. стр.* Изпадамся, изпуквамся, прахосавамся.
- Изплюскване** и **изплюскуване**, *с. ср.* отъ изплюсквамъ.
- Изплюнчвамъ и изплюнчямъ** (да изплюнчж), *гл. д.* Измачквамъ, умачквамъ съ плюжъ, уплюнчвамъ; выслюпнвать, изслюпнвать. — *мѣся*, 1) *гл. възвр.* Уплюнчавамся много, съсѣемъ. 2) *гл. стр.* Уплюнчавамся, бывамъ изплюнчепъ; выслюпнваться, изслюпнваться.
- Изплюнчж**, *ишь*, — *чиль*, *гл. свр.* отъ изплюнчвамъ и изплюнчямъ. Да оплюнчж; выслюпнть, изслюпнть. — *чепѣый, прич. стр.* Уплюнченпѣый; выслюпненпѣый, изслюпненпѣый.
- Изплющж**, *ишь* — *щѣаль*, *гл. свр.* отъ изплющѣвамъ.
- Изплющѣвамъ** (да изплющж), *гл. ср.* Наинамамъ да плющж изведнѣжжъ. *Изплющѣ крушюжж и го удари въ главж-тж.* — *Изплющѣ*, изгубися, отиде, ꙗкой го зе, изпища.
- Изплюж**, *ешь*, — *люль*, *гл. свр.* отъ изплювамъ. Да изплюкамъ; вѣплюпуть, вѣплювать. — *плѣпѣый, прич. стр.* 1) Изплюканпѣый, плѣпѣпѣый; вѣплюпупѣый, вѣплюванпѣый. 2) Изпищенпѣый.
- Изпобѣгнѣ** (да ся), *ишь*, — *ишля*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* За овца: да ся оягнѣять, да ся изагнѣять много, на много мѣста.
- Изпобѣрамъ**, *гл. д. свр.* Да побарамъ много, всичкы-ты.
- Изпобѣрж**, *ешь*, — *брахъ*, — *брѣль*, *гл. свр.* отъ изпобѣрамъ.
- Изпобѣвамъ** (да изпобѣж), *гл. д.* 1) Побивамъ, забивамъ много, всичкы-ты. 2) Бпж, удрамъ мнозинж, всичкы-ты, изнабивамъ; перебивать, переколѣчивать. 3) Разбивамъ, разчюпвамъ много, всичкы-ты, изчюпвамъ; перебивать, переколѣчать. — *мѣся*, 1) *гл. възвр.* Разбивавамся, разчюпавамся цѣль, съсѣемъ, много, всичкы, изчюпавамся; перебиваться. 2) *гл. възвр. въ мн. ч.* Избивамъ мнозина, всичкы; передираться. 3) *гл. стр.* Бывамъ изпобить.
- Изпобѣрамъ** (да изпобѣрж), *гл. д.* Побирамъ много, всичкы-ты. — *мѣся*, *гл. възвр.* и *стр.* Побирамъся много, всичкы. *Дѣ ся изпобра толкова свѣтж.*
- Изпобѣж**, *ешь*, — *бѣль*, *гл. свр.* отъ изпобѣвамъ. — *бѣпѣый, прич. стр.*
- Изпоблажж**, *ишь*, — *жиль*, *гл. д. свр.* Да облажж мнозинж, всичкы-ты.
- Изпоблазнж**, *ишь*, — *пиль*, *гл. д. свр.* Да съблазнж мнозинж, всичкы-ты.
- Изпоблѣгарж**, *ишь*, — *рѣль*, *гл. д. свр.* Да поблѣгарж мнозинж, всичкы-ты. Да си изпоблѣгаримъ, *гл. възвр.* и *стр.* въ *мн. ч.* Да ся поблѣгаримъ мнозина, всица.
- Изпоблѣсвамъ**, *гл. д. свр.* Да блѣснж мнозинж, всичкы-ты, да изпоблѣскамъ; перетолкѣть.
- Изпоблѣдѣвамъ** (да изпоблѣдѣж), *гл. ср.* въ *мн. ч.* Поблѣдѣвамъ мнозина, всица.
- Изпоблѣдѣж**, *ешь*, — *пѣль*, *гл. свр.* отъ изпоблѣдѣвамъ.
- Изпоблювамъ**, *гл. д. свр.* Да облювамъ, да наблювамъ много, на много мѣста, всичко.
- Изпободж**, *ешь*, — *бодохъ*, — *болъ*, *гл. свр.* отъ изпободжамъ.
- Изпободжамъ** (да изпободж), *гл. д.* 1) Пободжамъ много, всичкы-ты. 2) Бодж, набоджамъ, избоджамъ много мѣста, всичкы-ты; перекалывать. *Изпободѣ си рль-цѣ-тж.* — *мѣся*, 1) *гл. възвр.* Убоджамся на много мѣста. 2) *гл. стр.* Бывамъ изпободенъ.
- Изпоболѣж** (да ся), *ешь*, — *лѣлся*, и
- Изпоболѣж** (да ся), *ишь*, — *лѣлся*, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся поболѣемъ, да ся поболѣимъ мнозина, всица; позаболѣть, перевалѣться.
- Изпобратимж**, *ишь*, — *мѣль*, *гл. д. свр.* Да побратимж мнозинж, всичкы-ты.
- Изпобрѣзамъ**, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да побрѣзамъ мнозина, всица.
- Изпобрѣкамъ**, *гл. д. свр.* Да побрѣкамъ, да разбрѣкамъ много, всичко, навѣдѣ; испутать, перепутать. — *канпѣый, прич. стр.*; испутанпѣый, перепутанпѣый.
- Изпобутамъ**, *гл. д. свр.* Да побутамъ много, всичкы-ты.
- Изпобѣгамъ и**
- Изпобѣгнѣ**, *ешь*, — *пжль*, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да избѣгамъ, да побѣгнемъ мнозина, всичкы.

Изпобѣдѣ, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да побѣдѣ много, всичкы-ты, да санджр-дишь.

Изпобѣлѣж, ешь, — лѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да побѣлѣмъ мнозина, всицца.

Изпобѣлѣж, ишь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да побѣлѣ много, всичкы-ты.

Изпобѣсенѣж, ешь, — нѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да побѣсенѣмъ много, мнозина, всичкы,

Изповѣдѣ, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да извадѣ много, всичкы-ты.

Изповалѣж, ишь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да повалѣ много, всичкы-ты, да изсѣборѣж, да изкатурѣж; *перевалѣть*. — **лѣшый**, *прич. стр.* Изсѣбореный, изкатуреный.

Изповарѣж, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да уварѣ много, всичкы-ты.

Изповарѣж, ишь, — рѣль, *гл. д. свр.* Да уварѣ много, всичкы-ты.

Изповдѣж, ешь, — нѣль, *гл. д. свр.* Да вдѣж, да повдѣж много, всичкы-ты.

Изповедѣ, ешь, — вѣдохъ, — вѣль, *гл. д. свр.* Да поведѣ мнозина, всичкы-ты.

Изповелѣж, ишь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да повелѣ на мнозинѣ, на всичкы-ты.

Изповеселѣж, ешь, — лѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да повеселѣмъ мнозина, всицца.

Изповечѣриаль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да вечерямы мнозина, всицца.

Изповѣвамъ (да изповѣж), *гл. д.* Повп-вамъ мнозинѣ, много, всичкы-ты.

Изповѣдѣ, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да по-видѣ много, всичкы-ты.

Изповѣж, ешь, — вѣль, *гл. свр.* отъ из-повѣвамъ.

Изповлѣж, чѣшь, — влѣкохъ, — влѣль, *гл. д. свр.* Да повлѣж много, всичкы-ты.

Изповръж, *гл. д. свр.* Да извъръж много, всичкы-ты, да навръгамъ на много мѣста, да изповръж.

Изповръжѣж, ешь, — врѣзахъ, — врѣзалъ, *гл. свр.* отъ изповръжамъ.

Изповръжамъ и **изповръжувамъ** (да изповръжѣж), *гл. д.* 1) Повръжамъ много, всичкы-ты, изповръжамъ. 2) Връжамъ, извъръжамъ мнозинѣ, много, всичкы-ты, изна-врѣжамъ; *перевѣзывать*.

Изповрълѣж, ишь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да изповрълѣж.

Изповрълѣж, ешь, — нѣль, *гл. д. свр.* Да поврълѣж много, всичкы-ты.

Изповръшѣж, ешь, — врѣкохъ, — врѣхъ, *гл. д. свр.* Да увръшѣж много, всичко.

Изповръдѣж, ишь, — дѣль, *гл. д. свр.* Да повръдѣ много, всичкы ты.

Изповторѣж, ишь, — рѣль, *гл. д. свр.* Да повторѣж много, всичко.

Изповѣзвѣж, ешь, — вѣль, *гл. д. свр.* Да повѣзвѣж много, всичкы-ты.

Изповѣкамъ, *гл. д. свр.* Да повѣкамъ мнозинѣ, всичкы-ты.

Изповѣшѣж, ишь, — шѣль, *гл. д. свр.* Да повѣшѣж мнозинѣ, всичкы-ты.

Изповѣдамъ и **изповѣдвамъ**, *гл. д.* 1) Казвамъ съ гласъ за нѣчто, че го вѣрвамъ, че е така; *исповѣдывать*. *Бобъ калѣ, бобъ изповѣда*. 2) Изказвамъ, изавнавамъ прѣдъ духовникъ, прѣдъ изповѣдникъ грѣховы-ты; *исповѣдывать*. *Изповѣдаохъ му, че съмъ открадѣхъ*. 3) За духовникъ, за изповѣдникъ: насамъ изслушвамъ грѣховы-ты на онѣа, копто идѣтъ да ся покажѣтъ, духувамъ; *исповѣдывать*. *Болнѣна на постелѣж-тѣж изповѣда*. 4) Сѣдѣж, хокамъ, мѣмрѣж нѣкого. — *мѣя*, 1) *гл. възвр.* Изказвамъ, изавнавамъ прѣдъ духовникъ, прѣдъ изповѣдникъ грѣховы-ты си, духувамся; *изповѣдываться*, быть на духу. 2) *гл. стр.* Бывамъ изповѣданъ, духувамся; *исповѣдоваться*. — **даный**, *прич. стр.* Духуваный; *исповѣданный*. *Изповѣданъ грѣхъ, не е влѣче грѣхъ*.

Изповѣданіе, *с. ср.* отъ изповѣдамъ и изповѣдамъ. Изповѣдъ, духованіе; *исповѣданіе*, *исповѣдъ*.

Изповѣдникъ, *с. м.* Калугеръ, който изповѣда, прѣдъ когото ся изповѣдаты, духовникъ; *духовникъ*, *изповѣдатель*.

Изповѣдѣ, *с. м.* Кога иде нѣкой да ся изповѣда прѣдъ духовникъ, изповѣданіе; *исповѣдѣ*.

Изповѣжѣж, ешь, — вѣзахъ, — вѣзалъ, *гл. свр.* отъ изповѣжамъ. Да изповръжѣж. — **вѣзаный**, *прич. стр.*

Изповѣжамъ (да изповѣжѣж), *гл. д.* По-вѣжамъ много, всичкы-ты.

Изповѣпвамъ и **изповѣпнувамъ** (да изповѣжѣж), *гл. ср.* Повѣпвамъ 'сѣвѣмъ, цѣль, повѣпвамъ мнозина, всичкы, изповѣпнувамъ.

Изповѣпж, ешь — наль, *гл. свр.* отъ изповѣпвамъ. Да изповѣпж.

Изповѣхнувамъ (да изповѣхжѣж), *гл. ср.* Изповѣпвамъ.

Изповѣхжѣж, ешь, — наль, *гл. свр.* отъ изповѣхжѣж. Да изповѣхжѣж.

Изпогѣжѣж, ишь, — вѣль, *гл. д. свр.* Да погѣжѣж много, всичкы-ты; *повытоптать*.

Изпогѣриамъ (да изпогѣрѣжѣж), *гл. д.* Изпогѣриамъ, изгарямъ много, на много мѣста, всичкы-ты. — *мѣя*, 1) *гл. възвр.* Изгарямся отъ слѣнце, отъ огнь, изопичамся; *перезариваться*. *Образи-ти имѣ ся изпогѣрѣли отъ слѣнце-то*. 2) *гл. стр.*

Изпогѣснѣж, ешь, — нѣль, *гл. ср. свр.* въ

- мн. ч.* Да угаснемъ много, всичкы, да из-
угаснемъ; перегаспуть.
- Изногасѣж**, *ишь*,—*силъ*, *гл. д. свр.* Да из-
гасѣж много, всичкы-ты; перегаспеть, по-
вадуть.—*сѣптый, прич. стр.*
- Изногладѣж**, *ишь*,—*дилъ*, *гл. д. свр.* Да
погладѣж, да загладѣж много, всичкы-ты.
- Изноглобѣдж**, *ешъ*,—*далъ*, *гл. д. свр.* Да
поглобѣдж, да оглобѣдж много, всичкы-ты.
- Изноглозгамъ**, *гл. д. свр.* Да поглозгамъ, да
оглозгамъ много, всичкы-ты.
- Изноглушѣж**, *ишь*,—*шилъ*, *гл. д. свр.* Да
оглушѣж много, всичкы-ты, да изноглошѣж;
переглушеть.
- Изноглѣиж**, *ешъ*,—*ижлъ*, *гл. д. свр.* Да
поглѣиж много, всичкы-ты.
- Изноглядѣж**, *ешъ*,—*ижлъ*, *гл. свр.* въ
мн. ч. Да поглядѣнемъ мнозина, всичкы.
- Изногмѣчкамъ**, *гл. д. свр.* Да погмѣчкамъ,
да измежчкамъ много, всичкы-ты, да изно-
мачкамъ.
- Изногнивамъ** (да *изногниж*), *гл. свр.* въ
мн. ч. Изгнивамъ много, всичкы; погни-
вать.
- Изногниж**, *ешъ*,—*пиль*, *гл. свр.* отъ *из-*
погнивамъ; погнить.
- Изногнуеж** (да *ся*), *ишь*,—*силея*, *гл. об.*
свр. Да *ся* погнуемъ мнозина, всичкы.
- Изногодѣж**, *ишь*,—*диль*, *гл. д. свр.* Да по-
годѣж мнозина, всичкы-ты.
- Изногорѣж**, *ишь*,—*рилъ*, *гл. свр.* отъ *из-*
погорѣвамъ и *изпогарѣамъ*.
- Изногорѣвамъ** (да *изпогорѣж*), *гл. д. 1)*
Изпогарѣамъ. 2) *Изпогарѣамъ*; пережигать,
пожигать.—*мея*, *гл. стр.* и *взвр.*
- Изнограбамъ**, *гл. д. свр.* Да ограбамъ, да
изграбамъ много, всичкы-ты; повахапать.
- Изногрѣбѣж**, *ешъ*,—*грѣбохъ*,—*грѣблъ*, *гл.*
д. свр. Да погрѣбѣж мнозинж, всичкы-ты,
да иззаконаж.
- Изногрозиѣж**, *ешъ*,—*иѣлъ*, *гл. свр.* въ
мн. ч. Да погрозиѣемъ мнозина, всицца.
- Изногрѣчж**, *ишь*,—*чилъ*, *гл. д. свр.* Да
погрѣчж мнозинж, всичкы-ты.
- Изногрѣшѣж**, *ишь*,—*шилъ*, *гл. д. свр.* Да
погрѣшѣж, да сгрѣшѣж много, въ *всичко*.
- Изногубѣж**, *ишь*,—*билъ*, *гл. д. свр.* 1) Да
погубѣж мнозинж, всичкы-ты; перегубить.
2) Да изгубѣж много, *всичко*.
- Изногыбиж**, *ешъ*,—*ижлъ*, *п.*
- Изногыбѣж**, *ешъ*,—*паль*, *гл. свр.* въ
мн. ч. Да погыбнемъ, да погынемъ мно-
зина, всичкы; перегыбнуть.
- Изнодавѣж**, *ишь*,—*вилъ*, *гл. свр.* отъ *из-*
подавамъ; передавать, перетопить.—*ве-*
птый, прич. стр.
- Изнодавамъ** (да *изподавѣж*), *гл. д. 1)*
Давѣж, удавамъ, душѣж много, всичкы-ты,
изодушивамъ; передавливать. *Влѣкъ-тъ из-*
подавилъ много овця; полкъ перерѣвалъ
много овцѣ. 2) *Давѣж*, удавамъ, издавамъ
въ водѣж много, всичкы-ты, изудавамъ;
перетопить. *Дошла рѣка-та, та на-*
подавила много добытѣж.—*мея*, 1) *гл.*
взвр. въ *мн. ч.* Удавамъ мнозина,
всичкы; передавливаться, перетопиться.
2) *гл. стр.* Вывамъ изподавѣж.
- Изнодамгосамъ**, *гл. д. свр.* Да издамгосамъ,
да дамгосамъ много, всичкы-ты; пѣкле-
мь во множествѣ, позатаврить.
- Изнодамы**, дадѣшь,—дадохъ,—далъ, *гл. д.*
свр. Да подамы много, всичкы-ты.
- Изнодарѣж**, *ишь*,—*рилъ*, *гл. д. свр.* 1) Да
подарѣж мнозинж, всицца. 2) Да подарѣж, да
харѣжж много, всичкы-ты.
- Изнодбѣрж**, *ешъ*,—*брѣхъ*,—*брѣлъ*, *гл. д.*
свр. Да подбѣрж много, всичкы-ты.
- Изнодбѣж**, *ешъ*,—*билъ*, *гл. д. свр.* Да
подбѣж много, всичкы-ты.
- Изнодблажѣж**, *ишь*,—*жилъ*, *гл. д. свр.* Да
подблажѣж много, всичкы-ты.
- Изнодбрѣкамъ**, *гл. д. свр.* Да подбрѣкамъ
много, всичкы-ты.
- Изнодвалѣж**, *ишь*,—*лиль*, *гл. д. свр.* Да
подвалѣж много, всичкы-ты.
- Изнодвѣж**, *ешъ*,—*вилъ*, *гл. д. свр.* Да под-
вѣж много, всичкы-ты.
- Изнодвлѣкѣж**, *ешъ*,—*влѣкохъ*,—*влѣкъ*,
гл. д. свр. Да подвлѣкѣж много, всичкы-ты.
- Изнодвонѣж**, *ишь*,—*пиль*, *гл. свр.* Да
подвонѣж много, навсѣдѣ.
- Изнодврѣжж**, *ешъ*,—*врѣзахъ*,—*врѣзалъ*,
гл. д. свр. Да подврѣжж много, всичкы-ты.
- Изнодврѣлѣж**, *ишь*,—*лилъ*, *гл. д. свр.* Да
подврѣлѣж много, всичкы-ты.
- Изнодвѣдѣж**, *ишь*,—*дилъ*, *гл. д. свр.* Да
подвѣдѣж много.
- Изнодвѣжж**, *ешъ*,—*вѣзахъ*,—*вѣзалъ*, *гл.*
д. свр. Да подвѣжж много, всичкы-ты.
- Изнодголѣмѣж** (да *ся*), *ишь*,—*милея*, *гл.*
об. свр. въ *мн. ч.* Да *ся* подголѣмимъ
мнозина, всицца.
- Изнодгорѣж**, *ишь*,—*рилъ*, *гл. д. свр.* Да
подгорѣж мнозинж, всичкы-ты.
- Изнодградѣж**, *ишь*,—*диль*, *гл. д. свр.* Да
подградѣж много, всичкы-ты.
- Изнодгрѣжж**, *ешъ*,—*грѣлъ*, *гл. д. свр.* Да
подгрѣжж много, всичкы-ты.
- Изнодгѣзнж**, *ешъ*,—*паль*, *гл. свр.* въ
мн. ч. Да подгѣзнемъ много, всичкы.
- Изнодѣрж**, *ешъ*,—*дрѣлъ*, *гл. свр.* отъ *из-*
подѣрамъ; передать, издрать, изорвать.
- Изнодзѣмж**, *ешъ*,—*зѣхъ*,—*зель*, *гл. д. свр.*
Да подземж мнозинж, всичкы-ты.
- Изнодивѣж**, *ешъ*,—*вѣлъ*, *гл. свр.* въ
мн. ч. Да подивѣемъ много, всицца.

Изподви́жъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да подвижъ много, вшчкы-ты.

Изподира́мъ (да изиодёрж), *гл. д.* Съдирамъ, раздирамъ, издирамъ много, вшчкы-ты; передира́ть.

Изподи́аишжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да подкаишъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподка́стрижъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да подкастрижъ много, вшчкы-ты.

Изподквасѣжъ, ишь, — силъ, *гл. д. свр.* Да подквасѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподковѣжъ, ешь, — виль, *гл. д. свр.* Да подковѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподкожи́ишжъ (да ся), ишь, — шился, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся подкожишымъ много, вшчкы-ты.

Изподкопа́ишжъ, ешь, — пиль, *гл. д. свр.* Да подкопаишъ много, вшчкы-ты.

Изподкря́чижъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да подкрячижъ много, вшчкы-ты.

Изподкривѣжъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да подкривѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподкрѣпѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да подкрѣпѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподкрѣпѣжъ, ишь, — ииль, *гл. д. свр.* Да подкрѣпѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподкѹпѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да подкѹпѣжъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподледѣжъ (да ся), ишь, — дилься, *гл. об. свр.* Да ся подледи много, навсждѣ.

Изподлѣжижъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да подлѣжижъ на много, на вшчкы-ты

Изподлудѣжъ, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да подлудѣжъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподлѹчижъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да подлѹчижъ много, вшчкы-ты.

Изподлѣжижъ, ешь, — лѣгахъ, — лѣгалъ, *гл. д. свр.* Да подлѣжижъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподльстѣжъ, ишь, — стиль, *гл. д. свр.* Да подльстѣжъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподлѣгижъ, ешь, — ниль, *гл. д. свр.* Да подлѣгижъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподма́ишжъ, ешь, — мазахъ, — мазаль, *гл. д. свр.* Да подмаишъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподма́ишжъ, ишь, — миль, *гл. д. свр.* Да подмаишъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподметѣжъ, ешь, — мѣтохъ, — мѣль, *гл. д. свр.* Да подметѣжъ много, навсждѣ.

Изподмладѣжъ (да ся), ишь, — дилься, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся подмладимъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподмы́ишжъ, ешь, — миль, *гл. д. свр.* Да подмыишъ много, вшчкы-ты.

Изподни́ца, *с. ж.* Земля-та подь разораното, подь ораницѣ-тжъ.

Изподновѣжъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да подновѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподб́острижъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да подбострижъ много, вшчкы-ты.

Изподпáлвамъ и изподпáлнамъ (да изподпáлж), *гл. д.* Подпаламъ много, вшчкы-ты.

Изподпáлжъ, ишь, — лиль, *гл. свр.* отъ изподпáлвамъ и изподпáлнамъ.

Изподпíишжъ, ешь, — писахъ, — писаль, *гл. д. свр.* Да подпíишъ много, вшчкы-ты.

Изподплатѣжъ, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да подплатѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподпláшжъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да подпláшжъ много, вшчкы-ты.

Изподплéскамъ, *гл. д. свр.* Да подплéскамъ много, вшчкы-ты.

Изподира́вжъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да подиравжъ много, вшчкы-ты.

Изподирѣжъ, ешь, — прѣль, *гл. д. свр.* Да подирѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподиятѣжъ, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да подиятѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподрáскамъ и изподрáщжъ, *гл. д. свр.* Да издраскамъ, да надраскамъ много, вшчкы-ты; иерецарáпаты, ицарáпаты.

Изподри́ишжъ, ешь, — наль, *гл. д. свр.* Да подриишъ навсждѣ.

Изподри́скамъ, *гл. д. свр.* Да подрискамъ, да надрискамъ на много мѣста, навсждѣ.

Изподрѣбѣжъ, ишь, — биль, *гл. д. свр.* Да надрѣбѣжъ, да сдрѣбѣжъ много, вшчкы-ты; искрошítъ.

Изподрѣ́жижъ, ешь, — рѣзахъ, — рѣзаль, *гл. д. свр.* 1) Да подрѣжижъ много, вшчкы-ты. 2) Съ подрѣзване да изхабѣжъ вшчкото; ичипи́ть. *Изподрѣзаль перо-то; ичипиль всё перѣ.*

Изподсѣ́бѣжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* въ *мн. ч.* Да подсѣбчимъ много, вшчкы-ты.

Изподсладѣжъ, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да подсладѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподслонѣжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да подслонѣжъ много, вшчкы-ты.

Изподсѣ́ишжъ, ешь, — пиль, *гл. д. свр.* Да подсѣишъ много, вшчкы-ты.

Изподсѣ́ирижъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да подсѣиришъ много, вшчкы-то.

Изподсѣ́кжъ, чѣшь, — сѣбохъ, — сѣкль, *гл. д. свр.* Да подсѣкжъ много, вшчкы-ты. Да ся изподсѣ́кжъ, *гл. вьсвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся подсѣ́чемъ много, вшчкы-ты.

Изподсѣ́тжъ, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да подсѣтѣжъ мнозинжъ, вшчкы-ты.

Изподу́хамъ, *гл. д. свр.* Да одухамъ, да пздухамъ много, вшчкы-ты.

Изподу́ишжъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да подуишъ много, вшчкы-ты, да изпомиришъ; иерейу́хаты.

- Изподшіяж**, ешь,—шіль, *гл. д. свр.* Да подшія много, всицкы-ты.
- Изподъ**, *прѣдл.* Отдолу подъ. *Изподъ планинж-тж.*
- Изподыръж**, ишь,—рыль, *гл. д. свр.* Да подыръж на много мѣста, навсждѣ.
- Изподѣльж**, ишь,—лыль, *гл. д. свр.* Да подѣльж много, всицкы-ты.
- Изподѣтннж** (да ся), ишь,—пылся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся подѣтннж мнозина, всицкы-ты.
- Изпожегж** и **изпожежж**, жесь,—жегохъ,—жегль, *гл. д. свр.* Да изжегж, да изгорж много, всицко, да изпогорж.
- Изпожѣнж** (да ся), ишь,—пылся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся оженимъ мнозина, всицка.
- Изпожыльж**, ишь,—лыль, *гл. д. свр.* Да ужыль много, всицкы-ты; пережыль.
- Изпожыльѣж**, ешь,—тѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да пожыльѣмъ много, всицкы-ты.
- Изпожыльж**, ишь,—тыль, *гл. д. свр.* Да пожыльж много, всицко.
- Изпожыж**, ешь,—паль, *гл. д. свр.* Да пожыж много, всицкы-ты.
- Изпожыльж**, ишь,—лыль, *гл. д. свр.* Да изжыль много, всицкы-ты.
- Изпожыръж**, ишь,—рыль, *гл. свр.* отъ изпожыръжавъ.—*рѣнтий, прич. стр.*
- Изпожыръжавъ** (да изпожыръж), *гл. д.* Казвся за пожыръ: изгарамъ.
Да ли ты е слана попарила,
Или ты е пожыръ изпожыръиль. *Пѣс.*
- Изпозабывж**, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да забавж мнозинж, всицкы-ты.—*вжся, гл. вгзвр.* въ *мн. ч.* Да ся забавимъ мнозина, всицка.
- Изпозабѣрж**, ешь,—брэхъ,—браль, *гл. д. свр.* Да забѣрж много, всицкы-ты.
- Изпозабѣж**, ешь,—быль, *гл. д. свр.* Да забѣж много, всицкы-ты.
- Изпозабогатѣж**, ешь,—тѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да забогатѣмъ мнозина, всицка.
- Изпозабравж**, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да забравж много, всицко.
- Изпозабрадѣж**, ишь,—дыль, *гл. д. свр.* Да забрадѣж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозабрыкамъ**, *гл. д. свр.* Да забрыкамъ много, всицкы-ты.
- Изпозабульж**, ишь,—лыль, *гл. д. свр.* Да забульж много, всицкы-ты.
- Изпозабучж**, ишь,—чиль, *гл. д. свр.* Да забучж много, всицкы-ты.
- Изпозабѣнж**, ешь,—нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да забѣнемъ мнозина, всицкы-ты.
- Изпозабѣльжж**, ишь,—жиль, *гл. д. свр.* Да забѣльжж много, всицкы-ты.
- Изпозавалѣж**, ишь,—лыль, *гл. д. свр.* Да завалѣж много, всицкы-ты.
- Изпозавардж**, ишь,—дыль, *гл. д. свр.* Да завардж много, всицкы-ты.
- Изпозаварж**, ишь,—рыль, *гл. д. свр.* Да варж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозаварѣж**, ишь,—рыль, *гл. д. свр.* Да варѣж много, всицкы-ты.
- Изпозаведѣж**, ешь,—ведохъ,—вѣль, *гл. д. свр.* Да заведж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозавѣж**, ешь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да завѣж много, всицкы-ты.
- Изпозавѣкж**, чесь,—влѣкохъ,—влѣкль, *гл. д. свр.* Да завѣкж много, всицкы-ты.
- Изпозаврътж**, ишь,—тѣль, *гл. д. свр.* Да заврътж много, всицкы-ты.
- Изпозавръж**, ешь,—рѣль, *гл. д. свр.* Да завръж много, всицкы-ты.
- Изпозавѣдж**, ишь,—дыль, *гл. д. свр.* Да завѣдж много, всицко.
- Изпозавѣж**, ешь,—вѣль, *гл. д. свр.* Да завѣж много, всицкы-ты.
- Изпозавѣнжж**, ешь,—вѣзахъ,—вѣзаль, *гл. д. свр.* Да завѣнжж много, всицко.
- Изпозавѣнж**, ешь,—паль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да завѣнемъ много, всицкы-ты.
- Изпозагасж**, ишь,—сылъ, *гл. д. свр.* Да загасж много, всицкы-ты.
- Изпозагѣнжж**, ишь,—щиль, *гл. д. свр.* Да загѣнжж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозагладж**, ишь,—дыль, *гл. д. свр.* Да загладж много, всицкы-ты.
- Изпозаглыхж**, ешь,—нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да заглыхнемъ много, всицкы-ты.
- Изпозагнѣжж**, ешь,—нѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да загнѣнемъ много, всицкы-ты.
- Изпозагнѣдѣж** (да ся), ишь,—дылся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся загнѣдимъ мнозина, всицкы-ты.
- Изпозаговѣж**, ешь,—вѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да заговѣмъ мнозина, всицка.
- Изпозагѣлж**, ишь,—лыль, *гл. д. свр.* Да загѣлж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозаградѣж**, ишь,—дыль, *гл. д. свр.* Да заградѣж много, всицкы-ты.
- Изпозагрѣнжж**, ешь,—нжль, *гл. д. свр.* Да загрѣнжж много, всицкы-ты.
- Изпозагрѣжж**, ешь,—грѣль, *гл. д. свр.* Да загрѣжж много, всицкы-ты.
- Изпозагубж**, ишь,—быль, *гл. д. свр.* Да загубж много, всицкы-ты.
- Изпозагѣнж**, ешь,—паль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да загѣнемъ мнозина, всицкы-ты.
- Изпозадѣвж**, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да задѣвж мнозинж, всицкы-ты.
- Изпозадѣрж**, ешь,—дрэхъ,—драль, *гл. д. свр.* Да задержж много, всицкы-ты.

Изнозадлъжѣжъ, ешь, — нѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да задлъжнѣемъ мнозина, всицца.
Изнозадрѣжжъ, ишь, — жѣль, *гл. д. свр.* Да задрѣжжъ много, всицкы-ты.
Изнозадрѣмжъ, ешь, — малъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да задрѣмемъ мнозина, всицца.
Изнозадушжъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да задушжъ много, всицкы-ты.
Изнозадѣнжъ, ешь, — наль, *гл. д. свр.* Да задѣнжъ много, всицкы-ты.
Изнозакюлжъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да закюлжъ много, всицкы-ты.
Изнозакáрамаь, *гл. д. свр.* Да закарамаь много, всицкы-ты.
Изнозакáчжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да закачъ много, всицкы-ты.
Изнозаклѣчжъ, ишь, — чиль, п
Изнозаключжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да заклчжъ, да заключжъ много, всицкы-ты; позамѣнуть.
Изнозаклящжъ, ишь, — щиль, *гл. д. свр.* Да заклящжъ много, всицкы-ты.
Изнозаковжъ, ешь, — валь, *гл. д. свр.* Да заковжъ много, всицкы-ты.
Изнозакóлжъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да заколжъ много, всицкы-ты; позарѣзать.
Изнозаконáжъ, ешь, — паль, *гл. д. свр.* Да законáжъ много, всицкы-ты; позаконáть, позарыть.
Изнозакончѣжъ, ешь, — чѣль, *гл. д. свр.* Да закончѣжъ много, всицкы-ты, да изпо-запетлѣжъ; позастегнуть.
Изнозакривжъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да закривжъ много, всицкы-ты.
Изнозакрѣжжъ, ешь, — крѣль, *гл. д. свр.* Да закрѣжжъ много, всицкы-ты.
Изнозакрѣмжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да закрѣмжъ много, всицкы-ты.
Изнозакрѣнжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да закрѣнжъ много, всицкы-ты.
Изнозакъспѣжъ, ешь, — нѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да закъспѣемъ мнозина, всицкы-ты.
Изнозаллчжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да заллчжъ много, всицко.
Изнозалишжъ, ешь, — лисаль, *гл. д. свр.* Да заллшжъ мнозинжъ, всицкы-ты.
Изнозалóжжъ, ишь, — жилъ, *гл. д. свр.* Да залóжжъ много, всицкы-ты; позалóжить.
Изнозалѣжжъ, ешь, — лѣгахъ, — лѣгалъ, *гл. д. свр.* Да залѣжжъ много, всицкы-ты.
Изнозалѣнжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да залѣнжъ много, всицкы-ты; позалѣнить, позаклѣить.
Изнозалѣлжъ, ешь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да залѣлжъ много, всицкы-ты.
Изнозалюлжъ, ешь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да залюлжъ много, всицкы-ты.
Изнозамáжжъ, ешь, — мáзахъ, — мáзаль, *гл.*

д. свр. Да замáжжъ много, всицкы-ты; позамáзать.
Изнозамáцамаь, *гл. д. свр.* Да замацамаь много, всицко.
Изнозамáлжъ, ешь, — мáналъ, *гл. д. свр.* Да замáжъ мнозинжъ, всицкы-ты.
Изнозамлжжъ, ишь, — жѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да замлжжъ много, всицкы-ты.
Изнозамлчжъ, ешь, — нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да замлчжъ много, всицкы-ты.
Изнозамóгнжъ (да ся), ешь, — нжлся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся замóгнемъ мнозина, всицца.
Изнозаморжъ (да ся), ишь, — рился, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся заморимъ мнозина, всицца.
Изнозамрѣнжъ, ешь, — наль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да замрѣнемъ много, всицкы-ты.
Изнозамрѣнжжъ, ешь, — нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да замрѣнемъ мнозина, всицкы-ты.
Изнозамѣсжъ, ишь, — силь, *гл. д. свр.* Да замѣсжъ много, всицкы-ты.
Изнозамѣтнжъ, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да замѣтнжъ много, всицкы-ты.
Изнозанесжъ, ешь, — нѣсохъ, — нѣсель, *гл. д. свр.* Да занесжъ много, всицкы-ты.
Изнозаоблачи (да ся), — чисоя, *гл. безл. свр.* Да ся заоблачи на много мѣста, навсждѣ.
Изнозаобыколжъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да заобыколжъ много, всицкы-ты.
Изнозападнжъ, ешь, — нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да западнемъ мнозина, всицкы-ты.
Изнозапáзжъ, ишь, — зиль, *гл. д. свр.* Да запáзжъ много, всицкы-ты.
Изнозапáлжъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да запáлжъ много, всицкы-ты; позажѣчь.
Изнозапáшжъ, ешь, — пáсахъ, — пáсаль, *гл. д. свр.* Да запáшжъ много, всицкы-ты.
Изнозапетлѣжъ, ешь, — лѣль, *гл. д. свр.* Да запетлѣжъ много, всицкы-ты, да изпо-закопчѣжъ; позастегнуть.
Изнозапечатамь, *гл. д. свр.* Да запечатамь много, всицкы-ты.
Изнозапѣшжъ, ешь, — пѣсахъ, — пѣсаль, *гл. д. свр.* Да запѣшжъ много, всицкы-ты; позапѣсать.
Изнозаплáчжъ, ешь, — плáвахъ, — плáваль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да заплáчемъ мнозина, всицца.
Изнозаплáшжъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да заплáшжъ много, всицкы-ты.
Изнозаплетжъ, ешь, — плéтохъ, — плéль, *гл. д. свр.* Да заплетжъ много, всицкы-ты.
Изнозаплюлжъ, ешь, — пллюль, *гл. д. свр.* Да запллюлжъ много, всицкы-ты.
Изнозánнжъ, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да зánнжъ много, всицкы-ты.

Изпозеленѣжъ, ешь,—пѣль, *гл. свр.* отъ изпозеленѣвамь.

Изпозеленѣжъ, ишь,—нѣль, *гл. свр.* отъ изпозеленѣвамь.—пѣнѣй, *прич. стр.*

Изпозеленѣвамь (да изпозеленѣжъ), *гл. д.* Позеленѣвамь много, всичкы-ты.

Изпозѣмжъ, ешь,—зѣхъ,—зѣль, *гл. д. свр.* Да земж много, всичкы-ты.

Изпозлатѣжъ, ишь,—тѣль, *гл. свр.* отъ изпозлатѣвамь.—тѣнѣй, *прич. стр.*

Изпозлатѣвамь (да изпозлатѣжъ), *гл. д.* Позлатѣвамь много, всичкы-ты. — мся, *гл. стр.* Бывамь изпозлатенъ.

Изпознаѣжъ, ешь,—знѣль, *гл. д. свр.* Да запознаѣ много, всичкы-ты. Да ся изпознаемъ, *гл. вз. свр.* въ *мн. ч.* Да ся опознаемъ единъ другъ.

Изпозобамь, *гл. д. свр.* Да озобамь, да съзобамь много, всичко.

Изпозорладѣшѣжъ, ешь,—дѣсалъ, *гл. д. свр.* Да зорладѣшж много, всичкы-ты.

Изпойдѣжъ, ешь,—дохъ,—пошѣль,—пошла, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да си изпойдемъ, да си изотидемъ.

Изпоизбѣвѣжъ, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да избѣвѣж много, всичкы-ты.

Изпоизблѣжжъ, ешь,—блѣзалъ, *гл. д. свр.* Да изблѣжж много, всичкы-ты.

Изпоизбѣлѣжъ, ешь,—лѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да избѣлѣемъ много, всичкы.

Изпоизвѣдѣжъ, ишь,—дилъ, *гл. д. свр.* Да извѣдѣж много, всичкы-ты.

Изпоизвлѣкѣжъ, чѣшь,—влѣкохъ,—влѣкъ, *гл. д. свр.* Да извлѣкж много, всичкы-ты.

Изпоизвѣтрѣжъ, ешь,—рѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да извѣтрѣемъ много, всичкы.

Изпоизгнѣжъ, ешь,—нѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изгнѣемъ много, всичкы.

Изпоизгорѣжъ, ишь,—рѣль, *гл. д. свр.* Да изгорѣж много, всичкы-ты, да изпогорѣж.

Изпозагорѣжъ, ишь,—рѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изгоримъ много, всичкы, да изпогоримъ.

Изпоизкѣвѣжъ, ешь,—кѣзалъ, *гл. д. свр.* Да изкѣжж много, всичко; повѣсказать.

Изпоизкѣчжъ, ишь,—члѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изкѣчимъ много, всичкы; повѣсказать.

Изпоизкривѣжъ, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да изкривѣж много, всичкы-ты, да изпокривѣж.

Изпоизкѣтѣсѣжъ, ешь,—нжль, *гл. д. свр.* Да изкѣтѣсѣж много, всичкы-ты.

Изпоизлѣзжъ, ешь,—лѣзохъ,—лѣзъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да излѣземъ много, всичкы; повѣсказать.

Изпоизмажжъ, ешь,—мазахъ,—мазалъ, *гл. д. свр.* Да измажж много, всичкы-ты.

Изпоизрѣзнѣжъ, ешь,—нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изрѣзнемъ много, всичкы, да изпоизрѣзнемъ.

Изпоизпесѣжъ, ешь,—пѣсохъ,—пѣслъ, *гл. д. свр.* Да изпесѣж много, всичкы-ты; повѣнести.

Изпоизпѣдамь, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изпѣдамъ много, всичкы, да изпопѣдамъ, да изпопѣдамъ.

Изпоизстѣинѣжъ, ешь,—нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изстѣинѣемъ много, всичкы, да изпоистѣинѣемъ.

Изпоизсѣхнѣжъ, ешь,—палъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да изсѣхнемъ много, всичкы, да изпоисѣхнемъ.

Изпоизсѣвѣжъ, чѣшь,—сѣкохъ,—сѣкъ, *гл. д. свр.* Да изсѣкж много, всичкы-ты; повѣрубить.

Изпоизнѣамь, иадѣшь,—нѣдохъ,—нѣль, *гл. д. свр.* Да изнѣамъ много, всичкы-ты, да изпоизнѣамъ.

Изпоизкадѣжъ, ишь,—дѣль, *гл. д. свр.* Да поизкадѣж много, всичкы-ты.

Изпоизкѣжжъ, ешь,—кѣзахъ,—кѣзалъ, *гл. д. свр.* Да поизкажж много, всичкы-ты; переказать.

Изпоизкѣкамь (да ся), *гл. об. свр.* Да ся изнасерж, изпосерж. *Рече ли кака, оно же ся изпокака.*

Изпоизкалугерѣжъ, ишь,—рѣль, *гл. д. свр.* Да поизкалугерѣж мнозинж, всичкы-ты.

Изпоизкѣламь, *гл. д. свр.* Да укаламъ много, всичкы-ты, да изпоизкаламъ; перегрязнѣть.

Изпоизкѣнѣжъ, ишь,—нѣль, *гл. д. свр.* Да поизкѣнѣж мнозинж, всичкы-ты.

Изпоизкѣпѣжъ, ешь,—палъ, *гл. д. свр.* Да поизкапѣж много, всичко.

Изпоизкѣрамь (да ся), *гл. вз. свр.* въ *мн. ч.* Да ся скарамъ мнозина, всица.

Изпоизкѣстрѣжъ, ишь,—рѣль, *гл. д. свр.* Да поизкастрѣж много, всичкы-ты.

Изпоизкѣтерѣжъ (да ся), ишь,—рѣля, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся поизкѣтерѣж мнозина, всичкы.

Изпоизкѣтурѣжъ, ишь,—рѣль, *гл. свр.* отъ изпоизкѣтурѣямъ. Да изпоизкѣтурѣж.

Изпоизкѣтурѣямь (да изпоизкѣтурѣжъ), *гл. д.* Катурѣямъ много, всичкы-ты, изпоизкѣтурѣямъ.

Изпоизкѣжжъ (да ся), ешь,—кѣался, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся поизкаемъ мнозина, всица.

Изпоизкѣварѣжъ, ишь,—рѣль, *гл. д. свр.* Да поизкѣварѣж много, всичкы-ты.

Изпоизкѣлѣтѣжъ, ишь,—тѣль, *гл. д. свр.* Да поизкѣлѣтѣж много, всичкы-ты.

Изпоизкѣлонѣжъ (да ся), ишь,—нѣля, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся поизкѣлонѣж мнозина, всица.

Изнокло́намъ, гл. д. свр. Да наклонамъ мно-
зинъ, всичкы-ты, да изнаклонамъ.

Изнокло́цамъ, гл. д. свр. Да поклонамъ
много, всичкы-ты.

Изноклѣ́цамъ, гл. д. свр. Да наклѣнамъ
много, всичкы-ты, да изнаклѣцамъ.

Изпоковѣ́, ешь,—вѣль, гл. д. свр. Да на-
ковѣ, да заковѣ много, всичкы-ты, да из-
наковѣ.

Изпоко́лѣжъ, ишь,—клѣхъ,—клѣль, гл. д.
свр. Да заколѣ много, всичкы-ты, да из-
поколѣ; поварѣзатъ.

Изпокопа́жъ, ешь,—пѣль, гл. д. свр. Да
разкопѣ на много мѣста.

Изпокорѣ́жъ, ишь,—рѣль, гл. д. свр. Да по-
корѣ много, всичкы-ты.

Изпоко́сжъ, ишь,—сѣль, гл. д. свр. Да по-
косж много, всичкы-ты, да изкосж.

Изпокрадѣ́, ешь,—кѣдохъ,—кѣраль, гл. д.
свр. Да окрадѣ много, всичко.

Изпокривѣ́жъ, ишь,—вѣль, гл. д. свр. Да
пзкривѣ много, всичкы-ты; перекривѣтъ.

Изпокрѣ́жъ, ешь,—рѣль, гл. д. свр. 1) Да
скрѣж много, всичкы-ты; перепрѣтатъ.
2) Да покрѣж много, всичкы-ты. Да ся
изпокрѣемъ, гл. взвер. свр. въ мн. ч.
Да ся скрѣемъ много, всичкы. *Изпокрѣжж-*
ся въ жыши дупкы.

Изпокрѣ́стжъ, ишь,—тилъ, гл. д. свр. Да
покрѣстж мнозинъ, всичкы-ты.

Изпокрѣ́тжъ, ишь,—тилъ, гл. д. свр. Да из-
крѣтж много, всичко, на много мѣста.

Изпокрѣ́шжъ, ишь,—шилъ, гл. д. свр. Да
окрѣшж, да накрѣшж много, всичкы-ты;
переломѣтъ.

Изпоку́пжъ, ишь,—пилъ, гл. д. свр. Да
накупж много, всичко.

Изпокѣ́самъ, гл. д. свр. 1) Да покѣсамъ
много, всичкы-ты. *Изпокѣсалъ си дрѣ-*
хы-ты. 2) Да окѣсамъ, да откѣсамъ, да
накѣсамъ много, всичкы-ты. *Изпокѣса*
цѣтна-та въ градинъ-тѣ. Да ся из-
покѣсамъ, 1) гл. взвер. свр. Да ся окѣ-
самъ много, съвѣсьмъ. 2) гл. об. свр. Да
ся надосамъ много. *Изпокѣсася да му*
казвамъ, не зима.

Изпола́намъ, гл. д. свр. Да оланамъ много,
всичко-то, да изланамъ.

Изполдѣ́на, с. м. Който зима нѣчто на из-
полдѣж; полѣвнѣж.

Изполѣ́самъ, гл. д. свр. Да легасамъ
много, всичкы-ты; перенѣтѣнѣтъ.

Изполипѣ́жъ, ешь,—пѣль, гл. ср. свр. въ
мн. ч. Да полипѣемъ мнозина, всицца.

Изполи́ца, с. ж. Казвася: *зимажъ нѣчто*
на изполицѣ и наизполо (наизполу), зи-
мамъ чюждѣ имотъ да го работж съ дого-
воръ, чтото изкарамъ отъ него, да дамъ на

стопанина му половинж-тѣ за кириж; така
и давамъ на изполицѣ, наизполу; брать, от-
даватъ что исполу. *Зельъ съмъ шѣж на*
изполицѣ. *Дадохъ воденицѣж-тѣ си на*
изполицѣ. *Да дадемъ, мжжю, наши-ты*
повѣсма на ортака, а нѣс да зьемъ
чюждѣ на изполицѣ (наизполу).

Изполо и **изполу** нар. *На-изполо*, на из-
полица; исполу.

Изполовѣ́жъ, ишь,—вѣль, гл. д. свр. Да
уловж много, всичкы-ты; перехватѣтъ.

Изполовѣ́жжъ, ишь,—жилъ, гл. д. свр. Да
половѣж много, всичкы-ты.

Изполомѣ́жъ, ишь,—мѣль, гл. д. свр. Да по-
ломж много, всичкы-ты, да пзпотрошж;
переломѣтъ.

Изполо́намъ, гл. д. свр. Да излопамъ, да
олопамъ много, всичко.

Изполу, нар. Изполо.

Изполудѣ́жъ, ешь,—дѣль, гл. ср. свр. въ
мн. ч. Да полудѣемъ мнозина, всичкы.

Изполудѣ́жъ, ишь,—дѣль, гл. д. свр. Да под-
лудж мнозинъ, всичкы-ты.

Изполь, с. м. Дрѣвянъ сждѣ за хлѣскане
водж изъ нѣчто, прыпалка.

Изполѣ́жжъ, ешь,—лѣгахъ,—лѣгаль, гл.
д. свр. Да излѣжж мнозинъ, всичкы-ты.

Изполѣ́гамъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да
лѣгнемъ мнозина, всичкы.

Изполѣ́пжъ, ишь,—пѣль, гл. д. свр. Да
залѣпж много, всичкы-ты.

Изполѣ́жъ, ешь,—лѣль, гл. д. свр. Да по-
лѣж много, всичкы-ты.

Изполи́бжъ, ишь,—билъ, гл. д. свр. Да
полюбж много, всичкы-ты.

Изпомѣ́жжъ, ешь,—мѣзахъ,—мѣзаль, гл.
д. свр. Да помажж много, всичко.

Изпомѣ́мжъ, ишь,—мѣль, гл. д. свр. Да из-
мамж мнозинъ, всичкы-ты.

Изпомѣ́чкамъ, гл. д. свр. Да помачкамъ
много, всичкы-ты, да пзмачкамъ.

Изпомеждѣ́, нар. Отъ-помеждѣ, измежду,
междѣ. *Да изберемъ нѣкого изпомеждѣ*
си; вѣберемъ когѣ нибудь изъ средѣ себя.
Изпомеждѣ нѣи има и добры и лоши.

Изпомѣ́льжъ, ешь,—мѣлахъ,—мѣлаль, гл. д.
свр. Да умелж много, всичко.

Изпометѣ́, ешь,—мѣтохъ,—мѣль, гл. д. свр.
Да пометж много, навсждѣ.

Изпомѣ́нжъ, ешь,—пжль, гл. ср. свр. въ
мн. ч. Да замнемъ мнозина, всичкы. Да
ся изпомѣнемъ, гл. об. свр. въ мн. ч.

Да ся помнемъ, да пзмремъ мнозина, всицца.

Изпомѣ́ринжъ, ешь,—рѣсахъ,—рѣсаль, гл.
д. свр. Да помѣринж много, всичкы-ты,
да изподушж; перенѣхатъ.

Изпоири́жъ, ишь,—рѣль, гл. д. свр. Да
помѣржж мнозинъ, всичкы-ты.

Изпомѡгнж, ешь, — пжль, *гл. д. свр.* Да помогнж на мнозинж, на всичкы-ты

Изпомѡлж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да помолж мнозинж, всичкы-ты.

Изпомразжж, ишь, — зиль, *гл. д. свр.* Да измразж много, всичкы-ты; перезнобитъ.

Изпомрачжж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да помрачж много, всичко.

Изпомръзнж, ешь, — наль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да помръзнемъ, да измръзнемъ много, мнозина, всичкы; перезибнутъ.

Изпомржж, ешь, — мрѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да измремъ мнозина, всичкы; перемереть.

Изпомтънжж, ешь, — нжль, *гл. д. свр.* Да измтънж много, всичкы-ты.

Изпомтънж ешь, — миль, *гл. д. свр.* Да измтънж много, всичкы-ты.

Изпомѣстж, ишь, — стиль, *гл. д. свр.* Да помѣстж много, всичко.

Изпомжчжж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да измжчж много, всичкы-ты. Да ся изпомжчжж, *гл. взвр. свр.* Да ся измжчжж много; измучитъся.

Изпонабавжж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да понабавжж отъ всичко.

Изпонабаскамъ, *гл. д. свр.* Да понабаскамъ всичко.

Изпонабѣржж, ешь, — брахъ, — брѣль, *гл. д. свр.* Да понабѣржж отъ всичко.

Изпонабѣнжж, ешь, — биль, *гл. д. свр.* Да понабѣнжж всичко, всичкы-ты.

Изпонаблѣскамъ, *гл. д. свр.* Да понаблѣскамъ всичкы-ты.

Изпонабоджж, ешь, — бодохъ — болъ, *гл. д. свр.* Да набоджж всичко.

Изпонабрѣчжж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да набрѣчжж всичко.

Изпонабухамъ, *гл. д. свр.* Да набухамъ всичкы-ты.

Изпонабѣбнжж, ешь, — нжль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да набѣбнемъ всичкы.

Изпонабѣджж, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да набѣджж всичкы-ты, да набѣджж мнозина.

Изпонавдѣгнжж (да ся), ешь, — пжлся, *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся навдѣгнемъ всичкы, да ся навдѣгнемъ мнозина.

Изпонаведжж, ешь, — вѣдохъ, — вѣль, *гл. д. свр.* Да понаведжж всичкы-ты.

Изпонавѣржж, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да навѣржж всичкы-ты.

Изпонавѣнжж, ешь, — виль, *гл. д. свр.* Да навѣнжж всичко.

Изпонавлѣкжж, чѣшь, — влѣкохъ, — влѣкль, *гл. д. свр.* Да навлѣкжж отъ всичко.

Изпонавѣткамъ, *гл. д. свр.* Да навѣткамъ всичкы-ты.

Изпонавѣсжж (да ся), ишь, — сился, *гл. об.*

свр. въ *мн. ч.* Да ся навѣсимъ всинца, да ся навѣсимъ мнозина.

Изпонагласжж, ишь, — силь, *гл. д. свр.* Да нагласжж всичко.

Изпонагмѣчкамъ, *гл. д. свр.* Да понагмѣчкамъ всичко.

Изпонагнѣнжж, ешь, — гнѣль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да нагнѣнемъ всичкы.

Изпонаготвжжж, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да наготвжжж отъ всичко, да наготвжжж много.

Изпонаграбамъ, *гл. д. свр.* Да понаграбамъ отъ всичко, да награбамъ много.

Изпонагрѣчжж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да понагрѣчжж всичко, да нагрѣчжжж много.

Изпонагрѣжжж, ешь, — грѣль, *гл. д. свр.* Да понагрѣжжж всичко, да нагрѣжжжж много.

Изпонагѣзджжж, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да понагѣзджжж всичкы-ты, да нагѣзджжжж мнозинж.

Изпонадвѣнжжж, ешь, — виль, *гл. д. свр.* Да надовжжж на мнозинж, на всичкы-ты.

Изпонадраскамъ, *гл. д. свр.* Да понадраскамъ всичко, да надраскамъ много.

Изпонадрѣсжжж, ешь, — дрѣскахъ, — дрѣскаль, *гл. д. свр.* Да понадраскамъ.

Изпонадробжжж, ишь, — биль, *гл. д. свр.* Да понадробжжжж отъ всичко, да надробжжжжж много.

Изпонадрѣнкамъ (да ся), *гл. об. свр.* въ *мн. ч.* Да ся понадрѣнкамъ всинца.

Изпонадупчжжж, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да понадупчжжжж всичко, да надупчжжжжж много.

Изпонадулжжж, ешь, — дуль, *гл. д. свр.* Да понадулжжжж всичко, да надулжжжжж много.

Изпонадѣнжжжж, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да понадѣнжжжжж всичкы ты, да надѣнжжжжжжж мнозинж.

Изпонадѣмжжжж, ишь, — миль, *гл. д. свр.* Да понадѣмжжжжж всичко, да надѣмжжжжжжж много.

Изпонадѣламъ, *гл. д. свр.* Да понадѣламъ всичко, да надѣламъ много.

Изпонажежжжж, ешь, — жѣгохъ, — жѣгль, *гл. д. свр.* Да понажежжжжж всичко, да нажежжжжжжж много.

Изпонажюльжжжж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да понажюльжжжжж всичко, да нажюльжжжжжжж много.

Изпоназобжжжж, ишь, — биль, *гл. д. свр.* Да поназобжжжжжжж всичкы-ты, да назобжжжжжжжжж много.

Изпонакаджжжж, ишь, — диль, *гл. д. свр.* Да понакаджжжжжжж всичко, да накаджжжжжжжжж много.

Изпонакалнамъ, *гл. д. свр.* Да понакалнамъ всичко, да накалнамъ много.

Изпонакапжжжж, ешь, — паль, *гл. д. свр.* Да понакапжжжжжжж всичко, да накапжжжжжжжжж много.

Изпонакавасжжжж, ишь, — силь, *гл. д. свр.* Да понакавасжжжжжжж всичко, да накавасжжжжжжжжж много.

Изпонаклопамъ, *гл. д. свр.* Да понаклопамъ всичкы-ты, да наклопамъ мнозинж.

Изпонаклѣцамъ, *гл. д. свр.* Да понаклѣцамъ всичко, да наклѣцамъ много.

- Изноаклѣнкамъ** (да ся), *гл. об. свр.* въ *ми. ч.* Да ся изноаклѣнкамъ всицкы, да ся наклѣнкамъ мнозина.
- Изноаквожъ**, *ешъ*, — *вѣлъ*, *гл. д. свр.* Да понаковжъ всицко, да наковжъ много.
- Изноакривѣжъ**, *ишь*, — *вѣлъ*, *гл. д. свр.* Да понакривѣжъ всицко, да накривѣжъ много.
- Изноакрѣшѣжъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понакрѣшѣжъ отъ всицко, да накрѣшѣжъ много.
- Изноакытѣжъ**, *ишь*, — *тилъ*, *гл. д. свр.* Да понакытѣжъ всицко, да пакытѣжъ много.
- Изноакждрѣжъ**, *ишь*, — *рилъ*, *гл. д. свр.* Да понаждрѣжъ всицко, да пакждрѣжъ много.
- Изноакжсамъ**, *гл. д. свр.* Да понакжсамъ отъ всицко, да пакжсамъ много.
- Изноалѣнамъ** (да ся), *гл. об. свр.* въ *ми. ч.* Да ся поналапамы всицца, да ся палапамы мнозина.
- Изноалѣжжъ**, *ишь*, — *жилъ*, *гл. д. свр.* Да поналожжъ всицко, да наложжъ много.
- Изноалѣгѣжъ**, *ешъ*, — *ижлъ*, *гл. д. свр.* Да поналѣгѣжъ всицко, да налѣгѣжъ много.
- Изноалѣѣжъ**, *ешъ*, — *лѣлъ*, *гл. д. свр.* Да поналѣѣжъ отъ всицко, да налѣѣжъ много.
- Изноамѣжжъ**, *ешъ*, — *мѣзахъ*, — *мѣзалъ*, *гл. д. свр.* Да понамажжъ всицко, да намажжъ много.
- Изноамѣцамъ**, *гл. д. свр.* Да понамацамъ всицко, да намацамъ много.
- Изноамлѣтѣжъ**, *ишь*, — *тилъ*, *гл. д. свр.* Да понамлѣтѣжъ всицца, да намлѣтѣжъ мнозинѣжъ.
- Изноамѣкрѣжъ**, *ишь*, — *рилъ*, *гл. д. свр.* Да понамѣкрѣжъ всицко, да намѣкрѣжъ много.
- Изноамрѣждѣжъ** (да ся), *ишь*, — *дился*, и **Изноамрѣщѣжъ** (да ся), *ишь*, — *щился*, *гл. об. свр.* въ *ми. ч.* Да ся понамрѣщѣжъ всицца, да ся намрѣщѣжъ мнозина.
- Изноамусѣжъ** (да ся), *ишь*, — *сился*, *гл. об. свр.* въ *ми. ч.* Да ся понамуслѣжъ всицца, да ся намуслѣжъ мнозина.
- Изноамѣстѣжъ**, *ишь*, — *стѣлъ*, *гл. д. свр.* Да понамѣстѣжъ всицко, да намѣстѣжъ много, мнозинѣжъ.
- Изноапѣлѣжъ**, *ишь*, — *лѣлъ*, *гл. д. свр.* Да напѣлѣжъ много; позатопѣтъ.
- Изноапѣрѣжъ**, *ишь*, — *рилъ*, *гл. д. свр.* Да понапѣрѣжъ всицко, да напѣрѣжъ много.
- Изноапекѣжъ**, *чѣшь*, — *пѣкохъ*, — *пѣклъ*, *гл. д. свр.* Да понапекѣжъ всицко, да напекѣжъ много.
- Изноапѣшѣжъ**, *ешъ*, — *пѣсахъ*, — *пѣсалъ*, *гл. д. свр.* Да напѣшѣжъ много.
- Изноапѣѣжъ**, *ешъ*, — *пѣлъ*, *гл. д. свр.* 1) Да понапѣѣжъ, да напѣѣжъ много, всицкы-ты (сѣдовы, пѣтина). 2) Да напѣѣжъ, напѣѣжъ мнозинѣжъ, всицкы-ты; перепойтъ.
- Изноаплатѣжъ** (да ся), *ишь*, — *тился*, *гл. об. свр.* Да ся наплѣтѣжъ на мнозинѣжъ, да ся изнаплѣтѣжъ.
- Изноаплатѣжъ** (да ся), *ешъ*, — *плѣкался*, — *плѣкался*, *гл. об. свр.* въ *ми. ч.* Да ся наплатѣжъ всицкы.
- Изноаплатѣшѣжъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплатѣшѣжъ всицкы-ты, да наплатѣшѣжъ мнозинѣжъ.
- Изноаплетѣскамъ**, *гл. д. свр.* Да понаплетѣскамъ всицкы-ты, да наплетѣскамъ мнозинѣжъ.
- Изноаплетѣскамъ**, *гл. д. свр.* Да понаплетѣскамъ всицко, да наплетѣскамъ мнозинѣжъ.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *чилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ много, всицко.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *вилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ много, да изнаплетѣшѣжъ; понаплѣтѣтъ. *Изноаплетѣшѣжъ дѣ что имаше . . .*
- Изноаплетѣскамъ**, *гл. д. свр.* Да понаплетѣскамъ всицца, да наплетѣскамъ мнозинѣжъ.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ** (да ся), *гл. об. свр.* въ *ми. ч.* Да ся понаплетѣшѣжъ всицца.
- Изноаплетѣскамъ**, *гл. д. свр.* Да понаплетѣскамъ всицко, да наплетѣскамъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *чилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицкы-ты, да наплетѣшѣжъ мнозинѣжъ.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *силъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ешъ*, — *рѣвахъ*, — *рѣзалъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ отъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *дилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *лѣлъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицко, да наплетѣшѣжъ много; позасолѣтъ.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *чѣшь*, — *сѣкохъ*, — *сѣклъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ много, всицкы-ты.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *рилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *илъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *чилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *ишь*, — *шилъ*, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ отъ всицко, да наплетѣшѣжъ много.
- Изноаплетѣшѣжъ**, *гл. д. свр.* Да понаплетѣшѣжъ всицкы-ты, да наплетѣшѣжъ мнозинѣжъ.

Изпонатъкмѣкъ, ишь, — мѣль, *гл. д. свр.*
Да натѣкмѣ много, всичко.

Изпонатъпчѣкъ, ешь, — пкахъ, — пкаль, *гл. д. свр.* Да натѣпчѣ много, всичко.

Изпонаучѣкъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* 1) Да научѣ много, всичко. 2) Да научѣ мнозинъ, всичкы-ты; переучить.

Изпонаховамъ, *гл. д. свр.* Да понаховамъ всичкы-ты, да наховамъ мнозинъ.

Изпонахранѣкъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.*
Да понахранѣ всичкы-ты, да нахранѣ много.

Изпонацапамъ, *гл. д. свр.* Да понацапамъ навсждѣ, всичкы-ты, да нацапамъ много, мнозинъ.

Изпоначѣшекъ, ешь, — чѣсахъ, — чѣсаль, *гл. д. свр.* Да поначѣшекъ всичкы-ты, да начѣшекъ мнозинъ.

Изпоначюкамъ, *гл. д. свр.* Да поначюкамъ всичкы-ты, да начюкамъ много. Да ся изпоначюкамъ, *гл. възвр. свр. въ мн. ч.* Да ся поначюкамъ всинца, да ся начюкамъ мнозина, да ся изпонапшемъ.

Изпонашибамъ, *гл. д. свр.* Да понашибамъ всичкы-ты, да нашибамъ мнозинъ.

Изпонашлевѣкъ, ешь, — валь, *гл. д. свр.*
Да понашлевѣ всичкы-ты, да нашлевѣ мнозинъ.

Изпонашарѣкъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.*
Да понашарѣ навсждѣ, всичко, да нашарѣ много.

Изпонашакнѣкъ, ешь, — наль, *гл. ср. свр.*
въ *мн. ч.* Да понашакнемъ всичкы, да нашакнемъ много.

Изпонаедѣлничѣкъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.*
Да сврѣшь да понедѣлничѣ.

Изпониѣкъ, ешь, — наль, *гл. ср. свр.* Да пониѣкъ навсждѣ, всичкый.

Изпоокръшекъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.*
Да поокръшекъ отъ всичко, да окръшекъ много.

Изпоокжесамъ, *гл. д. свр.* Да поокжесамъ отъ всичко, да окжесамъ много.

Изпоопиѣкъ, ешь, — пиль, *гл. д. свр.* Да поопиѣкъ всичкы-ты, да опиѣкъ мнозинъ.

Изпоорѣжекъ, ешь, — рѣзахъ, — рѣзаль, *гл. д. свр.* Да поорѣжекъ всичкы-ты, да орѣжекъ много.

Изпооскубамъ, *гл. д. свр.* Да пооскубамъ отъ всичко, да оскубамъ много.

Изпоосѣкъ, чѣшь, — сѣбохъ, — сѣкъль, *гл. д. свр.* Да поосѣкъ, да осѣкъ много, всичко.

Изпоотворѣкъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да отворѣкъ много, всичкы-ты.

Изпопадамъ, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да пападамъ много, всичкы.

Изпопалѣкъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да запалѣ, да подпалѣ много, всичкы-ты, да изпогорѣ.

Изпопарѣкъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да попарѣкъ много, всичкы-ты.

Изпопикаѣкъ, ешь, — каль, *гл. д. свр.* Да попикаѣкъ много, всичко. Да ся изпопикаѣмъ, *гл. възвр. свр. въ мн. ч.* Да ся попикаѣмъ, да ся напикаѣмъ мнозина, всичкы. *Изпопикаѣжя отъ смѣхъ*, смѣхъжя тврѣдѣ много, до попикаване; надеѣться со смѣху, надорвѣться отъ смѣху, надорвѣть кишкы, животны.

Изпопикѣкъ, ешь, — пиль, *гл. д. свр.* Да изпикѣкъ много, всичко.

Изпоплакнѣкъ, ешь, — наль, *гл. д. свр.* Да поплакнѣкъ, да оплакнѣкъ много, всичко.

Изпоплашекъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да уплашекъ, да изплашекъ много, всичкы-ты; перепугать, переполошить. *Изпоплаши свѣта.* Да ся изпоплашижъ, *гл. възвр. свр. въ мн. ч.* Да ся уплашимъ мнозина, всица, да ся уплашимъ много; перепугаться.

Изпоплискамъ, *гл. д. свр.* Да наплискамъ, да изплискамъ много, всичко.

Изпоплѣнѣкъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* 1) Да наплѣнѣкъ много, всичко. 2) Въ *мн. ч.* Да надойдемъ мнозина, та да наплѣнимъ всичко; наводить, наполнить. *Изпоплѣнижъ кжири-ти войска.* Селяни изпоплѣнижъ града.

Изпоправѣкъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да поправѣкъ много, всичко.

Изпопратѣкъ, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да попратѣкъ много, всичко.

Изпопращѣкъ, ишь, — шиль, *гл. д. свр.* Да напращѣкъ много, всичко.

Изпоприкаѣжъ, ешь, — казахъ, — казаль, 1) *гл. д. свр.* Да прикаѣжъ много, всичко. 2) *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да си по прикажемъ всичко.

Изпопрѣжамъ, *гл. д. свр.* Да попрѣжамъ мнозинъ, всичкы-ты.

Изпопрѣкамъ, *гл. д. свр.* 1) Да попрѣкамъ, да разпрѣснѣ много, всичко. 2) Да напрѣкамъ навсждѣ, много; перебрѣзгать.

Изпопрѣди, *нар.* Отпопрѣди, отпрѣди; прѣжде, рѣньше.

Изпопрѣнесѣкъ, ешь, — несохъ, — несель, *гл. д. свр.* Да прѣнесѣкъ много, всичкы-ты.

Изпопрѣтурѣкъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.*
Да прѣтурѣкъ, да катурѣкъ много, всичкы-ты, да изпокатурѣкъ.

Изпопукамъ, *гл. д. свр.* Да попукамъ много, на много мѣста, всичко. Да ся изпопукамъ, *гл. възвр. свр.* Да ся попукамъ на много мѣста, да ся попукамъ всичкы, да ся изпоцѣпъ; перелопатъся, перетрескатъся, истрескатъся, изцѣпѣться.

Изпопилькъ, ешь, — пиль, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да попильемъ много, всичкы.

Изпожкамь, гл. ср. свр. Да опжкамь много, всичко.

Изпожж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да опожж мнозинж, всичкы-ты.

Изпорабѣж, ешь, — бѣль, гл. д. свр. Да разбѣж много, всичко.

Изпоразвалѣж, ишь, — дѣль, гл. д. свр. Да развалѣ много, всичко; перепортить, перегадить.

Изпоразнесѣж, ешь, — пѣсохъ, — пѣсль, гл. д. свр. Да разнесѣ много, всичко.

Изпоразиѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да разиѣж много, всичкы-ты.

Изпоразиѣж, ишь, — зѣль, гл. д. свр. отъ изпоразиѣвамь.

Изпоразиѣвамь (да изпоразиѣж), гл. д. Поразиѣвамь много, всичкы-ты.

Изпорастѣж, ешь, — рѣстохъ, — рѣсль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да порастемъ мнозина, всичкы.

Изпорѣвамь и **изпорѣювамь** (да изпорѣж), гл. д. Изпарѣмь.

Изпорѣване и **изпорѣване**, с. ср. отъ изпорѣвамь. Изпарѣване.

Изпорѣць, — рци, с. м. Животно извадено изъ утробѣ-тѣ на майкѣ си съ разпирѣние. *Телци изпорци не ся радѣтъ.*

Изпорѣнж, ешь, — палъ, гл. д. свр. Да порѣнж навсѣдѣ, всичко.

Изпоробѣж, ишь, — бѣль, гл. д. свр. Да поробѣж мнозинж, всичкы-ты.

Изпоробѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да поронѣж всичко, много.

Изпорубѣж, ишь, — билъ, гл. д. свр. Да орубѣж много, всичко, да изпосѣжж.

Изпорусѣж, ешь, — сѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да порусѣжемъ мнозина, всица.

Изпорци, с. м. мн. Кожи отъ малкы нагнета. *Дѣто има овця, има и изпорци.*

Изпорѣвѣж, ешь, — вѣль, гл. д. свр. Да зарѣвѣж много, всичкы-ты, да изпохапж.

Изпорѣсѣж, ишь, — силъ, гл. д. свр. Да порѣсѣж много, всичкы-ты; перекроить.

Изпорѣтамь, гл. д. свр. Да срытамь, да рытиж много, всичкы-ты; перелягѣть.

Изпорѣжж, ешь, — рѣзахъ, — рѣзалъ, гл. д. свр. Да порѣжж, да орѣжж много, всичкы-ты.

Изпорѣж, ишь, — риль, гл. свр. отъ изпѣрѣвамь и изпорѣвамь.

Изпорѣжж, ишь, — билъ, гл. д. свр. Да порѣжж много, всичкы-ты.

Изпосадѣж, ишь, — дѣль, гл. д. свр. Да посадж много, всичко.

Изпосговорѣж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да посговорѣж, да сговорѣж мнозинж, всичкы-ты; перемириѣть.

Изпосинѣж, ешь, — пѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да посинѣжемъ мнозина, всичкы.

Изпосинѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да посинѣж много, всичкы-ты.

Изпоскарамь, гл. д. свр. Да скарамь мнозинж, всичкы-ты; пересобрить, переменить.

Изпосланиѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да посланиѣж много, всичко.

Изпослободѣж, ешь, — пѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да послободѣжемъ мнозина, всичкы.

Изпослѣ и **изпослѣдъ**, нар. Изподырѣ. *пѣ-послѣ. Добитѣхъ-тѣ изпослѣдъ бѣше свѣтъ, изпослѣ отскжнѣж.*

Изпосолѣж, ишь, — лѣль, гл. д. свр. Да посолѣж много, всичко; пересолить.

Изпосребрѣж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да посребрѣж много, всичко.

Изпостѣлж, ешь, — стлѣхъ, — стлѣль, гл. д. свр. Да постѣлж много, всичко.

Изпостѣвамь и **изпостѣивамь** (да изпостѣнж), гл. ср. въ мн. ч. Изстѣвамь мнозина, всичкы.

Изпостѣнж, ешь, — палъ, гл. свр. отъ изпостѣвамь.

Изпостѣж, ишь, — стѣль, гл. свр. отъ изпостѣвамь.

Изпостѣвамь (да изпостѣж), гл. д. 1) Съ постѣне направамь да ми се прости иѣчто, иѣкакъвъ грѣхъ.
Деять години да лѣжишь,
Грѣховы да си изпостишь. *Пѣс.*

2) Съ постѣне изкарвамь, прѣмнувамь. *Изпостихъмъ великы посты.*

Изпостѣване, с. ср. отъ изпостѣвамь.

Изпосѣборѣж, ишь, — риль, гл. д. свр. Да сѣборѣж много, всичкы-ты. *Вѣтъргъ изпосѣбори керемидѣ-тѣ отъ кжци-тѣ.*

Изпосѣбѣдѣж, ишь, — дѣль, гл. д. свр. Да сѣбѣдѣж мнозинж, всичкы-ты.

Изпосѣдѣрж, ешь, — дрѣхъ, — дрѣль, гл. д. свр. Да сѣдѣрж много, всичкы-ты.

Изпосѣхнж, ешь, — палъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да изсѣхнемъ, да засѣхнемъ много, всичкы; пересохнуть.

Изпосѣнж, ешь, — палъ, гл. д. свр. Да посѣнж много, всичкы-ты.

Изпосѣдамь, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да посѣдамь мнозина, всичкы; изпосѣсть.

Изпосѣкѣж, чѣшь, — сѣкохъ, — сѣкль, гл. д. свр. Да посѣкѣж мнозинж, всичкы-ты.

Изпосѣлж, ешь, — сѣпалъ и — сѣль, гл. д. свр. Да посѣлж много, всичко.

Изпотѣкѣж, чѣшь, — тѣсохъ, — тѣкль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да потѣчемъ много, всичкы.

Изпотѣтый, иъ, на, по, като пр. Потный, покрытый съ потъ; вепотѣлый, впопрѣ-
лы.

Изпотѣрѣжъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да потирыжъ мнозинж, всичкы-ты.

Изпотомѣсамъ, *гл. д. свр.* Да потомѣсамъ много, всичко.

Изпотопѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да потопѣжъ много, всичкы-ты.

Изпотрѣвѣжъ, ишь, — виль, *гл. д. свр.* Да изутрѣвѣжъ много, всичкы-ты; перетравить.

Изпотрошѣжъ, ишь, — шиль, *гл. свр.* отъ изпотрошѣвамъ; поломать, переломать, перебить, израсходовать, истратить. — *шѣптый, прич. стр.* 1) Изположенный, изпочупеный, изпокрышеный; полбанный, перелбанный, перебитый. 2) Изхарченый, изпохарченый, изпрахосаный; израсходованный, истраченный.

Изпотрошѣвамъ (да изпотрошѣжъ), *гл. д.* 1) Потрошѣвамъ много, всичкы-ты, изпочупѣвамъ, изпокрѣшѣвамъ; перебивать, переламывать. *Градъ-тъ изпотроши стѣклата на прозорци-ты.* 2) Изхарчѣвамъ, изпохарчѣвамъ, прахосѣвамъ много, всичко; израсходовать, издѣрживѣвать, истрачивѣвать. — *мя, гл. стр.* Бывамъ изпотрошенъ.

Изпотулѣжъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да потулѣжъ много, всичко.

Изпотурчѣвамъ и **изпотурчѣвамъ** (да изпотурчѣжъ), *гл. д.* Потурчѣвамъ мнозинж, всичкы-ты. — *мя, 1) гл. взвр. въ мн. ч.* Потурчѣвамъ мнозина, всица. 2) *гл. стр.* Бывамъ изпотурченъ.

Изпотурчѣжъ, ишь, — чиль, *гл. свр.* отъ изпотурчѣвамъ.

Изпотѣкмѣжъ, ишь, — миль, *гл. д. свр.* Да потѣкмѣжъ много, всичкы-ты.

Изпотѣнжъ, ешь, — наль, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да потѣнемъ мнозина, всичкы. — *Не можъ да изпотѣнжъ, да потѣнжъ, та да достигнѣжъ дѣно-то на водѣ-тѣжъ.*

Изпотѣпчѣжъ, ешь, — пѣахъ, — пѣкаль, *гл. д. свр.* Да потѣпчѣжъ много, всичкы-ты; вѣтоптать, перетоптать, перемять.

Изпотѣикамъ, *гл. д. свр.* Да изтыкамъ много, всичкы-ты, да изпоблѣсамъ; перетолкать.

Изпотѣжъ, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ изпотѣивамъ. Да изпознѣжъ, Да ся изпотѣжъ, *гл. взвр. свр.* Да ся изпознѣжъ; вѣпотѣть, испотѣть, напотѣть, отпотѣть, взопрѣть. — *тѣптый, прич. стр.*

Изпотѣивамъ (да изпотѣжъ), *гл. д.* 1) Направѣвамъ да излѣзе потъ по лице-то на нѣчто, на нѣкого, изпознавамъ. 2) Давамъ нѣкому нѣкакѣво утѣшенѣе, притѣшенѣе, нѣкакѣвъ зорѣ, успѣвамъ го, изпознавамъ. *Така работа мя изпоти, измѣжихся, доклѣ да ѣ сврѣнѣжъ.* — *мя, 1) гл. взвр.* Покрѣивамъ ся потъ, избива мя, побива мя потъ, озноивамъ ся, изпознавамъ ся; потѣть. 2) Казвѣся и за стѣк-

ла и за другы нѣчто, кога ся покрѣивѣтъ ся влагъ като ся потъ; напотѣть. *Стѣклата ся ся изпотѣили; бѣла напотѣли.* 3) *гл. стр.* Бывамъ изпотѣенъ, изпознавамъ ся. — *Изпотѣился е подѣ носа.*

Изпотѣиванѣе, *с. ср.* отъ изпотѣивамъ и изпотѣивамъ ся. Изпознаванѣе.

Изпоумѣдамъ, *гл. д. свр.* Да умацамъ много, всичко.

Изпоумѣчкамъ, *гл. д. свр.* Да умачкамъ много, всичко.

Изпохабѣжъ, ишь, — биль, *гл. д. свр.* Да похабѣжъ много, всичкы-ты.

Изпохапѣжъ, ешь, — паль, *гл. д. свр.* Да захапѣжъ много, всичкы-ты; перекусить. Да ся изпохапѣемъ, *гл. вз. свр. въ мн. ч.* Да ся ухапѣемъ мнозина, всица, да ся изпонадѣемъ; перегрѣваться.

Изпохарчѣжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да похарчѣжъ много, всичкы-ты.

Изпохвалѣжъ, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да похвалѣжъ мнозинж, всичкы-ты.

Изпохлупѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да похлупѣжъ много, всичко.

Изпохокамъ, *гл. д. свр.* Да нахогамъ мнозинж, всичкы-ты.

Изпоцапамъ, *гл. д. свр.* Да поцапамъ, да нацапамъ много, всичко.

Изпоцѣпѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да поцѣпѣжъ, да разцѣпѣжъ много, всичко.

Изпочернѣжъ, ешь, — пѣль, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да почернѣемъ много, всичкы.

Изпочернѣжъ, ишь, — ниль, *гл. д. свр.* Да почернѣжъ, да учернѣжъ много, всичко.

Изпочинѣжъ, ешь, — нѣль, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да починѣемъ мнозина, всичкы.

Изпочрѣпѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да почрѣпѣжъ мнозинж, всичкы-ты.

Изпочюдѣжъ (да ся), ишь, — дился, *гл. взвр. свр. въ мн. ч.* Да ся почюдимъ, да ся зачюдимъ мнозина, всица.

Изпочюпѣжъ, ишь, — пиль, *гл. д. свр.* Да почюпѣжъ много, всичко.

Изпочѣжъ, ишь, — чиль, *гл. д. свр.* Да започѣжъ много, всичкы-ты.

Изпошарѣжъ, ишь, — риль, *гл. д. свр.* Да нашарѣжъ много, всичкы-ты.

Изпощѣжъ, ешь, — пѣскахъ, — пѣскаль, *гл. д. свр.* 1) Съ посканѣе да намѣрѣжъ. 2) Да пощѣжъ много, всичкы-ты.

Изпоѣжъ, ишь, — поиль, *гл. д. свр.* Да напоѣжъ много, всичкы-ты; вѣпоить.

Изпонавѣжъ (да ся), ишь, — вился, *гл. взвр. свр. въ мн. ч.* Да ся понавѣимъ мнозина, всичкы.

Изпоіадамъ и **изпоіаждамъ** (изпоіадамъ, [¶] да изпоіамъ), *гл. д.* 1) Издамъ, оадамъ много, всичко; переѣдать. *Изпонаде свѣта,*

всичко. Испокодохъ кокошки-ты въ се-ло-то. 2) Изпадамъ, изпахвамъ на много мѣста, много, изпахвамъ; наѣдѣть, накусѣть. *Испокодохъ мя блѣхы; блѣхи наѣли, накуса́ли тѣло.* 3) Изпадамъ, пропадамъ, смоласвамъ много, на много мѣста; поизѣбеть. *Молци изпали кожоуха; моль поизѣла шубу. — мяя, 1) гл. вз.* Идемъся единъ другъ, ханемя; перегрызѣться. 3) гл. стр. Бывамъ изпаденъ.

Испои́двамъ, гл. мн-кр. отъ изпои́дамъ.

Испои́досамъ, гл. д. свр. Да надосамъ мно-знихъ, вепчкы-ты.

Испои́амъ, идѣшь, —идохъ, —галь, гл. свр. отъ изпои́дамъ, изпои́ждамъ и изпой-дамъ; переѣбеть; накусѣть; поизѣбеть. —идѣнтьи, прич. стр. 1) Изаденъи, оаде-нъи, изпаханъи; переѣденъи, наѣде-нъи. 2) Пронаденъи, смоласанъи, съзо-банъи; поизѣденъи.

Испра́ва, с. ж. 1) Разправа, оправа, опра-вчане, поправчане, исправчане; испра́на. *Нѣма никакъжъ исправжъ, оправжъ.* 2) За-пись, оправа, оправчина, тезкере; писмен-ный видъ.

Испра́вжъ, ишь, —вилъ, гл. свр. отъ из-пра́wiamъ; поднѣтъ; вѣсправить, вѣспря-мить; исправить. —венъи, прич. стр. 1) Въсправенъи, повдигнжъи; поднѣтжъи. 2) Направенъи правъ, изравненъи, изгла-денъи; вѣсправленнжъи, испримленнжъи. 3) Поправенъи, оправенъи; вѣсправлен-нжъи, испра́вленнжъи. 4) Оправданъи, оне-виценъи; вѣсправленнжъи. 5) За изкъчено, поврѣдено: направенъи, намѣстенъи, из-цѣренъи; вѣсправленнжъи, впра́вленнжъи.

Испра́wiamъ (да испра́вжъ), гл. д. 1) Нѣчто криво, неравно правжъ да стане право, равно, гладко; выправлять, выпрамлять, отги-бать. *Прѣввай и исправвай дръво-то, доклѣ е младо.* 2) Нѣчто полѣгато, полѣг-нжло, надигло вдигамъ да стои право, въз-праwiamъ; поднимать, подымать, ставитъ сто́ймъ. *Въклицата ся катури, испра-ви жъ.* 3) Турямъ, поставямъ нѣчто, нѣ-кого да стои правъ нѣйдѣ, окунавамъ. *Какво си го исправилъ прѣдъ мене, та ми прѣчи?* 4) Изкъчено, прѣгрѣбавено, счюнено направамъ, намѣщамъ, изцѣлавамъ; правитъ вѣвихнутжъи членъ, вправлять. 5) Нѣчто направено не както трѣбва, нѣчто ебрь-кано, сгрѣшено опраwiamъ, уряждамъ; по-пралять, исправлять. *Исправихъ си ра-ботжъ-тжъ, оправихъ жъ, парадихъ жъ. Из-прави грѣшкы-ты въ писмо-то.* 6) Гля-дамъ, загѣгамъ да оправдажъ, да оправжъ нѣ-кого; выправлять. 7) Вварвамъ нѣкого въ правжъи пѣтъ, отучвамъ отъ нѣбакъвъ ло-

шавъ нѣравъ; исправлять отъ недостат-ковъ. *Ничто не можна да го исправи,* все си е такъвъ пишаница. 8) Сврѣшнамъ, скѣтвамъ; оканчивать, довершять, справ-лять. *Исправихъ чорана, сврѣшнихъ го, ушлетохъ го. — мяя, 1) гл. взвр.* Ставамъ на кракы, ставамъ правъ, възпраwiamся. 2) За конъ, за животно: възпраwiamся само на задни-ты си крака; становѣться на дыбѣ. *Кой-тъ ся исправи.* 3) Заставамъ нѣйдѣ правъ, стожъ правъ, възпраwiamся прѣдъ нѣкого, прѣдъ нѣчто. *Исправился прѣдъ него, като прѣдъ кумъ.* 4) Вдигамъ, на-стрѣхвамъ, наежвамъ, накренивамъ. *Косми-ти му ся исправихъ отъ страха.* 5) Опраwiamся, наряждамъ, ставамъ по-добрь, по-добрь; исправлять, поправлять. 6) гл. стр. Бывамъ исправенъ; — *Испра-вилжъ му роговы-ты, съ бой, съ сплж, съ мжжы накарахъ го да остави нѣкой лошавъ нѣравъ, да остави кривжъи пѣтъ, да трѣгне изъ правжъи. — Исправился като джбъ, като пукалъ, стоп та само гляда, безъ да връши плъ да разбира нѣчто, като нѣкой букважъ. — Исправился като джж-никъ на врата. Исправился като нѣ-телъ на врата. — Исправи ми ся на срѣдце-то, влѣзе ми въ срѣдце, поревна ми ся много.*

Тамъ видѣхъ мож заморжъ,
Русы быволы поаше,
Право ми ся на срѣдце исправи,
Търѣѣ е, мамо, хубава;
Ако ми тжжъ мож не земешъ,
Някогъ не щжъ е ожепи. Пѣс.

Испра́вчане, с. ср. отъ испра́wiamъ и из-пра́wiamся.

Испра́зднамъ и испра́зднувамъ (да из-пра́зднжъ), гл. д. Испразднамъ.

Испразди́вамъ, гл. д. свр. Да сврѣшимъ, да прѣкарамъ праздници-ты.

Испра́зднжъ, ишь, —вилъ, гл. свр. отъ изпра́зднамъ и испра́зднамъ. Да опраз-днжъ; вѣпорожнить, вѣпорознить, вѣ-простать, испразднить. —ненъи, прич. стр. 1) Опраздненъи; вѣпорожненнжъи, вѣпорозненнжъи, испраздненнжъи. 2) Оста-венъи; очищеннжъи, покѣнутжъи.

Испра́зднамъ и испра́зднамъ (да изпра́-зднжъ), гл. д. 1) Изваждамъ отъ нѣчто, что то има въ него, опразднамъ, опразднамъ; выпорѣжничать, испразднить, опорѣжничать, выпорѣжничать, опра́стывать. *Испраздни човалъ, наплъни вулжъи. Испраздни сакулжъи докачи коматъ.* 2) Оста-вамъ, излазиамъ, напуцамъ, изнасямъ; очи-щать, покидѣть. *Испразднилжъи му къ-цжъ-тжъ, нека си влѣзе.* 3) За пушкжъ, за

пищовъ: грывамъ, пушвамъ; **выстрѣливать**. *Изпразднижми пушки-ты само по вед-нжжъ и ся врыжжжми.*—**мѣся**, *гл. стр.* Ставамъ празденъ, бывамъ изпразденъ; выпорѣживаться, изпражпяться, опорѣживаться, выпрастываться.—*Изпразд-нмъ му кисимъ-тж, зель му всичко, что имало въ немъ.*

Изпразднаніе, *с. ср.* отъ изпразднѣамъ.

Изпразднѣй, *прич. в.* изпрѣж.

Изпрасвамъ и **изпрасувамъ** (да изпрасъж), *гл. д.* За свинь: добывамъ, раждамъ, опрасвамъ.—**мѣся**, *гл. вѣзер.* Изпрасвамъ, опрасвамся. *Свина-та имъ опраси, ся изпраси седемы прасета.*

Изпраскамъ, *гл. свр.* отъ изпрасквамъ.

1) Да изпрацъ. 2) Да изнамъ, да опраскамъ, да изпукамъ.—**сканъй**, *прич. стр.* Издаденъй, опрасканъй, изпуканъй.

Изпрасквамъ и **изпраскувамъ** (да изпраск-камъ), 1) *гл. ср.* Прасквамъ изведнжжъ какъ-тж, изпращивамъ. 2) *гл. д.* Издамъ, опрасквамъ, изпуквамъ. *Изпраскаль вси-кый глббъ.*

Изпраскване и **изпраскуване**, *с. ср.* отъ изпраскваль.

Изпрасъж, **ишь**,—**силь**, *гл. свр.* отъ изпрас-вамъ. Да опрасъж.—**сенъй**, *прич. стр.* Опрасенъй.

Изпрѣвамъ, *гл. ми. кр.* отъ изпрѣцамъ.

Изпрѣтнѣя, *с. ж.* Изпрѣцане, прѣтене; про-вѣды.

Изпрѣтъ, *с. м.* Съ изпрѣтъ, кога ся омжжи мома съ волжъ отъ родителн-ты си, та не е пристанъжа.

Изпрѣтж, **ешъ**,—**нжль**, *гл. свр.* **смяки**. отъ изпрѣцамъ.

Изпрѣтж, **ишь**,—**тилъ**, *гл. свр.* отъ изпрѣ-цамъ. Да изпровѣж, да прѣтж, да про-вѣж. Да отпрѣтж; **проводитъ**, **послатъ**, **отпрѣвить**, **вѣслать**, **вѣтурить**.—**тенъй**, *прич. стр.* 1) Изпровѣденъй. 2) Прѣте-пъй, провѣденъй, прѣпрѣтенъй; отпрѣв-ленъй, вѣсланный, посланный. 3) От-прѣтенъй; вѣтуренный.

Изпрѣшвамъ и **изпрѣшамъ** (да изпрѣшж), *гл. д.* 1) Напрѣшвамъ, покрывамъ съ прахъ; заныслать. 2) напрѣшвамъ много, всицкы-ты. 3) Запрѣшвамъ, прѣкопавамъ всицкы-ты. *Изпрѣшжмъ лозна-та.*—**мѣся**, 1) *гл. стр.* Бывамъ изпрѣшенъ. 2) *гл. вѣзер.* Напрѣшвамъся мнозина всицкы.

Изпрѣшване и **изпрѣшане**, *с. ср.* отъ изпрѣшваль и изпрѣшамъ.

Изпрѣшж, **ишь**,—**шилъ**, *гл. свр.* отъ из-прѣшвамъ и изпрѣшамъ.—**шенъй**, *прич. стр.*

Изпрѣщамъ (изпрѣтвамъ, да изпрѣтж, да

изпрѣтж), *гл. д.* 1) Изпровѣждамъ нѣкого, кога си отива; **провожатъ**. *Изпрѣщамъ госте-то.* 2) Изпровѣждамъ, придруживамъ донѣкждѣ нѣкого, кога отива на пжть, из-провѣждамъ; **провожатъ** отъѣзжающаго въ дорѣгу. *Изпрѣтжмъ владыкж-тж единъ часъ далеко отъ село-то.* 3) Прѣшамъ, провѣждамъ нѣкого да отидѣ нѣкждѣ за нѣ-каквж работж; **посылатъ**, **отпрѣвлять**. *Из-прѣтжхъ нарочно чловѣкъ да го повъика.*

4) Прѣшамъ, провѣждамъ нѣчто нѣкждѣ или нѣкому, запрѣшамъ; **посылатъ**, **отпрѣвлять**, **высылать** что куда. *Изпрѣтжхъ му писмо. Изпрѣтили му паръи.* 5) Напра-вамъ нѣкого да си отиде отъ-при мене, отпрѣшамъ; **высылать**, **выпровѣживать**. *Засѣднжль тука, едвамъ го изпрѣтжхъ.*

—*Изпрѣтилъ го съ голъи ржѣфъ*, не му далъ ничто.—**мѣся**, *гл. стр.* Бывамъ из-прѣтенъ.

Изпрѣцане, *с. ср.* отъ изпрѣцамъ: 1) Прѣцане, провѣждане; **посыланіе**, **посылка**.

2) Изпровѣждане нѣкого, кога си отива, кога трѣга на пжть; прѣтене, прѣтнѣя; прѣвѣды.

Изпрѣщачка, *с. ж.* Която изпрѣща нѣкого, провѣдѣчка.

Изпрѣщачъ, *с. м.* Който изпрѣща нѣкого, провѣдѣчъ.

Изпрѣщѣамъ, **ишь**—**щѣаль**, *гл. свр.* отъ из-прѣщѣвамъ. Да изпраскамъ.

Изпрѣщѣвамъ (да изпрѣщж), *гл. ср.* 1) Хващамъ изведнжжъ да прѣщж, изпрасквамъ; затрѣщатъ. *Кжца-та изпрѣща. Огнь-тж изпрѣща.* 2) Изгубвамся, пропадамъ. *Лира-та изпрѣща вяче, не ся надѣвай, че щешъ жъ земешъ.*

Изпрѣщѣване, *с. ср.* отъ изпрѣщѣвамъ.

Изпрѣбѣрж, **ешъ**,—**брѣхъ**,—**брѣль**, *гл. д.* *свр.* Да прибрѣж много, всицкы-ты.

Изпрѣбѣж, **ешъ**,—**бѣль**, *гл. д.* *свр.* Да прибрѣж много, всицкы-ты; **перѣбитъ**.

Изпрѣбрѣзамъ, *гл. ср. свр.* въ *ми. ч.* Да прибрѣзамъ мнозина, всицца.

Изпрѣведжъ, **ешъ**,—**вѣдохъ**,—**вѣль**, *гл. д.* *свр.* Да привѣж всицкы-ты.

Изпрѣвлѣкжъ, **чѣшь**,—**влѣкохъ**,—**влѣкль**, *гл. д.* *свр.* Да привлѣкжъ всичко.

Изпрѣврѣжжжъ, **ешъ**,—**врѣзаль**, и

Изпрѣвяжжжъ, **ешъ**,—**вязаль**, *гл. д.* *свр.* Да приврѣжжъ, да привяжжъ всицкы-ты.

Изпрѣгладжъ, **ишь**,—**диль**, *гл. д.* *свр.* Да пригладжъ много, всицкы-ты.

Изпрѣгорѣжъ, **ишь**,—**рѣль**, *гл. д.* *свр.* Да пригорѣжъ много, всицкы-ты.

Изпрѣгѣтвѣжъ, **ишь**,—**вилъ**, *гл. д.* *свр.* Да пригѣтвѣжъ много, всичко.

Изпрѣждамъ (да изпрѣдж), *гл. д.* 1) Съ

пряденне изтакамъ иищкжъ отъ вльнж, памукъ, ленъ или отъ каквото да е, упридамы, напридамы; выпрѣдывать. 2) Упридамы, напридамы много, колкото трѣбна; напридады. *Изпридамы на день окж вльнж.* 3) Сврѣшамъ чтого има да ся приде. *Изприде кждѣли-ты и сса си почива.* 4) Съ пряденне изкарвамъ, изработвамъ, спечалвамъ. *Изпридамы по три грошка на день; выпрѣдаю, выпрѣдываю по три пѣстра въ день.* 5) За растеніе: пуцамы прядиво. — *мси, гл. стр.* Бывамъ изпрядепъ.

Изпрѣданіе, с. ср. отъ изпрѣдамы.

Изприкажжъ, ешь, — казахъ, — казаль, *гл. д. ср.* Да прикажжъ много, вичко. *Не можтъ да си исприкажжтъ кому какво е мильло прѣз главж-тж.*

Изприлѣнжжъ, ишь, — пѣль, *гл. д. ср.* Да прилѣнжъ много, вичкы-ты.

Изпримажжъ, ешь, — мазахъ, — мазаль, *гл. д. ср.* Да примажжъ много, вичкы-ты.

Изпримамжъ, ишь, — миль, *гл. д. ср.* Да примамжъ много, вичкы-ты.

Изприметжъ, ешь, — мѣтохъ, — мѣль, *гл. д. ср.* Да приметжъ навсждѣ, вичко.

Изпримчжъ, ишь, — чиль, *гл. д. ср.* 1) Нѣчто запримчено да изваджъ изъ примжж-тж. 2) Да запримчжъ много, вичкы-ты. — *Изпримчи го, бѣга, изпримчяся.* Да ся изпримчжъ, *гл. вззвр. ср.* Да избѣгамъ, да изклинчжъ, да офейкамъ.

Изпринесжъ, ешь, — несохъ, — несль, *гл. д. ср.* Да принесжъ вичкы-ты.

Изпринѣджъ, ишь, — диль, *гл. д. ср.* Да принѣджъ мнозинж, вичкы-ты.

Изпринѣнжжъ, ишь, — ниль, *гл. д. ср.* Да припомнжъ вичко.

Изпринѣкамъ, *гл. ср. ср.* въ *мн. ч.* Да припукамъ много и изведижжъ. *Изпринужажъ пушкы и двамина паднжжж.*

Изприсламчжъ (да ся), ишь, — чился, *гл. об. ср.* въ *мн. ч.* Да ся присламчимъ мнозина, вичкы.

Изприснжъ, ишь, — спѣль, *гл. д. ср.* Да приснжъ мнозинж, вичкы-ты.

Изпристанжъ, ешь, — нжль, *гл. ср. ср.* въ *мн. ч.* Да пристанемъ мнозина, всицца.

Изприслѣнжжъ, ешь, — нжль, 1) *гл. д. ср.* Да пристигнжъ вичкы-ты. 2) *гл. ср. ср.* въ *мн. ч.* Да пристигнемъ всицца.

Изприснѣйся, — ийлоси, *гл. безл. ср.* Да ся приснѣи много иѣчто; нагрѣвиться.

Изпритворжъ, ишь, — риль, *гл. д. ср.* Да притворжъ вичкы-ты.

Изпритѣсижъ, ешь, — нжль, *гл. д. ср.* Да притѣсижъ много, вичкы-ты.

Изпритѣупамъ, *гл. д. ср.* 1) Да притѣупамъ

изведижжъ. 2) Да притѣупамъ мнозинж, вичкы-ты.

Изпрѣтасамъ, 1) *гл. д. ср.* Да прифтасамъ много, вичко. 2) *гл. ср. ср.* въ *мн. ч.* Да прифтасамы, да пристигнемъ мнозина, всицца.

Изпричервижъ (да ся), ишь, — вѣлся, *гл. вззвр. ср.* въ *мн. ч.* Да ся причервимъ мнозина, всицца.

Изпричѣтжъ, ишь, — тѣль, *гл. д. ср.* Да причѣтжъ мнозинж, вичкы-ты.

Изпробѣржъ, ешь, — брѣхъ, — брѣль, *гл. д. ср.* Да пробѣржъ много, вичкы-ты.

Изпробѣнжъ, ешь, — бѣль, *гл. д. ср.* Да пробѣнжъ вичкы-ты.

Изпрободжъ, ешь, — бѣдохъ, — бѣль, *гл. д. ср.* Да прободжъ мнозинж, вичкы-ты.

Изпровадѣкъ, с. м. Изпроводѣкъ.

Изпровѣждамы (да изпровѣджъ), *гл. д.* Изпровѣждамы.

Изпровѣждане, с. ср. отъ изпровѣждамы. Изпровѣждане.

Изпровалѣкъ, ишь, — лѣль, *гл. д. ср.* Да провалѣкъ много, вичкы-ты.

Изпроводлѣкъ, с. м. Изпрацаніе, изпровѣждане, изпровѣждане, доврѣшкы.

Изпроводнѣа, с. ж. Иѣсенъ, свирія на изпровѣждане, на изпрацаніе.

Изпровѣджъ, ишь, — диль, *гл. ср.* отъ изпровѣждамы и изпровѣждамы. Да изпрѣтжъ; послѣтъ, провѣдѣтъ. — *денъий, прич. стр.* Изпрѣтенъий.

Изпровѣдѣкъ, с. м. Изпровадѣкъ, провѣдѣкъ, провѣдѣкъ. Кога трѣга иѣкой на пжтъ, дава изпровѣдѣкъ (по иѣкожъ парж, по иѣкой грошъ) на оныа, копто го изпровѣждатъ; подарокъ, котѣрый отпраляющійся въ дорѣгу даѣтъ провѣждающимъ его.

Изпровѣждамы (да изпровѣджъ), *гл. д.* Изпровѣждамы: 1) Працамъ; послѣтъ. *Изпровѣдѣкъ писмо.* 2) Изпрацамъ иѣкого, кога си отива или трѣга на пжтъ. *Изпровѣждамы госте-то.*

Изпровѣждане, с. ср. отъ изпровѣждамы. Изпровѣждане, изпрацаніе.

Изпровѣрѣвжъ (да ся), ишь, — вѣлся, *гл. об. ср.* Да дойдѣмъ, да мнѣмъ, мнозина, всицца. *Изпровѣрѣвѣся ѣбло-то село. Изпровѣрѣвѣся и мало и голѣмо да глѣдѣтъ чодо-то.*

Изпровѣрѣтжъ, ишь, — тѣль, *гл. д. ср.* Да проврѣтжъ много, вичкы-ты.

Изпровѣрѣкжъ (да ся), ешь, — нжль, *гл. об. ср.* Да ся проврѣкжъ колкото си можжъ, колкото ми гласъ дръжи.

Изпровѣтрікъ, ишь, — риль, *гл. д. ср.* Да проврѣтржъ много, вичкы-ты.

Изпрогядамъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прогядамъ всячкы.

Изпрогѣнѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да прогонѣ много, всячкы-ты.

Изпрогорѣж, ишь, — рѣль, гл. д. свр. Да проторѣ много, всячко.

Изпрогрызѣж, ешь, — грызохъ, — грызѣль, гл. д. свр. Да прогрызѣ много, всячкы-ты.

Изпродѣмъ, дадѣшь, — дадохъ, — дѣль, гл. д. свр. Да продамъ много, всячко, да разпродамъ; въпродать, распродать пораспродать.

Изпродѣрѣж, ешь, — дрѣхъ, — дрѣль, гл. д. свр. Да продерѣ много, всячко.

Изпродѣчѣж, ишь, — чѣль, гл. д. свр. Да продучѣ много, всячко, навсѣдѣ; издирѣвать, извѣичить.

Изпродѣнѣж, ишь, — ниль, гл. д. свр. Да продѣнѣ много, всячкы-ты.

Изпроклѣнѣж, ешь, — клѣхъ, — клѣль, гл. д. свр. Да проклѣнѣ всячкы-ты.

Изпрокопѣж, ешь, — пѣль, гл. д. свр. Да прокопѣ много, всячко.

Изпрокопсамъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прокопсамъ мнозина, всицца.

Изпрокрѣнѣж, ешь, — крѣль, гл. д. свр. Да прокрѣнѣ много, всячко.

Изпрокудѣж, ишь, — дѣль, гл. д. свр. Да прокудѣ много, всячкы-ты.

Изпрокѣтѣнѣж, ешь, — нѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прокѣтѣнемъ много, всячкы.

Изпрокѣсамъ, гл. д. свр. Да прокѣсамъ много, всячко.

Изпролѣтѣвамъ, гл. ср. свр. Да прѣкарамъ, да изкарамъ пролѣть-тѣ; отвесновѣть.

Изпролѣж, ешь, — лѣль, гл. д. свр. Да пролѣж много, всячко.

Изпромушѣж, ишь, — шиль, гл. д. свр. Да промушѣ много, всячкы-ты.

Изпромѣнѣж (да ся), ешь, — наля, гл. взвр. свр. въ мн. ч. Да ся промѣнемъ мнозина, всячкы.

Изпромѣнѣж, ишь, — нѣль, гл. д. свр. Да промѣнѣ много, всячкы-ты.

Изпропѣнѣж, ешь, — захъ, — заль, гл. д. свр. Да пропѣнѣ много, всячкы-ты.

Изпропадѣж, ешь, — нѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да пропадѣмъ много, мнозина, всячкы.

Изпропѣнѣж, ешь, — пѣль, 1) гл. д. Проппѣвамъ много, всячко. *Изпроти всичко, что бѣ му остало отъ бацѣж му.* 2) гл. ср. свр. въ мн. ч. Да проппѣмъ мнозина, всячкы.

Изпропѣрѣж, ишь, — виль, гл. д. свр. Да пропѣрѣ много, всячко.

Изпропѣтѣж, ешь, — нѣль, гл. д. свр. Да пропѣтѣ много, всячко.

Изпропѣж, ешь, — пѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да пропѣмъ мнозина, всячкы.

Изпропѣдѣж, ишь, — дѣль, гл. д. свр. Да пропѣдѣ много, всячкы-ты.

Изпрѣсвамъ и **изпрѣсувамъ** (да изпрѣсѣж), гл. д. свр. 1) Съ просеніе изпрѣсвамъ нѣчто, измолвамъ; выпрашивать, вымѣливать, вымѣлять. *Досега бѣхъ изпросилъ волѣ и конь.* 2) Съ просеніе набирамъ много нѣчто, напрѣсвамъ; напѣривать. — *мѣя, гл. стр.* Бывамъ изпрѣсенѣ.

Изпрѣсваніе и **изпрѣсуваніе**, с. ср. отъ изпрѣсвамъ.

Изпрѣслѣвѣж, ишь, — виль, гл. д. свр. Да прѣсловѣж, да прѣчетѣ много, всячко-то.

Изпрѣстѣж, ешь, — нѣль, гл. д. свр. Да прѣстѣж нѣчто колкото е дѣльго. *Да ся изпрѣстѣж, гл. взвр.* Да ся прѣстѣж колкото съмъ дѣльгъ.

Изпрѣстрѣж, ешь, — рѣль, гл. д. свр. Да прѣстрѣж много, всячкы-ты.

Изпрѣстудѣж, ишь, — дѣль, гл. д. свр. Да прѣстудѣ много, всячкы-ты.

Изпрѣстѣнѣж, ешь, — наль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прѣстѣнемъ мнозина, всицца.

Изпрѣстѣж, ишь, — тѣль, гл. д. свр. 1) Да прѣстѣж всячко, всячкы-ты. 2) Да напустѣж, да оставѣж.

Чтого бѣхъ женени-ти,
Невѣсты си изпрѣстѣж,
Та за Радѣж отпрацажъ:
Иа чѣмъ Радѣж, за чѣмъ душѣж. *Пѣс.*

Изпрѣсѣж, ишь, — сѣль, гл. свр. отъ изпрѣсвамъ; въпрѣсѣть, вымѣлѣть; напѣрѣсѣть. — *сенѣнѣй, прич. стр.* 1) Измолѣнѣнѣй; въпрѣшенѣнѣй, вымолѣнѣнѣй. 2) Напѣрѣсенѣнѣй, напѣрѣшенѣнѣй.

Изпрѣтѣчѣж, ишь, — чѣль, гл. д. свр. Да прѣтѣчѣ много, всячко.

Изпрѣтрѣкамъ, гл. д. свр. Да прѣтрѣкамъ всячко, навсѣдѣ.

Изпрѣходѣж, ишь, — дѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да проходимъ мнозина, всячкы.

Изпрѣхорѣтѣж, ишь, — тѣль, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да прохорѣтимъ мнозина, всицца.

Изпрѣчетѣж, ешь, — чѣтохъ, — чѣль, гл. д. свр. Да прѣчетѣ много, всячко.

Изпрѣчѣлѣж (да ся), ешь, — чѣлѣя, гл. об. свр. въ мн. ч. Да ся прѣчѣемъ мнозина, всячкы.

Изпрѣшвамъ и **изпрѣшнувамъ** (да изпрѣшнѣж), гл. д. 1) Счѣпвамъ, стрѣшавамъ уши-ты на иглѣж. *Конѣцъ-тѣ бѣше дебѣль, та изпрѣшнѣж иглѣж-тѣж.* 2) Съ опинаніе обнѣж-тѣ разваламъ, разкѣсвамъ дупѣж-тѣ на ухо. — *мѣя, гл. взвр.* 1) За иглѣж: счѣпвамъ ся, стрѣшавамъ ся въ уши-ты. *Игла-та ся изпрѣшнѣж*, развалихъ и ся уши-ты.

Изпрѣскваніе и изпрѣскуваніе, с. ср. отъ изпрѣсквамь.

Изпрѣснж, ешь,—нжль, гл. ср. отъ изпрѣсвамь.

Изпрѣхвамь и изпрѣхнувамь (да изпрѣхнж), гл. ср. 1) За хлѣбъ и друго: вкоровавамся, изсѣхвамь и ся съишъ на трохы; рыхлѣть, разсыпѣться. *Изпрѣхнж хлѣбъ.* 2) Покрывамся съ прѣхоть, ставамь грѣздавъ; першавѣть, перхнуть. *Отъ вѣтрыа лице-то му изпрѣхнжло.* 3) За растение: избухтѣвамь, загубвамь сочность-тж си; дрѣбнуть. 4) Пораствамь, изврѣивамся, извлечамся, избѣистрювамся.

Изпрѣхваніе и изпрѣхнуваніе, с. ср. отъ изпрѣхвамь.

Изпрѣхнж, ешь,—нжль, гл. ср. отъ изпрѣхвамь и изпрѣхнувамь.

Изпрѣхнжль, лъ, ла, ло, като пр. Что е изсѣхнжль, та ся съше на трохы, на прахъ, та ся пука и чюши.

Изпрѣхтѣвамь (да изпрѣхтж), гл. ср. Запрѣхтѣвамь изведнжж и наж-тж. *Конь-тж изпрѣхтѣ;* лѣшадѣ фѣркнула.

Изпрѣхтж, ишь,—тѣль, гл. ср. отъ изпрѣхтѣвамь; фѣркнуть.

Изпрѣбойж, ешь,—билъ, гл. д. ср. Да прѣбвиж много, всицкы-ты.

Изпрѣбойдѣишж, ешь,—дѣсалъ, гл. д. ср. Да прѣбойдашж всицкы-ты.

Изпрѣбрѣдж, ишь,—дилъ, гл. д. ср. Да прѣбрѣдж много мѣста, навсѣждѣ; перебродѣть.

Изпрѣброжж, ишь,—броилъ, гл. д. ср. Да прѣброжж много, всицкы-ты.

Изпрѣварж, ишь,—рилъ, гл. ср. отъ изпрѣварямь; предупредѣть.

Изпрѣварямь (да изпрѣварж), гл. д. Спрѣварямь много, мнозинж, всицкы-ты; предупредѣть, оперѣживать, перегонѣть.

Изпрѣведж, ешь,—вѣдохъ,—вѣлъ, гл. д. ср. Да прѣведж много, всицкы-ты.

Изпрѣвѣмж, ешь,—вѣхъ,—вѣлъ, гл. д. ср. Да привемж много, всицко.

Изпрѣвѣишж, ешь,—вѣль, гл. д. ср. Да прѣвѣишж много, всицкы-ты.

Изпрѣвлѣкж, чѣшь,—влѣохъ,—влѣкъ, гл. д. ср. Да прѣвлѣкж много, всицко.

Изпрѣврѣвѣвамся (да ся изпрѣврѣвѣь), гл. об. Прѣврѣвѣвамься мнозина, всицца. *Изпрѣврѣвѣся свѣтъ-тж да го глѣда.*

Изпрѣврѣвѣж (да ся), ишь,—вѣлся, гл. ср. отъ изпрѣврѣвѣвамся.

Изпрѣврѣжж, ешь,—врѣзалъ, гл. д. ср. Да прѣврѣжж много, всицкы-ты.

Изпрѣврѣкж, ешь,—пжль, гл. ср. ср. въ мн. ч. Да прѣврѣкнемъ много, всицкы.

Изпрѣврѣлж, ишь,—лилъ, гл. д. ср. Да прѣврѣлж много, всицко.

Изпрѣврѣнж, ешь,—нжль, гл. д. ср. Да прѣврѣнж много, всицкы-ты.

Изпрѣгѣзж, ишь,—зилъ, гл. д. ср. Да прѣгѣзж всицко, да прѣгазимъ мнозина, всицца.

Изпрѣгнѣишж, ешь,—нѣиль, гл. ср. ср. въ мн. ч. Да прѣгнѣнемъ много, всицкы.

Изпрѣгнѣдамь, гл. д. ср. Да прѣгнѣдамь много нѣчта, всицко, навсѣждѣ.

Изпрѣгоржж, ишь,—рѣль, гл. ср. ср. въ мн. ч. Да прѣгоримъ много, всицкы.

Изпрѣградж, ишь,—дѣль, гл. д. ср. Да прѣградж много, всицко.

Изпрѣгракж, ешь,—нжль, гл. ср. ср. въ мн. ч. Да прѣгракнемъ мнозина, всицца.

Изпрѣгрѣбѣвж (да ся), ишь,—вѣлся, гл. об. ср. въ мн. ч. Да ся прѣгрѣбавимъ мнозина, всицца.

Изпрѣдвамь и изпрѣдувамь (да изпрѣднж и да изпрѣдж), гл. д. Изпрѣждамь.

Изпрѣдваніе и изпрѣдуваніе, с. ср. отъ изпрѣдвамь. Изпрѣждане.

Изпрѣдѣ, нар. За врѣмя: отнапрѣдѣ, открай, прѣди; прѣжде, сперва, сначала. *Изпрѣдѣ бѣ добръ, послѣ ся полиши.*

Изпрѣдѣ, нар. За мѣсто: изотпрѣдѣ, отпрѣдѣ; впередѣ. *Изпрѣдѣ, прѣдѣ кжжцж-тж има кладенець. Кжжца-та изпрѣдѣ е бѣла, а иззади има градинж. На пжтѣ изпрѣдѣ врѣважж двоица на конѣ.*

Изпрѣдѣ и изпрѣдѣ, прѣд. Прѣдѣ, отпрѣдѣ; перѣдѣ. *Изпрѣдѣ дюкана стогажж нѣ-колко селенѣ. Изпрѣдѣ насѣ врѣважж кола. Мажнѣся изпрѣдѣ очѣ-тѣ ми. Изпрѣдѣ насѣ заминжжж говѣда.*

Изпрѣднж, ешь,—пжль, и

Изпрѣдж, ишь,—дѣль, гл. ср. отъ изпрѣждамь и изпрѣдвамь.

Изпрѣждамь и изпрѣдвамь (да изпрѣднж и да изпрѣдж), гл. д. 1) Отпвамь на прѣдѣ; идѣти впередѣ. *Сахатъ-тж изпрѣжда.* 2) Спрѣварямь, изпрѣварямь, заминувамь, задминувамь, надминувамь, надварямь; оперѣживать, перегонѣть, обѣгѣть, обходѣть. *Врѣви да ги изпрѣднежж и да ги изпрѣдѣишж.*

Изпрѣжданіе, с. ср. отъ изпрѣждамь. Изпрѣждане.

Изпрѣжилж, ишь,—лилъ, гл. д. ср. Да прѣжилж много, всицкы-ты.

Изпрѣжюлж, ишь,—лилъ, гл. д. ср. Да прѣжюлж много, всицкы-ты.

Изпрѣзрѣжж, ешь,—рѣль, гл. ср. ср. въ мн. ч. Да прѣзрѣемъ много, всицкы.

Изпрѣкадж, ишь,—дѣль, гл. д. ср. Да прѣкадж много, всицко, навсѣждѣ.

Изирѣаіѣж, ешь,—паль, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да прѣканешь мнозина, всичгы.

Изирѣкарамь, *гл. д. свр.* Да прѣкарамь много, всичко.

Изирѣкачѣж (да ся), ишь,—члеса, *гл. вгзвр. свр. въ мн. ч.* Да ся прѣкачимь мнозина, всичгы.

Изирѣкльцямь, *гл. д. свр.* Да прѣкльцямь много, всичгы-ты.

Изирѣкопаіѣж, ешь,—паль, *гл. д. свр.* Да прѣкопаѣж много, всичко, навсждѣ.

Изирѣкраджѣ, ешь,—крадохъ,—враль, *гл. д. свр.* Да изкрадж, да окрадж много, всичко.

Изирѣкривѣж, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да прѣкривѣж много, всичгы-ты.

Изирѣкрыѣж, ешь,—крыль, *гл. д. свр.* Да прѣкрыѣж много, всичко.

Изирѣкръшѣж, ишь,—шилъ, *гл. д. свр.* Да прѣкръшѣж много, всичгы-ты.

Изирѣкуиѣж, ишь,—шилъ, *гл. д. свр.* Да прѣкуиѣж много, всичко.

Изирѣмалѣж, ешь,—лѣль, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да прѣмалѣжъ мнозина, всища.

Изирѣмахиѣж, ешь,—нжль, *гл. д. свр.* Да прѣмахнѣж много, всичгы-ты.

Изирѣминѣж, ешь,—нжль, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да прѣминешь мнозина, всичгы.

Изирѣмрѣж, ешь,—мрѣль, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да прѣмрешь мнозина, всичгы.

Изирѣмѣиѣж, ишь,—пиль, *гл. д. свр.* Да прѣмѣиѣж мнозинѣж, всичгы-ты.

Изирѣмѣриѣж, ишь,—рилъ, *гл. д. свр.* Да прѣмѣриѣж много, всичгы-ты.

Изирѣмѣстѣж, ишь,—стилъ, *гл. д. свр.* Да прѣмѣстѣж много, всичгы-ты.

Изирѣмѣтнѣж, ешь,—нжль, *гл. д. свр.* Да прѣмѣтнѣж много, всичгы-ты.

Изирѣнесѣж, ешь,—несохъ,—несль, *гл. д. свр.* Да прѣнесж много, всичко.

Изирѣобрѣиѣж, ешь,—нжль, *гл. д. свр.* Да прѣобрѣиѣж много, всичко.

Изирѣорѣж, ешь,—ораль, *гл. д. свр.* Да прѣорѣж много, всичко.

Изирѣпийшиѣж, ешь,—прѣпийсахъ,—пйсалъ, *гл. д. свр.* Да прѣпийшиѣж много, всичко.

Изирѣплетѣж, ешь,—плѣтохъ—плѣль, *гл. д. свр.* Да прѣплетж много, всичко.

Изирѣпрѣвиѣж, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да прѣпрѣвиѣж много, всичко.

Изирѣпѣиѣж, ишь,—шилъ, *гл. д. свр.* Да прѣпѣиѣж много, всичко.

Изирѣрѣвиѣж, ишь,—вилъ, *гл. д. свр.* Да прѣрѣвиѣж много, всичко, навсждѣ.

Изирѣрѣжѣж, ешь,—рѣзахъ,—рѣзалъ, *гл. д. свр.* Да прѣрѣжѣж много, всичко.

Изирѣрядѣж (да ся), ишь,—дйлси, *гл. вгзвр. свр. въ мн. ч.* Да ся изрядимь всичгы.

Изирѣсадѣж, ишь,—дйль, *гл. д. свр.* Да прѣсадѣж много, всичко.

Изирѣсийлѣж (да ся), ишь,—лилси, *гл. вгзвр. свр. въ мн. ч.* Да ся прѣсйлимь мнозина, всичгы.

Изирѣсучѣж, ешь,—сѣкахъ,—сѣкаль, *гл. д. свр.* Да прѣсучѣж много, всичгы-ты.

Изирѣсѣхнѣж, ешь,—нжль, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да прѣсѣхнемъ много, всичгы.

Изирѣсѣкѣж, чѣшь,—сѣкохъ,—сѣкаль, *гл. д. свр.* Да присѣкѣж, да осѣкѣж, да изсѣкѣж много, всичко.

Изирѣтопѣж, ишь,—пиль, *гл. д. свр.* Да прѣтопѣж много, всичко.

Изирѣточѣж, ишь,—чилъ, *гл. д. свр.* Да прѣточѣж много, всичгы-ты.

Изирѣтрѣсѣж, ишь,—силъ, *гл. д. свр.* Да прѣтрѣсѣж много, всичко, навсждѣ.

Изирѣтягльж, ишь,—лилъ, *гл. д. свр.* Да прѣтягльж много, всичко.

Изирѣхѣокамь, *гл. д. свр.* Да пахокамь, да навѣикамь мнозинѣж, всичгы-ты, да изнахокамь, да изнавѣикамь.

Изирѣцѣвтѣж, ишь,—тѣль, *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да прѣцѣвтимъ много, всичгы.

Изирѣцѣдѣж, ишь,—дйль, *гл. д. свр.* Да прѣцѣдѣж много, всичко.

Изирѣчвамь и **изирѣчнамь** (да **изирѣчѣж**), *гл. д.* Турамь едно нѣчто прѣдъ или срѣщѣж друго; стѣвить что либудѣ перѣдъ или прѣтивъ чегѣ либудѣ. *Изирѣчилъ го прѣдѣ врата-та да не може да ся мише. Изирѣчилъ го прѣдѣ мене да му глѣдамь хубость-тѣж. Изирѣчилъ го на-срѣдѣж пѣтѣж.*—*мѣя*, 1) *гл. вгзвр.* Излѣзамь, показвамь, изиравамь прѣдъ или срѣщѣж нѣчто, срѣщѣж нѣкого; стѣть, показѣть перѣдъ чегѣ или перѣдъ когѣ. *Изирѣчилъ прѣдѣ мене, та ми затулю. Изирѣчилъ прѣдѣ очи-тѣж ми. Изирѣчилъ како стожеръ. Изирѣчилъ како гладѣж вгикѣж на чело.* 2) *гл. стр.* Вывамь изирѣченъ.

Изирѣчванѣ и **изирѣчанѣ**, *с. ср.* отъ **изирѣчвамь** и **изирѣчнамь**.

Изирѣчѣиѣж, ишь,—шилъ, *гл. д. свр.* Да прѣчѣиѣж много, всичгы-ты.

Изирѣчѣж, ишь,—чилъ, *гл. свр.* отъ **изирѣчвамь** и **изирѣчнамь**.

Изирѣшиѣж, ешь,—шилъ, *гл. д. свр.* Да прѣшиѣж много, всичгы-ты.

Изирѣиѣамь, іадѣшь,—іадохъ,—іаль, 1) *гл. д. свр.* Да прѣиѣамь много, всичко. *Козѣ-тѣж изирѣадохѣж врѣховѣ-тѣж на фиданкѣ-тѣж.* 2) *гл. ср. свр. въ мн. ч.* Да прѣиѣдемъ мнозина, всища.

Изирѣгамь (да **изирѣгнѣж**, **изирѣгнувамь**), *гл. д.* Разпрѣгамь, отпрѣгамь волѣ или

друго нѣчто, впрягнѣто въ кола, въ яремъ; выпрягѣть, отпрягѣть, откладѣвать. *Изпрягни воловьѣ-ти*. Казвать и: изпрягамъ кола-та. *Изпрягнили кола-та насрѣдѣ пшты*. — мся, 1) гл. *възвр.* Разпрягамся, отпрягамся; выпрягѣться, отпрягѣться. 2) гл. *стр.* Бывамъ изпрягнѣть.

Изпръгане, с. ср. отъ изпръгамъ. Разпрягане, отпрягане; выпряганіе.

Изпръгнувамъ, гл. уч. отъ изпръгнѣхъ.

Изпръгнѣхъ, ешь, — нжль, гл. *свр.* отъ изпръгамъ. Да разпрягнахъ, да отпрягнахъ; въпрячь, отпръчь, отложить. — нжтый, прич. *стр.* Разпрягнѣтый, отпръгнѣтый; въпряженый, отпръженый.

Изпръдѣхъ, ешь, — прѣдохъ, — прѣль, гл. *свр.* отъ изпръдамы; испръсть. — деный, прич. *стр.*

Изпософѣсамъ, гл. *свр.* отъ изпософѣсамъ. Да изпосамамы, да изпосамамы, да оспосамамы, да опосамамы, да изпосамамы; исколѣть, поколѣть, передѣхнѣть.

Изпософѣсамъ и **изпософѣсувамъ** (да изпософѣсамъ), гл. ср. Псофѣсамы много, всичкы, измирамы, изпосамамы, оспосамамы.

Изпосувамъ, гл. д. *свр.* Да напосувамъ много, всичкы-ты; въпругать. *Изпосува ги, па си заминѣхъ*.

Изпуканый, ль, ла, ло, като пр. Изпуканый, изпософѣсанный, изпосамамый, оспосамамый; подобный.

Изпукамъ, гл. *свр.* отъ изпуквамъ; исколѣть, поколѣть, передѣхнѣть. — каный, прич. *стр.* 1) Попуканый, разпуканый. 2) Изпаденый, оплюсканый, изпосамамый.

Изпуквамъ и **изпукувамъ** (да изпукамъ), 1) гл. д. Разпуквамъ много, всичкы-ты, попуквамъ. 2) Изпадамъ, изпосамамы, оплюсквамъ, изпосамамы; пережирѣть. 3) гл. ср. Начинамы да пукамъ изведнѣхъ и наж-тѣхъ, изпосамамы. 4) Изпосамамы (за пшкы), припуквамъ. *Изпосамамы пшкы*; загрѣмили въстрѣлы. 5) Казвамя на срьдито: измирамы, изпосамамы, оспосамамы; исколѣть, поколѣть, передѣхнѣть. *Доклѣ ся имотни-ти наканѣть, сиромаси-ти изпосамамы*. — мся, гл. *възвр.* Изпосамамы на много мѣста, разпосамамы много, всичкы; истрѣскамыся, излопатыся. *Айца-та ся изпосамамы*.

Изпукване и **изпукване**, с. ср. отъ изпукамъ.

Изпукнѣхъ, ишь, — лиль, гл. д. *свр.* Да опукнѣхъ. *Изпукнѣхъ очи*.

Изпусамъ (да изпуснѣхъ), гл. д. изпусамъ.

Изпусалѣвамъ (да изпусалѣхъ), гл. ср.

Ставамъ пусталѣ, изпадамы, изпосамамы, изпосамамы; худѣть.

Изпусалѣване, с. ср. отъ изпусалѣвамъ. Кога нѣчто става пустало.

Изпусалѣхъ, ешь, — лѣль, гл. *свр.* отъ изпусалѣвамъ. Да изпаднѣхъ, да изпосамамы, да изпосамамы; исхудѣть, исхудѣть, отоцѣть.

Изпуснѣвамъ, гл. уч. отъ изпуснѣхъ.

Изпуснѣхъ, ешь, — нжль, гл. *свр.* отъ изпусамъ и изпусамъ. — нжтый, прич. *стр.*

Изпустѣ, с. м. Пуцане, даване плодъ, рожбъ, мѣтко. *Нѣма изпустѣ*, не пуца не дава. *Снопѣ-то нѣма изпустѣ*, не пуцать, не давать доста, малко жито излиза отъ тѣхъ.

Изпустѣхъ, ишь, — стилъ, гл. *свр.* отъ изпусамъ и изпусамъ. — степый, прич. *стр.*

Изпухамъ, гл. *свр.* отъ изпухвамъ. Да опухамъ, да изпухамъ. — ханый, прич. *стр.* Опуханый, изпуханый.

Изпухвамъ и **изпухувамъ** (да изпухамъ), гл. д. 1) Пухамъ, опухамъ много, всичкы-ты, изпухамъ. 2) Опухамъ отъ прахъ; выколѣчивать, выбивѣть пыль, *Изпухамъ дрѣвѣхъ-ти отъ праха* и *изпухамъ праха отъ дрѣвѣхъ-ти*. — мся, гл. *стр.* Бывамъ изпуханъ, изпухамся.

Изпущамъ и **изпущивамъ** (да изпущамъ), гл. д. Изпущамъ: 1) Съ пушене изпущамъ много, всичко; искуривать, выкуривать. *Изпущамъ всичкый прахъ*. Да изпущамъ, да изпущамъ, лужъ тютюнъ; въкурить трѣбку табаку. 2) Опущамъ, упущамъ много, всичко. — мся, гл. *стр.* Изпущамся, бывамъ изпущенъ; искуривать, выкуривать.

Изпущване и **изпущване**, с. ср. отъ изпущамъ.

Изпущкамъ, гл. *свр.* отъ изпущкамъ; въстрѣлять, изстрѣлять, перестрѣлять. — каный, прич. *стр.* изстрѣлянный.

Изпущкамъ и **изпущкувамъ** (да изпущкамъ), гл. д. 1) Пущамъ изведнѣхъ много, изпущамъ. 2) Съ пушкане свръшамъ, разпосамъ за пушкане; въстрѣлять, изстрѣлять. *Изпущкамъ си барута, та ся врьнѣхъ съ правдикъ пшкѣхъ*. 3) Съ пушкане прѣмавамъ, доврѣшамъ, изтрѣбамъ, избивамъ; въстрѣлять, перестрѣлять. *Изпущка дивѣча по горѣ-тѣхъ*. — мся, гл. *стр.* Бывамъ изпущканъ.

Изпущване и **изпущване**, с. ср. отъ изпущкамъ.

Изпуштѣ, ишь, — тѣль, гл. *свр.* отъ из-

Изпѣтваніе и изпѣтуваніе, с. ср. отъ изпѣтвань.

Изпѣтѣна, з. ж. Кога изпѣтѣна нѣкой нѣкого да ся научи нѣчто, за да го прѣдаде, изпѣтитъ, изпѣтѣтна; вывѣдываніе, искушеніе.

Изпѣтѣніа, с. ж. 1) Изпѣтваніе. 2) Изпѣтѣтаніе. 3) Изпѣтѣтна. *Казва го на изпѣтѣтѣникъ, да види какво щѣтъ кажѣтъ или направлятъ.*

Изпѣтѣтъ, с. м. 1) Изпѣтѣтаніе. 2) Изпѣтѣтѣтна, изпѣтѣтна.

Изпѣтѣшкавь, гл. свр. отъ изпѣтѣшкавань. Да избодѣ, да изнабодѣ.—*шкапѣтъ, прич. стр.* Избодѣный, изнабодѣный.

Изпѣтѣшкавь и изпѣтѣшкавань (да изпѣтѣшкавь), гл. д. Напѣтѣшкавань, забождамъ много, всичкы-ты, изнабодывамъ. — *мея, гл. стр.* Бывамъ изпѣтѣшкавъ.

Изпѣтѣщавъ и изпѣтѣщувамъ (да изпѣтѣщѣ), гл. д. Запѣтѣщавъ всичкы-ты, сврѣшамъ пыщеніе-то.

Изпѣтѣщѣ, ишь,—щиль, гл. свр. отъ изпѣтѣщавъ. Да изпѣтѣщѣ, да иззапѣтѣщѣ, да иззапѣтѣщѣ.

Изпѣтѣшь и изпѣтѣшувамъ (да изпѣтѣшь), гл. д. Онѣвамъ нѣчто да ся изоще, разпѣвамъ, простирамъ. *Изпѣтѣ си рѣчѣ-тъ. — мя, 1) гл. взвр.* Простирамыя, обтягамся. 2) *гл. стр.* Бывамъ изпѣтѣшувать.

Изпѣтѣваніе и изпѣтѣуваніе, с. ср. отъ изпѣтѣвань и изпѣтѣувань.

Изпѣтѣшь, ешь,—наль, гл. свр. отъ изпѣтѣвань и изпѣтѣувань. — *патѣтъ, прич. стр.*

Изпѣтѣлювань и изпѣтѣлявань (да изпѣтѣля), гл. ср. 1) Съ пычаніе изпѣтѣлювань отъ изпѣтѣль; вышлѣтъ, вышлѣтѣвать. *Изпѣтѣля изъ дукѣ-тъ. 2)* за чловѣкъ: насылѣ, съ мѣжѣ, едвамы изпѣтѣлювань отъ изпѣтѣль; вышлѣтѣтъ. 3) Съ пычаніе възлѣтѣлювань, изкачывамся; възлѣтѣвать. *Изпѣтѣлямы на планикѣ-тъ.*

Изпѣтѣлюваніе и изпѣтѣляваніе, с. ср. отъ изпѣтѣлювань и изпѣтѣлявань.

Изпѣтѣля, ешь,—даль, гл. свр. отъ изпѣтѣлювань и изпѣтѣлявань; възлѣтѣтъ, възлѣтѣтъ, възлѣтѣтъ.

Изпѣтѣрювань и изпѣтѣрявань (да изпѣтѣря), гл. д. 1) Направямъ нѣчто пѣстро, напѣтѣрявань; испещрѣтъ. 2) Напѣтѣрявань много, всичкы-ты, изнапѣтѣрявань. — *мея, 1) гл. взвр.* Напѣтѣрявань цѣль, съвѣтъ. 2) *Въ ми. ч.* Напѣтѣрявань мнозина, всичкы. 3) *гл. стр.* Бывамъ изпѣтѣрявань, изнапѣтѣрявань.

Изпѣтѣряваніе и изпѣтѣряваніе, с. ср. отъ изпѣтѣрявань и изпѣтѣрявань.

Изпѣтѣря, ишь,—риль, гл. свр. отъ изпѣтѣрявань и изпѣтѣрявань; испещрѣтъ. — *репѣтъ, прич. стр.* 1) Напѣтѣрявань; испещрѣнный. 2) Изпѣтѣрявань.

Изпѣквань (да изпѣкъ), гл. д. 1) Пѣкъ отъ край докрай; пропѣквань. *Изпѣкъ едикъ пѣсенъ. 2)* Сврѣшамъ да пѣкъ нѣчто; кончатъ пѣніе. *Като изпѣкъ канона, и азъ излѣзохъ отъ церквѣ. 3)* Съ пѣчаніе изкарвамъ, спечалывамъ; выпѣквань. *На день изпѣка по пять гроша. 4)* Изчитамъ, прочитамъ; прочитывамъ. *Изпѣкъ ми писмо-то, да видимъ что пише.—мея, гл. стр.* Бывамъ изпѣквань; выпѣквань.

Изпѣкваніе, с. ср. отъ изпѣквань.

Изпѣкъ, ешь,—пѣль, гл. свр. отъ изпѣквань; выпѣтъ, пропѣтъ; прочетъ.—*пѣкнѣтъ и—пѣтѣтъ, прич. стр.* 1) Пропѣтѣтъ; выпѣтѣтъ, пропѣтѣтъ. 2) Изчетѣнѣтъ, прочетѣнѣтъ; прочитаннѣтъ.

Изпѣкдвань и изпѣкдувамъ (да изпѣкдѣ), гл. д. Изпѣкдвань.

Изпѣкдѣ-овчѣръ. Цвѣтѣ була, кадѣнка, овчѣрка.

Изпѣкдѣ, ишь,—диль, гл. свр. отъ изпѣкдвань и изпѣкдвань; възпѣтъ, пропѣтъ, отогнѣтъ, възслѣтъ, възжѣтъ, отогнѣтъ. — *депѣтъ; възпѣннѣтъ, отогнѣннѣтъ, възслѣннѣтъ, възжѣннѣтъ, пропѣннѣтъ, отогнѣннѣтъ.*

Изпѣкдѣдвань (да испѣкдѣ), гл. д. 1) Изгонывамъ; възгонѣтъ. *Изпѣкдѣди кокошкѣ-тъ изъ градицѣ-тъ да не ровѣтъ. 2)* Прогонывамъ, отгонывамъ; отгонѣтъ. *Изпѣкдѣди кучѣ-то да не лае. 3)* Накарывамъ да отиде, да ся махне; възслѣтъ, възжѣтъ. *Изпѣкдѣди го изъ село-то. 4)* Изважывамъ, махывамъ, изпѣкдѣдвань; прогонѣтъ, отслѣтъ. *Изпѣкдѣди слугѣ-тъ, че пише; прогонѣтъ слугѣ за пѣнство. 5)* Измѣтывамъ, изтыкывамъ; выбивѣтъ. *Клинъ клина изпѣкдѣ.—мея, гл. стр.* Бывамъ изпѣкдѣдѣ.—*Ще изпѣкдѣ нѣкой воденчѣръ, наде много. Дойдохъ дивѣ-тъ, та изпѣкдѣдѣ пѣтомѣ-тъ. Ако нѣмашь старо, купи си; ако имашъ, изпѣкдѣ го.*

Изпѣкдѣданіе, с. ср. отъ изпѣкдѣдвань.

Изпѣкдѣвань и изпѣкдѣувань (да изпѣкдѣ), гл. ср. Изпѣкдѣвань: 1) Издавамся като дѣкъ панавѣтъ, изкорубывамся, избузывамся; выпѣкдѣчывамся, выпѣкдѣчывамся, выдавѣтъ. *Горко-то изпѣкдѣло му око-то! 2)* Дохожывамъ нѣйдо неадѣйно, изпѣкдѣвань изведжѣтъ. *Отдѣ изпѣкдѣ и той? Изпѣкдѣ като изподъ земѣ-тъ.*

Изпѣкдѣваніе и изпѣкдѣуваніе, с. ср. отъ изпѣкдѣвань. Изпѣкдѣваніе.

Изпѣкиж, ешь, —пѣжъ, *гл. свр.* отъ изпѣквѣмъ и изпѣкиамъ; выпучиться, выпячиться, выдаться.

Изпѣкижло, кѣто *с. ср.* Нѣчто издадено, изкорубчено, извито кѣто дѣжъ; выпука, выпуклость.

Изпѣкижлтый, лъ, ла, ло, *пр.* Издаденый, изкорубеный, изкорубеный, избузеный, изобленый; выпуклый, выпяченный. *Изпѣкижлти очи*; глаза на выкатъ, выдавшисѣя, выпуклые глаза. *Съ изпѣкижлти очи*; пучеглазый. —ло, *нар.*; выпукло.

Изпѣквѣмъ и **изпѣкиамъ** (да изпѣкижъ), *гл. д.* Направлямъ нѣчто да изпѣкне, да ся издаде, изкорубамъ, избузамъ, издавамъ, изгрѣвамъ; выпячивать, вытуливать. *Изпѣкижъ си корема*. Да изпѣкижъ очи, да опулкъ очи, да ся опулкъ; вытараичить глаза. —мѣя, 1) *гл. взвѣр.* Издавамъ, изкорубамъ, изпѣквѣмъ; отпучиваться. *Изпѣкижъ на срѣцѣ ми*. 2) *гл. стр.* Бывамъ изпѣкнѣть.

Изпѣкваше и **изпѣкиаше**, *с. ср.* отъ изпѣквѣмъ и изпѣкиамъ.

Изпѣкижъ, ишь, —чилъ, *гл. свр.* отъ изпѣквѣмъ и изпѣкиамъ. Да изкорубжъ, да избужъ, да издамъ; выпячить, вытулить. —ченый, *прим. стр.* Издаденый, изкорубченый, избузеный, изпѣкижлтый; выпученый, выпяченый.

Изпѣкиамъ (да изпѣкижъ), *гл. ср.* Изпѣквѣмъ.

Изпѣкиамъ (да изпѣкижъ), *гл. д.* Изпѣквѣмъ.

Изпѣкиаше, *с. ср.* отъ изпѣкиамъ.

Изработвѣмъ и **изработувамъ** (да изработжъ), *гл. д.* 1) Сврѣшамъ чтое и имало да ся работи. *Изработихъ си всиоко, сега почивамъ*. 2) Наробтовѣмъ много; наробтовѣвать. 3) Изкарвамъ работжъ; вырабтовѣвать. *Изработвамъ на день по окъ влѣжъ*. 4) Уработвамъ нѣчто отъ нѣкакво вещество; обработвѣвать. *Колкото мѣдъ имахъми, изработихъми жъ на сждовѣ*. *Отъ това сребро да ти изработжъ единъ гриенъ за глѣбость*. 5) За земжъ: разоравѣмъ, прѣконавѣмъ жъ за посѣванѣе нѣчто на нежъ; обработвѣвать (зѣмлю). *Така нѣва е добръ изработена*. 6) Съ работжъ изкарвамъ, печалжъ; заробтовѣвать. *На день изработвамъ по десять грошка*. 7) Съ работжъ отпашамъ длѣгъ, напашамъ; отработвѣвать. *Изработихъ Драгану колкото му бѣхъ длѣженъ*. 8) Нагласнавѣмъ нѣкаквжъ работжъ; устрѣивать. *Изработихъ да го пустятъ отъ затвора*. 9) Измамвѣмъ, излѣгвѣмъ, изгабосвѣмъ, излѣстивѣмъ, прѣсатанавѣмъ нѣкого. *Той го изработи*

така, дѣто много врѣмя ще го помни. —мѣя, 1) *гл. взвѣр.* Отъ работенѣе много врѣмя, много работжъ ослабвѣмъ, изнемоциавѣмъ; изработываться. *Волосѣ-ти ми вѣжъ сжъ ся изработили, та трѣбѣа да ги промѣнжъ*. 2) *гл. стр.* Бывамъ изработнѣть.

Изработване и **изработуване**, *с. ср.* отъ изработвѣмъ.

Изработжъ, ишь, —тилъ, *гл. свр.* отъ изработвѣмъ; изработать, наробтовѣть, вырабтовѣть, обработать, заробтовѣть, отработать, устрѣить. —теный, *прим. стр.* изработанный, наробтованный, вырабтованный, обработанный, заробтованный, отработанный, устрѣенный.

Изравнивамъ (да изравнижъ) и **изравниивѣмъ** (да изравнижъ), *гл. д.* 1) Правжъ нѣчто да стане равно, да нѣма по него грѣздѣлы, грапы, изпѣкижло, вдлѣбнжло, ламы, купчины; выравнивать, уравнивать. *Изравни гряджъ-тжъ*. Да изравнимъ двора. *Изравнили пѣтѣа*. 2) Правжъ двѣ и повѣче нѣчто равны на длѣжъ, на шпръ, на голѣминжъ, на мѣржъ и проч. уравнивать (въ количествѣ, величинѣ и проч.) *Да изравнимъ дѣски-тжъ*. *Изравнихъми тягла-та*. 3) Правжъ нѣчто да е равно отъ вси страны; обравнивать. *Изравни трѣкало-то*. 4) Наряждамъ, поставямъ нѣчто на равенъ рядъ, на еднакъвъ разетжнъ едно отъ друго, избарабаривамъ; равниять. 5) Напѣлиамъ нѣчто наравно съ врѣха му; изравнивать, наполнять вробень. *Като мѣришь жито-то, изравнивай крижъ-тжъ*. 6) Докарвамъ нѣчто плоско да стои равно, да не е наведено или полѣгнжло на единъ странжъ; ровниять, приводить лъ уровень, вывѣшивать. —мѣя, 1) *гл. взвѣр.* Дохождамъ, достигаемъ на единъ врѣсть, на единъ рядъ съ нѣкого, избарабаривамъ; повѣрстваться, свѣрстваться. 2) *гл. стр.* Бывамъ изравненѣть.

Изравнижъ, ишь, —нилъ, и **изравнижъ**, ишь —нилъ, *гл. свр.* отъ изравнивамъ и изравниивѣмъ; выравниять и выраравниять, уровниять, обравниять и обровниять, еравниять, изровниять, поверстать, сперстать. —неный, *прим. стр.*

Изравниване и **изравнииванѣе**, *с. ср.* отъ изравнивамъ и изравниивѣмъ.

Изравниамъ (да изровнжъ), *гл. д.* Изроввамъ.

Изравнианѣе, *с. ср.* отъ изравниамъ. Изровнѣваше.

Изрѣждамъ и **изрѣждамъ** (да ся изроджъ), *гл. об.* За животны и растения: изродивамъ, подбичамъ да раждамъ, да давамъ плодъ побѣслабъ, пободенъ, побмалко,

или прѣставамъ да раждамъ, прѣбраждамъ; выраждаться.

Израждане и **изражданіе**, *с. ср.* отъ **израждаюся**. Изрождане.

Израборѣж, *ешь*, — **брахъ**, — **браль**, *гл. д. свр.* Да разборѣ много, всичко.

Израбѣиѣж, *ешь*, — **бѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разбѣи много, всичко-ты.

Израболѣѣж (да ся), *ешь*, — **лѣся**, *гл. взвр. свр. въ мн. ч.* Да ся разболѣемъ мнозина, всичко.

Израбрѣкамъ, *гл. д. свр.* Да разбрѣкамъ много, всичко.

Израбѣдѣж, *ишь*, — **дилъ**, *гл. д. свр.* Да разбѣдѣ мнозинѣ, всичко-ты, да изсѣбѣдѣ.

Изравалѣж, *ишь*, — **лѣлъ**, *гл. д. свр.* Да развалѣ много, всичко-ты.

Изравлѣѣж, *чѣшь*, — **влѣкохъ**, — **влѣклъ**, *гл. д. свр.* Да развлѣѣ много, всичко-ты.

Израврѣѣж, *ешь*, — **врѣзаль**, *гл. д. свр.* Да разврѣѣ много, всичко-ты.

Изравѣѣж, *ешь*, — **вѣзаль**, *гл. д. свр.* Да развѣѣ много, всичко-ты.

Израглѣѣж, *ишь*, — **зилъ**, *гл. д. свр.* Да разглѣѣ много, всичко-ты.

Израгнѣѣж, *ишь*, — **вѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разгнѣѣ мнозинѣ, всичко-ты.

Израграбамъ и

Израграбѣж, *ишь*, — **билъ**, *гл. д. свр.* Да разграбамъ, да разграбѣ много, всичко.

Израградѣж, *ишь*, — **дѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разградѣ много, всичко.

Израгрѣѣж, *ешь*, — **грѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разгрѣѣ много, всичко-ты.

Израгрѣдѣж, *ишь*, — **дилъ**, *гл. д. свр.* Да разгрѣдѣ мнозинѣ, всичко-ты.

Израдѣамъ, *дадѣшь*, — **дѣдохъ**, — **дѣлъ**, *гл. д. свр.* Да раздѣамъ много, всичко.

Израдѣрѣж, *ешь*, — **дрѣхъ**, — **дрѣлъ**, *гл. д. свр.* Да раздѣрѣ много, всичко-ты.

Израдѣлѣж, *ишь*, — **лѣлъ**, *гл. д. свр.* Да раздѣлѣ много, всичко-ты. Да ся израздѣлимъ, *гл. вз. свр. въ мн. ч.* Да ся раздѣлимъ мнозина, всица, да ся разотидемъ.

И послѣ ся ся израздѣляхъ:

Кой отдѣ дошьте, дома ся ушьте. *Пѣс.*

Изразелениѣж (да ся), *ишь*, — **нѣлся**, *гл. об. свр. въ мн. ч.* Да ся раззеленимъ много, всичко.

Изракаѣж (да ся), *ешь*, — **какался**, *гл. об. свр. въ мн. ч.* Да ся разкаемъ мнозина, всица.

Израквичѣж (да ся), *ишь*, — **чѣкался**, *гл. об. свр. въ мн. ч.* Да ся разквичимъ много, мнозина, всичко.

Изракопчѣж, *ешь*, — **пѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разкопчѣ много, всичко, навсѣдѣ.

Изракопчѣѣж, *ешь*, — **чѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разкопчѣѣ много, всичко-ты.

Изракорѣж, *ишь*, — **милъ**, *гл. д. свр.* Да разкорѣ много, всичко ты.

Изракрячѣж, *ишь*, — **чилъ**, *гл. д. свр.* Да разкрячѣ много, мнозинѣ, всичко-ты.

Изракривѣж, *ишь*, — **вилъ**, *гл. д. свр.* Да разкривѣ много, всичко-ты.

Изракрѣтѣж, *ишь*, — **тилъ**, *гл. д. свр.* Да разкрѣтѣ много, всичко, навсѣдѣ.

Изракѣинѣж, *ешь*, — **налъ**, *гл. д. свр.* Да разкѣинѣ много, всичко.

Изракѣиснѣж (да ся), *ешь*, — **пался**, *гл. взвр. свр. въ мн. ч.* Да ся разкѣиснемъ много, всичко.

Изракѣсамъ, *гл. д. свр.* Да разкѣсамъ много, всичко-ты.

Изралѣѣж, *ешь*, — **лѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разлѣѣ много, всичко-ты.

Израмаѣж, *ешь*, — **мѣзаль**, *гл. д. свр.* Да размаѣж много, всичко.

Израмѣѣж, *ешь*, — **мѣлъ**, *гл. д. свр.* Да размѣѣ много, всичко.

Израмѣсѣж, *ишь*, — **силъ**, *гл. д. свр.* Да размѣсѣ много, всичко.

Израмѣтѣж, *ишь*, — **тилъ**, *гл. д. свр.* Да размѣтѣ много, всичко.

Изранѣмѣж, *ешь*, — **нѣхъ**, — **нѣлъ**, *гл. д. свр.* За тѣсто, за хлѣбъ: да разнѣмѣ много, всичко.

Изранесѣж, *ешь*, — **нѣсохъ**, — **нѣсаль**, *гл. д. свр.* Да разнесѣ много, всичко.

Израоборѣж, *ишь*, — **рилъ**, *гл. д. свр.* Да разоборѣ много, всичко.

Израорѣж, *ешь*, — **рѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разорѣ много, всичко, навсѣдѣ.

Израпашѣж, *ешь*, — **пѣсахъ**, — **пѣсаль**, *гл. д. свр.* Да разпашѣ много, всичко-ты.

Израпелѣѣж, *ешь*, — **лѣлъ**, *гл. д. свр.* Да распелѣѣ много, всичко.

Израперѣж, *ешь*, — **прѣхъ**, — **прѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разперѣ много, всичко-ты.

Израпечѣатамъ, *гл. д. свр.* Да распечѣатамъ много, всичко-ты.

Израпнѣж, *ешь*, — **нѣлъ**, *гл. д. свр.* Да распнѣ, да распнѣж много. *Вѣли шатори изразпнѣти.*

Израпѣрѣж, *ишь*, — **рилъ**, *гл. д. свр.* Да разпѣрѣ много, всичко-ты.

Израпрѣснѣж, *ешь*, — **нѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разпрѣснѣ много, всичко-ты.

Израпрѣгнѣж, *ешь*, — **нѣлъ**, *гл. д. свр.* Да разпрѣгнѣ много, всичко-ты.

Израпѣщѣж, *ишь*, — **щилъ**, *гл. д. свр.* Да разпѣщѣ много, всичко-ты.

Израпѣдѣж, *ишь*, — **дилъ**, *гл. д. свр.* Да разпѣдѣ мнозинѣ, всичко-ты.

Изразрѣѣж, *ишь*, — **вилъ**, *гл. д. свр.* Да разрѣѣ много, всичко, навсѣдѣ.

ринвамъ, изчиствамъ, огрибамъ; *огребать*. *Изрини сѣга изъ двора. Изрини на воловы-тѣ.* 3) Изтыквамъ, изтласквамъ, избутвамъ, изрытвамъ; *выбрасывать, вытѣлковать, вынѣхивать. Изринажъ го изъ дюкана, изъ кѣжи.*—*мѣся,* 1) *гл. възвр.* Отивамъ си (казвася на срьдито). 2) *гл. стр.* Бывамъ изринать.

Изрѣваніе и изрѣваніе, с. ср. отъ изрѣивамъ и изрѣивамъ.

Изрѣижъ, ешь,—налъ, гл. свр. отъ изрѣивамъ и изрѣивамъ.—*патый, прич. стр.* 1) Поринатый, изчистеный, огребеный. 2) Изтыканый, изтласканный, избутанный, изрытанный.

Изрѣчно, нар. Изрѣкомъ, изрѣчно.

Изрѣчамъ (да изрѣжъ), гл. д. Изрекамъ, изговарямъ нѣчто, изказвамъ; *выговаривать, изрекать, произносить. Като говори, не изрѣчи добръ думѣ-тѣ, та не му ся разбира.*—*мѣся,* 1) *гл. стр.* Изрекамся, бывамъ изречень. *Да ти ся изрече!* 2) *гл. възвр.* Отричамся, отказамся отъ вѣрж-тж си.

Сеймени Стоанъ хванжли,
Деветъ денна го мжчили,
Дано ся Стоанъ изрече,
Бѣло ханжмче да земне. *Пѣс.*

Изрѣчаніе, с. ср. отъ изрѣчамъ и изрѣчанся.

Изрѣбвамъ и изрѣбувамъ (да изрѣбжъ), гл. д. Избавямъ, изваждамъ, освободавамъ отъ робство; *освобождать отъ рабства, изъ плѣна.*

Ега мя, любне, изробишь
Низъ тѣжъ пустж Софяжъ,
Низъ тѣжъ тѣмжъ жнданж. *Пѣс.*

— *мѣся, гл. възвр. и стр.* Избавямся отъ робство; *освобождаться отъ рабства.*

Изрѣбаніе и изрѣбуваніе, с. ср. отъ изрѣбвамъ и изрѣбвася.

Изрѣбувамъ, гл. д. свр. Да изстожъ робъ колкото трѣба. *Десятъ години робуважъ, доклѣ да си изробувамъ.*

Изрѣбжъ, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ изрѣбвамъ.—*беный, прич. стр.*

Изрѣввамъ и изрѣвувамъ (да изрѣвжъ), гл. д. Изравямъ, изровнамъ, изрываю: 1) Съ ровене изваждамъ, изкопавамъ; *вырывать, выкапывать.* 2) Правыхъ дупкж, изкопавамъ, издѣлывамъ, намж; *вырывать. Ровж изрови, себе-си зарови.* 3) Ровж, копаж нагорѣ, надолу, разроввамъ, разкопавамъ. *Свинге-тѣ изровижж градинж-тж.* 4) Разроввамъ, разкопавамъ много, на много мѣста; *изрывать, нарывать.* 5) Като ровж намирамъ, съ ровене намирамъ; *вырывать, выкапывать, отрывать. Изровижж грня*

имане. Изровиль въ санджа одно писмо, което му много трѣбвало.—*мѣся, гл. стр.* Бывамъ изровень; *вырывать, отрывать, изрывать, выкапывать.*

Изрѣваніе и изрѣбуваніе, с. ср. отъ изрѣбвамъ. Изравнаніе, изровнаніе.

Изрѣвжъ, ишь,—вилъ, гл. свр. отъ изрѣбвамъ, изравнамъ и изрѣбвамъ. Да изрѣжъ; *вырывать, выкопать, изрѣть, нарѣть, отрѣть, откопать.*—*веный, прич. стр.* 1) Изкопаный, изрытый; *вырытый выкопанный.* 2) Разкопаный, разровеный; *изрытый.* 3) Намѣреный съ ровене, изрытый; *вырытый, отрытый, откопанный.*

Изрѣвнамъ (да изрѣвжъ), гл. д. Изроввамъ. **Изрѣваніе, с. ср.** отъ изрѣвнамъ. Изровваніе.

Изродъ, с. м. 1) Чловѣкъ, животно съ тѣло нѣ какото на родители-тѣ му и на рода му; *уродъ, выродокъ.* 2) За растеніе: изродено, прѣродено, нѣ какото е было напредъ, какото е было сѣмя-то му.

Изроджъ (да ся), ишь,—дѣлся, 1) гл. свр. отъ изрѣждамъ и изродѣвася; *выродиться.* 2) *гл. възвр. свр.* въ *мн. ч.* Да ся родимъ много, да ся пародимъ.

Изродѣвася (да ся изроджъ), гл. об. Израждамъ.

Изродѣваніе, с. ср. отъ изродѣвася. Израждане.

Изрѣивамъ и изрѣивамъ (да изрѣивжъ), гл. д. 1) Друсамъ, клатж, удриамъ нѣчто зрънисто да му опадать зръна-та, оронвамъ, избухвамъ; *выбивать, обрывать зѣрна, плоды, ягоды. Изрѣивамъ царевицж-тж, грозде-то.* 2) Изгубвамъ, изтрѣшамъ нѣчто зръно по зръно, трохж по трохж; *выкрѣшивать.* 3) Проливамъ слѣзы; *проливать слѣзы. Изрѣивжъ толкова слѣзы.*—*мѣся,* 1) *гл. възвр.* Падамъ, изпадвамъ зръно по зръно, ронжся, изсыпвамся; *выкрѣшиваться, вытекать. Изрѣивлося грозде-то, жито-то.* 2) Крѣтжся, чюпжся на малкы частици, изсыпвамся, изрудвася; *выкрѣшиваться, осипаться. Жѣби-ти му ся изрѣивили. Изрѣивилъ дуварж-тж.* 3) *гл. стр.* Бывамъ изронень.

Изрѣиваніе и изрѣиваніе, с. ср. отъ изрѣивамъ и изрѣивамъ; *выкрѣшиваніе.*

Изрѣивжъ, ишь,—нилъ, гл. свр. отъ изрѣивамъ и изрѣивамъ; *выронить, выкрѣшить.*—*неный, прич. стр.* 1) Ороненый, избуханый, изтрѣеный; *выроненный.* 2) Изгубеный, изтрѣеный; *выкрѣенный.*

Изрудвася и изрудвася (да ся изруджъ), гл. об. Изроввамся, изкопавамся, изсыпвамся, ронжся; *осипаться. Изрудися пжть-тж, та мжчно ся минува.*

Изрѣдваніе и **изрѣдуваніе**, с. ср. отъ изрѣдванія.

Изрѣдѣ (да ся), ишь,—дился, гл. свр. отъ изрѣдванія. Да ся изрошѣ, да ся изкопѣ, да ся изешиѣ; осипѣтѣся, обвалѣтѣся.

Изрѣкамъ, гл. свр. отъ изрѣкванія.— кантій, прич. стр. Повыкантій, извыкантій.

Изрѣкваніе и **изрѣкуваніе** (да изрѣкамъ), 1) гл. ср. Извыкваніе изведиѣжъ и пакж-тж. 2) гл. д. Рукамъ иѣкому да ся обади, да чюе, или да дойдѣ, извыкваніе, повыкваніе.— мѣся, гл. свзвр. Извыкваніе.

Изрѣкваніе и **изрѣкуваніе**, с. ср. отъ изрѣкванія. Извыкваніе.

Изрѣктѣвамъ (да изрѣктѣ), гл. ср. Зарѣктѣвамъ изведиѣжъ, пакж-тж.

Изрѣктѣ, ишь,—тѣль, гл. свр. отъ изрѣктѣванія.

Изрѣчѣ, ишь,—чѣль, гл. свр. отъ изрѣчѣванія.

Изрѣчѣвамъ (да изрѣчѣ), гл. ср. Зарѣчѣвамъ изведиѣжъ, пакж-тж.

Изрѣчаніе, гл. д. свр. Да изямъ; съѣсть.— чпантій, прич. стр. Изпадентій.

Изрѣваніе (да изрѣвѣ), гл. д. 1) Зарѣваніе много, мнозинѣ, на много мѣста, изпохапваніе, иззахапваніе. 2) Съ рѣваніе изадамъ, орѣваніе; искусываніе.— мѣся, 1) гл. св. въ мн. ч. Зарѣваніе мнозина, всицкы. 2) гл. стр. Бывамъ изрѣваніе.

Изрѣвѣ, ешь,—вѣль, гл. свр. отъ изрѣванія; искусыть.— вантій, прич. свр.

Изрѣгамъ, гл. свр. отъ изрѣгванія.— гантій, прич. стр.

Изрѣгваніе и **изрѣгуваніе** (да изрѣгамъ), гл. д. 1) Рѣгамъ много, на много мѣста. 2) Съ рѣганіе изкарвамъ, избутвамъ, изтыкваніе. *Едвамъ го изрѣгалъ да си отиде.*— мѣся, гл. стр. Бывамъ изрѣганіе.

Изрѣждѣсамъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да рѣждѣсамы много, съвѣсь, всицкы; изоржѣвѣть.

Изрѣсваніе и **изрѣсаніе** (да изрѣсѣ), гл. д. 1) Порѣсваніе много, всицкы-ты. 2) Съ рѣсеніе разнасамъ. *Изрѣсилъ свѣтѣиѣж-тж водж.* 3) Изрѣсшамъ, изешивамъ, изропвамъ.— мѣся, гл. стр. Бывамъ изрѣсеніе.

Изрѣсѣ, ишь,—силъ, гл. свр. отъ изрѣсванія.— сентій, прич. стр.

Изрѣиваніе (да изрѣивѣ), гл. д. Изровнамъ.

Та сѣ ся три дни борили,
Три лакте земѣ изрѣили,
И три подолѣ набили. *Пѣс.*

Изрѣиваніе, с. ср. отъ изрѣиванія. Изровнаніе.

Изрѣивамъ, гл. ср. Урыгваніе, жрыгамъ; отрыгѣтѣся.

Изрѣиваніе, гл. свр. отъ изрѣиванія. Да изблювамъ, да изблѣвамъ, да изрыгивѣ; вѣ-

блевать.— гантій, прич. стр. Изблюваніе, изблѣваніе, изрыгиваніе; вѣблеваніе.

Изрѣиваніе и **изрѣиваніе** (да изрѣиваніе и да изрѣиваніе), гл. д. Изблювамъ, изблѣвамъ; выблѣвыватѣ. *Изрыгивѣ, что то бѣ палъ.*— мѣся, гл. свзвр. 1) Изблюваніе, изблѣваніе, поврыщаніе. 2) За платъ: изнищиваніе, разнищиваніе; осипѣтѣся (о ткапяхъ).

Изрѣиваніе и **изрѣиваніе**, с. ср. отъ изрѣиванія и изрѣиванія.

Изрѣиваніе, ешь,—иклъ, гл. свр. отъ изрѣиванія. Да изблювамъ, да изблѣвамъ, да поврыщѣ, да изрыщѣ; вѣблевать.— иклтій, прич. стр.

Изрѣиваніе, гл. свр. отъ изрѣиванія. Да изтыкваніе, да изблѣскамъ, да изрипѣ, да изкошканіе.— тантій, прич. стр. Изтыканіе, изблѣсқаніе, изрипаніе, изкошканіе.

Изрѣиваніе и **изрѣиваніе** (да изрѣиваніе), гл. д. 1) Съ рытаніе изкарвамъ иѣчто. 2) Съ рытаніе изпѣждамъ иѣкому, иѣчто, изтыкваніе, изблѣскамъ, изрипаніе, изкошкваніе; вытѣлківатѣ.— мѣся, гл. стр. Бывамъ изрѣиваніе.

Изрѣиваніе, ешь,—риѣхъ,—риѣль, гл. свр. отъ изрѣиванія. Да изровнѣ.— рѣиваніе, прич. стр. Изровнѣ; изрѣиваніе, вѣрытаніе.

Изрѣиваніе (да ся), ишь,—жѣлся,

Изрѣиваніе (да ся), ишь,—чѣлся, и

Изрѣиваніе (да ся), ишь,—чѣлся, гл. об. свр. За кучю; да зарѣивѣ, да зарѣивѣ, да зарѣивѣ изведиѣжъ пакж-тж. *Изрѣиваніе кучя-то.*

Изрѣиваніе, ешь,—рѣзахъ,—рѣзалъ, гл. свр. отъ изрѣиванія; изрѣиватѣ, вѣрѣиватѣ.— рѣиваніе, прич. стр.; изрѣиваніе вѣрѣиваніе.

Изрѣиваніе и **изрѣиваніе** (да изрѣиваніе), гл. д. 1) Орѣиваніе, оспчаніе; вырубѣть. *Изрубѣжи клоше-то на дрѣво-то.* 2) Нарѣиваніе на кѣсовы; изрѣиватѣ. *Изрѣиваніе платно-то на ивици.* 3) Съ рѣиваніе прѣмахвамъ; вырубѣть. *Изрубѣжи трѣис-то въ ивиѣж-тж, да не брыкатѣ.* 4) Порѣиваніе на много мѣста, изпорѣиваніе; нарѣиватѣ, порѣиватѣ во многихъ мѣстахъ. *Да ся катери по скалы-ты, изрѣиваніе си рѣивѣ-тѣ по камѣне-ты. Като драгъ овѣж-тж, изрѣиваніе кожж-тж.* 5) Съ рѣиваніе изваждамъ, отрѣивамъ. *Изрубѣжи отъ платно-то оцѣ единѣ клинѣ за рѣив-тж.* 6) Съ рѣиваніе отмѣивамъ; вѣрѣиватѣ, вѣиваніе. *Изрѣиваніе иѣколко листѣ отъ книжж-тж.* 7) Съ рѣиваніе изкроивамъ; вѣрѣиватѣ. *Изрѣиваніе иѣтелѣ отъ книжж.* 8) Издѣиваніе, изобраиваніе писмо или

друго нѣчто като на камыкъ на металъ; **вырѣзывать**, изображать рѣзбою. *Изрѣзалъ му имя-то на мѣдника.*—*мѣся, гл. стр.* Бывамъ изрѣзанъ.

Изрѣваніе и **изрѣзуваніе**, *с. ср.* отъ изрѣзвамъ; **вырѣзываніе**, **изрѣзываніе**.

Изрѣкомъ, *нар.* Изрѣчно, изрично, казано особно, нарочно, по имя; именно. *Каза ми го изрѣкомъ.*

Изрѣсвамъ и **изрѣсувамъ** (да **изрѣшж**), *гл. д.* Изрѣшвамъ: 1) Съ рѣсаніе изкарвамъ, изчиствамъ нѣчто, изчесвамъ. *Изрѣса му вшички-тѣ.* 2) Срѣсвамъ мнозинж, всичкы-ты.—*мѣся, 1) гл. възвр.* Срѣсвамъся мнозина, всичкы. 2) *гл. стр.* Бывамъ изрѣсанъ.

Изрѣсаніе и **изрѣсуваніе**, *с. ср.* отъ изрѣсвамъ. **Изрѣшване**.

Изрѣчно, *нар.* Изрѣкомъ, изрично. *Изрѣчно го каза.*

Изрѣшвамъ и **изрѣшювамъ** (да **изрѣшж**), *гл. д.* Изрѣсвамъ.

Изрѣшваніе и **изрѣшюваніе**, *с. ср.* отъ изрѣшвамъ. **Изрѣшване**.

Изрѣшж, *ишь*,—*салъ, гл. свр.* отъ изрѣсвамъ и изрѣшвамъ.—**рѣсаный**, *прич. стр.*

Изрѣбвамъ и **изрѣбувамъ** (да **изрѣбж**), *гл. д.* Порѣбвамъ много, всичкы-ты; обрубать во множествѣ.—*мѣся, гл. стр.* Бывамъ изрѣбенъ.

Изрѣбаніе и **изрѣбуваніе** *с. ср.* отъ изрѣбвамъ.

Изрѣбж, *ишь*,—*билъ, гл. свр.* отъ изрѣбвамъ.—**беный**, *прич. стр.*

Изрѣжж, *ишь*,—*зілъ, гл. свр.* отъ изрѣзѣвамъ. Да **изразж**.—**зѣпый**, *прич. стр.* растлѣнный.

Изрѣзѣвамъ (да **изрѣжж**), *гл. д.* в **изразѣвамъ**.

Изрѣзѣваніе, *с. ср.* отъ изрѣзѣвамъ. **Изразѣваніе**.

Изрядный, — **днѣж** и — **дентъ**, **дно**, **дно**, *пр.* Отъ рядовно-то пѣ-добрый, пѣ-хубавый; **изрядный**, **отлѣчный**. *Изрядно нѣчто.* — **дно**, *нар.* изрядно, отлѣчно.

Изрядж, *ишь*,—*дѣлъ, гл. свр.* отъ изряждамъ и изрядѣвамъ.—**дѣпый**, *прич. стр.*

Изрядѣвамъ (да **изрядж**), *гл. д.* Изряждамъ.

Изряждамъ (да **изрядж**), *гл. д.* Изрядивамъ: 1) Направямъ нѣчто на всичкы-ты едно слѣдъ друго, изкарвамъ всичкы-ты нарядъ; обходить по очереди. *Изрядихъ вшички-тѣ кжици*, ходихъ по всичкы-ты. *Трѣска-та изряди вшички ны колкото смеж въз кжици*, прѣкара всичкы пѣ, болѣхмы всичкы отъ неж; *горѣчка перебрала вѣхъ насъ въ дѣмѣ.* *Изряди гж, та гж би вшички-*

тѣ. 2) Изказвамъ много нѣчто едно слѣдъ друго, като да гы брожъ, изброивамъ, наброивамъ, наряждамъ. *Изрядихъ му грѣшкы-тѣ, па, ако ще, нека ся срьди.* — *мѣся, гл. възвр.* въ *мл. ч.* Отивамъ единъ слѣдъ другъ да врѣшимъ нѣчто, рядимся; **перечерѣдоваться**, **перечерѣдываться**. *Изрядихъ ся да ся причлѣстятъ.*

Изряждане, *с. ср.* отъ изряждамъ.

Изряжж, *ишь*,—*сѣлъ, гл. свр.* отъ изрясѣивамъ.

Изрясѣивамъ (да **изряжж**), *гл. ср.* 1) Пушамъ рясы. 2) За пивж: пушамъ рясы, конци, косж, та нѣмамъ класъ.

Изрясѣиваніе, *с. ср.* отъ изрясѣивамъ.

Изсадж, *ишь*,—*дѣлъ, гл. свр.* отъ изсѣждамъ и изсадѣивамъ.—**дѣпый**, *прич. стр.*

Изсѣждамъ и **изсадѣивамъ** (да **изсадж**), *гл. д.* 1) Посаждамъ много, всичкы-ты, изнасаждамъ. *Изсадижъ еджж окж лукъ.*

2) Нѣчто насадено нѣйдѣ махвамъ, изскубвамъ.—*мѣся, гл. стр.* Бывамъ изсѣденъ

Изсѣжданіе и **изсадѣиваніе**, *с. ср.* отъ изсѣждамъ и изсадѣивамъ.

Изсѣпвамъ (да **изсѣпж**), *гл. д.* Изсолнавамъ.

Изсѣпчамъ (да **изсѣпж**), *гл. д.* Изсичнамъ.

Изсвалѣжж, *ишь*,—*лѣлъ, гл. д. свр.* Да свалж много, всичкы-ты.

Изсвѣрвамъ и **изсвѣрювамъ** (да **изсвѣрж**),

1) *гл. ср.* Засвѣрвамъ изведнѣжж, **накж-тж**. 2) Свѣрвамъ нѣкому да мя чусъ, та да дойде, да ся обади, да мя види, дѣ сѣмъ. 3) *гл. д.* Изкарвамъ пѣсѣнь или друго съ свѣрѣне на нѣкаквж свѣрнж; **вѣсѣгрывать**, **сѣсѣгрывать**. 4) Свѣржж нѣчто докрай, свѣршамъ свѣрѣне-то. 5) Съ свѣрѣне добывамъ, изкарвамъ.—*мѣся, гл. стр.* Бывамъ изсвѣрѣнъ.

Изсвѣрваніе и **изсвѣрюваніе**, *с. ср.* отъ изсвѣрвамъ.

Изсвѣржж, *ишь*,—*рилъ, гл. свр.* отъ изсвѣрвамъ.—**реный**, *прич. стр.*; **вѣсѣгранный**, **сѣсѣгранный**.

Изсвѣжж, *ишь*,—*свѣлъ, гл. д. свр.* Да свѣж много, всичкы-ты.

Изсѣлвамъ и **изсѣпвамъ** (да **изсѣлж**), *гл. д.* Прѣсѣлвамъ изъ едно мѣсто на друго; **высѣлѣть**.—*мѣся, 1) гл. възвр.* Отивамъ, прѣмѣствамъся да живѣж въ друго село, въ другъ градъ, въ другж земж, прѣсѣлвамъся на друго мѣсто; **высѣлѣться**. 2) *гл. стр.* Бывамъ изсѣлѣнъ.

Изсѣлваніе и **изсѣпваніе**, *с. ср.* отъ изсѣлвамъ, **изсѣпчамъ** и **изсѣпчамся**.

Изсѣлжж, *ишь*,—*лѣлъ, гл. свр.* отъ изсѣлвамъ и изсѣпчамъ; **вѣсѣлѣть**.—**лѣпый**, *прич. стр.*; **вѣсѣлѣнный**.

Изсѣтиѣ, нар. Изпослѣ, относѣ.
Изсиромашіавамъ (да изсиромашіаѣ), гл. ср. 1) Осиромашивамъ, засиромашивамъ, ставамъ сиромашъ; бѣднѣть. 2) въ мн. ч. Осиромашивамы мнозина, всицкы.
Изсиромашіаваше, с. ср. отъ изсиромашіавамъ.
Изсиромашіаѣж, ешь, — нійль, гл. свр. отъ изсиромашіавамъ. Да осиромашаѣж, да засиромашаѣж; изнищѣть.
Изситніаѣж, ишь, — нійль, гл. свр. отъ изситніавамъ; измелѣть, измелѣчѣть. — нѣптъій, прич. стр. Направенъій на ситно; измелѣченный.
Изситніавамъ (да изситніаѣ), гл. д. Направямъ пѣчто да стане ситно, патрошавамъ; измелѣвать, измелѣчѣть. — мей, гл. стр. Бывамъ изситненъ; измелѣчѣться, измелѣчиваться.
Изситніаваше, с. ср. отъ изситніавамъ.
Изсѣчнамъ (да изсѣкѣж), гл. д. Изсачнамъ: 1) Осичнамъ много, всицкы-ты, износичнамъ; вырубѣть, высѣкѣть, изсѣкѣть. *Изсѣче горѣ-тѣ.* 2) Съ сѣчене направямъ на малкы кѣсовы, насичнамъ, расичнамъ; изрубѣть, разрубѣть, расѣкѣть, перекрѣчивать. *Изсѣче го на кѣсовѣ.* *Изсѣче дръво-то на трескѣ.* 3) Съ сѣчене изкарвамъ пѣчто, отсичнамъ, осичнамъ; вырубѣть. *Изсѣчи сѣкы-тѣ на това дръво.* 4) Направямъ пѣчто съ сѣчене, изсечамъ, издѣлвамъ; изсѣкѣть, высѣкѣть. 5) Посичнамъ на много мѣста. 6) Посичнамъ, погубвамъ мнозинѣ, всицкы-ты; изсѣкѣть, высѣкѣть, перебѣть. *Изсѣкожъ ги хайдути.* *Ще изсѣче гисерѣ-тѣ.* — мей, 1) гл. озвѣр. Посичнамся на много мѣста. *Изсѣклся по рѣцѣ-тѣ.* 2) гл. вз. въ мн. ч. Посичнамъся единъ другъ мнозина, всицца, избивамъся. 3) гл. стр. Бывамъ изсѣченъ.
Изсѣчанше, с. ср. отъ изсѣчнамъ. Изсѣчане.
Изскѣчнамъ и изскѣчнамъ (да изскѣчѣж и да изскѣчѣж, изскѣчвамъ, изскѣчивамъ), гл. ср. 1) Съ скачаше излизамъ, извъргамся, изрыивамъ; высѣкѣвать, изскѣчѣвать, выпрѣкѣвать, выпрѣдѣть, выпрѣдѣвать. *Изскокижъ изъ тамъ-тѣ.* *Изскокижъ изъ прозореца*, скокиж. 2) Показвамся изпенадѣйно, излизамъ изведиѣжъ изъ скрито мѣсто; высѣкѣвать, показываться вdrugъ. *Изскокижъ изъ-подъ стола, тамъ я уплаши.* *Нѣмало момѣ!* — *Рытѣи плетѣ, да изскокижѣтъ пѣтъ.* 3) Излизамъ, избѣгвамъ скоро, брѣзо; выбѣгѣть. *Чтожъ станѣж, изскоки на пѣтѣ.* 4) Излизамъ, извърквамъ, избѣгвамъ; вылетѣть. *Птичка-та изскоки изъ кафеца.* 5) Съ сплѣ,

брѣзо излизамъ, излѣтѣвамъ изъ пѣчто, извърквамъ; вылетѣть. *Изскоки крушумѣ-тѣ, тамъ го удари.* 6) Изпадамъ, падамъ, излизамъ, извърсвамъ; высѣкѣвать, изскѣчѣвать. *Не клати стола, че ще изскоки клѣчка-та.* *На прѣстена изскокижъ единъ камѣкъ.* 7) Избавямся, измѣчямся, излизамъ изъ пѣкожъ мѣчѣж, странижъ работѣж съ хѣтросъ или съ другъ способъ, избѣгвамъ отъ пѣчто; выпѣртѣваться. *Изскокижъ изъ рѣцѣ-тѣ имѣж, тамъ не можѣж да му направѣтъ шѣ-то.* — *Изскокижъ му умѣ-тѣж, излѣзѣж му умѣ-тѣж, изгубилѣж си ума, подивѣлѣж; вѣжилѣж изъ умѣ.* — *Изскокижъ ми изъ ума, излѣзе ми, щукижъ ми изъ ума, забравихъ; вѣшло изъ умѣ.* — *Изскоки му душа-та, излѣзе му душа-та, издѣхѣж, умрѣ.* *Утѣшавай болниѣж, доклѣ му изскоки душа-та.*

Изскѣчане и изскѣччане, с. ср. отъ изскѣчнамъ и изскѣчнамъ.

Изскѣчвамъ, гл. мн-кр. отъ изскѣчнамъ и изскѣчнамъ.

Изскѣчивамъ, гл. уч. отъ изскѣчѣж.

Изскѣчѣж, ешь, — нѣлѣж, гл. свр. отъ изскѣчнамъ и изскѣчнамъ.

Изскѣчѣж, ишь, — нійль, гл. д. свр. Да скокѣж много, всицкы-ты.

Изскѣчѣж, ишь, — чилѣж, гл. свр. отъ изскѣчнамъ и изскѣчнамъ.

Изскѣчнамъ (да изскѣчѣж), гл. д. Изсачнамъ.

Изскѣчѣж, ешь, — крѣлѣж, гл. д. свр. Да скръѣж много, всицкы-ты.

Изскѣбамъ, гл. свр. отъ изскѣбвамъ. Да оскубамъ много, всицкы-ты. — бантъій, прич. стр. Оскубанъій.

Изскѣбвамъ и изскѣбивамъ (да изскѣбамъ и да изскѣбѣж, изскѣбивамъ), гл. д. 1)

Изтрѣвамъ, измѣквамъ, изопвамъ, изваждамъ; видѣргѣвать, выривѣть, исторгѣть, выхвѣтѣвать. *Изскубижѣжъ цѣтѣ-то.* *Изскубижѣжъ му зѣбѣ.* *Изскубижѣжъ смѣи отъ глѣганѣжъ влаки, тамъ что има?* *Изскубижъ ми изъ рѣцѣ-тѣ книжъ-тѣ.* 2)

Скубамъ много, всицко-то, оскубамъ, изоскубамъ. 3) Избавямъ, отрѣбывамъ; исторгѣть, выхвѣтѣвать. — мей, 1) гл. озвѣр. Излизамъ, измѣчямся, спивамъ си ако и да мя задрѣжѣтъ и спирѣть, отбончямся; выривѣтъся. *Едважъ можѣж да ся изкубие изъ рѣцѣ-тѣ имѣж, да ся изкубие отъ пѣхѣж.* 2) Съ мѣкѣж ся изтрѣвамъ изъ пѣчто, отъ пѣкого, изкочивамся, откочивамся; отбарѣхѣтѣся. 3) гл. стр. Бывамъ изскубанъ, изскубижѣтъ.

Изскѣбване и изскѣбване, с. ср. отъ изскѣбвамъ.

Изскѹбнж, ешь,—ижль, *гл. свр.* отъ изскѹбамь. — **нжтѣй**, *прич. стр.* Изтрѣнжтѣй, оттрѣнжтѣй; вѣдѣрнутый.

Изсладж (да ся), ишь,—дѣлся, *гл. об. свр.* Да ми излѣзе сладость-та, да не сладж вяче, да не пушамь вяче сладко.

Изслугѹвамь, *гл. д. свр.* Да слугувамь нѣкому, нѣйдѣ колкото си имамы удумано докрай, да изслужж; **вѣслужить**.

Изслѹжвамь и **изслѹжуювамь** (да изслѹжж), *гл. д. 1)* Слѹжж колкото врѣмя си имамы удумано, колкото трѣбва, слѹжж докрай, изслушвамь, изсѣдѣвамь си; **выслѹживатьь**, **отслѹживатьь**, **отживатьь**. 2) Изкарвамь си слѹжж-тж, чтото е трѣвало да слугувамь, отрядявамь, отслѹживамь си; **выслѹживатьь**. 3) Съ служене, отъ служене добывамь, спечалвамь нѣчто; **выслѹживатьь**. 4) Послѹжвамь мнозинж, всичкы-ты, изчерпвамь. — **мся**, *гл. стр.* Бывамь изслужень.

Изслѹжане и **изслѹжуване**, *с. ср.* отъ изслѹжвамь.

Изслѹжж, ишь,—жилъ, *гл. свр.* отъ изслѹжвамь; **вѣслужить**.—**жентѣй**, *прич. стр.*

Изслѹшвамь и **изслѹшювамь** (да изслѹшнамь), *гл. д. 1)* Слушамь много, всичкото, докрай, мнозинж, всичкы-ты; **переслѹшиватьь**, **отслѹшиватьь**, **выслѹшиватьь**. 2) Изслѹжвамь, изсѣдѣвамь си; **выслѹживатьь**, **отслѹживатьь**. — **мся**, 1) *гл. вз. въ мн. ч.* Прѣслушвамься единъ другъ да видимъ знаемъ ли си урока. 2) *гл. стр.* Бывамь изслушанъ.

Изслѹшване и **изслѹшюване**, *с. ср.* отъ изслѹшвамь и изслѹшвамься.

Изслѹшнамь *гл. свр.* отъ изслѹшвамь; **переслѹшатьь**, **отслѹшатьь**, **вѣслушатьь**; **вѣслужитьь**, **отслужитьь**. — **шантѣй**, *прич. стр.* 1) Чутѣй, слушантѣй докрай; **переслѹшанный**, **отслѹшанный**, **вѣслушанный**. 2) Прѣслушантѣй, изпытантѣй.

Изслѣнчѣсамь, *гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да слѣнчѣсамы мнозина, всичкы.

Изслѣквамь и **изслѣкнѹвамь** (да изслѣкнж), *гл. ср.* въ *мн. ч.* За добыткъ, за животны: измирамь, ослѣквамь, изнѹквамь, изисофѣвамь много, всичкы; **колѣть**.

Изслѣкнж, ешь,—нжль, *гл. ср.* отъ изслѣквамь. Да ослакнемь, да изнѹкамы, да изисофѣшемь; **поколѣть**.

Изсмѣвамься (да ся **изсмѣж**), *гл. об.* Изсмѣвамься, засмѣвамься изведнжж и нажж-тж. *Като чо това, изсмѣвася. Изсмѣ му ся въ очи-ты.*

Изсмѣване, *с. ср.* отъ изсмѣвамься. **Изсмѣване**.

Изсмолиж, ишь,—лилъ, и

Изсмолисамь, *гл. д. свр.* Да смолисамь много, всичкы-ты.

Изсмрѣкамь, *гл. свр.* отъ изсмрѣквамь; **вѣнюхатъ**.—**кантѣй**, *прич. стр.*

Изсмрѣквамь и **изсмрѣкувамь** (да изсмрѣкамь), *гл. д. 1)* Съ смрѣкаше изразписамь всичкото, много, осмрѣквамь; **вѣнѹхиватьь**. *Изсмрѣкаль емфие-то.* 2) Изпивамь, изсмѹквамь, изцѹквамь. *Изсмрѣка виното, па ся е насмрѣкаль, та лудува.* — **мся**, 1) *гл. възвр.* Изсянѹвамься; **высмѣрѣкватъся**. 2) *гл. стр.* Бывамь изсмрѣканъ.

Изсмрѣкване и **изсмрѣкуване** *с. ср.* отъ изсмрѣквамь и изсмрѣкувамься.

Изсмрѣдѣвамься (да ся **изсмрѣдж**), *гл. об.* Излиза ми смрѣдина-та, прѣстанамь да смрѣдж, не смрѣдж вяче, звонѣвамься.

Изсмрѣдѣване, *с. ср.* отъ изсмрѣдѣвамься.

Изсмрѣдж (да ся), ишь,—дѣлся, *гл. свр.* отъ изсмрѣдѣвамься. Да ся извоиѣж.

Изсмѹквамь (да **изсмѹчж** и да **изсмѹкнж**, **изсмѹкнѹвамь**), *гл. д.* Изсмѹчнамь, изсмѹчвамь: 1) Изтяглювамь сока на нѣчто съ устны-ты си и съ языка, избозавамь, изципвамь; **высѣсыватъь**. 2) Изпивамь, изцѣдавамь, изсмрѣквамь; **высусливатьь**. *Изсмѹка единж паницж вино.* 3) Правж нѣкого да изсѣхне, да стане сухъ, да зачмае, изпивамь. *Тѣмница-та го изсмѹкала, та не ще го бжде.* — **мся**, *гл. стр.* Бывамь изсмѹканъ.—*Изсмѹкаль му и кръвь-тж, зель му всичко, изпилъ му и кръвь-тж.*—*Изсмѹкаль си го изъ прѣстѣто, измыслилъ го, извадилъ го изъ ума си, той го казалъ, а не че е така.*

Изсмѹкване *с. ср.* отъ изсмѹквамь. Изсмѹчване.

Изсмѹкнѹвамь, *гл. уч.* отъ изсмѹкнж.

Изсмѹкнж, *гл. ед-кр.* отъ изсмѹквамь.

Изсмѹчж, ешь,—смѹкаль, *гл. свр.* отъ изсмѹквамь и изсмѹчнамь; **вѣсосатъь**, **вѣсмоктатъь**. — **смѹкантѣй**, *прич. стр.* вѣсосанный.

Изсмѹчнамь и **изсмѹчвамь** (да **изсмѹчж**), *гл. д.* Изсмѹквамь.

Изсмѹчване и **изсмѹчване**, *с. ср.* отъ изсмѹчнамь.

Изсмѣвамься (да ся **изсмѣж**), *гл. об.* Изсмѣвамься.

Изсмѣване, *с. ср.* отъ изсмѣвамься. Изсмѣваше.

Изсмѣж (да ся), ешь,—смѣлся и — смѣлся, *гл. свр.* отъ изсмѣвамься и изсмѣнамься.

Изсповѣвамь (да **изсповж**), *гл. д. 1)* Сврѣшнамь споване-то. 2) Насновавамь много,

всичкы-ты. — *мси, гл. стр.* Бывамъ изсноваѣ.

Изсноваѣ, ешь, — *вѣль, гл. свр.* отъ изсновавамъ. — *вѣнчый, прич. стр.*

Изсѡвамъ, *гл. свр.* отъ изсѡввамъ.

Изсѡввамъ и **изсѡвувамъ** (да **изсѡвамъ**), *гл. д.* Свръшнамъ да совамъ, совамъ много, всичкы-ты.

Изсолѣжъ, *ишь, — лѣль, гл. свр.* отъ изсолѣвамъ. — *лѣнчый, прич. стр.*

Изсолѣвамъ (да **изсолѣжъ**), *гл. д.* 1) Посолавамъ, насолавамъ много, всичкы-ты. 2) Свръшнамъ соль-ткъ, съ кокъто солькъ. — *мси, 1) гл. вѣзвр.* Посолавамася добрѣ, колкото трѣбва. 2) *гл. стр.* Бывамъ изсолень.

Изспѣвамъ и **изспѣивамъ** (да **изспѣжъ**) *гл. ср.* Спѣж до едно врѣме, до колкото трѣбва.

Изспѣжъ, *ишь, — спѣхъ, — спѣль, гл. свр.* отъ изспѣивамъ и изспѣвамъ.

Изсрамѣжъ (да **ся**), *ишь, — мѣлся, гл. об. свр.* Да **ся** обезсрамъ, да станж безсрамникъ, да пѣмамъ виче срама, да **ся** изчапкънкъ; сдѣлаться безстыднѣмъ.

Изсрѣбамъ, *гл. свр.* отъ изсрѣбвамъ. Да осрѣбамъ; **вѣхлебать**, **вѣхлебнуть**. — *банчый, прич. стр.* Осрѣбанчый; **вѣхлебанный**.

Изсрѣбвамъ и **изсрѣбувамъ** (да **изсрѣбамъ**), *гл. д.* Съ срѣбаме пѣадамъ, изспивамъ, осрѣбамъ; **вѣхлѣбывать**. — *мси, гл. стр.* Бывамъ изсрѣбанъ, осрѣбамся; **вѣхлѣбывать**ся.

Изсрѣбаване и **изсрѣбуване**, *с. ср.* отъ изсрѣбвамъ.

Изсрѣкамъ, *гл. свр.* отъ изсрѣквамъ. Да изсрѣкнъ, да усрѣкнъ; **вѣсморвать**. — *канчый, прич. стр.* Изсрѣкчтый, усрѣкчтый; **вѣсморканный**.

Изсрѣквамъ и **изсрѣкувамъ** (да **изсрѣбамъ**), *гл. д.* Изсрѣквамъ, усрѣквамъ; **вѣсмѣривать**. — *мси, гл. стр.* и *вѣзвр.* Изсрѣквамся, усрѣквамся; **вѣсмѣриваться**.

Изсрѣдъ, *нар.* 1) Изъ срѣдъ-тж на нѣчто, помеждъ; **изъ средѣ**. *Провѣжнѣлся изъ срѣдъ горж-тж.* 2) По срѣдъ-тж на нѣчто, посрѣдъ; **посредѣ**.

Не шетѣйся, моме, изсрѣдъ село. *Пѣс.*

Изстѡвѣжъ, *ишь, — вѣль, гл. свр.* отъ изстѡвѣвамъ; **вѣицуть**, **вѣтащить**; **вѣстѡвить**; **снять**; **освободить**, **вѣвести**; **остѡвить**. — *вѣнчый, прич. стр.* 1) Изваденчый, изкаранчый, **измѣкнчтый**; **вѣицутый**, **вѣтащениый**. 2) Изваденчый, изкаранчый на показъ; **вѣстѡвленный**. 3) **Сѣбутый**, **изваденчый**; **снѣтый** (о сѣногахъ). 4) **Изваденчый**, **освободенчый**; **освобожденчый**. 5) **Изваденчый**; **выведенчый**. 6) **Остѡвенчый**; **остѡпленчый**.

Изстѡвѣвамъ (да **изстѡвѣжъ**), *гл. д.* 1) Из-

важдамъ, **изкарвамъ**, **измѣквямъ**; **вѣнчмѣть**, **вѣтѡскывать**.

Личжъ личла вѣшна Гръкыша:
Кой ми с каждръ, кой ми е вридепъ,
Да ми си врѣли вѣвъ срѣдъ море,
Да ми изстави рыбж моруиж? *Пѣс.*

2) **Изножвамъ**, **измѣквямъ**, **изкарвамъ**, **изваждамъ** (**ножъ**, **саблжъ**); **обнажѣть**.

Тогъ изстави жѡта боздугана,
Ми изстави сабж димшкнж,
Съ сабжж по грѣло жъ сѣче,
Съсъ боздуганъ по срѣдце жъ парп. *Пѣс.*

3) **Изнисамъ**, **изваждамъ**, **изкарвамъ** нѣчто на показъ; **вѣстѡвѣлѣть**.

И вѣстѡвилъ три лѣпы дѣвойкы,
Едполикы, три-ты тожмоглавы. *Пѣс.*

4) **сѣбувамъ**, **пѣзувамъ**; **спнмѣть** (**сѣногѣ**).

5) **Избавямъ**, **освобождавамъ**; **освобождѣть**.

Палюгися левенъ Марко
И си зеде брѣза коша,
Си прифтѣса три спнджира,
Си посѣче зулужмары,
Си изпуци млади робие,
Отъ спнджиры гы изстави. *Пѣс.*

6) **Изваждамъ**; **вѣвыводить**. *Пѣснѣ кога вѣвѣстж-тж изстѡвѣть изъ дома.* 7) **Остѡвямъ**; **остѡвѣлѣть**. *Имажъ си едно магаренце, все-то стѣце ми изкаде и ничто не изстави.* Гат. — *Вѣла. — мси, гл. стр.*

Бывамъ изстѡвенъ

Изстѡвѣане, *с. ср.* отъ изстѡвѣвамъ.

Изстѡмъ (да **ся**), *гл. вѣзвр. свр.* Да **ся** остѡвжъ, да **ся** махнжъ, да не задѣвамъ.

Подѣй мя, подѣй студѣж воджъ,
Водж да пнжъ, тебе да глядамъ,
— Изстѡйся, изстѡй, лудо, отъ мене,
Мене я майка лото кльнѣше,
На ергѣнь водж азъ да не давамъ. *Пѣс.*

Изстѡнжъ, ешь, — *пжль, гл. ср. свр.* въ *мн. ч.* Да станѣмъ мнозпна, вѣсница вѣупъ.

Изстѡквѣжъ, *гл. свр.* отъ изстѡквѣвамъ; **вѣдавить**, **вѣжзѣть**, **осмѣквѣть**. — *сканчый, прич. стр.* **вѣдавленчый**, **вѣжзѣтый**, **осмѣквѣчтый**.

Изстѡквѣвамъ и **изстѡквѣкувамъ** (да **изстѡквѣкамъ**), *гл. д.* Съ стѡсканне, съ натѡсканне **изкарвамъ** водж-тжъ, **влагж-тжъ**, сока на нѣчто, **изпнѣтавамъ**, **изцѣждѣдамъ**, **извивамъ**; **вѣдѡвливать**, **вѣтѡскывать**, **вѣжзѣмѣть**, **осмѣквѣвать**. *Отъ тожцѣло изстѡскѡва медъ. — мси, гл. стр.* Бывамъ изстѡскѡванъ.

Изстѡквѣане и **изстѡквѣкуване**, *с. ср.* отъ изстѡквѣвамъ.

Изстоіѡжъ, *ишь, — стоіѡль, гл. свр.* отъ изстоіѡвамъ; **вѣстоіѡть**, **простоіѡть**.

Изстоіѡвамъ (да **изстоіѡжъ**), *гл. д.* Стожъ докрай, колкото трѣбва, до урѣчено врѣмя; **вѣстѡвѣвать**, **простоіѡвать**. *Изстоіѡжъ вѣ*

черковѣ до отпустѣ. Не си изстогалъ годимж-тж. — мѣся, гл. взвр. Отъ много стоіане на едно мѣсто уморавать ми ся, отмалѣвать ми краката; уставать.

Лудо стоа прѣко плоты
Ногы му ся изстоахж,
Очи му ся изчакахж. *Пѣс.*

Изстоіваніе, с. ср. отъ изстоіавамъ.

Изстригвамъ и изстрижамъ (да изстригъ и да истрижъ), гл. д. Остригвамъ, изстрижамъ. — мѣся, гл. стр. Бывамъ изстриганъ, остригваема, изстригваема, изстрижамся.

Изстригваніе и изстрижаніе, с. ср. отъ изстригвамъ и изстрижамъ.

Изстригъ, стрижемъ, и

Изстрижъ, ёшь, — стрігохъ, — стріглъ, гл. свр. отъ изстригвамъ и изстрижамъ. Да остригъ, да острижа, да изстрижъ. — стріганый и — стрижёный, прич. стр. Остриганый, остриженный, изстриганый.

Изстрижамъ, в. изстригвамъ.

Изстружвамъ (да изстружъ), гл. д. Казвася за лещъ, кога ся изработва съ тепилокъ.

Изстружъ, ишь, — жылъ, гл. свр. отъ изстружвамъ.

Изстригвамъ и изстрижамъ (да истрижъ), гл. д. 1) Съ стрѣгане направямъ гладко, остригвамъ, изглаждамъ; выстригивать, выстригивать, выструживать. 2) Съ стрѣгане махамъ, очиствамъ, остригвамъ; выскабливать. 3) Направямъ на стрѣготины, настригвамъ; выстригивать. *Изстрижи всичкый рапоуз.* — мѣся, гл. стр. Бывамъ изстриганъ; выстригиваться, выстригиваться, выскабливаться.

Изстригваніе и изстрижаніе, гл. ср. отъ изстригвамъ и изстрижамъ.

Изстрижъ, ешь, — стрѣгалъ, гл. свр. отъ изстригвамъ и изстрижамъ; выстрогать, выскоблить, изскоблить, изстрогать. — стрѣганый, прич. стр. 1) Остриганый; выстроганый, выстриганный, выскобленный, изскобленный, изстриганный. 2) Настриганный; изстриганный.

Изстриживамъ, ишь, — вѣлъ, гл. ср. отъ изстриживамъ. Да изтровохъ; вѣтравить, потравить. — вѣный, прич. стр. Изтравенный; вѣтравленный, потравленный.

Изстриживамъ и изстриживамъ (да изстривиъ), гл. д. Изпущамъ добытъкъ да вѣзе въ нѣчто да го насе, изтровохамъ; вѣтравливать, вытравлять. *Изстриживми живѣтж, ливадж-тж.* — мѣся, гл. стр. Бывамъ изстриженъ, изтравваема; вытравливаются.

Изстриживаніе и изстриживаніе, с. ср. отъ изстриживамъ. Изтравваніе; вытравливаніе, потрава.

Изстригвамъ и изстрижамъ (да изстригъ и да изстрижъ), гл. д. Изстригвамъ.

Изстригъ, жемъ, и

Изстрижъ, ёшь, — стрѣгохъ, — стрѣглъ, гл. свр. отъ изстригвамъ и изстрижамъ. Да изстригъ.

Изстудъ, ишь, — дѣлъ, гл. свр. отъ изстудивамъ; выстудить, выхолодить, охолодить, охладить, остудить, простудить. — дѣный, прич. стр. 1) Направеный да стане студень; выстуженный, выхоложенный, нахоложенный, охоложенный, охлажденный, прохоложенный, расхоложенный, настуженный, остуженный, простуженный. 2) Измраzenый, ознобенный, измръзёный; выморозенный, изморозенный, отмороженный, ознобленный, назнобленный, ознобленный, отзнобленный.

Изстудивамъ (да изстудъ), гл. д. 1) Нѣчто тепло или горячо направямъ да изстыне, да стане студено; охоложивать, охлаждать, остужать, простужать. 2) Правъ нѣчто да измръзне, измръзавамъ, измръзавамъ, ознобывамъ; выморозивать, отморозивать, отзноблять. — мѣся, 1) гл. взвр. Ставамъ студень, изстыивамъ; остывать, холодѣть, стѣнуть. *Врѣмя-то ся изстуди.* 2) Добывамъ изстынкъ, настынкъ, изстыивамъ, настывамъ, простудиваема; простужаться. 3) гл. стр. Бывамъ изстудень.

Изстудиваніе, с. ср. отъ изстудивамъ.

Изстыивамъ и изстыивамъ (да изстыивъ), гл. ср. 1) Изпущамъ, изгубамъ топлинж-тж сп, ставамъ студень; остывать, охлаждать. *Врѣмя-то изстыивж.*

Сльнчице мило мамино,
Зачто ся, сльнче, забави,
Та ти вечера изстыивж,
Вечера — крава палова? *Пѣс.*

2) Измръзавамъ, иззябамъ, озябамъ; озябать, иззябать. *Изстыивжж ми краката.* 3) Изстудиваема, простудиваема, добывамъ изстынкъ, настынкъ, настывамъ; простужаться. *Когда думаешь тепло ми е, вардися да не изстыивешь.* 4) Прѣставамъ да имамъ нѣкого, нѣчто пѣсьердце, не ми сж вяче така драгы, ставамъ студень камъ тѣхъ; охлаждать къ кому или чему нибудь. *Изстыивж ми сердце-то отъ него. Изстыивжж съмь отъ таж работж. Досега е изстыивжж, умрѣлъ, вдрѣвлася. Досега и дѣрта-та му е изстыивжж, одавна е побѣгивжж; и слѣдь его простѣлъ.*

Изстыиваніе и изстыиваніе, с. ср. отъ изстыивамъ и изстыивамъ.

Изстыивка, с. ж. Кога нѣкой изстыине, настывне, та му стане злѣ, настывка; простуда.

Изстѣнж, ешь, —пжль, гл. свр. отъ изстѣнжамъ и изстѣнжамъ; остѣнжуть, остѣнжеть, охладѣть, изстѣнжуть, озѣнжуть; простудѣться.

Изстѣнжлѣый, ль, ла, ло, като пр. 1) Что е изгубилъ, изгубилъ, топилъ-тж си; выстѣлѣый, остѣлѣый. 2) Помръзилъ, измръзилъ, иззябилъ, озязбилъ; вымерзѣлый, замѣрзѣлый, вызѣлѣый, отзѣлѣый.

Изстѣнжнѣж (да ся), ешь, —псахся, —псася, гл. об. свр. Да отстѣнжѣжко, та да ся забѣнж да си земж силж-тж.

Изсѣквамъ и **изсѣкувамъ** (да изсѣчж), гл. д. Изсѣчамъ: 1) Съ сучене изврѣшамъ, изработвамъ нѣчто, насѣквамъ, усѣквамъ всечко, докрай; высѣчивать, изсѣчивать. 2) Разточамъ петуры, листа за баницж, млишъ и др. разсѣчивать. *Наржчалъ на певѣтж-тж си да мѣси еднж погачж, да изсѣче мазникъ и да заколи нѣкое пилъ.* 3) Разписамъ, употребявамъ всечко за сукане, насѣквамъ; изсѣчивать. 4) Изкарвамъ, спечалвамъ отъ сукане, отъ сучене; высѣчивать. 5) Удрамъ, изтагарвамъ нѣкого. *Изсѣка го съ едно дръво.* —мѣя, гл. стр. Бывамъ изсѣканъ, изсѣченъ.

Изсѣквамъ и **изсѣчнамъ** (да изсѣчж), гл. д. Избозавамъ, изципвамъ; высѣсывать.

Изсѣкване и **изсѣкуване**, с. ср. отъ изсѣквамъ. Изсѣчане.

Изсѣчж, ешь, —сѣкаль, гл. свр. отъ изсѣкывамъ и изсѣчнамъ; высѣчить, изсѣчить, разсѣчить. —сѣканъый и —сѣченъый, прич. стр. 1) Насѣканъый, усѣканъый; высѣченъый, изсѣченъый. 2) Разточенъый. 3) Из насѣканъый, насѣканъый. 4) Ударенъый, изтагаренъый.

Изсѣчж, ешь, —сѣкахъ, —сѣкаль, гл. свр. отъ изсѣкывамъ и изсѣчнамъ. Да избозажъ; высосать. —сѣканъый, прич. стр. Избозалъый; высосанъый.

Изсѣчнамъ (да изсѣчж), гл. д. Изсѣквамъ.

Изсѣчане, с. ср. отъ изсѣчнамъ. Изсѣкване.

Изсушѣникъ, с. м. Казвася въ пѣсень за изсушенъ босилакъ.

Ты что ся хвалишь, абре босилакъ,

Съез хубавинж, изсушенику,

Ничто ми пѣва отъ прѣвель трендафилъ. *Пѣс.*

Изсушѣж, ишь, —шилъ, гл. свр. отъ изсушѣвамъ; высушить, изсушить, насушить. —шенъый, прич. стр. 1) Направенъый да стане сухъ; высушенъый, изсушенъый, насушенъый.

Изсушѣвамъ (да изсушж), гл. д. 1) Нѣчто мокро, влажно направямъ да стане сухо; высушивать, насушить. *Да простиемъ дрѣ-*

жы-ты на слънце да ги изсушимъ. Изсуши го на огниа. Вътъръ-тъ изсуши کالا. Които господь измокри, той ще и изсуши. 2) Направамъ да изсѣхне, да не вирѣе, да не расте вяче. *Горяцины-ты изсушижж дръвѣта-та, трѣвж-тж.* 3) Съ сушене наготвамъ нѣчто, насушавамъ; насушивать. *Изсушижж си сушѣлжж и жжбы.* 4) Правж да ся изгуби вода-та на нѣчто, прѣсушавамъ; осушять. *Изсушили блато-то.* 5) Съ догарване, гръзжи, скръбъ направямъ нѣкого да изсѣхне, да болѣе, да чмае; изсушять. —мѣя, гл. стр. и възвр. Бывамъ изсушенъ, изсѣхвамъ. *Да ся изсуши като змиж на трънь!* — *Изсушили му царевлѣ-ты, опинци-ты, убили го, прѣмахили го.*

Изсушѣване, с. ср. отъ изсушѣвамъ.

Изсѣбѣрж, ешь, —брѣхъ, —брѣль, гл. д. свр. Да сѣберж много, всечкы-ты.

Изсѣбѣкж, чѣшь, —бѣкохъ, —бѣкль, гл. д. свр. Да сѣбѣкж много, мнѣзинж всечкы-ты.

Изсѣбѣрж, ишь, —рилъ, гл. д. свр. Да сѣборж много, всечко.

Изсѣбѣдж, ишь, —дилъ, гл. д. свр. Да сѣбудж мнѣзинж, всечкы-ты.

Изсѣбѣж, ешь, —буль, гл. д. свр. Да сѣбуж много, мнѣзинж, всечкы-ты.

Изсѣдѣрж, ешь, —дрѣхъ, —дрѣль, гл. д. свр. Да сѣдерж много, всечко.

Изсѣсѣкж, чѣшь, —сѣкохъ, —сѣкль, гл. д. свр. Да сѣсѣкж много, мнѣзинж, всечкы-ты.

Изсѣхвамъ и **изсѣхнувамъ** (да изсѣхж), гл. ср. 1) За нѣчто мокро, влажно: изгубнамъ влагж-тж си, ставамъ сухъ, изсушавамся, изчюхвамъ, очюхвамъ; высыхать, изсыхать. *Дрѣвжы-ты изсѣхжжж, та ги прибери. Простирай си чержж-тж, дѣто грѣе слънце, да ти изсѣхне.* 2) За изворъ, за рѣкж: изгубвамъ си водж-тж, та не текж вяче, прѣсѣхвамъ, прѣстамамъ; изсыхать, высыхать. *Изсѣхжжж воджы-ты.* 3) За растениа-та: изгубвамъ си сока, ставамъ сухъ, не растж вяче, не вирѣж; изсыхать, высыхать, посыхать. *Дръвѣта-та изсѣхжжжж отъ жегж.*

Мари Недо, сестро Недо,

Каква бѣше твой-та болестъ,

Не умирашь, не оздравнашь;

Да бѣ дръво, изсѣхване,

Да бѣ камѣтъ прѣвашиеси. *Пѣс.*

4. За нѣкож чясть на снагж-тж на животно: прѣмирамъ, та не ся влатж, не ся усѣщамъ; изсыхать, отсыхать. *Изсѣхжж му ржжж-та, кракж-тж. Да му изсѣхжжжж ржжж-ты до лактѣто!* Клитва. — *Да ми изсѣхне ржжж-та, ако лжжж, така ся*

вльнѣть за увѣренне, че казвать истинѣ; отсушй мнѣ, Богъ, рѣки и нѣги, бѣла и лгу. 5) Отъ скрѣбь, отъ болестъ, отъ кониѣнне изнемоцѣвамъ, изпадамъ, очарувамъ, облѣцѣвамъ, ставамъ кожа и кокаль; высыхѣть, осушнѣть. *Изеѣхнѣлѣ с, та е стаѣлѣ кожа и кокаль.*

Изеѣхване и **изеѣхнуване**, с. ср. отъ **изеѣхвамъ** и **изеѣхнувамъ**; **высыхѣнне**, **изсыхѣнне**.

Изеѣхнѣлѣй, лѣ, ла, ло, като пр. 1) Что е съвѣсьмъ сухъ, что ся е съвѣсьмъ изсушилъ; **изеѣхлѣй**, **обеѣхлѣй**. 2) Вкаменецѣй, вкоченецѣй, схванѣтѣй, сухѣй; **отеѣхлѣй**. *Изеѣхнала рѣка; отеѣхлая рука.* 3) Мрышавѣй, развалѣтѣй, слабѣтѣй.

Изеѣхнѣж, ешь, — пѣль, гл. ср. отъ **изеѣхвамъ** и **изеѣхнувамъ**; **высохнѣть**, **изсохнѣть**, **отеѣхнѣть**.

Изеѣхнѣлѣй, нѣ, на но, като пр. Килавѣй изпилѣлѣй, изтрѣсенѣй, стрѣсенѣй, измѣденѣй; **килѣлѣй**, **килѣлѣй**.

Изеѣнѣвамъ и **изеѣнѣнувамъ** (да **изеѣнѣж**), гл. д. 1) За нѣчто, което ся сыне, изтурѣямъ; **высынѣть**, **изсынѣть**. *Изеѣнѣ житото въ амбара.* 2) Прѣсышѣвамъ, прѣтурѣямъ отъ единъ сѣдъ въ другъ; **пересынѣть**. *Изеѣнѣ го отъ кримѣж-тѣж въ човала.* 3) Разсышѣвамъ; **разсынѣть**. *Бутнѣлѣ човала, та изеѣнѣ брашно-то на земѣж-тѣж.* 4) Казѣ ся и за водѣж, за водно нѣчто: **изеѣнѣвамъ**, **прѣсышѣвамъ**, **разсышѣвамъ** вмѣсто **изливамъ**, **прѣливамъ**, **разливамъ**. *Изеѣнѣ водѣж-тѣж. Изеѣнѣ вино-то въ чашѣж-тѣж. Катурѣлѣ пѣнѣж-тѣж, та изеѣнѣлѣ чорѣж-тѣж.* 5) Правѣх нѣкого да ся изтрѣси, да стане килавъ, измѣдвамъ, изпилѣвамъ. 6) гл. ср. За сыпѣница: **показѣвамъ**, **изливамъ**, **изѣивамъ**, **изѣбрусѣвамъ**; **высынѣть**. — мѣси, 1) гл. вѣзѣр. За прѣсть, за нѣчто спѣно: **изронѣвамъ**; **осыпѣнѣть**, **обсыпѣнѣть**, **осѣбѣвѣвать**. *Изеѣнѣся брѣѣж-тѣж, та засыпѣ вадѣж-тѣж. Изеѣнѣся дуварѣж-тѣж.* 2) **Разсышѣвамъ**, **разливамъ**, **изливамъ**; **вылиѣвѣть**. 3) **Изронѣвамъ**, **изпадамъ**, **окаѣвамъ**; **вытекаѣть**, **осыпѣнѣть**. *Класѣе-ти ся изеѣнѣлѣж отъ прѣѣрѣвѣнѣ.* 4) **Исламѣвамъ** на ситѣи кѣчѣета, **орѣивѣвамъ**, **изронѣвамъ**; **выкрѣшивѣвать** ся. *Изеѣнѣли му ся зѣби-ти.* 5) **Изливамъ** калабалѣжъ, много, **сыпѣвамъ**; **высыпѣть**. *Изеѣнѣся ѣѣло-то село на пѣзѣра да го глѣда.* 6) За болѣж, за чирѣжы, за сыпѣницѣж: **изливамъ**, **показѣвамъ** на лицѣте, **по снаѣж-тѣж**, **изѣивамъ**, **изѣбрусѣвамъ**, **изѣрѣщѣвамъ**; **высыпѣть**, **выметѣть**, **обметѣть**. 7) **Изпилѣвамъ**, **изтрѣсѣвамъ**, **измѣдвамъ**. 8) гл. стр. **Бывамъ** **изеѣнѣнъ**.

Изеѣнѣване и **изеѣнѣнуване**, с. ср. отъ **изеѣнѣвамъ**.

Изеѣнѣливѣя, с. ср. Раст. *Herniaria*, **усыпѣливѣя**; **грѣѣѣвнѣжъ**, **кѣлѣная траѣва**.

Изеѣнѣж, ешь, — пѣль, гл. ср. отъ **изеѣнѣвамъ**; **высыпѣть**, **изсыпѣть**, **вылиѣть**. — **пѣнѣтѣй**, прич. стр. **высыпѣнѣнѣй**, **изсыпѣнѣнѣй**, **вылиѣтѣй**.

Изеѣнѣсамъ, гл. ср. отъ **изеѣнѣсѣвамъ**. — **сапѣтѣй**, прич. стр.

Изеѣнѣсѣвамъ и **изеѣнѣсѣнувамъ** (да **изеѣнѣсамъ**), гл. д. **Изѣѣзѣвамъ**, **изѣѣцѣвамъ**.

Изеѣнѣвамъ (да **изеѣнѣж**, **изеѣнѣивамъ**), гл. д.

1) **Посѣвамъ** колкото трѣѣва; **высѣѣвать**, **посѣѣвать**. 2) **Посѣвамъ** много, **всѣѣчто-то**. 3) Съ сѣнѣне прѣѣзъ сѣно, рѣшето **очѣствѣвамъ**, **отсѣѣвамъ**; **высѣѣвать**. — **мѣся**, гл. стр. **Бывамъ** **изеѣнѣнъ**.

Изеѣнѣване, с. ср. отъ **изеѣнѣвамъ**.

Изеѣнѣлѣж, ишь, — лѣль, гл. д. ср. 1) Да **турѣж сѣдѣло** на конѣ, да **осѣдѣлѣж**; **осѣдѣлѣть**.

Изеѣнѣж на Новѣѣнѣж младѣж:

Ходи скоро, конѣ да **изеѣнѣлѣишь**,
Да **изтрѣчѣамъ** до широко **Сѣѣпѣне**,
До **Манастирь** **сѣѣтѣй** **Димитриѣна**. *Иѣс.*

2) Да **отсѣдѣлѣж**, да **разсѣдѣлѣж**; **разсѣдѣлѣть**.

Изеѣнѣдѣвамъ (да **изеѣнѣдѣж**), гл. д. 1) **Сѣдѣж**, **стоѣж** нѣйдѣ колкото трѣѣва, до **урѣчено** врѣмѣя, **выслуѣжѣвамъ**, **изслуѣжѣвамъ**; **отсѣѣживѣвать**, **выжѣивѣвать**, **отжѣивѣвать**. *Не си изеѣнѣдѣлѣж годѣнѣж-тѣж. Остаѣва ми да изеѣнѣдѣж въ затѣвѣра оѣще годѣнѣж*, да **излѣѣжѣж**, да **изѣѣрамъ**; **остаѣтъ** мнѣ **отсѣдѣтъ** подѣ **арѣстомъ** оѣщѣ **годѣж**. 2) Съ сѣдѣнне **спѣѣѣлѣвамъ**, **добывѣвамъ**.

Изеѣнѣдѣване, с. ср. отъ **изеѣнѣдѣвамъ**.

Изеѣнѣдѣж, ишь, — дѣлѣж, гл. ср. отъ **изеѣнѣдѣвамъ**; **отсѣдѣтъ**, **выжѣить**, **отжѣить**.

Изеѣнѣивамъ и **изеѣнѣювамъ**, гл. мн-кр. отъ **изеѣнѣвамъ**.

Изеѣнѣжъ и **изеѣнѣчѣжъ**, сѣѣчѣшь, — сѣѣѣѣѣжъ, гл. ср. отъ **изеѣнѣѣѣѣѣжъ** и **изеѣнѣѣѣѣѣжъ**; **выѣрубѣить**, **высѣѣчь**, **изсѣѣчь**, **отрубѣить**, **изрубѣить**, **разрубѣить**, **разсѣѣчь**, **перекрѣѣшѣить**, **перерѣѣзѣвать**. — **сѣѣѣѣѣнѣй**, прич. стр. **выѣрублѣенѣнѣй**, **высѣѣченѣнѣй**, **изсѣѣченѣнѣй**, **отрублѣенѣнѣй**, **изрублѣенѣнѣй**, **разрублѣенѣнѣй**, **разсѣѣченѣнѣй**, **перекрѣѣшенѣнѣй**, **пѣтѣсѣнѣнѣй**, **перѣбитѣнѣй**.

Изеѣнѣжъ, ешь, — сѣлѣ и — сѣлѣлѣж, гл. ср. отъ **изеѣнѣвамъ**; **высѣѣять**, **посѣѣять**. — **сѣѣѣѣѣтѣй** и — **сѣѣнѣнѣй**, прич. стр. **высѣѣянѣнѣй**, **посѣѣянѣнѣй**.

Изеѣнѣдвамъ (да ся **изеѣнѣдѣж**), гл. об. **Изсѣѣрамъ**; **исѣѣрѣжѣтъ** ся.

Изеѣнѣдваѣне, с. ср. отъ **изеѣнѣдвамъ**.

Изеѣнѣдѣж (да ся), ишь, — дѣлѣж, гл. ср. отъ **изеѣнѣдвамъ**; **исѣѣрѣжѣтъ** ся.

Изейквамь и **изейкнувамь** (да **изейкнж**), *г. д.* 1) Съ сякнатию очистнамь носа, накарнамь да излѣзе саюль-тъ, усяквамь, изсръквамь; **высмъркивать**. 2) Очиствамь, усяквамь фитила на свѣщъ. 3) *г. л. ср.* За воды: прѣсѣхвамь, прѣстанамь; **изсякаты**. — **мся**, 1) *г. л. възв.* Очиствамь носа си, усяквамся, изсръквамся; **высмъркиваться**. 2) *г. л. стр.* Бывамь изсякнати, усяквамся, изсръквамся; **высмъркиваться**.

Изейкваніе и **изейкнуваніе**, *с. ср.* отъ **изейквамь** и **изейквамся**.

Изейкнж, **ешь**, — **наль**, *г. л. свр.* отъ **изейквамь** и **изейкнувамь**. Да **усякнж**; **вѣсморкать**, **вѣсморкнууть**. — **нагтый**, *прим. стр.* Усякнатый; **вѣсморканный**.

Изтаврѣзж, **ишь**, — **зиль**, *г. л. ср. свр.* Да изтрѣзж, да ся свѣстж, да ся оконитж; **вѣтрезвиться**.

Изтагарвамь и **изтагарювамь** (да **изтагаріж**), *г. д.* Удрнамь нѣкого съ нѣчто де бело, като съ помагалж, изчесвамь, изсуывамь. *Изтагари му сонж гюсовицж, дѣто много цс ж помни*. — **мся**, *г. л. стр.* Бывамь изтагарень.

Изтагарваніе и **изтагарюваніе**, *с. ср.* отъ **изтагарвамь**.

Изтагаріж, **ишь**, — **рилъ**, *г. л. свр.* отъ **изтагарвамь**. — **рентый**, *прим. стр.*

Изтайвамь и **изтайювамь** (да **изтайж**), *г. л. ср.* Разтопнамся, стопнамся, разтайвамь. *Снѣгъ-тъ изтаа. Жаръ-та изтаа*, стопнися, станж на пепель.

Изтакамь (да **вѣстѣж**), *г. л. д.* Източвамь.

Изтаканіе, *с. ср.* отъ **изтакамь**, Източваніе.

Изтаманиж, **ишь**, — **вилъ**, *г. л. свр.* отъ **изтаманивамь**.

Изтаманивамь (да **изтаманиж**), *г. л. д.* Направямь вещь да бѣде тамамь, изтъкнивамь, изкусуривамь.

Изтапнамь (да **изтопж**), *г. л. д.* Изтошавамь.

Изтарашкамь и

Изтарашювамь, *г. л. д. свр.* 1) Да изходж, да изгышамь навсѣдѣ, вѣщкы-ты кжтовы изъ кжци за да трѣж нѣчто; **вѣшарить**. 2) Съ тарашюваніе да намѣрж нѣчто; **вѣшарить**.

Изтаслювамь и **изтасламь** (да **вѣтаслж**), *г. л. д.* Издѣламь, изтесвамь нѣчто отгорѣ, отгорѣ, за да го приготви за каквото ще ся прави отъ него, отаслювамь; **обовѣивать**, **выболвѣивать**.

Изтаслюваніе и **изтасланіе**, *с. ср.* отъ **изтаслювамь** и **изтасламь**.

Изтаслж, **ишь**, — **ляль**, *г. л. свр.* отъ **изтаслювамь** и **изтасламь**. Да **отаслж**; **обовѣивать**, **выболвѣивать**.

Изтайювамь, *в.* **изтайвамь**.

Изтайж, **ешь**, — **тайаль**, *г. л. свр.* отъ **изтайвамь** и **изтайювамь**. Да **еш** разтопж, да **еш** стопж, да **разтайж**.

Изтайж, **ишь**, — **илъ**, *г. л. д. свр.* Да дръжж нѣчто тайно, да упажж тайнж до нѣкое врѣмя, да утаж. *Ис можна да утаи*, не **еш** стрнѣ, а **го** каза.

Изтеглувамь (да **изтеглж**), *г. л. д. в.* **изтиглувамь**.

Изтеклтый, — **кль**, **кла**, **кло**, *пр.* Что **еш** е излѣль малко по малко; **вѣтеклый**. *Изтеклы очи*, отъ **болжж**, отъ много плачеше излѣзлы, изврѣкнжлы, поврѣднжлы.

Изтежж и **изречіжж**, **течешь**, — **тѣкохж**, **тѣклъ**, *г. л. свр.* отъ **изтичнамь**; **вѣтечь**, **истѣчь**, **излѣться**, **вѣдти**.

Изтеліж (да **ся**), **ишь**, — **лился**, *г. л. об. свр.* въ *мн. ч.* 1) За **кравы**: да **ся** отелять много, **вѣщкы-ты**, да **ся** изотелять. *Изтелижжжж кравы-ты*.

Рано рано святой Георгий,
Да обиде врьдъ овчары:
Гагата **ся** изагннлы,
Говяда **ся** изтелилты. *Пѣс.*

2) Да **ся** изсѣдж.

Изтѣнувамь и **изтѣнувамь** (да **изтѣнж**), *г. л. д.* 1) Утешвамь много, **вѣщкы-ты**; **отвалѣть** (шерстяную ткань). *Изтѣни вѣщкы-ты абы*. 2) Съ тепаше изкарвамь, **до** бывамь, **спечалвамь**. 3) Избивамь, **изтрепывамь**, **утечвамь** много, **вѣщкы-ты**; **перевивать**.

Силеш е вѣтеръ подухнжлъ,
Та е джамж съборилъ,
Та **ми** е **вѣщкы-ты** изтепалъ. *Пѣс.*

— **мся**, *г. л. стр.* Бывамь изтепань.

Изтѣнваніе и **изтѣнуваніе**, *с. ср.* отъ **изтѣнвамь**.

Изтѣнж, **ешь**, — **наль**, *г. л. свр.* отъ **изтѣнвамь**; **отвалѣть**. — **нащтый**, *прим. стр.* 1) Утепантый. 2) Избитый, **изтрепантый**, **утрепантый**; **перевбитый**.

Изтѣсамь, *г. л. свр.* отъ **изтѣсвамь** и **изтѣннамь**. Да **изгладж**, да **издѣламь**, да **отесамь**; **вѣтесать**. — **тѣсантый**, *прим. стр.*; **вѣтесанный**.

Изтѣсвамь и **изтѣннамь** (да **изтѣсамь** и да **изтѣнж**), *г. л. д.* Съ дѣлаше изравнивамь, **изгладамь** нѣчто, **издѣламь**, **отесвамь**; **вѣтѣсывать**. — **мся**, *г. л. стр.* Бывамь **изтѣсанъ**; **вѣтѣсываться**.

Изтѣсваніе и **изтѣннаніе**, *с. ср.* отъ **изтѣсвамь** и **изтѣннамь**; **вѣтѣсываніе**, **вѣтѣска**.

Изтѣнжж, **ешь**, — **салъ**, *г. л. свр.* отъ **изтѣсвамь** и **изтѣннамь**. Да **изтѣсамъ**.

Изтиларікь, **ишь**, — **рилъ**, *г. л. свр.* отъ **изтиларіавамь**; **ліисересть**. — **рентый**, *прим.*

Изтопѣръжъ (да ся), ишь,—рился, *гл. свр.* отъ изтопѣрважес. Да ся изтопорчъ.

Изтопрѣнтъ, нар. Открай, отново, отначало.

Изтопѣкъ, ишь,—пиль, *гл. свр.* отъ изтопѣвамъ и изтѣпамъ; вѣтонить, истопить, вѣмакать.— *пѣнѣй, прич. стр.* 1) Разтопѣнѣй, стопѣнѣй, прѣтопѣнѣй; иѣтопленнѣй, истѣпленнѣй. 2) Иззиманѣй съ точене. 3) Измокренѣй; вѣмоченнѣй.

Изтопѣвамъ (да изтопѣкъ), *гл. д.* Изтопамъ: 1) Стопамъ много, вспѣко-то; растѣивать. *Изтопѣкъ вѣмчѣй лой.* 2) Измокровамъ, намокровамъ; вѣмѣчивать.

Сѣди ми, керко, не ходи,
Дребна е роса заросла,
Ке ти изтопи саж-тж. *Пѣс.*

2) Съ точене доврѣнамъ; вѣмѣчивать. *Изтопѣкъ маз-тж. Изтопили соль-тж.* —мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изтопѣнъ.

Изтопѣване, *с. ср.* отъ изтопѣвамъ.

Изтѣчвамъ и **изтѣчювамъ** (да изтѣчѣкъ), *гл. д.* 1) Иѣчто водно пущамъ да изтече изъ сѣда, въ който е то; истѣчатъ, вѣдѣживать. *Изтопѣкъ вино-то.* 2) Тягѣжъ иѣчто да изтѣзе на ницѣкъ; вѣтѣгивать (нить). *Изтопѣкъ двѣ окѣ копринѣ.* 3) Наточвамъ, изострювамъ; вѣтѣчивать, вѣвѣстривать, оттѣчивать.

А бре Никола, Никола,
Что рано ранишь у зоры,
Дѣлѣжъ си пушкѣ изтѣривашъ,
И острѣ сабѣжъ изтакашъ,
И камъ планижъ поглядвашъ? *Пѣс.*

4) Направямъ иѣчто съ точене, изкарвамъ вѣчто на стругъ; вѣтѣчивать, оттѣчивать (на токарномъ станкѣ). 5) Наточвамъ, разточвамъ, изсукамъ; разсѣчивать. 6) За чрвѣе: изнадамъ, изнадунчвамъ дръво съ чрвоточинѣ; вѣтѣчивать, истѣчивать, вѣдѣдѣть. *Чрвѣе източили дръво-то;* чрвѣи вѣточили дѣрево. — мѣя, *гл. стр.* Бывамъ източѣнъ.

Изтѣчване и **изтѣчюване**, *с. ср.* отъ изтѣчвамъ.

Изтѣчникъ, *с. м.* Употрѣбавася на надписы; чешма; фонтанъ.

Източнѣй, —чѣй и —чѣнъ, чна, чно, *пр.* Что е на изтокъ или отъ изтокъ, вѣзточнѣй; востѣчнѣй.

Изтѣчѣкъ, ишь,—чиль, *гл. свр.* отъ изтѣчвамъ и изтѣкамъ; истѣчить, вѣдѣдѣть, вѣточить, вѣвѣстрить, отточить, истѣчить, вѣдѣсть. — чѣнѣй, *прич. стр.* вѣстѣченнѣй, вѣдѣженнѣй, вѣточѣннѣй, вѣвѣстрѣннѣй, оттѣченнѣй, вѣдѣденнѣй.

Изтрѣвѣнъ, вѣн, и

Изтрѣвникъ, *с. м.* Лехусы, която изтравлять дѣца-та.

Изтрѣвничя, *с. ср.* Раст. *Asplenium*; многоголовникъ, стопѣжникъ, селезѣпочникъ.

Изтрѣвѣкъ, ишь,—виль, *гл. свр.* отъ изтрѣвнамъ. Да изтравѣкъ.

Изтрѣвнамъ (да изтрѣвѣкъ), *гл. д.* Изтравнамъ. — *Изтравили лехусѣ-тж.*, уручнѣсали жъ, налѣгнѣжлы жъ лехусѣ-ты. — *Изтравили дѣтя-то*, прѣди да го крѣстятъ оставили го само, та го налѣгнѣжи изтравнѣци. — *Да изтравѣши едик думѣжъ за мене*, да кажешъ, да изхабишъ.

Изтрѣване, *с. ср.* отъ изтрѣвнамъ. Изтравване.

Изтрѣкввамъ и **изтрѣквювамъ** (да изтрѣкѣкъ), *гл. д.* Издырамъ, издырвамъ, изтрѣсвамъ, изглядвамъ, прѣдырвамъ. *Не му изтравѣвай дотамъ.*

Изтрѣкване и **изтрѣкюване**, *с. ср.* отъ изтрѣкввамъ.

Изтрѣкѣкъ, ишь,—жилъ, *гл. свр.* отъ изтрѣкввамъ.

Изтрѣйвамъ и **изтрѣювамъ** (да изтрѣйкъ), *гл. ср.* Прѣнасамъ иѣчто трѣпѣливо, утрѣпѣвамъ, изтрѣпѣвамъ, утрайвамъ, изкайрѣтавамъ; вѣдѣрживать, вѣносить, вѣтѣрѣливать. *Не можна да изтраѣ.*

Изтрѣйване и **изтрѣюване**, *с. ср.* отъ изтрѣйвамъ.

Изтрѣкамъ, *гл. ср. свр.* Да затракамъ, да затропамъ изведѣжѣжъ какъ тж.

Изтрамбѣивамъ и **изтрамбѣивнамъ** (да изтрамбѣижъ), *гл. д.* Разпирамъ корема на животнѣ, та да му ся изтрѣсятъ жтробы-ты, изкормивамъ, изтрѣбуивамъ, разкормивамъ; раснѣрывать брѣхо.—мѣя, *гл. стр.* Бывамъ изтрамбушенъ.

Изтрамбѣиване и **изтрамбѣивнане**, *с. ср.* отъ изтрамбѣивнамъ.

Изтрамбѣижъ, ишь,—шилъ, *гл. свр.* отъ изтрамбѣивнамъ и изтрамбѣивнамъ; раснѣротъ брѣхо.— шѣнѣй, *прич. стр.* Изтрѣмбушенѣй.

Изтрѣйжъ, ешь,—трамѣль, *гл. свр.* отъ изтрѣйвамъ; вѣдѣржать, вѣнести, вѣтерѣнѣть.

Изтрѣннамъ и **изтрѣннувамъ** (да изтрѣнѣкъ), *гл. д.* 1) Убивамъ, утрѣннамъ мнозинѣжъ, вспѣкы-ты, изтепвамъ, избивамъ; избивѣть, перебивѣть, нобивѣть, погублять.

Кобуръ слѣдъ кобуръ вѣргаше,
Юнакъ слѣдъ юнакъ надахъ,
Та си изтрѣпа младъ Богданъ
До седемдесятъ юнаци. *Пѣс.*

2) Съ много ходене, съ много работѣжъ на правнамъ да запре, уморивамъ. *Изтрѣннамъ си пошѣтѣжъ, доклѣ прѣвѣвалимъ планиж-тж.* — мѣя, 1) *гл. вз.* въ мѣ. ч Избивамъся, изтепвамъся мнозина, падамъ

На бога ся изтрепа доста свѣтъ. 2) гл. възвр. Умориваея; уставать. *Изтрепаеся да ходж.* 3) гл. стр. Бывамъ изтрепанъ; избиватьея, перебиватьея.

Изтрѣваніе и **изтрѣнуваніе**, с. ср. отъ изтрѣнвамъ и изтрѣнваемся.

Изтрѣнж, ешь, — паль, гл. свр. отъ изтрѣнвамъ; избѣтъ, перебить, побѣтъ. — шантый, прич. стр. избѣтый, перебитый.

Изтрѣнце, с. ср. Изтрѣсакъ дѣтя.

Изтрѣввамъ и **изтрѣвямъ** (да изтрѣвж), гл. д. Изтравамъ: 1) Утраввамъ много, мнозинж, вслчкы-ты; отравлять, окормливать. 2) Изпуцамъ добытъж да влѣзе въ нѣчто да го пасе, изтрѣвавамъ, изтрѣвямъ; вытравливать, вытравлять, потравить. *Изтровихмы нивгы-ты. Изтрови хлѣба на кучета-та.* 3) Оставямъ дивачъ, звѣрь да издаде добычя. *Изтровихмы овця-ты.* — мся, гл. стр. Бывамъ изтравенъ, изтраваемся. В. изтравямъ.

Изтрѣваніе и **изтрѣваніе**, с. ср. отъ изтрѣввамъ и изтрѣвямъ.

Изтрѣвж, ишь, — виль, гл. свр. отъ изтрѣввамъ и изтрѣвямъ. Да изтравж; отравить, окормить; вытравить, потравить. — веный, прич. стр.; отравленный, окормленный, вытравленный, потравленный.

Изтрѣнвамъ и **изтрѣнювамъ** (да изтрѣнж), гл. д. Оронвамъ зрына-та на нѣчто, изронвамъ, избухвамъ. *Изтронихж грозде-то.* — мся, гл. стр. Бывамъ изтроненъ.

Изтрѣваніе и **изтрѣнованіе**, с. ср. отъ изтрѣнвамъ.

Изтрѣнж, ишь, — ниль, гл. свр. отъ изтрѣнвамъ. — пеный, прич. стр.

Изтрѣпамъ, гл. свр. отъ изтрѣнвамъ. Да изблѣскамъ.

Изтрѣнвамъ и **изтрѣннувамъ** (да изтрѣнпамъ), гл. д. Тропвамъ изведжжъ нажтж, изблѣсквямъ. — вася, като гл. безл. Тропвася, изблѣскавася. *Изтронася на врата-та, вижж, кой иде.*

Изтрѣваніе и **изтрѣнуваніе**, с. ср. отъ изтрѣнвамъ.

Изтрошѣж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ изтрошѣвамъ; переломать, выкрошить, искрошить, измельчить. — шеный, прич. стр. переломанный, выкрошенный, искрошенный, измельченный.

Изтрошѣвамъ (да изтрошѣж), гл. д. 1) Строшавамъ много, вслчкы-ты, избивамъ; переламывать. 2) Направямъ на трохы, патрошавамъ, падробавамъ; выкрошивать, измельчать, измельчать. — мся, гл. стр. Бывамъ изтроненъ.

Изтрошѣваніе, с. ср. отъ изтрошѣвамъ. **Изтрѣбушвамъ** и **изтрѣбушямъ** (да изтрѣбушж), гл. д. Изтрамбушвамъ, изкормювамъ, разкормювамъ; потрошѣтъ. — мся, гл. стр. Бывамъ изтрѣбушенъ, изтрамбушвамся.

Изтрѣбушваніе и **изтрѣбушаніе**, с. ср. отъ изтрѣбушвамъ и изтрѣбушямъ.

Изтрѣбушж, ишь, — шиль, гл. свр. отъ изтрѣбушвамъ и изтрѣбушямъ; выпотрошить. — шеный, прич. стр. Изтрамбушенъ; выпотрошенный.

Изтрѣввамъ и **изтрѣвямъ** (да изтрѣвж), гл. д. Изпуцамъ; выронять, выпускать. *Изтрѣвалъ ли си гривж-тж, не ся удръжжашъ за опашкж-тж.* — мся, 1) гл. възвр. Излизамъ изъ нѣчто съ трудъ, съ мжжж, измѣчамся, избавивамся; выбиватьея. 2) Изпуцамся, прѣднувамъ. 3) гл. стр. Бывамъ изтрѣванъ.

Изтрѣвваніе и **изтрѣваніе**, с. ср. отъ изтрѣввамъ и изтрѣвямъ. Изпущаніе.

Изтрѣвж, ешь, — валь, гл. свр. отъ изтрѣввамъ и изтрѣвямъ; выпустить, выронить. — ваный, прич. стр. выпущенный, выроненный.

Изтрѣгамъ (изтрѣгвамъ, да изтрѣгж, изтрѣгнувамъ), гл. д. Съ трѣганіе, съ опинаніе изваждамъ, изтяглювамъ, измѣквямъ, изскубвамъ, изопвамъ; выдѣргивать, исторгать. — мся, гл. стр. Бывамъ изтрѣгжтъ; выдѣргиватьея, исторгатьея.

Изтрѣганіе, с. ср. отъ изтрѣгамъ.

Изтрѣгвамъ, гл. мн-кр. отъ изтрѣгамъ.

Изтрѣгнувамъ, гл. уч. отъ изтрѣгж.

Изтрѣгж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ изтрѣгамъ. Да изтягжъ, да измѣкжж, да изскубжж, да изопжж, да оттрѣгжж; выдернуть, исторгнуть. — нжтый, прич. стр. выдернутый, исторгнутый. *Древо изтрѣгжкто отъ коренна.*

Изтрѣкамъ, гл. свр. отъ изтрѣквямъ; вытереть, вычистить, осмыкать. — каный, прич. стр. 1) Лѣнжтый, изгладеный, изтрытый. 2) Отрѣканый, охлузенный, излизаный, олизаный, олоканый.

Изтрѣквямъ и **изтрѣкувамъ** (да изтрѣкамъ), гл. д. 1) Съ трѣканіе разнисквамъ, отрѣквямъ венчко то. *Изтрѣкажж сапуна.* 2) Съ трѣканіе изчитвамъ, изтрывамъ, махвамъ; вытирать, вычищать. *Изтрѣкажъ джжж-тж.* 3) Съ трѣканіе изглаждамъ, лѣсквамъ; стирать, вылащивать. *Изтрѣкажъ бравы-ты на врата-та, че сж ржж-дасалж.* *Изтрѣкажж камзика.* 4) Отрѣквямъ, охлузвамъ, излизвамъ, олизвамъ, изнадамъ; обтирать. — мся, 1) гл. възвр. Съ събирание съ люде, опитовивамся, одѣ-

вамся, отрѣкванся, ставамъ опытенъ, науч-
вамся на добро владане; обтираться. 2) За
платъ на дрѣхъ: отрѣкванся, охлузванся,
излизванся, олпзванся, олокванся, излокванся,
озлбванся, изадама; изнѣшиваться. *Из-
трѣкалися рѣкаве-ти на дрѣхъ-тж.*
3) *гл. стр.* Бывамъ изтрѣканъ.

Изтрѣкваніе и изтрѣкуваніе, с. ср. отъ
изтрѣкванъ.

Изтрѣкалванъ (да изтрѣколѣ), *гл. д.* Из-
трѣколванъ.

Изтрѣкалванъ, гл. д. свр. Да трѣколѣ мно-
го, вепчкы-ты.

Изтрѣколванъ и изтрѣколлюванъ (да из-
трѣколѣ), *гл. д.* Изтрѣкалванъ: 1) Съ трѣ-
калане изкарвамъ нѣчто навѣпъ; выка-
тывать. *Да изтрѣколѣмъ бѣчы-ти на
двора.*

Изъ конскый зобникъ главъ искара,
Изтрѣкали ѣхъ прѣдъ царь Мурата. *Пѣс.*

2) Трѣколванъ нѣчто на земѣ-тж. 3) Трѣ-
колванъ много, вепчкы-ты. — *мся, 1) гл.
взвѣр.* Съ трѣкалане излизамъ изъ нѣчто;
выкатывать. 2) Падамъ, трѣколванся на
земѣ-тж. *Спрѣтнѣся и ся изтрѣколи
на земѣ-тж.* 3) Съ трѣкалане смѣкван-
ся, падамъ отъ нѣчто высоко; скаты-
ваться, свѣливаться, слетать. *Изтрѣ-
колѣся изъ стлѣбъ-тжъ надолу.* 4) *Въ
мн. ч.* Трѣколванмыся, падамъ мнозина, вепч-
кы; перепѣдаты. *Изтрѣколѣхъся на леда.*
5) *гл. стр.* Бывамъ изтрѣколенъ.

Изтрѣколѣжъ, ишь, —лѣль, гл. свр. отъ из-
трѣколванъ и изтрѣкалванъ; выкатить.
—лѣпный, *прич. стр.*; выкаченный.

Изтрѣтжъ, ишь, —тилъ, гл. свр. отъ из-
трѣщамъ.

Изтрѣщамъ (да изтрѣтжъ), *гл. д.* Трѣщамъ,
удрщамъ. *Изтрѣтѣ му единъ ударъ; от-
вѣсентъ кому ударъ. —мся, гл. взвѣр.*
Падамъ, изплощванся. *Изтрѣтѣся на зе-
мѣ-тж.*

Изтрѣивамъ (да изтрѣивжъ), *гл. д.* 1) Съ
трыене изчиствамъ, отривамъ, избрѣивамъ,
избрѣивамъ, обрѣивамъ обрѣивамъ; выти-
рять, стирать, обтирять, отирать, подти-
рять. 2) Отривамъ, избрѣивамъ много,
вепчкы-ты; перетирать. 3) Затривамъ,
заличивамъ, изличивамъ, избрѣивамъ, за-
брѣивамъ писано; вычѣркивать, выма-
рывать. 4) Съ трыене поврѣждамъ, прѣ-
тривамъ, изтрѣкванъ, прѣтрѣкванъ, прѣкже-
ванъ; перетирать, обтирять. 5) Съ трыене
прѣмахванъ, доврѣивамъ, разнасамъ, из-
трѣивамъ всечко-то; истирать. 6) Стри-
вамъ нѣчто на трохы, на ситно, стрѣкванъ;
истирать. 7) Погубивамъ, доврѣивамъ, из-
чиствамъ, изтрѣивамъ, изтрѣивамъ, избивамъ,

затривамъ, сътривамъ; лишать жизни,
губить, погубить, избивать.

Голѣвы ми пакости направи,
Изтрѣли ми е тжѣхъ силѣхъ войскъ,
И мѣсѣка цѣше да погуби. *Пѣс.*

— *мся, 1) гл. взвѣр.* Изтрѣкванся, отрѣ-
кванся, излокванся, олокванся, поврѣждама
отъ трыене; изтираться. *Камѣнкъ-тжъ на
водяницѣ-тжъ ся изтрѣилъ;* жерновій
камень вымололся. 2) Отривамся, обрѣив-
ванся, избрѣиванся; вытираться, обти-
раться. 3) *гл. стр.* Бывамъ изтрѣить. —
*Изтрѣивамъ людскы-ты прагови, ходжъ,
та ся молкъ по хора-та за нѣчто, прѣтри-
вамъ имъ прагови-ты; обивать пороги.*

Изтрѣиваніе, с. ср. отъ изтрѣивамъ.

Изтрѣивачка, с. ж. и

Изтрѣивачъ, с. м. Който, която съ подма-
заніе, съ сладкы думы може да земе отъ
нѣкого нѣчто.

Изтрѣивжъ, ешь, —трѣилъ, гл. свр. отъ из-
трѣивамъ; отереть, обтереть, подтереть,
вѣтереть, стереть, перетереть; вычѣр-
кнуть, вымарать; истереть; погубить,
убить. — *трѣитый, прич. стр.*; вѣтер-
тый, стѣртый, подтѣртый, обтѣртый, отѣр-
тый, перетѣртый; зачѣркнутый, выма-
ранный, замаранный, обтѣртый, избѣитый,
погубѣнный.

Изтрѣивамъ и изтрѣивувамъ (да изтрѣивжъ),
гл. ср. 1) Отъ страхъ или отъ друго нѣ-
что вдрѣиванся, прѣмпрамъ; замирать,
оцѣпенѣвать. *Изтрѣивжъ отъ страха.
Като го видѣхъ, че иде, изтрѣивжъ на
мѣсто-то си.* 2) За чясти-тѣ на тѣло-то:
отъ сѣдѣне или лѣжане на нѣкѣй члѣвѣ
отъ натискане-то той прѣмпра и става като
вдрѣився, като вѣбнѣлся, та не се усѣда,
не се клати; отернать. *Изтрѣивжъ ми рѣ-
ка-та* (отъ лѣжане на нежъ); я отлежалъ
руку. *Изтрѣивжъ ми сжъ крака-та* (отъ
сѣдѣше на тѣхъ); я отсѣдѣлъ ноги. *Из-
трѣивжъла рѣка;* отерная рука. 3) Сба-
бичасванся, сгрѣчванся. *Изтрѣивжъ рѣ-
цѣ-ти ми отъ праге.* 4) Провѣтрѣ-
ивамъ, просѣхнувамъ; просыхать, прояв-
ляться.

Изтрѣиваніе и изтрѣивуваніе, с. ср. отъ
изтрѣивамъ.

Изтрѣивжъ, ешь, —ивжъ, гл. свр. отъ из-
трѣивамъ и изтрѣивувамъ.

Изтрѣивамъ (да изтрѣивжъ), *гл. ср.* Прѣ-
насамъ, прѣтяглювамъ, изтяглювамъ съ трѣ-
пѣне, истраивамъ, утраивамъ, утрѣивамъ,
прѣтрѣивамъ; вытѣрливать, выносить,
переносить. *Не изтрѣивъ до крака на
годижъ-тж.*

Изтрѣиваніе, с. ср. отъ изтрѣивамъ.

Изтрыні́хъ, ишь, — пѣль, *гл. свр.* отъ изтрыні́вамъ; **вѣтѣрѣть**, перенесті.

Изтрыса́къ, *с. м.* Последне-то дѣтя, изтрыськъ, изтрище, изтрышѣкъ, изврылакъ, дорожокъ, дотръсѣкъ; **последышь**, **последухъ**.

Изтрыса́ча, *ум. ср.* отъ изтрыса́къ.

Изтрысва́мъ и **изтрысува́мъ** (да изтрысѣж), *гл. д.* 1) Намирамъ, нахождамъ, издырвамъ; **отѣискивамъ**. *Азъ изтрысисѣхъ едино нѣчто, намѣрихъ.* 2) Издырвамъ, прѣдырвамъ, изглядвамъ, изтражвамъ. *Не му изтрысва дотамъ.*

Изтрысва́мъ и **изтрысува́мъ** (да изтрысѣж), *гл. д.* Изтрыснамъ, изтрышнамъ: 1) Тръсѣж, друсамъ, удрнамъ, бухамъ нѣчто за да опада што има по него; **вытрясать**, **выколѣчивать**. *Изтрыси дрѣвѣж-тѣхъ отъ праха и изтрыси праха отъ дрѣвѣж-тѣхъ. Изтрыси черѣж-тѣхъ.* 2) Изсыпвамъ, изтурнамъ нѣчто отъ единъ сѣдъ въ другъ или на земѣж-тѣхъ. *Изтрыси брашно-то въ нѣцѣж-тѣхъ. Катурилъ човала, та изтрысилъ чтото имало въ него.* 3) Изпущамъ нѣчто безъ да щѣ, безъ да го видѣж, изгубвамъ, изтрывавамъ; **вытряхивать**. *Нѣйдѣ съмъ изтрысилъ кесимъ-тѣхъ си.* 4) Изкилвамъ, измѣдвамъ. 5) Оставиамъ, поставиамъ прѣдъ нѣкого нѣчто, безъ да го пытамъ ще ли той или не. *Изтрысисѣхъ му единъ човалъ брашно, на да го чини чтото ще.* 6) Казвамъ нѣчто вѣчь отъ пѣтя, дѣто не му е мѣсто, не му е дума-та, не е за казване, избушвамъ, издѣнвамъ, цапвамъ. *Изтрыси го прѣдъ всичкѣ-тѣхъ, каза го. Изтрыси му единъ тонажъ, единъ ударъ, ударн го; отвѣситъ ударъ. — Изтрыси му единъ поклонъ, поклони му ся; отвѣситъ поклонъ. — мѣя, 1) гл. взр.* Тръсѣся, трясѣся да падне чтото има по мене, отръснамся; **встряхиваться**. 2) Падамъ, изваламся, изтрыкалвамся; **вѣвалиться**. *Изтрысился изъ колѣж-тѣхъ.* 3) Изсыпвамся, сронвамся; **обваливаться**. *Брѣжъ-тѣхъ ся изтрысилъ. Дуваръ-тѣхъ ся избузилъ, ще ся изтрыси.* 4) Отивамъ нѣйдѣ неканенъ, та засѣдвамъ. *Изтрысился е у насъ, на не мысли вѣче да си отиде.* 4) *гл. стр.* Бывамъ изтрысепъ. — *Изтрысвамъ нѣкому прага, набивамъ го, побивамъ го. — Изтрысисѣхъ си джеба, похарчихъ много; вѣтриести карманъ. — Изтрыси го като изъ джебъ, каза го безъ да ся мае да му мысли. — Изтрыси го изъ човалъ, като изъ човалъ, каза нѣчто несвѣстно, непрѣмъ-слепо.*

Изтрысване и **изтрысуване**, *с. ср.* отъ изтрысва́мъ. Издырване.

Изтрысване и **изтрысуване**, *с. ср.* отъ изтрысва́мъ. Изтрысване, изтрышване.

Изтрысеный, иъ, на, но, като *пр.* Стръсеный, изсыпанный, измѣденый, изкиленый, килавый, изтуреный; **килавый**.

Изтрыскамъ, *гл. д. свр.* Да отръскамъ вѣчки-ты.

Изтрысѣкъ, *с. м.* Изтрысакъ.

Изтрысѣча, *ум. ср.* отъ изтрысѣкъ. Изтрысѣча.

Изтрысѣж, ишь, — силъ, *гл. свр.* отъ изтрысва́мъ, изтрыснамъ и изтрышнамъ; **вѣтриести**, **выколотить**, **вытряхнуть**, **брыкнуть**. — **сеный**, *прим. стр.*; **вѣтрясениый**, **выколоченный**, **вытряхнутый**.

Изтрыснамъ (да изтрысѣж), *гл. д.* Изтрысвамъ, изтрышнамъ.

Изтрысване, *с. ср.* отъ изтрыснамъ. Изтрысване, изтрышване.

Изтрычѣж, ишь, — чѣль, *гл. ср. и д. свр.* 1) Да прыпнѣж изведиѣжъ, да ея затирѣж. *Изтрычѣжъ, та го хвалѣжъ.* 2) Съ трѣчене да изходжъ. *Изтрыча града, нѣ не го намѣри.*

Изтрышѣкъ, *с. м.* Изтрысакъ.

Изтрышкамъ, *гл. д. свр.* Да трѣшнѣж, да повалѣж, да катурѣж мнозинѣж, вѣчки-ты.

Изтрышнамъ (да изтрысѣж), *гл. д.* Изтрысвамъ, изтрыснамъ.

Изтрышване, *с. ср.* отъ изтрышнамъ. Изтрысване, изтрышване.

Изтрыбвамъ и **изтрыбнамъ** (да изтрыбѣж), *гл. д.* 1) Изчиствамъ, наряждамъ, изкытывамъ, отръбывамъ; **убирать**, **очищать**. *Изтрыбѣжѣхъ кѣжѣж-тѣхъ. Изтрыбѣла фасула и го приставѣла.* 2) Прѣмахвамъ, доврѣшамъ, изкоренавамъ, изморнавамъ, изнадамъ, очиствамъ; **истреблять**, **переводить**. — *мѣя, 1) гл. взвр.* Изгубвамся, доврѣшамся, прѣмахвамся; **истребляться**, **переводиться**. 2) *гл. стр.* Бывамъ изтрыбенъ.

Изтрыбване и **изтрыбване**, *с. ср.* отъ изтрыбва́мъ и изтрыбна́мъ.

Изтрыбѣж, ишь, — билъ, *гл. свр.* отъ изтрыбва́мъ и изтрыбна́мъ; **убрать**, **очистить**, **истребить**, **перевести**. — **беный**, *прим. стр.*; **убраный**, **очищенный**, **истребленный**, **переведенный**.

Изтрыбвамъ и **изтрыбнувамъ** (да изтрыбѣж), *гл. ср.* Изтрыбѣивамъ, прѣминува ми пшанство-то, та дождамъ на себе-си, изтаврѣввамъ, утаврѣввамъ; **вырезвляться**, **отрезвляться**.

Изтрыбване и **изтрыбнуване**, *с. ср.* отъ изтрыбва́мъ. Изтрыбѣиване.

Изтрывнѣж, ишь, — вѣль, *гл. свр.* отъ изтрывнѣва́мъ; **вѣтрезвить**, **изтрезвить**.

— вѣнчій, прич. стр. Който е изтрѣзпѣлъ; вѣтрезвлениый, изтрезвлѣнный.

Изтрѣзвівамь (да изтрѣзвѣ), гл. д. Направлямъ нѣкого да изтрѣзвѣ, да изтрѣзне; вытрезвлять, изтрезвлять.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изтрѣзвѣнь.

Изтрѣзвіваніе, с. ср. отъ изтрѣзвівамь.

Изтрѣзвѣвамь (да изтрѣзвѣж), гл. ср. Изтрѣзвѣмъ.

Изтрѣзвѣваніе, с. ср. отъ изтрѣзвѣвамь. Изтрѣзвѣне.

Изтрѣзвѣж, ешь,—пѣлъ, гл. свр. отъ изтрѣзвѣвамь. Да изтрѣзвѣж.

Изтрѣзвѣж, ешь,—пѣлъ, гл. свр. отъ изтрѣзвѣвамь. Да изтрѣзвѣж, да изтаврѣзж, да утаврѣзж; вѣтрезвиться, отрезвиться,

Изтрясѣж, ешь,—трѣсохъ,—слъ, гл. ср. свр. За трясавицъ, да затрясѣж изведицъ.

Щж изпратѣ святѣ Никола
Съ гръмовы-ты, съ трисовы-ты,
Да изгрѣмъ, да изтрясе,
Да утепа силны вонеса, Пѣс.

Изтѣрвамь и **изтѣрувамь** (да изтѣриамь), гл. д. Турямъ много, вѣщико. *Изтѣруахъ ги на полицѣ-тѣж.*

Изтѣрвамь и **изтѣрувамь** (да изтѣриж), гл. д. Изтѣриамъ.

Изтѣрваніе и **изтѣруваніе**, с. ср. отъ изтѣрвамь. Изтѣрианіе.

Изтѣренчій, нъ, на, по, като пр. Изсыпанчій, изтрѣсенчій, изкыленчій, килавчій.

Изтѣркамь, гл. свр. отъ изтѣркувамь. Да избутамъ, да изтъкамъ, да изтласкамъ, да изхласкамъ; вѣтолкать, вѣтолкнуть.—*капчій, прич. стр.* Избутапчій, изтъкапчій, изхласкапчій, изтласкапчій; вѣтолкапчій, вѣтолкнутий.

Изтѣркувамь и **изтѣркувамь** (да изтѣркамь), гл. д. Избутвамъ, изтъквамъ, изтласкамъ, изхласкамъ; вѣтѣлковать.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изтѣркапъ.

Изтѣркуваніе и **изтѣркуваніе**, с. ср. отъ изтѣркувамь.

Изтѣрмѣж (да ся), ншь,—мился, гл. об. свр. За кобылы; да ся отурмѣмъ много, вѣщико-ты.

Изтѣрчвамь и **изтѣрчнамь** (да изтѣрчж), гл. д. Потурчвамъ мнозиж, вѣщико-ты.—*мѣя, гл. възвр. и стр.* Потурчвамъся мнозина, вѣщица,

Изтѣрчваніе и **изтѣрчваніе**, с. ср. отъ изтѣрчвамь.

Изтѣрчж, ншь,—члъ, гл. свр. отъ изтѣрчвамь и изтѣрчнамь.—*ченчій, прич. стр.*

Изтѣриж, ншь,—рилъ, гл. свр. отъ изтѣриамь и изтѣрвамь.—*ренчій, прич. стр.*

Изтѣриамь (да изтѣриж), гл. д. Изтѣрвамъ:

1) Изваждамъ чтого има въ нѣкой съдѣ; вынимать изъ чего. *Изтѣри изъ коовчага вѣщико.* 2) Турямъ вѣщико-ты. *Изтѣриамъ вѣщико-ты сждови на полицѣ-тѣж.* 3) Изсыпвамъ, разсыпвамъ, изливамъ, разливамъ; высыпать, выливать.

Малино, мила Малино,
Даль да ти водж изтѣриж,
Дали да ти стовиж скрѣни? —
Ако водж ми изтѣришь,
Щж си врьж, щж палѣж. Пѣс.

4) За тяжкж женж: мѣтамъ, помѣтамъ, избивамъ; выкидывать недопѣска. 5) Изтѣрвамъ, изкыламъ, измѣждамъ.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изтѣренъ.—*Бере, бѣре, ала кога изтѣри, никой нѣма да ся заврѣти. Крава-та дава млѣко, на рѣтѣне, та го изтѣри. Ако ся не изтѣри, не може ся изтѣриздни. Изтѣри калѣшицъ с. Да му ся изтѣри!*

Изтѣрианіе, с. ср. отъ изтѣриамь.

Изтъкавамь (да изтъкж и да изтъкаж), гл. д. 1) Съ тѣкше направлямъ нѣчто, утъкавамъ, натъкавамъ; вытъкать. *Изтъкаж-ми си чергж.* 2) Сврѣшамъ тѣкше-то нѣчто. 3) Съ тѣкше добывамъ, спечалавамъ, изкарвамъ; вытъкать.—*Изтъкаж си платно-то (чергж-тѣж), сврѣшилъ си, натъкмилъ си работж-тѣж. Изтъкажъ си платно-то, рѣжтамъ ти кросно-то (разбоа, стана). Подмамай го, помагай му, доклъ си изтъчешъ чергж-тѣж.*

Изтъкаваніе, с. ср. отъ изтъкавамъ; вытъканіе.

Изтъкаж, ешь,—капаль, гл. свр. отъ изтъкавамь. Да изтъкаж.

Изтъкмиж, ншь,—милъ, гл. свр. отъ изтъкмивамь. Да натъкмж, да изтаманъ, да патаманъ.—*мѣнчій, прич. стр.* Натъкменчій, изтаманенчій, патаманенчій.

Изтъкмивамь (да изтъкмиж), гл. д. Натъкмивамъ, паряждамъ, направлямъ палѣно вѣщико, колкого трѣбва, дотѣкмивамъ, дотаманавамъ, изтаманавамъ.—*мѣя, гл. стр.* Бывамъ изтъкменъ.

Изтъкмиваніе с. ср. отъ изтъкмивамь.

Изтъкж и **изтъкж**, ешь,—кажъ,—каль, отъ изтъкавамь. Да изтъкаж; исткать, вѣткать.—*капчій, прич. стр.* вѣтканчій, истканчій.

Изтъналж, лъ, ла ло, като пр. Что сък потънали много заедно; истопный.

Изтънж, ешь,—налъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да потънемъ мнозина, много, вѣщико; истопнѣся.

Изтънквамь и **изтънкувамь** (да изтънчж), гл. д. 1) Съ тѣченіе измачквамъ

валѣться. 2) Протягамся лѣгилъ, просиктъ; растягиваться, потягиваться. *Изтягился колкото дльгъ и широкъ. Изтягился като косаче. Изтягился като колой.* 3) гл. стр. Бывамъ изтяиктъ.

Изтягане, с. ср. отъ изтягамъ.

Изтягамъ, гл. мн-кр. отъ изтягамъ.

Изтяглювамъ и **изтяглюамъ** (да изтяглюж), гл. д. 1) Съ тяглене изваждамъ пѣчто, извличамъ; **вытягивать**. *Изтягли колата навонъ. Изтягли дѣска-тж изъ водж-тж.* 2) Изтрѣгамъ, изскубамъ; **выривать**. *Изтягли тоагж-тж изъ ржѣв-тѣ ми. Изтягилъ черж-тж изъ подѣ ного. Съ клѣщи не можешъ изтягли думж изъ уста-та му, съ ничто не можешъ го накара да продума.* 3) Изсмуквамъ, извличамъ; **вытягивать**. *Меслеме-тж изтягли гноа изъ ранж-тж.* 4) Сврѣшвамъ тяглене то на пѣчто. 5) Прѣкарвамъ пѣкаково тягло, прѣмишува ми прѣвъ главж-тж пѣчто лоше; **изтрѣивамъ**. *Тжж зимж изтягилжжж голѣмж мжжж.* 6) Казвася и въ разны случая, като: *изтягилжж му единъ бой, трѣтихъ му единъ бой; изтягилжж му единъ сѣж, трѣтихъ му, дрипжжхъ му единъ сѣж и проч.*—мѣя, 1) гл. стр. Бывамъ изтягленъ. 2) гл. взѣр. Оттяглююамся, дрѣпамя, отивамъ на странж. *Изтягился, та му направи пжж.* 3) Извличамся, по-раствамъ, пуцамъ бой.

Изтяглюваніе и **изтяглюваніе**, с. ср. отъ изтяглювамъ и изтяглюамъ.

Изтяглюж, ишь, — лиль, гл. свр. отъ изтяглювамъ и изтяглюамъ; **вѣтянуть**. —ленѣй, прич. стр.

Изтягнувамъ, гл. уч. отъ изтягнуж.

Изтягнуж, ешь, — палъ, гл. свр. отъ изтягамъ.—нжтѣй, прич. стр.

Изубѣж, ешь, — билъ, гл. д. свр. Да убѣж, мнозинж, много, всичкы-ты.

Изувалюамъ, гл. д. свр. Да увалюамъ много, всичко; **перемарать**. *Изувалажж дрѣжжжжж си.* —мѣя, гл. взѣр. да ся увалюамъ сѣвѣмъ, цѣлъ; **перемарать**ся.—ланѣй, прич. стр.

Изувамъ (да изуж), гл. д. Събувамъ, разувамъ; **снимать**, **скѣдивать** обувъ, **разувать**. *Изуй си обуца-та. Изулъ си гаци-тж.*—мѣя, 1) гл. взѣр. Изувамъ себеси, събувамся. 2) гл. стр. Бывамъ изутъ.

Изуваніе, с. ср. отъ изувамъ.

Изувехтѣж, ешь, —тѣлъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да увехтѣмъ много, всичкы.

Изувехтж, ишь, — тиль, гл. д. свр. Да увехтж много, всичко.

Изувиж, ешь, —вилъ, гл. д. свр. Да уввиж много, всичко.

Изуврѣжжж, ешь, —врѣзахъ, —врѣзалъ, гл. д. свр. Да уврѣжж много, всичкы-ты.

Изувижж, ешь, —палъ, гл. ср. свр. Да уввиж много, сѣвѣмъ, да увянемъ всичкы.

Изугасилж, ешь, —илъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да угаснемъ много, всичкы.

Изугасж, ишь, —силь, гл. д. свр. Да угасж много, всичкы-ты.

Изудавжж, ишь, —вилъ, гл. д. свр. Да удавж много, всичкы-ты.

Изудрѣскамъ, гл. д. свр. Да удраскамъ много, всичко.

Изудѣниж, ишь, —шилъ, гл. д. свр. Да удѣниж много, всичкы-ты.

Изужѣлжж, ишь, —лиль, гл. д. свр. Да ужѣлж много, всичкы-ты.

Изуздвамъ и **изуздывамъ** (да изуздж), гл. д. Изюздвамъ, свалюамъ, снимаюамъ, откачаюамъ юздж на конь. —мѣя, 1) гл. взѣр. За конь: свалюамъ си юздж-тж, пада ми юзда-та. 2) гл. стр. Бывамъ изузденъ.

Изуздравіе и **изуздываніе**, с. ср. отъ изуздвамъ.

Изуздж, ишь, —дилъ, гл. свр. отъ изуздвамъ. Да изюздж. —денѣй, прич. стр. Изюзденѣй.

Изузрѣжж, ешь, —рѣлъ, гл. ср. свр. въ мн. ч. Да узрѣмъ много, сѣвѣмъ, всичкы.

Изукаляамъ, гл. д. свр. Да укаляамъ много, всичко.

Изукрасж, ишь, —силь, гл. д. свр. Да украсж много, всичко, да изкытж; **изукра**сѣтъ.

Изукрѣжжж, ешь, —рѣлъ, гл. д. свр. Да укрѣжж много, всичко,

Изукытж, ишь, —тиль, и

Изукытжжж, ишь, —чилъ, гл. д. свр. Да укытж, да укытж много, всичко, да изкытж, да изкытжжж.

Изуловиж, ишь, —вилъ, гл. д. свр. Да уловиж много, всичкы-ты.

Изумажжжж, ешь, —мазахъ, гл. д. свр. Да умажж много, всичко.

Изумачамъ, гл. д. свр. Да умачамъ много, всичко.

Изумачкамъ, гл. д. свр. Да умачкамъ много, всичко.

Изумирамъ (да изумрж), гл. ср. въ мн. ч. Умираюамъ мнозина, всичкы, измираюамъ.

Изумиришиж (да ся), ешь, —рисался, гл. взѣр. свр. въ мн. ч. Да ся умиришемъ много, сѣвѣмъ, всичкы.

Изумлѣчиж (да сп), ишь, —чался, гл. взѣр. свр. въ мн. ч. Да ся умлѣчимъ много, всичкы.

Изумокржж, ишь, —рилъ, гл. д. свр. Да умокржж много, всичко.

Изуморѣжж, ишь, —рилъ, гл. д. свр. Да у-

моржъ мнозинѣ, всичкы-ты. Да ся изу-
морѣжъ, *гл. вззвр. свр.* въ *ми. ч.* Да ся
уморимъ мнозина, всичкы.

Изумрж, *ешь*, — рѣль, *гл. свр.* отъ изу-
мирамь. Да измрж; перемерѣть.

Изумѣвамь (да изумѣжъ), *гл. ср.* Изгуб-
вамь си ума, изумнавамся; обезумлятьсѣ,
лишѣтьсѣ умѣ.

Изумѣваніе, *с. ср.* отъ изумѣвамь.

Изумѣжъ, *ешь*, — мѣль, *гл. свр.* отъ из-
умѣвамь. Да ся изумѣжъ.

Изумѣжъ, *ишь*, — мѣль, *гл. свр.* отъ изумѣ-
вамь. — мѣнѣй, *прич. стр.* 1) Който
е изгубилъ ума си, обезумѣный; обезумлен-
ный. 2) Зачюдѣный много; изумлѣнный.
3) Измыслѣнный, изнамѣренѣый, измѣдрѣнѣый,
издуманѣый; выдуманнѣый, изобрѣтеннѣый.

Изумѣвамь (да изумѣжъ), *гл. д.* 1) Напра-
вамь нѣкого да си изгуби ума, да изумѣ,
обезумнавамь; обезумлять. 2) Направамь
нѣкого да ся замае, да ся зачюди, да ся
учюди; изумлять. 3) Излиза ми изъ ума,
заборавнамь; забывать, запамѣтывать.

Молж ти ся, сладко сестро,
Не мой нѣчто да изумишь,
Все на майжъ да ѣ кажешъ. *Пѣс.*

4) Изваждамь нѣчто изъ ума си, измысло-
вамь, измѣдрювамь, издумвамь; выдумь-
вать, изобрѣтять. — мся, 1) *гл. вззвр.* Из-
губвамь си ума, излизамь изъ ума си, из-
умѣвамь, обезумнавамся; обезумлятьсѣ. 2)
гл. стр. Бывамь изумѣнъ.

Изумѣваніе, *с. ср.* отъ изумѣвамь и из-
умѣвамь.

Изупѣжъ, *ишь*, — зиль, *гл. д. свр.* Да у-
пазж много, всичко.

Изупѣлѣжъ, *ишь*, — шиль, *гл. д. свр.* Да
уплашж мнозинѣ, всичкы-ты.

Изупѣскамь, *гл. д. свр.* Да уплескамь
много, всичко.

Изуплетѣжъ, *ешь*, — плѣтохъ, — плѣль, *гл.*
д. свр. Да уплетж много, всичко.

Изупоѣжъ, *ишь*, — поиль, *гл. д. свр.* Да у-
пожъ мнозинѣ, всичкы-ты.

Изупрѣшжъ, *ишь*, — шиль, *гл. д. свр.* Да
упрашж много, всичко.

Изупрѣскамь, *гл. д. свр.* Да упрѣскамь
много, всичко.

Изупушкямь, *гл. д. свр.* Да упушжъ, да
убижъ съ пушжъ, съ лиштовъ много, всичко;
перестрѣлить.

Изупушжъ, *ишь*, — шиль, *гл. д. свр.* Да
упушж много, всичко.

Изүрижъ, *ешь*, — нжль, *гл. д. свр.* Да уриж
много, всичко, да изсѣборжъ.

Изүствамь (да изүстжъ), *гл. д.* Реквамь,
казвамь, издумвамь. — мся, *гл. стр.* Бы-
вамь изүстенъ.

Изүстѣый, — тѣль и — тенъ, тѣа, — тѣо,
пр. Казанѣый съ думы; изүстѣый.

Изүстѣ, *нар.* Наустѣ, отвѣнъ: наизүстѣ.
Казвамь, четж нѣчто изүстѣ, казвамь го,
четж го отвѣнъ безъ да го глядамь въ книжъ.
Азж четж навечерж-тж изүстѣ, знаж
ж изүстѣ. Учж нѣчто изүстѣ, не по
книжъ, отвѣнъ; твердить что наизүстѣ.

Изүстжъ, *ишь*, — тиль, *гл. свр.* отъ изүстѣ-
вамь. — стѣнѣй, *прич. стр.* Речѣнѣый,
казанѣый, издуманѣый.

Изүтрижъ, *нар.* Утрѣнъ, заранъ; по утру.
Дойди утрѣ изүтрижъ.

Изүтрижъ-тж и изүтрѣ, *нар.* Утришь-тж
на другыа день.

Изүтрѣ телмѣль ще личи,
Да чюе мало, голѣмо,
Да остри остри свѣкрыи.
Да свѣе горж зеленж. *Пѣс.*

Изүтюлюдѣшжъ, *ешь*, — дѣсаль, *гл. д. свр.*
Да утюлюдѣшжъ много, всичко, да сврѣшжъ
уютюлюдѣсваніе-то; выгладить, выуютюжить.

Изүцѣнамь, *гл. д. свр.* Да уцѣнамь много,
всичко.

Изүчвамь и изүчнамь (да изүчжъ), *гл. д.*

1) Научвамь нѣчто добрѣ, както трѣбва;
изучать. 2) Научвамь наустѣ, изүстѣ; вы-
твѣрживать, выучивать. *Изүчихж молит-*
вж-тж, та мож да ж четж на трапе-
зж-тж. 3) Сврѣшвамь учеше-то на нѣчто;
выучивать. *Азж изүчихж наустѣничж-тж.*

4) Научвамь нѣкого на нѣчто, на книжъ,
на работж, на зананать; научать кого на
что. *Изүчи го да шие, да плете, да*
чете. Изүчилъ го на добрѣ мурафетж.

5) Научвамь конь, животно да ся изди,
да ся впряга или на друго нѣчто; выѣз-
жѣть, выѣзживать. — мся, 1) *гл. вззвр.*
Съ ученіе добывамь знаніе, научвамся;
выучиватьсѣ, научатьсѣ. 2) Сврѣшвамь
ученіе-то си; отучатьсѣ. 3) Глядамь какво
прави другъ, та го правж и азъ; выучи-
ваться, перенимать. *Отж него ся изүчи*
да прави такыжѣ пакости. 4) *гл. стр.*
Бывамь изүченъ.

Изүчваніе и изүчнаніе, *с. ср.* отъ изүч-
вамь и изүчнамь.

Изүчѣрижъ, *ишь*, — ниль, *гл. д. свр.* Да
учѣриж много, всичко.

Изүчжъ, *ишь*, — чиль, *гл. свр.* отъ изүч-
вамь и изүчнамь. Да научжъ; научить,
выучить, научить. — чѣнѣй, *прич. стр.*
Научѣнѣый; изүченнѣый, выучѣннѣый, на-
учѣннѣый.

Изүшвамь и изүшювамь (да изүшжъ),
гл. д. Изүшнамь: 1) Разваламь уши-ты
на нѣкакж справж, изпрошвамь. 2) *гл.*
ср. Очиствамь, офейжвамь, изглиннамь; у-

лизынать, ускользать. — мей, гл. өзөр. За пѣкавкь справк: развалать ми си ушы-ты.

Какъ си лэци помѣриж,
Лэди имь ся изрошижк,
Стрѣлы имь ся изушижк. Пѣс.

Изүшиңк, ешь, — шиль, гл. д. сөр. Да ушык много, вешчо.

Изүшиңк, ишь, — шиль, гл. сөр. отъ изүшвамь и изүшнамь. — шептѣй, прич. стр.

Изүшнамь (да изүшж), гл. ср. п д. Изүшвамь.

Изүж, ешь, — зүхъ, — зүль, гл. сөр. отъ изүвамь. Да събуъ, да разуж. — ұтый, прич. стр. Събутый, разутый; разутый.

Изфѣриж, ишь, — риль, гл. сөр. отъ изфѣрирамь. Да изгоньк, да изпѣдж, да изтириж, — рентѣй, прич. стр. Изгонептѣй, изпѣдпѣтѣй, изтирпѣтѣй.

Изфѣриамь (да изфѣриж), гл. д. Изгонвамь, изпѣждамь, изтирвамь пѣкого изъ двора, изъ село-то.

Изфѣриаме, с. ср. отъ изфѣриамь.

Изфѣриасамь, гл. сөр. отъ изфѣриасвамь. Да фѣриасамь,

Изфѣриасвамь и изфѣриасувамь (да изфѣриасамь), гл. ср. Фѣриасвамь, излизамь на фѣрж, изгубямь.

Изхабѣж, ишь, — биль, гл. сөр. отъ изхабѣвамь и изхабнамь. — бептѣй, прич. стр. 1) Ощептѣй, знаносантѣй, разваленый, зибилесантѣй; изпѣрченпѣтѣй. 2) Направентѣй да не рѣже, отжиенпѣтѣй; притуплѣнпѣтѣй.

Изхабѣвамь и изхабнамь (аа изхабѣж), гл. д. 1) Като правж иѣчто, не го сполучамь както съмь го тѣкмиль, та сторвамь знань онова, отъ чтого го съмь правилъ. *Додохъ да ми ушыкты дрѣжж, та ми изхабихж шалака.* 2) Направлямь иѣчто съ иѣкакъвъ наумь, на не хваца мѣето както съмь го тѣкмиль, та отива пѣ-пусто. *Да изхабимь по иѣкож думж, дано ны мине молба-та.* 3) За сѣчиво: направлямь да стәне тжно да не рѣже; вытупилѣть, иступилѣть. *Изхабихж си брадвѣтж, пожа.* 4) Разваламь чловѣжъ, изхуйлузивамь. 5) Изгубвамь, прахосвамь. *Изхабилж си здравс-то. Въ зорж ранила, день изхабила.* — мей, 1) гл. өзөр. Ставамь не годежь за работж, разваламея, изхайтвасмь, огалатвасмь; испѣртитѣсь. 2) гл. стр. Бывамь изхабенъ,

Изхабѣванне и изхабѣванне, с. ср. отъ изхабѣвамь и изхабнамь.

Изхайлазж (да ся), ишь, — зился, гл. сөр. отъ изхайлазѣвамси. Да ся внехрж.

Изхайлазѣвамси (да ся изхайлазж), гл. об. Ставамь хайлазъ, внехравамся,

Изхайманѣж, ишь, — шиль, гл. сөр. отъ изхайманѣвамь. — шептѣй, прич. стр.

Изхайманѣвамь (да изхайманѣж), гл. д. Направлямь иѣкого да стәне хаймана. — мей, 1) гл. өзөр. Ставамь хаймана. 2) гл. стр. Бывамь изхайманепъ.

Изхайманѣванне, с. ср. отъ изхайманѣвамь и изхайманѣвамси.

Изхѣйтвамь и изхѣйтувамь (да изхѣйтж), гл. д. Направлямь иѣкого да стәне хайта, научвамь на иѣчто неохвало, иѣчто лошаво, изгалатвамь го; извѣживать. — мей, 1) гл. өзөр. Ставамь хайта, научвамся, навѣкывамь на лоше, изгалатвамся; извѣживатѣсь.

Изхѣйтванне и изхѣйтванне, с. ср. отъ изхѣйтвамь и изхѣйтвасми.

Изхѣйтж, ишь, — тиль, гл. сөр. отъ изхѣйтвамь; извѣдитѣ. — тенпѣй, прич. стр. извѣженпѣй.

Изхѣпвамь и изхѣпувамь (да изхѣпж), гл. д. 1) Уханвамь мнозинж, вешчкы-ты, на много мѣста; изѣдѣть, изкусывать. 2) Отханвамь отъ иѣчто, изадамь; выкусывать.

Изхѣпж, ешь, — пиль, гл. сөр. отъ изхѣпвамь; изѣбеть, изкусѣть, выкусывать. — пайпѣй, прич. стр.

Изхарѣжж, ешь, — ризахъ, — ризаль, гл. д. сөр. Да харѣжж много, вешчкы-ты; раздарить. *Овця-ты си продадохж, кучета-та изхаризахж, а кешаи-ты си биж,* не щж да мя учи никой, иѣмамь потрѣбж отъ даскаль.

Изхарѣвамь и изхарѣнамь (да изхарѣжж), гл. д. 1) Похарѣвамь, разнасамь много, вешчо; издѣрживать, истрѣчивать, прожкѣвать. *Изхарчихж колко-то парж немаж.* 2) Потрѣблямь, доврѣшнамь; потреблять, израсходывать. *Изхарчихмы сѣно-то, сѣа харчимж добѣтжжа сѣ пѣвж.* *Изхарчихмы брашио-то си,* изадохмы го, приврѣшихмы го. — мей, 1) гл. өзөр. Похарѣвамь много. *По сватѣж-тж ся изхарчихмы, та остажжж безъ парж.* 2) гл. стр. Бывамь изхарченъ.

Изхарѣванне и изхарѣванне, с. ср. отъ изхарѣвамь и изхарѣнамь.

Изхарѣж, ишь, — чиль, гл. сөр. отъ изхарѣвамь и изхарѣнамь; истрѣтитѣ, издержѣть, израсходовать. — чептѣй, прич. стр. истрѣченпѣй, издѣржанпѣй, израсходованпѣй.

Изхаччж (да ся), ишь, — чился, гл. сөр. отъ изхаччамся.

Изхаччамся (да ся изхаччж), гл. об. Нраветвенно ся разваламь.

Изхвѣлѣж, ишь, — лиль, *гл. д. свр.* Да хвалѣж много. *Не може да го изхвали.*

Изхвѣлѣж, ешь, — ижль, и

Изхвѣтѣж, ишь, — тиль, *гл. д. свр.* Да хванѣж да хватѣж много, вѣщкы-ты; перехватѣть.

Изхвѣщацьмъ, *гл. д. свр.* Да хванѣж вѣщкы-ты; перехватѣвать. — *мѣся*, *гл. вѣз.* въ *мл. ч.* Прѣхвѣщацьмы на тонаѣж единѣж слѣдь другъ до краѣ, за да видимъ кому ся пада да начне; конѣться.

Изхлѣскацьмъ, *гл. свр.* отъ изхлѣскацьмъ; вѣтолкать, вѣтолкнуть. — *скацый*, *прич. стр.*; вѣтолканый, вѣтолкнутый.

Изхлѣскацьмъ и **изхлѣскацьмъ** (да изхлѣскацьмъ), *гл. д.* Съ хлѣсанье изкарвацьмъ, изтъквѣмъ иѣчто навѣтъ, избутвацьмъ; вѣтѣлковать.

Изхлѣзвѣмъ и **изхлѣзвѣмъ** (да изхлѣзѣж и да изхлѣзѣж), *гл. д.* Изхлѣзвѣмъ, иѣчто нахлѣзено изваждацьмъ, смѣквѣмъ. *Изхлѣзѣмъ си чората.* — *мѣся*, 1) *гл. вѣзвр.* Измѣквѣмъся, измѣствѣмъся. *Изхлѣзѣмъся вѣрѣка-та на ранѣж-тѣж.* 2) Измѣквѣмъся отъ иѣчто да го не направѣж, избѣгвѣмъ; ускѣльзывать. 2) *гл. стр.* Бывѣмъ изхлѣзѣнь, изхлѣзѣнь.

Изхлѣзвѣмъ и **изхлѣзвѣмъ**, *с. ср.* отъ изхлѣзвѣмъ.

Изхлѣзѣж, ешь, — ижль, и

Изхлѣзѣж, ишь, — зиль, *гл. свр.* отъ изхлѣзвѣмъ. Да изхлѣзѣж. — *ижтый* и — *зѣптый*, *прич. стр.* Изхлѣзѣжтый.

Изхлѣскацьмъ, *гл. д. свр.* Да изтъркацьмъ, да изтърыж. — *скацый*, *прич. стр.* Изтъры, тый, изтърыканый. *Като изхлѣскацьмъ банѣж-като изтърыж парѣж.*

Изхлѣзвѣмъ и **изхлѣзвѣмъ** (да изхлѣзѣж), *гл. д.* Изхлѣзвѣмъ.

Изхлѣзѣж, ешь, — ижль, *гл. свр.* отъ изхлѣзвѣмъ. Да изхлѣзѣж.

Изхлѣзѣж, *гл. ср. свр.* Да хлѣзѣж извѣдѣжѣж, ижѣж-тѣж.

Изхлѣдѣмъ, **изхлѣдѣмъ** и **изхлѣдѣмъ** (да изхлѣдѣж), *гл. д. свр.* Съ ходене изобыколѣмъ много мѣста, избродѣмъ, изизѣдѣмъ, изшетѣмъ, излазѣмъ, измѣтъквѣмъ; исхлѣживѣть. *Изхлѣди свѣта, изхлѣди вѣщкы-ты мѣста.* — *Изхлѣди ми и изхлѣди ми*, *гл. безл.* Износа ми, поноса ми. *Ако това не ти изхлѣди, не прави го, не давай го.*

Изхлѣдѣмъ, *с. м.* Изтокѣж, изникѣж, вѣзтокѣж; востѣкѣж.

А Секула опаса си сабѣж

И си зѣде тяжка боздугала,

Прѣкрѣтъся спроти изхлѣдѣмъ слынце. *Пѣс.*

Изхлѣдѣж, ишь, — диль, *гл. свр.* отъ изхлѣдѣмъ

и **изхлѣдѣмъ**; исхлѣдѣть, перехлѣдѣть, изѣѣзѣть.

Изхлѣдѣмъ (да изхлѣдѣж), *гл. д.* Изхлѣдѣмъ.

Изхрѣквѣмъ, *гл. свр.* отъ изхрѣквѣмъ. 1) Да нахокацьмъ, да навѣквѣмъ, да ся накарацьмъ; вѣбранить, вѣругать. 2) Да извѣквѣмъ, да изругацьмъ.

Изхрѣквѣмъ и **изхрѣквѣмъ** (да изхрѣквѣмъ), *гл. д.* 1) Извѣквѣмъ, изругацьмъ. 2) Навѣквѣмъ, нахокацьмъ, накарацьмъ иѣкому.

Изхорѣтѣж, ишь, — тиль, *гл. свр.* отъ изхорѣтѣжѣмъ. — *тѣпый*, *прич. стр.*

Изхорѣтѣжѣмъ (да изхорѣтѣжѣж), *гл. д.* 1) Издумѣмъ иѣчто брѣзо и извѣдѣжѣж. 2) Прѣхорѣтѣжѣмъ вѣщко. *Изхорѣтѣжѣмъ вѣщко.*

Изхрѣнѣмъ и **изхрѣнѣмъ** (да изхрѣнѣж), *гл. д.* 1) За животно: хранѣж го за да порасте, да ся накрѣви; выкармливать, откармливать. 2) За чловѣка: изглядѣмъ, отглядѣмъ, изкутъмъ, отхранѣмъ; воспѣтъмъ, вскармливать. 3) Разнасацьмъ на хранѣж; прокармливать. *Изхранѣжѣмъ кукурѣза на свинѣж-тѣж*, издавахъ имъ го вѣщкый. — *мѣся*, *гл. вѣзвр.* Намирацьмъ си самъ хранѣж-тѣж, прѣхранѣмъся; прокармливать. 2) *гл. стр.* Бывѣмъ изхранѣнь; выкармливать, вскармливать, откармливать, прокармливать.

Изхрѣнѣмъ и **изхрѣнѣмъ**, *с. ср.* отъ изхрѣнѣмъ и изхрѣнѣмъ.

Изхрѣнѣж, ишь, — ниль, *гл. свр.* отъ изхрѣнѣмъ; вѣкормить, воспитѣть, вскормить, прокормить. — *нѣпый*, *прич. стр.* вѣкормленный, откормленный, воспитанный, вскормленный, вѣкормленный, прокормленный.

Изхрѣчѣж, ишь, — чиль, *гл. свр.* отъ изхрѣчѣмъ; вѣхаркать, вѣхаркнуть, отхаркать, отхаркнуть. — *чѣпый*, *прич. стр.* вѣхарканный, вѣхаркнутый, отхаркнутый.

Изхрѣчѣмъ (да изхрѣчѣжѣж), *гл. д.* Съ хрѣчене изхрѣчѣмъ иѣчто, изхрѣчѣмъ; выхаркивать, отхаркивать. *Изхрѣчѣмъ хрѣчѣжѣж.* — *мѣся*, *гл. вѣзвр.* Съ хрѣчене изхрѣчѣмъ отъ хрѣвож или отъ друго иѣчто грѣло-то, уста-та си; отхаркивать.

Изхрунѣмъ, *гл. свр.* отъ изхрунѣмъ. Да охрунѣмъ. — *наный*, *прич. стр.* Охрунѣмъ.

Изхрунѣмъ и **изхрунѣмъ** (да изхрунѣмъ), *гл. д.* Охрунѣмъ много, вѣщко.

Изхрунѣмъ, *гл. д. свр.* Да охрунѣмъ много, вѣщко-то.

Изхрѣквѣмъ, *гл. свр.* отъ изхрѣквѣмъ. Да изхрѣчѣжѣж. — *ганый*, *прич. стр.* Изхрѣчѣпый; вѣхаркнутый, отхаркнутый.

Изхрѣквѣмъ и **изхрѣквѣмъ** (да изхрѣквѣмъ), *гл. д.* Съ хрѣчене изкарвацьмъ иѣчто

- изъ уста-та си, иззрачамъ; выхъркивать, отхъркивать.
- Изхуйлузѣ**, ишь,—аилъ, *гл. сѣр.* отъ изхуйлузи́вамъ. Да онъравь. — зѣнгий, *прим. стр.*
- Изхуйлузи́вамъ** (да изхуйлузѣ), *гл. д.* Направямъ да стане хуйлузѣ, онъравямъ. *Изхуйлузи коня*, направи го да стане хуйлузѣ.—*мѣя*, 1) *гл. вѣзвр.* Ставамъ хуйлузѣ, добывамъ лошаветъ итравь, онъравямъ. 2) *гл. стр.* Бывамъ изхуйлузѣнъ.
- Изхуйлузи́ване**, *с. сѣр.* отъ изхуйлузи́вамъ и изхуйлузи́ваемъ.
- Изху́ламъ** и **изху́ламъ** (да изху́лѣ), *гл. д.* 1) Поху́ламъ мнозинѣ, всицкы-ты. 2) Изну́чамъ и́что изъ рѣцѣ-ты си да ся изилезне. — *мѣя*, *гл. вѣзвр.* Изилезвамъ, изкшичвамъ да не направь, дѣ не свръшь и́что, изпивамъ, извъртамъ, избѣгамъ; отвѣртываться. *Изхулися отъ дълга си.*
- Изху́лѣ**, ишь,—лиль, *гл. сѣр.* отъ изху́ламъ и изху́ламъ.
- Изху́трувамъ**, *гл. д. сѣр.* Да измыслѣ, да измайсторѣ, да издаволувамъ. *Ху́трувалѣ*, *никога да не изху́трува.*
- Изцалу́вамъ**, *гл. д. сѣр.* Да изцѣлувамъ.
- Изцалѣ**, ишь,—лиль, *гл. сѣр.* отъ изцалѣ́вамъ.—*лѣнгий*, *прим. стр.*
- Изцалѣ́вамъ** (да изцалѣ́), *гл. д.* Направямъ и́что не цѣло, развалено да стане както си е было, изцѣлавамъ.—*мѣя*, *гл. вѣзвр.* Ставамъ цѣль, както си съмъ былѣ.
- Изцанамъ**, *гл. д. сѣр.* Да нацанамъ, да зацапамъ много, всицкы-ты; вымарать.
- Изцвѣ́ламъ** и **изцвѣ́лювамъ** (да извѣ́лѣ), *гл. сѣр.* За конь: зацвѣламъ изведи́жъ лѣк-тѣ.
- Изцвѣ́лѣ**, ишь,—лиль, *гл. сѣр.* отъ изцвѣ́ламъ. Да провнѣкамъ, да провнѣнѣ.
- Изцѣ́брювамъ** (да ся изцѣ́брѣ), *гл. об.* 1) Ставамъ цѣбрь, быстрѣ, избыструвамъ. 2) За чловѣкъ: пожелѣва ми лице-то, става ми быстро лице-то отъ болѣсть, отъ слабость, избыструвамъ, изцѣ́лювамъ.
- Изцѣ́брѣ** (да ся), ишь,—рилѣя, *гл. сѣр.* отъ изцѣ́брювамъ. Да ся изцѣ́брювамъ. Да ся изцѣ́кѣлѣ, да ся избыстрѣ.—*репгий*, *прим. стр.*
- Изцѣ́цамъ**, *гл. сѣр.* отъ изцѣ́цамъ. Да избозаѣ, да иземучѣ; вы́сосать.—*цангий*, *прим. стр.* Избозаѣнгий, иземукаѣнгий; вы́со-сангий, избѣсангий.
- Изцѣ́цамъ** и **изцѣ́цувамъ** (да изцѣ́цамъ), *гл. д.* Съ цѣцане иземуквамъ, избозавамъ, изсуквамъ, изсысвамъ; высѣсывать, изсѣ-сывать.—*Изцѣцалѣ го изъ прѣсте-то си*, избозалѣ го изъ прѣсте-то си, измыслилѣ го.
- Изцѣ́цване** и **изцѣ́цуване**, *с. сѣр.* отъ изцѣ́цамъ.
- Изцѣ́ркамъ**, *гл. сѣр. сѣр.* Да изцѣрѣлѣ. *Из-цѣрѣкалѣ жѣ вѣрабѣ-ти.*
- Изцѣ́ркамъ**, *гл. сѣр.* отъ изцѣ́ркамъ. 1) Да нацѣркамъ. 2) Въ *мл. ч.* Да умремъ, да иззмремъ.
- Изцѣ́ркамъ** и **изцѣ́ркувамъ** (да изцѣ́ркамъ), 1) *гл. д.* Нацѣркамъ, съ цѣрѣ-не изваждамъ, изкарвамъ. 2) *гл. сѣр.* въ *мл. ч.* Измирамъ, умирамъ мнозина, всицкы. 3) Измръзвамъ, олябамъ.
- Изцѣ́рнѣ**, ишь,—ниль, *гл. д. сѣр.* Да изчернѣ; вы́чернить.
- Изцѣ́рнѣ**, ешь,—паль, *гл. д. сѣр.* Да изчернѣ. *Изцѣрпалѣ изъ море-то сдиѣ лѣйкѣ водѣ*, *та познава ли ся?*
- Изцѣ́рчѣ**, ишь,—чѣль, *гл. сѣр. сѣр.* въ *мл. ч.* За птичета: да изцѣркамъ, да зацѣрчимъ много изведи́жъ, лѣк-тѣ.
- Изцѣ́камъ**, *гл. сѣр.* отъ изцѣ́кувамъ. Да изпнѣ, да онукамъ.—*кангий*, *прим. стр.* Изцѣтгий, онукаѣнгий.
- Изцѣ́кувамъ** и **изцѣ́кувамъ** (да изцѣ́кумъ), *гл. д.* Оцуквамъ, изпивамъ; изпнѣвать. *Из-цѣука на бацѣ си чманѣ-то.*
- Изцѣ́цкамъ**, *гл. смякѣ.* отъ изцѣ́кумъ.
- Изцѣ́клювамъ** (да изцѣ́клѣ), *гл. д.* Направямъ и́что да свѣтне като цѣкло.—*Из-цѣкклилѣ очи*, умрѣлѣ.—*мѣя*, *гл. вѣзвр.* За небо-то: изнасувамъ, свѣтѣ много. 2) За чловѣкъ: избѣструва ми ся лице-то отъ болѣсть, отъ слабость; изцѣ́брювамъ. *Какъвъ ся е изцѣкклилѣ*, какъвъ е цѣ́кѣлѣ тѣль, изнади́жъ.
- Изцѣ́клѣ**, ишь,—лиль, *гл. сѣр.* отъ изцѣ́клювамъ.—*лепгий*, *прим. стр.*
- Изцѣ́дѣлѣ**, *с. м.* Когда ся излѣе и́что, та что-то остане най-послѣ да ся изцѣ́ди, отцѣ́дѣгы; вы́цѣ́дѣгы, отцѣ́дѣгы.
- Изцѣ́дѣ**, ишь,—дѣль, *гл. сѣр.* отъ изцѣ́ждамъ и изцѣ́дѣ́вамъ; изцѣ́дѣть, вы́цѣ́дѣть, вы́жѣть.—*дѣпгий*, *прим. стр.*
- Изцѣ́дѣ́вамъ** и **изцѣ́ждамъ** (да изцѣ́дѣ), *гл. д.* 1) Оставамъ и́что да тече, да ся цѣ́ди малко по малко, докѣлѣ изтече вси-ко-то; изцѣ́живать, вы́цѣ́живать. 2) При-тѣскамъ и́что, изпнѣвамъ го, мачкамъ го да ся пустне сока, водѣ-тѣ; *вы́жѣмѣть*. 3) Като пнѣ и́что, навирвамъ сѣда, та изпнѣвамъ всицѣ-то до калѣж; *вы́пнѣвать* до дна.—*мѣя*, 1) *гл. вѣзвр.* и *стр.* изцѣ́жпнѣть, *вы́цѣ́живаться*.
- Изцѣ́дѣ́ване** и **изцѣ́ждане**, *с. сѣр.* отъ изцѣ́ждамъ и изцѣ́дѣ́вамъ.
- Изцѣ́лѣние**, *с. сѣр.* отъ изцѣ́лѣлѣ (да изцѣ́рѣ, да оздравѣ); изцѣ́лѣние.
- Изцѣ́лувамъ**, *гл. д. сѣр.* Да цѣ́луѣ, да цалуѣ мнозинѣ, всицкы-ты, да изцалу-вамъ; *перѣцѣ́ловѣть*.

Па что ми ся гласъ изчюва
Въвъ два дѣла, въвъ два дола. *Пѣс.*

Изчювамь, *гл. свр.* отъ изчюввамь. Да изглядамь, да отхранѣ, да учювамь. — **вангый**, *прич. стр.* Изглядангый, отхраненгый, учювангый.

Изчюввамь и **изчювувамь** (да изчювамь), *гл. д.* Изглядвамь, отглядвамь, изхранвамь, отхранвамь, учювамь. — **мся**, *гл. стр.* Бывамь изчюванъ.

Изчюдвамся и **изчюдувамся** (да ся изчюдъ), *гл. об.* Почюдвамся изведнѣжъ много; изумляться.

Изчюдъ (да ся), *ишь*, — **дился**, *гл. свр.* отъ изчюдвамся. Да ся почюдъ; издивѣться, изумѣться.

Изчюкамь, *гл. свр.* отъ изчюквамь. — **кангый**, *прич. стр.*

Изчюквамь и **изчюкувамь** (да изчюкамь), *гл. д.* 1) Съ чюкане изработвамь нѣчто, изковавамь; **выковывать**. *Чтото изчюка, той го и изпука, той го и очюка* (изпне). 2) Съ чюкане изкарвамь, изваждамь, пзмѣщамь нѣчто; **выколачивать**. 3) Чюквамь много, всичкы-ты, изтрошавамь, изчюпвамь. 4) Чюквамь, тропвамь изведнѣжъ какъ-тъ, изтропвамь. 5) Изпивамь, изчуквамь. — **мся**, *гл. стр.* Бывамь изчюканъ.

Изчюпвамь и **изчюпнамь** (да изчюпнѣ), *гл. д.* 1) Изтрошавамь, изчюквамь, очюпвамь много, всичкы-ты; **переламывать**. 2) За птицъ: излупвамь, измѣтвамь, извождамь; **высѣживать**, **выводить** птенцовъ. — **мся**, *гл. стр.* Бывамь изчюпенъ.

Изчюпнѣ, *ишь*, — **илъ**, *гл. свр.* отъ изчюпнамь и изчюпнамь; **переломать**. — **пентый**, *прич. стр.* 1) Изтрошенгый, изчюкангый, изчюпенгый. 2) Излупенгый, измѣтенгый, изведенгый.

Изчюхнувамь и **изчюхвамь** (да изчюхнѣ), *гл. ср.* Изсъхвамь.

Изчюхнувание и **изчюхвание**, *с. ср.* отъ изчюхнувамь. Изсъхвание.

Изчюхнѣ, *ешь*, — **наль**, *гл. свр.* отъ изчюхнувамь. Да изсъхнѣ.

Изчюшкамь, *гл. д. свр.* Да изчюшлѣ.

Изчюшлювамь и **изчюшлямь** (да изчюшлѣ), *гл. д.* Вадж сѣмя отъ чюшкѣ или нѣчто отъ чюшюкѣ, чюшкамь. *Изчюшлѣмъ фасула.*

Изчюшлѣ, *ишь*, — **лиль**, *гл. свр.* отъ изчюшлювамь. Да очюшлѣ, да изчюшкамь, да очюшкамь.

Изчюшъ (да ся), *ешь*, — **чюлся**, *гл. свр.* отъ изчюшлювамь. Да ся зачюшъ.

Изчюкамь, *гл. свр.* отъ изчюквамь; **изождаъ**, **выждать**, **наждаъ**. — **кангый**, *прич. стр.*

Изчюквамь и **изчюкувамь** (да изчюкамь), *гл. д.* Чакамь, доклѣ му дойде врѣмя-то, доклѣ ся изврѣши нѣчто, доклѣ дойде нѣкой; **выжидать**, **нажидать**. — **мся**, *гл. вѣзер.* Чакамь много, та ся уморавамь.

Изшѣтамь, *гл. свр.* отъ изшѣтвамь. Да изходж, да изобыкожъ.

Изшѣтвамь и **изшѣтувамь** (да изшѣтамь), *гл. д.* Бывамь на много мѣста, изходвамь изобыкаламь.

Шетбж шета Срьбакъ добъръ юнакъ,
Шетбж шета сликж да си найде,
Да си найде сликж спорядъ него
Та изшета по града Урадана;
Тамъ ся найде сликж спорядъ него. *Пѣс.*

Изшивамь (да изшилѣ), *гл. д.* 1) Ушивамь много, всичкы-ты. *Изши кроено-то.* 2) Ушивамь, нашивамь много шивовы на нѣчто; **изшивать**. *Изшилъ на дрѣвж-тъ различны шаркы.* 3) Съ шпение разнискамь, изхарчвамь; **изшивать**. *Изшилъ конци-ты.* 4) Отъ шивъ изкарвамь, спечалвамь; **вышивать**. *Изшила по пять грошка на день.* — **мся**, 1) *гл. стр.* Отъ много шпение изтрѣквамся, разваламся. 2) Бывамь изшить.

Изшивание, *с. ср.* отъ изшивамь.

Изшилвамь и **изшилнамь** (да изшилѣ), *гл. д.* Направамь нѣчто на края остро като шило, изшилчамь, изострювамь; **обвастривать**. — **мся**, *гл. стр.* Бывамь изшпенъ; **обвастриваться**.

Изшилчѣ, *ишь*, — **чиль**, *гл. свр.* отъ изшилчнамь. Да изшилѣ. — **ченгый**, *прич. стр.* Изшпенгый.

Изшилчнамь (да изшилчѣ), *гл. д.* Изшилвамь.

Изшилѣ, *ишь*, — **лиль**, *гл. свр.* отъ изшилвамь и изшилнамь. Да изшилчѣ, да изострѣ, да изврѣхлестѣ; **обострить**. — **денгый**, *прич. стр.* Изшилченгый, изостренгый; **обостренный**.

Изшилнамь (да изшилѣ), *гл. д.* Изшилвамь.

Изшилѣ, *ешь*, — **шилъ**, *гл. свр.* отъ изшивамь; **изшить**, **вышить**. — **шилгый**, *прич. стр.*; **изшилгый**, **вышилгый**.

Изштѣтамь, *гл. свр.* отъ изштѣтвамь. Да уштѣтамь, да изтрѣбж. — **тангый**, *прич. стр.* Уштѣтангый, изтрѣбенгый, изчистенгый.

Изштѣтвамь и **изштѣтувамь** (да изштѣтамь), *гл. ср.* и *д.* Уштѣтвамь навсѣдѣ, изтрѣбвамь, изчиствамь.

Изшиарвамь и **изшиарувамь** (да изшиарѣ), *гл. д.* Нашарвамь много, всичкы-ты, изпсвамь; **испснѣрять**.

Изшиарѣ, *ишь*, — **рилъ**, *гл. свр.* отъ изшиарвамь. Да изпшѣж; **испснѣрять**.

Изцаввамь и **изцавувамь** (да изцавѣ), *гл. д.* Уцаввамь много, всичкы-ты.

Изца́вѣжъ, ишь, — иль, *гл. свр.* отъ изца́вѣвамь.

Изцѣ́нѣжъ (да ся), ишь, — нилася, *гл. об. свр.* За кучкж: окупчвамся, оцѣнчвамся.

Изци́пнамь и **изци́пувамь** (да изци́пж), *гл. д.* 1) Защи́пнамь, уци́пнамь мнозиж, вси́кы-ты, навсѣдѣ; ци́пнать во мно́жествѣ. 2) Оци́пнамь, оску́бнамь; изци́пнать, выци́пнать. 3) Влѣж или друго съ щипане разчесвамь, изчесвамь; теребѣть. — *мѣя, гл. стр.* Бывамь изци́панъ.

Изци́пнж, ешь, — наль, *гл. свр.* отъ изци́пнамь; изци́пнать, выци́пнать, истеребѣть. — *пантый, прич. стр.* изци́пантый, выци́пантый, истеребленый.

Изцири́чавый, въ, ва, во, *пр.* За кравж: станжла щирца, нлѣва.

Изцу́кнамь и **изцу́кнувамь** (да изцу́кнж), *гл. ср.* Изгубчмамся, изфирасвамь. — *Изцу́кнж ми изъ ума*, излѣзе ми изъ ума, заборавахъ; вы́шло изъ ума́.

Изцу́кнж, ешь, — нжль, *гл. свр.* отъ изцу́кнамь.

Изъ, *прѣдл.* Употрѣбчавася отдѣлно, сложенъ съ другъ прѣдлогъ подырь него и оставенъ съ другы рѣчп. Отдѣлно прѣдъ имена тона прѣдлогъ показва: 1) Движенне отвѣтрѣ навънъ, както въ изреченна: *излѣзе изъ стаяж-тж; вы́шелъ изъ ко́мпнаты. Извади го изъ ковчега; вы́нулъ егб изъ ящичка. Изсыпа го изъ торбж-тж; вы́сыпаль егб изъ мѣшкѣ. Вино-то изтекло изъ бѣчѣж-тж; вино́ вы́текло изъ бѣчки. Изскуби́жли го изъ ржцѣ-тж ми; егб вы́рвали изъ рукъ егб. Изъ носа му́ тече крѣвь; у негб изъ носу кровь идѣтъ. Въ вси́кы такывы изреченна вмѣсто изъ казвать и отъ, така: *излѣзе отъ стаяж-тж, извади го отъ ковчега, изсыпа го отъ торбж-тж, вино-то изтекло отъ бѣчѣж-тж, изскуби́жль го отъ ржцѣ-тж ми, отъ носа му тече крѣвь.* 2) Движенне вѣтрѣ въ иѣчто, както въ изреченна: *ходж изъ града; хожу по гброду. Разхождамся изъ градинж-тж; гулюю по саду. Навалица-та ся разнесе изъ улици-тж; толпѣ разошлѣсь по ўлицамъ. Изъ горж-тж ходять зайци. Телмалъ звика изъ Будима града.* Въ вси́кы-ты такывы изреченна вмѣсто изъ казвать и по, така: *ходж по града, разхождамся по градинж-тж, навалица-та ся разнесе по улици-тж* и проч. 3) Движенне надолу, както въ изреченна: *слизамъ изъ стлѣбж-тж; сходѣть съ лѣстницы. Спущамся изъ планиж-тж; спуска́ть ся съ горѣ. Тржколился изъ брѣга; скатѣлся съ бѣрега.* Въ такывы изреченна вмѣсто*

прѣдлогъ изъ иѣкоп нб-правилно учотрѣбчавать *изъ*, та казвать: *слизамъ изъ стлѣбж-тж, спущамся изъ планиж-тж, тржколился изъ брѣга.* 4) Находане пѣидѣ, въ иѣчто, както въ изреченна: *изъ нашж-тж горж има доста круши (дрѣвета круши). Изъ лозя-та е плѣно съ орѣжы (дрѣвета орѣхы). Изъ Старж-Планиж ся вѣдять мѣкж; въ Балкѣнахъ вѣдлѣтся медвѣди.* За да ся разбере още нб-добрѣ и нб-наплѣно знаменованне-то на прѣдлогъ изъ, да приведемъ още иѣколко изреченна. *Излѣзе изъ врата-та. Подадеса изъ прозореца. Обадиса изъ горж-тж.*

Провыкчжлся зеленъ здравецъ
Изъ горж зеленж. *Иѣс.*

Дума не излиза изъ уста-та му. Текжтъ му лиги изъ уста-та. Тонага-та изъ рай израсла. Гляда изъ дукиж. Плѣва изъ рѣкж-тж. Вади ги (думы-ты) катю изъ джебѣ. Вали дѣждѣ катю изъ ржкавѣ, катю изъ вѣдро. Врѣви си изъ пжта. Врѣви изъ правѣй, изъ кривѣй пжтъ. Изъ день въ день; со дня нѣ день. Изъ ржкж въ ржкж; изъ рукъ въ руки. — Прѣдлогъ изъ ся уотрѣбчава и сложенъ съ другы прѣдлозы подырь него, та прави съ тѣхъ двойны прѣдлозы. Такывы сж: а) **Изъ-задѣ** (иззадѣ). *Гляда изъ-задѣ врата-та, изъ-задѣ плета.* б) **Изъ-междж** (измеждж). *Изъ-междж селяны-тж има и заможит.* в) **Изъ-подѣ** (изподѣ). *Излѣзе изъ-подѣ одѣра, изъ-подѣ амбара.* *Гляда изъ-подѣ вѣжды; смѣтрить изъ подлѣбья.* г) **Изъ-прѣдѣ** (изпрѣдѣ). *Из-прѣдѣ кжцж-тж има кладенець. Мажи ся изъ-прѣдѣ очи-тж ми.* — Прѣдлогъ изъ, катю прѣдлозы до и за, ся съчинчава и съ нарѣччна отъ мѣсто и врѣмя катю съ имена сжщественны и прилагателны, та прави съ тѣхъ, така да ся каже, прѣдложны сложины нарѣччна. Такывы сж: **изъ-вѣнъ** (извѣнъ), **изъ-вжтрѣ** (извжтрѣ), **изъ-отвѣнъ** (изотвѣнъ), **изъ-отвжтрѣ** (изотвжтрѣ), **изъ-напрѣдѣ** (изнапрѣдѣ), **изъ-отпрѣдѣ** (изотпрѣдѣ), **изъ-отзадѣ** (изотзадѣ), катю съ показаны на рѣдѣ иѣж. — Ставенъ сж глаголы прѣдлогъ изъ показва: а) Движенне навънъ, както: *излизамъ* — да *излѣзж, изтичамъ* — да *изтѣкж, изваждамъ* — да *извадж, изливамъ* — да *излѣж, изсыпвамъ* — да *изсыпж, изгонвамъ* — да *изгонж.* б) Свршшенж работж, както: *изадамъ* — да *изамъ* (изадохъ хлѣба), *изпивамъ* — да *изпжж* (изпжхъ водж-тж), *изтѣкавамъ* — да *изтѣкж* (изтѣкахъ платно), *изписвамъ* — да

изписихъ (изписахъ ꙗвлѣ книгѣ), *изгарямъ* — да *изгорѣ* (изгорихъ дръва-та).

в) Изврѣшаніе много, всичко, като: *изловкавамъ* — да *излови* (изловихъ хайдуты-ты), *измокровамъ* — да *измокри* (измокрихъ си дрѣхы-ты), *изпотрошкавамъ* — да *изпотроши* (изпотрошихъ чаши-ты), *изпрѣсичамъ* — да *изпрѣсѣжж* (изпрѣсѣкохмы дръва-та). г) Придобыване, спечалваніе съ нѣчто, като: *изшивамъ* — да *изши*, *изжывамъ* — да *изжы*, *изтъкавамъ* — да *изтъжж*, *изработвамъ* — да *изработж* (изшивамъ, изжывамъ, изтъкавамъ, изработвамъ по пять гроша на день). д) Даваніе другъ видъ на нѣчто, като: *избѣлавамъ* — да *избѣлж* (избѣлихъ платно-то), *изкривавамъ* — да *изкривж* (изкривихъ прѣтчѣж-тѣ), *изглаждамъ* — да *изгладж* (изгладихъ камыка). Знаменованіа-та, които добывать глаголи-ти, наставени съ прѣдлогъ *изъ*, както ся вижда отъ тѣхъ е многообразно. — Прѣдъ рѣчи, които начинать отъ *к, н, т, х* и отъ *с, ц, ч, ш, щ*, въ прѣдлогъ *изъ*, и когато е той отдѣлно, и когато е составенъ съ тѣхъ, буква *з* ся изрична като *с*, та казвать: *исъ кжцж, исковавамъ, исъ поле-то, изписичамъ, исъ трѣвж-тж, исписичамъ, исъ хрѣстѣ-то, исхранявамъ, исъ село, исписичамъ, исъ цркъвж, исцѣждамъ, исъ чаши, исчиствамъ, исъ шомж-тж, исшивамъ, исщипвамъ, вмѣсто исъ кжцж, исковавамъ, исъ трѣвж-тж, изписичамъ, и проч. Въ величы-ты такыты случая въ рѣчника прѣдлогъ *изъ* е писанъ съ *з*.*

Изюдвалъ и изюдіавалъ (да *изюдж*), *гл. д.* Изкарвамъ отъ главж, излѣгвамъ, измамвамъ, излѣстывамъ, излюдовамъ, прѣсатанывамъ; обольщать, обманывать. — *мся, гл. стр.* Бывамъ изюденъ, излюдвамся, прѣсатанывамся; обольщаться, обманываться.

Изюдваніе и изюдіаваніе, *с. ср.* отъ *изюдвалъ* и *изюдіавалъ*; обольщеніе.

Изюджъ, ишь, — *дѣлъ, гл. свр.* отъ *изюдвалъ* и *изюдіавалъ*. Да *излѣжж*, да *измамж*, да *излѣстж*, да *прѣсатанж*; обольстить, обмануть. — *дѣнъгый, прич. стр.* Излѣганъгый, измаменъгый, излѣстенъгый, прѣсатаненъгый; обольщенъгый, обманутъгый.

Изюдвалъ и изюдзувалъ (да *изюздж*), *гл. д.* Свалнамъ, снимаемъ, отбѣчамъ, изваждамъ юздж на конь, изюзвамъ, изюздувамъ. — *мся, 1) гл. взвр.* За конь: свалнамъ си юздж-тж, изюздувамся, изюздувамся. 2) За чловѣкъ: развалиамся, ставамъ бѣсенъ, лудъ, хаймана, изхайтувамся. 3) *гл. стр.* Бывамъ изюзденъ.

Изюдваніе и изюдзуваніе, *с. ср.* отъ *изюдвалъ*.

Изюздж, ишь, — *дѣлъ, гл. свр.* отъ *изюдвалъ*. Да *изюздж*, да *изюздуздж*. — *дѣнъгый, прич. стр.* Изюзденъгый, изюзденъгый.

Изютюлюдішж, ешь, — *дѣсахъ, — дѣсалъ, гл. д. свр.* Да *изютюлюдишж*.

Изювѣж, ишь, — *вѣль, гл. свр.* отъ *изювѣвалъ*; *изювѣжъ, вѣдатель. — вѣнъгый, прич. стр.* изювѣленный.

Изювѣвалъ (да *изювѣж*), *гл. д. 1)* Изюввамъ, показывамъ нѣкакво мое щеніе; изювѣлять. 2) Изюказывамъ, обаждамъ; выдавать, обалтывать. — *мся, 1) гл. взвр.* въ *мн. ч.* Обаждамъся, изюказывамъся. *Щжъть ся изювѣтъ единъ другъ, щжъть ся изюказжъть.* 2) *гл. стр.* Бывамъ изювенъ.

Изювѣваніе, *с. ср.* отъ *изювѣвалъ*; изювѣленіе.

Изюгнж (да *ся*), *ишь*, — *нился, гл. об. свр.* въ *мн. ч.* За овця: да *ся* онагннѣ много, величы-ты; обюгннѣться. *Овця-тжъ ся изюгннжж.*

Изюдамъ и изюждамъ (изюдвалъ, да *изюдамъ*), *гл. д.* Изюдамъ: 1) Съ иаденіе отрѣбывамъ, доврѣшамъ; съѣдять. *Изюдохъ единъ кокошжж.* 2) Поидамъ много, всичко; изюпоидамъ; переѣдять. *Изюдохжжъ всечко, что имаше за иаденіе.* 3) Поидамъ, продавамъ нѣчто на много мѣста, опасывамъ, съзобывамъ; изюѣдять. *Молци изюли пряждж-тжж.* 4) За нѣчта люты: разидамъ, проидамъ; съѣдять, выѣдять, переѣдять, проѣдять. *Кезапъ-тжъ изюда бакжжра. Ржжда изюла желъзо-то.* 5) Усвоивамъ си, отнимамъ чюждо нѣчто; присвоивать чюжбѣ. *Изюде ми стожж-тжж.* 6) Не плащамъ чето дѣлжж, не поврѣщамъ чето съмъ зель. *Изюде ми половинжж-тжж отъ заплатжж-тжж. Изюде ми паржж-тжж, что му съмъ далъ назасжж.* 7) Разнасамъ, прѣхосывамъ, распѣлѣвамъ, потружж; проѣдять, проживать, расточать, промѣтывать. *Изюде бащино-то си имаше.* 8) Съсыпывамъ, разобаривамъ; конать. *Грыжи мя изюдохжж. — мся, 1) гл. вз.* въ *мн. ч.* Идемся единъ другъ, карамъся, джокамъся. *Скарали сжж ся, та цжжъть ся изюджжъ.* 2) *гл. взвр.* Идосывамъ много, топжжся, косяся. *Изюдохжж да му казвямъ, не зима отъ думжж.* 3) Изютрѣкывамся, изютрывамся, охлузывамся, оидамся. *Изюлося е вжжето, та ще ся сжжса.* 4) *гл. стр.* Бывамъ изюденъ. — *Изюлжж му главжж-тжж, убилжж го, прѣмахнжжлъ го, съсыпалжж го. — Изюлжж си хлѣба, развалился е, не го бѣва, не е вѣче за-въ работжж, зель сп двѣ-ты пары; отслужилжж свой вѣкъ.*

— *Изаде* еднѣ плесницѣ, ударили му еднѣ плесницѣ. — *Вардися* да не си *изаде* отъ рѣцѣ-тъи му, отъ престо-то му, казвася, кога нѣкой не ще да свръши нѣчто, което не е задлъженъ, папсия да не замине отъ него. *Помогни* му, нѣма да ти ся *изаде* отъ рѣцѣ-тъи. — *Изкалъ* си кжсмета, останѣлъ, родился безъ кжсметъ. — *Изкалъ* си ума, изгубилъ си ума о станѣлъ безъ умъ. — *Кокато* овца ся дѣли отъ стадо-то, *изада* ѣк *влькѣ-тъ*. *Никой* не дума на *влька*: *на мя изаждь!* *Ела*, мечко, *изаждь* мя! *Ела*, хлѣбъ, да тя *изамъ*. *Влькѣ-тъ* *варди* *изагя*-то отъ *лисица-та* да го *изаде* той. *Най-зубавъ-тъ* *наблѣкк* *свинка-та* *ѣк* *изада*. *Който* ся *мѣси* съ *трици-тъи*, *изада*тъ го *свинѣ-тъи*. *Който* *ходи*, или *ще* *намѣри* нѣчто да *изаде*, или *ще* го *намѣри* нѣчто да го *изаде*. *Изкалъ* си ума *въ* *гладно* *врѣмя*. *Двѣ* *кучета* ся *борятъ* за *еднѣ* *кокалъ*, а *третѣ* го *изада*. *И* да ся *пѣнишь*, и да ся не *пѣнишь*, *щѣ* *тя* *изамъ*—*паричкк* *съмъ* *далъ*. *Лудѣ* *изада* и *два* *зелника*, *из* *лудѣ* е *който* му *ѣг* *дава*. *Млччанъ* *питѣ* *изада*. *Прѣскочи* *плетъ*, *та* *иза*-*нашь* *пятъ*. *Зареклася* *свинка* да не *каде* *говна*, *прѣскокнѣла* *плетъ*, *изала* *пятъ*. *Ако* е *кумъ*, *по* *хесапъ* да е: *крѣстилъ* *ми* е *дѣтя*, *изкалъ* *ми* е *прася*. *Падни*, *пито*, да *тя* *изамъ*! *За* *очи* *на* *доста* *си* *кравай* *купи*, *ако* *му* не *хареса*, *самъ* *си* *го* *изаждь*. *Изаждь* *пастие-то*, *па* *строши* *паницѣ-тъ*. *Голѣмъ* *залѣгъ* *иза*-*ждь*, *голѣмъ* *думъ* не *думай*. *Болѣ* *голѣмъ* *залѣгъ* да *изаде*шь, *нежели* *голѣмъ* *думъ* да *кажешъ*. *Брада* *повѣ*-*лѣла* и *ума* *изала*. *Плѣтъ-тъ* *си* *иза*-*дама*, *крѣвъ-тъ* *си* не *давамъ*. *Ако* *даволь-тъ* е *изкалъ* *коливо-то*, *блодо*-*то* е *тука*.

Изиданіе и **изажданіе**, с. ср. отъ **изадама** и **изаждамъ**.

Изиднина, с. м. 1) Иденіе помеждъ единъ другый, **нажда**, **изиднина**, **гвозганіе**; **себра**. 2) **Изиднина**, **изажда**.

Изидвамъ, гл. *ми-кр.* отъ **изадама**.

Изидникъ, с. м. **Който** **каде**, **който** **си** **у**-**своива** **чюждо** **нѣчто**, **чловѣкъ** **грабитель**, **прохалникъ**, **лошетникъ**; **міроѣдъ**. *Лотъ* *изидникъ* и *крѣвникъ*. *Пави*, *Боже*, *отъ* *изидници*.

Изиднина, с. ж. **Иденіе** **чюждо** **нѣчто**, **у**-**своиваніе** **чюждъ** и **особно** **общъ**, **селскый** **имотъ**, **изиднина**, **изажда**; **грабѣжъ**. *Въ* *беглика* *има* *най-много* *изидникъ*.

Изидница, с. ж. **Жена**, **мома** **изидникъ**.

Изидный, — **дѣль** и — **денъ**, **дно**, **дно**, *пр.* **Что** **ся** **каде** **сладко**; **вкусный**. *Така* *гостба* *е* *изидна*. — **дно**, *нар.* **Сладко**; **вкусно**.

Изидъ, с. м. **Въ** **изреченіе**: *нѣма* *изидъ*, **не** **ся** **изада**, **не** **ся** **свръшна**, **много** **е**.

Изиджба, с. ж. **Изидшина**.

Изидждама (да **изидъ**), гл. *д.* **Изидамъ**.

Изидждама и **изидждама** (да **изидждъ**), гл. *д.* 1) **Съ** **назденіе** **изходвамъ**; **изѣждать**. 2) **Научвамъ** **конь** да **ся** **кади**; **обѣждать**.

Изидило **лудо** **младо**,
Изидило **добра** **коня**,
Та **е** **пошло** **ловъ** да **лови**
По **плавинъ** по **рудинъ**. *Пѣс.*

Изидждъ, **ишь**, — **диль**, гл. *свр.* отъ **изидждама**; **изѣждити**, **обѣждити**.

Изиджвѣжъ (да **ся**), **ишь**,—**вился**, гл. *об.* *свр.* **Казвася** **за** **зимъ**, **когато** **валне** **сиѣтъ** **прѣди** **Димитровъ-денъ**, а **послѣ** **не** **вали** **вяче**.

Изидъ, **кадѣшь**, — **кадохъ**, — **калъ**, — **кажъ**, гл. *свр.* отъ **изидждама**, **изидждама** и **изидждама**; **сѣсть**, **перѣсѣть**, **изѣсѣть**, **проѣсѣть**, **прожѣть**, **расточѣть**, **промотѣть**. — **каденый**, *прим.* *стр.*; **сѣденный**, **перѣденный**, **изѣденный**, **проѣденный**, **прожитый**, **расточенный**, **промотанный**.

Изиденъ **зжбъ**, **накаденъ**, **прожранъ**.

Изидсно, **нар.** **Исно**, **навѣсоко**.

Руска **ся** **изидсно** **провѣкнѣ**:
Майно **ле**, **стара** **майно** **ле**,
Да **кадѣшь** **скадѣ** **съсъ** **Цана**,
Да **кадѣшь** **хортъ** **врѣхъ** **Цана**,
Цале **го** **грѣхомъ** **направи**. *Пѣс.*

Катъ **го** **е** **чюла** **майно** **му**,
Че **си** **изидсно** **заплака**:
Тодоре, **мило** **мамино**,
Изаде **ли** **тя** **дѣла** **ти**? *Пѣс.*

Изидсновамъ (да **изидсножъ**), гл. *д.* **За** **врѣ**-**мя-то**: **направямъ** да **стане** **исно**, **извѣдриамъ**, **разисновамъ**, **разкарвамъ**. *Духинъ* *вѣтъръ*, *та* *изидсно* *врѣмя-то*.—**меся**, гл. *взвр.* **Разисновамся**, **разкарвамся**, **извѣдриамся**; **вывѣдриваться**, **выяснивать**, **ведрѣть**, **прояснитъ** **си**.

Изидсножъ, **ишь**, — **ниль**, гл. *свр.* отъ **изидсновамъ**.

Изидсножъ, **ишь**, — **ниль**, гл. *свр.* отъ **изидсновамъ**. Да **разисножъ**, да **изтѣкувамъ**; **изяснитъ**, **обяснитъ**. — **исный**, *прим.* *стр.* **Разисненый**, **изтѣкуваный**; **изясненый**, **обясненый**.

Изидсновамъ (да **изидсножъ**), гл. *д.* **Правъ** да **стане** **исно**, да **си** **разбира**, да **ся** **види**, **че** **е** **така**, **разиснавамъ**, **тѣкувамъ**; **изяснитъ**, **обяснитъ**.—**меся**, гл. *стр.* **Бы**-**вамъ** **изидсножъ**.

Изяснѣваше, с. ср. отъ изяснѣвамъ; изяснѣніе, обяснѣніе.

Икѣвица, с. ж. Хльцѣвица, хльцѣние, иканіе; икѣта.

Икѣмъ, гл. ср. Хльцѣмъ; икѣтъ.

Иканіе, с. ср. Хльцѣние; иканіе.

***Икилікъ**, с. м. Т. 1) Пара, что врѣви два грошна; монѣта въ два піастра. 2) Тягло двѣ оубы; гіря вѣсомъ въ два ѡка.

***Икїминъ** и **икїмъ**, с. м. Т. Хекимъ.

***Икиндїа**, с. ж. Т. Часть-тъ тъкмо на половинѣ-тъ на врѣмя-то отъ пладне до заходъ слънце. *Дойди по икиндїа.* 2) Молитва, клананіе, что правятъ мюсюлманѣ-ти въ тоа часъ. *Ходжа-та вѣка икиндїа.*

***Икѡна**, с. ж. Гр. Живописно изображеніе образа на Христа, на Св. Богородицѣ, на святецѣ, на ангелѣ, куна, святица, убрѡсъ; икѡна, образъ. *Отъ едно дръво икона и лопата. Очи на иконы, умъ на коконы. Младъ съмъ и цѣ си останѣ младъ, старъ съмъ и цѣ си бждѣ старъ; имама очи и не видѣ, имама уши и не чюж, имама уста и не камъ.* Гат. — Икона.

Икѡница, ум. ж. отъ икѡна. Иконка.

Икѡничка, ум. ж. отъ икѡница.

Икѡнка, ум. ж. отъ икѡна. Иконца.

Икономїсвамъ (да икономїшиж), гл. д. Гр. 1) Спѣсѣвамъ; сберегать. *Икономисахъ нѣкож и другъ парѣ.* 2) Нагласавамъ, уряддамъ, сждѣвамъ нѣчто; устрѡивать, излѣживать. *Икономисахъ го, нагласихъ го.* — *вамся*, гл. *възвр.* Нагласавамъ за себе нѣчто.

Икономїшиж, ешь, — мїсахъ, — мїсаль, гл. свр. отъ икономїсвамъ.

***Икономїа**, с. ж. Гр. Пѣстовность, пѣстене въ домашни-ты разносгы; экѡнѡміа, бережливѡсть.

Иконѡлка, с. ж. 1) Жѣна пѣстовница. 2) Въ женскій монастырь калугерица икономъ; казначѣя (въ женскомъ монастырѣ).

Иконѡмскій, ска, сѡ, пр. отъ иконѡмъ.

***Иконѡмъ**, с. м. Гр. 1) Пѣстовникъ; бережливый, экѡнѡмъ. 2) Въ монастырь калугеръ, който дръжи смѣтгы-ты на монастыря; казначѣя (въ монастырѣ). 3) Почетно званіе, което ся дава отъ владыкѣ на священникъ като отличіе.

Иконопїсець, сци, с. м. Който пише, изображава иконы, зографъ, изографъ; иконникъ, иконопїсець.

***Иконостѣсъ**, с. м. Гр. Мѣсто, полица въ вѣщи, дѣто стоятъ иконы-ты; иконникъ, кіота.

Икра, с. ж. 1) Яйца-та на рыбѣ, хайваръ; икра. 2) Дебело-то мясо отдырѣ на пиццаля, прасци, прасета, балджръ; икра у человѣка.

Икрамджїяка, с. ж. Който обычна да прави икрамъ.

***Икрамджїа**, с. м. Т. Който прави икрамъ.

***Икрамъ**, с. м. Т. Честь, почетъ; честь. *Колжото по жаабѣ косми, толжось у насъ икрамъ.*

Икъ, с. м. Названіе на буквѣ у; икъ.

Илавица, с. ж. Иловица.

***Иланъ-балѣкъ**, с. м. Т. Рыба змѣюрка, ягула.

***Илатъ**, с. м. Гр. Зехтинъ, зейтинъ.

***Илачліа**, пр. неизм. Т. Лѣковитый; цѣлѣбный.

***Илачь**, с. м. Т. Лѣкъ; цѣръ, лѣкарство. *Откакъ ми утровилъ сръдце-то, зель да налива илачь на него.*

***Илджзка**, с. ж. Т. Илджзка, златна пара и особно Венецианска жлѣтица.

***Илѣ**, с. ср. Гр. Маслины.

Или, въ пѣсни-гы понѣйдѣ иль, *свѣз.* Иа; илї, лїбо. *Или това, или онова*, едно отъ двѣ-гы, кое да е; *или то, или друго*. *Или го направи, или кажи, че не можешъ. Еалъ ли си, или не, или не си, или не си налъ? Ако щешъ, или ако не, кажи ми да знажъ. Да ли да идѣ, или да не ходѣ? Какїкъ ли щешъ пийнѣ, или винце? Или не знае, или пакъ не ще да каже. Пловдивъ или Филибе. Тьтъ или женинъ баца.*

Илимѣць, с. м. Лимѣць, единъ видъ жито нѣколко като пчимикъ, кападжѣа.

Илинкы, с. ж. мн. Круши, наблѣкы, что зрѣжъ по Илинъ-день.

Илинъ-день и

Илиа. Св. Пророкъ Илиа, 20 Юлиа; Грьмовикъ, Грьмодець, единъ отъ горящници-ты. *Женско лѣто по Илинъ-день. Честитѣ като Св. Илиа у орѣси, кога гръми. Кога гръми на Св. Илиа, орѣси-гы и лѣщници-гы прѣзъ това лѣто бывать повяче шюпливи.*

***Иллемъ**, *свѣз.* Т. Нъ, ама; но, однако.

***Илмї-хабѣръ**, с. м. Т. Записъ за знаніе, за увѣреніе.

Иловица, с. ж. Иловица, глина, глїсѣвица, хума, саа; валяльная гліа.

***Илтизамджїа**, с. м. Т. Закупникъ, прѣкупникъ на илтизамъ; откупщїкъ.

***Илтизамъ**, с. м. Т. Всичко, что сѣ продава отъ правителство-то на откупъ, като десяткы-тъ на земны-ты произведенна (нашаръ), на овця-ты и козы-ты (бегликъ), на свиня-ты (серчимъ-перчимъ) и пр.

***Илчїа** и **елчїа**, с. м. Т. Пратеникъ отъ единъ царъ до другъ; посланникъ.

Иль, с. м. Утайка, лезга, лезгаво мѣсто; иль.

Иль, *свѣз.* 1) Налл, наль. 2) Или.

*Иліамъ, с. м. Т. Скъдебно рѣшение. Скъди-
мъся и зехъ иліамъ.

*Иліачъ, с. м. Т. Илачъ

*Имамѣ, с. ср. Т. Маме, кихлибарева тонка
на чюбукъ, на нартеле, на такъмѣя, когато
ся заханва съ устны-ты, та ся смуче ды-
мъ-ть прѣзь цѣкъ; муидштукъ.

*Имамъ, с. м. Т. Духовно лице у Турци-ты,
както е у насъ священникъ.

Имамъ, гл. д. 1) Намира ми ся; имѣть. Има
пары, има много стокъ. Имамы много
душманъ, а малко приатели. 2) За-
хванъть съмъ съ нѣчто, та го врѣшъ.
Имамъ работъ, имамъ занавѣи. 3) Брожъ,
четъ, мысль, зимамъ за . . . ; прини-
мать, считать за . . . *Имажъ го за влѣ-
няно, а то излѣзе памучно. Всякой
има себе-си нѣчто, и мужа-та ся има
за нѣчто.* 4) гл. безл. Намира ся.—мея,
гл. стр.—Имамъ врѣмя, имамъ въз-
можность, имамъ колай, можъ, може ми
ся, можень съмъ. *Имай само врѣмя да
слушашъ приказки-ты му.—Има врѣ-
мя: а) Може още да ся не правп, да ся
почнака, не му е дошло врѣмя-то. б) Много
врѣмя ся е минъло оттогава. Има врѣмя
откакъ не съмъ го видѣлъ.—Има
Господь, добръ е Господь.—Има дни,
има животъ, ималъ дни, ималъ жи-
вотъ, ще живѣе още.—Има до круши!
има тврѣдъ малко, нѣма никакъ.—Има-
ла глава да тягли, имало да ся тягли,
писано было да ся тягли, вкъметъ-тъ му
былъ да тягли.—Имажъ нѣчто на умъ,
канъся на нѣчто.—Имамъ нѣчто на ума
си, помнъ го, мысль за него, грѣжъся
за него.—Имамъ нѣмамъ: а) И имамъ
и нѣмамъ, не можъ да кажъ ни че имамъ,
ни че нѣмамъ. б) И да имамъ и да нѣмамъ,
щъ не щъ. Има нѣма. Има нѣма,
направи го.—Имайте добринъ, така
начинать, кога щъть ся помолять за нѣчто.
—Да имашъ да зимашъ, отговоръ, съ
който ся показва нѣкому, че не е както
той казва, че нѣма да му ся даде, че нѣма
да стане, чото иска.—Имамъ го за срамъ,
срамувамся; стыдѣйся.—Имамъ го за
грѣхъ, грѣхъ мя е, грѣшно ми е.—Има
страхъ, страшно е; грозить, угрожать.
Има страхъ да не ся запали.—Имамъ
страхъ, страхъ мя е, божъся; бойтъся.
—Имало едно врѣмя единъ дѣдо и единъ
бабъ; жилъ былъ дѣдъ да баба, така ся
захванать приказници.—Что има, что
нѣма? пытане кога ся срѣщидъть двама,
на което единъ отговаря: отъ Бога вси-
чко добро, или: нѣма ничто зло, а
добро дѣ-ще Господь!—Доклѣ имашъ двѣ*

овця, всякой ти выка добръ день. Като
имашъ да имъ палънишь ржѣ-ты, то
е все харно. Доклѣ имашъ, дотогава
нѣсти. Окъ брашно да имашъ, пакъ
на хлѣбаръ дай да го мѣси. Каратся
като да имать нѣчто да дѣлать. Кой-
то има пять гроша, знае шесть думъ.
Който има много пиперъ, и на зелк-
то си туря. Който има брадж, той
каде рѣбъ. Който има брадж, има си
и гребень. Всяка коза има и брадж.
Брадж има и коза-та (и у прыца).
Ако бѣхъ прѣлъ шестаи, не бѣхъ
ималъ мустанъ. *Имажъ го страпичъ,
направилъ го брѣмя. Кали го, баче,
каленъ да го имамъ. Ври ли ти грѣ-
ня-то, имашъ и достовъ. Земни мя,
кога мя намѣришь, за да мя имашъ,
кога ти потрѣбамъ. Всякой лъжъ си
има и шахатинъ. Имамъ си и погъ,
имамъ си и святенъ водъ. Ни даръ
давала, ни грѣжъ имала. Зидъ уши
и плетъ очи имать. И стѣны-ты уши
имать. И рѣшето срдѣце има. Всечко
си има врѣмя-то. Дѣто има сговоръ,
и крушумъ-тъ плува по водъ-тъ, а
дѣто нѣма сговоръ, и кратуна-та по-
тѣва. Дѣто има миръ и любовь, тамъ
има и Богъ. Дѣто има, тамъ и ти-
чмать. Кога има, свиска, кога нѣма,
стиска. Знае что има и междъ збѣ-
ты му. Да има сырени, да напра-
вимъ попаръ, ала нѣма хлѣбъ. Има
кой да каде, нѣма кой да дава. Ако
има въ хамбара, ще има и у брашнара.
Има наукъ, има и разукъ. Като има
вѣкъ, има и лѣкъ. Има брѣмбалчета
въ главъ-тъ му. Има да плаца на
Михала. Имашъ ли добро вино и ху-
бавелкъ женъ, за достовъ ся не вай-
кай. Имашъ ли хлѣбъ, кучета много.*

Имане, с. ср. отъ **имамъ**. *Имане отъ
нѣмане нѣ-добро. Имане науча, има-
не разуча.*

Имане, с. ср. 1) Пары, земля и другы нѣ-
чта, които пѣкон има, благо, добро, имотъ,
имотство; имѣние, имущество, богатство,
дѣньги. Стопанъ има безкрайно имане.
2) Стоба, мѣжа, добытъкъ; товаръ. До-
каражъ имане за проданъ. Има много
имане: толкова овця, толкова . . .
Женско имане, кокошкы, гѣскы, мисиркы
и др. 3) Пары законаны въ земъ-тъ нѣ-
кога-си и заборавены, та случайно гы на-
хожда пѣкой; кладъ.

Та го султанъ-тъ занеде
У Сливненскы-ты буазы
На войнишкы-ты пѣтекы,

Старо имане разрови,
Хубавы маджаръ жлътици. *Пѣс.*

Тяжко имане, голѣмо имане, много пары,
тяжка стока, срѣщася често въ пѣснц-ты.

Дружино вѣрна сговорна,
Кой дѣто е да дойде
Да земе тяжко имане,
Кой колко може да вдигне. *Пѣс.*

Пусто остангло имане, кога минжли
млады години. Женино имане прѣ-
сѣдва. На Циганина плѣвникъ-тъ гори,
а тѣ имане тресишь. Зла жена и отъ
море пѣ-зла, добра жена и отъ
имане пѣ-добра. На лоший сынъ има-
не не трѣбва, а на добрый никакъ.

*Иманъ, с. м. Т. Вѣра; вѣра, религія.
Да дойде на иманъ, на вѣрж.

*Имарѣтъ, с. м. Т. Сграда, дѣто раздавать
на сиромасы хранж за-бога.

Иматый, ть, та, то, пр. Имотный.

Ивамь, гл. ми-кр. отъ ймамь.

*Имдѣтъ, с. м. Т. Помощь.

Ей ты Петре, ей ты мой господарь,
Еа ми пусти брата на идата,
Да си хванемъ това црно сокля. *Пѣс.*

Имела, с. ж. Врѣтежъ въ главж-тж, шемедъ;
головокруженіе. Имела мя хвати отъ
васъ, казвать на немирны дѣца.

Имело, с. ср. Раст. *Viscum*, расте по дж-
бовы или по другы дръвета, имель, имла;
омѣла.

Имель, с. м. Раст. имело.

Имеляный, нь, на, но, пр. отъ ймело.
Зрно имеляно.

Именемъ, нар. По имя, на имя. Пашов-
ска дщерица именемъ младо ханжмця.

Именувамъ, гл. д. Давамъ имя, наричамъ;
именовать.

Именуване, с. ср. отъ именувамъ; име-
нованіе.

Именеце, ум. ср. отъ ймя; имячко.

Имениакъ, с. м. Който има еднакво имя съ
другого, аданъ; тѣзь, тѣзка.

Имила, с. ж. Раст. имело.

Имовина, с. ж. Имотъ.

Имовитый, ть, та, то, пр. Имотный.

Тъ си бѣше богатница,
Богатница, имовита. *Пѣс.*

Имовнице, с. ср. 1) Имотъ. 2) Едно-друго
за надене, пригостено да ся намира, захире;
сѣстные припасы.

Имотникъ, с. м. Който има имотъ, имовить
человѣкъ; зажиточный, состоятельный.

Имотница, с. ж. Която има имотъ, имовита
жена; достаточная, зажиточная.

Имотный, — тьъ и — тень, тиа, тно, пр.
Който има имотъ, иматый имовитый, бо-
ларъ, дръжливый, заможный, благодат-

ный; имовитый. *Ако е рабѣтенъ, ще бжде
и имотенъ. Доклѣ ся имотни-ти на-
канятъ, сиромаси-ти изпукватъ. Имо-
тенъ като мжикъ въ трѣци (въ земникъ).*

Имотство, с. ср. Имотъ, имане, болгарство;
имѣніе, имущество.

Имотъ, с. м. 1) Имаше, имовина, имовище,
имотство; имѣніе, имущество. 2) Имовина,
имовище, мюлкъ, мѣсто, земля; недвижимое
имущество, позѣмъ, угѣдья.—*Сдобывамся
съ имотъ, ставамъ имотенъ, замогвамся.
— Имотъ е до животъ. Който много
дава, отъ имотъ дава, който малко
дава, отъ душж дава. На добръ сынъ
имотъ не трѣбва, а на лошавъ за что
му е?*

*Ипрендѣсвамъ и ипрендѣсувамъ (да ипр-
ендѣшижъ), гл. ср. Т. Поцнава ми ся, по-
ревнува ми ся.

Ипрендѣшижъ, ешь,—дѣсахъ,—дѣсаль, гл.
свр. отъ ипрендѣсвамъ.

Имъ, дател. пад. мн. ч. отъ лично мѣсто-
мене трете лице, нимъ, тѣмъ, хмп. *Ка-
жѣте имъ. Дайте имъ да наджтъ.*

Имъ-планина. Стара-планина.

Имя, с. ср. 1) Дума, съ кождо ся нарича
нѣкой или нѣчто; имя, названіе. 2) Дума
извадена нѣкому, та го наричатъ съ нежъ на
смѣхъ или за прѣкоръ; прозвище. *Изва-
дили му имя. Излѣзло му лоше имя.* 3) День-тъ, въ който си празнува нѣкой
праздника на свѣтаца, на когото е крѣстенъ,
праздникъ; именины, имянины.—*Имя-то
си да не направи, да не дочака, да не
доживѣе до праздника си. Клятва.—На имя
Иванъ, имя-то му Иванъ, вѣкася Иванъ.
—По имя, като нар. Имя по имя, едно
слѣдъ друго казване имена-та имъ; по-
именно, поименно.—Нѣкой-си нѣйдѣ, а
имя-то му на пазаря. Далъ му имя
некалесанъ крѣстникъ. Всичко, что има
имя, на свѣта го има. Ангелъ на имя,
диаволъ на дѣло. Ангелъ му имя-то
даволскъ му дѣла-та. Имя-то му
Ангелско, сръдце-то му даволско. Имя
голѣмо, дуля шопливо. Велико имя,
шопливо дуля. Нероденъ гыздѣ калаено
му имя. Да му ся не найде имя-то!*
Клятва.

Имярѣкъ. Така пишеть дѣто трѣбва да ся
спомяне имя; имярѣкъ.

Инакъвамъ и инакувамъ, гл. д. Опаждамъ,
опождамъ, казвася нажѣсто всякой другъ
глаголъ.

Инакъвый, — къвъ, ква, кво, пр. Не такъвъ
какъвто е другъ, а другогаче; инакій, ина-
ковый, иной.

Инакъ, нар. 1) Не така, а другогаче, онако,

онака, онѣй, наинакъ; *ипако*, *ипаче*. *Турни го инакъ*. 2) Другоначе, ако не; *ипаче*, *Бѣгай, инакъ си изгубенъ*. — *Ни така, ни инакъ, ни така, ни така; ни-такъ нисѣтъ*.

Ипатѣно, с. ср. отъ ипатѣся.

Ипатѣць, ум. м. отъ ипатѣ.

***Ипатѣйна**, пр. неизм. Т. Който ся ипати, която прави ипатѣть.

***Ипатѣ**, Т. 1) с. м. Кога нѣкой ся ипати, та стои на свое-то си, не ся сговаря, самоглавщина, быковитость, пизма; упорство, упрямство, огурство. 2) Съ прѣдл. на, като нарѣчне: *наинатѣ* и *наинатѣ*, *нанадѣ*, *напрѣкорѣ*, *напонадѣ*, *напукѣ*; *наперекорѣ*, *навлѣ*. *Хоратѣ наинатѣ*, *прѣко*, *напрѣкорѣ*, *нанадѣ*; *говорятѣ наперекорѣ*. *Правѣ нѣчто наинатѣ*, *правѣ* *напонадѣ*, *напукѣ*. 3) пр. неизм. Быковитый, опоритый, прѣкый, зурепавый, непослушный, самоглавщина; упрямый, упрямецъ, блажбой, огурливый. *Ипатѣ чловѣкъ*. — *Кѣща ся съ ипатѣ не вѣрѣти*. *Ипатѣ очѣ избожда*. *Отъ ипатѣ очѣ-тѣи не му виждатѣ*.

Ипатѣся, *ишея*, — *тѣлѣя*, гл. об. Искамъ да стане, чтоо съмъ казалъ, чтоо съмъ намагисилъ, ако и да не е право то, стоѣ на мое-то си, съ прѣшпирнѣ казвамъ за нѣчто, че е така, когато е другоначе, дрѣжѣся, захващамъ, бывамъ, показвамъ ипатѣ; упорствовать, упрямиться, бычѣться, блажить, карѣчѣться.

Ипатѣкый, *шека*, *шеко*, пр. вм. юпатѣкый.

Ипатѣкы, нар. Еднашка, едикѣ.

***Инди**, *сѣкъ*. Т. Имди: 1) И така, ще рече, прочее; и такъ, слѣдовательно, стѣло быть. 2) Ега, дано, да бы. 3) Ужь, гѣоа, анди. *Инди ке ходѣше, на останѣ*.

Индивѣкъ, с. м. и

Индивѣчка, с. ж. Тога съ разохъ на врѣха, съ която ся помага на товаренне и разтоваренне конь; вастогарка, възтогарка, ластоварка, лостагарка, мѣстягарка, остягарка, помагалка, товарникъ, товарица.

***Индѣтъ**, с. м. Гр. 1) По прѣковно лѣточисленне крѣгъ отъ пятнадесять години; *индѣтъ*. 2) Година-та на тоа крѣгъ.

Иней, с. м. Замерзѣла роса по дрѣвѣна-та, стѣны-ты и другадѣ прѣзъ влажны зимны дни, *ина*, *скрежѣ*, *синѣкъ*; *иней*. *Покрѣгамъ ся съ иней*; *индивѣтъ*. *Падѣж иней по дрѣвѣна-та*.

***Инкѣръ**, с. м. Т. Бѣхъ. *Правѣ*, *чинѣ* *инкѣръ*, *хващамъ бѣхъ*, *чинѣ бѣхъ*, *ловѣ бѣхъ*, *бѣшѣ*; *отрицатѣ*, *отпиратѣся*. *Стори инкѣръ подписа си*.

Ипорѣтъ, с. м. Измыслено животно, като конь съ дългъ остъръ рогъ на чело-то; *ипорѣтъ*, единорѣтъ.

Ипокъ, с. м. Монахъ, калугеръ; *ипокъ*, *монахъ*, *чернѣць*.

Иноческый, *ска*, *ско*, пр. отъ *ипокъ*. Мо нашескый, калугерскый.

***Ипсанѣтъ**, с. м. Т. Чловѣчество.

***Ипсанѣкъ**, с. м. Т. Чловѣщина; чловѣчностъ.

***Ипсѣпъ**, с. сб. Т. Люде, свѣтъ, хора.

***Ипсѣпъ**, с. м. Т. Свѣпъ. *Иѣма ипсѣпъ*, не ся свѣпѣва.

***Интѣзапѣйна**, с. м. Т. Прѣкушникъ на интѣзапѣ, който събѣра интѣзапа.

***Интѣзапѣ**, с. м. Т. Ихтѣсабъ, дажде отъ продадено нѣчто; *пѣдатѣ* съ *прѣдѣнаго*. *Интѣзапѣ-тъ бѣ пара на грошна отъ цѣнѣ-тъ на продадено-то нѣчто*.

***Интѣвъ**, с. м. Т. Кочина, кола; *экипѣжѣ*.

Ипѣтъ, *инѣ*, *ина*, *ино*, *мѣст*. Другый; *инѣй*. *Ина вѣра*, друга вѣра.

Ипа, с. ж. Иней. *Ипа-та да го затрупа!* *Клѣтва*.

Йовскый, *ска*, *ско*, пр. Въ изреченне: *йовско трѣпѣние*, голѣмо трѣпѣние.

Йогула, с. ж. Рыба ягула, змѣорка, *иланѣ-балѣкъ*; *угорѣ*.

***Йокъ**, нар. Т. Не, не быва.

Йѣдѣшь, с. м. Т. Другаръ, дружина въ нѣтъ; *товарищѣ*, *спутникѣ*.

***Йѣдѣйна**, с. м. Т. Пѣтникъ; *дорѣжнѣй чловѣкъ*, *пѣтникѣ*,

***Йѣрганѣ**, с. м. Т. Юрганъ: 1) Завѣвка отъ платно съ вшитъ въ него памукъ, за завѣване съ *пѣж* когато ся спи; *одѣло*.

Му подаде шарѣжъ черницѣ
И му вѣрѣли свидѣна юргана
Да поспѣтъ Гино Арпаутѣя. *Пѣс*.

2) Жѣца на чекрѣкъ. *Скѣсѣся йѣрганѣ-тъ на чекрѣкъ*.

Йѣрдѣновъ-дѣпъ и **Йѣрдѣпъ**. Празникъ Богоявленне. *Кравѣй на Йѣрдѣновъ-дѣпъ*.

***Йѣрнѣкъ**, с. м. Т. Кѣсъ отъ нѣчто за да ся види какво е, малко нѣчто изработено за да ся знае каква ще му бѣде работа-та; *модѣлъ*, *образѣць*, *образчикѣ*.

Йѣсмѣ, пр. неизм. Който бѣспѣе, лудне, *салма*, *есмѣ*.

Йѣчко, с. м. Мѣсяць ечко; *май*.

Йѣравый, *въ*, *ва*, *во*, пр. Неомытый, нечѣсты, крѣпѣвый по врата и по лице-то. *Йѣравъ като прѣся*.

***Йѣрадѣ**, с. ср. Т. Царска заповѣдъ; *указѣ*.

Йѣрамѣ, с. м. Прѣстѣлка, *прѣгачѣ*; *фартукѣ*, *перѣдникѣ*.

Йѣрѣпъ-Иѣрѣпъ. Плавѣна въ Македоннѣ, срѣщѣся често въ пѣсѣнѣ-ты.

На Иринъ-Перинъ планиж
На юнашк-тж сбирниж. *Пѣс.*

*Ирмѣкъ, с. м. Единъ видъ много ситень балгуръ; манная крупá, крупчатая мука, крупчатка.

*Ирмиликъ, с. м. Т. Пара серебряна или златна, что врѣви двадесеть гроша, двадесятакъ; монѣта въ двадцать пѣастровъ.

Ирмилича, с. ср. ум. отъ ирмиликъ. Гроша, что врѣви двадцать паръ.

*Ирмологія, с. ж. Гр. Книга, въ кождо има ирмосы-ты на осемь-ты гласовы; ирмологія.

*Ирмосъ, с. м. Гр. Церк. Начялный стихъ, който показва съдръжанне-то на другы-ты стиховы на пѣсенъ или на канонъ; ирмосъ.

Исайъ, с. м. Птица *Урифа ерѡс*, вдодъ, гйонъ, папунакъ, пунавецъ, пупуонецъ, циганско пѣтля, овчарско пиля, черкезъ; вдодъ, удоръ, дивъ, потатуйка, пустѡшка.

*Искѡтъ, с. м. Единъ миризливъ корень отъ растение *Amotit zingiber*, зинджи-филъ, употрѣбывася за подправж ластие и за лѣкъ; инбиръ.

Искамъ, гл. д. Ищж: 1) Сакамъ, рачж, хочж, щж, вољж; хотѣтъ. *Искамъ да намъ.* 2) Настанамъ, налѣгамъ за нѣчто; трѣбовать. *Азъ го искамъ да бжде така; я такъ хочю. Азъ му искамъ добро-то.* 3) Имамъ намѣренне, канжся. *Искамъ да идж твѡа дни на градъ; я хочю ѣхатъ на днѡхъ въ горѡдъ. Искамъ да си купж конь.* 4) Просж; проситъ. *Иска ми да му дамъ нѣчто. Иска милостивнж. Колко искашь твѡж кравж? и колко искашь за твѡж кравж? каквж цѣнж искашь за пѣж? Иска жито-то скжло.* 5) Пристанамъ, имамъ вољж, рачж, щж, сакамъ, хочж. *Искашь ли да идемъ на пазаръ? — Искама. — мѡя, гл. стр.* Бывамъ пѡканъ, сакамся. — *Искася, като гл. безл.* съ мѣстоименне: *иска ми ся, ще ми ся, сака ми ся; мнѣ хочется. — Исканый, прич. стр.* Саканый. — *Искамъ момъ да ся ожемъ за пѣж; свѣтатъся. — Иска бацж си и майкж си, иска много скжло за чтото продава. — Пѡ-добрѣ е да давашь, а не да искашь. Който много иска, загубва и малко-то. Никой не иска на себе-си зло. Искашь го, не искашь го, въ ума ти ся бута. Можя ся жени, кога ще, а мома, кога ѡж искатъ. Всякому се иска, той да е ага-та. Който замине край водж-тж, иска да ся омже. Отъ еднж овцж иска двѣ кожи. Който продава, иска и печалж. Ако искашь да зимашъ, то и давай. Иска съ мечкж-тж дрѣбници да ѡде. Иска да дои*

млѣко и отъ калвж кравж. Искамъ да сме юнаци и да нѡ стоятъ роза-та. Бывољж искалъ да лапне, а мужж поглѣнжлъ. Дали Марку двѣ, а той иска три. Дали му прася, а той иска и майкж му Слѣпа кокошка, кога прогледа, иска да ся качи и на пѣ-тела. Искамъ, искашь, то не става, а каквото Господъ дава. Болника пѣта, иска ли дюшекъ. Боленъ ся пѣта, иска ли печенж кокошж. Всякой иска да наточи бравж-тж си. Единъ иска хилѡдо, другъ дава дукато. Искашь голѣмж лѣжницж, земли и голѣмж лопатж. Гостъ ѡде, чтото намѣри, а не чтото той иска. На младо ся ище, на старо ся ревне. Ако нѣма мозкж въ младциж, не го искай въ бѣлж бра-дицж.

Искане, с. ср. отъ ѡскамъ. Посакванне, просене.

Искра, с. ж. Частица отъ запалено нѣчто отврѣкнѡла, жѡжжа, свитка; искра. Отъ еднж искрж много кжци изгарѡтъ. — *Фи угорѣ, фи удалѣ, свитка главж, псофиса, или: сви угорѣ, сви удалѣ, сви главж, псофиса, или: это го, нѣма го.* Гат. — Искра.

Искра, им. соб. женско.

Искрѣ и Искро, име соб. мжжко.

Искреннѡй, нѣ на, но, пр. Чистосрѣдечный, нелицемерный; искренный. *Искренъ причатель. — но, нар.* Чистосрѣдечно, нелицемерно; искренно.

Искрица, ум. ж. отъ искра; искорка.

Искржся, — ишся, — рѡлся, гл. об. Пуцама искры; искритъся.

*Иснамъ, с. м. Т. 1) Турека мухамеданска вѣра. 2) Турци-ти.

*Иснафлина, с. м. Т. Чловѣкъ отъ иснафъ; цеховой.

Иснавекый, ска, ско, пр. отъ иснафъ; цеховой. — скты, нар. Като еснафъ, като еснафликъ.

*Иснафъ, с. м. Т. Еснафъ: 1) Дружество, общество отъ работници отъ еднж зананатъ; цехъ. *Абаджийскый иснафъ.* 2) пр. неизм. Иснафлина чловѣкъ, зананатчина, работникъ.

*Испѣтъ, с. м. Т. Доказательство; доказательство. *Сталж испатъ, доказася.*

Испатъ сторихъ нашж юнациж. *Пѣс.*

*Испѣнчъ, с. м. Т. Спенджа, данѣкъ, който плацахж едио врѣмя всякой не турчинъ на възрастъ.

*Истиламъ, с. м. Т. Да стане истиламъ да ся изпита; сдѣлать дознаніе, справку.

Истина, с. ж. Что е исто, сжще, вѣрно,

- право; истина, правда. *Отъ людъ и тмакъ научивашь истинж-тж. Който дума лъжжъ и обѣда, казва истинж и не вечеря. Лъжа-та вѣрви научѣдъ, истина-та подыръ.*—Въ-истинж, на-истинж, отъ-истинж, като нарѣчна, в. въистинж, найистинж, отѣистинж.
- Истини́тый**, ть, та, то, пр. Истинный.
- Истиница**, у. м. ж. отъ истина.
- Истинка**, нар. Истинж, наистинж; истинно.
- Истинный**,—нѣтъ и — неѣтъ, ина, ино, пр. 1) Что е отъ истинж, вѣрный, истый, ещій; истинный. *Истинно нѣчто*, което не е лъжа. *Истинно извѣстие*. 2) Истинскый; подлинный, настоящій. 2) Искренный, нелицемѣрный; истинный, искренный. *Истинный Христианинъ. Истинный прикатель*.
- Истинскый**, ска, ско, пр. Истинный, ещій, не подправенный, не лъжѣвный; подлинный, настоящій.
- Истинж**, нар. Така, както казвамъ, право, наистинж; истинно, точно, подлинно, дѣйствительно, въ саомъ дѣлѣ. *Истинж така е. Истинж не знаж. Истинж ли?* Като съ очюване: лема, така ли? ну, полно, неужто, неужели, неужли, такъ ли?
- Исто**, нар. Истъмъ, сжще; также, одинаково.
- Истовѣтний**,—тънь и — тень, тна, тно, пр. Истый, ещій, что прилича съвсѣмъ на другыго, что показва едно и сжще, истинный; тождественный.
- Истомъ** и **истъмъ**, нар. 1) Исто, сжще така; также, одинаково. *Истомъ тжъ обичахъ и азъ*. 2) Тькмо. *Истъмъ тамъ щжтъ въ найджтъ*.
- Истуканъ**, с. м. Нѣчто направено, издѣлано, излѣто да прилича на нѣкаквж стварь, на кождо ся кланятъ, идолъ, кумиръ; истуканъ.
- Истѣба**, с. ж. Изба.
- Истый**, истъ, та, то, пр. Сжщій, истинный, истинскый, истовѣтный; истый, настоящій, подлинный.
- ***Истюбечъ**, с. м. Т. Устюбечъ, бѣла соль отъ коршюмъ (въжленокъсесель коршюмъ); свищювыя бѣлыя.
- И така**, и тжж, като съжж. Инди, ще рече; и такъ, стало быть, слѣдовательно.
- ***Ифтирѣ** и **ифтирѣна**, с. ж. Т. Клевета, бѣда; клеветѣ. *Връгамъ ифтиржъ нѣкому, набѣдавамъ го, наклеветивамъ го.*
- Извадихъ му ифтиржъ,
Ифтиржъ на правинжъ:
Оти любилъ Турсжжъ жевж. *Иѣс.*
- Ихъ!** междом. Подвыкване на игрж, на хоро, иху-ху!
- ***Ихмалджина**, пр. неизм. Т. Немарливый; небрежный.
- ***Ихмалжжъ**, с. м. Т. Немарливость; небрежность.
- ***Ихрамъ**, с. м. Т. Платъ кѣтенъ за макаты на миндеры и за изглавници.
- ***Ихтибарлиа**, пр. неизм. Т. Който има ихтибаръ.
- ***Ихтибаръ**, с. м. Т. Добро имя, почетъ; репутация.
- ***Ихтизѣ**, с. ж. Т. Потрѣба, нужда; необходимость, нуждѣ. *Нѣмамъ ихтизжъ за ничто*.
- ***Ихтисабъ**, с. м. Т. Итизанъ.
- ***Ихтиаджъ**, пр. неизм. Т. Който има потрѣбж за нѣчто; нуждѣющійся. *Ихтиаджъ съмъ; нуждѣюсь, чувствую потребность. Не съмъ ихтиаджъ за ничто, нѣмамъ потрѣбж за ничто*.
- Ихтъ**, ишь,—тѣль, гл. ср. Ехтъ.
- Иху** и **иху-ху!** междом. За подвыкване на игрж, на хоро, иха!
- Ихувамъ**, гл. ср. Викамъ иху-ху!
- Ихъ**, ви. пад. мн. ч. отъ лично мѣстоименне трете лице, пихъ, тѣхъ, гы.
- Ихъ!** междом. Казвася отъ надъ, досаджъ, болжж. *Ихъ, да не ся е видѣло! Ихъ, боли*.
- Ичера**, нар. Вчера.
- Ичжжжъ**, с. м. 1) Хлѣбно растение *Hordeum* и неговый плодъ, ячжжжъ, ячень, ечжжжъ, ечжжжъ, ечюжжжъ, ячжжжъ; ячень. 2) Пжлка, конато излиза на клепач-ты на око.
- ***Ичюгланъ**, с. м. Т. Слуга при големень у Турци-ты.
- ***Ишалла** и **ишаллахъ**, Т. Ишаллахъ, ако ще Господъ, дай, Боже! *Ишалла ще бжде, ако е вола Божиа, ще бжде*.
- Ишгамъ**, гл. д. Пждж нѣчто, викамъ ишу, ишу! кжшкамъ. *Ишка си мужж-тж отъ капж-тж, той си ж ишка*.
- Ишкане**, с. ср. отъ ишгамъ.
- ***Ишлемѣ**, с. ср. Т. Работено нѣчто, работено на нѣчто.
- ***Ишликъ**, с. м. Т. Стана, кжща, дюканъ, дѣто работятъ занаятчип, работница; мастерская. *Въ Циганскый ишликъ чисто не бива. Чисто капо въ Циганскый ишликъ. Развърхлю като въ Циганскый ишликъ. Чистъ, чегато ся е родилъ въ Циганскый ишликъ*.
- ***Иштахлиа**, пр. неизм. Т. Който има иштахъ за нѣчто; охотникъ къ чему.
- ***Иштáхъ**, с. м. Т. 1) Ищене за надене, потыкъ за надене, похта; апетитъ. *Идожъ съ иштажъ. Миж ми иштажъ-тж. Добръ*

иштахъ! 2) Воля, щение; охота. *Нѣмамъ иштахъ да идж тамъ,* не ми ся ще.
Ишу! *междом.* За иждане ковошкы и други животны, кѣшь!

Дочюль иж е старъ калугеръ,
 Кукавици говораше:
 Еу, ишу, кукавице,
 Не кукай ми прѣдъ манастирь. *Пѣс.*

Ищение, *с. ср.* отъ **ищж.**

Ищѣвница, *с. ж.* Любовница, милостника.

Ищж, *ешъ, искахъ, искалъ, гл. д.* Искамъ.

Ищѣ, *ишь,—щѣлъ, гл. ср.* Пищѣ, казвася за птици.

Ищять, пищять два гължаба
 Въ срѣди море на сухъ прѣсѣгъ,
 Нѣма водж дѣкъ да пижтъ. *Пѣс.*

К. к. к.

К. Дванадесято слово, дванадесята буква въ Словянскж-тж азбукж, наричано *како*; по старо-то начрътанье к, а по ново-то к, и ржкописно к.

Ка, *нар.* Скратено отъ *какъ,* и ся употрѣбава: 1) *Вмѣсто какъ. Има три дни ка (какъ) съмь дошьлъ. Ка уж изгладамъ тѣна дѣца безъ бацъ!* *Ка не бжжъ птичка да врькнж.*

Та си узе (Святъ Илина) рогъ прѣкованъ,
 Па засвири, па затрѣби,
 Ка го дочюль царъ Костадинъ,
 Ка го дочю, така дойде. *Пѣс.*

2) *Вмѣсто като. Кой ка (какъ) чое, ще ся чоди.*

Ка гы видѣ гыздава дѣвойка,
 Отдалекъ гы братимила,
 Отблизо имъ ржжж цѣлувала. *Пѣс.*

3) *Вмѣсто както. Ка (както) съмь го чолж, така го и казамъ.*

Ка съмь тѣнка, та висока,
 И съмь бѣла, та румяна,
 Още да бѣхъ чрѣпоока. *Пѣс.*

4) *Вмѣсто когато.*

Подухажлъ е сидень буенъ вѣтеръ,
 Та е открьлъ моминж прѣковжж,
 Свѣтжж лице като прѣвжж главжж,
 Ка иж видѣ Марко Кралевитжжый,
 Ка иж видѣ юнакъ, учюдися. *Пѣс.*

Ставенъ съ прѣдлогъ *отъ,* прави нарѣчне, отка *вм. откато* и *откогато.*

***Каазá,** *с. ж. Т.* Каза, околина; уѣздъ.

***Кабá,** *пр. неизм. Т.* 1) За чловѣкъ: суравъ, дебелъ, неодѣланъ; грубый. 2) За чловѣкъ и животно: плѣный на глядъ, нѣ клсавъ, бухавъ и слабъ. 3) Неизпеченый, нестягнжтый, сынкавый; рѣхлый. *Кабá книга. Каба кáмжжж. Каба пблжжж.* 4) *Като нар.* Недобрѣ, слабо, тяжко. *Той работи каба.* — *Каба работа,* дебела.

***Кабáдана,** *пр. неизм. Т.* Който обчына

да ся обчына хубаво, да ся гызди. *Кабáдани съ праздни пунжи.*

***Кабáкъ,** *с. м. Т.* Растение тыква и неговый плодъ.

***Кабáла,** *с. ж. Т.* Уречено количество работа; количество работы заданной на одинъ день. *Сврьшихъ си кабáлж-тжж.*

***Кабáнина** и

***Кабáница,** *с. ж. Т.* Горна дрѣха като чепкенъ, гунтешъ, гагмурлукъ, ижджжакъ, ипжджжа, сакма; плащъ, епанчá. *Кога е пасно, кабаницж-тжж носятъ, кога е джждовно, она сама пжжж.*

Кабáничка, *ум. ж.* отъ **кабáница.**

***Кабардѣсвамъ** и **кабардѣсувамъ** (да **кабардѣшжж**), *гл. ср. Т.* Набѣбвамъ, шюпвамъ; всходитъ, подыматься. *Кабардисалъ хлѣбъ.*

Кабардѣсване и **кабардѣсуване,** *с. ср.* отъ **кабардѣсвамъ.**

Кабардѣшжж, *ешъ,—дѣсахъ,—дѣсалъ, гл. ср.* отъ **кабардѣсвамъ.** Да набѣбнж, да шюпнж.

Кабахáтець, *ум. м.* отъ **кабахáтъ.** Малкъ, малко кабахать.

***Кабахатли́на,** *пр. неизм. Т.* Който е сторилъ нѣкакъвъ кабахать, виноватый, виновный; **виноватый.** *Не е кабахатлина, нѣма вижж, нѣма грѣшжжж, не е виноватъ. Не е кабахатлина дѣто го зель, а дѣто му го далъ. Не е кабахатлина който го изалъ, а който го оставилъ незаклочено.*

***Кабахáтъ,** *с. м. Т.* Вина, погрѣшка; вина, проступокъ. *Има голѣмъ кабахатъ, много е виноватъ. Нѣма кабахатъ за лобутъ, а за бѣсене. Кабахатъ-тжж и самуренъ кожоухъ да е, пакъ никой го не зема на грѣба си.*

Кабáчя, *ум. ср.* отъ **кабáкъ.** Тыквица, тыква.

Кабзамалскый, ска, ско, пр. отъ кабзамалъ. — сгы, нар. Като кабзамалъ.

***Кабзамалъ** и **кабзамалитъ**, с. м. Т. Камзамалъ, бирнигъ, въ село или градъ; сборщикъ нодати. *Ходи като селскый кабзамалъ, гордливо, надуте. Добрый кабзамалъ продава едина волъ, а лошии и двата.*

Кабилъ, Т. *Кабилъ е*, може; возможно. *Не е кабилъ*, не е край, не може; невозможно. *Не е кабилъ да не е дошьл.* *Кабилъ ли е да не дойде?*

Кабранецъ, ум. м. и

Кабранця, ум. ср. отъ кабрантъ. Шницецъ, шниця.

Кабранъ, с. м. Мбра за жито, шницъ.

Кабулеме, с. ср. отъ кабулжъ.

***Кабулъ**, с. м. Т. Въ изреченне: *не чинж кабулъ*, не кабулжъ, не приемамъ.

Кабулжъ, йшь,—лйлъ, гл. д. 1) Чивжъ, струвамъ кабулъ, приемамъ. 2) Принимажъ, носж. *Азъ не кабулжъ таково нбчто.* 3) Пристамамъ.—лжся, гл. стр.

Каваденый, нъ, на, но, пр. отъ кавадъ. Что е на кавадъ.

Брала мома зеленижъ
Въвъ два скута кавадены,
Увила ми зелень въпецъ. Пѣс.

Кавадъ, с. м. Кжса женска дрѣха, ележъ, забунця.

Извтыкалъ е всъмъ гражданъ на имя:
Да ли стои таа мома у майжъ,
Донесълъ съмъ црвевъ кавадъ за неж. Пѣс.

***Кавазъ** и **кавазинъ**, с. м. Т. Кавасъ, гавазъ, особени полицейскы служители.

Пѣгли-ты пѣли не пѣли,
Въ Калоферъ Пестка хванжли
Татари, млади кавазы,
Та си му главжъ отсѣвли,
Че ъж на пашжъ занесли. Пѣс.

***Каважъ**, с. м. Т. Дрѣво *Populus alba*, топола; тополь. — *Дивж каважъ*, дрѣво *Populus tremula*, осика, трепетлика, треперыга, нанка; осина.

Кавалджина, с. м. Който свири съ кавалъ.

Азъ си не щж руды овны,
Лю си искамъ два юнака,
Кавалджие, свирелджие,
Давъ дъвойжы пвенопойжы. Пѣс.

Кавалецъ, ум. м. и

Кавалця, ум. ср. отъ кавалъ.

Кавалъ, с. м. 1) Длгъга овчарска свирка, отъ три части с'ставена, кафалъ.

Мденъ си кавалъ извади,
Жалж ми пвесень засвири. Пѣс.

Съ строшенъ кавалъ и на планижъ не свирять. 2) Тиръ, слогъ, прѣграда междъ лѣхы-ты въ градинжъ. *Ходи по кавала.*

Кавана, с. ж. Една дрѣха.

Подигжла каванж чуванж,
Та му сабыж закопчала. Пѣс.

***Каваря**, с. ж. Т. Глжчъ, шамата, гюрултна, гръмежъ, смжтина, бръканица; шумъ, крикъ, кутермя.

***Кавараджина**, с. м. Т. Който прави каваржъ.

***Кавасъ**, с. м. Кавазъ.

Кавачецъ, ум. м. и

Кавачя, ум. ср. отъ каважъ. Малжкъ, младъ каважъ.

***Кавга**, с. ж. Т. Каране, карба, крамола, млгва, свада, свара, ссора, ссоръ; бранъ, ссора, крижъ.—*Влжче си, простира си поаса за кавгжъ, дыри причинжъ да ся скара съ нбкого.*—*Който си нбма кавгжъ, да си купи водяницжъ. Дбжа има чорлавжъ, тамж има и кавгжъ. Кавга добра не бгва. Междж мжжъ и женжъ кавгата трае, доклъ изсжхне една крпна.*

Кавгаджийка, с. ж. Жена, мома кавгаджина.

Кавгаджийскый, ска, ско, пр. отъ кавгаджина.

Кавгаджийця, ум. ср. Малжкъ, младъ кавгаджина.

Море раче осмокрача,
Море длгъгомустагынча,
Море люто кавгаджийця! Пѣс.

***Кавгаджина**, с. м. Т. Който прави кавгжъ, който обычна да ся кара, кавгална; вздорливый, вздорный, сварливый, заѣдуга, заѣдчивый.

***Кавгалина**, с. м. Т. 1) *Кавгалина* съмъ съ нбкого, скаранъ съмъ. 2) Кавгаджина.

Хвала, вие триста врабци сватци
На не пѣйте првзъ поде широко,
Ще вы чюе истрѣбъ кавгалина. Пѣс.

***Кавгана**, с. м. Т. Кайгана, прѣжены яйца; яичница.

Ужипа да му дайме
Отъ желжъ яйца кавганж
Отъ жабж ногж пастърмж. Пѣс.

***Каве**, с. ср. Т. Кахве

Кавель, с. м. Въ пѣсень:

Шетать мома, талать мома изъ росны ливадты
Лудо ходитъ по нежъ, съ кавель росж бветы.

***Кавие**, Т. в. кѣхне.

***Кавракъ**, с. м. Т. Червено було, което кумъ-тъ мбта въ недѣлж утрень-тж на главж-тж на невѣстжъ.

Каврошйтый, ть, та, то, пр. За овѣнъ что има виты роковы, виторогий; имѣющій витые рога.

Дарбж щемъ тя подаримъ,
Младый нашый господине,
Треста овна ваклошатъ,
Ваклошатъ, каврошйты. Пѣс.

*Кавръжкъ, *пр. неиз.* Т. Къвржкъ, къдръ, къдравъ; кудръвий.

Кавтъръ, *с. м.* Отъ трѣвж, отъ кушютж направено като кошъ за покрыване трѣвны.

*Кавуль, *с. м.* Т. Кавль и кауль, договоръ, сговоръ; договоръ.

Кавуль кавулили, кавуль врьзали:
Ако го надвие, главж ще му земе,
Главж ще му земе и млажж невѣстж. Пѣс

*Кавунъ, *с. м.* Т. Каунъ.

Кавурка, *с. ж.* Жена, мома кавуръ.

Кавурма, *с. ж.* 1) Нарѣзанъ на ситно мръвкы и изпрѣжены въ лой, на оставены да замръзнжтъ. 2) Прѣжено нѣчто.

Кавурмица, *ум. ж.* отъ кавурма. Малко кавурма.

Кавурскый, *ска, ско, пр.* отъ кавуръ.
—скы, *нар.* Като кавуръ.

Кавурчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ кавуръ.

*Кавуръ и кавуринъ, *пр. неизм.* Т. в. гавуръ.

Када, *с. ж.* Каца, кадось; чанъ, кадъ.

*Када, *с. ж.* Т. Каджна, Туркыня.

*Кадахъ, *с. м.* Т. Чаша, филджанъ, бардакъ; стаганъ.

Кадѣжъ, *с. м.* 1) Дымъ, кадъ, пушакъ, чюръ, чадъ; дымъ, чадъ. 2) Кадение, пушение, чадение; дымѣние.

Кадѣние, *с. ср.* отъ кадѣ. 1) Дымене, кадежъ, пушение, чаденъ, чюрене. 2) Прѣкадаване.

Кадѣный вѣчеръ. Бѣдный вечеръ, кадилка.
Кадѣвый, въ, ва, во, *пр.* отъ кадина.
Кадийскый.

Мама Стояну думаше:
Стояне, сынокъ Стояне,
Не ходи, сынокъ, не ходи
Край кадиевы харемъ. Пѣс.

Кадийка, *с. ж.* 1) Цвѣте кадѣжка, була.
2) Жена на кадиж, кадица.

Кадийница, *с. ж.* Сѣдилище, дѣто сѣди кадица, мехеме.

Кадийскый, *ска, ско, пр.* Что е на кадиж, за кадиж или отъ кадиж, кадиевий.

Кадийца, *с. ж.* Жена на кадиж.

Кадийчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ кадица.

Кадилка, *с. ж.* Каденый вечеръ, бѣдный вечеръ, бѣдникъ, панадка.

Кадилница, *с. ж.* Сѣдъ, съ който кадятъ теманъ въ цркъвж и у дома, кадило, кандилка, кандилница; кадило, курильница, лѣдонка.

Кадилничка, *ум. ж.* отъ кадилница.

Кадило, *с. ср.* Кадилница.

Кадилце, *ум. ср.* отъ кадило.

Кадинка, *ум. ж.* отъ кадица. Каченце.

*Кадифѣ, *с. ср.* Т. 1) Единъ платъ съ мѣхъ особенж тѣканъ; бархатъ, пливъ.

2) Раст. цвѣте *Amaranthus*, златоръ, златуръ, кукудичя, мрьсоли, слатуръ, страторъ, стратуль; амарантъ.

Кадифантый, *нъ, на, но, пр.* Направеный отъ платъ кадифѣ; бархатный, пливовый.

*Кадина, *с. м.* Т. Сѣдина, който сѣди по шерпж, по шераата; судья. *Луды-ты прѣдъ кадиж не карать. Станеш ли кадица, масло много.—Да ся намира за кадиж,* да ся намира, че може да потрѣбва.—*Не съмъ му азъ кадица,* не му съмъ заповѣдникъ, не му сѣдъ азъ.

Кадось, *с. м.* 1) Када, каца; чанъ, кадъ.

2) Линъ за тѣкане въ него грозде за вино; давилня, тарапанъ.

*Кадро, *с. ср.* Ликъ, портретъ.

*Кадрый, —дъръ, дра, дро, *пр.* Т. Кадърный, вридный, можный; способный, быть въ состоянїи.

Кадри бѣхмы, вридни бѣхмы,
Та въ го зедохмы. Пѣс.

Лели не умѣ, лели не бы кадро,
Црвие да ми куни, босо да не ходж. Пѣс.

Кадъ, *с. м.* Кадежъ, дымъ, пушакъ, чюръ, чадъ; дымъ.

Кадѣ, *ншь,—диль (кадиавамъ), 1) гл. д.*

Пушж; оставямъ нѣчто на кадежъ, да минува около му кадежъ, та да се напуши, накадавамъ; коптитъ. *Кадж пастжржж.*

2) Съ кадилницъ прѣкадавамъ; кадитъ, куритъ. *Да чокаш камбанж на глухъ,*

да кадиш слѣпъ и да чертиш тиваницж—все одно е. 3) *гл. ср.* Издавамъ,

пушамъ кадежъ, дымж, пушж, чюрлавж, чюрж, чядж; дымитъ. *Дрво-то кади.*

—*дѣся, 1) гл. възвр.* Пушамъ кадежъ, кадж; дымитъся, куритъся. 2) *гл. стр.*

Бывамъ каденъ.—*дѣнтый, прич. стр.* Пушентый; копченый.

*Каджлжкъ, *с. м.* Т. Мѣсто, колкото дръжи единъ кадица, дѣто сѣди единъ кадица.

*Кадѣжа, *с. ж.* Т. Када, туркыня, була, ханжма, божна; турчанка.

Кадѣница, *ум. ж.* отъ кадѣжа.

Кадѣжка, *с. ж.* 1) Птица *Fringilla carduelis*, калиничка, къдкадѣжка, догуличя, стиглицъ; шеголъ. 2) Животно *Mustela nivalis*, байнова булчица, батева булчица,

радева булчица, байновка, власица, ласица, калманка, енева булчица, невръска, невѣстужка, понадийка, попова булчица, пиши-

подадийка, царева невѣста, царева невѣстужка, царева щерка, чюмова сестра; ласица, ласка, ласка, норокъ. 3) Цвѣте була, кадийка, овчарка, изпжди-овчаръ. 4) Раст. цвѣте *Paraver*, божна, божичка, божюрга, божюркъ, божюръ, божманка, була,

дивъ хашашъ, капикоса, кокуружя, мачецъ,

папаронка, пеперуга, пламяница, плюсковъ, плюсковыцъ, пулякъ, пылякъ, трамбуза, тутенка; дѣйкй макъ.

Кадѣнскій, ска, ско, *пр.* отъ кадѣна.

Кадѣнувамъ, *гл. ср.* Ходж кадѣна.

Въ пагъкъ си Рада потуричъ,
Въ сѣботѣ кадѣнувала,
Въ недѣль рано ставѣла,
Деять е хлѣба жѣсила. *Пѣс.*

Кадѣчица, *ум. ж.* отъ кадѣника.

Кадѣчя, 1) *ум. ср.* отъ кадѣна. Халкчя. 2) Момичя туркычя. 3) *ум. ср.* отъ кадѣника, птица; щеглѣнокъ.

*Кадѣричый, — рѣнь и — рѣнь, рѣно, *пр. Т.* Кадричый, който може да направитъ нѣчто, който е за-въ работѣ, достойный, вридный; способный, достойный, дѣльный. *Не е кадѣренъ за ништо, не го бѣва за ништо, не може да направитъ ништо. Не е кадѣренъ да раздѣли на двѣ магарета сламя.*

*Кадѣръ, *пр. неизм. Т.* *Не е кадѣръ, не е вридепъ, не може. Не е кадѣръ за ништо.*

Кадѣвамъ, *гл. ми-кр.* отъ кадѣ.

Кадѣ, *вм. каѣке.*

Кажювачка, *с. ж.* Казване. *Отъ кажювачкъ-тъ на дѣца-та, отъ казване-то на дѣца-та*

Кажжъ, ешь, казѣхъ, казѣлъ, *гл. свр.* отъ казвань. Казаный, *прим. стр.*

*Казѣ, *с. ж. Т.* Кааза.

Казѣлецъ, *с. м.* Вторый прѣстъ на рѣжж-тъ слѣдъ палеца, показалець; указательный палець.

Казанджійка, *с. ж.* Жена на казанджикъ; мѣдничиха.

Казанджійскій, ска, ско, *пр.* отъ казанджика.—скы, *нар.* Като казанджикъ.

Казанджійчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ казанджика.

*Казанджика, *с. м. Т.* Който прави, продава мѣдны сѣдовы; мѣдникъ.

*Казандѣсамъ и казандѣсувамъ (да казандѣшижъ), *гл. д. Т.* Спечалвамъ; имѣть, получать прибыль, барышь.

Казандѣсване и казандѣсуване, *с. ср.* отъ казандѣсамъ. Печалене.

Казандѣшижъ, ешь,—дѣсахъ,—дѣсаль, *гл. свр.* отъ казандѣсамъ. Да спечалжъ; приобрести.—дѣсаный, *прим. стр.* Спечалевый; приобретеный.

Казѣпецъ, *ум. м.* отъ казѣць; котелѣкъ.

Казѣнице, *ув. ср.* отъ казѣць; котлѣце.

*Казѣничъ, *с. м. Т.* Печала; прибыль. *Казѣничъ да казандѣшемъ, да спечалимъ.*

Казѣчя, *ум. ср.* отъ казѣць. Котля; котелѣкъ.

*Казѣць, *с. м. Т.* Котель; котѣль. *Ражж-*

джийскій казанъ, казанъ за прѣвариване ракижъ; казанъ, кубъ.—Сѣднѣлъ кадитъ на високъ прѣстолъ, проснѣлъ рѣчь прѣвъ море, изъ уста му миро тече, кой се мирѣса, развсселися. Гат.—Ракѣдѣйскій казанъ.

Казаный бодилъ. Раст. *Xanthium spinosum*, бутракъ, бодилъ, магарешкый трѣнь, холера.

Казвань и казвань (да кажжъ), *гл. д.*

1) Наричамъ нѣчто, говорю, велю, сборю, ромошъ, ромоль, изуствамъ, думамъ, хоротъ; говорю. *Казвай кажж-тъ да чюжъ.* 2) Приказвамъ, разказвамъ; скѣзывать, разскѣзывать. *Казвань приказжъ. Казвань какво има по свѣта. Казвань дамаскинъ, слово въ цркъвж; говорю прѣповѣдъ, рѣчь.* 3) Обаждамъ, навѣвамъ, извѣстивамъ; извѣщать, увѣдомлять. *Иди кажи бащи си, че ни сж дошли гости.*

4) Заповѣдамъ; приказывать. *Казвань му да слуша, той не че и да знае.* 5) Наричамъ, выкамъ, зѣвж, именувамъ; звать, называть, именовать. *Какъ казвань това нѣчто? Какъ ты казвань? какъ ти е имя-то?—Казвань мя Драгане.* 6) Поочвамъ, показвамъ; показывать. *Да ти кажи плѣвника, ты му трѣси врата-та.* 7) Въ бѣдѣще крѣмя: захваламся, зашланвамъ. *Аха! азъ цѣ ти кажжъ; ужъ я тебѣ! ужъ я съ тобою справлюсь. Щж ти кажжъ азъ тебѣ, какъ си краде.*

8) Като *гл. безл.* Има думжъ, приказвася; говорять. *Казвань, че цѣли да зиматъ и отъ Българи войска.—мѣя, 1) гл. възвр.* Наричамся, выкамся, зѣвжся, пмя-то ми е; называться.

2) обаждамъ кой сьмъ, какъвъ сьмъ; скѣзыватьсь. *Кажися кой си Казвася Българинъ, че е Българинъ.* 3) *гл. стр.* Бывамъ казанъ. 4) Като *гл. безл.* Говорися, приказвася, слушася; носится слухъ, молвѣ. *Казвася, че въ Цариградъ имало чюмжъ.—Кажж, речъ, то ся выка, почти; почти. Кажж, че го свршнѣмж; почти что кѣчилъ.*

Кажж, че е така.—Ще каже и че си каже, ще рече, работа е; зпачить. Ще каже, че не трѣбва да сврвсамъ никого.—Азъ така казвань, така некамъ, така да бѣде; я такъ хочю.—Право да кажемъ, да кажемъ както е; правду сказать.—Така да кажж и така да си каже

да си кажемъ; такъ сказать, собственно говорѣ.— Не каза ни чернъ, ни бѣлж, не си отвори уста-та да рѣче, не продума ништо.—Така казва книга-та, така нише книга-та, така пѣе книга-та.—Каза го като съ бравж да го отъвче, чтото е

реклъ, трѣбва да стане; свазаль что топоромъ отрубиль. — *Казвамъ ти го като на братъ, та да го знае всичкый свѣтъ (та да го чое всичкый градъ). Камилата что ли мисли, а камиларь-тъ что ли каже. Не ти казва трандафилъ, а копривъ. Кога ся сбръка язвкъ-тъ, тогасъ си право-то казва. Голѣмъ залькъ глѣтни, голѣмъ думъ не казвай. Като рече царь-тъ, казва го и говядарь-тъ. Безъ Бога, кажи не мож. Врѣнълъ отъ ози свѣтъ, та му казалъ. Да му кажешъ добро утро, вика, что мя попръжмашъ. Дѣтя что то види, това и казва. Азъ му казвамъ, че съмъ ергенъ, той мя пѣта, колко дѣца имашъ. Не казвать ли ти хоць, не вѣкай бау. Не казвай что съмъ, а какво цъ съмъ. Никой не казва: влѣче, изажь мя! Не казвай, кога не тя пѣтатъ. Змигата не си казва нозѣ-тъ. Кажу ми, да ти кажъ. Казали на лисицъ-тъ, а тя на опашкъ-тъ си. Казва като прѣдъ Бога.*

Казване и кáзүване, с. ср. отъ казвамъ и казвамъ.

***Казепъ, пр. неизм. Т.** Газепъ, ляхый, лютый; лютый, свирѣный.

***Казѣкъ, с. м. Т.** Коль.

Кай, 1) прѣдл. Камъ, кодъ, при; къ (кѡ).
Отиде кай село.

Бре взрай, лудо, лудо и младо!
Ако си ергешъ, еда кай мене;
Ако си женеть, бѣгай отука. *Пѣс.*

Хайдъ снахо, хайдъ мъе да пойдемъ
Кай црно-то море метлы да беремъ. *Пѣс.*

2) *нар.* Дѣ, дѣто; тамъ гдѣ.

На душъ ти, майко, що ты даде мене
Мощѣ надалеко прѣкъ девять планины,
Кай овца не бѣвять, кай пѣтелъ не пѣвить. *Пѣс.*

3) **Кждѣ; кудѣ.**

Ей гди сестро, Свята Недѣле;
Кай си одеда, кай си шогала,
Ели си въ поле трандафилъ брала,
Ели си въ горы гороцвѣтъ брала? *Пѣс.*

4) **Като, както; какъ, подобно.**

Бре невѣсто Колевице,
Промѣвися, наружися
Кай невѣста що си дошла. *Пѣс.*

Кай, гл. употрѣбавася само въ *повел. накл.* съ частнцъ *не:* не-кай, не-дѣй, не-мой, не-прави.

***Кайвѣ, с. ср. Т.** Кахве.

***Кайганѣ, с. ж. Т.** Прѣженъ яйца, кавгана; яйчица.

Отъ желкъ яйца кайганъ. *Пѣс.*

Кайдѣсамъ и кайдѣсувамъ (да кайдѣсамъ и да кайдѣшижъ), Т. Къйдѣсамъ:

1) *гл. д.* Склѣцвамъ, счюквамъ. *Да кайдѣшижъ мясо-то.* 2) Погубвамъ, убивамъ; убивать, погублять.

Чюдо ми си чюди Яннино дверця,
Какъ да си кайдѣше хубавъ-гъ Ячъ. *Пѣс.*

3) *гл. ср.* Смѣжъ, посмѣйвамъ, дава мп сръдце; смѣтъ, осмѣливаться. *Какъ кайдѣса, какъ му даде сръдце. Не кайдѣса да направи, не посмѣна, не дръзнъ.*

Кайдѣсване и кайдѣсуване, с. ср. отъ кайдѣсвамъ.

Кайдѣшижъ, ешь,—дѣсахъ,—дѣсаль, и кайдѣсамъ, гл. свр. отъ кайдѣсвамъ. 1) Да склѣцамъ, да счюкамъ. 2) Да убижъ, да погубижъ; убить, погубить. 3) Да посмѣжъ, да дръзнъ; посмѣтъ, осмѣлиться. — **дѣсаный, прич. стр.** 1) Склѣцаный, счюканый. 2) Убитый, погубеный; убитый, погубленный.

Кайковецъ, с. м. Въ изречение не *храни-кайковецъ*, не *храни-майкъ*.

Канкчійка, с. ж. 1) Жена, мома канкчиа. 2) Жена на канкчыхъ.

Канкчійскый, ска, ско, пр. отъ канкчиа.

Канкчійчя, ум. ср. Малкъ, младъ канкчиа.

***Канкчиа, с. м. Т.** Който кара, който има канкъ, който прави канци; лѡдочникъ.

***Кайкъ, с. м. Т.** Враница, ораница, оравица, черникъ, чунъ, ладна; лѡдка.

Кайлъ, с. м. Раст. ковилъ.

***Кайлъ, пр. неизм. Т.** Въ изречениа: *ставамъ кайлъ и кайлъ съмъ, приставамъ, припмамъ; соглашаться. Не ставамъ кайлъ, не приставамъ, не го припмамъ. Кайлъ е баба и за гнѣлы круши. Като види чомъ-тъ, кайлъ става и за тряскъ-тъ.*

***Каймѣ, с. ж. Т.** 1) Крѣхчина, крѣхтина, лудина 2) Чюкано мясо; бѣтое мясо.

***Каймакамлѣкъ, с. м. Т.** 1) Звание на каймакамъ. 2) Мѣсто, колкото управнава единъ каймакамъ.

***Каймакамъ и каймакаминъ, с. м. Т.** 1) Управитель на казъ. 2) Намѣстникъ на цѣкавкъ службъ.

***Каймаклѣна, пр. неизм. Т.** Что има каймакъ. *Каймаклѣна кафе.*

***Каймакъ, с. м. Т.** 1) Врѣхна-та гѣстина на нѣчто. *Каймакъ на млѣко, смѣтана; верхѡвье, сливки.* 2) Най-хубаво-то, най-гѣто-то отъ нѣчто.

Каймачецъ, ум. м. Малко каймакъ.

***Каймѣ, с. ср. Т.** Книжна пара; кредитный билетъ, ассигнация.

***Каймица, ум. ж.** Малко кайма.

*Кайнакъ, с. м. Т. Бладенча, изворъ, дѣто извира вода; родийкъ, ключъ водѣ.

Кайно, 1) *свѣжъ*. Както; такъ-же какъ.

Нито съмъ твърдъ хѣтричко,
Нито съмъ твърдъ глушаво,
И мене майка родила,
Кайно и тебе родила. *Пѣс.*

2) нар. Когато, като; когдѣ. *Кайно си трѣгналъ ми и джъдъ залѣтъ.*

Кайновѣй, въ, ва, во, пр. отъ кайнѣ.

Буковѣй. *Кайнова дѣска.*

Кайнска пана. Раст. *Mentha silvestris*, воленика, воленица, дива мятва, дивъ гйозумъ, диво нане, дива мерудина, дивъ димлюсь; полевая мѣта.

*Кайнѣ, с. м. Т. Дрѣво *Fagus*, букъ.

Кайратѣне, с. ср. отъ кайратъ.

*Кайратъ, ишь,—тѣлъ, гл. ср. Т. Трънь, прѣнасамъ. *Кайратимъ на студа.—Още кайратъ,* още мога.

*Кайрѣтъ, с. м. Т. Гайрѣтъ. *Стори още малко кайрѣтъ,* потръпи, потруди се, понапи се още малко.

Кансийка, ум. ж. отъ кансиа.

*Кансиа, с. ж. Дрѣво *Armenica vulgaris* и неговѣй плодъ; абрикосовое дѣрево абрикось. Кансиа-та е като зарзалищъ, само че пейна-та адка въ костилкѣ-тѣ и е сладка, а на зарзалищъ-тѣ е горчива.

*Кайтъ, с. м. Т. Кацъ, записване нѣчто въ теветеръ или дѣто трѣбва, за да ся знае, да ся помни.—*Правж, чинж, струвамъ нѣчто кайтъ,* кантавамъ го.

Кайтъ, ишь,—тѣлъ, гл. свр. отъ кантѣ-вамъ.—*тѣгъй, прич. стр.*

Кантѣвамъ (да кантѣ), гл. д. Записвамъ нѣчто въ теветеръ, или дѣто е отрядено да ся записва таково нѣчто, за да ся знае; вноситъ въ рѣсписъ, записывать.—*Кантѣвамъ си тескере-то,* давамъ да ся запише на него, че отивамъ еде-кждѣ-си; прописывать, свидѣтельствовать, визировать паспортъ.—*мся, гл. стр.* Бывамъ кантенъ.

Кантѣванѣ, с. ср. отъ кантѣвамъ.

Кайца, с. ж. Единъ видъ кана, кождо посѣятъ само женъ.

Кайчя, ум. ср. Малкъ канкъ.

Кайшець, ум. м. и

Кайшча, ум. ср. Малкъ кашъ.

*Кайшь, с. м. Т. Рѣмтъкъ; ремень. *Тягли кашша,* мѣчнеся, тягли.

Кака, с. ж. 1) Пб-стара сестра, дедна, дода, додка, цеца. *Рада ми е кака,* пб-стара е отъ мене. 2) Почетно названѣе на пб-старж сестрѣ, пб-старж момж и пб-старж отъ насъ женѣ.—*Умъ царува, умъ какъ цалува.* *Оставилъ дѣдо бабж, та ся*

уловилъ за какъ. Пустии бабж, хвани какъ, че с още млада.

Кака. Въ изреченѣе: *дѣтя-то, кога вели кака, кака! и ще се покака.*

Какавѣла, с. ж. 1) Голяма тонага, сона. 2) с. об. Кранта.

Какавѣда, с. ж. Чрънакъ въ кужюрець, втище; шелковѣчный червь, куколка.

Какатѣшка, с. ж. 1) Чюшка, шинеръ, каничка, въ кождо ся намира сѣмя-то на нѣкоп плодови. 2) Кочанъ отъ ороненж царевнищъ, отъ мамуль, влашковина, дудолецъ, гроздиничка, жюна, калаваръ, каламаръ, класура, класчюнка, кочанкы, кубакъ, кукулашка, кукумарка, кукуратка, кулень, луцка, махалка, мисирликъ, рапко

вина, тувка, чеканъ, чекутка, ченкушка, чюшелка, шютарка, шютка, шошюрага, козулакъ; кукурузина съ обитыми зѣрнами.

Какамъ, гл. д. Казвася за дѣца: изсждвася; какатъ.

Какане, с. ср. отъ какамъ.

Какарѣска и какарѣцка, с. ж. Птица *Corvus pica*, кръкараска, сврака, снакарака, сврачка, страчка; сорѣка.

Каквѣ, казвася и кво и къкво: 1) ср. р. отъ мѣст. *какъвъ, каква, какво* за питанѣе, что; что. *Какво носишь? Какво му каза?* 2) нар. За питанѣе, какъ; каковѣ. *Какво си, добръ ли си? Какво си правишь? какъ помниувашъ? каковѣ ты поживѣашъ?* 3) *свѣжъ*. Че; что. *Пишиж ти, какво сме живо и здраво. Знай, какво ми дойдохж гости.*—*Не дѣй да речешъ какво съмъ, а какво чж да съмъ.*—*Какво да е:* а) Нѣчто, что-годѣ; что нибудѣ. б) Какъ да е, какъ-годѣ; какъ нибудѣ.—*Какво да ся прави!* като чюдене и маанѣе; какъ бытъ!

Каквѣ-годѣ, 1) мѣст. 'Что-годѣ; что нибудѣ. 2) нар. Както. *Каквото и да правишь; что ни дѣлай. Каквото и да ся случи; что бы ни случилось. Каквото и да казвате; что бы вы ни говорили. Каквото и да му казвашъ, не можашъ, да го прѣдумамъ; что ему ни говорилъ, я не могъ убѣдѣтъ егѣ. Каквото прѣла, таквось и тѣкала. Каквото го е дробилъ, така и да го срѣба.*

Како. Дванадесето слово, дванадесѣта буква въ Словянскѣ-тѣ азбукѣ, к; како.

Како, нар. 1) Като; какъ. 2) Както. *Како дошло, така прошло.*

Както, нар. Като, како. *Не с както знаешъ, а както можешъ.—Както ся види, па глѣдъ; повѣдимому.—Както дойде, както ся улучи, намѣркы.—Както дошълъ, така и утишълъ; съ чѣжъ при-*

шёлъ, съ тѣмъ и ушёлъ (пошёлъ). Както го е солмлъ, така и да го яде. Както го съмъ купмлъ, така го и продавалмъ. Както умрѣлъ, така го и закопали. Както хожмъло, така и екмъло; каковó аукнется, таковó и отелйкнется. Както мя видишь, така мя и тиши.

Какулáта змиá, в. какулáста змиá.

Какуле, с. ср. Раст. *Salvia officinalis*, чай; шалфѣй, шавлйй.

Какулáста змиá. Змиа *Vipera ammodytes*, какулáта змиа, качюласта змиа, качюлата осойнница, сивьякъ; родъ ехйды.

Какъ, нар. 1) Что, какво? какъ? каковó?

Какъ сте? каковó поживáете? какъ сте по дома? здоровы ли вáши? 2) По кой начинъ? Какъ ся прави това? Нѣма какъ да знае за това; ему не отгуда о томъ знать. 3) За чюдение; какъ! Какъ, и ты ли си былъ тука! Какъ е висока таа планина! Какъ го направи! 4) Като, кѣга. Какъ мя види, все ми ся срьди, че не имъ съмъ ходилъ.—**Какъ-ли, ка-ли,**

въ изречениа: а) За чюдение, като: какъ-ли е спечалилъ толкова имание! б) За укору, като: какъ-ли не тя е срамъ! Какъ-ли не бѣ го грѣхъ, да направи такова нѣчто! — Какъ какъ, по всакогй начинъ.

Какъ какъ да го направишь до умрѣ. — Какъ да е, какъ да было, както заврѣнълъ, както ся случи, по какъвто и да е начинъ; кое-какъ, какъ нибудъ, какъ ни естѣ. Направи го какъ да е. Какъ да е, щж го срьшиж.

— Нѣма какъ, трѣбва да ся направи, нѣма колай, нѣма другъ нѣтъ. — Не е какъ знае баба, а какъ намѣри. Какъ знаешъ хора-та?

— Като себе-си. Какъ ся, врано, вранчѣта-та ти? — Вчера черни, днесъ пакъ дваждъ. Какъ! — Откапалъ му кракъ.

Какъ! — Става дѣдо, пада пакъ, какъвто отишьлъ, такъвъ и доишьлъ; каковъ поѣхалъ, таковъ и приѣхалъ. Какъвто смъ, да ся не довершамъ. Какъвто си пѣ-добрѣ да не си. Какъвто смъ, да смъ, свои смъ. Какъвто Петръ, такъвъ и Павелъ. Какъвто бѣга, такъвъ го и гони.

Какъвто глава-та, такава и шапка-та. Какъвто го родила, такъвась го и повила. Какъвто го люлка залолѣла, такъвъ го мотѣка и закопала. Какъвто крушка-та, такъвъ и опашка-та (и крушка-та). Какъвто майка-та, таково и дѣтя-то. Какъвто майка-та и баца-та, такъвъ и дѣца-та.

Какъвто лице-то, таково и срьдце-то. На какъвто конъ издишь, такъвжи нѣ-

сень щешъ нѣешь. Какъвто ржмъца пипала, такъвъ и грѣбмъца носила. Какъвто очи глмъдалжы, такъвъ и слъзы капалжы. Какъвто гостъ-тъ, такъвъ и млмънъ-тъ. Какъвто му умъ-тъ, такъвъ му и домъ-тъ. Какъвто былъ нѣкога, такъвъ е и всакога. Какъвто святець-тъ, такъвъ му и тропарь-тъ и теманъ-тъ. Какъвто е блъхата, такъвъ ще е и мѣхъ-тъ и.

Какъвъ, каквá, каквó, мѣст. За пытане и за чюдение; каковъ, каковъ? Какъвъ е тона чловѣкъ? Каква лъжа! Какво хубаво мѣсто! Кой жъ знае, каква жѣма е тя! Какви атове мимъжж и прахъ не вдигнжжж.

Кáкыный, нъ, на, но, пр. отъ кáка. Что е на какъ. Какъмо-то мимъ за хоро ся кжчи.

Кáкыца, ум. ж. отъ кáка.

Кáкычка, 1) ум. ж. отъ кáкыца. 2) Въ мн. ч. кáкычки, цвѣте качка.

Какъждъкъ, с. м. Птица *Anas querquedula*, гачъ, грѣчеталъ, чекрждчыйка; чирокъ.

*Калабаданъ, с. м. Т. Калабаданъ, тнѣкъ плоскъ или витъ телъ отъ злато, отъ сребро, мѣдъ, елавъ за шивъ; битъ, канителъ, витѣйка, витокъ.

*Калабалжкъ, с. м. Т. 1) Навалица хора, пылакъ, браня, сбунá, джганъ, смречъ, тишма, станъ, орлакъ, купъ; толпá, мáсса нарóду, набрóдъ, арáва, оравá. Не ходи изъ калабалжка. Дойдохъ калабалжкъ. Пѣ-добрѣ насамѣ лобутъ, нежели въ калабалжкъ пилафъ. 2) Разны нѣчта натрушаны или разврѣлены безъ рядъ. Какви сж тыа калабалжцы тука. 3) Прытушина, покжцинна, пжтны нѣчта; пожйтки, покляжа, багáжъ. Да си съберемъ калабалжка, да си врьвимъ.

Калабалжчець, ум. м. Малко калабалжкъ.

Калабалжъ, ишь, — лилъ, гл. ср. Правнъ калабалжкъ.

Калабйкж, ешь, — нжлъ, гл. д. ср. Да катуржъ, да повалжъ. — кжж (да ся), 1) гл. глзвр. ср. Да ся катуржъ, да умржъ. 2) гл. стр.

Калаваръ, с. м. Калаашка въ 2-то знаменование.

*Калавúзъ, с. м. Т. Калаузъ: 1) Който придружава нѣкого на пжтъ за да го назипили да му показва пжтна; проводникъ. 2) Голѣма-та стрѣла на часовникъ; большаа часовая стрѣлка. 3) Душникъ, малка дупчпца на бѣвъж или на друго нѣчто, за да си цошма въздуха; отдушина, отдушникъ, душникъ.

Калáеный, нъ, на, но, пр. Калайный, что

е отъ калай; оловянный. *Пероденъ гыздѣ каласно му имя.*

Калѣецъ, *ум. м.* Малко калай.

*Калай, *с. м. Т.* Металъ *Stannum*, елавъ; блого.

Калайджийка, *с. ж.* 1) Кото калансва пѣчто; лудийница. *Врѣтися като калайджийкж.* 2) Циганка.

Калайджийскый, *ска, ско, пр.* отъ калайджиа. *Врѣтися като калайджийско дѣно.*—скы, *нар.* Като калайджиж.

Калайджийчя, *ум. ср.* 1) Малкъ, младъ калайджиа. 2) Циганчя. 3) Въ *мн. ч.* калайджийчета, животины малкы чрыгы, плувать надъ тихъ водж, сповжть и игражть; богородичкы, мамарци, совалкы.

*Калайджиа, *с. м. Т.* 1) Който калансва пѣчто. 5) Циганщъ.

Калайшый, —лаень, —лайла, —лайпо, *пр.* Калаеный.

Калайсвамь и калайсувамь (да калайшж), *гл. д.* Покрываамь мѣдень или желѣзень сждъ съ разтопень калай, да не котласва, ганосвамь; лудить, вылуживать.—мси, *гл. стр.* Бываамь калапанъ, ганосваамъ; вылуживаамь.

Калайсване и калайсуване, *с. ср.* отъ калайсвамь. Ганосване; лужение, полуда.

Калайшж, ешь, —йсахъ, —йсалъ, *гл. свр.* отъ калайсвамь. Да ганосаамъ; вылудить.—лайсаный, *прим. стр.* Ганосаный; луженый, вылуженый.

Каламаръ, *с. м.* Какалашка въ 2-го знаменованне.

Каламобъ, *с. м.* Дѣса отъ трѣтки за простиране кожурци, нардина.

Каламфирецъ, *ум. м.* Малко каламфиръ.

Каламфирчя, *ум. ср.* Малкъ, ситень каламфиръ.

*Каламфиръ, калаифиръ и калафиръ, *с. м. Гр.* 1) Цвѣтие *Dianthus Carthusianorum*; гвоздика. 2) Цвѣтие желѣзница, смѣсна кытка, смѣсна кытка.

*Калаузь, *с. м. Т.* Калавузь.

Калафатене, *с. ср.* отъ калафатж. Дрѣстене; конопачение.

Калафатж, ишь, —тиль, *гл. д.* Затыкамь зиркы-ты, пролукы-ты на пѣчто съ клычице (обыкновенно на ладии), дрѣстж; конопачить.—тжся, *гл. стр.* Бываамь калафатенъ, дрѣстжся; конопачитьсся.—теный, *прим. стр.* Дрѣстеный; конопаченный.

*Калафиръ, *с. м. Гр.* Каламфиръ.

Калбаса, *с. ж.* Колбаса, кубасница, чпрво натыкано съ клычацо мясо за задене, печено, варено, или сухо, наденица, суджукъ; калбаса, колбаса.

Калбасица, *ум. ж.* отъ калбаса.

Калбасеница, *с. ж.* Дѣто правять, продавать калбасы; колбасная.

Калджржмецъ, *ум. м.* отъ калджржжъ. Калджржмисвамь и калджржмисувамь (да калджржмишж), *гл. д.* Постилаамъ съ калджржжъ; мостить.

Калджржмишж, ешь, —мисахъ, —мисалъ, *гл. свр.* отъ калджржмисвамь; вымостить.—мисаный, *прим. стр.* Постланый съ калджржжъ; мощеный, вымощеный.

Калджржмчя, *ум. ср.* Малкъ калджржжъ.

*Калджржмъ, *с. м. Т.* Мѣсто постлано съ камне; мостовая.

Калѣ, *им. соб. мжжско.* —Хубавый калѣ, цвѣтие *Geum coccineum*, калешъ, подщрѣкъ.

*Калѣ, *с. ср. Т.* Тврѣдына, тврѣдѣль; крѣпость. *Вѣрна дружина — здраво калѣ. Отъ сламж калѣ не стаю. Калѣ-то отъкърѣ ся прѣдава.*

Калѣвра, *с. ж.* Обувка, посталъ, гофа, кофа, емениа; башмакъ. *Всакой си знае, дѣ го убива калѣвра-та.*

Калѣврица, *ум. ж.* отъ калѣвра.

*Калезма, *с. ж. Гр.* Калеска.

*Калѣко, *с. м. Гр.* 1) Така казвать на мжжя на майчинж сестрж, на мжжя на лѣлж по майкж; лѣлакъ, свако, уйче, тетинъ. 2) Понѣйдъ така казвать на зятя брате-ти и сестры-ты на булкж-тж му.

Калѣковый, въ, ва, во, *пр.* отъ калѣко.

*Калемана, *с. ж.* Калимана.

Калѣмецъ, *ум. м.* и

Калѣмчя *ум. ср.* Малкъ калемъ.

*Калѣмъ, *с. м. Т.* 1) Трѣтика, каминъ; трость. 2) Трѣтика, отъ кожъть Турци-ты си подрѣзвать перѣ за писане. 3) Перо за писане отъ такжжх трѣстикж. 4) Одно перо въ смѣтжж; статья въ смѣтѣ. 5) Всякаква цѣвь; трубка.

Калѣне, *с. ср.* отъ калѣж и калѣжси.

Каленикъ, *с. м.* Рыба *Tinca vulgaris*, лнщъ, лнщъ.

Каленичя, *ум. ср.* Малкъ каленикъ.

Калѣнце, *ум. ср.* Малко калѣ.

Калѣнитый, в. калѣж.

Калѣсамъ, *гл. свр.* отъ калѣсвамь. Да калешж, да поканж, да повыкамъ; пригласить.—саный, *прим. стр.* Поканеный, повыканый; пригласенный. *Некалессанъ гостъ—готово магаря.*

Калесарка, *с. ж.* Кото ходи да калесва.

Калесарчя, *ум. ср.* Малко момчя, момничя, което ходи да калесва.

Калесаръ, *с. м.* Който ходи да калесва, калесникъ.

Калѣсвамь и калѣсувамь (да калѣсамъ и да калѣшж), *гл. д. Гр.* Канж, выкамъ пѣ-

кого на нѣчто; приглашѣть. *Калесахъ нѣ на сватбѣ, на гостбѣ.*

Калесалъ ми е кумъ Богданъ
Деять кумичкы на прочѣхъ
И деять кумци на гостбѣ. *Иѣс.*

— мѣя, гл. стр. Бывамъ калесапъ. — *Несъмь го калесалъ съ червенѣ (съ жлѣтѣ) бѣклицѣ, не съмь го повыкалъ, не съмь го поканилъ. Калесай го на сватбѣ, да тя благослава и до годинѣ.*

Калёсване и **калёсуване**, с. ср. отъ калёсвамъ.

Калёска, с. ж. Калешка, калезма: 1) Покана; приглашеніе. *Калеска за сватбѣ, на кръщене.* 2) Нѣчто пратено за калескѣ, за поканѣ, калесникѣ. *Донесохъ нѣ калескѣ еднѣ бѣклицѣ вино.*

Калёсникъ, с. м. 1) Който е пратенъ да калесва, калесарь, кализмарь; звѣтой. 2) Плене или надене, което носятъ да калесватъ съ него, калеска. 3) Драгыинко.

Калёсница, с. ж. 1) Която е пратена да калесва, бѣкличарка. 2) Бѣклица, сждъ за калесване.

Калёсничка, ум. ж. отъ калёсница.

Снощи ми дошли три бѣгличкы,
Три бѣгличкы калесничкы. *Иѣс.*

Калёць, лиц. с. м. 1) Обувка като вдигъ-тъ на чоранъ, обува само пичгалы-ты; калцици, наглавци, прѣтеници, доколѣнници, бечвы, дизици, тузлуци; наговици, нагаленюкъ. *Пришитъ калёць о калцуи.* 2) Бечва, чулка, чоранъ; чулокъ. 3) Рѣжавици безъ прѣсте. — *Женскый калёць, мѣжъ, что ся мѣси въ женскы работы, женчѣ. — Крой му калци, за кучя: ухапа го.*

Калёць, ум. м. отъ калѣ. *Нека е мѣжець, па да е и отъ калёць, или: да е мѣжець, та ако ще бы и отъ калёць.*

Калёшій, шь, ша, шие, пр. 1) За овцѣ: която има около очи-ты чернѣ влѣнѣ, калешистый, ваклѣый, ваклошнатый. *Сури-ти волове и калешы тѣ овця моуцѣ съ милѣ.* 2) Шнреный, калешистый. *Калешы стадо, калешы овця.* 3) За чловѣка: черноокый, ваклѣый, ваклошнатый, вакластый; черноокый, черноглазый. 4) Съ широкы черны вѣжды, ваклѣый, калешъ. 5) Гыздавый, хубавый, калешъ.

Калёшистый, стѣ, ста, сто, пр. Калешій въ 1-то и 2-то знаменованне.

Калёшчя, ум. ср. Калешне агня.

Овцици ся изагнилы
Все овчѣты ваклешчѣта,
А овчѣта калешчѣта. *Иѣс.*

Калешъ, пр. неизм. Калешій въ 4-то и 5-то знаменованне. *Кждѣ сѣди калешъ Грозда?*

Невѣсто калешъ хубава,
Азе ты прашамъ, разпрашамъ,
Али си млада невѣста,
Али си црна вдовица? *Иѣс.*

Калешъ, с. м. *Жлѣтѣ калешъ*, раст. *Geum montanum* и *Geum coccineum*, подщрѣкъ, хубавый калѣ.

Калешѣжъ, ишь, — лѣсахъ, — лѣсалъ, гл. свр. отъ калёсвамъ. Да калесамъ.

Калешна, с. ж. Калешиста овца, съ чернѣ влѣнѣ около очи-ты, вакла овца, ваклушна.

Кал-ли, вм. какъ ли, в. при какъ.

***Калиграфіна**, с. ж. Гр. Краснописание; чистописание

***Калиграфъ**, с. м. Гр. Който пише хубаво; краснописецъ.

Кализмаръ, с. м. Калесникъ.

***Калимавка**, с. ж. Гр. Шапка, какъвто носятъ священници и калугери; камилавка. *Попъ бѣжъ калимавкѣ, казать за тогова, който нѣма най-потрѣбно-то нѣчто. Далъ си попадижъ-тѣ, ушилъ си шапкѣ, далъ си дѣщерѣжъ-тѣ, ушилъ си калимавкѣ.*

***Калимана**, с. ж. Гр. Кръстница.

Калиманка, ум. ж. отъ калимана.

Калина, с. ж. 1) Така казва булка на мѣжевы-ты си сестры, които е заварила момы; почетное названіе золѣвки ещё дѣвущки. 2) Така нарича жена роднины-ты на мѣжя си, които е заварила дѣвойкы. *Калино ле Радо, малимо! Оженисмѣ калинѣ, кучка-та ще умре, щемъ останемъ сами!* 3) Така наричатъ поивѣдѣ само по-голѣмѣ-тѣ злѣвѣ, още момѣ, когато ся оженилъ братъ ѣ. 4) Дрѣво *Punica Granatum*, калинка, шника, наръ; гранатовое дѣрево. 5) Плодътъ на дрѣво наръ; гранатовое яблоко. 6) Дрѣво *Sorbus aucuparia* и неговый плодъ, брѣкына, възкрушна, мяко дрѣво, оскрушна, скорушна, смрѣлика; рябина. 7) Дрѣво *Viburnum opulus* и *Viburnum lantana*, бодежъ, каръ-топъ, свѣжна кытка, тутунига; калина, гордъ, гордѣвина. 8) Цвѣте *Paeonia officinalis*, божюръ, божюракъ, патя; маръинъ корень, пѣбѣнъ, шегня.

Калиница, с. ж. Момѣ, която вади прѣстепы-ты изъ мѣдника, кога гы пѣжътъ на Еневъ день; тя быва прѣпасана съ два колана и съ теловы на главѣ-тѣ.

Калинка, 1) ум. ж. отъ калина въ 1-то 2-то, 3-то и 4-то знаменованна.

Бере ли ся тасъ калинка червена,
Пие ли ся тази вода студена,
Лиятъ ли ся до три момѣ годѣпѣ? *Иѣс.*

Црвѣнѣ като калинкѣ. 2) с. ж. Насѣкомо *Coccinella*, божина бубалка, божна кра-

вица, велиденчи, водводица, господева момичка, гуролъ, даскаля, кална-мална, кукумара, литмара, мара, невѣстна, нутмара; божья козийка, божья коровка, козийка. *Калино* *малино*, *на кждѣ щесъ отидешъ?* 3) Дрво *Crataegus oxyacantha*, глогъ, глогына; бойрышникъ, глidy, глidyна, глогъ, глогына. 4) Раст. *Asparagus officinalis*, зайкова сѣнка; спържа.

Калинджийчя, *ум. ср.* отъ Тур. калинджийна, корабаръ. Корабаръ.

Калинковый, *въ, ва, во, пр.* отъ калинка (дрво). Калиновый. *Калинково дрво. Калинкова кора.*

Калиновый, *въ, ва, во, пр.* отъ калина (дрво). Калиновый, калинчевый.

Да събуди два овчари,
Че имъ стадо прѣврьило
Прѣвъ два рѣта калиновы,
Калиновы, дафиновы. *Пѣс.*

Калинчица, 1) *ум. ж.* отъ калинка.

Ишу, ишу два гълже,
Не ровѣте калинчица,
Калинчица още сочвк. *Пѣс.*

2) *с. ж.* Птица *Fringilla carduelis*, догуля, каджка; щегълъ.

Калинчевый, *въ, ва, во, пр.* Калиновый.

Калинчя, *ум. ср.* отъ калина.

Калинъ, *им. соб. мжжско.*

***Калиномашина**, *с. м. Т.* Капитанъ на корабъ; капитанъ корабля.

Калистърка, *с. ж.* Една мотыка, съ кождо плѣвятъ сусамъ и памукъ отъ бурнаша.

***Калитате**, *с. м. Гр.* Кръстникъ, калтата.

Калищакъ, *сб. м.* отъ калъ. Калище.

Калище, *сб. ср.* отъ калъ. Много калъ, калищакъ.

***Калканъ**, *с. м. Т.* *Калкинъ-балъ*, рыба *Plegonectes*; кѣмбала. — *Стрѣха на калканъ*, стрѣха, покрывъ на сградъ сѣмо на едиж странъ наведенъ; однократна крыша.

***Калишка**, *с. ж. Гр.* Животно *Mustela nivalis*, байнова булчица, батова булчица, радева булчица, байновка, власица, ласица, енева булчица, каджка, невръска, невѣстугка, понадийка, понова булчица, ниши-понадийка, царева невѣста, царина невѣстугка, царева щерка, чюмова сестра; лѣсна, лѣска, лѣстка, порокъ.

Каличкий, — чькъ, — чка, — чко, *пр. смякч.* отъ калиный; гризноватый.

Калиый, — льнь и — лень, — лна, — лно, *пр.*

1) Укаланый, умацаный, уцапаный съ калъ; замаранный гризью, гризный. *Калны обуца, дрѣжи. Мокръ дошьлъ, каленъ си отишьлъ.* 2) Покрываетъ съ калъ; гризый. *Калны пжтица, калны друмица.*

3) Мръсый, печистый, гнусавый, неприличный; скверный, мерзкий, гадкий, гризный. *Калны уста, калны думи.* — *лно, нар. 1)* Укалано, умацано, уцапано съ калъ; гризно. 2) Мръсно, печисто, гнусаво, неприлично; скверно, мерзко, гадко, гнусно, непристойно.

Кало, *с. ср.* Гребень на птицѣ, гребенецъ, крезка, крезъ; гребень у птицы.

Каловитый, *тъ, та, то, пр.* Что има калъ, калный; гризный.

Калоферъ, *ум. м.* Малко калоферъ.

Калоферъ, *с. м.* Раст. *Balsamita vulgaris*; калюферъ, калуферъ,

Калпавичкий, — чькъ, чка, чко, *пр. смякч.* отъ калпавый.

Калпавый, *въ, ва, во, пр.* 1) Лѣжливый, не схщый, не истинскый, подправеный, ланма; подложный, поддѣльный, фальшивый. *Калпавы пары. Втривася като калпавъ банкъ въ хилядж. Остави го да си развали и той калпавый гръшъ. Калпаво пара и лоша дума на стопанина си.* 2) За чловѣкъ: лукавый, двоеличный. 3) Казвася за всако не добръ, не свѣстно направено пѣчто, не здраво, не трайно, което е не както трѣбва. *Калпаво работа; калпавъ шивъ. Калпаво ораше. Калпавъ волъ, който не тягли добръ, и проч.* — *во, нар.*

***Калпазанлъкъ**, *с. м. Т.* Калпазанска работа.

Калпазанскый, ска, ско, *пр.* отъ калпазанъ. — *скы, нар.* Като калпазанъ.

***Калпазанъ** и **калпазанитъ**, *с. м. Т. 1)* Който прави калпавы, подправены пѣчта. 2) Калпавъ чловѣкъ.

Калпакъ, *с. м.* Кана, гугла, шапка, барга; мѣховая шапка. — *Спорядъ юпакъ и калпакъ-тъ. Калпакъ за почестъ, глава за пометъ. На главъ ся два калпака не носятъ. Една глава два калпака не носи. Мари жено страгобъзло, защото не идешъ да ми земешъ калпака! Доклъ слънце-то изгрѣс, колко калпаци опустѣватъ! На келпавъ главъ калпакъ не трѣбва. Който ся всакому отлага, скоро си съдира калпака. Добра срѣца! — Кунижъ си калпакъ.*

Калпачецъ, *ум. м. и*

Калпачя, *ум. ср.* отъ калпакъ. Малкъ калпакъ.

***Калтабанъ**, *с. м. Т.* Казвася за чловѣкъ, за бонъ, за волъ: халтавъ, тяжкъ на работж, на ходъ; неуклюжий.

***Калтата**, *с. м. Гр.* Калитате.

Калугерене, *с. ср.* отъ калугергъ.

Калугери, *с. м. мн.* Раст. *Turpha*, ко-

шюды, рогозь, сазъ, толуска, топузь, чикуть, шамакъ; палочникъ.

Калугерица, с. ж. 1) Конато е пострижена по црковный чинъ въ ангелскый образъ, монахиня, калугерка; монахиня, монашенка, инокиня, черница. 2) Птица *Vanellus cristatus*, понадиѣка. 3) Малко-то на жабъ, доклѣ не му сж израстли оше крака; врытокопанецъ, главумакъ, главумакъ, главоць, егоцскы рыбы, жабина, копаш, лѣджичета, пулѣглавци, скрьдокопани, циганскы рыбы; головастигъ лягушечный. 4) Раст. *Jris pseudacorus*, калугеричка, кровавчица, патя; водяной касатикъ, сабельникъ, лепешникъ.

Калугеричка, 1) ум. ж. отъ калугерица. 2) с. ж. Калугерица въ 4-то знаменов.

Калугерка, с. ж. Калугерица; монахиня, монашенка, инокиня. *Вси-тѣ калугерки не ставатъ игуменки. Ще ся врьне, кога направятъ котк-тѣ калугеркѣ. Лисица, и калугерка да стане, пакъ ж не пуцуй при кокошкы-тѣ.*

Калугерскый, ска, ско, пр. Что е на калугеры, за, отъ калугеры; монашескый. *Калугерска шапка и мужы-тѣ сбира (зачтото быва мазна). — скы, нар. Като калугерь; монашески, иночески, койпочески.*

Калугерство, с. ср. Калугерскый, иноческый чинъ; иночество, монашество.

Калугерця, ум. ср. Малакъ, младъ калугерь.

*Калугерь, с. м. Гр. Който ся е постригль по црковный чинъ въ ангелскый образъ и живѣе въ монастырь, инокъ, монахъ; монахъ, инокъ, чернецъ. *Смирни (сложни) калугери и срѣдъ, пяткѣ блажно каджъ (мрьсятъ). Радъ ли си, калугере, да тя женимъ? Свята Гора свята, ала калугери песта. Да тя пази Господъ отъ конь отзадъ, отъ волъ отпрѣдъ, а отъ калугерь отврьдъ.*

Калугерѣж, ѣшь, — рѣль, гл. д. Постригвамъ ѣкого за калугерь, правъ, ржкополагамъ ѣкого за калугерь, покалугеривамъ; постригать въ монахи. — рѣсья, гл. възвр. Ставамъ калугери. *Еа ся младъ жени, и ся младъ калугери. Щуръ ся попи, младъ ся калугери.*

Калуда, им. соб. женско.

Калушь, с. м. *Хай на калушь!* така казвать калушари, кога подрывать болепъ нагорѣ.

Калушарекый, ска, ско, пр. отъ калушарь.

Калушарь, ре, с. м. Дружина отъ седемъ или единадесать души, които иматъ особенъ

свож парядбъ и които ходять прѣзь русалскж-тѣ недѣлькы да правять веселбы и да лѣкувать болны; русалии.

*Калфа, с. м. Т. Момъкъ, излѣзль вѣче отъ чираклькы на пѣкакъвъ занаятъ и захванъль да работи съ заплатъ; подмастерѣе.

Калфица, ум. м. отъ калфа.

Калфувамъ, гл. ср. Ходж калфа; служить подмастерѣемъ.

Калцунецъ, ум. м. и

Калцунця, ум. ср. отъ калцунъ.

Калцунъ, с. м. 1) Обувка като чорапъ, ушита отъ абж 2) Калець въ 1-то знаменованье.

Каль, с. м. мн. калове и калища, като събирателно, и съ члѣнъ калъ-тъ, каловети, калищата, и

Каль, с. ж. само въ ед., съ члѣнъ калъ-та, 1) Прѣсть размѣсена съ водж, та станъла като кашъ; грязь. *Кога вали дъждъ, по пѣта става калъ.* 2) Мѣсто кално, тина, батакъ, шамакъ; топь, грязь, болото, калуга. 3) Утайка отъ пѣчто; осадокъ, отстой, подонки, огонка. *Въ бѣчж-тѣ останж много калъ отъ вино-то. Ракиа изварена отъ калъ. — Житна калъ, чловѣшкый пѣметъ. — Газъ изъ кала и газъ кала; мѣситъ грязь. — Ако искашъ да ся накалвашъ, врьли въ кала камѣкъ. Да му ся опулять очи-тѣ, като на жабъ въ калъ. Залѣпени му очи-тѣ съ калъ. Въ рѣдъкъ калъ камѣкъ не врьлай. Не му остави ни калъ-тѣ подъ нокте-то. Зарекла ся свинка да не рови въ калъ. Ако не разбиешъ (умѣсишъ) кала, не можешъ направи кирпичъ. Колкото разбрькаешъ кала, по смрьди.*

Калжпене, с. ср. отъ калжнѣж.

Калжпенецъ, ум. м. и

Калжпня, ум. ср. отъ калжпъ.

*Калжпъ, с. м. Т. 1) Справа за лѣнаше, за изливание въ неж пѣчто; лѣило, форма. *Калжъ за лѣнаше прѣстени, коршуми.* 2) Пѣчто, излѣнано въ калжпъ. *Калжъ сапунъ.* 3) Излѣнано отъ дрьво като ногъ за да ся обтягати на него обуца, кога ся шнѣхъ; погѣ, колѣдка для сапогъ. 4) Справа за обтяганье на пѣжъ шапкы, фесовы. 5) Обыкновенный видъ на пѣчто; форма. *Развалился е калжъ-тѣ на феса.* 6) Покрѣвка на възглавицѣ; наволока, наволочникъ. 7) Пасмо вѣца, лепъ, навдачени за придеше; мѣчка. *Изпрядохъ ми си калжнѣ-тѣ. — На единъ калжпъ, еднакви; на одну колѣдку. — Уидисалъ му на калжа, повелея по него. — Не ми иде на калжа, не ми пде на гайдъ-тѣ, не е*

както азъ искамъ, не ми поноси.—*Да у-краднешъ мимаре-то, ала да му най-дешъ калжпа.*

Калжнѣк, ишь, — пѣль, гл. д. Изливамъ, изгарвамъ нѣчто на калжпѣ.

***Калжѣфъ**, с. м. Т. 1) Кутна, направена спорядъ кроежня на нѣчто, което да стои въ нежъ, за пазене; футляръ. 2) Покрывка за нѣчто, сшита спорядъ него, за да ся облична въ нежъ за пазене; чехолъ.

Калжчепо, с. ср. Раст. *Hypericum perforatum*, звъника, звъничя, кантарионъ, жлъть катрионъ, пелешчици, поръзничя, поръзничто, сѣчено бялю, посѣчена трѣва; вѣвробѣй, кровцѣ вѣячя.

Калжчець, ум. ж. Малкъ калжчъ.

Калжчка, с. ж. Калжчъ.

***Калжчлѣна**, пр. неизм. Т. Что е съ калжчъ.

***Калжчъ**, с. м. Т. Калжчъ, калжчка, сабя; сабля. *Покоренъ главъ калжчъ не сѣче.*

Калжъ, ишь, калѣль (калѣвамъ), гл. д. Нѣчто желъзо, стоманъ нажежвамъ да посвѣтлѣе, на го потопнавамъ въ воджъ, та отъ изстудѣваніе-то изведижжъ става твърдо, кораво; калѣть, закалѣвать. 2) За чловѣкъ: направямъ го да навъикне, да ся научи, да ся изпече на нѣчто, на нѣкожъ работжъ. *Кали го, баче, каленъ да го имамъ.—лѣжся!* 1) гл. стр. Бывамъ каленъ; калѣтьсе. 2) гл. възвр. Изпичамся на нѣчто, на нѣкожъ работжъ. *Калихся вяче на ходжъ.—лѣпнѣй*, прич. стр. 1) калѣнный. 2) Изпеченнѣй на нѣчто; закалѣнный.

Калѣжъ, ишь,—лѣль, гл. свр. отъ калѣвамъ; прозябнуть, произрастъ.

Калѣниѣца, с. ж. Сждъ отъ калъ, отъ гли-нжъ, блюдо, паница, мѣса, мѣска, мѣсуръ; глиняное блюдо.

Калѣниѣчка, ум. ж. отъ калѣниѣца.

Калѣниѣчя, с. ср. 1) Калѣно бахурчя за ра-квжъ, плоска. 2) Малка калѣниѣца, калѣниѣчка. *Да даде Господъ на мостъ да го виджъ съ калѣниѣчя у ржѣфъ и пять паржъ да го дарувамъ! Да го виджъ на камѣнникъ мостъ съ калѣниѣчя уржжжъ, кой помине да му пуца по паржъ и азъ да поминжъ и азъ да му дамъ! Клятвы.*

Калѣннѣй, нъ, на, но, пр. Что е отъ калъ, отъ прѣсть, глиняннѣй; глиняннѣй.

Калѣа, им. соб. женско.

Калѣвамъ (да калѣжъ), гл. ср. Поциквамъ, пзниквамъ, покарвамъ; прозябать, произрастъ.

Калѣванѣ, гл. ми-кр. отъ калѣжъ.

Калѣванѣе, с. ср. отъ калѣпамъ. Поци-ванѣе, изпикванѣе, покарванѣе.

Калѣа-мѣла. 1) Насѣкомо *Coccinella*, в.

калѣиѣца въ 2-то знаменованіе. 2) Една моминска игра, кожто игражтъ въ Охридско.

Калѣамъ, гл. д. 1) Увалвамъ, улѣсквамъ нѣчто съ калъ, укалвамъ, накалвамъ; гри-нѣть, загризнѣть. 2) За харманъ: поли-вамъ мѣстото съ воджъ за да ся разкала да го уравнижъ за гумпо, за токъ. — мѣя, 1) гл. стр. Бывамъ калѣамъ. 2) гл. възвр. Увалвамся, улѣсквамся съ калъ, укалвамся, накалвамся. — лѣаннѣй, прич. стр. за-гризнѣнный.

Калѣанѣе, с. ср. отъ калѣамъ и калѣамся.

Калѣачъ, с. м. Който кали желъзо, та го прави на стоманжъ; закалѣщикъ.

***Камѣ**, с. ж. Т. 1) Клѣчка, дръвяна или желъзна, заврѣна за да скачи или скрѣпи нѣчто; чивпа, заворка, заворна. 2) Клипъ; клипъ. *Кама камъ вади*; клипъ калѣ-номъ выбивѣють. 3) Ножъ островрѣхъ и отъ двѣ-ты страны остѣръ; кинжалъ.

Камара, с. ж. Камариѣца, водило, потяглиѣца на рало, на плугъ, воище, оище, стрѣлка, грядѣль.

Камѣра, с. ж. 1) Долапъ въ зидъ, безъ вра-та, пещера, хирида; альковъ. 2) Станъ; комната.

Камѣра, с. ж. 1) Длъга копа сѣно, слама или снопе, коненъ, кладна, другожиѣна, стогъ; скирдъ. 2) Купъ, купчина натрупа-но нѣчто грамада, грамада; грудѣ, кучѣ, громада. *Камара камѣте; камара грѣн-чи. На камарѣ*, на куновѣ. 3) Арка, кемеръ на нѣчто; сводъ. 4) Единъ отъ кра-ван-ты гургурушкы, който не е продупченъ на срѣдъ-тжъ. — *Да орежъ на камѣржъ*, орташкы, заедно.

Камариѣца, с. ж. в. камара.

Камѣриѣца, ум. ж. отъ камѣра.

Камѣриѣчка, ум. ж. отъ камѣриѣца.

Камѣриѣца, ум. ж. отъ камѣра. Станѣка.

Камѣриѣца, ум. ж. отъ камѣра. Долапѣца, камарѣца.

Камарѣца, ум. ср. отъ камѣра. Долапѣца.

Баба роди крътяѣца,
Ся го зави въ кръпичя,
Си го кладе въ камарѣца.

Каматнѣкъ, с. м. Срѣщася въ иѣсенъ на-мѣсто фанѣчѣна:

Затворижъ го Турѣи-ти (Митра)
У попо у каматнѣко,
У попово-то градичя,
За попово-то забудчя.

Каматниѣца, с. ж. Гыздавиѣна, гыздосѣна, хубавиѣна, лѣпота; красотѣ, миловидностъ.

Каматничѣкнѣй, — чѣкъ, чѣка, чѣко, пр. смякч. отъ каматнѣкнѣй. Хубавичѣкнѣй.

Каматнѣкнѣй, — тѣнъ, и — тенъ, тѣа, тѣо, пр. 1) Хубавнѣй, гыздаवनѣй, красннѣй, лѣ-

пый; красивый, пригожий, милостивый. *Моя като изписъ каматны. Нидъ на земж-тж нѣмало такжж каматнж сѣбир.* 2) Врядный, урядный, достойный, каджрый; достойный, дѣльный, способный. *Жена му е много каматна на работж.*

Камато, с. ср. Длгъ, борж; долгъ. Срѣщася въ пѣспиты.

Вяке ми ся сдоѣвало отъ тяжко-во камато . . .
 Ме захвало тяжко-но камато,
 Продавамъ ж младж-тж невѣстж,
 Мало много изъ да ся проплатамъ. *Пѣс.*

Камбалю, с. ср. и

*Камбана, с. ж. Гр. Голѣмъ звѣнецъ въ прѣвжж; колоколь. *Да чокашь камбанж на глухж, да кадишь слѣпж и да чертишь пиканицж—все едно е.*

Камбанка и **камбаница**, ум. ж. отъ камбана.

Камбула, с. ж. и

Камбулѣнь и **камбулѣшникъ**, с. м. Раст. *Malva* и *Althaea officinalis*, божна ржчица, волово око, камилникъ, камилнагъ, камилка, камилчя, кралица, молохо, проскурнагъ, просвурникъ, слѣзенка, слѣзень, слѣзъ, укрычя, шлѣзъ, шпанка; мѣльва, зинзивей, просвирки, просвирнякъ, проскурнякъ.

Камбурчя, ум. ср. отъ камбуръ; горбунчикъ.

*Камбуръ, Т. 1) пр. неизм. Грѣбавый, грѣбчатый, грѣгулавый; горбатый. 2) с. м. Грѣблѣ, грѣбелко; горбунъ.

Камджикъ, с. м. Камшикъ.

Камдѣ, нар. Камъ кое мѣсто, камкждѣ; въ какую сторону, въ какое направлѣние. *Камдѣ отиде?*

Камдѣто, нар. Камъ което мѣсто, камкждѣто. *Камдѣ отивашъ? — Камдѣто и тж.*

Каменакъ, с. м. сѣб. отъ камень.

Каменарка, с. ж. 1) Жена на каменаръ. 2) Жена, мома каменаръ.

Каменарекый, ска, ско, пр. отъ каменаръ. Каменичарскый; каменничий.

Каменарчя, ум. ср. Малѣжъ, младъ каменаръ, каменичарчя.

Каменаръ, с. м. 1) Който крѣти камъне, който работи, дѣла, продава камъне, каменичаръ; каменолобъ, каменолобшикъ, каменосѣжъ, каменотѣсъ, каменщикъ. 2) Който прави калдаржмы; мостильщикъ.

Каменикъ, с. м. *Каменикъ мостж*, камянъ мостъ. *Да го видж на каменикъ мостж съ каляничя у ржжж, кой помине, да му туца по парж, и азъ да поминж и азъ да му дамъ!* Блятва.

Каменистый, стъ, ста, сто, и

Каменитый, тъ, та, то, пр. Что има много камъне, камливый, каменливый; каменистый, каменный. *Каменисто мѣсто; камѣшникъ, каменникъ.*

Че щж идж въ Грыцж земж каменитж. *Пѣс.*
Каменница, с. ж. Срѣщася въ пѣсень за възглавицж камыкъ.

Каменичарка, с. ж. Каменарка.

Каменичарскый, ска, ско, пр. отъ каменичаръ Каменарскый.

Каменичарчя, ум. ср. Каменарчя.

Каменичаръ, с. м. Каменаръ.

Каменище, ув. ср. отъ камень. Голѣмъ камень; камнище.

Каменливый, въ, ва, во, пр. Каменистый, каменитый.

Каменчя, ум. ср. отъ камень. Камычя.

Камень, с. м. Камыкъ; камень. — У него е и орѣжж-тж и камъне-тж, той вѣчко има въ ржцѣ-ты си, вѣчко може. — *Похвалица подъ камень, да ся не чюе, дяволу коршумъ въ уши. — Който врьга камень, възбого, на главж му пада. Дѣто Господъ бие съ градъ, тж удри съ камъне. Камень да хване, желѣзо да му ся учини. Камень врьжж камень, дръво врьжж дръво да не му остане.*

Камень, имя соб. мжжко.

Каменѣжж, ешь, — нѣлъ, гл. ср. Ставамъ коравъ като камень, вкаменявамъ; каменѣтъ.

Каменѣние, с. ср. отъ каменѣжж.

*Камзамалъ, с. м. Т. в. кабзамалъ.

*Камѣла, с. ж. Гр. Животно *Camelus*; верблюдъ. *Камила гайтанж не пряде. Прилѣга му като на камилж свиларство. Камилж-тж глѣта, комари-тж ѹѣди. Отишла камила-та за рога, на ся врьжжла безъ уши. Видѣла камила-та уши, поискала и роговж. Камила-та отъ ухо-то не закуѹва. Дръжи мѣсть като камила. Камила-та била за аспрж, нѣмало кой да ж купи; станицжла за шиландж, пакъ неж нѣмало. И крастава да е камила-та, пакъ на много магарета товара носи на грѣба си.*

Камиларъ, с. м. Който кара камилж; погонщикъ верблюдовъ. *Камила-та что ли мжсли, а камиларъ что ли каже.*

Камилница, ум. ж. отъ камѣла.

Камилчя, с. ср. Раст. камбула.

Камилка, с. ж. Раст. камбула.

Камилникъ, с. м. Раст. камбула.

Камилекый, ска, ско, пр. Что е на камилж, отъ камилж; верблюжий. *Камилска кожа.*—*Камилскж водачъ, магара.*

Камілля, с. ср. Малко-то на камыкъ.

*Камиліавка, с. ж. Гур. Калимавка.

Каміллякъ, с. м. Раст. камбула.

Камішты, с. ж. мн. Джибры, пращны, цшуры; вѣжымки.

*Камішъ, с. м. Т. Комишъ.

Каміща, ум. ж. отъ каміща.

Камічка, ум. ж. отъ каміща.

Камішець, ум. м. Малко камышъ.

Камішчя, ум. ср. Къчя камышъ.

*Камішъ, с. м. Т. Камышъ. Раст. *Arundo phragmites*, трѣстика, трѣсть, шаваръ; тростийкъ, камышъ.

Камкждѹ и камкждѣ, нар. Камъ кожь странъ, камъ кое мѣсто, на кожь посоккъ? въ какую сторону, по какому направлѣнію? *Камкждѣ отиде?*

Камлівѣый, въ, ва, во, пр. Каменпѣтый, каменпѣтый; кампѣтый. *Камливо мѣсто.*

Камо, нар. Камъ? дѣ? гдѣ? Камо го? гдѣ онъ?

А камо ми го брата Георгя?

А камо ми жь сестрж Марыж? Пѣс.

Камо-ли, нар. А не. Азъ самъ нѣмамъ что да камъ, камо-ли тебѣ да дамъ.

Тяжка крѣвнина падъла
На Цариградскы пѣтища,
На Дренополскы друмища:
Не може керванъ да мине,
Камо-ли пѣтнякъ да газы. Пѣс.

Камтѣ, нар. За отговоръ на пытаніе камкждѣ, камъ кое врѣмя; ко, къ, по такомуто направлѣнію. *Отиде камто горж-тѣ. Обрѣнися камто мене. Камто пролѣтъ.*

*Камуха, с. ж. Т. Единъ строй копріяна тѣканъ, камха; камкѣ.

Камушка, ум. ж. отъ камуха.

*Камфора, с. ж. Л. *Camphora*, кифирна; камфарѣ.

Камфорича, ум. ж. Малко камфора.

*Камхѣ, с. ж. Т. Копріяна тѣканъ, камуха; камкѣ.

*Камчійкъ и камшійкъ, с. м. Т. Камшина, камджикъ, бичъ, грѣбачъ; бичъ, плеть, хлысть, кнутъ.

Камчійчець и камшійчець ум. м. и

Камчійча и камшійча, ум. ср. Малкъ камшикъ; бичикъ

Камшица и камчина, с. ж. Камчикъ. *Зобъ-тъ тѣра коня, а не камшина-та.*

Камъ, прѣдл. 1) За отговоръ на въпросъ: на-къдѣ, по кожь посоккъ, по кое врѣмя, кай, къдѣ; къ, ко. *Камъ изтокъ. Камъ западъ. Камъ краи. Камъ срѣдъ-тѣ. Отиде камъ горж-тѣ. Обрѣнися, погледни камъ мене. Попокайтѣся и камъ насъ. Камъ пролѣтъ. Камъ есень. Камъ*

излѣтъ на мѣсяца. Камъ жывѣ. Камъ гроздоберъ. Камъ старость. 2) Споридъ, спротивъ. *Дѣтъ камъ четирѣ иде камто три камъ шестъ; два отбѣнтѣ къ четирѣмъ какъ три къ шестѣ. На камъ, отъ камъ, в. накамъ, откамъ.*

Камъ, нар. Камо, дѣ; гдѣ? *Камъ ты, камъ го, камъ вѣ? дѣ ты, дѣ сп, дѣ го, дѣ е, дѣ сте? Камъ Стояна, дѣ Стояна? Камъ го да дойдѣ.*

Камъ, мѣждом. Въ изреченіи като: *камъ да съмъ, камъ да бѣхъ така честитъ; о еси бы я былъ такъ счастливъ! Камъ да бѣдѣхъ така богатъ! о еси бы я былъ такъ богатѣмъ! Камъ да ся случашѣ (дѣ да ся случашѣ) това! когдѣ бы сіе случилося! Камъ да повали (ега да повали) дѣждець! когдѣ бы пошѣлъ дѣждикъ! Камъ да ми паднаше въ рѣкъ, азъ би му казалъ! о еси бы попался мнѣ въ рѣки, я бы далъ ему!*

Камыкъ, с. м. Камыкъ.

Камышець, ум. м. и

Камыча, ум. ср. Малкъ камыкъ, камыча; камешекъ, камешѣкъ. *Малко-то камыча кола-та прѣтура.*

Камыкъ, с. м. мн. камыци и камыи.

Камень, камыи, камыкъ: 1) онова тврѣдо, всѣакому познато тѣло, что излиза изъ земь-тѣ и служи най-много за зиданіе; каменъ. 2) като сѣб. Много камыи; каменъ (въ видѣ собирательномъ). *Дворъ поставленъ съ камыкъ, съ кадаркъмъ.* 3) Болестъ въ бубреци-ты и въ мѣхура на чловѣка; каменная болѣзнь. 4) Соль, что ся копае изъ земь-тѣ на камыци; каменная соль. *Камыкъ соль. — Камыис нарядени за минуване по тѣхъ; мостки. — Бѣлъ камыкъ, бѣлтѣкъ, жилавецъ; бѣлый кварцовый каменъ. — Водличенъ, жерновенъ камыкъ, съ който ся меле на водяницѣ, на жеркъ, хромель; жерновъ. — Синъ камыкъ, *Vitriolum coeruleum*; синій, мѣднѣй купоросъ. — Да ся помянѣтъ подъ камыкъ, да ся заборавайтѣ, да ся не чюйтѣ вече. — Да спи зло подъ камыкъ, да ся не чюе. — Завивамъ нѣчто подъ камыкъ, прикрывамъ го, направлямъ каквото да ся не чюе, да не стане явни; конци хоронитѣ. — Отъ дръво, отъ камыкъ да намѣришь, отдѣ да е, както да е, да намѣришь непрѣмѣнно онова, что ся иска; выи да полѣжь, родѣ да дай. — Врѣлилъ камыкъ, та го заболѣла рѣка-та, казвать, кога нѣкой иска да му ся въздаде, че ужъ свршиль нѣчто. — Камыкъ ми лѣжи на срѣдце-то, много ми е мѣчно, много ми е тяжко отъ нѣчто.*

— Не оставилъ камыкъ на камыкъ, всичко прѣобрѣнжлъ, навсѣдѣ прѣтарашповалъ, всичко развалилъ. — Турилъ му ржѣтъ-ты подѣ камыкъ, връзалъ му ржѣтъ-ты, направилъ го да не може да си връши работъ. — Подѣ камыкъ да остане, казвать, кога ся каже за нѣчто лоше. — Камыкъ да стисне, водъ ще пустне, показва здравнж. — Камыкъ ся пука, много е студено — Камыкъ бѣди, главы троши. Единъ людъ връля камыкъ въ кладенець, сто мѣдри не мѣгнать да го извадятъ. Който връля камыкъ възбого, на главя му пада. Канката кане и на камыкъ транъ изкопава. Два камыка брашно смилать. Два люты камыка брашно не мелжть. Безъ камыкъ водяница брашно не меле. Водяничарскый камыкъ колкото повяче меле, толкова по-тънжкъ става. Водяниченъ камыкъ колкото е вехтъ, толкова е тънжкъ. Камыкъ-тъ на мѣсто-то си тяжи. Съ единъ камыкъ стѣна не става. Нужда-та отъ камыкъ е по-тврѣда. Дѣ-ще коса до камыкъ. Удари коса-та въ камыкъ. Въ камыкъ да стрѣляшъ, стрѣлы да хабишъ. Който камыкъ ся прѣкала, мѣхъ не лови. Зелъ два камыка, та си бие главя-тъ. Въ очи кравай, въ грѣба камыкъ дай. Нѣма за Стопана камыкъ да си пуке главя-тъ. Малжый камыкъ по-чисто катуря кола-та. Мяко-то вжже прѣжюля тврѣдыа камыкъ. Грѣды отъ камыкъ, ржѣтъ отъ воежкъ. Да хврѣлишъ камыкъ на куця, щешъ ударишъ еде-кого въ главя-тъ. Врѣлилъ слѣдъ тѣхъ камыкъ за неврѣтъ. Остро шило и камыкъ пробива. И отъ камыкъ пастие става. Въ рѣдѣкъ калъ камыкъ не врѣмай. Ако искашъ да ся накалнать, врѣли въ кала камыкъ. Ако камыкъ чюкне кайце-то, тяжко на кайце-то; ако кайце чюкне камыка, горко на кайце-то. Камыкъ да съмъ родила, него да не съмъ раждала! Клятва.

Камыщецъ, ум. м. п

Камыщя, ум. ср. отъ камыщъ. Камъщецъ, камъщя; камыщекъ, камешекъ. Игра на камыщета, една игра, титра.

Камыщакъ, с. съб. Каменакъ.

Камыщаръ, с. м. Каменаръ.

Камыше, с. съб. Много камыше; камыше, камыше. — Чегато на камыше-ты приказвашъ. Дяволу торбж камыше. Подмладился е съ млади-ты камыше. Който има стжклянкъ главя, да ся не бори съ камыше-то. Съ твои-ты камы-

ше щжтъ ты убивжтъ. Съ тѣхнѣ-ты камыше по тѣхнѣ-ты главы. Камыше тжне и камыше иска.

Камыш, с. м. Камыщъ.

Камыщичакъ, ум. м. Камыщя.

Камыщый, нъ, на, но, пр. Направешый отъ камыщъ; камыщый. Камыше сръдце, кораво сръдце, что може да трѣпи, да прѣнася всичко. Камыше сръдце имай, бѣды да трѣпишъ.

Каня, с. ж. 1) Кога ся кани нѣкой да направи нѣчто, наканъ; намѣрене. Каня имамъ, кани ся, мыслж, крож. 2) Гошавка вечеръ-тъ сръщж обычнаа службж, заслуга, заслжтъ.

***Каня**, с. ж. Т. в. каня.

Канавъза, с. ж. п канавъзъ, с. м. Делва съ двѣ уши, връчва; большой глиняный кувшикъ съ двумя ушками.

Канашецъ, ум. м. Малко канашъ.

Канашчя, ум. ср. Кжся канашъ.

Канашъ, с. м. Кънашъ: 1) Раст. *Cannabis sativa*, грѣста, грѣстие, грѣстница, коноше, конопль, конопъ, коноша; конопель, коношля, пѣсконо. 2) Коношна връвь; конопельная верѣвка.

Канаря, с. ж. Гола, остра, стрѣмна скала, зжберъ, спилы, заряда, карма, стѣна; скала, утѣсъ.

И змѣи си Радж задигнж,
Издигнж горѣ въ небеса
До высокы ты канары,
У широгы-ты пещеры. Пѣс.

— Колякъ овця на канаря, на цѣлы стада, за пастжрмж или да гы топыж на лѣй.

Канараска, с. ж. Птица *Corvus pica*, гарашка, гарагашка, гарашка, сврака, карашка, страчка; сорѣка.

Канаристый, стъ, ста, сто, пр. Что има много канары; утѣснстый.

Канарица, ум. ж. отъ канаря.

Канаричка, ум. ж. отъ канарица.

Каната, с. ж. 1) Каначя, барда, шюля, стовня; кувшинецъ, кувшиничкъ. 2) Прѣстия сждъ съ широгы уста и съ двѣ уши от-страны, оканца. 3) Гръня съ дръжжж за канене съ вино.

Канатърка с. ж. Която отвва на сватѣкъ да кани, каначка.

Канатець, ум. м. п канатчя, ум. ср. отъ канатъ.

***Канатъ**, с. м. Т. 1) Канакъ, вратна отъ дѣскы за затваряне прозорець, дюканъ; стѣвень. 2) Крыло. 3) Дебело вжже.

Каначка, с. ж. Която кани на сватѣкъ, канатарка.

Каначъ, с. м. Който кани на сватѣкъ.

Каначя, с. ср. Каната, бярдя, шюля, стовня; кувшинецъ, кувшинчикъ.

*Канайтъ, с. м. Т. Помицькъ, прѣхрана. *Имашь ли занакатъ, имашь и канакатъ. Какъвто му занакатъ-тъ, такъвъ му и канакатъ-тъ.*

Кангалъ, с. м. Кола само съ двѣ-ты прѣд-ни колега, прѣдна колесарка.

*Канджа, с. ж. Т. Вѣдница; кръвь, багоръ.

Канджица, ум. ж. отъ канджа.

Кандилецъ, ум. м. отъ кандилъ. Малъкъ кандилъ; починичекъ.

Кандилка, с. ж. 1) Кандилница, кадило, кандилница, чемелница; кадило, курйлиница, ладонка. 2) Цвѣтие *Aquilegia*, кандило, кандилница, кандилъ, вѣдрица, любика, сини ковошки; водособоръ, голубки, звонки, кавалерскій цвѣтъ, колокольчики, павлі-нья очки, брляки.

Кандилкамъ (да кандилж), гл. д. Клатъ нѣчто полега ту на еднж, ту на другж странж, кандулкамъ, клатушкамъ, клатуцамъ, клациамъ; качать. — мѣя, 1) гл. *възвр.* Като ходж клатъ ся ту на еднж, ту на другж странж, кандулкамъ, клатушкамъ, кылкамъ; шататься. *Кандилка ся като тианъ.* 2) гл. *стр.* Бывамъ кандилканъ, кандулкамъ. — канъий, *прич. стр.* Кандулканъий.

Кандилкане, с. ср. отъ кандилкамъ. Кандулкане.

Кандилница, с. ж. Кандилка и въ двѣ-ты знаменованиа. *Безъ кандилницж помянъ не бива.*

Кандилничка, ум. ж. отъ кандилница.

Кандилж, ешь, — нжль, гл. *свр.* отъ кандилкамъ. Да кандулж.

Кандило, с. ср. 1) Сждъ съ дръвяно масло и съ фитилъ за да свѣтъ прѣдъ иконж; лампада. *Господъ види, чие масло у кандило гори. Сиромажъ безъ трѣлѣние е като кандило безъ масло.* 2) Кандилъ. *Трѣси го като прилѣпъ кандило.*

*Кандилонафтъ, с. м. Гр. Който нали кандила въ цркъвж, клисаръ, крахтъ, кликачъ; понамаръ.

Кандилце, ум. ср. отъ кандило.

Кандилница, ум. ср. отъ кандилка.

*Кандилъ, с. м. Т. 1) Сждъ съ лой, съ дръвяно масло или съ друго и съ фитилъ за свѣтене, свѣтило, кандило; лампа. *Кандилъ за пощиж.*; починикъ. 2) Цвѣтие кандилка.

*Кандисвамъ и кандисувамъ (да кандишж), гл. ср. Т. 1) Пристамамъ на нѣчто, разбирамъ, че така е, че така трѣбва да бжде, покорявамъ, прѣвивамъ главж, вли-замъ въ пѣтя, лѣгамъ си на грѣха; пода-

ваться, соглашаться, склониться. 2) На-свѣщамся; насвѣщаться. *Идохъ, тишъ, докль да кандишж.*

Кандисване и кандисуване, с. ср. отъ кандисвамъ.

Кандишж, ешь, — дѣсахъ, — дѣсаль, гл. *свр.* отъ кандисвамъ; подѣтся, со-гласѣтся, склонѣтся; насѣтитъся.

Кандулкамъ (да кандулж), гл. д. Кандил-камъ. — мѣя, гл. *стр.* и *възвр.* Кандил-камъся.

Кандулкане, с. ср. отъ кандулкамъ. Кандилкане.

Кандулж, ешь, — нжль, гл. *свр.* отъ кандулкамъ. Да кандилж.

*Канджрдисвамъ и канджрдисувамъ (да канджрдѣшж), гл. д. Т. Прѣдумвамъ нѣкого да направи нѣчто, прѣклонавамъ; убѣж-дѣтъ. *Канджрдисахъ го да идемъ въ го-рж-тж.* — мѣя, гл. *стр.* Бывамъ кан-джрдисанъ, прѣдумвамъ, прѣклонавамъ; убѣждѣтъся.

Канджрдисване и канджрдисуване, с. ср. отъ канджрдисвамъ.

Канджрдѣшж, ешь, — дѣсахъ, — дѣсаль, гл. *свр.* отъ канджрдисвамъ. Да прѣ-думамъ, да прѣклонж; убѣдѣтъ. — дѣса-нъий, *прич. стр.* Прѣдумащъий, прѣкло-ненъий; убѣждѣнъий.

Канѣ, им. соб. мжжко.

*Канѣла, с. ж. Гр. 1) Кора отъ дръво *Sau-rus cinnamomum*; корица. 2) На бѣч-вж, на кацж: масуръ за да ся изтака прѣзъ него, грездѣй, цѣвунъ, цѣврунекъ, чепъ; крапъ.

Канѣлентъ, ена, ено, *пр.* Что е на шаръ като канѣл-тж; корициевый.

Канѣлка и канѣлица, ум. ж. отъ ка-нѣла.

Канѣне, с. ср. отъ канѣж. Калеска; зовъ.

*Канѣрвамъ, гл. ср. Гр. *вм.* канонарх-вамъ. Канарамъ, въ црковнж службж, когато ся пѣжтъ стихирѣ, азъ гы четъ съ висока гласъ стихъ по стихъ и пѣве-цѣтъ по мене гы пѣе; канонархати.

Канѣрване, с. ср. отъ канѣрвамъ.

*Канзѣ, с. м. Въ изречение: *да го земе канзѣ!* да го земе дяволъ-тъ!

Канѣнека, с. ж. Каниска, каниско: 1) Ис-тие, съ което канятъ, съ което ходять на ноканж, на нанудж, нануда. 2) Припосъ, что припасать на сватбж сватбари-ты.

Канѣнекъий, ска, ско, *пр.* Что е за ка-нѣне, за поканж.

Канѣнска, с. ж. Канѣнека,

Канѣнско, с. ср. Канѣнека.

Канѣца, с. ж. Калеска, покана.

Канкаливый, въ, ва, во, *пр.* Бжкливый,

кжкличавый, за жито, что има у него кжклицъ; содержащій въ себѣ куколь.

*Каплица, с. м. Т. Кръвникъ.

Капомъ, нар. Съ заканване. *Капомъ му ся заканиль, заканиль му ся, захвалиль му ся,*

Капонецъ, ум. м. п. капончя, ум. ср. отъ капонъ.

*Капонъ, с. м. Гр. 1) Црковны пѣсни за похвалъ на нѣкой святець или праздникъ, четжтся на утренъ и на вечернъ; *капонъ. Отидохъ въ црковь прѣди канона, прѣди да зачетжтъ канона.* 2) Црковно наказание, покура; эпитимій. *Духовникъ-тъ му е далъ канонъ; на него поць наложилъ поклбны (эпитимью).*

Джанжъ, владыко, какво да казвамъ:

Запалила съмъ девять черквы,

Черквы горять, полове пжжтъ,

Еара ся дига до сине небе,

Задай ми канонъ, святый владыко. *Шѣс.*

Капосамъ, гл. свр. отъ капосвамъ. Кж-носвамъ.

*Капосвамъ п. капосувамъ (да капосамъ), гл. д. Т. в. кжпосвамъ.

Капосване п. капосуване, с. ср. отъ капосвамъ. Кжосване.

Капскы, нар. Въ изречение: *пицж канскы, пицж, выкамъ до Бога отъ нѣкаквж нуждж, отъ неволье, отъ мжкж, отъ усилие. Села-та сж писнжли канскы отъ изадници.*

Кантарджийка, с. ж. 1) Жена на кантарджикъ. 2) Жена или мома кантарджина.

Кантарджийскый, ска, еко, пр. отъ кантарджина.

Кантарджийчя, ум. ср. Малжкъ, младъ кантарджина.

*Кантарджина, с. м. Т. 1) Който прави кантары. 2) Кайто е прѣкупилъ общинскый кантарь, та зима данжкъ за тяглене съ него; вѣсовщійкъ, вѣжжикъ.

Кантарець, ум. м. отъ кантарець.

Кантарионъ, с. м. Раст. *Hypericum perforatum*, звъничко, звъничя, жльтъ катрионъ, калжчево, пелешница, порѣзничя, порѣзжто, сѣчено былие, посѣчена трѣва, посѣчено былие; звѣробой, кровца зѣлчя. — *Червенъ кантарионъ, раст. Erythraea centaureum*; золототѣсчяникъ, краснянка.

Кантарчя, ум. ср. Малжкъ кантарь.

*Кантарець, с. м. Т. 1) Справа за тяглене, за мѣрене нѣчто; римскія вѣсѣ, безмѣнъ, коптарець. 2) Тягло 44 окы; вѣсъ въ 44 окы. *Купилж два кантара киреж.* — *Черно мечя на пжтъ клече, чтомо рече, право рече, или: Чюкондуръ глава, сврача опашка, орлови поктю.* Гат. — Кантарець.

*Кантарець-парасж, Т. Плата за прѣтяглюване нѣчто съ общый кантарець; вѣсчяя пошпина, вѣсовбе.

Капура, с. ж. Пасмо ницкы за вѣтъкъ на килимъ.

*Канъ-парасж, п.

*Канъ-хакж, Т. Глоба за убийство, кръввина.

Канювамъ, гл. мн-кр. отъ канъж.

Канъж, ишь — каниль (канювамъ), гл. д.

1) Выкамъ, зъвж, калесвамъ; приглашѣтъ, проситъ. *Канъж гостю. Канъж на обѣдъ, на сватбж. Кани мя да идж у дома му.* 2) На ядене, на трапезж подканямъ гостю-то, казвамъ имъ да яджтъ, да пжжтъ; за столбъ проситъ гостей ѣсть и питъ. *Канятъ ли тя, яжъ; гонятъ ли тя, бжжъ. Безуменъ гостъ домакжта кани.*

3) *Канъ нѣкого съ нѣчто, молю го съ нѣчто, прѣдагамъ му нѣчто; предлагатъ кому что. Кани мя съ коня си, моли мя да купж коня му. Канятъ мя съ еде-кож-си момж, прѣдагатъ ми да ся оженж за нежъ. — пжся, 1) гл. възвр.*

Готвжся да направж нѣчто, тжмж; намѣревѣтъся, норовитъся. *Канимж да идемж въ горж-тж.* 2) *Заканвамъ нѣкому, захвалимжся, хвалжся; хвалитъся, угрожѣтъ. Кани ми ся да мя бие.* 3) гл. стр. Бывамъ каненъ. — *неный, прич. стр.* Поканеный, званый, калесаный, выканый; приглашеный. *Неканенъ гостъ готово магаря. — Канъж нѣкого съ нѣчто; прѣдагатъ кому что. Канъж го да идемж на разходжж. Канъж го съ вино. Канъж го на гостю; приглашѣтъ въ гости. Канили сж мя на сватбж; меня просили на свѣтбу. Канъж го на обѣдъ; я прошу его на обѣдъ. — Мржля канятъ на оджръ, а той бѣга подъ оджръ. Канили го съ крондиръ. Кани мя съ половиж уста. Когато го канятъ, не це; когато иска, не му даватъ. Каниль гостю, седилж да ся поце. Копися като вдовицж на плачь.*

Канпакъ, с. м. Птица *Neophron percnopterus*. *Пици като канпакъ.*

Канпарамъ, гл. ср. Канервамъ; конархати.

Канпаране, с. ср. отъ канпарамъ. Канерване.

Капа, с. ж. 1) Шапка, капакъ; шапка.

На два татка безъ капж. Изъ долж бѣгай, гиди, капа ти ся види! Капа му ся крои, майка му ся бои. Кому чела на капж, онж ся и похваи. Шика си мужж-тж отъ капж-тж. Има ли глави, триста капы. 2) *Гловѣкъ, глава; голова, особа, человекъ. На капж по шестъ гроша данжкъ. — Шошюми-капа, игра мижешъ, пзбий-коло*

Канавица, с. ж. 1) Мѣсто-то, дѣто капить капкы-ты отъ стрѣхъ, капчюзи, капкы, капункы, капчеригы. 2) Вода накапала, набрана отъ капчюзы, капунна вода; капельная вода. 3) Плодъ, капнахъ отъ дрьво-то; опалъ, отнадышь, надалина, надалица, надалъ. *Изблѣки капавици.*

***Капакліна**, пр. неизм. Т. Что има капакъ.

***Капакъ**, с. м. Т. 1) Захлунакъ, поклопкъ, поклопъ; крѣшка, колпакъ. 2) Капачъ на врата; створъ, стѣвень. *Врата о два капача*; створчатия дѣри, порѣта. 3) Горна-та дѣска, что избивать отъ трупъ за да го направятъ четвертитъ; горбѣна, горбѣль, заболонка. 4) Втора-та чясть отъ трѣбуха на животны, кошто прѣживиать; рукавъ (у желѣдка жвѣчинокъ). 5) Длѣбока мѣдяна паница. *Донсѣ ми одинъ капакъ съ млѣко*. — *Тури му и капакъ*, изврши всечко и падврши го.

Капанецъ, ум. м. и капанця, ум. ср. Малѣкъ капанъ.

***Капанъ**, с. м. Т. 1) Справа да ся лови нѣчто въ нежь; клонка, ловка, примка, хватъ, клюса, курцохватъ, стѣпица; капканъ, пасть, кляпцѣ, ловушка. *Залагамъ капанъ*. 2) Мѣсто, дѣто ся продава жито, житень пазаръ. *Унъ-капанъ*, дѣто ся продава брашно. — *Влѣзе, хванъ ся въ капана*, уловися въ нѣкож работъ, намѣрися на тѣсно. *Уловися съ два-та крака въ капана*. *Прокосалъ е като лисицѣ въ капанъ*. *Замыслился е като лисицѣ въ капанъ*. — *Едно нѣчто безъ души е, пакъ души е хваца*. Гат. — Капанъ.

Капанцѣ, с. ж. мн. Кляпцы.

***Капарѣсъ**, с. м. Въ изреченне: *тука има капарѣсъ*, има да ся каптише нѣчто, да ся грабне; пожива, взятка.

Капвамъ, 1) гл. мн-кр. отъ капнѣ. 2) Да капнѣ. *Капнѣ за снъ*, катиласа.

***Капѣла**, с. ж. и капѣло, с. ср. Френска шапка; картѣвъ, шлѣпа.

Капѣлина, с. ж. Женска капѣла.

Капѣлица, ум. ж. отъ капѣла.

Капѣлица, с. ж. Крѣзма, механа; кѣрма.

Отворила ми е новъ капѣлицъ,

Новъ капѣлицъ срѣдъ село механъ. Пѣс.

Капѣлка, ум. ж. отъ капѣла.

Капѣйка и капѣница, ум. ж. отъ капѣла.

Капи-коса, с. ж. 1) Раст. *Ranunculus acris*, гороцвѣтъ, кашкосъ, качюнь трава, крѣвиносъ, лютица, попова чашка, слѣти-коса, струмнико цвѣтие; лютикъ ѣдкій, кунѣло, куряна слѣнотѣ. 2) Раст. *Cuscuta eurofaca*, слѣти-коса; новилика, крестовникъ, крайняя малина. 3) Раст. *Cheledonium majus*, гороцвѣтъ; лѣстовичная

трава, лѣстовица, чистотѣль, бородѣвошникъ. 4) Раст. *Papaver rhoeas* и *Arde-mone*, божна, божичка, божюрига, божюрокъ, божюрь, божюрякъ, дивъ ханшашъ, булкы, була, кадѣпка, кокоружна, лаля, мачея, папаронка, панорунка, пеперуга, пламяница, плюсковъ, плюсковыцъ, пукълъ, пуплакъ, пылакъ, трамбула, тугенка; дѣкій макъ, дѣкій мѣдъ, бѣлѣкъ.

Капиносъ, с. м. 1) Раст. капи-коса въ 1-то знаменованне. 2) *Taraxacum officinalis*, борець, горець, глушило, глушина, горчичицъ, кошко цвѣтие, магарешка млѣчка, млѣчка, падинокъ, радика, ушѣлка; одувѣчикъ, попово гумѣцо, хасѣмъ, цикорій дѣкій, львиный зубъ.

Капина, с. ж. в. кжѣпина.

***Капиѣстра**, с. ж. Гр. Желѣзень оглавъ на поводишникъ.

Капитѣлецъ, ум. м. Малко капиталъ.

***Капитѣль**, с. м. Л. Главница, главно, майка; капиталъ.

***Капитѣнъ**, с. м. Л. Главатаръ на корабъ; капиталѣнъ.

Капица, ум. ж. отъ кана.

Капица, с. ж. Чюшка-та, въ кождо стои сѣмя-то на нѣкои растениа; пиперъ, какалѣшкы, капичка; струкъ, стручѣкъ.

Капичка, с. ж. Капица. *Фасулъ съ капичкы-ты*.

Капище, с. ср. Црѣковище.

***Капина**, с. ж. Т. 1) Вратна, порта; воротѣ. 2) Кжца на голѣмѣцъ; дворѣцъ. 3) Сграда, въ кождо е управление-то на единъ градъ и само-то управление. *Отъ капинѣ-тѣ има заповѣдь да . . .* 4) Калѣп-тъ, въ който стои ножъ, ножница; пожитѣ. — *Прирукали му на капинѣ-тѣ*, отхранилъ вѣче дѣщерѣ за жепене, запскали дѣщерѣ му. — *Слугувамъ на капинѣ*, слугувамъ нѣйдѣ, въ нѣкож кжцѣ. — *Храни капинѣ*, подбупува властѣ-ты, начялства-та за да може да си врши работѣ.

Канка, с. ж. 1) Частица отъ нѣчто роино; канѣля, крапина. 2) Тврдѣ малко отъ нѣчто, шюцѣка; канѣл. *Канка вицѣ*. 3) Въ мн. ч. *канкы*: канавица, капчюзи, капункы, капчеригы. 4) Бѣлѣгъ, дамга другъ шнаръ на нѣчто; крапина. 5) Едино растение. 6) *Им. соб. женко*. — *На канкы*, что има шнарѣж, божъ като напѣрсканы капкы, капчастый; крапчатый, крапѣ. — *Като канкѣ водж*, много си прилѣчатъ, съвѣсьмъ сж еднакви; влѣсно, точь въ точь. *Прилѣчатъ си като двѣ канкы водж*. — *Младъ като канкѣ*, много младъ. — *Канкѣ по канкѣ виръ ся навира* (гѣолъ става); съ миру по нѣтѣ,

голому рубаха. *Отъ капкж-тж виръ се пльзи. Капка капе, на камжкъ трапъ изкопавс. Прѣвъ Апрельъ всака капка една бабка. Капка медъ, блато жлзчка. Капка медъ въ окж жлзчкж и оцетъ*

*Капладїсвамь и капладїсувамь (да капладїшж), гл. д. Т. 1) Подплатящъ; подбивать, подкладывать (подбой подъ платіе). *Капладисахъ си дрѣвж-тж съ кожи* 2) Покрывамъ, обличамъ едно нѣчто съ друго отгорѣ, отвѣтъ.

Капладїшж, ешь, — дїсахъ, — дїсаль, гл. свр. отъ капладїсвамь. Да подплатж; подбитъ, подплатитъ (подкладку).

*Капламá, с. ж. Т. 1) Подплата; подбой, подкладка. 2) Капладисано нѣчто.

Капламчя, ум. ср. отъ капламанъ.

*Капламъ, с. м. Т. Животно тигръ.

*Каплжджіá, с. ж. Т. Жито лимецъ, *Triticum spelta*, елпмецъ; полба.

Капнувамъ, гл. уч. отъ капнж.

Капнж, ешь, — нжлъ, гл. свр. отъ капнж; капнуть.

Капнжлица, с. ж. Срѣщася въ клятвж за рждѣ: *капнжлицы-тж да му капнжтъ!* да му капнжтъ рждѣ-ты.

Капнжлтый, лъ, ла, ло, като пр. Умореный, утрепаный, разнебитеный; усталый, изнуренный.

Капониá, с. ж. и

Капониáкъ, с. м. Срѣщася въ гатакж за челядь намѣсто майкж домакынь, бацж домакынь: — *Орля (росъ) пада. — Кждѣ пада? — Покрай село (срѣдь село). — На поколко? — Единъ капонакъ, една капоница, четгире каркы и едно нѣтля*, ще рече: едно домочядіе отъ бацж, майкж, четыре дъщери и единъ сынъ.

Капрулъ, с. м. Разсовато дръво за дпрекъ въ колыбж.

Капрула, с. ж. Извито на джж дръво за кемеръ.

*Каптїсвамь и каптїсувамь (да каптїшж), гл. д. Т. 1) Грабвамъ, омѣквамъ. 2) Добывамъ. *Каптиса лошавъ табисетъ.*

Каптїсваніе и каптїсуваніе, с. ср. отъ каптїсвамь.

Каптїшж, ешь, — тїсахъ, тїсаль, гл. свр. отъ каптїсвамь. — тїсаный, прим. стр.

*Капуджїá, с. м. Т. Вратжкъ, вратарь.

*Капу-кехай, с. м. Т. Прѣдставитель. Капу-кехай имать въ Цариградъ высокы-ти чиновници въ области-ты, валци, мутесарифи, моллы и др. за да имъ вршять тамъ работы ты. Капу-кехай имахъ и венакой отъ владыци-ты при Патриаршж-тж нѣкого отъ синодекы-ты старци.

Капушкы, с. ж. мн. Капкы, капчюзи.

Капушгый, — шьлъ и — шень, шна, шно, пр. *Капушна вода*, капавица вода; капельная вода.

Капушь, с. м. Раст. *Ricinus communis*, крлешъ, крлешъ; влещевина.

Капчеригы, с. ж. мн. Капчюгъ.

Капчица, 1) ум. ж. сть капка; капелька, каплюшка. 2) с. ж. Точка; тóчка.

Капчюгъ, с. м. Мѣсто, дѣто капжтъ капкы отъ стрѣхж, капавица, капкы, капунжкы, капчеригы. — *Тнка дълга невѣстница сама си гробъ копае*, или: *нѣма рждѣ, нѣма крака, сама си гробъ копае*. Гат. — Капчюгъ.

Капчастый, сть, ста, сто, пр. Что е на капкы, като капкы. *Капчастъ джждъ, ядъръ джждъ.*

Тыни ся мьглы дигжжж,
Капчашто крвие закаша. Пѣс.

*Капжйолдãш, с. м. Т. Другарь; подругъ.

*Капжжхъ, с. м. Т. 1) Който не е на капнж, не е на службж. 2) Хайта, нехранимайкж, скытникъ; бродяга, побродяга, блудяга.

Капж, ешь, — пãхъ, — пãль (капвамъ, да капнж, капнувамъ), 1) гл. ср. Падамъ на капкы, капкж по капкж; капать. *Стрѣха-та капе*; съ кровли идѣтъ капель. *Отъ тована капе. Капе вода отъ стрѣхж-тж.* 2) За джждъ: рьсж, росж, накаивамъ; накрапывать (о дождѣ). *Джждъ капе*; дождъ накрапываетъ. 3) Пропущамъ да тече, текж, слъзж; капать, сочитъся. *Бурилжа-та капе*, слъзи, не дрѣжи. 4) За косж, листіе, плодъ: падамъ, литамъ, окаивамъ; лѣзтъ, вылѣзывать, слѣзãтъ, летѣтъ, опадãтъ, спадãтъ, свãливаться. *Капе ми коса-та*, лита ми коса-та; волосы слѣзãють, вылѣзãють, спадãють. *Капе ми коса-та*; волосы у негò лѣзуть. *Листа-та капжтъ отъ дрѣвѣ-то*; листыя летятъ, спадãють, опадãють съ деревъ. *Яблжкы-тж капжтъ*; яблочки свãливаются. 5) За нѣкож чясть на тѣло-то: отъ болестъ или отъ друго нѣчто падамъ, откаивамъ; отгнивать. *Капжж му прѣсте-то. Капнжлж му носъ-тж.* 6) Само въ свр. видъ: уморивамся много, падамъ отъ уморж, отъ слабостъ; истомѣтъ. *Капнжлж отъ работж. Капнжлж за снж*, много му ся доспало. 7) Стож, сѣдх кысиж, пãзнж нѣйдѣ. *Капе въ кржчмж-тж*, стои все тамъ. 8) гл. д. Оставямъ да тече, наливамъ капкж по капкж; капать, откаивать. *Капни му малко оцетъ.* 9) гл. безл. Тече, дохожда, иде нѣкаква облага; перепадãтъ. *Капе му изъ баджацї-тж. Ако не тече, барс капе. — Капе та мръзне*, много е студано. — *Капнжлж*

отъ студь, много изстынхль. — *Капка капе на камыкъ, трапъ изкопаво. Чака като влкъ за овчи оно да капикъ. Какъто очи гядалы, такъто слъзы капалы. Дѣдо Никола джаназата, катранъ му капе по брадж-тм. Да му капикъ рхѣт-ты! Капикъла му глава-та! Капикъли му очи-ты! Клятвы.*

*Кара́, пр. неизм. Т. 1) Черный; чёрный.

2) Лось; страшенъ; гробный, страшный.

*Караба́къ, с. м. Т. Една водна птица.

*Караба́шь, с. м. Т. Что има чернъ главъ, черноглавый. Така наричатъ и калугер-ты.

Кара-вара и карай-варай. Тѣй, инакъ, какъ да было. *Кара-вара и на станхъз кметъ. Карай-варай онъ умрѣ.*

*Карава́ни, с. м. мн. и

Карава́нкы, с. ж. мн. Гаци отъ платно или отъ тнѣкъ платъ, безъ крачулы.

*Карава́уль, с. м. Т. Карауль, караколь, стража.

*Карага́чь, с. м. Т. Дрво брѣсть, *Ulmus*; берестъ.

*Карага́йозлиа, пр. неизм. Т. Карагайозъ, черноокый.

*Карага́йозъ, пр. неизм. Т. 1) Карагайозлиа, черноокый. 2) Прѣдставление съ куклы на перде смѣшны работы; кукольный театръ у Турока.

Карагро́нъ, с. м. Т. мн. карагрошеве. Така наричатъ всякъ чюджд ядръ сребрнх нарж; талеръ.

*Карагу́й, с. м. Т. Птица крагуй настрѣбъ.

*Карагюмру́къ, с. м. Т. Мыто, что ся зимаше отъ стокы едно врѣмя при вносиане-то имъ въ градъ.

*Карадзѣйка, с. ж. Слива драгунъ, допостейка, зимевка, пожега.

*Карадузѣнъ, с. м. Т. Една свирна на теловы като тамбуръ; родъ гитары.

Каракава́рка, с. ж. Жена, мома каракавуръ.

Каракава́рскый, ска, ско, пр. отъ каракавуръ.

Каракава́рчи, ум. ср. отъ каракавуръ.

*Каракава́уръ, с. м. Т. Павликани-ти така наричатъ православны ты; чёрный гяуръ.

*Каракайбъ, с. м. Т. Казвася за нѣчто, за нѣкого изгубены безъ да ся знае, что сж станхли, къдѣ сж отишли.

Карака́чка, с. ж. Разеовато дрво, на което окачатъ котля-то, кога варять качамакъ, робыша.

Карака́шка, с. ж. Птица *Corvus pica*, гарашка, гарагашка, гаргашка, капараска, сврака, страчка; сорбака.

*Каракашлѣна, пр. неизм. Т. Что има черны вѣжды; чернорбый.

Отдолъ иде Панче терзана, Панче терзана, карагайозлиа, Карагайозлиа, каракашлиа. *Пѣс.*

*Карако́ль, с. м. Т. Каравуль.

Карако́нджѣ, карако́нчѣ, карако́нджюль и карако́нджаръ, с. м. Васнословно животно съ чюдновато тѣло, зълъ духъ; на-пада на копто закъсѣвать прѣзь карако́нджаровы-ты дни вечеръ вѣтъ отъ къщи-ты. Когото врѣхлѣти карако́нчѣ, изпрѣво уѣбца едик тяготъ на грѣба си и безъ да види друго нѣчто побръква си пѣтя и не знае дѣ ходи. Карако́нджѣ мѣчи люде-то до прѣвы нѣтлы, послѣ ся изгубва.

Карако́нджѣвѣый, въ, ва, во, пр. отъ карако́нджѣ. Карако́нчевѣый, карако́нджаровѣый.

Карако́нджюль и карако́нджаръ, с. м. Карако́нджѣ.

Карако́нджѣаровѣый, въ, ва, въ, пр. Карако́нджевѣый. *Карако́нджаровѣ дни*, днѣти отъ малкъ колядж до водици, спорядъ едны, а спорядъ другы отъ Игнаж-день до бабынъ день; мрсьни днѣ, мрсьници, нечисти, некръстени днѣ. Прѣзь тѣзи днѣ пощѣкъ до прѣвы нѣтлы ходять зли-ти духове, та правять пакости на человекъ.

Карако́нчѣ, в. карако́нджѣ.

Караку́да, с. ж. Рыба *Carassius vulgaris*, карашъ; карась.

Караку́шкы, с. ж. мн. Раст. и пеговый корень като плодъ, *Helianthus tuberosus*, гулиа, гулкы, дивы наблѣкы, зимны наблѣкы, кочани, рѣкы, чалгани, шалгани, жрдоквы; бѣлва, земляныя груши.

Кара́лѣнъ, с. м. Животно *Vespertilio murinus*, вечерно пиля, лилкана, лилакъ, нетопыръ, пощно пиля, прилѣнъ, сѣмракъ; летучая мышъ, нетопыръ, кожанъ.

Кара́мфѣлеви коренне. Изсушенъ пжикы отъ растение *Caryophyllus aromaticus*; гвоздика.

Кара́мфѣлка, с. ж. Стѣкляна плоска за ракъ.

Кара́мфѣлцеъ, ум. м. Малко кара́мфѣл.

Кара́мфѣлчи, с. м. Малкъ стрѣкъ кара́мфѣл.

*Кара́мфѣль, с. м. Гр. Раст. *Dianthus caryophyllus*; гвоздика. — Двоъ кара́мфѣль и пѣлавъ кара́мфѣль, раст. *Dianthus Carthucianorum*, самокытка; гвоздика. — *Полскый, кара́мфѣль*, раст. *Lychitis*; кукушникъ, дрема, смолѣвка.

Кара́мь, гл. д. 1) Подканамъ да врѣви, да ходи, тѣрамъ; гнать, погонять. *Кара́мь копа, кара́мь говѣда-та.* 2) Съ силъ прихлѣдавамъ да врѣви, тѣрамъ, тыкамъ, бутамъ, туркамъ; силою заставлятъ идти.

Карать го на конака. Карать хайдути, робе. 3) Оправамъ въ врьвѣние-то; *п्रा-вить. Той не може да кара бричкж.* 4) Носж, прѣвозвамъ, возж; *возить. Карамъ дръва, сѣно, снопе. Кола-та карать грънци.* 5) Врътж, тѣкамъ, правѣж да работи, да врьви, тѣрамъ; *приводить въ движѣние. Вода-та кара теповицж-тж. Вѣтърж-тж кара гемии-тж.* 6) Налѣгамъ тѣрамъ, накарвамъ, сплѣж; *заставлять, принуждѣть, побуждѣть. Карамъ го да радоти. Кара мя да му носж водж. Кара го да ходи на църквж. Карамъ го да ся учи. Кара мя да направѣж чодо. Това мя кара да му напишѣж едно срьдито писмо.* 7) Влизамъ въ нѣкож годинж, въ нѣкое врьмя, подбирамъ, забирамъ. *Азъ карамъ десятж годинж, изплѣнилъ сьмь девятж и сьмь въ десятж-тж. Кара вторж недѣлж отжакаж . . . ; другая недѣла идѣтъ какъ . . .* 8) Зинамъ, закачнамъ да учж, да носж, заучвамъ, заносвамъ. *Карамъ вторж катизмж. Карамъ третий чифтж обуца, скжсалъ сьмь два чифта и сега сьмь подносила третий чифтж.* 9) Врьшжж нѣчто както сж го врьшци другы, както сьмь закачилъ да го врьшжж още открай. *Кара си го все по старому. Кара си го както му скжзне. Както кара работж-тж, не знажж, дѣ же му излѣзе край-тж. И той жж кара като него. Карай нѣ-нататакж нѣсенъ-тж, четене-то.* 10) Мьмрж, сѣдж, хокамъ, карамся нѣкому; *кричатъ, бранить.*

Карамфило, кара ли ти майка?
— Ни мя кара, ни мя разговоря . . .
День мя кара, день ми прѣговаря,
День мя праца на Дунавъ за вода *Пѣс.*

Карала Марж свекрѣва
Отъ вечеръ, Мара, до утро;
Тръгала Мара, тръгала
Токмо за девять години. *Пѣс.*

11) Учж, поучавамъ, свѣтвувамъ, давамъ ажжлж; *наставлять, назидѣть, поучать, руководить.*

Учи мя, майко, карай мя,
Какъ да Боанж пограбамъ. *Пѣс.*

— мся, 1) *гл. взвр. Карамся нѣкому:* брьбрж, выкамъ, глѣчж, гадж, мьмрж, сѣдж, хокамъ, ружамъ, хукамъ, смѣшж, псувамъ, попрѣжнамъ; *кричатъ, бранить, гонить, поганивать, журить, пенять, та-зѣть.* 2) *гл. вз. Карамся съ нѣкого:* варамся, сварамся, ваджся, сваждамся, хукамся, дѣкамся, джокамся, джавгамся, намся; *собриться, браниться.* 3) Прѣпирамся, дѣкамся; *спѣрить.* 4) Выкамъ, глѣчж, кричжж, шаматж, шюмжж, бушювамъ; *кри-*

чатъ, шюмѣтъ, бушевѣтъ. 5) *гл. стр. Бывамъ каранъ. — рашый, прич. стр. — Кара мя, иде ми, тѣка мя, налѣга мя, грѣчи мя; меня подмывѣаетъ. — Кара го на . . . идти на то чтѣбы . . . Кара го да дойджтъ на кавѣж; идти на то что бы поссобриться. — Тамж го кара, това нека, това гоня; онъ на то идѣтъ. — Кара го на възж, чясто ходи по себе си; егѣ несѣтъ. — Кара го на сжнъ, припшва му ся. Кара го на лудость, лудѣ. — Кара килавы-тж на воиска. Карай, Колѣ, куцо-то магаря! Токмо едно кучя карамъ, не вжкать. Давали Циганину царство, а той изталъ: „ами има ли хлѣбъ?“ — Хлѣбъ съ кола. — „Ама азъ да карамъ колата.“ Тж го карамъ на чаира, а то бѣга възж баира. Лудж-тж прѣдъ кадиж не карать. Двама ся карать, сто ся радвать. Карайся съ клочка си, да ся не карашъ съ кошница си. И келчѣ за гулж-тж си ся кара. Каралися за губера. Каралися врабци-ти за чождо-то просо. Двѣ магарета ся каралж въ людскый ажжрж. Който всякой день мѣнава дрѣхж-тж си, всякой часъ ся кара съ шивачна. Каратся като да има нѣчто да дѣлжтъ. Каратся като Циганж. Да ся не карать Турци-ти, като го сѣршиши? Пѣ-добрѣ голѣмж думж да продумашъ, а не съ богатъ да ся карашъ. Когато ся карать двоица, третий изжа да лобута. Съ когото ся карашъ, съ него щешъ ся и сговарашъ. И братѣ ся карать и пакъ си сж братѣ. Ни ся кара, ни ся води: ако го водили, хане, ако го карашъ, ржта.*

Кара́не, с. ср. отъ кара́мь и кара́мь. По вспичкы-ты знаменованиа на глагола.

Кара́ница, с. ж. Когато ся карать нѣкои, каранье.

*Кара́нфиль, с. м. Карамфиля.

*Кара́ръ, с. м. Т. 1) Ридъ, въ изреченниа като: *Докаражмы работж-тж до единъ караръ. Не стои на единъ караръ. Единъ Господъ на единъ караръ.* 2) Мѣра. Съ караръ, угѣрено, колкото трѣбва. *Безъ караръ, безъ мѣра, повяче отъ колкото трѣбва. На караръ, тѣкмо колкото трѣбва. Да земж карара на нѣчто, да нагодж колко трѣбва да турнамъ отъ него въ нѣчто, дождѣ, колко трѣбва да го карамъ. — Безъ караръ богатъ, много богатъ. — Виръ-ка-раръ, все еднакво, непрѣстанно. Дждж-тж виръ-ка-раръ си вали.*

*Кара́тъ, с. м. Мѣра за тяглене скжцоцѣн-ны каменн; карать.

- *Карауль, с. м. Т. Каравуль.
- *Карачилина, с. ж. Т. Храсть драка.
- Карачь, с. м. 1) Който кара воловы, овци на доене и проч.; погонщикъ. 2) Който отива да граби момж, грабалець.
- Карашь, с. м. Рыба каракуда.
- *Карашжкжкъ, с. м. Т. Брыкотина, размирца, разблудна, смжтина; митѣать.
- *Карашжкъ, Т. 1) пр. неизм. Смѣсенъ, размѣсенъ. 2) нар. Смѣсено, размѣсено, кармакарашжкъ.
- *Каращевамъ и каращевувамъ (да каращешж), гл. д. Т. Бръкамъ, размѣсвамъ, смѣсвамъ; мѣшать, смѣшивать, размѣшивать.—мси, 1) гл. *взгор*. Намѣсамся, мѣшамся, бръкамся въ нѣчто; мѣшаться. 2) гл. стр. Бывамъ каращеванъ, размѣсвамся; мѣшаться.
- Каращеване, и каращевуване, с. ср. отъ каращевамъ.
- Каращешж, ешь, — щисахъ, — щисаль, гл. свр. отъ каращевамъ. Да разбръкамъ, да размѣжъ, да смѣжъ; смѣшать, размѣшать. — щисангый, прич. стр. Разбръкангый, размѣсенгый; смѣшангый.
- Карба, с. ж. Каране, караница, кавга. У нихъ *всакой день е карба*.
- *Каргуй, с. м. Т. Крагуй, птица настребъ.
- Карда, с. ж. Карта,
- Кардариамся, гл. об. За добытъкъ: пладшж, запладнавамъ.
- Кардариане, с. ср. отъ кардариамся.
- *Кардань, с. м. Т. Братъ.
- *Карезлина, с. м. Т. в. гарезлина.
- *Карезъ, с. м. Т. в. гарезъ.
- *Карлажадъ, нар. Т. Намѣркы, на посокж.
- *Карлѣбамся, гл. об. Гр. Колѣбамся.
- Карлѣбане, с. ср. отъ карлѣбамся.
- Карлигъ, с. м. 1) Бука. 2) Гега, карлюга.
- Карлица, с. ж. 1) Дрвьяна-та часть на сѣдло, дрвьяница. 2) Просто сѣдло безъ стельж, дрвьяница. 3) Копана за плакнание паницы, лѣджици и др.
- Карлюга, с. ж. Дълга овчарска тонага на едингый край съ кукж за ловене овця за крака-та; гега, карликъ, сопа; пастушескый пѣсохъ.
- *Кармакарашжкъ, нар. Т. Смѣсено, размѣсено, карашжкъ; перемѣсь.
- Карна, нар. Кога нѣкой выка, гльчи, шамати, казвать му: *карна, карнала!* да пукнешь!
- Карнабѣтець, ум. м. Малко карнабѣть.
- Карнабѣтця, ум. ср. Малка глава карнабѣть.
- *Карнабѣтъ, с. м. Т. Раст. *Brassica botrytis*; цвѣтняя капуста.
- Карникъ, ишь, — иидъ, гл. д. в. крвникъ.

- Карна, с. ж. Скала, спила, зжберъ, стѣна, заридя; скала, утѣсь.
- На връхъ Пиринъ самовилско блато,
Въвъ срѣди ми блато една карна,
На връхъ каржж едно тѣлко дрвво. *Пѣс.*
- Карница, ум. ж. отъ карна. Скалица.
- Карнузецъ, ум. м. Малко карпузь.
- *Карпузчина, с. м. Т. Който продава карпузы, лебеничаръ.
- Карпузчи, ум. ср. Малкъ карпузь, дыница, дыничка, лебеничка.
- *Карпузь, с. м. Т. Раст. *Cucurbita citrullus* и неговый плодь, дына, лебеница, лубеница, лобеница, лубенца; арбузь.
- Карпъ, с. м. Раст. *Helleborus cyclophylus*, употрѣбавать го за лѣкъ за жбы.
- Карта, с. ж. 1) Карда, бѣклица, пипта, плоска, белеза, грвнашка, чѣтура. *Като го съ праздниж картж. Лема съмъ го кашилъ съ картж, та ми е дошълъ.* 2) Мѣра сто и пятдесать драма за мѣрене сусамово масло.
- *Карталъ, с. м. Т. Птица *Aquila*, орелъ мрышлякъ. *Като нѣкой карталъ е застанълъ надъ мене.*
- Картица, ум. ж. отъ карта. Бѣкличка, чѣтурка.
- Каруда, с. ж. Бръбла, чебуръ, хутина, футина; ушатъ.
- *Каруца, с. ж. Влашко. Просты кола за впрягане съ конъ; телѣга, повозка.
- *Карфица, с. ж. Гр. Иглянка, топлина, чомалюшка; булавка.
- Карфѣсване, с. м. Особенъ видъ магна за да не мржтъ дѣца-та на нѣкож си.
- Карчигъ, с. м. Голѣма каца съ по-широко дѣно; крчянагъ.
- *Каршжлжкъ, с. м. Т. 1) Отговоръ; отвѣтъ. 2) Дадено срѣжж нѣчто, имане нѣчто срѣжж еде-что-си. *Срѣжж дълга си с даль толкова каршжлжкъ. Срѣжж дълга си има само двѣ крава каршжлжкъ.*
- Каръ, нар. Край. *Не ли каръ насъ митж? Покаръ, покрай, около. Накаръ, накрай.*
- *Каръ-тонъ, с. м. Т. 1) Раст. *Viburnum opulus*, бодежъ, калица, сѣжня кытка, ту-тунига; сѣжняш шаръ. 2) Цвѣте кокычя; *chionanthus*; сѣжняшка, подѣжжикъ.
- Каричгый млѣчь. Раст. *Euphorbia*, млѣчѣкъ; молочай, ослиное молоко, бѣсово молоко.
- *Касаба, с. ж. Т. Малкъ градъ.
- Касабалийка, с. ж. Жѣна отъ касабж, гражданка.
- *Касабалина, с. м. Т. Който е отъ касабж, гражданинъ.
- Касаветѣне, с. ср. отъ касавѣтѣенъ.
- *Касаветъ, с. м. Т. Гръжня, кахжръ; забб-

та. *Не мя е касаветъ, не мя е грыжѣя, нѣма да му мѣслѣ, да му берж грыжѣ-гж.*
Касаветѣся, ишся, — тѣлси, гл. об. Грыжѣся, кахжрѣся, мѣслѣ за нѣчто.

Касанинъ, с. м. Касапъ.

Касанка, с. ж. Жѣна на касапъ.

Касаница, с. ж. Дѣто колятъ добытѣкъ, салхана; бойня, скотобойня, мяснѣя лѣвка. *Ако ся отуци кучя да ходи на касаницѣ и той ще ся отуци.*

Касанскый, ска, ско, пр. отъ касанъ.
Касанскый пожъ.

Касанчя, ум. ср. отъ касанъ.

***Касанъ** и **касанинъ**, с. м. Т. Касабъ, който коли добытѣкъ за мясо и го продава; мяснѣкъ *Гляда като касанинъ, гляда кръвишкы. Закръвавилъ очи като касанинъ.*

Касандісвамъ, в. кжекандісвамъ.

Касла и **касленка**, с. ж. *На каслѣ, на касленкѣ, на шягѣ. Туренъ като на каслѣ. Каза го на каслѣ, на касленкѣ.*

***Каспакъ**, с. м. Т. 1) Бухаря на коминъ, кашмакъ. 2) Лубъ на нѣчто. *Не удра на тзпана, а на каснака.*

Кастанъ, с. м. Кестенъ; каштанъ.

***Кастенъ**, нар. Т. Нѣчясто еикастѣ, еикастенъ, токо да си е, ужжакъ, като на шягѣ.

Ако бжде прѣмлада умрѣла,
 Не ще трѣне на съ ржжж, на съ погж;
 Ако бжде кастенъ учинила,
 Тя ще трѣне на съ ржжж, на съ погж. *Пѣс.*

Касторина, с. ж. Животно *Myoxus glis*, сасеръ.

Кастрѣжъ, с. ж. Клоше и другы части отъ дръво, които оставать, кога ся кастри то, кастреници.

Кастрене, с. ср. отъ кастрѣжъ.

Кастреници, с. ж. мн. Кастрежъ.

Кастрѣж, ишь, — рѣлъ, гл. д. 1) Подрѣзывать клоше-то на дръво, крышъ; обрѣзывать вѣтви дѣрева, подрѣзывать, подрѣзывать, чѣстити дѣрево. 2) Обж, колж; рубить, сѣчь. *Извади острж сабж, на закастри на лѣво, на дѣсно.* 3) Хокамъ, сждж, мѣмрж нѣкого, вѣкамъ му, карамъ му ся; журить, пенять, тазать. — ржжж, гл. стр. Бывамъ кастрѣжъ. — ренгый, прич. стр.

***Касъ**, с. м. Т. Карезъ.

***Ката**, мѣст. неизм. Гр. Употрѣбавася само за врѣмя памѣсто всакой; каждый. *Ката день, ката вечерь, ката сѣботж, ката недѣлж, ката мѣсяцъ, ката годинж, ката Велиденъ, вмѣсто всакой день, всакой вечерь. . . Ката день гызда гыздава, на добрж день гнидава. Ката*

день зелникъ, на Велидемъ попарникъ. Ката день Коляда не бива.

Катаденскый, ска, ско,

Катаденишгый, — шнѣ и—шенъ, шна, шно, и

Катаднѣвшый, — вѣнъ и — венъ, вна, вио, пр. Что е, что бива всакой день, вседневишый, ежедневишый; вседневиный, ежедневиный, каждодневиный, повседневиный.

Да ти купж бѣлж рубж,
 Еднж рубж катаденишж
 Вторж рубж велиденскж. *Пѣс.*

— вио, нар. Всакой день, ежедневно; каждодневно, повседневно.

Каталанскый, ска, ско, пр. отъ каталанъ.
Каталанскый сынъ. Ахъ ты, каталанскый сыне!

Каталанъ и **каталанинъ**, с. м. Лощъ, лють, мжчитель, бездушникъ. *Какъвъ каталанинъ е, не знаж.*

***Катана**, с. ж. Голѣмъ, ядръ конь.

Катанецъ, с. м. Катинарь, катина, катажъ, кофаръ; висѣчий замѣкъ. *Катанецъ ся тура за вѣрж. Не е катанецъ на врата, че да го видишь. Прилича като катанецъ на кочинж. На кочинж прозорецъ и на курникъ катанецъ.*

Катанчя, ум. ср. отъ катанецъ. Кофарчя; замѣчекъ.

Катанчѣрскый, ска, ско, пр. отъ катанчѣръ.

Катанчѣръ, с. м. 1) Който прави и продава катанци, кофарджина. 2) Който дрѣжи ключевы-ты отъ нѣчто, ключнаръ.

Темничаре, катанчѣре,
 Отваряйте темници-ты,
 Изпущайте темничари. *Пѣс.*

Катанъ, с. м. Катанецъ.

Катаріага и **катаріаса**, с. ж. Стлѣба, что ся мѣсти; подвижнѣя лѣстинца.

Катѣрене, с. ср. отъ катѣрѣжъ.

Катѣрица, с. ж. Животно *Sciurus vulgaris*, веверица, назовець, зжджащъ; бѣлка, вѣкша.

Катѣричингый, нъ, на, но, пр. отъ катѣрица.

Катѣричка, ум. ж. отъ катѣрица.

Катѣричя, ум. ср. Малко-то на катѣрицѣ.

Катѣрѣжъ, ишся, — рѣлся, гл. об. Съ лезенъ, съ ржцѣ и крака ся качвамъ (дѣйдѣ, катрѣжжя, лажж, чеплезжя; карѣбаться, лѣзать, лѣзить).

***Катѣзма**, с. ж. Гр. Една отъ дванадесѣть-ты части, на които ся дѣли псалтирь-тъ; каѣзма.

***Катѣлъ** и **катѣлинъ**, с. м. Т. Убийца, прѣтжжжикъ.

Катиліасамъ, гл. сѣр. отъ катиліасамъ.

стирать шатры-ты си, катунскый станъ ; цыганское становище.

Катунка, с. ж. Жена, мома отъ катунъ, чергарка, Циганка.

Катунскый, ска, ско, пр. отъ катунъ. Чергарскый. — ескы, нар. Като катунъ, чергарскы.

Катунчя, ум. ср. Малъкъ, младъ катунъ, чергарчя, Циганчя.

Катунъ и **катунинъ**, с. м. Така наричатъ ошъна Цигане, които живѣхтъ подъ шатры и ся мѣстятъ отъ мѣсто на мѣсто, чергаръ; кочующій цыганъ. *Лѣже като катунъ. Дай катунишу да ти паточи брадвѣтъ, та да ти ж отнесе.*

Катурвамъ, гл. мн-кр. отъ катурямъ.

Катургы, с. ж. мн. Катуръ.

Катуриж, ешь, —нжлъ, гл. ед-кр. отъ катурямъ. Да гаврътиж, да повалж; опрокинуть. —нжтый. прич. стр. Гаврътижтый.

Катуръ, с. м. Катургы, мѣсто, дѣто можтъ да ся катурятъ кола, прѣвратъ.

Катурѣж, ишь, —рилъ, гл. свр. отъ катурямъ; обвалить, опрокинуть, испровергнуть. —реный, прич. стр.; обваленный, опрокинутый, испровергнутый.

Катурямъ (катурвамъ, да катурѣж, да катуриж), гл. д. 1) Събарямъ, гаврыцамъ, гжтамъ, заваламъ, кутвамъ, кутгамъ, поваламъ, прѣваламъ, прѣврыцамъ, прѣтурямъ, рутинамъ, ручкамъ, сгръмоласвамъ, бичж; опрокидывать, опрѣживать, испровергать. *Малкый камжкъ катура кола-та. Вѣтгръ-тж дебелж-тж дрвѣта катура, тѣкж-тж само прѣвива.* 2) Пижъ, сръбамъ, гаврътамъ повячко; тѣпнуть. *Катурилъ повяче, шплъ, сръбнжлъ повяче. Катури чашиж-тж, гаврътиж жъ, прѣмѣтиж жъ, изпж жъ. —мѣя, 1) гл. възвр. Надамъ събарямся, ручкамся, кутвамся; опрокидываться. Катурился бардакъ-тж, та ся излѣлж въ тиганж-тж.* 2) гл. стр. Бывамъ катурешъ. *Кога ся катурятъ кола-та, много пжтица ся отвариатъ. Катурило ся гръня-то, та си намѣрило похлупжж-тж.*

Катуряне, с. ср. отъ катурямъ.

Катъ, сжжжз вм. катѠ.

***Катъ**, с. м. Т. 1) На сградж: рядъ помѣщеня единъ надъ другый, строцъ; этажъ, ярусъ. *Кжца два ката, на два ката, о два ката; домъ въ два этажа. Горний катъ на кжциж-тж не е dopravенъ.* 2) Рядъ. *Вжже единъ катъ, два ката, три ката, о едно, о двѣ, о три. Дрѣжа обточена съ три ката гайтамъ.*

А на шиж му турпжж
До девять ката снджиръы. Пѣс.

Нѣчто на катовж, на рядовы, на пластовы. 3) Пжтъ; разъ. Три ката по-гольмж, по-вжсокъ, по-жубавъ; три рѣза ббльше, вѣше, лѣше. Наливамъ си два ката водж, единъ катъ вино.

Колкото е болна отъ болѣсть,
Два ката гори за водж. Пѣс.

4) Пльно облѣкло; паря. *Да ушиж единъ катъ дрѣжж; сшитъ паря плѣтъя.*

***Катжкъ**, с. м. Т. 1) Нѣчто за надене съ хлѣба. *Гадемъ сухъ хлѣбъ безъ катжкъ.* 2) Ахчакъ.

Катжрджйскя, с. ж. Жена, мома катжрджйна.

Катжрджйскый, ска, ско, пр. отъ катжрджйна.

Катжрджйчя, ум. ср. Младъ катжрджйна.

***Катжрджйна**, с. м. Т. Който продава катжргы, патовникъ.

Катжрець, рци, ум. м. Малъкъ катжръ, обувка.

Катжрица, с. ж. Женскый катжръ, женско муля; супа, сунница.

***Катжргы**, с. ж. мн. Т. Печена, пукана царевница, пукалжы, булжы, булы, патжы, паркочъ, пувжы.

Катжрчя, ум. ср. Малъкъ катжръ, муленце; ишачѣкъ.

***Катжръ**, с. м. Т. 1) Мьска, мьскъ, муля; ишакъ, мескъ, лошакъ, мулъ. *Попъ-тж трѣси катжра, а катжръ-тж въ ажжра. Не ми стига катжръ-тж, из мя ржтнж катжръ-тж.* 2) Единъ строй обуца съ подковы и коры да ся не подпятавать; родъ обуви.

Катжчець, уж. м. Малко катжкъ.

***Каукъ**, с. м. Т. Турска шапка ушнта отъ плать. — *Салладисва каукъ*, клати му главж, клима му за вичко, казва, че е така, одобрява го; дакать, такать.

***Каулъ**, с. м. Т. Кавулъ.

Каунець, ум. м. Малко кауъ, пипоцець.

Каунчя, ум. ср. Малъкъ кауъ, пипончя.

***Кауъ**, с. м. Т. Кавуъ. Раст. *Cucurbita* Мѣро, пѣуиць, пипонъ, пѣпешъ, дыша; дышя.

Каурене, с. ср. отъ каурѣжя.

Каурка, с. ж. Кавурка.

Каурекый, ска, ско, пр. отъ кауръ. Кавурекый.

Каурчя, ум. ср. Малъкъ, младъ кауръ, кавурчя.

***Кауръ**, с. м. Т. Кавуръ, гавуръ.

Каурѣжя, ишѣя, —рился, гл. възвр. Ставамъ кауръ.

Кафалтйка, ум. ж. Малко кафалтна.

***Кафалтйна**, с. ж. Т. Подхапжкъ; завтракъ.

Кафаль, с. м. Каваль.

***Кафё**, с. м. Т. Кахве.

Кафѣзецъ, *ум. м.* и *кафѣзче*, *ум. ср.* Малѣкъ кафезъ; клѣточка.

***Кафѣзъ**, *с. м. Т.* 1) Клѣтка за затваряне нѣчто въ нея; клѣтка. *Птичка въ кафѣзъ.* 2) Рѣшетка на прозорець и на какво да е; рѣшетка.

***Кафтаджийскый**, *ска, ско, пр.* отъ *кафтаджина*. *Кафтаджийска стока.*

***Кафтаджина**, *с. м. Т.* Търговецъ, който продава платнякъ стока; торгующій краснымъ товаромъ.

Кафтапецъ, *ум. м.* и *кафтапча*, *ум. ср.* Малѣкъ кафтапъ.

***Кафтапъ**, *с. м. Т.* 1) Единъ строй дрѣха, антерия; кафтапъ. 2) Сукманъ, сана.

***Кафъ**, *с. м. Т.* Прахънъ, трѣтъ; трутъ для высканія огня.

***Кахвѣ**, *с. ср. Т.* Каве, кафе, кайве: 1) Плодъ-тъ на дръво *Coffea arabica*; кофе. 2) Питие отъ опечено и смѣсно кахве; кофе.

Кахведжійка, *с. ж.* 1) Жена на кахведжия. 2) Конато служи съ кахве.

Кахведжійскый, *ска, ско, пр.* отъ *кахведжия*.

Кахведжійчя, *ум. ср.* Малѣкъ, младъ кахведжия.

***Кахведжия**, *с. м. Т.* Който дръжи кахвене, който служи съ кахве.

***Кахвенѣ**, *с. ср. Т.* Мѣсто, дѣто продаватъ варено кахве; кофѣйня.

Кахвенікъ, *с. м.* Джизве, сѣдъ за варене въ него кахве; кофѣйникъ.

Кахвенічя, *ум. ср.* отъ *кахвенікъ*.

Кахвіагый, *въ, ва, во, и кахвіагый*, *лъ, на, но, пр.* Что е на шаръ като кахве-то.

***Кахпе**, *междом. Т.* Кавпе, казва ся като за похвалж. *Кахпе Букурецъ! съ коткы да орешъ, тамъ да умрешъ!*

***Кахпелжкъ**, *с. м. Т.* Лукавство, хитрость.

Не ся юнакъ бие,
Юнакъ съ кахпелжкъ;
Нъ ся юнакъ бие,
Юнакъ съ юначество. *Пѣс.*

***Кахпина**, *с. ж. Т.* Непотрѣбна жена. *Махни се оттукъ, курво, кахпий.*

***Кахреманъ**, *с. м. Т.* Въ пѣсень:
Камо си Кузманъ капеганъ,
Джелединъ беговъ кахреманъ?

Кахтеню, *с. ср.* отъ *кахтж*.

Кахтина, *с. ж.* Зелена-та кора на орѣхы.

Кахтж, *ишъ*, — *тилъ, гл. д.* Бѣлж, лунж, луспж зеленж-тж корж на орѣхъ. — *тжся, гл. стр.* Бывамъ кахтенъ. — *тешый, прич. стр.*

Кахъ, *прѣдл.* Камъ, пахъ, кодъ. *Поиде кахъ бацж си.*

Кахжрѣше, *с. ср.* отъ *кахжрѣся*.

Кахжрѣцъ, *ум. м.* Малко кахжръ.

Кахжричкый, — *чкъъ, чка, чо, пр. смягч.* отъ *кахжричый*.

Кахжричый, — *рълъ и — ренъ, риа, рпо, пр.* Който има кахжръ, грыжевиный, грыжиный, жалниый, жаловиный, скръбный, тжжный, покрусаный, навжсеный, угрыженый, увлещый, ухылниый, печальный, грустниый, озабченниый, горестниый. *Кахжрию срьдце раде, болно ме.*

***Кахжръ**, *с. м. Т.* Грыжия, скръбъ, печаль, тжга, жигъ, жалъ; горе, печаль, грусть. *За тогози хатжръ, на оногози хатжръ, а ментъ кахжръ. Не ми стигаши кахжръ-тж, нъ мя рзитж и катжръ-тж.*

Кахжрѣся, *ишя, рѣся, гл. об.* Имамъ грыжж, грыжжяся, горювамъ, тжжж, скръбж, жалж; горевать, тужить, печалиться.

Каца, *с. ж.* Дрвьянъ сѣдъ отъ дѣбкы на джгы, стяжжты съ обржче, када, подлннж, кадосъ; кадка, кадъ, чанъ. *Оплула маца въ кацж, а маця-то въ качя-то.*

Кацамъ (*кацавамъ, да кацаж, кацаувамъ*), *гл. ср. В.* кѣцамъ.

Кацарка, *с. ж.* 1) Жена на кацаръ. 2) Раст. *Ziniferus*, арджчъ, андржчъ, овина, смрика, смръчъ, хвойна, хойна, хуина; можжевельникъ, вересь, арца, артышъ, ахра, можжуха.

Кацарница, *с. ж.* Дѣто правять каца; бочарня.

Кацарекый, *ска, ско, пр.* отъ *кацаръ*. Бъчварекый; бочарекый.

Кацарувамъ, *гл. ср.* Поминувамъ съ правене каца; бочарничать.

Кацаруване, *с. ср.* отъ *кацарувамъ*. Фучуджукъ; бочарничанье.

Кацарчя, *ум. ср.* Малѣкъ, младъ кацаръ.

Кацаръ, *с. м.* Който прави каца, бъчваръ, фучуджия; бондаръ, бочаръ, кадочникъ, купоръ.

Кацавамъ, *гл. мн-кр.* отъ *кацамъ*.

Кацѣлна и *кацѣра*, *с. ж.* Прѣстилка, хута, фута.

Кацѣна, *с. ж.* Желѣзна лопата за огнь, ръженъ.

Кацаувамъ, *гл. уч.* отъ *кацаж*.

Кацаж, *ишъ*, — *жалъ, гл. ед-кр.* отъ *кацамъ*. Да кѣцаж, да влякж.

***Качаклжкъ**, *с. м. Т.* Бѣгство, бѣгъ, бѣжаняна.

***Качакъ**, *пр. неизм. Т.* Побѣгжлъ отъ нѣчто, отпѣдъ; бѣглець, бѣглый, дезертиръ.

***Качардѣсамъ** и *качардѣсувамъ* (да *качардѣсяж*), *гл. д. Т.* 1) Давамъ пѣтъ пѣкому да бѣга. 2) Изнуцамъ пѣкого да бѣга.

Качардѣсане и *качардѣсуване*, *с. ср.* отъ *качардѣсамъ*.

Качардѣшѣжъ, ешь, — дѣсахъ, — дѣсаль гл. свр. отъ качардѣсваль. — дѣсашый, прич. стр.

Качвамъ и **качювамъ** (да **качѣжъ**), гл. д.

1) Издигамъ иѣчто на пб-высоко мѣсто, вдигамъ, повдигамъ, покачвамъ; поднимать, подымать, вздымать. *Качихъ го на полицѣж-тѣжъ. Качи камѣика на мѣсто-то му.* 2) Повдигамъ иѣчто, иѣкого, та го турямъ на конь, на кола и пр.; сажать. *Качи го на конь, на гемѣжъ.* 3) Вѣсѣдамъ, нахамъ, качвамся. *Качвамъ коня, на мѣсто качвамся на коня.* 4) Прѣвождамъ, покачвамъ иѣкого на пб-горне мѣсто, на пб-горень рядъ; повышять. *Качихъ мя на вторгый чинъ, въ пб-голтѣ-то училище. Господь богатѣ-тѣ свала, сиромаси-тѣ качва.* 5) За цѣнѣ-тѣ на иѣчто: вдигамъ, пзвдигамъ, покачвамъ, правѣж го пб-скамо; набивать цѣну, повышять, повышять, надвышять, надбавлять, надкѣдывать цѣну. *Жито-то качихъ много, отскжнѣж много.* 6) Окачамъ, закачамъ; вѣшять, повѣшивать.

Стояне, море Стояне,
Видишь ли поле широко,
У поле дръво високо?
Тамо чѣмъ тебе да свѣчемъ,
Да свѣчемъ парче по парче,
Да те качюемъ по стебла,
Двно сѣ черни орлове. *Пѣс.*

— **мен**, 1) гл. *възвр.* Изкачвамся нагорѣ или горѣ, възкачвамся, оскачвамся, възлизамъ, възлазамъ; поднимать, подымать, всходить. *Качился на планинѣж-тѣжъ.* 2) Катерѣжся, катрезѣжся, покатервамся, пзкатервамся; лѣзть, взбираться, влѣзять, вскарѣбкиваться. *Качился на врьѣж дръво-то, па не може да слѣзе.* 3) Възсѣдамъ, вѣсѣдамъ, врьсѣдамъ, обсѣдамъ, нахамъ. *Качихся на конь. Не ся качвай да не падашь.* 4) Ставамъ пб-скжнѣ, отскжнѣвамъ, отскжнѣвамъ; повышять въ цѣнѣ, вздорожать. *Жито-то ся качи.* 5) гл. стр. Бывамъ качень. — *Качился на прѣстола, въцарился. — Качился иѣкому на главѣж-тѣжъ, зель власть надъ него, играе си както ще съ него. — Доклѣ ся качи на коня, за момѣж: доклѣ ся омѣжи.*

Ждали мя, сестро, ждали мя,
Докога ще си мя ждалишь? —
Щѣж жалѣж, брате Стояне,
Дорѣ да ся качѣж па коня. *Пѣс.*

— *Качился козелъ на врьбѣль. Качилася коза на врьбѣж. Бий го доклѣ ся качи свина на дръво. Слѣзълъ отъ конь, качился на магаря. Качилося магаря на магаря. Качился на камилѣж, че*

ся крые за дѣ трѣма. Слѣпа кокошка, кога прогляда, иска да ся качи и на пѣтѣла. Не пуцай пѣтѣлѣ на прага, че ще ся качи на полицѣж-тѣжъ.

Качване и **качюване**, с. ср. отъ **качвамъ** и **качювамся**.

Качѣще, ум. ср. отъ **качя**.

Качка, с. ж. Цвѣтие *Galanthus nivalis*, бѣлукы, гаджюнкы, бѣлы цвѣтие, какычкы, качюнка, качютка, кобычка, кокычя, костичя, кошеринка, крыпчя; подсебѣжникъ, себѣжнѣнка, подсебѣжнѣй колокоблѣчикъ, мѣлѣкоцвѣтникъ.

Качюла, с. ж. 1) Ушито отъ платъ за пазене главѣж-тѣж отъ дѣждѣ, вѣтрѣ, гугла, качюлка, качюль, шюбра; башлѣкъ, кашпшбѣнѣ. *Слѣдъ (подѣжрѣ) дѣждѣ качюла.*

2) Качюль, на главѣ на птицѣ пб-длѣгыты пера, чючюль, пуцчуль, бухка; хохолѣ.

Качюласта змиѣ. Жив. *Vipera ammodytes*, качюлата осойнища, какулѣста змиѣ, сивѣкъ, сорокчя; родъ ехидны.

Качюластѣй, стѣ, ста, сто, пр. Качюлатѣй.

Качюлата осойнища. Качюласта змиѣ.

Качюлатѣй, тѣ, та, то, пр. Качюлистѣй, качюластѣй, който е съ качюль, съ чючюль; хохлатѣй.

Качюлець, ум. м. Малѣкъ качюль; хохолокъ.

Качюлища, ум. ж. отъ качюла.

Качюлка, с. ж. Качюла въ 1-то знаменованне. *Кога дѣждѣ-тѣ прѣвалѣ, намѣтнѣж качюлкѣжъ.*

Качюлчища, ум. ж. отъ качюлка.

Качюлчя, ум. ср. отъ качюль; хохолочникъ.

Качюль, с. м. 1) Качюла. *Да ся бокашъ влѣкъ-тѣ отъ дѣжда, цураше да си носи и качюль. Кога дѣждѣ прѣвали и качюль му на главѣж.* 2) Раст. цвѣтие *Convulvulus serium*, вампирѣ, дива слачка, джефа, зурна, люля, модрѣ шаторѣ, повивка, повлѣкъ, рожжыно цвѣтие, чаджрѣя, чашюлкы; **въюнокъ заборнѣй**. 3) Качюль дѣдо, птица *Alauda cristata*, бѣнурка, чюврѣлига, чючюлига, чючюхвалѣ; **жѣворонокъ хохлатѣй**.

Качюнка, с. ж. 1) Цвѣтие качка. 2) Цвѣтие *Colchicum autumnale*, качюнь, крыпчюгунѣ, крыпчюкожюхъ, крыпчюклашникъ, есенѣж минзифарѣ, мразовець; **безврѣменникъ, песобѣй**. 3) Цвѣтие *Crocus vernus*, качюнь, пролѣтѣнѣж минзифарѣ; **шафранѣж весѣннѣй**. 4) Раст. цвѣтие *Narcissus poeticus*, бѣло лѣля, бургиѣ, гергѣвчя, дивебой, лѣтинчя, мѣнзифарѣ, миргѣшиѣ, ризя, рѣземка, шишарка, шрькоцвѣтие; **нарцѣсѣж бѣлы**.

Качюнчища, ум. ж. отъ качюнка.

Качюнь, с. м. 1) Качюнка въ 2-то и 3-то знамен. 2) Раст. *Ranunculus acris*, горо-

цвѣтъ, кашп-коса, кашпкось, крѣвп-носъ, лютница, понова чашка, слѣти-коса, струмнико цвѣтъ, лютникъ бѣднй, куяло, куряная слѣпотя.

Качюра, с. ж. Крачула, друсаме дѣтя на колѣне съ пѣшаме: *Друсъ, друсъ качюрж, умрѣлъ Турчинъ завчера, а була-та повчера* и пр.

Качюрвамъ (да качюрнж, качюрнувамъ), гл. д. Катурямъ, прѣмѣтамъ, прѣтурнамъ; опрокѣдывать. — мѣя, 1) гл. *възвр.* Катурямся, прѣмѣтамся, прѣтурнамся; опрокѣдываться. 2) гл. *стр.* Бывамъ качюрнжтъ.

Качюрване, с. ср. отъ качюрвамъ.

Качюрнувамъ, гл. *уч.* отъ качюрнж.

Качюрнж, ешь, — нжль, гл. *од-кр.* отъ качюрвамъ; опрокѣнуть. — нжтъй, *прич. стр.* Катуренжйй, прѣмѣтижтъйй, прѣтуренжйй; опрокѣнутый.

Качютка, с. ж. Цвѣте качка.

Качиж, ишь, — чѣль, гл. *свр.* отъ качвамъ; поднѣтъ, надвѣнуть, посадѣтъ, повѣсѣтъ, повѣсѣтъ. — ченжйй, *прич. стр.*

Качя, *ум. ср.* Малка кача; кядочка. *Кой-то мые мѣдяно качя, ще си оближе прѣсте-то.*

Качнамѣкъ, с. м. 1) Варено тѣсто отъ кукурузно брашно за ндене, бакжрданикъ, мамалига. Качнамѣкъ быва *дибакъ* и *прѣложникъ*. *Качнамѣкъ булка доведе, а никакъвъ ж пропжди. Качнамѣче браче, кой тя има скача, кой тя нѣма плаче; бѣдность плѣчетъ, богатство свѣчетъ.* 2) Нѣчто много смачкано. *Това станж качнамѣкъ.* 3) Смачкано грозде заедно съ мѣсть-тж сп.

Качнамѣченъ, *ум. м.* и **качнамѣча**, *ум. ср.* отъ качнамѣкъ.

Качнамѣлка, с. ж. 1) Дрво за бръкане качнамѣкъ, качнамилникъ, сукалка. 3) Подопашникъ, палдѣмъ.

Качнамѣлникъ, с. м. Качнамѣлка, сукалка.

Кашпнѣчййка, с. ж. Птица клопачъ.

Кашница, *ум. ж.* Малко каша.

Кашкамъ, гл. д. Мачкамъ, тпчъкъ, гмечъкъ; мять, топтѣтъ. — мѣя, гл. *стр.* Мачкамся, тпчъжся, гмечъжся. *Хлѣбъ съ погж не ся кашка, оти е грѣхота.*

Кашкане, с. ср. отъ кашкамъ.

Кашлене, с. ср. отъ кашлнж.

Кашлица, с. ж. Болѣсть, отъ коѣто доходя да чловѣку усилно и съ грѣмоть да изкарва въздуха изъ грѣди-ты си; кашель. — *Суха кашлица*, кашлене безъ вадене храчкы. — *Магарешка*, лоша, црѣна кашлица, грѣдуха, запливница; коклѣша.

Кашличка, *ум. ж.* отъ кашлица.

Кашлнчавча, с. ср. Раст. *Sedum tectonum*, бабпнж квась, дебелець, нежито, нежить, тлѣтига, тученица, тучница.

Кашлнчавчый, нъ, ва, во, *пр.* Който има кашлнцж, който кашле често; имѣющйй кашель.

Моровкы сж яко болнчавчы,

Болнчавчы, ешые, кашлнчавчы. Пѣс.

Кашлювамъ, гл. *мн-кр.* отъ кашлнж; кашливать.

Кашлнж, ешь, — лѣхъ, — лѣль (кашлювамъ), гл. ср. Имамъ кашлнцж, тягль отъ кашлнцж; кашлятъ. *Кашле като водянчаръ.* — лжся, гл. *възвр.* Кашлж.

Кашмеръ, с. м. Т. На кашмеръ, за поднгрывкж, на прѣмѣхъ.

***Кашъ**, с. м. Т. Главулакъ на сѣдло. *Прѣднйй кашъ на сѣдло, заднйй кашъ.*

Каша, с. ж. 1) Аствие сварено на гжето съ брашно. *Зелева каша.* 2) Жито, чюкано за да ся облять лускы-ты му, на варено, сбито и подбѣлено съ масло, което правятъ за гоцавкж на крыщене и на сватбж. *Чюкамы кашж за крыщене, за сватбж. Не съмъ калъ на крыщене-то му кашж да знаж колко годнж е.* 3) Всяко нѣчто, което е гжето като кашж. *Варила чорбж като кашж. Разбрѣкалъ го е, та го е направилъ на кашж.* 4) Обычай да ся сбирать въ нѣкоп случая да варятъ и да нѣдѣтъ кашж отъ жито; каша. *Да идеж на кашж. Безъ Гола каша быва ли?* 5) Бръкотина, смутна, неразборна; каша. *Станж еднж каша, дѣто не знаж, кой ще жк оправи. Забрѣкалъ е еднж кашж, закачилъ е пѣвож педобрж, лошж работж; онъ заварилъ кашу. — Паренж кашж духа. Гжста каша поасъ разпашка. Авъ каша, тж каша, кой ще вари кашж. Налъ на бацино-то си крыщене кашж. Какво-то си брѣкалъ кашж-тж, така ж и паж. Свиди ли ти ся масло-то, каша-та не става хубава. Каша враще, баба дѣтя клннаше: дано дѣтца умрѣше, да ся баба сама кашж наадаше.*

Кашавчый, въ, ва, во, *пр.* 1) Что е рѣдкж като кашж; мнжкйй какъ каша. 2) Слабый, нездравый, кляжавый. *Кашавч чловѣкъ.* — во, *нар.* Слабо, педобрѣ, разхалтено. *Работы-ты му отивать кашаво.*

Кашжен, ешея, каѣхся, каѣлся, гл. об. 1) Изповѣдамъ грѣховы-ты си; кѣяться. 2) Жлѣжж, че съмъ нѣчто злѣ, или не както трѣбва, пинманж ся, вѣйкамя; кѣяться, раскѣиваться.

Кашъ, с. ж. Въ гаташка: *сѣди каша, та се*

кае, чака мрътви да излъзжъ. Квачка мѣти пилци.

Канарѣне, с. ср. отъ канарѣж. Канарѣ.

*Канарѣ, с. м. Т. Канарѣне.

Канарѣж, ишь, — рилъ, гл. д. Ковж до-бытъкъ безъ да му промѣнавамъ петалата, а само клинци-ты. *Канарѣжми конже-ти.* — рѣжся, гл. стр. Бывамъ канарѣнъ. — рѣнѣий, прич. стр.

Квѣкамъ (да квѣкнж, квѣкнувамъ), гл. ср. Крикѣмъ, выкамъ като жабѣж, като пат-кж, квачжж, крякамъ; квѣкать.

Квѣкане, с. ср. отъ квѣкамъ; квѣкане.

Квѣкнувамъ, гл. уч. отъ квѣкамъ.

Квѣкнж, ешь, — ижлъ, гл. ед-кр. отъ квѣкамъ; квѣкнуть.

Кварѣне, с. ср. отъ кварѣж.

Кварѣж, ишь, — рилъ, гл. д. Врѣдъж, поврѣждамъ, разваламъ, боздисвамъ; повреждѣтъ, портить. — рѣжся, гл. възвр. и стр. Врѣдженъ, поврѣждамъ, разваламъ, боздисвамъ; повреждѣться, портить. *Който ся хвали, самъ ся кварѣ.* — рѣнѣий, прич. стр.

Квасарѣна, с. ж. Мома, конато засѣва на квасъ за сватѣж.

Квасеница, с. ж. Къисело, квасено млѣко, подквасъ, чясто млѣко.

Квасѣцъ, ум. м. Малко квасъ.

Квасѣчпакъ, с. м. Коспчпакъ, единъ отъ хлѣбовы-ты, конто понѣйдѣ мѣсятъ за сватѣж.

Квасникъ, с. м. 1) Къисель хлѣбъ, пита, пещицкж, фурникж; къислый, квашеный хлѣбъ. *Надулся е като рѣженъ квасникъ.* 2) Кравай мѣсенъ отъ засѣвкы на квасъ на сватѣж.

Квасничя, ум. ср. Малкъ квасникъ.

Квасъ, с. м. Всичко, что слугува за да ся подкваси, да ся въкисне нѣчто, закваса, под-кваса; заквѣса, квасъ, дръжди, дръжжи, кваша, опѣра. *Кожуто квасъ-тъ е по-го-лѣмъ, хлѣбтъ му по-скоро къисне.* — *Квасъ на сватѣж*, единъ отъ сватѣбны-ты обряды, който въ разны мѣста править различно въ пѣтъкъ прѣдъ сватѣж-тж; засѣвкы. — *Бабинъ квасъ*, раст. кашличавчя.

Квасж, ишь, — сѣлъ, гл. д. 1) Турнамъ въ нѣчто квасъ за да стапе къисело, заквашамъ, подквашамъ; квѣситъ, заквашивать. *Квасж млѣко.* 2) Потошамъ нѣчто въ водж; мовржж, къиснж, топж; мочить, макать. — сжся, 1) гл. стр. Бывамъ квасенъ. 2) гл. възвр. Мовржся, намокривамъ, накъивамъ; мочнуть. — сѣнѣий, прич. стр. — *Квасено млѣко*, квасеница.

Квѣчене, с. ср. отъ квѣчж.

Квѣчка, с. ж. 1) Кокошка, конато ся е раз-

квѣчала, та иска да луни, или конато има малкы цилета; клочка, клушна; насѣдка, клуша. 2) Игра пилчка, пюга. 3) Дѣтя-то, което стои най-напрѣдъ въ игрж квачкж и води пилци-ты. — *Клопа като квачкж*, казвать за чловѣкъ, който обыча да клопа, да ковлади. — *Всака квачка на по-лога си излува.* *Една квачка на два полога не мѣти.* *Квачка не насе зеле-нж трѣвж.*

Квѣчж, ешь, — цѣлъ, 1) гл. ср. Квѣкамъ. 2) Казвася за кокошкж, кога земе да иска да луни, та крига особено крякане, кланамъ, клопамъ, клочж; клѣхтать. *Кокошка-та кваче*, разквѣчалася е, разклопалася е. *Всака квачка около пилетата си кваче.* 3) гл. д. Луниж, мѣтж; высѣживать. *Сѣднямъ да квачжтъ камилско-то кѣйце.*

Квѣчерина, квѣчеру и квѣчерѣ, нар. Надвечеръ, подвечеръ, привечеръ; квѣчеру.

Квѣчерчя, с. ср. Насѣкомо *Gryllus domesticus*, сврѣчъкъ, цврѣчъкъ, щурець; сврѣчѣкъ.

Кви, междом. отъ квѣкамъ и квичѣж.

Квѣкамъ, гл. мн-кр. отъ квичѣж; взвѣгивать.

Квѣкане, с. ср. отъ квѣкамъ. Квичене.

Квѣкнувамъ, гл. уч. отъ квѣкнж.

Квѣкнж, ешь, — ижлъ, гл. ед-кр. отъ квичѣж; взвѣзнуть.

Квичѣне, с. ср. отъ квичѣж; вѣзгъ, вѣзжѣние.

Квичѣж, ишь, — чѣлъ (квѣкамъ, да квѣкнж, квѣкнувамъ), гл. ср. 1) За животно, и особенно за свиня, въкамъ кви, кви! квикамъ, чвичж; вѣзжѣтъ. *Свиня-та квичи.* 2) За чловѣкъ: плачь, хленчж. *Дѣтя-то квичи.* *Не ми квичи*, не ми хленчи.

Квишѣка, с. ж. Въ гатакж за зелкж: *блѣза роди квишѣкж.*

Кв, нар. Дѣ, казвася въ тѣхъ мѣста, дѣто понѣйдѣ вмѣсто д изричатъ е и к.

Тамо си го найде Дима, ке си ручнать

И си е отишла отъ ке е та дошла. Пѣс.

Ке, вм. спомогателен глаголъ *цж, цесь, це, цемъ*, който ся притуря прѣдъ глаголы-ты за да гы-показва въ бждже врѣмя: *ке ходж, ке ходимъ, ке ходи, ке ходимъ* вмѣсто *цж ходж, цесь ходимъ, це ходи, цемъ ходимъ*. Казвать го въ тѣхъ мѣста, дѣто въ нѣкон случая изричатъ вмѣсто *ц*.

Кебанецъ, ум. м. Малко кебапъ.

*Кебанчѣна, с. м. Т. Който нече и продава кебапъ.

Кебанчя, ум. ср. Печенка, суджучя.

- *Кебанъ, с. м. Т. Печено на шишъ; мѣсо, жареное на пѣртелѣ. *Ляца на кебанъ.*
- *Кѣбе, с. ср. Т. 1) Тъкано отъ вѣжкъ де-бело като чергѣ, за постилкѣ и за завивкѣ. 2) Дебела черна дрѣха, аба.
- Кѣбенце, ум. ср. отъ кѣбе.
- *Кевалина, с. м. Гр. Така наричатъ въ Стружеко кметъ, коджабашина.
- Кѣвреню, с. ср. отъ кѣврѣся. Джевреню.
- Кѣврѣся, ишся, —рмляся, гл. об. Джевръ-ся, глезѣся, плѣзѣся, лгавѣся.
- *Кѣвъ, с. м. Т. Кефъ.
- Кѣжлавый, въ, ва, во, пр. Мякушавый клякавый, кекавый.
- Кезапець, ум. м. Малко кезапъ.
- *Кезапина, пр. неизм. Т. Что има кезапъ, что е правенъ нѣкакъ съ кезапъ. *Кезапина жлѣтица*, когато е турлана въ кезапъ за да се земе отъ злато-то ѝ.
- *Кезапъ, с. м. Т. *Aqua fortis*; крѣпкая вѣдка.
- *Кѣзъ, с. м. Т. Приставка на два-та краи на масура на пушкѣ за лучене; прицѣлъ, мушка. *Зимажъ нѣщо на кезъ*, замѣр-вамъ да го улучѣ.
- *Кѣифъ, с. м. Т. Кефъ.
- Кѣка, с. ж. Въ игрѣ на орѣхы: орѣхъ-тъ, когото лучать.
- Кѣкавый, въ, ва, во, пр. Клякавый, сла-бый, тромавый, кежлавый, клипавый; слабий, безсилный. — во, нар. Кляка-во, слабо.
- Кѣкерица, с. ж. Казвася за жнабж.
- *Кѣликъ, с. м. Т. Горска яребица.
- *Келаръ, с. м. Гр. Келеръ, килеръ.
- *Келемѣ, с. ср. Т. Нива, оставена неорана на прѣлогъ, брица; пашня, оставленная подъ паромъ.
- *Келенирджия, с. м. Т. Който чнака келениръ, на готово, готованъ, муфтчина; шеромѣга.
- Келенирець, ум. м. Малко келениръ; навальщина.
- *Келениръ, с. м. Т. Нѣчто добыто слу-чайно или съ должъ цѣжк; наваль, навальщина, пожива. *Удрямъ нѣчто келениръ*, зимажъ го, добывамъ го безъ мѣ-кѣ, съ малко пары; поживлятьсѣ.—*Така работа не е голѣмъ келениръ*, нѣма голѣмъ облагъ отъ нежъ.
- Келениъ, с. м. Грань, гранка, глава пряжда. *Единъ келениъ пряжда.*
- *Келеръ, с. м. Т. Килеръ.
- Келефаръ, с. ж. Единъ видъ патка *Anas Tadorna*, ангътъ; атайка.
- *Келешъ, пр. неизм. Малѣкъ на рѣтъ, на бой.
- *Келимъ, с. м. Т. Климъ.

*Келина, с. ж. Гр. Килна.

Кѣлка, с. ж. 1) Една прыщка, единъ стру-пѣй, кель; струпъ. 2) Когато е келана; паршивица.

*Келлѣ, с. ср. Т. *Келле шежеръ*, глава шежеръ.

Кѣлчѣ, с. м. 1) Който е келавъ; паршѣ вецъ. *Намѣрилъ келче масло да паде, а че си маже и главъ-тж. И келче за шапка-та си ся кара. И келче хубость има. Дай на келча нокте, да си одере главъ-тж.* 2) Ничто и никакъвъ. *Остави го тоа келче, и той сѣднѣжъ да си прѣтира.*

*Кель, с. м. Т. 1) Болестъ, струпѣи, ко-пто ставатъ по главъ-тж у чловѣка; паршѣ (по-уцотрѣбително въ мн. паршѣ), шелуди. *Чабутижъ безъ кель не бива. Кель глава.* 2) Едно цвѣтне цвѣти шарено.

Кѣлявица, с. ж. Казвася на смѣхъ памѣсто глава. *Кучета келавицѣ-тж да му наджтъ.*

Кѣлавщина, с. об. 1) Келавъ чловѣкъ. 2) с. ж. Глава. *Удари го по келавщинѣ-тж.*

Кѣлавый, въ, ва, во, пр. Който има кель; паршивый, шелудивый, опаршивѣлый. *На келавъ главъ калпакъ (шапка) не трѣбва. Келавъ глава лесно ся бръсне. Като намѣри келавый масло, намаже² си прѣвъ главъ-тж. Приликъ си иска и келавъ глава. Не давай на келавый нокте, че си одира главъ-тж. Зеленъ вѣнецъ на келавъ главъ. Криво перо на кѣораво око, жлѣти челли на спуканѣи пятѣи, кованъ герданъ на келавъ шижъ. Съ богатъ да ся не карашъ, съ рогатъ да ся не бодешъ, съ келавъ да ся не боришъ. Съ келавъ да ся боришъ, съ рогатъ да ся бодешъ, да си намѣришъ белъ-тж. Красавый ся присмѣжъ на келавый. Страдна майка и за келавого сына.*

Кѣласамъ, гл. свр. отъ кѣласвамъ.

Кѣласвамъ и кѣласувамъ (да кѣласамъ), гл. ср. Ставамъ келавъ; паршивѣтъ.

Кѣласване и кѣласуване, с. ср. отъ кѣласвамъ.

*Кеманѣ, с. ср. Т. Кемене.

*Кеменджийка, с. ж. Жена на кеменджинъ. Кеменджийскый, ска, ско, пр. отъ кеменджина. Цигуларскый.

Кеменджийчя, ум. ср. Младъ, малѣкъ кеменджина.

*Кеменджина, с. м. Т. Кеманджина, кемен-чеджина, който свири съ кемене, цигуларъ, свирачъ, лаутаръ, гѣдуларъ; скрипачъ.

*Кемене, с. ср. Т. Кемане: 1) Цигулка, гѣдулка, гъннака, лаута, виулецъ; скрипъ-

- водъ-та е хванкта съ дъски, та отива въ улѣя-ты, гащи.
- *Керестѣ, с. ср. Т. Дръвета за градежъ, градиво; строевой лѣсъ.
- *Керестеджия, с. м. Т. Който продава кересте; лѣсникъ.
- Керестѣнце, ум. ср. Мало кересте.
- *Керивизъ, с. м. Т. Керевизъ.
- Керино око. Раст. *Adonis*, бѣла мѣтла; адонисъ, зѣничъ макъ, желтоцвѣтъ, стародубка.
- Керино ухо. Раст. една гжба.
- Керка, с. ж. Щерка, дъщеря; дѣвка, дочь.
- *Керкенезъ и керкенекъ, с. м. Т. 1). Птица *Falco tinnunculus*, вѣтрушка, гергана; пустельга. 2) Птица керкенецъ. 3) Вѣтрило, врьчило, змѣй, учуртма; бумажний змѣй.
- Керкенѣцъ, с. м. Птица *Astur*, вѣтрушка, вица, керкенезъ, герекина, настребъ; истребъ.
- Керѣсамъ, гл. свр. отъ керѣсвамъ.
- Керѣсвамъ и керѣсувамъ (да керѣсамъ), гл. д. Потопавамъ иѣчто въ керосиъ, скрѣбавамъ; крахмалить, накрахмаливать, скорбѣть.
- Керѣсане и керѣсуване, с. ср. отъ керѣсвамъ,
- *Керосина, с. ж. Варено бранно, трыци за топене въ него прѣждж за основъ на тѣкане; скрѣбъ, нишесте; крахмалъ.
- Керичѣцъ, ум. м. и керичѣя, ум. ср. Малъкъ керичѣ.
- Керичийница, с. ж. Дѣто правять керичи.
- *Кериччиѣна, с. м. Т. Който прави керичи.
- *Керичъ, с. м. Т. Брусъ отъ глиня; кирпичъ. *Печенъ керичъ*, тувла, туфла, тухла, цига. *Суръвъ керичъ*; сырѣцъ, сырой кирпичъ. *Шекъ керичи*; обжигать кирпичи. *Варъ-та рекла на керичи*: подръжь мя осемъ години, азъ да тя дръжь осемъ стотинъ. *Ако не разбиешъ кала, не можешъ направи керичъ.*
- Кертѣсамъ, гл. свр. отъ кертѣсвамъ. Да врьжж.—санъй, прич. стр. Врьзанъй; ивръзанъй.
- Кертѣсвамъ и кертѣсувамъ (да кертѣсамъ), гл. д. Врьзамъ кертъ.
- Кертѣсане и кертѣсуване, с. ср. отъ кертѣсвамъ.
- *Кертъ, с. м. Т. Въ градежъ: изръзано, длабъ на дръво за да влѣзе въ него друго дръво; вѣемка, вѣрубка.
- *Керханѣ, с. ж. Т. 1) Стаѣна, кѣща за работене; рабочая, мастерская. 2) Ъща, въ вожто живѣтъ безчестны жены; бордѣлъ.

Керханѣца, ум. ж. отъ керханѣ.

Кесарийка, ум. ж. Мала кесарина, крыница.

*Кесарина, с. ж. Пошь, крына; платѣкъ.

*Кесатлжжъ, с. м. Т. Кога иѣчто е кесать, кога се не намира колкото трѣбва.

*Кесатъ, пр. неизм. Т. Кесады, не го има доста, колкото трѣбва, както обыкновено, кжтъ. *Съно-то тжъ години, отъ суржж-тж, е кесатъ. Алжжъ-вержж-тж е кесатъ; торѣвли въ застѣ.*

*Кеседжия, с. м. Т. Кесиджия.

Кесиджийскый, ска, ско, пр. отъ кесиджия. Кръвнишкый. — скы, нар. Като кесиджжъ.

Кесиджийствувамъ, гл. ср. Ходж кесиджжя.

Всжъ ноць бие друмы и клисуры,
Всжъ ноць ходи та кесиджийствува,
Всжъ ноць му сжъ порты отворены. Пѣс.

Кесиджийчя, ум. ср. Малъкъ, младъ кесиджжя.

*Кесиджия, с. м. Т. Кеседжия, кесиджжя, кръвникъ, хайдуть, харамина, който ходи по пжтица-та, та убива и обира; разбойникъ.

Младъ арамина ке быцамъ,
Въ друмъ кесиджжя ке ходамъ. Пѣс.

*Кѣсимъ, нар. Т. Едно на друго всичкы-ты заедно, наотѣкъ, которица, гѣотуре, гѣотурѣца; обтомъ, гуртомъ.

*Кѣсийъ, с. м. Т. Кыпреше, кѣтене; щегольство.

*Кѣсия, с. ж. Т. Кисина.

*Кѣсийъ, пр. неизм. Т. Казвася за кѣселы, за люты пѣчта, накый, врьмый; крѣпкый. *Кѣсийъ оцетъ, кѣсийъ ракиа.*

Кѣстенакъ, с. м. Мѣсто обрасло съ кѣстены; каштанникъ.

Кѣстеневиый, въ, ва, во, пр. отъ кѣстенъ; каштановый.

*Кѣстене-дорѣ, Т. За косьма на конь: кѣстеневиый, дорпестый, червеникѣвъ; гпѣдѣй, каурый, кѣрий, караковый.

Кѣстенѣцъ, ум. м. Мало кѣстенъ.

Кѣстеневиый, въ, ва, во, пр. отъ кѣстенъ. Кѣстене-дору.

Кѣстенѣя, ум. ср. Малъкъ кѣстенъ.

*Кѣстенъ, с. м. Т. Дръво *Fagus castanea* и неговый плодъ, кѣстенъ, костенъ. кѣстенъ, коцанъ; каштанъ.

*Кѣстерѣчъ, с. м. Рыба *Perca fluviatilis*, бабой, бибонъ, гергечъ, гпбанъ, костуръ, ипркня; ѳкунъ.

*Кѣтанъ, с. м. Китабъ.

*Кѣтѣкъ, с. м. Кѣтѣкъ.

*Кѣтинъ и кѣтиникъ, с. м. Т. Кѣтибъ.

Кѣтогъ, с. м. Ахжръ, оборъ, хлѣвъ, дамъ, кошошница; хлѣвъ, кошошня.

*Кефалъ, с. м. Гр. Рыба *Mugil capito*. Рѣченъ кефалъ, рыба *Squalius cephalus*, клѣвъ.

Кеферичный, — чѣтъ и — чень, чна, чно, пр. Дрѣво кеферично.

*Кефилемѣ, с. ср. Т. Поржчителство.

*Кефиль, с. м. Т. Емьць, поржчитель, поржчникъ; поручитель, порука. Азъ съмь, азъ ставамъ кефиль за него; я ручаюся за него. Ако имашъ много паръ, ставай кефиль.

*Кефлина, пр. неизм. Т. Който има кефъ, който пийналъ, та ся развеселилъ; кто навеселъ.

Кефне, — пало, гл. безл. свр. Да ми дойде; кефъ, да ми ся доще. Кефнъ ми да направъ нѣчто.

*Кефсизлѣкъ, с. м. Т. Кога е нѣкой кефсизъ, нездравъ; неоможѣніе.

*Кефсизъ, пр. неизм. Т. Нездравъ, боленъ; нездоровый, нерасположенный. Кефсизъ съмь, боленъ съмь.

Кефча, ум. ср. отъ кефъ.

*Кефшь, с. м. Т. Оглядъ за нѣчто; освидѣтельствованіе.

*Кефъ, с. м. Т. Кейфъ: 1) Кога чловѣкъ е весель, добръ расположенъ; хорѣшее расположеніе дѣха. *Имамъ кефъ*, весель съмь. 2) Воля, щенъ; прихоть. *Така ми го иска кефъ-тъ*, така ми ся иска, така ми ся ще. — *Вѣга му кефъ-тъ, разтури му ся, развала му ся кефъ-тъ*, станъ нѣчто нему непрятно, та ся навъси, та ся замисли, та ся разкажри. — *Дойде ми кефъ*, кефнъ ми, дойде ми на умъ, прище ми ся. *Докль дойде кефъ-тъ на чорбаджияхъ, на сиромаша душа-та излиза.* — *За кефъ*: 1) Зачтото ми ся иска, а не че има потрѣбъ; на удовѣствіе. *Правъ го само за единъ кефъ. Станъ му кефъ-тъ*, станъ както той иска. 2) Много добръ. *Станъ за кефъ*, да ти е драго да го видишь. *Кефъ ми е*, така искамъ, воля ми е. — *По кефа ми, спорядъ кефа ми*, както азъ искамъ, както ся менѣ ще. — *Правъ, чинъ кефъ*, весель ся, пинъ и намъ.

Кехайовица, с. ж. Кехаица.

Кехайовый, въ ва, во, пр. отъ кехайа.

Кехайца, с. ж. Кехайовица: 1) Кехайова жена. 2) Жена, мома кехана.

Кехайовамъ, гл. ср. Ходъ кехана, кехана съмь нѣйдѣ, на нѣчто.

Кехайоване, с. ср. отъ кахайовамъ.

*Кехайа, с. м. Т. 1) Глава на овчари; старшій пастухъ. *Едно на кехай-тъ*, друго на овчары-тъ. *Овця-тъ си изпродадохъ, кучета-та си изхаризахъ, се-*

га не ми трѣбва кехай. 2) Въ село бировина, кликачъ, протогерь, протоджарь, махалджина; сѣлскій приставъ. *Селскій кехана. Кехана вѣка изъ село.* 3) Поставенъ да гяда, да врьши нечто, да настава на нѣчто, на нѣкож работъ; надзиратель.

Кехлибаръ, с. м. Т. Кехрибаръ.

Кехрибарецъ, ум. м. Малко кехрибаръ.

Кехрибарча, ум. ср. Късця кехрибаръ; яптарикъ.

*Кехрибаръ, с. м. Т. Кехлибаръ, кихлибаръ, *Succinum*, отвръдѣла жѣлта смола, когато се копае изъ земъ-тъ и отъ неж правътъ различны нѣчта; яптаръ.

Кехрибарный, нъ, на, но, пр. Направеный съ кехрибаръ; яптарный.

*Кеширъ, с. м. Расг. *Beta vulgaris* и пеговый корень, свекло, चुकुндуръ, панджаръ; свѣкла, свекловица.

*Кешки, нар. Т. Камъ да, да, нѣ-добръ бы было да, . . . о ѣслибы. *Кешки да не съмь ся родилъ.*

Кешкѣкъ и кешчѣкъ, с. м. Булгуръ, балгуръ, коргутъ; крупна пшеничная.

*Ки, Т. Употрѣбавася въ разговоръ като така, почти безъ знаменованіе. *Не знамъ ки, та да ти кажъ.*

Киворджиа, с. м. Който прави киворы. Кога пули, что да вади?

Киворджи киворъ правятъ. *Иѣс.*

Киворъ и кивуръ, с. м. 1) Кивоть, ковчегъ за мрътвецъ; гробъ. 2) Мѣсто за кандило на гробъ.

*Кибритъ, с. м. Т. Клѣвчици съ фосфоръ за подпаланіе. *Касъ-кибритъ*, такъвъ кибритъ на книгъ.

Кикиръ, с. м. Срѣцася въ нѣсенъ;

И си сакѣмъ пождицъ,
Пождицъ кикиръ пѣгя.

*Кила, с. ж. Гр. Изкылено; кила, грѣжа. *Ако не кила, то врьзули.* — *Останъла му кила*, въ игръ на залагачъ, на дзиканицъ, не могъль да сврьши игръ-тъ; на такъвъ другы-ти ся присмивать и выкатъ: *вѣлачи кила по мозгилъ, вѣлачи кила по мозгилъ!*

*Килавый, въ, ва, во, пр. Гр. 1) Изкыленный, изсыпанный, измѣденый, изтръсеный, стръсеный; страдающій килѣю, грѣжею, килѣстий. *Много бабы килаво дѣтя*; у семй ииінекъ дѣтя безъ глазу. *Кара килавы-тъ на войска. Да ли е килаво, или е жилаво?* 2) Клякавый, слабый, кекавый.

*Килерджиа, с. м. Т. Който дръжи ключевы-ты отъ килеръ, който на сватѣж ся грѣжи за надене-то, пиенне-то, за сждо-вы-ты.

Килѣрець, *ум. м.* Малѣкъ килеръ, килерчя.

*Килѣрешица, *с. ж.* Единъ видъ глина.

Килѣрецький, *ска, ско, пр.* отъ килѣръ.
Затвори килерскы-ты врата.

Килѣрчя, *ум. ср.* Килерець.

*Килѣръ, *с. м. Гр.* Келаръ, келеръ, задникъ, прустъ, земникъ, зимникъ, клѣтъ, станца, ханатъ; клѣтъ, подклѣтъ, кладовѣя, казѣнка, чуланъ.

Килѣйка и килѣница, *ум. ж.* отъ килѣя.

Килѣмецъ, *ум. м. и килѣмчя, ум. ср.*
Малѣкъ килѣмъ; коврикъ, ковѣрчикъ.

*Килѣмъ, *с. м. Т.* Постелка губер, стропна, черга; ковѣръ.

Килѣндро, *с. ср.* 1) Валъ, съ който очюкватъ царевицѣ, анасонъ и др.; катѣкъ. 2) Валчисто нѣчто като труць-тъ на дрьво; цилиндръ, катѣкъ.

*Килѣя, *с. ж. Гр.* Келѣя: 1) Горница, одаа, стаа; комната. 2) Стаа на калугеръ въ монастырь; кѣлѣя, кѣля.

Килѣница, *с. ж.* Кѣло.

*Килѣ, *с. ср. Т.* Кѣлѣница, мѣрка за храны на зръно; мѣра сыпучихъ тѣлъ.

Килѣцѣ, *ум. ср.* отъ килѣ.

Килѣчѣ, *с. м.* Килавъ чловѣкъ.

Килѣчна, *с. м.* Залагачъ въ игръ на свинкѣ, на дзипканицѣ.

Килѣнакъ, 1) *с. м.* Пипони, дыни, и другы плодовы не валчести, а разкривени. 2) *пр. неизм.* Казвася за изтрѣсенъ карамфилъ.

*Килѣнъ, *с. м. Гр.* Раст. *Heracleum*, девесиль, русалия, селимъ; борщъ, медвѣжья лапа.

*Килѣионъ и килѣионъ, *с. м. Гр.* Раст. *Sarum Carvi* и неговый плодъ; тмиль, тѣмонь, кимѣнъ, кмиль.

Килѣпаровый, *въ, ва, во, пр.* Дрьво килпарово.

*Килѣюръ, *с. м. Т.* Кююръ.

*Килѣя, *с. ж. Т.* Измыслено растеице, за което казвать, че прѣправляло мѣдъ на злато; философскій камень.

Килѣисамъ, *гл. свр.* отъ килѣисамъ. Да трѣгнѣ.

*Килѣисамъ и килѣисувамъ (да килѣисамъ), *гл. ср. Гр.* Тръгамъ, трѣгвамъ, трѣгнувамъ; пускаться въ ходъ, трѣгаться. *Очи-ты да си извади, та безъ очи да китиса! Китисалъ да ми ходитъ на вилаетъ.*

*Килѣовѣя, *с. ж. Гр.* Общежитие въ монастырь.

*Килѣишь, *с. м.* Фустанъ, рокля.

Кйопавый, *въ, ва, во, пр.* 1) Хромый, кущий; хромый. *Кйоравъ да не плаче,*

кйопавъ да не плаче, злочестъ да плаче. 2) Нехвелитый, гутавый, бозукъ; плѣхѣй. *Кйопавъ работа,* гутава, нехвелита, бозукъ.—*во, нар.* Нехвелито, злѣ; плѣхо. *Работи кйопаво. Врѣви кйопаво.*

*Кйюноолу, *с. м. Т.* Кучешкый сынъ; сукниъ сынъ.

Кйораво, *като с. ср.* *Ударилъ кйораво-то,* намѣрилъ пѣчто келенеръ.

*Кйоравый, *въ, ва, во, пр. Т.* Слѣпый, дзиврый, зиврий, дзивый; слѣпой. — *во, нар.* Слѣпо, слѣпъ-тъж, слѣпникымъ. — *Кйораво-та недѣла,* слѣпа-та сѣбота, така казвать, кога дойде врѣмя нѣкому за женене. — *Кйораво котка,* една игра, слѣпа котка, слѣпа мачка.—*Кйораво кучя,* животно *Spalac typhlus*, слѣпо кучя, слѣпыйшъ.—*Кйоравъ не си. Извади на кйоравый очи-ты. Кйоравъ за свѣтъ, окатъ за чядо. Кйоравы очи кума не видятъ. Кйораво-то понѣкога проглядва. Пази, Боже, отъ кйосе, отъ кйоравъ и отъ сакатъ: тѣхъ е Господь наказалъ.*

Кйорка, *с. ж.* 1) Кйораво жена или мома; слѣпѣя. 2) Така казвать за укоръ на конато недогляжда; слѣпендрѣйка.

Кйорникъ, *с. м.* Кукурузникъ замѣсенъ съ кромидевы перѣ нарѣзаны въ него.

Кйорчѣ, *с. м.* 1) Кйоравъ чловѣкъ; слѣпой. 2) Така казвать на укоръ и на смѣхъ на който недогляжда; слѣпыйшъ, слѣпѣя, слѣпуея, слѣпенъ, слѣпендрѣй. *Хоппа, кйорчѣ, дрѣжес за змиж-тъж!*

*Кйоръ, *пр. неизм. Т.* Кйоравый.

Кйосавець, *с. м.* Птица *Turdus merula*, врагово пѣля, дроздъ, дрозецъ, дзворецъ, зворецъ, кйосъ, косакъ, косарець, косарь, кость, сковранъ, сколоврапецъ, чърна кокошка, чернокося; дроздъ чѣрныя.

Кйосавый, *въ, ва, во, пр.* Комуто не растежъ брада и мустаца, кйосе, кйосъ.

*Кйосѣ, *с. м. Т.* Кйосавый, който нѣма, комуто не растежъ брада и мустаца, кйосъ; безборѣдый и безусый. *Всичко ще бжде, само на кйосе-то брада нѣма да порасте. Да тя чова Господь отъ кйосе, отъ кущъ и отъ слѣвъ. Трѣси у кйосе-то брадж и по длань-тъж космы.*

Кйосевѣца, *с. ж.* Жена на кйосе.

Кйосе пасе говяда,
Кйосевѣца по него.

— Дай ми, кйосе, отъ хлѣба!
— Не си пасла за него!

*Кйосѣтъ, *с. м. Т.* Овенъ, който води и врѣти стадо-то; передовѣй баранъ.

Не жаль, сестро, стадо-то, . .
Токо си жальж кйосема

Съ позлатены-ты роковы,
Съ посребрены-ты кобыта,
Что ми врътнаше стадо-то
За двадцать овчарь. *Пѣс.*

*Кйостѣкъ, *с. м. Т.* Вжже, съ което спъ-
вать единъ прѣдень съ единъ задень кракъ
на конь; коновязь, пугы.

Кйосъ, *с. м.* Птица кйосавецъ.

Кйосъ, *с. м.* Кйосе, кйосавъ чловѣкъ.

*Кйотѣкъ, *с. м. Т.* Бой, лабуть; битѣ.

*Кйошѣ, *с. ср. Т.* Кжть, рогъ, рогуль;
уголь. *Сѣднжжъ въ кйоше-то. Взвирася*
като червиво кучя по кйошета-та.
Гръцкы-ты момъ вино не пийжть, а съ
шишета-та по кйошета-та.

Кйошѣнце, *ум. ср.* отъ кйошѣ.

Кйошка, *с. ж. п.*

*Кйошкъ, *с. м. Т.* 1) На отводъ на кжщъ
чяеть издадена и съ побъвысокъ одръ. 2)
Четвъртита или козелата сграда вѣйдѣ;
кюскъ, павильонъ.

Надъ дръвна-та една кйошка голѣма,
На кйошжъ-тж до три души сѣдяхъ. *Пѣс.*

Кйошчець, *ум. м.* отъ кйошкъ.

Кипарисовый, *въ, ва, во, пр.* отъ кипа-
рисъ. Кипаровый; кипарисовый, кипа-
рисный. *Дръво кипарисово.*

Кипарисча, *ум. ср.* Малкъ кипарисъ; ки-
парисецъ, кипариснжъ.

*Кипарисъ, *с. м.* Дръво *Cupressus sem-*
pergreenens, селвина; кипарисъ.

Кипаровый, *въ, ва, во, пр.* Кипарисовый.

*Кипчѣ, *с. ср. Т.* Черпалникъ, черпало;
уполбникъ.

Кипчѣнце, *ум. ср.* отъ кипчѣ.

*Кира, *с. ж. Гр.* Господарка.

Кираджийка, *с. ж.* Кириджийка, жена, мо-
ма кираджина.

Кираджийскый, *ска, ско, пр.* отъ кира-
джийка. Кириджийскый; извѣщичий. *Гла-*
ва-та му тръговска, нозъ-тѣ му ки-
раджийскы.

Кираджийство, *с. ср.* Кираджиллжкъ, ки-
раджийскый занаятъ.

Кираджийчи, *ум. ср.* Кириджийча, малкъ,
младъ кираджина.

*Кираджиллжкъ, *с. м. Т.* Кираджийство.
Правъ кираджиллжкъ; извѣщичать.

*Кираджина, *с. м. Т.* Кириджина: 1) Кой-
то кара, прѣварва нѣчто съ кирижъ; извѣ-
щикъ, извѣщикъ. 2) Който живѣе нѣйдѣ
съ кирижъ, който дръжи нѣчто съ кирижъ;
жилецъ, постоялецъ, нанимателъ. *Има-*
жы кираджинъ въ кжци.

*Кираца, *с. ж. Гр.* Господарка.

Младено, малка кираца,
Еа че да идемъ надолъ,
Ама ты дома да сѣдши,

Не вий си златны витици
У твожъ-тж ружъ главк. *Пѣс.*

Кирецъ, *ум. м.* отъ кирь. Малко кирь.

Кирѣчевый, *въ, ва, во, пр.* Киречливый.

Кирѣчець, *ум. м.* Малко киречь, vareць,
варяца.

Киречливый, *въ, ва, во, пр. п.*

*Киречлия, *пр. неизм. Т.* Киречевый,
варовитый; известковый, известковатый.

Киречийка, *с. ж.* Жена на киречийжъ.

Киречийница, *с. ж.* Варяца, жижница
за киречь; печь для жженія извести.

Киречийскый, *ска, ско, пр.* отъ ки-
речлия.

*Киречия, *с. м. Т.* 1) Който горъ, пе-
че киречь; приготавлиющій известъ. 2)
Който продава киречь.

*Кирѣчь, *с. м. Т.* Варъ, варъ; известъ,
известка. *Горжъ киречь; обжигатъ из-*
вестъ.

*Киривизъ, *с. м. Т.* Керевизъ.

Кириджина и производны-ты отъ нежъ в.
при кираджина.

Кирийка, *ум. ж.* отъ кирия.

*Кирия, *с. ж. Т.* 1) Плата за прѣварва-
не, за прѣвозване нѣчто; извѣзъ. 2)
Плата за дѣто дръжимъ кжщъ, дюкнанъ,
нивжъ и др., наемъ; пожилбе, пожилыя

дѣньги, наемъ. *Кирижъ за нива; кар-*
томъ. 3) Стока, товаръ, что карать съ ки-
рижъ. *Намѣри ли кирижъ за село? Нѣ-*

ма да трѣсжъ кирижъ, щжъ си ерьжъ пра-
зденъ.— Съ кирижъ, съ наемъ; въ наемъ,

въ наймъ, напрокатъ.— Хвацамъ съ
кирижъ; брать въ наемъ, сниматъ.—

Далъ ли си конь съ кирижъ, не пытай,
кой го казди. Изналъ ли конь-тѣ кирижъ-
тж. Киро на кирижъ: пять закаралъ,

три докаралъ.

*Кирия, *с. ж. Гр.* Кира, господарка.

Кирливене, *с. ср.* отъ кирливжъ и кир-
ливжя.

Кирливичкый, — чкъ, чка, чко, *пр.*
смякъ. отъ кирливый. Кирливый,

Кирливкый, *веа, вко, пр. смякъ.* Кир-
ливичкый.

Кирливый, *въ, ва, во, пр.* Что има кирь,
нечистый, умацаный, улесканный, уцапа-
ный, правый; грязный.

Кирливжъ, *вишь, — виль, гл. д.* Пра-
вжъ нѣчто криво, нечисто, мацамъ, пле-
скамъ, цапамъ; марать, начкать, гряз-
нить.— *вижся, гл. възвр.* Улесквямся съ
кирь, мацамся, цапамся; мараться, нач-
каться, грязниться.

*Кирпичъ, *с. м. Т.* Кирпичъ.

*Кирь, *с. м. Т.* Нечистота по тѣло-то.

*Кирь, *с. м. Гр.* Господаръ. Казвашя до

скоро врѣмя за почетъ на мѣсто сегашно *господиивъ. Киръ Стокане. Киръ Цвѣтко.*

Кирісамъ, гл. *свр.* отъ киріасамъ.

Киріасамъ и **киріасувамъ** (да киріасамъ), гл. *ср.* Хващамъ киръ, ставамъ нечистъ, уцанамъ, кяливъ; грязнѣтъ. *Отъ много потенке дрѣвѣ-тъи му кирасалъи.*

Киріасване и **киріасуване**, *с. ср.* отъ киріасамъ.

***Кисиджѣна**, *с. ж. Т.* Кесиджѣна.

Кисійка и **кисійча**, *ум. ж. и* кисійчя, *ум. ср.* отъ кисіа.

***Кисіа** и **кисіа**, *с. ж. Т.* Кесіа : 1) Торбичка за дрѣжане пары, кошелекъ, пунгина, пунзарка; кошелекъ, мошнѣ. 2) По Турско-то броеше : пѣтстотинъ грошна.

Изкарай мя въ Никополскъ чаршижъ,
Па си хвани до дваинж телалъи,
Да си выкатъ изъ буйж-тъж чаршижъ:
Продавася тъпка Ена хубава,
Продавася за двадесѣтъ кисіи. *Пѣс.*

3) Всяка торбичка за дрѣжане въ неж пѣчто. *Тютюнева кисіа; кисѣтъ. Кисіа за чесане конь, гебре. — Свила ся змиа въ кисіж-тъж му,* така казвать за чловѣкъ, комуто ся свиди да даде паръ за пѣчто. *Дай ми паръ да си купъ кисіжъ, да си турамъ пары-тъи. Не е скаранъ съ кисіж-тъж си. Който нѣма пары въ кисіж-тъж си, нека носи медъ въ уста-та си.*

Кисіа, *с. ж.* Кисіа, пунгина.

***Китабиѣна**, *с. ж. Т.* Който продава китабы, книжаръ, книгопродавецъ.

***Китабъ**, *с. ж. Т.* Кетабъ, книга, писаніе. *Така пише китабъ-тъж.*

***Китѣйка**, *с. ж.* Единъ видъ тъканъ памучна; китѣйка.

***Китюкъ**, *с. ж. Т.* 1) Кютюкъ, пѣшь, главица, главужина, дънеръ, копанъ, корень, крьдакъ, чюканъ; пень. *Черенъ като китюкъ. Горимъ китюци.* 2) Мѣсто и книги при Высокъ-тъж Портъ, дѣто ся записвать тапни-тъи; регистратура. 3) Дебель, неодѣланъ, простакъ чловѣкъ, букъ, буювакъ, буюва глава; пень, блухъ. — *Пианъ като китюкъ, тврьдѣ много пианъ, мрътавъ пианъ, пианъ залѣпъ; мертвецъи пианъ.*

Китюченъ, *ум. ж. и* китючи, *ум. ср.* отъ китюкъ. Малкъ китюкъ.

Кифирійка, *ум. ж.* Малко кифирѣна.

***Кифирѣна**, *с. ж. Camphora,* камфора; камфарѣ.

***Кихрибаръ** и **кихлибаръ**, *с. ж. Т.* Кехрибаръ.

Клабоданевъи, *въ, ва, во, пр.* Нправенъи съ клабоданъ.

Слѣгнѣла е рѣка Дуналина,
На рѣж-тъж кована гемѣна,
Въ гемѣж мома Ангелина,
Тамъ ми вяже клабоданевъ хавлина. *Пѣс.*

Клабоданецъ, *ум. ж. м.* Малко клабоданъ.

***Клабоданъ**, *с. ж. Т.* Калабаданъ.

Клабукъ, *с. ж. м.* Мѣхурчя отъ водъ, кламбукъ.

Клавамъ (да кламъ, да кладъ и да кладамъ), гл. *д.* Турямъ, гуждамъ, ставѣжъ. — *Клавамъ имя, турямъ имя, крьщавамъ. Дойди, сине, да ти клава попъ-тъж имя! — Нека го клава на полицъ-тъж, кога дойдъ да го земъ!* Остало отъ врѣмя-то, когато по села-та не е имало цръвѣи и священници да крьщавать дѣцата, когато ся родять, а чакали, кога замине случайно священникъ, да ги крьсти вяже пораслы. — *Клавамъ рѣчи, клеветъж.*

Клаване, *с. ср.* отъ клавамъ. Туряне, гуждане.

Клада, *с. ж.* Голѣмо дебело дрѣво въ горъж, падижло на земъ-тъж, кладъ; клада, колѣда, лѣсіна. *Клада мостъ, мостъ отъ еднъ кладъ, отъ едно дрѣво; кладъ. Тиха-та рѣка носи клады-тъи. Падижла му клада-та връзъ главъ-тъж. Меската выкала отъ листо-то, а, кога паднѣла клада-та, утранила.*

Кладенець, *с. ж. 1)* Пзлакъ, стубель, вѣбель, бунаръ, геранъ; колѣдонецъ, колѣдизъ. 2) Кладенчя, изворъ, кайнакъ; истѣчникъ, ключъ. — *Не брой звѣзды-тъи, да не паднешъ въ кладенець. Съ чождо вяже не ся ступай въ кладенець, че може да ся случи гнило. Кладенець да бѣ, изчерпалъ ся бы. Къща безъ жемъ—кладенець безъ кофъж. Безъ мѣжжскъ работъж—кладенець безъ водъ. Съ иглъ кладенець да копасешъ. Голѣма дума—быволь, дълбока дума—кладенець.*

Кладене, *с. ср.* отъ кладъ.

Кладенчѣвъи, *въ, ва, во, пр.* Что е отъ кладенець; колѣдизный. *Разбира ли свинка отъ кладенчевъ водъ? Знакала свинка кладенчевъ водъ.*

Кладенчя, *ум. ср.* отъ кладенець. Изворъ, кайнакъ; истѣчникъ, ключъ. *Коя-то тѣква чьсто ходи на кладенчя, скоро ся строшава.*

Кладеници, *с. ж. ж.* Кладници.

Кладица, *ум. ж.* отъ клада; колѣдка.

Кладичка, *ум. ж.* отъ кладница; колѣдочка.

Кладници, *с. ж. ж.* Гъбы *Agaricus prunulus*, что растѣтъ по клады-тъи патрушаны една възъ другъж, кладеници, възсѣдушкы, пѣсѣдушкы; ивишенье.

Кладничка, *ум. ж.* отъ кладниъ.

Кладніа, с. ж. Высока, дльгнста копа сноше, сѣно; конень, другожица, стогъ; скирдъ.

Кладъ, с. м. Клада.

Кладж, ёшь, клáдохъ, клалъ, гл. д. Натрунѣвамъ дръва, вжглѣ и друго, что гори, па го запалѣвамъ да пламяе, подклаждамъ, развѣждамъ, заваламъ огонь; разводѣтъ, раскладѣвать огонь. *Клади огонь, грѣйся; глядай нѣчто, смѣйся.* — **дѣся**, гл. стр. Бывамъ кладень. — **дѣнѣй**, прич. стр. — *Кладж сѣдѣнкъ*, сѣбпрамъ сѣдѣнкъ.

Кладж, ёшь, клáдохъ и клахъ, клалъ, гл. свр. отъ клáвамъ и кламъ. Да турж, да гудж; **поклáсть**, **положѣтъ**. — **дѣнѣй**, прич. стр. Туренѣй, гуденѣй; **клáденѣй**. *Виено, плетено, на судни мѣкзи клáдено.*

Клáмбукъ, с. м. Клубукъ, мѣхурчета, что пзлизать надъ водж, кога ся пустне нѣчто въ пѣж.

Клáмбучецъ, ум. ср. Малѣжъ клáмбукъ. *Срѣдѣ море клáмбучецъ.*

Кламъ, клáдешъ, клáдохъ и клахъ, клалъ, гл. д. Клавамъ.

Кланіе, с. ср. Колеше, сѣчь; рѣзнія, убѣй.

Клáнижъ, с. м. Пезулъ прѣдъ огнище, тланижъ.

Клáнина, с. ж. Кланіате, кланіане, пращане много здравіе, поздравъ; **поклѣнь**.

Клáница, с. ж. 1) Добычя за кланіе. 2) Кожа отъ заклано.

Клáничѣй, — чѣпъ и — чѣпъ, чна, чно, пр. отъ клáнижъ. *Клáнично жѣлѣзо*, что стои на кланіка въ огнище-то.

Кланѣй, нъ, на, но, прич. стр. отъ клáнижъ. *Азъ съмъ козелъ кланѣ, кланѣ, не докланѣ, драгъ, драгъ, не додрагъ.* Изъ приказжъ.

Клáнамъ, гл. д. 1) Навождамъ, карамъ да ся поклони. *Кога ще кланна невестѣ-тѣж (на сватѣж)?* 2) За Турци: правѣхъ си молитѣж-тѣж. *Кланамъ икиндѣж.* — **мея**. гл. *взвѣр.* 1) Правѣхъ поклонъ нѣвому, показвамъ, че го почитамъ; клáниаться. *Булка-та ся кланя.*

Отдалечъ ся кланятъ,
Отблизо сѣламъ давать. *Пѣс.*

2) Моляжъ Богу съ поклонѣтъ, съ колѣничаніе на земѣж-тѣж; клáниаться. *Кланяйся злomu като святому. Кланяйся (поклонися) на дявола, доклѣ митеш моста.*

Клáнаніе, с. ср. 1) Правене поклопъ; клáниіе. 2) Пращане много здравіе, клáница, кланіате, поздравъ; **поклѣнь**.

Много здравіе и кланіане
На мож-тѣж прѣвжъ любовь,
Прѣвжъ любовь Ангелинкъ. *Пѣс.*

Клáнатіе, с. ср. Кланіане, кланіца, много здравіе; **поклѣнь**.

Клáпа, с. ж. 1) На духало, на тулумѣж банаци, что ся отваріать и затваріать; **клáпаль**. 2) Разсоха или друго нѣчто тяжко, врзано на кракъ на добычя за да ходи то по-мирно, клюса.

Клáпа, с. ж. Клѣпа, куда, бплюкѣж, стадо птици, колкото сѣ ся пзлунилы отъ едно лупене. *Една клáпа зарѣбици*, едно нато, колкото сѣ ся пзлунилы, та ходятъ заедно.

Клáпамъ, гл. ср. 1) Хлопамъ, хлопамъ като кланѣж.

Кога кланятъ таѣ пуста уста,
Дуръ отъ уста огъвъ изврѣлюва,
Дуръ на горж листовы облива. *Пѣс.*

2) За кокошкѣж: **квачж**, **клопамъ**, **клопж**, **клочж**; **клохтáтъ**. *Кокошка-та клáпа*, щѣ мѣжи; **насѣдка клѣхчетъ**. 3) За дльгоухѣ-ты животны: **клатж** си уши-ты, **кленж**. 4) Ходж едѣвамъ, едѣвамъ и тяжко, **клатжся**. 5) Сѣдѣвамъ на едно мѣсто като **капнѣжъ**, **засѣдѣвамъ**. — *Клáпа като кланѣж (като пѣс).* *Клáпа като кланѣж въ мѣглъ.*

Клáнаніе, с. ср. отъ клáнамъ.

Клáпанѣжъ, с. м. Качамакъ отъ пшенично брашно, прѣложенъ въ тавж.

Клáпатáрнижъ, с. м. Голѣмъ звѣнецъ, клопавецъ.

Клáпанѣшка, с. ж. Раст. *Rhinanthus major*, дзжвномадъ, плюскаръ; **клопѣвнижъ**.

Клáпница, ум. ж. отъ клáпа.

Клáпничка, ум. ж. отъ клáпница.

Клáпка, с. ж. Клопчя, звѣнецъ.

Кларъ, с. м. Вмѣсто краль.

Клáсáтица и **класáтица**, с. ж. Растеница *Carex*; **осѣка**, и *Stachys*; **колосѣица**, трѣва съ класовы, бека, вжсенничка, житица, класица, подполошка.

Клáсѣне, с. ср. отъ класѣж.

Клáсѣць, ум. м. отъ класѣж.

Клáсишка, с. ж. Класура.

Клáсистый, стѣ, ста, сто, пр. Класовитѣй, что има класовы, что е на класовы; **колосѣистѣй**.

Клáсица, с. ж. 1) Растеница класатица. 2) Казвася за пченицж съ голѣмы класовы.

Сѣбралъ ми е Никола
До пятьдесятъ ергаты
И двѣтъ ми врзачи
На голѣмж-тѣж нивж,
На бѣлж-тѣж пшеницж,
На прѣж ми класицж. *Пѣс.*

Класовітый, тѣ, та, то, пр. Класистѣй.

Класура, с. ж. и

Класчюнка, с. ж. Кочинаъ отъ ороненъ мамуль царевича, влашковина, дудулецъ, гроздчишка, жоюа, казаваръ, каламаръ, какалашка, кочинагы, кубакъ, кукулашка, кукмарка, кукуратка, куленъ, луцка, махалка, мисирликъ, ранковина, пувка, чеканъ, чекутка, чекушка, чюшелка, шютарка, шютка, шюшюрига; кукурузина съ обитыми зернами.

Класци, ум. ср. отъ класъ. Класецъ.

Класъ, с. м. 1) Врѣхъ-тъ на житны-ты растенина, дѣто се намирать зрна-та; влатъ; колосъ. *Голѣмъ класъ на нивк.* 2) Стрѣкъ, сламка заедно съ класъ; колосъ. *Като жьне, остава класовъ.* — *Врѣгамъ, пуцямъ класъ*, класавамъ, класж; колоситъся.

Хвала, мале, стара мале,
Нали пыташь, да ти кожь:
Есенници класъ врѣдиль,
Пролѣтвигы у врѣгаце. *Пѣс.*

*На грудливж нивк изникнѣла трѣва,
на трѣвж-тж двадесать братья.* Гат.
— Класъ.

Класѣ, ишь, —силь (класѣвамъ), гл. ср. За жита-та: врѣямъ, пуцямъ класъ; колоситъся, выколашиваться. *Рѣжъ-та е класила и цвѣти*; рожъ выколосилась и цвѣтѣтъ.

Класѣвамъ, гл. мн-кр. отъ класѣ.

Класѣване, с. ср. отъ класѣвамъ.

Клатене, с. ср. отъ клатж.

Клати-кацж, с. об. 1) Тяжкѣ, непрѣгавъ чловѣкъ, бутни-кацж; бѣна, вихлѣй. 2) Глушавъ, безумень, бутни-габрь, бутни-кацж, бутни-трѣнь, бутни-храсть, размжтн-гойлъ, ланин-шарапъ, блѣсни-габрь, блѣсни-дрѣвь, дангалакъ, хланче, ахмакъ, будала, бутмишь; вахлѣвъ, простофѣля, блухъ, разиня, дурѣвъ.

Клати-шанко, с. м. Който за всячко и на всякаго клати шанкж, саладисва каукъ, казва така, есть, еветчина; дѣкальщикъ.

Клаткѣй, — тѣкъ, тка, тко, пр. Что ся клати, что ся клати лесно; кѣчкѣй, шаткѣй.

Клатукамъ, гл. д. Клатъ, клатушкамъ, клатуцамъ, клацкамъ, канджкамъ; качать. — мси, гл. възвр. и стр. Клатжся, клатуцамся, клатушкамся, клацкамся, канджкамся; качаться.

Клатукаше, с. ср. отъ клатукамъ.

Клатуцамъ, гл. д. Клатукамъ. — *Клатуца-мж работж-тж полека лека*, карамы ѣж врѣтмиъ ѣж.

Клатуцане, с. ср. отъ клатуцамъ.

Клатушкамъ, гл. д. Клатукамъ.

Клатушкане, с. ср. отъ клатушкамъ.

Клатж, ишь, —тѣлъ, гл. д. 1) Правж иѣ-что да мрѣдж, да ся мѣсти, да ся люшка, клатукамъ, клатуцамъ, клатушкамъ, клацкамъ; двѣгать, шевелитъ, качать. *Клатж стола. Вътрѣж-тж клати листата. Клатж иѣчто*, цѣцамъ го. 2) Друсамъ, люлѣж, мѣдрѣсамъ; шатать, качать, колебать. 3) Разклацамъ, плакнж, люлѣж, люшкамъ; шельхатъ, колыхатъ, шевелитъ. *Море-то клати ладжж-тж.* — *тжся*, 1) гл. възвр. Клатукамся, клатуцамся, клатушкамся, клацкамся, люлѣжся, люшкамся; качаться, шевелитъся, колебаться, колыхаться. *Клати ми сж жжж.* 2) Врѣвж едвамъ, съ мжжж, влѣчжся, тѣтржся; переминаться. 3) гл. стр. Бывамъ клатешъ. *Клати ли ся земля-та, дрѣжся за небо-то.* — *тенѣй*, прич. стр. — *Клатж главж*, махамъ си главжтж, та казамъ за иѣчто, че не е така; качать, мотать головою. — *Клатж главж нѣкому*, климамъ му за всячко, казамъ му, че е така, одобравамъ го, каукъ саладисвамъ; дѣкатъ, тѣкатъ. — *Клатж крака*, махамъ крака, сѣдж безъ работж. — *Клатж опаскж*, махамъ, врѣж опаскж; вилѣтъ хвостѣмъ. — *Дѣ*, *клатися*, врѣви по-скоро; ну поворѣчивайся, повѣртывайся.

Клатяшкѣмъ, клатяшкѣймъ и клатяшкѣж-тж, нар. Съ клатене, едвамъ едвамъ. *Врѣж клатяшко*, клатжся.

Клацкамъ, гл. д. Клатукамъ.

Клацкане, с. ср. отъ клацкамъ. Клатукане.

Клашеникъ и

Клашикъ, с. м. 1) Горни дрѣха съ рж-кавы до лакте-то, долактанка, долактеникъ, долактница. *Слѣдъ джджж клашеникъ.* 2) Долама съ разѣбнены ржкавы. 3) Горни женска дрѣха съ кжсы възвити ржкавы; кжсѣвъ, кжсѣя, сглобница. 4) Сукманъ отъ шапакъ, безъ ржкавы.

Клашичя, ум. ср. отъ клашикъ.

Клашина, с. ж. Платъ аба, прѣтеница, шапакъ.

Клеветѣ, с. ж. Ковлада, бѣда, набѣдаваше, вадене, клеъж; клеветѣ, навѣтъ, наскѣзъ, наговоръ, наобъсъ, обибѣсъ, вкелѣвъ, покелѣвъ.

Клеветѣне, с. ср. отъ клеветѣж.

Клеветѣца, ум. ж. отъ клеветѣ.

Клеветникъ, с. м. Който клевети нѣкого, влѣначъ; клеветникъ, навѣдникъ, наушникъ,

Клеветница, с. ж. Която клевети нѣкого, клѣначка; клеветница, навѣдница, наушница.

Клеветнический, ска, ско, пр. 1) отъ клеветникъ; клеветничѣй, клеветнический. 2) Что докарва клеветж; обибѣсный.

Клевѣтѣжъ, ишь,—тѣлъ, *гл. д.* Казвамъ за нѣкого, че е направилъ нѣчто лоше, което той не е направилъ; бѣдж, набѣдвавамъ, вадж, ковладж, кудж, клопамъ, галатж; клеветать, обносить когѣ, взводить, клепать, всклѣпывать, наклѣпывать, взносить на когѣ, обговаривать, наговаривать, наушничать, наваждать. — *тжси, гл. възвр. и стр.* Бѣдся, вадся, ковладся, кудся. — *тѣнѣй, прич. стр.* Бѣденѣй, набѣдваванѣй, ваденѣй, ковладенѣй.

Клѣвнувамъ, *гл. уч.* отъ клѣвижъ.

Клѣвижъ, ешь,—нжлъ, *гл. ср. свр.* Да клювиж, да отпадиж, да отслабиж, да уклювиж, да клениж, да клякниж.

Клѣкавий, в. клякавий.

Клекашъ, *с. сб.* Гора отъ клежъ.

Клекуцанъ, *с. м.* Така наричатъ понѣйдѣ 21 Ноемвриа, единъ отъ лоши-ты вълчи празници.

Клекъ, *с. м.* Дръво *Pinus montana* отъ рода на бора, не расте на високо, а ся стеде по земж-тж; отъ него става добръ кимюръ; смрика, слабъ.

Клѣнджнѣ и клѣнза, *с. ж.* 1) Игра, въ кождо удрътъ единъ малж пржтжж, та подскача и ж подежтъ съ другж пб-длж-гж, та ж подвръгать; дерканица, палица, чилижъ. 2) Кжса-та пржтжча, кождо удрътъ, та подвръгать съ мачкж-тж, съ клинзарна.

Клѣнзамъ, *гл. ср.* Куцамъ, подскачамъ на еднж ногж, на куць кракъ, клецамъ.

Клѣнзаню, *с. ср.* 1) Куцаню, подскачаню. 2) Една игра, въ кождо играчи-ти подскачать на куць кракъ, гонятся, тькаться и глядать единъ другому да надвижтъ; крива вѣпка.

Кленъ, в. кльнъ.

Клепало, *с. ср.* Дръвяна дьска окачена, на кождо чюкать, клепжтъ, за обаждане на христиаи-ты, че е врѣмя за цржкж; бѣло, клепало, колотѣло. *Желъзно клепало*, джыкало. 2) Сграда-та, дѣто ся намирать клепала-та. 3) Клепачъ, клепка на око, рясница.

Клепалце, *ум. ж.* отъ клепало.

Клепанце, *с. ср.* отъ клѣнж.

Клепачка, *с. ж.* Която клепе, казва клепъ за нѣкого, клюкарка, клеветница; клеветница.

Клепачъ, *с. м.* 1) Кожници, что покрывать око-то и ся отварять, кога глядамъ, и затварять, кога спимъ; клепка, клепало на око-то, клени, трепалка, трепкы, похленкы; вѣко. *Горѣж клепачъ, долѣж клепачъ. Не щж лѣгнж, не щж заснж, дорж не склопж влжнж съ влжнж.* Гат. — Клепачи. 2) Косми-ти покрана на клепача, кле-

пало, клепкы, клепни, рясници; ресница. *Има длжги клепачи.* 3) Който клепе на клепало. 4) Който клепе, казва клепъ за нѣкого, клеветникъ; клеветникъ.

Клепачя, *с. ср.* Бритва, ножя захлупачя.

Клѣнвамъ и клѣпнувамъ (да клѣпнж), *гл. ср.* Увисвамъ, уклѣвнувамъ. *Клепнжжли му уши-тжж като на дрътж свинж.*

Клѣпка, *с. ж.* Клепачъ въ 1-то и 2-то знаменования.

Клѣпни, *с. ж. мн.* Клепачъ въ 1-то и 2-то знаменования.

Клѣпнувамъ, в. клѣпвамъ.

Клѣпнувамъ, *гл. уч.* отъ клѣпнж (клепало).

Клѣпнж, ешь,—нжлъ, *гл. свр.* отъ клѣпвамъ и клѣпнувамъ. 1) Да увиснж, да уклѣвнж. 2) Да клевиж, да клювиж, да отпадиж, да отслабиж, да клякниж.

Клѣпнж, ешь, — нжлъ, *гл. ед-кр.* отъ клѣпнж (клепало).

Клепоухѣй, хъ, ха, хо, *пр.* Что е съ клепнжжлы, увиснжжлы уши; вислоухѣй, лапоухѣй. 2) Свина.

Клѣпчица, *ум. ж.* отъ клѣпка.

Кленъ, *с. м.* 1) Кога нѣкой лъже, пуца лъжи, лъжа. 2) Клевета.

Клѣнж, ешь,—пжхъ,—пжлъ (да клѣпнж, клѣпнувамъ), 1) *гл. ср.* Чюкамъ, удрмамъ на клепало, биж клепало; благовѣстить. *Вж черковж клепжтъ и черкова клепе за лутурниж Щж го биж, доклѣ клепе черкова.* 2) За шрькыль, кога си удриа челюсти-ты; курлыкать (о аистахъ). *Щрькыли-ти клепжтъ.* 3) Удрямся о нѣчто, махамся. *Клепе като мокрж полж о задникъ.* 4) За дъждъ кога вали много. *Клепе дъждъ.* 5) *гл. д.* На нѣчто остро, кога ся е исхабило, кога му ся е изнала стоманж-тж, турнамъ новж стоманж и го острж, близнж; настѣлывать, наваривать, клепать. *Клепж топорж, брадѣж.* 6) Съ чюкане острило-то на нѣчто възъ наковалнж точж го; выклѣпывать. *Клепж косж.* 7) Пуцамъ лъжж, излѣгвамъ. 8) Клеветж; клепать. 9) Кастрж, хокамъ, навъквамъ нѣкого.—*нжся, гл. стр.* Вывамъ клепанъ.—*пантѣй, прич. стр.*

Клѣтва, *с. ж. в.* клятва.

Клефакъ, *с. м.* Блякавъ чловѣкъ. *Юнакж, ала клефакж.*

Клѣцамъ (да клѣпнж, клѣпнувамъ), 1) *гл. ср.* Подскачамъ на куць кракъ, клензамъ. 2) Куцамъ, кривж, хромж; хромать. 3) *гл. д.* Закачамъ, прѣцамъ. 4) Кльцамъ, рѣжж съ пожицж.

Клѣцнувамъ, *гл. уч.* отъ клѣпнж.

Клѣпнж, ешь, — нжлъ, *гл. ед-кр.* отъ клѣцамъ.

Клечка, в. клѣчка.

Клечѣтица, с. ж. Змѣя *Vipera berus*.

Клечѣтъ габѣръ. Дѣрво *Carpinus du-*
inensis.

Клѣкѣло, с. ср. Чюкъ на портѣ за тро-
пане.

Клікамъ (да клікнѣж, клікнувамъ), гл. д.

1) Выкамъ, рукамы, кричѣж; клікаты.

Телаливъ выка и клика:

Излѣзте, млади тѣрговци,

Продавамъ младѣ робышѣ. *Пѣс.*

Иде Рада изъ нѣтъ въ нѣтъ, та выка,
та клика, така наричатъ, кога брѣхѣтъ
прѣсте на игрѣ мѣжеж. 2) Зѣвѣж, выкамъ,
рукамъ; клікаты, зваты. *Кликни му да*
дойде. Кликни го. 3) Выкамъ, канѣж, ка-
лесвамъ; приглашаты. *Кликамы си го-*
стѣ, — мѣя, 1) гл. вз. Выкамѣся, ру-
камѣся, хокамѣся, обаждамѣся; клікатыся,
аукатыся, перекаликатыся. 2) гл. взѣвр.
и стр. Выкамѣся, рукамы, — канѣтѣй,
прѣч. стр. Выканѣтѣй, руканѣтѣй.

Кліканѣе, с. ср. отъ клікамъ.

Клікарѣ, с. м. Който пуца думы за одно-
го за другого да прави омразж, клюкарѣ,
клепачѣ; слѣтнѣж.

Клікачѣ, с. м. 1) Протогерѣ, махалджина,
кехана; глашатай. 2) Така казвать понѣй-
дѣ на крахѣж, зачото виѣсто да клепа въ
црѣкѣж выка изъ махалѣ-тѣж; клисарѣ;
пономѣръ.

Клікнувамъ, гл. уч. отъ клікнѣж.

Клікнѣж, ешь,—нѣжъ, гл. свр. отъ клі-
камъ. Да выкнѣж, да рукнѣж; клікнѣтъ.
—нѣтѣй, прѣч. стр. Викнѣтѣй, рук-
нѣтѣй; клікнѣтѣй.

Кликѣ, с. м. Выкѣ; кликѣ.

Клімѣло, с. ср. На кладенець изправено
высоко дѣрво съ друго прѣбрѣчено на врѣ-
ха съ кутлицѣ на единѣтна му край за
чрънене водѣж; баба (у колѣдѣца). *Донеси*
водѣж отъ климѣло-то.

Клімѣлѣце, ум. ср. отъ климѣло.

Клімамъ (клѣмамъ, да клімнѣж, клімну-
вамъ), гл. ср. Кліюмамъ: 1) Клатѣж си
главѣж-тѣж нагорѣ надолѣ, напѣрѣдъ назадѣ,
на едик на другѣ странѣж, клімамъ; ки-
ваты. 2) Отъ сънѣж, отъ умора или отъ
друго нѣчто увисва ми глава-та напѣрѣдъ,
уѣлювнѣвамъ. 3) Навождамѣся, поваламѣся
на едик странѣж; навѣливатыся, новѣ-
хатыся. *Стѣна-та е клинѣла на-камъ*
насъ. 4) За тяглицѣ: надтягвамъ, дохож-
дамъ. *Нека климѣ на-камъ васѣ.* 5)
Кліювамъ. 6) Клатѣж главѣж, каукъ салладис-
вамъ; подѣкаиваты. — *Климѣмъ нѣкому*
съ главѣж, казвамъ му да направи нѣчто;
кваты головѣю. — *Климѣмъ нѣкому,*

врѣтѣж му главѣж, карамъ му ся мѣчѣш-
комъ; мотаты, качаты головѣю въ угрѣ-
зу кому.

Кліманѣе, с. ср. отъ клімамъ.

Кліювамъ, гл. мн-кр. отъ клімамъ.

Клімѣйка, ум. ж. огъ климѣя.

*Клімѣстѣръ, с. м. Свѣщѣ на стрѣхѣж отъ
замръзнѣжъ водѣж, крондѣж, масурѣж, ми-
сурѣж, мразорець, мранзулѣж, санолѣж, сановѣж,
суджукѣж, сулѣнарѣж, цѣвка, цѣцѣнарѣж, чю-
чюрка, шюшюлка; висѣулька, висѣюлька,
ледѣяна сосулька.

Клімѣя, с. ж. 1) Дѣрво, что ся турѣа отъ
странѣж на столѣ на кола за да дръжи рѣк-
лы-ты, канаты-ты. 2) Клѣчка въ краѣ
на ось за да не излиза колело-то; крайосникѣж.

Клінавѣчѣ, с. ср. 1) Раст. *Linaria vul-*
garis, клинаво былье, клиновѣчѣ, количѣаво
былье, горчивѣя; лѣнникѣж. 2) Раст. *Astra-*
gallus glycyphyllus, клинавѣ бурѣнарѣж,
сѣрабѣчѣ.

Клінаво былье. Раст. клинавѣчѣ въ 1-то
знаменованѣе.

Клінавѣ бурѣнарѣж. Раст. клинавѣчѣ въ 2-то
знаменованѣе.

Клінавѣтѣй, въ, ва, во, пр. Който има бо-
лѣсть клинѣе. *Клинѣаво дѣтя. Клинѣа*
жема дѣца не ражда. Клинѣавѣ мѣжѣ
дѣца не клинѣи.

Клінѣе, с. м. мн. 1) Болѣсть въ корѣма у
новородецы дѣца; кѣлика у новорождѣн-
ныхъ дѣтѣй. 2) Болѣсть въ слабѣцы-ты
у мѣжскы-ты, и въ крѣста у женскы-ты.

Клінѣѣе, с. ср. отъ клинѣж.

Клінѣецѣ, с. м. Особенѣж гвоздѣж, съ който
ковѣтъ добѣтъкъ. — *Кове клинѣци,* трѣпе-
ре отъ студѣж. *Тѣжѣ ноцѣ ковахѣж клинѣ-*
ци, студѣно нѣи бѣше, мръзнѣжѣмы. — *Сби-*
ра клинѣци да си прави конѣж, иска отъ
ничто да направи нѣчто. — *Намѣрилѣж*
клинѣецѣ, трѣбваты му оцѣ пятнаде-
сѣтъ и четѣре петала, та конѣж. *Чю-*
ка и на клинѣецѣ и на плочѣж. Единѣж
у клинѣецѣ, а другѣж у плочѣж. Който
жмѣли клинѣца, загубѣа плочѣж-тѣж. Кол-
кото клинѣци е зѣмалѣж, толѣко дупѣжѣ да
му ся уцѣпѣтъ! Клятва. *Все внѣстрѣж,*
все внѣстрѣж, глава-та му отвѣнка. Гат.
—Клинѣецѣ.

Клінѣецѣ, ум. м. отъ клинѣж. Клинѣчѣ.

Клінѣзарѣ, с. м. Дѣлга-та тоѣга, съ кокъ-то
на чиликъ удрѣтъ клѣнѣж-тѣж; мѣчка, па-
лица.

Кліника, с. об. 1) Скънѣж чловѣкъ, скѣжпер-
никѣж, къскѣжѣна, клинѣж; скрѣга. 2) Кой-
то много клинка, иска нѣчто, дѣлга, врѣти
Страшна си клинка, оставѣ мя не
мира, стѣга си мя клинкажѣ.

Клі́нгамь, 1) *гл. ср.* Връвъ, клюсамь слѣдъ нѣкого. *Клинка и той слѣдъ дру- гы-ты.* 2) *гл. д.* Врътж, дльбамь, пекж нѣкого да ми даде нѣчто; каніочить.

Клі́нгамше, *с. ср.* отъ клі́нгамь.

Клі́нбівчя, *с. ср.* Раст. клинавичи въ 1-то знаменованне.

Клі́нтара, *с. ж.* и **кли́нтарь**, *с. м.* Срѣ- щаясь въ клятва, съ кождо проснаци кль- нуть нѣкого, кога имъ не даде нѣчто ми- лостинжъ:

Тара, тура, виснж пала,
Ни отъ клинтарь, ни клинтарж,
Ни отъ ливачъ, ни ливачж.

Клі́нчѣ, *с. м.* Клинга чловѣкъ, скжпъ, скръ- жавъ; скряга.

Клі́нчй, *ум. ср.* отъ клинъ. Клинецъ, ма- лъкъ клинъ; клинышекъ.

Клі́нчало, *с. об.* Развлѣканъ чловѣкъ, кой- то не е стягнхъ, все нѣчто му ся влѣче, повлѣканъ, който на работж е тяжкъ, распасанъ.

Клі́нъ, *с. м.* 1) Дрѣвце или кжсъ желѣ- зо съ плоскъ остъръ край за цѣпенне дрѣва, кама; *клинь*, *Турамъ, удрамъ клинъ*; *прокли́нивать*. *Разцѣпвамъ съ клинъ*; *кли́нйтъ*. 2) Платъ като клинъ вшитъ нѣйдѣ въ дрѣхж, бочникъ, бочница; *клинь*. 3) Стрѣла, мльниа, шипъ; громо- вая стрѣла. 4) Въ *мн. ч. клі́нове*: бо- лѣсть клине. *Клинове да го хванжтъ!* — *Изкапажж му клинк-то*, надосая, разерьдися. — *Клинъ чорба*, нпронъ чорба; солдатъ изъ бороньяго зуба щи варилъ, извѣстна приказка. *Клинъ клина избива.* *Такжево дрѣво, такжез и клинъ.* *На ко- равво дрѣво, коравз и клинъ забий.* *Скръ- ца като врьбовз клинъ.* *Роднина! клинъ на ржавз!* *Ни въ клинъ, ни въ рж- кавз, или: не влиза ни за-въ клинъ, ни за-въ ржавз.*

Клі́нжъ, *ишь*, — *и́ль*, *гл. ср.* За посѣнао зрьно: разпуквамся и пушамъ растѣтъ като шипъ.

Клі́ошвамь, *гл. мн-кр.* отъ клі́ошгамь.

Клі́ошгамь (кляіошвамь, да кляіошнж, кляіошнувамь), *гл. д.* Клоцамъ, рьтамъ, подрьтывамъ, подвьргамъ; пинать, швырять. — *мся*, *гл. стр.* Бывамъ кляіошнжтъ, кло- цамся.

Клі́ошпувамь, *гл. уч.* отъ клі́ошнж.

Клі́ошнж, *ешъ*, — *нжль*, *гл. свр.* отъ кляіошгамь. Да клоцнж, да рьтиж, да подрьтнж, да заврьлж; инуть, швыр- нуть. — *нжтый*, *прич. стр.* Клоцнжтый, рьтижтый, подрьтнжтый, подвьрленый.

Клі́навый, *въ, ва, во, пр.* 1) Слабый, кля- кавый, клисавый, тромавый, кекавый,

кежлавый, гевшекъ; слабый, нѣмощный. 2) Който не быва за нѣчто, неврядный, некаждрный, клисавый. — *во, нар.* Слабо, клякаво, клисаво, тромаво, кекаво, кеж- лаво.

Клі́нотарець, *с. м.* Единъ червакъ, въ- дися по нечисты-ты мѣста.

Клі́пчѣ, *с. м.* Клинавъ чловѣкъ.

Клі́са, *с. ж.* Глина, гнила; гліна.

Клісавина, *с. ж.* Кога е нѣчто, нѣкой клисавъ. *Клісавина на хлѣбъ; закаль, закалина.*

Клісавица, *с. ж.* Жилава глина, пловица, хума.

Клісавый, *въ, ва, во, пр.* 1) За хлѣбъ кога не ся е добрѣ опеклъ или отъ друго нѣчто, та останжлъ тѣставъ, неизпеченый, суравый; недопеклый, недопѣка, тѣсто- ватый, вязкій. *Клісавз хлѣбъ*; хлѣбъ не възшѣлъ, съ закаломъ. *Разклисавился като клисавж турж.* 2) За глинж, калъ и др. т. жилавый, липкавый, кльивый; вязкій, липкій, клѣйкій. *Клісава глина.* 3) Клипавый. *Клісавз чловѣкъ.* *На кли- савз мжжж клисава жена.* *Клісавз мжжж женж не грани.* — *во, нар.* Клипаво.

Кліса́къ, *с. м.* Глинцста, глинава земля; глинистая земля.

Кліса́рка, *с. ж.* 1) Жена на клисаръ, крахтенка. 2) Жена клисаръ.

Кліса́рскый, *ска, ско, пр.* отъ клиса́ръ.

Кліса́рчя, *ум. ср.* Младъ, малъкъ кли- саръ.

***Кліса́ръ**, *с. м. Гр.* Който слугува въ цръквж, отварна ъж, затварна ъж, мете ъж, пали свѣщы-ты; крахтъ, кликачъ; пона- маръ.

***Клісу́ра**, *с. ж. Гр.* Тѣсно мѣсто между планицы, устье, дервентъ, боазъ; ущѣлье, дефилея.

Клісу́рица, *ум. ж.* Малка клисура.

Клісы, *с. ж. мн.* Джиберниы, джигарит- кы, джимирингы, джиркы, джъмарины, джюбарлины, джюберинкы, джюгариткы, джюмеркы, жюмеркы, жмиркы, прьжени- ци, прьжкы, прьжюны, тиронкы, турен- кы, цигариды, ципоры, ципункы, чваркы; вѣтопки, ѳтѳонки.

Клі́чець, *ум. м.* отъ кличъ.

Клічъ, *с. м.* Въ плетеше едно намѣтане нищкж-тж връзъ шиша; ключъ, клупъ, примка, бримка, кукалецъ; нѣтля (въ ви- зѣліи). *Изпушамъ кличъ*; спускать нѣт- лю. *Изпушжжъ кличъ*; нѣтля спустя- лась. *Хващамъ кличъ*; поднимать нѣтлю. — *Съ кличъ вѣждж*, съ ключъ вѣждж, сключены вѣжди, копто сж скачены надъ носа; сходящился брови.

Кло, кло! междом. 1) Показва течене на вода; буль, буль! 2) Клокание.

Клокамь (клоквямь, да клокиж, клокнувамь), гл. ср. 1) Вржъ съ ключъ, клокотж; клокотать, кипеть ключемъ. *Вода-та клока, гръня-то клока.* 2) Като текж, правж кло, кло! клокотж. *Поточя-то клока.*

Клокание, с. ср. отъ клокамь. Клокотене.

Клоквямь, гл. мн-кр. отъ клокамь.

Клокнувамь, гл. уч. отъ клокиж.

Клокиж, ешь, — ижлъ, гл. ед-кр. отъ клокамь.

Клокотене, с. ср. отъ клокотж. Клокание, клокотъ.

Клокотъ, с. м. Клокотене, клокане; клокотаніе.

Клоботъ, ишь, — тиль, гл. ср. Клокамь.

Клобурець, рци, с. м. Бранъ, шьна, шавой, шавей, склащъ, слапъй, далга, талазъ; волна.

Клоиатый, тъ, та, то, пр. За растение, что има много клоны, клоистый, клоичистый, кытатый, кычистый; вѣтвистый. *Клолато дръво.*

Робина людж раздъиж,
На клонатъ трънь ъж окачи. *Пѣс.*

Уста-та да му миришьжъ
На клонатъ листнатъ карамфилъ. *Пѣс.*

Клоице, с. ср. съб. отъ клоиъ. Вршьпе.

Клоиене, с. ср. отъ клоижъ.

Клоицеъ, ум. м. отъ клоиъ. Клончя.

Клоизамь, гл. ср. Врвьж полека, кретамь, кретуцямь, креткамь.

Клоизане, с. ср. отъ клоизамь. Кретане, креткане, кретуцане.

Клоичистый, стъ, ста, сто, пр. Клонатый.

Клоичистый, стъ, ста, сто, пр. Клонатый.

Клоичя, ум. ср. отъ клоиъ. Магъжъ клоиъ, клоицеъ, вѣйка, гранка; вѣтка, вѣточка.

Клоиъ, с. м. Стъбло на растение, вѣй, вѣйка, гранъ, гранка, стлъбъ, щлъбъ, слъбъ, слъбка, сжча, сжжъ, чепъ; вѣтъ, стѣбель, отрасль.

Клоиъ, с. м. Въ изрѣчение: *ставамь клоиъ*, скланамь, пристанамь, припимамь; соглашатъся.

Най-подиръ Радка останж,
Съ лвъж е ржжъ хвърляла,
Крушумъ првъж пръстенъ пръминж,
Тя си войвода станжла;
Вичы-ти клоиъ оставяла,
Че тя войвода да стане. *Пѣс.*

Клоижъ, ишь, — ниль (клоиавамь), гл. ср. Пущамь клоице, разклоиавамся; развѣтвлятъся, разрастатъся.

Клоижъ, ишь, — ниль, гл. ср. Сочж, показвамь, че щж. . . . *Стѣна-та клоици на падане.* *Врѣмя-то клоици на дъждъ,* со-

чи да вали. — *Клоижъ камъ иького*, тягльж, дръжжъ камъ него; склонятъся на чью либо стѣрону.

Клоиъ, с. ж. Клоиъ птици.

Клоиавецъ, вци, с. м. Годѣмъ звъицеъ, клопатарникъ.

Клоиамь, 1) гл. д. Бѣдж, набѣдиавамь, вадж, клеветж, ковладж, кудж, галатж; клеветать, обносить, вносить, всклѣпывать. *Майка никогато не клопа дѣтя-то си.* 2) Обаждамь, кога иѣкой е направилъ иѣчто лопе. *Клопа като кокошкж, като квачкж*, казвать за който обыча да клопа, да ковледи. 3) гл. ср. За квачкж: квачж, квакамь, клопж, клочж, клопамь; клохтать. *Кокошка-та клопа.* — мѣя, гл. стр. Бывамь клопащъ, клеветжся. — *панкый, прич. стр.*

Клопамь (да клопж, клопнувамь), гл. ср. Хлопамъ, тропамъ; стучать.

Клопъ лъжица, клопъ паница,
Клопи, любя, на врата-та,
Клопжля ти кокали-ти,
Кокали-ти лъжичникъ. *Пѣс.*

Клопане, с. ср. отъ клопамь. Ковладене, вадене, клевета; вносъ.

Клопаница, с. ж. Клопане.

Клопатя, с. ср. Звъицеъ, клопотаръ. *Пѣтелъ пѣе въ кауѣ.* Гат.—Клопатя.

Клопачка, с. ж. Клопато обыча да клопа.

Клопачъ, с. м. 1) Който обыча да клопа. 2) Птица *Anas sylvatica*, кашикчийка; кокусуй, плутоиосъ, широконосъ.

Клопница, ум. ж. отъ клопа.

Клопичка, ум. ж. отъ клопница.

Клопка, с. ж. Капанъ, клукса, клюса, клѣтка, курцохватъ, ловка, примка, стѣпница, хватъ; канкаиъ, пасть, кляпцеъ, ловушка, западня. *Турилъ му е клопкж да го улови.* *Хванялся у клопкж-тж*; понался въ клици.

Клопкамь, гл. ср. Ходж, обыкваламь людскы-ты врата, дано изкарамь иѣчто, мѣткамь.

Клопкане, с. ср. отъ клопкамь.

Клопнувамь, гл. уч. отъ клопж.

Клопж, ешь, — ижлъ, гл. свр. отъ клопамь. Да клопж, да тронж.

Клопотарець, ум. м. и Клопотарчи, ум. ср. отъ клопотаръ. Звъиця, клопотця; звонѣкъ.

Клопотаръ, с. м. Звъицеъ, клопотъ, клопатя; звонѣкъ, колоколь.

Клопотене, с. ср. отъ клопотж.

Клопотница, с. ж. Клопато клопоти.

Снажъ си ти водж,
Снажъ помощницж;
Малко помощница,
Повячь клопотница. *Пѣс.*

Клопотчя, *ум. ср.* отъ клопотъ. Звънчя, клопотарець, клопотарчя; колокоблчикъ.

Клопотъ, *с. м.* 1) Звънецъ, клопотаръ, клопачя. 2) Камбана; колоколь.

Клопотъж, *ишь*, — тиль, 1) *гл. д.* Правъ нѣкого да плаче, вѣтиж, забачнамъ. *Клопототи дѣца-та*, закача гы да плачѣтъ. 2) *гл. ср.* Казвася за гадины, кога гы има пѣйдѣ много: врѣж гѣмжѣ, гѣмжѣ, пѣплѣж, сблѣкамъ, извирамъ; кишѣтъ, кишѣтъ, кишмя кишѣтъ, гомозѣтъся, копошѣтъся.

Клопушь, *с. м.* Насѣкомо *Citesa*, дръвеница, стѣнница, тахтабита, тахтаба, тахтабита; клопъ.

Клопчя, *с. ср.* Звънецъ, клопка, клопотчя; колокоблчикъ.

Клопъ, *междум.* отъ клопамъ (да клѣпнж). Тропъ, хлопъ!

Клопж, *ешъ*, — палъ, *гл. ср.* За квачкж: квачж, квакамъ, клочж, клапамъ; клохтѣтъ.

Клѣсамъ (да клѣснж, клѣснувамъ), *гл. д.* Жилж, клукамъ, раннавамъ съ жило; жѣлить. *Клѣснж го пчела*, ужили го, клукнж го. — сантый, *прич. стр.* Жиленый.

Клѣсанне, *с. ср.* отъ клѣсамъ. Жилене.

Клѣсантый, *пъ*, на, но, *пр.* Что има нѣкакъвъ сакатлжж; увѣчный.

Клѣснувамъ, *гл. уч.* отъ клѣснж. Жилнувамъ, клукнувамъ.

Клѣснж, *ешъ*, — нѣлъ, *гл. ед-кр.* отъ клѣсамъ. Да жишж, да клукнж; ужѣлить. — нжтый, *прич. стр.* Жилнжтый, клукнжтый; ужѣленный.

Клѣца, *с. ж.* Рытница, рытникъ, дзипница, клоць, текме; пинѣкъ.

Клѣцамъ (клѣцвамъ, да клѣцнж, клѣцнувамъ), *гл. д.* 1) Рытамъ, дзипамъ, зипамъ, клѣшкамъ, удриамъ съ кракъ; пинѣтъ, лягѣтъ. *Шюто буца, криво клоца*. 2) Шварж съ крака-та си, претамъ, рытамъ; барахтаться. 3) Кльцамъ. — мѣся, 1) *гл. об.* Глумѣся, бнж си шягж, подправамся, шягувамся; издѣваться. *Клоцамѣся надѣ нѣчто*. 2) *гл. вз.* Рытамся, дзипамся, зипамся. *Когато атове-ти ся клоцать, магарета-та наджтъ хубавото сѣно*. 3) *гл. стр.*

Клѣцанне, *с. ср.* отъ клѣцамъ и клѣцамѣся.

Клѣцвамъ, *гл. мн-кр.* отъ клѣцамъ,

Клѣцнувамъ, *гл. уч.* отъ клѣцнж.

Клѣцнж, *ешъ*, — нжлъ, *гл. свр.* отъ клѣцамъ; пнуть, лягнутъ. — нжтый, *прич. стр.* 1) Рытнжтый, зипнжтый, клѣшнжтый. 2) Кльцнжтый.

Клоць, *с. м.* 1) Глума, глумене, подиграв-

ка, шяга. *Влжж-тъ като застарѣе, на кучета-та клоць става. Наша Рада нашъ клоць*. 2) Клоца.

Клѣченне, *с. ср.* отъ клѣчж.

Клѣчка, *с. ж.* Кокошка, что клочи, квачка, клуша; насѣдка, клуша.

Клѣчж, *ишь*, — чиль, *гл. ср.* Клопж.

Клѣшчавтый, *въ*, на, во, *пр.* За животно: мръшавтый, грѣчавтый, дръгливтый, жулавтый, кръжливый, сухтый, сушчавтый; ху. дѣй, изнурѣнный, измождѣнный, истощѣлый.

***Клувиѣна**, *с. ж.* Гр. Кафезъ; клѣтка.

Клѣукай-дрѣво. Птица клѣукавецъ, клѣвочъ; дѣтель.

Клѣукамъ (клѣквамъ, да клѣкнж, клѣкнувамъ), *гл. д.* Клюкамъ: 1) Чюкамъ, тропамъ, хлопамъ; стучѣтъ.

Си отиде Ганкула войвода,

Си отиде на вигы порты,

Клукомъ клука и на имя выка:

Отвори ми, Секула дѣтенце! *Пѣс.*

2) Хапж, жилж, клѣсамъ, клѣцамъ; жѣлить. *Дори не изгазишъ опашкж-тж на змиж-тж, не тя клукнува за ногж-тж*. — мѣся, *гл. стр.* Клюкамѣся.

Клѣуканне, *с. ср.* отъ клѣукамъ. Клюканне.

Клѣквамъ, *гл. мн-кр.* отъ клѣукамъ.

Клѣкнувамъ, *гл. уч.* отъ клѣкнж. Клюкнувамъ.

Клѣкнж, *ешъ*, — нжлъ, *гл. свр.* отъ клѣукамъ. Да клѣкнж; стукнуть; ужѣлить. — нжтый, *прич. стр.* Клюкнжтый, жилнжтый, клѣснжтый, клѣцнжтый, ухапаный; ужѣленный.

Клукодрѣвецъ, *с. м.* Птица *Picus* клѣвочъ; дѣтель.

Клѣкса, *с. ж.* Клопка, клѣуса, капанъ за мышкы; мышелѣвка.

Клѣпець, *ум. м.* и клѣпчя, *ум. ср.* отъ клупъ.

Клупъ, *с. м.* 1) На ницкж, на врѣвъ, вѣже и проч. врзано на колелце, прѣвъ което тѣ ся продѣвать, за да се стяга и разпуца; пѣтля. *Клупъ на вѣже*; ѳсилъ, захлѣстка. *Мѣтамъ клупъ, заклупвамъ*; свернуть кручѣкъ. *Врзвамъ на клупъ*, врзвамъ така, каквото, като ся потягли крайтъ на врѣзж-тж, да ся отврѣжѣ; вязѣтъ въ пѣтлю. 2) Въ плетене: клѣчъ, клѣчъ, примка, бримка, кукалець; пѣтля въ вязѣнии. *Изпущамъ клупъ*; спускѣтъ пѣтлю. 3) На врата, на капаци: жѣлѣза-та, съ които тѣ сж окачены на праговы-ты, на стѣны-ты, жабка, резета; пѣтля (у дверей, у оконницъ). *Скрьца като неподмазанъ клупъ*. 4) Причина, себѣъ за задирание, за избѣгване да ся направи нѣчто;

увѣртка. *Трѣси клуповы да ся кара. Това е само клупъ да не направи. . .*
Клѣшша, с. ж. Клочка, квачка; клѣшша, на-
 сѣдка.

Клѣкѣ, с. ж. вм. тлѣкѣ.

Клѣбетый, пр. вм. тлѣбетый.

Клѣцамь (клѣцвамь, да клѣцнѣж, клѣцну-
 вамь), гл. д. 1) Правыхъ нѣчто на ситны
 кѣсчета, клоцамь, дробж, чюкамь; кром-
 сѣть, кромшѣть. *Клѣцамь мясо, чюкамь го.*
 2) Дѣлкамь, сѣкж, клоцамь; сѣчь, рубить.
Стига си клѣцалъ древо-то. 3) Ухан-
 вамь, ужилвамь, клосамь, клукамь; жѣлить.
Клѣцнѣж го змиа по крака. 4) Чюкамь,
 трошж. *Клѣцамь орѣхж, лѣщици.* 5)
 Удриамь съ напрягнѣть прѣсть; щѣлкать
 пѣльцемь. *Клѣцнѣж го по чело-то.* 6)
 Удриамь си зжбы-ты едны о другы; щѣл-
 кать зубами. *Клѣца си зжбы-тыгь като*
празднѣж воданицѣж. 7) Клѣвж, клюкамь;
 клевать. *Кюкошкы-тыгь клѣцать зрна-та.*
 8) Докачнамь нѣкого съ нѣчто, бодж, бод-
 вамь, пуцамь бодовы, надумжы, клѣвж, кло-
 цамь; колотѣ, извѣтъ. *Клѣцнѣж го по*
болно-то мѣсто. — мѣся, 1) гл. вз. Чю-
 камыся на Велидень съ яйца да видимъ,
 кое ще излѣзе борчя; биться яйцами, кѣ-
 каться. 2) Намся, карамя съ нѣкого. *Стига*
сте ся клѣцали. 3) гл. стр. Бывамь клѣ-
 цанъ. — цаный, прич. стр. Клоцаный,
 дробеный, чюканый. — *Съ зжбы-тыгь си*
яйца клѣца, много му е студено, та тре-
 пере.

Клѣцание, с. ср. отъ клѣцамь и клѣ-
 цамся. *Клѣцание съ яйца*, чюкане; би-
 тѣе яйцами.

Клѣчѣшка, с. ж. Клѣчище.

Клѣчищѣ, с. ж. Ленъ за маханицѣж.

Клѣчища, с. ср. Клѣчѣшка, повѣсма, чопъ;
 пѣкля, пенькѣ. *Заплелся като пѣтелъ*
въ клѣчище.

Клѣчѣщѣный, — щѣнь и — щѣпъ, щна,
 щно, пр. Направеный отъ клѣчище, прѣте-
 ный; пенькѣвый.

Клѣчѣщѣкъ, с. м. Чюкъ за чюкане, за тлѣ-
 чене лукъ, нѣчто въ кутель, въ хаванъ;
 тлѣчѣкъ.

Клѣвандрѣкъ и клѣвандрѣчь, с. м.
 Птица клѣвочъ; дѣтель.

Клѣванѣ, с. ср. отъ клѣвж. *Клѣване*
дрѣва, сѣчене дрѣва. *Щемж идемъ на*
клѣване дрѣва.

Клѣвачъ, с. м. Птица клѣвочъ.

Клѣвка, с. ж. Клѣвунъ, клювь.

Клѣвлѣвый, въ, ва, во, пр. За птицѣж:
 что обычна да клѣве; клѣвака.

Клѣвнுவамь, гл. уч. отъ клѣвнѣж.

Клѣвнѣж, ешь, — ижлъ, гл. ед-кр. отъ

клѣвж. Да клювнѣж; уклѣнуть. — ижтый,
 прич. стр. Клѣвнѣжтый, клоцнѣжтый; клѣ-
 нутый.

Клѣводрѣвь, клѣводрѣкъ и клѣвотрѣчь,
 с. м. Птица клѣвочъ.

Клѣвѣць, с. м. Птица *Picus*, дрѣварь, дрѣ-
 водѣленъ, дятля, дятль, клукай-дрѣво, клу-
 кодрѣвецъ, клѣвандрѣкъ, клѣвандрѣчь, клѣ-
 вачъ, клѣводрѣвь, клѣводрѣкъ, клѣвотрѣчь,
 клѣви-дрѣво, клѣводрѣвецъ, клѣкавецъ, клѣ-
 карецъ, клѣкодрѣвецъ, ковачъ, кукарецъ,
 желна, вжменаръ; дѣтель.

Клѣвунѣць, ум. м. и клѣвунѣця, ум. ср.
 отъ клѣвунѣж. Клѣвунѣця, чѣвунѣця.

Клѣвунѣж, с. м. Гага на птицѣж, клѣвка,
 клювь, клѣвница, клѣюница, клѣюнь, джонка,
 чѣпка, чпнка, чѣвка; клювь, носъ.

Клѣвница, ум. ж. отъ клѣвка.

Клѣвж, ешь, — вѣлъ (да клѣвнѣж, клѣвнѣ-
 вамь), гл. д. Клѣвж : 1) За птици: зимамъ
 нѣчто съ клѣна си, та го намъ, клоцамь, клѣ-
 цамь, клѣкамь; клевать. 2) Удриамъ, бнж
 нѣчто съ клѣна си, чпанвамь, клоцамь, клѣ-
 цамь; клевать. *Пѣтелъ-тъ клѣве кюкошкы-*
тыгь. 3) Удриамъ крѣмыкъ съ огню да хва-
 нѣж огонь, сѣкамь, цѣвкамь. 4) Клоцамь, клѣ-
 цамь, бодж, бодвамь, докачнамъ нѣкого съ
 пѣчто, пуцамь бодовы, надумжы; колотѣ
 рѣчѣми, извѣтъ. *Клѣвнѣж го по дробѣ.*
 — вѣся, 1) гл. вз. Клѣвемея, биемея
 съ клѣвунѣ-ты си, клоцамыся, клоцамы-
 ся; клеваться. *Кюкошкы-тыгь ся клѣвжтъ.*
 2) гл. стр. Бывамъ клѣванъ, клѣвжся.
 — ванѣжый, прич. стр. Клѣванѣжый, клоцан-
 ный, клѣванѣжый; клѣваннѣжый. — *Чезато*
сж го клѣвалж мисиркж, назвать за гра-
 павъ чловѣкъ, за граповъ нѣчто.

Клѣка, с. ж. Клѣкъ, горний край на крака
 отъ труа до колѣно-то, бедро; лѣдвѣя, лѣн-
 ка, лѣжжѣ, бедра, бедрѣ, гѣчи. *Ими дѣс-*
лж клѣкы. — Направи го на клѣкж, въз-
 вито на рогъ, на жгѣль. — *Лѣжи на еднѣж*
клѣкж, лѣжи си на клѣкъ, изтягася. — *На*
такж клѣкж лѣжи, падѣвайся, да пмашъ
 да зимашъ.

Клѣквямь (клѣквямь, да клѣкнѣж, клѣк-
 нувамь), гл. д. 1) Клѣвж, клѣвжж, кло-
 цамь, клѣцамь; клевать.

Марко неж вѣрно ъ ся моли:
 Не мой, сестро Видо самовило,
 Не мой клѣкай мой-ты црыгы очи. *Пѣс.*

2) Бодж, пѣхамь, забождамъ, панѣхвамъ,
 бучж; попзѣтъ. — мѣся, гл. стр. Бывамъ
 клѣкнѣжтъ. — *Доклѣ клѣка душа*, доклѣ
 можемъ, доклѣ траемъ, докрай.

Клѣкване, с. ср. отъ клѣквямь.

Клѣквямь, гл. мн-кр. отъ клѣквямь.

Клѣкнுவамь, гл. уч. отъ клѣкнѣж.

Клъкъж, ешь, — нхль, *гл. ед-кр.отъ клѣ-камъ; клѣнуть; вонзѣть.* — **нхтъй**, *прим. стр.* 1) Клѣвхтъй; клѣвхтъй, клѣцхтъй, клѣцхтъй; клѣцхтъй; клѣцхтъй. 2) Бодхтъй, пѣххтъй; вонзѣнный.

Клъкъ, *с. м.* Клѣка. *Лѣжи си на клѣкъ, изтигася. Лѣжи си на клѣкъ като дем-белъ. Да ся схване отъ клѣковъ-тъ на-долу! Да ся сдръви въ клѣковъ-тъ!*

Клънѣние, *с. ср.* 1) Отъ клѣж, прокли-нане, клятва. 2) Отъ клѣжся, клятва; божба, боженѣе.

Клъно, *с. ср.* Растѣтъ; ростобъ.

Клънхтъй, нъ, на, но, *пр.* Хубавхтъй, гызда-вхтъй; красѣвхтъй.

Ружице ле, клѣна Руже,
Покарала клѣна Ружа
Седьмьдесятъ возилница. *Пѣс.*

Клънхъ, ёшь, — нххъ, — нхль, и кляхъ, кляль, *гл. д.* 1) Изказвамъ съ думъ зло-желание-то си за нѣчто, за нѣкого, прокли-намъ го; клясть.

Баща ѝ на столъ сѣдѣше,
Петранъ люто клянаше:
Да даде Господъ, Петрано,
Деять години да лѣжишь,
Деять постели да изгноишь. *Пѣс.*

2) Казвася за жабъ, кога дышна та ѝ шнавре гушна-та. *Жаба-та клѣне.* — **нхся**, 1) *гл. възвр.* Съ клѣнене потвърждавамъ нѣ-что, че е както казвамъ; клясться, божѣть-ся, присягати. *Клѣнхся, че съмъ видѣлъ . . . Клѣнхся, че не знамъ.* 2) Съ клѣ-нене обричамъ нѣчто, заклинамъ. *Клѣнх-ся, че щж направж еде-что-си.* 3) *гл. стр.* Бывамъ клять. — *Клѣнхся на вѣ-рж-тъж си, да не съмъ на вѣрж-тъж си, ако това не е така.* — *Въ това ся клѣнж:* а) Само това имамъ, то ми е за всичко, то-ва ми е за вси боговы. б) Това ми е най-драго. *Въ това ся клѣнахъ,* така ми бѣ драго, дѣто на него се клѣнахъ. — *Мож-тж плели, ергена кляли. Дай Цигани-ну хлѣбъ, да тя клѣне. Клѣни чловѣка чясто да ся мѣсти. Клѣни Влзарина да подкачи давиж, а Турчина да про-те ракыж. Каша враше, баба дѣтя клѣнаше: дано дѣтя умраше, да ся ба-ба сама кашж нападѣше. Клѣнеся ка-то Циганинъ. Клѣнеся като Циганинъ, кога иска да излѣже.*

Клъчѣние, *с. ср.* отъ клѣчж и клѣчжся. **Клъчѣнхтъй**, стъ, ста, сто, *пр.* Който има дебелы клѣкы, бедрихтъй; имѣющѣй тол-стия лѣдвен.

Клъчница, *ум. ж.* отъ клѣка. Бедърце; лѣшечка.

Клъчж, ишь, — чѣль, *гл. д.* Извивамъ, из-

мѣствамъ члѣнъ, еставъ на тѣло-то; вихать. *Клѣчи ми прѣстѣ-то. Клѣчи си крака-та.* — **чжся**, 1) *гл. възвр.* Вижся, връ-тжся, пжжся, кривѣжся, крѣщжся; ломать-ся, кривлѣжся, коверкатся. *Клѣчхся като гювендиж.* 2) Пжжся, навдигамся, кокоржся; чечѣнѣжся, жемѣнѣжся. *Клѣ-чхся като филибенскж коконж.* 3) *гл. стр.*

Клъдѣ, *с. м.* Клѣтъ.

Клъдѣцъ, *ум. м.* Малко клѣй.

Клѣй, *с. м.* 1) Смола, липничъ, замкъ; клей, смола, камедъ. 2) Липничъ, тут-калъ; клей. *Клѣй отъ рѣбж; карлукъ. Клѣй на книжжж, игла на дрѣжжж.*

Клѣйвхтъй, въ, ва, во, *пр.* Что има клѣй, та ся лѣни, та лѣпне, липкавхтъй, лѣпкавхтъй, лѣпливхтъй; клѣйкѣй, вѣзкѣй, лѣпкѣй. *Влѣна-та е клѣлива,* не е опрана хубавѣ, та лѣпне.

Клѣновхтъй, въ, ва, во, *пр.* отъ клѣнъ; клѣновхтъй.

Клѣнчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ клѣнъ; клѣнокъ.

Клѣнъ, *с. м.* 1) Дрѣво *Acer*; клѣнъ. 2) Дрѣво *Acer Tataricum*, жешла, жещелъ, мякѣшь, клѣнъ, отъ който правять лѣжици. 3) Рыба *Squalius cephalus*, скоберъ, бѣ-левица, рѣченъ кефалъ. 4) Една рыба въ Охридското езеро като кефалъ.

Клѣтка, *с. ж.* 1) Направа отъ крѣтосанъ дѣсчици, прѣтчкы или отъ шлетенъ тель като мрѣжж за дрѣжане въ нежъ птици, кафезъ; клѣтка. 2) Клѣпка, капанъ. 3) *Клѣткы* (въ Охридското езеро): справа за ловене рыбж. 4) Прикмы, дупкы на цар-вулы за провиране врѣви-ты, жабкы. 5) Четвртито мѣсто въ градинж, насадено съ нѣчто, лѣха, фитиринъ; грядъ. 6) Чтото е насадено на еднж клѣткж, лѣха; грядъ. *Една клѣтка бобъ.*

Клѣтчѣина, *с. ж.* Прустъ, клѣтъ, задникъ, килеръ; клѣтъ, кладовѣя.

Клѣтчѣна, *ум. ж.* отъ клѣтка.

Клѣтъ, *с. м.* 1) Земникъ, зимникъ, пѣза, килеръ, пивница, понѣца; подвѣлъ, по-гребъ, вѣходъ. 2) Клѣтчѣна, прустъ, зад-никъ, килеръ, хантъ; клѣтъ, кладовѣя, чуланъ. 3) Кѣща въ земж-тж, изба, хы-жа, бурдей; землѣнка.

Метлж-тж Рада земаъ,
Та измела равнѣ дворы,
Отъ клѣты-ты до порты-ты *Пѣс.*

Клѣчѣкъ, *с. ж.* съб. Много клѣчкы на едно мѣсто.

Клѣчница, *ум. ж.* отъ клѣчка.

Клѣчка, *с. ж.* 1) Отсѣчено, отрѣзано, от-крѣшено, отцѣпено кжсця отъ дрѣво, даланка,

дѣланица, дѣланка, дѣлкотина, луценка, парнаръ, трѣска, плоска; щепя́, щёлка, щепань, лучина. 2) Издѣлана прѣтчка за залаваше нѣчто, кама, чивина. — *Иѣмамы клѣчкж дрьво, иѣмамы никакъ дрьва за гориво.* — *Покачихж го на клѣчкж-тж, зарѣзахж го, оставихж го не свршено.* — *Въ срѣдъ горж-тж клѣчкж нѣма, или: въ Срѣднж горж клѣчкж нѣма,* отговарять нѣкому, кога каже за нѣчто, че го иѣма, когато го има колкото щещь. — *Голѣмъ! не му ся стига носъ-тж съ постранж клѣчкж.* *Счюпило ся като клѣчкж въ кръвавицж.*

Кльщакъ, щаци, с. м. Два плода срести-лись наедно; двойчатка.

Кльщи, с. ж. мн. 1) Сирава отъ желѣзо за зашщиване нѣчто да ся изтягли; клещи́. *Доклѣ Циганинж-тж има клѣщи, не си гори ржцѣ-тж. Дѣ подкова запраци, тамж щжть хлопать и клѣщи.* 2) Щапалкы на ракъ, на насѣкомо; клешня́. *Дѣто конь съ копзито-то, тамж и ракъ съ клѣщи-тж.*

Кльж, ешь, клѣиаль, гл. ср. вм. тлѣтж.

Клювамъ (да клювиж, клювнувамъ), гл. ср. Надамъ, ослабвамъ, изнемощивамъ, клюмамъ, клямамъ. *Клювижж е вяче, клѣвнжж е, клякнжж е, увлѣвнжж е.* *Клювижла му глава-та.*

Клюванне, с. ср. отъ клювамъ.

Клюване, с. ср. отъ клювж. Клюванне.

Клювецъ, ум. м. отъ клювь. Кльвунецъ.

Клюви-дрьво. Птица кльвочъ.

Клювница, с. ж. Кльвунъ.

Клювнувамъ, гл. уч. отъ клювиж (клювамъ).

Клювнувамъ, гл. уч. отъ клювиж (клювж.)

Клювиж, ешь,—нжль, гл. свр. отъ клювамъ. Да отпаднж, да отслабнж, да изнемощаж, да клѣвнж, да клюмиж, да клякнж.

Клювиж, ешь,—нжль, гл. свр. отъ клювж. Да кльвиж. — *нжтый, прич. стр. Кльвижтый.*

Клюводръвецъ, с. м. Птица кльвочъ.

Клювь, с. м. Кльвунъ.

Клювж, ешь,—вйль (да клювиж, клювнувамъ), гл. д. Кльвж.

Клюкавецъ, с. м. Птица кльвочъ.

Клюкамъ (кльквямъ, да клькнж, клькпнувамъ), гл. д. Клюкамъ: 1) Тропамъ, чюкамъ; стучать. *Клюкать порты-тж, тропать на вратника.* *Богж да те чюва, да не ти клюкне майсторж у кжци.* 2) Ханж, жиль, клосамъ, клоцамъ, кльцамъ; жальть. *Лота змиа да го клюкне по язжка.* — *мея, гл. стр. Бывамъ клькнжть, клукамся.*

Клюканне, с. ср. отъ клюкамъ.

Клюкарецъ, с. м. Птица кльвочъ.

Клюкарка, с. ж. Която пуца, прѣнася думы, клюкы за одного, за другого, мѣшачка; силѣтница, колотѣвка, колотѣрка, колотѣрица.

Клюкарскый, ска, ско, пр. отъ клюкаръ; сплѣтническый.

Клюкарчя, ум. ср. Малжкъ, младъ клюкаръ.

Клюкаръ, с. м. Който пуца, прѣнася думы, клюкы за одного за другого, кликаръ, клешачъ; силѣтникъ, колотѣръ.

Клюквямъ, гл. ми-кр. отъ клюкамъ.

Клюкпнувамъ, гл. уч. отъ клюкнж.

Клюкнж, ешь,—нжль, гл. свр. отъ клюкамъ. Да клукнж; стукнуть, ужальть. — *нжтый, прич. стр. Клукижтый, жилижтый, клосижтый, клоцижтый, кльцижтый, ухапанжтый; ужальенный.*

Клюкодрьвецъ, с. м. Птица кльвочъ.

Клюкы, с. ж. мн. Думы прѣнасяны, пушаны за омразж, смятеше; сплѣтни. *Ходи да ми носи клюкы.*

Клюмамъ (кльмвамъ, да кльмнж, кльмпнувамъ), гл. ср. Климамъ.

Клюманне, с. ср. отъ кльмамъ. Климанне.

Клюмамъ, гл. ми-кр. отъ кльмамъ.

Кльмпнувамъ, гл. уч. отъ кльмнж.

Кльмпнж, ешь,—нжль, гл. свр. отъ кльмамъ. Да климнж.

Клюнецъ, с. м. Кльнжкъ.

Клюнець, ум. м. отъ клюнж. Кльвунецъ.

Клюница, с. ж. Кльвунъ.

Клюнжъ, с. м. 1) Единж строй мотыка, съ коежто копажть каменливы мѣста, трыпкопъ; кирка́. 2) Трѣба глиняна или друга нѣбаква, прѣзь която прѣминува нѣчто, кльонецъ, кьонецъ.

Клюнчя, ум. ср. отъ кльнж. Кльвунецъ.

Клюнжъ, с. м. Кльвунъ на птицж:

До крака му пияя соколово,

Съ кльона си студнж водж носи. *Пѣс.*

Клюса, с. ж. 1) Клана въ 2-то знаменованне. 2) Клопка. 3) *Клюса конь*, дрьглашь, дрьгливъ, никакъвъ конь; кльча.

Клюсамъ, гл. ср. За конь: клюскамъ, кльсж.

Клюсанне, с. ср. отъ кльсамъ. Клюсанне.

Клюсаница, с. ж. Ходъ клюсанне, кльсаница, кльсанне.

Кльсвамъ и **кльспнувамъ** (да кльспнж), гл. ср. Дохождамъ нѣкъдѣ, та засѣднж, щжть мя, не щжть мя, да приказвамъ; доклясвамся.

Кльсованне и **кльспнуванне**, с. ср. отъ кльсвамъ. Доклясованне.

Кльсѣсанне, с. ср. отъ кльсж. Кльсанне, кльсжанне.

Кльсица, ум. ср. отъ кльса.

Клюсичка, *ум. ср.* отъ клюсица.

Клюскамъ (да клюсиж, клюсиувамъ), *гл. ср.* 1) Ключъ, ключамъ. 2) Ходж, мыткамъ, шнакамъ, скытамъ. *Клюска отъ дюкманъ на дюкманъ да тръси нѣчто, да проси.*

Клюскане, *с. ср.* отъ клюскамъ.

Клюсканица, *с. ср.* Ходъ клюскане, клюсаница, клюсене.

Клюсиувамъ, *в. клюсвамъ*

Клюсиувамъ, *гл. уч.* отъ клюсиж.

Клюсиж, ешь,—нжлъ, *гл. свр.* отъ клюсвамъ. Да ся доклясамъ.

Клюсиж, ешь,—нжлъ, *гл. ед-кр.* отъ клюскамъ и ключъ.

Клюста, *с. ж.* Въ изреченіе: *Краста съ крастѣ, клюста съ клюстѣ.*

Клюсѣж, ишь,—сѣлъ (да клюсиж), *гл. ср.* За конь: ключамъ, ключкамъ; о лошади: идти мелкою рѣсью, грунью, впритруску. *Конь-тѣз ключи.*

Клюсей, *с. ср.* Младъ конь още не изденъ. *И на хочемъ, и клюся хоче, поло када Богъ не че.*

Клюцамъ (клюцвамъ, да клюциж, клюциувамъ), *гл. д.* 1) Кльвж въ 1-то и 2-то знаменованіа. 2) Кльцамъ, дѣлкамъ, сѣжж; сѣчь, рубить.—*мси, гл. стр.*

Клюцане, *с. ср.* отъ клюцамъ.

Клюцвамъ, *гл. мн-кр.* отъ клюцамъ.

Клюциувамъ, *гл. уч.* отъ клюциж.

Клюциж, ешь,—нжлъ, *гл. свр.* отъ клюцамъ.—*нжтъй, прич. стр.* 1) Кльвижтъй. 2) Кльцижтъй.

Ключецъ, *ум. м.* отъ ключъ.

Ключувамъ (да ключиж), *гл. д.* Заврътамъ еджжъ ключа на бравж.

Веджжъ тъмнижж ключяжла,
Че ся тъмница отключи,
Та ся братеца извади. *Пѣс.*

Ключиж, ешь,—нжлъ, *гл. свр.* отъ ключувамъ.

Ключъ, *с. м.* 1) Отключъ, отворъ, анахтаръ, катина, ширтъ; ключъ. 2) Кличъ въ плетене; пѣтля.—*Вода-та ври съ ключъ, клока; кипѣтъ ключемъ.—Вѣжди съ ключъ, вѣжди съ ключъ, в. кличъ.—Ключъ-тѣз е за добри-тѣи. Ключъ не пази, а забранна. Ключъ отъ кола пѣздо. Вѣренъ слуга—здравъ ключъ. Карайся съ ключа си, да ся не карашъ съ кошмижъ си.*

Ключій, *ум. ср.* отъ ключъ; ключикъ.

Ключалка, *с. ж.* Справа за забличане врата или друго нѣчто; заключалка, заключалка, ключалница, ключарка. Ключалка—кльчка дръвяна или желѣзна за заключане, ключанка, заворка, заворина, завръни-

ца, засовница, кроспо, мжзгало, лость, пирать, подпряхъ, туркачъ; запырка, задвижка, засѣвка, защѣлка, щекѣлда.

Дважъ обиде, трижъ удари,
Двари ми ся разлюлъжж,
Ключалкы ся потрошихж
И порты си отворихж,
Та е влъзълъ Татаръ паша. *Пѣс.*

Ключалница, *с. ж.* Ключалка.

Ключалчица, *ум. ж.* отъ ключалка.

Ключанка, *с. ж.* Ключалка.

Ключарджина, *с. м.* Който дръжи ключевы-ты на тъмниж; тюремщикъ.

Ключарка, *с. ж.* 1) Ключалка. 2) Който дръжи ключевы-ты отъ нѣчто; ключница.

Ключарчя, *ум. ср.* Малкъ, младъ ключаръ.

Ключаръ, *с. м.* Който дръжи ключевы-ты отъ нѣчто; ключникъ.

Кльжбѣ, *с. ср.* Валчисто нѣчто, топка; клубъ, клубѣкъ, шаръ. *Кльбо пряджа; клубъ, клубѣкъ пряджи. Трьколися като кльбо; скатѣлся кубаремъ.*

Кльжбѣе, *ум. ср.* отъ кльжбѣ; клубѣчекъ.

Клявка, *с. ж.* Клопка, капанъ за ловене птици; западнѣ.

Кляка, *с. ж.* Болестъ по гжскы-ты въ краката като шапъ у говда-та.

Клякавецъ, *с. м.* Клякавица, мѣра за дльжинж отъ връха на палець до остава му. *Длзго пѣда и клякавецъ.*

Клякавица, *с. ж.* Клякавецъ.

Клякавичгтъй, —чкъ, чка, чѣо, *пр. смякч.* отъ клякавый.

Клякавицина, *с. об.* Слабакъ, клякавъ чловѣкъ.

Клякавый, въ, ва, во, *пр.* 1) Слабый, клипавый, клисавый, тромавый, кекавый, кежавый, гевшекъ; слабый, немоцный, безсильный. 2) Неврядный, некадрный, клисавый, хлабавый. *На клякавъ мжжъ клякава жена.—во, нар.* Слабо, клипаво, клисаво, тромаво, кекаво, кежаво, хлабаво, гевшекъ.

Клякамъ (кляквамъ, да клякиж, клякнувамъ), *гл. ср.* 1) Подвивамъ си колѣнѣ-ты и сѣдамъ безъ да ся допирамъ съ задника си до земж-тж, кляжж; присѣдѣтъ на кѣртѣчкы. 2) За животно: сѣдамъ на заднѣ-ты си крака; присѣдѣтъ на заднѣяноги. 3) За птици: сѣдамъ, кѣцамъ. *Орѣлъ-тѣз кляка, дѣто има мръшиж.* 4) Отпадамъ, отслабвамъ, пнемоцнавамъ, климамъ, клямамъ, клявамъ, не могж, запирамъ.—*Който злѣ кляка, дважъ повъжжъ ходи. Клякни злѣ и прѣдни, на хората ти криви.*

Клякане, *с. ср.* отъ клякамъ.

Кляканица, с. ж. Игра посѣдникъ, рж-ченица.

Кляквамъ, гл. мн-кр. отъ кляквамъ.

Кляквувамъ, гл. уч. отъ кляквж.

Кляквж, ешь,—жль, гл. свр. отъ кляквамъ и клячѣж.

Кляккамъ, гл. ср. Съдъ нѣйдѣ безъ работъ само за приказване.

Клякканіе, с. ср. отъ кляккамъ.

Кляккый, нъ, на, отъ прич. отъ кляккж.

Клятва, с. ж. 1) Кльненіе нѣчто, нѣкого, проклинаніе; клятва, проклятіе. *Люта клятва. Стигнѣжъ го клятвъ-ты на майж му.* 2) Кльненіе за нѣчто, закльнваніе; клятва, клятьба, божба, присяга. *Давамъ клятвж, кльнѣся, закльнмамся; клясться, божиться, присягать.* — *Клятва-та не е добро нѣчто. Клятва-та на умный страхъ, на лоший смѣхъ. Крива клятва стопанина си стига. Съ клятвж го не стигашь. Бръзъ конь ся спрѣваря, люта клятва не ся стига. Ела, вѣро, ела, клятво!*

Клятвица, ум. ж. отъ клятва.

Клятичкый, чьбъ, чка, чко, прич. смягч. отъ клятый.

Клятникъ, с. м. и

Клятникъ, с. ж. Казвася за чловѣкъ, кога да го пожалимъ за злочестіето му, горканъ, горкана, сиромашъ, сирота, сиротичка, жалникъ, жалница, тѣжникъ, тѣжница; несчастный, бѣдняга, бѣдняжка, бѣдняжка.

Клятувамъ, гл. ср. Ходжъ клятникъ, клятница; горемѣкватъ. *Умъ царува, умъ клятува, юнакъ лозе копа.*

Клятуване, с. ср. отъ клятувамъ.

Клятый, ть, та, то, 1) пр. Достойный за жадеие, горкый, злочестый, кузрый, трыпкый; бѣдный, несчастный. *Кльти-ти хора! изгорихъ имъ кжци-ты. Кля-тото му сердце какъ ли трае! Злочест-ти и трижъ кляти селяне.* 2) прич. стр. отъ кльнж. Клящый. *Клята му душа и проклята, кой либи двѣ жомъ. Изъ пѣсенъ.*

Клячѣние, с. ср. сть клячѣж.

Клячка, с. ж. Птица *Cinclus aquaticus*, гурлѣ, подъякаръ, рыбарча.

Клячѣж, ишь,—чѣль (да кляквж), гл. ср.

Клякамъ въ 1-то знаменованіе. *Клячи дѣ заврѣне, ходи по себе си дѣ да е.*

Кметецъ, ум. м. отъ кметъ.

Кметѣца, с. ж. Жена на кметъ.

Кметскый, ска, ско, пр. отъ кметъ.

Кметувамъ, гл. ср. Бывамъ кметъ, стожъ кметъ. *Кметъ кметува, бѣсж бѣсува.*

Кметуване, с. ср. отъ кметувамъ.

Кметчя, ум. ср. отъ кметъ. Малъкъ, младъ кметъ, кметецъ.

Кметъ, с. м. Избраный въ село, въ градъ да бжде глава, князь. *Селскый кметъ; сѣльскый староста. Градскый кметъ; городской голова.* — *Вехто село, вехтж кметъ. Кметъ да съмъ, та на ледж да съмъ. Който не е кметъ, за него нѣма рядж. Кметъ село брани, кметъ село храни, кметъ село хвали, кметъ село пали. Кметъ наде и ся закмети, сиромашъ наде и ся заплете.*

Книга, с. ж. 1) Листове-ти, на които пишеть и печатамы нѣчто, хартина; бумага. *Вѣла книга черно слово. Книга-та попила; черпѣла прохѣдять сквозъ бумагу.* 2) Четене п писмо; грамота. *Азъ знаж книгж; я грамотный.*

Учѣся Герги на княж,
Хубавж книгж научи,
Стана ми Герги грамотикъ. Пѣс.

3) Писмо; письмѣ, посланіе, грамота. *Е ми прослови тѣж книгж, та вижъ какво ми пише съмъ-тъ. Отъ царя книга довтаса.* 4) Нѣколко листа книга шпѣти наедно и подвязаны; кнѣга. *Ржкописна, печатана книга. Прочелъ съмъ много книгж.* 5) Само-то учение каквото има въ книгы-ты, особено въ священны-ты. *Така казва, така пише книга-та.*

Ей Иване, ей добръ юначе,
Прилика ти Татарска дввойка;
Како, сыне, вѣрж да мѣнимъ,
Како, сыне, книгж да газимъ. Пѣс.

6) Особены шарены книги за игрж, пауты; игральныя карты. *Играемъ на книгж.*

7) Третна-та часть у стомаха на прѣживны животны, топъ; кнѣжка, литѣнья, переберѣха, листовикъ. — *Длѣбока книга, голѣмо учение. Знае длѣбокж книгж, много е учень. Чете като по книгж. Книга дѣно нѣма. Книга-та на зло не уни. Книга-та е четѣре очи. Безъ книгж чловѣкъ като слѣпъ, не види. Книга-та никога ся не сврѣша. Свѣтъ-тъ ще ся сврѣши, а книга-та никога. Бита книга прѣдъ царь, а не бита ни прѣдъ говядаръ.*

Книжѣвникъ, с. м. Който знае книгж, книжникъ; грамотникъ, грамотѣй.

Книжѣвничя, с. ж. Койато знае книгж; грамотница, грамотѣя.

Десята-та была Рада,
Тя си бѣше книжевница,
Та изписа девять книгы,
Ръзпуснж гы въ девять града. Пѣс.

Книжѣвничя, ум. ср. Малъкъ, младъ книжевникъ.

Книже́вный, — вѣнь и — вѣнь, вна, вно, *пр.* Който знае книгъ, книжный; грамотный.

Кни́жница, *с. ж.* сѣб. Книжня.

Кни́жничка, *ум. ж.* отъ кни́га.

Кни́жничка, *ум. ж.* отъ кни́жница.

Кни́жка, *ум. ж.* отъ кни́га. *Клѣи на книжкѣ. игла на дрѣвкѣ.*

Кни́жленце, *ум. ср.* отъ кни́жля.

Кни́жля, *ум. ср.* отъ кни́га.

Кни́жникъ, *с. м.* Книже́вникъ.

Кни́жница, *с. ж.* Книже́вница.

Кни́жпый, — жѣнь и — жѣнь, жпа, жно, *пр.* Книже́вный.

Кни́жпый, нъ, на, но, *пр.* Направеный отъ книгъ; бума́жный.

Кни́окый, къ, ка, ко, *пр.* Ты́нкий; то́нкий. *Кнока кошула.*

Запрягни, моме, полы, ржавы,
Да си умѣсашь кноки прѣснезы,
Кноки прѣснезы, бѣлы погачи. *Пѣс.*

Кни́очи, *нар.* Довечера, тѣж вечерь. *Кночи цукты ны дойдты госте.*

Кни́жество, *с. ср.* Дръжава на единъ князь.

Кни́зчя, *ум. м.* отъ князь.

Кни́зь, *с. м.* 1) Господарь на дръжавѣ княжество. *Сръбскый князь. Влашкый князь.* 2) Кметъ.

Ко, *нар.* Кога; когда. *Ко ке дойдеш?*

Коба, *с. ж.* Нѣчто зло, нѣчто прокобено, урисано. *Ще ми бжде нѣчто коба, ще мя спољѣти нѣчто, нѣчто щж патж. — Съ кобж, съ добж, съ врѣмя, рано, на врѣмя.*

Коба́къ, *с. м.* 1) Пашкулъ, кожолецъ, кожюрець, козакъ, кожюрокъ, мѣхуница, мушница; *кобѣнь.* 2) Какалашка въ 2-то знаменованне. 3) *Дивъ кобакъ*, раст. *Verbascum thapsus*, баблякъ, лопень, лѣпанъ, мече ухо, цукъ, свищулка, фенерчя, богородичина и богородична хурка, овча ошашка, папалечъ, свѣцилка; медвѣжье ухо, коро́влякъ, верби́шникъ, ца́рскій скипетръ, ца́рская свѣча.

Коба́сница и **коба́сница**, *с. ж.* Калбаса, кубаса, кубасница, надѣсница, мѣденица, суджукъ; колбаса.

Кобель, бли, *с. м.* 1) Вѣдро, вѣдрица, бадина, кутлица, коблица; ба́дья, ведро. 2) Копанна, корыто.

Кобѣне, *с. ср.* отъ кобѣнь.

Кобли́ца, *с. ж.* Кобель.

Кобникъ, *с. м.* Който прокобнава нѣчто лоше.

***Кобу́ръ**, *с. м.* Т. Кубуръ.

Кобѣла, *с. ж.* Женско-то на коне-ты; кобыла. — *Длзга кобыла, прѣскочи кобыла, игра сѣчи-главж, прѣскакулка, прѣскокулка, прѣскачаница. — Да пустнемъ червенж-тж кобылж, да подпалимъ нѣкого, да запалимъ*

нѣчто; посади́ть краснаго пѣтуха на крышу. — Удрай самара да ся свѣца кобыла-та. Кожто кобылж хванжть, та ще врьше. Това му кобылж (кучка) откесла. Отъ кобылж муля ся ражда. Дѣт кобылы въ единъ торбж не ся зоблят. Вѣтъръ го вѣе на бѣлж кобылж. Дръжся, не бойся, вѣтъръ тя носи на сивж кобылж.

Кобѣлица, *ум. ж.* отъ кобы́ла. Кобылка; кобылака.

Кобѣлица, *с. ж.* Извито дръво, съ което носять на рамо тяжкы нѣчта, поварачка; водонѣсь, хлудъ, коромысло. *Тесана кобылица, работена, писана, шарена. Носж на кобылицж, на поварачкы. Навелася като кобылицж. Крива-та кобылица по-крѣпко носи.*

Кобѣличка, *ум. ж.* отъ кобы́лица. Кобыличка.

Кобѣличка, *ум. ж.* отъ кобы́лица.

Малка кобылица; коромысло, перевѣсло.

Кобѣлка, *ум. ж.* отъ кобы́ла. 1) Кобылица; кобылака. *Малка е кобылка-та, а за сѣдло мѣсто има. За тамо слѣпа е кобылка-та.* 2) *Кобылки*: подпоркы на нарци-ты въ назъ.

Кобѣлчи́ца, *ум. ж.* отъ кобы́лка. Кобылчя.

Кобѣлчя, *ум. ср.* Малка, млада още кобыла.

Кобѣж, ишь, — билъ, *гл. д.* Пророкувамъ, прѣдказвамъ, прѣдричамъ нѣчто лоше.

Кѡва, *с. ж.* Врѣмя, доба; врѣмя, порѣ, слѹчай. *Ноцна кова, ноцно врѣмя.*

Хай, дѣвойко, да си ходимъ! —
Ходай си, ходай лудо ле,
Тебъ кова ти минжло,
Менъ кова още не дошла. *Пѣс.*

***Кѡва**, *с. ж.* Т. Кофа.

Кова́вамъ, *гл. мнкр.* отъ кова́ж.

Кова́ше, *с. ср.* отъ кова́ж.

Ковани́на, *с. ж.* Брашно, смляно като чтомъ ся ковалъ жръновъ-тъ.

Ковань, *с. ж.* Коване, кова́жъ, подковаване; ко́вка, подковка. *Кованъ коне. Конь-тж иска кованъ.*

Кова́чка, *с. ж.* Жена, мома ковачъ.

Кова́чкый, чка, чво, *пр.* отъ кова́чъ; кова́чскый, кузнѣчскый, кузнѣцкый.

Кова́чница, *с. ж.* Дѣто ковать желѣзо, кузница, кузнца; кова́льня, кузница.

Кова́чь, *с. м.* 1) Който кове желѣзо; кова́ль, кова́чъ, кузнѣць. *Има си ковачъ-тж клѣщи, та не си гори ржуѣ-тж. ?* Птица кльвочъ. 3) *Насѣкомо Luscus cervus*, елень, рогачъ, сѣчко; рогачъ.

Кѡвелъ, *с. м.* Раст. ковыль.

Кѡвѣтець, *ум. м.* Малко коветъ.

*Коветліна, *пр. неизм. Т.* Что има коветъ, что дава коветъ.

*Ковѣтъ, *с. м. Т.* Сила, мощь; мочь. *Нѣ-мамаъ коветъ, не могъ, слабъ сьмъ.*

Кѳбий, *вн, вѣ, мѣст. Кой, кона, кое.*

Ковлада, *с. ж. Клевета, клопане.*

Ковладене, *с. ср. отъ ковлѣдж.*

Ковладица, *ум. ж. отъ ковлѣда.*

Ковлѣдж, *ишь, — дилъ, гл. д. Клонамъ, клеветъ. — джся, гл. стр. и взвр. Клеветжся. — денъй, прич. стр. Клеветенъй.*

Кѳнувамъ, *гл. ун. отъ кѳнж.*

Кѳвнж, *ешъ, — ижлъ, гл. ед-кр. отъ ковжъ.*

Коврадене, *с. ср. отъ коврадж.*

Коврадж, *ишь, — дилъ, гл. д. 1) Врѣдж, чеплж, барамъ, кѣтнж ранж. Не си ковради ранъ-тж, че ще ся разлѣоти. 2) Барамъ, кѣтнж, пинамъ нѣчто. — джся, гл. стр. Бывамъ ковраденъ. — денъй, прич. стр. Баранъй, кѣтнжтй, ченленъй, пишанъй, хватанъй.*

Ковранецъ, *с. м. Птица Sturnus vulgaris, скворецъ, скорецъ, сковранецъ; скворецъ.*

Ковригъ, *рѣзн, с. м. Малгы кравайчета, които мѣсятъ за малж колядж и гы раздавать на ковриженци.*

Ковриженецъ, *пци, с. м. Колядаръ, колядари; христославци.*

Коврижѣлка, *с. ж. Рѣтчка, кождо носятъ ковриженци и на кождо нанизвать ковризты-ты.*

Ковридалъ, *с. м. Мръвка сланина.*

Ковчѣгъ, *с. м. 1) Санджжъ; ящикъ, ковчѣгъ, ларъ, касса, сундукъ. 2) Носило, тронъ за мрътвецъ.*

Ковчѣжець, *ум. м. и ковчѣжя, ум. ср. отъ ковчѣгъ; ящичекъ, ковчѣжець, ларччикъ, сундукчѣкъ.*

Кѳвжъ, *с. м. Кованъ. Че те ковемъ тога златнж ковжжъ. Изъ пѣс.*

Ковѣль, *с. м. Раст. Stipa pennata, ковель, кошло, канъ; ковьѣль.*

Извелъ быхъ те на връхъ на плашиж,
Дѣ ся вѣе ковьѣлъ, дятелина,
Срѣди ковьѣлъ е камень столовать,
На камена младе неженецъ стои,
Та ся брой мѣсяци и години. *Пѣс*

Ковжъ, *ешъ, — вѣлъ (ковѣвамъ, да кѳвнж, кѳвнувамъ), гл. д. 1) Удриамъ съ чюкж, чюгамъ нѣчто, като желѣзо, мѣдъ и др. за да имъ дамъ нѣкакъвъ видъ; ковать. Ковж желѣзо; битъ желѣзо. 2) Вѳивамъ, забивамъ; вколѣчивать. Ковж пиронѣ. 3) Удриамъ кованъ на добыча, турямъ му петала, подковavamъ; ковать, подковывать. Ковѣ коинъ. 4) Чюкамъ водяниченъ камъкъ, та го правж на бразды, за да меле пѳ-добрѣ; наковывать, насѣкѣтъ жѣрнонь. Скоро не*

смы ковали камънѣ-тж, та не мелъжтъ добрѣ. — вжся, гл. стр. Бывамъ кованъ; коватьсь, вколѣчиваться, подковываться, наковываться. — ванъй, прич. стр.; кованный, вколѣченный, подкованный, накованный.

Не ходи рано за водж.

Не дрындай мѣнци ковагы. *Пѣс.*

— Ковж клинци, трепержъ отъ студъ. Стягнжлъ го студъ-тж, та кове клинци. — Кови пиронъ-тж, доклѣ е топлъ. Да ковемъ желѣзо-то, доклѣ е горящо. Кови петало-то, да не загубишь и конна. Видѣла жаба-та, че ковжтъ бывола, и та си подала кракъ. Прилична му като на дрътѣлъ кованъ герданъ. Криво перо на кѳораво око, жлѣти чешми на спуканж пятж, кованъ герданъ на келавж шиж. Кована водяница мяко брашно меле.

Когѣ и когѣ 1) *нар. За пытане: га, въ кое врѣме; когѣ. Кога щеш ми платишь дълга си? Кога сте дошли? 2) съжъ. Като, когато; когѣ. Кога не знаеш нѣчто, тж млъчи. Кога падохми, лѣгнжжми да дръмнемъ по малко. Кога нѣма хлѣбъ, какво щемъ падемъ. Кога има вѣкъ, има и лѣкъ. Кога умре магаря-то ми, ако ще никиж трѣва, ако не. — Когѣ—когѣ, нѣкой пѣтъ; иногда. Демемъ кога спж, кога не. Кога здравъ, кога боленъ. Животъ-тж е като мѣсяць: кога пѣленъ, кога празденъ. — Когѣ да е и когѣ и да е, въ което врѣмя и да е; когѣ бы ли было. Кога да дойдъ?—кога да е.—Когѣ какъ и когѣ какъ и кога ка, всякой пѣтъ, като, колчемъ; всякій разъ, какъ, всякій разъ, когѣ, когѣ ни. Кога какъ го видж, все ми дойде на умъ.*

Когѣто и когѣто, *нар. 1) Въ онова врѣме, кога; когѣ, въ то время какъ. Когато бѣше гладна година. Когато тж отиваше, азъ ся врыцахъ. Кога щеш ся оженишь? — Когато си намѣржх приликж. 2) съжъ. Като, кога, га; когѣ. Когачто не си былъ врьденъ за такъвж работж, зачто жъ захващашъ.*

Когѣшний и когѣниний, *шнь и — шень, шня, шне, пр. Отъ кое врѣмя.*

*Коджа, *като нар. Т. Доста, множокъ; доволно, порядочно. Той е разнесълъ коджа парж; онъ истрѣтилъ доволно денегъ. Имамъ още коджа стокж за продавъ; у меня ещѣ доволно товару для продажи. Той е коджа богатъ; онъ порядочно богѣтъ.*

Расло е дѣти и е порасло
На три мѣсяца като три годинъ,
На шесть мѣсяци като шесть годинъ,
Деять мѣсяци деять годинъ,
Та е станало коджа ергеня. *Пѣс.*

*Коджа-баші и коджа-башіна, с. м. Т.
Старѣна въ село, кметъ, князь; сѣльскій староста.

*Кѳдикъ, с. м. *Гр.* Кондикъ, книга за записване въ неж нѣчта, които трѣбва да ся знають, да ся помнятъ. *Селскій кодикъ, церковный кодикъ, училищенъ кодикъ, монастырскій кодикъ.*

Кодѳшка и кодѳшница, с. ж. Подводница, подводница, пезевенкъ; свѳдница, свѳдня. *Така кодѳшка му е влѣзла подъ кожж-тж.*

Кодъ, прѣдл. При, възъ; къ, вѳвалъ, подлѣ.
Дойди кодъ мене. Сѳди кодъ бацж си.

Не смѣх, вяте, да дойдъ,
Да дойдъ близу кодъ тебе,
Да не е врьла помама. *Пѣс.*

Та ще иде кодъ милога Бога,
Та ще иде законъ да прѣдѣла,
Кому что ще на дѣлъ да ся падне. *Пѣс.*

Срѣдъ поле дръво високо,
Кодъ дръво студенъ кладенець. *Пѣс.*

Кодѣлна, с. ж. Кѣдѣлна.

Кое — коѳ, като *сѣмъкъ*, ср. р. отъ мѣст. кой. То — то, ту — ту, едно друго; отчѣсти — отчѣсти, чѣстїю. *Съ что храните конне-тж. — Хранимъ ги кое съ сѣно, кое съ сламж. Какъ сте по дома? — кое здрави, кое болни. Кое така, кое инакъ.*

Кѳѳ, им. соб. мѣжко. *Га ти трѣбвамъ: бачѳ Кѳѳѳ, га не трѣбвамъ: людѣий Кѳѳ.*

Кѳѳ, коѳе, с. м. Птица *Ciconia*, шръкыль, шракукыль; аистъ.

Кѳжель, с. м. Кжжель.

Кѳжница, ум. ж. отъ кѳжиа; кѳжиа.

Кѳжичка, ум. ж. отъ кѳжиа.

Кѳжлѣнце, ум. ср. отъ кожля.

Кѳжля, ум. ср. отъ кѳжиа.

Кѳжюлець, с. м. 1) Животина *Helix*, бабуръ, бахаль, бохлѣ, бохлѣвъ, бухыръ, гугу-петъръ, гушнѣкъ, лгавецъ, лгавничя, мелчѳ, мелчѳвъ, охлѣвъ, пасмолецъ, пасочя, пахаль, нижѣкъ, пиши-рогъ, плужковъ, плужькъ, плужакъ, плѣжекъ, плѣжець, плѣжковъ, плѣжакъ, плѣзекъ, прѣжлокъ, прѣжайка, пужерь, пужимусъ, роглѣ, роглевецъ, роглець, рожко, рожковецъ, рожковъ, саякъ, слимакъ, слимукъ, слинакъ, сльмень, слюмакъ, слюнакъ, смлякъ, стригоръ, тодоръ, улешка, улешъ, уфлешка, шемангосъ, шалакъ; улитка. 2) Мѣхуръ отъ нѣчто; пузыръ. 3) Кожюрецъ,

Кожюрець, рцѣ, с. м. Кожюлець, пашкулъ,

кобакъ, козакъ, кожюрокъ, кукулъ, мѣхуница, мушница; кокѳнъ.

Кожюрокъ, с. м. Кожюрецъ.

Кожюхарка, с. ж. Жена на кожюхаръ; мѣховщїца.

Кожюхарница, с. ж. Дѣто шикътъ и продавать кожюсы, кожюхарскїй дюганъ.

Кожюхарекътїй, ска, ско, пр. отъ кожюхаръ; мѣховщїчїй.

Кожюхарство, с. ср. Работа, зананатъ на кожюхаръ.

Кожюхарця, ум. ср. Малѣкъ, младъ кожюхаръ.

Кожюхаръ, с. м. Който продава и шие кожюсы, кюречия; мѣховщїкъ.

Кожюхця, ум. ср. отъ кожюхъ.

Кожюхъ, с. м. Горна кожана или подплатена съ кожж дрѣха, кюрѣж; тулунъ, шуба, кожѣнъ, кожухъ. *Лѣтѣ безъ кожюхъ, а зимѣ безъ хлѣбъ на пжтъ не ходи. Облѣжж (намѣтжжж) на св. Атанаса кожюха. Заемжжж кожюхъ тепло не дрѣжи. Бий кожюха — по-топлъ, бий женя си — по-мила. Ако ся е разсердилъ, то и азъ цж си обрѣнж наопакъ кожюха. Имѣмъ изгж да му закрѣпж кожюха.*

Кожюшенътїй, нъ, на, но, пр. Срѣщася въ гатанж за кромидъ: *Осушенъ, досушенъ, три деять кожюшенъ.*

Кожюшенецъ, м. м. отъ кожюхъ.

Кожюшка, с. ж. Единъ видъ шарка; скарлатїна красуха.

Кожюшця, ум. ср. отъ кожюхъ. Кожюхця.

Кѳжиянтїй, нъ, на, но, пр. Направенътїй отъ кожж.

Кѳжиа, с. ж. 1) Горна-та покрывка, обвивка на тѣла-та на животнї; кожа. *Быволь-тж има дебелж кожж. Попукала ми ся е кожа-та. Врьлена отъ змиж кожа; линовїще.* 2) Горна-та тѣнка обвивка на плодовы-тѣ; кожа, кѳжиа, кожурѣ, корка. *Объли му кожж-тж, па го кажъ.* 3) Кѳжиа отъ животно одрана, изработена или суръва; кожа, шкура. *Отъ единъ овцж двѣ кожи не бывать.* 4) Кѳжиа обработена за подплатж; мѣхъ. *Кожж-тж на кюрка ся оцѣпалж.* 5) Кѳжиа, что ся сгѣстїла, съсырїла възъ нѣчто; кѳжиа. *Кожжа на млѣко, каймакъ. Хванжло кожжж. — Влизамъ нѣкому подъ кожж-тж, подлѣстивамся, подзимамъ го; вкрѣдываться къ кому. — Излиза си, изврьчна си изъ кожж-тж, мжчїся, напїнася; лѣзъ изъ кѳжи, изъ кѳшокъ. — Наложїжж го въ кѳжи. Кога бикътъ нѣкого много, или кога ся удари нѣкой, та ся патрѣти, одирать овцж и веджжга обвивать съ кожж-тж и още топлж убитына за да му земе огъня. — Не*

може да ся побере въ кожж-тж си, много ся е надосалъ, та не го хваща сѣдка. — Останялъ е само кожата и кости, много е пипадилъ, омръшавѣлъ. — Едва му кожата-та кости-тѣ дръжи, много е ослабилъ, та едвамъ ся дръжи. — Кожя-та му не струва за ничто, не го бива за ничто, за никаквж работж. — Одралъ на бацж си кожж-тж, мѣтнѣлся на бацж си, прилична много на него. — Щж му одерж кожж-тж, закана, щж го бивж много. — Риза-та е пб-близо до кожж-тж; рубанка бльже къ тѣлу. Трай, душе, чернѣй, коже, въ пятжкъ благо си кала! Доклѣ влжж-тж ся научи да краде кокошкж, кожа-та му на пазарь. Жива мечка не си дава кожж-тж. Дяволска кожа и за тѣпанъ не чини. Който не знае да дере, порѣзва и кожж-тж и мясо-то. Всичка-та кожа изотвѣнъ стои. Агнешкж-тж кожи на пазарь сж пб-много отъ овчи-тж. Кожж-тж му съ сламж да напльнятъ, та на грядж-тж да жж окачить! Клятва.

Коза, с. ж. 1) Домашно добчыя отъ рогаты-тѣ. 2) Човѣкъ, който припка, който ся катери като козж. Страшна е коза. 3) Козы, чюшкы на памукъ; шйшки хлопкя. 4) Широка три брачкы ивица на нивж, кождо жьне единъ жтварь. Останялъ на козж, не можалъ да жьне нарядъ съ другы-тѣ, та изостаилъ надырѣ. — Держ козж, держ козелъ, ув сижлъ съ ржцѣ-тѣ на прѣко нѣчто и ся прѣмѣтамы прѣзъ главж; кувыр-каться. — Всяка коза за свой кракъ. Всяка коза обѣсена за свой кракъ, нѣ, кога дойде видовъ день, цемъ видимъ. Всяка коза има и брада. Брадъ има и коза-та. Билъ ли си козж-тж, не цешъ гадешъ млѣко. Коза агия не кози. Каквато е коза-та, таково и жаря-то. Коза-та ся още не оказила, жаря-то ся растропало. Дѣто е скакала коза-та, тамъ ще и жаря-то. Коза-та ако лъже, рога-та не лъжжтъ. И той отъ старж козж жаря. Качился коза на врѣж. Господъ знае доколко опасъ дава на козж-тж. Градъ бие козж-тж, та пакъ вири опасъ (опашкж). Грыци-ти сж като красавж козж: колкото жж чюка градъ-тж, толкова си вири опашкж-тж. Мома вино не тие, коза сѣно не паде: коза-та на копж-тж, мома-та съ окж-тж. Присмѣялася коза-та на овцж-тж, че лудо пасе. Дива коза по горж. Майсторина (майсторъ Коста) кози пасе: пять закара, три докара. Една крастава коза всичко-то стадо окроста-

вава. Дѣлися като красавж козж отъ стадо. Чешеся като красавж козж. Гали, боже, помози да одеремъ сто козы! Сървился като козж въ джждъ. Прилѣга му като на козж брада. Съ козж на оранъ не ходи. Отъ козж карикж не стрыгжтъ. Не учи старца, какъ ся козы пасжтъ.

Козіакъ, с. ж. Кожюрець.

Козіана, с. ж. Коза въ пѣсни-тѣ.

Единъ козж имамъ
Деять села храниж,
Козице ле, козано,
Мога сива рогуше!

Козірка, с. ж. 1) Жена, мома козарь. 2) Жена на козарь.

Козірко, с. ж. Казвася само въ зват. падежъ за козарь.

Провыняжся малка мома:
Ой овчарко, ой козарко,
Отгукъ натѣж братъ да ми си,
Братъ да ми си и побратимъ. Пѣс.

Козіректій, ска, ско, пр. отъ козирь. — скы, нар. Като козарь. Вржамъ камжкъ козарекж, вржамъ го наведенъ изъ-подъ подигжтж дѣсиж ногж.

Козірчи, ум. ср. Малжкъ, младъ козарь.

Козірь, с. ж. Който пасе кози. Боже, настори, вси-тѣ Грыци разтури, салтъ едно-ного остави и него козарь направи!

Козѣлчи, ум. ср. отъ козѣль.

Козѣль, алі, с. ж. Мжжско-то на козж; жарьцъ; козѣль. Качился козелъ на врѣ белъ. — Держ козелъ, держ козж; кувир-каться.

Козене, с. ср. отъ козженъ.

Козешкѣй, шка, шко, пр. отъ коза. Козпй. — шкы, нар. Като козж.

Козий, ви, зие, пр. Что е на козж, отъ козж, за козж, козешкѣй; козій, козліиий. Върка го, натѣпка го въ козий рогъ. На пятинж козий кракъ. Това не е козж мясо ланъ, ланъ! — Коза пжтека, стръмпа горска пжтека, плазѣй.

Козій дяволъ. Прыщка *Carbunculus*, овчий дяволъ, далакъ, лошна пжпка, сладка пжпка; карбункулъ, чумиий жарѣвъ.

Козілачка, с. ж. Раст. коза брада.

Козина, с. ж. 1) Влѣна отъ козж, отъ козелъ, срьсть; козья шерсть. 2) Косъмъ-тъ на животно; шерсть. Вржамъ си козиня-тж, кане ми пролѣтъ козина-та, та ми расте нова; перелииытъ. Влжжъ козиня-тж си мѣшава, а табехета си не оставя (а съ трьсж-тж си умирта),

Козинарка, с. ж. Жена на козинарь.

Козиніректій, ска, ско, пр. отъ козинирь.

Козина́рчя, *ум. ср.* Малъкъ, младъ козинаръ.

Козина́ръ, *с. ж.* Който работи козиня, мутафчиа.

Кóзинка, *ум. ж.* Малко козина.

Кóзинавъий, *въ, ва, во, пр.* Направеный отъ козиня.

Кóзирогъ, *с. м.* Растение и плодъ-тъ му, рожковъ, козурица; рожёкъ.

Козі́ца, *с. ж.* 1) *ум.* отъ коза́. 2) Вѣтьръ по Дунава, горникаъ.

Козі́чка, *ум. ж.* отъ козі́ца.

Козлені́ца, *с. ж.* Козинава чръна врьвь за запасване навоя, сукаръ; обора.

Навоя завива

Съ червты козленица,

Червты като смола. Пѣс.

Козлені́це, *ум. ср.* отъ козлі́. Аренце.

Козлі́, *с. ср.* Малко-то на козъ, яря; ковлёнокъ. *Коза-та козля ражда.*

Козула́къ, *с. м.* Какалашка въ 2-то знаменование.

Козури́ца, *с. ж.* Дръво козирогъ. *Дива козурица*, дръво *Asacia*, салкъмъ; акація, глогъ, горóховое дѣрево.

Козь, *с. м.* Пръчь, непрѣвить козелъ.

Кóзжся, *ишся,—зілася, гл. об.* За козъ: раждамъ козля; козлится. *Коза агня не ся кози. Что не ся е пръчило, нѣма и да ся кози.*

Кóзья брада́. 1) Раст. *Rumex acetosa*, глостурецъ, къселець, къселица, къслиакъ, къшлиакъ, козлячка, щавель; щавель, къслица. 2) Раст. *Tragopogon pratense*; козлобородникъ луговой, козлова борода́.

Кóзьякъ, *с. м.* Постилка черга отъ козиня.

Кóзьячя, *ум. ср.* отъ кóзьякъ.

Кой, *вин. когò, дат. кому́, ж. коіа, ср. коё, мн. ч.* и за три-ты родовы кой, *мѣст.* 1) За питање: котрый; кто, котóрый. *Кой направи това? Кого познаваш? Кому казваш? Кога е тазъ жена? Кос бѣше това село? Ще ся види кой е кумъ, кой е старъи сватъ. Господь да разбере, кой е кривъ, кой е правъ. Кой като тебе сега съ такъви дръвца. Кой бы помислилъ, че той е такъвъ! Има кой да даде, нѣма кой да дава. Кой съ кое, Иванъ съ негово-то си.* 2) Който, когато, което, конто; кто, котóрый (относ.). *Кой зло мысли, зло намира. Кой какъ знае, така бае. Кого дѣ сриби, тамъ се чеше. Кому пчела на капъ, онъ ся и похва. 3) Всякой, сякой; каждый. Кой дѣто е, тамъ да стои. Кой дѣ умре, тамъ го и копать. — Кой-годѣ, нѣкой, кой да е; кто нибудь. Нѣма ли кой-годѣ да мя пожали?—Кой да е, кой*

да былъ; кто ни есть, кто бы ни былъ. Кой да е нека дойде. Кой да былъ, на ли ся свръшило.—Кой по-напрѣдъ, показва надваряне; въ перебоку. Кой по-скоро; на перехватъ. Борятся кой по-скоро да земе.

***Койладі́свамъ**, *в. колладі́свамъ.*

Койло́, *с. ср.* Раст. ковыль.

Койлогривъий, *вка, вко, пр.* За коню, на конто гривы-ты съ като трѣвж койло. *Кобылкы койлогривкы.*

Койна́къ, *с. м.* Орѣхъ, валчистъ камыкъ за лучене съ него въ игръ, фиска, саа.

Койнъ, *с. м.* вм. конь.

Който, *коіто, коёто, мѣст. относ.; кто, котóрый, что.* *Който лъже, на вжже, който не, на двѣ. Всякой обича който му прилича. Който подлѣзе, нему ще влѣзе. Който прѣскача много коловы, ще ся натъкне на нѣкой. Когато не ще да мѣси, весь день съе. Който нѣма, никой му не зема.*

Койчѣ, *им. соб. мжско.* *Кой тропа?—Койчѣ отъ ново село!*

Кокáзь, *с. м.* Раст. *Vaccinium vitis idaea* и неговый плодъ, червенъ боровникъ; брусница, брусника.

Кокáлинь, *новци, с. м.* Който гляда да докачи, да му дадъть кокаль да гложде, да ся поминува. *Кокалановци и коматановци.*

Кóкалецъ, *ум. м.* отъ кóкаль.

Кокáливичъкъ, *чка, чко, пр.* *смякч.* отъ кокалывый. Кокáливый.

Кокáливъий, *вка, вко, пр.* *смякч.* отъ кокалывый. Кокáливичъкъ.

Кокáливъий, *въ, ва, во, п*

Кóкалѣстый, *сть, ста, сто, пр.* 1) Който има много кокалы, коканастый, костеливый; костливый, костистый. *Кокáливо мясо.* 2) Който има дебелы, голѣмы, якы кокалы; костистый.

Кóкальчя, *ум. ср.* отъ кóкаль. 1) Малъкъ кокаль; кóсточка. 2) *Кокáлчета*, глезни, щяняци на краката; лодыга, лодыжка. 3) Кости отъ овчий кракъ, съ конто игракъ, ашикъ; бабка. *Игракъ на кокалчета, игракъ ашикъ; игратъ въ козини.—Мазни кокалчя*, раст. *Ranunculus*, жълтурчя, разгонъ; ранункулъ.

***Кóкаль**, *с. м. Гр.* Кость; кость. *Болят мя кокалы-ти —Гложде, грызе кокаль, дадена му е нѣкаква работа, та ся поминува. —Опрѣлъ ножъ-тъ до кокала, дошло да не може вяче да ся тръпи.—Врълил по междъ имъ кокаль, скарагъ гы. —Голъ кокаль и кучета-та не падътъ. Гладно куча и голъ кокаль яде. За-*

рѣклося кучя да не каде кокалы. Дѣв кучета ся борять за единъ кокаль, третѣ го издада. Кучя дръжи кокаль, нито го гложде, нито го другьому дава. Зѣмскый кокаль не ся каде. Да му грукнѣть кокалы-ти! Клатва.

Кокалісамъ, гл. ср. отъ кокалісамъ.

Кокалісамъ и **кокалісуамъ** (да кокалісамъ), гл. ср. Ставамъ коравъ като кокаль.

Кокалісане и **кокалісуане**, с. ср. отъ кокалісамъ.

Кокалістый, стъ, ета, сто, пр. Кокалістый, кокалістый, костелистый; костистый.

Кокаръ, с. м. 1) Червень лукъ. 2) Арпаджикъ, сѣмя отъ лукъ; луковое сѣмя.

Кокаръ гарга. Птица *Coracias*, бокчийка, граговецъ, синна гарга, зарзаванка, звѣздотранка, модра чавка, пездрованка, синковница, синавница; сивоворѳка.

Кокешъ, с. м. Раст. *Scorzonera*; козелецъ, чѣрный корень.

Кокліка, с. ж. Птица *Sterna hirundo* рѣбарь, чнапъ; морекая ласточка.

Кѳко, с. ср. Така казвать дѣца: 1) на найце; кѳка, кѳко. 2) на орѣхъ.

***Кѳкона**, с. ж. Гръкыня госпожа; гречанка барыня. *Очи на иконы, умъ на коконы.*

Кѳкѳница и **кѳкѳнка**, ум. ж. отъ кѳкона.

Кѳконѳска, с. ж. Птица *Scolopax Galinago*, гаганоска; бекасинъ, барашекъ, вальшнепъ.

Кѳкѳнчя, ум. ср. отъ кѳкона.

Кѳкорене, с. ср. отъ кѳкорѳжея. Кѳкорене.

Кѳкорешъ, с. м. Въ изреченіе: *вдигася на кѳкорешъ*, гордися, навдигася, голѣмися.

Кѳкорка, с. ж. 1) Кѳлато ся кѳкори, кѳкорчи, пери; франтѳха, щеголѳха. 2) Грозде кѳкорво.

Кѳкорко, 1) с. м. Кѳйто ся кѳкори, кѳкорчи, пери; франтъ, щѳголь. 2) Кѳйто има остръи очи, та глѣдять на дълбоко; проицѣтельный. 3) с. ср. Ситно грозде, кѳкорка, султанъ юзумъ; корѳнка.

Кѳкорѳжа, с. ж. Раст. кѳникѳса въ 4-то знаменованіе.

Кѳкорчене, с. ср. отъ кѳкорѳжея. Кѳкорене.

Кѳкорѳжея, ишя,—чѳлси, гл. об. Кѳкорѳжея: 1) За птици: *распервамся; тонѳряться.* 2) За чѳлѳкъ: *перѳжся, навдигамся, надувамся, перѳжся; хорохѳряться, навлѳйнитѳся, чѳвѳнитѳся.* 3) Пулься, вглѣдывамся въ иѳчто вторачено, заирамся; *всмѳтривѳтъся, вглѣдывѳтъся.*

Кѳкорѳчя, с. ср. Цѳвѳте *Viola tricolor*, за-

смѣнь ергень, комуѳыга, любичица, минушпага, очета, темпужка; фѳйлака трѳхцѳвѳтная, Анѳѳтныи глѣзки, Иванъ да Мѳрѳя.

Кѳкорѳжея, ишя,—рѳлси, гл. об. Кѳкорѳжея.

Кѳкѳчене, с. ср. отъ кѳкѳчѳж.

Кѳкѳчѳж, ишъ,—чѳлъ, гл. ср. За пѳтель, за кѳкошкѳ: *выкамъ ко, ко, ко! тотѳчѳж; кѳкотѳтъ. Пѳтель-тъ кѳкѳчи да свѳзка кѳкошкѳ-тъ.*

Кѳкѳшене, с. ср. отъ кѳкѳшѳжея.

Кѳкѳшѳтый, шя, шие, пр. Что е на кѳкошкѳ, за кѳкошкѳ, отъ кѳкошкѳ, кѳкошчѳй, кѳкошчѳвѳый; *курѳный. Кѳкошке зайце.*—*Кѳкошке слѳнце*, кѳето изгрѳва, кѳгато лѳгать кѳкошкѳ-ты. — *Іалъ с кѳкошѳй кракъ*, казвать за чѳлѳкъ, кѳйто не може да трѳпи да не каже, чтото знае; *перемѳтная сумѳ.*

Кѳкѳшѳй трѳнь. 1) Брадавица, кѳкѳкѳннакъ; *борѳдавка.* 2) Мозолка, мозоль, кѳкѳкѳнѳнъ трѳнь, трѳта; *мѳзѳль.* 3) Едно растение.

Кѳкѳшѳна, с. ж. Кѳкѳшѳнѳецъ. *Кѳкошѳна, а не перѳшина.*

Кѳкѳшѳнѳекъ, с. м. Кѳкѳшѳннакъ.

Кѳкѳшѳнѳецъ, ици, с. ж. Жѳвѳтина кѳкѳнна въшка, кѳкѳкѳнна, кѳкѳшѳнѳекъ, кѳкѳшѳннакъ, кѳкѳшѳника, въшкѳвица, сѳмѳя, швелкѳ, шелѳкѳ.

Кѳкѳшѳнка, с. ж. Кѳкѳшѳнѳецъ.

Кѳкѳшѳнѳчя трѳнь. Кѳкѳшѳй трѳнь въ 2-то знаменованіе.

Кѳкѳшѳнѳый, пъ, на, но, пр. отъ кѳкѳшка. Кѳкошкѳнѳый.

Кѳкѳшѳннакъ, с. м. 1) Кѳкѳшѳнѳецъ. 2) Курѳшка кѳкѳнна. 3) Кѳкѳшѳй трѳнь въ 1-то знаменованіе.

Кѳкѳнка, с. ж. 1) Домашна птица; *кѳрица, кѳра. Шѳкамъ кѳкошкѳ-тъ, пѳдѳгы.* 2) Жѳрка, жерка, желудѳкъ, водѳница на жѳвѳтно; *желудѳкъ.* 3) Седемъ-ты звѳзды, что ся вѳдѳть на кѳуѳ, власци; *плѳйды, утѳипѳс глѳздо, насѳдка (сѳзѳздіе).* *Изгрѳва кѳкошка-та.* 4) Срѳда-та, срѳдце-то на зѳлкѳ, на дѳнѳж. 5) Чѳтыре-ты иѳдкѳ на орѣхъ изваденѳ цѳлы и ерастѳны. 6) Врѳхѳве-ти и на пять-ты прѳста на рѳжѳ събраи на кѳуѳ единъ до другъ. *Направи кѳкошкѳ*, казвать иѳкому, кѳга ся о-плакѳва, че му сѳ измрѳзѳли рѳцѳ-ты.—*Бу-халѳта, кѳчѳлѳта, чѳчѳлѳта кѳкошка*, сѳ кѳчѳлъ, сѳ чѳчѳлъ на глѳвѳ-тѳ; *хѳлѳтѳка.* — *Вѳдна кѳкошка*, птица *Filica atra*, черна кѳкошка, лѳска, лѳшкавецъ. — *Гауѳата кѳкошка*, кѳгато има перѳе по краѳа-та отъ колѳнѳ-ты надѳлу; *мохнѳ-тая кѳрица* — *Глуѳа кѳкошка*, дѳва

птица *Tetrao bonasia*, лѣшарка, шарла, рясарка, тетерка; **рѣбчикъ**. — *Дива* кокошка, птица *Phasianus colchicus*, дивъ пѣтелъ; **фазанъ**. — *Измирска* кокошка, единъ видъ кокошка съ шаренъ пера; **цесарка**. — *Лажутска* кокошка, квачка умрѣла надъ яйца-та прѣди да гы измѣти; съ перушинъ отъ такъжъ квачкъ кадятъ родилкы. — *Ишана* кокошка, втыкнѣто на клѣчицъ маньсто отъ броеницъ, което дѣца врьтять, та си играють, дудлень. — *Сими* кокошкы, раст. *Aquilegia vulgaris*, вѣдрици, кандилка, кандилница, кандило, кандилъ, кошничкы, любика; водосборъ, голубкы, звонкы, кавалерскій цвѣтъ, колоколъчики, павлиньи очкы, **орлики**. — *Черна* кокошка: а) Птица водна кокошка. б) Птица *Turdus merula*, врагово шля, дроздъ, дзворецъ, зворецъ, косакъ, косарецъ, косаръ, косъ, чернокосъ; дроздъ **чѣрный**. — *Гладна* кокошка **просо** сзнува; **голдѡной** **вумъ** хлѣбъ на умѣ. **Прѡчка** за кокошкы. *На бабинъ день* кокошка-та пѣе въ кѣщи. *Дѣто* кокошка-та пѣе, *тамъ* яйца нѣма. *Слѣпа* кокошка, кога прогляда, иска да ся качи и на пѣтела. *Дѣто* сноси кокошка, *тамъ* та не куткудачи. *Дѣ* кудкудачатъ кокошкы-тѣ, а *дѣ* носятъ. *Малка*-та кокошка *всакога* е *яричка*. *Куса* кокошка *заманъ* *яричка*. *Черната* кокошка *бѣлы* яйца *носи*. *Малка* кокошка *малкы* яйца *носи*. *Когато* кокошка *много* крѣчи, *малко* яйца *носи*. *И* кокошка-та, кога *ще* *снесе* *яйце*, *кудкудачи*. *Боленъ* *Бошко* за кокошкы. *Боленъ* *ся* *пѣта*, *иска* *ли* *печенъ* кокошкы. *Боленъ* *мжжъ* *сурьвъ* *тѣквеникъ*, *болна* *жена* *печена* кокошка. *Смирна* *лисица* кокошкы *паде*. *Лисица*-та *не* *кочека* *обыча*, а кокошкы-тѣ. *Доклѣ* *влькы-тѣ* *ся* *научи* *да* *краде* *кокошкы*, *кожа*-та *му* *на* *пазаръ*. *Кокѡшка*-та *ни* *и* *Бога* (*и* *нагорѣ*) *гляда*. *Кокѡшка*-та *струва* *двѣ* *пары*, *па* *и* *та* *си* *знае* *врѣмя*-то. *Малка* кокошка, а *около* *голѣмъ* *пѣтелъ*. *Разхожда*ся *като* *пѣтелъ* *около* кокошкы. *Кокѡшка*-та *и* *въ* *хамбара* *рови*. *Ако* *дадешъ* *кокошкы*, *щешъ* *земешъ* *паткы*. *Когато* *припре* *на* *кокошкы-тѣ*, *тогава* *дѣри* *положъ* *да* *снесе*. *Още* *не* *насадена* *кокошка*-та, *той* *пилета* *преси*. *Крѣ* *си* *кокошка*-та *главкы-тѣ*, *и* *сѣка*, *че* *ж* *не* *видятъ*. *Комшийска*-та (*чюжда*-та) кокошка *намъ* *ся* *види* *патка*. *Чюжда*-та кокошка *е* *пѡ*-*голѣма* *отъ* *нашкы-тѣ* *паткы*. *Чюжда*-та кокошка *мисирчи* *яйца* *носи*. *Пѡ*-*добрѣ* *е* *своя* *ляца* *отъ* *чюждъ* *кокошкы*. *Пѡ*-*добрѣ* *свое* *яйце*, а

не *чюжда* *кокошка*. *Днешне*-то *яйце* *е* *пѡ*-*добро* *отъ* *умрѣшикы-тѣ* *кокошкы*. *Дай* *ми* *пѡ*-*добрѣ* *днесъ* *хлѣбъ* *и* *солъ*, а *не* *умрѣ* *печенъ* *кокошкы*. *Кога* *нѣма* *кокошкы*, *то* *и* *сврака*. *За*-*что* *да* *намъ* *свракы*, *кога* *има* *мы* *кокошкы*. — *Клякы* *кметъ*, *остави* *медъ*, *видѣкы* *го* *двоица*, *хватихъ* *го* *пятина*. Гат. — Кокѡшка *снаси* *яйце*.

Слѣнце *грѣе*, *дѣждъ* *вали*,
Сивѣте *му* *ся*, *кокошкы*
Да *въ* *растѣ* *опашкы*.

Това *пѣжтъ* *дѣца*, *кога* *вали* *дѣждъ* *и* *грѣе* *слѣнце*.

Кокѡшаръ, с. м. 1) Който *краде* *кокошкы*, *кокошаръ*. 2) *Възлѣ*, *страхлѣ*.

Вси-ти *ми* *сте* *кокошари*,
Не *сте* *за* *златы* *кубуръ*,
Кузманъ *е* *ювакъ* *надъ* *юнакъ*,
Златы *кубуръ* *да* *носи*. *Пѣс*.

Кокѡшкынъ, нъ, на, но, *пр.* отъ *кокошка*. *Кокѡшинъ*; *курицынъ*.

Кокѡшчій, чя, че, и

Кокѡшчинъ, нъ, на, но, *пр.* отъ *кокошка*. *Кокѡшкынъ*, *кокошинъ*; *курицынъ*.

Кокѡшчина, *ум. ж.* отъ *кокошка*; *курочка*.

Кокѡшчя, с. *ср.* *Бѣло*, *брѣзо* *кокошчя*, *птица* *Rallus*; *корѡстель*, *дергачъ*.

Кѡкошь, с. м. *Въ* *изреченіе*: *слѣзъ* *кокошь*, *да* *тѣ* *изкамъ*.

Кокѡшѣся, *ишся*, — *шился*, *гл. об.* *Гушѣся*, *свивамся* *като* *кокошкы*.

Кокѡшна мерудина. Раст. *Petroselinum sativum*, *рыбна* *мерудина*, *майданосъ*; *петрушка*.

Кокѡшарка, с. ж. *Жена*, *мома* *кокошаръ*.

Кокѡшарникъ, с. м. *Заграда* *за* *кокошкы*, *кочина*, *вочекъ*, *курникъ*; *курятникъ*, *курникъ*. *И* *на* *кокошарника* *катанецъ* *окачилъ*.

Кокѡшарскы, *ска*, *ско*, *пр.* отъ *кокошаръ*. *Това* *е* *кокошарска* *работа*, а *не* *хайдушка*.

Кокѡшарчя, *ум. ж.* *Малкы*, *младъ* *кокошаръ*.

Кокѡшаръ, с. м. 1) Който *краде* *кокошкы*, *дрѣбны* *работы*, *кокошаръ*; *куроцѣнъ*, *курохвѣтъ*, *мѣлкы* *ворѣшкы*. 2) Птица *Astur palumbarius*, *настребъ*.

Кокѡшна слѣпотѣ. *Болесть* *въ* *очи*-тѣ; *който* *ж* *има*, *не* *види* *слѣдъ* *заходъ* *слѣнце*; *курчѣ* *слѣпотѣ*. *Хванъ* *ла* *го* *кокошата* *слѣпота*.

Кокѡшна трѣва. Раст. *Polygonum aviculare*, *кокошна* *трѣва*, *гжскына* *трѣва*, *гжсенница*, *пачина*, *пача* *трѣва*, *планъ*-*оту*;

горѣць птичій, придорѣжникъ, спѣрышь.

Кукудичя, с. ср. Раст. цвѣтие *Amaranthus*, златоръ, златуръ, кадифе, мрьсоли, сатуръ, страторъ, стратуль; амарантъ.

Кокучка, с. ж. Кокычка, кокючка, костилка, кокълъ, голюшка въ плодъ; кѣсточка плодѣ.

Кѣкълъ, с. ж. Кокучка въ плодъ.

Кокълъи, с. ж. мн. Гыгы, ждракълъи, конкълъи, кукълъи, ноцалкы, нащупци, патарагы, щупи; ходули.

Кокълченце, у.м. ср. отъ кокълчя.

Кокълчина, с. ж. Кокылчя.

Кокълчинка, у.м. ж. отъ кокълчина.

Кокучка, с. ж. 1) Костилка, кокучка, кокючка, кокълъ, голюшка въ плодъ; кѣсточка плодѣ. 2) Раст. цвѣтие кокылчя. 3) Казвася за чловѣкъ, който ся заада, костилка. *Страшна е кокылчка.*

Кокылчя, с. ср. Раст. цвѣтие *Galanthus nivalis*, бѣлукы, бѣло цвѣтие, гаджюнкы, какылчы, качюнка, качютка, качка, кокылчка, кокылчина, конскы жбли, костичя, кочичкы, кошерника, крпичя; поденѣжникъ, снѣжнѣнка, поденѣжный колоколъчикъ, млекоцвѣтникъ.

Кокючка, с. ж. Кокылчя въ 1-то знаменованне.

Кола, с. ср. мн. 1) Справа за возене нѣчто съ неж. *Едны кола, двой кола.* 2) Нѣчто колкото карать едны кола. *Куписмъ си кола дръва.* 3) Хлѣбъ кравай подобенъ на кола, мѣсятъ го понѣйдѣ на бѣднѣй вечеръ. 4) Двѣ сѣзвѣздина, които ся намирать на сѣверъ и едно-то ся нарича голѣмы кола, а друго-то малкы кола; большая медвѣдица, малая медвѣдица (въ астрономіи). 5) Като нар. Много, тврдѣ много. — *Има кола имане*, тврдѣ много. — *Грыкы кола.* — *Дяволскы кола*, особена колесарка за свалване съ неж нѣчто по стръмно мѣсто. — *Кола-та му ся сѣ двѣ колела, обръца наждѣто ще*, не е постоаненъ, обръцая и на така и на иначе. — *Да подмажемъ кола-та*, да дадемъ нѣкому нѣчто за да ны сврши работъ-тж. — *Кривы му кола-та*, за дѣтя: плаче, хленчи, разкривилося е. — *Обръцамъ кола-та*, обръцамъ листо-то, подкачамъ да говоръ, да врѣшь друго, за да обрѣнъ работъ-тж. — *Кога ся катурятъ кола-та*, много пжтица ся отварать. *Кога ся прѣтурятъ кола-та*, пжтица (умници) много. *Скапахъ ли ся кола-та*, триста воловозници за паръ. *Малко-то камъчя прѣтура кола-та*. *Малкый камъкъ прѣтура кола-та*. *Съ кола*

зайци лови. *На едны кола грънци една сопа стига.* *Да ся подмажмъ кола-та да врѣвятъ.* *Да подмажемъ кола-та да не ны скрипучать.* *Намажи колела-та, да не скрипучать кола-та.* *Намѣсто воловы-ты да ревятъ, кола-та скръцать.* *Който си дава кола-та, той си дава и женж-тж.* *Мжжъ сѣ кола да внася, а жена сѣ иглж да изнася, пакъ не може да ся надвие.* *Болесть-та дохожда сѣ конь, а отива си сѣ кола.* *Болесть-та дохожда сѣ кола, отнема-ся сѣ иглж.* *Ключъ отъ кола пѣ-здрави.* *Съ дѣтя на пжтъ не ходи: ако ти ся строятъ кола-та, смѣе ти ся, ако строятъ иговы-ты, плаче.* *Ако воловы-ты тачятъ, колата не повлачятъ.* *Чиито кола кжж, неж пѣсенъ пѣе.* *Варварица, Николица, кола дръва, кола брашно — кждѣ да си, дома да си.* *Кога кола, кога лайно! На ти, Манго, царство.* — „Ами хлѣбъ?“ — *Хлѣбъ сѣ кола!* — „Ама азъ да карамъ кола-та!“

***Колѣгере**, Т. Поздравъ томува, който работи нѣчто. *Помага Богъ, помози Богъ; Богъ помочъ.*

Кѣлада, с. ж. Коляда.

Колѣдвамъ, гл. ср. Колядувамъ. *Злонко до пладне колада.*

***Колѣй**, с. м. Т. 1). Начинъ, способъ; способъ, средство. *Има колѣй*, може. *Нѣма колѣй*, не може. *Да му найдемъ колака*, да видимъ какъ може да стане. *Колѣй-тжъ му е така*, може да стане така. 2) пр. неизм. Лесный; лѣгкый, нетрудный. *Колѣй работа*, лесна работа. *Колѣй занаятъ*, лесенъ занаятъ. 3) нар. Лесно; лѣгко. *Това стана колѣй.*

***Колѣйлжкъ**, с. м. Т. Възможность, колѣй. *Всичко си има колѣйлжкъ.* *Щемъ му дзирижъ колѣйлжка*, щемъ гядамъ да направимъ нѣчто каквото да може да ся сврши.

***Колѣкъ**, 1) с. м. Колачъ. *Кумови колаци*, кумови хлѣбове, колаци, които мѣсятъ за сватѣж. — *И на трѣнь колакъ*, има голѣмо изобилне, рѣжа.

Пеперуго, лѣтуго!

Дай ми, Боже, росицъ,
Да навадимъ пшеницъ,
Да направимъ колаци,
Да нахранимъ сираци,

така пѣжтъ момы-ты, кога правятъ обычная пеперуга. 2) Като пр. неизм. За сабы: крива.

Извади си колакъ сабы,

Прѣрва го прѣвъ ердѣ крета. Пѣс.

Колѣнецъ, у.м. м. и колѣнчя, у.м. ср. отъ колѣнъ. *На тѣнко крѣстчя коламъ.*

*Коланъ, с. м. Т. 1) Понасъ за стягане съ него сѣдло, самаръ на добытъкъ; попрѣгъ; подпруга, подсѣдельникъ. *Стягани колана да ся не прѣтури самаръ-тъ.* 2) Понасъ като коланъ за прѣстягане прѣзъ кръста на чловѣка; поясъ.

Коларка, с. ж. Жена, мома коларъ, арабаджийка.

Коларскый, ска, ско, пр. 1) Что е на коларъ, за коларъ, арабаджийскый; извоиций. 2) Дѣто минувать кола, колатный, арабаджийскый. *Коларскый пѣтъ*, колникъ, коловозникъ, коловозъ.

Коларчи, ум. ср. Малъкъ, младъ коларъ, арабаджийчи.

Коларъ, с. м. 1) Който прави кола. 2) Който кара кола, работи съ кола, арабаджина; извоицикъ, чумакъ, возилъцикъ.

*Колáстра, с. ж. Л. Пръво-то млѣко у женъ и животно слѣдъ рожбъ-тъ; *colostrum*; млóзиво.

Колáтный, — тѣнь и — тѣнь, тна, тно, пр. Что е за кола. *Колатенъ пѣтъ*, коларскый пѣтъ. *Колатно дръво*, что може да влѣзе за нѣчто на кола.

Колáче, с. ср. Животина *Oniscus asellus*, гхлгъакъ, данавичка, магаренце, матарча, мокрець, мокрица, подкамъникъ; мокрица.

Колáчець, ум. м. отъ колáкъ и колáчь.

Колáчь, с. м. Колакъ: 1) Хлѣбъ съ дупкъ на срѣдъ-тъ, коло, кравай, пупча; калáчь. 2) Хлѣбъ особенъ видъ, мѣсенъ за разны случая, кравай, боговица, святець, шнаренъ хлѣбъ. *Ни Богу колачь, ни царю хараць*; за душою у него ничего не имѣетъ ся, казвася за чловѣкъ безполезенъ. 3) Пшита, пещникъ, погача, самунъ. *Лѣтно врѣмя и на трѣнь колачь има.*

*Колáчь, с. м. Т. Разтягъ; сáженъ. *Единъ колачь дръва.*

Колáчи, с. ср. ум. Пштка, малка погача, буля.

Кóлба, с. ж. Гривна, белезникъ, белезина, врахалъ, ентеше; занястье, зарукáвье, браслѣтъ.

Извара ѝ колбъ отъ рѣкъ-тъ,
Пакъ не ся е мома разбудила. Пѣс.

Колбáзь, с. м. Колбасъ.

Колбáса, с. ж. п

Колбáсь, с. м. Калбаса, кубасница, луканка, надѣница, суджукъ; калбасá, колбасá. *По вяче дни отъ колбасы.*

Кóлбница, ум. ж. отъ кóлба.

Кóлвамъ и кóлнувамъ (да колѣж), гл. д. Тръкаламъ. *Колѣжли го низъ сдинъ брѣгъ.*

*Колджина, с. м. Т. Който ходи колъ, стража. *Хванѣли го колджини-ти.*

Кóле, нар. Колѣ, кога, ако; колѣ. *Кóле не залѣга, не ще ся научи.*

Колелáтый, ть, та, то, пр. 1) Что е като колело, колчистый, валчистый, варластый, врьнастый; **круглый, округлый.** 2) Что има колела, что е на колела.

Колелáнийкъ, с. м. Колникъ. *Ако врьви изъ колелника, скоро ще дойде; ако тръгне прѣкомъ, ще окъснѣ.*

Колелá, ми. колелá и колелáта, с. ср. 1) Тръкало, коло, точило; колесó. *И той е тамъ като пято-то колело на кола, не му е мѣсто-то тамъ, не е за ничто. Скрыца като колело безъ катранъ. Намажѣ колела-та да не скрыцать колата. Кола-та му сж съ двѣ колелета, та ся врьтятъ навсакъдѣ.* 2) Бржгъ; кругъ. *Заградилъ го съ колело. На колело, като бржгъ. Нарядили ся на колело, наоколо нѣчто, обыколили го.*

Колелáцѣ и колелáчя, ум. ср. отъ колелá.

Кóленда, с. ж. Колада.

Кóлендра, с. ж. и колéндра, с. ср. Раст. *Bifora radians.*

Кóлендрó, с. ср. Колесникъ за врьшене, килндро.

Кóлене, с. ср. отъ кóлѣж.

Колесáрка, с. ж. Кола съ двѣ колела, колесникъ, колесница, колесаръ; однокóлка. *Прѣдница колесарка*, прѣдница на кола, *Задна колесарка*, задница на кола.

Колесáръ, с. м. Колесарка.

Колесáникъ, с. м. 1) Колесарка. *Залита му колесникъ-тъ, заходна ѝ колесникъ-тъ*, хлопа мудьска-та, нѣма му една-та дьска, не мудостига една-та дьска, има да дава на Михала, не е съ чѣлъ умъ, гулавъ е; у него чердáкъ безъ вѣрху; одногó строшилъца нѣтъ; у него въ головѣ одной клѣпки нѣтъ. 2) Килндро, което влачатъ, та врьшжтъ, колендрó.

Колесáница, с. ж. 1) Колесарка. 2) Гыздава кола за голѣмци.

Колесáничка, ум. ж. отъ колесáница.

Колетáна, с. сѣб. отъ колá. Кола.

Кóлець, ум. м. отъ колѣ. *На колци урьва-та да му ся мотажтъ!* Клятва.

Кóли, нар. Коле, ако, кога, като; колѣ, коль, когдá. *Колѣ има конь, не ще ходи пѣши.* — *Кога не ми е колѣ*, кога нѣмамъ врѣмя, кога не можъ. *Искалъ да направи, нъ не му бѣ колѣ*, нъ не можá. — *Да не му е колѣ!* Клятва, да не живѣе много.

*Кóливо, с. ср. Гр. Жито, пшеница, варена за помянъ, за святого, блюдець, куче, куча; кутя, кутья, кóливо. — *Щж му хапмъ отъ коливо-то*, щж доживѣж да го видж мрътавъ. — *На помянъ съ чождо коливо; зашѣлъ въ чужю клѣтъ*

молебень пѣть. *Ако с изкалъ дяволъ-тъ коливо-то, блюдо-то с тука.*

Коліко, нар. Колво, колкото. *Давамъ хазнѣ коліко ти драго.*

Коліца, 1) ум. ж. отъ колѣ. Колца. 2) с. ж. Всяко едно отъ колела-та на дяволскы кола.

Колічка, ум. ж. отъ колѣ. Коліца, колца.

Колічаво бѣлие. Раст. *Linaria vulgaris*, клинавичя, клинаво бѣлие, клиновичя, горчивичя; лѣнникъ.

Колкавичькъ, чка, чко, смякч. отъ колкавъ.

Колкавто, нар. *относит.* отъ колкавъ. Колкаавто.

Колкавъ, кава, каво, мѣст. Колчавъ, колко голѣмъ, колко много, колѣкъ.

Колко, 1) нар. за питаніе; колъ, скѣлько. *Колко кѣщи има въ това село? скѣлько домѣвъ (дворѣвъ) въ этомъ селѣ? Колко црквы имате въ града? Колко е дълбокъ тока кладенецъ? Колко си по-старъ отъ брата си? Колко дѣца имашъ? Колко даватъ брашно-то? Колко искашъ за тока конь? Колко има отъ тука до село-то въ? 2) нар. *относително*, колето; *скѣлько* (относ.) *Колко богатъ, толкозъ и скжнъ. Колко ти мѣтъ, толкова и азъ тебѣ.* 3) Като *свѣжъ*: като, като чтомъ; *лишь тѣлько, какъ тѣлько.**

Колко Боана лѣгнѣла,
Ете го Стоанѣ дѣ идетъ. *Пѣс.*

— Нарѣче колко ся съединява съ повячето отъ прѣдлози-ты, както ся види отъ слѣдущи-ты изрѣченна: *Въ колко врѣмя можешъ свърши тѣкъ работъ? Възъ колко му иде ока-та? До колко паръ цѣтъ трѣбватъ за това? За колко си купилъ тѣкъ нивъ? На колко дѣла го раздѣли? На колко години си? О колко ката е вѣже-то? Отъ колко врѣмя стоишъ тука? По колко е ока-та? Съ колко може да ся кѣпять шифтъ волосъ? Прѣзъ колко дупки го провирашъ? — Колко-годѣ и колко-годѣ, понѣ нѣколко, колко и да е; скѣлько нибудь. *Да съмъ здравъ да можъ да работѣ колко-годѣ.**

Колкома, нар. Колцина, колко душъ; скѣлько человекъ? *Колкома сте тука; скѣлько васъ здѣсь?*

Колкомъ, нар. Колкото. *Извикалъ колкомъ можалъ.*

Колкото, нар. *относительно* отъ колко. Колкомъ; скѣлько, чѣмъ. *Земѣте колкото цете; возміте скѣлько хотѣте. Колкото повяче, толкова по-добрѣ; чѣмъ бѣльше,*

тѣмъ лучше. Колкото можешъ, толкозъ вдигай. Колкото ти мѣтъ, толкова и Господъ тебѣ. Колкото повяче има, толкова повяче стиска. Щж го продамъ за колкото да е. Колкото сръдце болѣло, толкозъ очи плакалы.

Колкый, ка, ко, пр. Казвася за пѣтъ, что има много камѣчета, граны, та мжно ся ходи изъ него. *Изъ колко-то друме.*

Колкычыкъ, чка, чко, пр. смякч. отъ колѣкъ.

***Колладисвамъ**, гл. д. Т. Глядамъ, чикамъ, сгодно врѣмя, сгоденъ случай за пѣчто.

***Коллукъ**, с. м. Т. Колъ; обѣдадъ, патрулъ, стража.

Колникъ, с. м. Коларскый пѣтъ, колотовница, колотовъ, колотовникъ, арабаджийскый пѣтъ, араба-йолю.

Колнувамъ, гл. уч. отъ колникъ.

Колнж, ешь,—нжлъ, гл. свр. отъ колвамъ и колпувамъ. Да трѣкожъ.

Колнж, ешь,—нжлъ, гл. д. свр. Да боднж; уколѣтъ. *Колнж мя по сръдце-то.*

Колѣ, с. ср. 1) Колело; колесѣ, кругъ. *На коло, на колело.*

ЗБерави, перови!
Врѣтвесе на коло
Да въ видятъ селяне,
Да отворить душницъ,
Да въ даждѣ нукицж. *Пѣс.*

2) Колакъ, колачъ. — *Избий-коло*, шюшюмикаца, единъ видъ игра мижешъ.

Колобайча, с. ср. Валчисто камѣча за игране, фиска, байка.

Коловозникъ, с. м. Колникъ.

Коловозница, с. ж. Колникъ.

Коловозъ, с. м. 1) Колникъ. 2) Бразда на пѣтъ, направена отъ колела-та на кола; колея. 3) Раст. *Ononis*, милободъ, милобѣдъ; стальникъ, стальная трава, волѣвья трава.

Коложегъ, с. м. 1) Мѣсяцъ Январий, голѣмъ Сѣчо, Голѣминъ. 2) Мѣсяцъ Декемврий.

Колѣлѣчя, с. ср. Птица *Gallinago scolopastrius*.

Коложбѣкъ, с. м. Кукумарка.

***Колтукъ**, с. м. Т. 1) Мышница; мышка, подмышка. 2) Малкъ дюкианъ пѣйдѣ на странѣ.

Колтучя, ум. ср. отъ колтукъ.

Колцѣ, ум. ср. мн. отъ колѣ.

Колцѣ, с. ср. ум. Колелце.

Колципа, нар. за питаніе, колкома, колко душъ. *Колципа дойдѣжъ? Колципа сж тамъ?*

Колцо, с. ср. Колело, коло.

***Колчаклія**, пр. неизм. Т. Что е съ колчаци, что има колчаци.

*Колчакъ, с. м. Т. На колѣно, на лакть на дрѣхъ пришта ивица изработена съ гайтанъ. *Колчакъ чекшири.* — *На колчакъ!* на лакть, земп нѣкому подлогы-ты! *Зе ли щеш колчакъ?*

Колчець, 1) у. м. отъ колъ. Малгъкъ колъ, колець, колчя. 2) Едно растение, което даватъ на жены за да раждатъ мжскы дѣца; съ него ся пушятъ за падане отвѣнъ.

Колчижъ и колчимъ, нар. Всякога когато, кога какъ; *каждый разъ какъ.* *Колчим мя повикашь, щж дойдж.*

Колчистый, стъ, ста, сто, пр. Колелатый.

Колчя, 1) у. м. ср. отъ колъ. Колець. 2) Единъ женскый накытъ.

Колчавто, нар. *относит.* отъ колчавъ. Колкавто, колккто.

Колчавъ, ва, во, пр. Колкавъ, колкъкъ.

Колъ, с. м. 1) Право дрьво, заострено на единъ край за да ся забива въ земж-тж; колъ, тычѣна, свая. 2) Болестъ въ корема или другадѣ, дожджа изведжжъ и отъ вѣнъ болнътъ не личи да е болень. 3) Понѣйдѣ казвать така вмѣсто мѣсяць, когато е да ся каже за труднж женж. *Азж съмъ трудна отъ два кола, а она отъ три.* — *Нѣма побитъ колъ въ земж-тж,* нѣма никакъвъ имотъ въ мѣсто-то, дѣто ся намира, та да го е грыжѣна за нѣчто; не имѣтъ ни кола, ни дворá. — *Не ще побие колъ,* не ще живѣе довѣна. — *Чловѣкъ отъ колъ и отъ вжже,* ничто и никакъвъ, разваленъ, за побиване на колъ, за бѣсенне; сорванецъ, висѣльникъ, отгваленный негодый. — *Който прѣскача много коле,* *ще ся натъгне на нѣкой.* *Разсоватъ колъ въ земж не влиза.* *И той за колъ,* *и онзи за вжже.* *Ако умре всичкый свѣтъ,* *той не ще побие колъ.*

*Колъ, с. м. Т. Стража, что обикална изъ градъ, изъ село за да пази рядъ и тишинж; патруль, объѣздъ, дозоръ, карауль. *Ходж на колъ,* *ходж колъ,* *ходж да пазж.*

Колъ, нар. Около, покрай. *Колъ него,* около него.

Колккто, колкато, колкото, мѣст. *относительно* отъ колкъкъ. Колкавто, колчавто. *Колккто си всякога,* *все ся малко пб-долень показвай.* *Колккто съмъ дльгъ,* *да съмъ правъ,* *та быхъ небо достигнжлъ.* Гат. Пжтъ.

Колкъкъ, колка, колко, мѣст. Колкавъ, колчавъ. *Колкъкъ е широкъ дворъ-тж?* *Колка е мома станяла!* *Колка е мухата (блѣха-та),* *колкъкъ е мѣхъ-тж ъ.* *Колкъкъ ти е бой-тж,* *толкъкъ ти е твой-тж.*

Колѣба, с. ж. 1) Струпано отъ връшинж, сламж, трѣстикж за подслонж въ него; са-

лашь; шалашъ. 2) Малка проста кжщичка, кжщурка, кжщурчя; лачуга. *Размура кжщж,* *прави колѣбж.* 3) въ мн. ч. *колѣбы:* малкы селца, прѣснжты на махалы изъ планинж около нѣкое пб-голѣмо село. *Габровскж колѣбы.*

Колѣбѣкъ, свб. м. Много колѣбы на нѣкое мѣсто.

Колѣбарецъ, с. м. Колѣбарь.

Колѣбарка, с. ж. Жена, мома колѣбарь.

Колѣбарскый, ска, ско, пр. отъ колѣбаръ.

Колѣбарчя, у. м. ср. Малгъкъ, младъ колѣбарь.

Колѣбаръ, ре и колѣбарковци, с. м. Житель отъ колѣбы, колѣбарецъ.

Колѣбица и колѣбка, у. м. ж. отъ колѣба; шалашикъ, лачужка.

Колѣбагжся, ешся, — бѣался и — бѣлся, гл. *взввр.* Чюджся за нѣчто да ли е така или не, да ли да го направж или не, двоужся, двоумжся; колебѣтъся, нерѣшѣтъся. *Работа-та ся колѣбае,* не ся обръща още ни на еднж страна.

Колѣбѣчане, с. ср. отъ колѣбагжся.

Колѣбка, с. ж. Люлка, лѣляйка, лѣляйна, бешикъ; колыбѣля, люлька, зѣбка, качалка.

Има майка юнѣка,
Повива го, развива
У свилѣнчѣ пеленѣты,
У сребрянѣты колѣбѣты. Пѣс.

Колѣбчица, у. м. ж. отъ колѣбка. Люлчица.

Колѣбница, с. ж. 1) Колѣно. 2) Болестъ въ колѣнѣ-ты. — *На колѣбници,* *въ колѣбници,* на колѣвѣ, колѣбничты, колѣбничкомъ; колѣнопреклбнно. *На колѣбници мя молаше.* *Паднжлъ на колѣбници,* *въ колѣбници,* колѣбничилъ, колѣбнилъ.

Колѣбничты, нар. На колѣнѣ, колѣбничилъ, колѣбничкомъ; колѣнопреклбнно.

Колѣбничж, ишь, — чиль, и

Колѣбничамъ, гл. ср. Стож на колѣнѣ, падамъ на колѣбници, въ колѣбници, колѣбнавамъ.

Колѣбниччане, с. ср. отъ колѣбничамъ. Колѣбнаване.

Колѣбнищецъ и

Колѣбнищкомъ, колѣбнищкымъ, колѣбнищкѣ-тж, нар. На колѣнѣ, на колѣбници, въ колѣбници, колѣбничилъ, колѣбничкы; на колѣбни.

Колѣно, дв. ч. колѣнѣ, мн. колѣна, с. ср.

1) Сставъ на кракъ междж пицнала и бедрото, колѣбница; колѣно. *Болятъ мя колѣнѣ-тж.* 2) Родъ, влака, корень, кръвь, кръвнина, пасмина, лоза, повой, понасъ, сой; колѣно, поколѣние, родъ, плѣмя, кровь,

порѣда, Той с отъ голѣмо колѣно, отъ царско колѣно. — На колѣнѣ, колѣничилѣ, колѣничкомѣ, на колѣници; на колѣняхъ, на колѣни. — *Оправа, прокопсина до колѣнѣ, нѣма никаквж опривж, никаквж прокопснж.* — *Оправился подѣ колѣнѣ, въ колѣнѣ, казвать на смѣхъ за нѣкого, кога чясто сбрѣкна.* — *Достлукъ-тж му е на колѣно, не ще да знае принателство, не пази принателство, за ничто става врагъ.* *На Турчинъ достлукъ-тж е на колѣно.* — *Колѣно до колѣно, единъ до другъ; богъ о богъ. Сѣдимъ колѣно до колѣно. Лема сѣди съ Бога колѣно до колѣно.* — *Турилъ арзухала му подѣ колѣно, сторилъ го мнидеръ-алтж, заврѣшилъ го на странж, безъ да го разгяда; отложилъ дѣло въ дѣлгій йщикъ.* — *И ршето срьдце има: настжки го на луба, ще тя удари по колѣно-то. Който ся крѣва моцнѣ на голѣмо, ще си падне на колѣно. Неправедно спечалено имане не достига до третѣ колѣно. Облѣгася като на бащино-то си колѣно. Ако си покажеш колѣно-то, ще ти ся види и глѣз-тж. Кларъ до глезнѣ, зараръ до колѣнѣ. Правъ ти пжтъ, криво ти колѣно.*

Колѣнопрѣклѣнно, нар. Колѣничкомѣ; колѣнопреклѣнно. *Колѣнопрѣклонно молимъ.*

Колѣнице, 1) *ум. ср.* отъ колѣбно; колѣнцо.

Думба, думба дѣтенце,
Мами праздно врѣтенце,
Тати голо колѣнице. *Дѣт. пѣс.*

2) Сставъ на растение, като на житнж сламжж, на трѣстикж и пр.; колѣно колѣничатыхъ растеній.

Колѣничж, ишь, — нилъ, гл. ср. отъ колѣниѣвамъ. Да колѣничж.

Колѣниѣвамъ (да колѣничж), *гл. ср.* Колѣниччамъ.

Колѣниѣванне, с. ср. отъ колѣниѣвамъ. Колѣниччанне.

Колѣж, ишь, — лихъ и клахъ, колѣлъ и клалъ, гл. д. 1) Рѣжж, отрѣзвамъ главж-тж на животнж, заколвамъ; зарѣзывать. *Колятъ овця.* 2) Бодж; колѣтъ.

Бре что ми си, сыне,
Главж-тж си врѣзалъ,
Врѣзалъ и прѣврѣзалъ?
Да ли ти глава боли,
Или ти срьдце боли? *Пѣс.*

— **лжся, 1)** *гл. стр.* и *взсер.* Заколвамся; зарѣзываться. *Прѣди Гергевъ-день агнета не ся колятъ.* 2) *гл. вз.* Единъ другъ ся колимъ; перерѣзывать. — *Той коли, той бѣси, всичко може да прави, отъ него всичко ся пѣта, той има власть, той*

*заповѣда; онъ тамъ всѣмъ ворѣчаеть. Той коли сега кучя-то, той заповѣда, той раз-
права, той коли, той бѣси.* — *Молм, коли, прѣдума гж, прави, чини едвамъ гы прѣ-
дума.* — *И да колятъ овцж-тж, та не блѣс. Който прави пожегж, не е убиецъ, а който съ тѣхъ коли. Коли го откажъ врата. Колимъ мя по закла.*

Кѣлида, с. ж. Колядина, колада, коледа, божикъ, божичъ, рожество Христово; прѣданикъ Рождества Христова. — *Малка, суха коляда, день-тж прѣдъ колядж.* — *Попова коляда, кръстове, 5 Аинуарна, день-тж прѣдъ водици. Тога день священици-ти ходять по кжщи-ты та рѣсять, а домакыни-ти гы дарять съ надѣпци, съ сланинж, съ влѣнж и съ др.* — *На поповж колядж, никгоа.* — *Ще трае отъ бѣднжй вечеръ до колядж, ще трае тврѣдѣ малко. Да го поживи Господъ, отъ бѣднжй вечеръ до колядж.* — *Ще дойде и моя коляда, и азъ щж станж нѣчто, и менѣ ще свѣтне прѣдъ очи-ты.* — *Умыслился като шипаръ прѣдъ колядж, дошло му до главж-тж нѣчто тяжко.*

— *Всакѣй Българинъ си закала за Колядж свинж или, ако е бѣденъ, той си купува малко свинско за да ся облажи.* Пазаражкѣ-тъ на свиня-ты едно врѣмя ставаше на Игнатовъ день слѣдъ црѣвжж. — *Вечеръ-тж спорядъ колядж правять бѣднжй вечеръ: събиратся всичкы кжщци на вечеръ-тж, слагать всакаквы постигы настана, най-старый прѣкажда и рѣчюпва боговицж-тж. На колядж рано прѣди съвнуване трѣгать колядари изъ кжщж въ кжщж да колядвать: казвать благословни, пѣжтъ пѣсни, всакому спорядъ възрасть-тж и спорядъ работж-тж. Домакыни-ти дарять колядары-ты съ разны нѣчта, съ влѣнж, съ сырене, съ колаци и проч., а колядари-ти за всако нѣчто имъ казвать особенж благословнж. Благословни-ты въ разны мѣста бивать различны; ето за примѣръ една колядарска благословни: *Славѣте и благославяйте, дружина! Богу помолимся. Станжжжжы срьди ноци полуноци, пжтка пжтуважжж, друма друмуважжж, че излѣвожжж на висока дѣла, че дойдохжжж на тозови брата на кжщж-тж. Той надаше и пшаше на позлатенж трапезж съ доброчестжы сжжжковци и доброчестнж джщеркж. Нжй рекожжж, ще нжжж мжмре, ще нжжж гади, а пакъ той нжжж не полжмра, не позади, нжй ся зарадва и обирадва, че си станжж, та запрѣтнжжж златжж скутыж, бѣлы ржжавж, че нжжж дари добра дара, добра дара прѣвитжжж кравай, на кравага прѣвпранжжж мѣсалж, на мѣсала**

сребро, злато, кръсть дукато. Туй дукато ако е мѣдно, мѣдна му лѣджичка, мѣдна му паничка; ако е сребрно, сребро му ся лѣло и ковало, прѣвъ прага прѣлѣло тѣж годинѣ, до годинѣ и до амина. Този кравай които ся рѣцѣ вилѣ и прѣвилѣ, да ги сватятъ отъ девять села посѣнковци, отъ десѣто единѣ у майкѣ, та да ся уносятъ и подносятъ като кукувицѣ въ лѣстомъ, като водѣ въ бѣстромъ, като рѣбѣ въ дѣбинѣ, като соколѣ въ вѣшинѣ, като рогачѣ въ стрѣмно мѣлно усое, като царѣ Константинѣ по Романе. Този мѣсалѣ които ся рѣцѣ прѣлѣли и тѣкалѣ, Господѣ да ги дари, да ги блажи: тѣж годинѣ булка, до годинѣ люлка, въ люлкѣ-тѣ можечкѣ като асланчѣ юначѣ, на рамо му кривачѣ, на плещи му тѣлове, съ остри стѣрѣли набити, да тича да гони по високи горы по дѣбокѣ доли, лова да лови срънѣ, кошотѣ, можѣ черноокѣ. Това житѣ чѣста бѣла пшевица насѣ дарѣли, нѣгѣ Бога помолили: далѣ имѣ Господѣ и прѣдалѣ имѣ, съпалѣ и прѣсъпалѣ кръстѣ на нивѣ, копнѣ на гумно; да ся живѣ, да ся здрави, лозѣ копали, нивѣ орали съ босилковѣ копралѣ, всакой да имѣ захвална. Тѣзи братѣ ако имать душманѣ, дорѣ той прѣстѣли прага, да си съюпи два-та крака, сънѣ да го обавѣ, да ги не направи, сами да покаратѣ, единѣтѣ воцѣнѣ, другѣтѣ лоянѣ, и да му израсте опашка отъ поясъ за да му прилѣга прѣвъ пожарѣ да бѣга; ако му е малко, дорѣ прѣстѣли прага, да му стане връга надѣ носа на чело, малка като тѣкѣвѣ, да го заслѣпи, да го закѣори да не може да види кѣдѣ да иде. Тѣзи повѣсѣма да бѣдѣтъ длѣгѣ, длѣгѣ като орашкѣ копралѣ, като край изворѣ тополѣ; да бѣдѣтъ сѣменѣтѣ, плодовиѣ като дванадѣсѣтъ брѣзгѣла на гнѣздо; да бѣдѣтъ кѣтнѣ като брѣстѣ подѣ горѣ, като дафинѣ въ градинѣ; да бѣдѣтъ чѣстѣ, гѣстѣ, като дѣбравѣ край село, като на дѣда Шерина брадж-тѣ; да бѣдѣтъ мякѣ, мякѣ като памукѣ прѣзрѣвалѣ. Туй сѣрѣне прѣвъ колкото цѣдилѣщи прѣцѣдено, колкото ся капѣщи въ вѣдричкѣ капѣлѣ, на тогосѣ нашѣ брата толкови агнета по двора блѣкѣлѣ, по-много парѣнца врякѣлѣ; овѣщи стѣргатнѣ, козици благатнѣ, кога минѣтъ прѣвъ поле вряскѣ, кога минѣтъ прѣвъ горѣ

тряскѣ; поплѣмилися дѣбокѣ доли, високи горы съ овчарѣ, съ кѣшѣ, доили сѣ, броили сѣ, дѣлили сѣ, че ся е паднѣло кому лѣжичка, кому паничка, кому злато, кому сребро, на тогосѣ нашѣ брата половина крина бѣлѣ дукати, крина и половина жѣтѣ жѣтѣщи!

Колядѣрка, с. ж. Прѣтѣчка, что носятъ колядари, кога колядувать, колядачка.

Колядѣрскый, ска, ско, пр. отъ колядѣрѣ. Колядарскѣ пѣсни, пѣсни, что пѣятъ колядари, кога колядувать, колядница.

Колядѣрчѣ, ум. ср. отъ колядѣрѣ.

Колядѣрѣ, с. ж. Който колядува, ходи по колядѣ изъ вѣщѣ въ вѣщѣ, та пѣе пѣсни колядници; коляджанѣцѣ, колядникѣ, коляджанинѣ, коляжнѣкѣ, коврижѣнѣцѣ; христослѣвѣ.

Колядѣчка, с. ж. Колядарка.

Коляджанѣцѣ, с. ж. Колядарѣ.

Коляджанскый, ска, ско, пр. отъ коляджанѣцѣ. Колядарскый.

Колядица, ум. ж. отъ коляда. Колядка.

Колядѣчка, ум. ж. отъ колядица.

Колядка, ум. ж. отъ коляда. Колядица.

Колядникѣ, с. ж. Колядарѣ.

Колядѣница, с. ж. Колядна пѣсѣнѣ, колядарска пѣсѣнѣ.

Колядѣнѣтѣ, —дѣнѣ и —дѣнѣ, дна, дно, пр. отъ коляда. Что е за колядѣ, коляжкый.

Колядна, с. ж. Коляда. Всакой дѣнѣ колядна не бѣва.

Колядѣвамѣ и колядѣвамѣ, гл. ср. На колядѣ ходѣ изъ вѣщѣ въ вѣщѣ, та пѣятъ пѣсни колядарскѣ; колядовѣтъ.

Колядѣванѣ, с. ср. отъ колядѣвамѣ; колядѣ.

Коляжнѣкѣ, с. ж. Колядарѣ.

Коляжкый, на, но, пр. Колядѣнѣтѣ.

Коля, с. съб. отъ коля. Много кола.

Комай и комахай, нар. 1) Май, почти. Комай не е така. Има комахай двѣстѣ оѣчѣ. 2) Хемѣ, и. Комай не знаешѣ, на съдѣшѣ, та приказвашѣ. Комахай го види, че е болѣнѣ, на . . .

Командѣрѣнѣ, с. ср. отъ командѣрѣжѣ.

*Командѣрѣжѣ, ишѣ, —рѣлѣ, гл. д. Рядѣ, врѣтѣ, разправѣмѣ, глѣдамѣ. Командѣрѣжѣ дѣца-та, работѣ-тѣ. —рѣжѣся, гл. възвѣр.

Команѣтѣга, с. ж. Комонѣга.

*Комарджѣлѣжѣ, с. ж. Т. Игранѣ на парѣ, комарѣ; азѣртѣна игрѣ.

Комарджѣйка, с. ж. Който обѣчна да играе комарѣ.

Комарджѣйскый, ска, ско, пр. отъ комарджѣйна. Комарджѣйска игра.

***Комарджина**, с. м. Т. Който обича да играе комаръ.

Комарець, ум. м. отъ комаръ. Комарчя; комарикъ.

Комарекскый, ска, ско, пр. отъ комаръ; комаровъ. *Комарско ребро.*

Комарчя, ум. ср. отъ комаръ. Комарець.

Комаръ, с. м. Насѣкомо *Culex*, уйковецъ; комаръ. *И комари-ти до едно врѣмя халхтъ. Отъ комаръ масло може ли?*

***Комаръ**, с. м. Т. Комарджилхъ, игра на пары; азартныя игри.

Коматана, с. ж. Която чака на готово да нае коматы, коматарка.

Коматанъ, —ни и —новци, с. м. Който чака наготово да нае, коматаръ. *Коматанъ — готованъ. Коматъ да има, коматановци колко сакаш.*

Коматарка, с. ж. Коматана.

Коматаръ, с. м. Коматанъ.

Коматець, ум. м. и коматчя, ум. ср. отъ коматъ. Малък коматъ; крѣмка хлѣба.

Коматъ, с. м. 1) Късь, парче хлѣбъ; гомзѹля, кромѣ, укрукъ хлѣба. 2) Точено нѣчто, зелникъ, баница. — *Прѣзка като просачя за коматъ. Ръве като Циганчя ръженъ коматъ. Сухъ (чисти) комати безъ хлѣбъ. Два комата за поясъ. Празни долапъ, врѣти коматъ. Своето съ станъ, а чюждо-то съ коматъ. Не туртя-то крѣви врата, а ръженгый коматъ.*

Комахай, нар. Комай.

Комашенгый, нь, на, но, пр. отъ комашъ.

Постелѣте кадифанъ мандеры,
Нарядѣте комашенъ перници,
Отворѣте тяжкы порты моминъ. *Пѣс.*

***Комашъ**, с. м. Т. Платъ; матерія. *Коприланъ комашъ. — Какъвъ ми си комашъ! каква си стока!*

Комбара, с. ж. Раст. *Solanum tuberosum* и неговый плодъ, барабой, бръбой, компиръ, гомбелгы, кромпиль, кромпиръ, ромпулъ, патати; картофель.

Комбось, с. м. Салата. *Коприва на комбось*, сир. попарена и полѣна съ зехтинъ и оцетъ.

Комшина, с. ж. и

Коминие, с. м. мн. Каминны, джибры, пращины, прщины, цшуры; въжвжки. *Здраве и топли самуни и отъ коминие вода.*

Коминецъ, ум. м. и коминчя, ум. ср. отъ коминъ.

***Коминъ**, с. м. Каминъ, дыменикъ, дымникъ, баджа, кукъ; дымовая труба, димникъ, каминъ. *Да му забуха бухъль на комина! да му опустѣе къщя-та! Клятва. — Длъга Бойка безъ къкъ, и: длъгъ,*

длъгъ Тодоранъ, на стѣж-тж закованъ. Гат. — Коминъ.

***Комка**, с. ж. Л. Комкалица, причястие, причящение, причястна, причясть; св. Причястие. — *Суха комка*, причястие, что посятъ въжщи за да причястятъ болникъ; запясение даря. — *Да мя изгори комка-та! Клятва.*

Комкалица, с. ж. Комка.

Комкамъ, гл. свр. отъ комквамъ. Да причястъ; приобщитъ, причаститъ. — *кагый, прич. стр. Причястенгый; приобщенигый. — Не е комкамъ у уши-тж, не е толкова глупавъ. Хора-та не сж въ ухо комкани.*

Комквамъ и **комкувамъ** (да комкамъ), гл. д. Давамъ нѣкому комкж, причяствамъ; приобщатъ, причащатъ. — *мси, 1) гл. възвр. Зимамъ комкж, причяствамъ; приобщатъ-ся, причащатъ-ся. Дѣдо попе, видѣ ли мя да ли ся комкажъ? 2) гл. стр. Въвамъ комкамъ.*

Комкване и **комкуване**, с. ср. отъ комквамъ и комкванъ.

Комонгя и **комонгя**, с. ж. Комонгя, комунгя, кумунгя: 1) Раст. *Melilotus officinalis*; дѣбникъ, дѣбная трава.

Отдалечъ выкай мамъ си,
Дебело да ти постила,
Въсоко да ти подлага,
Да иде да ти набере
Врътыгъ и комонгж
И еднострѣжъ типтавъ. *Пѣс.*

2) Раст. *Viola sylvatica*, кюпечиче; фиалка лѣсная. 3) Раст. *Viola tricolor*, засмѣнъ ергенъ, корочя, любичица, мпущага, очета, темянужка; фиалка трехцвѣтная, Анютины глѣзки, Иванъ да Марья. 4) Раст. *Salvia pratensis*, дивъ димлясъ; шалфей луговой.

Комотъ, с. м. Трѣба платно.

Компирецъ, ум. м. Малко компиръ, барабоць.

Компирчя, ум. ср. Малка глава компиръ, барабойчя.

***Компиръ**, с. м. Раст. и плодъ комбара, барабой.

Комунгя и **комунгя**, с. ж. Комонгя.

Комчица, ум. ж. отъ Комка.

Комшийка, с. ж. Жена, мома комшина, близостька; сосѣдка. *Оставилъ попъ-тж попадийкж-тж и уловилъ комшийкж-тж.*

Комшийскый, ска, ско, пр. отъ комшина; сосѣдскый. — *скы, нар. Като комшинъ; но сосѣдски. — Комшийска-та кокошка по-голъмгъ кайца носи. Комшийска-та кокошка намъ ся види патка. Къжра сватба не е комшийска. Радва му ся*

като наше-то кучя на комши́йск-я кучк. *Комши́йска-та котка изала мясо-то, а наша-та ся нашла. Комши́йска-та котка налочила млѣко-то, а наша-та ся облизва.*

Комши́йчя, *ум. ср.* Малѣкъ, младъ комшина.

*Комшина, *с. м. Т.* Комшини помеждъ си сѣ они, на които кѣщи-ты сѣ една до другѣ или близо една при другѣ, близосѣдъ; сосѣдъ. *Не купувай кѣщя, а комшини. Карайся съ ключа си, да не ся карашъ съ комшина си. Тропа ли у комшини-тъи, тка ще дойде и у насъ. Като тя почита кѣща-та ти, почитатъ тя и комшини-ти ти; като тя почитатъ комшини-ти, почита тя и цѣлѣй свѣтъ.*

*Кѣшу, *Т. в.м. зв. п.* отъ комшина.

*Комшулѣкъ, *с. м. Т.* Вратичка отъ единъ дворъ въ другъ, протка; калѣтка изъ одного двора въ другой.

Комшулѣчя, *ум. ср.* отъ комшулѣкъ.

Конакчійка, *с. ж.* Въ кѣщя-тѣ на коѣто ся дава конакъ да кондисватъ у нежъ пѣтници.

Стойно, моме Стойно,
Стойно конакчійко!
У Стойнинж мамж
Добъръ конакъ има. *Иъ.*

Конакчійчя, *ум. ср.* Малѣкъ, младъ конакчя.

*Конакчйна, *с. м. Т.* 1) Въ кѣщя-тѣ на когото ся дава конакъ за пѣтници. 2) Пра-тенъ напредъ за да хване, да приготви конакъ да кондисватъ пѣтници.

*Конакъ, *с. м. Т.* 1) Мѣсто, дѣто пѣтници ся спиратъ да прѣкаратъ ноцъ, станъ; пристѣнище, нощлѣгъ, постѣй. 2) Мѣсто-то, което пѣтници изходватъ за единъ день; переходъ, переѣздъ. *Два конака мѣсто, два деня пѣтъ. Отъ Софийж до Пловдивж три конака.* 3) Кѣща на голѣмецъ, болгарска кѣща, сарай; дворѣцъ, домъ знѣтнаго велможи, замокъ. 4) Мѣсто, дѣто ся разправятъ общи-ты работы, управлене-то; присутственныя мѣста. *Въикали го отъ конака. Закарали го на конака.*

Конапъ, *с. м.* Кѣнапъ.

Кѣнвамъ, *гл. ср.* Слизамъ съ конь на конакъ.

Ой вы койна, мой храници!
Дѣка вечеръ шемъ кѣнвамъ? *Иъ.*

Кѣнда, *с. ж.* Просто кѣчнице.

*Кѣндаклина, *пр. неизм. Т.* Что има кондакъ, что е съ кондакъ.

Кѣндалия, *пр. неизм.* Въ пѣсенъ:

Спощи отидохъ на новж чешмж,
На новж чешмж конь да напож,
Конь кѣндалия, конь сѣвдалия.

*Кѣндакъ, *с. м. Т.* Дрѣво-то на пушкѣ, на пищовъ; прикѣдъ ружья.

Кѣндачя, *ум. ср.* отъ кондакъ.

*Кѣнджалтъ, *с. м. Т.* 1) Вдигъ на чорангъ, на обуце, горникъ, горнище, гушна, кончевъ, кракъ; пѣголенокъ, голѣище. 2) Конджолъ, караконджолъ.

*Кѣндикъ, *с. м. Гр.* в. кѣдикъ.

*Кѣндисвамъ и **кѣндисувамъ** (да кѣндисж), *гл. ср. Т.* Слизамъ, спирамъ на конакъ, застамамъ, прѣпадамъ, станувамъ; остапавливаться на нощлѣгъ, постѣемъ. *Кѣндисали у поповж-тѣ кѣщя.*

Кѣндисване и **кѣндисуване**, *с. ср.* отъ кѣндисвамъ.

Кѣндисж, *ешъ*, — дѣсахъ, — дѣсаль, *гл. свр.* отъ кѣндисвамъ; останѣвиться.

Кѣндунашъ, *с. м.* Птица *Motacilla*, говядарка, пилепашка, пендунашка, рыбакъ, стрѣчюпашка, стрѣчишка, стрѣчичка, трясопашка; трясогужка.

*Кѣндуръ, *с. м. в.* кундуръ.

Кѣнѣвци, *ум. мн.* отъ конь.

Кѣневый, *въ, ва, во, пр.* отъ конь. Что е на конь; лошадинъй.

Кѣнемъ, *нар.* Съ конь, на конь; верхѣмъ. *Кѣнемъ два дни далечъ отъ Софийж.*

Кѣнець, **кѣнци**, *с. м.* 1) Нищка за шпенне; нѣтка, нить для шитья. *Кѣнци-ти излѣзожж кѣсливж. Ожбилися кѣнци-ти на дрѣвж-тѣ му.* 2) Край, свръшкъ, битимъ; **кѣнець**. *Отъ начало-то личи кѣнець-тъ. Кѣса болѣсть — благий кѣнець.* — *Виси на кѣнець*, виси на косъмъ, едва ся дрѣжи малко му трѣбба за да ся скапе; *висѣтъ на волѣскѣ*, на нѣткѣ, на нѣточкѣ. *Работа-та му виси на кѣнець.* — *Да му ся свръшатъ кѣнци-ти!* Кѣтвѣ: да умре, да ся свръши, да го нѣма! — *Сбирай си кѣнци-тъи*, поприбирайся, не ся отпущай. — *Сбрькалъ кѣнци-тъи:* а) Побръкала му ся работа-та, закасалъ работж-тѣ, ушелся, забатачился. б) Сбрькался, сма-нался, спсасался; потерѣлся, пришѣлъ въ замѣшательство. — *Съ новж кѣнци закрѣпено*, присмивъ на вехтѣ, прѣправенж дрѣхж; *кафтѣнъ-то новый*, да дѣры стары. — *Тягълъ кѣнець*, удрямъ белгилъ, тягълъ чарнилъ; *отщѣлковать*, *отбиватъ нѣткою*, *ухлеснѣтъ.* — *Уврѣзали го съ памученъ кѣнець*, сговорихмыся, нѣ не смѣи още оздравилъ работж-тѣ. — *Дѣто игла-та, тамж и кѣнець-тъ.* *Вехто крѣпи — кѣнци хаби, старо либи — дѣне губи.*

Кѣнець, *ум. м.* отъ конь. Малѣкъ конь.

Кѣничкый, — чѣкъ, чка, чко, *смѣж.* отъ мѣстоим. **кѣлкавый**. **Кѣлкавчкый**. *Кѣничка кѣща!*

Кѣнишигъ, *с. м.* Конско лайно, конщракъ.

Кѣнище, *ув. ср.* отъ конь. Кѣнага.

*Конкубина, с. ж. Л. Дръжанка, цятора ;
содержанка.

Конкый, ка, ко, пр. смякч. Коничкый.

Конкыли, с. м. мн. Гыгы, ждракыли,
кыгыли, кукыли, погавици, погачкы, по-
щаккы, пашулици, патаракы, стулици, шули ;
ходули.

Конникъ, с. м. Чловѣкъ, каченъ на конь,
конникъ, конякъ ; конникъ, всадникъ,
верховой.

Конница, с. ж. Войска на коню ; кавалерія,
конница.

Конопарка, с. ж. Конато работи конюше.
Вранянкскы-ты момж вси-ты конопаркы.

Конопарчя, с. ср. Птыца *Fringilla canna-*
bina ; коноплянка.

Конопие, с. съб. 1) Раст. *Cannabis sativa*,
гръста, гръстие, гръстница, конопль, конопъ,
конопна, кънопль, кашапъ ; конопель, ко-
нопля, посконь. 2) Врвь, вжже отъ ко-
нопе, конопецъ ; пеньковая верёвка.

Конопецъ, с. м. Вжже, пороже, дебеда врвь,
конопе ; верёвка. *Врзали го съ конопци*
и го пустили въ кладенеца.

Конопецъ, ум. м. Малко конопъ.

Конопешница и конопинница и

Конопиница, с. ж. Животина *Gryllotalpa*
vulgaris, диво прася, дивъ ракъ, жюркълъ,
конопиница, конопицъ, конопицъ, кромидарецъ,
кромидарка, кромидарь, куконощекъ,
мече прася, попово прася, ракъ, рачецъ,
рачка, рачкълъ, ручекълъ, слѣпо куча, усика ;
сверчокълъ земляной, земляной ракълъ, мед-
вѣдка.

Конопль, с. м. Конюпе въ 1-то знаменованне.

Конопинице, с. ср. Нива посѣяна съ конопе.

Конопиный, — пиль и — пень, на, но, пр.
Направеный отъ конопе, конопяный. *Опра-*
ла ризы конопны.

Конопулка, с. ж. Стрѣкъ конюше.

Конопъ и конопель, с. м. Конюпе въ 1-то
знаменованне.

Конопяный, нь, на, но, пр. Направеный
отъ конюше, конопный.

Конопиница, с. ж. и

Конопицъ, с. м. Животина конопешница.

Конска борика. Раст. *Equisetum arvense*,
горчица, дзука, хуркы, кукувичина плюнка,
наставчя, пръшлика, пръслици, ставнакъ ;
хвоць полевой, пестышки, пупыши.

Конска папратъ. Раст. *Pteris aquilina*,
орлова папратъ, папра, папратъ ; орлякъ,
орлячякъ.

Конска сврака. Птица *Lanius meridionalis*,
магарешникълъ.

Конско ребро. Раст. *Melilotus alba* ; дон-
ликълъ бѣлый.

Конско цвѣтје. Раст. *Taraxacum officii-*

nalis, борець, горець, глушило, глушина,
горчивичъ, кашикосъ, магарешка млѣчка,
млѣчка, падикусъ, ушѣлка ; одувалчикълъ,
попово гумѣнцо, хасимъ, львиный зубъ.

Конскы зжби. 1) Цвѣтице, цвѣти бѣло,
расте по лжовища-та. 2) Цвѣтие конкычя.

Конскый, ска, ско, пр. Что е на конь, за
конь, отъ конь ; лошадиный, конскый. *На*
конскя главж юзда прилична. Въсѣте
като магаря отъ конскы мужи. — На
конскый велиденъ, на куково лѣто, никога ;
послѣ дбждичка въ четвѣргъ. Кога дойде
конскый велиденъ. Ще бжде на конскый
велиденъ. Ще прокопса на конскый вели-
денъ.

*Конте, с. ср. Кабадана, тавраджина ; щѣголь,
франтъ.

Контошець, ум. м. и контошчя, ум. ср.
отъ контошь.

*Контошь, с. м. Т. Кжса до понаса горина
дрѣха, копаранъ, кусаря, кусо, фермене,
салтамарка ; курткя, кунтушь, кунтышь.

Контжя, ишя, — тился, гл. *възвр.* Гыз-
джя, кытжя ; щеголять, франтитъ.

*Конущисвамъ и конущисувамъ (да ся
конущисж), гл. *въз.* Т. Събирамъ, виждамъ,
приказвамъ си съ нѣкого ; имѣть связь,
обращатьсь съ кѣмъ.

Конущисванне и конущисуванне, с. ср.
отъ конущисвамъ.

Конущисж (да ся), ешь, — шисахся, — щис-
сался, гл. *свр.* отъ конущисвамъ.

Кончѣвъ, с. м. Конджуль въ 1-то знамено-
ванне.

Кончице, ум. ср. отъ кончя. *Момченце*
и момчице — кончице и телецице.

Кончетина, съб. отъ конь. Много коню.

*Кончина, с. ж. Една игра на коню.

Кончя, ум. ср. отъ конь. 1) Малкъ конь,
дребенъ конь ; конекълъ, лошадка. 2) Мал-
ко-то на кобылж, ждрѣбж ; жеребѣпокълъ.
— *Отъ размѣж на размѣж, падиж*
кончя на полѣж. — Кончя хранено,
хубаво, добро, отбрано кончя. Разигра ми
ся хранено кончя.

Кончя, ум. ср. отъ конецъ. Малко кжчя
конецъ.

Кончявамъ (да кончяж), гл. д. Кращамъ,
сврѣшамъ.

Кончяванне, с. ср. отъ кончявамъ.

Кончяж, ешь, — чялъ, гл. *свр.* отъ кон-
чявамъ.

Кончицъ, с. м. Животина конопешница.

Коншракъ, с. м. Конско лайно, коншиникълъ.

Конъ, *прѣдл.* Камъ, кунъ, при ; къ. *Проше-*
талася Еана конъ Витолскж странк.

Весь день Бое босо жнало,
Босо жнало, хлѣбъ не жало ;

Кога было конь къ вечерину,
Запъвало, задзунило. Пѣс.

Конь, с. м. Познато животно; лошадь, конь.
Какъ конь; выносливый конь. Конь-тъ рѣта; лошадь бѣется задомъ. Конь-тъ ся коси, закачна си крака-та, кога ходи; лошадь съ забемъ, съ засѣчкою. — Намѣрилъ вѣрмя да си разиграва коня, да си прави каквото ще. — Отъ конь на магаря, понизенъ; переобули изъ сапогъ въ лапты. — Добръ конь ся продава и подъ лошъ (сѣдранъ) чюль. Хубавъ конь и на наслѣ-тѣ ся продава. Добръ конь и подъ сѣдранъ чюль личи. Бѣлъ конь и людъ чловѣкъ отдалечъ личятъ. Отъ коня на трона. Конь приликъ не гляда: който го има, той си го язди. Конь ся не язди по приликъ, а кой го има. Шогавий конь, като чюе гебре-то, чешешя. Гладно пся умрѣлъ конь сѣнува. Гарга-та моли Бога да мрѣтъ коне-ти. Да бы слушалъ Господъ гаргы-тѣ, коне-ти щасъ да мрѣтъ повяче. Много коне много красты, единъ конь една краста. Още коня не видѣлъ, крака замазалъ. Който язди чуждъ конь, на срдѣжъ пѣлъ пѣши трѣва. Чюжовий конь и срдѣжъ водъ ся зима. Съ чюждъ конь по-скоро ся вѣрви. Съ чюждъ конь по-малко харъ ся прави. Далъ ли си конь съ кирижъ, не пѣтай, кой го язди. На ученъ конь юздъ не трѣбва. Трай (живѣй), конѣ, за зеленъ трѣвѣ. Нека ти конь-тъ отъ зобъ загине. Зобъ-тъ тѣра коня, а не камшица-та. Ея ли щешъ, конѣ, зобъ! Зобъ въ коня ся не губи. Излѣзь, конѣ, изъ гйола, цѣ ти дамъ пльмъ торбѣ зобъ. Хвати приятель попъ, та да му хранишь коня съ зобъ. Мѣнѣва гы като Циганинъ коне-тѣ. Моли като съ краставъ конь. Удрѣнался като аблжкарскый конь. На какъто конь яздишь, такъкъ пѣсемъ щешъ пѣешъ. Конь прѣди, вѣтѣръ вѣе. Прозѣвася (мысли) като конь на празднижъ торбѣ. Надѣвася като конь на празднижъ наслѣ. Надѣвася като конь за зобъ. Жьденъ конь мѣтмъ водъ не гляда. Глядай конь стопанскы, язди го душманскы. Конь и пушка сами ся крадѣтъ. И на коня булка-та не ся знае коя е. И конь може, и азъ можъ, ако Господъ не поможетъ, ничто не може. Кога изаде грѣбача, трѣгнѣ конь-тъ изъ пѣтѣ. Коня води, пѣши ходи. Излѣлъ си конь-тъ кирижъ-тѣ. Хубавий конь (лудый конь) или ще окуцѣе, или ще окйоравѣе. Конь ся не продава. Женѣ-тѣ си давамъ, коня си не давамъ.

Мага си главѣ-тѣ като конь отъ мужѣ (като конь съ празднижъ торбѣ). Брѣзый конь ся стига, а брѣза-та рѣчь не може. Брѣзъ конь ся прѣвара, брѣза дума не ся стига. Да тя пази Господъ отъ конь отзадъ, отъ волъ отпурѣдъ, а отъ калугеръ отвѣрѣдъ. Дѣто конь съ копыто-то, тамъ и ракъ съ клѣцѣ-тѣ. Кога израстѣтъ на коня рогове. Конь на четѣре и пакъ ся стѣва. Конь-тъ за четѣредесѣтъ, самарѣ-тъ за пѣтдесѣтъ. Или на двама-тѣ конь, или на одного рѣженъ. Болестъ-та дохожда съ конь, а отива си съ кола. Досега щасъ изпросъ конь и волъ. Кога умре мой-тъ конь, ако ще никна трѣва, ако не. Да мя рѣтѣ конь не щасе да мя е ядъ, а то мя рѣтѣ краставо магаря. Смѣся (жѣлѣся) като умрѣлъ конь. Тѣ мѣне размѣй, тебе Господъ да размѣе като пукнѣлъ конь. Жена съ голѣмо чело, а конь съ голѣмъ гоюзъ. Сбира клинци да си прави конь. Още три, та конь и право та на Хаджелжкъ. Който жѣлъ пѣтало-то (подковѣ-тѣ), загубя и коня. Не трѣси коня, а пѣтало-то му. Конь-тъ и ноцижъ види. Конь познава сайбижъ си. Конь познава кой може да го язди.

Конюшникъ, с. м. и

Конюшница, с. ж. Конярица, оборъ за коне, ахѣръ; конюшня.

Влѣзь си ми въ длѣжъ конюшницѣ,
Извади ми можъ-гѣ сейсанжъ,
Стягни ми ѣкъ съ съ девѣтъ попружы. Пѣс.

Конюшничка, ум. ж. отъ конюшница.

Ахѣрчя; конюшенка.

Коняга, с. м. ув. отъ конь.

Конякъ, с. м. Чловѣкъ на конь, съ конь, конникъ, конярь, коняникъ; конникъ, всѣдникъ, верховой.

Оставай сѣгомомъ, момкова мале,
Че ти дигнѣхмы сватѣкъ голѣмъ:
Двѣста коняци, триста пѣшѣци,
Чѣтырестотинъ брѣзъ кочѣи. Пѣс.

Коняникъ, с. м. Конникъ, конякъ.

Конярка, с. ж. Конято пасе коне.

Коняричкъ, с. м. Агжѣлъ, егрекъ за коне, за ергеле.

Конярица, с. ж. Конюшникъ, конюшница.

Като чю Марко на хладны механъ,
Станъ, та си дойде право дома,
Та си влѣзе въ тѣмъкъ коняричѣкъ,
Та изкара своа брѣза коня. Пѣс.

Коняричка, ум. ж. отъ конярица.

Рано рани добѣръ юпакъ,
Рано рани въ коняричѣкъ,
Изведе си храненъ коня. Пѣс.

Копарекскій, ска, ско, пр. отъ копарь.
Копарчя, ум. ср. Малъкь, младъ копарь.
Копарь, с. м. 1) Който има коние. 2) Който насе коние. 3) Който глѣда коние, севзинъ; кобоюхъ. 4) Копиакъ, копианикъ.

Копѧ, с. ж. Купъ струиано сѣно, слама; копенъ, стогъ; копиѧ, копѧ, конь, стогъ. *Копѧ сѣно, копа слама. На копы; по-копѣнно.*—*Качили го, турнжи го на копж-тѧ, накарали го да направи нѣчто тяжко, мѣчно, па го оставили самъ да ся мѣчи съ него. Турнж нѣ на копж-тѧ, па си зема стѣлбж-тѧ.*—*Не види баба копж-тѧ, па ще види иглж-тѧ. Не видѣла баба копж-тѧ, а видѣла въ нежъ иглж-тѧ. Можа вино не пие, коза сѣно не паде: коза-та на копж-тѧ, а мома-та съ окж-тѧ.*

Кѡпа, с. ж. 1) Властарь, младочка на лозж. 2) Стрѣкъ отъ лукъ съ сѣмя-то.

Копѧвамъ, гл. мн-кр. отъ копѧж; кѧны-вать.

Копѧло, с. ср. Съ чтою сѧ копае, копачка, мотыга; киркѧ.

Кѡпамъ, гл. д. Копаж. *Вряденъ да копа лозж. Дяволъ-тѣ ни оре, ни копа, само людѣ-то скарва.*

Копѧние, с. ср. отъ копѧж. Копань.

Кѡпани, с. м. мн. Малкы-ты на жѧбж, доклѣ не имъ сѧ още израстли крака; врь-токопанецъ, главунакъ, главуннакъ, главочъ, егюпскы рыбы, жѧбина, калугерици, лѣ-жичета, мраморци, мрѣмурци, пайвутка, па-лагуныцъ, плѣхуци, попадайкы, поповы лѣ-жичета, пулѣглавци, скрьдокопани, циганскы рыбы; головастикъ лягушечный.

Копѧнка, ум. ж. отъ копѧниѧ. *Малка Ёанка (Ганка) за копанжж, а голѣмка за сѣдѣкж; на рабѣту повѧдъ послѣднихъ, на ѣду наперѣдъ пѣрвыхъ.*

Копѧнчище, ув. ср. Голѣма копанѧ.

Готвила съмъ ти, готвила:
 Варено зеле щирѣно,
 Съ сѣкырж-тѣ дробено,
 Въвъ копанчище турѣно. *Пѣс.*

Копѧнчя, ум. ср. отъ копѧниѧ. Копанка.

Кѡпанчя, ум. ср. отъ кѡпанъ. Кѣльчица. *Отъ кошокж-тѧ ни копанчя, отъ вино-то ни капчица.*

Кѡпанъ, с. м. Кѣпанъ, кобылица на кѣпанъ; коромѣсло вѣсѡвъ.

Кѡпанъ, с. м. 1) Чюкъ особена направа за чюкане ленъ. 2) Валчиста бухалка; валѣкъ. 3) Пѣнь, китюкъ, корень отъ отсѣчено дрьво; кѡпани. 4) Мрѣвка мясо. *Дай ми копана, а тѣ нажъ ориза.* 5) Кокошна кѣлка.

Хубаво ряди, ковошко,
 Да не ти хврьлж цвѣна,

Да ми ти скрьшж крьло-то,
 Да си ти изнамъ копана. *Пѣс.*

Кѡпанъ, с. ж. Копане. *Копанъ на куку-рузъ, възривъ. Копанъ на лозж, праше-ние. Прѣва копанъ, вторакопанъ. Ходихъ на кѡпанъ, ходихъ да копанж. Така копанъ не струва.* *Щж ти платж дѣлга си по копанъ.*

Кѡпанѧ, с. ж. Валчпестъ сѣдъ издѣбанъ отъ едно дрьво като корыто; гавана, гаваница; корѣцъ, колѧнъ. *Свилася като надѣвищж въ копанж. Земай женж отъ сой, а кучя отъ копанж.*

Копарѧнчя, ум. ср. Вязана долама съ увис-нжгы ржавы.

Копарѧнъ, с. м. Дрѣха контошь.

Копѧтѣй, тѣ, та, то, прич. стр. Копаный.

Копачѣлиникъ, с. м. Мотыга трьногѡпъ.

Копачинъ, с. м. Копачь.

Копачка, с. ж. 1) Жѧна, мома, конато ходи на копанъ. 2) Мотыга тѣсна та дѣлга да копанжт или разкопавать съ неж нѣчто; копачь; копачъ. *Зѣлж трѣнь — зла ко-пачка.* 3) Корень дѣлгъ отъ лозж.

Копачъ, с. м. 1) Който ходи та копае; ко-пачинъ; копачъ, копальщикъ. *Напился като копачь.* 2) Копачка мотыга. 3) Кой-то копае мрѣтвы; могильщикъ.

Копѧж, ешь, — пѧлъ (копѧвамъ, да бѡп-нж, кѡпвамъ, кѡпнувамъ), гл. д. Копамъ: 1) Правж дупкы, намы по земж-тѣ съ нѣчто; ровж, рыж; копѧть, рыть. *Стига си копанъ по двора, направи го на намж.* 2) Съ копане пзваждамъ, изкарвамъ; изко-павамъ, изроввамъ; выкѧпывать. *Копѧе камѣне, глиѣнж.* 3) Съ копане изработ-вамъ, разкопавамъ; разрѣхливать почву. *Отпишли да копанжт лозжа-та.* 4) Скрывамъ въ земж-тѣ, закопавамъ; закапывать. *Мрѣтвѣци-тѣ копанжт на дѣлкобо да гѣ не изрови гадъ.* 5) Изкѣлѣвамъ, из-чѣврѣквамъ; выкѣлѣвывать, искѣлѣвывать. *Гарванъ гарвану очи не копать.* 6) Ис-камъ отъ нѣкого нѣчто съ сплж, не го оставнамъ на мира да ми го даде или да го направи; врьтж, дръгнж, дѣлбамъ, жаравж, пѣжж; кѧпѡчитѣ, кучитѣся. *Копѧе мя за нѣчто.* — *пѧжжся, гл. стр.* По знаменованпѣ-то на глагола; копѧтѣся. *Коза ся лозж копае, баба ся пѡпае.* — *пѧ-нитый п — пѧтый, прич. стр. кѡпаный.* — *Копѧе грѡбъ нѣкому, глѣда да го съ-сыне, да го доврѣши; рыть кому ѧму, копѧть кому ровъ. Отпрѣдъ глади и ма-же, отзадъ грѡбъ копае; спѣреди любилъ бы, а свади убилъ бы, или: онъ лѡжкою кѡрмить, а чѣрепомъ глажъ кѡлить. Лас-катель-тѣ прѣдъ тебе глади, маже, а*

отъ страня трапъ копае. Който дру-
гъму камъ (гробъ) копае, самъ пада въ
неж. Млвчание-то гробъ копае. Съ иг-
лк кладенець да копаеш. Дяволъ-тъ
ни оре, ни копае. Умъ царува, умъ кля-
тува, юнакъ лозе копа. Който низко
гляда, дълбоко копае.

Копіаніе, с. ср. отъ копѣж. Копаніе.

Копвамъ (да копнѣ), гл. д. Зимамъ нѣчто

безъ пары, келешрь, удриамъ кйоравото.

Копвамъ и **копнувамъ**, гл. уч. отъ копнѣ.

Копю, с. ср. Коше.

Копелѣкъ, с. м. 1) Незаконнородено, чуж-
до дѣтя; кошеля, копелчя; вѣблядокъ, вѣ-
блядышь. 2) Малко момчя, момчакъ,
келешъ.

Копелѣна, с. ж. Жена, мома родила копеля;
копелкыня, курва. *Подрѣжъ ми копелѣ-
то, да ся посмѣж на копелѣна.*

Копелетѣна, с. съб. Момчетина.

Копелкыня, с. ж. Копелана.

Копелчя и **копеля**, с. ср. Копелѣкъ. *По-
дрѣжъ ми копелѣ-то, да ся посмѣж (по-
слеботж) на тѣжи курвѣ.*

Копѣпъ, кошни, с. м. Копа отъ сноше при
гумно, натрупанъ за връшене; кладна,
копна, стогъ, другожина; копнѣ, омѣтъ,
скирдъ, одѣнѣ. *Мгышка въ копенъ глад-
на не остава. Гради кръстець да лѣ-
тува, а копенъ да зимува.*

Копіе, с. ср. Коше, сулица, мѣзракъ;
копѣ, пѣка.

Копѣца, ум. ж. отъ копѣ.

Копѣчка, ум. ж. отъ копѣца.

Копѣнѣшь, с. м. Кисарь, крахтъ, кликачь
при черковж; пономарь.

Копка, с. ж. Дупка пробита на ледъ за на-
лваніе водж изъ неж.

Копнѣ, с. ж. Копенъ.

Копнувамъ, гл. уч. отъ копнѣ.

Копнѣне, с. ср. отъ копнѣж. Копнѣнѣне.

Копнѣж, ешь,—нѣлъ, гл. ср. Копнѣ: 1)

Тѣж, топнѣся; тѣять. Снѣгъ-тъ копнѣ.
Слзнице грѣе, ледъ копнѣе. 2) Линѣж,
топнѣся, чезнѣж, чмаж; нѣтъ, изнѣвѣтъ.
*Копнѣ ми срьдце-то, жьдува за нѣчто,
мжѣся за нѣчто; щемѣтъ сѣрдце, несѣтъ
на сѣрдце. Тѣ ся смѣешъ, а мѣнь срьдце
копнѣе.*

Копнѣнѣне, с. ср. отъ копнѣж,

Копнѣж, ешь—налъ, гл. ср. Копнѣж.

Копни, грудко, не копни,
Какъ копнѣтъ младъ юнакъ
За-отъ село дѣвоичя. Пѣс.

Копнѣж, ешь,—нѣлъ, гл. ед-кр. отъ ко-
пнѣж.

Копой, с. м. Кучя ловчийско; ищѣйка, и-
щан, лягавая собака. *Лѣвнѣжъ (изтъгнѣл-*

*ся) като копой. Хлѣта като копой. Да
тя лае копой, та не бѣсно кучя.*

Копойчя, ум. ср. Малѣкъ, младъ копой.

Копорець, ум. м. Малко копоръ.

Копоръ и **копъръ**, с. м. Раст. *Anethum
graveolens*, копрець, манотъръ, старкосъ;
укрѣпъ, кропъ, копѣръ.

Копралъ, с. м. и

Копрѣла, с. ж. Длѣгъ остень на единѣтъ
край съ бодилкж да кара воловы-тъ, а на
другѣтъ съ сѣкавицж, за да ся чисти съ
неж рало-то отъ прѣсть, кога ся оре; чет-
вернакъ.—*Додѣ за сѣдне слзнице-то, оста-
вало оце двѣ копрѣли*, сир. така ся виж-
дало като слзнице-то да е високо отъ залѣзъ
колко двѣ копрѣли.—*Прѣвитж кравай на
копрѣлж. Припѣвъ за орачь.*

Копрець, с. м. Раст. Копоръ.

Копрѣва, с. ж. Раст. *Urtica*, жарка; кра-
пѣва, кропѣва. *Шарж съ копрѣвж, уд-
риамъ, та да пари.*—*Направихъ го глѣж и*
копрѣвж, ничто и никакво, нахокахъ го,
навыкахъ го.—*Гръцка копрѣва*, единъ
видъ дребна копрѣва.—*Два копрѣва*,
жрътва копрѣва, раст. *Lamium album*,
дѣдово винце, кошютиня; глухѣя крапѣва.
—*Всѣка копрѣва не бѣде (не пари).*
*Копрѣва не ся мирѣше. Копрѣва ми-
рѣше ли ся, та и ежъ да ся милва.*
Не мя е юдъ, кога мя пари копрѣва,
а кога циръ. Пѣсъ на нивж, стопанъ въ
копрѣвж. Не ти казва трендафилъ, а
копрѣвж. Пука като копрѣвж въ грѣнж.
*За жемъ-тъ копрѣва, а за мжѣжа ко-
прѣва. Гръкъ, кога ся роди, най-на*
прѣдъ рѣче чирозъ, а Българинъ копрѣвж.
—Глядѣтъ да ся облажѣтъ, да ся озлачѣтъ съ
копрѣвж на Св. Иванъ Копрѣванъ (24 Фе-
вруарина) и на Власовъ день и тогава вар-
дѣтъ да ся не покажѣтъ съ неж, за да не
гѣ надѣтъ блѣхы прѣзъ лѣто-то.

Копрѣвалъ, с. м. Мѣсто, дѣто има много
копрѣвж.

Копрѣвалникъ, с. м. Точено съ копрѣвж
междъ петурѣ-тъ. *Зеленъ зелникъ копрѣ-
валникъ.*

Копрѣванъ, с. м. Така наричатъ Св. Иванъ
1-о и 2-о обрѣтене главж-тъ му на 24
Февруарина, зачото тона день ся озлачавѣтъ
съ копрѣвж; копрѣварь.

Копрѣварка, с. ж. 1) Която ходи на ко-
прѣвж, да бере копрѣвж. 2) Която обывча
да ѣде копрѣвж.

Копрѣварчя, 1) ум. ср. отъ копрѣварь.
Малѣкъ, младъ копрѣварь. 2) с. ср. Грѣня
за варене въ него копрѣвж. *Пѣка като*
грѣня копрѣварчя.

Копрѣварь, с. м. 1) Който ходи на копрѣвж.

2) Който обыча да наде копривж. 3) Коприванъ.

Копрѣвица и **копрѣвка**, *ум. ж.* отъ копрѣва. Малко копрѣва; крапѣвка.

Копрѣвичка, *ум. ж.* отъ копрѣвица.

Копрѣвианѣй, *нъ, на, но, пр.* Что е отъ копривж, направенѣй съ копривж.

Копрѣвиавѣй, *въ, ва, во, пр.* Что има много копривж.

Копрѣина, *с. ж.* Ницкы, които точятъ отъ кожурци отъ бубж; свѣла; шѣлкъ.—*Точѣъ копринѣ*; размѣтывать шѣлкъ.—*Копрѣина ржченица*, копрѣина точена на ржкж, а не на чекржкъ.—*За женѣ-тж копрѣина*, а за мжжѣ копрѣва; женѣ шѣлкъ, а мужу шѣлкъ.

Копрѣнарка, *с. ж.* 1) Който точи или продава копринж. 2) Пржтчка, макара, на кожто намотавать копринж за шивъ; вытѣкъ, выѣшка, катушка, коклѣуха, мотѣря.

Копрѣнаръ, *с. м.* Който точи или продава копринж.

Копрѣница и **копрѣника**, *ум. ж.* отъ копрѣина. Малко копрѣина.

Копрѣничка, *ум. ж.* отъ копрѣница.

Копрѣнианѣй, *нъ, на, но, пр.* Направенѣй отъ копринж; копрѣиавѣй; шѣлковый.

Копрѣиавѣй, *въ, ва, во, пр.* Что е отъ копринж; копрѣианѣй.

***Коптѣсамся** и **коптѣсувамся** (да ся коптѣшиж), *гл. об. Т.* Съзимамся, показвамся; появляться. *Коптѣсался е като нѣкой дере-бей.*

Коптѣшиж (да ся), *ещь,—тѣсался, гл. свр.* отъ коптѣсамся. Да ся съземж.

Коптѣние, *с. ср.* отъ коптѣжж.

Коптѣжж, *ещь,—тѣъл, и*

Коптѣж, *ишь,—тѣъл, гл. ср.* Тъмнѣж, траж, млѣжж. *Авж си коптѣжж.*

Копчѣло, *с. ср.* Тынкы малкы клѣщи за правене копчи отъ тѣл; чифтъ, гарга-бурну; острогубцы, остроузубцы.

Копчѣлце, *ум. ср.* отъ копчѣло.

Копчица, *ум. ж.* отъ копчѣна. Копчѣя.

Копчѣя, *ум. ср.* Малка копчѣна, копчица; застѣжечка.

Копчѣна, *с. ж.* Справа отъ тѣл за забачане лѣчто, та да стои то затворено; застѣжка. *Мжжска копчѣна*, что е като кукж; кручѣкъ. *Женска копчѣна*, что е като примкж, та влиза въ неж мжжска-та копчѣна; пѣтля. *Копчѣна на книгж; зацѣпка.*—*Дѣѣ жлжжжж ся прѣвж плѣтж тжгжтж.* Гат. копчѣна.

Копчѣнамъ, *гл. д. свр.* Да закончѣнамъ; застѣгнутъ. *Да ти копчѣнамъ сабж дамаскинж.*

Копъръ, *с. м.* Раст. копоръ.

Копѣтнѣакъ, *с. м.* 1) Раст. *Cyclamen europaeum*; дрѣква. 2) Раст. *Asarum*

europaeum; копѣтень, копѣтникъ, подорѣпникъ. Това растение ся вари и вода-та му ся пие противъ утраване.

Копѣто, *с. ср.* Покѣтъ на крака на нѣкои животны, кѣтица; копѣто. *Копѣто на овцж, чяпонакъ, чяпонецъ. Копѣто на конъ, на муля, шланецъ.*—*Дѣто конъ съ копѣто-то, тамъ и ракъ съ клѣщи-тж.*

Корѣ, *с. ж.* 1) Кожна на дрѣво и на плѣдовы; корѣ, корка. *Корѣ отъ дрѣво. Илимонж, джма съ дебелж корж.* 2) Корава-та, по-измечена-та външна чѣсть на хлѣбъ; корка. *Горниѣ и долниѣ корѣ отъ хлѣбъ. Дай му едик корж да ж ержзе. Не гждай корж-тж, а срѣдж-тж.* 3) Кожна, что хваца нѣчто отгорѣ; нѣпрѣлъ. *Млѣ-ко-то е хванжло корж.* 4) Петура, обга, оуба, губа; листь тѣста. 5) Капаци-ти на подвязанж книгж; облѣжка книгѣ. *Развалижж ся корѣ-тж на псалтира.* 6) Дѣска-та, съ кож-то правятъ прѣбирты на тъкане. 7) Прѣбиръ на тъкане.—*Отъ корж до корж*, всичко, отъ край до край. *Изчѣоаж книгж-тж отъ корж до корж; прочѣлъ отъ доскѣ до доскѣ. Той го знае отъ корж до корж.*—*Подльнж го по джневж (по лебеннѣвж) корж*, измамнго, изпрати го безъ ничто.

Корабарчѣя, *ум. ср.* Малѣкъ, младъ корабаръ, момчѣ слуга на корабъ.

Корабаръ, *с. м.* Който работи на корабъ, корабчѣна, гемиджѣна; матрѣвъ.

Корабчѣна, *с. ж.* Корабаръ, гемиджѣна.

Корабъ, *с. м.* 1) Голѣма ладѣна, гемѣна; корабълъ.

Младъ Деспотъ ся возаше
Во двѣ златы корабѣ
Со свои-тѣ сыновы. *Иъс.*

2) Шарапхана, жлѣбъ, корыто за прѣкарване грозде.

Корабѣя, *с. свб.* Много корабѣи.

Извади си прѣжж шапкж,
Благослови црѣно море,
Отмръзнжся црѣно море,
Помнжжжж корабѣ-та. *Иъс.*

Коравецъ, *с. м.* Нишонъ съ зеленикавж понуканж корж.

Коравина, *с. ж.* Тврѣдина, тврѣдость, накость, накота; тврѣдость, жѣсткость, чѣрствость.

Коравинка, *ум. ж.* отъ коравина.

Коравичкѣй,—чѣкъ, чка, чко, и

Коравкѣй, *вжа, вжо, пр.* смжжж. отъ коравѣй.

Коравѣй, *въ, ва, во, пр.* 1) Тврѣдѣй, жкѣй, не мяккѣй; тврѣдѣй, жѣсткѣй, чѣрствѣй. *Коравѣ дрѣво; тврѣдое дрѣво. Коравѣ постѣлка; жѣсткѣя постѣлъ. Коравѣ*

хлѣбъ; чѣрствый хлѣбъ. 2) За чловѣкъ: немилостивый, безжнлостный, несклонный; нечувствительный, чѣрствый (о чловѣкѣ). *Коравъ чловѣкъ. Кораво срѣдце; жѣсткое, чѣрство сердце. Има коравъ очи, не ся свѣрни, не ся срамува; у него мѣдный лобъ. — во, нар.* Тврѣдо, нао, не мякко; тврѣдо, жѣстко, чѣрство.

Коравѣж, ешь, — вѣль, *гл. ср.* Ставамъ коравъ, тврѣдѣж; тврѣдѣть, жѣстелуть, чѣрствѣть.

Коранъ, *с. м.* Рыба пестрѣва на единъ възрасть.

Корачъ, *с. м.* Чюкъ за подковаване добытъкъ.

Корвамъ и **корнувамъ** (да **корнж**), *гл. д.* Скубамъ, изтрыгвамъ; вырывать.

Кордѣль, *с. м.* Врѣхъ междѣ два дола.

Коремець, *ум. м.* и **коремчя**, *ум. ср.* отъ **коремъ**. *Кормя; животиъкъ, брюшко.*

Коремъ, *кормй, с. м.* Онаа часть на чловѣка, на животно, въ кождо сж жтробы-ты: чирва-та, дробове-ти и пр.; трѣбухъ, мѣхъ, мѣшлина, тумбакъ, бурта; брѣхо, животь. *Коремъ мя боли, срѣдце мя боли; животь боли. Грѣзе мя, врѣти мя коремъ; имѣть рѣвъ въ животь. Хванж мя коремъ, налѣнж мя коремъ, заболѣ мя коремъ; схватѣло животь. — Потзналъ въ кала до коремъ; увязъ въ грязи по брюхо. — Оживѣло ми е нѣчто на корема, много ми ся пска, все за него мыслѣж. — Коремъ-тъж му механа, голѣмъ ппаница. — Хванжжѣся за кормы-тъж отъ смѣхъ, много ся смѣхъ, до падане; задыхаться отъ смѣха, надрывать кишкй, животики отъ смѣха. Сврака-та поще бѣвола за да си наплѣни корема. На голъ коремъ чифте пицове. Доброволна сирота коремъ-тъж ѣ до земж-тъж. Чакалъ е на майкж си въ корема девять мѣсяца, та сега не може ли да почнака малко. Да му побѣлѣе глава-та като на магаря коремъ-тъж.*

Корѣше, *с. ср.* отъ **корѣж**.

Коренѣше, *с. ср.* отъ **коренѣж**.

Коренець, *ум. м.* и **коренчя**, *ум. ср.* отъ **корень**; **корешѣкъ**. — *Сладко коренчя*, раст. *Polyrodium vulgare*, блага напратъ, сладка напуръ; сладый корень.

Коренище, *ув. ср.* отъ **корень**.

Корень, *с. м.* 1) Онаа часть на дрво, на растенце, что е въ земж-тъж; **корень**. 2) Пѣнь, копанъ, китюкъ отъ дрво. 3) Колѣно, влака, родъ, кровь; родъ, плѣмя, поколѣние. — *Хвацамъ, пуцамъ корень; пускатъ корень, окоренѣть, окоренѣться. — Не ще хване корень, не ще трае мно-*

го врѣмя. — *Крушка-та не пада далечъ отъ кореня. Скуби рѣдоквж-тъж отъ корень. Еакъ е като врѣвовъ корень. Ако паскътъ трѣвж-тъж, кореня-та остана. Да му ся сврѣши и корень-тъж и семсе-ле-то!* Клятва.

Коренѣж, *ишь*, — *ниль, гл. д.* 1) Вадж нѣчто изъ земж-тъж съ кореня му заедно, скубамъ, скорвамъ; **корчевать**, **вырывать**, **выдѣргивать** изъ землй съ корнемъ. *Коренимъ дракы-тъж изъ нивж-тъж.* 2) *Потошавамъ пряждѣ, ткань въ чорбж отъ шавлековы корени, та гы кыснж въ немъ. Коренихъ платно-то.*

Коренѣж, *ишь*, — *ниль, гл. свр.* отъ **коренѣвамъ**. Да хванж корень.

Коренѣвамъ (да **коренѣж**), *гл. свр.* Хвацамъ, пуцамъ корень, закоренявамъ.

Коренѣванье, *с. ср.* отъ **коренѣвамъ**.

Коренѣкъ, *с. свб.* Много кореня.

Корийка и **коринца**, *ум. ж.* отъ **корина**.

Корилешко, *с. м.* Въ изреченне: *корилешко мой, до попа стой.*

***Кориль**, *с. м.* Ака на дрѣхж; **воротъ рубашки**.

Стани ми, стани, бѣла Румяно,
Бѣла Румяно съ голы рамена,
Потрѣгни кориль, рамена голы,
Прѣдъ мжжн лѣгне, по мжжн стане. *Пѣс.*

Коринка, *с. ж.* Корца, корка.

А ти потврахъ понудж,
Ты си ми събра коринкы,
Та ми подаде понудж. *Пѣс.*

Коринца, *ум. ж.* отъ **коря**, Корка, коринка. *Моля ти ся за коринж хлѣбець.*

Коричка, *ум. ж.* отъ **коринца**.

***Корина**, *с. ж. Т.* Запазена гора, бранице; **заказный**, **заповѣдной лѣсъ**.

Корка, *ум. ж.* Коринца, коринка. *Даде му коркж хлѣбець. Гладенъ чловѣкъ и сухъ коркы наде (грѣзе).*

***Коркулукъ**, *с. м. Т.* Пашинло.

***Коркутъ**, *с. м. Т.* Блгуръ, балгуръ, булгуръ, нарма, скробъ; **круна** ишенйчная.

Кормене, *с. ср.* отъ **кормж**.

Корменце, *ум. ср.* отъ **кормй**; **животиъкъ**, **брюшко**. *Дѣтя-то боли корменце.*

Кормина, *с. ж.* Кормушка, желудѣкъ, тумбакъ, тулумъ, мѣше, мѣшлина, шкембе; **брюховина**, **рубѣць**, **мамонъ**, **оходъ**.

Корминка, *ум. ж.* отъ **кормина**.

Кормистый, *сть, ста, сто, пр. 1)* Който има голѣмъ коремъ, шкембистый, тумбистый, трѣбухистый; **толстобрѣхий**, **толстоузый**, **брюхастый**, **брюханъ**, **брюханья**, **брюгачъ**. 2) **Издутый**, **избузеный**, **изпѣкнлтый**, **тумбистый**; **кубовастый**, **кубоватый**.

Кормушение, *с. ср.* отъ **кормушж**.

Кормушка, с. ж. Кормина.

Кормушк, ишь, — шиль, гл. д. Кормык.

Кормиче, с. ср. Книга съ црковны-ты законы; кормчая книга.

Кормж, ишь, — ииль, гл. д. Разпирамь корема на животно, та му изнаждамь хтробы-ты; кормушк, трбушк; потрошйтъ.

Кормжж свинж-тж. — мжся, гл. стр.

Кормушжся, трбушжся; потрошйтся.

Кормя, ум. ср. отъ коремъ. Коремча.

Корница, с. ж. Точено, бавица, млинъ.

Корнж, ешь, — наль, гл. д. сар. отъ корвамъ. Да оскубж, да изкоренж.

Корнж, ишь, — пиль, гл. д. Събуждамь, будж, вдигамь отъ сънь; будйтъ.

Ты мене рано да корншь,
Кога да стане свѣкъръ-тъ,
Огьль да найде завалентъ. *Пѣс.*

Короконджакулъ, с. м. Караконджѣ.

Короманча, с. ср. Корица, корка, коринка.

Натопи си едно короманча хлѣбъ въ водж и зе да каде.

***Корона**, с. ж. Гр. Коруна, скъноцѣина шапка на владыкж, на царь и проч. вѣнецъ; корона. *Златна корона.*

Коронка, 1) ум. ж. отъ корона. 2) *Коронки*: шаркы, нашивкы вязаны на дрѣхж, на прѣстилкж.

Коруба, с. ж. Куруба: 1) Шюпливо дрьво, хралонато дрьво, хралопъ, хрялошъ, хрялопа, хрялуша; дуленастое, дулистое дѣрево. 2) Дупка-та въ дрьво корубж, хрялуша на дрьво; дупло. 3) Вршникъ, кубе; сводъ. 4) *Коруба жаба*, костянурка.

Корубистый, стъ, ста, сто, пр. 1) Корубчистый. 2) За дрьво что е съ корубж; дуленастый, дулистый.

Корубица, ум. ж. отъ коруба.

Корубка, 1) ум. ж. отъ коруба. Корубица. 2) Кора-та на яйце, орѣхъ и др., чюрунка; скорлупа.

Корубчистый, стъ, ста, сто, пр. Что е катю корубж, катю вршникъ; корубистый, кубелина; сводообразный.

Корубжся, ишся, — бился, гл. об. Извивамся, измѣтамся, избузвямся, извитивамся; коробиться, отпучиваться, сгибаться, кривиться.

Коруджійчи, ум. ср. Малъкъ, младъ куруджиа.

Куруджійскый, ска, ско, пр. отъ куруджиа.

***Коруджиа**, с. м. Т. Куруджиа, пждарь, полакъ, бекчия, драгатинъ; лѣсликъ, лѣсличій, лѣсовщикъ, полевой объѣзчикъ.

Коруна, с. ж. Веака една отъ голѣмы-ты половицы на станъ, на разбой.

***Коруна**, с. ж. Корона.

***Корнумъ**, с. м. Т. Курнумъ.

Коръ, с. м. Извадено имя, прѣкоръ.

Корытана и **корытанка**, с. ж. Така казвать на дѣвойкж, на кождо по-голѣма-та отъ неж сестра ся момѣ, не е още оженена; мома подѣвка.

Корытанъ, с. м. Момъкъ, на когото по-голѣмый братъ ся ергенѣ, не е още жененъ; подѣвецъ.

Корытарка, с. ж. 1) Кюато прави или продава корыта. 2) Жена на корытаръ.

Корытарекый, ска, ско, пр. отъ корытаръ.

Корытарчи, ум. ср. Малъкъ, младъ корытаръ.

Корытаръ, с. м. Който прави или продава корыта.

Корыто, с. ср. 1) Издѣбанъ отъ длъгнесто дрьво, отъ длъгнестъ камыкъ сждъ за водж; корыто, колода. 2) Такъвъ дрьвянъ сждъ за хранеше въ него добытъкъ. 3) Корабъ, жалѣбъ, шарабхана за прѣнасане грозде съ кола. 4) Улѣй на водяницж, бука, варадъ, гурна. 5) Мѣсто мѣждж врховы, междж рѣтовы, что е катю корыто; котловина. 6) У чловѣка: *Pelvis*, кохма; тазъ (у чловѣка).—*Нѣма корыто*, нѣма по-голѣмъ братъ или по-голѣмж сестрж момж, той е ергенъ-тъ, та е мома-та.—*Турнжли го подж корыто-то*, прѣженили го, оженился по-малкый му братъ прѣди него.—*Не е въ градинж никжкжла, а въ корыто паджкжла. Щити прася, доклѣ е въ корыто, бий женж, доклѣ е рано. Дѣт кучкж отъ едно корыто не паджтъ. На свинж дай ново корыто. Разбира ли ти свиня отъ ново корыто. Кога ся свиня накаде, обрне корыто-то.*

Корытце и **корытчи**, ум. ср. отъ корыто.

Корѣж, ишь—рилъ, гл. д. Казнамъ за нѣкого нѣчто лоше; укорявамъ, прѣдумвамъ, кудж, худж, хулж, бѣдж; хулйтъ, укорйтъ. *И царя корятъ за очи. Кога хвали, ще разпали; кога кори, ще изгори.*

—*рѣжся*, гл. *взвр.* и *стр.* Укорявамся, прѣдумвася, куджся, худжся, хулжся.

Корпанскъ, с. м. Мѣсто, дѣто е имало гора, на е изкоренена, та е направено на пивж.

Корпакъ, с. м. Лопатка-та на копралж.

Стопанъ копрала думае:

Копрале тынка, висока,

Ако мя сега отрѣвешъ,

Корпакъ щж ти посребрж

И врѣха щж ти позлатж. *Пѣс.*

Коса, с. ж. 1) Косми-ти, что растжтъ по глав-тж на чловѣка; волоса на головѣ.

2) Перчемъ, чембасъ, шлица; коса. 3)

Брада, рясы, свила на царевицѣ. 4) Оржда, съ което косятъ сѣно; *коса́*.—*Бричи възъ косѣ*, брьсене го навъзъ космы, прави му нѣчто противно, зло, мѣчи го; глѣдитъ прѣтивъ шерсти.—*Мѣрене косѣ*, обичнай на Бабинъ день, 8 Јаннуарина, да носять родены-ты прѣзъ годинѣ-тѣ дѣца у бабѣ-тѣ, която имъ е бабувала, за да имъ тури косѣ, вѣсы, брадѣ; в. Бабинъ день.—*Хванѣлися за косы-ты*, скаралися и зели да ся бѣжтъ.—*До ще коса до камѣкъ*, или: *удари коса-та въ камѣкъ*; нашлѣ коса на камень, намѣрилъ си майстора, срѣщнался съ еднакъвъ като него.—*Ударила му коса-та о камѣкъ*, тръгнало му злѣ.—*Ще ся удари и негова-та коса о камѣкъ*.

Косай, с. м. Късѣй. Голѣмъ косай косни, голѣмъ сборъ не речи.

Косакъ, с. м. 1) Птица косъ. 2) Рыба косать.

Косарець, с. м. Птица косъ.

Косанъ, им. соб. мѣжско.

Косаръ, с. м. Птица косъ.

Косатець, ум. м. Малко косать.

Косатникъ, с. м. Женскый накътъ: плетичи, рядици, сплетены отъ влѣнѣ, съ нашпты по тѣхъ сребрьны, обыкновенно стары пары, мѣниста и др. които ся окачатъ на косѣ-тѣ и по грѣба ся спущать надолу дору и до пяты-ты; коцалъ, покосникъ, косичникъ, косичнакъ, пръцель, пръцка; **косиѣкъ**, **накѣлка**.

Пришѣй ми тяжкъ косатникъ,
Натурай гривны до лакты. *Пѣс.*

Косатчя, ум. ср. Малкъ косать.

Косать, с. м. Рыба *Abramis balerus*, косакъ.

Косатый, тѣ, та, то, пр. Който има голѣмъ хубавъ косѣ.

Косачка, с. ж. Която коси сѣно.

Косачъ, с. м. Който коси сѣно; **косакъ**, **косецъ**, **косаръ**. *Изтягнѣлися като косачи*.

Косвамъ и **кѣснுவамъ** (да **кѣсѣж**), гл. д. Хапвамъ, накусвамъ.

Косни, Недо, бѣло грозде,
Да отровишь людж змиѣж,
Косни, Недо, вакло загня,
Да отровишь людж змиѣж! *Пѣс.*

Кѣсване и **кѣснுவане**, с. ср. отъ **кѣсвамъ**.

Кѣсѣ, им. соб. мѣжско.

Кѣсель, с. м. Кюкюртъ, тѣкюртъ, синшуръ; сѣра.

Кѣсине, с. ср. отъ косѣ. Коситба.—*Кѣсене съ крака-та*, кога нѣкое животно на ходене си закача крака-та; **васѣчка**.

Кѣсеница, с. ж. Мѣста съ трѣвѣ за косене трѣвѣ-тѣ имъ.

Кѣсѣный, нѣ, на, но, прич. стр. в. косѣ.

Кѣсерчя, ум. ср. 1) Малко-то на птицѣ **кѣсеръ**. 2) Малко ножча **кѣсеръ**.

Кѣсеръ, с. м. 1) Сѣчиво, съ което обрѣзвать лоза; **косаръ**, **рѣзакъ**, **кривой ножъ**. 2) Птица косъ. 3) Чловѣкъ, който не ся подава. 4) Момча напято.

Кѣсечкы, нар. Както обыкновенно врьгамы **камѣкъ**.

Кѣсиленъ, с. м. Голѣма до понаса трѣва, расте по полнаны-ты изъ горѣ-тѣ.

Кѣсило, с. ср. Мѣсто, колко дръвѣж-тѣ на косѣ. *Ливада дванадесетъ косила*, широка дванадесетъ косла.

Кѣситба, с. ж. 1) Косене. 2) Врьмя-то, когато косятъ ливады-ты. *Щѣж си дойдѣж по кѣситбѣ*.

***Кѣситро**, с. ср. Гр. и

Кѣситрѣжнѣ, с. м. Металъ куршумъ.—*Лѣтане кѣситро*, лѣтане куршумъ, врачование, глѣдане на разтопенъ куршумъ.

Кѣситряпый, нѣ, на, но, пр. Направеный отъ кѣситро, куршумяный; свиной.

Позлатены ти литры-ты,
Посребренъ ти е процѣпъ-тѣ,
Кѣситряпъ ти е яремъ-тѣ. *Пѣс.*

Кѣсица, с. ж. 1) ум. отъ **коса́**. 2) Рядица, пленица, плетенца, плитка коса; **коса́**. *Коса-та ѣ на кѣсици*.

Мама Петранѣж плеташе
На седемдесять косици. *Пѣс.*

Кѣсичка, ум. ж. отъ **кѣсица**.

Кѣсичникъ, с. м. Косатникъ, косичнакъ, пръцель, пръцка.

Славѣйча дума Марийки:
Акъ ты, Марийке, надѣвѣж,
Косѣ-тѣ щѣ ти отрѣвѣж,
Косѣ-тѣ до косичника. *Пѣс.*

Кѣсичнакъ, с. м. 1) Косичникъ. 2) Хлѣбъ квасичнакъ. 3) Раст. камбула.

Кѣсище, ув. ср. отъ **коса́**.

Баба найде чеплице,
Си изчешла главище,
Си расправи косище
И на дѣда брадище. *Пѣс.*

Кѣска, с. ж. Кость, коваль; **кѣсть**.

***Кѣскодѣж** (косъ-кодѣж) и

***Кѣскодѣжити** (косъ-кодѣж-ми-ти), нар. Т. Кодѣж. *Кѣскодѣж, кѣскодѣжити кѣща*, доста голѣма; *порядочный домъ. Отиде кѣскодѣж падалель. Изкачися кѣскодѣж на високо. Извершихъ кѣскодѣжити работѣ*.

Кѣсмарицѣ, с. м. Кѣсматы чловѣкъ.

Кѣсматый, тѣ, та, то, пр. Что е образъ съ космы, влѣнистый, багашатый,

рошавый, рунтавый, барачистый, кочавый; косматый, волосистый, волосатый, шерстистый.

Космѣно, с. ср. отъ космѣк.

Космѣк, ишь,—мѣль, гл. д. 1) Стрижъ; стричь. 2) Крышавамъ; кренѣть.

Добръ дойде, Марко Кралевитый,
Добръ дойде, честна кумашина,
Ке те хватамъ за святый Ивана
Да ны космишь наше мѣжко дѣте. Пѣс.

Кѣснупамъ, гл. уч. отъ кѣснж (косж.)

Кѣснж, ешь,—нжль, гл. ед-кр. отъ кѣсвамъ. Да хашнж, да накусж.

Кѣснж, ешь,—нжль, гл. ед-кр. отъ косж.

Кѣсовый, въ, ва, во, пр. отъ косъ.

Косопѣсець, с. м. Болестъ, отъ кошто капе коса-та.

Косоплитка, с. ж. 1) Женскый, серебрянъ или златенъ накыть за главж-тж. 2) Косоплитникъ.

Отврыза-щемъ си косоплиткы-ты,
Та да си врьжемъ малко татарча,
Да си го врьжемъ въ горж зеленж. Пѣс.

Косоплитникъ, с. м. Гайтанъ, что вшитъ жены въ плиткы-ты си; косоплитна. *Лудый попе халосаный, като ся комкаж, видѣ ли ми косоплитника?*

Костелывый, въ, ва, во, пр. 1) Что има много кости; кокаливый; костистый. *Костелива рыба.* 2) Мрышавый, та му ся глядять кости-ты; костлявый. *Сухы костеливы ржцѣ.* 3) *Костеливы орѣхъ*, на когото черушка-та е яка и обгрывага добрѣ надеж-тж, та мѣчно ся вади тж; закоулчатый орѣхъ.

Кѣстенець, ум. м. отъ кѣстенъ. Малко кѣстенъ, кѣстенець.

Кѣстеновый, въ, ва, во, пр. отъ кѣстенъ. Кѣстеновый; каштановый.

Ѥа ходи си въ горж зеленж,
Та си найди рясж кѣстеновж
И си найди гламнж обгоренж,
Да напишешъ вьжди и мустакы. Пѣс.

Кѣстенча, ум. ср. Малжкъ кѣстенъ, кѣстенча.

Кѣстенъ, с. м. Дрво кѣстенъ; каштанъ. — *Дивъ кѣстенъ*, раст. *Momordica Elaterium*, дива краставица, диво дѣнчя, дивъ пипонъ, пипоничя, рунеличя; дерябка. — *Магарешкый кѣстенъ*, раст. *Datura stramonium*, бышка, бывола, быволь, дивъ орѣхъ, крава, плюскачъ, свинокъ, татула, татуль; дурманъ, бѣшеное зѣлье.

Кѣстець, с. м. Прѣпирина, что ся сврыша съ бой. *Доиде работа-та до кѣстець.*

Костѣлка, с. ж. 1) Въ плодовы-ты на нѣкой растенина тврдо, въ което сѣди сѣмя-то; кокычка, когыль, голюшка; кѣсточка.

2) Срьдить зълъ чловѣкъ; злопо, кыселица; злюка, злючка. *Прѣтвирася като костилкж.*

Костѣлница, с. ж. Гробница, въ кошто прибирать кости-ты на мртвы-ты; кѣстинкы.

Костѣлѣмъ, с. м. Раст. *Lathyrus sylvestris*; чина лѣсная.

Костѣлчица, ум. ср. отъ костѣлка.

Костѣчя, с. ср. Раст. в. когычя.

Костобѣль, с. м. Болестъ въ кости-ты; костоломъ.

Косторѣкъ, с. м. Една рыба съ много нагы луспы, та ся мѣчно стръже.

Коструна, с. ж. Конска грива.

Костриѣва, с. ж. в. куцриѣва.

Костура, с. ж. п

Костурѣкъ, с. м. Костуръ, ножчя безъ чиренъ и изхабено.

Костурица и **костурка**, ум. ж. отъ костура.

Костуръ, с. м. 1) Всичкы-ты кости на чловѣкъ, на животно нарядены както си сж въ тѣло-то; костякъ, ѣставъ, скелѣтъ. 2) Ножчя костура. 3) Рыба кестеречъ.

Костурчя, с. ср. Раст. *Phaseolus multiflorus*, шаренъ фасуль, прѣвешъ грахъ; фасоль многоцвѣтная, шпанскіе бобы.

Костчяца, ум. ж. отъ костъ. Кокачя; кѣсточка. *Облизалъ костчяцж, платилъ овчяцж.*

Костъ, с. ж. Тврда часть въ тѣло-то на животно; кокалъ; костъ. — *Да намѣстж нѣкому кости-ты*, да го начешж, да го набиж, да го наложж. — *Едва му кожата кости-ты дръжи*, много е ослабжлж, та едвамъ ся дръжи. — *Останжлж е само кожа и кости*, много е изпадижлж, омръшавѣлж. — *Отъ него нѣма ни вѣсть*, ни костъ, нѣма го никакъвъ, не ся знае дѣ е и какво е станжлж; пропѣлъ безъ вѣсти. — *Стопжж му кости-ты*, прѣмахижж го, довршихж го, изадохж го. — *Мясо безъ кости не быва*. *Изжкж кости нѣма*, а кости троши. *Зло куця ни костъ гложде*, ни другомю ж дава. *Чорбаджина!* чорбжалъ, кости не видѣлж. *Кости-ты му съ вино да прѣлѣжжтъ!* Клятва.

Кѣстаный и

Кѣстинурка, с. ж. Земноводно животно *Testudo*, желва, желка, жлва, костяна жаба, костянушна, коруба жаба; черепѣха. *Спорн му като на костянуркж прѣзж угаръ.*

Кѣстинурчя, ум. ср. Малко-то на костянуркж.

Кѣстинушна, с. ж. Кѣстаныца.

Кѣстанный, нъ, на, но, пр. Что е направенъ отъ костъ, что е отъ кости; кѣстаной. — *Кѣстана жаба*, животно кѣстаныца.

— *На ти, врано, костянкъ зѳбъ, та ми дай желѳзекъ*; така казвать, кога връгати на стрѳхъ изваденъ зѳбъ на дѳтя, за да му израстятъ здрави и накъ зѳби.

Кѳсчя, *ум. ср.* Малко-то на косъ; косерчя.

Косъ, *кѳсове*, *зв. косѳ*, *с. м.* Птица *Turdus merula*, врагово пиля, дроздъ, дрозень, дзворецъ, зворецъ, кѳсавець, кѳосъ, косакъ, косарець, косарь, косеръ, сковранъ, сколовранець, черна кокошка, чернокосъ; дроздъ чѳрный.

Кѳсьмечь, *ум. м. и кѳсьмчя*, *ум. ср.* отъ **кѳсьмъ**.

Кѳсьмъ, *косми*, *с. м.* 1) Влакно отъ косъ, отъ козинъ; власъ; волосъ. 2) Цвѳтъ-тъ на козинъ-тъ на нѳкое животно. *Има добръ косъмъ. Косъмъ-тъ му е черъ.* 3) Въ *мн. ч.* коса, козина.—*Бръсне го на-взъз космы, мѳчи го, прави му зло; глѳдитъ прѳтивъ шерсти.—Виси на косъмъ, виси на конецъ, дръжися на малко, твърдѳ слабо; висѳтъ на нѳтъкъ, на нѳточкѳ.—Косъмъ сь рѳжѳ на двѳ дѳли*, много е врандѳ, голѳмъ майсторъ е.—*На косъмъ, на влакно, едвамъ, едвамъ; чутъ, чутъ, на одѳнъ волосѳкъ.—Отъ сто брадѳ по косъмъ тебѳ цѳла брада. Отъ много брадѳ по косъмъ става цѳла брада. Колкото по жабъж космы, толкова у него икрамъ. Като падне глава-та, косми-ти ся не жмалѳтъ. Тръси у кѳосе-то брадж и по дланъ-тъ космы.*

Косъж, *ишь*,—*сѳлъ*, (*косѳвамъ*, да *кѳснъж*, *кѳснுவамъ*), *гл. д.* 1) Рѳжъж сь косъ трѳвѳж; *косѳтъ*. 2) Казвася и за другъ справъ, кога зѳби-ти и не рѳжъжтъ както трѳбва, а прѳхапвать, прѳкльцвать. 3) Рѳжъж нѳкого сь думы като сь ножъ, надосвамъ го.—*сѳся*, 1) *гл. възвр.* Надосвамъ, пукамъ, надъ мя е за нѳчто. *Станкло-то не ся врьца, стига си ся косилъ.* 2) За конь, за животно кога си кача крака-та на хода, та гы трѳка; *засѳкѳтъ*, *засѳкѳтъся*, *зашибѳтъ*. *Конь-тъ ся коси*; лѳшадъ *засѳкѳется*. 3) *гл. стр.* Бывамъ косенъ; *косѳтъся*.—*сѳнѳий*, *прим. стр.* *кѳшенѳий* и *кошѳнѳий*. *Ни косено, ни стрижено, казвася за пнатене; ни стрѳжено, ни бри-то. Косено е.—Не, стрижено е или: не е косено, а стрижено; стрѳжено, пѳтъ бри-то, или: не умеръ бѳчка, а удавила болѳчка.*

Косѳвамъ, *гл. мн-кр.* отъ **косъж**.

Кѳта, *с. ж.* Т. Быволчя, быволица юница.

Кѳтѳкъ, *с. м.* Мѳжска котка, котаракъ, котуракъ, котъ, мачѳкъ; котъ. *Глядатся като котѳци.*

Кѳтана, *с. ж.* Котка, употрѳбавася само въ

пословицѳ: *не тала котана смятанъж, или: не цѳла котана смятанъж.*

Кѳтана, *ум. ж.* отъ **кѳтана**.

Кѳтара, *с. ж.* Заграда, кошѳара за затваряне добытъкъ нощѳкъ; котора, котарникъ, котаръ, которъ, кочина, кочекъ. *За влъка приказвать, а влъкъ-тъ въ котаръ-тъж.*

Кѳтарѳкъ, *с. м.* Котъ.

Кѳтарѳчя, *ум. ср.* Малкъ котаракъ.

Кѳтарка, *ум. ж.* отъ **кѳтара**.

Кѳтарникъ, *с. м.* 1) Кѳтара. 2) Дранголникъ, пушкарина, затворъ, которъ, тъмница, магарешкѳй рай, хапусхана.

Кѳтаръ, *с. м.* 1) Кѳтина, кѳтъ въ кѳщи. 2) Кѳтара за телѳи.

Кѳтва, *с. ж.* Желѳзна справа като ченгелъ на верыгъ, та го спущать отъ ладнѳж, отъ корабъ да ся закачи за дѳно-то на рѳкъж-тъж, на море-то и да дръжи кораба да не врьви; желѳзо, котка; ѳкоръ, кѳтва.

Кѳтвица, *ум. ж.* отъ **кѳтва**.

Кѳтекъ, *с. м.* Единъ видъ примка на даланъ, дѳто рыба-та лесно влиза, а не може да излѳзе.

Кѳтелѳчя, *ум. ср.* отъ **кѳтелъ**. Кѳтля.

Кѳтелъ, *котли*, *с. м.* Голѳмъ мѳдникъ, ператникъ, вѳдърникъ; *кѳтелъ*. *Гръня-то завижда на котела, а и два-та черни. И мѳсо-то имъ въ единъ котелъ не ври. Котлы-тъж да му продаджтъ, та да нѳма сь какво да ся изпере! Кѳтвя.*

Кѳтене, *с. ср.* отъ **кѳтъж**.

Кѳтѳнце, *ум. ср.* отъ **кѳтѳ**. Въ *мн. ч.* *котѳнца*: а) Кѳткы, котѳта, рѳсы на врьбъж. б) Одно растение.

Кѳтѳло, *с. ср.* 1) Мѳето, дѳто ся вѳдятъ животны много. 2) Родъ, пасмина, черга, крѳтило.

Кѳтица, *ум. ж.* отъ **кѳтка**.

Кѳтичка, *ум. ж.* отъ **кѳтица**.

Кѳтка, *с. ж.* 1) Животно маца, мачка; *кошка*, *кѳса*. 2) Кѳтва. 3) Желѳзо сь шиповы, което привръзвать на царвугы, та, като ся ходи, да ся забива въ земъж-тъж, въ леда и да дръжи крака; гачъ, шипове; *барсукъ*, *базлукъ*, *базлѳкъ*, *бузлукъ*. 4) Игра слѳпа баба, крижи-мижи, слѳпа котка; игра въ голѳчки, имѳлки. Въ тѳжъ игрѳ гоначъ-тъ пѳе: *слѳпа котка (баба) не види, който види, да бѳга!* 5) Игра, въ коѳто вснакой игрѳчъ си има да пази по единъ дупкѳж, а единъ кара топкѳж и ся мѳчи да ѳж вѳара въ срѳднѳж-тъж дупкѳж; коѳто другы-ти игрѳчи глѳдять да му ѳж перѳжтъ надалѳчъ, той пакъ глѳда да ся намѳсти на пѳкоѳж отъ тѳхны-ты дупкы. 6) Въ *мн. ч.* *коткы*: Кѳтенца, котѳта, рѳсы на врьбъж. 7) Раст. цвѳтие *Pulsatilla pratensis* и *Pulsatilla*

vulgaris, зунци, мячкы, котета, сынкоткы, съсьсьнѳткы, съсьсь, съсьнѳткы; про-стрѣль. — *Дива котка*, что живѣе по горы-ты. — *Домошкарь котка*, казвать за чловѣкъ, който обычна да се врьти изъ кѳщи. — *Глада като коткѣ на джигерѣ*, шка му ся да си хаине. — *Дере коткѣ*, бльва, блюва, поврьца, рыга; блевѣть, рвать, драть ковалѣ. — *Кучя и котка цѣтъ спятъ заедно*, ще бѣде много студено. — *Живѣють като кучя и коткѣ*, много ся карать. — *Нѣма ни кучя, ни коткѣ*, нѣма си ничто. — *Пада като коткѣ все на крака-та си*, излиза все той правѣ, все той отгорѣ. — *Казали на коткѣ-тѣ*, а тѣ на опашкѣ-тѣ си. *Да ли го е булка мазала*, или го е котка дра-скала! *Дѣто нѣма коткѣ*, мѣшкѣ-тѣ си берять зинафетѣ. *Нѣма коткѣ-тѣ*, та играють мѣшкѣ-тѣ. *Кога не стига котка-та мясо-то*, казва, че е во-няцо. *Кожийска-та котка изкала мя-со-то*, а нашка-та ся накала. *Маха си опашкѣ-тѣ*, като коткѣ за мръвкѣ. *Не цѣла котка лой!* *Котка-та и прѣзъ девять стѣны пестрьѣ-тѣ надушка*. *По-свалилася котка-та*, че не паде пестрьѣ, нѣ, като ѣ подушила, не могла да ся стрѣли. *Чтото мѣслять мѣшкѣ-тѣ*, котка-та го развала. *Сѣднѣлѣ напръкѣ* (грѣбомъ кѣмъ огѣма) като коткѣ на зло врьмя. *На коткѣ-тѣ плѣтъ-тѣ е до плѣтника*. *Връза-та котка слѣпы гы окоѣва*. *Кръге си като коткѣ нокте-то*. *Покрѣто мѣлко коткѣ-тѣ не лочять*. *Нѣе алѣбѣ нѣмамзѣ*, а котка-та питѣ влачи. *Ще ся врьне*, кога направять коткѣ-тѣ калугерѣцѣ. *И котка на мяко спи*. *Хѣтрѣ като коткѣ*. *Разбѣснѣли ся като коткѣ прѣзъ Марта*. *Котка-та и котуракѣ-тѣ сѣ двѣ мячкѣ*. *Котка-та*, кога спи, не лови мѣшкѣ. *Умирала котка-та и пакѣ за мѣшкѣ-тѣ мѣслила*. *Кучя-то е благословено*, а котка-та проклята. *Като коткѣ на огнище*. *Като коткѣ на зло врьмя*. *Навѣсилѣя като коткѣ на зло врьмя*. *Свилася като коткѣ въ чюмаво врьмя*. *Жена и котка мѣчно умирають*. *Да ся сплѣе като коткѣ!* *Да му не остане котка на огнище-то!* *Клятвы*.

Кѳткамь, гл. д. 1) Залисвамь, бавѣь, которѣь; забавлять, холѣть. *Коткамь дѣца-та да сѣдятъ мирнѣ*. 2) Прививамь, приврьтамь, глядамь да живѣемь добрѣь, которѣь. *Зяь-тѣ гы котка*, та ся прибрахѣь всишкѣь около него. — *мѣся*, 1) гл. вз. Живѣемь си

съ нѣкого добрѣь, галимѣя. 2) гл. стр. Залисвамѣя, бавѣѣя, которѣѣя. — *канѣй*, прич. стр. Бавенѣй, залисванѣй.

Кѳткаше, с. ср. отъ кѳткамь.

Кѳтленѣй, нѣ, на, но, пр. Въ изреченне: *станѣлѣ сѣмь котленѣ*, нѣлѣ посиѣлѣ отъ биеше или отъ друго нѣчто.

Кѳтловище, с. ср. Мѣсто, издѣбано като копанѣь; валогѣь; котловиѣна.

Кѳтлѣ, ум. ср. отъ котѣль. Мѣдничѣя, мѣничѣя, бакѣрчѣя.

Кѳтляниѣца, с. ж. Сѣдѣь отъ мѣдѣь за готвене въ него; теѣджерѣя; кастриѳля.

Кѳтлясамь, гл. свр. отъ котлясамь. — *Котлясанѣй прич. стр.*

Кѳтлясамь и **котлясувамь** (да котлясамь), гл. ср. Оботлясамь, казвасѣя за мѣдѣы некалѣпанѣы добрѣь сѣдовѣы, та развалиять чтото сѣ дръжи въ тѣхъ; говорѣя о мѣдной посудѣь, окислять содержѣимое въ ней. — *мѣся*, гл. стр.

Кѳтлясване и **котлясуване**, с. ср. отъ котлясамь.

Кѳтнѣй, — тѣнѣь и — тѣнѣь, тѣна, тѣно, пр. Казвасѣя за коткѣь, что носи котета, та ще ся котѣ. *Котка-та е котѣна*

Кѳтора, с. ж. Кѳтара.

Кѳторѣкѣь, с. м. Кѳтакѣь.

Кѳторѣчѣь, ум. ср. отъ которѣкѣь.

Кѳторѣне, с. ср. отъ которѣнѣь.

Кѳториѣца, ум. ж. отъ кѳтора.

Кѳториѣца, нар. Всичкото заедно, наѳтѣсѣь, гѣйтуриѣца, кѣспѣь; ѳбтомѣь, гуртомѣь.

Кѳторка, ум. ж. отъ кѳтора.

Кѳторѣкамь, гл. смякѣ. отъ которѣнѣь.

Кѳторѣкане, с. ср. отъ которѣкамь.

Кѳторѣь, с. м. 1) Кѳтара. 2) Кѳтарниѣь, пушкарѣна, драѣгѣлиѣнѣь, магарѣшкѣй рай, затворѣь, тѣмниѣца, хаѣусхана. *Туриѣжѣь го въ которѣна*.

Кѳторѣнѣь, ишѣь, — *риль*, гл. д. Кѳткамь.

Кѳтрѣй, ра, ро, мѣсп. 1) За пытанне: кой; которѣй. 2) Относ. който; которѣй.

Кѳтѣпѣь и **кутѣпѣь**, като пр. неизм. Тѣпѣь, дебелѣь, что лесно не ѳтѣпра. — *Свилѣя на котѣпѣь*, на кѣлѣбо, на валѣмо.

Кѳтура, с. ж. Кѳтара.

Кѳтураѣкѣь, с. м. Кѳтакѣь; котѣь.

Кѳтѣь, с. м. Кѳтакѣь; котѣь. *Кѳлко има котѣвы за наденѣе гѳтовѣь!*

Кѳтѣѣя, ишѣя, — *тѣласѣя*, гл. об. За коткѣь: раждамь котета; котѣтьсѣя, кидѣть. *Кѳтка-та ся котѣи*.

Кѳтѣи, с. ср. Малѣкото на коткѣь, мяѣя; котѣноѣь. *Вторѣчилѣя като котѣя въ оно*.

— *Кѳтета*, в. котѣпѣца.

Кѳтянскѣй, ка, ко, пр. Что е на коткѣь,

отъ коткж, кочий; кѳшечій.—шкы, нар. Като коткж, като коткы; покѳшечи.

Кѳа, с. ж. Т. 1) Сждъ за вадене водж отъ кладенець, кутлица, бадина; бадья. *Кжца безъ женж — кладенець безъ кофж.* 2) Гофа, калевра, пантофъ.

Кѳица, ум. ж. отъ кѳа.

Кѳарець, ум. м. и кофярчя, ум. ср. отъ кофяръ.

Кѳаръ, с. м. Гр. Катанецъ, катинарь; висячий замѳкъ.

Кѳма, с. ж. Леханъ, тазъ отъ кости-ты при прохаба на животно; корыто; тазъ (у чловѳка).

Коцѳайка, с. ж. Кука на крыста на самаръ за закачане вжже на нежъ.

Коцѳкъ, с. м. Пленица, плетеница коса, шивя.

Коцѳлъ, с. м. 1) Косатникъ. 2) Косы, пленици чюджа коса, които жены турнать на свож-тж.

Коцѳрамся, гл. об. Навдигамся, надувамся, голѳмжся, гордѳся; кичѳться, надуватѳся, напыцѳаться.

Коцѳране, с. ср. отъ коцѳрамся.

Коць, с. м. 1) Заходъ, стоборъ, халя, муцуракъ, кенефъ, серникъ; отхѳжее, отхѳное, нужное мѳсто, отхѳдъ, заходъ, пужное. 2) Глезень на кракъ, глезна, шлянжкъ; лодыга, лодыжка.

Кѳче бѳлю. Раст. *Valeriana officinalis*, кочя былка, деланка, чернокосъ; валериана, маунъ, земляной ладонъ.

Кѳчекъ, с. м. Кочина.

Кѳченый, иѳ, на, по, пр. Галеный, жденый, милый; дорогй

Мори Петро, шия шарено,
На татка ти кочено,
На майкж ти галено,
На братя ти писано. Пѳс.

Кѳчешница, с. м. Кочнякъ.

Кѳчиджѳна, с. м. Т. Който кара кочняж, талигаджѳна; възница, кучерь.

Кѳчий, ча, чѳ, пр. Что е на коткж, котяшкый; кошачий, кѳшечий.—*Коча дуща*, конато не излиза лесно. *Има кочж дущж.*

Кѳчийка, ум. ж. отъ кѳчийа.

Кѳчина, с. ж. 1) Котара. 2) Въ игрж на свинкж дупка-та, въ кождо вкарватъ свинкж-тж. — *Кочина за кокошкы, ксконярникъ, курникъ; курятникъ, курникъ.* — *Кочина за кучета; калѳра, закута.* — *Прилична (прилѳга) като катанецъ на кочинж. На кочинж проворецъ и на курникж катанецъ.*

Кѳчичкы, с. ж. мн. Раст. цвѳтие кокычета.

Кѳчийа, с. ж. Т. 1) Покрывало на кола; чергыло. 2) Кола съ чергыло, талига.

Кѳчийкъ, с. м. Котяшко лайно, кочешница.

Кочъ, с. м. 1) Нескопенъ овенъ, пръчь. *Пущамъ кочъ на овця-тж. Чака да паджжтъ на кочя ташацѳ-тж.* 2) Въ мн. ч. кочеве: булы, катжркы, пукалжы, печена царевица.

Кѳча бѳлка. Раст. Коче былие.

Кѳчавый, въ, ва, во, пр. Рошавый, бухалатый, барачистый; съ растрѳпаннѳми волосами, косматый и кудравый.

Кѳчанецъ, ум. м. Малко кочанъ.

Кѳчанкы, с. ж. мн. Оронени царевични мамули, в. класчѳюнка.

Кѳчанчя, ум. ср. Малжкъ кочанъ.

Кѳчанъ, с. м. 1) Стѳбло-то на зелкж безъ листе-то; кочерѳга, кочанъ, кѳченъ, качанъ. *Здравж като кочанъ. Правися на врѳлъ кочанъ.*

Крѳсте Божий, помагай,
Крѳсти бабж да стане,
Да полива бостанъ,
Да хрупамы кочанъ. Пѳс.

2) Раст. *Brassica Napobrassica*, зелева гулина, гулакъ; брѳква. 3) Стѳбло-то на царевицж съ шюмж-тж, безъ плода; наперка, царековина, царевичина, ченковичина, ченковина, шюма. 4) Въ мн. ч. *кочани*: раст. и плодъ каракушкы.

Кочанѳжж, ешь, — иѳлъ, гл. ср. 1) Вдрывавамся, вѳѳивамся, вѳѳлавамся, прѳѳирамъ; крѳпнуть, коченѳть. 2) Зябнж; колѳть.

Кѳшвамь (да кѳшиж), гл. д. Поврщамъ животно назадъ заднѳимъ, казвамъ кошъ; хещамъ.

Кѳшвамь, гл. мн-кр. отъ кѳшкамъ.

Кѳшване, с. ср. отъ кѳшвамъ.

Кошелѳкъ, с. м. Торбичка за пары, кесѳна; кошелѳкъ.

Кѳшерець, ум. м. отъ кѳшеръ.

Кошерѳнка, с. ж. Раст. Кокыча.

Кѳшерчя, ум. ср. отъ кѳшеръ.

Кѳшеръ и **кѳшъръ**, с. м. 1) Кошь съ пчелы въ него, кошѳарина, кошѳарица, кошѳарице, трѳмка, трѳнка, трѳвна, тулице, улѳй, улѳице; улей, пасѳка, кузовѳ. 2) Пчелы-ты въ единъ кошерь; семья. *Който е откраднѳлъ кошера, на шакжж-тж му муха е кжжнѳла; на ворѳ шѳпка горѳтъ. Пчеларъ-тж въ кошеры-тж си трѳтоли не дрѳжи.*

Кѳшець, ум. м. отъ кошъ. Кошчя.

Кѳшкамъ (кѳшвамъ, да кѳшиж, кѳшнувамъ), гл. д. 1) Хващамъ нѳкого за косж-тж, та жж поподрѳвамъ, скубамъ нѳкому косж-тж; трѳпѳть за волосы. 2) Рѳтамъ, зѳпамъ;

ниа́тъ, ляга́тъ.—*Мси*, 1) *гл. вѣ*. Скуба-
ты си косы-ты. *Уловиах да ся кошкаты*.
2) *гл. стр.* Бывамъ кошканъ.

Кѡшканю, *с. ср.* отъ кѡшкамъ.

Кѡшлчёръ, *с. м.* Раст. *Plex aquifolium*;
падубъ, жодъ, острокрѡвъ, дѣкѣй терпъ.

Кѡшницъ, *с. м.* 1) Кошь, кошница. 2) Ко-
сти-ты на грѣды-ты; кошь.—*На прѣхва-
лено лозе малъкъ кошникъ занасай*.

Кѡшница, *с. ж.* Сѣдъ, уплетенъ отъ тынky
прѣтчкы; кошь, панерь, крошна; корзина,
плетеница, плетуха, плетушка, кѣзовъ,
крошня, набѣрка.—*Здравъ като кош-
ницъ, слабъ, болнавъ, нехвелить*.—*Плете
си кошницъ-тъ, гяда да наряди да бѣде
за него добръ*. *Уплете си кошницъ-тъ*.
—*Щъ го скръжъ въ издѣненъ-тъ кош-
ницъ, щъ го изнамъ*.—*Въ кошницъ ся
не побѣра*. *Дѣто чюеш много черешъ,
зимай малъкъ кошницъ*. *Прѣхвалены
пагоды—праздна кошница*. *На прѣхва-
лены пагоды съ голѣмъ кошницъ не ходи*.
Суха лѣжка въ кошницъ.

Кѡшничница, *ум. ж.* отъ кѡшница.

Кѡшничка, *ум. ж.* отъ кѡшница.—*Кош-
ничкы*, раст. *Aquilegia vulgaris*, вѣдрици,
кандилка, кандилница, кандило, кандиль, сини
кокошкы, любика; водосбѡръ, голубкѣй,
звонкѣй, кавалѣрскѣй цвѣтъ, колобѡльчики,
павлѣйны очкѣй, брѣлики.

Кѡшничя, *ум. ср.* отъ кѡшникъ,

Кѡшничарка, *с. ж.* Кѡнато прави или про-
дава кошници.

Кѡшничаря, *ум. ср.* Малъкъ, младъ кош-
ничаръ.

Кѡшничаръ, *с. м.* Кѡйто прави или про-
дава кошници; корзинчикъ.

Кѡшнувамъ, *гл. уч.* отъ кѡшнъ.

Кѡшнъ, *гл. ср.* 1) отъ кѡшвамъ. 2) отъ
кѡшкамъ.—*ижтѣй, прич. стр.*

Кѡшченце, *ум. ср.* отъ кошчя; корзи-
лочка.

Кѡшчя, *ум. ср.* отъ кошь. Кошя.

Кѡшчянь, *с. м.* Раст. и плодъ кестень.

Кошь, *с. м.* 1) Кошница. 2) Справа като
кошь, кошто залагаты въ водъ за ловене
рыбъ; врьша; вѣрша. 3) На водяницъ
на жеркъ: санджкъ-тъ, въ кѡйто ся сѣзва
мливо-то и отъ дѣно-то му тече въ дѣпкъ-
тъ на жрьнова, та ся меле; пѣсылъ (на
мѣлицѣ). 4) Изградено съ плетъ като
кошь, измазано извѣтрѣ и покрыто отгорѣ
за дрѣжане въ него хранъ като въ ам-
баръ. *Кошь за царевичъ*. 5) Коруба,
грѣды на чловѣкъ, кошникъ. 6) Вихрун-
ка, что ся вдига нагорѣ като стлѣбъ; са-
мовила.—*Слѣвъ кошь*, справа за ловене
рыбъ като врьшъ.—*Отъ врата-та за*

кошка. *За грошь задъ кошь*. *Отъ лошъ
длѣжникъ кошь плѣва*. *Рытамъ ти
торбъ съ грошевъ, въ Цариградъ съ ко-
шевъ*. *Кѡйто има единъ кошь сламъ
повлече отъ тебе, съ него не ся захва-
цай*.

Кошь! *междом.* За повръщане впрягитъ
добытъкъ назадъ; хецъ! — *Кошь-капъ*,
игра рытны шапкъ.

Кошюда, *с. ж.* Раст. *Turpa*, калугеръ,
рогозъ, сазъ, тонузка, топузъ, чкуть,
шамакъ; пѣлочникъ.

Кошюдѣкъ, *с. м.* Мѣсто обрасло съ ко-
шюды.

Кошюлица, *ум. ж.* отъ кошюла.

Кошюлчя, *ум. ср.* отъ кошюла.

Кошюла, *с. ж.* 1) Долна бѣла памучна
дрѣха, риза; рубѣха. 2) Обвинка-та на
пашкулъ, мръжня, удирка.—*Кошюла-та
е по-близо отъ дрѣжъ-тъ*. *Добра-та
жена е като желѣзнъ кошюлъ*.

Кошюта, *с. ж.* Животно сръна, женско-то
на елень, кошютница; ланъ, сѣрна.

Кошютина, *с. ж.* Раст. *Lamium album*,
дива коприва, дѣдово винце; глухѣя кра-
пѣва.

Кошютница, 1) *ум. ж.* отъ кошюта. 2)
с. ж. Животно кошюта.

Кошютнице, *с. ср.* Едно растение, косто
сварено пишътъ за клише.

Кошютка, *ум. ж.* отъ кошюта.

Кошя, 1) *ум. ср.* отъ кошь. 2) *с. ср.*
Обычяй на сватѡкъ, кога деверѣ-ти зане-
схъ на булкъ-тъ тела.

Кошява, *с. ср.* Единъ вѣтръ, кѡйто вѣе
пошѣкога възъ Дунава.

Кошяра, *с. ж.* 1) Мѣсто заградено съ плетъ
за добытъкъ; полата, граждъ; закутъ. *Ви-
та кошара*, хубава кошара. *Овця-тъ
оце лѣжятъ въ витъ-тъ кошара*. *Ов-
ча кошара*, овчарница; овчаря, овчар-
никъ. 2) Особени хлѣбове съ шаркы от-
горѣ като кошаръ съ добытъкъ, овця въ
пѣж.—*Господъ дава, ала въ кошаръ не
накарва*; *Вѡгу молисъ, самъ не плошай*.
*Ако има въ кошаръ-тъ, ще има и въ
попаръ-тъ*. *За влѣка приказавать, и влѣ-
къ-тъ въ кошаръ-тъ*. *Девять овчари
съ едмъ лѣжицъ гали, и пакъ нѣмало
коѣ да подока на влѣка, кога влѣзътъ
въ кошаръ-тъ*.

Кошярина, *с. ж.* Кошеръ.

Кошярица, *с. ж.* Кошеръ.

Кошярица, *ум. ж.* отъ кошяра.

Кошярице, 1) *с. ж.* Кошеръ. 2) Мѣсто,
дѣто е была кошара за добытъкъ. 3) *ув.*
ср. Голѣма кошара.

Кошярка, *ум. ж.* отъ кошяра. *Кошаръ-*

кѳ, малкы хлѣбчета, съ които захранваты понѣйдѣ овця прѣди да гѳ издоять.

Кѳшна трѣва, Раст. кокошна трѣва.

Кѳщановый, въ, ва, во, пр. Кестеновый.

Кѳщанъ, с. м. Дрѣво и плодъ кестень.

Кощенйкъ, с. м. Раст. кушрава.

Кощуенне, с. ср. отъ кощуенѣ

Кощуенѣ, ѣшь, — нѣлъ, гл. ср. Подигра-
вамся, гаврѣся съ священны нѣчта.

***Кююджина**, с. м. Т. Кююджина, златарь.

Крабъръ, с. м. Животина нѣкаква.

Крава, с. ж. 1) Женско-то на вольт; корѳва. *Намладочна крава*, която ся тели всякж годинж. 2) Растение магарешкый костень, в. при костень. — *Гляда като краваж*, гляда глупаво, като вольт. — *Иска да дом и отъ калѳвж краваж млѳко*. *Радвамся като краваж на мрѳтво теля*. *Булчина е крава-та, пѳ-малко млѳко-то*. *Рѳтнѳж крава-та млѳко-то*. *Наша-та крава нѳ дава млѳко, а не чюжда-та*. *Дава ли калѳва крава млѳко, та и той да даде нѣчто*. *Вж кож-то кѳцж нѣма оправж, тамж не виждаш млѳчжж краваж*. *Вита крава млѳко не дава*. *Гости ли краваж-тж съ бой, не ѳ дой*. *На бодливж краваж Господь рога не дава*. *Моа крава, мое и теля*. *Облизва си рѳѳ-тѳж, като краваж теля-то*. *Всака крава теля-то си ближе*. *Не е на шаренж-тж краваж теля*. *Крава-та стѳкала теля-то си*. *Вж мѳгливо врѳмя не трѳсятъ теля-то подѳ краваж-тѳ, а подѳ вола*. *Врѳви слѳдѳ него като краваж за сламж*. *Млѳчи като да го е крава рѳтнѳжла въ уста-та*. *Чешеса като краваж о плетѳ*. *Вж тъмнинж-тж всиѳкы-тѳж краваж ся чернѳ*. *На вола му очи-тѳж, а краваж-тж дръжѳ*. *Една крава посрана, всиѳка-та чрѳда такава*.

Кравѳецъ, ум. м. отъ кравѳй.

Кравѳй, с. м. Хлѣбъ съ дупкж на срѳдж-тѳж, колачъ, колакъ, крѳтоска, близнакъ, пѳта; корѳвай, карѳвай, кулѳчъ, коврѳга, колѳбъ. — На Колядж, на Ивановъ день и на Велидень има обычаи да носятъ кравѳй: ученикъ на учителя си, кумѳца на кумж-тж си и пр. — *Щеса ми дождѳдаш съ кравѳй*, щѳж тѳ научѳж на нѣчто, щѳж ти станж майсторъ. — *Не кѳму кравѳй, а кѳми*, казвать, кога нѣкой чѳака да донесѳж другому да наде, та да ся нанеде и той. — *Прѳдѳ очи-тѳж за доста си кравѳй купи, ако му не ареса, самѳ си го изкажѳ*; хорошѳ на друга калѳчъ купѳтъ, не полѳбится, инѳ самѳ съѳшь. *Кожто менѳ*

кравѳй, тѳ е моа млѳма. *Вж очи-тѳж кравѳй, въ грѳба камѳжъ дай*. *Аче ся кравѳй пече, пѳ-добрѳ гостѳ чѳака*. *Кожто си кѳмувалѳ, отъ него чѳакѳй и кравѳй*.

Кравѳйчя, ум. ср. отъ кравѳй.

Кравѳеный, в. крѳвеный.

Кравѳешкый, шка, шко, пр. Что е на краваж, за краваж, отъ краваж; кравѳий; корѳвий. — шѳжы, нар. Като кравѳы-тѳ.

Кравѳий, вя, вѳе, пр. Кравѳешкый. *Кравѳе млѳко, масло*.

Кравѳица, ум. ж. отъ кравѳа; корѳвка. — *Божѳа кравѳица*: а) Глупавъ, тихъ члѳвѳѳжъ. *Божѳа кравѳица си е*. б) Животинка *Coccinella*, божѳина бубалка, велиденчя, вод-водица, господѳва момичка, гуролъ, даскалчя, калѳнѳка, калѳамала, кукумарѳ, литмарѳ, мара, невѳстица, путмарѳ; бѳжѳя козѳвѳка, бѳжѳя корѳвка, козѳвѳка.

Кравѳичка, ум. ж. отъ кравѳица; корѳвѳшка.

Кравѳѳжся, в. крѳвѳѳжся.

Кравѳуй, 1) ум. соб. мѳжско. 2) с. м. Птица соколъ, вѳѳрушка, керкенежъ.

Кравѳачка, с. ж. 1) Кожто обыча да краде, крадѳа; ворѳвка. 2) Крадежъ.

Кравѳачъ, с. м. Кожто обыча да краде; крад-ле, крадлець, крадливѳецъ, крадець; ворѳ.

Кравѳежъ, с. м. Крадене, кражба, крадѳачка; воровствѳ. *Кожга ѳе идеш на крадежъ, сдружѳ ся пѳ-напрѳдѳ съ кѳчѳя-то*.

Кравѳене, с. ср. отъ крадѳж. Крадежъ.

Кравѳено, като с. ср. *Крадено-то е все пѳ-сладко*.

Кравѳець, с. м. Кожто краде, крадѳачъ, крадлець, крадливѳецъ, крадлѳ, хайдутинъ; ворѳ. *Малѳжъ лѳжець голѳмж крадець*. *Новѳ лѳжець вѳѳтѳ крадець*. *На хайдутина и на крадеца всакоѳ дѳжѳи*. *Крадѳи-ти всакога не крадѳтъ, ала тѳ всакога ся пазѳ*. *Брѳзѳий крадець домакѳнѳка смѳйва*. *За дявола тамѳанѳ, за крадеца тъмѳница*.

Кравѳла, с. ж. Кожто обыча да краде; крадѳунѳя, ворѳвка.

Кравѳлѳ, с. м. Кожто обыча да краде; крадѳунѳ, ворѳ.

Кравѳлѳецъ, с. м. Крадець. *Не хванѳжт крадлець отъ царѳа е пѳ-голѳмж*.

Кравѳливець, с. м. Крадливъ члѳвѳжъ.

Кравѳливичкый, — чѳкъ, чѳка, чѳко, пр. смѳжч. отъ кравѳливый. Крадливкый.

Кравѳливкый, вѳка, вѳко, пр. смѳжч. Крадливичкый.

Кравѳливый, въ, ва, во, пр. Кожто обыча да поодкраднува. *Свадлива майѳка крадливѳи дѳѳа*.

Крѣднѣ, ешь, — нѣтъ, *гл. сѣр.* отъ крадѣ; укрѣсть. — нѣтъ, *прич. стр.* Откраднѣтъ: укрѣденый.

Кой има коня краднѣта,
Сега да му ся намазди. *Пѣс.*

Крѣдомъ, *нар.* Крадяшкомъ; укрѣдкою.

Крѣдомъ, крадомъ, дѣвойко,
Открадохъ дѣвойкѣ,
Отъ бащини дворовы,
Отъ майчини столовы. *Пѣс.*

Крѣдѣ, ешь, крѣдохъ, крѣль (да крѣднѣ), *гл. д.* 1) Зимаемъ скрѣшемъ или съ силѣ чюждо нѣчто; обираемъ; воровать, красть, похищать. *Трѣгнѣтъ е да краде по нѣтъ тица-та.* Крѣдѣ дѣвойкѣ, отвождамъ ѣ скрѣшемъ отъ родители-ты и, съ нейнѣ волѣ или насилѣ, за да ся оженѣ за неѣ; увличамъ; похищать дѣвушку. 2) Мрѣсувамъ. — дѣся, *гл. стр.* Бываемъ краденѣ, обираемъ. *По сръдѣ пладне не ся краде.* — дѣнѣтъ, *прич. стр.* ворованный, краденый. *Краденый нѣца; воровскія вѣщи.* — *Който обича да лѣже, обича и да краде.* Това ся вѣка майсторика: хайдутинѣ хайдутина да краде. Доклѣ влѣтъ-тъ ся научи да краде кокошкѣ, кожа-та му на пазарѣ. Конѣ и пушка сами ся крадѣтъ.

Крадяшкомъ, крадяшкѣтъ и крадяшкѣтъ, *нар.* Крадомъ, тихо, полека, скрѣшемъ, безъ да мя види и чюе нѣкой; укрѣдкою. *Крадяшкомъ влѣзе въ кѣжѣ-тъ.*

Крѣе, *им. соб.* мѣжско.

Крѣемъ, *нар.* По краю, на краю.

Краемъ врьви малка мома,
Малка мома Маринчица,
Краемъ врьви, селянѣ не дава. *Пѣс.*

Крѣешникъ, *с. м.* Чивна, клѣчка на ость-тъ на кола за да дрѣжи коледо-то, влимина.

Крѣецъ, *ум. м.* отъ край.

Крѣешникъ, *с. м.* Край-тъ отоколо на хлѣбъ, рубъ; краюха, горбушка. *Не мож да намъ краешникъ, че мя болятъ жѣби-ти.*

Крѣешничя, *ум. ср.* отъ крѣешникъ; горбушечка.

Крѣжба, *с. ж.* Влѣхуване, обирание, крадене, крадежъ, крачка; воровство, кража. *Изъ село везѣ да ставатъ много кражбы.*

Крѣжбница, *ум. ж.* отъ крѣжба.

Край, краеве, крайци, краица, *с. м.* 1) Дѣто ся начина или сврѣшва нѣчто; копецъ; край, начало, копецъ, оконечность. *Край-тъ на село-то. Стапѣ-тъ има два краю.* *Власи-ти ся на краю краю давятъ.* Дѣдо Баѣ краю назѣ. 2) Сврѣшькѣ на врѣмя, битимъ; копецъ, окончаніе. *Край-тъ на гдинѣ-тъ е още далечъ.* — Дѣще му излѣзе край-тъ? какъ ще ся сврѣши, дѣ

ще нѣ завѣде, добро ли щемъ дочакамы отъ него? чѣмъ ѣто вѣнчѣтъ, къ чѣму ѣто поведѣтъ, привѣдѣтъ? — *Завѣ си краю,* завѣ си шюще-то, отидѣ си, зе си нѣтъ, трѣгнѣ за нѣкъдѣ. — *Клѣтъ краю,* кога да ся сврѣши нѣчто, на сврѣшькѣ; подѣ копецъ. — *Не е край,* не може, безъ друго, не е кабилѣ; нѣтъ възможности, невозможнѣ. *Не е край да не доидѣ.* — *Не може му ся земе край-тъ,* казвася за нѣчто, кога е много побрѣкано, забрѣкано, та не ся разбира. — *Обрѣнѣ му дебелый край,* отнесѣя противно. — *Отпуснѣ му краю,* зе да ся не грѣжи за нѣчто, зе да нѣе, да ся весѣли, да не ся срамува. — *Показа му дебелый (острый) край,* показа му дебелѣ-тъ, показа му противно-то на това, что чѣка, что пѣка, что мысли; възпротиви му ся, опрѣ му ся. — *Не му знае краю,* не знае, какъ ще ся сврѣши, бакво ще излѣзе. — *Свилѣ му крайица-та, свбралѣ му крайица-та, та въ водѣ-тъ,* потѣпкалъ го, потанѣлъ го. — *Сврѣшилѣ, изучилѣ два-та краю и сръдѣ-тъ,* казвася на смѣлъ кога нѣкой не е сврѣшилѣ, не е изучилѣ много нѣчто. *Остало му да сврѣши два-та краю и сръдѣ-тъ,* свр. вѣнчко-то.

Край, прѣдл. 1) До, при; вѣзлѣ, подлѣ. *Вилѣ на токѣ-тъ, спомѣ край рѣкѣ.* *Заспала мома край морѣ.* 2) Покрай, близѣ до; мимо. *Куришумѣ-тъ минѣ край мене;* пуля пролетѣла мимо менѣ. — *Тона прѣдлогѣ, съединенѣ съ другы прѣдлогы,* прави нарѣчѣна, каквыто сѣ: *докрай,* показано на рядѣ му, *накрай,* на краю на нѣчто; въ копецѣ, *открай,* въ начало-то на нѣчто; въ началѣ, *покрай,* около нѣчто, край нѣчто; *вокругѣ, около.*

Крайна и краинна, *с. ж.* Земля, крайишна, краище; край, странѣ. *Писмо пишѣ по вси-тъи краини.*

Крайишна, *с. ж.* Краище.

Крайиный, краиень, крайина, крайино, *пр.* 1) Что е, что ся намира на краю, послѣдний, дырнѣтъ; крайний, конечный. *Дай крайиный-тъ възглавициѣ.* *Крайиный-тъ вечерѣ дошлѣ рядѣ на момѣ-тъ.* 2) Что ся изврѣшна, что става най-послѣ.

Дѣца-та пишѣтъ, майка гы мирѣ,
Съ горящѣ слѣзы ранѣ имѣ гасѣ,
Съ юпаншко срьдѣ най-краино дума:
Горѣтъ, дѣца, горѣтъ, срьдѣца! *Пѣс.*

Крайче, *им. соб.* мѣжско.

Крайчѣцъ, *ум. м.* отъ край.

Крайчѣ, *ум. ср.* отъ край.

Крайишникъ, *с. м.* Краешникъ.

Крѣнце, *с. ср.* 1) Граница, прѣдѣлъ, крайна, сѣжѣрѣ; граница, пограничѣе, окрѣй-

нина. 2) Крайна, крайнина, земля, мѣсто; край. 3) Край.

Краканджолъ, с. м. Каракоңче.

Краканоѳци, с. м. мн. Каракоңчевци.

Кракотеню, с. ср. отъ кракоѳтѣся.

Кракотѣся, ишся, — тѣлса, гл. об. Кръкотѣся, крѣкотѣся, кыкотѣся; хохотатъ.

Кракъ, кра́ка, кра́ци с. м. 1) Нога; нога.

Крака-та мя болять, та не можь да ходъ. 2) На столъ, на друго нѣчто под-

ставки-ты, на които то стои като на крака; нѣжка. *Столъ съ счюпенъ кракъ.* 3)

На станъ окаченъ на нищелкы-ты дѣскы, на който стѣна тѣкачка-та, та движи нищелкы-ты; подножи, стѣпалкы; поднога.

4) Кертъ на пушкѣ; взводъ. 5) Горникъ, горнице, гушна, конджюль, кончевъ, вдигъ на обуще; пѣголенокъ, голенище. 6) Мѣра голѣма колкото е кракъ-тъ, стѣпка;

футъ. *Прѣвзелъ му два крака мѣсто.*

— *Пачий кракъ*, една жлѣта гѣба. — *Пачи крака*, игра съ конецъ, който прѣвзимать отъ рѣцѣ на рѣцѣ съ прѣстѣ-то, та

правять разны крѣстоскы съ него; колѣ, дѣцъ. — *До кракъ*, като нар. вѣщкы-ты,

до одного, одного не оставили; на повѣль-наповѣль, на голоу. *Изби ги до кракъ,*

измѣрѣхъ до кракъ. — *Да не ти е стѣпилъ кракъ тамъ*, да не си стѣпилъ, да

не си отишълъ тамъ; ни по ногу, ни по гою, ногѣ своѣй не кладѣ. — *Додохъ му*

единъ кракъ, рытихъ го, дзипихъ го, ударихъ го съ кракъ. — *Единъ му кракъ*

е въ гроба, съ единъ кракъ е въ гроба; много е отслабнѣлъ, много е остарѣлъ, та

ще вяче да мре, надникнѣлъ е надъ гроба. — *Избивамъ си крака-та*, отъ много хо-

дене си убивамъ крака-та, умориавамъ много отъ ходъ; оттапгивать себѣ ноги.

— *На кракъ, нѣ кракы*, като нар. стоящомъ, правъ прѣдъ нѣкого. *Донесохъ му*

го на крака, безъ той да ся погрѣжи за него. — *Стѣжи, станъ на кракъ да ся*

направи, залѣгнѣ, станъ мѣкалатъ да ся направи, да стане. — *Станъхъ нѣ кракы*

да искать, повдигнѣхъся, залѣгнѣхъ, натиснѣхъ, скокнѣхъ вѣщкы-ты. — *Не прѣ-*

вива кракъ, не сѣда. — *Ни кракъ*, ничто. *Не останъ ни кракъ отъ тѣхъ*, прѣмах-

нѣхъ ги вѣщкы-ты. — *Отъ главъ-тѣ до крака-та*, цѣль, отъ горѣ до долѣ; съ

головѣ до ногъ. *Изгядалъ го, измѣ-*

рилъ го отъ главъ-тѣ до крака-та. — *Простирай си крака-та спорядъ чер-*

гъ-тѣ, прави нѣчто, отпушайся колкото ти рѣка стѣга; по одѣжкѣ протягай и

ножки. — *Счюпилъ на дявола крака-та*, надвилъ на нѣкакъжъ страсть, на нѣкакво

изкушение, устоялъ на нѣчто. — *Туркамъ нѣкому кракъ*, прѣпинамъ го съ кракъ да

падне, да го повалъж; подстѣвить кому

ногу, подшибѣть когѣ, дать кому под-

ножку, заинѣтъ, подилѣтѣть. — *Уловилъ*

ся и съ два-та крака въ капана, тур-

нѣлъ си и два-та крака въ капана,

уловилъ, хванѣлся наздравѣ въ нѣчто. —

Той е и съ два-та крака въ тинъ-тѣ,

добрѣ ся е забатачилъ въ нѣчто. — *Алъ е*

кокоший кракъ, не може да трѣпи да не

каже чтото знае; перемѣтная сумѣ. — *По-*

мѣрилъ въ главъ-тѣ, ударилъ въ кра-

ка-та, не сполучилъ, излѣзълъ излѣганъ;

мѣтилъ въ сокола, попѣлъ въ ворѣну.

— *Очи-тѣ му на крака-та. Крака-та*

на лѣжъ-тѣ сѣ кѣси. Подъ кракъ, че

въ трапъ. На пятинъ козий кракъ. На

десять влѣци овчий кракъ. Всяка коза

за свой кракъ. Всяка овца за крака

си висѣ. На чюжды крака сто тонагы

сѣ малко. Вонѣшь, кракъ, не вонѣшь,

мой си. Още конѣ не видѣлъ, крака-та

си замалалъ. Ако ми е драгъ да си

строши дѣсныи кракъ. Глядай въ кра-

ка-та си: ако не намѣришь ничто, не

цѣшъ ся спѣнешъ. Щѣ врьвѣ, доклѣ очи

видѣть и крака дръжатъ. Видѣла жа-

ба-та, че ковѣтъ бѣвола, и тѣа вдиг-

нѣла кракъ. Не си вдигай крака-та, че

нѣмамъ петало да тѣ ковѣ. Бѣли

крака жлѣти чѣхлы. Не простирай въ

чюждѣ кѣцѣ крака-та си, да тѣ не

биятъ. Хвани одного за крака-та, та

удрай другого по главъ-тѣ. Пѣ-добрѣ

сѣ кракъ да ся подпрѣзалишь, а не съ

языка си. Обули кучѣ-то въ царѣулы,

то си изкало крака-та. Омъи си кра-

ка-та, че царѣ-тѣ ще мине. Зѣкъ го

боли, сѣ кракъ хромѣ. Иди, бабо, въ

черковъ. — Кракъ мя боли, не можъ. —

Хайде, бабо, на службѣ. — Чѣкай, сѣ-

нѣко, да кучамъ.

Кралѣ, им. соб. мѣжско.

Кралевина, с. ж. Кралецина.

Кралевитѣй, тѣ, та, то, ир. Срѣща ся въ иѣсни-ты, въ приказкы-ты за Кралии Марко.

Кралѣвица, с. ж. Кралеца.

Кралевый, въ, ва, во, ир. отъ кралѣ. Царскый.

Тогай станъ кралеца честита,

Та облѣче, море, кралекъ рубѣ

И загрѣнѣ, море, кралевъ кожоухъ. Пѣс.

Кралии Марко. 1) Марко кралевитѣй. 2) Цѣвте рошнава кандилка.

Краликъ, с. м. Една рыба въ рѣкѣ Тичѣ.

Кралеца, с. ж. 1) Жена на кралѣ, кралѣ-

- вица. 2) Жена, мома краль. 3) Растение камбула.
- Кралічка**, *ум. ж.* отъ краліца.
- Кралекый**, *ска, ско, пр.* отъ краль. Царскый.
- Единъ бѣше кралекый царь Стеналъ,
Другый бѣше кралекый царь Душанъ. *Пѣс.*
- Кралѣство**, *с. ср.* Дѣто влада единъ краль, царство; **королѣвство**.
- Кралчичѣ**, *с. ср.* Раст. *Robinia pseudacacia*, багремъ, бѣлыя липаки, бѣлыя цвѣты, бѣлыя тръня, кралча, солунскый трънь, салкъмъ, френскый трънь; бѣлая акація.
- Кралчій**, *ум. ср.* отъ краль. 1) Малькъ, младъ краль. 2) Раст. кралчиче.
- Кралцина**, *с. ж.* Кралевина, кралѣство, царцина, царство.
- Краль**, *с. ж.* Господарь, владалецъ, царь.
- Кралювамь**, *гл. ср.* Бывамъ краль, царювамъ, господарювамъ.
- Крала**, *им. соб.* женско въ пѣсни-ты.
- Крамариць**, *с. ж.* Боларинъ, банъ, управитель; срѣщася само въ пѣсни-ты.
- Дане бане боларине
И ты Петре крамарине!
- Крамарча**, *ум. ср.* отъ **крамаринъ**. Малькъ, младъ крамаринъ.
- Крамолá**, *с. ж.* 1) Глѣчь, выкъ, караніе, свада, свара, сеоръ, кавга, побѣса; шумъ, сеора. *Заловили съ обычь, съ крамоля изкарвати.* 2) Повдигъ възъ нѣкого, възъ нѣчто, буна, мятежъ; волненіе, мятежъ.
- Крамолѣне**, *с. ср.* отъ **крамоля**.
- Крамоліца**, *ум. ср.* отъ **крамоля**.
- Крамоліць**, *с. ж.* 1) Който вдига, възбужда крамоля. 2) Гостба, что дава момъкъ-тъ въ недѣляхъ прѣдъ вѣчавъкъ-тъ на момини-ты родипши; погъзещица.
- Крамоліж**, *ишь,—ляль, гл. ср.* Вдигамъ, правж крамоля.
- Кранта**, *с. ж.* Адръ, нъ не становитъ чловѣкъ, гранта; верзіло.
- Кранацдѣль**, *с. ж.* Писъкъ, дебель, нъ съ какъ направж чловѣкъ; завръзакъ, сбитъкъ, чверепъ, шкрепъ; **плѣтний**, **коренáстый**, **крѣико слѣженный**.
- Кранецъ**, *ум. м.* отъ **кранъ**. Шнранецъ.
- Краничкый**, —чъкъ, чка, чо, *пр. смякч.* отъ **краный**. Къшчкый.
- Краноумый**, *мъ, ма, мо, пр.* Краткоумый, въсоумый. *Длъгокоса —краноума.*
- Кранча**, *ум. ср.* отъ **кранъ**. Шнранча. *Дори не врѣлишь рѣбчя, не хващашь кранчя.*
- Кранъ**, *с. м.* Рыба *Syrpinus*, шнранъ, сазанъ; карпъ, сазанъ. *Спружился като кранъ на слънце.*
- Краный**, *нъ, на, по, пр.* Крытый късый, краткый; корѣтый.
- Краса**, *с. ж.* Змѣя, змѣя.
- Красатый**, *тъ, та, то, пр.* За овоцне; сладкый и къселкый, прокъселный, майхошь.
- Изгрызѣте ми крыты очи
Като красаты аблькы. *Пѣс.*
- Красѣние**, *с. ср.* отъ **красѣ**.
- Красникъ**, *с. м.* Болестъ *Hydrops*, отъ кожто чловѣкъ отича цѣль; водня болестъ; **водянка**, **водянáя болѣзнь**.
- Красничавый**, *въ, ва, во, пр.* Който има болестъ красникъ; **страдающій водянкой**.
- Красный**, —сынъ п—сень, сна, сно, *пр.* Хубавый, гыздавый, лѣпый, каматный; **красівый**, **прекрасный**. *Красна млада невѣста.*
- Даде ми, Боже, даде ми
До седемъ красны дщери. *Пѣс.*
- сно, *нар.* Хубаво, гыздаво, лѣпо, каматно; **красіво**, **прекрасно**.
- Крѣста**, *с. ж.* 1) Болестъ *Scabies*, пълза по кожъ-тъ и най-вяче междъ прѣстие-то, прави да сръби и прѣхваща, шюга; **корѣста**, **чесѣтка**, **шелуды**. 2) Ничто и никакъвъ чловѣкъ. *Каква е крѣста станикъ!*—*Хванѣла го крѣста-та*, казвать за нѣкого, кога ся много чеше. *Дошла крѣста при шюгъ. Крѣста шюгъ руга. Присмѣлася шюга на крѣстъ. Шюга крѣстъ познава. Намирася колко за крѣстъ. Крѣста съ крѣстъ, клюста съ клюстъ. Крѣста съ крѣстъ ся чеше. Сама шива крѣстъ иска. Единогъ конь една крѣста, много коне много крѣстъ.*
- Крѣстава горá**. Една трѣва, дѣдовы дисагы, жабова нога, овчiarовъ стапъ, мачець, пазла, щева.
- Крѣставица** и **крѣстовица**, *с. ж.* 1) Раст. *Cucumis sativus* и неговый плодъ; **огурецъ**. 2) Подпухило отъ ударено, бръбонка, врьга, джюмка, джюнка, рогъ, чворуга, чеврълга, чеденка; **волдър**, **выль**, **желвакъ**, **шйшка**. 3) Овоцне, кога е още много зелено, та не е за яденіе. — *Горчива крѣставица*, раст. *Coloquintus* и неговый плодъ; **горчива тыква**, **балжкъ-оту**; **куклавáнецъ**. — *Дива крѣставица*, раст. *Momordica Elaterium*, диво дѣнчя, дивъ костень, дивъ пипонъ, пипоничя, рунеличя; **дерибка**. — *Крѣставици пала, че въ бостана спала. Бостанджико крѣставици ся не продаватъ. Нашла баба крѣставицъ, па рекла: крива е. Дали на Влаха крѣставицъ, той жъ не цѣль, че была крива. Ако съмъ Помакъ, не съмъ ахмакъ, та ми давашъ зелены крѣставици! Много е*

грѣжнѣ Бога, че слана щѣла да попари красавици-тѣ!

Крѣставичка, ум. ж. отъ крѣставица; огурчиѣвъ.

Крѣставичѣрка, с. ж. Който продава красавици.

Крѣставичѣрскѣй, ска, ско, пр. отъ крѣставичѣръ.

Крѣставичѣръ, с. м. Който продава красавици. На крѣставичѣръ красавици не ся продаватъ. Зелъ да продава на крѣставичѣрѣ красавици!

Крѣставѣй, въ, ва, во, пр. Что има крастѣж; шюгавѣй; корѣстовѣй, чесѣточнѣй, шелудѣвѣй. Една крастава коза всички-то стадо окрѣставѣва; шелудѣвая овца всѣ стадо портиѣтъ. Чешесѣ като краставѣж козѣ. Грѣци-ти сѣж като краставѣж козѣ: колкото ѣж чюка градѣ-тѣ, толкова повѣче си вири опасѣж-тѣ. Дѣли сѣж като краставѣж козѣ отъ стадо. Крѣставѣж-тѣ магарѣта и прѣвѣз девѣтъ планинкѣ ся подушитъ. Да мя рѣгѣташе конь, не бѣ мя было кадѣ, а то мя рѣгѣта крастава магари. Моли като сѣж краставѣж конь. Присмѣлѣся крѣставѣй на келѣвѣй.

Крѣставѣж, ишь,—вѣль, гл. ср. Ставамъ краставѣ, прихваща мя краста, окрѣставѣвамъ; корѣставѣтъ, корѣстѣтъ.

Крѣстица, ум. ж. отъ крѣста.

Крѣстичка, ум. ж. отъ крѣстица.

Крѣстовица, с. ж. Красавица.

Крѣстотѣль, с. м. Чпсто бѣло стѣбло; хрустѣль.

Крѣсѣж, ишь,—сѣль, гл. д. Правѣж нѣчто да стане красно, хубаво, гыздаво; гыздѣж, кытѣж, крѣсѣтъ. Врѣмя работѣка краси, врѣмя красѣтъ. Грѣзѣта-та чловѣка краси, а мрѣза-та го гнѣси. Руба краси, руба гнѣси.—сѣся, гл. стр. и взвѣр. Гыздѣся, кытѣся; крѣсѣтѣся, украшѣтѣся.

***Крѣталѣ**, с. м. Т. Карталѣ, орѣль; орѣль. Лѣти като крѣталѣ.

Крѣтежѣ, с. м. 1) Кога сѣж кратѣ нѣчто кога сѣж доврѣши; сврѣшѣкъ. 2) Разсыпъ на мѣсячнѣж; ущѣрѣбъ лунѣ. На крѣтежѣ мѣсячнѣж.

Крѣтико и **крѣтило**, с. ср. 1) Камыкъ, на който Циганѣ-тѣ глѣдѣтъ, кога бажѣтъ за нѣчто. 2) Камыкъ *Lapis lydius*, на който златари опытѣватъ злато-то; меенѣж; осѣлокѣ, Индѣйскѣй камѣнь, пробѣрнѣй камѣнь.

Крѣтѣкомъ, нар. Накратѣко. Кратѣкомъ да кажѣж.

Крѣткоумѣй, мѣ, ма, мо, пр. Който е съ

кѣсъ умѣ, съ малѣкъ умѣ; крѣпоумѣй, кѣсоумѣй, плитѣкоумѣй. Длѣзѣкока—кратѣкоума.

Крѣтѣкѣй,—тѣкъ, тѣва, тѣво, пр. Кѣсѣй, крѣпѣй, крѣпѣй; корѣтѣй. Дни кратѣкѣ, кѣси дни. Кратѣка вечерѣна длѣзѣж живѣтъ. Длѣзѣга е година, кратѣка е градѣна. Кратѣка весѣлина длѣзѣж неволиѣж ражда.—тѣко, нар. Кѣсо, крѣпо, крѣпо; корѣтѣко, корѣтѣб. Накратѣко, накѣсо, кѣсичѣж-тѣж, вкратѣгѣ.

Крѣтувамъ, гл. д. Крѣщамъ.

Крѣтуванѣ, с. ср. отъ крѣтувамъ. Крѣщанѣ.

Крѣтуна, с. ж. 1) Раст. *Cucurbita lagenaria*, тыква вѣхтрѣ прѣздѣна, цѣщѣрѣва; горѣлянка, бутѣлочѣна тѣква, тѣковѣница. 2) Сѣдѣ за водѣж отъ плода на това растѣние; лѣйка, црѣпка. 3) Глава, тѣква, кѣманѣ. Да го блѣсѣж по крѣтунѣж-тѣж, по главѣж-тѣж. Нѣма мозѣкъ въ крѣтунѣж-тѣж, не му стѣга крѣтуна-та, глушѣвъ е.—Стѣпѣна като въ крѣтуны, не ходѣ добрѣ, кылкася като врѣви.—Не было въ тѣкѣвъ, та ще въ крѣтуны, не станѣлъ какѣто трѣбѣва, когато му было врѣмя-то, та ще стане отпослѣ.—Глава-та му прѣздѣна като крѣтунѣж. Лѣщи като крѣтунѣж на мѣсячнѣж. Прѣздѣна крѣтуна всѣакога грѣжи. Прокѣсалѣ е като синѣгѣръ въ крѣтунѣж. Зѣтъ на кѣщѣж—синѣгѣръ въ крѣтунѣж. Дѣто има сѣговорѣ, тамѣж и крѣтунѣж по водѣж плава, а дѣто нѣма сѣговорѣ, тамѣж и крѣтуна потѣва.

Крѣтунѣрѣчѣ, с. ср. Птичѣка *Parus coeruleus*, синѣгѣръ; синѣца, лазѣрѣвка.

Крѣтунѣка, ум. ж. отъ крѣтуна.

Крѣтунѣко, с. м. Глучѣ, ахмакъ, будала; дуракъ.

Крѣтунѣковѣ мѣсяцѣ и

Крѣтунѣкѣнѣ мѣсяцѣ, в. крѣтунѣ мѣсяцѣ.

Крѣтунѣчѣ, ум. ср. отъ крѣтуна.

Крѣтунѣ мѣсяцѣ. Крѣтунѣковѣ мѣсяцѣ, крѣтунѣкѣнѣ мѣсяцѣ, така наричѣтъ едни мѣсяцѣ Сѣптемѣвриѣна, другѣ Октомѣвриѣна.

Крѣтѣж, ишь,—тѣль, гл. свр. отъ крѣщамъ. Да сврѣшѣж; окѣнѣчитъ.—тенѣй, прич. стр. Сврѣшенѣй; окѣнѣченѣй.

***Крѣхтѣ**, с. м. Гр. Кликѣчѣ, клисарѣ, ко пѣнашь.

Крѣцѣ, с. м. Четвѣртѣна отъ ягнѣя, отъ овѣж. Зелѣж си единѣж крѣцѣж мясо.

Крѣченѣ, с. ср. отъ крѣчѣж.

Крѣчѣнѣ, ум. ср. отъ крѣчѣ.

Крѣчѣнѣ, с. м. 1) Така наричѣтъ въ нѣкои мѣста 8 Юнѣна, а другѣ единѣж денѣж окомо

колядж; крачюнецъ. Тога день всичкы глядять да станжть въ зоры прѣди слънце, зачото, ако гы свари слънце-то въ лѣгло-то, крачѣніасвали. Сжще и добытъка изкарвать прѣди слънце да не крачѣніасва. Обкычатъ още се зелено враты-ты и прозорци-ты, а момы-ты излизать по ливады-ты, правять си вѣщи отъ цвѣтѣа, носить гы на главѣ-тж си прѣзь деѣна, прѣпасаватся съ лѣнкж прѣзь крьста, за да ся прилѣпять ергени около тѣхъ. 2) Болестъ схващане въ крака-та; крачѣніасване, кжсокращица.

Крачѣніасамъ гл. свр. отъ крачѣніас-
вамъ. Да крьченнасамъ.

Крачѣніасвамъ и **крачѣніасувамъ** (да
крачѣніасамъ), гл. ср. Крьченнасамъ, схва-
щать ми ся крака-та, та ставамъ като са-
кать, хваща мя болестъ крачѣнъ.

Крачѣніасване и **крачѣніасуване**, с. ср.
отъ крачѣніасвамъ. Крьченнасване.

Крачѣць, ум. м. отъ кракъ.

Крачистый, сть, ста, сто, пр. Крачистый,
който има длггы крака, та прави голѣмы
крачки, кога ходи; машистый.

Крачица ум. мн. отъ кракъ. Крачка.

Крачице, ув. ср. отъ кракъ. Ногыце;
пожйца.

Крачка, с. ж. 1) Мѣсто, что зима чловѣкъ,
животно съ едно прѣстжшане; разчекоръ;
шагъ. *Има голѣмы крачки. Зелъ ми
еднж крачкж мѣсто.* 2) Въ мн. ч. крач-
кы: клонне на дрьво.

Крачка, ум. мн. отъ кракъ. Крачица.

Крачкж, ешь, — ижль, гл. ед-кр. отъ
крачкж; шагнуть.

Крачиола, с. ж. Друсане дѣта, сѣдижло на
крака-та иѣтому, съ пѣиене:

Друсь, друсь крачиола,
Умрль Турчиъ завчера,
А була-та повчера, и проч.

Крачиолець, ум. м. и крачиолча, ум. ср.
отъ крачиоль.

Крачиоль, с. м. Долна-та чясть на чекширты,
на гащы, что е около крака; ногавица,
пача на дръхъ.

Крачиоонецъ, с. м. День-тъ на крачѣнъ.

Крачкж, ишь, — чиль (да крачкж), гл. ср.
Ходж, врьвж съ малко пб-голѣжкы крачки;
шагать. — чжсея, гл. възвр. Разтварямъ си,
разчеквамъ си крака-та; чекорься; раз-
водить ноги, карячиться.

Крачй, ум. ср. отъ кракъ. Ногыца, по-
жйца; ноженка, пожка, ножечка. *Всѣжа
овца за крачя-то си висѣ.*

Крачистый, сть, ста, сто, пр. Крачистый.

Крачакъ, с. м. Тыкы сухы клѣчки за
подкладжане огнь; сжчкы, врьждакъ; щѣп-

ки, дрьвѣсная мелочь, служѣщая да
разведѣнїя огни.

Крацама (да кратж), гл. д. Кратувамъ, сврш-
нама, довршвамъ; кончатъ, оканчивать,
довершать. *Щж камь орѣжж, доклѣ гы
кратж.* — мся, гл. възвр. и стр. Крату-
вамся, свршвамся, довршвамся; выходить.
*Захере-то имъ ся крацало. У васъ
пары-тж не ся крацать.*

Крацане, с. ср. отъ крацама.

Креалтъ, с. м. Птица *Egretta alba*, бѣль
рыбаръ.

Кревамъ (да крѣнж, крѣпувамъ), гл. д. 1)
Вдигамъ, дигамъ, подигамъ; поднимать.

Крепьте мя да станж,
Подайте ми тамбурж-тж,
Малко азъ да си посвириж;
Да си речж до три пѣсни. Пѣс

2) Махвамъ, вдигамъ.

На Бога да се помоли,
Да си крепе клятж чюмж,
Клятж чюмж и папуклж. Пѣс.

3) гл. ср. Тръгамъ, упжтвамся за иѣждѣ;
отправляться.

Кренжль Марко на Святж Горж да иде,
И онъ ке иде и сына ке води,
Ке си води сына Михаила. Пѣс.

— мся, гл. възвр. 1) Ставамъ, вдигамся,
сѣбуджамся; подниматься.

Не ми е жалба за прьж любовь,
Токъ ми е жалба за мжжко дѣтя,
Оставила го емь въ срѣдь одаж,
Кова му дошло да ми ся крепе,
Да ми ся крепе, да ся пащица. Пѣс.

2) Помѣствамся, вдигамся, крѣтаться, трѣ-
гаться. *Крепжся отъ мѣсто-то си.*

Крѣпане, с. ср. отъ крѣвамъ. — *Крѣпане
хлѣбж*, обычной на службж, отчитане на
хлѣбовы-ты и на истица-та; прѣсвятя. —
Крѣпане свѣщи, обычной на другъна день
слѣдъ службж, въ който ся четжть молит-
вы и ся гошавать за Богъ да прости.

***Крѣветъ**, с. м. Гр. Одырь за снаие на
него; кровать.

Крезка, с. ж. и

Крезъ, с. м. Гребень на птицж; кало, гре-
бенець; гребень у птицж.

Крѣленїца, с. ж. Желѣзна плоча, въ кож-
то ся завира пята-та на водянично колело,
та да ся врьти врьтено-то; ракъ.

Кремелївый, въ, ва, во, пр. Что има
кремень; кремнистый.

Крѣленчи, ум. ср. Кжся кремьень.

Крѣменъ, с. м. Кремьыкъ.

Крѣмениакъ, с. м. Остри кремьччи камьне,
контъ боджть, вога ся ходи по тѣхъ.

Кремль, с. м. 1) Раст. *Lilium candidum*,
кринь, ареланово око, замбакъ, зжмбакъ,

зѣмбугъ, хурка; лилія, лилія, крипъ.

2) Крѣмъкъ.

Крѣмъкъ, с. м. Крѣмъкъ.

Крѣмъчигый, — чѣль и — чѣль, чна, чо, пр. Направеный отъ крѣмъкъ; кремнёвый.

Крѣмъкъ, с. м. Камыкъ *Silex pyromachus*, кремѣнь, кремъкъ, кремъ; кремѣнь, искрѣкъ. *Съ крѣмъкъ ще го одерѣ.*

Крѣнувамъ, гл. уч. отъ крѣнѣ.

Крѣнѣ, ешь, — ижълъ, гл. свр. отъ крѣ-
вамъ. ;

Крѣсница, с. ж. Така наричатъ въ Охридско-то езеро рыбѣ пестрѣвъ на единъ възрастъ.

Крѣсь, с. м. Крѣзь.

Крѣтамъ, гл. ср. 1) Ходжъ едвамъ, едвамъ отъ уморавање или отъ друго нѣчто; крѣ-
камъ, крѣтуцамъ, клонзамъ, щанамъ. 2) Ка-
то врѣвъ клатѣся ту на единъ странѣ, ту на другѣ, крѣтуцамъ. *Крѣта като па-
тицѣ.*

Крѣтане, с. ср. отъ крѣтамъ.

Крѣтамъ, гл. ср. Крѣтамъ, крѣтуцамъ, клон-
замъ, щанамъ.

Крѣткане, с. ср. отъ крѣткамъ.

Крѣтуцамъ, гл. ср. Крѣтамъ.

Крѣтуцане, с. ср. отъ крѣтуцамъ.

Крѣтуць, междом. Показва крѣтуцане. *Кре-
туць, папуць.*

Крѣчеталка, с. ж. и

Крѣчетало, с. ср. в. крѣчетало.

Крѣчь, с. м. 1) Насѣкомо *Cicada orní*,
жеже-пече, жѣтварь, жѣтварча, жюжеръ,
жюжелъ, жюжа, жюжалъ, крѣчакъ, скре-
жець, скрежь, сѣръжь, црѣкалецъ, црѣцо-
рецъ; травниая кобылка, кузнѣчикъ. 2)

Въ срѣдѣ-тѣхъ на токѣ колѣ, за който сѣ
врѣзани конѣ-ти, та ся врѣтять около него,
кога врѣшьтъ; стежеръ, стожеръ, стрежь,
цѣпъ.

Крѣча, с. ср. Крѣчетало.

Крѣчакъ, с. м. Насѣкомо крѣчь.

Крѣчаного, пр. ж. Казвася за жѣбѣ:
жѣба крѣчаного.

Крѣчанъ, с. м. Единъ видъ круша, зрѣе
црѣвъ Юлиа.

Крѣва воиска. Игра клендзане.

Крѣва дѣпка. Въ изреченіе: *Отиде въ
крѣвѣ-тѣхъ дѣпка*, казвать, кога нѣкой ѣде
нѣчто, на му засконне, та ся задави.

Крѣвакъ, с. м. 1) Всяко криво дръво, кривъ
омашлекъ; карѣгуля, дубина. 2) Тогага съ
закривено на единътъ край; клюка, палица.
*Удари го съ кривака по главѣ-тѣхъ. Била-
ся Мара съ юнака, че му строшила
кривака. Кривакъ-тѣхъ има два краа.*

А мома му ся молаше:
Пустни мя, пустни, юначе,

Азъ съмъ си твоа, пакъ твоа,
На робъшь ти съмъ рѣзана,
На кривакъ ти съмъ писана. *Итъ*

Какъ ся Велко бие

Съсь триста-ми юнака,

Съсь триста-ми помака,

Срѣщѣ триста кривака. *Итъ.*

3) На самаръ задни-ты двѣ дръвета, что
обгрѣщатъ стѣлѣ-тѣхъ.

Криванъ, с. м. Птица *Ansus*.

Кривачець ум. м. отъ криванъ

Кривачица и кривачка, ум. ж. отъ кри-
ванца; горсточка.

Кривача, с. ж. 1) Одна-та или двѣ-ты рѣцѣ
направены на копанкѣ; грѣсть, грѣща, грѣщъ,
пригрѣща, шыпа, шака, стиска; горсть.

2) Триглена дѣска на прѣтъ за гребенѣ
вжгле изъ намѣ. — *Харчи паркѣ-тѣхъ съ
кривачѣ*, нашироко, тврѣдъ много, не му
мысли.

Кривачя, ум. ср. отъ кривакъ.

Кривда, с. ж. Кривдина, кривина, кривота,
неправда, вина; кривда. *Правда-та над-
вива на кривдѣ-тѣхъ. Ако правда-та не
помогне, кривда-та не ще никогѣ. Ан-
гелъ съ правдѣ помага, дяволъ съ кривдѣ
потѣква. Правда-та е крѣсела, кривда-
та е сладка.*

Кривдина, с. ж. Кривда.

Кривдинка, ум. ж. отъ кривдина.

Кривдица, ум. ж. отъ кривда.

Кривдичый, — дѣнь и — дѣнь, дна, дно, пр.
Кривый, кривный, криводѣтный, който
прави кривы работы.

Кривѣне, с. ср. отъ кривѣкъ. *Ако имашъ
уста за кривѣне, азъ нѣмамъ главѣ за
трѣпѣне.*

Кривина, с. ж. 1) Кривда. 2) Искривено;
кривизна.

Кривинка, ум. ж. отъ кривина.

Кривица, с. ж. Криво нѣчто, кривда, вина.
*Кривица-та е у него, той е кривъ. Криви-
ца-та и кабиница да е, никой ж не
зема на себе си.*

Кривица, с. ж. 1) Криво перо на опашкѣ-тѣхъ
на патуръ; витица, гривица, трѣтица; за-
витѣкъ на хвостѣ сѣлевни. 2) Дюлгерско
сѣчиво, крива брадва.

Кривичка, ум. ж. отъ кривица.

Кривичкый, — чѣкъ, чка, чко, пр. смякъ,
отъ кривый.

Кривнувамъ, гл. уч. отъ кривнѣ.

Кривный, — вѣль и — вѣль, вина, вино, пр.
Кривый, криведный, криводѣтный.

Кривнѣ, ешь, — ижълъ, гл. свр. отъ кри-
вѣкъ, отивамъ на странѣ. 1) Да клинѣ,
да лѣгнѣ. *Кривнѣ на единъ странѣ.* 2)
Да закривѣ изъ другъ пѣтъ. *Кривнѣ задѣ
могилѣ-тѣхъ, та го не видѣхъ.*

- Криво**, като с. ср. 1) Кривда, кривина. *За право-то мри, за криво-то удри.* 2) Нѣчто криво, изкривено. *Криво-то си е все криво, не можеш го изправи.*
- Криво**, нар. 1) Неправо, не направо, закривено; криво, непрямо, косо. *Криво да сѣдимъ, право да хоратимъ. Криво сѣди, право сѣди. Нѣдѣно рало криво оре.* 2) Неправо, съ кривдѣ, неистинно; криво, несправедливо. *Криво ни прѣсѣдихъ.* — **Криво ми е**, като безл. гл. Мѣчно ми е, тяжело ми е. *Криво ми е като слушама такъви думи. Да види не е криво, да не въи е мѣчно, да не е срьдите; не во гивъ вамъ.* — **Глядама нѣкого нѣкриво**, гядама го нѣ добрѣ, неприятно, съ надъ; **смотримъ, гядѣтъ на когѣ косо, коситъся.** — **Криво лѣво**, какъ да е, както можемъ; кое какъ, съ грѣхѣмъ пополамъ. *Криво лѣво направихъ го.*
- Кривовратѣй**, тѣ, та, то, пр. Комото е кривъ вратѣ-тѣ; кривошій; кривошѣя. *Трѣгнѣли сѣ девять сестри Ерменки: прѣва куца, втора слѣпа, третка нѣма, четвѣрта глуха, пята зѣбата, шеста носата, седма грѣбата, осма кривоврата, девята кривоуста.*
- Кривоглѣдѣй**, дѣ, да, до, пр. Комото очиты гядаат нѣ п двѣ-ты направо по еднѣ посокѣ; кривоокѣй, вѣгавѣй, вѣдѣй, вѣгѣй, гаврогядѣй, назорливѣй, разногядѣй, шпатавѣй, шпашавѣй; **косѣй, косоглазѣй, косоокѣй, косѣя.**
- Криводѣскѣй**, ска, ско, пр. За нѣтъ что криви въ нѣкой долѣ. *Право казва като криводѣскѣй плѣт.*
- Криводѣтѣй**, — тѣнъ п — тѣнъ, тѣа, тѣо, пр. Криведѣй, кривѣй, кривнѣй.
- Кривокракѣй**, къ, ка, ко, пр. Комото сѣ кривы крака-та; кривоногѣй; кривоногѣй, косоногѣй, косолапѣй.
- Кривокрѣстѣй**, стѣ, ста, сто, пр. Комото крѣстѣ-тѣ е кривъ, изкривокрѣстенъ.
- Кривокрѣстѣ**, ишь, — тилъ, гл. д. Направямъ нѣкого да стане кривокрѣстѣ, изкривокрѣщамъ.
- Криволица**, с. ж. Кривулица.
- Кривоногѣй**, гѣ, га, го, пр. Кривокракѣй.
- Кривоносѣй**, съ, са, со, пр. Който е съ кривъ носъ; кривоносѣй. *Избави, Боже, отъ лѣсочелъ, отъ разногядѣ, отъ жлѣтобрадѣ и отъ кривоноскъ.*
- Кривоокѣй**, къ, ка, ко, пр. Кривогядѣй.
- Криво патѣ**. Итица *Podiceps*, далгъчѣ, гмурѣцъ, норчя, потаникѣ, шютка; чѣмга, нѣрѣкъ, поганка.
- Криворѣкѣй**, къ, ка, ко, пр. Комото сѣ кривы рѣцѣ-ты; косорукѣй.
- Кривотѣ**, с. ж. 1) Кривда. 2) Кога нѣкому всичко е криво, отъ всичко му е мѣчно, ницто не му е угодно; лихота.
- Кривоустѣй**, стѣ, ста, сто, пр. Комото сѣ кривы уста-та; криворѣтѣй, кривоустѣй.
- Кривошій**, шѣа, шѣе, пр. Комото шѣа-та е крива; кривовратѣй; кривошѣя.
- Кривошійка**, с. ж. Едно растение.
- Кривошпѣнецъ**, ици с. м. Който носи шпѣнкѣ-тѣ си накриво, който ходи съ накривенѣ шпѣнкѣ; носѣщій шпѣнку на бекрѣпѣ.
- Кривулакѣ**, с. м. Едно шопско хоро, прилична на рѣченици. *Вѣкалъ бабѣ да му води кривулака.*
- Кривулѣше**, с. ср. отъ кривулѣжъ.
- Кривулець**, ум. м. отъ кривулѣ. Кривулѣя.
- Кривулина**, с. ж. Криво, изкривено на дръво; кривулина, кривуля.
- Кривулистѣй**, стѣ, ста, сто, пр. Кривулистѣй, что е на кривулѣ, что има много кривулѣ; **извѣлистѣй, изгѣбистѣй, изогнутѣй, излучистѣй.** *Кривулистѣ, тѣснѣ улици.*
- Кривулица**, с. ж. Извито като завой, лѣкутка, лѣкѣтушка, кривулина, кривулѣ; излучина, изгѣбъ, извѣлина. *Направено на кривулицѣ.*
- Кривуличене**, с. ср. отъ кривуличѣжъ. Кривуличене.
- Кривуличка**, ум. ж. отъ кривулица.
- Кривуличѣжъ**, ишь, — чилъ, гл. ср. Кривулѣжъ.
- Кривулина**, с. ж. Кривулица. *Правѣ кривулици, вртѣ работѣ-тѣ за да ѣ изкривѣ.*
- Кривулкѣ**, с. ж. мн. Шпѣрки на дрѣхѣ, вязанѣ съ шѣренѣ конци.
- Кривулѣя**, ум. ср. отъ кривулѣ.
- Кривулѣ**, с. м. Мѣсто на нѣтъ, на рѣкѣ, дѣто завива на еднѣ или на другѣ страикѣ; завой, извой; поворотѣ на дорѣгѣ, на рѣкѣ, излучина. *Шѣтѣ-тѣ е на кривулѣ.*
- Кривулѣжъ**, ишь, — лилъ, гл. ср. Не врьвѣ право, кривѣ то на еднѣ странѣ, то на другѣ; кривуличѣжъ. *Шѣтѣ-тѣ кривули, отива на кривулѣ.*
- Кривулистѣй**, стѣ, ста, сто, пр. Кривулистѣй.
- Кривундѣлистѣй**, стѣ, ста, сто, пр. За дръво, за растение кога е криво, кога расте на криво; корѣвѣй. *Кривундалисто дръво.*
- Кривчѣ**, с. м. Казвѣя нѣкому, кога е той кривъ. *Кривчѣ кривѣй!*
- Кривъ дѣдо**. 1) Раст. *Iris germanica*, магарешкѣ уши, манастирско цвѣтие, патета, перуника, перунига, неперуга, пиронига,

хурка; касатикъ, пѣтушѣкъ. 2) Раст. *Erythronium dens canis*, наведенъ дѣдо, кукунлацъ старецъ.

Кривъ ракъ. Животина *Cancer uricolai*, опакъ ракъ, приколашь, прѣколашь; полево́й крабъ.

Кривѣтый, въ, ва, во, пр. 1) Что не врьви по правѣ посокѣ, а завива на странѣ, не правѣтый, завитѣтый; кривѣой, непрямы́й. *Криво древо; кривѣ пѣтъ.*

Заградихъ си градинкѣ
Съ криво перо петлево. *Пѣс*

2) Куца́й, ливѣый, хромѣый, сакага́й въ крака-та; косѣй. 3) Виновны́й, кабахатлина; виновны́й, виноваты́й. *Ты си кривѣ въ тѣхъ работѣ.* 4) За нѣчто кога не е право, не е пѣтно; нерадовны́й. *Подкачилъ е да врьши кривы работѣ.* 5) Който врьши кривы работѣ; криведны́й, кривны́й, криводѣтны́й, виновны́й, кабахатлина; виновны́й, виноваты́й. *Хванѣли кривѣна и го затворили. — Кривѣ му кола-та,* казвать за дѣта, кога ся е разкривило, та плаче и хленчи. — *Кривѣй пѣтъ е поблизъ. До крива пѣтка ходилъмъ. Тръгнѣлъ е по кривѣ пѣтъ. Врьви изъ кривѣна пѣтъ и не трѣси правѣый, че ся забръквашъ. Нашла баба краставичъ, на рекла: крива е. Криви прозорци, жлътѣ жлътици. Крива-та кобылица побрѣпко носи. Криво вртѣно остра къдѣла. Криво лозѣ много грозде. Криво перо на кйораво око, жлъти чехли на слуканѣ пятѣ, кованѣ герданѣ на келавѣ шивѣ. Криво клоца, штомо бѣде. Ако влѣзе правѣ, не излиза здравѣ; ако влѣзе кривѣ, не излиза живѣ. Ако сполучи, той сврьшилъ; ако сбръка, хората му криви. Господь види, кой е кривѣ, кой е правѣ. Кой кривѣ? — Кутель-тѣ. Вамѣ даватъ, нѣге криви. Ангель кривѣ, даволѣ правѣ. Клякни злѣ и прѣдни, че хора-та криви. Криви на навоѣ, прави на разбой. Правѣый въ тѣмницѣ, кривѣый въ трѣницѣ. Правѣый ся смѣе, кривѣый ся крѣе. Еалъ попѣ-тѣ благо, село-то му криво.*

Крива, крива рѣчица,
Далѣ въ Господь овчицѣ
И шарѣнѣ телицѣ;

така пѣхтъ дѣца, кога просятъ нѣчто.

Кривѣжъ, ишь,—вилъ (да кривѣж, кривнувамъ), 1) гл. ср. Не отивамъ направо, завивамъ, закрививамъ, засуквамъ, крѣшвамъ; поворачивать. *Пѣтъ-тѣ криви.* 2) Куцамъ, не ходѣ равѣнъ ходѣ; хромѣтъ. *Конѣ-тѣ съ дѣснѣна прѣдѣнъ кракѣ криви.* 3) гл. д. **Закрививамъ,** изкрививамъ, правѣж нѣчто

да стане криво; кривѣтъ, косѣтъ. *Какво си кривѣши крака-та?* 4) Опачѣж, не казвамъ тава, както е, изврѣтамъ; лукавить, вилѣтъ. *Криви ми думѣ-тѣ.* 5) Бѣдѣж, клеветѣж, клопамъ, кабахатѣж; клеветѣтъ, обвинѣтъ.

Ходилъ момѣ на пазарѣ,
Ходилъ и ся врьнѣжлы,
Нѣмалъ думѣ да думатъ,
Ами Стояна кривѣлы,
Че люби Стояна каджича,
Каджича бѣло ханѣмѣя. *Пѣс.*

—**вѣжся,** 1) гл. *взъер.* Прѣструвамъ въ движѣнна-та си, пѣжѣся, клѣжѣся, чекнѣся; кривѣлѣся. *Кривѣся като гевендиѣж.* 2) Казвамъ, врьшѣж нѣчто криво. *Кривѣся като Юдѣж.* 3) гл. стр. Закрививамъ, изкрививамъ; кривѣтъся, косѣтъся.—**вѣнѣтый,** прич. стр.—*Кривѣж си душѣж-тѣ,* опачѣж си душѣж-тѣ, казвамъ или правѣж нѣчто на криво, не по правѣж; вилѣтъ, кривѣтъ душѣю. — *Кривѣж си уста-та,* казвамъ нѣчто неправо, казвамъ криво за нѣчто.—*Кривѣжся нѣкому,* плѣзѣж му ся.

*Крѣда, с. ж. Прѣсть *Creta*, тебиширѣ; мѣлъ.

Крѣжѣ-мижѣ. Игра мѣжеж, слѣпа котка, слѣпа баба; игра въ голѣчки, имѣлки.

Крѣкнувамъ, гл. уч. отъ крѣкнѣж.

Крѣкнѣж, ешь, — нѣжъ, гл. ед-кр. отъ крѣкѣж.

Крѣла, с. ср. мн. Ноздрѣ на носа, рылѣкы, рылѣкы, шюпелѣкы, жрѣкы; нѣздри.

Крѣна, с. ж. 1) Мѣра за жито и всакакѣвы хранѣы, кутна, кутленце, кошница, шиникѣ. 2) Сѣдѣ отъ корѣж-тѣ на врьбѣж, на липѣж като кошницѣж за нагоды, за малины; на-бѣрка. *Една крѣна нагоды. — Голѣмѣж хамбарѣж съ малѣж крѣнѣж ся не плѣни. Бѣзѣ дѣно крѣна, празденѣж хамбарѣж. Вѣхта крѣна, ново дѣно.*

Крѣница, ум. ж. отъ крѣна.

Крѣничка, ум. ж. отъ крѣница.

Крѣнка, ум. ж. отъ крѣна.

Крѣничѣ, ум. ср. отъ крѣна.

Крѣнѣж, с. м. Растѣние кремѣ.

Крѣстотѣлъ, с. м. Чисто бѣло стѣкло, билѣурѣ; хрустѣлъ.

Крѣчѣне, с. ср. отъ крѣчѣж.

Крѣчѣтало, с. ср. Крѣчѣтало.

Крѣчѣжъ, ишь,—чѣлъ (да крѣкнѣж, крѣкнѣвамъ), гл. ср. Влѣкамъ, крѣщѣж, крѣщѣж, баботѣж, баботѣж; крѣчатъ.

Крѣщѣне, с. ср. отъ крѣщѣж.

Крѣщѣжъ, ишь,—щѣлъ, гл. ср. Крѣчѣж.

Крѣвѣжъ, ишь,—вилъ, гл. д. вм. кроѣжъ.

Кроежъ, с. м. 1) Кроене, бичѣмъ; покрѣй. *Кроежъ както ся сега носи.* 2) Кога

Крѡшѣжъ, ишь,—шилъ, гл. д. Трошѣжъ, правѣжъ пѣчто на трошѣ; крошѣть. *Не кроши хлѣба.*

Крѡйѣжъ, ишь, кройѣжъ (кройавамъ), гл. д. 1) Съ рѣзане изкарвамъ отъ тъкань, отъ книгѣжъ, отъ кожѣ ивици за да ушнѣжъ, за да направѣжъ отъ тѣхъ нѣчто; кройть. *Кройли му дрѣвѣжъ.* 2) Рѣжѣжъ, подкастриувамъ подрѣзвамъ лозѣа, асмѣ. *На Святѣй Трифонѣжъ кроять лозѣа-та.* 3) Мыслѣжъ какъ да направѣжъ, да изврѣшѣжъ нѣчто, какъ може да стане то; мыслѣжъ да направѣжъ нѣчто; задѹмывать, обдѹмывать, замышлѣть. *Кройжъ еднѣжъ голѣмѣжъ работѣжъ.—Кройѣжъся, гл. стр.* Бывамъ кроенѣжъ. *Кройѣжъся нѣчто, има нѣчто да стане.—Кройенѣжъ, прич. стр.* кроенѣжъ.—*Кройи му ся нѣчто за главѣжъ-тѣжъ, мыслѣть, гласѣть да му направѣть нѣчто зло.—Кройѣжъ му кюлафѣжъ, нагласѣхъ, направѣхъ му нѣчто зло, нѣкакѣжъ измамѣжъ.—Кучѣ-то му крои калѣци, ухага го, раздра му калѣци-ты.—Виждѣ му ума, та му крой обѣжъ.* *Виждѣ му ума, та му крой и за дома. Пѡ-напрѣжѣжъ мѣри, па тогава крой. Дважѣ мѣри, еднѣжѣжъ крой. Капа му ся крои, майѣка му ся бои.*

Кройавамъ, гл. мн-кр. отъ кройѣжъ.

Кройачка, с. ж. 1) Който крои нѣчто за шивѣжъ, шивачѣжъ; портнѣхѣжъ, швѣя. 2) Рѣзачѣжъ на лозѣе.

Кройачь, с. м. 1) Който крой нѣчто за шивѣжъ, шивачѣжъ; портнѣжъ. 2) Рѣзачѣжъ на лозѣе.

Крувѣцѣжъ, с. м. мн. в. крѹхъцѣжъ.

Крѹкамъ (да крѹкнѣжъ, крѹкиувамъ), гл. ср. Кручѣжъ, издавамъ гласѣжъ кру, кру! *Крукатъ ми чирѣа-та, крука ми вѣжъ корема; ворчѣть, бурчѣть въ животѣжъ, въ брѡхѣжъ, урчѣть въ животѣжъ. Гладнѣжъ чирѣа крукатъ —Вѣжъ корема му жабажъ крукатъ, огладнѣлъ е много, та му крукатъ чирѣа-та, отъ гладѣжъ ся прѣвива.—Крукнѣжъ му жаба-та, сполучи му ся нѣчто добро, спечали отъ нѣчто много.*

Крѹкане, с. ср. отъ крѹкамъ.

Крѹкиувамъ, гл. уч. отъ крѹкнѣжъ.

Крѹкнѣжъ, ешь,—нжлъ, гл. ед-кр. отъ крѹкамъ и кручѣжъ.

Крѹпа, с. ж. Нѣкакѣжъ болѣсть.

Крѹпавица, с. ж. Градушѣжъ, градѣжъ; градѣжъ.

Крѹпѡсамъ, гл. ср. свр. Да ме хване болѣсть крѹпа. *Крѹпа да крѹпѡсашъ!* Клятва.

Крѹпка, с. ж. Много малѣжъ частѣца нѣчто; троха, лющѣжъ.

Крѹпнѣжъ,—пнѣжъ и—пнѣжъ, пна, пно, пр. Крупнѣжъ, надрнѣжъ, не дребнѣжъ; крѹпнѣжъ. *Крѹпно брашно. Крѹпна работа, голѣма, надра работа.—пно, нар.* Крѹпо, надро, не

ситно, не дребно; крѹпно. *Брашно-то е умлако крѹпно.*

Крѹпнѣжъ, пѣ, па, по, пр. Крупнѣжъ. *Крѹпа солѣ.*

Крѹсамъ, гл. д. 1) Докачамъ, закачамъ, набутвамъ нѣкого съ дѹмѣжъ; задѣвать, обижать. 2) Трусамъ, прѣкалавамъ съ нѣчто.

Крѹсане, с. ср. отъ крѹсамъ.

Крѹсецѣжъ, с. м. Крухъцѣжъ.

Крѹстецѣжъ, с. м. Крухъцѣжъ.

Крѹтмачѣжъ, с. м. в. куртмачѣжъ.

Крѹхъ и крѹхъцѣжъ, хѣци, с. м. Бучѣжъ солѣ, крусецѣжъ, крустецѣжъ, крусецѣжъ, крухѣци, крувѣци. *Солѣ на крухѣци, надра, не счюкана добрѣ.*

Крѹчене, с. ср. отъ кручѣжъ. Кручане.

Кручѣжъ, ишь,—чѣлъ, (да крѹкнѣжъ, крѹкнѣувамъ), гл. ср. Крукамъ.

Крушѣ, и.м. соб. мѣжско.

Крѹшѣвнѣжъ, вѣ, ва, во, пр. отъ крѹшна. *Крѹшево дрѣво. Крѹшѣва шюмѣжъ. Крѹшѣва чорба.*

Крѹшенѣжъ, ум. ср. отъ крушѣжъ. Крушенѣжъ.

Крѹшенѣжъ, шѣци, с. м. Крухъцѣжъ.

Крѹшниѣжъ, ум. ж. отъ крѹшна.

Крѹшниѣжъ, ум. ж. отъ крѹшниѣжъ.

Крѹшка, ум. ж. отъ крушна. *Какѣвато крушна-та, такаѣва и крушка-та; какѣво дрѣвѣцѣжъ, такаѣво и наблоѣки. Крушка-та отъ крушѣжъ-тѣжъ далѣжъ не пада. Коѣа крушка безѣжъ опасѣжъ, та и той безѣжъ женѣжъ!*

Крѹшенѣжъ, ум. ср. отъ крушѣжъ.

Крушѣжъ, ум. ср. отъ крѹшна. Малѣжъ дрѣво крушна.

Крѹшнѣжъ, с. м. Раст. *Hedera Helix*, брешланѣжъ, брешналѣжъ, брошленѣжъ, брушленѣжъ, брѣчланѣжъ, брѣчланѣжъ; плѡщѣжъ.

Крѹшнѣжъ, ум. ж. отъ крѹшка.

***Крѹшѹмъ**, с. м. Т. в. куршѹмъ.

Крушѣжъ, ум. ср. отъ крѹшна. Малѣжъ дрѣво крушна, крушѣжъ.

Крѹшна, с. ж. Дрѣво *Pyrus communis* и неговнѣжъ плѡдѣжъ; грушна. Крушнѣжъ-ты бывать: дребнѣци, дрѣвнѣци, плинѣжъ, оскрушнѣжъ, ирсади, прѣсѣдливѣжъ, червенѣци и др. — *До крушнѣжъ, тврѣдѣжъ много, на присмѣхъ. Научилѣжъся, знае да чѣте до крушнѣжъ, до крѣвѣжъ-тѣжъ крушнѣжъ.—Обралѣжъ си крушнѣжъ-ты, побѣгнѣжъ, отишнѣжъ си; удрѣлъ.—Пратилѣжъ го да брули крушнѣжъ, изнѣждѣлъ го, натирѣлъ го, далѣжъ му двѣ-ты пары.—Крушнѣжъ подѣжъ крушнѣжъ пада. Крушнѣжъ-та не пада далѣжъ отъ корѣна. Който сѣди подѣжъ крушнѣжъ-тѣжъ, той наѣжъ крушнѣжъ. Хубавѣжъ-тѣжъ крушнѣжъ мѣжъка-та (свинѣа-та) наѣжъ. Крѣге гѣ като гнилѣжъ крушнѣжъ за зимѣжъ. Баба Неда и гнилѣжъ крушнѣжъ наѣжъ. Каилѣжъ е баба и за гнилѣжъ крушнѣжъ. Лѣсно е баба*

да каде гнилы круши, да видимъ какъ
ще каде червендаци. Дака, дука, кажъ,
бабо круши! Варимъ круши за бабинъ
души. Молилася круша баби да ѝ из-
каде, че ѝ были остри зѣби-ти. Вся-
кой трѣси круши по свои-ти зѣби.
Турилъ му самаръ, на го пустнѣлъ да
брули круши. Сиромашка и круши про-
дава и телѣтѣ пасе. Зрѣла круша сама
пада. На зѣл круши зѣл прѣжъ. Всяка
круша за опашкѣ-тѣ си висѣ. Каквато
круша-та, такава и опашка-та (и дрѣж-
ка-та). Белкимъ ще роди круша-та
наблѣкѣ! Грѣхъ на орѣхъ, душа на
крушижъ.

Дилли, дилли, гайда!
Дѣ да тя найдѣ? —
Подѣ кривѣ-тѣ крушижъ,
Тамъ да тя смущѣ!

Така пѣжѣтъ, та ся присмивать на дѣца, кога
плачѣтъ за ничто и никакво.

Крѣбла, с. ж. Каца за прѣсолѣтъ, за гроздѣ;
каруда, чебуръ, фучина, футина, хутина; у-
шатѣ.

Крѣбларъ, с. м. Който прави крѣблѣ; бѣ-
варъ; бѣндаръ.

Крѣблица, ум. ж. отъ крѣбла.

Крѣвѣвене, с. ср. отъ крѣвѣвѣжъ.

Крѣвѣвица, с. ж. Натѣпкано дебело сви-
ско чирво, кубаса отъ бѣлѣтъ дробъ и другъ
дребунижъ отъ свинѣ; бабникъ; родъ сви-
ной колбасѣ. Счопилося като клѣчкѣ
въ крѣвѣвицѣ.

Крѣвѣвичка, ум. ж. отъ крѣвѣвица.

Крѣвѣвѣця, 1) ум. ср. отъ крѣвѣвѣця.

2) Раст. *Iris pseudacorus*, калугерица,
калугеричка, патя; водяной касатикъ, са-
бельникъ. 3) Раст. *Lychnis coronaria*. 4)
Раст. *Ranunculus acris*, гороцвѣтъ, жѣ-
брынакъ, жѣбунакъ, капикосъ, крѣвиносъ,
качионъ трѣва, лютица, скопирница, слѣти-
коса, струмишко цвѣтие, попова чашка, тря-
скавица; лютикъ, преградъ, купало, соло-
монова печатѣ, луговой, раункулъ, курѣ-
ная слѣпота, чечина.

Крѣвѣвѣтъ, въ, ва, во, пр. 1) Что е на-
мачканъ или размѣсенъ съ крѣвъ; кровѣ-
вѣтъ. *Крѣвава дрѣха, крѣвава вода*. 2)
Омразный; ненавѣстный. *Станѣлъ ми е
крѣвавъ*, не могъ да го глѣдамъ, окрѣва-
вѣлъ ми е, омразенъ ми е. *Крѣвавъ ми
Стопанъ, омразенъ*. Изъ пѣс. — *Крѣвавъ
слѣзи, много горящѣ, много тяжкѣ. Крѣ-
вавъ слѣзи порони*. — во, нар. Омразно;
ненавѣстно. *Крѣваво ми е да го глѣдамъ*.

Крѣвѣвѣжъ, ишь, — вилъ, гл. д. Умачквѣмъ,
напрѣсквѣмъ, увалвѣмъ нѣчто съ крѣвъ; кро-
вѣвѣтъ. — вѣжѣся, гл. стр. и възвр. Умач-

квѣмъ, напрѣсквѣмъ съ крѣвъ; окрѣва-
лѣтъся.

Крѣвѣне, с. ср. отъ крѣвѣвѣся.

Крѣвенина, с. ж. Кога нѣкой е крѣвѣтъ;
дебелина, шишкавина; дорѣдство, толстѣта.

Крѣвеница, с. ж. Крѣвеници, прыщѣтъ по
лицѣ-то; гнойници, гойници, огойници
сврѣшкѣ.

Крѣвѣничкѣтъ, — чѣкъ, чѣка, чѣко, п

Крѣвѣничкѣтъ, нѣка, нѣко, пр. смякч. отъ
крѣвѣничкѣтъ.

Крѣвѣничкѣтъ, нѣ, на, но, пр. Крѣвѣничкѣтъ, де-
бѣлѣтъ, плѣничкѣтъ, тлѣстѣтъ, тронѣстѣтъ, шиш-
кавинѣтъ; жѣрничкѣтъ, тучничкѣтъ. *Крѣвѣничкѣтъ
поповѣ свиничкѣтъ*.

Крѣвѣничкѣтъ, ешь, — нѣлъ, гл. ср. Ставамъ
крѣвѣничкѣтъ, дебелѣтъ, плѣничкѣтъ; жѣрѣтъ, туч-
ничкѣтъ, толстѣтъ.

Крѣвѣничкѣтъ, с. м. Раст. *Ranunculus acris*,
крѣвѣвѣничкѣтъ въ 4-то знаменѣние.

Крѣвѣничкѣтъ, с. м. Шипаръ, скопѣва свинѣ за
хранѣние, за гоенѣ; крѣвѣничкѣтъ, крѣвѣничкѣтъ.

Крѣвѣничкѣтъ, с. м. 1) Лошь, крѣвѣвѣничкѣтъ
чловѣкъ, крѣвѣвѣничкѣтъ, крѣвѣвѣничкѣтъ, крѣвѣвѣничкѣтъ,
кеседжѣна; крѣвѣвѣничкѣтъ чловѣкъ.
Глѣда като крѣвѣвѣничкѣтъ. 2) Свинѣ крѣвѣвѣничкѣтъ.

Крѣвѣвѣничкѣтъ, с. ж. 1) Убийство, проливѣние
крѣвѣ, погубѣние.

Комаръ ся люто разсѣрѣди,
Извѣди сабѣжъ фрѣнѣтъ,
Удари мухъ въ срдѣце-то:
Тяжка крѣвѣвѣничкѣтъ падѣла
На Царѣградскѣтъ друмица. Пѣс.

2) Глоба, плата, откупъ за убийство, за
погубѣние чловѣкъ; голѣвѣщина, цѣна за
убийство.

Утепахъ азанско сейменѣ,
Ще да сакаетъ, бѣла Недѣ,
Пустѣжъ-тѣ, мори, крѣвѣвѣничкѣтъ. Пѣс.

3) Крѣвъ, родъ, колѣно, влака, корѣтъ, лѣза
повой, понасъ; колѣно, поколѣнѣ, родъ
крѣвъ, порѣда.

Кѣ те прашѣмъ, право да ми кажѣшь,
Жѣ ти рода и твоѣ крѣвѣвѣничкѣтъ,
Жѣ ти вѣра наша православѣна,
Жѣ ти имя Христѣсъ Исусѣво. Пѣс.

Крѣвѣвѣничкѣтъ, с. ж. 1) Крѣвѣвѣничкѣтъ въ прѣво-тѣ
знаменѣние. 2) Люта, зла мечѣка; стрѣвѣвѣничкѣтъ

Дѣ да е Радилъ да дойдѣ,
Да дойдѣ Радилъ на борѣбѣжъ,
Съ мечѣжъ-тѣ да ся побѣри,
Съ мечѣжъ-тѣ съ борѣбѣжъ-тѣ,
Съ мечѣжъ-тѣ съ стрѣвѣвѣничкѣтъ-тѣ,
Съ мечѣжъ-тѣ съ крѣвѣвѣничкѣтъ-тѣ. Пѣс

Крѣвѣвѣничкѣтъ, нѣка, нѣко, пр. отъ крѣвѣвѣ-
ничкѣтъ, отъ крѣвѣвѣничкѣтъ. Странничкѣтъ, лютичкѣтъ
крѣвѣвѣничкѣтъ.

Димитра трыкы избихъ,
Крѣвѣнакы поглядъ погляднъ. *Пѣс.*

— *шкѣты*, нар. Като крѣвѣникъ; повлодѣй-
ски. *Гляда го крѣвѣнишкы*, гляда го стра-
шно, сръдито.

Кога сватѣх-тж поерѣщашь,
Крѣвѣнакы да не поглядвашь. *Пѣс.*

Крѣвѣнакъ, с. м. Свиња крѣвѣнакъ.
Крѣволѣчникъ, с. м. Крѣвѣникъ, крѣво-
пиець. *Крѣволѣчникъ е.*

Крѣвошѣецъ, с. м. п
Крѣвошѣица, с. об. Крѣвѣникъ, крѣвѣница,
крѣволѣчникъ, пзнадникъ; крѣвошѣецъ.

Крѣвѣцѣ, ум. ж. отъ крѣвѣ. Крѣвѣчица.

Крѣвѣица, ум. ж. отъ крѣвѣ. Мало крѣвѣ;
крѣвѣца.—*Пустыи-крѣвѣицѣ*, едно растение,
сварено, пиесе вода-та му за бѣгавицѣ.

Крѣвѣ, с. ж. 1) Червенъ сокъ, что работи
изъ жилы-ты на животны-ты; *кровь*. *Пу-
щамъ крѣвѣ*; *битьъ жи́лу*, отворѣть крѣвѣ.

2) Колѣно, родъ, влага, корень, крѣвѣнина,
пасмина, лоза, повой, понасъ, сой; колѣно,
поколѣние, родъ, крѣвѣ, порѣда.—*Дошла
работа-та до крѣвѣ*, скарался, та ся
сбила; *между нѣми дошло до пожевѣчины*.

— *Съ ножъ да го боднешъ капка крѣвѣ
нѣма да потече*, много е сухъ, нѣма ни-
какъ крѣвѣ.—*Крѣвѣ съ крѣвѣ ся не мже*.

Спроти жи́лж-тж и крѣвѣ-та. *Плѣтъ-
тж си изадамъ*, крѣвѣ-тж си не давамъ.

Мясо ми ся не каде, а крѣвѣ-тж не оста-
вамъ. *Жи́денъ като врачъ за крѣвѣ*. *Крѣвѣ-
та не е вода*. *Кичина крѣвѣ-та да му
излочать!* Клятва.

Крѣвѣжъ, ишь,—вѣлъ, гл. д. Хранжъ животно
да стане крѣвѣно, дебело, тлѣсто. *Болесть
суши*, не крѣвѣи. *Не туртя-то крѣвѣи
врата*, а ржѣнжѣи хлѣбъ (коматъ).

— *вѣжся*, гл. өзвер. Ставамъ крѣвѣнъ, де-
белѣжъ, тлѣстѣжъ, плѣнѣжъ, надебелѣвамъ;
бо-тѣтъ, жирѣтъ, тучнѣтъ, толстѣтъ. *Когато
разбогатѣ село-то*, поплѣ-тж ся крѣвѣи.

Крѣвѣасамъ, гл. свр. отъ крѣвѣасвамъ.

Крѣвѣасвамъ п крѣвѣасувамъ (да крѣвѣа-
самъ), гл. ср. Наплѣнамся, наплѣвямся съ
крѣвѣ, притична ми крѣвѣ; кровѣвѣтъ. *На-
трѣтеното крѣвѣасало*. *Крѣвѣасалы му
очи-тж*; *глазѣ затеклѣ кровью*.

Крѣвѣасване п крѣвѣасуване, с. ср. отъ
крѣвѣасвамъ.

Крѣвѣозѣ, нар. Съ скръстенъ, съ крѣстосанъ
позѣ, по Турскы, крѣстато

Крѣвѣжѣ, нар. Съ скръстенъ рѣжѣ.

Крѣвѣ, прѣдл. Крѣвѣ, чрѣвѣ, прѣвѣ, прѣво,
низъ. *Крѣвѣ село тече рѣка*.

Крѣвѣицѣ, с. м. Овчарска гега.

Крѣвѣици, с. ж. мн. Дрѣвѣици кукы вѣ-

ты нарядъ въ стѣнж за обачане на тѣхъ
нѣчто. *Окачи го на крѣвѣици-тж*.

Крѣвѣнакъ, с. м. Вила за сѣно, за сламж;
набодна; вѣлы.

Крѣвѣа, с. ж. 1) Храна за добытъкъ, крѣ-
милка, крѣмило, крѣмъ, брѣкане, нарма;
кѣрмъ, мѣсиво для скотѣ. *Рукнѣли сѣ
(валѣтъ) като стадо на крѣвѣа*. 2) Май-
чино млѣко; молоко мѣтери.

Дайте ми дѣтя крѣвѣа,
Дѣтенце да вѣ накрѣмъ,
Че си мя крѣвѣа напругнъ. *Пѣс.*

3) Лопата-та, съ кождо оправѣтъ враница;
вѣсла, крѣмило, дименъ; руль, кѣрмило.

Крѣвѣакъ, с. м. Голѣма мжска свиња, крѣ-
накъ, шипаръ.

Крѣвѣачка, с. ж. Жѣна, хванжта да подаа
дѣтя; дойка, дошѣка, дойница, крѣмилница;
кѣрмилица, мѣма, мѣмка.

Крѣвѣачъ, с. м. 1) Дѣтя или животно още
на бозкж; бозайникъ, крѣмилникъ, подой-
никъ, бозалакъ; грудной младѣнець, жи-
вѣтно, питаемое мѣтернимъ молокохъ.

2) Който оправѣтъ враницѣ или капѣ;
дименджна; рулевѣй, кѣрмѣй.

Крѣвѣачя, ум. ср. отъ крѣвѣачъ въ прѣво-
то знаменоване. Бозайничя, дошѣчя, крѣ-
милничя, подойничя, сисалчя, сукалчя, цѣ-
цалчя, цѣпѣйчя, млѣкарчя.

Крѣвѣене, с. ср. отъ крѣвѣжъ; кѣрмка,
кѣрмѣне.

Крѣвѣилка, с. ж. Крѣвѣа, крѣмило, крѣмъ,
храна, брѣкане, нарма; кѣрмъ, мѣсиво.

Крѣвѣилникъ, с. м. Крѣвѣачъ въ прѣво-то
знаменоване.

Крѣвѣилница, с. ж. Крѣвѣачка.

Крѣвѣилничя, ум. ср. отъ крѣвѣилникъ.
Крѣвѣачя.

Крѣвѣило, с. ср. 1) Крѣвѣа, крѣмилка, нарма
за овця и говяда; кѣрмъ, мѣсиво *Крѣвѣ-
ка слѣдъ него като овцѣ за крѣмилло*.

2) Крѣвѣа, вѣсла, дименъ; руль, кѣрмило.

Крѣвѣилце, ум. ср. отъ крѣвѣило.

Крѣвѣица, ум. ж. отъ крѣвѣа.

Крѣвѣи, с. м. Крѣвѣа, крѣмило, крѣмилка,
нарма за овця, за говяда; кѣрмъ, мѣсиво.

Крѣвѣицѣ, ишь,—мѣлъ, гл. д. 1) Давамъ
крѣмило, крѣмъ на овця, на говяда, хранжъ
съ крѣмъ добытъкъ; кѣрмиль скотъ. *Крѣвѣи
говяда-та и овця-тж*. 2) Давамъ на дѣтя
да бозае, дожъ, поданамъ; кѣрмиль грудью.
Крѣвѣи дѣтя-то си. — *мѣжся*, гл. стр.
Бывамъ крѣменъ; кѣрмилься. — *мѣнѣи*,
прим. стр. кѣрмѣный.

Крѣвѣнакъ, с. м. Свиња крѣвѣнакъ.

Крѣвѣчица, с. ж. Крѣвѣица животно.

Крѣвѣило, с. ср. Родъ, пасмина, черга,
котило.

Гръци-ти сж като свинско крътило, не ся дѣлятъ.

Крътица, с. ж. 1) Животно *Talpa Europaea*, крътичина, крътечина, кръточина, крътокъ, крътулъ, крътъ, кръчетина, жрътъ; кротъ. 2) Чловѣкъ, что кръти, что ежме; назо́йчивый, навѣзчивый. *Какава е крътица!*

Крътичина, с. ж. 1) Животно крътица. 2) Купчина прѣсть, изрыта отъ крътицъ, кръточина; кротовая куча, кротовина. 3) Раны отъ болестъ на слѣзѣ-ты по шнѣ-тж; *scrophula*, желка, живеница, живиница, живинца, крътица; золотуха, свинка, свинуха.

Крътичка, ум. ж. отъ крътица.

Крътичавый, въ, ва, во, пр. Който има болестъ крътичныхъ; гринчастый, желкавый, живничавый; золотушный, золотушливый, свилушный.

Крътога, с. ж. Дупка, въ кождо живѣе мечка или другъ нѣкой звѣрь; назовина; берлога, логовица, логово. *Довъ мечки въ една крътога не живѣять*; два медвѣдя въ одной берлогѣ не уживутся.

Крътокъ, с. м. Животно крътица.

Кръточина, с. ж. Крътичина въ 1-то и 2-то знаменованиа.

Крътулъ, с. м. Животно крътица.

Крътъ, с. м. 1) Отврътено отъ нѣчто; крътѣлъ. 2) Голѣмъ ежъкъ ледъ; крътѣлъ, кръпѣлъ, кръжь; льдина, кабанъ, икра, глыба льда. 3) Животно крътица. *Разбира ли? — Като крътъ отъ трици.*

Кръттый, ть, та, то, пр. За мясо, за плодъ: что ся лесно дѣвче, не жилавый, фрѣхкый.

Крътѣль, с. м. Крътъ въ 1-то и 2-то знаменованиа.

Крътечина, с. ж. Животно крътица.

Кръчма, с. ж. 1) Дюклянъ, дѣто ся продава вино и ракиа; кръчмарница, пивница, капелна, механа; корчма, каба́къ, погребъ, питѣйный домъ. *Като въ кръчмъ; покаба́чки.* 2) Чръпина, кога стане нѣкакъвъ стоворъ; почерпинакъ, занивъ, алдамакъ; магаричъ, лѣтки, занивки. *Да му пиемъ кръчмъ-тж; занивать продажу, нить лѣтки, могаричи. Грошь капа, шестдѣсятъ пары кръчма.* 3) Кога ся чръпять, служатъ нарядъ дружина, на чыѣто чашъ ся изпраздни еждѣ-тъ, отъ който служатъ, казвать: *негова е кръчма-та*, свр. нему ся пада да служи. — *У него има кръчма*, има нѣчто ново, нѣчто е спечналилъ, сполучилъ.

Кръчмалыйка, с. ж. Кръчмарница, кръчмарка.

Кръчмаринъ, с. м. Кръчмаръ.

Кръчмарница, с. ж. Кръчмарка, механджийна.

Ты Петкано кръчмарице,
Ты Петкано механджийко,
Что продавашъ ройно вино. *Иѣс.*

Кръчмарка, с. ж. 1) Кога дръжи кръчмъ, кръчмарница, кръчмарийка, механджийка; каба́чица. 2) Жена на кръчмаръ.

Кръчмарница, с. ж. 1) Дюклянъ кръчмаривница; каба́къ. 2) Мѣсто, дѣто ижтиница ся спирать да ноцувать; ханъ; гостиница, постоялый дворъ.

Кръчмарекый, ска, ско, пр. Что е на кръчмаръ; механджийскый. — *скы, нар.* Бато кръчмаръ, механджийскы.

Кръчмарувамъ, гл. ср. Бывамъ кръчмаръ, корчмачить.

Кръчмаруване, с. ср. отъ кръчмарувамъ

Кръчмарча, ум. ср. отъ кръчмаръ. Малкъ, младъ кръчмаръ.

Кръчмаръ и кръчмаринъ, с. м. Който дръжи кръчмъ; механджия; каба́чникъ, корчмаръ, погребчикъ.

Кръчмица, ум. ж. отъ кръчма; каба́чекъ.

Кръчмичка, ум. ж. отъ кръчмица.

Кръчмъж, ишь, — миль, гл. д. Чрънъ, точкъ, наливамъ.

Донеслъ вино червено,
Отишла Петра да кръчми.
— Не кръчми, Петро, вино-то,
Съсь него щж ся ожемъ. *Иѣс.*

Кръчмагъ и кръчмакъ, с. м. 1) Стовна глинная еждъ за водж; корчага. 2) Чашна бардакъ, барду́къ; кръжка, кувшинъ. 3) Задънена каца съ грозде, трушнъ. 4) Высока голѣма каца, карчагъ.

Кръшемъ, нар. Крышѣмъ, скрышѣмъ, скрытомъ, тайно; скрътно, тайно, тайкомъ.

Кръшене, с. ср. отъ кръжь.

Кръшеница, с. ж. Една игра, въ кождо единъ отъ играчи-ты мижки, други-ты скръжьтъ, та послѣ който е мижналъ гъ дери; мъжешъ, миженка, жмичка, кутку мившь; игра въ ирътѣи.

Крълатинъ, с. м. Крълатица, така наричатъ въ пѣсни-ты Хрелна юнакъ.

Писалъ ми е тжж блжж книгж,
Пратилъ иж е Хрелю крълатину.

Рано ранижж грозда юнаци:
Единъ ми бше Хрелна крълатина,
Другый ми бше Марко, добръ юнакъ,
Третий ми бше Момчилъ, врьденъ юнакъ.

Крълатица, с. м. Крълатинъ. *Дочолъ го Хрелѣ крълатица.* Изъ пѣс.

Крълатиный, — тьжъ и — тенъ, тна, тно,

Крълатый, ть, та, то, пр. Който има крълатъ врькаты; крълатый.

Крълатице, ув. ср. отъ кръло.

Кръло, кръла, крълъ, с. ср. 1) У птици ты и насѣкомы-ты: члвнъ-тъ, който им

слугува за връчение; крыло. 2) У рыбы: пера-та, съ който плувать; плавникъ. 3) На вѣтрничявж водяницж разперены-ты платва, копто вѣтръ-тъ надува, та кара водяницж-тж; крыло у вѣтрныхъ мельницъ. 4) На врата, на прозорець съ канаты единый канатъ; стѣвень, створы. Откачилъ едно-то крыло на врата-та и го занесълъ извънъ село-то. 5) Една часть отъ стадо овця, козы.

Съберѣте крыло овця,
Крыло овця, крыло козы,
Намлъзѣте вѣдро млѣко,
Да съпемъ момѣ Цвѣти. Пѣс.

— Пуцамъ крыль, растжть ми крыль, ставамъ крилатъ; крылатѣтъ. — Давамъ нѣкому крыль: а) Насръдчавамъ го; ободрятъ, одушевлятъ. б) Навдигамъ; превозносьтъ. Давай му крыла да ервичи. — Отрѣзали му крыла-та, направили го да не може да се влада, както по-напрѣдъ; подрѣзали ему крылья. — Порасли му крыль, станжлъ голѣма работа, порасла му работа-та. — Спорядъ пиля и крыль. Мякж крыла има. Разперилъ крыль като пѣтелъ на стоборъ.

Крыльце, *ум. ср.* отъ крыло; крылышко. Или перце, или крыльце, *спр.* что-годѣ. Все ще бѣде или перце или крыльце. Отъ крыльце перце. На одного крыльце, на другъго трѣта.

Крышѣмъ, *нар.* Крыемъ, скрышѣмъ, скрытомъ, тайно; скрѣтно, тайно.

Крыкъж, *ешь, крыль, гл. д.* 1) Турнамъ нѣчто нѣйдѣ, дѣто да не могжтъ да го намѣрять; скривамъ, кжтамъ, кутамъ; скривать. Крые си паргъ-тж въ земникъ. 2) Турнамъ нѣчто нѣйдѣ, дѣто да ся пазн да не ся загуби; кжтамъ; прятать. Крые го въ санджжк. 3) Прибирамъ нѣчто, нѣйдѣ, дѣто да ся пазн да не ся поврѣди, да не ся изхаби, да не ся увехти; прятать. Крые сладко-то въ долана. Крые си дрѣхж-тж за голѣмж дни. 4) Турнамъ нѣчто нѣйдѣ, дѣто да не го видятъ; потунамъ. Крыль го изъ шюмж-тж. 5) Пастрыж, пазж, чювамъ, вардж, кжтамъ; прятать. Крыемъ го да са намѣри за черны дни. 6) Тамж, потанамъ нѣчто за да не стане извѣстно; скривать, тайтъ. Не го крвй, кажи го и менѣ. 7) Дръжж нѣйдѣ хора скрты; тайтъ, скривать, давать убѣжище. Въ кжцж-тж си кржж хайдутж. 8) За животно: свивамъ нокте-то си да не ся показватъ пзѣ козинж-тж. Крые го като коткж нокте-то си. — Крыжси, *гл. стр.* и възвр. по знаменованне-то на глагола. — Крыеный и крвтый, *прич. стр.*

Кжтаный, потуланый, таеный; крвтый. Крые го като змиж нозѣ-тж си. Крые слжнце-то въ ршето. Шило въ човалъ не ся кржж. Крыено нѣма, пиено нѣма.

Крыжливый, *въ, ва, во, пр.* За животно: мршнавый, гржчавый, дрыгивый, жюлавый, кжшчавый, сухый, сушчавый; худой, изнуреный, изможденый, истощалый.

Крыжлякъ, *с. м.* Крыжливо, мршнаво, о-дрыгжто животно, дрыгашъ; одѣръ, бдранъ.

Крыжъ, *с. ж.* Крышѣлъ ледъ на Дунава, крѣтѣлъ, крндѣлъ; глѣба льда, льдина.

Крыкавецъ, *с. м.* Птица *Gorvus cornix*, вранъ, гавранъ, гавринъ, гарванинъ, гарванъ, галунъ, гробаръ, гробникъ, гробъ, кроконъ, мршнаръ; воронъ, вранъ, гайворонъ.

Крыкамъ (кряквамъ, да крякж, крякнувамъ), *гл. ср.* 1) Шаврж, помѣствамъ, мрдамъ. Не може да крякне, да шавне, да ся помѣсти, да мрдне.

Буле ле, булка Тодорке,
Откажъ си въ черквж отишла,
Не ти е дѣтя крявало,
Нито съмъ пакъ сколасала
До-въ кжци да го наглядямъ. Пѣс.

2) Продумвамъ, реквамъ. Никой не крякжж, не продума. Да не си крякжжлъ, да не си продумаж нѣчто, да не си си отворилъ уста-та; ни бхни, не смѣи бхнуть, ни шни, ни гуту. 3) За жабы: брякамъ, крукамъ. Кога прѣзъ прѣзж-тж дни на Марта чюжтъ за прѣзъ пжтъ да кряка жаба, казватъ до три пжти: бѣла става въ курж, цурна става въ поле. 4) Намъ, плюскамъ, пукамъ, трюжжся. Крыкаж, душѣ, да слушашъ. Крыкаж, душѣ, блажжнж: слѣзжнъ и врткавецъ! 5) Ежжж, длѣбамъ, заецвамъ, пекж, крѣжж; каниочить, кучитья.

Крыкане, *с. ср.* отъ крыкамъ.

Крыкараска, *с. ж.* Птица *Corvus pica*, какараска, какарацка, сврака, свакарака, сврачка, страчка; сороба.

Крыкачъ, *с. м.* Който съ екнатие, съ длѣбане, съ крѣтене и просене дотягва, омръзва, който вснакога длѣба; прынначъ. — Носи го на крякачъ, нагрѣбѣ, чюшнжтъ на грѣба, съ ржцѣ прѣгрнжжлы шиж-тж на носача.

Крыквамъ, *гл. мн-кр.* отъ крыкамъ.

Крыклица, *с. ж.* Бубулечка *Bruchus pisi*, наде бобъ, лящж, жито; гжгрець, гжгрица, вжгрица.

Крыкнувамъ, *гл. уч.* отъ крякжж.

Крыкъж, *ешь, — нжлъ, гл. ед-кр.* отъ крякамъ,

Кръботение, с. ср. отъ кръботѣся,
Кръботѣся, ишея, — тился, гл. об. Кракотѣ-
ся, кръкотѣся, кыкотѣся, кыскамея, смѣк-
ся особенъ смѣхъ.

Крълѣбамъ, гл. д. Клатъ, крълюшкамъ, лю-
лѣкъ; качать. — мѣя, гл. стр. и възвер.
Клатѣся, крълюшкамея, люлѣкѣся; качаться.

Крълѣбане, с. ср. отъ крълѣбамъ.

Крълѣшчя, ум. ср. отъ крълѣшъ.

Крълѣнъ, с. м. 1) Насѣкомо *Acorus redivi-
vus*; клещъ. *Сиромашъ е крълѣшъ, че си
лѣма*. . . 2) Раст. *Ricinus communis*,
вапушь; клещевина.

Крълю! междом. 1) Показва крълюшкане.
2) За пждене плакавъ да не грабне пжля.

Крълюшка, с. ж. Крылашка.

Крълюшкамъ (да крълюшка), гл. д. Лю-
лѣкъ, кръламъ, крълѣбамъ; качать. — мѣя,
гл. стр. и възвер. Люлѣкѣся, кръламѣся, кръ-
лѣбамѣся; качаться.

Крълюшкане, с. ср. отъ крълюшкамъ.

Крълюшка, ешь, — пжль, гл. ед-кр. отъ
крълюшкамъ; качнуть.

Кръламъ, гл. д. Крылюшкамъ. — мѣя, гл.
стр. и възвер. Крылюшкамея,

Крълане, с. ср. отъ кръламъ.

Крълашка, с. ж. Крылюшка, люлка, врь-
ташка; качѣлы, качѣлы.

Крълашчица, ум. ж. отъ крълашка.

Кръмѣнцъ, с. м. Австрийска жлѣтица минцъ.

Кръндакъ и **крѣндекъ**, с. м. Кпѣтукъ.

Кръндѣлъ, с. м. 1) Изхабенъ, нащрѣбенъ
ножь. 2) Кръжь.

Крънене, с. ср. отъ крънкъ.

Кръноврѣхтый, хъ, ха, хо, пр. За расте-
ние на което врѣх-тъ е прѣрѣзанъ или
прѣчюпенъ.

Кръновъ, с. м. Чепъ на бѣчвѣхъ, ченка,
гвоздъ, грездъ, грездѣй; крапъ.

Кръноухтый, хъ, ха, хо, пр. За животно съ
прѣрѣзано, прѣхапано ухо; корноухый.

Кръничѣ, с. м. Така казвать на крънъ волъ.

Крънчый, нъ, на, но, пр. 1) За животно,
на което или едно-то ухо е прѣрѣзано, прѣ-
хапано, или единый рогъ е прѣбитъ; кор-
ноухый. *Крънъ волъ, съ прѣбитъ рогъ*. 2)
Счюпенчый, щрѣбчый, нащрѣбенчый.

Крънкъ, ишь, — ийлъ, гл. д. 1) Обрѣзвамъ
пѣкой отъ клонѣ-то на дръво; кастрѣкъ; об-
рѣзывать. *Крънать дръвета-та*. 2) О-
щрѣбывамъ, нащрѣбывамъ, накрѣнывамъ.
— нѣкѣя, гл. стр. 1) Кастрѣжся. 2) Ощрѣб-
ваемся, нащрѣбываемся, накрѣнываемся.

Кръпа, с. ж. 1) Кръстатъ кѣсь платъ за
забраждаше, за покрыване главъ; махрама.
*Белки щъ приврѣжж чернъ кръпъ да
го жлалж!* 2) Всякой кѣсь тѣнакъ платъ
за штрыване лице-то, носъ-тъ, рѣдѣ-ты и

пр.; пошь, кесарина, тестемель, рута, шерве,
чевре; обрусь, пешкиръ, рѣченикъ, рѣч-
никъ; платокъ, платъ, полотѣнце, салфѣт-
ка. 3) Всякой кѣсь тѣнакъ за врѣзване,
за носене въ него пѣчто, за прѣврѣзване
съ него пѣчто; перевѣяка. *Прѣврѣзали му
ранъ-тъ съ нови кръпы. Врѣжи го въ
кръпъ*. 4) Кръпка. *Пѣ-добрѣ кръпа на
казанъ да бѣдъ, а не на врата-та на
рана да сѣдъ*. 5) Лой-та като кръпъ, что
покрыва чирва-та, шкембе-то на животно;
було; сѣльникъ, сдоръ. *Сарма отъ кръпъ;
сѣльникъ*. — *Игра на кръпы, на посѣдинкъ,
на рѣченици, пѣшачка*. — *Имамъ го въ
кръпъ врѣзано, готово, вѣрно, сврѣшено.
Прилича му като жлѣтъкъ кръпъ на
тъкѣж*. *На кръпъ да вечерта!* Клятва.

Кръпатакъ, с. м. Кѣсо дръво за горѣне,
крѣпѣлъ.

Кръпачка, с. ж. 1) Кожато кръпы чюжды
пѣчта. 2) Жена на кръпачъ.

Кръпачъ, с. м. 1) Който ся поминувъ съ
крѣпежъ, който кръпы. 2) Пръвый снѣгъ,
что прави свѣта да ся кръпы.

Кръпѣжъ, с. м. 1) Зашиване съдрано или
разпрано на дръхъ или на обуца, крѣпе-
ние; почѣйка. *Гнилъ платъ крѣпежъ
не дръжи. Крѣпежъ и трѣпежъ двѣ се-
ла поминълми*. 2) Потягане, поправане
тукъ тамъ малкы поврѣды на кѣщъ, и
пр. *Крѣпежъ кѣщъ дръжи*.

Кръпенне, с. ср. отъ кръпѣжъ. Крѣпежъ.

Кръпѣ-гунѣжъ,

Кръпѣ-квашникъ и

Кръпѣ-кожюхъ. Цвѣтие *Colchicum autum-
nale*, есененъ минцифаръ, качюпъ, мразовенъ;
безвѣреникъ, песобой.

Кръпимъ, с. м. Една игра съ тонагы.

Кръпица, ум. ж. отъ кръпа.

Кръпичка, ум. ж. отъ кръпица.

Кръпичи, ум. ср. отъ кръпа. Кръпуччи.

Кръпка, с. ж. 1) На дръхъ, на обуца нѣ-
что закрѣнено. 2) Кѣсь платъ, съ който
нѣчто е закрѣнено; кръпа, заплата, закрѣпа,
ламѣ; заплѣта, намѣтка, лѣтка, платъ.

Кръпникъ, с. ж. Извѣзанъ чловѣкъ, не-
храни-майкѣжъ, бездѣльникъ.

Кръпуччи, ум. ср. отъ кръпа. Кръпица,
крѣпичя.

Кръпичица, ум. ж. отъ кръпка.

Кръпчя, 1) ум. ср. отъ кръпа. Кръпица.
Навязанъ като шарсно кръпчя. 2)
Раст. *Galanthus nivalis*, бѣлукты, гад-
жюнкы, бѣло цвѣтие, качычкы, качка, ка-
чюнка, качютка, кѣкычка, кѣкычя, кѣстичя,
кошеринка; подсиѣжликъ, снѣжнѣнка,
подсиѣжничъ колѣкольчикъ, мѣлкоцвѣт-
никъ.

Кръпѣлчя, *ум. ср.* отъ **крѣпѣль**.

Кръпѣль, *с. м.* 1) Дрѣво кжсъ, крѣпѣль, крѣпатакъ, омашекъ, вѣйка, откжслакъ; откболокъ. 2) Кжсъ, парчя, тонка, буца нѣчто. *Станъ на крѣпѣли, на парчета. Крѣпѣлъ ледъ, крѣжь, крѣтъ; глѣба льда, льдѣна.*

Кръпѣж, *ишь*,—пѣлъ, *гл. д.* Зашивамъ съдрано или разпрано на нѣчто вехто, подновявамъ вехто нѣчто; чинить, починивать, штѡпать. — *пѣжся, гл. стр. и възвр.* — **пеный**, *прич. стр.* — *Вехто крѣпи—дни губи. Вехто крѣпи—конци хаби, старо либи—дни губи. Доклѣ ся не съдере, не го крѣпѣти. Крѣпи съдрано-то, доклѣ е малко. Шие, та пие; крѣпи, та ся храни.*

Кръсава, *им. соб. женско Чеши влжнъ,* *Кръсаво! Кръсава не чое. На ти коматъ, Кръсаво!—Дай, дай!*

Кръстѣна, *им. соб. женско.*

Кръстѣнъ, *им. соб. мжжско.*

Кръстѣный, —тѣнъ и —тѣнъ, тна, тно, *пр.* **Кръстѣтый**.

Зедохъ си кытены сватове,
Зедохъ си крѣстатна байрака. *Пѣс.*

Кръстѣто, *нар.* Съ крѣстосаны крака, крѣз-нозѣ. *Сѣда крѣстѣто на земж-тж.*

Кръстѣтый, *тъ, та, то, пр.* 1) Что е катѡ крѣтъ, что има видъ на крѣтъ; крѣстообразный. *Крѣстѣто дрѣво, крѣстѣта гора.* 2) Что има по себе-си крѣстовы крѣстатный; крѣщѣтый, крѣсчѣтый. *Крѣстѣтж орелъ, голѣмъ съ крѣтъ орелъ.* 3) Что е колкото длъгъ, толкова и широкъ; крѣстатный, четвъртитый; квадратный.

И тамъ те чѣка честна трапеза,
На трапезѣ-тж крѣстѣты мѣсали. *Пѣс.*

4) Что е колкото длъгъ, толкова и широкъ, колкото високъ, толкова и дебелъ; крѣстатный; кубическый. *Крѣстѣтж чловѣкъ.* 5) Срѣща ся въ пѣсни-ты за чисто злато.

Прѣмѣнися, накытися,
Натура злато крѣстѣто
И това сребро тяготно. *Пѣс.*

Кръстѣшка, *с. ж.* 1) Едно растение, листе-то му ся надѣтъ. 2) Бѣлѣгъ на рабошъ за сто.

Кръстѣ, *им. соб. мжжско.*

Кръстѣльникъ, *с. м.* Крѣщелникъ.

Кръстѣне, *с. ср.* отъ **крѣстѣся**; поклѡнѣ.

Кръстѣница, *с. ж.* 1) Крѣстница; крѣстная мать, воспрѣмница.

Ты си бѣше крѣстѣница,
Крѣставаше малы дѣца. *Пѣс.*

2) Кумица, кождѡ смѣ вѣнчали.

Проговори кума господина:
Просто да е, млада крѣстѣнице! *Пѣс.*

Кръстѣнце, *ум. ср.* отъ **крѣстѣя**.

Кръстѣный, *нъ, на, но, прич.* отъ **крѣстѣж**, катѡ *пр.* 1) Когото сж крѣстили. *Крѣстѣтж дяволъ е. Господъ да те чюва отъ крѣстѣнъ дяволъ.* 2) Святеный. *Крѣстѣна вода, свѣтена, пѣна вода. Крѣстѣна вода дѣ да е не ся тура. Крѣстѣна вода въ казъ не стои.* 3) Христианскый. *Има вѣрж крѣстѣнж.*

Кръстѣць, *стѣй, с. м.* 1) Девять, тринаде-сять, седемнадесятъ или двадесѣтъ и единъ снопъ нарядени на крѣтъ на нивж; крѣсти-на, крѣтъ, става, ставина, докурджумъ; крѣстѣць. *Гради крѣстѣць да лѣтува, а копенъ да зимува.* 2) Въ *мн. ч.* крѣстѣ-ый: малкы чрѣве въ нѣчто.

Кръстѣць, *ум. м.* отъ **крѣтъ**.

Кръстѣль, *им. соб. мжжско.*

Кръстѣна, 1) *с. ж.* Крѣстѣць снопе.

Голѣма нива — рѣдкы крѣстины,
Малка нива — чѣсты крѣстины;
Който е честить, той да ж има!

2) *Им. соб. женско.*

Кръстѣтель, *с. м.* Казвася за Св. Пророкъ Иоанъ, който е крѣстѣлъ Иисуса Христа. *Св. Иванъ Крѣститѣль.*

Кръстѣца, *с. ж.* *На крѣстицж*, крѣстомъ, крѣстосано; вдоль и поперѣгъ. *Обиде земж-тж на крѣстицж*, крѣтоса ж.

Кръстѣна недѣлна. Четвърта-та недѣлна на великы посты; крѣстѡпоклѡнная недѣла.

Кръстѣниковый, *въ, ва, во, пр.* отъ **крѣстѣникъ**.

Кръстѣникъ, *с. м.* 1) Който е крѣстѣлъ нѣкого; крѣстный отѣць, воспрѣмникъ. *На едно дѣтя много крѣстѣници не быватъ.* 2) Който е вѣнчавалъ нѣкого; кумъ. 3) Хлѣбъ направенъ на крѣтъ; литургина.

Кръстѣница, *с. ж.* 1) Колато е крѣстѣна нѣкого; жена на крѣстѣникъ, крѣстѣница; крѣстная мать, воспрѣмница, кумѣ. 2) Глава, войвода на лазаркѣни; царица.

Кръстѣчинный, *нъ, на, но, пр.* отъ **крѣстѣница**; воспрѣмницынъ.

Кръстѣчка, *ум. ж.* отъ **крѣстѣница**.

Кръстѣчя, *ум. ср.* Малкѣ, младѣ крѣстѣникъ.

Кръстѣный,—стѣнъ и—стѣнъ, стна, стно, *пр.* отъ **крѣтъ**; крѣстный. *Крѣстѣна недѣлна.*

Кръстѣове, *с. м. мн.* Празникъ 5 Янну-арина, день-тъ прѣдъ водници; попова коля-да; крѣщенскый сочѣльникъ.

Кръстѣвище, *с. ср.* Дрѣвѣ на крѣтъ въ кацж съ зелѣ, на самаръ, на мотовилѣж отгорѣ, на вртѣшкж.

Кръстѣвка, *с. ж.* Шарка на тѣгано катѡ кутѣж; кутѣйка; кѣтъва (на тѣгано).

Кръпа съ кръстовки; влѣтчатый платокъ.

Кръстовникъ, с. м. Едно растение.

Кръстовци, с. м. мн. Шаркѣ и нашивкы на дрѣхъ, на прѣтицкк.

Кръстовъ день. Праздникъ въздвижение Честнаго Креста, праздвася на 14 Септемврина.

Кръстомъ, нар. На кръсть, крътосано; пакръсть. *Турилъ ги на кръстомъ.*

Кръстомъ ся хоро сжасало
Отъ Неджовы-ты хубости. *Пѣс.*

Кръстомъ бодъ, особенъ шивъ, на когото бодове-ти ся крътосвать.

Кръстопѣтъ, с. м. Мѣсто, дѣто ся крътосвать ижтица; разижтъ, разижтна, разкрьстница, разкрьстакъ, разколъ, раздрумъ; перекръстокъ, распутье.

Крътосамъ, гл. свр. отъ крътосвамъ. — сантый, прич. стр. 1) Турижтый на кръсть. 2) Что ся крътосва, что ся прѣсична; перекръстный. 3) Удареный по грѣба. — сано, нар. Накръсть, кръстомъ; пакръсть, кръсть на кръсть, кръстообразно.

Крътосвамъ и **крьтосувамъ** (да крътосамъ), гл. д. 1) Правъ нѣчто на кръсть; прѣпрѣчвамъ нѣчто на кръсть; еклѣдывать крътомъ, скрещать. *Крътосай вжжя-та.* 2) Прѣсичнамъ, прѣминувамъ прѣзь нѣчто на кръсть; пересѣкать, перекрещать. *Крътоса прѣзь рѣкж-тж.* 3) Ходж, изходвамъ; искрещивать. *Крътосалъ е всикгий свѣтъ.* 4) Скытамяся, шпякамся, ходж безъ работж, сновж горѣ долу, крътосвамся; шлѣться. *Крътосва пжтица-та.* 5) Биъ, враскамъ нѣкого на кръсть по грѣба. *Крътоса го съ остена и той не видѣ, какъ бѣга.* — мяя, 1) гл. възвр. Чясто прѣминувамъ прѣзь нѣйдѣ безъ работж, крътосвамъ въ 4-то знаменуване. *Крътосвася пять за четири.* 2) Прѣсичамся съ нѣчто на кръсть; пересѣкаться. 3) гл. стр. Бывамъ крътосашъ. — *Крътосалъ крака*, подвигъ крака, сѣдижлъ по Турекы, крътато, крьз-нозѣ; сидѣтъ калѣчикомъ. — *Крътосалъ рѣцѣ*, скрьстилъ рѣцѣ, сгрнѣжлъ рѣцѣ, сѣди, та чака на готово.

Крътосване и **крьтосуване**, с. ср. отъ крътосвамъ.

Крътоска, с. ж. 1) Хлѣбъ на кръсть, на кравай, близнакъ. 2) Хиляда. *Хиляда греша една крътоска.*

Крътотнѣий, —тънъ и —тепъ, тна, тно, пр. Крътатый. *Изкнжмла крътотенъ босилжкъ.*

Кръстча, ум. ср. отъ кръсть.

Кръсть, с. м. 1) Длѣго дръво или желѣзо

на връха крътосано, прѣсѣчено съ друго побжсо; **кръсть**. *Бѣга като дяволъ отъ кръстж. Кръстж-тъ да го тресе! Кръстж да му туржтъ на главж-тж!* Клятвы.

2) Знаменце-то на кръсть, което правимъ съ рѣкж на себе си или на друго нѣчто; **кръсть**. *Кога ся кръсти, прави голѣмж кръстж.* 3) Блѣгъ кръсть, направенъ на нѣчто; **кръсть**. *Прѣдъ имя-то на когото има кръстж, той е платилъ.* 4) Задни-ты дръвѣ на самаръ, что сж крътосанты. 5) Кога излѣзатъ на поле-то съ хлѣбовы и настѣта въ честь на нѣкой свѣтець. 6) в. **крѣтосове**. 7) У чловѣкж и четвероного животно онаа чясть на грѣба, конато достига до бутовы-ты; половнина; **крѣтець**, **кострѣць**, **пояспѣца**, **спинѣ**. *Боли го кръстж-тж; у него ломъ въ кострѣць.* 8) Задна-та чясть на дрѣхж, что лѣга върху крѣста на снагж-тж; **лифъ**. 9) Крътець сноше. 10) Пары, что ся давать въ разны случая на булкж, на отročя или на колядары. *Дошло рядъ булкж-тж да бере кръстж. На тжлана Мара грошж дала, за булкж-тж кръстж нѣмала. Дарили ги кръстж дукато.* — *Кръстж дукато*, спомянува ся въ благослови-ты и въ пѣсени-ты за старж парж съ кръсть прѣзь срьдж-тж ѳ.—*На кръстж: а) Крътомъ, крътосано; пакръсть, кръсть на кръсть, кръстообразно* *Сложилъ рѣцѣ на кръстж, крътосалъ гы.* б) На вси страны, отъ вси страны.

Хайде дружина, идѣте,

На кръсть пжтица хванѣте. *Пѣс.*

— *Сѣдижлъ въ кръстж мозѣ*, съ крътосанты крака, по Турекы, крьз-нозѣ, крътато; сидѣтъ калѣчикомъ. — *Кръстж ми*, Бога ми, така е. — *Кръсте Божий, помагай!* така едно врѣмя подкачаж да учать азбукж тж. *Той учи още кръсте Божий, помагай* ср. още азъ, буквы. — *Чинамъ кръстж, правѣмъ кръсть, крътжся; кръстѣться.*

Крътж, ишь, —тѣлъ, гл. свр. отъ кръщавамъ; окрестить. — **стенный**, прич. стр. в. го на ряда му.

Крътжся, ишся, —тѣлся, гл. възвр. Правѣмъ кръсть на себе-си, чинамъ кръсть; кръстѣться, творить знаменѣ крѣста, творить поклѣны. *Намѣрилъ празднж црквж да се кръсти. Ниши дявола да видишь, ниши да ся кръстишь.*

Крътѣя, ум. ср. отъ кръсть. Крътчя; крѣстжкъ.

Крътене, с. ср. отъ крѣтж.

Крѣтж, ишь, —тѣлъ, гл. д. 1) Нѣчто залѣпено, затягнжто, зарасло разваламъ, съба-

риамь, отпирамь. *Крѣти лѣпежь-тѣ. Крѣ-тѣ кѣцѣ. Крѣтѣ камьне.* 2) Дрънгамь, дрънж, егнѣ, захѣцвямь, врьтѣ, пекж, длѣ-бамь нѣбого за нѣчто; кѣчуться, каню-чить. *Стига си крѣтилѣ. Стига си го крѣтилѣ.* — тѣся, *гл. стр.* Разваламся, сббарамся, падамь. — тѣся, *гл. безл.* Съ мѣстоим. *ми, крѣти ми ся*: пѣвдига ми ся, кара мя на блюваніе; меня тошнѣтъ. — теицѣй, *прич. стр.*

Крѣхвамь (да крѣхнѣж), *гл. д.* За шнапѣж: накривавамь, навирвамь на едик странѣж. *Крѣхнѣж шнапѣж, навирнѣж калпакѣж.*

Крѣхване, *с. ср.* отъ крѣхвамь.

Крѣхнѣж, ешь, — нѣжлѣ, *гл. ср.* отъ крѣх-вямь. Да навирѣж, да накривѣж.

Крѣхѣкамь, *гл. ср.* Отъ врьмя, на врьмя покашлювамь сухѣж кашлицѣж.

Крѣхѣканіе, *с. ср.* отъ крѣхѣкамь.

Крѣхѣцѣй, *с. ж. мн. вм.* крѣхѣцѣй.

Крѣхѣчя, *вм.* крѣхѣчя.

Крѣцямь (крѣцвямь, да крѣцнѣж, крѣцнѣ-вямь), 1) *гл. ср.* Издавамь гласѣж крѣцѣж, крѣцѣ! скрѣцвямь, скрѣбуцвямь. *Врата-та, кола-та крѣцвѣтъ.* 2) *гл. д.* Рѣжѣж нѣчто съ ножици. *Крѣцнѣж, та го прѣрѣзѣа.*

Крѣцване, *с. ср.* отъ крѣцямь.

Крѣцѣй-баба, *с. ж.* Настѣкомо *Cerambyx*, мермеруда, сѣчѣко-бечѣко; усачѣж, скрипунѣж, дровосѣбѣж.

Крѣцкамь, *гл. мн-кр.* отъ крѣцямь. *Крѣц-ка като скрипецѣж.*

Крѣцнѣвямь, *гл. уч.* отъ крѣцнѣж.

Крѣцнѣж, ешь, — нѣжлѣ, *гл. ед-кр.* отъ крѣ-цямь.

Крѣцѣ! *междом.* Гласѣ-тѣ, что ся чюва, кога нѣчто ся трѣка или стрѣже.

Крѣченѣсамь, *гл. ср.* отъ крѣченѣс-вѣмь. Да крачѣненасамь.

Крѣченѣсвямь и крѣченѣсувамь (да крѣ-ченѣсамь), *гл. ср.* Крачѣненасвямь, хваща мя крѣчнѣанѣж, крѣчѣ. *Овѣця-тѣж крѣченѣсавѣж.*

Крѣченѣсване и крѣченѣсуване, *с. ср.* отъ крѣченѣсвямь.

Крѣчѣтало, *с. ср.* 1) Дѣсѣщѣца-та, что ся удриа о водяничѣтѣй камькѣж, кога ся врьти той, та издава гласѣж и друга конна за да падѣтъ зрьна жито въ грѣло-то на хромѣла; дру-салка, крѣчѣталка, крѣчѣтало, крѣчѣя, крѣчѣ-тало, лопаткѣж, тѣтрачка; конѣкѣж въ мѣл-ницѣж. *Дрънка като крѣчѣтало на водѣ-ницѣж.* 2) Дѣтѣнска игралка, что ся врьти и дрънка като водяничѣно крѣчѣтало; брьн-калка, брьнкало, дрънкалка, дрънкало, дрън-кулка, траскалка; брякушка, гремушка, по-брякушка, погремушка, трѣшѣтѣка. 3) Чловѣкѣж, който дрънка, който приказва много нѣчѣта бѣзѣж мѣсто.

Крѣчѣталце, *ум. ср.* отъ крѣчѣтало.

Крѣчѣталѣж, *с. м.* Птица *Querquedula cir-сѣа*, гачѣж, какѣрдакѣж, чѣкрѣчѣйѣка; чирѣбѣкѣж.

Крѣчѣж, *с. м.* 1) За мрьзѣнѣжлѣ по сѣчѣкѣж-тѣ на дръвѣ-то лѣдѣ отъ влажнѣж мьгѣж; скрѣжѣж. 2) Една болѣсть по овѣця-тѣ.

Крѣчѣпанѣж, *с. м.* Кѣрчнѣанѣж, болѣсть по овѣ-ця-тѣ, нѣбога и по говяда-та, хваща гѣ отъ горящѣнѣж-тѣж, когато гѣ свалѣтъ отъ пѣланнѣж въ поле.

Крѣшвямь и крѣшнѣвямь (да крѣшнѣж), *гл. ср.* Отбывамся, трѣгамь на другѣж стра-нѣж, завивамь, възвивамь, запрѣчвямь, за-суквямь; поворачивать. *Крѣшнѣжѣж въ тѣснѣж улицѣж.*

Крѣшване и крѣшнѣване, *с. ср.* отъ крѣшвямь.

Крѣшѣмь, *нар.* Съ крѣшѣне, съ пѣзвѣване, назлѣжмь. *Крѣшѣмь, крѣшѣмь по сокаци ходи, назлѣжмь, назлѣжмь ходи.*

Крѣшѣне, *с. ср.* отъ крѣшѣж и крѣ-шѣжѣя.

Крѣшенка, *с. ж.* Рѣзѣнѣж хлѣбѣж, фѣлпѣна.

Крѣшѣй-горѣж. Така е наречѣнъ въ едик пѣ-сенѣж конѣ-тѣ на Марѣко Кралевѣтѣй.

Дочюлѣж ми го Марѣко Кралевѣтѣй,
Дочюлѣж ми го отъ высѣкѣй диванѣж,
Вѣхнѣжлѣ си ми конѣна крѣши-горѣж,
Та отишѣлѣж вѣвѣж горѣж зеленѣж. *Пѣс.*

Крѣшѣнѣж, *с. м.* Прѣшѣнѣж, кокачѣя отъ грѣбнѣакѣж; позвонѣкѣж.

Крѣшнѣвямь, *в.* крѣшвямь.

Крѣшнѣтѣй, — шнѣж и — шѣнѣж, шна, шно, *пр.* 1) Что е на брьда, на баирѣж, баирѣ-стѣй; горѣстѣй, холмѣстѣй. 2) За мѣсто: что е много нанадолѣнѣж; стрѣмнѣй, врь-тѣй, лошѣй, сарпѣж; крутѣй. *Крѣшно мѣсто.* 3) За пѣване, за гласѣж: что ся крѣщи, что ся извѣва, сладкѣй. *Крѣшки гласѣве.* 4) За хоро кога е голѣмо и ся е залюгѣло.

Крѣшнѣж, ешь, — нѣжлѣ, *гл. ср.* отъ крѣш-вямь. Да завѣж, да възвѣж, да ся отбѣж, да засучѣж; поворотѣтъ.

Крѣшнѣакѣж, *с. м.* Грѣбнѣакѣж, грѣбнѣачѣж, грѣб-нѣакѣж, хрѣбетѣж, жрѣбетѣж; позвонѣчнѣй столѣж у живѣтнѣхѣж, остѣж, хрѣбетѣж.

Крѣшь, *с. ж.* Врьло, стрѣмно мѣсто, стрѣм-вина; крутѣвѣнѣж, круть.

Крѣшнѣж, ишь, — шѣхѣж, *гл. д.* 1) Прѣбѣ-вямь, прѣкрѣшвямь, чюнокѣж, трѣшѣж нѣчто; ломѣтъ. *Не крѣши прѣжѣтѣж-тѣж.* 2) Извѣ-вямь, врьтѣж, чюнокѣж; изгѣбѣтъ, извѣвѣтъ, измѣнѣтъ. *Крѣши си прѣстѣ-то, снагѣ-тѣж. Крѣшѣж гласѣж.*

Мушица хоро крѣшѣше,
Комарѣж ѣж сѣирѣж струвашѣ. *Пѣс.*

3) За конѣж: нарѣж, разигравамь.

Не нарчи коша, не кръши,
Нъ го до пазарь проустни,
Че купи Радинъ армаганъ. *Пѣс.*

— шѣжся, 1) *гл. възвр.* Извивамся, врътъжся, чюпжся въ ходене-то, въ стонане то; ко-кѣтничать, изгибаться въ постуни, въ держаніи тѣла. 2) *гл. стр.* Чюпжся, трошжся, прѣбвивамся отъ нѣчто; ломаться. *Дрѣво-то ся кръши отъ вѣтъра.* — шопый, прич. *стр.* Чюпепый, трошеный; ломаный. — *Кръшж нѣкому хатжрж,* трошж му хатжръ-тъ, не правж, каквото му ся иска.

Кръщавамъ (да кръстж), *гл. д.* 1) Извршвамъ таинство-то Св. Кръщение; крестить. *Попъ Стопанъ мя е кръстилъ. Безъ работж попъ карета-та кръщава.* 2) Бывамъ кръстникъ нѣкому; крестить, быть крестнымъ отцомъ, кумомъ. *Ако е кумж, по хесаъ да е: кръстилъ ми е дѣтя, изналъ ми е прася. Адама кръщава.* 3) Четж молитвж надъ водж, та жь освятивамъ, святж водж; крестить воду. *Кръстижж водж-тж на Богоявление.* 4) Давамъ имя нѣкому; нарекать, давать имя. *Кръстижж го на дѣдо му. Дѣтя-то не видѣли, Иванче го кръстили.* — *мся, гл. стр.* Бывамъ кръстенъ. — *Кръщавамъ нѣкого, хокамъ, навиквамъ, сѣдж нѣкого.* — *Кръсти, водо, свекръвинж ризж,* казвася за не добро правне.

Кръщаване, *с. ср.* отъ кръщавамъ.

Кръщавка, *с. ж.* Кръщениѣ.

Кръщелникъ, *с. м.* Кръщеникъ. *Текне ли нуку за печено прася, трѣчи камъ кръщелника.*

Кръщелница, *с. ж.* Кръщеница.

Кръщелничя, *ум. ср.* Кръщеничя.

Кръщелно имя. Имя дадено нѣкому, когато го кръщавали; крестное имя.

Кръщениѣ, *с. ср.* 1) Кръщение. 2) Яденіе, пиене и веселеніе, кога кръстятъ нѣкое дѣтя; кръценка, кръщавка; крестины. *Не съмъ былж (не съмъ налъ кашж) на кръщение-то му, та да знаж, колко години е. Еалж на баццино-то си кръщение кашж. Наался на баццино-то си кръщение. На баццино-то си кръщение не е налъ толкова. Прѣпка като попъ на кръщение.*

Кръщение, *с. ср.* 1) Христианско таинство извршвано въ имя-то на Отца и Сына и Св. Духа чрѣзь троекратно потопаване въ водж; крещеніе. 2) Праздникъ Богоявление, Водокръще, водици, Иорданъ; Богоявленіе, Крещеніе.

Кръщеникъ, *с. м.* Така казва кръстникъ-тъ на кръстеный отъ него; кръщелникъ, кума-

шинъ; воспріемный сынъ, крестный сынъ, крестникъ.

Кръщеница, *с. ж.* Така казва кръстникъ на кръстенж-тж отъ него; кръщелница; воспріемная дочь, крестница.

Кръстеничя, *ум. ср.* отъ кръщеникъ. Малъкъ, младъ кръщеникъ, кръщелничя.

Кръщеника, *с. ж.* Кръщение, кръщавка; крестины.

Кръкамся, *гл. об.* Кръкотжся.

Кръкотеніе, *с. ср.* отъ кръкотжся. Кръкотеніе, кракотеніе, кыскаше.

Кръкотжся, *ишся*, — *тился, гл. об.* Кръкамся, кракотжся, кръкотжся, кръкотжся, кыскамся. *Кръкотися като гевендиж.*

Кръпениѣ, *с. ср.* отъ кръпжж.

Кръпеникъ, *като нар.* Съ кръпение, кръпяшкомъ.

Кръпяшкѣтъ, *нар.* Съ кръпение, кръпеникъ.

Кръпкый, — *пѣкъ, шка, пко, пр.* Якый, тврдыи; **крпкый**, тврдыи. — *пко, нар.* Дзраво, набо.

Кога Тунджж гази, Тунджж и Марицж, Водж да не пие, очи да не мые, Тунджжя крпко връви, ала тяжко носи. *Пѣс*

Кръпно, *нар.* *Конь-тж ходи крпно*, не друса, крпни.

Кръпнж, *ишъ*, — *пиль, гл. д.* Подпирамъ, дрѣжж нѣчто да не падне; поддерживать, подпирать, нести бѣрежло. *Крпни паницж-тж да не ся гавртлине. Конь-тж крпти*, не друса. — *ишжся*, 1) *гл. възвр.* Подпирамся, дрѣжжся о нѣчто за да не паднж; **крпнѣтъся**, держаться. 2) Боржся, дрѣжжся, силжся, стож насрѣщж; перемогаться. *Крпнѣтжся, жени, царско ми е!* 3) *гл. стр.* Бывамъ крпненъ, подпирамся; поддерживаться, подпираться. — *нѣпый, прич. стр.* — *Крпни си го*, стои празденъ, безъ работж.

Кръхавый, въ, ва, во, и

Кръхкый, — *хѣкъ, хка, хво, пр.* 1) Что ся лесно троши, сертъ; хрупкый, ломкый. *Кръхко желъзо. Кръхко дрѣво, старокаво.* 2) За плодъ, за мясо, что ся лесно дѣвче, кртыи, нежлавый. *Кръхко мясо, крѣхка трѣвица.* 3) За смѣхъ: что ся кръши, сладкый; пѣжный. *Кръхко смѣванне.*

Твои-ты сладкы думици,
Твои-ты крѣхкы смѣховци. *Пѣс.*

Кръхотеніе, *с. ср.* отъ крѣхотжся. Кръкотеніе.

Кръхотжся, *ишся*, — *тился, гл. об.* Кракотжся, кръкотжся, крѣкамся, крѣкотжся, кыкотжся кыскамся.

Кръхтинѣ, *с. ж.* *вм.* крѣхтинѣ.

Крѣхчина, с. ж. Крѣхтина, мясо безъ тлѣстинж и безъ жилы и кокалы; лудина, кайма; любовина.

Крѣхчинка, ум. ж. Малко крѣхчина.

Крѣглтый, — гълъ, гла, гло, пр. Крѣгластый: что е извить като кодело; коделатый, колчистый, валчистый, валеvistый; круглый, округлый. *Крѣгло мѣсто, крѣгла дѣска.*

Крѣгластый, стъ, ста, сто, пр. Крѣглтый.

Крѣгъ, с. м. Крѣгла дѣска за точене на неж тѣсто, за носене хлѣбъ на фурнж; блюдъ, тануръ, настегачъ.

Крѣжникъ, с. м. 1) Крѣжница, черчеве; рама, рамка. 2) Единъ видъ баница; мѣсеница.

Крѣжница, с. ж. Крѣжникъ, черчеве.

*Крѣкабакъ, с. м. Т. 1) Насѣкомо *Scelopendra*; попадна, попадйга, скрипецъ, скрипка, скорпина, сонакъ, стоножецъ, стоножца, стонога, стоногалица, стоногалка, сунакъ, щинулка; сороконожка. 2) Насѣкомо *Julus terrestris*, совакъ, сунакъ; кавсаѣтъ, коржанъ.

*Крѣкмы, с. ж. мн. Т. Длѣгы космы на главж около пленици, около чомбаса.

*Крѣкмы, с. м. Т. Когато стрижать овца; стригъ, стряжба.

*Крѣктына, с. ж. Т. Кѣржктына.

Кря, кря! междом. Выкъ отъ гжсгы, га, га, га!

Крякамъ (кряквамъ, да крякнж, крякнுவамъ), гл. ср. 1) За животно: крячж, крящж, крясвамъ, прѣчнамъ; крякать, карквать, квавать, керквать, клегтать, гагатать, гоготать, шекать. *Гжска кряка; крякать, квавать. Маница кряка; утка крякаетъ, сѣлезень шакаетъ. Орля кряка; клегтать. Жабба кряка; квавать. На сухо жабба не кряка.* 2) За чловѣка: кряскамъ, крящж, крячж, выкамъ; крячатъ.

Крякане, с. ср. отъ крякамъ.

Кряквамъ, гл. мн-кр. отъ крякамъ; крякивать.

Крякльвый, въ, ва, во, пр. Който много кряка.

Крякнுவамъ, гл. уч. отъ крякнж.

Крякнж, ешь, — нжлъ, гл. ед-кр. отъ крякамъ; крякнуть, каркнуть, квакнуть, крякнуть.

Крякотъ, с. м. Кряване.

Крясвамъ, гл. мн-кр. отъ кряскамъ.

Кряскамъ (крясвамъ, да кряснж, кряснுவамъ), гл. ср. Крящж, крячж, выкамъ, крякамъ; крячатъ, вскривать.

Кряскане, с. м. отъ кряскамъ.

Кряснுவамъ, гл. уч. отъ кряснж.

Кряснж, ешь, — нжлъ, гл. ед-кр. отъ кряс-

камъ и отъ крящж; крякнуть, вскривать.

Кряськъ, с. м. Кряскане, выкъ, каране, караница, хокане; крятъ, обрякъ.

Крячене с. ср. отъ крячж. Крякане.

Крячж, ишь, — чялъ, гл. ср. Крякамъ. *Който кокошка много крячи, малко кайца носи.*

Крящене, с. ср. отъ крящж. Кряскане, кряськъ.

Крящж, ишь, — щялъ (да кряснж), гл. ср. 1) Говорж высоко, выкамъ, крячж, кряскамъ; крячатъ. 2) Крякамъ.

*Ктиторъ, с. м. Гр. Който е направилъ нѣкое богоугодно здание, цркъвж и проч., който е помогналъ съ нѣчто за да ся направи такова здание; вдатель, виждитель, ктиторъ. *Ктиторъ и приложникъ святого храма.*

Кубакъ, с. м. Ороненъ мамулъ, в. кукуратка.

Кубаса и **кубасница**, с. ж. Калбаса, колбаса, чирво натыпкано съ клѣцано мясо за надене печено, варено, или сухо; наденица, лужанка, суджукъ; калбаса, колбаса. *Дни ти сж много, кубасы-ты малко.*

*Кубѣ, с. ср. Т. 1) Изпжнжло на покрыва на сградж като клѣбо; куполь. *Цркъва съ три кубета.* 2) На тована на сградж вдлѣбнжто като клѣбо; сводъ. *Кубе-то на цркъвж-тж е тъмно.*

*Кубелина, пр. неизм. Т. Что има кубе, что е съ кубѣ; сводообразный.

Кубѣнце, ум. ср. отъ кубѣ; сводикъ, куполовъ.

Кубудина, с. ж. Единъ строй женскы обуша.

Кубурець, ум. ж. отъ кубуръ.

*Кубурлукъ, с. м. Т. Кубуръ пищови.

*Кубуръ, с. м. Т. Кабуръ, кобуръ: 1) Мѣшиненъ калжпъ на сѣдло или на креста за дрѣжане, за носене въ него пищовъ; тулъ; кубура, ольстра, чушка.

Кубуръ пищовы запаса. *Пѣс.*

2) Такъвъ калжпъ за стрѣлы; тжлъ, тулъ; колчанъ, калчанъ.

Янкулъ майкж си не слуша,
Налгнн кубуръ съсь стрѣлы,
Нарамн лжкъ-тъ на рамо,
Тапа си трѣгнж да ходи,
Брата Радою да трѣсн. *Пѣс.*

3) Прозорець на покрыва на кщж; окно. **Кубѣж**, ишь, — билъ, гл. д. Скубамъ. *Куби си брадж-тж, косж-тж.*

*Кувенджина, с. м. Т. Кюмджина, кюмджина, златаръ.

Күвергы, с. ж. мн. Криви прѣтне на черглы на кола, чамбере.

Кѹвшинѣ, с. м. Стомна.

Кѹда, с. ж. 1) Влѹкѹтъ птици, които връчатъ заедно; клана, клопа. *Една куда яребици.* 2) Дружина, порда работници. *Отидохъ една куда на челтикъ, нѣколко душъ да работять заедно. — Сѣбралися куда и кудкуда, всакакви хора.*

Кѹдене, с. ср. отъ кѹдж.

Кѹдица, ум. ж. отъ кѹда.

Кудкуда, с. ж. Въ изречение: *сѣбралися куда и кудкуда*, всакакви людие.

Кудкудіакамъ, гл. ср. За кокошкѹ: крякамъ особено крягане прѣдъ и слѣдъ снасяше яйце, кудкудачь, куткудакамъ; кудѹхтатъ, рѹстятъ, нарѹботоватъ.

Кудкудіакане, с. ср. отъ кудкудіакамъ. Кудкудачене; кудѹхтанье.

Кудкудіачене, с. ср. отъ кудкудіачь. Кудкудакане.

Кудкудіачь, ишь, — чиль, гл. ср. Кудкудіакамъ. *Дѣ кудкудіачять кокошки-тѣ, а дѣ носять. И кокошка-та, кога ще снесе яйце, кудкудачи. Дѣто снася кокошка-та, тамъ та не кудкудачи.*

Кѹдж, ишь, — диль, гл. д. 1) Приказвамъ за нѣкого нѣчто лоше; корѹж, укорнавамъ, осѹждамъ, клеветѹ, ковладѹ, хуљѹ, худѹ, бѣдѹ; порицѹтъ, хуљитъ, бранитъ. *Куди мя за погрѣшки-тѣ ми, осѹжда мя, кори мя.*

Утѹкмися Димитрина,
За дѹвойчи прѣгоморско,
Ама му го много кудять:
Единъ выкатъ: болникава,
Други выкатъ: махалуша,
Други выкатъ: не работи. *Пѣс.*

Хвали, който е за хваление, куди, който е за кудене. 2) Гонѹж, илдж, пропѹждамъ; прогонѹтъ. *Куди кокошки-тѣ. Разкудихъ хайдутѣ-тѣ, прогонихъ гѣ. — джся, гл. възвр. и стр.* Корѹжся, укорнавамъ, осѹждамъ, клеветѹся, ковладѹся, хуљся, худѹся, бѣдѹся; порицѹтъся, хуљитъся, бранитъся. — денѹтъ, прич. стр.

*Кѹемджина, с. м. Т. Кѹюмджина.

Кѹзница, с. ж. и

Кѹзница, с. ж. Дѣто коважъ желѣзо, ковачница; ковальня, кузница.

*Кузѹтъ, Т. Мое ягна, на галено.

*Кузѹ-гйобѣ, Т. Гѣба *Morchella esculenta*; сморчѹбѣ.

Кузъ, с. м. Усойно мѣсто, усона, мрътвица.

Кѹка, с. ж. 1) Закривена дръвяна или желѣзна прѣтка на крана изострена за окачаше разни нѣчта; кукѹрица, ченгелъ; врюкъ. 2) Шишь, игла за плетене; чулѹчная игла. *Правѹ като кукѹ, много кривѹ. Около поздравление-то колко оуѣ кукѹ*

има. Присмѣлася кука-та на криво-то дрѹво. Да е като кукѹ, нѣ да ми е тука. Да сѣди тука, та нека да е като кукѹ.

Кѹкавица, с. ж. Кукувица.

Кѹкалѣ, с. ср. Раст. *Salvia*, чай, рафакя; шалфѣй.

Кѹкалець, с. м. Кличъ, примка, клупъ, брижка на чорапъ, на нѣчто плѣтено; пѣтля.

Кѹкалица, с. ж. Кривулъ, кривение ту насамъ, ну нататѹкъ. *Врѣтятъ на кукалицѹ.*

Кѹкамъ (да кѹкиж, кѹкнувамъ), гл. ср.

1) За выкъ на кукувицѹ: выкамъ куку, куку! коковѹтъ, куковѹтъ. *Кукувица-та кука. Доклѣ кукѹж и пукѹж.* 2) Кукувамъ.

Кѹкане, с. ср. отъ кѹкамъ.

Кѹкарець, с. м. Птица *Picus*, дрѹварь, дрѹводѣлець, дятла, дятыль, клукай-дрѹво, клукодрѹвецъ, клѹвандрѹкъ, клѹвандрѹчъ, клѹвачъ, клѹвочъ, клѹводрѹвь, клѹводрѹкъ, клѹвотрѹчъ, клѹвп-дрѹво, клѹводрѹвецъ, клѹкавецъ, клѹкарець, клѹкодрѹвецъ, ковачъ, желна, вжленарь; дѣтель.

Кѹкерица, в. кѹкѹрица.

Кѹкеръ, в. кѹкѹри.

*Кѹкла, с. ж. *Гр.* 1) Направа като чловѣкъ, като животно за да си игражъ дѣца; кукла. *Сватове дошли, а мома-та на куклѹ играе.* 2) Хлѣбъ кравай, что прилична на куклѹ.

Сѣйте, сѣйте до три сита,
Та насѣйте много брашно,
Да умѣсимъ два краваиа,
Два краваиа, еднѹ куклѹ. *Пѣс.*

3) За момѹ, за жепѹ, кога е много прѣмѣнена, много накѣтена. *Отвѣнѹ кукла, отвѣтрѣ чома. Надворѹ кукла, дома на кукла.* 4) Издигнато мѣсто покрито съ канарѣ, съ камъне и проширено съ дрѹвета.

Кукла си Дони говори:
Допе ле моя душманко,
Всичкѹ си горѹ одари,
Мепѹ си дарѹж не даде. *Пѣс.*

Кѹклинь день. Така ся наричали едно врѣмя единъ Врѣбницѹ, Цвѣтницѹ, а други члѣстѹтъ понедѣлницѹ.

Кѹклица, ум. ж. отъ кѹкла.

Кѹкличка, ум. ж. отъ кѹклица.

Кѹкница, с. ж. вм. клѹница.

Кѹкнувамъ, гл. ул. отъ кѹкиж.

Кѹкиж, емь — нѣль, гл. ед-кр. отъ кѹкамъ.

Кѹко, с. ср. Кукувица. *Каквото куко, таквотъ и пипи.*

Кѹково лѣто. Срѣщася въ изречение: *на кѹково лѣто*, сир. никога, на конскѹтъ ве-

- лиденъ; послѣ дождичка въ четвѣргъ.
Ще стане на кѹково лѣто.
- Кѹковъ день.** 1) Така ся наричали едно врѣмя един Благовѣць, а другы чистый понедѣльникъ. 2) Така наричатъ понѣдѣ съирный понедѣльникъ, кукыровъ день. Въ тоя день си отврщать за всякое зло, сторено по-напрѣдъ. — *Кога дойде кѹковъ день, на кѹково лѣто, никога.*
- Кѹко грѣздю.** Раст. кукувичино грозде въ 1-то знаменованне.
- Кѹкѡль, с. м.** Кжлица.
- Кѹкѡница, с. ж.** Раст. *Fragaria vesca* и неговый плодъ; нагода, зоница, зунница, пламеница, планина, планучка, плюскавица; земляника, зунца, сунца.
- Кѹкопощекъ, с. м.** Животина кромидарь.
- Кѹку, междом.** Гласъ-тъ, выкъ-тъ на куквицѣ. — *Не му рече ни кѹку не му каза ничто.*
- Кѹкѹвань, гл. ср.** Живѣж усамотень, стож самъ, кѹкамъ.
- Кѹкѹвань, с. ср.** отъ кѹкѹвань.
- Кѹкувана, с. ж.** Куквица.
- Кѹкувица, с. ж.** Птица *Siculus canorus*, кукавица, кѹко, кѹкувана, кѹкувѣйка, кѹкъ, дива страчка; кокушка, кѹкушка, зегзѣца. *Жена-та е ношна куквица. Изтила му куквица ума.*
- Кѹкувичий, ча, че, пр.** отъ кѹкувица.
- Кѹкувичиный; кокушкинъ, кѹкушкинъ.
- Кѹкувичина, с. ж.** Раст. кукувичина пряжда
- Кѹкувичина плѡнка.** 1) Раст. *Equisetum arvense*, горчица, дзѹка, хуркы, конска борика, наставка, прышка, прѣдлицы, ставякъ; хвощъ полевой, пестышки, пѹпыши. 2) Раст. кукувичино грозде въ 1 то знаменованне.
- Кѹкувичина пряжда.** Раст. *Cuscuta eurpaea*, кукувичина, кѹкувичина пряжда, русопецъ, русалакъ; повилѣка, повилѣца, крестовѣкъ, крайняя малѣна.
- Кѹкувичино грѣздю.** 1) Раст. *Muscari racemosum*, кѹко грозде, кукувичина плѡнка, кѹкувичинъ хлѣбъ, зминно грозде. 2) Раст. *Fumaria officinalis*, горчавка, горчавця; дымѣнка, дѣмница, коворышь, чистѣкъ, полевая рѹта.
- Кѹкувичинъ хлѣбъ.** 1) Раст. кукувичино грозде въ 1-то знаменованне. 2) Раст. *Rhynchospora alba*; бчеретникъ бѣлый, веревочникъ.
- Кѹкувичиный, нь, на, но, пр.** отъ куквица. Куквичий; кокушкинъ, кѹкушкинъ.
- Кѹкувичины слѣзѣ.** Едно растение.
- Кѹкувичка, ум. ж.** отъ куквица; кокушечка, кѹкушечка.
- Кѹкувичина пряжда.** Раст. кукувичина пряжда.
- Кѹкувина, с. ж.** Птица кукумнавка.
- Кѹкувѣйка, с. ж.** 1) Куквица. 2) Кукумнавка.
- Кѹкѹда, с. ж.** Цвѣтѣ-то, сѣмя-то на кромидѣ; мушкаленъ. *Влѣга роди кукѹдѣ.* Гат. — Сѣмя и зелка.
- Кѹкудавка, с. ж.** Тонага, съ кождо малко момча не съирача забръква брашно-то и водѣ-тъ на замѣсъ, на засѣвкы на сватѣж.
- Кѹкулѣза, с. ж.** Насѣкомо *Forficula*, куклѣза; клецакъ, уховѣртка.
- Кѹкулѣшка, с. ж.** Оронень мамулъ, кукуратка.
- Кѹкулъ, с. м.** Кожюрець.
- Кѹкулѣза, с. ж.** Насѣкомо куклаза.
- Кѹкѹлаць старецъ.** Раст. Кривъ дѣдо въ 2-то знаменованне.
- Кѹкумара, с. ж.** Насѣкомо *Coccinella*, божина бубалка, божина кравица, велиденця, водводица, господева момичка, гуроль, даскалѣя, кална-бубалка, кална-малѣна, калинка, литмара, мара, невѣстница, путмара; бѡжьѣ козѣвка, бѡжьѣ корѡвка, козѣвка.
- Кѹкумарка, с. ж.** 1) Раст. Кукурѹзъ. 2) Кукуратка.
- Кѹкумѣрко, с. ср.** Едно растение.
- Кѹкумѣвка, с. ж.** Птица *Strix*, кукувина, кукувѣйка, пѹкъль, улѣйка, утъ, утка, хуть; совѣ. *Забрадила ся като кукумавкѣ.*
- Кѹкумѣвкамъ, гл. ср.** Казвася за кукумнавкѣ, кога вѣка.
- Кѹкумѣвканю, с. ср.** отъ кукумѣвкамъ.
- Кѹкумѣвчѣя, ум. ср.** Малко-то на кукумнавкѣ; сѡвка.
- Кѹкунарка дѣва.** Едно растение.
- Кѹкуносецъ, с. м.** Птица *Scolopax rusticola*.
- Кѹкуносый, съ, са, со, пр.** Длѣгоносый. *Свята Орѣда, Свята Петка, кукѹноса, длѣгоноса, образита, прозорита.*
- Кѹкура, с. об.** Глупакъ, ахмакъ, будала; дуракъ.
- Кѹкурѣтка, с. ж.** Оронень кочанъ царевица; влашковина, дѹдулецъ, гроздчиничка, жоѹна, калаваръ, какалѣшка, каламаръ, класура, класчюнка, козулакъ, кочанкы, кубакъ, кукулѣшка, кукумарка, кулень, луцѣка, махалка, мисирликъ, рапковина, тувка, чеканъ, чекутка, ченкушка, чюшелка, шютарка, шютка, шюшюрага; кукурѹзина съ обѣтими зѣрнами.
- Кѹкурѣнци, с. м. ж.** Вязаны шаркы на дрѣхж дорамчѣ.
- Кѹкурѣчь, с. м.** Шишь кебалъ отъ вжтрѣшности-тъ на агня, завиты съ крѣж-тъ му и заврзаны гжесто съ черва-та му.
- Кѹкурѣгамъ, гл. ср.** Кукурѣкамъ.

Кукурѣганю, с. ср. отъ кукурѣгамь. Кукурѣганю.

Кукурѣгу! междом. Кукуругу!

Кукурѣкамь (да кукурѣкиж), гл. ср. За пѣтель: кукурѣгамь, выкамь кукуругу! *Слѣпа кокотка, кога прогляда, и на стоборъ кукурака.*

Кукурѣканю, с. ср. отъ кукурѣкамь. Кукурѣганю.

Кукурѣкиж, ешь, —пжль, гл. ед-кр. отъ кукурѣкамь.

Кукуругу! междом. Гласъ-ть на пѣтель, кога пѣе; кукуругу!

Кукурѣнъ, с. м. Раст. кукуракъ.

Кукурѣкъ, с. м. Раст. кукуракъ.

Кукуружпакъ, с. м. Всичко сухо, что остава отъ царевича и съ което ся храни добытъкъ.

Кукурузець, ум. м. Малго кукурузь.

Кукурузникъ, с. м. Хлѣбъ отъ кукурузно брашно; папуреникъ, мурузница, просяникъ, шюпла.

Кукурузничя, ум. ср. отъ кукурузникъ.

Кукурузничъ, —зничъ и —зень, зна, зно, пр. отъ кукурузь. Кукурузничъ.

Кукурузь, с. м. Раст. и плодъ *Sea tansy*, аранка, влашка, грѣчка, гугули, гугуци, гълѣбне, коломбокъ, кукумарка, мамули, мисирка, мисиръ, моморозка, моморозъ, моруза, мумурузка, мумурузъ, папуръ, патка, печенка, пченичка, пченка, рапка, цабланъ, царевича, царевка, царица, царка, цомбуръ, ченичка, ченка; майсь, кукуруза, турецкая пшеничка, бивй. *Гружамъ кукурузь, ронжъ, тронжъ.*

Кукурузничъ, нъ, на, но, пр. отъ кукурузь. Кукурузничъ, царевичничъ.

Кукурукъ, с. м. Птица *Dafila acuta*, маказничка.

Кукурушгы, с. ж. мн. Бждрици на косж, витици, парнаръ; кудри.

Кукурчинъ, с. м. *Турчинъ кукурчинъ*, насѣкомо.

Кукурѣкъ и **кукурѣгъ**, с. м. Раст. цвѣте *Helleborus niger*, куткуракъ, кукуринъ, пашийна глава, спряжъ; чемерѣца, чемерка, чемеричникъ, морбониевъ. Съ *калъвъ кукуракъ* заспряждвать болестъ гутурачь и шапъ. — Когато дѣца-та видять пръвѣ пжть пролѣтъ кукуракъ, пѣять: *кукураже, рѣже, майка ти ся рѣже, баца ти ся коли!*

Кукурѣча, ум. ср. отъ кукурѣкъ.

Кукукъ, с. м. 1) Птица кукувица. 2) Дымникъ, коминъ, баджя; дымовая труба, дымникъ. 3) Прѣоблѣченъ чловѣкъ въ смѣшны дрѣхы за смѣхъ; бабурци, кукыри, старци, маскары; ряженны, округники.

Кукыли, с. м. мн. Кокыли, конкыли, ждракыли, пашулицы, ногачкы, ноговици, стулицы; ходули.

Кукыничя, ум. ср. отъ кукы, кжца. Кжщурка.

Кукыри, с. м. мн. Прѣоблѣчени въ смѣшны дрѣхы, съ начернены лица, ходять на кукыровъ день и на пьсий поведѣльникъ, та правять смѣхорви; бабурци, кукове, старци, маскары; ряженны, округники.

Кукыристичъ, етъ, ста, сто, пр. Что има много кукы; крюковатичъ.

Кукырица, с. ж. 1) Кука. 2) Единъ отъ кукыры-ты прѣоблѣченъ въ смѣшны женскы дрѣхы; баба.

Кукыричка, ум. ж. отъ кукырица. Кукыца; крючокъ.

Кукыровъ день. Така наричать по-иждѣ поведѣльникъ на сырничъ; кукровъ день. Тога день ходять кукыри, та правять различни смѣхурри.

Кукыца, ум. ж. отъ кука.

Кукычка, ум. ж. отъ кукыца.

Кукы, с. ж. Кжца. *На кукы-ты му баджж да нѣма!* Клятва.

*Кукы, с. ж. Т. Высока камяна сграда за стражъ; стлпъ; башня, замокъ, каланча. *Градъ кулк. Маркови кулк. — Хытра була въ празднж кулк, умепъ е, ала сыромахъ. Умна була у празднж кулк что ще чини!*

*Кулакыня, пр. неизм. Т. За сабжъ, за ножъ: что е съ чирень като уши.

*Куластра, с. ж. Коластра.

Кукыль, с. м. Кукуратка. *Сѣкж куленъ*, (за царевичъ): цвѣтж, пушамъ кытжкъ.

*Кукыстичъ, етъ, ста, сто, пр. За конь: что е съ жлѣтникавж козинж; соловая лошадь, булая лошадь. *Ачикж кулистж конъ; полбвая лошадь.*

Кукыня, ум. ж. отъ кука.

Кукычка, ум. ж. отъ кукыня.

Кулиакамъ, гл. д. Валамъ, трькаламъ; катать.—мся, гл. стр. и *възвр.* Валамся, трькаламся; кататься. — *капчый, прич. стр.* Валапчый, трькаланчый; катанчый.

Куликаню, с. ср. отъ кулиакамъ.

Кулианиа, с. ж. Печень смлѣвъ сусамъ, направенъ на кашеж; трауль.

Кума, с. ж. Жена на кумъ, жена кумъ; нунка, калмана, батинаа. *Водимъ кумж-та, нѣма мож-тж. Не куму кравай, а куми, в. кравай.*

Кума кумида. Едно растение, съ кореня на което дѣкувать отъ улахъ.

Куманѣга и **куманѣка**, с. ж. Раст. комоньга.

Кумашинъ, с. м. Така кума, кумъ, брѣст-

никъ казвать на галено на свое крышел-
ничя.

*Кумашліна, пр. неизм. Т. Направеный
отъ кумашь.

*Кумашь, с. ж. Т. Всякаква тъкань. — *Ка-
къвъ кумашь е, за чловѣка, каква стока е.*

*Кумбарá, с. ж. Т. Желѣзна топка наплъ-
нена съ баруть за връгане съ топъ;
бомба.

Кумбула, с. ж. Слива съ много тръне,
тръносливка.

Кумѣне, с. ср. отъ кумѣжся.

Кумѣрѣты, с. ж. мн. Дрѣва, които дрѣвари
качвать напангонъ, възъ товара на чюдъ
коне, за да гы оставять у дома си.

Кумѣтѣя, с. ср. Дрѣха нѣкаква.

Кога ме мама провѣни
У чолено-то елечя,
У алово-то куметѣя,
Азь тогай щж го цѣлувамъ. Пѣс.

Кумѣць, зв. кумче. с. ж. Така казвать
кумъ и кума на оногова, когото сж вѣнча-
вали; кумъ.

Кумица, с. ж. 1) Жена-та на кумѣць, жена
кумець. *Продай телциж, купи кумицж.
Не цкала кумица облизалж паницж.
И кумица пуца водицж. Кумица не е
чюждица.* 2) Една отъ момъ-ты, когато
прѣдвожда другарѣ-ты си на обичана
кумичене.

Кумичене, с. ср. На Врѣбница, куминъ
день, въ нѣкоя мѣста момъ-ты на чело съ
свож-тж кумицж, вснака съ кравай кумлж
отивать на рѣжж или край барж, пуцать
на дѣскы хлѣбовы-ты и глядать, кой ще
надмине другъ-ты, та по това лучать, как-
во ще бѣде съ момж-тж. Прѣзь деня наджъ
и пшжть у кумицж-тж си и пѣжтъ разны
пѣсни. Това се казва *кумичене*. Это една
отъ пѣсни-ты, който пѣжтъ тона день:

Кога ся падж кумица? —
(Имярекъ)* кумица.
Врѣтѣся, врѣти хоро-то
Да ѣ ся роятъ кошари!
Напрѣдъ, напрѣдъ кумице,
Напрѣдъ ти ся паджло,
Та размитай дворовы
И нарядѣй столовы,
Че щжть дойджъ Лазаркы:
Вси сж русы дѣвойкы,
Вси сж бѣлы червѣты.

Кумичиный, нъ, на, но, пр. отъ кумица.

Кумичка, ум. ж. отъ кумица.

Кумичжся, ишся, — чился, гл. об. Бы-
вамъ кумица на обичана кумичене. *Вечеръ
ся кумичи, сутренъ ся разкумичи.*

Кумовый, въ, ва, во, пр. отъ кумъ. *Ку-
мова орда на сватѣж. Прави го отъ
кумова срама. — Кумова вечеръ, вечеръ-*

та срѣщж вѣнчанне, сжботж вечеръ-та срѣ-
щж сватѣж-тж. — *Кумови хлѣбове, ку-
мови колаци, хлѣбове, краван, копто ся
мѣсятъ за сватѣж и за кума.*

Кумовци, с. ж. мн. Кумове.

Богъ да убие, Невяно,
Вашы-ты стары кумовци,
Что ми ти имя кладали,
Хубаво имя Невяна! Пѣс.

*Кумри́на, с. ж. Т. Птица *Columba tur-
tur*, грълавица, грълевица, гръголица, гръ-
лица, гръловица, гугутурка, гугутка, гугу-
шина, гугушка, гугучка, гугушукъ, гургу-
лица, гургурица, гургутка, гурловица, тур-
турица; горлица.

Гължбие ся разрукали
По твои-ты паратирѣ
Кумрип ся разгугалы
По твои-ты керамиды. Пѣс.

Кумствó, с. ср. Кумуване.

Доганка дума Стояну:
Стояне, любя Стояне,
Хайде Искара да газимъ,
Кумство-то да не оставимъ. Пѣс.

Кумувамъ, гл. ср. Правж кумство, бывамъ
кумъ, кумж. *Ако не съмъ кумувала, ба-
ре прѣзь пелтж съмъ глядала. Комуто
си кумувалж, отъ него чакай и кравай.
Да знае Мара, кога е кумувала и на
тѣпана грошъ дала, или: да знае Ма-
ра, кога е кумувала, да знае кутра,
кога е благо тала.*

Кумуване, с. ср. отъ кумувамъ.

Кумунѣга, с. ж. Комонѣга.

Кумчя, ум. ср. отъ кумъ. *Кумчя влѣчѣ.*

Кумъ, с. ж. 1) Който вѣнчавя нѣкого;
крѣтникъ, батня. 2) Кумець. — *Да ся
види, кой е кумж, кой старый сватж.
Стои като прѣдъ кумж. Прѣдъ кумж
ся не шавя. Прѣдъ кумж ся вода не
гази. Стани, владѣко святжй, че иде
кумъ-тж. Бадвашъ ми, куме, печено пра-
ся, да ти опечемъ. Ако е кумж, по же-
санъ да е: крѣстилж ми дѣтя, изгалж
ми прася. Дѣка тумж, онж кумж. За-
повѣдай, куме, и отъ боба! — Добрѣ
ми е и отъ хайвара! Заповѣдай, куме,
безъ хлѣбъ, че нѣмамж манджж, та
процавай за вино. Побрѣкажъ си ума,
та си выкнжлъ кума. Ще му дойде
умж-тж, когато си отиде кумъ-тж. Дой-
де му умж-тж, ала си пойде кумъ-тж.
Докога, куме, до кой день! Право, ку-
ме, та въ очи.*

Кумѣж, ишь, — миль, 1) гл. д. Хващамъ
кумъ, хващамъ кумж, калесвамъ кумъ,
кумж.

Ако си видишь Стоана,
Да си му кажешь, мале-ле,
Сватовы да си не капи,
Кумовы да си не куми:
Ще да му умре Велика. *Пѣс.*

2) *гл. ср.* Кумувань.—*мѣксн, гл. өзвѣр.* Стожъ правъ мирно срѣщъ нѣкого, окумъ-ванься. *Какво ми ся кумишь като булкѣ?*

*Кѹна, с. ж. *Гр.* Икона, кѹшюзма, святица, убрѹсъ; *пѣбпа.*

Кѹндале, с. ср. Срѣщася въ гатанкѣ за грозде: *Кусо, кусо кундале нарядено съ петлицы.*

Кѹндене, с. ср. отъ кѹнджесъ.

Кѹндураджийскый, ска, ско, *пр.* отъ кѹндураджѣна; *санѣжничѣй.*

*Кѹндураджѣна, с. м. *Т.* Който шне и продава кундурѣ; *санѣжничѣк.*

Кѹндурецъ, *ум. м.* и кѹндурчи, *ум. ср.* отъ кундурѣ.

*Кундурѣ, с. м. *Т.* Единъ строй обуца. *Лѣскави кундури на спуканы платѣ.*

Кѹнджесъ, *ишесъ*, — *дилесъ, гл. об.* Прѣмѣ-тамся прѣзь главѣ, правѣж таклы.

Кѹница, *ум. ж.* отъ кѹна.

Кѹничка, *ум. ж.* отъ кѹница.

Кѹнка, с. ж. 1) На галено за рѣжѣ, рѣ-щца; *ручѣпка. Дай кункѣ. Пети, пяти кунки, дала мама щипи.* Така пѣжтъ на дѣщца, кога гы друсать и тип си плещать рѣщип-ты. 2) Кытка на рѣжѣ, чюнка; *ручѣна кистѣ.*

Кѹнкувалка, с. ж. Вагралъ, рѣженъ, лопата, загрѣдачъ, ожегъ; *кочергѣ, ожегъ.*

*Кѹнкума, с. ж. 1) Сждъ за ракинь; *юзе, плоска, шюля.* 2) Сждъ за гѹлово масло.

*Кѹнустѣсь, с. м. *Гр.* Мѣсто, дѣто стоять *пкони-ты.*

Купъ, *прѣдл.* Конъ.

Купюзмѣ, с. ж. Кѹна, *икона.*

Кѹна, с. ж. Длѣбова паница.

Кѹние, с. ср. Стока въ дѹклянъ за проданъ, *купна. Брѣтви си като обрамъ Гръкъ на кутѣ.*

Купеница, с. ж. Овца купенѣ, а не дамъ-лжѣ; *бранѣца, джелеска стока.*

Купеничѣ, с. м. Така казвать на купено дѣта.

Купенгый, в. купнѣж.

Купецскый, ска, ско, *пр.* отъ купецъ: 1) Что е на купецъ, отъ купецъ; *трѣговскый; купецѣй, купецескый.* 2) Что е купецъ, а не работенъ у дома; *недомашний. Тѣа носи купецскый сукманъ.*

Купецъ, с. м. 1) Купничѣ. 2) Който прави трѣговнѣж; *купчина, трѣговецъ; купецъ, купчѣна, негодѣнтѣ. Срдитѣ купецъ, праздна му торбуличка.*

Тене лѣ, ты мой бацице,
Идѣть си купи за жито
Четѣре врѣви кампы,
Още четѣре катѣре. *Пѣс.*

Кѹнецъ, *ум. м.* отъ купъ. Купчи.

Кѹнилка, с. ж. Купено пѣчто, купило. *Купилкѣ дрѣва, купецекѣ.*

Кѹнило, с. ср. 1) Купено пѣчто, купилка; *покупка. Това е купило, не е домашна работа.* 2) Купуваше; *покупѣние.* 3) Пары за купуваше. *Сврѣши нѣ ся купило-то, та нѣма съ какво да си купишь брашно.* 4) Колкото е купено на единъ пѣтъ. *Едно купило влѣна.*

Кѹнина, с. ж. в. *кѣнина.*

Кѹница и кѹничка, *ум. ж.* отъ кѹна.

Кѹнице, с. ср. 1) Мѣсто, дѣто ся врѣга сметѣ, *боклукъ; бунѣце, иноще, сметѣце, сметлицѣ, сметѣце, навѣзна кѹча.* 2) Купъ. — *Всакой пѣтель на купѣце-то си пѣе. Разгождася като пѣтель на купѣце. Кога пѣтель на купѣце, и пѣе на ошѣце. Роди мѣ, мамо, съ кѣметѣ, ни мѣ врѣли на купѣце. Можѣна е гнило купѣце.*

Купна, с. ж. Купна.

Купничѣ, с. м. Който купува, прави алѣжъ-верпѣшъ; *купецъ, купувачъ; купецъ, покупѣтель, покупчѣк.*

Кѹпно, нар. Всичкы ведно, *вкупъ, купомъ, накупъ, скупомъ; вмѣстѣ. Купно идѣтъ и ся веселятъ.*

Кѹпувань, *гл. уч.* отъ кѹпнѣж.

Кѹпнѣж, *ешъ*, — *нѣжъ, гл. смякч.* отъ кунѹ-вань.

Кѹпно, нар. 1) Купно. *Купомъ дойдохъ.* 2) Всичко-то на едно, *топанъ. Купомъ го дадохъ толкова.*

Купѹвань (да *купнѣж*, да *купнѣж*, *купнѣвань*), *гл. д.* 1) Давамъ пары, та вмѣсто тѣхъ зимамъ друго пѣчто; *правѣж трѣговнѣж; покупѣть. Купнѣж си дрѣва за зимѣсъ.* 2) Глядамъ да научѣ пѣчто. *Азъ само слушама въ купувань. Купувань не продавамъ.—мѣи, гл. стр.* Бывѣмъ купенѣ, зимамся; *покупѣться.—вангый, прич. стр.* — *Медъ купува, мѣтъ продава. Врѣмѣ брѣмѣ продава, а скѣпотица го купува. Не купувай кѣщѣж, а комѣши. Царѣули нѣма, гайдѣ си купува. Нѣмала баба работѣж, та си купила прасенѣце. Продай телѣщѣж, купи кумѣщѣж. Ако нѣмашъ старо, купи си; ако имашъ, изпѣди го. Който си нѣма кавѣж, да си купи водѣ-ничѣж. Ничто ся не купува съ *вѣжкѣ.* Съ чѣждѣ парѣ етѣино ся купува. Всичко ся купува, само здравѣ не може ся купи. Който купува, что му не*

трѣбва, продава, что му трѣбва. Волъ вола купува. Баба умъ не купува, а продава. Вжди хитръ да купишь, а не да продадеш. Както го купишь, така го и продавамъ. Виждь му ума, че му купи гайдж. Добра срѣща! — Купишь си калпакъ. Дай ми паръ да си купиъ кесиж, да си туркамъ паръ-тъ. Купилъ пѣтелъ, остава конь да купи. Магаря ся съ тягло не купува. Умъ и разумъ съ паръ не ся купувать. Магарячина-та съ паръ не ся купува. Продавалъ конь, купилъ сѣдло, продалъ сѣдло, купилъ юздъ, продалъ юздъ, купилъ тютюневъ кесиж.

Купуване, с. ср. отъ купувамъ.

Купувачка, с. ж. Която купува нѣчто; покупщица.

Купувачъ, с. м. Купчикъ; покупщикъ.

Купусть, с. м. Зелю, жируа, прѣсолъ, разсолъ, лахна, армена; вапуста.

Купицѣ, с. м. мн. Голѣмъ пазаръ, что става нѣйдъ въ уречено врѣмя и трае нѣколко дни, и на него дождатъ тръговци отъ много мѣста за продаване и купуване; весградъ, сборъ, съборъ, панаръ; ярмарка, ярмонка. Купци ся бирать, хора-та да обирать.

Купчи́йка, с. ж. Която продава купъ.

Купчи́на, с. ж. Купъ нѣчто; куча.

Купчи́нка, ум. ж. отъ купчи́на; кучка.

Купчи́на, с. м. Който продава купъ.

Купчя, ум. ср. отъ купъ.

Купщина, с. ж. 1) Голѣма челядь, кога нѣколк сж много въ къщи. 2) Калабалжъ, купъ хора, тумба, тлъна, сбуна, джганъ, сганъ, смречь, навалица; толпѣ.

Купъ, с. м. 1) Нѣчто натрупано едно връзь друго; купчина; куча, грѣда, кѹна, наваль, вѣрохъ. Купъ жито. Купъ дръва. Купове пѣсѣкъ. 2) Купщина, калабалжъ, тумба люде, сбуна, джганъ, сганъ, смречь, навалица; толпѣ, масса. Прѣмичувать купове, купове селяне. 3) Твърдѣ много нѣчто, калабалжъ; горѣ, масса. Купъ грошеве. Чака мя купъ работа. 4) Прѣди да е дѣлено, когато нѣчто още е общо. Разноска-тъ зимажи отъ купа и послѣ виждамы кому какво ся нада. — Въ купъ и на купъ, като нарѣч. Вкупъ, накупъ, купшо, купомъ. — Прѣзь купъ за грошь, какъ да е, както да си е, на двѣ, на три; черѣзъ цень колоду валиъ.

Купи́ль, с. ж. Сждъ за връщаване дѣца въ него; купель.

Купи́ж, ишь, — пиль, ал. сер. отъ купувамъ; купи́ть. — цени́й, прич. стр. купленный. Купено нѣчто, купецко, недомашне.

Купна, с. ж. Венака стока за проданъ въ дюкянъ, а най-много что е за труфене, за гъздене; купе, купля; товары, преимущественно мануфактурные.

*Курабина, с. ж. Т. Сладко, замѣнено отъ брашно съ яйца и шикеръ.

Курѣикъ, с. м. Малко чюкчя.

Курѣйчя, ум. ср. отъ курѣикъ.

Курѣкъ, с. м. Налбантскѣй чюкч.

*Курмаджина, с. м. Т. Челенъ чловѣкъ, прѣвенець, чорбаджина.

*Курмаджина, с. м. Т. Който играе добрѣ на гурамъ.

*Курѣмъ, с. м. Т. Една игра съ камъчета по начрътанъ на дѣскѣ чръты.

Курбѣнець, ум. м. и курбѣнчя, ум. ср. отъ курбѣнъ.

*Курбѣнъ, с. м. Т. Жрътва, служба, молитва; жѣртва. Какъто курбѣнъ-тъ, такъвъ и темѣнъ-тъ. — Венакой Българинъ си има уреченъ день или святець, когато коли нѣкое животно курбанъ, та го раздава на съсѣды-ты си или гы гоцава съ него.

*Курбѣнъ-байрѣмъ, Т. Праздникъ у Турци-ты.

Курбелешкы, нар. Курпелешкы, урбелешкы, бѣгомъ, наперешкы, усѣтъ. Отиде си, бѣга курбелешкы, бѣга, побѣгнъ, отиде усѣтъ, съ выкане подтыр него.

*Курбѣтъ, с. м. Т. в. гурбѣтъ.

Курва, с. ж. Която прави блудъ, която блудува, курварка, блудница; блудница, любодѣйка, курва, плѣха. Подръжъ ми копеле-то да ся посмѣж на тѣж курвж. Курва отъ курвж не ся бои. Присмѣлася курва-та на копеле-то.

Курварка, с. ж. Курва.

Курваректѣй, ска, ско, пр. отъ курваръ. — скы, нар. Като курваръ.

Курварество, с. ср. Блудство, блудость, блудуване; любодѣйство. Курварство-то е до врѣмя, пиванство-то е довѣка.

Курварчя, ум. ср. отъ курваръ.

Курваръ, с. м. Който прави блудъ, който блудува; блудникъ, прѣкурваръ; блудникъ, любодѣй. Младъ—тиваница, старъ—курваръ и голъ—фудулингъ.

Курвѣтина, с. об. Курва, курваръ.

Курвинтѣй, иъ, на, по, пр. отъ курва.

Курвица, ум. ж. стъ курва.

Курвичка, с. ж. Раст. *Corydalis bulbosa*, петровы, пѣтлѣвы гащи, лисичина; хохлатка. Курвѣж, ешь, гл. ср. Правъ курварество, блудувамъ; любодѣйствовать. Курва-та курвуе и отвѣтъ дае.

Курдежъ, с. м. Тягоба, мѣка, сжлеть; сукка. Хвати мя курдежъ отъ сѣдѣне.

*Курдѣсамъ и курдѣсувамъ (да курдѣ-

штѣ), *гл. д. Т.* 1) Турнамъ, поставямъ, настанавамъ. *Курдисалъ чаджръ. Курдисала станъ да тѣче.* 2) Наряждамъ, нагласивамъ пѣчо да врьви, да работи. *Курдисивамъ часовникъ; заводѣть часѣ.* —*мси, 1) гл. възвр.* Сѣдамъ пѣйдѣ, спирамъ пѣйдѣ. *Курдисался с сѣвѣж мене. Курдисался с като халваджийскъ теслѣ (като циганскій пицовъ, като рѣждивъ пицовъ, като три и золъ)* 2) *гл. стр.* Бывамъ курдисапъ.

Курдѣваніе и курдѣсуваніе, с. ср. отъ курдѣсавъ.

Курдѣшиж, ешь, —дѣсахъ, —дѣсалъ, гл. свр. отъ курдѣсавъ. —*дѣсантѣй, прич. стр.*

Курелникъ, с. м. Прѣтка съ врьзанъ на неж сламъ, кождо налять дѣца на сырнѣ заговѣваніе вечеръ-тж и ѣж врьтять и махатъ, доклаѣ изгори; оратникъ, рукла, самодивскій огонь.

Курецъ, с. м. Скопешъ пѣтель, куриакъ; кашлунъ.

Курешка, с. ж. Птиче лайно; курешница; птичій помѣтъ.

Курешница, с. ж. 1) Курешка. 2) Женскій накытъ отъ пары за главъ. 3) Кръстатъ накытъ отъ сребренъ тель съ лусны отгорѣ, носятъ го жены на главъ-тж сп.

Курѣна, с. ж. Птица врана, галуница; ворѣна.

Курка, с. ж. 1) Птица кыка, миса, мисрка, миска, пуйка, пулта, фитка; индѣйка, индѣшка. 2) Горня дрѣха, епанча, чепкенъ, нагмурдукъ. *Намѣтѣж рошавѣж куркѣ.*

Куркой, с. м. Птица гургоръ, люранъ, мисиръ, мисирокъ, миширокъ, пузакъ, фптъ, фитокъ; индѣскій пѣтухъ, индѣокъ.

Курникъ, с. м. Ограда за кокошкы; кочекъ, кочина, кокошарникъ; курятникъ, курникъ. *На кочинъ прозорецъ и на курникъ катанецъ.*

Курпж, ешь, —пжлъ, гл. д. свр. Да заналъ, да подналъ, да палж; зажѣчь.

Курелешкы, нар. Курбелешкы.

Курѣакъ, с. м. Отдѣленіе, гйозъ въ хамбаръ; окно, прѣвѣкъ. *Курсаци да има, жито да нѣма.*

Куртѣаш, с. м. Рыба кротушка.

Куртѣпа, с. ж. Просторъ, саржкъ намазанъ и побить въ земъ-тж за да ся качватъ по него на сватѣж.

Куртѣачъ, с. м. Прѣсникъ сваренъ много гжсто; овченикъ.

*Куртулѣсавъ и куртулѣсувямъ (да куртулѣшиж), гл. д. Т. Избавямъ, спасавамъ; выводитъ изъ бѣды. *Едвамъ го куртулисавъ. —мси, гл. стр.* и *възвр.* Избавямся, спасавамся, бывамъ куртули-

санъ; выходѣть изъ бѣды. *Евшино ся куртулиса; легко расплатѣлся.*

Куртулѣваніе и куртулѣсуваніе, с. ср. отъ куртулѣсавъ.

Куртулѣшиж, ешь, —лисахъ, —лисалъ, гл. свр. отъ куртулѣсавъ. Да избавж, да спасж. —*лисантѣй, прич. стр.* Избавенгій спасенгій.

*Куртулѣна, с. ж. и **куртулѣшь, с. м.** Куртулѣсавіе, избавіаніе, спасаваніе; спасеніе. *Отъ него нѣма куртулиж, не можемъ ся куртулиса.*

Куртуна, с. ж. Кратуна. *Кужы куртуны, празды кратуны, празды главы.*

Куртушка, с. ж. Рыба кротушка.

*Куруджѣна, с. м. Т. Коруджѣна.

*Курулѣсавямъ (да ся курулдѣшиж), гл. об. Т. Ширѣся, навдигамся, перѣжся.

Курулдѣсавіе, с. ср. отъ курулдѣсавямся.

Курулдѣшиж (да ся), ешь, —дѣсался, гл. свр. отъ курулдѣсавямся.

Курулѣкъ, с. м. Кжшурка.

Куруца, с. ж. Една отъ четыре-ты плепци на невѣстѣж.

Курцохвѣтъ и курцофѣкъ, с. м. Капанъ, ловка за птици.

Куршума, с. ж. Моливъ, плаивасъ; карандашъ.

*Куршумджѣна, с. м. Т. Който добрѣ иши съ пушкж; ишанджѣна; мѣткѣй стрѣлокъ.

Главилъ ми сп е дели Димо,
Дели Димо куршумджѣна,
Куршумджѣна, ишанджѣна. *Пѣс.*

Куршумецъ, ум. м. Малко куршумъ.

Куршумнѣй, —мнѣ и—менъ, мна, мно, пр. Направенгій отъ куршумъ.

Извади шиты махрамы,
Изули раны куршумны. *Пѣс.*

Куршумчи, ум. ср. отъ куршумъ. Дребенъ куршумъ.

*Куршумъ, с. м. Т. Коршумъ, крушумъ: 1) Металь *Plumbum*; свинѣць. 2) Изгъно отъ тога металь зрно за пѣиеніе съ него пушкж, пицовъ; пуля. — *Тяжко като куршумъ. Дяволу куршумъ въ уши. Дѣто има сговоръ, тамъ и куршумъ по водж плава, а дѣто нѣма сговоръ, тамъ и кратуна потѣва. Куршумъ да го проиже!*

*Куршумъ-мензилѣ, Т. Мѣсто колкото гопи куршумъ, врьлепъ съ пушкж; врьлакъ; нерестрѣлъ.

Курѣакъ, с. м. 1) Мжжъ, който не може да ся схожда; *impotentum*. 2) Скопешъ пѣтель, курецъ.

Курѣакъ, с. м. Кжса горня дрѣха отъ абж

дорамка, дорамча, кусаля, кусь, кжсачя, глухчя.

Кусалка, с. ж. Издлбано-то на пера-та на водянично колело.

Кусаля, с. ср. Дрѣха кусакъ.

Кусамь (кусвамь, да кусиж, кусивамь), гл. д. Кусж, хашвамь, срьбвамь, зимамь си отъ нѣчто за ядене, накушнамь; отвѣдывать, прибушивать.

Кусане, с. ср. отъ кусамь.

Кусаря, с. ср. Дрѣха контошь.

Кусвамь, гл. мн-кр. отъ кусамь.

Кусене, с. ср. отъ кусж.

Куси! междом. Така казвать на дѣца за да не барать нѣчто; хапе!

***Кусуиъ**, с. м. Т. Подошникъ на сѣдо; пахви, огузе.

Кусланка, с. ж. Тяжичко тѣчто, което мѣмы връзвать на кесы-ты си за да тяжи, та да имъ растжтъ кесы-ты длъгы.

Кусивамь, гл. уч. отъ кусиж.

Кусиж, ешь, — нжль, гл. свр. отъ кусамь и отъ кусж.

Кусо, с. ср. Дрѣха контошь.

Кусо, нар. Не колкото трѣбва, а по-малко, ексикъ. *Кусо окы ми даваше*, ексикъ окы.

Кустрене, с. ср. отъ кустрж.

Кустрж, ишь, — рилъ, гл. д. Побуждамь, подуствамь, подосторвамь, подкустрямь; подстрекать. — ржся, гл. възвр. и стр. Като гядамь другыго, че връши нѣчто, прииска ми ся и азъ да земж да го връшж.

Кусурецъ, ум. м. отъ кусурь.

***Кусурлиа**, пр. неизм. Т. Что има кусурь, что е съ кусурь; съ недостаткомъ.

***Кусурь**, с. м. Т. 1) Кога нѣчто не е както трѣбва; недостатокъ, порокъ. *Пианство-то е голъмъ кусурь*. 2) Кога нѣма нѣчто, не е колкото трѣбва, не достига. *Има кусурь, да ся доплъни*. 3) Чтото остава отъ нѣчто; остатокъ. *Повръни ми кусурь-тъ*. — *Има кусурь*, не е тѣж както трѣбва. *Той не вижда, не връзва кусурь*, не замѣта, не заблѣжна и да не е както трѣбва. — *Нѣма кусурь*, нѣма ничто, не врѣди; ничегѣ, не бѣда. *Който иска жемж безъ кусурь, безъ жемж остаа*.

Кусурж, ишь, — рилъ, гл. свр. Доварвамь нѣкакъвъ кусурь. *То не кусури*, нѣма кусурь, не врѣди.

Кусь, с. м. Дрѣха кусакъ.

Кусый, съ, са, со, пр. 1) Что е безъ опаскж или съ кжсж опаскж; кжсонахъ, кжсонадъ, гуджый, шотжый; кущый, кургузый, короткохвостый. *Куса мечка*. *Кусо пилъ*. 2) Кжсый, крапый; корѣткый.

Кой си пмать кусж женж,
Да не ходитъ на пенушкы,
Пенушка-та дома му е. *Пѣс.*

Кусж, ишь, — силъ (да кусиж), гл. д. 1) Кусамь. 2) Хапж, рѣвж. *Кучя-то куси*.

Кусж, ишь, — силъ, гл. д. Скъснавамь, скрапшавамь. — сжся, гл. стр. и възвр. Скъснавамь, скрапшавамь.

Кутамь, гл. д. Кжтамь, кржж, потуламь; скривать. — мся, гл. възвр. Кжтамь, кржжся, потуламь; скриваться.

Кутане, с. ср. отъ кутамь. *Да играемъ на кутане*, на крыенищъ.

Кутвамь (да кутиж, кутивамь), гл. д. 1) Кутиннамь, куткамь, катурнамь, гятвамь, поваламь, събарнамь, бичж; валить, опрокидывать. 2) Поваламь, кутиннамь, надвивамь въ борбж; поборать. — мся, гл. възвр. Катурнамь, събарнамь, падамь, ручкамь; обваливаться.

Кутване, с. ср. отъ кутвамь.

Кутекъ, с. м. Тылъ, вратъ; зашебекъ, подзатылокъ. *Изде единъ кутекъ*, ударихъ го по врата.

Кутелець, ум. м. и кутелча, ум. ср. отъ кутель.

Кутель, тли, с. м. 1) Сждъ за чюкане въ него соль и друго нѣчто; чотура, стжна, дибекъ; ступка большая деревянная или каменная. 2) Мѣра за жито, шиникъ, крина, кутна за зимане уемъ. *Дай ми, сестро, кутель жито*. Изъ пѣсень. 3) Вдлбната лопата за загрибане брашно. 4) Мѣдянь сждъ, мѣдникъ. 5) Малжый прѣсть на ржкж; кутля; мизянецъ. *Кой кривъ? — Кутель-тъ*.

Кутене, с. ср. отъ кутж.

Кутийка, 1) ум. ж. отъ кутія. Кутийча; корѣбочка. 2) с. ж. Шарка на тѣкзнь като кутиж; крѣстовка; влѣтка.

Кутийца, ум. ж. отъ кутийка.

Кутийча, ум. ср. отъ кутія. Кутийка; корѣбочка.

Кутиннамь, гл. д. Кутвамь. — мся, гл. възвр. 1) Кутвамь. 2) Трѣкаламь, поваламь, лѣгамь си.

Кутинане, с. ср. отъ кутиннамь.

***Кутія**, с. ж. Т. 1) Сждъ валчистъ или четвертитъ съ захлунакъ; корѣбка. *Кутія за смѣе и за тютюнъ; табакѣрка*. 2) Такъвъ сждъ съ иробить захлунакъ за събирание пары; кружка. 3) Мѣра за жито, за брашно.

Кутка, с. ж. Въ изречение: *да тя намѣрж съ куткж*, ср. три паницы и четврѣта отгорѣ съ вино.

Куткамь (да кутиж, кутивамь), гл. д. Кутвамь.

Куткане, с. ср. отъ куткамь.

Кутканица, с. ж. Куткане, повалане, бореища.

Куткудѣжж, ишь, — чиль, и

Куткудѣкамь (да куткудѣкж), гл. ср. кудкудакамь.

Куткумѣшь, с. м. Игра мъжежь, миженка, жипчка, крѣпища.

Куткуриакъ, с. м. Кукуриакъ.

Кутла, с. ж. Мѣра за жито, осма часть отъ кило, половина шиникъ.

Кутлѣнце, ум. ср. Крша, шинича.

Кутлѣць, с. м. На шицелкы клуць, прѣзь който ся прѣкарва основа-та.

Кутлица, с. ж. Вѣдро, вѣдрица, бадна, кобель, коблица, кофа; бадья, ведрѣ.

Кутля, с. ср. Малкый прѣсть на ржж; кутро, кутря, кутрець, кутель, малѣ, малешка, малакъ; мизѣпецъ.

***Кутнина**, с. ж. Т. 1) Единиъ копринянъ шатъ; родъ шѣлковой матеріи, кутня.

За дѣвойкы была басма,

За невѣсты шамъ кутнина.

За вдовици шамъ аладжа. Пѣс.

2) Даръ, бохчалжкъ, что дава мома на годеника си прѣдъ сватѣж-тж.

Кутнувамь, гл. ум. отъ кутнж.

Кутнж, ешь, — ижль, гл. ср. отъ кут-вамъ и куткамь. Да катурж, да повалж. — ижтый, прич. стр. Катуреный, поваленый, гжтыжтый; опрокѣнутый.

Кутракъ, с. м. Малко кутря, кутренце, щеня.

Кутрѣнце, ум. ср. отъ кутря.

Кутрець, с. м. Кутро.

Кутро, с. ср. Малкый прѣсть, кутля. Млжчи, кутро не порасло, и тебѣ щемъ да!

Кутрый, рая, роє, мѣст. Кой? котѣрый? Кутрыє дойдѣжж? Кои дойдѣжж?

Кутрый, — тьрь, тра, тро, пр. Горкый, клятый; бѣдный, нещастный. Кутрыг-ты дѣца! Горкы-ты дѣца! Да знає ма-ра, кога е кумувала, да знає кутра, кога е благо тала, Трай, душе, трыпи, кутро, въ пятжж благо си тала.

Кутря, с. ср. 1) Кученце, кушля, кутракъ, щеня; собачѣнокъ, щеня, лизунчикъ. 2) Кутро.

Кутуць, с. м. Котуць, въ изречение: свил-ся на кутуць, лѣгнълъ и ся свилъ като тонжж; свернулся клубомъ.

Кутурица, нар. 1) Всичко-то ведно, топтанъ; гуртомъ, обтомъ. Кутижъ го кутурица за . . . 2) Какъ да е, прѣзь куць. Направилъ го кутурица.

Кутж, ишь, — тиль, гл. д. Глядамъ, изгляд-вамъ, отглядвамъ, отхранвамъ, изчюувамъ, изваювамъ; вскармливать, воспитывать.

Майка ще дове три снѣхы,

Майка ще врьзз три люлкы,

Майка ще кути три внука. Пѣс.

— тжся, гл. стр. Глядамся, отхранвамся; вскармливаться, воспитываться. — те-ный, прич. стр. Глядантый, изглядантый, отглядантый, отхраненый, изчювантый; вскар-мленый, воспитанный.

Куфалиница и **куфарица**, с. ж. Праздна глава, праздна кратуна, тыква; безмѣзлая голова. Не му стига куфарица-та, глупавъ е, не му стига уми-ть.

Куфиня, с. ж. Празднота въ пѣчто; пусто-та въ чѣмъ иибудь.

Куфичкый, — чькъ, чва, чво, пр. смякч. отъ куфый.

***Куфый**, фъ, фа, фо, пр. Гр. Праздный изважтрѣ, кухый; пустой. Куфа глава, праздна глава, куфалица.

Кухарѣца, с. ж. Готвачка, ахчийка; кухар-ка, стринуха, поварѣха.

Кухаръ, с. м. Готвачъ, ахчина; поваръ.

Кухый, хъ, ха, хо, пр. Куфый.

Куцалашъ, с. м. Така нарпчать едниъ отъ влжчн-ты праздници, който е иѣкой день по-назадъ отъ другы-ты.

Куцамъ (да куцж, куцнувамъ), гл. ср.

1) Кривж съ единына кракъ, хромж: хро-мать, костыльть, колченожить, культя-вѣть. 2) Подскачнамъ на едины кракъ; клендзамъ, клецамъ. — Зжбъ го боли, та куца; бѣлень: на зубѣхъ, мозѣли и во-лосѣ распухли, пил: на головѣ чѣрей, а погѣи хромѣеть. Ако ходишь съ куць, ще ся научишь да куцаишь. Иди, бабо, на черковж. Кракъ мя боли, не мож. — Хайде, бабо, на службж — Чакай, свичко, да куцаишь!

Куцане, с. ср. отъ куцамъ.

Куцанж гжжжж. Една игра, въ кождо еднш на куць кракъ гони другы-ты и, когото настигне, та го рытне, той изгаря.

Куций, цъ, ца, цо, пр. Който куца; хро-мый, кривый, ливый, кѣсновый; хромѣй. Далесъ куций отъ залака. Слѣный ту-нжж, та ударилъ залакж, а куций прѣт-нжж, та го уловилъ. Куций влжжъ вса-ко куця дрыпа. Карай, Колѣ, куцо-то магаря. Да ти чова Господъ отъ кѣо-се, отъ куць и отъ слѣнъ!

Куцичкый, чва, чво, пр. смякч. отъ ку-ций.

Куцанка, нар. Куцашкомъ.

Куцнувамъ, гл. ум. отъ куцж.

Куцж, ешь, — ижль, гл. ед-кр. отъ куцамъ.

Куцѹль, с. м. Въ изречение: хвати ли ми куцѹль-сы! хванж ли иѣкому лагѣта, зе ли му царвулжы-ты!

Кучащкѡмь, кучащкѡмь и кучащкѡж-
тж, нар. Съ кучане, кучканка.

Кучѣ, с. ср. Куча.

Кучево грѡздіе. 1) Раст. *Solanum nigrum*,
куче грозде, кучешко грозде, зрънатка,
зрънешникъ, зрънищецъ, кучешка отрова,
мачкыно грозде, модрищъ, муркенъ, отро-
вачка; пасленъ чернойгодный, воробьи
ягоды. 2) Раст. *Solanum dulcamara*;
гороцвѣтъ, разваленка, развалничя, разводни-
чя; пасленъ сладогорькій, сорѡчи ягоды.

Кучевый, въ, ва, во, пр. Кучий, кучешкый;
собачій.

Куче грѡздіе. Раст. кучево грозде.

Кучелскый, ска, ско, пр. Кучешкый.

Кучеше, с. ср. отъ кучежя,

Кученце, ум. ср. отъ куча. 1) Псенце;
песикъ. *Ще прѣмне като на кученце,*
ще оздраву лесно. 2) Малко-то на куча,
щени; щенѡкъ. 3) Въ мн. ч. *кученца*:
раст. *Antirrhinum*, арсланонгы уста, ар-
сланчя, гура, дойкынчя, зини-лапни, зѣйка,
зѣиллакъ, зурличкы, рушкый шибой, тау-
шанчя, уста, устичя, филибилийчя, лабанско
цвѣте; львовы уста, львиноустъ.

Кучеѡкый, къ, ка, ко, пр. Който има куче-
шкы очи, който мига, лошаувый.

Кучешка дѣвка. Раст. *Cichorium intybus*,
гаспака, гвачка, дѣвка, синна млѣчка; ци-
корій.

Кучешка лѡбѡда. Раст. *Chenopodium bo-*
tius Henricus, двѡ лѡбѡда; лебѣдѡ собѡ-
чья, марь щѣпѣвалѡ.

Кучешка отрѡва. Раст. кучево грозде.

Кучешка пѣчурка. Гѣба *Agaricus mus-*
carius, куча гѣба, зѣндракъ; мухомѡръ.

Кучешко грѡздіе. Раст. кучево грозде.

Кучешкый, ва, во, пр. Кучий, кучелскый,
кучевый, песий, псый, псешкый; собачій.
— *Кучешкы зѡби*, что пдѣтъ слѣдъ прѣд-
ни-ты по единъ отстранъ и сѡ по-остри;
песіаци; **зубы боковыѣ, клыгы.** — *Има*
кучешкѡ душь, всичкы мѣкы и неволи
прѣнасна юнашкы. — *Кучешкый животъ*,
кучешко тягло, лошь, тяжкъ животъ.
— *Уста сѡ кучешкы, разядатся.* По-
турчылася Мара да не носи свинскы
царвулы, та заносила кучешкы. Рѣ-
жѣтъ като кучешкы зѡбы. *На кучешко*
лѣгло кокалъ что ще! Трѣси кокалъ на
кучешко лѣглоулицѣ. *Хубаво свѣрене въ*
кучешкый мѣхъ. — **шкы, нар.** Като куча,
като кучета, кучешкѡ-тж; по собѡчѣему.
Работи кучешкы.

Кучешкѡ-тж, нар. Като кучета-та, кучеш-
кы, псешкы; по собѡчѣему.

Кучещина, с. ж. Кучешкый нравъ, псеци-
на, урсудукъ.

Кучещинка, ум. ж. отъ кучещина.

Кучий, ча, че, пр. Кучешкый.

Кучий дръвѣ. Раст. дръвце *Cornus sau-*
guinea; курслѣпникъ, слѣпокуръ, глогъ,
свидіна, дѣренъ кровлянокрасный.

Кучица, ум. ж. отъ кучка.

Кучика, с. ж. 1) Животно женско куча;
сѡка. 2) Зла жена, мома. — *Лай-кучика*, раст.
Matricaria chamomilla, боливачъ, бѣлеочъ,
бѣлъ понокъ, вртѣнопѣ, подрумичя, пона-
дѣйка, попадичя, попадина, рамоць, ржмоць,
жмжмла; ромѡшка. — *Дѣв кучкы изъ*
едно корыто не пѡджтъ. Зла кучка ста-
до пѡзи. *Дѡтамъ го кучка и отнесла.*
Тѡва му кучка и отнесла. *Вардися,*
доклѣ не ти сѡ изградилѡ свѣскѡ-тж;
откакъ ти ж изградятъ, дѡтамъ тѡ
кучка и отнесла. *Залачкася като нѣ-*
кожъ бѣснѡ кучкѡ. *Брѡза-та (прѡжава-*
та) кучка слѣтъ гы ражда. *Оженѡмѡ*
калинѡ, кучка-та ще умре, щемъ оста-
немъ сами. *Ако стане така, коѡ куч-*
ка ще лае. *Кучкы главѡ-тж да му*
грѣзжтъ!

Кучежя, ишея, — чѣлся, гл. об. 1) За
кучкѡ: раждамъ, щенѡся; щенѣтъся. *Какъ*
сѡ кучило, така сѡ и учило. *Дѣто сѡ*
кучило, тамъ сѡ и научило. 2) Инатѡ-
ся, закучѡвамъ; упрѣямѣтся, бычѣтъся.

Куча, с. ср. 1) Животно *Canis*, пѣсь, пѡя,
пѡето, бѣсъ; собѡка, пѣсъ. 2) Зѣлъ, лютъ,
лошь чловѣкъ. — *Слѣно куча, кѡрѡво куча,*
животно Spalax typhlus. — *Зло куча;*
лихошерстная собѡка. — *Овчарско куча,*
голѣмо рунтаво куча, что пѡзи стадо;
лѡ-
шѡя собѡка, овчѡрка. — *И куча и члѡ-*
вѣкъ, казѡся за чловѣкъ и лошь и добръ.
— *Скопѡва кучета-та, ходи, скѣтѡся*
безъ работѡ. — *Куча и котка щѡтъ*
слѡтъ заедно, ще бѡде много студѡ. —
Нѣма ни куча, ни коткѡ, нѣмѡ сп ни-
что. — *Живѣжтъ като куча и коткѡ,*
много сѡ карать; онѣ живѣтъ какъ кѡш-
ка съ собѡкой. — *Парѡно куча и отъ*
дѣждѡ сѡ бои; пуганѡя вороѡна и куста
боитѡся. *Мига като куча въ хлапѡвицѡ.*
Както си забилѡ куча-то, добѣй го.
Щѣ прѣболѡ като на куча. *Куча-то*
сѡ вѣренъ другарѡ. *Куча-то сѡ благосло-*
вѡно, а котка-та проклѡта. *Куча цар-*
вулы не носи. *Храни куча да тѡ лае.*
Като куча отъ црѣкло. *Отрѣнсѡся ка-*
то куча отъ росѡ. *Старѡ (зло) куча*
стадо пѡзи. *Куча бруѡз не лае, ала*
за пакѡсть го изѡжда. *Сбрѡкася (сма-*
нася) като куча въ водѡлицѡ (като
куча на мѡстѡ). *Евѡно-то мѡсо и*
кучета-та не пѡджтъ. *Орташко мѡсо*

и кучета-та не паджтъ. Всако кучя на двора си лае. Зло кучя ни кость паде, ни другому ък дава. Косто кучя не лае, то не хапе. Косто кучя не знае да лае, на стадо-то влъкъ докарва. Косто кучя мя с задалало (мя с ухапало), все е побѣсѣло. Направи кучя-то другарь, и тоягж-тж не пуцай. Кучя икрамж нѣма. Кучя-то сти, колкото ще, ала не паде, когато ще. На-жѣрилъ село безъ кучета, трѣгилъ безъ тоягж. Завршилъ работж като кучя на нивж. Овця-тж си изпрододож, кучета-та си изхаризаж, сега не ми трѣбва ксхаж. Който дава хлѣбъ на чюждѣ-тж кучета, скоро щжтъ го лажтъ неговѣ-тж. Ловець-тж дава мѣсто на закака да бѣга, а отъ странж пуца кучя-то да го гони. Да тя лае едно кучя, та да тя не лае всако. Който обича мене, обича и кучя-то ми. Гладно кучя и голъ кокалъ грызе. Гладно кучя и сухо лайно паде. Гладно кучя и подлоги гложде. Вѣсно кучя и стопанина си не познава. И пита-та цѣла и кучя-то сѣто. Голъ кокалъ и кучета-та не паджтъ. Гляда като кучя на зрѣвалы сливы. Косто кучя дѣѣ порты пази, гладно остава. Остарѣлъ влъкъ маскара на кучета-та. Застарѣ ли влъкъ-тж, на кучета-та клоць става. И кучя-то обича своя сайбиж. Кучя-то да си познава сайбиж. Възирася като червиво кучя по кйшета-та. Скргился като червиво кучя на сѣнкж. Живѣе като кучя подъ стрѣжы. Скгтася като кучя безъ сайбиж. Хлѣта като кучя по чюждѣ порты. Вржга му като на кучя. Керванъ-тж да си връви, кучета-та нека си лажтъ. Ако ся отучи кучя да ходи на касапницж, и той ще ся отучи. Кога искать да обѣятъ нѣкое кучя, казвать: бѣсно е. Само едно кучя не вькать караманж. Срдце-то му трепка като на мртво кучя опашкж-тж. Натруналися като кучета на умрѣлъ конь. Милъ му е като на кучя калъ-тж. Кучя отъ ходене остарѣва, а мома отъ кѣтене. Да врьмишь камикъ на кучя, щель ударишь . . . . Удари кучя въ главж-тж и мома ти насрѣцж. И за кучя-то пжтатъ отъ какъвъ е родъ. Земай жемъ отъ сой, а кучя отъ копалж. Кога да идеш на крадеж, сдружися прѣвѣ съ кучя-то. Накарали кучя-то на работж, а оно опашкж-тж си. Хапе като бѣсно кучя. Врви му като на побѣс-

нѣло кучя тояга. Ще стане, кога влъкъ-тж стане кучя. Мьсли като кучя прѣвъ великы постжы. Съ гладны кучета овци ся не пазятъ. И отъ щель-то излиза овчарско кучя. Радва му ся като наше-то кучя на кошмиж-скж-тж кучкж. Обули кучя-то въ царвулы, то си изало крака-та. Кучя-та-та гроба да му изржжтъ! Црнлы кучета главж-тж да му паджтъ!

Кучя, с. ж. Жито, пшеница, вареча за помань; блюдець, коливо, куче; кутя, кутья, коливо.

Кучя гѣба. Гѣба кучешка пичюрка.

Кучитица, с. ж. Срѣщася въ едик сурукварекж пѣсень:

Роса роси кучитица;
Кждѣ си си паросила?

***Кущия**, пр. неизм. Т. 1) Плахъ, бѣзлпвъ; пугливый. *Кущика конь*. 2) Който е лекъ въ сына, та отъ ничто нѣчто ся събужда. 3) Събуденый, който зима отъ малко.

Кущла, с. ж. Женско дѣтя още некръстено; кущленка.

Кущлѣ, с. м. Мжжско дѣтя още некръстено; кущленка.

Кущленка, с. об. Дѣтя още некръстено, безъ имя; кущла, кущле, голче, гущле, джоля, желѣзко, еврейча, некръстеняча, некръстча, ноня, пуже, пурде, пушле, пыже, шюлко, шюля.

Кущлѣнце, ум. ср. отъ кущля. Кутренце; собачѣнка, щѣбѣчекъ.

Кущля, с. ср. Малко кучя, кутря; собачка, щѣбѣкъ. Ще му прѣмине като на кущля, ще оздрае скоро.

Кущнамъ, гл. ср. Глядамъ, лѣкувамъ съ бапане, баъ, вражж, врачювамъ, чярувамъ, влѣхувамъ; ворожйтъ, гадѣтъ, волховатъ, колдоватъ.

Кущнаше, с. ср. отъ кущнамъ.

Кущначка, с. ж. 1) Жена, конато кущна; врачка, вражялица, вражачка, врачевница; баачка, бродница, глядарка, магпешница; ворожѣя, гадѣльница, аняхарка, колдунья. 2) Кущане, врачюване, врачба, вражба, баачкы, чяруване; ворожбѣ, гаданіе, волхваніе, колдованіе.

Кущриѣва, с. ж. Трѣва *Alopecurus pratensis*, кощеникъ, лѣшавецъ, лѣпенка, лѣпка, муаръ, позланица, чилокъ; лисій хвостъ, лисохвѣстъ.

Куюнджійшица, с. ж. Златарница.

Куюнджійскый, ека, ско, пр. отъ куюнджия. Златарекый.

***Куюнджия**, с. м. Т. Куюнджия, златаръ; золотѣхъ и серебряныхъ дѣлъ мастеръ.

*Буюнь джебъ, *Т.* Коюнь джебъ, джебъ на дрѣхъ на пазухъ-тѣ.
Бѣдѣ *нар.* Кога; когдѣ.
Бѣл. . . . Рѣчи-ты, които нѣкои начинатъ отъ кѣл и кѣл, като *кѣлцѣмъ, кѣлѣж* в. на ряда при кѣл. . . . и кѣл. . . . *кѣлцѣмъ, кѣлѣж.*
Бѣдра, *с ж.* Раст. трѣва *Carex*, острика, шаварь; особа,
Бѣнене, *с. ср.* отъ кѣнж.
Бѣнонѣль, *с. м.* Коноше въ 1-то знаменованне.
Бѣнтѣню, *с. ср.* отъ кѣнтѣ
Бѣнтѣ, *ишь,—тѣлъ, гл. ср.* Издавамъ гласъ, грѣмъ, ечь, бучь; звучѣтъ, отдаватъ ехѣ. *Кѣнти като правдѣж бѣчѣж.*
Бѣнж, *еш,—налъ, гл. д.* Кѣсамъ, кѣнж. —нжся, *гл стр. и ѡзвѣр.* Кѣнжся, кѣсамся.
Бѣр. . . Рѣчи-ты, които нѣкои начинатъ отъ кѣр и кѣр, като *кѣрѣвъ, кѣрѣтъ* в. на ряда при кѣр. . . . и кѣр. . . . *кѣрѣвъ, кѣрѣтъ.*
Бѣсвамъ (да кѣснж, кѣснувамъ), *гл. д.* Хапвамъ, намъ. *Намѣсто да го бакне, ще го кѣсне.*
Бѣсване, *с. ср.* отъ кѣсвамъ.
Бѣсничкѣй, чѣкъ, чѣа, чѣо, *пр. смѣж.* отъ кѣснѣй. — чѣо, *нар. смѣжч.* отъ кѣсно.
Бѣснувамъ, *гл. уч.* отъ кѣснж.
Бѣснѣй, —снѣ и —снѣ, сна, спо, *пр.* Что става нѣ когато е врѣмя, а послѣ; пѣзднѣй. *Сѣдѣхъ до кѣснж вечерѣж. Рано нѣля рано пѣе, кѣсно-то си дупце дере. —спо, нар.* Не рано, не когато е врѣмя; доцѣна, доцѣна, доцѣна, досна, одѣцна, поздно, сугарь; пѣздно. *Ако кѣсно сѣнува, тѣ пакъ рано ставай. Кѣсно е да пѣстишь, кога не остане.*
Бѣснж, ешь, —нжлъ, *гл. свр.* отъ кѣсвамъ. Да ханнж.
Бѣчи, кѣчи! *междом.* За вѣкане, за мамеше кучя.
Бѣивамъ (да кѣвнж, кѣвнувамъ), *гл. ср.* Кѣивамъ; кѣивѣтъ.
Бѣиване, *с. ср.* отъ кѣивамъ. Кѣиване. климане; кѣиване, мане.
Бѣивувамъ, *гл. уч.* отъ кѣвнж.
Бѣивнж, ешь, —нжлъ, *гл. свр.* отъ кѣивамъ. Да кѣивнж; кѣивнѣтъ.
Бѣивчѣнѣй, нѣ, на, но, *пр.* Накѣчѣнѣй, накѣчѣнѣй, нашарѣнѣй.
Бѣиекъ, *с. м. в.* кѣивакъ.
Бѣика, *с. ж.* 1) Мисирка, мѣса, курка, пуйка, фитка; индѣйка. *Залужаво като кѣжж, глушаво като мисирка.* 2) Перчѣмъ, чомбазъ.
Бѣико, *нар.* Както. *Кѣко что сака, както что трѣбѣва.*

Бѣкѣтене, *с. ср.* отъ кѣкѣтѣся.
Бѣкѣтѣся, *ишь,—тѣлъ, гл. об.* Смѣжся, кракотѣся, крѣкотѣся, крѣкамся, крѣкотѣся, крѣхотѣся, кѣскамся; хохотѣтъ. *Кѣкотѣся прѣвъ главж, смѣжся пакъ-тѣ.*
Бѣлѣкѣвѣй, въ, ва, во, *пр.* Что ся кѣлка, клаткѣй; вѣрткѣй, шаткѣй.
Бѣлѣкамся (да ся кѣлнж, кѣлнувамъ), *гл. об.* Завалѣмся, полѣтамъ, сплѣтамся, потурѣмся; шатѣтъся. *Като врѣви, кѣлѣкамся. Кѣлнжся, та паднѣл.*
Бѣлѣкане, *с. ср.* отъ кѣлѣкамся.
Бѣлѣнувамъ, *гл. уч.* отъ кѣлѣнжся.
Бѣлѣнж (да ся), ешь, —нжся, *гл. свр.* отъ кѣлѣкамся.
Бѣивамъ (кѣивамъ, да кѣивнж, кѣивнувамъ), *гл. ср.* 1) Правѣж нѣкому знакъ за нѣчто съ главж, съ очи; кѣивамъ, кѣивамъ; кѣивѣтъ. 2) Мѣгамъ съ очи.
Бѣиване, *с. ср.* отъ кѣивамъ.
Бѣиввамъ, *гл. мн-кр.* отъ кѣивамъ.
Бѣивнувамъ, *гл. уч.* отъ кѣивнж.
Бѣивнж, ешь, —нжлъ, *гл. свр.* отъ кѣивамъ; кѣивнѣтъ.
Бѣивѣ, *нар.* 1) Какво? 2) За почюдванне, ба!
Бѣивакѣлѣцѣй, цѣа, цѣо, *пр.* *Кѣивакѣлѣцѣй села, дѣто казватъ кѣивѣ? вмѣсто како?*
Бѣиванъ, *гл. д.* Кѣивнж.
Бѣивдрене, *с. ср.* отъ кѣивдрѣж.
Бѣивдрѣж, *ишь,—рилъ, гл. д.* Кѣивдрѣж.

Юнакъ сѣди на трапѣзж,
Кѣлпакъ-тѣ му на колъно,
Хемъ го кѣивдри, хемъ го ряди
Синж дребнж темнугж. *Пѣс.*

Бѣивнене, *с. ср.* отъ кѣивнж.
Бѣивнж, ешь, —налъ, *гл. д.* Кѣивнж, кѣиванъ, кѣивсамъ; рѣватъ. —нжся, *гл. стр. и ѡзвѣр.* Кѣивнжся, кѣивсамся; рѣватѣся.
Бѣиввамъ, *гл. мн-кр.* отъ кѣивнж.
Бѣивѣжъ, *с. м.* Кѣивѣне.
Бѣивѣрица, *с. ж.* Чорба отъ зелевъ сокъ и кѣисело зеле, застроена съ брашно; кѣивѣрица, попова каша.
Бѣивѣричка, *ул. ж.* Малко кѣивѣрица.
Бѣивнувамъ, *гл. уч.* отъ кѣивнж.
Бѣивнж, ешь, —нжлъ, *гл. свр.* отъ кѣивнж.
Бѣиврѣне, *с. ср.* отъ кѣиврѣж и кѣиврѣжся. Кѣиврѣне, тавра, таврѣне.
Бѣиврѣй, —нрѣ, нра, про, *пр.* Хубавѣй, гѣздѣвѣй, краснѣй, лѣвѣй; краснѣй, пригѣжѣй, милѣвиднѣй. *Кѣиврѣ уста.*

Ой мале, мале, кѣивро царѣце,
Тѣна сѣлове не сѣ неговни. *Пѣс.*

Бѣиврѣж, *ишь,—рилъ, гл. д.* Кѣиврѣж, кѣивчѣж, гѣздѣж, труфѣж, таврѣж. —рѣжся, *гл. ѡзвѣр.*

Кытжся, кычыкся, кыдждся, трупкжся, тавржся. *Какъвъ ся кыпчи като ходи.*

Кыпчыне, с. ср. отъ кыпчѣкъ.

Кыпчѣкъ, ишь,—пѣлъ (кыпывамъ, да кыпичъ, кыпичувамъ), гл. ср. 1) Казвася за нѣчто, кога ври и прѣлива прѣзь сѣда, въ който е; клокамъ, врж съ ключъ; плыть, кыпѣть. *Млѣко-то кыпи изъ теиджурж-тж; моллобъ изъ кострюли плывѣть.* 2) За хлѣбъ: възиждамъ много, та изкыпѣвамъ, изтичамъ. *Мѣтти хлѣба, че ще кыпне.* 3) За вино: врж, бродж; бродѣть.

Заколи ми пѣло ягна,
Дѣ бозало девять майкы;
Донеси мя ройно вино,
Дѣ кыпѣло девять пакти. *Пѣс.*

4) Като гл. безл. и въ свѣр. видѣ, кыпичъ ми: не можнахъ вяче да тражъ, дови ми, дойде ми до тукъ; меня взорвало. *Кыпичъ отъ надъ, отъ гнѣвъ, надосая и не можна вяче да трае; онъ кыпѣтъ гнѣвомъ.* — *Ври и кыпи*, ври отъ гнѣвъ, гнѣвсая, надосая; сѣрдитса, гнѣваеся. — *Ни врѣлж, ни кыпѣли*, ничто и никаквы. *Вьбре ни врѣлж, ни кыпѣлж*, само си брыщелеви праздны работы; онъ несѣтъ околѣсную.

Кыселъ трѣва. Раст. *Blitum capitatum*, бодливо зеле, змийско грозде, чавкыны уста; жмѣнда головчатая, борбоникъ.

Кыселекъ, с. ж. Кыслакъ.

Кыселѣне, с. ср. отъ кыселѣкъ.

Кыселѣць, с. ж. Кыслакъ.

Кыселикъ, с. ж. Кыслакъ.

Кыселина, с. ж. 1) Кысело нѣчто; кысело-та. 2) Кыснжлося вино, что не ся пше, а го подсыпвать въ настия за подкыселнаване; оцетъ; уксусъ. *Люта-та кыселина на сѣда си носи тцетж.* *Бадихава кыселина отъ медъ е по-сладка.*

Кыселинка, ум. ж. отъ кыселина

Кыселица, с. ж. 1) Кысела набѣлка, кыселка; кыслушка. *Набражми си кыселици.* 2) Неузрѣлъ още плодъ, та кысели; пѣродокъ. 3) Кыселъ ошнавъ. 4) Раст. кыслакъ; кыслица, щавель. 5) Кыселъ чловѣкъ, что е много сѣръ, та лесно ся надосва; злонко; злѣйка, злѣчка. — *Запрѣргизва кыселици*, видѣ нѣчто за надене, та му ся поща и сежъ да му текжъ лгы-ты. — *Кыселица-та никога не ражда набѣлжж.* *И кыселици ще ся научи да наде.* *Лъже го като малко дѣтя съ кыселици.*

Кыселичка, ум. ж. отъ кыселица.

Кыселичкый,—чѣкъ, чка, чко. пр. смякч. отъ кыселтый. Кыселкый.

Кыселка, с. ж. 1) Кыселица, кысела набѣлка. 2) Вечерь, когато момчета ся разотивать отъ иржъ, гонятея, та ся удрять, зимать си

сладжж, и което не може да си земе сладжж, да удари нѣкого то послѣдне, казвать му, че си е зеле кыселжж, горчивжж.

Кыселкый, ка, ко, пр. смякч. отъ кыселтый. Кыселчкый, допѣйдѣ кыселтый; кыселоатый, кысленькый. — *Лко, нар.* Кыселчко; кыселоато, кысленько.

Кыселоць, с. ж. Кыслакъ.

Кыселтый и кыселтый, лъ, ла, ло, пр. 1) Что кысели, что има кыселинж; врѣлтый, гордѣливый; кыслый. *Кысело млѣко*, квасено млѣко, квасеница, подквасъ. 2) За чловѣкъ: сѣрдитый, лютый. *Какъвъ е станжжж кыселъ.* — *Кысело е грозде-то*, казвать, кога нѣчто ны ся иска, пакъ не можеть да го имамы, та го коримъ; *виноградъ зѣленъ.* — *Кыселъ като оцетъ, като Арнаутижж*, много сѣрдить. — *Из-молена тѣква кысела гостба.* *Кыселъ оцетъ като оцень.* *Кысело винце, весело сѣрдце.* *Кысело, че весело.* *Който ся е изгорилъ съ трѣпенижж, дужа и на кысело млѣко.*

Кыселѣкъ, ишь,—лѣлъ, гл. ср. За нѣчто: имамъ кыселинж, кыселъ сѣмъ. *Вино-то кысели*, зеле е да става кысело.

Кыселѣкъ, с. ж. Кыслакъ.

Кысѣка, с. ж. Кытѣва, пнекюль. *Кысѣка брада*, козна брада, кочанъ брада, грозна брада.

Кысѣкамся (да ся кыснж), гл. об. Смѣжся кысѣ, кысѣ! хивать, хихикать.

Кысѣкане, с. ср. отъ кысѣкамся.

Кыселѣкъ и кыслакъ, с. ж. Раст. *Rumex acetosa*, кышлакъ, кышлакъ, кыселѣць, кыселекъ, кыселигъ, кыселоць, кыселица, козилачка, козна брада, глостурецъ, щавель, щавунакъ; щавель, кыслица.

Кыслапѣць, ум. ж. отъ кыслакъ.

Кыснатие и

Кыснѣне, с. ср. отъ кыснж.

Кыснж, ешь,—ахъ,—аль, 1) гл. д. Дръжж нѣчто въ водж или въ другж влажж да ся пакыснѣ; квасж, топж; мочѣть. 2) гл. ср. Прокысывамъ, ставамъ кыселъ; кыснуть, кыслѣть, кыслуть. *Кожуто е по-голѣмж квасъ-тж, хлѣбъ-тж му по-скоро кыснѣ.* 3) Сѣдъ, стож много врѣмя на едно мѣсто, кюфтж, плуъж; кыснуть, кыснуть. *Кыснж въ село*, не ходж никждѣ, не излизамъ изъ село-то навѣнъ. *Кыснж въ механж-тж*, все сѣмъ тамъ. — *снжся*, гл. възвр. Стожъ въ водж, топжся, квасжся, мокржся за да омькнж или за друго нѣчто.

Кыстатовый, въ, ва, во, пр. Кытатый.

Кыстыца, с. ж. 1) Четка, фурча, навуще за лѣнене. 2) Четка, съ кожто живоинци работять; кысть живоинца.

Кысца́, с. ж. Развалена, никаква жена. *Ты да хрантушишь такжы кысци.*

Кысь, кысь! мѣждом. Показва смѣхъ; хи, хи!

Кыта, 1) им. соб. женско. **2)** с. ж. Кытило.

Кытатовый, въ, на, во, пр. Кытатый.

Кытатый, ть, та, то, пр. 1) Что има много клонне, та стои като кыткж; кыстатовый, кытатовый, кытный, кытый, кычистый, шюмастый; вѣтвистый, кудрый. *Кытато древо.*

Изберѣте елж най-высокж,
Най-высокж елж най-кытатж,
Вижете ъж за елж кытатж,
Дѣва мечкы за мечета выжть. *Пѣс.*

2) За цвѣтие: кычистый, бухалатый, четворный, гжстый; мохрѡвый. **3)** За косж, за гривж: гжстый, чястый; густой, окладистый.

Марко кове коня у Заграда,
Самъ го кове, самъ копыто дрыжи,
Кытатж му гривж обнizuва
Все съ золгы и съ бѣлы грошовы. *Пѣс.*

Кытенне, с. ср. отъ кытж и кытжся.

Кытено, като с. ср. Тѣкано отъ влѣжж, рошново, дебело като чергж; кпимчя.

Кытенный, нъ, на, но, 1) пр. стр. отъ кытж. **2)** За сватовы: кытный, кытовный, гыздавый, прѣмѣненный, накытенный, хубавый. *Кытени сватове.*

Кытило, с. ср. Что е за кытенне, кыта, кычило, кычирина, гыздило, накыть, труфлю; наряды, уборы.

Кытица, с. ж. Копыто; копѣто.

Кытка, с. ж. 1) Цвѣтие нарядено и завръзано съ конецъ; букѣтъ. 2) Отъ босплагж кытка, съ кожо рѣзать съ сватенж водж; кропѣло. 3) Вязка ключевы или друго нѣчто; свѣзка.

Га земли кыткж ключевы,
Отвори тьмны тьмници. *Пѣс.*

4) Отъ нищкы, отъ копринж направено като кыткж, четкж; кисть. **5)** На ржкж длань-та съ кокалчетата на нежж; кунка, чюшка; кисть руки. **6)** На крака-та на животно кытка косми, израсли нѡ-длѣгы отъ козинж-тж; мохпѣ. **7)** Въ пѣсень: една дружина воиска.

Царь имъ прати до пять кыткы,
До пять кыткы пять хиляды,
Пить хиляды силнж войскж. *Пѣс.*

8) Цвѣтие. *Полѣ ли кыткы-тж? Въ градинж-тж имажи много кыткы.* **9)** Нѣчто накытено, хубаво като кыткж. *Кжца-та му цѣла кытка. Самж кытка, а кыткж сака. — Изнасанне кыткж, обычай, който пощѣйдѣ правять на сватбж въ недѣлжх прѣди вѣнчанне-то; ладуваню.*

— *Медова кытка, раст. Lathyrus tuberosus, овча гюзель, фасуличя, шекерчя; земляныс орѣхи, чина клубенѡсная. — Сини кыткы, раст. Delphinium consolida, злы ятрьвы, ралица, ржка, хуркы; жжзѡкѡсть, кавалерійскія шюоры. — Смѣссна, смѣсна кытка, цвѣтие Dianthus barbatus, желѣзница, карамфилж; лѣсная гвоздика.*

Радо-ле, любя Радо-ле,
Всакой ми вечерь дождашь,
По смѣсенж кыткж допосиашь. *Пѣс.*

— *Смѣжна кытка, раст. Viburnum opulus, бодеж, калина, картопж, тутунига; смѣжныи шарь. — Црѣна кытка, раст. Scabiosa arvensis; корѡстовикж, перенѡлѡхж, скабиѡза луговая.*

Кытко, им. соб. мжжско.

Кыткѡсамъ, гл. д. сѡр. Да накычж, да накытж нѣчто съ кыткы.

Кытный, — тьж и — тенъ, тна, тно, пр.

1) Кытецый, кытовный, гыздавый, хубавый. *Кытно нѣчто.*

Който направи срѣдъ море лозе,
До само лозе кытнж градинж,
Днесъ да гы сади, утрѣ да зрѣжть,
Той ще да земе Вѣшжж Грыкынж. *Пѣс.*

2) Кытатый, кытатовый, кыстатовый, кытый, кычистый, шюмастый, клонистый; вѣтвистый, кудрый.

Кытовный, — вьнъ и — венъ, вна, вно, пр. Кытный, кытенный. *Кытовни сватове.*

Кытомы, нар. Нарядъ, накытено; срѣцася въ сватбарскж пѣсенъ;

Рядомъ по рядомъ сватове,
Кытомы по кытомы званици.

Кыту́нна, с. ж. Кытато древо, като кыткж.

Турила ми е дѣтенце
Подѣ тжж крушжж кытушжж,
Голѣмж нивж ожпала. *Пѣс.*

Кытчи́ца, 1) *ум. ж.* отъ кытка. **2)** Раст. *Erythraea, Chironia Centaurium, басма, жлѣчка; золототѣсячникж, краснѣнка.*

Кытъ, с. м. 1) По дрьвие-то кычюри ледь, който става, кога вали дѣждъ и мръзене, или кога има голѣмж мьлжж; иней, инна, скрежж; иней. *Гора-та е надтягнжла отъ кытъ, та ся крышятъ дрьвие-то.* 2) Дебела, усукана пряжда, нарѣзана нажкѡе, за да ъж вѣткватъ междж основж-тж и вѣтъка на кытено, на кебе, та да стане то рошново.

Кытый, ть, та, то, пр. Кытатый, кытатовый, кытный, кычистый, шюмастый; вѣтвистый, кудрый.

Вънокъ-тъ ю ся закачи
За таж кытж ракътъ,
За гюбриково кореше. *Пѣс.*

Кытж, ишь, — тиль, *гл. д.* Кычж : 1) Гыз-
дж, труфж, тькмыж, накытвамъ; нарыжаты,
убираты. *Кытимиж булкж-тж.* 2) Нарыж-
дамъ, урыждамъ, натъкмавамъ ибчто да
стои на рядъ, гыздаво; убираты, складыва-
вать. *Кытж стажж-тж. Кыти си дрѣхжи-
тж въ санджж.* 3) Выж, правж кытжж
свѣзывать въ букетъ.

Тамъ си има до три вилы,
До три вилы самодивы,
Цвѣте братья, кытжы кытжты,
Кытжы кытжты, вѣнци выжты. *Пѣс.*

4) Накытвамъ, укычвамъ, труфж съ цвѣтие.
Кыти цвѣтие на главж, втыка. — тжся,
гл. стр. и възер. Кычжся, гызджся, тру-
фжся, тькмыжся, тавржся, справамся, на-
кытвамся; рыдѣтжся, нарыжатыся, уби-
ратжся. *Обычна да ся кыти; онъ лю-
быть быть нарыдливымъ, щеголеватымъ.
Кожато мома много ся кыти, вяче е
остарѣла.*

Кыхавица, *с. ж.* Чясто кыхане; чихота.
Ходи като кыхавицж.

Кыхавичка, *ум. ж.* отъ кыхавица.

Кыхамъ (кыхвамъ, да кыхнж, кыхнувамъ),
гл. ср. По нѣкож причинж безъ да щж из-
карвамъ съ силж и изведижж въздуха изъ
гржды-тжы си прѣзъ носа; чихамъ, прыхамъ;
чихаты. *Който прѣзъ кихме на бѣднжй
вечерь, харизвать му ибчто. Не си
кыханжж на бѣднжй вечеръ, та да ти
го харижж. Кога ся пука дяволь-тж?
— Кожато кыхамъ мрѣтви-ти. — хася,
гл. безл. Чихася, прыхася; чихается.
Кыха ми ся, иде ми да кыхнж.*

Кыхане, *с. ж.* отъ кыхамъ. Чихане, пры-
хане; чиханѣе.

Кыхвамъ, *гл. мн-кр.* отъ кыхамъ.

Кыхнувамъ, *гл. уч.* отъ кыхнж.

Кыхнж, ешь, — ижжъ, *гл. ед-кр.* отъ кы-
хамъ. Да чихнж, да прынжж; чихнуть.

Кычене, *с. ср.* отъ кычжж и кычжжся.
Кычене, кыпрене, таврене, тавра, труфене.

Кычеръ, *с. м.* Гора дребиты дрѣвета, млада
гора; гжстакъ, дряздакъ, джбрана, шюбракъ,
лѣсъ, растипца, орманъ; лѣсъ.

Кычйло, *с. ср.* и

Кычирина, *с. ж.* Кытило, кыта, труфа,
труфило.

Га ся врыжжж отъ хоро-по,
Тя засвала гыздила-па,
Гыздила-па, кычила-па. *Пѣс.*

Кычистый, стъ, ста, сто, *пр.* 1) За дрѣ-
во: кыстатовый, кытатовый, кытатый,
кытный, кытый, шюмастый, клонистый;

вътвйстый, кудривый. *Ставамъ кычистъ,
кудривѣтъ.* 2) За цвѣте: кытатый, буха-
латый, четворный, гжжтый; мохроный.
Кычистъ шибой.

Кычка, *с. ж.* Накытъ, кычило за главж;
головной уборъ.

Кычь, *с. м.* Нескопенъ козелъ за дамазжж;
пръчь.

Кычюрча, 1) *ум. ср.* отъ кычюръ. 2)
с. ср. Клончя; вѣтка.

Кычюръ, *с. м.* 1) Гроздакъ, гроздь, ижш-
ка, чпка, салкамъ; кистъ ягодъ, гроздь,
грезнь. 2) Замерзнжжъ ледъ на стрѣхж ка-
то свѣщъ; климистаръ, масуръ, мисуръ,
мразорець, мранзулъ, саполь, суджукъ, су-
лпнаръ, цивка, цуцунаръ, чючюркы, шю-
шюлкы, шисе; висюлька, сосулька.

Кычжж, ишь, — чйхъ, *гл. д.* Кытж. *Ка-
кыно-то мичя за хоро ся кычи. Кычи-
ся като гладенъ Гржж на странѣ. — че-
нтый, прич. стр.* Кытеный.

Кышѣвитый, тъ, та, то, и

Кышѣвитый, — вьтъ и — венъ, впа, вно,
пр. Кышавый, джжделивый, джждовитый,
джждовный, кога вали много джждъ, кога
има много кышж, мокрый, мьглавый;
дождливый, ненастный, погодливый. *Кы-
шѣвна зима. Кышѣвито врѣмя.*

Кышница, *ум. ж.* отъ кышна.

Кышлакъ, *с. м.* Кыслакъ.

Кышна, *с. ж.* Кышѣвно, джждовито врѣмя,
джждъ, мокрота, мокрежъ; слякотъ.

Кышавый, въ, ва, во, *пр.* Кышѣвитый.

Кыць, *с. м.* Кынакъ.

Кыюга, *с. ж.* Топка, топузъ на кантаръ,
кыць, кынакъ, кынаць.

Кынакъ, *с. м.* Кынаць, кыекъ : 1) Топка,
топузъ на кантаръ; тягло, кыць, кыюга;
гиря у римскихъ вѣсовъ. 2) Топка желъ-
зо съ дупкж за тоагж; кынаецъ. Такы-
вы кынаци желъзарп-ты краджт по вид-
ни-ты. 3) Тоага съ такжжж топкж желъзо
на врѣха; топузъ; кйекъ. 4) Кжса тоага
съ топкж на единъна край за тынаше ты-
панъ. 5) Дрьдобийскый топузъ. 6) Кжжж-
ны съ едно блюдо и съ топузъ за
тягло.

Кынаецъ, *с. м.* Кынакъ въ 2-то знаме-
нованне.

Кынаць, *с. м.* Кынакъ.

Кюковецъ, *с. м.* Птица *Totanus colidris*;
лоаникъ.

***Кюкюртъ**. *с. м. Т.* Тикюртъ, тюкюртъ,
синпуръ; сѣра.

***Кюлафъ**, *с. м. Т.* Кюлахъ, шита или ва-
лана шапка. *Крой му кюлафъ*, изгабоса
го, изигра го. *Вижь му главжж-тж (ума),
та му крой кюлафъ.*

Кюлбасти́на, с. ж. *Т.* Печено на жаравж мясо.

Кюлхане́, с. ср. *Т.* За чловѣкъ: никакъвъ, не за-въ люде.

Кюлче́, с. ср. *Т.* Къжъ злато, сребро или другъ металъ; королѣкъ, слѣтокъ.

Кюлбе́, с. ср. *Т.* Кимбе, соба, пещь, пламяница; печь для отопленія комнаты.

Кюлбѣнце, ум. ср. отъ кюлбѣ.

Кюмюрджийка, с. ж. 1) Конато гори или продава кюмюръ. 2) Жена на кюмюрджийъ.

3) Умацана, уцанапъ съ черно по лице-то.

Кюмюрджийскый, ска, ско, пр. отъ кюмюрджийа. Вжглищарскый.

Кюмюрджийча, ум. ср. Малъкъ, младъ кимюрджина.

Кюмюрджийа, с. м. *Т.* Кимюрджина: 1)

Който гори или продава кюмюръ; вжглищар, вжглинар, угларъ; угольникъ, угблещикъ *Чистъ като кюмюрджийъ. Подобръ въ село чорбаджина, а не въ градъ кюмюрджина.* 2) Умацанъ, уцанапъ съ черно, учерненъ по лице-то.

Кюмюрець, ум. м. Малко кюмюръ.

Кюмюрица, с. ж. Ама, огнище, дѣто горять кюмюръ; жижица, локва; уголья.

Кюмюрча, ум. ср. Къжся кюмюръ.

***Кюмюрь**, с. м. *Т.* Кимюръ, вжглие, вжглища, жлие; уголье. *Горъ кимюръ; выжигать уголь.*

***Кюнець**, ици, и кюнь, кюнке, с. м. *Т.* 1) Глинная, желѣзна трѣба за прѣбар ване прѣзъ нежъ нѣчто; кюнець, кюнь; труба глинная, желѣзная. 2) Глинная сѣдь за лѣгание свѣщи.

Кюнець, ум. м. отъ кюнь. Кюпча.

Кюпѣчиче, с. ср. Раст. *Viola sylvatica*, комонъга; фйалка лѣсная.

Кюприйка, ум. ж. отъ кюприна. Мостча.

***Кюприна**, с. ж. *Т.* Мость; мость.

Хазна-та не ми достига
Хайрата да си доправъ:
На Тунджъ, Ардж кюприж,
Въ Бачково село монастырь. *Иъс*

Кюпча, ум. ср. отъ кюнь. Кюнець.

***Кюнь**, с. м. *Т.* Голѣмъ глынянъ сѣдь като делвъ, врѣчва, свида.

Кюрдия, с. ж. Горна бѣла абяна дрѣха, дъга до колѣнъ; долома, долама.

***Кюрѣкъ**, с. м. *Т.* Лопата.

Кюркчийка, с. ж. Жена на кюркчийъ.

Кюркчийница, с. ж. Кюркчийскый дюкманъ; кожюхарница.

Кюркчийскый, ска, ско, пр. отъ кюркчийа.

Кюркчийча, ум. ср. Малъкъ, младъ кюркчийа.

***Кюркчийа**, с. м. *Т.* 1) Който шне или

продава кюрковы; кожюхаръ; мѣховщикъ. 2) Който работи кожи за кюрковы; скорникъ, мѣховщикъ.

Кюркча, ум. м. Малъкъ кюркъ.

***Кюркъ**, кюркове, с. м. *Т.* Горна дрѣха, подлатена съ кожи; шуба. *Кожия за кюркъ; мѣхъ. Назадъ, булка, че си съ кюрка. Отвѣчала си брашно-то, попарила си кюрка.*

***Кюснѣ**, с. ср. *Т.* Трыци отъ сусамъ, отъ орѣхы, като ся пзетиска и изцѣди шарлаганъ-тъ отъ тѣхъ; жмѣхи, избойна, сббйна, вѣжимки.

Кюснѣнце, ум. ср. Малко кюспе.

***Кюстѣкъ**, с. м. *Т.* Кйостекъ.

***Кюстередийа**, с. м. *Т.* Който работи на стругъ, стругаръ; токаръ.

Кюта, с. ж. Нравъ. *Влѣкъ-тъ длак-тъ си мѣнава, а кют-тъ не. Влакно-то си измѣнава, кют-тъ не.*

Кютѣне, с. ср. отъ кютъ.

Кютнж, ешь, —нжль, гл. ед-кр. отъ кютъ.

***Кютуъ**, с. м. *Т.* Китюкъ.

Кютъ, ишь, —тѣль (да кютнж), гл. ср. Употрѣбавася внакога съ си: мѣчкъ си, тракъ си, кротувамъ си. *Ты го пзташь, онъ си кютю.*

***Кюфтѣ**, с. ср. *Т.* Отъ чюкано, глѣцано мясо пытки печены или прѣжены.

Кюфтѣнце, ум. ср. отъ кюфтѣ.

Кюфтъ, вм. кюхтъ.

Кюхвамъ и **кюхпувамъ** (да кюхнж), гл. ср. Отъ старость или отъ друго нѣчто изпадамъ, стнадамъ, изнемощавамъ, запирамъ; дряхлѣтъ, слабѣтъ. *Кюхнжль старецъ.*

Кюхване и **кюхпуване**, с. ср. отъ кюхвамъ и кюхпувамъ.

Кюхнж, ешь, —нжль, гл. свр. отъ кюхвамъ.

Кюхтѣне, с. ср. отъ кюхтъ.

Кюхтъ, ишь, —тѣль, гл. ср. Засѣдвамъ на едно мѣсто, стожъ много врѣмя тамъ; къснж, плуъ. *Весь день кюхти тука.*

***Къвѣрдийкъ**, пр. неизм. *Т.* Къдъръ.

Къдкаджика, с. ж. Птица *Fringilla carduelis*, кадъжка, калничца, дочулича, стиглицъ; щегобль.

Къдиница, с. ж. Деверова сестра, носестрима.

Къдравый, въ, ва, во, пр. Къдрый.

Къдрене, с. ср. отъ къдржъ.

Къдрица, с. ж. Коса отъ само себе зацита; витица; кудерь, кудри.

Къдричка, ум. ж. отъ къдрица.

Къдричкый, —чкъ, чка, чо, пр. смякъ. отъ къдрый. Възкъдрый; кудреватый.

Къдрый, —дъръ, дра, дро, пр. Къдравый, что има къдрици, что е на къдрици, витканый; кудравый, курчавый.

Кждръжъ, ишь, — рѣль, гл. д. Кындрыжъ, правъ ибъто да стане кждро, завивамъ кждрици на ибъто; кудривить. *Кждри си ко-см-тж.* — рѣжя, гл. стр. п *сзвэр.* Правъ си кждрици, ставамъ бждръжъ; кудривить ся, курчавить. — ренный, прич. стр.

Кждѣ и **кждѣ**, нар. 1) Въ кое мѣсто, въ коѣ стражъ; куда. *Кждѣ отивашъ? куда идешъ?* 2) Дѣ, на кое мѣсто; гдѣ. *Кждѣ е братъ ти; гдѣ твой братъ? кждѣ сидите; гдѣ ви живѣте? кждѣ ся е чоло видѣло? кждѣ да е да го найдешъ.* 3) Въто кждѣто. *Ако нещешъ, ты иди кждѣ щешъ. Кждѣ и да идешъ, все си тж.* 4) Като *прѣдл.* Камъ, камто; къ, ко. *Обрѣнися кждѣ изтокъ; обернися къ востокъ. Кждѣ пролѣтъ; къ веслѣ. Кждѣ краа на година-тж; къ концу гѣда. Чяса кждѣ дванадцять; къ двѣнадцати часамъ. Поглядни кждѣ него. Отиде кждѣ мехамъ-тж.* — *Нѣмай кждѣ; по необходимости. Направихъ го отъ нѣмай кждѣ.* — До кждѣ, за кждѣ, на кждѣ, отъ кждѣ, камъ кждѣ, в. докждѣ, закждѣ, на-кждѣ, камкждѣ

Кждѣ-годѣ, нар. 1) На кое да е, на кое-годѣ мѣсто; куда нибудь. *Като трѣсишъ, кждѣ-годѣ щешъ намѣришъ.* 2) Колко да е, колко-годѣ, отебери. *Да е кждѣ-годѣ човѣкъ, та да му дамъ момича-то си.*

Кждѣлица и **кждѣлка**, ум. ж. отъ кждѣла.

Кждѣла, с. ж. Увлачена и свита вълна, приготвена за прядене; повѣсмо; кудель. *Ленена кждѣла, бабица, повѣсмо; мѣчка, мѣчка, прѣдиво. Весело срьдце кждѣлжъ пряде. Свила си дѣтя-то като кждѣлжъ. Шило копенъ подкопава? Гат.* — Врѣтено и кждѣла.

Кждѣто, нар. На което мѣсто, на-камъ което мѣсто, на-кждѣто. *Води мя кждѣто щешъ; ведѣ менѣ куда хочешъ.*

Кждѣшний, — шень и — шень, шпа, шие, пр. Отъ кое мѣсто.

Кжжелчекъ, ум. м. отъ кжжелъ.

Кжжелъ, с. м. 1) На хуркж горна-та чясть, на коѣто врѣзвать кждѣлжъ-тж. 2) Хурка шарена съ бои.

***Кжжма**, с. ж. Т. Сръбежъ на опашкж-тж на конь; зачѣсъ, воспѣ.

***Кжжлдржжъ**, с. ж. Т. Видъ жито, червенка.

***Кжжлжъ**, с. м. Т. Мутафчийскый, вози-нарскый конецъ.

***Кжжжжъ**, Т. Мое момича, момо, дѣщи.

Кжжъ, нар. Кждѣ.

***Кжжма**, с. ж. Т. Кайма.

Кжжлѣ и **кжжлѣць**, с. м. и

Кжжлица, с. ж. Кжжль: 1) Раст. *Agro-*

stemma githago, черенъ милать, куколь; куколь. 2) Черпы семена въ жито. — *Вѣла кжжлица*, раст. сусамъ. — *На момж-тж кжжлица*, на момичи-тж бжжлица.

Кжжличка, ум. ж. отъ кжжлица.

Иванъ Ставн отговаря:

Ставнице ле черпоока,

Черны ти сж очичкы-ты,

Очичкы-ты кжжличкы-ты. *Ивс.*

Кжжличавый, въ, ва, во, пр. Что има въ него кжжлицж, кжжлевый.

Кжжкрене, с. ср. отъ кжжкрж.

Кжжкрж, ешь, — рѣхъ, — рѣль, гл. ср. 1) Казвася за ибъто, кога врп полска. *Копри-ва-та кжжкре въ гржя-то.* 2) Врѣборжъ, бѣборжъ, дрѣдоржъ, пѣкамъ, приказвамъ; бол-тѣтъ, молѣтъ, пустословить, калѣкать, ворчатъ, брюзжѣтъ, кропотѣтъ. *Той си все като кжжкре ни врѣлжъ, ни кжжлжъ. Кжжкре като гржя коприваржя.*

Кжжль, с. м. вм. кжжль.

Кжжлевый, въ, ва, во, пр. Кжжличавый.

Кжжль, с. м. Кжжлица.

Кжжыль, с. м. 1) Цвѣтие *Fritillaria imperialis*, видрийци, туй; цѣрскый вѣнецъ, кудрѣвка, рѣбчикъ. 2) Въ мн. ч. Нагоды отъ дръво чернижъ, барабонкы, бобонкы, брѣбонкы, галанкы, дудулы, кжжпнкы, скандали, сѣкаменци, мурва, мургва, мура, муренка, муцуна, црѣничка; ягода тѣтова-го дѣрева.

Кжжль, кжжль! *междом.* Показва гласа, кой-то ся слущна, когато ся излива ппн шпе ибъто отъ сждъ съ тѣсно грѣло; булъ булъ. *Навирилъ плоскж-тж и кжжль, кжжль изтилъ вино-то!*

***Кжжжъ**, с. м. Т. Калжъ.

***Кжжжъ**, с. ж. Т. Капа, боа, съ коѣто Туркыни-ты боадисвать косж-тж, вѣжды-ты и покте-то си.

Кжжжъ-чичѣкъ, с. м. Т. Капа-чичекъ, цвѣ-тие *Impatiens balsamina*; бальзаминъ, недотыка.

Кжжжне, с. ср. отъ кжжжжъ и кжжжжжъ.

Кжжжнувамъ, гл. уч. отъ кжжжжжъ.

Кжжжжжъ, ешь, — ижжъ, гл. ед-кр. отъ кжжжжжъ.

Кжжжжжъ, гл. ср. отъ кжжжжжъ. Да враносамъ. — *сапый, прич. стр.* Враноса-ный.

Кжжжжжъ и **кжжжжжъ** (да кжжжжжъ), гл. д. Кжжжжжъ.

Кжжжжжъ и **кжжжжжъ**, с. ср. отъ кжжжжжъ.

Кжжжжжъ, с. ср. отъ кжжжжжъ. Ехо, ечене; отголбоекъ.

Кжжжжжъ, ишь, — тѣль (да кжжжжжъ, кжжжжжъ), гл. ср. 1) За гласа: раздавамся,

ентж, елтж, ечж; раздаваться, отываться-ся, отдаваться (о гблосѣ).

Втыкж Недѣля что можя
И доле-то сж кжнжлж,
И гора-та е писнжла
Отъ Недѣлнпты гласовы. *Пѣс.*

2) Чуюся, разчювамся, разнасамся, та ся приказвамь. *Кжнж изъ града, че станжло еде-что-си*, приказвася навсиакждѣ.

Кжнжѣ, ишь, — пилъ, *гл. д.* Кжносвамь, каносвамь, чернж, почернювамь косж, вѣжды, вжсы съ бож кжнж; враносвамь; сурьмитъ, подчѣрнивать. — *нжжся, гл. стр. и възвр.* Враносвамь; сурьмитъся, подчѣрнивается.

Кжпане, *с. ср.* отъ **кжпнж** и **кжпнжся**. Кжпачка. *Кжпанне на Ивановъ день*, кжпанкы, влачюга.

Кжпанкы, *с. ж. мн.* Обычай понѣйдѣ да ся кжпжть на Ивановъ день; влачюга. Тога день ся кжпжть единъ другъ, като подкачать отъ кмета. Който не иска да ся кжне, откупувася съ нѣчто, което кжпачи-ти или изпивать или пакъ давать на общинж-тж за селско добро.

Кжпантѣ, *с. ж. мн.* Кжпнты.

Кжпачка, *с. ж.* Кжпане.

Кжпйна, *с. ж.* Раст. *Rubus fruticosus*, капина, капинка, купина; ежевика. — *Имама вжже, не е вжже като вжже, има noktы, та ме дере.* Гат.—Кжпина.

Кжпнжкы, *с. ж. мн.* Кжкыли, черници.

Кжпннжкъ, *с. м.* Мѣсто, дѣто има много кжпннты.

Кжпннжѣ, *ум. ж.* отъ **кжпннжѣ**; вѣскѣ.

Кжпннжѣ, *с. ж. мн.* Капанты, кжпанты, справа съ двѣ блюда на кобылицж за тяглене; тягло; вѣскѣ.

Кжпнж, ешь, — пажъ, — палъ, *гл. д.* Гуркамь, поливамь, потопнавамь нѣкого, нѣчто въ водж за да го измжжж; купать. *Кжпнж дѣтя Кжпнж нѣкого на Ивановъ день*, влачюгамь.

Не пий, Драганко, тжсь водж,
Тази е вода Галатска:
Снощи Галати минжжж,
Раненъ Галатинъ носяжжж,
Въ тжзи го водж капахж,
Люты му раны мѣпахж. *Пѣс.*

— *нжжся, гл. стр. и възвр.* Гуркамся, потопнавамся, влизамь цѣль въ водж за да ся измжжж; купаться. — *пантѣй, првч. стр.;* купаный. *Спн като кжпанж*, много тихо и сладко.

***Кжрагасж**, *с. м. Т.* Кжрсердарь.

Кжрама, *с. ж.* Въ пѣснь:

Сабж залогъ остави,
На сабж-тж кжрамж,
У кжрамж хилдж.

Кжрджалийскый, ска, ско, *пр.* отъ **кжрджална**.

***Кжрджина**, *с. м. Т.* Кжрникъ, който живѣе по кжра, комуто работа-та е по кжра.

***Кжрджжлж**, *пр. неизм. Т.* За чловѣкъ: поблжблж нѣколко; сѣзоватый, съ пробѣдью.

***Кжрджална** и **кжрджелна**, *с. м. Т.* Така ся наричали Турци-ти, които въ конца на минжлтый, отчясти и въ начаю-то на настоящый вѣкъ, на тайфы, като войска сж ходили по села-та, та сж гы обирали и горви. *Нападнжли като кжрджални.*

Кжрець, *ум. м.* отъ **кжръ**.

Кжрище, *ув. ср.* отъ **кжръ**. Голѣмъ кжръ.

***Кжржншъ**, *с. м.* Капна отъ качамакъ, размжть съ водж.

***Кжркмална**, *пр. неизм. Т.* Подстриженъ. *Перчелж кжркмална.*

Кжркжшка, *с. ж.* Рыба кротушка.

Кжржжзецъ, *ум. м.* Малко кжржжж.

***Кжржжжъ**, *с. м.* Бона направена отъ насѣкомо *Coccus*; кошениль, карминъ, червѣць.

Кжржжжнтый, нъ, на, *пр.* Направеный, вансаный съ бож кжржжжъ; кошенилевыи.

Кжржншъ, *с. м.* Кжрджина.

***Кжрсердаръ**, *с. м. Т.* Кжрагасж, въ Турско начаюникъ на стражж, конато ходяше по села-та да пазн тишинж.

Кжрсскый, ска, ско, *пр.* отъ **кжръ**. Что става, что ся намира по кжра; полевой. *Кжрска работа.*

Кжрчипъ, *с. м.* Крччанъ.

***Кжръ**, **кжрища**, *с. м. Т.* Поле, възъ отъ село-то, отъ града; нѣле. *Ходи по кжрища-та.*

***Кжрфанъ**, *с. м.* Комать хлѣбъ.

***Кжржнтна**, *с. ж. Т.* 1) Парчета отъ нѣчто. 2) Кржнтна, бѣбреци-ти отъ овцж или козж съ малко отъ черный дробъ и жмпци-ты наоколо.

Кжсакъ, *с. м.* 1) Дрѣха кжсача. 2) Длгга бѣла абяна дрѣха безъ ржавы.

Кжсамь, *гл. д.* 1) Правж нѣчто на кжсовы, кжнж, кжжж, держ; рвать, драть. *Кжсамь книжж.* 2) За дрѣхы и обуца: держгы съ носене-то; драть (одежду, обувь). *Много си кжса дрѣхж-ты.* 3) За цвѣтне, за паодъ: отдѣламь гы отъ стѣбло-то, отъ коренна, отъ клоние-то, кжнж, кжжж, рѣвж, берж; рвать. *Не кжсай цвѣтне-то, круши-ты.* 4) Въ тжкане-то шаржж тжканъ съ шаржжж кжсовы. 5) Адосвамь, срьдж, косж нѣкого; срьдѣть. *Стига мя си кжсалж.* — *мя*, 1) *гл. възвр.* Адосвамся, срьджся, косжся; терзаться, надрываться, срьдѣться. 2) Употрѣбавася съ другы глаголы за да покаже, че ся врши нѣчто тврдѣ много. *Лжже, та ся кжса*, тврдѣ

Кждръж, ишь, — рѣль, гл. д. Квндръж, правж ибѣто да стане кждро, завивамъ кждрици на ибѣто; кудрявить. *Кждри си ко-сж-тж.* — рѣжся, гл. стр. п *взвер.* Правж си кждрици, ставамъ кждръж; кудрявиться, курчавѣть. — ренный, прич. стр.

Кждѣ и **кжду**, нар. 1) Въ кое мѣсто, въ коѣ странж; куда. *Кждѣ отивашь? куде идешь? 2) Дѣ*, на кое мѣсто; гдѣ. *Кждѣ е братъ ти; гдѣ твой братъ? кждѣ сѣдите; гдѣ ви живѣте? кждѣ ся е чоло видѣло? кждѣ да е да го найдешь.* 3) Въто кждѣто. *Ако нецешь, ты иди кждѣ цешь. Кждѣ и да идешь, все си тж.* 4) Като прѣдл. Камъ, камто; къ, ко. *Обрнися кждѣ изтокъ; обернись къ востоку. Кждѣ пролѣть; къ весиѣ. Кждѣ краа на годиан-тж; къ концу гѣда. Чяса кждѣ дванадцать; къ двѣнадцати часамъ. Поглядни кждѣ него. Отиде кждѣ мехамж-тж.* — *Нѣмай кждѣ; по необходимости. Направихъ го отъ нѣмай кждѣ.* — До кждѣ, за кждѣ, на кждѣ, отъ кждѣ, камъ кждѣ, в. докждѣ, закждѣ, на-кждѣ, камкждѣ

Кждѣ-годѣ, нар. 1) На кое да е, на кое-годѣ мѣсто; куда нибудь. *Като трѣсишь, кждѣ-годѣ цешь намѣришь.* 2) Колко да е, колко-годѣ, отебери. *Да е кждѣ-годѣ човѣкъ, та да му дамъ момича-то си.*

Кждѣлица и **кждѣлка**, ум. ж. отъ кждѣла.

Кждѣла, с. ж. Увлачена и свита вѣла, приготвена за прядене; повѣсмо; кудель. *Ленка кждѣла*, бабица, повѣсмо; мѣчка, мѣчка, прядиво. *Вссело срѣдце кждѣлж пряде. Свила си дѣтя-то като кждѣлж. Шило копенъ подкопава? Гат.* — Врѣтено и кждѣла.

Кждѣто, нар. На което мѣсто, на-камъ което мѣсто, на-кждѣто. *Води мя кждѣто цешь; ведѣ меня куда хочешь.*

Кждѣшний, — шнь и — шень, шня, шие, пр. Отъ кое мѣсто.

Кжжелчекъ, ум. м. отъ кжжелъ.

Кжжелъ, с. м. 1) На хуркж горна-та чясть, на коѣто врѣзвать кждѣлж-тж. 2) Хурка шарена съ бои.

***Кжжма**, с. ж. Т. Сръбежъ на опашкж-тж на новъ; зачѣсь, воспѣ.

***Кжжлджий**, с. ж. Т. Видѣ жито, червенка.

***Кжжлж**, с. м. Т. Мутафчийскый, кози-нарскый конецъ.

***Кжжжят**, Т. Мое момича, момо, дѣщи.

Кжж, нар. Кждѣ.

***Кжжма**, с. ж. Т. Кайма.

Кжжлѣ и **кжжлець**, с. м. и

Кжжлица, с. ж. Кжжль: 1) Раст. *Agro-*

stemma githago, черенъ милать, куколь; куколь. 2) Черныя семена въ жито. — *Вѣла кжжлица*, раст. сусамъ. — *На момича-ты кжжлица*, на момича-ты бжжлица.

Кжжличка, ум. ж. отъ кжжлица.

Иванъ Станки отговаря:

Станцие ле черпоока,

Черны ты сж очичкы-ты,

Оничкы-ты кжжличкы-ты. *Пѣс.*

Кжжличавый, въ, ва, во, пр. Что има въ него кжжлицж, кжжлевый.

Кжжкрепе, с. ср. отъ кжжкрж.

Кжжкрж, ешь, — рѣхъ, — рѣль, гл. ср. 1) Казвася за ибѣто, кога ври полска. *Копри-ва-та кжжкре въ гръня-то.* 2) Врѣборж, бѣборж, дрѣдорж, пѣкамъ, приказвамъ; бол-тѣть, молѣть, нуостословить, калѣкать, ворчѣть, брюзжѣть, кропотѣть. *Той си все като кжжкре ти врѣлж, ни кжжлж.* *Кжжкре като гръня коприваря.*

Кжжъ, с. м. вм. кжжъ.

Кжжѣлевый, въ, ва, во, пр. Кжжличавый.

Кжжль, с. м. Кжжлица.

Кжжыль, с. м. 1) Цвѣтие *Fritillaria imperialis*, видрийци, туй; цѣрскый вѣнецъ, кудрявка, рѣбчикъ. 2) Въ ми. ч. Ягоды отъ дръво черницж, барабонкы, бобонкы, брѣбонкы, галашкы, дудулъ, кжжинкы, скандали, съкаменци, мурва, мургва, мура, муренка, муцуна, црѣничка; ягода тѣтова-го дѣрева.

Кжжъ, кжжъ! *междом.* Показва гласа, кой-то ся слуща, когато ся излива или шие ибѣто отъ сждъ съ тѣсно грѣло; буль-буль. *Навирилъ плоскж-тж и кжжъ, кжжъ изпилъ вино-то!*

***Кжжжъ**, с. м. Т. Калжъ.

***Кжжма**, с. ж. Т. Кана, боиа, съ коѣто Туркыни-ты боадисвать косж-тж, вѣжды-ты и покте-то си.

Кжжма-чичѣкъ, с. м. Т. Кана-чичекъ, цвѣ-тие *Impatiens balsamina*; бальзаминъ, недотѣка.

Кжжине, с. ср. отъ кжжнж и кжжнжся.

Кжжинувамъ, гл. уч. отъ кжжнж.

Кжжнж, ешь, — ижжъ, гл. ед-кр. отъ кжжнжъ.

Кжжносамъ, гл. сѣр. отъ кжжносвамъ. Да враносамъ. — *саный, прич. стр.* Враноса-ный.

Кжжносвамъ и **кжжносувамъ** (да кжжносамъ), гл. д. Кжжнж.

Кжжносване и **кжжносуване**, с. ср. отъ кжжносвамъ.

Кжжнѣне, с. ср. отъ кжжнж. Ехо, ечеше; отголбоекъ.

Кжжнж, ишь, — тѣль (да кжжнж, кжжну-вамъ), гл. ср. 1) За гласа: раздавамся,

ентѣ, ехтѣ, ечѣ; раздаваться, отъивать-ся, отдаваться (о гóлосѣ).

Вѣнѣ Недѣля что можѣ
И доле-то сѣ кѣнѣнѣ,
И гора-та е писѣла
Отъ Недѣлинѣ гласовѣ. *Пѣс.*

2) Чюжся, разчювамся, разнасамся, та ся приказвамъ. *Кѣнѣ изъ града, че станѣло еде-что-си*, приказвася навсѣакѣдѣ.

Кѣнѣ, ишь, — нѣль, *гл. д.* Кѣносвамъ, каносвамъ, чернѣ, почернивамъ косѣ, вѣжды, вжсы съ боѣ кѣнѣ; враносвамъ; сурьмитѣ, подчѣрнивать. — нѣжся, *гл. стр.* и *взвѣр.* Враносвамся; сурьмитѣся, подчѣрниватѣся.

Кѣпане, *с. ср.* отъ кѣнѣ и кѣнѣжся. Кѣпачка. *Кѣпане на Ивановѣ день*, кѣпангы, влѣчюга.

Кѣпангы, *с. ж. мн.* Обычай понѣйдѣ да ся кѣпѣть на Ивановѣ день; влѣчюга. Тога день ся кѣпѣть единѣ другѣ, като подкачать отъ кмета. Който не иска да ся кѣне, откупувася съ нѣчто, което кѣпачи-ти или изпивать или пакъ даватѣ на общинѣ-тѣ за селско добро.

Кѣпангы, *с. ж. мн.* Кѣпѣны.

Кѣпачка, *с. ж.* Кѣпане.

Кѣпина, *с. ж.* Раст. *Rubus fruticosus*, кашина, кашинка, кушина; ежевика. — *Имама вѣже, не е вѣже като вѣже, има noktы, та ме дере.* Гат.—Кѣпина.

Кѣпингы, *с. ж. мн.* Кѣпѣны, черници.

Кѣпинѣкъ, *с. м.* Мѣсто, дѣто има много кѣпингы.

Кѣпингы, *ум. ж.* отъ кѣпингы; вѣскѣ.

Кѣпѣны, *с. ж. мн.* Капангы, кѣпангы, справа съ двѣ блюда на кобылицѣ за тяглене; тягло; вѣсы.

Кѣпѣ, ешь, — пѣхъ, — пѣль, *гл. д.* Гуркамъ, поливамъ, потопнавамъ нѣкого, нѣчто въ водѣ за да го измѣнѣ; купѣть. *Кѣпѣ дѣтя Кѣпѣ нѣкого на Ивановѣ день*, влѣчюгамъ.

Не пѣи, Драганко, тѣсь водѣ,
Тази е вода Галатска:
Снощи Галати мѣнѣхъ,
Ранѣнѣ Галатинѣ носѣхъ,
Въ тѣзи го водѣ кашѣхъ,
Люты му ранѣ мѣнѣхъ. *Пѣс.*

— пѣжси, *гл. стр.* и *взвѣр.* Гуркамся, потопнавамся, влизамъ цѣль въ водѣ за да ся измѣнѣ; купѣться. — пѣнѣй, *привч. стр.*; купѣный. *Сни като кѣпанѣ*, много тихо и сладко.

*Кѣрагасѣ, *с. м. Т.* Кѣрсердарѣ.

Кѣрама, *с. ж.* Въ пѣсѣ:

Сабѣ залогъ остави,
На сабѣ-тѣ кѣрамѣ,
У кѣрамѣ хилѣдѣ.

Кѣрджалийскѣй, ска, ско, *пр.* отъ кѣрджалина.

*Кѣрджина, *с. м. Т.* Кѣрникѣ, който живѣе по кѣра, комуто работа-та е по кѣра.

*Кѣрджалѣ, *пр. неизм. Т.* За чловѣкъ: побѣлѣ нѣколко; съдовѣтый, съ пробѣдью.

*Кѣрджалина и кѣрджелина, *с. м. Т.* Така ся наричали Турци-ти, който въ концеца на минѣлѣй, отчѣсти и въ начале-то на настоящѣй вѣкъ, на тайфѣ, като войска сѣ ходили по села-та, та сѣ гы обирали и горили. *Нападѣли като кѣрджалини.*

Кѣрець, *ум. м.* отъ кѣрѣ.

Кѣрище, *ув. ср.* отъ кѣрѣ. Голѣмѣ кѣрѣ.

*Кѣринѣ, *с. м.* Каша отъ кашамакъ, размѣть съ водѣ.

*Кѣркмалина, *пр. неизм. Т.* Подстриженѣ. *Перчѣмъ кѣркмалина.*

Кѣркушка, *с. ж.* Рыба кротушка.

Кѣрѣжѣць, *ум. м.* Малко кѣрѣжѣ.

*Кѣрѣжѣ, *с. м.* Бона направена отъ насѣкомо *Coccus*; кошениль, карминѣ, червѣць.

Кѣрѣжѣнѣй, нѣ, на, *пр.* Направенѣй, вѣпанснѣй съ боѣ кѣрѣжѣ; кошенилевѣй.

Кѣрѣнѣ, *с. м.* Кѣрджина.

*Кѣрсердарѣ, *с. м. Т.* Кѣрагасѣ, въ Турско начѣлникѣ на стражѣ, конато ходяше по села-та да пѣзи тишинѣ.

Кѣрскѣй, ска, ско, *пр.* отъ кѣрѣ. Что става, что ся намира по кѣра; полевѣй. *Кѣрска работа.*

Кѣрѣпанѣ, *с. м.* Кѣрѣпанѣ.

*Кѣрѣ, кѣрища, *с. м. Т.* Поле, вѣнѣ отъ село-то, отъ града; нѣле. *Ходи по кѣрища-та.*

*Кѣрѣанѣ, *с. м.* Коматѣ хлѣбѣ.

*Кѣрѣитѣна, *с. ж. Т.* 1) Парчета отъ нѣчто. 2) Кѣрѣитѣна, бѣбреци-ти отъ овцѣ или козѣ съ малко отъ чернѣй дробѣ и мѣнци-ты наоколо.

Кѣсѣкъ, *с. м.* 1) Дрѣха кѣсѣя. 2) Длѣга бѣла абѣна дрѣха безъ рѣкавы.

Кѣсамъ, *гл. д.* 1) Правѣ нѣчто на кѣсовы, кѣнѣ, кѣнѣ, держ; рвать, драть. *Кѣсамъ книгѣ.* 2) За дрѣхы и обуца: держгы съ носене-то; драть (одежду, обувь). *Много си кѣса дрѣхы-ты.* 3) За цвѣтѣ, за шодѣ: отдѣламъ гы отъ стѣбло-то, отъ кореша, отъ клонѣ-то, кѣнѣ, кѣнѣ, рѣвѣ, берѣ; рвать. *Не кѣсай цвѣтѣ-то, круши-ты.* 4) Въ тѣканѣ-то шнарѣ тѣканѣ съ шнарѣ кѣсовы. 5) Адосвамъ, срдѣ, ко сѣ нѣкого; срдѣть. *Стѣга мя си кѣсалѣ.* — *мѣя*, 1) *гл. взвѣр.* Адосвамся, срдѣжся, ко сѣжся; терзѣться, надрѣвѣться, срдѣться. 2) Употрѣбѣавася съ другы глаголы за да покаже, че ся врѣши нѣчто твѣрдѣ много. *Лѣже, та ся кѣса*, твѣрдѣ

много лже. *Иде, та ся кжся, иде тврѣдѣ много.* 3) *гл. стр.* Цѣнжсѣ, дѣржсѣ, кжнжсѣ, кжнжсѣ; рвѣтсѣ, сѣчсѣ, лѣзтсѣ, изсѣкѣтсѣ, носѣтсѣ. — *сангѣй, прич. стр.* Кжсана крѣпа, кжсанг пешикурѣ, тѣкани особена тѣкань.

Попѣ-тѣ ще да гы вѣнчава,
Ще зема крѣпы кжсангы
Дѣто гы Рада кжсала,
Кжсала и наричала:
Тази е крѣпа за попа. *Пѣс.*

— *Кжса ми ся сердце-то, надосвамся, ко-сжся, кахжрѣся, скрѣбж много. Кжся ми ся сердце-то отъ жалость; сердце над-ривѣтсѣ отъ гора.* — *Доклѣ цвѣти цвѣтѣ-то, всякой го кжса. Дѣто е тѣн-ко, тамъ ся и кжса. Дѣто е тѣнжкѣ конецѣ-тѣ, тамъ ся кжса. Вжжс-то ся кжса, дѣто е най-тѣнко.*

Кжсане, *с. ср.* отъ кжсамъ.

Кжса Прѣвята. Така наричатъ попѣйдѣ недѣлж Всѣхъ Святыхъ.

Кжсаи, *с. ср.* 1) Кжса горни абяна дрѣха; кжсакъ, дорамка, дорамчя, кусакъ, глухчя, кусала, кусъ, контошь; *полусубокъ*. 2) Горни женска дрѣха съ кжсы възвѣты ржкавы; кжсакъ, клашеникѣ, клашникѣ, сглобница.

Кжсѣ, *с. м.* Въ изречение: *Кжсѣ мя др-па*, *сир.* азъ знаж какъ да живѣж, ала нѣмане-то мя не остава.

Кжсець, *ум. м.* отъ кжсѣ. Кжсечя.

Кжсичкѣй, — чѣкъ, чѣа, чѣо, *пр.* смякѣ. отъ кжсѣй. *Да ти кажж еднж кжсичкѣж*, да ти кажж пакжсо, да ти кажж кж-спчѣж-тж.

Кжсичкѣж-тж, като *нар.* Кжсо, пакжсо. *Да ти кажж кжсичкѣж-тж.*

Кжсжиджѣйка, *с. ж.* Кожато кжсжиджисва; завистница, завиджѣйка, зилатарка; завистница, ревнѣйца.

***Кжсжиджѣйна**, *с. м. Т.* Който кжсжиджисва; завистникѣ, завиджѣйна, зилатаръ; завистникѣ, ревнѣвецъ.

***Кжсжиджѣжлжѣж**, *с. м. Т.* Кжсжиджисване, зилѣ, завистъ, ревность; завистъ, ревность.

Кжсжиджѣсвамъ и **кжсжиджѣсувамъ** (да кжсжиджѣшж), *гл. д.* Завиджамъ, ревнувамъ, зилѣосвамъ; завидоватъ, ревноватъ,

Кжсжиджѣсване и **кжсжиджѣсуване**. *с. ср.* отъ кжсжиджѣсвамъ.

Кжсжиджѣшж, *сир.* — дѣсахъ, *гл. сѣр.* отъ кжсжиджѣсвамъ. Да завидж, да зилѣосамъ; позавидоватъ.

***Кжсжиджѣж**, *с. м. Т.* Кжсжиджисване, завистъ, ревность.

***Кжсжѣйна**, *пр. неизм. Т.* Сжжѣ, сжжѣ-першѣж; скрѣга.

Кжсливѣй, *въ, ва, во, пр.* Что ся кжса много и лесно; кжсливѣй.

Кжсметѣць, *ум. м.* отъ кжсметѣ.

***Кжсметѣйна**, *пр. неизм. Т.* Който има кжсметѣ, честитѣ. *Кжсметѣйна е;* ему *везѣтъ.*

***Кжсметѣ**, *с. м. Т.* Добрѣ случай, честь, дѣла, срѣца; счѣстѣ, судьба. *Такъжъ му былъ кжсметѣ-тж*, така му сж случайно, така му было опрѣдѣлено. *Работи ми кжсметѣ-тж, имамъ кжсметѣ, кжсметѣйна сѣмъ, честитѣ сѣмъ; счѣстѣ миѣ везѣтъ.* — *Новъ дѣнь новъ кжсметѣ.* Ако имаше кжсметѣ *Иелѣка*, *праше жъ земъ владѣка.* *Кожо Господъ дава кжсметѣ, не нѣта чѣй си сжжѣ.* *Господъ нѣма что да прави, само кжсметѣ съ кжсметѣ сжбира.* *Роди мя, мамо, съ кжсметѣ, на мя врѣли на кушѣце (на бушѣце).*

Кжсливѣй, *въ, ва, во, пр.* Кжсливѣй.

Что тѣчешъ, Радо, и плачешъ,
Да ли ти брѣдо запича,
Или основа кжснѣва? *Пѣс.*

Кжсоглѣдка, *с. ж.* Жѣна, мома кжсоглѣда; близоглѣдка; близорукѣя.

Кжсоглѣдѣй, *дѣ, дѣ, до, пр.* Който не вижда падалечъ, който не вижда отдалечъ, близоглѣдѣй; близорукѣй.

Кжсодрѣшѣвци и

Кжсодрѣшковци, *с. м. мн.* Кожто носятъ кжсы дрѣхы.

Кжсокрѣкѣй, *къ, ка, ко, пр.* Что е съ кжсы крака: коротконогѣй.

Кжсокрѣница, *с. ж.* Болѣсть крачѣнъ.

Кжсопатъ и

Кжсопатъ, *пр. неизм.* Что е бѣчъ онашкѣ, или съ кжж онашкѣ; кусѣй, гуджѣй; кургузѣй, короткохвѣстѣй.

Кжсосвѣтъ, *пр. неизм.* *Кжсосвѣтъ члѣо вѣкж*, който нѣмалъ дни да живѣе много.

Кжсошѣйна, *пр. неизм.* Что е съ кжж шѣж

***Кжснѣтъ**, *с. м.* Гѣщи, кожто нехлевани отличатъ, кога да ся борятъ.

Кжсечя, *ум. ср.* отъ кжсѣ. Кжсечъ; кусѣчѣж.

Кжсѣ, *с. м.* 1) Чѣсть отъ нѣчто; дѣла, грудѣа, нарчѣ, залѣгъ, чкорка, коматъ; кусѣкѣ, клѣкѣ, лѣкутъ. *Кжсѣ по кжсѣ*, нарчѣ по нарчѣ. *Тѣмусъ кжсѣ, отомусъ кжсѣ, менѣ голъ прѣстѣ.* 2) Особѣни шѣрки на тѣканъ, на прѣстѣлѣкѣ, на губѣрчѣта.

Кжсѣж, *пр.* употрѣбавѣся само въ *м. родѣ ед. ч. вм. кжсѣ.*

Кжсѣй, *сѣ, са, со, пр.* 1) Недѣгѣй, кра

пый, краткый; короткый. *Както щеш го прѣобрѣцай, едно отъ друго по-кжсо. На лѣжж-тж крака-та сж кжсы. Кжсз пѣтелз—пилене.* 2) Что не заобыкала, правый, прѣбый. *Тота е най-кжсзй-тж лжтъ за Марково.* 2) Като с. м. Бѣсъ, врагъ, вражлѣ, дьяволъ, еднократкый, нечестивый, сотона; бѣсъ, дьяволъ.

Кѣтамь, гл. д. 1) Крыж, кутамь, скжт-вамь; беречь. 2) Врѣшж нѣчто, работж, шѣтамь. *Мама кжта изъ кжци.* — мся, 1) гл. *взвѣр.* Стягамся, кытжся, готвжся, дюздисвамся. *Докога щешъ ся кжтамь?* 2) гл. стр.

Кѣтане, с. ср. отъ кѣтамь.

Кѣтець, у. м. отъ кжтъ. Кжтця.

Кѣтина, с. ж. Кжтъ, котарь, кйоше възъ огня.

Кѣтинка, у. м. ж. отъ кѣтина.

Кѣтище, у. ср. отъ кжтъ.

Кжтквдѣжка, с. ж. Кжтквдѣжка.

***Кжтлѣжъ**, с. м. Т. Кога нѣчто е кжтъ, кесать, не го има много, колкото трѣбва.

Кжтнатие п

Кжтнение, с. ср. отъ кжтнж.

Кжтникъ, с. м. Зжбъ отъ крайны-ты на челюсти-ты, съ които ся дѣвче, кжтенъ зжбъ; кутный, коренной зубъ, жевательный зубъ. *Младо момця, останжли му два кжтника. Щж му разклатж кжтници-тж!* Закаванне.

Кжтничя, у. м. ср. отъ кжтникъ.

Кжтный, — тень п — тень, тна, тно, пр. Что е въ кжта, въ кжтнж-тж; угольный.

Кжтенз зжбъ, кжтнѣгъ; кутный зубъ.

Кжтнж, ешь, — наль, гл. д. 1) Барамь, чеплж, играж си, чачкамь нѣчто; ковырять. *Не го кжтни да го не стопишь.* 2) Гыбамь, задирамь, задѣвамь, закачамь, залацамь, лацамь, халамь; задѣвать, задврать, трѣгать, приставать, ворошить. *Не кжтни мж.—нжся, гл. стр.* Бывамь кжтнать.

Кжтчи, у. м. ср. отъ кжтъ. Кжтець.

Кжтъ, кжтица, кжтове, с. м. Кжтина, рогъ, рогуль, кйоше; уголь, куть. *Трѣсхъ го по всички-тж кжтица. За младж-тж е вѣкз-тж, за старж-тж кжтж-тж. Отрѣбила булка-та единжа кжтж, а въ другжа ся намѣстила.*

***Кжтъ**, пр. неизм. Т. Не го има доста, колкото трѣбва, както обыкновенно, кесать.

Кжтъ момы-ты, болъ момци-ти,

Сама Рада за хилудо,

Коса-та ѝ за два града. *Шѣ.*

Кжтѣркамь, 1) гл. ср. За кучя: клинкамь слѣдъ нѣчто. 2) гл. д. Хрунамь, хрускамь нѣчто кораво.

Кжтѣркане, с. ср. отъ кжтѣркамь.

***Кжтѣръ**, с. м. Т. Катѣръ.

Кжцямь (кжцвамь, да кжциж, кжциувамь), 1) гл. ср. За врѣкаты животны: кацамь, застанамь, клякамь; садитьса, опускаться. *Кжциж птиця на дрьво-то.* 2) гл. д. Ловж рыбж съ вѣдциж; удить рыбу. — *На ножя му муха не кжца, голѣма му е работа-та.* — *Който е откраднжлж кошера, на шалкж-тж му пшела е кжциж-ла; на ворѣ шапка горить. Добрѣ врѣчи, злѣ кжца. Кжцижла му муха на носа. Кжца като мухж на лайно.*

Кжцане, с. ср. отъ кжцямь.

Кжциувамь, гл. мн-кр отъ кжцямь.

Кжциувамь, гл. у. отъ кжциж.

Кжциж, ешь, — нжль, гл. ед-кр. отъ кжцямь. Да клякнж, да застанж.

***Кжчь**, с. м. Т. На конь задна-та часть; задъ у лошади. *Врѣжа кжчь, рыта. Кога има, кжчь врѣжа, кога нѣма, спи.*

Кжшей, с. м. Кжсця хлѣбъ, колкото може да ся лопне наеднжжъ; залгъ, хапка; кусъ, крохѣ

Кжшейця, у. м. ср. отъ кжшей.

Кжшкамь (да кжшиж, кжшнувамь), гл. д. Пѣдж кокошкы съ выкане: кжшь, кжшь! шькамь.

Кжшкане, с. ср. отъ кжшкамь.

***Кжшлѣ**, с. ж. Т. 1) Мѣсто за зимуване, зимовище; мѣсто, гдѣ зимуютъ, зимовище. 2) Сграда за да живѣють въ неж войници; казарма.

Кжшлица, у. м. ж. отъ кжшлѣ.

Кжшлѣувамь, гл. ср. Прѣкарвамь зимж-тж нѣйдѣ на кжшлѣ, зимувамь.

Кжшлѣуване, с. ср. отъ кжшлѣувамь.

Кжшнувамь, гл. у. отъ кжшиж.

Кжшиж, ешь, — нжль, гл. ед-кр. отъ кжшкамь.

Кжшь, кжшь! междом. За пѣдене кокошкы, птици; ишу! ши, шишь!

Кжща, с. ж. 1) Домъ, жилище, живѣлище за чловѣци; домъ. *Селска кжща, хыжа; ѡзба. Кжца въ земж-тж, бурдей, бурдель, бурделница; землянка.* 2) Стана въ кжщж, дѣто е огнище-то. — *Глядамь, врѣтж кжщж, рядж ѡ, разправямь ѡ, приносямь едно друго въ неж; ховѣйничать въ дѡмѣ, управлѣвать имь, доставлять нужное.* — *Зять на кжщж, жемитба на кжщж, кога зять-тъ иде да живѣе въ кжщж-тж на тѣста и на тыщж си, зять на приводъ, в. зять. Добрѣ му с като зять на кжщж. Зять на кжщж — синигѣръ у кратумж. — Добро възъ кжци! така понѣкога отговаряль на поздравление добръ день! — Въ кожто*

кѣцѣ нѣма оправѣнѣ, тамъ не виждашь млѣчнѣ кракѣ. Не купувай кѣцѣ, а комшии. Не бѣ кѣцѣ тѣсна, ако не бѣ челѣдь бѣсна. Вдигнѣли кѣцѣ-тѣ на главѣ-тѣ си. Показахъ ти кѣцѣ-тѣ, трѣси врата-та. Въ всяко село и адегъ, въ всякѣ кѣцѣ и табекѣтѣ. Кѣ-ца безъ жѣнѣ, мѣжъ безъ пары, огънь да гѣ гори. Кѣцѣ безъ женѣ — кладенецъ безъ кофѣ. Кѣца безъ женѣ ся не вѣрѣти. Кѣца ся сѣ инатѣ не вѣрѣти. Хубавѣна пазарѣ сбира, а груботѣна кѣцѣ вѣрѣти. Мръзелѣва женѣ — кѣ-цѣ затрѣнена Шѣнѣ, шѣнѣ (шѣпотѣна) кѣцѣ развала. Въ поле-то тѣцѣта става, въ кѣцѣ отличѣва. Дѣвѣ мото-вилкѣ въ еднѣ кѣцѣ не ся побирѣть. У еднѣ кѣцѣ двама господари не бѣ-вать. У еднѣ кѣцѣ два памята не бѣ-вать. Който си не хвали кѣцѣ-тѣ, струналѣся и го прѣтѣска. И Гиндѣ кѣцѣ има! Вѣрѣти ли ся кѣца сѣ ед-нѣ окѣ брашно! Кѣто тѣ почита кѣ-ца-та ти, почитатѣ тѣ и комшии-ти ти, като тѣ почитатѣ комшии-ти, почита тѣ и цѣлѣнѣ свѣтѣ. Въ чѣждѣ кѣцѣ не прѣстирай крака да тѣ не бѣжѣтъ. Село възъ село може, кѣца възъ кѣцѣ не може. У кождѣ кѣцѣ женѣ-та нарядѣ, тамо е брѣжѣна. Отъ еднѣ искрѣ много кѣцѣ изгарѣтъ. Кѣца гори, дѣмъ не пуца. Прѣдѣ порта-та си смѣла, а кѣцѣ-тѣ си затрѣнила. Мома-та е хайдѣкъ у кѣцѣ. Кѣца безъ покрѣвъ не бѣва.

Кѣщѣнце, ум. ср. отъ кѣщѣ.

Кѣщѣнѣнѣ, нѣ, на, но, пр. Кѣщѣнѣнѣ.

Кѣщѣница, ум. ж. отъ кѣщѣ.

Кѣщѣчка, ум. ж. отъ кѣщѣ.

Кѣщѣще, уя. ср. отъ кѣщѣ.

Кѣщѣникѣ, с. м. 1) Мѣжъ; суругѣ. Кѣщѣ-никѣ ми, мѣжъ ми; мой хозяйнѣ. 2) Кѣщѣ-щѣникѣ.

Кѣщѣница, с. ж. Всичко, что е потребѣно и что има въ кѣщѣ; покѣщѣница.

Кѣщѣница, с. ж. 1) Женѣ; суругѣ. 2) Кѣщѣщѣница.

Кѣщѣнѣнѣ, — щѣнѣ и — щѣнѣ, щѣна, щѣно, пр. 1) Что е на кѣщѣ-тѣ; кѣщѣнѣнѣ. 2) Что става, что ся работѣ въ кѣщѣ; домашнѣнѣ, домавѣнѣ; домащѣнѣнѣ. Кѣщѣнѣнѣ платѣ, дома тѣванѣ. Кѣщѣнѣ-та работѣ никѣга не ся свѣрѣша. Кѣщѣнѣнѣ свѣтѣба не е

комшийска. 3) Въ мн. ч. сѣ члѣнѣ: кѣщѣнѣнѣ-тѣ, като с. Всичкѣ, които жи-вѣтъ въ кѣщѣ, свои-ти, домашни-ти; домащѣнѣ.

Кѣщѣщѣникѣ, с. м. Който вѣрѣти, глѣда добрѣ кѣщѣ-тѣ ся; вѣрѣтокѣща, вѣрѣтокѣщѣ-никѣ, домовникѣ, кѣщѣщѣникѣ, приносникѣ; хорѣшѣнѣ хозяйнѣ, скопѣщѣникѣ.

Кѣщѣщѣница, с. ж. Който вѣрѣти, глѣда добрѣ кѣщѣ-тѣ си; вѣрѣтокѣща, вѣрѣтокѣщѣ-ница, домовница, кѣщѣщѣница, приносница; хорѣшѣна хозяйка, скопѣщѣница.

Кѣщѣщѣнѣнѣ, — вѣнѣ и — вѣнѣ, вѣна, вѣно, пр. Който ся грѣжи за кѣщѣ-тѣ си, кой-то ѣк вѣрѣти, рядѣ добрѣ; домащѣнѣнѣ. Кѣщѣщѣнѣнѣ женѣ.

Кѣщѣщѣвать, гл. ср. 1) Вѣрѣтъ, глѣдамѣ, рядѣ кѣщѣ. 2) Сѣдѣ нѣйдѣ въ кѣщѣ, имамѣ живѣщѣще.

Кѣщѣщѣване, с. ср. отъ кѣщѣщѣвать.

Кѣщѣщѣрка, с. ж. Малка селска кѣщѣ отъ плѣтъ, измазанѣ сѣ глинѣ; мѣзанѣка.

Кѣщѣщѣрѣнѣ, ум. ср. Колѣба, колѣбѣна; ла-чѣга.

Кѣщѣщѣ, ум. ср. отъ кѣщѣ. Кѣщѣщѣ.

Кѣщѣщѣ, с. сѣб. отъ кѣщѣ.

***Кѣщѣкъ**, пр. неизм. Т. Който не ся бои, а налита; смѣлѣнѣ.

***Кѣщѣмѣтъ**, с. м. Т. Цѣна; стѣйность. Не му знае кѣщѣмѣта.

***Кѣщѣмѣтъ**, с. м. Т. 1) Вѣнѣкашность, видѣ. 2) Облѣво.

Кѣщѣрѣнѣ, с. ср. отъ кѣщѣрѣ.

Кѣщѣрѣнѣ, ум. м. отъ кѣщѣрѣ.

***Кѣщѣрѣнѣ**, пр. неизм. Т. Кѣщѣрѣнѣнѣ. Кѣщѣрѣнѣнѣ сѣмѣ нѣчто, имамѣ кѣщѣрѣ, печѣлѣ.

Кѣщѣрѣнѣнѣ, тѣ, та, то, пр. Кѣщѣрѣнѣ, что има кѣщѣрѣ отъ него, что докарѣва кѣщѣрѣ; прибѣльнѣнѣ. — то, нар. Сѣ кѣщѣрѣ; при-бѣльнѣно, наживнѣно, клѣво.

Кѣщѣрѣвать, гл. ср. Кѣщѣрѣ. Умѣ кѣщѣрѣва, умѣ царѣва, умѣ патѣкѣ пасѣ.

Кѣщѣрѣване, с. ср. отъ кѣщѣрѣвать.

***Кѣщѣрѣ**, с. м. Т. Добывѣ, добывѣчка, до-бытъ, придобывѣ, печѣла; прибѣль, ба-рѣнѣ, хабѣрѣ. Който продаѣва, иска и кѣщѣрѣ. Кѣщѣрѣ до глѣзѣнѣ, зарѣрѣ до колѣнѣ. Който слѣгуѣ на вѣтѣра, прѣлѣ-тѣ му с кѣщѣрѣ-тѣ

Кѣщѣрѣ, ишѣ, — рѣлѣ, гл. ср. Зѣмамѣ кѣщѣрѣ, кѣщѣрѣвать, печѣлѣ, имамѣ добывѣ.

***Кѣщѣрѣнѣ**, с. м. Т. Кѣщѣнѣ, кѣщѣнѣнѣ, ишѣрѣ.

ПОГРѢШКЫ ВЪ ПЕЧАТАНІЕТО.

Образъ	Слѣбъ	Рядъ	Напечатано :	Чети :	Образъ	Слѣбъ	Рядъ	Напечатано :	Чети :
2	1	6	<i>Богомъ</i>	<i>Богомъ</i>	136	1	44	<i>захванаж</i>	<i>захванжж</i>
3	2	47	онцица	онцица	138	1	31	кеневь	кенефъ
4	2	6	<i>хвалякъ</i>	<i>хвалять</i>	140	2	17	зарубманямся	зарумнямся
5	2	20	<i>женк-тж</i>	<i>жена-та</i>	140	2	23	<i>зечер-</i>	<i>зачер-</i>
5	2	46	Единоѡрець	Единоѡрець	152	1	6	<i>Влечеса</i>	<i>Влѣчеса</i>
5	2	46	Единоѡрець	Единоѡрець	160	2	6	<i>atomodytes</i>	<i>amodytes</i>
6	1	25	земя	земь	166	1	¹² / ₁₃	<i>Antirrhinum</i>	<i>Antirrhinium</i>
7	1	22	наядрява	наядрѣва	165	2	35	*Зумумлукъ	*Зулумлукъ
11	1	25	Иванъ	Иванъ	176	2	23	Издаждь	Издаждамъ
14	2	53	<i>Жѣгнжло</i>	<i>Жегнжло</i>	189	„	54	Подухж	Подуха
15	2	24	мѣталъ	металь	191	2	54	<i>снопке-шо</i>	<i>снопке-то</i>
17	1	22	жинилъ	жениль	195	1	57	Изѡбване	Изѡбване
22	1	54	Слеза	Слѣза	207	„	24	вѣканиючивать	выканиючивать
24	2	10	—дѣль	—дѣль	225	„	56	вамъ, опытвамъ	вамъ : 1) 0- пытвамъ
27	2	52	оста-та	уста-та					
29	1	48	<i>загубь</i>	<i>загубя</i>	268	2	43	<i>зомь-тж</i>	<i>земь-тж</i>
32	1	1	<i>за-нѣкогж</i>	<i>за-нѣкога</i>	301	2	33	<i>Измукаль</i>	<i>Изсмукаль</i>
34	1	46	<i>рана-тж</i>	<i>рана-та</i>	304	1	25	Удрамъ	Удриамъ
35	1	13	чодкачъ	подкачъ	333	2	47	шегблъ	щегблъ
36	2	9	Заболѣвамъ	Заболѣвамъ	335	2	33	ковиль	ковылъ
38	1	19	браниане	Забраниане	362	1	1	водж-та	вода-та
44	1	30	Срѣшася	срѣщася	362	2	48	<i>Т.</i>	<i>Гр.</i>
59	1	58	отворано	отворено	384	2	13	Кокшый	Кокшый
61	1	47	загѣвамъ	загрѣвамъ	384	2	38	Кокшый	Кокшый
103	1	50	<i>записъ</i>	<i>записъ</i>					

BINDING SECT. JUN 7 - 1967

PG
975
G4
ch.2

Gerov, Naïden
Riēchnik na bŭlgarskyi
îazyk

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
